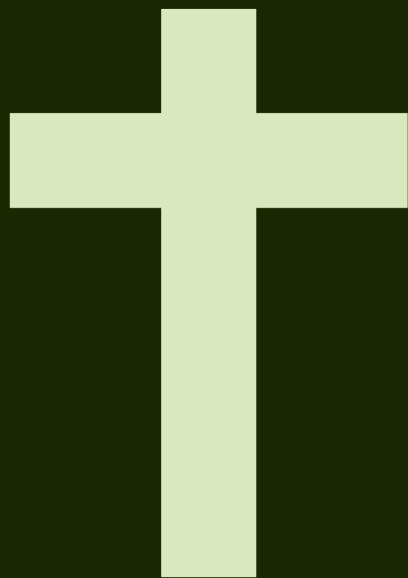


Gagek Mewis



The New Testament in the Central/Mapos dialect of the Buang
language of Papua New Guinea

**Gagek Mewis
The New Testament in the Central/Mapos dialect of the Buang language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Buang Mapos long Niugini**

Copyright © 2003 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Buang, Central/Mapos (Buang)

Dialect: Central/Mapos

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
18a972db-abcc-5dc3-9031-f1d4455b33c3

Contents

FRT	1
MATAI	3
MARKUS	62
LUKAS	100
JON	163
SINARË	206
ROM	261
1 KORINT	289
2 KORINT	314
GALATA	331
EPESUS	340
PILPI	349
KOLOSI	356
1 TESALONIKA	362
2 TESALONIKA	367
1 TIMOTI	370
2 TIMOTI	378
TITUS	384
PILEMON	388
HIBRU	390
YAKOBUS	411
1 PITA	418
2 PITA	427
1 JON	432
2 JON	439
3 JON	440
YUT	441
NEBË PESEPSËN	444
NETATEKIN DEGWA	475

**Mehöböp Yesu Kerisi yi
GAGEK MEWIS
sën vong yam vu hil**

**The New Testament in the Central/Mapos dialect of the
Buang language of Papua New Guinea**

Nupela Testamen long tokples Buang Mapos long Niugini

Mehöböp Yesu Kerisi yi GAGEK MEWIS sën vong yam vu hil

The New Testament in the Central/Mapos dialect of the Buang language of
Papua New Guinea
[bzh]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 2003 The Bible Society of Papua New Guinea

Print publication, 2003 by The Bible Society of Papua New Guinea

Web version

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share – to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice – For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri**. Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://>

tokplesbaibel.org. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa. Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Jegelinsën

Arë[tab]Arë Dus[tab]Pes

YESU KERISI YI BENGÖ NIVESA SËN MATAI KEVU

Yesu Kerisi Yi Degwa

(Lk 3:23-38)

¹ Yesu Kerisi yi degwa lo sënë: Yesu saga sën Davit* yi mewis, geDavit saga sën Abraham yi mewis.

² Abraham ko Isaak, gIsaak ko Yakop, geYakop saga sën ko Yuda losho ari lo.

³ GeYuda ko Peres luho avëhnö Sera, geluho ataj Tamar.

GePeres ko Hesron.

Ga, Hesron ko Ram.

⁴ Ga, Ram ko Aminadap, gAminadap ko Nason, geNason ko Salmon.

⁵ GeSalmon ko Boas, gata Rahap.

GeBoas ko Obet, gata Rut.

Ga, Obet ko Yese,

⁶ geYese ko Mehö-los-bengö Davit, geDavit ko Solomon, gata sën Uria venë wirek lo.

⁷ Loga, Solomon ko Rehoboam, geRehoboam ko Abiya, gAbiya ko Asa.

⁸ Ga, Asa ko Yosapat, geYosapat ko Yoram, geYoram ko Usia.

⁹ Ga, Usia ko Yotam, geYotam ko Ahas ga, Ahas ko Hesekia.

¹⁰ Ga, Hesekia ko Manase, geManase ko Amos, gAmos ko Yosia.

¹¹ GeYosia ko Yekonia losho ari lo, lob lok buk saga alam Babulon* deduu alam Israel vahi medeço sir ya denedo hir nyëg.

¹² Deya denedo nyëg böp Babulon* lom Yekonia ko nalu Sealtiel.

Lob Sealtiel ko Serubabel,

¹³ lob Serubabel ko Abiut, gAbiut ko Eliakim, gEliakim ko Asor.

¹⁴ GAsor ko Sadok, geSadok ko Akim, gAkim ko Eliut.

¹⁵ GELiut ko Eleasar, gEleasar ko Matan, geMatan ko Yakop ngwë.

¹⁶ GeYakop sënë ko Yosep sën Maria regga, lob Maria saga sën ko Yesu, sën denenér bë Kerisi* lo.

¹⁷ Nebë saga lob sir pin Abraham yi mewis sir, beyam verup lok Davit saga, besir yu nemadluho-bevidek-lubeluu. Gevu Davit beyam verup lok buk sën deko sir ya denedo nyëg böp Babulon*, saga sir yu nemadluho-bevidek-lubeluu. Lob vu buk sën deko sir ya denedo nyëg böp Babulon* beverup lok Kerisi*, og sir yu nemadluho-bevidek-lubeluu nebë saga ving.

Maria Ko Yesu Kerisi

(Lk 2:1-7)

¹⁸ Yesu ata ko yi lo degwa nebë sënë: Deggooin ata Maria rak in jak vu Yosep, rëk luho yö nahën denedo, log Maria nalu lok rak Anon Vabuung.

¹⁹ Yosep sën deggooin rak bë natu regga lo, yi mehö netetuu aggata niröp, lob su bë rëk nanër avëh yi gagek nimumsën rangah vu alam pin rë. Gak vongin bë bepul Maria vunsën.

²⁰ Yosep nahën kwa nevo nebë sënë, lok Mehöböp yi angër yam vu yi lok pesepsën benér vu bë, “Davit* yi mewis Yosep-e! Gwengo! Su nim dëlin Maria! Gak gwekö nök natu venëm. Hurmahen sën lok nare ayo lo, saga Anon Vabuung vong vu yi.

²¹ Rëk geko nalu aguu lom genanér arë nabë Yesu. In rëk geko yi alam vër in hir nipaya nyëvewen.”

22 Ngaa pin sënë anon rak yoh vu gagek sën Mehöböp vong verup mehönenér-gagek-rangahsën Yesaya avi lo nebë:

23 “Ham gwengo rë! Rëk avëh avö nalu dok, lom geko nalu aгуу. Lob rëk genanér arë nabë Emanuel.”

Arë sënë degwa nebë ‘Anutu nedo ving hil’.

24 Lob Yosep ggëp mepesep ggovek gekedi rak, lom vong yoh vu sën Mehöböp yi angér nér vu yi lo. Ya bekö avëh netu venë,

25 rëk su neya aggata ving yi rë, gema rot, beya verup lok buk sën venë kö nalu aгуу lo. Lob tahi ggev rak nebë Yesu.

2

Alam Los Kwaj Böp Vu Alam-yu-ngwë Yam Delë Yesu

1 Maria kö Yesu vu Betlehem ggëp Yudea lok buk sën Herot* tu mehö-los-bengö menedo. Kö ggovek, lom alam kwaj böp la vu nyég mala neverup bedeyam Yerusalem medelok tepék bë,

2 “Alam Yuda hir mehö-los-bengö hurmahen mewis sën lo tena? He halë yi betuheng verup ggëp sën nyég mala neverup, lom he yam in bë gaço arë jak.”

3 Mehö-los-bengö Herot* ngo hir gagek saga, lob lëk anon, balam Yerusalem pin delék ving.

4 Lob tahi alam-denekö-seriveng hir ggev los alam-horek-yi pin ya vu yi belok tepék in sir bë, “Kerisi* ata geko yi gëp tena?”

5 Lob denér yah bë, “Ata geko yi gëp Betlehem vu distrik Yudea, in mehönenér-gagek-rangahsën kevu gagek meneggëp nebë:

6 ‘Hong Betlehem vu nyég Yuda,

su getu nyég Yuda yi beggang-bu mahan tamusën rë, gak gekwesuu.

In ggev böp ti rëk berup dok hong,

lob gegín salam Israel.’”

7 Herot* ngo nebë saga lob vun yi metahi alam los kwaj böp saga yam, belok tepék in sir in bë jak ni niröp nabë betuheng saga verup lok buk tena.

8 Log vong sir ya Betlehem genér vu sir bë, “Ham na sero hurmahen saga niwëek ata, lob bë ham natök vu yi, og ham gwekö gagek nom vu sa, in senök gaço arë jak geving.”

9 Dengö mehö-los-bengö yi gagek saga ggovek log deya. Lob betuheng sën delë neggëp nyég mala neverup lo, muğin beya nare ya valek nyég sën hurmahen neggëp lok lo.

10 Delë betuheng lom kwaj vesa rot.

11 Lob delok ya beggang ayo bedelë hurmahen luho ata Maria, lob deyun lusej vu los dekö yi rak. Gedeggoo kupek la lok hir keröng yoh vu sir bedevo vu yi. Goor, gekele nikëgwi reggu nivesa sën denenér arëj nebë praginsëj* los mur*.

12 Log Anutu vo pesepsën vu sir lok buk bë su nah deberup vu Herot*, lob deyoh aggata ngwë medeyah medeya bej.

Yosep Kö Venë Lu Nalu Rak Medeluk Medeya Ejep

13 Deya ggovek, log Mehöböp yi angér ti yam vu Yosep benér vu yi lok pesepsën bë, “Kwedi gwekö hurmahen luho ata jak, megebeya megena Ejep. In Herot* vongin sero hurmahen bengis yi nadiik.”

14 Lob Yosep kedi mekö hurmahen luho ata rak lok buk beya Ejep.

15 Lob ya denedo sagu rot beya verup lok buk sën Herot* diik. Devong nebë saga lob gagek sën Mehöböp vong verup mehö-nenér-gagek-rangahsën avi lo anon rak nebë:

“Sa tahi nalug vu Ejep yam.”

Herot Sis Hurmahan Ngahisekë Medediik*

¹⁶ Rëk Herot* rak ni bë alam los kwaj bög saga dekuung in yi, lob ahë sengën pangsen rot, bevong alam la deya Betlehem los nyég mahen mahen sén neggëp dus vu lo, bedesis hurmahan maluh pin bedediik. Sir sén ataj nahën neko sir lo rot, beya verup lok sén hir ngebek netu luu rak lo, yoh vu buk sén alam los kwaj bög denér vu Herot* bë delë betuheng nyéda his lo.

¹⁷ Lom mehö-nenér-ğagek-rangahsén Yeremia yi ğagek sén kevu meneggëp lo anon rak. Sénë nebë:

¹⁸ “Aye ti dedun vu nyég Rama.

Nesu los nengeek böpata.

Rakel nesu in nalu lo,

medenahubin yi, rëk ma gesu yoh vu rë.

In nalu lo su denedo rë, gaķ malaj ma.”

Yosep Lööho Venë Lu Nalu Vu Ejep Medeyom

¹⁹ Herot* diik ggovek, lom mäm Mehöbög yi angér ti yam tato yi vu Yosep ggëp Ejep lok pesepsén,

²⁰ menér vu yi bë, “Kwedi gweko hurmahan luho ata jak megenah Israel hir dob. In alam sén bë dengis hurmahan lo dediik.”

²¹ Lob Yosep kedi meko hurmahan luho ata rak, beyah Israel hir dob.

²² Rëk ngo bë Arkelaus lok yah ama Herot* ben betu alam Yudea hir mehö-los-bengö lob ggöneng in yi besu ya sagu rë. Rëk Anutu vo pesepsén vu Yosep in tato aggata vu yi, lob ya los distrik Galilea.

²³ Ya nedo nyég ti arë nebë Nasaret. Lom alam-denenér-ğagek-rangahsén hir ğagek lo anon rak. Sén denér bë:

“Rëk denanér yi nabë yi Nasaret ti.”

3

Mehö-neripek-alam Jon Nér Gagek

(Mk 1:2-8; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

¹ Vu buk saga mehö-neripek-alam Jon verup nedo nyég-yumeris ggëp Yudea hir dob, benenér ğagek bë,

² “Ham gwegin ham in Nyég-yagek-yi vongin anon jak.”

³ Jon saga sén Anutu vong ğagek rak yi verup mehö-nenér-ğagek-rangahsén Yesaya avi nebë:

“Mehöti aye nerak lok nyég-yumeris bë,

‘Ham bolinin Mehöbög yi aggata,

meham sesor begëp niröp.’”

⁴ Jon sénë neröp röpröp ading sén denevasu rak kamér niviis lo, genevëh kabı neggëp balo. Genegga sepaak los nenum beggoh netu yi nos.

⁵ Lob alam Yerusalem losho alam nyég Yudea pin, galam pin sén denedo dus vu bël Yordan lo deneya vu yi.

⁶ Bedenér hir ngaa nipaya rangah geJon neripek sir luk bël Yordan.

⁷ Lok Jon lë bë alam Parisai* los alam Sadukai* ngahi deyam vu yi in bë dejipek bël geving, lom nér vu sir bë, “Nyél nalu ham! Re nér vu ham bë ham beya in nyéveven sén rëk natök vu ham vu buk tamusén agi?

⁸ Ham gwevong ngaa niröp noh vu sén ham wërin ayomin lo, in tato nabë ham wërin ham yönö.

⁹ Ham su kwamin bo megweko ğagek jak nah menanér nabë Abraham yi mewis ham. Gaķ sa nanér vu ham nabë Anutu yoh vu bë gevong gelöng sénë denatu Abraham yi mewis.

¹⁰ Yonon, in koov nevu nevalek kele gega meneggëp vorot, in kele pin sën su denesis anoj nivesa rë lo, saga rëk dengap bedegetë jak na nengwah.

¹¹ Sa naripek ham rak bël mu, in bë ham gwérin ham. Gak mehö los niwëëk ti kesuu sa rëk tamuin sa menam, lob sa su mehö niğ vesa yoh vu in bë sa natu yi hur ti menakah vaha suu vér rë. Mehö sënë rëk basuh ham begevong Anon Vabuung vu ham vahi gegevong benengwah ga ham vahi.

¹² Jom yi savor lok ya nema vorot in tetéhin kale kale na in yi wit* gahis, gengupin jak na jök-wit-yi. Gak kale kale saga, og rëk besi jak na nengwah sën medo netum degwata lo.”

*Jon Ripek Yesu
(Mk 1:9-11; Lk 3:21-22)*

¹³ Nebë sënë lob Yesu vu Galilea meluk meya bël Yordan vu Jon, in bë Jon jipek yi.

¹⁴ Rëk Jon nérin yi bë, “Bë gejipek sa og mëm nivesa, ma nebë va sën geyam vu sa-ë?”

¹⁵ Rëk Yesu nér yah vu yi bë, “Genaköök galu dahun hil gesepa dok Anutu yi aggata nabë sënë rë lok mëm.” Lob Jon yógekin yi gágek beripek yi.

¹⁶ Yesu ripek bël ggovek gerak yom ronek, lob pevis beyágek tatekin yi, gelë Anutu yi Anon Vabuung ni nebë sokü nuung ti beluk yam nare rak yi.

¹⁷ Log gágek ti yam vu yágek bë, “Yík sa nalug sënë sën sahég neving yi los halë yi nivesa lo!”

4

*Satan Pelépin Yesu Vu Nyég-yumeris
(Mk 1:12-13; Lk 4:1-13)*

¹ Ggovek saga log Anon Vabuung li Yesu rak meya nyég-yumeris in Satan pelépin yi.

² Yesu su gga nos rë genedo meris buk gerangah mehödahis luu, lom diikahé.

³ Lob mehö-pelépinsën-ala ya menér vu yi bë, “Bë Anutu nalu hong, og genanér gelóng sënë denatu brët!”

⁴ Rëk Yesu nér yah vu yi bë, “Gágek neggëp lok Anutu-yi-kapiya bë:
‘Nos mu su yoh vu bë gevong bemehönon demedo vesaj rë, gak yík gágek pin sën neverup rak Anutu avi lo nejom ahon ving.’”

⁵ Lok Satan ko yi beluho deya nyég vabuung Yerusalem, beko yi rak ya dub-vabuung-böp yu vavunë, log nér vu yi bë,

⁶ “Bë Anutu Nalu hong, og gwetë hong na dob, in gágek neggëp lok Anutu-yi-kapiya bë:
‘Rëk gevong yi angér lo nam degegin hong nivesa.’

Log gágek ngwë nér bë:

‘Rëk detabuu hong dok nemaj gesu rëk gengis vaham jak gelóng rë.’”

⁷ Lok Yesu nér yah vu yi bë, “Gágek ngwë neggëp lok Anutu-yi-kapiya ving nebë:
‘Su geseggi Mehöböp sën hong Anutu.’”

⁸ Lok tum Satan ko yi meluho deya kedu ading ti, beya tato nyég dob pin los mehönon pin gehir ngaa nivesa vesa pin vu yi,

⁹ log nér vu bë, “Bë gengun lup vu sa los gwekö sarëg jak, og sëk dëein ngaa los arë arë pin sënë nök vu hong!”

¹⁰ Rëk Yesu nér yah vu bë, “Satan! Gwekö hong jak megena! Gágek neggëp lok Anutu-yi-kapiya nebë:

‘Yík gwekö Mehöböp sën hong Anutu lo jak, begegurek yi yö timu babu!’”

11 Lob Satan veya in Yesu meya, gangër yam denelok vu yi.

*Yesu Vong Huk Muginsën Vu Galilea
(Mk 1:14-15; Lk 4:14-15)*

12 Deduu Mehö-neripek-alam Jon ahon beya nedo karabus, beYesu ngo bengö lom tah yi yah distrik Galilea.

13 Lok vuu Nasaret geya nedo Kapernaum sën neggëp ngaggee böp Galilea nenga beneggëp ya los alam Sebulon los Naptali hir dob lo.

14 Ya saga lob gagek sën mehö-nenér-gagek-rangahsën Yesaya nér lo anon rak nebë:

15 “Alam Sebulon los alam Naptali hir dob,
ggëp aggata sën neya los ngaggee Galilea vu bël Yordan nenga vahi sagu.
GeGalilea hir dob vahi sën alam dahis yam denedo lok lo.

16 Nengwah-tumsën böpata jëh rak alam sën denedo
lok malakenu ayo lo!

Denedo lok nyög malakenu sagi bebë denadiik bemalaj nama na,
lok Rangah rak in sir!”

17 Vu buk saga Yesu ko yi huk rak benér gagek rangah bë, “Ham gwegin ham! In Nyög-yagek-yi vongin anon jak.”

*Yesu Ggooin Yi Hur Maluh Lubeluu Rak
(Mk 1:16-20; Lk 5:1-11)*

18 Yesu neyoh ngaggee böp Galilea nenga, lom tök vu Simon sën denenér arë ngwë nebë Pita lo luho ari Andreas, geluho medo denetë lek luk ya ngaggee in bë degeko gél, in yiğ luho yö huk sagi.

19 Lob Yesu nér vu luho bë, “Melu nam sepa sa natu sa hur besa tahu meluu in melu gwekö mehönon denam vu sa nabë sën melu nekö gél agi.”

20 Lob pevis beluho devuu hir lek geya desepa yi melööho deya.

21 Lööho deya beya deverup, lob lë mehöti luho ari, Yakobus luho ari Jon sën Sebedi nalu luho. Luho rak denedo yağ ving amaj Sebedi, medenejoo hir lek vepulsën yah. Lok Yesu tahi luho,

22 lob luho devuu amaj los yağ ya pevis geya desepa yi.

*Yesu Nér Gagek Lok Dub-supinsën-yi
(Lk 6:17-19)*

23 Log Yesu yoh vu distrik Galilea pin benér gagek vu alam lok dub-supinsën-yi. Nér Bengö Nivesa rak Anutu-yi-nyög, gevong balam hir niraksën aggagga pin nivesa rak.

24 Lob Yesu bengö ya meyoh vu distrik Suria pin, lom dekö alam sën nij rak aggagga los alam sën nij nesang lo, galam sën memö nipaya nevong sir lo, galam sën bedo nevesi sir lo, galam sën sekëj neselönigin lo pin, medeya vu yi mevong benijvesa nerak.

25 Lob alam ngahisekë vu distrik Galilea los Beggang-bu-nemadluho gevü nyög böp Yerusalem los distrik Yudea pin, gevü bël Yordan vahi yi, bedesepa yi medeya.

5

Yesu Nér Gagek Ggëp Kedu

1 Yesu lë alam ngahisekë denesupin sir, lom rak ya kedu ti meto nedo, geyi hur maluh deya vu yi,

2 lom tatekin gagek vu sir nebë sënë:

*Yesu Nér Mehönon Nebë Sënë Sën Kwaj Vesa
(Lk 6:20-23)*

- 3 “Alam sën derak ni bë su nijvesa rë lo, kwaj vesa,
in detu Anutu-yi-alam berék demedo nivesa dok yi nyéög.
- 4 Alam sën ayoj maggin in ngaa nipaya sën nedo dob lo, kwaj vesa,
in Anutu rëk gevong mayoj nivesa.
- 5 Alam sën denedahun arëj lo, kwaj vesa,
in rëk dob ala sir.
- 6 Alam sën ahëj ving rot bë degevong ngaa niröp mu nebë sën alam dediikahëj
in nos lo, kwaj vesa,
in Anutu rëk gevong banon jak benajom sir ahon.
- 7 Alam sën kwaj paya in alam vahi bedenelok vu sir lo, kwaj vesa,
in Anutu rëk gevong dok nah vu sir nabë.
- 8 Alam sën ayoj neggëp niröp rot lo, kwaj vesa,
in rëk degelë Anutu.
- 9 Alam sën denevong in bë dedahun begö na lo, kwaj vesa,
in Anutu rëk nanér nabë nalu sir.
- 10 Alam sën deneko maggin in denesepa lok ngaa niröp los yohvu lo, kwaj
vesa,
in detu Anutu-yi-alam berék demedo nivesa dok yi nyéög.
- 11 Alam rëk depelë ham gedegevong rii jak ham gedenanér gagek nipaya
kuungsën aggagga jak ham in denelé bë sa alam ham, rëk mu mëm ham
kwamin vesa.
- 12 Ham ayomin nivesa bekwamin vesa anon, in ham nyëvewen rëk gëp
yagek, in denevong nebë saga vu alam-denenér-gagek-rangahsën wirek.”

Yesu Nér Gagek Peggirinsën Rak Mamireng Los Rangah
(Mk 9:50; Lk 14:34-35)

13 “Ham nebë dob sënë yi mamireng. Rëk mamireng bë nimök jak, og rëk
hil gevong benengën jak nah nabë va? Mamireng nebë saga hen huk ma, om
hil getë na balam debakë duk dob.

14 Geham nebë dob sënë yi rangah. Nyéög ti bë medo jak kedu, og su yoh vu
bë bun yi rë.

15 Gemehöti su netaggi lok ram menetung ggevek ya dëg ayo rë. Ma rot.
Gak mu netung rak nedo reek vavunë in bë natum jak alam pin sën denedo
beoggang ayo lo.

16 Om ham najëh jak alam pin malaj nabë saga, lob rëk degelë ngaa nivesa
sën ham nevong lo, lob rëk degeko ham Amamin sën nedo yagek lo arë jak.”

Yesu Nér Gagek Rak Horek

17 “Ham su kwamin bo nabë seyam in dahun Moses yi horek los alam-
denenér-gagek-rangahsën hir gagek na. Gaç ma. Sa su yam in bë dahun na
rë, gak seyam in bë tatekin degwa begevong banon jak.

18 Sa nanér vu ham yönö nabë Anutu su rëk dëein gagek metes teka, ma
nyé dus ti sën neggëp lok horek-ë, begeto megëp rë. Gaç yö rëk gëp nabë sënë
rot, bena berup dok buk sën yagek los dob nama na, gAnutu yi gagek pin anon
jak rë.

19 Om bë mehöti keyëh gagek dus ti dok horek sënë betahu alam be-
degevong noh vu sën nér lo, og Anutu rëk nanér yi gëp Nyéög-yagek-yi nabë
mehö tamusën verök-yi. Gaç alam sën denesepa lok horek sënë bedene-
tatekin vu alam medenero lo, og rëk Anutu nanér sir vu Nyéög-yagek-yi nabë
sir böp.

20 Om sa nanér vu ham nabë: Bë ham su sepa dok Anutu yi horek bekwesuu
alam-horek-yi los alam Parisai* rë, og ham su yoh vu bë rëk dok na Nyéög-
yagek-yi rë.”

*Yesu Nér Gagek Rak Ngaa Ahë-sengën-yi
(Lk 12:57-59)*

²¹ “Ham ngo gagek sén neggëp vu alam hib wirek lo ggovek nebë, ‘Su gengis mehönon denadiik’. Mehöti bë ngis mehö ngwë menadiik, og rëk geko nyëvewen dok nah.

²² Gak sa, og sa nanér vu ham nabë: Mehöti bë ahë sengën vu ari, og rëk geko nyëvewen dok nah. Log bë mehöti nanér gagek nipaya jak ari, og rëk bare kaunsor mala in debo nyëvewen vu yi dok nah. Log mehöti bë nanér ngwë nabë, ‘Kwam ma!’ og rëk duk na nengwah vu Nyëg-nipaya megeko nyëvewen dok nah.

²³ Nebë saga lob bë gweko hong seriveng in gwetung jak na jepö gëp dub vabuung, lok kwam bo nabë melu arim ham gagek ti neggëp,

²⁴ og gwevuu hong seriveng bemedo jepö degwa, gejena vu arim bemelu semu gagek govek rë, lok mëm genom gwetung hong seriveng vu Anutu.

²⁵ Mehöti bë gevong gagek vu hong, lob melu nahën neyök aggata, meneya vu jaas sén nengo gagek lo, og gepevis bemelu semu gagek dok ti. In rëk getung hong dok na jaas nema, lob jaas getung hong dok na ahëvavu nemaj, lob ahëvavu degetung hong dok na karabus.

²⁶ Sa nanér vu hong yönö nabë su rëk gwetah hong vër in karabus pevis rë, gaç rëk gemedo rot bena berup dok buk sén hong nyëvewen govek na los dahis lo.”

Yesu Nér Bë Su Gwevong Baggëb

²⁷ “Ham ngo gagek sén neggëp wirek nebë, ‘Su gwevong baggëb’.

²⁸ Gaç sa, og sa nanér vu ham nabë: Bë maluh ti gelë avëh ti bayo gurekin yi, og saga nebë nevong baggëb vu avëh saga lok ayo ggovek ya.

²⁹ Om nabë malam gahis vesa gevong bengaa nipaya kepë hong, og maam geselupek vër megwetë na. Nabë navim len timu mala nama, og mëm nivesa, in su degetë navim pin dok na Nyëg-nengwah-yi.

³⁰ Log nabë nemam vesa vong bengaa nipaya kepë hong, og maam kwetöv megwetë na. Nabë navim len timu mala nama, og mëm nivesa, in su degetë navim pin dok na Nyëg-nengwah-yi.”

Yesu Nér Bë Maluh Los Venëj Su Debepul Sir

(Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18)

³¹ “Alam hib wirek hir gagek ngwë neggëp nebë, ‘Nabë mehöti nidëlin venë, og bo kapiya-vepulsën-yi vu yi’.

³² Gaç sa, og sa nanér vu ham nabë: Avëh ti su nevong baggëb rë rëk regga nidëlin yi, og mehö saga vong bevenë vong baggëb, om degwa neggëp vu yi. Gemehöti bë geko avëh sén regga nilëlin yi lo, og mehö saga vong baggëb vu avëh sénë.”

Yesu Nér Bë Su Genanér Yönon Vavuné

³³ “Log ham ngo gagek ngwë neggëp vu alam hib wirek nebë, ‘Nabë ham nanér gagek los nanér yönö vavunë geving, og ham su gwekuung jak, gak ham gwevong noh vu gëp Anutu mala’.

³⁴ Gaç sa, og sa nanér vu ham nabë: Ham su nanér yönö vavunë. Ma rot. Geham su tato yagek in alam dejak ham gagek ni nabë yönö! Gaç yö nama rot, in gagek saga luho yönö vavunë neggëp ti. In yagek saga og yik vong bë Anutu yi sëa sén nedo rak lo.

³⁵ Geham su tato dob in alam dejak ham gagek ni nabë yönö, gaç yö nama rot, in gagek saga luho yönö vavunë neggëp ti. Gedob og yik vong bë Anutu yi sëa mahen sén nebë vaha rak lo. Geham su tato nyëg böp Yerusalem in

alam dejāk ham gagek ni nabë yönö! Gāk yö nama rot, in gagek saga luho yönö vavunë neggëp ti. GeYerusalem saga og yīk Mehöböp-los-bengö yi nyëg.

³⁶ Gesu getato yum in alam dejāk hong gagek ni nabë yönö, gāk yö nama rot, in gagek saga luho yönö vavunë neggëp ti. In su geyoh vu bë gwevong yum viis ti natu veroo ma veriik jak rë.

³⁷ Om nabë gengogekin ngaa, og gengogekin niröp, rëk mu nabë kwam bo nabë ‘Ma!’, og genanér rangah nabë ‘Ma!’ Beyik ggovek. Gāk bë ham nanér yönö vavunë geving, og sagāk Mehö Nipaya yi ngaa.”

Yesu Nér Bé Su Gebo Dok Nipaya Nyëvewen

(Lk 6:29-30)

³⁸ “Ham ngo gagek sënë neggëp wirek nebë, ‘Bë mehöti selupek malam vër, og geselupek hen vahi dok nah, genabë mehöti getur nevum vër, og gwetur hen ti dok nah’.

³⁹ Gāk sa, og sa nanér vu ham nabë: Mehöti bë gevong paya vu ham, og ham su bo dok nah vu yi. Ti bë petap hong dok nengam vesa, og gepeggirin nengam këj bepetap geving.

⁴⁰ Genabë mehöti vongin bë geko hong na vu jaas sën gengo gagek lo, in nakah hong röpröp vër, og gebo hong röpröp-ayööng-yi vu yi geving.

⁴¹ Genabë mehö los arë ti nanér vu hong nabë gweko yi kupek bemelu na aggata dus ti rë, og gweko megena dus ngwë geving.

⁴² Nabë mehöti ketag ngaa ti vu hong, og gebo vu. Gemehöti bë ketag nabë geko hong ngaa ti mena rëk geko nom, og su gweruu demim vu yi.”

Yesu Nér Bé Hil Ahëd Geving Alam Sën Denelë Hil Paya Lo

(Lk 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Ham ngo gagek sënë neggëp wirek nebë, ‘Ham ahëmin geving ham alam, geham ngis begö vu alam sën denesis begö vu ham lo’.

⁴⁴ Gāk sa, og sa nanér vu ham nabë: Ham ahëmin geving alam sën denesis begö vu ham lo, geham najom jak in alam sën denedeginengin ngaa maggin rak ham lo.

⁴⁵ Ham gwevong nabë saga in tato nabë ham Amamin sën nedo yagek lo nalu ham. Yi sën nevong beyi hes netum rak alam nij paya los alam nijvesa pin, genevong hob neto vu alam yohvu los alam sevök sevök lo.

⁴⁶ Bë ham ahëmin geving alam sën ahëj neving ham lo mu, og ham su rëk gweko nyëvewen jak rë. Ma! In ngaa nebë saga og yīk alam nij paya pin lo denevong.

⁴⁷ Genabë ham ngo bengwëng in ham arimin lo mu, og yīk alam dahis pin denevong nebë saga medenedo, om ham vong ngaa bög tena kesuu sir-a?

⁴⁸ Om ham ngo medo yö niröp anon, nabë sën ham Amamin vu yagek yö nedo niröp anon.”

6

Yesu Nér Bé Gedok Vu Mehönon

¹ “Ham gwëgin ham. Ham su gwevong ham ngaa nivesa vesa jak alam malaj medegelë. Bë ham gwevong nabë saga, og ham Amamin sën nedo yagek lo su rëk gevong nyëvewen vu ham rë.

² Bë gedok vu alam sën denerak vu in ngaa lo, og su gwevong mehönon degevë avuūk los degeko kapah medenamugin log getamu nabë alam kwaj luu sën denevong lōk dub-supinsën-yi los aggata in bë alam degeko arëj jak lo. Sa nanér vu ham yönö nabë deko hir nyëvewen ggovek ya rak saga, gak su rëk denatök vu nyëvewen ngwë vu tamusën rë.

³ Nabë gedok vu alam-kupek-masën, og nemam këj su jak ngaa sën nemam vesa nevong lo ni,

⁴ gaķ gedok vu sir yō gëp vunsën. GAmam vu yagek neraķ ngaa sën neggëp vunsën lo ni, om rëk bo dok nah nyēvewen vu hong.”

*Yesu Tatekin Bē Hil Najom Jak Nabë Sënë
(Lk 11:2-4)*

⁵ “Log nabë ham najom jak, og ham su gwevong nabë alam kwaj luu rë. Ahëj neving pangsen bë denajom jak dok dub-supinsën-yi ayo los aggata böp nenga këtu, in alam degelë sir. Sa naner vu ham yönö nabë deko hir nyēvewen ggovek ya rak saga, gaķ su rëk denatök jak nyēvewen ngwë vu tamusën rë.

⁶ Gaķ bë genajom jak, og gedok na beggang ayo begebehii veluung avi, log mëm genajom jak vu Amam sën nedo loķ nyēg vunsën saga. Amam saga nedo yagek menelë ngaa pin sën neggëp vunsën lo, om rëk bo dok nah nyēvewen vu hong.

⁷ Log bë ham najom jak, og ham su naner gagek meris meris mu nabë alam dahis. Denekuung bë denaner gagek ngahisekë, og mëm Anutu rëk gengo sir.

⁸ Ham su gwevong nabë sënë. Gaķ ham Amamin vu yagek rak ngaa pin sën ham neraķ vu in lo ni. Yönö, ham ngo nahen geham su kwetağ vu yi rë, log yō rak ni vorot.

⁹ Om ham najom jak nabë sënë:
‘He Amamin sën nedo yagek,
mehönon debo vabuung in arëm.

¹⁰ Genam genatu he Mehöböp noh vu nyēg pin,
gemeħönon pin degevong noh vu kwam gëp dob
nabë sën angér denevong ggëp yagek lo.

¹¹ Gebo nos vu he vu pehi sënë.

¹² Lob gedahun he ngaa nipaya na
nabë sën he nedahun ngaa nipaya sën meħönon denevong vu he lo ya.

¹³ Su gweli he na vu pelépinsën,
gaķ mu gweko he vēr in ngaa nipaya pin.
(In hong Nyēg og Nyēg anon, gehong Anutu los niwëek,
garëm og böpata rot kesuu ngaa pin, neggëp degwata los degwata.
Yönö!)

¹⁴ Kë! Nabë ham dahun meħönon hir ngaa nipaya na, og rëk ham Amamin vu yagek dahun ham ngaa nipaya na geving nabë saga.

¹⁵ Gaķ nabë ham su dahun meħönon hir ngaa nipaya na rë, og ham Amamin vu yagek su rëk dahun ham ngaa nipaya na rë gerék nama.”

Yesu Nér Gagek Rak Sën Ayej Ggérin Nos

¹⁶ “Bë ham ayemin gérin nos geham su gwa rë, og ham su malamin seluh nabë alam kwaj luu sën malaj neseluh in bë alam dejak ni nabë ayej ggérin nos lo. Sa naner vu ham yönö nabë deko hir nyēvewen ggovek ya rak saga, gaķ su rëk denatök jak nyēvewen ngwë vu tamusën rë.

¹⁷ Gaķ bë ayem gérin nos, og gwtung wël* jak yum, gegejipek malam,

¹⁸ in alam su dejak ni nabë ayem ggérin nos. GAmam sën nedo vunsën lo yō timu jak ni. Amam vu yagek nelë ngaa sën neggëp vunsën lo, om rëk bo dok nah nyēvewen vu hong.”

*Yesu Nér Gagek Rak Kupek Nivesa
(Lk 12:33-34)*

¹⁹ “Ham su ngupin ham ƙupek nivesa vesa vu dob sënë. In vu dob sënë og ngaa nemonek los jeluj nelok benipaya nerak, galam hodek denekevoh wes geneggodek ya.

²⁰ Gak ham ngupin ham ngaa nivesa vu yagek. In vu yagek og ngaa su nemonek rë, gejeluj su nelok menipaya nerak rë, galam hodek su denekevoh wes gedeneggodek ya rë.

²¹ Nyég sën ham supin ham ƙupek menedo lok lo, og ham su rëk kwamin birekin nyég saga rë.”

Yesu Nér Bé Malam Tu Navim Yi Rangah

(Lk 11:34-36)

²² “Malam tu navim yi ram. Bé malam natum in ngaa nivesa, og rangah rëk gegwang na navim pin los dahis.

²³ Gak nabé malam natum in ngaa nipaya, og rëk navim pin malakenu dok. Log ayom malaikenu bë pemégin rangah na, og rëk malaikenu natu böpata jak.”

Yesu Nér Gagek Rak Ala Luu, Anutu Los Kupek

(Lk 16:31)

²⁴ “Hur ti su yoh vu bë gevong huk vu ala luu dok ti rë. In rëk nidelin ngwë, gahé geving ngwë, ma rëk ayo napiik vu ngwë genitebō in ngwë. Ham su yoh vu bë gwevong huk vu Anutu los monë dok ti rë.”

Yesu Nér Bé Hil Su Newad Jak los Kwad Na Ngahi

(Lk 12:22-31)

²⁵ “Om sën sa bë nanér vu ham nabé ham su newamin jak in ham medok tepék nabé, ‘Hil rëk ağa va? Ma hil rëk nanum va?’ Geham su newamin jak in navimin nabé, ‘Hil rëk ƙebu navid jak va?’ In hil anod kesuu nos gehil navid kesuu tob.

²⁶ Ham kwamin bo sok sën denevëeng medeneyoh yagek babu lo rë. Su denehin nos gahis rë, gesu denerur anon bedenesupin rak ya beggang rë, rëk ham Amamin vu yagek nevet sir. Gak ham mehönon, og ham kwesuu sok sënë.

²⁷ Nabé ham ti kwa bo nabé geko yi buk sën medo mala vesa lo seggi berup na teka geving, og mak yoh vu bë rëk gevong-a? Ma!

²⁸ Om ham su newamin jak in tob! Ham kwamin bo sesik talohek sën nekwek pahup ayo lo rë. Su denevong huk los denevasu tob rë,

²⁹ log sa nanér vu ham nabé wirek Solomon* los yi vunek-vunek niƙapiik neggerin yi, rëk ti su nivesa nebë sesik sënë rë.

³⁰ Yonon, Anutu negin nivesa vos sën nare gwëbeng, gerék dekesik neheng bedebesi jak na nengwah. Om nebë va sën ham su ayomin neya timu vu Anutu rë-ë? Ham jak ni nabé Anutu rëk gegín ham geving bekesuu saga.

³¹ Om ham su newamin jak menanér nabé, ‘He rëk ağa va? Ma nanum va? Ma ajüp va?’

³² In alam dahis vu dob yi kwaj nevo ngaa pin sënë pangsen bë denatök vu. Gak ham Amamin vu yagek rak ngaa pin sën ham nerak vu in lo ni ggovek ya.

³³ Om ham malamin sepa Anutu namugin nabé nam gegín ham geham gwevong ngaa niröp noh vu kwa, lok mém ngaa pin saga og rëk gevong vu ham geving.

³⁴ Ham su kwamin bo ngaa maggin neheng yi benewamin jak pehi. Gak ngaa neheng yi, og neheng rëk ham kwamin bo. Ngaa maggin neggëp lok buk pin, om ham kwamin bo buk ti ti yö yi maggin dok buk saga lo beggovek.”

7

*Yesu Nér Bé Su Geseggi Mehö Ngwë Hir Gagek Degwa
(Lk 6:37-38, 41-42)*

¹ “Ham su seggi mehö ngwë doķ ayomin nabë mehö nipaya, in lob Anutu su seggi ham benanér ham nabë ham alam nimir paya.

² In Anutu rēk seggi ham gagek nabé sén ham neseggi mehö ngwë hir gagek lo. Gerék gevong doķ nah vu ham nabë sén ham nevong vu mehö ngwë lo.

³ Ma nebë va sén genelé kale mahen teka sén negga rak arim mala lo, log su genelé gang dus ti sén neggëp lok malam aga rē-ē?

⁴ Ma nebë va sén genér vu arim bë, ‘Köök gesa hevong kale vër in malam gahis rë.’ Gwelé rë, gang dus ti neggëp lok ngo malam gahis.

⁵ Hong mehö kwam luu! Ghevong gang dus ti saga vër in malam govek rë, lok mém rēk gwelé ngaa mahen teka sén neggëp lok arim mala aga nivesa megebo vër.

⁶ Ham su ghevong Anutu yi ngaa vabuung vu anöö! Geham su gwtë ham ngaa vuneksen sén ham nebagó rak monë böp lo na vu böök. In rēk debaké duk dob jak vahaj, log depekwë medega ham.”

*Yesu Nér Gagek Rak Sén Hil Ketağ Ngaa Vu Anutu
(Lk 11:9-13)*

⁷ “Bé ham kwetäg ngaa vu Anutu og rēk bo vu ham, bé ham sero ngaa, og ham rēk natök jak, bé ham pepa jak reping, og Anutu rēk tahinin vu ham.

⁸ In alam sén deneketağ ngaa vu Anutu lo, og nevo vu sir, log alam sén denesero ngaa lo, og denetök rak, galam sén denepepa rak reping lo, og netahinin vu sir.

⁹ Bé ham ti nalú ketağ nos vu ama, og rēk bo gelöng vu yi? Ma!

¹⁰ Log bé mehöti nalú ketağ yi in gél ti, og ama rēk bo nyél ti vu yi? Ma rot!

¹¹ Ham alam nimir paya vu dob sénë, rēk ham kwamin nevo nalumin lo menevong ngaa nivesa vu sir, om ham jak ni borot nabë ham Amamin sén nedo yagek lo nevong ngaa nivesa rot kesuu ham, om rēk gevong ngaa nivesa vesa vu alam sén deneketağ vu yi lo.

¹² Ngaa pin sén ham ahëmin neving bé alam degevong vu ham lo, og ham ghevong vu sir namugin. Horek los alam denenér-gagek-rangahsén hir gagek lo degwa nebë sénë.”

*Yesu Nér Gagek Rak Sén Hil Adok Na Aggata Mahen Mala-tumsén-yi
(Lk 13:24)*

¹³ “Ham doķ na aggata avi mahen in aggata sénë neya Nyég Mala-tumsén-yi. Gaķ aggata sén neya Nyég Nipaya lo, og böpata beneggëp tatekinsën, lob alam ngahiseké deneyoh ya saga rot.

¹⁴ Gaķ aggata sén neya Nyég Mala-tumsén-yi lo, og mahen teka, behuk böp, lob alam ti mu denetök rak medenelok ya.”

*Yesu Nér Bé Hil Gegin Hil Vu Alam-Gagek-Kuungsén
(Lk 6:43-44)*

¹⁵ “Ham gwegin ham vu alam-gagek-kuungsén. In alam saga nebë mehönon dekebu sir rak sipsip navij gedenelok yön vu ham in bë ham gwekuung nabë sir alam nivesa. Rēk mu ayoj peggo nipaya nebë anöö bemën sén vongin dega ham.

¹⁶ Ham ngo rēk jak nij jak hir huk sén degevong lo. In mehöti su nerur vud anon rak aggis niggin ti jes rë, gemehöti su nerur mori anon rak jajap rë gema.

¹⁷ Kele nivesa pin yö nesis anon nivesa, gekele nipaya yö nesis anon nipaya.

¹⁸ Kele nivesa su yoh vu bë ngis anon nipaya rë, gekele nipaya su yoh vu bë ngis anon nivesa rë.

¹⁹ Kele pin sën su nesis anon nivesa rë lo, og denevuv medenetë rak ya nengwah.

²⁰ Om ham gwelë alam-gagek-kuungsën hir huk, beham jak nij nabë saga.”

Yesu Rëk Nanër Vu Alam La Nabë Su Rak Nij Rë

²¹ “Alam pin sën ayej nelok sa bë ‘Mehöböp! Mehöböp!’ lo, saga sir pin su rëk dedok na Nyég-yagék-yi medenatu Anutu-yi-alam rë, gač yik alam sën denesepa lok Amag yi gagek lo sën rëk dedok na Nyég-yagék-yi medenatu yi alam.

²² Vu Buk-tamusën og alam ngahisekë rëk ayej dok sa nabë, ‘Mehöböp! Mehöböp! He nér gagek rangah rak arëm, los hetii memö to deya in mehönon rak arëm, gehe hevong ngaa bëp ngahisekë rak arëm!’

²³ Rëk ma gesék nanér vu sir nabë, ‘Sa su rak ham nimin rë. Ham alam nimin paya, ham jak na nenga in sa!’”

Yesu Nér Gagek Peggirinsën Rak Beggang Luu (Lk 6:47-49)

²⁴ “Alam sën degengo sa gagek bedesepa dok lo, og sir nebë mehö los kwa sën lev yi beggang rak nedo gelöng bëp.

²⁵ Lob hob to rak mebél vaar bëp gesang bëp vë beggang saga, rëk su kevoh ya rë, in beggang saga yi mudeng luč ya gelöng meving ahon niwëek.

²⁶ Gač alam pin sën degengo sa gagek pin rëk su desepa dok rë lo, og sir nebë mehö kwa masën, sën lev yi beggang rak nedo raggér.

²⁷ Lob hob to rak, mebél vaar bëp, gesang bëp vë beggang saga, lob kevoh pevis bekevoh ya verök yi in raggér niyes.”

²⁸ Yesu nér gagek sënë ggovek, lob alam yu bëpata saga delék bavij tök in yi gagek,

²⁹ in su nenér vu sir nebë alam-horek-yi lo rë. Gač nenér nebë mehö los niwëek ti.

8

Yesu Vong Mehö Nisevuuk Benivesa Rak (Mk 1:40-44; Lk 5:12-14)

¹ Yesu vu kedu meluk meya, lob alam ngahisekë detamuin yi.

² Lob mehöti los nisevuuk yam dus vu yi bepetev meneggëp lok vaha genér bë, “Mehöböp! Nabë ahëm geving og geyoh vu bë gwevong mesa niğ vesEEK jak!”

³ Lom Yesu bë nema rak yi genér bë, “Sahëg ving! Om nim vesEEK jak!” Lob yik sevuuk saga mehor ya pevis.

⁴ Lob Yesu nér vu yi bë, “Gwegin hong! Su gena genanér ngaa sënë vu mehö la. Gač mëm gena getato hong vu mehö-neko-seriveng gegwetung seriveng noh vu sën Moses nér wirek bë hil gevong lo, in alam pin dejak ni nabë nim vesEEK rak.”

Yesu Vong Rom Ti Sën Negin Alam-begö-yi Lo Yi Hur Nivesa Rak (Lk 7:1-10)

⁵ Yesu lok ya Kapernaum, lob alam-begö-yi vu Rom yu ti yoh vu mehödahis nemadvahi hir ggev nedo, lob ya vu yi meketag bë dok vu yi.

⁶ Ketag bë, “Mehöböp! Sa hur nirač meneggëp beggang ayo; sekë selöngin benesang pangşen rot.”

⁷ Lom Yesu nér bë, “Sëk nök gevong benivesa jak.”

⁸ Rëk mehö negin alam-begö-yi nér yah bë, “Mehöböp, sa su mehö nig vesa yoh vu bë gedok na sa beggang rë. Om yik genaner jak avim mu gesa hur nivesa jak.

⁹ Gak' yi&g#27k sa mehö los nig wëek ti ving. Sa nahurek sa alag sën negin sa menevo huk vu sa lo babu, log sengo salam-begö-yi sën sa nehegin sir lo deneggurek sa babug ving nebë saga. Bë sa nanër vu sir ti nabë, 'Gena!' og rëk na, gesa nanër vu ngwë nabë, 'Genam!' og rëk nam. Gesa nanër vu sa hur nabë, 'Gwevong ngaa sënë!' og rëk gevong. Om yi&g#27k genanër jak avim mu og yi&g#27k yoh vu."

¹⁰ Yesu ngo, lom ranga nema genér vu alam sën denetamuin yi lo bë, "Sananér vu ham yönö nabë sa su tök vu Israel ti gayo neyam timu vu sa nebë sénë rë.

¹¹ Gesa nanër vu ham nabë alam ngahisekë vu nyëg mala neverup los nemasusek ya yö rëk dena bemedo dega nos dok Nyëg-yagek-yi geving Abraham lõöho Isaak lu Yakop.

¹² Gak alam Yuda og Anutu rök getii vahi na nyög malakenu dobnë medengu medegeköö nyög, gesu rök dedok na demedo Nyög-yagek-yi rë.

¹³ Lob Yesu nér vu mehö negin alam-begö-yi bë, "Genah meégena böm, gerék anon jak vu hong noh vu hong gagek sën gevong ving agi." Lob nahën nenér log mehö negin alam-begö-yi lo yi hur nivesa rak pevis.

Yesu Vong BePita Ggen Avëh Nivesa Rak *(Mk 1:29-31; Lk 4:38-39)*

¹⁴ Yesu rak ya Pita yi beggang, lob lë Pita ggen avëh nivanë meneggëp beggang ayo.

¹⁵ Lom Yesu jom lok nema, lob nikul ya gekedi rak menevong nos vu Yesu.

Yesu Vong Alam Ngahisekë Nijvesa Rak (Mk 1:32-34; Lk 4:40-41)

¹⁶ Log sehuksën lom dekö alam ngahisekë sën memö denegwang ya sir lo medeyam vu yi, lob tii memö rak avi mu meto deya, gevong balam hir niraksën aggagga pin nivesa rak.

¹⁷ Vong ngaa sënë lob mehö-nenér-ǵagek-rangahsën Yesaya yi ǵagek anon rak. Sën nér nebë:

“Yö ti vo hil niraksam vär,
gekö hil nivanë aggagga rak yah yi.”

Gagek Rak Sën Hil Tamuin Yesu (Lk 9:57-62)

¹⁸ Yesu lë alam ngahisekë yam detetup yi, lob nér vu yi hur maluh bë dejak yg medena ngaggee bëp nenga vahi.

¹⁹ Lob alam-horek-*yi* ti ya vu yi menér bë, "Tatovaha! Nyëg pin sën gena lo, og sëk sepa hong bena geving."

20 Rék Yesu nér yah vu bë, “Anöösik lej neggp, gesok newisej nedo, gak Mehönon Nalu og ben sën gëp dok lo ma!”

²¹ Log yi hur maluh lo ngwë nér bë, “Mehöböp! Amag nadiik besedev rë, lok mém senök tamuin hong.”

¹² Lök Yesu hier yan vu be, "Getamluun sa, gjeng."

(Mk 4:35-41; Lk 8:22-25) ²² And he said to them, "Come with me." He got into a boat.

²⁴ Deraq meto deya ngaggee vu heng, lob pevis besang yam böp bevong ngaggee sis bevongin dahun yağ. Rëk Yesuk ggëp yiing.

²⁵ Lok yi hur maluh ya deggee vu yi gedenér bë, “Mehöböp! Gedok vu hil! Hil hevongin nadiik bemalad nama!”

²⁶ Lok nér yah vu sir bë, “Ham newamin neraq in-a? Ham su ayomin neyam timu vu sa yönö rë!” Nér bë saga log kedi petukek rak sang los ngaggee, lob ahë yes rak bededun ma geneggëp.

²⁷ Lom sir pin delék mederanga nemaj gedenér bë, “Mehö sënë nebë va? Om sën sang los ngaggee dengo aye-ë!”

*Yesu Tii Memö Ya In Mehö Luu
(Mk 5:1-20; Lk 8:26-39)*

²⁸ Lok tum Yesu ya verup Gadara hir nyëg vu ngaggee nenga vahi, lob tök rak mehö luu, geluho vu waak sën denebë mehönon sekëj lok lo avi medetök to. Memö nedo lok luho beluho ni j wëek ata, lob alam deneggönengin luho gesu deneyoh aggata saga rë.

²⁹ Lob luho pevis bedengeek bë, “Anutu Nalu hong! Bë gwevong va vu he? Buk yö nahën, log geyam sënë in bë gébo vanë vu he namugin-a?”

³⁰ Lob böök yu ti vare deneruuk rak qedu sënë medenare ading teka.

³¹ Lob memö deketag vu Yesu bë, “Nabë gwetii he na, og gwevong he na madoq na böök yu ti sagu!”

³² Lob Yesu nér vu sir bë, “Ham na!” Nebë saga lob to deya meya delok ya böök, lob böök pin saga deserög niwëek beya depesöng ya nyëg vaha degwa ti, bedeluk ya ngaggee berehöö sir pin bemalaj maya verök yi.

³³ Log alam sën denegin böök lo deveya medeya nyëg böp beya denér gagek pin rangah vu hir alam, los memö yi gagek ving.

³⁴ Lom alam pin vu nyëg saga deyah medeya denesero Yesu. Detök vu yi lom deketag vu yi bë gevuu hir nyëg gena.

9

*Yesu Vong Mehö Nema Los Vaha Nipaya Nivesa Rak
(Mk 2:1-12; Lk 5:17-26)*

¹ Yesu rak yah yağ beyah los ngaggee nenga vahi betök ya yi nyëg.

² Lob mehö la devaku mehöti sekë selöngin rak reek medeya vu yi. Yesu lë bë ayoj neya timu vu yi, lom nér vu mehö sekë selönginsën bë, “Nalug-e! Ayom sepëp jak! In sa dahun hong ngaa nipaya ya.”

³ Lob tum alam-horek-yi vahi dengo bekwaj nevo lok ayoj bë, “Mehö sënë ko yi rak besevök Anutu!”

⁴ Rëk Yesu rak ngaa sën kwaj nevo lok ayoj lo ni, lom nér vu sir bë, “Ham kwamin nevo gagek nipaya nebë sënë lok ham ayomin in va?

⁵ Ham kwamin nevo gagek sën senér bë, ‘Sa dahun hong ngaa nipaya ya’ agi lo bë anon ma? In re yoh vu bë gelë nabë dahun ya yönö-a? Rëk mu mëm nabë sa nanér vu yi nabë, ‘Kwedi jak megenah böm’, og mëm ham rëk jak ni nabë sa nanér gagek los anon.

⁶ Om sa bë ham jak ni nabë Mehönon Nalu niwëek yoh vu bë dahun ngaa nipaya na vu dob—”; log peggirin menér vu mehö sekë selönginsën bë, “Kwedi gweko hong reek jak megenah böm!”

⁷ Lob mehö lo kedi rak meyah ben.

⁸ Galam delë ngaa sënë lom deggoneng rot, gedecko Anutu arë rak in vong niwëek nebë sënë vu mehönon in bë dedok vu mehönon vahi.

*Yesu Tahi Matai
(Mk 2:13-17; Lk 5:27-32)*

⁹ Lob Yesu kedi rak vu saga meya, lom lë mehöti nedo rak beggang-takës-yi, arë nebë Matai. Lom nér vu yi bë, “Genam getamuin sa!” Lob Matai kedi rak meya tamuin yi.

¹⁰ Lok tum Yesu medo negga nos lok Matai ben, lob alam-denekö-takës* losho alam-nijpaya ngahisekë Yam denedo medenegga nos ving losho yi hur maluh.

¹¹ Alam Parisai* la delë nebë saga lom denér vu yi hur maluh bë, “Nebë va sën ham tatovaha negga nos ving alam-denekö-takës* losho alam-nijpaya-ë?”

¹² Rék Yesu ngo hir gagek menér yah vu sir bë, “Alam nijvesa su deneya vu dokta rë, gaç alam nijraksën mu yö deneya vu.

¹³ Om ham nah bekwamin bo gagek sën neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo degwa rë. Sën nenér bë: ‘Sa su hevongin bë gaço seriveng sën ham nevesi vu sa lo rë.’ Gaç sahëg ving bë ham kwamin paya in alam beham dok vu sir. In sa su Yam in bë tahi alam yohvu rë, gaç seyam in bë tahi alam sën ngaa nipaya neggëp vu sir lo.”

Tepék Rak Alam Sën Su Ayej Neggérin Nos Rë
(Mk 2:18-22; Lk 5:33-39)

¹⁴ Lob buk ngwë lom mehö-neripek-alam Jon yi hur maluh deya vu Yesu medelok tepék in yi bë, “He los alam Parisai* ayemin neggérin nos buk ngahisekë gehe su naха rë, log hong hur maluh og su denevong rë in va?”

¹⁵ Lok Yesu peggirin gagek rak mehö sën neko avëh lo benér yah bë, “Ham kwamin bo rë, nabë mehöti medo geving yi alam geluho avëh ti denajom nemaj. Bë nabë sënë og yi alam sënë su rék ayoj maggin medengu rë. Rék mëm buk sën debo mehö sën geko avëh lo vër, besu medo geving yi alam rë, og mëm yi alam rék ayoj maggin gayej gérin nos dok buk saga.

¹⁶ Log mehöti su neko tob mewis sën su deneripek rë lo len ti meneduu tob mugeng sën nekweek lo rak rë. Nabë gevong nabë saga, og rék dejipek lob tob mewis sënë najul menom, getob mugeng sënë rék nakweek gökin belen bëpata rot.

¹⁷ Gemehöti su netöö wain* mewis lok memëk-navi mugeng rë. Bë gevong nabë sënë og rék wain ngol navi mugeng sën bebepul gekeseh geto mena meris, gememëk-navi nipaya jak geving. Gaç mëm denatöö wain* mewis dok na memëk-navi mewis, og mëm luho rék demedo nivesa dok ti.”

Ggev Nalu Avëh Vesa Lok Gavëh Ngwë Nivesa Rak
(Mk 5:21-43; Lk 8:40-56)

¹⁸ Yesu nahën nenér gagek sënë vu sir, lob alam Yuda hir dub-supinsën-yi ala ti Yam vu Yesu beyun lus vu yi log nér bë, “Sa nalug avëh nahën nedilik gwëbengko, om genam gwebë nemam jak yi in vesa dok nah.”

¹⁹ Lob Yesu kedi tamuin yi beya, lob yi hur maluh kedi deya ving yi.

²⁰ Log avëh ti nikök neyam ata yoh vu ngebek nemadluho-mevidek-luu, lob verup ggëp Yesu demi bebë nema rak Yesu yi tob nyë.

²¹ In kwa nevo ggëp ayo nebë, “Bë sa gebë nemag jak yi tob mu, og sëk niğ vesa jak.”

²² Lom Yesu ggérin melë avëh lom nér vu yi bë, “Nalug-e, kwam vesa! In ayom Yam timu vu sa lob vong benimvesa rak.” Lob pevis bavëh nivesa rak.

²³ Lob Yesu ya verup dub ala lo yi beggang. Lom ngo alam denevë gevëeg apel heljëng yi los denevong dedun bëp, lok nér vu sir bë,

²⁴ “Ham jak na! Avëh mahen su diik rë, gaç mu neggëp yiing!” Rék denöp rak yi.

²⁵ Lob Yesu tii sir beto deyah dobnë, gelok ya bejom lok avëh mahen nema bekedi rak.

²⁶ Lob gagek lo bengö ya meyoh vu nyög saga pin maya.

Yesu Vong Kenod Luu Gengengöleng Ti Menij Vesa Rak

²⁷ Log Yesu kedi vu nyög saga meya, lom mehö luu malaj kenod detamuin yi, bedetahi bë, “Davit* yi Mewis-e! Kwam gevongin aluu!”

²⁸ Yesu ya verup lok ya beggang ayo, lok luho deyam vu yi, lob lok tepék in luho bë, “Melu vong ving bë seyoh vu bë gevong melu malamin nivesa jak, ma ma?” Lok luho deyogek bë, “Ëë-ë, Mehöböp. Geyoh vu.”

²⁹ Lob Yesu bë nema rak luho malaj genér bë, “Om anon jak noh vu sën melu ayomin nam vu sa agi!”

³⁰ Lob luho malaj tum yah, log Yesu vo köoin luho bë, “Melu su na nanér ngaa sënë vu mehö la.”

³¹ Rëk ma geluho to deya lob denér Yesu bengö ya meyoh vu nyög saga pin.

³² Luho to deneya log alam deko mehöti verup, sën su yoh vu bë bengwëng rë in memö kwa-ngengöleng-yi nedo lok yi.

³³ Lob Yesu tii memö saga to meya log mëm nevengwëng. Lob alam ngahisekë saga kwaj ya ngahi mederanga nemaj gedenér bë, “Wirek hil su halë ngaa ti nebë sënë ggëp Israel rë!”

³⁴ Rëk alam Parisai* denér bë, “Netii memö to deneya rak memö alaj niwëëk.”

Yesu Kwa Vongin Alam

³⁵ Lob Yesu ya meyoh vu nyög böp los mahen pin, betatekin gagek vu sir lok hir dub-supinsën-yi ayo yoh vu nyög. Benér Bengö Nivesa rak Anutu-nyög, gevong alam los niraksën aggagga gengaa maggin sën neggëp navij lo pin benijvesa rak.

³⁶ Lë alam ngahisekë saga, lom kwa vongin sir. In medo deneketul lok gedenedo paya rot nebë sipsip sën alaj main sir lo.

³⁷ Nebë saga lob peggirin gagek menér vu yi hur maluh bë, “Nos ngahisekë anon lok menedo huk anon, rëk alam sën déketöv medengupin lo su ngahi rë.”

³⁸ Om ham kwetag vu huk ala nabë gevong yi hur na debo yi nos medengupin nom!”

10

Yesu Ggooin Yi Hur Nemadluho-bevidek-luu Rak

(Mk 3:13-19; Lk 6:12-16)

¹ Yesu tahi yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu yam bevo niwëëk vu sir bë degetii memö geto dena los degevong balam sën niraksën aggagga pin tök vu sir lo nijvesa jak, jak arë.

² Sinarë nemadluho-bevidek-luu sënë arëj sënë: Mehö muginsën Simon (sën denenér arë ngwë nebë Pita) log ari Andreas, geYakobus luho ari Jon sën Sebedi nalu luho,

³ lob Pilip geBartolomai, Tomas geMatai, sën yi mehö-neço-takës*. Log Yakobus ngwë sën Alpeus nalu, geTadaius.

⁴ Log Simon sën yi mehö-neruuk-alam-Rom, luho Yudas Iskariot sën rëk nanér Yesu tato vu alam-begö-yi lo.

Yesu Vong Horek Vu Yi Hur Maluh Gevong Sir Ya Huk

(Mk 6:7-13; Lk 9:1-6)

⁵ Lob Yesu vong yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu sënë ya, log nér gagek vu sir ving bë, “Ham su na vu alam-yu-ngwë. Geham su dok na alam Samaria* hir nyög.

- ⁶ Gak ham na vu sipsip Israel sën deneketul loķ bevongin malaj nama lo.
- ⁷ Ham na nanér vu sir nabë sënë: ‘Nyëg-yagek-yi vongin anon jak!'
- ⁸ Ham gwevong balam nijraksën nijvesa jak, geham gwevong beheljëng vesaj dok. Ham gwevong balam nij sevuuk nij veseej jak, geham gwtii memö geto dena in alam. Sevo niğ wëæk yön vu ham nyëmasen gemonë ma, om ham gwevong meris vu sir geham su gweko monë jak.
- ⁹ Ham su gweko monë goor ma seriva, ma monë kôk sepa dok ham keggis.
- ¹⁰ Geham su gweje vahek sepa mena aggata, beham su gweko röpröp luu, beham su gweko suu ngwë geving, beham su natohin atoheng. Gak yö nama rot! In alam sën ham nanér gagek vu sir gedok vu sir lo rëk dedok vu ham medebo nos lu ngaa vu ham.
- ¹¹ Sën ham na nyëg bop ti ma beggang-bu mahan ti lo, og ham dok tepëk in alam nijvesa in degegin ham, lob mëm ham medo geving sir rot beham na jak.
- ¹² Lob nabë ham dok na beggang ti ayo, og ham nanér gagek semusen vu alam saga.
- ¹³ Nabë sir alam nijvesa, og ham gagek semusen rëk na vu sir. Gak nabë sir alam nij paya, og ham gagek semusen rëk pekwë menom vu ham.
- ¹⁴ Log nabë mehö la su degegin ham nivesa gëp hir beggang ma hir nyëg rë, besu degengo ham gagek rë, og ham tetehin kebus in ham vahamin in dejak ni nabë devong paya, gegwevuu beggang ma nyëg saga geham na.
- ¹⁵ Sa nanér vu ham yön nabë, vu Buk-tamusen, sën Anutu gengo mehönon hir gagek lo, og rëk alam vu nyëg saga denatök vu nyëvewen bopata rot kesuu Sodom los Gomora.”

*Maggan Aggagga Rëk Berup
(Mk 13:9-13; Lk 21:12-27)*

- ¹⁶ “Ham gwengo rë, sa nehevong ham ya nebë sën sipsip denelok ya anöö bemën avij. Om ham kwamin bo namugin begwevong ham ngaa los kwamin nabë sën hil nanér nyël bë denevong ngaa los kwaj lo. Geham malamin yes nabë sën hil nanér nuung bë malaj yes lo.
- ¹⁷ Ham gwegin ham in mehönon. In rëk degeko ham na gagek vu kaunsor bedebeek ham dok hir dub-supinsen-yi.
- ¹⁸ Log rëk degeko ham na bare dok kiap bop los alam-los-bengöj bop lo malaj, in salam ham, lob ham rëk nanér sa rangah vu sir gevu alam dahis.
- ¹⁹ Nabë degeko ham na gagek, og ham su newamin jak nabë, ‘Ma hil rëk nanér gagek nah nabë va? Ma hil rëk nanér gagek re?’ Gak dok buk saga og Anutu yö rëk gevong gagek sën ham nanér vu sir lo vu ham.
- ²⁰ In ham su ngo rëk nanér gagek saga rë, gak ham Amamin yi Anon Vabuung yö rëk nanér gagek berup ham avimin.
- ²¹ Alam rëk degevong arij lo dok na alam-begö-yi nemaj bedengis sir medenadiik. Log amaj rëk degevong nabë saga vu naluj. Log hurmahen rëk degelë amaj lu ataj paya medenanér sir rangah bedengis sir medenadiik.
- ²² Lob rëk alam pin degelë ham paya in salam ham. Gak alam sën denajom sir ahon rot, bena berup dok buk sën denadiik lo, saga rëk Anutu geko sir nom vu yi.
- ²³ Lob nabë degevong paya vu ham vu nyëg la, og ham beya mena nyëg ngwë. Sa nanér vu ham yön nabë ham nahen gesu rëk semu huk na gëp nyëg Israel pin rë, log Mehönon Nalu rëk nom.
- ²⁴ Hur maluh ti su kesuu yi tatovaha rë, log hur-huk-meris-yi ti su kesuu ala rë.

25 Nabë hur maluh arëj bög jak nabë hir tatovaha, og ggovek. Genabë hur-huk-meris-yi arëj bög jak nabë alaj, og yoh vu. Nabë denanér Belsebul* jak beggang ala, og rëk denanér yi hur nabë saga los denanér ggev nipaya la jak sir geving.”

*Mehönon Degönengin Anutu
(Lk 12:2-7)*

26 “Om ham su gönengin mehönon. Ngaa pin sën neggëp vunsën gwëbeng rëk natök nam rangah vu tamusën. Gengaa pin sën debom meneggëp lok gobeng gwëbeng agi, og nahub rëk alam pin dejak ni.

27 Gagék sën sa nanér vu ham vunsën lo, og ham nanér na rangah. Gegagék sën sa nepatereng lok ya ham nengamin lo, saga ham bare jak telig getahi na rangah.

28 Ham su gönengin alam sën dengis ham navimin mu menadiik lo, in su deyoh vu bë rëk dengis ham anomín geving rë. Gač mëm ham göneng in Mehö sën yoh vu bë kevoh ham navimin los anomín dok Nyëg-nengwah-yi lo.

29 Ham yoh vu bë baǵo soč mahan luu jak toea timu, rëk soč saga ti su rëk mala nama vunsën geham Amamin dugin rë.

30 Gač ham og Anutu tevin ham yumin viis pin los dahis benerak ni.

31 Om ham su gönengin ham, in kwa nevo ham kesuu soč ngahisekë menegin ham.”

*Hil Nanér Rangah Nabë Yesu Yi Alam Hil
(Lk 12:8-9)*

32 “Mehöti bë nanér yi rangah vu mehönon nabë sa alam yi, og sëk nanér yi rangah nabë saga vu Amag sën nedo yaǵek lo.

33 Log bë mehöti dah sarëg vun in mehönon nabë su sa alam yi rë, og sëk dah arë vun in Amag sën nedo yaǵek lo.”

*Yesu Yam In Begö Berup
(Lk 12:51-53; 14:26-27)*

34 “Ham su gwekuung nabë seyam in gevong mamer vu dob. Ma! Sa su yam in mamer rë, gač seyam in begö berup.

35 Seyam in gevong gaǵek-begö-yi berup galam degelë sir paya in sa los sa ǵagek.

Mehönon losho amaj ahëj sengën vu sir.

Log avëh losho ataj ahëj sengën vu sir,
gavëh atov losho ggej denapëéng sir,

36 galam sën denedo rak beggang timu lo depemëgin sir.

37 Mehöti bë ahë geving ama ma ata rot kesuu sa, og su yoh vu bë rëk natu sa alam rë. Log bë mehöti ahë geving nalu maluh ma avëh kesuu sa, og su yoh vu bë rëk natu sa alam rë.

38 Log mehöti bë su bér yi ǵelepeko* jak metamuin sa rë, og su yoh vu bë rëk natu sa alam rë.

39 Mehöti bë kwa bo yi, og su rëk medo mala-tumsën rë. Gač mehöti bë kwa bo sa gekwa birek in yi, og rëk medo mala-tumsën.”

*Alam Sën Rëk Degeko Nyëvewen Lo
(Mk 9:41)*

40 “Mehöti bë gevong nivesa vu ham, og vong nivesa vu sa. Gemehöti bë gevong nivesa vu sa, og vong nivesa vu Mehö sën vong sa meseyam lo ving.

41 Mehöti bë geko mehö-nenér-ǵagek-rangahsën ti jak in yi mehö-nenér-ǵagek-rangahsën, og luhoho rëk degeko hir nyëvewen gëp ti. Gemehöti bë geko mehö niröp ti jak in yi mehö niröp, og luhoho rëk degeko hir nyëvewen gëp ti.

⁴² Log mehöti bë geko bël kul mebo vu sa mehö meris ti menanum in rak ni bë sa hur, og sa nanér vu ham yönö nabë, mehö sënë yi nyë vewen neggëp vu yağek."

11

Mehö-neripek-alam Jon Vong Yi Hur Maluh Deya Vu Yesu (Lk 7:18-35)

¹ Yesu nér gagek saga vu yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu ggovek, log kedi rak beya beggang-bu sën deneggëp dus vu nyëg saga in bë tatekin gagek vu sir.

² Log Mehö-neripek-alam Jon nedo ƙarabus gengo ngaa bëp sën Kerisi* nevong lo bengö, lob vong yi hur maluh la deya vu Yesu in bë dedok tepék in yi nabë,

³ "Maƙ hong mehö sën Jon nér bengöm bë rëk genam lo sënë, ma he rëk medo gegin yi rë?"

⁴ Lob Yesu nér yah vu sir bë, "Ham nah mena nanér ngaa sën ham ngo los ham lë lo vu Jon nabë,

⁵ alam malaj ƙenod denelë nyëg ggökin, galam vahaj paya deneya aggata, galam nij sevuuk nij vesseek neraƙ galam nengaj mir denengo gagek, galam sën denediik lo vesaj nelok yah, log alam sën denedo paya in ngaa navij yi lo denengo Bengö Nivesa.

⁶ Mehöti sën su kwa luu luu in sa rë lo, og kwa vesa!"

Yesu Vong Tepék Rak Ngaa Ngahisekë In Jon

⁷ Lob Jon yi hur maluh deyah lok mëm Yesu yom nér Jon degwa vu alam yu bëpata saga nebë, "Wirek ham ya nyëg-yumeris in bë ham gwelë mehö nebë va? Ham bë gwelë ayööng neko dee menekepë yah geneyom-a?

⁸ Ma ham ya in bë gwelë mehö nebë va? Ham bë gwelë mehöti neröp tob niyes mala ngeri ngeri? Ma! Alam sën deneröp tob niyes nebë saga, og denedo alam-los-bengöj bej.

⁹ Ma ham ya in bë gwelë mehö nebë va? Mehö-nenér-gagek-rangahsën ti? Ëe, om mëm sa nanér vu ham nabë mëm yi mehö-nenér-gagek-rangahsën bekesuu alam-denenér-gagek-rangahsën lo pin.

¹⁰ Yık mehö saga sën dekevu gagek rak yi lok Anutu-yi-ƙapiya nebë:
'Gwengo rë! Sëk gevong sa hur ti namugin,
mena negetongin aggata in hong!'

¹¹ Sa nanér vu ham yönö nabë Mehö-neripek-alam Jon arë bëp rot kesuu alam pin sën ataj neko sir vu dob agi. Rëk mu alam sën denesepa lok sa bedenetu Anutu-yi-alam lo pin, og rëk dekesuu Jon.

¹² Lok buk sën Mehö-neripek-alam Jon yam dob lo, lob ngaa maggin vongin bë kepë Nyëg-yagek-yi beyam verup gwëbeng, galam nijpaya denesis begö vu Nyëg-yagek-yi niwëök ata benij wëök rot in bë deduk na medegekö.

¹³ Gagek pin sën alam-denenér-gagek-rangahsën dekevu lo los horek pin, neggëp in mala negët Jon sënë.

¹⁴ Lob ham bë jak ni nabë saga, og ham gwevong geving mehö sënë lo nabë Elia sën denenér bë rëk nom lo.

¹⁵ Mehöti bë nenga neggëp, og gengo sa gagek.

¹⁶ Ma sëk tatekin ham alam buk sënë jak va? Ham nebë hurmahan sën ggëp deneggök telig bedenetahi hurmahan vahi bë:

¹⁷ 'He nasis ggageng rëk ma
geham su nelöö rë.

Gehe nasu kwamin paya paya,

rëk ham su nesu menepengah ham rë’

¹⁸ In Mehö-neripek-alam Jon yam, lob su negga nos los nenum wain rë, rëk ham nér yi nebë, ‘Memö nelok vu yi!’

¹⁹ Lob Mehönon Nalu yam benegga los nenum, lob ham nér yi bë, ‘Ham gwelë mehö sënë! Mehö ahëta los nenum wain pangsen, alam-deneke-takës* losho alam niijpaya hir mehö yi!’ Rëk mu nabë hil galë Anutu yi huk og hil ajak ni nabë yi mehö los kwa.’

*Yesu Kwa Pesivin Alam Sën Su Denevong Ving Rë
(Lk 10:13-15)*

²⁰ Log Yesu vong gagek rak nyég vahi sën nevong ngaa bop ngahisekë lok rëk su deneggérin sir yah vu Anutu rë lo nebë,

²¹ “Wöp-o! Ham Korasin! Gëp in ham! Ham Betsaida! Gëp in ham! Bë mehöti gevong ngaa bop gëp alam Ture los Sidon hir nyég nabë sën sa hevong lok ham nyég agi, og rëk ayoj maggin in devong ngaa nipaya medegérin sir nom, medegeyeh vahek duum gededev tamut jak sir gedemedo dok vewev degwa.

²² Om sa nanér vu ham nabë, dok Buk-nyëvewen-yi, og ham rëk gweko maggin bopata rot kesuu alam Ture los Sidon.

²³ Geham alam Kapernaum, ham bë kwerë ham jak na vavunë? Ma! Rëk ham duk na Nyég-nengwah-yi. Bë mehöti gevong ngaa bop gëp Sodom nabë sën sa hevong ggëp ham nyég lo, og rëk Sodom nahën medo rot beberup dok buk sënë.

²⁴ Om sa nanér vu ham nabë dok Buk-nyëvewen-yi, og ham rëk gweko maggin bopata rot kesuu Sodom hir maggin!”

*Yesu Nér Bë, “Ham Nam Vu Sa Mesewah”
(Lk 10:21-22)*

²⁵ Vu buk saga Yesu jom rak bë, “O Amag! Hong Mehöbop vu yagek los dob. Sahég nivesa rot vu hong in ngaa pin sënë neggëp vunsën in alam los kwaj, gaķ getato vu alam sën su deluķ dub bop rë lo.

²⁶ Yönö Amag! In yiķ ngo kwam nevo bë gwevong nabë saga in nivesa.”

²⁷ Log nér ving bë, “Amag vo ngaa pin lok yam sa nemag ggoovek ya. Gemehöti su rak Nalu ni rë, gaķ Ama yo timu rak ni. Gemehöti su rak Ama ni rë, gaķ yiķ Nalu yo timu rak ni. Galam sën Nalu tato Ama vu sir lo, og derak ni ving.

²⁸ Ham sën nekwerë ngaa maggin, beham nevimengin menedo lo, ham pin nam vu sa, in sa gaķo maggin vër in ham geham sewah.

²⁹ Ham natu sa hur, beham gweko kwa vu sa. In sa mehö malag yes, gesa su nehaķo sa rak lok ayog rë, lob hám ayomin rëk geto megëp revuh.

³⁰ Kë! Huk sën sebo vu ham lo saga su rëk deginengin ham rë, gengaa maggin sën sëk gevong vu ham in ham kwerë lo, saga yiķ sepëp!”

12

*Tepék Rak Buk-sewahsën-yi**
(Mk 2:23-28; Lk 6:1-5)

¹ Buk-sewahsën-yi* ti lob Yesu losho yi hur maluh deyoh ya huk wit* ti ayo, lob yi hur maluh derur nos sënë anon mededah in dediikahëj.

² Lok alam Parisai* delë lob denér vu Yesu bë, “Gelë! Hong hur maluh dekeyéh horek Buk-sewahsën-yi*!”

³ Rëk lok tepék yah vu sir bë, “Mak ham su tevin gagek sën Davit diikahë wirek lo rë?”

⁴ Diikahë lob losho alam sën denesepa yi lo delok ya Anutu yi dub bedegga brët vabuung sën denetung netu seriveng benedo ggëp Anutu mala lo. Nos sën alam meris nebë Davit su deyoh vu bë dega rë lo, gaķ alam-deneko-seriveng mu yō denegga, (rëk mu dediikahëj lom degga lob saga su devong paya rë).

⁵ Log mak ham su rak gagek sën neggëp lok horek lo ni rë? Sënë nebë alam-deneko-seriveng denevong huk lok dub ayo lok Buk-sewahsën-yi* lob dekeyëh horek ving nebë saga, rëk su devong paya rë.

⁶ Rëk sa nanér vu ham nabë ngaa sën nedo agi, sën böpata kesuu dub-vabuung-böp.

⁷ Bë ham jaķ gagek sën neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo ni, og ham su rëk bo maggin vu sir rë. Gagek sënë nebë: ‘Sa su nehevongin bë gaķo seriveng sën ham nevesi vu sa lo rë, gaķ sahëg neving bë ham kwamin paya in alam beham dok vu sir.’ Om su devong paya rë.

⁸ In Mehönon Nalu tu Buk-sewahsën-yi* ala.”

Yesu Vong Mehö Nema Nipaya Nivesa Rak

(Mk 3:1-6; Lk 6:6-11)

⁹ Yesu vu nyëg saga beya melok ya alam Parisai* saga hir dub-supinsën-yi.

¹⁰ Lob mehö sekë belooinsën ti nedo. Lom alam la bë denanér gagek jak Yesu, lob delok tepék in yi bë, “Maķ yoh vu bë hil gevong alam nijrakṣen nijvesa jak dok Buk-sewahsën-yi* ma ma?”

¹¹ Lok Yesu nér yah vu sir bë, “Bë ham ti yi sipsip perurek timu, lob duk söv dok Buk-sewahsën-yi*, og mak mehö saga su rëk najom jak nom vavunë rë? Gaķ rëk najom jak nom!

¹² Rëk mu mehönon dekesuu sipsip yönö. Om sën hil ayoh vu bë adoķ vu mehönon dok Buk-sewahsën-yi*.”

¹³ Log nér vu mehö sënë bë, “Getelo sekëm nam!” Lom telo sekë ya, lob nivesa rak nebë vahi.

¹⁴ Lob alam Parisai* to deyah dobnë medesupin sir medevengwëng rak aggata bë dengis Yesu menadiiķ.

Anutu Yi Mehö-huk-yi Yesu

¹⁵ Lok Yesu rak ni, lob vuu nyëg saga geaya. Lob alam ngahisekë detamuin yi, lob vong alam nijrakṣen pin benijvesa rak.

¹⁶ Log vo koo vu sir bë su denanér yi rangah,

¹⁷ lob gagek sën wirek Anutu nér verup mehö-nenér-gagek-rangahsën Yesaya avi lo anon rak.

¹⁸ Nebë:

“Sa hur sënë, sehooin yi rak,
sahëg neving yi, gesa halë yi nivesa kesuu alam vahi pin.

Rëk sa getung sa Anon Vabuung jak yi,
lob rëk tatekin sa gagek anon degwa vu alam-yu-ngwë.

¹⁹ Losho mehönon su rëk denanér sir rë, gesu rëk gengeek rë,
gesu rëk degengo gegevong paang gëp telig rë.

²⁰ Gagwëk sën keyëh meneggëp neko ahon lo, og sa hur su rëk keyëh na verök yi rë.

Log ram yi wik sën ggëp nelëlek teka lo, og sa hur su rëk napuv na verök yi rë.

Rëk medo gevong huk in rot begagek niröpsën anon jak bekesuu ngaa nipaya pin.

²¹ Lob alam-yu-ngwë rëk medo debo kwaj in yi nabë rëk dok vu sir.”

*Denér Bë Yesu Vong Huk Rak Satan Niwëëk
(Mk 3:20-30; Lk 11:14-23)*

²² Lob deko mehöti yam vu yi. Memö nedo lok yi bemala kenod los su yoh vu bë bengwëng rë. Lob Yesu vong benivesa rak, betum nevengwëng genelé nyëg.

²³ Lob alam yu bëpata saga delék anon bedenér bë, “Mehö sënëk mak yik Davit* yi mewis sën lo?”

²⁴ Rëk alam Parisai* dengo, lob denér bë, “Netii memö to deneya rak memö alaj Belsebul* niwëëk.”

²⁵ Rëk Yesu rak ayoj ni, lob nér vu sir bë, “Nabë alam dob timu debasuh sir bedengis sir, og dob saga rëk nabumeng na. Log nabë nyëg bëp ti ma alam degwa ti debasuh sir na yu luu bedengis sir, og rëk nyëg ma alam degwa ti saga su rëk demedo rë.

²⁶ Om nabë Satan getii yi hur memö geto dena, og losho yi hur rëk debasuh sir, lom yi nyëg rëk medo niwëëk nabë va?

²⁷ Rëk mu nabë Belsebul* nelok vu sa yönö besa nehetii memö to deneya, og mak re nelok vu ham alam besën denetii memö to deneya agi? Om ham alam saga degengo ham gagek sagi medeseggi rë.

²⁸ Gaç bë Anutu yi Anon Vabuung lok vu sa, besa hetii memö beto deneya, og ham jak ni nabë Anutu yam vu ham gbovek ya in bë gegim ham.

²⁹ Mehöti su yoh vu bë dok na Mehö Nipaya los niwëëk saga yi beggang mebo yi kupek pin vér rë. Nabë naduu mehö niwëëk saga govek, og mém godek yi kupek pin sën nedo lok yi beggang ayo lo.

³⁰ Mehöti sën su sa alam yi rë lo, og nesis begö vu sa. Gemehöti sën su nelok vu sa menesupin sipsip ving rë lo, og netii sir meya denepalët lok.

³¹ Om sa nanér vu ham nabë Anutu yoh vu bë dahun mehönon hir ngaa nipaya los gagek pelësën pin sën denevong lo na. Gaç gagek pelësën sën denenér rak Anon Vabuung lo, og su rëk Anutu dahun na rë.

³² Log mehöti bë nanér gagek nipaya ti jak Mehönon Nalu, og rëk Anutu dahun yi nipaya sënë na. Gaç nabë mehöti nanér gagek nipaya ti jak Anon Vabuung, og su rëk Anutu dahun yi nipaya sënë na rë. Gaç rëk nama, vu gwëbeng gevü tamusën geving.”

*Kele Nipaya Nevuuk Anon Nipaya
(Lk 6:43-45)*

³³ “Nabë ham baroh kele nivesa, og yö rëk ngis anon nivesa. Nabë ham baroh kele nipaya, og yö rëk ngis anon nipaya. In hil nehalë kele anon rëk mém hil narak ni nebë kele nivesa ma nipaya.

³⁴ Nyël nalú ham! Ham su yoh vu bë nanér gagek nivesa rë, in ham alam nimin paya. Yönö, ham nenér gagek verup avimin yoh vu ngaa sën ham kwamin nevo lok ayomin lo.

³⁵ Om mehö nivesa nekö ngaa nivesa vér lok ngaa nivesa sën nesupin meneggëp lok ayo lo, menenér yam rangah, log mehö nipaya nekö ngaa nipaya vér lok ngaa nipaya sën nesupin meneggëp lok ayo lo, menenér yam rangah.

³⁶ Om sën sa nanér vu ham nabë gagek jeggin jeggin pin sën alam denenér lo, og rëk Anutu gevong nyëvewen dok nah vu sir dok buk sën gengo alam pin hir gagek lo.

³⁷ In hong gagek rëk nanér hong nabë hong mehö nim vesa ma rëk nanér hong nabë hong mehö nim paya.”

*Alam La Deketag Vu Yesu Bë Degelë Ngaa Böp
(Mk 8:11-12; Lk 11:29-32)*

³⁸ Nér saga ggovek lob alam-horek-yi la los alam Parisai* la denér vu yi bë, “Tatovaha, he hevong ngaa bë gwevong ngaa bëp ti behe galë.”

³⁹ Lom nér yah vu sir bë, “Ham alam sën nedo dob-ë, ham alam nimin paya. Ham nebë avëh baggëb, om sën ham nekwetag bë ham gwelë ngaa bëp. Rëk mu sa su rëk gevong ngaa bëp vu ham rë. Gak sëk gevong ngaa bëp nabë sën mehö-nenér-gagék-rangahsën Yona yi ngaa bëp lo mu vu ham beggovek.

⁴⁰ Wirek Yona neggpë lok gël bëp ayo yoh vu rangah lëo gebuk lëo, lom Mehönon Nalu rëk gëp dok dob ayo noh vu rangah lëo gebuk lëo nabë saga.

⁴¹ Log vu Buk-tamusën og Anutu rëk seggi mehönon hir gagék, lob rëk alam Nineve kedi debare medenanér gagék jak alam vu buk sënë nabë denevong ngaa nipaya. In alam Nineve dengo Yona aye bedeggérin sir yah vu Anutu. Gak Mehö sën nedo agi kesuu Yona, rëk ham su wërin ham rë.

⁴² Log vu Buk-tamusën og Anutu rëk seggi mehönon hir gagék, lob rëk avëh-los-bengö vu dob nyë sën sang-neverup lo kedi bare menanér gagék jak alam vu buk sënë nabë denevong ngaa nipaya. In avëh-los-bengö sënë yam vu dob nyë in bë gengo Solomon* yi gagék los kwa bëp. Gak Mehö sën nedo agi og kesuu Solomon*, rëk ham su ngo aye rë.”

Memö Yom Ggökin

(Lk 11:24-26)

⁴³ “Memö nipaya sën to meya in mehönon ti lo, og to meya medo neyoh nyëg nivevo benesero nyëg len ti in bë sewah dok, rëk su netök rak rë.

⁴⁴ Lom nér bë, ‘Maam sak nah mena galë beggang sën sa nado lok wirek lo rë!’ Lob yah verup rëk nelë bë desekee beggang sën lo bedevunek vu benedo meris.

⁴⁵ Lob rengö yi beyah ko memö nemadvahi-bevidek-luu sën denevong ngaa nipaya rot medenakesuu yi lo, beyom denedo lok beggang sënë. Lob mehö sën nedo paya wirek lo mëm nedo paya ya verök yi rot. Om ngaa nipaya nabë sënë rëk natök vu alam nj paya sën denedo gwëbeng agi nabë saga.”

Yesu Ata Lo Ari Lo

(Mk 3:31-35; Lk 8:19-21)

⁴⁶ Yesu nahën nenér gagék nebë sënë vu alam, log ata gari lo yam denare dobnë in bë losho debengwëng.

⁴⁷ Lob mehöti nér vu bë, “Gelë, atam losho arim lo yam denare dobnë in bë ham los bengwëng.”

⁴⁸ Lob Yesu nér gagék yah vu mehö sënë bë, “Satag re? Gesarig re lo?”

⁴⁹ Lob tato yi hur lo rak nema genér bë, “Gwelë! Atag lo arig lo sënë.

⁵⁰ Alam sën denesepa lok Amaç vu yagek kwa lo, og sir saga mëm detu sarig lo, savëhnög lo, satag lo!”

13

Mehö Netetëhin Nos Gahis Vu Huk

(Mk 4:1-9; Lk 8:4-8)

¹ Vu buk saga Yesu vu beggang ayo meto meya dobnë, beya nedo dus vu ngaggee bëp nenga.

² Lok alam yu bëpata deya vu yi, lob Yesu rak ya nedo yag ti, galam pin denare ngaggee nenga.

³ Log nér gagék peggirinsën ngahisekë vu sir bë, “Ham gwengo rë! Mehö netetëhin nos gahis ti to meya huk anon in bë tetëhin yi nos gahis.

⁴ Netetëhin nos gahis, lob vahi to nedo lok aggata sën neyoh huk vu heng lo, lom sok yam degga pevis.

⁵ Log gahis la to meraқ nedo dob mahen teka sën rak neggëp gelöng vavunë lo, om kip pevis in dob mahen teka mu,
⁶ lob hes tum behev rak lom meran ya, in géga su luқ ya dob ǵebinë rë.
⁷ Log gahis vahi to melok ya nedo vos niggin ggin ayo, lob vos niggin ggin sënë kip merig meggök nos bevong paya.
⁸ Log gahis la to meluk ya nedo dob jeji, lob rig besis anon nivesa. La sis anon mehödahis nemadvahi, gela sis anon mehödahis löö, gela sis anon mehödahis ti benemadluho.
⁹ Mehöti bë nenga neggëp, og gengo ǵagek sënë.”

*Yesu Nér Gagek Peggirinsën Degwa Rangah
(Mk 4:10-12; Lk 8:9-10)*

¹⁰ Lob yi hur maluh ya delok tepék in yi bë, “Genér ǵagek pin netu ǵagek peggirinsën vu sir in va?”

¹¹ Lok nér yah vu sir bë, “In Anutu tatekin Nyëg-yagek-yi yi ǵagek vunsën degwa vu ham, gaқ su tatekin vu alam sënë rë.

¹² Mehöti sën nerak ǵagek degwa ni lo, og rëk jak la degwa ni geving rot, gemehöti sën su nerak ǵagek degwa ni rë lo, og rëk kwa birekin teka sën nerak ni lo benama na verök yi.

¹³ Senér ǵagek peggirinsën vu sir in bë rëk degelë mu gesu dejak ni rë, log degengo mu gesu denatök jak ǵagek degwa rë.

¹⁴ Om mehö-nenér-ǵagek-rangahsën Yesaya yi ǵagek anon rak, sën nér nebë:
 ‘Ham nengamin rëk gengo, rëk ham kwamin su rëk natök jak rë.
 Ham malamin rëk gelë, rëk ham su rëk jak degwa ni rë.’

¹⁵ GeYesaya nér rak sir ving bë:
 ‘Nabë saga, in alam sënë ayoj niwëek,

medemir nengaj gedekebu malaj
 in bë malaj rëk gelë genengaj rëk gengo,

lob dejak ni medegérin sir lob sa ǵevong benijvesa jak.’

¹⁶ Gaқ mu hamek kwamin vesa in ham malamin nelë sa los ham nengamin nengo sayeg.

¹⁷ Sa nanér vu ham yönö nabë: Wirek alam-denenér-ǵagek-rangahsën los alam yohvu ngahisekë denetung malaj in bë degelë ngaa sën ham nelë agi, rëk su denelë rë. Log denebë nengaj in bë degengo ǵagek sën ham nengo agi, rëk su denengo rë.”

*Gagek Peggirinsën Rak Mehö Netetëhin Gahis Lo Yi Degwa
(Mk 4:13-20; Lk 8:11-15)*

¹⁸ “Om ham gwengo ǵagek peggirinsën rak mehö netetëhin gahis lo degwa rë.

¹⁹ Alam sën denengo Nyëg-yagek-yi yi ǵagek rëk su kwaj netök rak degwa rë lo, og sir nebë gahis sën to nedo lok aggata, in Mehö Nipaya lo yam nesepos ǵagek lo vër in ayoj.

²⁰ Log gahis sën to nedo rak gelöng vavunë lo, nebë alam sën denengo ǵagek medeko rak pevis mekwaj vesa in.

²¹ Rëk mu sir nebë nos géga sën nerak vu gelöng lo, lob su denedo hus ading rë. Bë ngaa maggin ti natök jak sir, ma mehö la denanér sir in desepa lok sa ǵagek, og rëk dedeëin na pevis.

²² Log gahis sën to melok ya vos niggin ggin ayo lo, nebë alam sën denengo ǵagek, lok newaj nerak in ngaa dob yi lo. Gahëj ving monë lu ngaa rot ggök ya ǵagek, lom diik gesu sis anon rë.

²³ Log gahis sën to meluk ya dob jeji lo nebë alam sën dengo gagek bedetök rak degwa bedenevong ving bedenevong banon rak lo. La denesis anon mehödahis nemadvahi, gela denesis anon mehödahis lõö, gela denesis anon mehödahis ti benemadluho.”

Gagek Peggirinsën Rak Vos Nipaya Kip Lok Huk

²⁴ Lok nér gagek peggirinsën ngwë ggökin vu sir bë, “Sën Nyëg-yagek-yi anon jak lo, og yiķ nebë mehönon ti tetëhin nos gahis nivesa lok yi huk.

²⁵ Lob neggp̄yiing buk, log mehö sën nelē yi paya lo, tetëhin vos nipaya gahis ggök ya nos gahis lo vavunë geneya.

²⁶ Lob gahis lo kip meböp rak ggovek bebë ngis anon, lok delë vos nipaya lo kip merivin lok ving.

²⁷ Lob yi hur ya denër vu yi bë, ‘Mehö böp, mak getetëhin gahis nivesa lok hong huk, log vos nipaya sën kip agu yam vu tena?’

²⁸ Lok nér vu sir bë, ‘Mehö sën nelē sa paya lo vong ngaa sënë!’ Lom yi hur delok tepék in yi bë, ‘Om he na bepul vos sënë na?’

²⁹ Rëk nér yah bë, ‘Ma! Bë ham bepul vos na, og mak ham rëk bepul nos la geving.

³⁰ Om ham naköök geluho desarömin sir medebare gebuk sën hil abo nos anon lo rë. Lob dok buk saga og sëk nanér vu alam sën debo nos anon lo nabë dengap vos nipaya jak bun namugin bena degetë jak na nengwah, log mëm dengupin nos anon jak na sa jök.’

Gagek Peggirinsën Rak Gahis Mahen Teka

(Mk 4:31-32; Lk 13:18-21)

³¹ Lok Yesu nér gagek peggirinsën ngwë vu sir ggökin bë, “Sën Nyëg-yagek-yi anon jak lo, og yiķ nebë mastet* gahis sën mehöti ko meya mehin lok yi huk.

³² Nos gahis saga mahen teka genos gahis pin kesuu, rëk tum nekip lob böp nerak benekesuu nos pin geya netu kèle, besok sën denevëëng medeneya agi yam denejegwi newisej lok nema.”

³³ Log nér gagek peggirinsën ngwë vu sir nebë, “Sën Nyëg-yagek-yi anon jak lo, og yiķ nebë yiist* sën nevong bebrët nerig lo. Avëh ti ko meya sarömin ving parawa këtuł lõö lok gabum, lom yiist* köd parawa pin sënë merig.”

Yesu Nér Gagek Peggirinsën

(Mk 4:33-34)

³⁴ Yesu nér gagek peggirinsën pin saga gesu nér ti rangah rë, gaķ nér tu gagek peggirinsën mu vu alam yu böpata saga.

³⁵ In mehö-nenér-gagek-rangahsën Yesaya yi gagek sënë anon jak. Sën nebë: ‘Sëk nanér vu sir jak gagek peggirinsën.

Gesëk nanér gagek sën nevun yi lok buk sën Anutu tung yagek los dob meneggüp rot neverup gwëbeng agi vu sir.’

Gagek Peggirinsën Rak Vos Nipaya Lo Degwa

³⁶ Yesu nér ggovek, log vuu alam yu böpata saga ya, gelok yah beggang ayo, lob yi hur maluh ya delok tepék in yi bë, “Genanér gagek peggirinsën sën vos nipaya kip lok huk anon lo degwa rangah vu he rë.”

³⁷ Lob nér yah vu sir bë, “Mehö sën nevaroh nos gahis nivesa saga og Mehönon Nalu.

³⁸ Gedob pin sënë nebë huk, genos gahis nivesa saga nebë alam sën detu Anutu yi hur, gevostipos nipaya saga nebë Mehö Nipaya Satan yi hur lo.

39 Log mehö netetëhin vos nipaya gahis lo, saga Satan. Log buk sën dengupin nos lo, saga og buk sën dob los yagek nama na lo. Galam sën dengupin nos lo, sagak angër lo.

40 Log sën dengupin vos nipaya mena debesi pin jak nengwah lo, og yiķ rëk degevong nabë sënë dok Buk-tamusën.

41 Dok buk saga Mehönon Nalu rëk gevong yi angër na dengupin alam nij paya pin sën depelépin alam-vongvingsën-yi lo geving alam pin sën denevong ngaa nipaya lo, bedegeko sir vër in Anutu-yi-Nyëg.

42 Lob rëk degetë sir dok na nengwah, bedengu los degeköö nyëj.

43 Lob vu buk saga Anutu-yi-alam rëk denajëh nabë hes gëp Amaj-yi-Nyëg. Mehöti bë nenga neggpë og gengo gägek sënë!”

Gagek Peggirinsën Rak Mehö Nesero Yi Monë Lok Huk Anon

44 “Log sën Nyëg-yagek-yi anon jak lo, og yiķ nebë ƙupek nivesa sën mehöti vun meneggëp lok dob bemehö ngwë tök vu, log vun yah ggökin. Kwa vesa rot geya nevong yi ngaa pin balam debago beko monë rak pin, lom yah baǵo dob len ti sënë betu yi ngaa.”

Gagek Peggirinsën Rak Kumkum

45 “Log sën Nyëg-yagek-yi anon jak lo, og yiķ nebë mehö-nebaǵo-ngaā nesero kumkum nivesa in bë baǵo.

46 Tök vu kumkum ti bemalangeri rot beyi monë bopata rot. Lom ya mevong yi ƙupek pin balam debago, lob ko monë rak betum yah baǵo kumkum malangeri sënë rak betu yi ngaa.”

Gagek Peggirinsën Rak Lek-gël-yi

47 “Log gägek peggirinsën ngwë nebë sënë: Sën Nyëg-yagek-yi anon jak lo, og yiķ nebë lek-gël-yi ti sën denetë luk ya loo beggerin gël aggagga lok.

48 Lek pup lom dedadii rak yam ronek, bedeggooin gël nivesa lok ya ǵabum, gedetë nipaya ya.

49 Lob buk sën yagek los dob nama na lo, og rëk nabë sënë. Angër rëk nam degeko alam nij paya vër dok alam nijvesa vuheng,

50 bena degetë sir dok na nengwah, bedengu los degeköö nyëj.”

Gagek Peggirinsën Rak Mehöti Los Yi Ƙupek Mewis Los Mugeng

51 Log Yesu lok tepék in sir bë, “Maǵ ham rak gägek mewis pin sënë degwa ni?” Lom deyoǵek bë, “Eē-ē!”

52 Lob nér yah vu sir bë, “Mehö-horek-yi sën nengo gägek rak Nyëg-yagek-yi venuh ggovek lo, saga nebë beggang ala ti. Lok ya yi beggang-ƙupek-yi ayo beko yi ƙupek mewis los mugeng lok ti beluk yom.”

Alam Nasaret Deruu Demij Vu Yesu

(Mk 6:1-6; Lk 4:16-30)

53 Yesu nér gägek peggirinsën saga vu sir ggovek log vuu hir nyëg ya,

54 geyah ben menenér Anutu yi gägek vu yi alam lok hir dub-supinsën-yi. Lom avij tök medenér bë, “Mehö sënë ko kwa los ngaa böp böp sënë vu tena?”

55 Yosep sën mehö nelev beggang lo nalu yi! Gata Maria! Gemak ari lo sën Yakobus geYosep geSimon geYudas lo?

56 Gavëhnö lo sën denedo ving hil-ë! Log maǵ ko ngaa pin sënë vu tena?”

57 Denér nebë sënë, log denelé yi paya. Rëk Yesu nér vu sir bë, “Alam vu nyëg pin deneko mehö-nenér-gägek-rangahsën arëj rak, gaǵ yö hir alam, gesir sën losho beggang-bu timu lo, og ma!”

58 Lob su vong ngaa böp ngahisekë vu nyëg saga rë, in su ayoj neya timu vu yi rë.

14

Degwa Sën Herot Kuung Bë Jon In Yesu Lo (Mk 6:14-29; Lk 9:7-9)*

- ¹ Vu buk saga Herot* tu distrik Galilea ala menedo, bengo Yesu bengö.
- ² Lob nér vu yi alam sën denengo gagek ggëp avi lo bë, “Yik Mehö-neripek-alam Jon lo séné! Kedi rak ggökin vu bedub, om sën nevong ngaa los niwëek ata nebë agi.”
- ³ Herot* nér bë saga in jom Mehö-neripek-alam Jon beduu yi ahon wirek betung yi ya karabus. Herot* vong rak ari Pilip venë Herodias sën ggodek yah tu venë lo.
- ⁴ In Jon nér vu Herot* bë, “Su geko avëh sénë niröp rë!”
- ⁵ Lom Herot* bë ngis yi menadiik rëk ggönengin alam Yuda in kwaj nevo Jon bë yi mehö-nenér-gagek-rangahsën ti.
- ⁶ Betum buk sën Herot* kwa vo yi buk sën ata ko yi wirek lo, lob vong nos böp balam la desupin sir ving yi, geHerodias nalu avëh yam nelöö lok malaj.
- ⁷ Lob Herot* lë bahë nivesa rot in yi, lob nér yönörot vu avëh avö sénë getato nema ya vavunë bë, “Bë genanér ngaa ti vu sa, og sëk bo nök vu hong yönö!”
- ⁸ Lob Herodias lok nalu avëh ahë bemëm nér vu Herot* bë, “Gwetung Mehö-neripek-alam Jon yu dok gabum ti megebo vu sa pehi sénë!”
- ⁹ Nér nebë sénë lom mehö-los-bengö Herot* ayo maggin, rëk kwa vo gagek sën nér yönö getato nema ya vavunë lo, in neggönengin alam vatëvek sën deyam in yi nos böp lo dengo. Lob nér bë degevong noh vu saga.
- ¹⁰ Lom vong mehöti ya beggang karabus ayo meketöv Jon kwa.
- ¹¹ Lob deko yu lok gabum ti beyam devo vu avëh avö sénë, beko meyah vo vu ata.
- ¹² GeJon yi hur maluh yam deko anon meya delev. Delev ggovek, log ya denér vu Yesu.

Yesu Vet Alam 5,000 (Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

- ¹³ Yesu ngo gagek sénë lob vuu nyëg saga gerak yaq meya nyëg-yumeris tahsën ti. Lok alam dengo lom devuu nyëg böp gedeyoh ronek bedesepa yi medeya.
- ¹⁴ Lob Yesu ya verup merak yah ronek vu nyëg-yumeris, lob lë alam ngahisekë saga bekwa vongin sir, lob vong behir alam nijraksën nijvesa rak.
- ¹⁵ Log sehuk luk lob yi hur maluh ya denér vu yi bë, “Nyëg-yumeris tahsën sénë behes mala ya ggovek, om gwevong alam sénë deketëkin sir medena denoh vu beggang-bu ti ti in debago hir nos.”
- ¹⁶ Rëk Yesu nér vu sir bë, “O, su dena! Gaq ham bet sir!”
- ¹⁷ Rëk denér yah vu yi bë, “Rëk mu hil hed brët nemadvahi gegël luu mu-o!”
- ¹⁸ Rëk nér yah bë, “Ham gweko nam vu sa rë!”
- ¹⁹ Lom nér vu alam bë degeto demedo jak pahup, log ko brët nemadvahi gegël luu lo rak, log varah mala rak yagek gejom rak in los kwa vesa ya vu Anutu. Log mëm dego bevo vu yi hur maluh beya devo ggelek alam saga.
- ²⁰ Lob sir pin degga meyoh vu sir, log desupin vahi sën nahën nedo lo lok sap nemadluho-bevidek-luu.
- ²¹ Alam sën degga nos lo sir maluh yoh vu 5,000, gesu detevin avëh los hurmahën ving rë.

Yesu Vare Neya Rak Ngaggee Vavunë (Mk 6:45-52; Jn 6:15-21)

²² Ggovek log Yesu vong yi hur maluh bë dejak na yag bedena ngaggee nenga vahi namugin, gegevong alam bedenah bej rë.

²³ Vong alam deya ggovek, log yö ti ya los kedu in bë najom jak, lob nahën ya nedo kedu gebuk lok.

²⁴ Geyağ to meya ngaggee vuheng rot, lom sang vë niwëek yam ggëp yağ neru, lob ngaggee tée luk ya yağ rot.

²⁵ Lob dus rak in bë nyëg geheng, log Yesu vare neya rak ngaggee vavunë betök ya vu sir.

²⁶ Delë bë vare neya rak ngaggee vavunë, lom delék mekenuj verup medenér bë, “Alam diiksën kenuj ti!”, gedeggöneng medengeek.

²⁷ Rëk Yesu pevis benér ya vu sir bë, “Ham su newamin jak! Yiğ sa sënë om ham su göneng.”

²⁸ Lom Pita nér yah vu bë, “Mehöböp! Nabë hong saga, og ġenanér gesa bare jak ngaggee vavunë benök vu hong!”

²⁹ Lom Yesu nér bë, “Genam!” Lob Pita vuu yağ geto meya nare rak ngaggee vavunë meya vu Yesu,

³⁰ rëk ngo sang dedun, lom ggöneng bevongin bë duk na ngaggee bengaggee jehöö yi. Lob ngeek in Yesu bë, “Mehöböp, ġenajom sa jak!”

³¹ Lom Yesu pevis bejom Pita rak genér vu yi bë, “Su ayom neyam timu vu sa yönöñ rë! Ayom luu luu in-a?”

³² Lob luho derak yah yağ, log sang maya avuti.

³³ Lob alam sën denedo rak yağ lo depetev medeneggëp lok vaha gedenér bë, “Anutu nalu hong yönöñ rot!”

Yesu Vong Alam Niraksen Ngahisekë Vu Genesaret Menijvesa Rak (Mk 6:53-56)*

³⁴ Ggovek, lok ya deverup ngaggee vahi beya detök ya Genesaret*,

³⁵ lob alam vu nyëg sagu derak ni bë Yesu, lob devong gagek ya nyëg dus dus pin bedeko alam nijraksen pin yam vu yi.

³⁶ Gedeketäg vu yi bë yiğ alam nijraksen degebë nemaj jak yi röpröp nyë mu. Lob sir pin sën denebë nemaj rak lo og nijvesa nerak.

15

Anutu Yi Horek Kesuu Hil Kenud Hir Horek (Mk 7:1-13)

¹ Parisai* la losho alam-horek-yi la vu Yerusalem bedeyam vu Yesu bedenér bë,

² “Tum hong hur maluh denkeyeh alam hib wirek hen hir horek sën devong vu hil agi lo in-a? Su deneripek nemaj mugin rëk mëm denegga nos rë!”

³ Rëk Yesu nér yah vu sir bë, “Log yiğ ham nebë saga! Nebë va sën ham ngo nesepa lok alam hib wirek hen hir horek geham nekweyeh Anutu yi horek-ë?

⁴ Anutu nér bë, ‘Gegurek amam lu atam babuj’ genér ving bë, ‘Mehöti bë nanér gagek nipaya jak ama ma ata, og ham tengwa yi menadiik’.

⁵ Rëk ham nenér bë, ‘Mehöti yi monë lu ngaa neggëp in bë dok vu ama ma ata jak, rëk mu nanér vu yi nabë, “Sa bë dok vu meluu megevong sa ngaa sënë nök vu meluu, rëk mu rëk nama, in sehootin rak ggovek in bë natu seriveng vu Anutu”,

⁶ og ggovek, mehö saga su dok vu ama lu ata jak.’ Rëk mu ham nedahun Anutu yi gagek rak ngaa nebë saga in bë ham ngo sepa dok alam hib wirek hen hir gagek.

⁷ Ham alam kwamin luu! Mehö-nenér-ǵagek-rangahsën Yesaya nér gagek sénë rak ham niröp nebë:

⁸ 'Alam sénë deneko saréǵ rak verup avij,
rék mu ayoj yö neggëp ading in sa.

⁹ Yö denenér mehönon hir horek gedenenér bë, "Anutu yi horek sénë!"
lob deneko sa rak meris mu.' "

Ngaa Sén Nevong Mehöhon Benij Paya Neraķ
(Mk 7:14-23)

¹⁰ Lob Yesu supin alam deyam vu yi benér vu sir bë, "Ham gwengo beham jak ni.

¹¹ Ngaa sén nelok ya mehönon avij lo, og su nevong benij paya nerak rë. Gak mém ngaa sén nedo lok mehönon ayoj beraķ neverup avij lo mu, sén nevong benij paya nerak."

¹² Lob yi hur maluh ya denér vu yi bë, "Alam Parisai* dengo hong ǵagek saga lob ayoj nipaya. Ma geraķ ni?"

¹³ Rék Yesu nér yah bë, "Ngaa pin sén Amag vu yágek su nevaroh rë lo, og rék bepul los géga na.

¹⁴ Ham naköök geyö hir ngaa! Alam malaj ķenod lob dekuung bë detato aggata vu alam malaj ķenod ngwë. Bë mehö mala ķenod ngwë tato aggata vu mehö mala ķenod ngwë, og rék luhoho debës lii dok ti."

¹⁵ Lom Pita nér yah vu Yesu bë, "Om genanér ǵagek peggirinsën sénë degwa behe gango rë!"

¹⁶ Rék Yesu nér bë, "Om ham ngo nahën geham su neraķ ni rë?

¹⁷ Mak ham su rak ngaa pin sén hil naha lo ni bë nelok ya hil avid beya nare lok hil ahëd ķevus, lok tum to neluk ya asoreng rë?

¹⁸ Gaķ ngaa sén rak neverup mehönon avij beto neyam rangah lo, sén yam ggëp ayoj. Lob ngaa nebë sénë sén nevong bemehönon nij paya nerak.

¹⁹ In ngaa sén neverup ayoj lo nebë sénë: Kwaj nevo ngaa nipaya, denesis mehönon medenediik, deneggodek alam venëj ma reggaj, magëm los avö deneggodek sir, deneggodek ngaa, denenér ǵagek kuungsën, denenér ǵagek pelësën.

²⁰ Ngaa pin sénë nevong bemehönon nij paya nerak. Gaķ bë mehönon dega nos besu dejipek nemaj namugin rë, og saga su nevong benij paya nerak rë."

Kanaan Avéh Vong Ving Yesu Anon Rot
(Mk 7:24-30)

²¹ Lob Yesu kedi rak lok nyëg saga beya distrik Ture los Sidon.

²² Lob avéh-yu-ngwë ti vu Kanaan nedo sagu beyam tahi bë, "O Mehöböp! Davit* yi Mewis hong! Kwam gevong in sa! Memö nipaya ti gwang ya sa nalug avéh ayo benevasap yi rot!"

²³ Rék Yesu su nér ǵagek ti lok yah vu yi rë. Lob yi hur maluh deyam vu yi medenér bë, "Avéh sénë tahi megejiiin hil rot, om gwewong nah!"

²⁴ Rék Yesu nér yah bë, "Anutu vong sa meseyam in sedok vu sipsip mala-masën vu Israel mu!"

²⁵ Rék avéh yam dus bepetev meneggëp lok vaha genér bë, "Mehöböp gedok vu sa!"

²⁶ Lok Yesu nér rak ǵagek peggirinsën yah vu yi bë, "Su yoh vu bë hil gaķo hurmahen hir nos vēr begetë na vu anöö rë!"

²⁷ Rék avéh nér bë, "Mehöböp, sagak yönö, gaķ mém anöö denepatu nos metes sén alaj denevong meneluk ya reek len lo!"

²⁸ Nér nebë sënë, lom Yesu nér yah vu yi bë, “O avëh! Ayom neyam timu vu sa yönö rot, om ngaa sën genevongin lo rëk anon jak vu hong.” Lom lok hes mala saga avëh nalu nivesa rak yah ggökin.

Yesu Vong Balam Niraksam Ngahisekë Nijvesa Rak

²⁹ Log Yesu ya rak beya metök ya ngaggee bög Galilea nenga. Besepa meya teka lok mém rak ya kedu ti beto nedo.

³⁰ Lob alam ngahisekë desupin sir medeyam vu yi. Lob deko alam vahaj nipaya, sekëj vegguu, malaj kenod, kwaj ngengöleng, geniraksen vahi ving, bedeyam vu yi. Bedebë sir lok Yesu vaha, lob vong benijvesa rak.

³¹ Lob alam saga kenuj ya in denelë alam kwaj ngengöleng denevengwëng, galam sekëj vegguu sekëj nesesor yi, galam vahaj nipaya deneya aggata, galam malaj kenod denelë nyég. Lob deko Israel hir Anutu arë rak.

Yesu Vet Alam 4,000

(Mk 8:1-10)

³² Lob Yesu supin yi hur maluh lo benér vu sir bë, “Sa kwag paya in alam sënë, in denedo buk lög ving sa benos main sir. Lob sa su hevongin bë gevong sir na rë, in meyip rëk gevong sir bemalaj pebilin gëp aggata bedebës.”

³³ Lok yi hur maluh denér vu yi bë, “Nyég-yumeris sënë, om hil rëk gako nos vu tena mabet alam yu bögata sënë jak-a?”

³⁴ Rëk Yesu nér yah vu sir bë, “Ham brët va la neggëp vu ham-a?” Lom denér yah bë, “He hömin brët nemadvahi-bevidek-luu gegël mahen luu.”

³⁵ Lob Yesu nér vu alam beto denedo dob.

³⁶ Log ko brët nemadvahi-bevidek-luu, gegël luu lo rak, gejom rak in los kwa vesa ya vu Anutu, log degó bevo vu yi hur maluh, beya devo ggelek alam.

³⁷ Degga beyoh vu sir, log vahi nedo bedesupin lok jebeng nemadvahi-mevidek-luu.

³⁸ Log alam sën degga nos lo sir yoh vu 4,000, gesu detevin avëh los hurmahen ving rë.

³⁹ Log mém Yesu vong medeketëkin sir medeya, log rak yağ meya los Magadan.

16

Alam Parisai los Sadukai* Detahi Bë Degelë Ngaa Bög*

(Mk 8:11-13; Lk 12:54-56)

¹ Alam Parisai* los Sadukai* deyam in bë deseggi Yesu, lob denér bë gevong ngaa bög yahek yi ti bedegelë.

² Rëk nér yah vu sir bë, “Ham nelë bë gerub nevarah seuksen lob ham nenér bë, ‘Gerub varah seuksen, om nyég rëk gevong neheng.’

³ Log ham nelë kekup nekebu monbuk, lom ham nenér bë, ‘Kekup kebu monbuk genyég malakenu rot, om vongin ayööng los hob nam!’ Ngaa nebë sënë netato vu ham beham ngo nerak ni, rëk ham su nerak ngaa sën neggëp ham malamin gwëbeng-ë ni rë!

⁴ Ham alam nimin paya, ham nebë avëh baggëb, om sën ham kwetag bë ham gwelë ngaa bög. Rëk mu sa su rëk gevong ngaa bög ti beham gwelë rë. Gak sëk tato ngaa bög nabë sën Yona yi ngaa bög lo vu ham mu beggovek.” Log Yesu vuu sir geya.

Gagek Peggirinsën Rak Alam Parisai Los Sadukai* Hir Yiist* Sën Nevong Brët Menerig Lo*

(Mk 8:14-21)

⁵ Yi hur maluh derak yağ ving yi medeya ngaggee nenga vahi, rëk kwaj virekin nos gesu deko la sepa rë.

6 Lok Yesu nér vu sir bë, “Ham gwegin ham in alam Parisai* los Sadukai* hir yiist*!”

7 Lob yö denér vu sir bë, “Hil su haço nos la sepa rë, om sën nenér aga!”

8 Yesu raķ ni lob nér bë, “Ham su ayomin neyam timu vu sa yönö rë! Ma nebë va sën ham nesap ham raķ bë ham su қo nos la sepa rë-ë?”

9 Ma ham nahiën geham su raķ ni rë? Maķ ham su kwamin nevo brët nemadvahi sën alam 5,000 degga gesap va la sën ham supin lok lo rë?

10 Log maķ ham su kwamin nevo brët nemadvahi-bevidek-luu sën alam 4,000 degga geham supin lok jebeng va la lo rë?

11 Ma ham su raķ ni rë? Sa su nanér nos vu ham rë! Gaķ senér vu ham bë ham gwegin ham vu Parisai* los Sadukai* hir yiist*!”

12 Lob mém deraķ ni bë su nér rak yiist* sën brët yi lo rë. Gaķ nenér bë degegin sir vu Parisai* los Sadukai* hir ǵagek.

*Pita Nér Yesu Rangah Bë Mehö Sën Anutu Ggooin Rak In Bë Geço Hil Nah
(Mk 8:27-30; Lk 9:18-21)*

13 Yesu ya los Sisarea vu distrik Pilipi, lob lok tepék in yi hur maluh bë, “Alam denenér Mehönon Nalu bë yi re?”

14 Lob denér yah bë, “Mehö la denenér bë Mehö-neripek-alam Jon. Log la denenér bë Elia. Log la denenér bë Yeremia, ma mehö-nenér-ǵagek-rangahsén wirek hen ti.”

15 Lok Yesu lok tepék yah vu sir bë, “Gaķ hamek nenér bë sa re?”

16 Lok Simon Pita nér yah bë, “Hong Kerisi!* Anutu mala-tumsën Nalu hong!”

17 Lom Yesu nér yah vu yi bë, “Jon* nalu Simon! Kwam vesa anon! Alam dob sënë ti su tatekin ǵagek sënë vu hong rë. Gaķ Amag sën nedo yaǵek lo yō tatekin vu hong.

18 Om sa nanér vu hong nabë hong Pita (sënë degwa nebë gelöng), lob sëk dev sa dub jaķ medo gelöng sënë, geNyëg Nipaya su yoh vu bë bare megedu begö jaķ dub sënë rë.

19 Sëk bo kii Nyëg-yágek-yi vu hong. Gengaa sën genanérin vu dob lo, og Anutu rëk nanérin vu yaǵek geving. Gengaa sën ǵengogékin vu dob lo, og Anutu rëk bo veyovin gëp yaǵek geving.”

20 Log Yesu nér niwëék vu yi hur maluh bë su na denanér vu mehö la nabë yi Kerisi*.

*Yesu Nér Yi Maggin Rangah Bë Rëk Nadiiķ Gekedi Jak Nah
(Mk 8:31-9:1; Lk 8:22-27)*

21 Log Yesu nér rangah mugin vu yi hur maluh lok buk saga bë rëk na Yerusalem, lob alam-teta losho alam-deneko-seriveng hir ggev, galam-horek-yi rëk debo vanë ngahisekë vu yi, gedengis yi menadiiķ, gebuk natu löö rëk mém kedi jaķ nah gökin.

22 Lob Pita қo yi meya nenga bevong ǵagek rak yi bë, “Mehöböp, su rëk nabë saga rë! Ngaa sënë su rëk natök vu hong rë!”

23 Lok Yesu ggérin yah benér vu Pita bë, “Satan! Gebare nah sa demig, in genewérin sa aggata! Su kwam tök rak Anutu kwa rë, gaķ kwam nevo ngaa nebë sën mehönon yō kwaj nevo lo!”

24 Log Yesu nér vu yi hur maluh bë, “Mehöti bë natu sa hur, og kwa birek in yi gekerë yi kelepeko* betamuin sa.

25 In mehöti bë kwa bo yi begegin nivesa, og rëk anon mala nama. Gaķ mehöti bë kwa birekin yi benadiiķ in sa, og rëk medo mala-tumsën.

²⁶ Nabë mehöti yö geko yi jak in ngaa dob yi pin bemedo lok nadiik, og yi ngaa sënë rëk dok vu yi nabë va? Ma mehönon rëk debago Anutu jak va in gevong bedemedo malaj-tumsën-a? Ma!

²⁷ Mehönon Nalu rëk nam los Ama yö niwëek geyi vunek vunek yagek yi geyi angér lo, lob dok buk sënë og rëk bo nyëvewen dok nah ngaa pin sën mehönon denevong lo vu sir.

²⁸ Sa nanér vu ham yönö nabë ham sën nare agi vahi su rëk denadiik rë, gaç rëk demedo medegelé geMehönon Nalu nom nabë mehö-los-bengö in gegin hil.”

17

Hur Maluh Löö Delë Bë Yesu Navi Agga Ngwë Rak (Mk 9:2-13; Lk 9:28-36)

¹ Buk nemadvahi-bevidek-ti ya ggovek, log Yesu ko Pita geYakobus luho ari Jon bederaç kedu ading ti, beyö ya denedo.

² Lob delë bë Yesu navi agga ngwë rak, bemala netum nebë hes, geyi tob veroo meris nebë davës.

³ Lob delë Moses lu Elia detök yam medenevengwëng ving yi.

⁴ Pita lë lob nér vu Yesu bë, “Mehöbop, he nado mehalë ngaa sënë om mém nivesa rot. Bë ahëm geving, og sedev numeng löö gëp sënë, ti vu hong, ngwë vu Moses, gengwë vu Elia.”

⁵ Nahien nevengwëng, log beggob veroo ti yam bom Yesu lööho, log gagek ti yam lok beggob ayo nebë, “Sa Nalug yiç sënë, sën sahëg neving yi los halë yi nivesa lo. Ham gwebë nengamin vu yi!”

⁶ Yi hur maluh dengo sënë, lob deggoneng bedepetev beyuj ya dob.

⁷ Lok Yesu yam vu sir bebë nema rak sir genér bë, “Ham su göneng rë, ham kwedi jak!”

⁸ Lob devér malaj rak rëk su denelë mehöti ving rë, gaç yiç Yesu yö timu nare.

⁹ Sir vu kedu menahën deneluk medeneyah, lob Yesu nér niwëek vu sir bë, “Ngaa sën ham lë agi, og ham su na nanér vu mehö la. Rot bemëm Mehönon Nalu kedi jak nah gökin gëp bedub rë, lok mém.”

¹⁰ Lom yi hur maluh delok tepék in yi bë, “Lok nebë va sën alam-horek-yi denenér bë Elia rëk nom namugin lo?”

¹¹ Lok mém tatekin yah vu sir bë, “Yönon, Elia rëk nom namugin besemu ngaa pin rë.

¹² Rëk mu sa nanér vu ham nabë Elia yam ggovek ya, rëk alam su derak ni rë, gedevong paya vu yi yoh vu yö kwaj. Gerék debo vanë vu Mehönon Nalu nabë saga geving.”

¹³ Yesu nér nebë sënë, lob yi hur maluh derak ni bë nenér Mehö-neripek-alam Jon vu sir.

Yesu Vong Hurmahan Ti Los Memö Benivesa Rak (Mk 9:14-29; Lk 9:37-43)

¹⁴ Lok yah to detök vu alam yu bëpata, lob mehöti verup vu Yesu beyun lus vu yi,

¹⁵ genér bë, “Mehöbop! Kwam gevongin sa nalug. Bado nevong yi benavi nipaya rak rot. Nevesi yi rak nengwah los nevës bël beron ngahisekë.

¹⁶ Lob sa haço yam vu hong hur maluh lo rëk su deyoh vu bë degevong benivesa jak rë.”

¹⁷ Lob Yesu nér yah vu yi bë, “Oo, ham alam dahis! Ham su vong ving rë! Sëk medo buk va la geving ham-a? Gesék medo ƙeré ham maggin noh vu kwev va la geving-a? Maam ham gweko hurmahen nam vu sa rë!”

¹⁸ Lob Yesu petupek rak memö, lob lëein hurmahen geto meya, log bado maya in yi pevis.

¹⁹ Lok Yesu losho yi hur maluh meris yö denedo, lob delok tepék vu yi bë, “Nebé va sën he su ayoh vu bë getii memö sënë geto mena rë-ë?”

²⁰ Rék Yesu nér vu sir bë, “Ham su nevong ving niwéek rë, om sën ham su yoh vu rë! Ké! Sa nanér vu ham yönö nabé: Bë ham vongvingsën mahen teka mu nabé mastet* gahis, og ham rék nanér vu ƙedu sënë nabé ‘Kwedi jak megena sagu!', og rék na. Bë ham gwevong geving yönö, og ham yoh vu bë rék gwevong ngaa pin.

²¹ [Su aggata ngwë neggëp in bë hil getii memö nabé sënë geto dena rë. Gak hil ayed gérin nos gehil najom jak mu og mém.]”

Yesu Nér Gagek Netu Luu Bë Rék Nadiik Gekedi Jak Gökin

(Mk 9:30-32; Lk 9:43-45)

²² Yah denedo Galilea lob buk ti lob Yesu nér vu yi hur maluh bë, “Rék debo Mehönon Nalu dok na mehönon nemaj.

²³ Lob rék dengis yi menadiik, lok buk natu löö lob kedi jak nah gökin.” Lob yi hur maluh ayoj maggin rot.

Yesu Bago Takës-dub-vabuung-yi

²⁴ Lob ya deverup Kapernaum, galam sën deneko takës-dub-vabuung-böp-yi lo ya deverup vu Pita bedelok tepék vu yi bë, “Maƙ ham tatovaha netung takës-dub-vabuung-yi ving-a?”

²⁵ Lob Pita yogek bë, “Ee-ë, netung lo!” Log lok ya beggang ayo, lok Yesu tum lok tepék in yi mugin bë, “Simon! Kwam nevo bë? Alam-los-bengöy vu dob sënë, deneko takës-kupek-yi los deneko vu mehönon tena? Maƙ yö deneko vu hir alam, ma deneko vu alam-yu-ngwë?”

²⁶ Lob Pita nér yah bë, “Deneko vu alam-yu-ngwë!” Lom Yesu nér bë, “Nebé saga, om hir alam su degete takës gegëp!

²⁷ Rék mu alu su gevong bahéj sengën. Om gena geseyu gwaak gëp ngaggee nenga, lob gél ti sën rék berup namugin begweko jak lo, og gebasuh avi lob rék genatök vu monë ti dok. Lob mém gweko monë saga megena gwetë natu alu hed takës.”

18

Re Böp Vu Anutu-yi-nyég-a?

(Mk 9:33-37; Lk 9:46-48)

¹ Vu buk saga Yesu yi hur maluh ya deverup vu yi bedelok tepék in yi bë, “Mehö re tu muginsën vu Nyég-yagek-yi kesuu alam pin-a?”

² Lob Yesu ƙo hurmahen ti yam bevarah lok malaj,

³ genér vu sir bë, “Sa nanér vu ham yönö nabé: Bë ham su gwérin ham gedahun ham nabé hurmahen nebé sënë rë, og ham su yoh vu bë rék dok na Nyég-yagek-yi rë.

⁴ Mehöti bë dahun yi rot nabé hurmahen sënë, og rék natu muginsën vu Nyég-yagek-yi kesuu alam pin.

⁵ Log mehöti bë kwa bo sa bedok vu hurmahen nabé sënë ti, og sagak lok vu sa.”

Ngaa Nipaya Sën Nevong Paya Vu Mehönon Besu Denevong Ving Rë

(Mk 9:42-48; Lk 17:1-2)

6 “Gač bē mehōti geli sa alam sēn ayoj neya timu vu sa mahen teka mu lo ti, begevong ngaa nipaya, og rēk gečo nyēvewen bōpata rot vu tamusēn, gač nabē deseyu gelöng böpata dok kwa gedegetē duč na loo vuheng namugin bemala nama, og mēm nivesa, in su kepē mehōnon la.

7 Gēp in alam vu dob sēnē in ngaa nipaya neggēp merēk kepē sir. Yōnon! Ngaa nipaya rēk berup, rēk mu gēp in alam sēn denekepē mehōnon ngwē rak ngaa nipaya lo.

8 Lob nabē nemam ma vaham bē gevong bengaa nipaya kepē hong, og maam kwetōv megwetē na. Geyik nemam vahi timu ma vaham vahi timu, in mēm gemedo malam-tumsēn degwata. In rēk nemam luu gevaham luu lob degetē hong dok na nengwah sēn netum yoh vu buk los rangah lo.

9 Log nabē malam gahis vahi bē gevong bengaa nipaya kepē hong, og maam geselupek vēr begwetē na. Geyik malam vahi mu medo in mēm gemedo malam-tumsēn degwata. In rēk malam gahis luu lom degetē hong dok na nengwah sēn neggēp Nyēg-nengwah-yi lo.”

*Gagek Peggirinsēn Rak Sipsip Ti Mala Ma
(Lk 15:1-7)*

10 “Ham gwegin ham! In rēk ham gwekuung nabē hurmahen maluh los avēh nebē sēnē sir ngaa meris. Ma! Sa nanēr vu ham nabē hir angēr vu yagek sēn denegin sir lo vare denelē Amag sēn nedo yagek lo yoh vu buk.

11 [In Mehōnon Nalu luk yam in bē gečo alam malaj masēn nah gökin.]

12 Ham kwamin bo rē. Bē mehōti yi sipsip 100, lob bē ti mala nama, og rēk na sero ma rēk nama? Gač rēk gevuu 99 bedebare ķedu gena sero ti sēn mala ma lo.

13 Sa nanēr vu ham yōnon nabē: Bē natōk vu sipsip ti saga, og rēk kwa vesa in rot kesuu sēn kwa vesa in 99 lo.

14 Nebē sēnē, om ham Amamin vu yagek nilēl bē hurmahen nebē sēnē ti su mala nama.”

*Yesu Nēr Gagek Rak Sēn Hil Gango Arid Hir Ngaa Nipaya Degwa Lo
(Lk 17:3)*

15 “Bē arim gevong ngaa nipaya vu hong, og ngo ti gena genanēr yi nipaya tato vu yi rē. Lob nabē gengo ayem, og saga nebē gečo yi yom vu hong.

16 Rēk nabē su ngo ayem rē, og gwečo mehōti ma mehō luu geving bemelöö nah dok ti in meluu ma melöö nanēr ǵagek rangah, og mēm ham rēk semu.

17 Rēk nabē su ngo melöö ayemin rē, og genanēr vu sa alam pin. Rēk nabē su gengo sa alam ayej geving rē, og ham gwelē yi nabē yi alam-yu-ngwē ti, meyi mehō-nečo-takēs*.

18 Sa nanēr vu ham yōnon nabē ngaa sēn ham nanērin vu dob lo, og rēk Anutu nanērin gēp yagek geving. Gengaa pin sēn ham ngogekin vu dob lo, og Anutu rēk ngogekin gēp yagek geving.

19 Log sa nanēr vu ham yōnon nabē: Bē ham mehō luu ayoj timu in ngaa ti vu dob sēnē beluho deketag in vu Amag, og Amag sēn nedo yagek lo, rēk gevong banon jak.

20 Kē, log nabē mehō luu ma mehō lōö kwaj bo sarēg bedengupin sir dok ti, og sēk nam medo geving sir.”

Gagek Peggirinsēn Rak Hur Sēn Su Nevo Lok Monē Nyēvewen Rē

21 Lok buk saga Pita ya verup vu Yesu benēr vu yi bē, “Mehōbōp, arig gevong nipaya beron va la vu sa lok mēm sa dahun yi ngaa nipaya na? Mak noh vu beron nemadvahi-bevidek-luu-a?”

22 Lok Yesu nēr yah vu yi bē, “Sa su rēk nanēr vu hong nabē beron nemadvahi-bevidek-luu mu rē. Gač sa nanēr vu hong nabē gedahun yi ngaa

nipaya na noh vu 70 natu beron nemadvahi-videk-luu.” (Nér bë sënë in bë tato nabë hil dahun mehönon hir ngaa nipaya sën denevong vu hil lo pin na.)

²³ Log nér ving bë, “Sën Nyég-yagek-yi anon jak lo, og yik nebë mehö-los-bengö ti vongin bë yi hur debo dok nah yi monë.

²⁴ Lob deko ti ya verup vu yi, geyi nyevewen bopata rot yoh vu 10 milion kina.

²⁵ Rëk yi monë su yoh vu bë bo dok rë. Lob mehö-los-bengö nér bë mehö la debago mehö sënë losho venë lo nalu lo, geyi ngaa pin, bedenatu hur-huk-meris-yi in dok nah yi nyevewen bopata sënë.

²⁶ Lob yi hur maluh saga petev meneggëp lok vaha gesu bë, ‘Genaköök rë, rëk mém sëk bo dok nah hong monë!’

²⁷ Lob ala kwa vongin yi, benér bë ggovek gesu bo dok nah, log vong yi yah.

²⁸ Lob hur maluh sënë to meya dobnë, lob tök rak hur maluh ngwë sën vo yi monë yik mahen mu vu wirek yoh vu K100 benyevewen nahën neggëp vu yi lo. Lob jom yi ahon niwëek begibek nema lok kwa genér bë, ‘Gebo dok nah sa monë!’

²⁹ Lob hur maluh ngwë sënë petev meneggëp lok vaha geketag vu yi bë, ‘Genaköök rë, rëk mém sëk bo dok nah hong monë!’

³⁰ Rëk su ngo aye rë, getung yi ya karabus in bë mém bo dok yi nyevewen rë, lob mém degeko yi vër.

³¹ Hur maluh vahi delë ngaa sënë, lom ayoj maggin rot, lob ya denér gagek sënë pin rangah vu alaj.

³² Lob alaj tahi yi hur maluh saga yah benér vu yi bë, ‘Hong hur nipaya! Muginsën gesu vu sa, lob sa dahun hong nyevewen bopata saga ya meris.

³³ Sa kwağ vongin hong, rëk su kwam vongin hur maluh ngwë saga rë in-a?’

³⁴ Lob ala ahë sengën, lom tung yi lok ya karabus in debo maggin vu yi bemedo, bemëm bo dok nah yi nyevewen bopata saga los dahis lob mém.

³⁵ Om nabë ham su dahun arimin hir ngaa nipaya na yönö rë, og Amag sën nedo yagek lo rëk gevong nabë sënë vu ham.”

19

Yesu Nér Gagek Rak Sën Maluh Los Venëj Denevepul Sir Lo (Mk 10:1-12; Lk 16:18)

¹ Yesu nér gagek pin sënë ggovek, log vuu distrik Galilea geya los distrik Yudea hir dob sën neggëp bël Yordan vahi yi.

² Lob alam ngahisekë detamuin yi bedeya sagu, lob vong behir niraksam nemaya benijvesa nerak.

³ Lob alam Parisai* la deyam vu yi bedelok tepék bedeseggi yi bë, “Yoh vu bë mehöti bepul venë jak gagek meris meris mahen ti ma ma?”

⁴ Lob Yesu nér yah bë, “Mak ham su tevin gagek sën neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo rë? Gagek sënë nebë Anutu tung mehönon vu nyéda his, og tung mehönon maluh los avëh!

⁵ Log nér bë, ‘Nebë saga om maluh rëk gevuu ama lu ata, log geço venë, lob luho denatu anon timu’!

⁶ Om luho su rëk nabë luho luu gökin rë, gak luho detu anon timu. Om ngaa sën Anutu duu ahon ggovek ya lo, og mehönon su debepul.”

⁷ Lob alam Parisai* denér vu yi bë, “Log nebë va sën Moses vo horek vu hil benér bë mehönon dekevu kapiya-vepulsënyi bedebo vu venëj gedejuuk sir na-ë?”

⁸ Lok Yesu nér yah vu sir bë, “Ham ayomin niggoh om sën Moses yogekin bë ham bepul venëmin nah. Rëk su nebë saga vu nyéda his rë.

⁹ Om sa nanér vu ham nabë: Bë mehöti venë su vong baggëb rë, rëk regga vuu yi gekö avëh ngwë, og mehö saga vong baggëb.”

¹⁰ Lob yi hur maluh denér bë, “Bë ngaa nabë sënë gëp vu maluh los venëj, og maam mehönon su degekö sir.”

¹¹ Lob nér yah vu sir bë, “Alam pin su deyoh vu bë degevong noh vu gägék sën denatu timu agi rë, gak alam vahi sën Anutu duu sir niwëek revuh ti lo, og sir saga mu sën deyoh vu bë desepa dok.”

¹² Alam aggagga su deyoh vu bë rëk degekö avëh rë. In mehö la og ataj yö ko sir nebë saga. Log alam denevong paya vu mehö la besu deneko avëh rë. Log alam la kwaj nevo Nyëg-yägék-yi, lob ayoj ni nelël bë su degekö venëj. Mehöti yoh vu bë gevong noh vu gägék sënë og gevong.”

*Yesu Jom Rak Hurmahen
(Mk 10:13-16; Lk 18:15-17)*

¹³ Lob alam dekö hurmahen la medeya vu Yesu in bë gebë nema jak sir genajom jak sir. Rëk yi hur maluh deruuk losho ataj.

¹⁴ Lok Yesu nér bë, “Ham gwevong hurmahen denam vu sa. Ham su gwérin sir, in alam sën ayoj neyam timu vu sa nebë hurmahen, og alam Nyëg-yägék-yi sir.”

¹⁵ Log bë nema rak sir log ya rak.

*Mehö Magäm Ti Yi Kupek Ngahisekë
(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)*

¹⁶ Lob mehö magäm ti ya verup vu Yesu belok tepék vu yi bë, “Tatovaha! Mëm sa gevong va ti nivesa in mëm sa medo malağ tumsën degwata los degwata?”

¹⁷ Lob Yesu nér yah vu yi bë, “Gelok tepék in sa in ngaa nivesa in va? Yik Mehö timu nedo beyi mehö nivesa! Kwam nevo bë gemedo malam-tumsën, og gesepa dok Anutu yi horek pin!”

¹⁸ Rëk lok tepék yah ggökin bë, “Horek tena?” Lom Yesu nér yah vu bë, “Horek nebë sënë: Su gengis mehönon medenadiik! Su gwevong baggëb! Su gegodek ngaa! Su genanér gägék kuungsën jak mehö ngwë!”

¹⁹ Gegurek amam lu atam babuj! Log ahäm geving alam sën denedo dus vu hong lo nabë sën ngo ahäm neving hong!”

²⁰ Lob mehö magäm sënë nér yah vu yi bë, “Sa nesepa lok horek pin sënë ggovék ya. Rëk mu sa gevong va ngwë geving-a?”

²¹ Lob Yesu nér vu bë, “Bë genatu mehö yohvu, og gwevong hong küpek pin balam debago, lob gebo monë sën gwekö jak hong ngaa pin lo vu alam sën deneraç vu in ngaa lo, log mëm genam getamuin sa, gemëm hong küpek nivesa rëk gëp vu yägék.”

²² Rëk mehö magäm ngo gägék sënë, lob ya los ayo maggin rot, in yi küpek ngahisekë rot.

²³ Lob Yesu nér vu yi hur maluh bë, “Sa nanér vu ham yönö nabë mehö-los-bengö-ggoreksën bë dok na Nyëg-yägék-yi, og rëk bimengin rot.

²⁴ Sa nanér gökin vu ham nabë kamer ti bë gurek na rurek len, og yik huk böpata rot, rëk mu nabë mehö-los-bengö-ggoreksën gevongin nabë dok na Anutu yi nyëg, og sagaç huk böpata rot kesuu.”

²⁵ Lom yi hur maluh dengo gägék sënë lom delék bedenér bë, “Om mak re yoh vu bë rëk medo mala-tumsën degwata?”

²⁶ Lob Yesu gët sir genér vu sir bë, “Mehönon su deyoh vu bë degevong beyö demedo malaj-tumsën rë, gak Anutu yö yoh vu bë gevong bedemedo malaj-tumsën. In Anutu yoh vu bë gevong ngaa pin.”

27 Nér bë sënë lob Pita nér yah vu bë, “Gwelë! He hevuu he ngaa pin ya gehe yam medo nesepa hong, om he rëk gaço va nivesa jak sënë?”

28 Lob mëm Yesu nér vu sir bë, “Sa nanér vu ham yönö nabë vu Buktumusën gengaa pin pekwë yi natu mewis, geMehönon Nalu jak medo mehölos-bengö yi séa malangeri belos arë, og mëm vu buk saga ham sën netamuin sa agi rëk jak medo séa-los-arëj nemadluho-bevidek-luu geving sa. Lob ham rëk gwengo alam Israel degwaj nemadluho-bevidek-luu hir gagek.

29 Log alam pin sën kwaj nevo sarëg bedenevuu hir beggang, ma arij, ma avéhnöj, ma amaj, ma ataj, ma naluj, ma hir dob lo, og rëk degeko nyëvewen mehödahis jak gëp alam nemadvahi dok nah sënë, log demedo malaj-tumsën degwata los degwata.

30 Rëk mu alam ngahijsekë vu muginsën rëk nom denatu alam tamusën, log alam ngahijsekë vu tamusën rëk nah denatu alam muginsën.”

20

Gagek Peggirinsën Rak Mehö Nebago Yi Hur-huk-yi Lo

1 “Kë”! Sën Nyëg-yagek-yi anon jak lo, og yiğ nebë mehöti sën kedi rak lok monbuk anon meya nesero alam in degevong huk in yi wain.

2 Lob vengwëng ving hur la, bedeyogekin bë degeko kina ti dok buk saga og ggovek, log mëm vong sir medeya denevong yi huk wain.

3 Lok yah verup lok 9 krök, lob lë alam la gedenare meris mu rak telig, in huk main sir.

4 Lob nér vu sir bë, ‘Ham na gwevong sa huk wain geving, log sëk bago ham nivesa.’ Lob deya huk.

5 Log hes vu heng rak 12 krök los 3 krök, lob yah to bevong nebë sënë ggökin.

6 Log 5 krök seuksën, lob yah to belë bë alam la denare, lob nér vu sir bë, ‘Ham nare sënë yoh vu hes mala pin in va?’

7 Lok denér yah bë, ‘Huk main he!’ Lob nér bë, ‘Om ham na gwevong sa huk wain geving!’

8 Lob buk lok, lob huk wain ala nér vu mehö sën negin alam huk yi lo bë, ‘Getahi hur nam begebago sir. Gebago gëp alam sën deyam huk tamusën lo, bena natök na alam sën deyam mugin lo!’

9 Lob alam sën deneya huk rak 5 krök seuksën lo denare yam, besir ti ti deneko monë kina ti ti.

10 Galam sën deyam huk muginsën lo denare yam, gekwaj nevo bë rëk degeko monë ngahisekë rot. Rëk ma! Yiğ deneko kina ti ti nebë saga ving.

11 Dekö monë, rëk mu devong ayej nipaya vu huk ala medenér bë,

12 ‘Alam sënë deyam tamusën, bedevong huk seuksën mu, rëk gebago sir nebë he. Gağ he nehevong huk bëpata hes ading rot, behes negga he rot.’

13 Denenér nebë sënë, lob nér yah vu sir ti bë, ‘Sa mehö-e! Sa su hevong nipaya vu ham rë! Hil ajoo gagek mugin bë sëk bago hong jak monë kina ti,

14 om gweko hong monë begena. Monë sën sevo vu hong lo, og sa bë gevong vu alam tamusën geving nabë saga.

15 Bë sa gevong ngaa ti jak sengo sa monë sënë, og mak sënë su yoh vu rë? Sa hevong nivesa rëk ahëm nevongin sënë in va?’

16 Om alam vu tamusën rëk nah denatu alam muginsën galam vu muginsën rëk nom denatu alam tamusën nabë saga.”

*Yesu Nér Gagek Netu Beron Löö Bë Rëk Nadiik Gekedi Jak Nah Gökin
(Mk 10:32-34; Lk 18:31-34)*

¹⁷ Lob Yesu neya in bë na Yerusalem, lob yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu desepa yi medeneya ving. Nahën denetetuu aggata medeneya, lob Yesu ko sir yah nenga menér vu sir bë,

¹⁸ “Ham ngo? Gwëbeng hil narak menaya Yerusalem, lob rëk degetung Mehönon Nalu dok na alam-deneke-seriveng hir ggev lo los alam-horek-yi lo nemaj. Lob rëk denanér gagek venuh nabé dengis yi nadiik.

¹⁹ Log rëk debo yi dok na alam dahis nemaj, in denanér gagek pelésen jak yi los debeek yi gedengis brëm na yi betii kelepeko*. Gebuk natu lõö lok kedi jak nah gökin.”

Sebedi Venë Ko Nalu Luho Beya Vu Yesu

(Mk 10:35-45)

²⁰ Lob Sebedi venë ko nalu luho sepa beya vu Yesu, lom petev meneggëp lok vaha in bë ketaq ngaa ti vu.

²¹ Lob Yesu nér vu yi bë, “Geyam in va?” Lob nér yah vu bë, “Genanér nabé sa nalug luho denatu hong gadu gëp hong Nyëg. Ngwë medo gëp nemam vesa gengwë medo gëp nemam këj.”

²² Nér bë sënë, lok Yesu nér yah vu nalu luho bë, “Melu su rak ngaa sën melu nekwetag in vu sa agi ni rë. Ma melu yoh vu bë melu rëk nanum dok kap* sën sëk nanum dok lo?” Rëk luho denér yah bë, “Alu ayoh vu!”

²³ Lob Yesu nér vu luho bë, “Yönon, melu rëk nanum dok sa kap! Rëk mu mehö sën rëk medo gëp sa nemag vesa gemehö sën rëk medo gëp sa nemag këj lo, og su neggëp vu sa rë. Gaq alam sën Amag yö ggooin sir rak lo, sën rëk demedo dok.”

²⁴ Lob sir nemadluho dengo luho hir gagek sënë, lob ahëj sengën vu luho ari.

²⁵ Rëk Yesu supin sir yam benér vu sir bë, “Ham rak ni! Alam dahis hir alam sën denegin sir lo, og deneke sir rak vu hir alam. Gehir alam böp denedeginengin hir alam rak horek ngahi.

²⁶ Rëk mu ham, og ham su gwevong nabé saga! Gaq mehöti bë gevongin nabé natu ham mehö böp ti, og gevong ngaa nabé sën tu ham hur in dok vu ham.

²⁷ Log bë mehöti gevongin nabé natu ham mehö muginsën ti, og gevong ngaa nabé sën yi mehö meris lo begevong huk nyëmasën vu ham. In Mehönon Nalu yik nebé saga.

²⁸ Su yam in bë alam degevong huk vu yi rë. Gaq yam in bë gevong huk vu mehönon genadiik dok nah alam ngahisekë bej in geko sir nah vu Anutu.”

Yesu Ro Kenod Luu Malaj Betum Yah

(Mk 10:46-52; Lk 18:35-43)

²⁹ Log dekedi vu Yeriko bedeya lob alam ngahisekë detamuin Yesu.

³⁰ Lob mehö mala kenod luu denedo lok aggata nenga. Luho dengo gagek bë Yesu to neyam, lob luho detahi niwëek bë, “Mehöböp, Davit* yi Mewis hong! Kwam gevongin aluu!”

³¹ Lob alam saga depetukek rak luho bë luho ayej nama, rëk ma geluho pasang detahi böpata rot bë, “Mehöböp! Davit* yi Mewis hong! Kwam gevongin aluu!”

³² Lob Yesu nare betahi luho benér bë, “Melu vongin bë sa gevong va vu meluu-a?”

³³ Lob luho denér yah vu bë, “Mehöböp, alu hevong in bë gwevong balu malamin nivesa jak nah.”

³⁴ Lob Yesu kwa vongin luho mebë nema rak luho malaj, lob pevis beluho malaj tum medelë nyëg ggökin, geluho detamuin yi bedeya.

21

*Yesu Lok Ya Yerusalem Nebë Mehö Los Bengö Ti
(Mk 11:1-11; Lk 19:28-38; Jn 12:12-19)*

¹ Ya deverup dus rak Yerusalem, lob detök ya Betpage vu Kedu Kele-oliv. Lob Yesu vong hur maluh luu deya,

² log nér vu luho bë, “Melu doq na beggang-bu ti sén melu malamin neya agu, lob pevis bemelu rëk gwelë dogi ti gedeseyu menare genalu nare ving. Lob melu kwevelekin begweko luho nom vu sa.

³ Lob nabë mehöti nanér gagek jak meluu, og melu nanér nabë Mehöböp bë jak mena. Lob rëk gevong luho nam pevis.”

⁴ Vong ngaa sénë in gagek sén mehö-nenér-gagek-rangahsén nér lo anon jak nabë:

⁵ “Ham nanér vu nyég Sion* yi alam nabë sénë:

‘Ham gwelë ham mehö-los-bengö neyök vu ham.
Yi mehö mala yes ti, lob rak nedo dogi beneyam.

Rak nedo dogi-kupek-yi nalu ti beneyök.’ ”

⁶ Lob hur maluh luho ya devong yoh vu sén Yesu nér vu luho lo.

⁷ Luho deko dogi ata ving nalu, lob delah hir röpröp ayööng yi rak ya dogi luho demij, beYesu rak nedo.

⁸ Galam ngahisekë dekah hir röpröp ayööng yi bedevah neggëp aggata. Log la denesap ƙapah medenebë neggëp aggata ving.

⁹ Lob alam vahi sén denemugin gevahi sén denetamuin yi lo denepisekin medenetahi bë:

“Hosana, Oo Davit* Nalu!

Anutu gevong semusemu vu mehö sén neyam los Mehöböp niwëëk!
Hil gako Anutu arë jak na vavunë rot!”

¹⁰ Mëm Yesu lok ya Yerusalem, lob alam pin detahi bedevong nyég dedun rak log sir vahi denelok tepék vu sir bë, “Mehö re sénë?”

¹¹ Lob alam sén deneya ving yi lo denér yah bë, “Mehö-nenér-gagek-rangahsén Yesu vu Nasaret ggëp distrik Galilea!”

Yesu Tii Alam Sén Denebago Ngaa Lok Dub Ayo

(Mk 11:15-19; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹² Lob Yesu lok ya dub-vabuung-böp ayo betii alam pin sén denedo lok medenebago ngaa los alam sén denetung ngaa in mehö ngwë bagó lo. Log keyovekin tevor pin sén denepekwë* monë rak lo ving alam sén denetung nuung lo hir sëa.

¹³ Log nér vu sir bë, “Gagek neggëp lok Anutu-yi-ƙapiya nebë, ‘Sa beggang og rëk denanér nabë beggang jom-raksën-yi. Rëk ham vong beyah tu alam hodek bej waak vunsën rak.’ ”

¹⁴ Yesu nedo lok dub-vabuung-böp lob vong alam malaj ƙenod la gevahaj nipaya la, benijvesa rak.

¹⁵ Alam-deneko-seriveng hir ggev los alam-horek-yi ahëj sengën rak in delë bë nevong ngaa böp böp nebë saga, log dengo hurmahen bë denepisekin lok dub ayo nebë, “Hosana vu Davit* yi Mewis!” lob denér vu yi bë,

¹⁶ “Maƙ su gengo gagek sén denenér-ë rë?” Lok Yesu nér yah vu sir bë, “Ëë-ë, sa hangó! Gak ham su tevin gagek sén neggëp lok Anutu-yi-ƙapiya lo rë? Nebë:

‘Getahu hurmahen sén nahën denevengwëng paya paya los sén ataj nahën denevo rur vu sir lo,

gedegeko arëm jak niröp anon.’ ”

¹⁷ Log vuu sir geto meya beyah Betania beya neggëp sagu.

Yesu Nér Lob Kele Pik Meran Ya
(Mk 11:12-14, 20-24)*

- ¹⁸ Heng to, lob Yesu kedi meyah nyég bōp lob diikahé,
¹⁹ lob lē kele pik* ti nare lok aggata nenga beya in, rēk anon ma geris meris.
Lob nér vu kele pik* sénë bē, “Su gengis anom gökin genama na verök yi!” Lob pevis bekele pik* lo meran ya.
²⁰ Yi hur maluh delē nebē sénë, lob delék bekenuj ya gedenér bē, “Nebē va sén kele pik* meran ya pevis-ë?”
²¹ Lok Yesu nér yah vu sir bē, “Sa nanér vu ham yönö nabé: Bē ham gwevong geving anon, geham su kwamin luu luu rē, og rēk ham gwevong ngaa nabé sén sa hevong vu kele pik* agi. Lob ham su rēk gwevong sénë mu rē. Gač bē ham nanér vu kedu sagu nabé, ‘Kwedi gweté hong duk na loo vu heng!’ og rēk anon jak.
²² Log bē ham gwevong geving benajom jak in ngaa ti, og ngaa pin sén ham nekwetag in bē gweko lo, og saga ham rēk gweko.”

*Alam Yuda Delok Tepékin Yesu Bé Re Ggooin Yi Rak
(Mk 11:27-33; Lk 20:1-8)*

- ²³ Log Yesu lok ya dub-vabuung-bōp betatekin gagek vu alam. Lob alam-deneko-seriveng hir ggev los Israel hir alam teta deverup vu yi bedenér bē, “Re vo niwéek vu hong benér bē gwevong huk nabé sénë? Re ggooin hong rak-a?”
²⁴ Lok Yesu nér yah vu sir bē, “Ké”, om sa bē dok tepék in gagek ti nök vu ham rē, lok nabé ham nanér nom, og mém sék nanér mehö sén ggooin sa rak in bē sa gevong huk agi nök vu ham.
²⁵ Sén Mehö-neripek-alam Jon neripek alam lo, og mak degwa vu tena? Mak yam vu yagek ma sepa lok mehönon vu dob kwaj?” Lob tum yah denesap sir rak medenenér bē, “Bē hil nanér nabé yam vu yagek, og rēk dok tepék nom vu hil nabé, ‘Rēk nebē va sén ham su vong ving yi rē-ë?’
²⁶ Log nabé hil nanér nabé sepa lok mehönon vu dob kwaj, og hil rēk agönengin alam sén denare-ë. In sir pin kwaj nevo Jon bē yi mehö-nenér-gagek-rangahsén ti yönö.”
²⁷ Lob denér yah vu Yesu bē, “He dugin degwa-o!” Lob Yesu nér yah vu sir bē, “Nebē saga, om sa su rēk nanér mehö sén ggooin sa rak lo vu ham rē!”

Yesu Tahu Alam Yu Luu Rak Hurmahen Luu

- ²⁸ “Rēk ham kwamin vo bē? Mehöti nalu luu denedo, lob ya vu nalu ağuū benér vu bē, ‘Nalug-e, pehi sénë gena gwevong sa huk wain!’
²⁹ Lok nalu nér yah vu bē, ‘Sa nig lél!’ Lok yom ggérin ayo geya mevong huk wain.
³⁰ Log yik ama ya menér vu nalu amon nebē saga, lob yokek bē ‘Ëe, amag! Sék na!’ Rēk su ya rē.
³¹ Lom nalu ngwé tena sén ngo ama aye?” Rēk denér yah bē, “Nalu ağuū!” Lob Yesu nér yah vu sir bē, “Om sa nanér vu ham yönö nabé alam-deneko-takés* losho avéh baggëb denevong ving bedenelok ya Anutu yi Nyég in ham.
³² In Mehö-neripek-alam Jon yam betatekin aggata niröpsën vu ham, rēk ham su vong ving yi rē. Gač alam-deneko-takés* gavéh baggëb lo yo denevong ving yi. Beham lē sir gbovek ya, rēk ma geham su wérin ham bevong ving yi rē.”

*Yesu Nér Gagek Peggirinsén Rak Alam Nij Paya Denegin Huk Wain
(Mk 12:1-12; Lk 20:9-19)*

- ³³ “Ham gwengo gagek peggirinsén ngwé agi rē! Mehöti los yi dob bōpata bevaroh huk wain bengö ti. Gejegelin gelöng netu heek beggerin, gesemu

nyé̄g gelev asoreng ti in denapip wain anon dok, belev beggang ading ti sén debare jak medemalajin huk wain lo ving. Lob vo huk sénē lok ya mehö la nemaj in bë degegin ganon vahi natu yi yi gevahi natu hej, log tāh yi ya nyé̄g ngwë.

³⁴ Gebuk sén wain anon nemonek lo dus rak, lob vong yi hur la deya vu alam sén denegin huk lo in bë degeko yi wain anon vahi.

³⁵ Rëk alam sén denegin huk lo dejom yi hur lo ahon bedeneveek la, gedenesis la medenediik, gedenetengwa la rak gelóng.

³⁶ Lok huk ala vong hur la deyah ggökin. Vong alam ngahisekë kesuu sén vong ya mugin lo, rëk alam sén denegin yi huk lo yīk devong nebë saga vu sir ving.

³⁷ Log vong nalu ya vu sir rak neggëp hus. In kwa nevo bë, ‘Rëk degurek babu!'

³⁸ Rëk alam sén denegin huk wain lo delë nalu lob yö denér vu sir bë, ‘Mehö sénē rëk dok nah ama ben vu tamusën begeko yi ngaa pin. Om ham-o! Hil angis yi benadiik log mém yi huk sénē natu hil ngaa!'

³⁹ Lob dejom ahon mederot yi yah dobnë, gedesis mediik.”

⁴⁰ Lom Yesu lok tepék bë, “Om ham kwamin nevo bë? Nahub rëk huk wain ala nam, og rëk gevong nabë va vu alam sén denegin yi huk lo?”

⁴¹ Lob denér yah vu yi bë, “Rëk ngis alam nij paya sénē beyuj katak jak. Gerék bo huk wain saga vu alam mewis la bedegegin, rëk mém buk sén dejur anon lo, og mém debo vahi vu yi!”

⁴² Lob Yesu nér vu sir bë, “Mañ ham su tevin gagek sén neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo rë? Nebë:

‘Alam sén denelev beggang lo, nij lëlin gelóng ti sénë.

Rëk mu sénë netu gelóng niwëek beggang nyéketu-yi.

Mehöbëp vong sénë lob he halë bë nivesa rot.’

⁴³ Om sa nanér vu ham nabë rëk Anutu geko yi Nyé̄g vë̄r in ham, gebo vu alam sén degevong banon jak lo.

⁴⁴ [Lob mehöti bë bës bengis yi jak gelóng sénë, og rëk metes jak. Ma bë gelóng sénë geto mejak gëp mehöti, og rëk katak jak.]”

⁴⁵ Alam-deneko-seriveng hir ggev los alam Parisai* dengo gagek peggirinsén sén Yesu nér agi, lob derak ni bë nenér rak sir.

⁴⁶ Lob bë denajom yi ahon, rëk deneggönengin alam sén yam denare lo in kwaj nevo Yesu bë yi mehö-nenér-gagek-rangahsén ti.

22

Gagek Peggirinsén Rak Nos Sén Maluh Ti Lu Vené Denejom Nemaj Mewis (Lk 14:15-24)

¹ Log Yesu nér gagek peggirinsén ngwë ggökin bë:

² “Sén Nyé̄g-yagek-yi anon jak lo, og yīk nebë sén mehö-los-bengö ti bë getung avëh na vu nalu, lob vong nos bëpata.

³ Wirek vong dik ya in alam la in bë denam dega nos sén nalu lu vené rëk denajom nemaj lo, lob lok buk sén bë dega nos lo, lob vong yi hur la yah denér vu sir. Rëk su deyam rë, genij nelél medenedo.

⁴ Lob vong hur la yah ggökin genér vu sir bë, ‘Ham na vu alam sén sa hevong dik ya in sir wirek lo, beham nanér vu sir nabë sa hero nos ggovek menedo. Sa hevong medesis burmakau bëp bëp los nalu tuvek sén jeji lo ggovek ya. Besa semu ngaa pin ggovek benedo. Ham nam in gwa nos bëp sén nalug lu vené denejom nemaj!’

5 Yi hur ya denér gagek sënë vu sir, rëk nij tebö besu debë nengaj vu rë, gedeya jeggin jeggin. Ti ya yi huk, gengwë ya nevong yi huk stewa,

6 gesir vahi dejom mehö-los-bengö yi hur ahon medenevasap sir, gedenesis sir medenediik.

7 Lob mehö-los-bengö ahë sengën rot bevong yi alam-begö-yi ya desis alam sën desis yi hur medediik lo pin bemałaj maya, gedevesi lok hir nyég ving.

8 Log mehö-los-bengö nér vu yi hur lo bë, ‘Nos bög sën nalug lu venë denejom nemaj lo nök ggovek ya menedo, rëk alam sën sa hevong dik ya in sir wirek lo, sir mehönon nij paya besu deyoh vu bë dega rë.

9 Om ham na menoh vu aggata bög sën nevasuh yi lo pin, lob alam pin sën ham natök vu gëp sagu, og ham nanér vu sir nabë nam dega nos sën nalug lu venë denejom nemaj agi!'

10 Nér nebë sënë, log yi hur deyoh vu aggata pin bedesupin alam pin sën denetök vu sir lo, alam nijvesa losho alam nij paya pin. Beyam denedo beggang sën maluh lu venë denejom nemaj lo bepup.

11 To denedo gemehö-los-bengö lok ya in bë gelë sir. Lob lë mehöti gesu röp röpröp nebë sën vo vu yi vatèvek pin mederöp lo rë, gema.

12 Lob mehö-los-bengö nér vu yi bë, ‘Sa mehö-e! Geyoh tena megelok yam sënë gesu geröp röpröp rë?’ Rëk mehö sënë su nér gagek ti rë.

13 Lom mehö-los-bengö nér vu yi hur lo bë, ‘Ham naduu nema los vaha gegwetë yi geto mena dobnë, bena medo malaķenu sagu, bengu megeköö nyé!’”

14 Lom Yesu nér bë, “Kë”, Anutu nevong dik ya vu alam ngahisekë, rëk neggooin ti ti mu rak in dedok na!”

*Delok Tepék In Yesu In Takës Sën Denetung Vu Alam Rom Hir Mehö-los-bengö Sisar**

(Mk 12:13-17; Lk 20:20-26)

15 Lob alam Parisai* yö yah denér vu sir bë, “Hil natök vu gagek ti tena in hil naduu Yesu?” In sir bë denaduu Yesu nabë sën mehönon denesis sok lok lek lo.

16 Lob devong hir hur maluh lo ving Herot* yi alam beya denér vu Yesu bë, “Tatovaha! He naraķ ni bë hong mehö niröp! Lob genetatekin Anutu yi aggata vu alam los anon. Su genehönengin alam malaj rë, gak genenér gagek neggëp ti vu alam meris gevü alam los arëj ving.

17 Om genanér vu he rë, nabë yoh vu bë hil getung takës vu alam Rom hir mehö-los-bengö Sisar* ma nama?”

18 Rëk Yesu rak nij bë sir alam kwaj luu lob nér bë, “Ham alam kwamin luu! Ham bë seggi sa?

19 Maam ham tato monë-takës-yi ti vu sa rë!” Lob deko monë gahis ti yam vu yi,

20 lob lok tepék in sir bë, “Re kenu los arë sën rak neggëp agi?”

21 Lob denér yah bë, “Sisar*!” Lob nér yah vu sir bë, “Om ham gwevong Sisar* yi ngaa nah vu Sisar*, log Anutu yi ngaa og ham bo nah vu Anutu!”

22 Dengo gagek sënë lob delék bekenuj ya. Lob devuu yi gedeya.

Delok Tepék In Yesu In Sën Mehönon Denadiik Gedekedi Jak Lo

(Mk 12:18-27; Lk 20:27-40)

23 Alam Sadukai* denenér bë alam-diiksën og su rëk dekedi jak nah rë. Lob sir la deya vu Yesu yiķ lok buk saga bedelok tepék in yi bë,

24 “Tatovaha! Moses nér bë, ‘Bë mehöti nalu nama log nadiik, og ari geķo yi alov beluho degeķo naluj vu ari.’

²⁵ Lob mehöti losho ari lo, sir nemadvahi-bevidek-luu denedo ving he wirek. Lob arij aguu ƙo avëh lob diik, genalu ma. Lob ari amon ƙo yi alov,

²⁶ lok ari amon diik nebë saga, lob gwee nebë saga beya meto arij meggi.

²⁷ Sir pin naluj ma gedediik, log avëh diik rak neggëp hus.

²⁸ Om ȝenanér nabë najeeng sën mehönon diiksën dekedi jak nah lo, og avëh sënë rëk natu arij ti tena venë? In sir pin deko avëh timu saga netu venëj."

²⁹ Lok Yesu nér yah vu sir bë, "Ham su rak Anutu yi ȝagek sën neggëp lok yi kapiya lo ni rë! Beham su rak Anutu niwëek ni ving rë! Om sën ham nekuung rak in ham rot.

³⁰ Vu buk sën mehönon diiksën dekedi jak nah lo, og maluh su rëk degeko avëh rë, gavëh su rëk dejak maluh rë, gaƙ rëk nama. Gaƙ rëk demedo nabë angër lo vu ȝagek.

³¹ Rëk ȝagek sën mehönon diiksën bë dekedi jak nah lo! Maƙ ham su tevin ȝagek sën Anutu nér vu ham meneggëp lok yi kapiya lo rë? Sën nér nebë,

³² 'Sa Abraham yi Anutu sa, gIsaak yi Anutu sa, geYakop yi Anutu sa.' Nabë mehönon denadiik bemalaj nama na verök yi, og su yoh vu bë nanér nabë lööho hir Anutu yi rë, gaƙ lööho denedo malaj-tumsën, in Anutu og alam malaj vesa los malaj-tumsën hir Anutu yi."

³³ Lob alam pin sën dengo ȝagek agi lo delék bekenuj ya.

*Anutu Yi Horek Ti Sënë Kesuu Vahi Pin
(Mk 12:28-34; Lk 10:25-28)*

³⁴ Lok alam Parisai* dengo bë Yesu yi ȝagek saga vong Sadukai* bededuj ma, lob desupin sir ya vu yi

³⁵ in bë deseggi yi, lob hir mehö-horek-yi ti lok tepék in yi bë,

³⁶ "Tatovaha! Horek ti tena kesuu horek vahi pin-a?"

³⁷ Lob Yesu nér vu yi bë, "Ahëm geving Mehöböp hong Anutu los ayom dahis, bekenum los dahis, gekwam los dahis na vu yi timu.

³⁸ Horek dus ti sënë böpata rot bekesuu vahi pin.

³⁹ Lob horek böp ngwë netu luu nebë saga nebë, 'Ahëm geving alam sën denedo dus vu hong nabë sën ngo ahëm neving hong lo.'

⁴⁰ In Horek pin los alam-denenér-ȝagek-rangahsën hir ȝagek pin lo degwaj neggëp lok horek luu sënë."

Yesu Lok Tepék In Kerisi Vu Alam Parisai**
(Mk 12:35-37; Lk 20:41-44)

⁴¹ Alam Parisai* desupin sir benahën denedo, lob Yesu lok tepék in sir bë,

⁴² "Ham kwamin nevo Mehö sën Anutu ggooin rak in bë geko hil nah lo bë mak degwa vu re?" Lok denér yah vu yi bë, "Degwa vu Davit*."

⁴³ Lob nér yah vu sir bë, "Rëk nebë va sën Anon Vabuung vo kwa vu Davit benér Mehöböp rak Kerisi-ë?

⁴⁴ Sën nér bë:

'Mehöböp nér vu sa Mehöböp nebë:

"Gemedo sa nemaǵ vesa.

Gevu tamusën og sëk getung alam sën denelë hong paya lo dedok na vaham gebinë".'

⁴⁵ Yi degwa vu Davit*, lok nebë tena sën Davit nér yi bë yi Mehöböp-ë?"

⁴⁶ Lob mehöti su yoh vu bë nanér ȝagek ti dok nah vu Yesu rë. Lob deggonengen yi ȝagek lok buk sënë, besu denelok tepék vu yi ggökin yah rë.

- ¹ Lob Yesu nér gagek vu alam yu bōpata saga losho yi hur maluh lo bē,
² “Alam-horek-yi los alam Parisai* denelok yah Moses ben,
³ om gagek sén devo vu ham lo, og ham gwengo beham sepa dok. Rék ngaa sén denevong lo, og saga ham su sepa dok. In deneggooin horek ngahiseké rak rék su denevong yoh vu rē.
⁴ Deneduu ngaa maggin bedenetelé rak ya mehönon kwaj, rék sir og nij nelél gesu denevér nemaj in bē dedok vu sir teka rē.
⁵ Ngaa pin sén denevong lo, og sagak denevong in bē alam degelé. Log denekevu Anutu yi horek la lok kapiya medebom lok gobeng gedenevakú vil dabaj kesuu alam vahi gedenesemu hir röpröp nyé vetevek menare soo soo.
⁶ Gahéj neving bē jak na dega nos namugin gëp nyé-g-nos-böp-yi, gedemedo lël mala gëp dub-supinsén-yi.
⁷ Log ahéj neving bē alam debengwéng vu sir bedegeko sir jak dok alam tabaak los denanér sir nabé Tatovaha.
⁸ Rék mu ham og alam su denanér ham nabé Tatovaha! Gak yik Mehö timu tu ham tatovaha, gač ham pin arimin ham mu.
⁹ Log ham su nanér ham mehöti vu dob sén nabé ham Amamin yi. Gak yik ham Amamin timu nedo, yik Yi sén nedo yagék.
¹⁰ Log su denanér ham nabé Alaj ham. Gač yik ham Alamin timu sénë, yik Kerisi*.
¹¹ Rék mu mehö sén bē kesuu ham benatu ham mehö bōp lo, og natu ham hur rē.
¹² Mehöti bē geko yo arë jak, og rék arë nama. Log mehöti bē dahun arë, og rék arë bōp jak.”

*Yesu Nér Gagek Rak Alam-horek-yi Hir Ngaa Nipaya Sén Denevong Lo
(Mk 12:38-40)*

- ¹³ “Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*-e! Gëpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham nevehii Nyé-g-yagék-yi yi veluung avi in mehönon pin! Log ham ngo su nelok ya rē, geham newérin alam sén denevong in bē dedok na lo ving.
¹⁴ Wöp-o! Ham alam-horek-yi galam Parisai*-e, gëpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham neko avéh alov hir beggang lu ngaa vér in sir, log ham nejom rak hus adingseké in bē kebu jak ham ngaa nipaya saga. Om rék ham gweko nipaya bōpata dok nah nyévewen.

¹⁵ Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*-e! Gëpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham neko lok loo los dob pin in bē natök vu mehöti begérin yi natu ham hur. Lob mehö nebé sénë netu ham hur ggovek, lob tum ham nevong yi netu mehö nipaya kesuu ham berék na Nyé-g-nengwah-yi geving ham.”

Yesu Nér Alam Parisai In Deruu Demij Vu Ngaa Vabuung Bōp Gedeko Ngaa Mahen Rak
(Lk 11:37-52; 20:45-47)*

- ¹⁶ “Wöp-o! Gëpin ham! Ham mehönon malamin kenod sén ham bē tato aggata vu mehönon! Ham nenér bē, ‘Bé mehöti nanér dub-vabuung-bōp arë genanér yönö vavuné, og sagak ngaa meris. Gač mehöti bē nanér dub-vabuung-bōp yi goor, genanér yönö vavuné, og su rék gekuung jak rē, gak rék gevong noh vu sén nér lo.’

¹⁷ Ham mehönon kwamin ma, gemalamin kenod! Ngaa tena kesuu-a? Mak goor kesuu-a? Ma! Dub-vabuung-bōp sén vong begoor netu vabuung lo, om saga kesuu!

¹⁸ Log ham nenér bë, ‘Bë mehöti nanér jepö gëp dub-vabuung-böp genanér yönöñ vavune, og sagak ngaa meris. Gak bë nanér seriveng sën rak nedo jepö lo, genanér yönöñ vavunë, og su rëk gekuung jak rë, gak rëk gevong noh vu sën nér lo.’

¹⁹ Ham mehönon malamin kenod! Ngaa tena kesuu-a? Maň seriveng kesuu-a? Ma! Jepö sën nevong beseriveng netu vabuung lo, om saga kesuu!

²⁰ Om mehöti bë nanér jepö genanér yönöñ vavunë, og nevong niwëëk vu yi gagek rak jepö los ngaa pin sën rak nedo lo ving.

²¹ Gemehöti bë nanér dub-vabuung-böp genanér yönöñ vavunë, og nevong niwëëk vu yi gagek rak dub-vabuung ving Mehö sën nedo lok dub ayo lo.

²² Log mehöti bë nanér yagek genanér yönöñ vavunë, og nevong niwëëk vu yi rak Anutu yi säa los Mehö sën rak nedo lo ving.

²³ Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*! Gëpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham nos pin vu huk saga sën ham neko anon ti ti ggëp sën netu nemadluho lo, beham netung netu seriveng vu Anutu. Ham netung nos böp los mahen mahen pin nebë jemejeng los yeseň gemajëj ving, rëk ham vuu horek yi gagek böp böp vahi pin ya. Sën nenér bë alam degevong ngaa niröp mu, los kwaj pesivin mehönon mededoň vu sir gayoj na timu vu Anutu lo. Horek sën nebë hil abo ngaa sën netu nemadluho natu seriveng vu Anutu lo, og hil su rëk gevuu sënë na rë. Rëk mu mëm hil sepa dok ngaa böp sënë namugin.

²⁴ Ham mehönon malamin kenod sën ham bë tato aggata vu mehönon! Ham nesepa lok horek mahen mahen geham su nesepa lok horek böp böp rë, lob sënë nebë sën ham seruuin ngemek vér in bël kul, geham num kamer los dahis ving bël lok ya ham ayomin.

²⁵ Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*, gëpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham neripek kap los perë navi mu, geham nesupin ngaa hodek nipaya paya los ngaa jeggin jeggin lok ayo peggó.

²⁶ Ham Parisai* malamin kenod! Ham jipek kap ayo namugin rë, lok mëm navi rëk niveseek jak geving.

²⁷ Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*, gëpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham nebë bedub avi sën dekevu hevek veroo rak. Hil halë ggëp vavunë bë malangeri, rëk ayo peggo og heljëng sekëj los ngaa ningöhek pin pup beneggëp.

²⁸ Lom ham nebë saga. Alam denelë ham navimin mu, lob denekuang bë ham nimir vesa. Rëk mu gagek kuungsën los ngaa nipaya pup ham ayomin.”

Yesu Nér Alam-horek-yi Bë Rëk Degeko Nipaya Nyëvewen

²⁹ “Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*, gëpin ham! Ham alam kwamin luu! Ham nelev beggang-bedub-yi nivesa vesa rak nedo waak sën denebë alam-denenér-gagek-rangahsën sekëj lok wirek lo, geham nevunek vu alam-yohvu hir bedub.

³⁰ Geham nenér bë, ‘Bë he medo wirek dok he kenumin lo hir buk, og su rëk he dok vu sir bangis alam-denenér-gagek-rangahsën sënë rë.’

³¹ Om saga og ham ngo nenér ham degwa rangah bë alam sën denesis alam-denenér-gagek-rangahsën bedenediik lo hir mewis ham.

³² Maam ham ngo tahu dok nah ham kenumin lo vahaj!

³³ Ham nyël! Beggëv nalu ham! Ham su yoh vu bë rëk beya in Nyëg-nengwah-yi rë!

³⁴ Om sa nanér vu ham nabë sëk gevong alam-denenér-gagek-rangahsën la, galam los kwaj nivesa la, galam-horek-yi la, benök deberup vu ham, lob ham rëk ngis sir la medenadiik, geham ngis la jak na kelepeko*, geham beek

la dok ham dub-supinsën-yi. Log ham rëk juuk sir begwetii sir medok vahaj medena nyég ngwé.

³⁵ Om rëk denanér alam sén denesis sir medenediiķ vu nyédahis lo, gesén vu buk agi pin degwa gēp vu ham nabé ham sis sir ving. Ké. Lok mehö-yohvu Abel, beyam verup lok Barakia nalu Sakaria sén desis mediik lok dub-böp ayo vabuung los jepō vuheng atov lo, og ngaa pin sénë degwa rëk gēp vu ham.

³⁶ Sa nanér vu ham yönö nabé ngaa pin sénë nyëvewen rëk natök vu alam vu buk sénë.”

Yesu Su Rak Nyég Böp Yerusalem

(Lk 13:34-35)

³⁷ “Yerusalem, Yerusalem! Hong mehö genesis alam-denenér-gagek-rangahsén medenediiķ, log genetengwa Anutu-yi-alam sén nevong sir yök vu hong lo rak gelöng medenediiķ! Sa nehevong beron beron in bë ngupin nalam lo nabé sén kökréeh ata nesupin nalu lo lok yah babu lo, rëk nim lél.

³⁸ Om ham gwengo rë! Anutu vuu ham ya ggovek ya beham nyég rëk nabumeng na.

³⁹ Om sa nanér vu ham nabé ham su rëk malamin jak sa gökin nah rë, rot bena berup dok buk sén ham nanér nabé:

‘Anutu gevong semusemu vu Mehö sén vong yam los niwëek lo!’ ”

24

Yesu Nér Gagek Rak Dub-vabuung-böp Bé Rëk Kevoħ Na

(Mk 13:1-2; Lk 21:5-6)

¹ Yesu vu dub-vabuung-böp ayo beto meya, lob yi hur maluh deya vu yi bedetato dub-vabuung yi beggang pin vu yi.

² Rëk nér yah vu sir bë, “Ham lë ngaa pin sénë? Sa nanér vu ham yönö nabé: Su rëk degönengin gelöng ti gejak medo ngwé vavuné rë. Gak rëk dekevoħ pin bedegetē geto jeggin jeggin.”

Yesu Nér Rangah Bé Maggin Rëk Berup

(Mk 13:3-13; Lk 21:7-19)

³ Yesu ya nedo Kedu Kele-oliv, lob yi hur maluh meris yö deya vu yi bedenér bë, “Genanér vu he nabé gagek sén genér lo rëk anon jak dok buk tena? Geva rëk tato vu he nabé vongin geduk nom dob, log dob los yaġek hir buk nama na?”

⁴ Lob Yesu nér yah vu sir bë, “Ham gwegin ham!

⁵ In rëk mehö la degekuungin ham. Alam ngahisekë rëk denam bedenanér saręg jak nah sir nabé, ‘Yik Kerisi* sa sénë!’ Lob rëk detetuhin alam ngahisekë medenah vu sir.

⁶ Log ham rëk gwengo begö bengö, galam denanér jeggin jeggin nabé vongin berup, og ham su newamin jak! In ngaa nebé sénë yö rëk nam, gak Buk-tamusének yö rëk nahën.

⁷ Alam dob ngwé rëk dekedi belosho alam nyég ngwé dengis sir. Log mehö-los-bengö ngwé losho yi alam rëk dekedi belosho mehö-los-bengö ngwé losho yi alam dengis sir. Log meyip rëk natök vu nyég vahi, gejemapi gee jak dob la.

⁸ Ngaa pin sénë og yik nebé nivanë sén nevong avëh muġin in bë degeko naluj lo.

⁹ Dok buk sénë rëk alam degeko ham in debo vanë los maggin vu ham, gedengis ham nadiiķ. Log alam pin rëk degelé ham paya in sa alam ham.

¹⁰ Lob rëk alam ngahisekë nij dëlin sa gedegérin sir nah, bedegelé sir paya, lob degetung hir alam dok na alam-begö-yi nemaj.

¹¹ Lob alam-gagek-kuungsën ngahisekë rëk kedi degekuungin alam ngahisekë.

¹² Ngaā nipaya nam mebopata jak, lob alam ngahisekë su rëk ahëj geving sir rë.

¹³ Gaķ mehönon sën denajom sa ahon medemedo los nij wëek rot menatök na buk sën denadiiķ lo, og rëk Anutu geko sir nah vu yi.

¹⁴ Lob rëk alam denanér Bengö Nivesa jak Anutu-yi-Nyëg na menoh vu dob pin balam pin degengo, log mëm yağek los dob hir buk govek na.”

Yesu Nér Bé Ngaa Los Maggin Rot Rëk Berup

(Mk 13:14-23; Lk 21:20-24)

¹⁵ “Lob ham rëk gwelë nabë ngaa vabuung degwa nipaya sën mehö-nenér-gagek-rangahsën Daniel nér wirek lo bare dok nyëg vabuung Yerusalem begevong paya vu-bë mehöti natevin sënë, og kwa bo gagek sënë mejak ni rë-

¹⁶ og mëm dok buk saga alam sën demedo distrik Yudea lo rëk debeya bedena los kedu.

¹⁷ Lob mehöti bë medo dok huk anon, og su rëk serög benah geko yi röpröp-ayööng-yi gëp beggang rë, gaķ rëk beya mena pevis.

¹⁸ Gëp in avëh sën naluj nare lok ayoj lo, los sën nahën denevo rur vu naluj lok buk agi.

¹⁹ Ham najom jak nabë ngaa sënë su natök vu ham dok kwev-ayööng-nikuli, ma dok Buk-sewahsën-yi* rë.

²⁰ Yönón, dok buk sënë og rëk maggin bopata rot. Maggin nebë sënë su neggëp wirek vu buk sën Anutu tung dob lo rë rot beverup gwëbeng sënë. Log su rëk maggin nabë sënë berup vu dob sënë gökin nah vu tamusën rë.

²¹ Lob nabë Mehöbop su kwa bo nabë bepul buk saga dus rë, og mehöti su rëk medo vesa rë. Rëk mu kwa nevo yi alam sën ggooin sir rak lo, om rëk bepul buk los maggin saga dus.

²² Dok buk sënë bë mehöti nanér vu ham nabë, ‘Ham lë! Yik Kerisi* sënë!', ma nanér nabë, ‘Yi sagu!', og ham su gwevong geving hir gagek.

²³ Rëk Kerisi-kuungsën la los alam-gagek-kuungsën la rëk dekedi begevong huk los niwëek aggagga gedegevong ngaa bop bop. Yönón, lob nabë deyoh vu, og rëk degeko alam sën Anutu ggooin sir rak lo nah vu sir. Rëk mu su deyoh vu rë.

²⁴ Ham ngo? Senér sënë mugin vu ham!

²⁵ Om nabë denanér vu ham nabë, ‘Ham gwelë! Nedо nyëg-yumeris saga!', og ham su na sagu. Ma denanér nabë, ‘Ham gwelë! Vun yi menedo lok beggang ayo!', og ham su gwevong geving sir,

²⁶ in Mehönon Nalu rëk nam nabë sën davësnevër ggëp nyëg mala neverup beya netök nyëg mala nemasusek lo, balam pin degelë.

²⁷ Vu nyëg sën heljëng deneggëp lo, og ķadanii denesup sir ya in bë dega.”

Yesu Nér Bé Nahub Rëk Mehönon Nalu Nom

(Mk 13:24-27; Lk 21:25-28)

²⁸ “Maggin buk sënë yi govek na rë, log rëk pevis ‘benyëg malaķenu dok,

gekwev su rëk natum rë,
log betuheng rëk geto in yağek.

Gengaa los niwëek pin vu yağek rëk desasukin sir.”

³⁰ Lob vu buk saga, mëm ngaa ti rëk berup gëp yagek babu in bër ham kwamin beham jak ni nabë Mehönon Nalu vongin duk nom, lob rëk mehönon pin vu dob dengu medengis sir. Log rëk degelë Mehönon Nalu dok medo beggob yagek yi, benam los niwëek gevunek vunek yagek yi malangeri rot.

³¹ Lob avuuk rëk ngu bededun bopata, log gevong yi angér na dengupin alam sën yö ggooin sir rak tu yi alam lo noh vu nyég pin. Vu dob vuheng atov mena menoh vu dob nenga lubeluu.”

*Yesu Tatekin Gagek Rak Go**

(Mk 13:28-31; Lk 21:29-33)

³² “Ham kwamin bo jak go* rë. Buk sën bë purpur berup ngu lo, og ham nerak ni bë go* vongin nabung beham dev jak na jök.

³³ Om nabë ham gwelë ngaa pin sënë anon jak, og ham jak ni nabë Mehönon Nalu yam dus rak benare aggata avi.

³⁴ Sa nanér vu ham yönö nabë mehönon pin su rëk malaj nama na verök yi rë, log ngaa pin sën agi rëk anon jak.

³⁵ Yagek los dob rëk nama na, gaķ sa gagek, og su rëk nama na rë.”

Yesu Nér Bé Mehöti Su Rak Buk Los Ngebek Saga Ni Rë

(Mk 13:32-37; Lk 17:26-30, 34-36)

³⁶ “Rëk mehöti su rak buk los hes mala saga ni rë. Angér vu yagek su derak ni rë. GeNalu su rak ni rë. Gaķ Ama yö timu rak ni.

³⁷ Mehönon Nalu bë nom, og alam rëk medo degevong ngaa nabë sën denevong lok Noa yi buk wirek lo.

³⁸ Wirek sën bël su vuuk rë lo, og mehönon medo denegga los denenum, gemaluh deneko venëj, gavëh denerak reggaj rot, beya verup lok buk sën Noa lok ya yağ ayo.

³⁹ Log alam saga su derak ni bë ngaa ti vongin natök vu sir rë, log bël vuuk verup pevis berehöö sir pin. Lob buk sën Mehönon Nalu nom lo rëk nabë saga.

⁴⁰ Lob bë maluh luu demedo huk anon, og Anutu rëk gecko ngwë na gegevuu ngwë bemedo.

⁴¹ Lob bë avëh luu medo degebil nos, og Anutu rëk gecko ngwë na gegevuu ngwë bemedo.

⁴² Om ham medo malamin natum, in ham dugin buk sën ham Mehöbop rëk nom lo.

⁴³ Ham kwamin bo ngaa sënë rë: Bë beggang ala gengo hes mala sën mehö hodek rëk nam dok buk begodek yi ngaa lo, og su yoh vu bë rëk gelë mehö saga mu gedok na yi beggang ayo rë.

⁴⁴ Nebë saga, om ham gwero ham bemedo, in Mehönon Nalu rëk nom dok buk ti, log ham dugin.”

Yesu Nér Gagek Peggirinsën Rak Alam-huk-yi Nivesa Los Nipaya

(Lk 12:41-46)

⁴⁵ “Maķ hur ti tena nedo beyi mehö los kwa benevong yi huk niröp-a? Og mëm ala rëk gooin yi jak in gegin yi hur vahi pin bebo nos gelek sir niröp dok buk sën degeko nos lo.

⁴⁶ Gevu tamusën nabë ala na genom berup, lob gelë nabë yi hur nevong huk yoh vu sën nér lo, og yi hur sënë rëk kwa vesa.

⁴⁷ Log sa nanér vu ham yönö nabë ala rëk gevong yi ngaa pin dok na nema in gegin.

⁴⁸ Gaķ hur nipaya ti og rëk kwa bo dok ayo nabë, ‘Sa alag su yoh vu bë rëk nom pevis rë!’

⁴⁹ Lob geveek hur-huk-yi vahi, gega los nanum geving alam sën denenum bël mengëes bedenekeyevin lo.

⁵⁰ Logala rëk nom dok buk ti sën yi hur su negin yi lok lo rë, gaķ rëk nom dok hes mala ti sën yi dugin lo.

⁵¹ Lob rëk ala ngis yi rot mebasap yi, log getë na medo geving alam kwaj luu, bedegeko nyëvewen gëp ti. Vu nyëg sagu og rëk dengu medegeköö nyëj.”

25

Yesu Nér Gagek Peggirinsën Rak Avëh Avö Nemadluho

¹ Log Yesu tatekin vu sir bë, “Sën Nyëg-yagek-yi anon jak lo, og yiķ rëk nabë sën avëh avö nemadluho deko hir ram rak beya denebuu maluh sën nahëñ neko avëh lo ggëp aggata.

² Lob sir nemadvahi kwaj ma, genemadvahi los kwaj.

³ Avëh kwaj masën deko hir ram bedeyam, rëk su deko wël* sepa rë.

⁴ Gaķ avëh los kwaj deko hir ram rak bedetöö wël* la lok buayo ving bedeko sepa.

⁵ Rëk mehö sën ko avëh lo su yam pevis rë, lob avëh pin malaj neggëp, lob deggëp yiing.

⁶ Lob buk vuheng rak lok kooķ ti yam bë, ‘Mehö sën ko avëh lo yam rak. Ham na gwebuu yi vu aggata begweko menam!’

⁷ Lob avëh avö pin dekedi rak bedesemu lok hir ram.

⁸ Lob avëh kwaj masën denér vu avëh los kwaj bë, ‘Ham bo hömin wël* teka vu he rë, in he hömin ram vongin nakul!’

⁹ Rëk avëh los kwaj denér yah vu sir bë, ‘Ma! Wël* teka sënë su rëk noh vu hil pin rë. Om maam ham ngo na baǵo hömin vu setuwa!’

¹⁰ Lob dekedi rak benahëñ medo deneyök aggata, log mehö sën ko avëh lo to. Lob avëh sën desemu sir ggovek medenedo lo delok ya beggang ayo ving yi in dega nos böp sën maluh lu venë denejom nemaj lo. Log devehii reping yah.

¹¹ Log avëh avö nemadvahi sën kwaj ma lo yom deverup lob denér bë, ‘Mehö böp, mehö böp! Getahinin reping in he!’

¹² Rëk nér yah vu sir bë, ‘Sa nanér vu ham yönö nabë sa dugin ham!’

¹³ Om sa nanér vu ham nabë ham medo malamin natum, in ham su rak buk los hes mala ni rë.’

Yesu Nér Gagek Peggirinsën Rak Hur Löö

(Lk 19:12-27)

¹⁴ “Log sën Nyëg-yagek-yi anon jak lo, og yiķ nebë mehö ti neya vatëvek nyëg ngwë, log supin yi hur bevo yi monë ggelek sir in degegin.

¹⁵ Kwa vo hir huk los nij wëek ti ti lo, lob vo ggelek lok yah sir. Ti ko K5000, gengwë ko K2000, log ngwë ko K1000. Vong nebë sënë log ya rak.

¹⁶ Ya ggovek, log mehö sën ko K5000 lo pevis bevong huk baǵosën rak, lob ko K5000 sevök ya ving.

¹⁷ Log mehö sën ko K2000 lo vong huk baǵosën rak ving beko K2000 sevök ya ving nebë saga.

¹⁸ Gaķ mehö sën ko K1000 lo, og ko monë sën ala vo vu yi lo beya melev söv gevun lük ya.

¹⁹ Nahub gebuk sën alaj yom verup lo, lob vongin bë gengo monë sën vo vu sir lo.

²⁰ Lob mehö sën ko K5000 lo verup, lob ko K5000 ving K5000 sën ala vo vu yi lo, genér bë, ‘Mehö böp! Gwelë! Gevo K5000 sënë vu sa, log sa hevong huk baǵosën rak behaço K5000 sënë ving.’

²¹ Lob ala nér vu yi bë, ‘Hong hur nivesa megevong yoh vu. Gevong nivesa rot! Genegin ngaa mahen mahen pin nivesa nebë saga, om mém sa gevong hong begwégin ngaa ngahisekë. Genam balu kwad vesa dok ti.’

²² Log mehö sën ko K2000 lo verup ving benér bë, ‘Mehö böp! Gevo K2000 vu sa wirek, log sa hevong huk bagosën rak, lob sa haço K2000 ving.’

²³ Lob ala nér vu yi bë, ‘Hong hur nivesa, megevong yoh vu! Genegin ngaa teka teka nivesa nebë saga, om mém sa gevong hong begwégin ngaa ngahisekë. Genam balu kwad vesa dok ti.’

²⁴ Log tum mehö sën ko K1000 lo verup benér bë, ‘Mehö böp! Sengo rak nim ggovek ya bë hong mehö los nim wëek. Mehö ngwë denevaroh nos gengo genekö anon. Log mehö ngwë denevong huk, lob ngo genekö hir nyë-sevöksën.

²⁵ Nebë saga om sën sehöneng, lob sevun hong monë K1000 sënë menedo lok dob. Hong ngaa sënë, om gweko nök!’

²⁶ Rék ala nér yah vu yi bë, ‘Hong hur nipaya rot! Benim tebö ata! Mak yönö, geraç ni bë sa nehaço nos sën mehö ngwë denevaroh lo, gesa nehaço nyë-sevöksën rak sën mehönon ngwë denevong huk in lo?’

²⁷ Bë nabë saga, og gwetung sa monë na beggang-monë-yi, in nabë senom berup nabë sënë, og sa gaço sa ngaa los yi sevöksën geving.

²⁸ Om ham bo K1000 sënë vér in mehö sënë geham bo vu mehö sën ko la ving metu K10,000 lo.

²⁹ In alam pin sën hir ngaa neggëp lo, og rék degekö la geving, gehir ngaa la rék berup geving mekesuu. Gaç mehöti sën yi ngaa su neggëp rë lo, og mahen teka sën neggëp vu yi lo rék nama na verök yi.

³⁰ Lob ham gwtë hur sehëb sënë dok na nyëg malakenu sën alam denesu los deneköö nyëj lo.’ ”

Yesu Nér Bë Rék Mehönon Nalu Gengo Alam Pin Hir Gagek

³¹ “Nahub rék Mehönon Nalu nam los niwëek gevunek vunek yagek-yi, gangër pin denam geving yi, og vu buk sënë rék jak medo yi sæa malangeri los vunek vunek yagek-yi.

³² Log mehönon pin rék dengupin sir na debare mala. Lob rék basuh sir na yu luu nabë sën sipsip ala ggooin sipsip rak yu ngwë, gememëk rak yu ngwë.

³³ Rék gevong sipsip na nema vesa, gememëk na nema këj.

³⁴ Nabë sënë lob Mehö-los-bengö rék nanér vu alam sën denare nema vesa lo nabë, ‘Ham nam! Ham sën Amag vong semusemu vu ham lo. Ham dok na nyëg sën tongin vu ham wirek lok buk sën netung yagek los dob meneggëp lo.

³⁵ In wirek sediikahëg, rék ham vo nos vu sa. Sayog vev in bël kul, rék ham vo bël kul mesenum. Sa mehö nyëg ngwë rék ham ko sa ya ham beggang.

³⁶ Ham lë sa navig meris, lob ham vo tob vu sa. Sa niğ rak, rék ham gin sa nivesa. Sa nado ƙarabus, rék ham yök lë sa kesii.’

³⁷ Lok tum alam yohvu saga rék dedok tepëk nah vu yi nabë, ‘Mehöböp! He halë lok buk tena bë gediikahäm lob he vo nos vu hong-a? Log he halë bë ayom vev in bël lok buk tena lob he vo vu hong-a?’

³⁸ Log he halë bë hong mehö nyëg ngwë lok buk tena, lob he haço hong ya he beggang-a? Log genare navim meris lok buk tena lob he vo tob vu hong-a?’

³⁹ Gehe halë bë nim rak ma genedo ƙarabus lok buk tena, lob he yök halë hong kesii-a?’

⁴⁰ Lob Mehö-los-bengö rék nanér vu sir nabë, ‘Sa nanér vu ham yönö nabë ngaa sën ham nevong vu arig lo nij paya paya sën su los bengöj vu dob rë lo, og ngaa pin sënë ham nevong vu sa.’

⁴¹ Log rëk nanér alam sën demedo nema këj lo nabë, ‘Ham alam nimin paya! Ham su bare sa malag. Ham na medok na nyég sën devong vu Satan losho yi angér lo. Sën nengwah netum yoh vu buk los buk lo.

⁴² In wirek sediikahéğ, rëk ham su vo nos vu sa rë. Sayog vev in bël kul, rëk ham su vo bël kul vu sa rë.

⁴³ Sa mehö nyég ngwë, rëk ham su ko sa ya ham beggang rë. Sa niğ rak los sa nado ƙarabus, rëk ham su yam lë sa kesii rë.’

⁴⁴ Lob rëk denanér nah vu yi nabë, ‘Mehöböt! Vu buk tena he halé bë gediikahém, ma ayom vev in bël, ma hong mehö nyég ngwë, ma navim meris, ma nim rak los genedo ƙarabus rëk he su halé hong nivesa rë?’

⁴⁵ Lok rëk nanér nah vu sir nabë, ‘Sa nanér vu ham yönö nabë ngaa sën ham nehulin in arig lo nij paya paya vu dob lo, og ham nehulin ngaa pin sënë in sa ving.’

⁴⁶ Lob alam sënë rëk denatök vu nipaya nyëvewen dok nah degwata los degwata. Gaƙ alam yohvu rëk demedo malaj-tumsën degwata los degwata.”

26

Alam Ggev Devengwëng Rak Yesu Bë Dengis Yi Nadiik (Mk 14:1-2; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

¹ Yesu nér gagek pin sënë ggovek ya, log mëm nér vu yi hur maluh bë,

² “Ham rak ni bë buk luu mu nahën lob Buk-ggoksën-yi* berup, lob mëm rëk denanér Mehönon Nalu rangah bedengis yi jak ƙelepeko*.”

³ Vu buk sënë alam-deneko-seriveng hir ggev los alam teta desupin sir rak alam-deneko-seriveng hir ggev böp Kayapas yi beggang,

⁴ bedejoo gagek bë denadégek bedenajom Yesu ahon gedengis yi menadiik.

⁵ Rëk denér bë, “Hil su gevong dok buk nos yi sënë in alam rëk degevong dedun.”

Avëh Keseh Ngaa Reggu Nivesa Rak Yesu Yu (Mk 14:3-9; Jn 12:1-8)

⁶ Yesu nedo lok mehö sevuuknyë Simon yi beggang vu Betania.

⁷ Medo negga nos, lob avëh ti ko ngaa reggu nivesa lok buayo gelöng veroo sën denenér arë nebë alabasta* lo ti, beya keseh rak Yesu yu. Alam Yuda debago ngaa reggu nivesa sënë rak monë bopata bedenerikin rak heljeng.

⁸ Rëk yi hur maluh delë ngaa sënë, lob ahëj sengën gedenér bë, “Nevasap ngaa reggu nivesa sënë in va?

⁹ Bë hil gevong balam debago, og hil rëk gako monë bopata jak, lob hil adok vu alam-kupek-masën jak.”

¹⁰ Rëk Yesu rak hir gagek sënë ni, lob nér vu sir bë, “Ham nér avëh in va? Yö semu sa rak ngaa nivesa!

¹¹ Alam-kupek-masën rëk demedo geving ham gesu rëk nama na rë. Gaƙ sak su rëk medo hus ading geving ham rë.

¹² Avëh keseh ngaa reggu nivesa sënë rak sa vorot in gero sa navig namugin in sék nadiik mededev sa.

¹³ Sa nanér vu ham yönö nabë rëk denanér Bengö Nivesa rangah na menoh vu dob pin bedenanér ngaa sën avëh vong vu sa agi geving, in alam pin degengo bekwaj bo.”

Yudas Yogeck Bë Rëk Nanér Yesu Rangah (Mk 14:10-11; Lk 22:3-6)

¹⁴ Lob yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu ti sën arë nebë Yudas Iskariot lo ya vu alam-deneko-seriveng hir ggev,

¹⁵ belok tepék in sir bë, “Ham rëk bo va vu sa log mëm sa gevong Yesu dok na ham nemamin-a?” Lom devo monë seriva mehödahis ti benemadluho vu yi.

¹⁶ Lob vu buk saga Yudas medo mekwa nesero buk los aggata in bë gevong Yesu dok na nemaj.

*Yesu Gga Nos-ggöksën-yi Ving Yi Hur Maluh
(Mk 14:12-21; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)*

¹⁷ Lob buk vabuung sën alam Yuda denegga brët sën yiist* nema in lo yi buk muginsën verup, lob yi hur maluh deya vu yi bedenér bë, “He na gero nyég vu tena in gegwa nos los reggu ggöksën-yi dok-a?”

¹⁸ Lob nér vu sir bë, “Ham na nyég böp Yerusalem beham na vu mehö sën lo, beham nanér vu yi nabë, “Tatovaha nér bë, “Sa buk dus rak, om sa bë ga nos los reggu ggöksën-yi geving sa hur maluh jak hong beggang.””

¹⁹ Lob yi hur maluh devong yoh vu sën Yesu nér vu sir lo, bedesemu nos los reggu ggöksën-yi lok.

²⁰ Lok sehuksën lob medo negga nos los reggu ving yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu.

²¹ Medo denegga, lob nér vu sir bë, “Sa nanér vu ham yönö nabë: Ham sënë ti rëk gevong sa dok na alam Yuda nemaj.”

²² Lob ayoj maggin rot, gesir ti ti delok tepék in yi bë, “Mehöböp, mak sa?”

²³ Rëk nér yah vu sir bë, “Mehö sën nema lok ya gabum in nos ving sa lo rëk gevong sa dok na alam sën denelë sa paya lo nemaj.

²⁴ Kë! Mehönon Nalu rëk nadiük nabë sën dekevu meneggëp lok Anutu-yi-kapiya lo. Rëk mu gëpin mehö sën rëk nanér Mehönon Nalu rangah vu alam bedengis yi lo, ko nabë ata su geko yi!”

²⁵ Log Yudas mehö sën rëk nanér yi rangah lo, nér ving bë, “Tatovaha, mak sa?” Rëk Yesu nér yah vu yi bë, “Yik ngo genér yoh vu!”

*Yesu Vo Pasa Vu Yi Hur Maluh
(Mk 14:22-26; Lk 22:15-20; 1 Kr 11:23-25)*

²⁶ Medo denegga nos los reggu, lob Yesu ko brët gejom rak in los kwa vesa ya vu Anutu, log debu mevo ggelek yoh vu yi hur maluh pin genér bë, “Ham gweko nök begwa! Sa reggos sënë!”

²⁷ Log ko wain kap ti rak, gejom rak in los kwa vesa ya vu Anutu gevo vu sir genér bë, “Ham pin nanum dok sënë!

²⁸ Sa kök sënë in tato sa gagék mewis sën sejoo in dok vu ham lo nabë rëk anon jak! Sa këseh in alam ngahisekë in bë dahun hir ngaa nipaya na.

²⁹ Sa nanér vu ham nabë sa su rëk nanum wain nabë sënë gökin nah rë. Rot bena berup dok buk sën hil nanum wain agga ngwë dok ti dok Amag yi Nyég.”

³⁰ Log devong raro ti beggovek, log to deyah dobnë bedeya Kedu Kele-oliv.

*Yesu Nér Bë Pita Rëk Geruu Demi Vu Yi
(Mk 14:27-31; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)*

³¹ Lob Yesu nér vu sir bë, “Ham pin rëk gwevuu sa geham beya mena in sa pehi buk sënë. In dekevu wirek meneggëp lok Anutu-yi-kapiya nebë:

‘Sa Anutu sëk ngis sipsip alaj,

log sipsip lo degevuu talë medena jeggin jeggin.’

³² Om rëk nabë saga, lok sëk këdi jak nah gökin, lob sëk namugin mena distrik Galilea, geham tamuin sa.”

³³ Lob Pita nér yah vu yi bë, “Sir pin sënë og mak rëk degevuu hong bedebeya medena, gak sak su rëk gevong nabë sënë rë!”

³⁴ Lom Yesu nér yah vu yi bë, “Sa nanér vu hong yönö nabë: Pehi sënë og kökrëeh su rëk ngu rë, log rëk gedah sa vun natu beron lõö!”

³⁵ Rëk Pita nér yah vu yi bë, “Seyoh vu bë sëk nadiik geving hong, gak sa su rëk dah hong vun rë, gerék nama verök yi!” Lob yi hur maluh pin denér nebë saga.

Yesu Jom Rak Ggëp Getsemane

(Mk 14:32-42; Lk 22:39-46)

³⁶ Lob Yesu ya nyég sën denenér arë nebë Getsemane lo, ving yi hur maluh lo, lob nér vu sir bë, “Ham medo sënë gesena najom jak vu sagu!”

³⁷ Lob kö Pita ving Sebedi nalu luho. Lob ayo maggin rot gekwa ketuin yi.

³⁸ Lob nér vu sir bë, “Sayog maggin rot bevongin bë sa nadiik. Om melöö naköök medo sënë bemedo malamin natum begadu sa.

³⁹ Log tah ya teka, lob petev meneggëp dob, log jom rak meketag bë, “O Amag! Bë yoh vu og gweko ngaa maggin sënë bër in sa! Rëk mu su gesepa dok sa gagek, gak ngo kwam!”

⁴⁰ Log yah to vu lööho, rëk lë gedeneggëp yiing. Lob lok tepëk vu Pita bë, “Nebë va? Melöö su yoh vu bë rëk medo malamin natum dus ti geving sa rë?

⁴¹ Melöö malamin medo natum bemedöö najom jak, in ngaa ti su kepë ham! Ëe-ë yönö! Ham ayomin niyes rëk mu navimin ni tebö!”

⁴² Lob yah nejom rak beron netu luu bë, “Oo Amag! Bë ngaa maggin sënë natök vu sa gesu yoh vu bë noh nenga in sa rë, og ggovek, sa gevong noh vu kwam.”

⁴³ Lok yom to ggökin, rëk lë bë deneggëp yiing yah, in malaj neggëp lo.

⁴⁴ Lob denedo geyah meya nejom rak netu beron löö, lob yi k nér gagek lo ggökin yah.

⁴⁵ Log yah to vu yi hur maluh benér vu sir bë, “Ham sewah bengo nahën newëp-a? Ham lë! Buk sën Anutu tung in debo Mehönon Nalu dok na alam nij paya nemaj lo verup ggovek ya,

⁴⁶ om ham kwedi jak behil ana. Ham lë? Mehö sën gevong sa dok na nemaj lo yam dus rak!”

Yudas Vo Yesu Lok Ya Alam-begö-yi Nemaj

(Mk 14:43-50; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴⁷ Yesu nahën medo nenér bë saga, log Yudas verup. Yi sën hur maluh nemadluho-mevidek-luu lo ti, lob kö alam yu bëpata ti medeyam los paëp yu anil gebegö. Alam-deneko-seriveng hir ggev los Israel hir alam-teta devong sir yam.

⁴⁸ Lob mehö sën bë tato Yesu rangah vu sir lo, nér vu sir vorot bë, “Sëk tato Yesu vu ham nabë sënë, nabë sa gemul* mehöti, og ham najom yi ahon.”

⁴⁹ Lob Yudas ya verup sesor meya vu Yesu pevis benér bë, “Buk Tatovaha!” Log mul* yi.

⁵⁰ Rëk Yesu nér yah vu yi bë, “Sa mehö! Ngaa sën geyam in bë gwevong lo, og gwevong pevis!” Lob deyam dus bedejom Yesu ahon.

⁵¹ Rëk alam sën denare ving Yesu lo ti nema lok yah dadii yi paëp-yu-anil vër in newis, besap alam-deneko-seriveng hir ggev böp yi hur ti nenga ris vahi ya.

⁵² Rëk Yesu nér vu bë, “Gejöp hong paëp dok nah newis. In alam sën denevong begö lo, og mehö ngwë rëk dengis sir dok nah nyëvewen medenadiik.

⁵³ Bë sa ketag na vu Amag nabë gevong yi angër ngahisekë rot denam pevis mededok vu sa, og gekuung bë su rëk gevong nam rë?

⁵⁴ Rëk bë sa gevong nabë sënë, og su rëk Anutu yi gagek anon jak rë. Sën dekevu meneggëp lok Anutu-yi-kapiya bë ngaa nabë sënë rëk natök vu sa lo.”

⁵⁵ Log Yesu nér vu alam sënë bë, “Ham Yam in bë sero mehö-beğö-hodekyi om sën ham ko paëp-yu-anil los begö meyam in bë najom ahon-a? Sa netatekin gagek vu ham lok dub-vabuung-böp yoh vu buk, rëk ham su nejom sa ahon rë?

⁵⁶ Rëk mu ngaa pin sënë netök vu sa in gagek sën alam-denenér-gagekrangahsën dekevu meneggëp lok Anutu-yi-kapiya lo anon jak.” Nebë saga lob yi hur maluh pin devuu yi gedeveya medeya.

Devong Gagek Vu Yesu Benare Kayapas Mala
(Mk 14:53-65; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Dejom Yesu ahon bedeko ya alam-deneko-seriveng hir ggev böp Kayapas yi beggang. Galam-horek-yi los alam-teta desupin sir bedenedo ggovek ya.

⁵⁸ Lom Pita tamuin sir benuya, rëk nevun yi geneyam ggëp ading. Lob ya belok ya alam-deneko-seriveng hir ggev böp yi beggang tete ayo, beya nare telig ving ahëvavu sën denare medenemalajin nyëg lo, in bë jak gagek lo degwa ni.

⁵⁹ Lob alam-deneko-seriveng hir ggev los kaunsor pin denesero mehö la in bë denanér gagek kuungsën jak Yesu in lob dengis yi menadiik.

⁶⁰ Lob alam ngahiseké denér gagek kuungsën rak yi, rëk su detök vu degwa ti in bë dengis yi menadiik rë. Lok mëm mehö luu deverup,

⁶¹ lob luho denér bë, “Mehö sënë nér bë, ‘Seyoh vu bë sa ƙevoh Anutu yi dub-vabuung-böp na gesedev nah buk löö mu!’ ”

⁶² Lob alam-deneko-seriveng hir ggev böp kedi nare gelok tepék vu Yesu bë, “Su genenér gagek ti yom rë? Denenér gagek va sën rak hong-ë?”

⁶³ Rëk Yesu su nér gagek ti yah rë. Lok alam-deneko-seriveng hir ggev böp lok tepék vu yi ggökin bë, “Selok tepék in hong yön ra Anutu mala-tumsën arë, om genanér vu he nabë hong Kerisi*, Anutu nalu hong ma ma?”

⁶⁴ Lok Yesu nér yah bë, “Genér yoh vu! Rëk mu sa nanér vu ham nabë: Nahub rëk ham gwelë Mehönon Nalu gemedo gëp Mehö Niwëek nema vesa, gerék jak medo beggob vu yahek benom!”

⁶⁵ Lob alam-deneko-seriveng hir ggev böp kweek yi röpröp ading getahi bë, “Ko yi rak besevök Anutu! Ma hil medo nesero mehönon sën denanér gagek jak yi lo in va? Ham ngo bë ko yi rak besevök Anutu!

⁶⁶ Om ham kwamin nevo bë?” Lob denér yah niwëek vu yi bë, “Vong paya om nadiik!”

⁶⁷ Log depesuv nyëj kos rak mala gedepëëng yi, gela depetap nenga,

⁶⁸ gedenér bë, “Hong Kerisi*? Om genanér rangah vu he nabë re sis hong-a?”

Pita Lah Yesu Vun
(Mk 14:66-72; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Log Pita nedo rak telig, lob Kayapas yi hur avëh ti Yam dus vu yi benér bë, “Hong sënëk melu Yesu sën vu Galilea lo nesepa ham.”

⁷⁰ Rëk Pita lah yi vun rak alam pin malaj bë, “Sa dugin gagek sën genér aga!”

⁷¹ Log to meya nare ya tete avi, lob hur avëh ngwë lë yi ggökin, lob nér vu alam sën denedo lo bë, “Mehö sënë nedo ving Yesu Nasaret!”

⁷² Rëk Pita lah yi vun ggökin bë, “Yönon vavunë, sa dugin mehö sënë!”

⁷³ Lob nedo teka, lok alam sën denare dus vu yi Yam denér vu bë, “Yönon rot, alam sagu hir ti sën hong agi. In ayem yö tato hong rangah bë hong Galilea ti!”

⁷⁴ Lob Pita du gagek in yi benér niwëek rot neggëp Anutu mala bë, “Yönon vavunë, sa dugin mehö sënë! Bë sa gekuung jak og Anutu ngis sa mesa nadiik!” Nér ggovek log kökrëëh su.

⁷⁵ Lob Pita kwa vo yah gagek sën Yesu nér lo bë, “Kökréeh su rëk ngu rë, log rëk gedah sa vun natu beron lõö.” Lob Pita to meyah dobnë beya mesu bëpata rot.

27

Alam-deneke-seriveng Hir Ggev Deko Yesu Ya Vu Pilatus (Mk 15:1; Lk 23:1-2; Jn 18:28-32)

¹ Monbuk anon lob Israel hir alam-deneke-seriveng hir ggev los alam-teta lo pin devengwëng rak Yesu ggovek bë dengis yi menadiik.

² Log deduu yi gedeko meya devong lok ya kiap bëp Pilatus nema.

Yudas Vaku Kwa (Sn 1:18-19)

³ Lob Yudas, mehö sën nér Yesu rangah lo, lë bë dejoo gagek bë Yesu nadiik, lob yom ayo maggin vu yi, lom ko monë seriva mehödahis benemadluho sën lo yah vu alam-deneke-seriveng hir ggev los alam-teta,

⁴ genér bë, “Sa hevong ngaa nipaya! Senér mehö sën nipaya su neggëp vu yi rë lo rangah, bevongin dengis yi menadiik.” Rëk denér yah bë, “Su he ngaa rë, gak ngo hong ngaa!”

⁵ Lob Yudas pengah monë sënë ya dub-vabuung-bëp ayo, log to meya vakú kwa bediik.

⁶ Lob alam-deneke-seriveng hir ggev depatu monë seriva sënë rak, rëk denér bë, “Monë hel kök sënë, om hil su ayoh vu bë getung na geving Anutu yi monë seriveng rë!”

⁷ Lob denér gagek ti venuh, lob debago dob len ti vu mehö sën nesemu dëg lu ngaa rak ngagek lo rak monë sënë, in bë dedev alam-yu-ngwë hir heljëng dok.

⁸ Om sën denér dob len ti sënë arë nebë Dob-hel-kök, meneggëp nebë saga begwëbeng.

⁹ Lob gagek sën Anutu vong verup mehö-nenér-gagek-rangahsën Yeremia avi wirek lo anon rak. Sën nér bë, “Alam Israel denér vorot bë rëk degevong monë seriva mehödahis ti benemadluho in mehö los arë sënë, lob deko monë sën deggooin rak in bë debago yi jak agi,

¹⁰ bedebago mehö sën nesemu dëg lu ngaa rak ngagek lo yi dob len ti rak, yoh vu gagek sën Anutu nér vu sa lo.”

Rom Ti Sën Tu Kiap Bëp Lo Pilatus Lok Tepék In Yesu (Mk 15:2-5; Lk 23:3-5; Jn 18:33-38)

¹¹ Devarah Yesu ya kiap bëp mala, lob lok tepék in yi bë, “Alam Yuda hir mehö-los-bengö hong-a?” Lok Yesu nér yah bë, “Genér ya meyoh vu!”

¹² Lob alam-deneke-seriveng hir ggev los alam-teta denér gagek rak yi, rëk su nér gagek ti lok yah rë.

¹³ Nebë saga lom Pilatus nér vu yi bë, “Mak su gengo gagek pin sën denér rak hong-ë rë?”

¹⁴ Rëk Yesu su nér gagek ti lok yah rë, lom kiap bëp kwa ya ngahi.

Kiap Bëp Pilatus Nér Bë Dengis Yesu Jak Kelepeko (Mk 15:6-15; Lk 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

¹⁵ Alam Yuda hir Buk-ggöksën-yi* lob hir aggata neggëp nebë sënë: Neyoh vu ngebek pin, og kiap bëp nevong alam karabus ti ti vër. Bë alam detahi mehöti arë, og Pilatus nelëein mehö timu saga neyah vu sir.

¹⁶ Vu buk saga mehöti nedo karabus, arë nebë Barabas, galam pin dengo bengö bë mehö nevun alam kwaj.

¹⁷ Lob alam ngahisekë yam desupin sir, lob Pilatus lok tepék in sir bë, “Ham vongin mehö ngwë tena bë sa gako yi bér nök vu ham-a? Barabas, ma Yesu sén denenér arë nebë Kerisi* lo?”

¹⁸ In yô rak ni rot bë alam-deneko-seriveng ahëj nevong medenelë Yesu paya, besën devo yi lok ya nema.

¹⁹ Lob Pilatus rak nedo yi sëa-gagek-yi in bë gengo yi gagek, rëk venë vong gagek ya vu yi bë, “Su gwevong ngaa ti vu mehö niröp saga, in sa halë pesepsën rak yi gwëbeng, lob sa newaǵ rak rot.”

²⁰ Lok alam-deneko-seriveng hir ggev los alam-teta delok alam ahëj bedehati ya vu Pilatus bë dëein Barabas bér vu sir gengis Yesu menadiik.

²¹ Rëk kiap bëp Pilatus lok tepék yah vu sir bë, “Ham vongin mehö luu sénë ngwë tena bë sa gako bér nök vu ham-a?” Lok denér yah bë, “Barabas!”

²² Rëk Pilatus lok tepék yah vu sir ggökin bë, “Om sëk gevong nabë va vu Yesu, mehö sén denenér yi nebë Kerisi* lo?” Lom detahi yah bë, “Gengis yi jak na kelepeko*!”

²³ Lok Pilatus lok tepék bë, “In va? Mehö sénë vong va paya?” Rëk detahi niwëek rot bë, “Gengis yi jak na kelepeko*!”

²⁴ Lom Pilatus rak ni bë su debë nengaj vu yi gagek rë, gak newaj rak gebegö bëpata vongin berup. Om ko bël beripek nema rak alam pin malaj genér bë, “Bë ham ngis mehö niröp sénë menadiik, og su degwa neggëp vu sa rë! Gak ham ngo ham ngaa!”

²⁵ Lob alam pin detahi yah bë, “Degwa yô gëp vu he los he mewis!”

²⁶ Lob Pilatus lëein Barabas yah vu sir. Log nér balam-beğö-yi deveek Yesu gedeko medeya in dengis yi jak na kelepeko*.

Alam-beğö-yi Denér Pelésen Rak Yesu

(Mk 15:16-20; Jn 19:2-3)

²⁷ Kiap bëp yi alam-beğö-yi deko Yesu lok ya kiap bëp yi beggang sén denenér arë nebë Prëtoryam lo, log desupin alam-beğö-yi yu bëpata pin ya detetup yi.

²⁸ Lob dekah yi tob vër, gederöp röpröp kök ti lok yah yi medetahu mehö-los-bengö rak yi.

²⁹ Debuu aggis niggin ggin tahu alam-los-bengöj hir madub gedetung rak yu, gedevo ngesing lok nema vesa, log deneyun lusej vu yi gedepelë yi bë, “Alam Yuda hir mehö-los-bengö hong, mehö bëp los gayeheng!”

³⁰ Gedepesuv nyëj kos rak yi, gedevo ngesing vër bedesis yu rak.

³¹ Depelë yi ggoivek, log dekah tob sénë vër in yi, gederöp yô yi tob lok yah yi, gedeço yi bedeya in dengis yi jak na kelepeko*.

Desis Yesu Rak Ya Kelepeko

(Mk 15:21-32; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

³² Deya lob detök vu alam Kurene ti, arë nebë Simon. Lob denér niwëek bë, “Kwerë kelepeko*!”

³³ Lob ya deverup kedu ti arë nebë Golgota. Arë sén degwa nebë ‘Nyëgyusekë’.

³⁴ Lob desarömin marasin nimengëes ving wain bedevo vu Yesu in bë nanum. Lob tep beseggi rëk nilëlin gesu num rë.

³⁵ Desis yi rak ya kelepeko* ggoivek, log yom detë gelöng mahen teka la in bë gooин sir ti ti jak bedegeko yi tob.

³⁶ Ggoivek log medo denemalajin yi.

³⁷ Lob dekevu yi gagek sén mehönon denér rak yi lo rak neggëp kelepeko* yu nebë:

ALAM YUDA HIR MEHÖ-LOS-BENGÖ YESU SĒNĒ.

³⁸ Log desis alam-begö-hodek luu rak kelepeko* ving. Ngwē nare ggëp nema vesa gengwē nare ggëp nema këj.

³⁹ Lob alam sën deneyah gedeneyom lo denenér pelē rak yi gedenevarah nemaj vu yi

⁴⁰ gedenenér bë, “Hongek-o! Genér bë kwevoh Anutu yi dub-vabuung-böp na, gegedev nah buk löö mu lo, om ngo gedok vu hong! Bë Anutu Nalu hong, og ngo geduk vu kelepeko* megenam!”

⁴¹ Log alam deneko-seriveng hir ggev losho alam-horek-yi ving alam-teta denenér pelē rak yi nebë saga ving.

⁴² Denenér bë, “Neloķ vu alam, gaķ su yoh vu bë yö dok vu yi rë! Alam Israel hir mehö-los-bengö! Nabë dëein kelepeko* geduk menam, og mëm rëk hil gevong geving yi.

⁴³ Nevong ving Anutu? Om nabë Anutu ahë ving yi yönö, og nam dok vu yi! In nér bë Anutu Nalu yi.”

⁴⁴ Lob alam-begö-hodek luu sën desis luho nare Yesu vahi vahi lo denér pelē rak Yesu ving nebë saga.

Yesu Diik Ya

(Mk 15:33-41; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

⁴⁵ Log hes vu heng rak, log malakenu lok beyoh vu dob pin beya meto 3 krök sehuksën.

⁴⁶ Lob dus rak in bë 3 krök lob Yesu ngeek böpata bë, “Eli, Eli, lama sabaktani?” Sënë degwa nebë, “O sa Anutu, sa Anutu, nebë va sën gwevuu sa ya-ë?”

⁴⁷ Lob alam sën denare dus vu yi lo vahi dengo lob denér bë, “Mehö sënë netahi Elia!”

⁴⁸ Log pevis besir ti serög beya meko ngaa ayo sovinsën sën nedo lok loo lo ti, bedagoo luk wain ahëggin sën arë nebë vinegga lo geduu ya vetii ngesing, gevo ya verup lok Yesu avi in bë sesuvin.

⁴⁹ Rëk sir vahi denér bë, “Genaköök gehil galë rë, nabë Elia rëk nam dok vu yi ma rëk nama?”

⁵⁰ Rëk Yesu ngeek böpata ggökin log lëein anon ya.

⁵¹ Lob pevis betob böp sën neruu dub-vabuung-böp ayo vabuung lo kweek rak luu ggëp vavu beya metök ahu. Log dob ggee gegelöng böp böp dego.

⁵² Gebedub avi tatekin yi gAnutu-yi-alam sën dediik ggovek lo ngahisekë vesaj lok, bedekedi rak los navij dahis.

⁵³ Dekedi rak lok mëm Yesu kedi rak yah ggökin, log mëm to deyam medelok ya nyëg vabuung Yerusalem. Balam ngahisekë delë sir.

⁵⁴ Log mehö negin alam-begö-yi ving yi alam-begö-yi sën medo denegin Yesu lo dengo gejemapi ggee, gedelë ngaa vahi nebë saga, lob kenuj verup, gedenér bë, “Yönon rot! Mehö sënëk Anutu nalu yi!”

⁵⁵ Lob avëh sën denetamuin Yesu vu Galilea bedeyam in bë dedok vu yi lo ngahisekë denare ading teka bevare denelë.

⁵⁶ Sir ti arë nebë Maria vu Magdala. Log Maria ngwë sën Yakobus lu Yosep ataj. Log avëh ti sën Sebedi nalu luho ataj.

Debë Yesu Navi Lok Gelöng Len

(Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁵⁷ Log sehuk luk lob mehö-los-bengö-ggoreksën ti vu Arimatea beverup. Arë nebë Yosep. Yiķ Yesu yi hur maluh ti yi ving, bemedo nesepa lok Yesu yi gagek.

⁵⁸ Ya verup belok tepék vu Pilatus bë geko Yesu nihel. Lob Pilatus nér bedevo vu yi.

⁵⁹ Lob Yosep ko nihel bebom lok tob veroo mewis ti.

⁶⁰ Log ya mebë lok ya yö yi bedub mewis sën nahën denesap lok gelöng meris lo. Log tetolin gelöng bögata ti ggérin avi. Vong gbovek log ya.

⁶¹ Lob Maria vu Magdala luho arë ngwë denedo bemedo malaj neya waak bedub saga.

Alam-begö-yi Ggëp Denegin Bedub

⁶² Buk sën alam Yuda denero sir in bë dega nos Buk-ggöksën-yi* lo gbovek ya geheng to, lok mëm alam-deneko-seriveng los alam Parisai* yah denér vu Pilatus bë,

⁶³ “Mehö bög! He kwamin nevo gagek sën mehö gagek kuungsën saga nedo mala vesa genér lo bë, ‘Buk löö na govek rë, lok sëk kedi jak nah!’

⁶⁴ Om genanér bedegegin bedub avi noh vu buk löö. In rëk yi hur maluh degodek yi na gedenanér vu alam nabë kedi rak ggökin vu bedub. Lob gagek kuungsën vu tamusën rëk kesuu sën muginsën.”

⁶⁵ Lom Pilatus nér vu sir bë, “Ham gweko alam-begö-yi la in degegin, beham behii bedub avi niwëek ata!”

⁶⁶ Lob ya dekepa bedub avi niwëek gedejegwi kele niķegwi* teka rak gelöng nenga ya vetii waak avi ving, gedetung alam-begö-yi medo denegin.

28

Yesu Kedi Rak Ggökin

(Mk 16:1-10; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

¹ Lob Buk-sewahsën-yi* gbovek ya, geheng to lok Soda monbuk, lob Maria vu Magdala luho Maria ngwë kedi deya in bë degelë bedub.

² Lob pevis bejemapi ggee bögata, in Mehöbög yi angér ti vu yagek meluk yam tetolin gelöng vër in waak avi gerak nedo.

³ Mala netum nebë davës, geyi tob veroo meris nebë beggob.

⁴ Alam-begö-yi sën denegin bedub lo delë, lom kenuj verup in yi, benij lok ti nebë alam-diiksën.

⁵ Rëk angér nér vu avëh luho bë, “Melu su göneng! Serak ni bë melu yam nesero Yesu, mehö sën desis yi rak kelepeko* lo.

⁶ Rëk mu su neggëp sënë rë! Gaķ kedi rak yoh vu sën nér wirek lo! Om melu nam gwelë nyëg sën neggëp lok veseveng lo.

⁷ Log melu nah mena pevis, bema nanér vu yi hur maluh lo nabë kedi rak ggökin vu bedub bemugin meya distrik Galilea, geham rëk na gwelë yi vu sagu. Yiķ senér vu meluu gbovek saga!”

⁸ Lob avëh luho deggoneng rot, rëk kwaj vesa bögata, lob pevis beluho deserög bedeneyah in bë denanér vu yi hur maluh lo.

⁹ Lok Yesu töķ vu luho vu aggata benér bë, “Monbuk!” Lob luho deya dus vu bedepetev medeneggëp gedejom lok vaha medeko arë rak.

¹⁰ Lob Yesu nér vu luho bë, “Melu su göneng! Melu nah mena nanér vu arig lo nabë dena distrik Galilea, lob rëk degelë sa gëp sagu.”

Gagek Rak Alam Sën Denegin Bedub Avi

¹¹ Avëh luho nahën deneyök aggata galam-begö-yi sën denegin bedub lo deyha medeya nyëg bög Yerusalem pevis bedenér ngaa pin sën töķ vu sir ggëp bedub lo vu alam-deneko-seriveng hir ggev.

¹² Lob alam-deneko-seriveng hir ggev ving alam-teta bedevengwëng rak gagek ti, lob devo monë ngahisekë vu alam-begö-yi saga,

¹³ gedeve koo vu sir bë, “Ham na nanër nabë sënë, ‘Yi hur maluh deyam buk, gehe hëp yiing, log deggodek ya.’

¹⁴ Lob nabë kiap böp gengo gagek sënë, og he rëk semu gagek vu yi, lob su rëk gevong gagek vu ham rë.”

¹⁵ Nebë saga lob alam-begö-yi deko monë geya devong yoh vu gagek sën alam Yuda hir ggev denér vu sir lo. Lob gagek sënë ya meyoh vu alam Yuda pin, lob nahën denesepa lok hir gagek sënë bedenenér nebë sënë rot begwëbeng.

*Yesu Vo Huk Vu Yi Hur Maluh
(Mk 16:14-18; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23; Sn 1:6-8)*

¹⁶ Log hur maluh nemadluho-bevidek-ti lo detetuu aggata medeya Galilea, beya deverup kedu sën Yesu nér tato vu sir lo.

¹⁷ Lob delë Yesu, lob depetev medeneggëp lok vaha gedeko arë rak, rëk sir vahi kwaj luu luu.

¹⁸ Lob Yesu yam dus benér gagek vu sir bë, “Anutu vo niwëek pin vu sa bë sa gegin yagek los dob.

¹⁹ Om ham na gwevong mehönon pin denatu sa hur maluh los avëh. Lob ham jipek sir jak Ama arë, geNalu arë, bAnon Vabuung arë.

²⁰ Log ham tahu sir dok gagek pin sën sa netatekin vu ham lo in desepa dok. Ham gwengo rë! Serëk medo geving ham noh vu buk pin rot bedob los yagek hir buk govek na.”

Yesu Kerisi Yi Bengö Nivesa Sën Markus Kevu

*Mehö-neripek-alam Jon Nér Yi Gagek Rangah
(Mt 3:1-12; Lk 3:1-18; Jn 1:19-30)*

- 1 Anutu nalu Yesu Kerisi yi Bengö Nivesa degwa muginsën:
- 2 Nebë sën mehö-nenér-ǵagek-rangahsën Yesaya kevu lō Anutu-yi-kapiya wirek meneggëp nebë:
“Gwengo rë! Sék gevong sa hur ti namugin
mena negetongin hong aggata.”
- 3 “Gemeħöti aye neraq lō nyēg-yumeris bë,
‘Ham bolinin Mehöbop yi aggata
meham sesor megëp niröp.’”
- 4 Nebë sënë, lō Mehö-neripek-alam Jon yam vu nyēg-yumeris meyam nenér gagek rangah nebë, “Ham gwevuu ham ngaa nipaya na, geham gwérin ham nom vu Anutu, lom mëm sejipek ham jaq bël, gAnutu rëk dahun ham ngaa nipaya na.”
- 5 Nér bë saga, lob alam vu distrik Yudea los alam Yerusalem pin deneya vu yi. Denenér hir ngaa nipaya pin rangah vu, log mëm neripek sir luk bël Yordan.
- 6 Jon röp yi röpröp ading sën denevasu rak kamer niviis lo, log nevëh kabib neggëp balo, genegga sepaak los nenum beggoh netu yi nos.
- 7 Lob yam nenér Anutu yi ǵagek rangah nebë, “Mehö los niwëek ti kesuu sa rëk tamuin sa menam. Gesa su mehö niq vesa yoh vu in bë sa natu yi hur ti mekevelekin vaha suu rë.
- 8 Sën seripek ham lo, og sengo hetung bël meris mu rak ham, gaq mëm yi sën rëk nam getung Anon Vabuung jaq ham.”

*Yesu Ripek Bël
(Mt 3:13-17; Lk 3:21-22)*

- 9 Vu buk saga Yesu vu Nasaret ggëp distrik Galilea meya vu Jon, beJon ripek yi luk bël Yordan.
- 10 Ripek, log Yesu nahën neraq yom ronek, lō lë geyagek tatekin ya gAnon Vabuung ni nebë sok nuung ti meto megwang ya Yesu ayo.
- 11 Log ǵagek ti yam vu yaqek bë, “Sa nalug hong! Sahégg neving hong besa halë hong nivesa.”

*Satan Seggi Yesu
(Mt 4:1-11; Lk 4:1-13)*

- 12 Ggovek saga lob Anon Vabuung ggee lok ayo bë na nyēg-yumeris ti.
- 13 Ya nyēg-yumeris ti sën sag hir nyēg lo beya nedo buk mehödahis luu, geSatan ya medo nepelépin yi vu sagu. Lom Satan vuu yi ya gemëm angér yam denelok vu yi.

*Yesu Neço Yi Huk Rak Vu Galilea
(Mt 4:12-17; Lk 4:14-15)*

- 14 Deduu Mehö-neripek-alam Jon beya nedo karabus, lok mëm Yesu ya distrik Galilea menér Anutu yi Bengö Nivesa rangah nebë,
- 15 “Anutu tung buk vorot lob tök yam, om gwébeng sënë Anutu-yi-nyēg vongin anon jaq, om ham gwevuu ham ngaa nipaya na, geham gwérin ham nom vu Anutu, beham gwevong geving Anutu yi Bengö Nivesa sënë.”

*Yesu Tahi Alam-gël-yi Lubeluu
(Mt 4:18-22; Lk 5:1-11)*

¹⁶ Buk ti lob Yesu medo nesepa lok ngaggee bōp Galilea nenga, lob tök vu Simon lu ari Andreas geluho medo denetē lek luķ ya ngaggee in bē degeko gël, in yiķ luho yō hir huk sagi.

¹⁷ Lob Yesu nēr vu luho bē, “Melu nam sepa sa natu sa hur besa tahu meluu in gweko mehönon denam vu sa nabē sēn melu neko gël gwëbeng agi lo.”

¹⁸ Lob pevis beluho devuu lek ya geya desepa yi melööho deya.

¹⁹ Log lööho deya dus ti beya deverup, lok Yesu lē Sebedi nalu luho, Yakobus lu ari Jon, geluho rak denedo yağ ti medeneduu hir lek vepulsēn yah. Lē luho lob pevis metahi luho.

²⁰ Lom luho devuu amaj Sebedi losho yi hur-huk-yi lo berak denedo yağ geluho ya desepa Yesu medeya.

Mehöti Los Memö Nipaya Ti

²¹ Sir sēnē ya detök ya Kapernaum, log yiķ Yudea hir Buk-sewahsēn-yi* ti, lom Yesu luķ ya dub-supinsēn-yi menetatekin gagek vu alam sēn denedo lok lo.

²² Nenér gagek vu sir, lob kenuj ya rot in su nenér nebē mehö-horek-yi rē, gaķ nenér gagek nebē mehö los niwëek ti.

²³ Nebē saga, lom mehöti to nare lok dub ayo gememö nipaya ti nedo lok ayo.

²⁴ Lom ngeeķ bē, “Yesu vu Nasaret! Bē gwevong va vu he? Maķ geyam in bē kwevoh he? Seraķ nim nebē Anutu yi Mehö Vabuung hong!”

²⁵ Lok Yesu petupek rak bē, “Ayem nama! Gegweto gena in mehö saga!”

²⁶ Lob memö sesō yi lok mehö lo ayo gengeek bōpata, log vuu yi geto meya.

²⁷ Lob alam pin saga delēk anon, gedenelok tepēk vu sir bē, “Va ti sēnē? Mak gagek mewis ma va? Mehö sēnē nenér vu memö nijpaya lo ving nebē yi mehö los niwëek ti, om nengaj yes geto deneya!”

²⁸ Lom pevis medenenér Yesu arē ya meyoh vu distrik Galilea pin.

*Yesu Vong Pita Ggen Avēh Menivesa Rak
(Mt 8:14-15; Lk 4:38-39)*

²⁹ Ggovek saga log tur vu dub-supinsēn-yi ayo, lob lööho Jon lu Yakobus ya derak ya Simon Pita luho Andreas hir beggang.

³⁰ Lob pevis medenér Simon Pita ggen avēh vu bē nivanē rot meneggēp.

³¹ Lob mēm Yesu ya mejom lok nema beko yi rak, lom nikul ya pevis, lob mēm neyeh nos bevo vu sir.

*Sehuksēn Lob Yesu Vong Alam Ngahisekē Nij Vesa Rak
(Mt 8:16-17; Lk 4:40-41)*

³² Ggovek log sehuksēn behes luķ ya, lob deneko alam nijraksam meya deverup vu Yesu, medeneko alam sēn memö denegwang ya ayo ving.

³³ Alam pin vu beggang-bu ti saga ya denekebu sir lok veluung avi.

³⁴ Lok mēm Yesu nevong alam ngahisekē sēn niraksēn aggagga nevong sir agi benijvesa nerak, genetii memö ngahisekē to deneya in mehönon. Log nērin memö pin bē su denanér yi rangah, in denerak ni bē Anutu Nalu yi.

*Yesu Neko Lok Nyēj Menér Yi Gagek Rangah
(Lk 4:42-44)*

³⁵ Nyēj yō nahēn gesu heng rē, log Yesu kedi rak buk meya nedo nyēg-yumeris tahsēn in bē najom jak na vu Anutu.

³⁶ Lok Simon losho alam sēn denedo ving yi lo ya desero

³⁷ bedetök rak lob denér vu bē, “Alam pin medo denesero hong!”

³⁸ Lok Yesu nér vu sir bë, “Hil ana beggang bu bōp bōp sén nedo dus agi in sa nanér Anutu yi gagek rangah vu sir geving. In seyam in bë sa gevong nabé séné.”

³⁹ Lom mém neko lok distrik Galilea beneluč ya dub-supinsén-yi pin menenér Anutu yi gagek rangah vu alam pin. Genetii memö to deneya in mehönon ving.

Yesu Vong Mehöti Los Nisevuuk Benivesa Rak
(Mt 8:2-4; Lk 5:12-16)

⁴⁰ Buk ti lob mehöti los nisevuuk ya vu yi metung lus luk geketağ vu yi bë, “Nabé ahäm geving, og geyoh vu bë gwevong besa niğ veseek jak.”

⁴¹ Lob Yesu kwa pesivin yi mebë nema rak yi genér vu yi bë, “Sa ahég ving! Om nim veseek jak!”

⁴² Lob yiğ sevuuk saga mehor ya pevis.

⁴³ Lob Yesu vo kooin niwéek gevong yi ya pevis. Nér vu yi nebë, “Gwegin hong besu gena genanér ngaa séné vu mehö la.

⁴⁴ Gağ mém gena getato hong vu mehö-neko-seriveng gegwetung seriveng in nim veseek rak. Noh vu sén Moses nér wirek bë hil gevong lo, in alam pin dejak ni nabé nim veseek rak.

⁴⁵ Rék ma gemehö lo to meya meya medo neturin yi gagek séné rangah vu mehönon pin medengo, lob Yesu su yoh vu bë na tato yi rangah vu beggang-bu ti rë gema. Geyö ya nedo tahsén lok mém alam yoh vu nyég pin medo deneya vu yi.

2

Yesu Vong Mehö Seké Selöngin Ti Benivesa Rak
(Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

¹ Buk la ggovek ya, lok Yesu yah meya nedo Kapernaum, lok alam dengo bë yah nedo ben.

² Lob desup sir ya beyi beggang pup. Gedeggérin veluung avi ving, belen ti su ggëp netök rë. GeYesu nenér Anutu yi gagek nivesa rangah vu sir.

³ Medo nenér vu sir log deko mehö seké selöngin ti medeverup. Sir lubeluu devaku medeyam vu Yesu.

⁴ Deraç vu mehönon pin saga besu deyoh vu bë degeto denam Yesu mala rë, lom derak ya beggang vavuné medekehe beggang demi valek sén Yesu nare lo. Dekehe ggovek ya geggëp netök, log mém deseyesin reek los mehö seké selönginsén lo to meluk ya beggang ayo.

⁵ Nebë séné lob Yesu lë bë ayoj neya timu vu yi, lom nér vu mehö seké selönginsén bë, “Naluğ-e! Sa dahun hong ngaa nipaya ya!”

⁶ Log alam-horek-yi la lok denedo beggang ayo sén ving Yesu bekwaj nevo lok ayoj bë,

⁷ “Nenér gagek va ti séné? Ko yi rak besevök Anutu! Mehöti su yoh vu bë dahun ngaa nipaya na rë, gak Anutu yö timu yoh vu!”

⁸ Lok Yesu rak ni lok ayo bë kwaj nevo nebë séné, lom nér vu sir bë, “Ham ayomin neya ngahi nebë séné in va?

⁹ Ham kwamin nevo gagek sén senér agi bë, ‘Sa dahun hong ngaa nipaya ya’ lo bë anon ma, in re yoh vu bë gelé nabé dahun ya yön-a? Rék mu mém nabé sa nanér vu yi nabé, ‘Kwedi jak megena’, og mém ham rék jak ni nabé sa nanér gagek los anon.

¹⁰ Rék sa bë ham jak ni nabé sa Mehönon Nalu sén seyoh vu bë dahun ngaa nipaya na gëp dob, om...” log peggirin menér vu mehö seké selönginsén bë,

¹¹ “Sa nanér nök vu hong nabé: Kwedi gweko hong reek jak megenah böm!”

¹² Lob kedi rak pevis beko yi reek rak meya, gesir pin vare denelë. Delë, bavij tōk rot gedeko Anutu arë rak medenenér bë, “Hil su halë ngaa ti nēbē sēnē wirek rē!”

*Yesu Tahi Levi
(Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)*

¹³ Ggovek log Yesu to meyah dobnē meyah meya ngaggee bōp Galilea nenga, lok mēm alam pin deneya vu yi benetatekin gagek vu sir.

¹⁴ Ggovek, log ya rak meya meto metök vu Alpeus nalu Levi* gelok nedo beggang-takēs-yi, lob nēr vu yi bë, “Genam medo gesepa sa!” Lob Levi kedi rak mesepa yi meya.

¹⁵ Lok Yesu losho alam ngahisekē sēn denetamuin yi lo ya denegga nos lok Levi ben. Alam-deneko-takēs* losho alam nijpaya sēn denekeyēh horek lo geyi hur maluh, sir pin ya denegga nos ving yi.

¹⁶ Lok tum Parisai* hir alam-horek-yi lo delë bë losho alam nijpaya sēn galam-deneko-takēs* lo denegga nos lok ti, lob delok tepék vu yi hur maluh bë, “Nebē va sēn negga nos ving alam-deneko-takēs* losho alam nijpaya agi-ë?”

¹⁷ Rēk Yesu ngo lob nēr vu sir bë, “Alam nijvesa su deneya vu dokta rē, gak alam nijraksen mu yö deneya vu. Om sesu yam in bë tahi alam yohvu rē; gak mu seyam in bë tahi alam sēn ngaa nipaya neggēp vu sir lo.”

*Delok Tepék In Alam Sēn Ayej Neggērin Nos Lo
(Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)*

¹⁸ Log buk ngwē, lob Mehö-neripek-alam Jon yi hur maluh losho alam Parisai* pin devongin bë degeko Anutu arë jak, lom ayej ggērin nos besu degga rē, lok tum mehö la ya delok tepék vu Yesu bë, “Jon yi hur maluh losho Parisai* hir hur maluh ayej neggērin nos besu denegga rē, log tum hong hur maluh denegga nos gesu ayej neggērin rē in va?”

¹⁹ Lom Yesu peggirin gagek rak mehö sēn neko avēh lo, benér yah vu sir bë, “Ham kwamin bo rē, nabē mehōti medo geving yi alam geluho avēh ti denajom nemaj! Bë nabē sēnē og yi alam sēnē su deyoh vu bë rēk ayej gérin nos rē! Gak mu mehōti sēn bē geko avēh lo nedo ving sir, om rēk kwaj nivesa medega nos gesu deyoh vu bë rēk ayej gérin rē.

²⁰ Rēk mēm buk sēn debo mehö sēn geko avēh lo vēr besu medo geving yi alam rē, og mēm yi alam rēk ayoj maggin bayej gérin nos dok buk saga.”

²¹ Log Yesu nēr vu sir ving bë, “Mehōti su neko tob mewis sēn su deneripek rē lo len ti menepeka tob muğeng sēn nekweek lo len rak rē. Nabē gevong nabē sēnē, og rēk dejipek, lob tob mewis sēnē najul menom getob muğeng sēnē rēk nakweek gökin melen bōpata rot.

²² Gemehōti su netöö wain* mewis lok ya memēk-navi mugeng rē. Gak bē mehōti gevong nabē sēnē, og rēk wain ngol navi mebepul, gewain keseh geto mena bebasap wain los memēk-navi dok ti. Gak denetöö wain mewis lok ya memēk-navi mewis mu!”

*Yi Hur Maluh Derur Nos Lok Buk-sewahsēn-yi**
(Mt 12:1-8; Lk 6:1-5)

²³ Lob Buk-sewahsēn-yi* ti, lob Yesu yi hur maluh deyoh ya huk wit* ti, lob yi hur maluh derur anon mededah.

²⁴ Lom Parisai* lo delë medelok tepék vu yi nebē, “Gwelē! Nebē va sēn hong hur maluh dekeyēh horek Buk-sewahsēn-yi-é?”

* 2:14: Levi sēnē arë ngwē nebē Matai. Su Yakob nalu rē, gak yiğ mehö ngwē.

²⁵ Rëk Yesu lok tepék yah vu sir bë, “Maķ ham su tevin gagek rak ngaa sën Davit vong wirek lo rë? Nos main mediikahë,

²⁶ lob losho alam sën denesepa yi lo delok ya Anutu yi dub-vabuung. Alam-deneke-seriveng hir ggev Abiatar negin Anutu yi dub-vabuung lok buk saga, lob deluk ya medegga brët vabuung sën denetung netu seriveng benedo ggëp Anutu mala lo. Nos sën alam meris su deyoh vu bë dega rë lo, gak alam-deneke-seriveng mu yo denegga. Rëk mëm mehö meris sën Davit gga, gevo vu alam meris sën denesepa yi lo bedegga ving. (Rëk su devong paya rë, gak dediikahëj om degga, lob yiķ sa hur maluh sënë nebë)."

²⁷ Lok Yesu nér vu sir ggökin yah nebë, “Anutu su tung Buk-sewahsën-yi* in bë deginengin mehönon rë, gak tung in bë dok vu sir.

²⁸ Om Mehönon Nalu tu Buk-sewahsën-yi* ala.”

3

Mehö Sekë Belooin

(Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)

¹ Buk ngwë rë, lob luk yah dub-supinsën-yi ggök yahin, galam sën lok denedo dub ayo lo ti sekë belooin.

² Log alam vahi sën denelë Yesu paya lo medo malaj nesepa yi, in bë degelë nabë rëk gevong benema nivesa jaķ dok Buk-sewahsën-yi* ma rëk nama. Nabë gevong, og mëm denanér gagek jaķ yi nabë keyēh horek.*

³ Lom Yesu nér vu mehöti sën sekë belooin lo bë, “Kwedi jaķ megenam gebare dok he malamin vuheng atov!”

⁴ Lob lok tepék vu sir pin bë, “Maķ hil horek nér bë hil gevong ngaa nivesa dok Buk-sewahsën-yi*, ma hil gevong ngaa nipaya? Maķ nér bë hil adok vu mehönon in demedo vesaj, ma hil nid dël jaķ sir in denadiik?” Dengo rëk ayej ma rot geti su vengwëng rë.

⁵ Lom Yesu vare mala neko lok menelë sir gahë sengën vu sir gayo maggin rot vu sir, in su kwaj nevongin mehöti sënë rë, gayoj niwëek. Lok nér vu mehö sekë belooin bë, “Getelo sekëm nam!” Lom mehö lo telo nema ya, lom nivesa rak pevis.

⁶ Rëk Parisai* lo deluk yom dobnë, lob losho Herot* yi alam desap sir medenesero aggata in bë dengis Yesu menadiik.

Alam Yu Böpata Desupin Sir Ggëp Ngaggee Böp Nenga

⁷ Lob Yesu losho yi hur maluh detah sir meya denedo ngaggee böp nenga, lom alam ngahisekë rot vu distrik Galilea denetamuin sir. Galam vu distrik Yudea ving.

⁸ Galam vu nyëg böp Yerusalem, galam vu distrik Idumea, galam vu bël Yordan vahi-yi. Galam sën denedo dus vu nyëg böp Ture los Sidon, besir ngahisekë deyam. Sir pin denengo ngaa pin sën nevong lo, lom deneya vu yi.

⁹ Lom nér vu yi hur maluh bë na degeko yağ ti, in alam ngahisekë deneyam rot om rëk degeving in yi.

¹⁰ In vong sir ngahisekë benijvesa rak, om alam nijraksam denepeka rak yi rot in bë degebë nemaj jaķ yi.

* **3:2:** Alam Parisai* denelë sën Yesu nevong mehönon benijvesa neraķ lo nebë nevong huk ti, om nabë gevong doķ Buk-sewahsën-yi og nekeyēh horek Buk-sewah-sën-yi. Rëk Yesu nér bë Anutu tung Buk-sewahsën-yi in doķ vu mehönon, om nabë doķ vu mehönon benijvesa jaķ doķ Buk-sewahsën-yi og yiķ yoh vu, gak su keyēh horek rë. Rëk alam Parisai* delë Yesu paya in ngaa sënë bedenevongin bë dengis yi.

¹¹ Log memö sën denegwang ya mehönon medenevong lo, denelë yi lom denepetev medeneggëp lok vaha gedenengek bë, “Anutu nalu hong!”

¹² Lob nevo koo vu sir niwëek bë su denanér yi rangah.

Yesu Ggooin Sinarë Nemadluho-bevidek-luu Rak

(Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)

¹³ Lok tum ya nyég ti los ƙedu betahi alam sën kwa nevo sir lo bë dena vu yi.

¹⁴ Log ggooin maluh nemadluho-bevidek-luu rak in bë desepa yi geyö rëk gevong sir mena denanér yi gagek rangah.

¹⁵ Vo niwëek vu sir ving in degetii memö sën denegwang ya mehönon ayoj lo geto dena.

¹⁶ Ggooin Simon, lob nér ggev ngwë rak nebë Pita.

¹⁷ Lob ggooin Yakobus luho ari Jon sën Sebedi nalu luho rak, benér ggev ngwë rak luho nebë Boanerges, (degwa nebë luho nij wëek nebë vaküvek).

¹⁸ Lob ggooin Andreas luho Pilip ga, Bartolomai luho Matai, geTomas ga, Alpeus nalu Yakobus, geTadaius, geSimon sën yi mehö-neruuk-alam-Rom ti,

¹⁹ geYudas Iskariot ving, sën rëk nanér Yesu rangah lo.

*Yesu Luho Belsebul**

(Mt 12:24-32; Lk 11:14-23; 12:10)

²⁰ Yesu yah meya ben lob mehönon ngahisekë yom desupin sir ggökin yah, lom Yesu losho yi hur maluh su deyoh vu bë dega nos rë, in mehönon ngahisekë medeggérin sir.

²¹ Lok Yesu yi alam denedo bej gedengo bë alam deggérin sir rot, lob denér bë, “Maƙ yu vong paya!” Lom deya in bë denajom yi nah.

²² Log alam-horek-yi la deyam vu Yerusalem medenenér bë, “Memö alaj Belsebul* nevong yi!” Gedenenér ving bë, “Netii memö to deneya rak memö alaj niwëek!”

²³ Lok mém Yesu supin sir yam dus getatekin vu sir bë, “Satan rëk getii yö yi hur memö geto dena nabë va?

²⁴ Nabë alam dob timu debasuh sir bedengis sir, og alam sënë su rëk demedo los nij wëek rë.

²⁵ Log nabë alam degwa timu debasuh sir medengis sir, og alam sënë su rëk demedo los nij wëek rë.

²⁶ Om nabë Satan losho yi alam debasuh sir medengis sir, og su rëk demedo rë, gak rëk malaj nama na.

²⁷ Log hil su ayoh vu bë agök Mehö Nipaya los niwëek saga ben vavunë gabu yi ngaa vér rë. Mém nabë hil naduu Mehö los niwëek sënë ahon, og mém hil rëk abo yi ngaa pin vér menama na verök yi.”

²⁸⁻³⁰ Alam sënë denenér bë Yesu nevong ngaa nebë sënë in memö nipaya ti nevong yi, lok Yesu nér yah vu sir bë, “Sa nanér vu ham yönö nabë Anutu yoh vu bë dahun mehönon hir ngaa nipaya pin na, ngaa nipaya los gagek pelésen sën denanér jak Anutu lo. Gak nabë mehöti nanér gagek pelésen jak Anon Vabuung (nabë yiƙ sëék memö nipaya ti), og Anutu su rëk dahun yi gagek sënë na rë, gak yö rëk gëp vu yi degwata.”

Yesu Ata Losho Ari Lo

(Mt 12:46-50; Lk 8:19-21)

³¹ Lob ata losho ari lo yam denare dobnë gedevong gagek ya vu yi bë duk na vu sir.

³² Gelosho mehönon ngahisekë denedo, lom denér vu yi bë, “Atam garim lo avëhnöm lo yam denare dobnë medenelok tepék in hong!”

³³ Rëk lok tepék yah vu sir nebë, “Atag lo arig re lo?”

³⁴ Log mala neko lok beggang ayo menelë alam pin sën detebuu yi lo genér vu sir bë, “Satag lo sarig lo séné!

³⁵ Alam sën denesepa lok Anutu kwa lo, og sir saga mém detu sarig lo, savéhnög lo, satag lo.”

4

Yesu Nér Gagek Peggirinsën Rak Mehö Sën Netetéhin Nos Gahis (Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

¹ Buk ngwé rë, lok Yesu yah meya ngaggee böp lo nenga, lom tatekin gagek vu mehönon ggökin yah. Mehönon ngahisekë rot desup sir medenetékking rak sir, lom rak ya nedo yağ ti rak ngaggee vavunë galam pin denedo ngaggee nenga.

² Lom mém nenér gagek peggirinsën ngahisekë vu sir, genér bë,

³ “Ham gwengo rë! Mehö netetéhin nos gahis ti to meya huk anon in bë tetéhin yi nos gahis.

⁴ Netetéhin nos gahis, lob vahi to nedo lok aggata sën neyoh huk vu heng lo, lob sok yam pevis medegga.

⁵ Log gahis vahi to merak nedo dob mahen teka sën rak neggëp gelöng vavunë lo, om kip pevis in dob mahen teka mu.

⁶ Lob hes verup netum bevev rak, lob meran ya pevis in gega su luč ya dob rë.

⁷ Log gahis vahi to melok ya nedo vos niggin ggin ayo, lob vos niggin ggin sénë kip merig, lob ggök nos besu sis anon rë gema.

⁸ Log gahis vahi to meluk ya nedo dob jeji lob kip verup merig mesis anon. Vahi sis dahis ti benemadluho, gevahi sis dahis löö, gevahi sis dahis nemadvahi.”

⁹ Log nér ving bë, “Mehöti bë nenga neggëp, og gengo gagek séné.”

Yesu Nenér Gagek Peggirinsën In Va? (Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)

¹⁰ Ya nedo tahsën, lok yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu sën losho alam sën denesepa yi lo, yam delok tepék vu yi bë, “Gagek peggirinsën sën genér-ë degwa nebë va?”

¹¹ Lok nér yah vu sir bë, “Anutu netatekin gagek vunsën rak yi nyég degwa vu ham, gak alam vahi sën denedo nenga lo, og Anutu nenér vu sir lok gagek peggirinsën mu,

¹² ‘in bë su rëk degérin sir nah vu Anutu mekevoh hir ngaa nipaya na rë.

Gak degelë mu gesu dejak ni rë,

log degengo mu gesu denatök jak gagek degwa rë.’ ”

Yesu Tatekin Mehö Sën Netetéhin Nos Gahis Lo Yi Gagek (Mt 13:18-23; Lk 8:11-15)

¹³ Lob lok tepék yah vu sir nebë, “Ma ham su rak gagek peggirinsën sénë degwa ni rë? Om mak ham rëk jak gagek peggirinsën pin ni nabë va?

¹⁴ Mehöti sën netetéhin nos gahis lo nebë mehö nenér Anutu yi gagek.

¹⁵ Log gahis vahi sën to nedo lok aggata lo nebë alam sën dengo Anutu yi gagek ggovek, lok tum Satan yam pevis meko vér in ayoj lo.

¹⁶ Gegahis vahi sën to merak nedo dob los gelöng lo nebë mehönon vahi sën dengo Anutu yi gagek log ahëj nivesa medekö rak pevis.

¹⁷ Rëk mu sir nebë nos gega sën nerak vu gelöng lo om denedo teka, lok ngaa maggin tök vu sir, ma, alam denenér pelësën rak sir in denesepa lok Anutu yi gagek, lom tum delëein pevis.

¹⁸ Log gahis vahi sën lok nedo vos niggin ggin ayo lo nebë alam sën denengo Anutu yi gagek ggovek lo.

¹⁹ Lok newaj neraķ in ngaa-dob-yi rot gahēj neving monē bedenelev vahaj in kupek lu ngaa, lob mēm ngaa pin sënē neggōk Anutu yi gagek banon nema.

²⁰ Log gahis sën to meluk ya dob jeji lo nebë alam sën dengo yi gagek medevasu lok ayoj medenevong yoh vu banon nerak lo. Sënē nebë nos rig menesis anon nivesa; vahi nesis dahis ti benemadluho, gevahi nesis dahis löö, gevahi nesis dahis nemadvahi.”

Yesu Nér Bé Hil Su Abun Ram Gevek Na Reek Gebiné (Lk 8:16-18)

²¹ Lob nér vu sir bë, “Bé hil gelu dok ram buk, og mak yoh vu bë hil abun duk na dëg ayo ti, ma, hil getung duk na reek gebiné? Ma! Hil getung jak medo reek vavuné in natum nivesa behil galé nyé̄g jak.

²² Lob ngaa pin sën neggp vunsen lo, najeeng rēk tato yi rangah, gengaa pin sën debom meneggép lok gobeng gwébeng agi, og najeeng rēk alam pin dejak ni.

²³ Bé ham nengamin neggp, og ham gwengo gagek sënē meham kwamin bo!”

²⁴ Lok nér vu sir ggokin bë, “Ham kwamin bo gagek sën ham nengo lo nivesa rē. Ngaa sën ham nevong vu mehö ngwé lo, og rēk Anutu bo dok nah vu ham nabë, gebo la geving mesevök.

²⁵ Mehöti sën neraķ gagek degwa ni lo, og rēk jak la degwa ni geving rot. Gemehöti sën su neraķ gagek degwa ni rē lo, og rēk kwa birekin teka sën neraķ ni lo benama na verök yi.”

Yesu Nér Gagek Peggirinsën Rak Nos Gahis Nebë Nekip Nebë Sënë

²⁶ Log nér bë, “Sën Anutu yi Nyé̄g anon jak lo, og yik nebë mehöti tetehin nos gahis luk ya dob.

²⁷ Lom neggp buk genekedi rak monbuk benedo yoh vu buk ngahi, log nos gahis lo kip berig geyi dugin degwa sën nos nerig rak lo.

²⁸ Gahis yō kip verup dob. Neru verup muginsen, lob tung ris rak genema ggol rak, lom mēm vuuk anon.

²⁹ Lok nelé bë anon lok beris nebung, lob mēm neko paggperek beketöv anon in anon lok ggovek lo. Ké! Lob Anutu yi Nyé̄g anon neraķ nebë sënë.”

Yesu Nér Gagek Peggirinsën Rak Mastet Gahis (Mt 13:31-32; Lk 13:18-19)*

³⁰ Log nér ggokin yah bë, “Hil nanér nabë Anutu negin hil nebë va? Gehil nanér gagek peggirinsen jak yi nyé̄g nabë anon neraķ nebë va?

³¹ Hil nanér nabë: Sën yi Nyé̄g anon jak lo, og yik nebë mastet* gahis sën hil nehehin lo. Mastet* gahis sënē og mahen teka rot genos gahis pin kesuu.

³² Lok nabë hil gehin, og nakip bejig bopata bekesuu jojeng pin, bemēm nema bop gol dok og sok sën denevëeng medeneya agi rēk nam dejegwi newisej dok nema gedejivin kuu. Ké! Lob Anutu yi Nyé̄g anon neraķ nebë sënë!”

Yesu Nenér Gagek Peggirinsën (Mt 13:34-35)

³³ Yesu nenér vu sir lok gagek peggirinsen ngahi yoh vu sën bë dejak ni.

³⁴ Nenér yi gagek vu mehönon pin lok gagek peggirinsen nebë sënē, rēk mēm losho yi hur maluh yō ya denedo tahsén, log netatekin gagek sën pin rangah vu sir.

*Yesu Nevong Mesang Ahë Yes Rak
(Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)*

³⁵ Lok buk timu saga, lob nyëg luq ya, lob nér vu yi hur maluh nebë, “Hil ana ngaggee vahi sagu rë.”

³⁶ Yesu rak nedo yaq lo vorot, lom yi hur maluh derak ya ving medeya, gedevuu alam saga lo ya. Gelosho yaq vahi desepa sir medeya.

³⁷ Lob sang bopata nevë gengaggee nesis bop meneluk ya yaq ayo bevuuk lok, bevongin bë napup.

³⁸ GeYesu bë kwa rak ngadoheng dus ti meneggëp yiing ggëp yaq hus, lok mém yi hur maluh deggee vu yi medenér vu bë, “Tatovaha! Su kwam nevo hil bë vongin hil malad nama rë?”

³⁹ Lom kedi rak pevis bepetupek rak sang los ngaggee bë, “Ggovek ya! Ahëm yes jak!” Lom sang ahë yes rak pevis gededun ma geneggëp.

⁴⁰ Lob mém nér vu sir bë, “Ham newamin rak in-a? Maq su ham ayomin neyam timu vu sa rë?”

⁴¹ Lom kenuj ya rot gedenelok tepék vu sir nebë, “Maq mehö sënë yi nebë va? Om sën sang los ngaggee dengo aye-ë?”

5

*Memö To Meya in Garasa Maluh Ti
(Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)*

¹ Nebë saga, lom ya detök ya ngaggee nenga vahi, sën alam Garasa hir nyëg lo.

² Lob Yesu rak nedo yaq meya pesönq ya ronek, lob mehöti kedi ggëp waak sën denebë mehönon sekëj lok lo meluk to vu yi, lob memö nipaya nedo lok ayo.

³ Mehö sënë ben lok neggëp waak ving mehönon sekëj gemehöti su yoh vu bë naduu yi ahon jak sëng ma ngaa ti rë gema.

⁴ Gak deneduu nema los vaha rak sëng wirek wirek, lok nevepul sëng in nema genekelugin sëng benepepoo in vaha, gemehöti su yoh vu bë gevong bemala yes jak rë.

⁵ Nedо nyëg heljëng los kedu, log medo nengeek buk los rangah genesis yi rak gelöng.

⁶ Mehö sën nahën nedo adingnë menelë Yesu, lok serög meyam petev neggëp lok Yesu vaha,

⁷ gengeek bë, “Yesu, Anutu Vavunë nalu hong. Geyam in-a? Bë gwevong va vu sa? Sa ketag yök vu hong niwëek neggëp Anutu mala nebë su gebasap sa!”

⁸ In Yesu nér vu memö sënë bë, “Memö nipaya-e! Gwevuu mehö sënë na gegweto géna!”

⁹ Lob mém Yesu lok tepék ya vu mehö sënë bë, “Aräm re?” Rëk bë, “Sarëg nebë Mehömehö in he ngahisekë.”

¹⁰ Lok mém pasang neketag vu Yesu nebë Yesu su getii sir na gedegevuu nyëg sagi.

¹¹ Log böök yu ti vare deneruuk rak kedu sënë vewen,

¹² lom tum memö deketag vu yi bë, “Gwevong he mehe na gegwang na böök sagu ayoj.”

¹³ Lob yogekin bë yoh vu bë degegwang na, lom mém memö nipaya sën devuu mehö lo ya geto deya degwang ya böök; lob böök saga sir 2,000, lob mém deserög meya deluk nyëg vaha degwa ti meya devës ya ngaggee bengaggee rehöö sir pin bemalaj maya verök yi.

¹⁴ Lob alam sën denegin böök lo deveya meya denër ngaa sënë rangah vu alam pin sën denedo lok nyég böp los mahen mahen lo ving. Lob alam saga deyah in bë degelë ngaa sën to meya lo.

¹⁵ Lob deyah vu Yesu medelë mehö sën memö to deya in yi lo. Delë mehö sën Mehömehö gwang ya yi wirek lo vëh tob benedo nivesa gekwa nevo ngaa nivesa, lok tum deneggönengin sir rot.

¹⁶ Lob alam sën delë ngaa agi rak malaj lo, denetatekin ngaa pin sën tök vu mehö los memö nipaya geböök lo pin vu sir ving.

¹⁷ Lom mëm alam pin deketag vu Yesu bë gevuu hir nyég gena.

¹⁸ Lom Yesu nahën nerak yah yağ, log mehö sën memö to deya in yi lo ya ketag vu yi bë na geving yi.

¹⁹ Rëk Yesu vong yi yah genér vu yi bë, “Mu genah megena vu hong alam megena genanér ngaa böp sën Mehöbög vong vu hong los kwa pesivin hong lo rangah vu sir.”

²⁰ Lob yah meya medo nenér gagek sënë rangah vu alam ggëp nyég sën denenér arë nebë Beggang-bu-nemadluho lo nebë Yesu vong ngaa böp sën sënë vu yi, lom tum alam pin avij netök.

Gagek Rak Yairus Nalu Avëh Luho Avëh Sën Bë Nema Rak Yesu Yi Tob (Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)

²¹ Yesu rak yağ meyah meya ngaggee vahi galam ngahisekë desupin sir meyam detetup yi lok ngaggee nenga.

²² Nahën nedo ngaggee böp nenga lob dub-supinsën-yi ala ti, arë nebë Yairus, to metök vu yi, lob petev meto neggëp lok vaha,

²³ log ketag niwëek vu yi bë, “Sa nalug avëh dus rak in nadiik. Om genam gwebë nemam jak yi in vesa dok bemedo.”

²⁴ Lom Yesu ya ving yi beluho deya, lob alam ngahisekë rot desepa luho medepeka rak yi medeya ving.

²⁵ Lob avëh ti nikök medo neyam yoh vu ta nemadluho-bevidek-luu.

²⁶ Yi sënë neya vu dokta ngahisekë in bë degevong benivesa jak, rëk ma gesu deyoh vu rë, genekö vanë rot. Baço sir rak yi monë los yi ngaa pin bemaya verök yi, rëk su nivesa nerak rë genikök neyam ata.

²⁷ Avëh sënë lo nengo Yesu bengö nebë nevong mehönon benijvesa nerak, lob mëm sepa yi begwang ya alam ngahisekë sënë lo vuheng atov, beyam to nare Yesu demi gebë nema rak yi tob, in kwa nevo lok ayo nebë,

²⁸ “Nabë sa gebë nemag jak yi tob mu, og rëk sa nig kelök jak.”

²⁹ Kwa vo lok ayo nebë sënë, gebë nema rak tob genengo lok ayo nebë nikök tewii ya benivesa rak pevis.

³⁰ Lob Yesu ngo bë niwëek la to meya in yi, lok peggirin yi pevis lok alam sagi lo vuheng atov melok tepëk vu sir nebë, “Re bë nema rak sa tob-a?”

³¹ Rëk yi hur maluh denér yah vu yi bë, “Genelë bë alam ngahi sën denepēka rak hong rot, lok gelok tepëk bë re bë nema rak hong in va?”

³² Rëk Yesu mala nekö lok menelë sir in bë jak mehöti sën vong nebë agi ni.

³³ Lok avëh rak ngaa sën tök vu yi lo ni, om ggöneng menelék, lom yam petev meneggëp lok Yesu vaha genér yi gagek pin sënë rangah vu yi.

³⁴ Lob Yesu nér yah vu yi bë, “Nalug-e! Ayom Yam timu vu sa, lob vong benim vesa rak, om gena los ayom sepëp genim raksën sënë rëk nama na verök yi.

³⁵ Yesu nahën nevengwëng vu avëh sënë, log mehö la dekö gagek ggëp dub ala Yairus yi beggang beyam denér vu dub ala sënë bë, “Nalum diik ya gwëbeng, om su gwekö Tatovaha mala seggi rë.”

³⁶ Lok Yesu su bë nenga vu hir gagek rë, genér vu dub-supinsën-yi ala bë, “Su newam jak! Gaķ ayom nam timu vu sa!”

³⁷ Lob nérin alam pin saga bedenedo, geyik losho Pita geYakobus luho ari Jon, gavēh avö sën diik lo ama, medeya.

³⁸ Ya deto dub ala sënë yi beggang, lob mëm nelë bë alam ngahisekë denedo genengō bë denevong dedun bōpata gedenesu medenesis sir rot.

³⁹ Nebë sënë rëk Yesu lok ya beggang ayo benér vu sir bë, “Ham nevong dedun bōpata los ham nesu rot nebë sënë in va? Hurmahen sënë su diik rë, gaķ neggëp yiing mu!”

⁴⁰ Lok denöp rak yi, lom tii sir pin to deya dobnë gemëm losho hurmahen sënë ama lu ata, geyi hur maluh lööho sën deya ving yi lo, medelok ya beggang ayo sën hur avēh diik meneggëp lok lo,

⁴¹ lob jom lok nema genér vu lok ayej bë, “*Talita kumi!*” (Degwa nebë, “Avēh mahen-e! Kwedi jak!”)

⁴² Lom mëm avēh mahen lo kedi rak pevis meneggee meneya, in yi ta nemadluho-bevidek-luu. Gemem sir pin kenuj ya rot in.

⁴³ Log Yesu vo ķoo vu sir bë su dena denanér ngaa sënë rangah vu mehö la, genér ving bë degevong nos vu avēh mahen sënë.

6

Alam Nasaret Depelē Yesu (Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)

¹ Ggovek log Yesu yah meya yi nyég, lom yi hur maluh deya ving yi.

² Lob Buk-sewahsën-yi* lom luk ya dub-supinsën-yi menetahu alam. Sir ngahi denedo, lom dengo aye bavij tök medenér vu sir nebë, “Mehö sënë neko gagek sënë vu tena? Mak re vong gagek los kwa sënë vu yi? Re lok vu yi om sën nevong ngaa bōp bōp nebë agi?

³ Sēnēk yiķ Maria nalu, mehö sën nelev beggang lo? Gari lo sën Yakobus luho Yoses geYudas lu Simon agi lo? Gavēhnö lo sën yiķ nahën denedo ving hil-ē lo?” Lom denelē yi paya.

⁴ Nebë sënë lob Yesu nér vu sir bë, “Alam vu nyég pin deneko mehö-nenér-gagek-rangahsën arēj rak, gaķ yö hir alam, gehir degwa, gesir sën losho beggang-bu timu lo, og ma!”

⁵ Lom Yesu su yoh vu bë gevong ngaa bōp vu saga rë. Gaķ yiķ nebë nema rak alam nijrakṣen ti ti mu benijvesa nerak.

⁶ Lob avi tök meranga nema in su denevong ving yi rë gema. Lom ya neko lok beggang-bu sën denedo dus rak lo metatekin Anutu yi gagek vu sir.

Yesu Vong Yi Hur Maluh Nemadluho-bevidek-luu Sën Deya Rak (Mt 10:5-15; Lk 9:1-6)

⁷ Lob supin yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu sën lo genér vu sir bë dena jak. Nevong sir luu luu ya genér vu sir bë degetii memö nipaya lo geto dena.

⁸ Lob nér gagek vu sir ving bë denatohin atoheng mu gedena meris. Su degeko nos sepa, gevahek los monë gëp.

⁹ Gaķ yiķ dejöp suu beröpröp ading timu gesu degeko ngwë sepa.

¹⁰ Log yiķ nér yah vu sir ggökin bë, “Bë mehöti geko ham luu luu sënë dok na yi beggang megegin ham, og ham naköök dok beggang saga rot beham na jak.

¹¹ Rēk nabë beggang-bu ti su degegin ham los degengo ham gagek nivesa rë, og ham tetēhin kebus in vahamin, in dejak ni nabë devong paya, log ham gwevuu beggang ti saga na geham na jak.

¹² Lob mëm deya rak meya denér Anutu yi gagek sënë rangah vu mehönon bë degevuu hir ngaa nipaya na gedegérin sir nom vu Anutu.

¹³ Gedenetii memö ngahisekë to deneya, gedenerikin wël* ƙele-oliv* rak mehönon ngahisekë sën nij nerak lo ving, benijvesa nerak.

*Mehö-neripek-alam Jon Diik Nebë Sënë
(Mt 14:1-12; Lk 3:19-20; 9:7-9)*

¹⁴ Alam pin dengo Yesu bengö medenér ya meyoh vu alam pin, beMehö-los-bengö Herot* ngo ving bë nevong ngaa bög nebë sënë, lom alam vahi denenér bë yik sënëk Mehö-neripek-alam Jon sën diik lo rëk vesa lok yah, om sën nevong huk los niwëek nebë agi.

¹⁵ Rëk mu alam vahi denenér bë, “Mu mak Elia.” Galam vahi denenér bë, “Mu mehö-nenér-gagek-rangahsën ti nebë alam sën denenér gagek rangah wirek lo.”

¹⁶ Rëk mu Herot* nengo bengö nebë sënë lob nér bë, “Mu yik Jon sën sa ketöv kwa lo sën kedi rak yah.”

¹⁷ In wirek og Herot* yö vong mehö la ya dejom Mehö-neripek-alam Jon ahon medetung lok ya karabus rak degwa nebë sënë: Herot* ggodek ari Pilip vené Herodias, betum neko netu vené,

¹⁸ lom Jon nér vu Herot* bë, “Gehodek arim avëh, sënë su yoh vu rë, gekweyëh horek!”

¹⁹ Lob Herodias ahë sengën vu Jon bebë ngis yi nadiik rëk ma, gaggata su neggëp rë, in Herot* neggönengin Jon.

²⁰ In nerak ni bë su nevong ngaa nipaya ti rë, gaç yi mehö yohvu beyi vabuung, lom negin yi nivesa. Nengo Jon yi gagek lom kwa neya ngahi gayo maggin, rëk ahë neving pangsen bë gengo yi gagek rot.

²¹ Nebë sënë geHerodias yö medo mekwa nevo bë buk ti rë. Lob mëm buk ti, lob Herot* kwa vo yi buk sën ata ko yi wirek lo, lob nevong nos bögata ti vu yi ggev losho yi alam sën denegin begö lo hir ggev, gevü alam bög bög vu distrik Galilea pin.

²² Medo denegga nos sënë geHerodias nalu avëh avö ti lo ya nelöö lok malaj, geHerot* losho yi vatëvek sën ahëj nivesa rot vu yi, lom Mehö-los-bengö Herot* nér vu bë, “Genanér ngaa ti sën ahëm neving rot lo rangah vu sa, lob sëk bo nök vu hong.”

²³ Lom tato nema ya vavunë genér yönörot bë, “Ngaa ti sën genanér vu sa lo, og yik sëk bo noh vu nök vu hong. Gaç bë genanér sa ngaa pin sënë vewen, og sa su rëk gulin rë.”

²⁴ Lob avëh avö to meyah dobnë beya melok tepék vu ata bë, “Senah mena nanér va?” Rëk bë, “Mehö-neripek-alam Jon yu!”

²⁵ Lom pevis melok yah humek ayo menewa newa menaya vu mehö-los-bengö menér vu yi bë, “Sa bë gwevong Mehö-neripek-alam Jon yu vu sa! Gwetung dok medo gabum ti megebo vu sa pevis.”

²⁶ Lob mehö-los-bengö ayo maggin rot, rëk ggöneng vu gagek sën nér rangah vu avëh lo, lob su bë rëk keyëh gagek rë in nér yönörot getato nema ya vavunë, beyi alam vatëvek pin dengo.

²⁷ Lom pevis mevong alam-begö-yi ti ya in Jon yu lok karabus ayo. Lob ketöv Jon kwa,

²⁸ betung lok gabum ti, bekö yom vu avëh avö sënë lo, lok mëm ko meyah vo vu ata.

²⁹ Ggovek saga lob Jon yi hur maluh dengo bengö bë desis yi mediik, lob ya dekö meya debë lok waak heljëng yi ti.

*Yesu Vet Alam 5,000
(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jn 6:1-13)*

³⁰ Lob sinarë sën Yesu vong sir ya lo yom deverup vu yi, bedenér huk sën denevong lo los gagek pin sën denenér vu alam lo vu yi.

³¹ Galam ngahisekë deneyah gedenejom vu sir besu deyoh vu bë dega nos rë, lom Yesu nér vu yi hur maluh lo bë, “Ham nam hil ngo ana medo nyég-yumeris tahsën geham sewah teka rë!”

³² Lom mëm sir yo anon derak ya yag medeya nyég-yumeris tahsën ti.

³³ Rëk alam ngahi delë bë deneya rak, lob derak nyég sën bë dena lo ni, lob alam vu nyég bëp pin saga deneserög medeneyoh ronek medenemugin meya denegin Yesu losho yi hur maluh vu ngaggee bëp nenga vahi sagu.

³⁴ Yesu pesöng ya ronek lok lë bë sir ngahisekë, lob kwa vongin sir rot, in sir nebë sipsip sën alaj main sir, lom mëm tatekin gagek ngahisekë vu sir rot,

³⁵ besehuk luk, lom yi hur maluh ya denér vu yi bë, “Sënëk nyég-yumeris tahsën sënë genyég ggovek ya,

³⁶ om gwevong sir medenah medena beggang-bu ti ti sën neggëp dus agi medebagó hir nos.”

³⁷ Lok nér yah vu sir bë, “Mu ham ngo gwevong nos vu sir!” Lok delok tepék yah vu bë, “Gemonë K200 tena in he na bago brët noh vu sir medega?”

³⁸ Lom mëm lok tepék vu sir bë, “Ham brët va la neggëp-a? Ham nah gwelë rë!” Lob yah delë beyom denér vu bë, “Brët nemadvahi, gegël luu!”

³⁹ Nebë saga, lob mëm nér vu alam pin bë, “Ham gweto medo yu ti ti jak pahup sën nimewis aga, beham medo rë!”

⁴⁰ Lob to denedo yu yu rak neggëp alam mehödahis nemadvahi vahi, gerak neggëp alam mehödahis löö löö.

⁴¹ Ggovek ya, lob mëm nejom brët nemadvahi saga gegël luu lo rak, bemëm varah mala rak yagek gejom rak in los ahë nivesa ya vu Anutu, log mëm dego brët bevo vu yi hur maluh bemëm ya devo ggelek yoh vu alam pin. Lob hek gël mevo yoh vu sir pin nebë saga ving.

⁴² Lom degga beyoh vu sir pin bahëj pup ya.

⁴³ Degga ggovek, log desupin brët los gël sën nedo lo lok sap nemadluhobevidek-luu bepup ya.

⁴⁴ Log alam sën degga nos lo, sir maluh 5,000.

*Yesu Vare Neggök Ngaggee Vavunë
(Mt 14:22-33; Jn 6:15-21)*

⁴⁵ Ggovek ya log Yesu vong yi hur maluh bë dejak na yag medenamugin medena ngaggee vahi medena Betsaida, geyik medo megevong alam pin sën deketekin medena rë.

⁴⁶ Lob vong sir ya, log ya los kedu in bë najom jak.

⁴⁷ Nebë saga lob sehuk luk geyağ to meya ngaggee vuheng atov geYesu yöti nahën nedo kedu.

⁴⁸ Lok nelë bë denevimengin yag rot in sang neruuk sir los yag yom. Lok nyég neggovek in bë geheng, lob Yesu vare neya rak ngaggee vavunë beya meto vu sir bevong in bë kesuu sir gena.

⁴⁹ Rëk delë bë vare neya rak ngaggee vavunë meneya, lob dekuung bë alam-diiksën kenuj ti, lom dengéek.

⁵⁰ In sir pin delë medeggönengin yi medelék rot, rëk Yesu vengwëng ya vu sir pevis bë, “Ham su newamin jak! Yik sa sënë, om ham su göneng!”

⁵¹ Lom rak ya yag ving sir, log sang maya avuti, lom tum avij netök mederanga nemaj

⁵² in su kwaj nevo brët sën vet alam rak lo rë gema. In nahën gesu kwaj tök rak degwa rë.

Yesu Nevong Alam Genesaret La Menij Vesa Rak
(Mt 14:34-36)*

⁵³ Lob derak yag medetök ya Genesaret*, lom mëm deseyu yag ahon ya ngaggee nenga menedo.

⁵⁴ Log depesöng mederač ya ronek, lom alam vu nyëg sagi delë Yesu mederač ni pevis.

⁵⁵ Lom mëm deneserög medeneyoh vu nyëg saga pin medenevakü alam nijraksen loč hir kanyë medeneya nyëg sën denengo bë Yesu ya meto nedo lo.

⁵⁶ Vu beggang yu bëp geyu mahen geyoh vu nyëg sën Yesu neyoh lo pin, og denebë alam nijraksen ya deneggëp telig, log deneketaq vu yi bë yoh vu bë degebë nemaj jak yi röpröp ading nenga mu. Lom alam pin sënë sën denebë nemaj rak yi tob lo, og nijvesa nerak.

7

*Alam Hib Wirek Hir Gagek Mugeng
(Mt 15:1-9)*

¹ Parisai* galam-horek-yi la vu Yerusalem desupin sir medeya vu Yesu.

² Lob delë bë yi hur maluh vahi denegga nos los nemaj nipaya-sënë nebë su deneripek nemaj yoh vu alam Yuda hir horek mugin rë gema.

³ Denér nebë sënë in Parisai* ving alam Yuda pin denesepa loč alam hib wirek hir gagek sën nebë: Su dejipek nemaj namugin rë, og su rëk dega nos.

⁴ Gengaa pin sën debago vu maket lo, og deneripek rë, lok mëm denegga. Gemedo denesepa alam hib wirek hir gagek mugeng ngahisekë nebë sënë ving, bedeneripek kap gegabum gedëg aén los ngaa pin.

⁵ Denevong nebë sënë, om sën Parisai* losho alam-horek-yi delok tepëk vu Yesu bë, “Hong hur maluh dekeyeh horek medenegga nos los nemaj nipaya gesu denesepa loč alam hib wirek hir gagek rë in va?”

⁶ Lob nér yah vu sir bë, “Mehö-nenér-gagek-rangahsën Yesaya nér valek ham yönö bë ham ayomin luu. Kevu wirek meneggëp nebë sënë:

‘Alam sënë deneko sarëg rak rak avij meris mu,
gak ayoj nilëlin sa.

⁷ Yö denenér mehönon hir horek mu, log denenér nebë “Anutu yi gagek sënë!”
Log deneko sarëg rak meris mu.’

⁸ Ham lëein Anutu yi horek ya, geham nejom mehönon hir gagek mugeng ahon.”

⁹ Loč nér vu sir ggökin bë, “O yönö! Mač ham mehönon los kwamin, om sën ham neruu demimin vu Anutu yi horek geham ngo nesepa loč alam hib wirek hir gagek-ë?

¹⁰ In Moses nér wirek meneggëp bë, ‘Gegurek amam lu atam babuj!’ genér ving bë, ‘Bë mehöti nanér gagek nipaya jak ama ma ata, og ham tengwa yi menadiik.’

¹¹ Loč ham nenér bë, ‘Bë mehöti yi monë lu ngaa neggëp in bë doč vu ama ma ata jak, rëk mu nanér vu luho nabë, “Sa bë doč vu meluu megevong sa ngaa sënë nök vu meluu, rëk mu rëk nama in sehooin rak ggovek netu Korban (sënë nér bë tu Anutu yi seriveng).”’

¹² Nenér nebë saga, lob ham nevo veyovin bë, ‘Yik ggovek, su doč vu ama lu ata!’

¹³ Lob sënë og ham nekweyëh Anutu yi horek meham nenér bë ngaa meris, geham nesepa lok alam hib wirek hen hir gagek menenér bë ngaa anon. Beham netahu nalumin lo lok ving. Geham nevong ngaa ngahisekë nebë sënë.”

*Ngaa Sën Nevong Mehönon Menij Paya Nerak
(Mt 15:10-20)*

¹⁴ Ggovek, lok supin alam ggök yahin menér vu sir bë, “Ham pin gwengo sa gagek bejak ni venuh!

¹⁵ Ngaa pin sën hil naha lo su yoh vu bë duk na mehöti ayo megevong benipaya jak rë. Gak mu ngaa sën nedo lok ayo meraç neverup avi lo mu sën nevong benipaya nerak.

¹⁶ [Bë mehöti nenga neggp og gengomekwa bo rë!]”

¹⁷ Nér gagek sënë ggovek, log vuu alam saga gerak ya beggang, lok mëm yi hur maluh ya delok tepék vu yi in gagek peggirinsën sënë.

¹⁸ Lob lok tepék yah vu sir bë, “Ma ham nahën geham su nerak ni rë? Mak ham su rak ni bë ngaa pin sën hil naha menelok ya hil ayod lo, og su yoh vu bë gevong mehöti benipaya jak rë?

¹⁹ In ngaa nebë sënë su negwang ya mehönon ayoj rë, gaç neluk ya ahëj kevus mu, lok tum to neluk ya asoreng.” Yesu nér vu hil lok gagek sënë nebë nos los reggu aggagga pin og nivesa.

²⁰ Log mëm nér vu sir bë, “Ngaa sën nedo lok mehönon ayoj meneverup avij lo, sën nevong bemehönon nij paya nerak.

²¹ In ngaa sën neggp lok mehönon ayoj meraç neverup avij lo nebë sënë: Kwaj nevo ngaa nipaya, denevong baggëb, deneggodek ngaa, denesis mehönon medenediik,

²² deneggodek mehö ngwë venëj ma reggaj, malaj anonin mehö ngwë yi ngaa, denevong ngaa nipaya aggagga, denetetuhin mehö ngwë, kwaj nevo ngaa nipaya yoh vu buk pin netu hir ngaanon, ahëj sengën, denenér gagek pelësën rak mehönon, deneko sir rak, denevong jeggin jeggin.

²³ Ngaa nipaya pin sënë lok neggp mehönon ayoj, besën rak neverup avij menevong benij paya nerak.”

*Ponisia Avëh Ti Vong Ving Yesu
(Mt 15:21-28)*

²⁴ Lob Yesu kedi rak lok saga meya Ture los Sidon hir nyëg, beya nedo lok beggang ti. Vongin bë bun yi, rëk ma gesu yoh vu bë dah bengö vun rë.

²⁵ Lok avëh ti vu sagu ngo bë Yesu nedo, lom ya vu yi pevis. In memö nipaya ti gwang ya nalu avëh ayo menevong yi, lom ya pevis mepetev meneggëp lok Yesu vaha.

²⁶ Avëh sënë og avëh yu ngwë, ata Grik avëh beko yi vu Ponisia vu distrik Suria benedo, lob ya ketag vu Yesu bë getii memö geto mena in nalu.

²⁷ Lob Yesu nér rak gagek peggirinsën yah vu yi bë, “Hil abet hurmahen namugin rë, in su yoh vu bë hil gaço hurmahen hir nos vër megetë na vu anöö rë!”

²⁸ Lok avëh sepa lok yi gagek menér yah vu yi nebë, “Ëë-ë, Mehöbëp yönö! Gak mëm hurmahen hir nos sën denegga gemetes to neluk ya reek len lo, og mëm anöö yam denepatu medenegga.”

²⁹ Lom mëm Yesu nér yah vu yi bë, “Genér gagek los kwam saga, om genah megena böm in memö nipaya vuu nalum geto meya gwëbeng!”

³⁰ Lom yah meya ben genalu rak neggp çanyë gememö to meya verök yi yoh vu sën Yesu nér lo.

Yesu Vong Bemehö Nenga Mir Gekwa Ngengöleng Ti Nivesa Rak

³¹ Lob Yesu vu Ture hir nyég meyoh ya Sidon meneya ngaggee bōp Galilea nenga meya neko lok nyég sén denenér aré nebë Beggang-bu-nemadluho lo hir dob.

³² Lob deko mehöti nenga mir gekwa ngengöleng bedeya vu yi medeketağ bē gebë nema jak yi.

³³ Mehönon ngahisekë denedo saga, lom li yi meya nenga tahsën, lok mém gelu nema deggis lok ya mehö lo nenga len, log pesuv nyé kos metung rak daggen.

³⁴ Yesu mala ya yagek gerov saheng in kwa pesivin mehö sénë lo, log nér vu bë, "Epata!" (Degwa nebë "Nengam natök!").

³⁵ Lom nenga tök mengo gagek gedaggen neggee menevengwëng nivesa.

³⁶ Lob mém Yesu vo köo vu sir pin saga bë su dena denanér gagek sénë rangah vu mehö la. Yesu vo köo vu sir niwëek, rëk ma gedekeyëh aye genij wëek beya denér rangah.

³⁷ Alam dengo lob kenuj ya rot medenér bë, "Mehö sénë nevong ngaa pin nivesa. Om sén nevong balam nengaj miresen denengo gagek, genevong balam kwaj ngengöleng denevengwëng nivesa."

8

Yesu Vet Alam 4,000 (Mt 15:32-39)

¹ Lok buk saga alam ngahisekë desupin sir ya vu yi ggökin benos main sir, lom supin yi hur maluh menér vu sir bë,

² "Sa kwag nevongin alam sénë in hil nado buk löö genos main sir.

³ Sir vahi deyam vu nyég ading, om nabë sa gevong sir medenah bej los ahëj meyip, og rëk nök denadiik aggatata."

⁴ Lom yi hur maluh delok tepék yah vu yi bë, "Hil nado nyég-yumeris tahsën sénë, om hil rëk gaço nos vu tena in hil abet mehönon sénë jak-a?"

⁵ Lob Yesu lok tepék yah vu sir bë, "Ham ko brët va la?" Lok denér yah vu yi bë, "Nemadvahi-bevidek-luu!"

⁶ Lom mém nér vu mehönon pin beto denedo dob, log ko brët nemadvahi-bevidek-luu sénë rak gejom rak in los kwa vesa ya vu Anutu, log debu bevo vu yi hur maluh in bë debo gelek noh vu alam pin, lom mém devo ggelek yoh vu sir.

⁷ Gegël mahen luu neggp ving, lob nejom rak yah vu Anutu los kwa vesa in, genér vu yi hur maluh bë debo gelek noh vu alam pin geving.

⁸ Lob degga meyoh vu sir pin beggovek ya, log vahi nedo bedesupin lok jebeng nemadvahi-bevidek-luu mepup.

⁹ Log alam sén degga nos lo, sir yoh vu 4,000. Log mém Yesu vong sir ya,

¹⁰ log pevis belosho yi hur maluh derak ya yaq ti medeya nyég Dalmanuta.

Parisai Deseggi Yesu Yi Huk Niwëek (Mt 16:1-4; Lk 12:54-56)*

¹¹ Lob Parisai* la kwaj nevo bë depelë Yesu, lom ya deto vu bedeseggi yi bë, "Gewong ngaa bōp yagek yi ti in he galë nabë Anutu vong hong yam!"

¹² Lob Yesu ayo maggin berov saheng genér vu sir bë, "Ham sén ham nedo dob-ë, ham vongin bë sa gevong ngaa bōp in bë tato nabë Anutu vong sa meseyam in va? Rëk mu sa nanér vu ham yönö nabë sesu rëk gevong ngaa bōp ti beham gwelë rë, gak rëk nama!"

¹³ Lob vuu sir gerak yah nedo yaq ggökin meyah meya ngaggee vahi.

Degegin Sir In Parisai Losho Herot* Hir Gagek (Mt 16:5-12)*

¹⁴ Yi hur maluh kwaj virekin nos gesu deko la sepa rë, geyik brët perurek timu rak nedo yağ.

¹⁵ Lob Yesu nér vu sir lok gagek peggirinsën bë, “Arë! Ham gweigin ham vu Parisai* hir yiist*, gevuv Herot* yiyyi geving.”

¹⁶ Lom kwaj nevo yi gagek medenesap sir rak medenér vu sir bë, “Hil su hakò brët la sepa rë, om sén mak nenér aga!”

¹⁷ Lok Yesu rak ni, lom nér vu sir bë, “Nebë va sén ham nesap ham rak bë ham su ko brët la sepa rë-ë? Mak ham dugin degwa? Ma mak ham ayomin yö nahën niwëek-a?”

¹⁸ Ham malamin neggëp rëk ham su nelë rë? Geham nengamin neggëp rëk ham su nengo rë? Ma ham su kwamin nevo

¹⁹ sén sa debu brët nemadvahi vu alam 5,000 geham supin vahi lok ya sap va la mepup lo rë?” Rëk denér yah vu bë, “Nemadluho-bevidek-luu!”

²⁰ Rëk bë, “Log sén sa dego brët nemadvahi-bevidek-luu vu alam 4,000 lo, og ham supin vahi lok ya jebeng va la mepup-a?” Lok denér bë, “Nemadvahi-bevidek-luu!”

²¹ Lok tum lok tepék bë, “Rëk ham ngo nahën geham su rak degwa ni rë?”

Yesu Vong Bemehö Los Mala Kenod Ti Vu Betsaida Nivesa Rak

²² Lok tum yah deverup Betsaida, lob alam la deli mehö mala kenod ti yam vu Yesu bedeketag vu yi bë gebë nema jak yi.

²³ Lob Yesu jom lok nema geli yi meluho deya beggang telig nenga, lok mëm pesuv nyë kos lok ya mala gahis gebë nema rak yi, log lok tepék vu nebë, “Gëlé ngaa la?”

²⁴ Lob vër mala rak menér bë, “Sa nehalë mehönon, rëk mu sa halë ahëj kenu nebë kele, rëk mëm vare deneggee medeneya!”

²⁵ Lob mëm Yesu bë nema rak yah mala gahis ggökin, lob mëm mehö lo mala tum niwëek menelë nyég, bemala nivesa rak genelë ngaa pin neggëp rangah.

²⁶ Lob nér vu mehö sénë bë, “Su gedok nah beggang-bu ti sénë pehi gökin bedegelë hong!” Log vong yi yah ben.

Pita Nér Yesu Arë Rangah

(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)

²⁷ Log Yesu losho yi hur maluh ya medo deneko lok beggang-bu ti ti sén neggëp dus rak Sisarea vu distrik Pilipi lo. Nahën deneyök aggata log lok tepék vu yi hur maluh bë, “Alam denenér sa bë sa re?”

²⁸ Lok denér yah vu yi bë, “Alam vahi denenér bë Mehö-neripek-alam Jon hong, gevahi denenér bë hong Elia, gevahi denenér bë hong mehö-nenér-gagek-rangahsën wirek hen ti!”

²⁹ Lok yilok lok tepék yah vu sir bë, “Log hamek? Ham nenér bë sa re?” Lok Pita nér yah vu yi bë, “Hong Kerisi*. Mehö sén Anutu ggooin rak in bë geko he nah lo.”

³⁰ Lob vo kooin niwëek vu sir bë, “Om ham su na nanér sa nabë sénë vu mehöti!”

Yesu Nér Rangah Bé Rëk Nadiük Nabë Sénë

(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

³¹ Lob mëm nér ngaa sén rëk natök vu yi lo rangah vu sir bë alam bëp bëp galam-deneko-seriveng hir ggev rëk debo vanë vu Mehönon Nalu rot, galam-horek-yi rëk degeruu demij vu yi, lob dengis yi menadiük gebuk natu löö lok kedi jak nah gökin.

³² Nenér vu sir nebë sénë, lob Pita li yi meya nenga mevong gagek rak yi bë, “Su genanér gagek nabë sénë!”

³³ Lōk Yesu peggirin melē yi hur maluh pin, genēr Pita bē, “Hong Satan! Gwevuu sa gegena! In su kwam tō̄k rak Anutu kwa rē, gāk mu kwam nevo ngaa nebē sēn mehōnon yō kwaj nevo lo.”

³⁴ Lob supin alam yu bōpata saga deyam ving yi hur maluh benēr vu sir bē, “Mehōti bē natu sa hur, og kwa birekin yi gekepeko* metamuin sa.

³⁵ Mehōti bē kwa bo yi begegin nivesa, og rēk anon mala nama, gāk mehōti bē kwa birek in yi benadiik in sa los Bengō Nivesa, og rēk medo mala-tumsēn.

³⁶ Gāk nabē mehōti yō geko yi jak in ngaa dob yi pin bemedo lōk nadiik, og yi ngaa sēnē rēk dok vu yi nabē va?

³⁷ Ma mehōnon rēk debago Anutu jak va in gevong bedemedo malaj-tumsēn-a? Ma!

³⁸ Alam sēn denedo dob agi sir mehōnon nij paya los deneruu demij vu Anutu, om nabē sir ti ninamum in sa los sa gāgek vu dob sēnē, og vu Buktamusēn sēn Mehōnon Nalu nom los Ama yō niwēēk geyi vunek vunek yāgek yi geyi angēr vabuung lo, og rēk ninamum in mehō saga dok nah.”

9

¹ Lob Yesu nēr vu sir ving bē, “Sa nanēr vu ham yönōn nabē: Ham sēn nare agi vahi su rēk denadiik rē, gāk rēk nahēn demedo medegelē gAnutu yi nyēg anon jak los niwēēk.”

Yesu Navi Agga Ngwē Rak

(Mt 17:1-13; Lk 9:28-36)

² Nahub gebuk nemadvahi-bevidek-ti ya ggovek rē, lōk Yesu ko Pita lōōho Yakobus lu Jon beli lōōho belosho deya kedu ading ti beyō ya denedo. Lob Yesu nare lōk lōōho malaj, lom lōōho delē genavi agga ngwē rak,

³ geyi tob veroo meris genepelibin, mehōti su yoh vu bē jipek tob ti meveroo jak nabē sēnē rē.

⁴ Lob delē Elia luho Moses yam denare ving yi gelōōho denevengwēng.

⁵ Lom Pita nēr vu Yesu bē, “Sa alāg-e! He nado mehalē ngaa sēnē om mēm nivesa rot, om he dev numeng lōō, ti vu hong, gengwē vu Moses ga, ngwē vu Elia.”

⁶ Lōōho deneggöneng in sir rot, om sēn Pita vengwēng pevis benēr nebē saga gesu kwa vo nivesa rē.

⁷ Lōk pevis bebeggob ti yam ggērin sir, log aye ti yam lōk beggob lo ayo bē, “Sa nalūg yīk sēnē sēn sahēg neving yi lo, om ham gwebē nengamin vu yi.”

⁸ Nebē saga lōk pevis belōōho malaj neko lōk nyēg rēk su delē mehōti rē. Gāk Yesu perurek timu yō nare ving sir.

⁹ Lob nahēn deneluk medeneyam vu kedu genēr niwēēk vu lōōho bē su denanēr ngaa sēn delē lo rangah. Gāk yō gēp rot bemēm Mehōnon Nalu kedi jak nah vu bedub rē, lōk mēm.

¹⁰ Lom devong yoh vu yi gāgek sēnē, lōk yō yom medo denesap sir rak medenēr bē, “Kedi jak nah vu bedub sēn nabē va?”

¹¹ Lom delok tepēk vu yi bē, “Rēk nebē va sēn alam-horek-yi denēr bē Elia namugin menom dob-ë?”

¹² Lob Yesu nēr yah vu sir bē, “Yōnon, Elia namugin menom in gero ngaa pin nah. Lōk mak gāgek va ti sēnē sēn dekevu meneggēp lok Anutu-yi-kapiya bē mehōnon rēk debo vanē vu Mehōnon Nalu bedegeruu demij vu yi-ë?”

¹³ Om mēm sa nanēr vu ham nabē Elia yom ggovek, rēk mehōnon devong ngaa nipaya vu yi yoh vu yō kwaj, nebē sēn dekevu wirek meneggēp lok Anutu-yi-kapiya lo.”

*Yesu Vong Memö To Meya In Hurmahan Ti
(Mt 17:14-21; Lk 9:37-43)*

¹⁴ Lob Yah deto vu yi hur maluh vahi lo, lob delë gemehönon ngahisekë ya detetup sir, gelosho alam-horek-yi denemehoo sir.

¹⁵ Ya meto detök vu sir, lob alam pin delë Yesu bedelëk in yi, lom pevis medeserög medeya vu yi in bë denajom nema.

¹⁶ Lob lok tepék vu sir bë, “Ham hök ham in gagek re?”

¹⁷ Lok sir ti aye rak menér yah vu bë, “Tatovaha! Sa haço nalug ti sën yam vu hong in memö kwa ngengöleng ti gwang ya ayo, lom su nevengwëng rë.

¹⁸ Lok buk sën memö negwang ya yi, og nepengah yi rak dob, log nyé katak netung genevu nengitek geni neköpek, om sën sa haço meyam. Sa ketag vu hong hur maluh sënë bë degetii memö geto mena in, rëk ma gesu deyoh vu rë.”

¹⁹ Lob Yesu nér yah vu sir bë, “O ham mehönon sën nedo dob-ë! Ham su nevong ving sa rë! Om mak sëk medo geving ham buk va la geving-a? Gesék medo kerë ham maggin noh vu kwev va la geving-a? Om maam ham gweko hurmahen nam vu sa rë!”

²⁰ Lob deko maluh mahan sënë ya vu yi, lob memö nelë Yesu, lob pevis mevong behurmahan vës meto nesap nyég meggëp neyon yi genyé katak netung.

²¹ Lok Yesu lok tepék vu ama bë, “Ngaa sënë tök vu yi nangerek-a?” Rëk bë, “Yö nahën nikök lob vong, genevong menesepa lok rot.

²² Nevesi yi rak nengwah los netë yi luk ya bël beron ngahisekë bebë nadiik. Rëk mém nabë geyoh vu, og mém kwam paya in aluu megedok vu.”

²³ Lok Yesu nér yah vu yi bë, “Mu nabë ngo geyoh vu, og mém! In alam sën ayoj neya timu vu Anutu lo, og deyoh vu bë degevong ngaa pin.”

²⁴ Lob ama pevis besu bë, “Yik sayog neyök vu hong mahen teka mu, rëk mu nabë mém gedok vu sa, og sëk ayog nök timu vu hong pangsen.”

²⁵ Yesu lë bë alam ngahisekë desupin sir ya vu yi rot, lom pevis menér memö nipaya sën lo bë, “Hong memö kwam ngengöleng los malam kenod! Sa nanér vu hong nabë: Gwevuu hurmahen sënë gegweto gena, gesu gedok nah gökin!”

²⁶ Lob memö ngeek gesesö yi rot lok hurmahen, log mém to meya gehurmahan niköpek meneggëp nebë heljeng, lom alam ngahisekë denér bë, “Diiķ ya verök yi!”

²⁷ Rëk Yesu jom lok nema beko yi rak gemém kedi rak.

²⁸ Log Yesu rak yah beggang belosho yi hur maluh yö denedo, lob delok tepék vu yi bë, “Nebë va sën he su ayoh vu bë getii memö sënë geto mena rë-ë?”

²⁹ Lok nér yah vu sir bë, “Su aggata ngwë neggëp in bë hil getii memö nabë sënë geto dena rë, gaķ hil najom jaķ mu og mém!”

*Yesu Nér Ggökin Bë Rëk Nadiik Nabë Sënë
(Mt 17:22-23; Lk 9:43-45)*

³⁰ Ggovek gedekedi vu nyég saga bedeya rak meya deneko lok distrik Galilea, lom vun yi in bë alam su dejak nyég sën nedo lok lo ni.

³¹ In netatekin gagek vu yi hur maluh benenér vu sir bë, “Rëk degetung Mehönon Nalu dok na mehönon nemaj, log dengis yi menadiik. Dengis yi menadiik govek gebuk lõö jaķ, lok mém kedi jaķ nah gökin.”

³² Lob sir dugin gagek sënë rëk deneggöneng gesu denelok tepék in vu yi rë.

*Delok Tepék Bë Re Rëk Natu Ggev-a?
(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)*

³³ Lob Yah deverup Kapernaum medelōk ya beggang ayo ggovek, lōk m̄em lok tep̄ek vu yi hur maluh lo b̄e, “S̄en hil nah̄en netetuu aggata menayam lo, log ham nevengwēng rak va?”

³⁴ Lok ayej ma rot in gagek s̄en denesap sir rak lo. In denen̄er b̄e sir ti tena māk yi b̄op kesuu sir vahi.

³⁵ Lok to nedo gesupin sir nemadluho-bevidek-luu lo yam ben̄er vu sir b̄e, “B̄e ham ti gevongin nab̄e natu ham mehō b̄op ti begegin ham, og mehō saga dahun yi benah natu mehō meris bedok vu alam pin lōk m̄em.”

³⁶ Lob ko hurmahen ti bevarah yi lōk sir vuheng atov gelah nema lōk yi gen̄er vu sir b̄e,

³⁷ “Nab̄e mehōti kwa bo sa begevong nivesa vu hurmahen nab̄e ti s̄en̄e, og s̄en̄ek vong vu sa; log b̄e mehōti gevong nivesa vu sa, og su vong vu sa mu r̄e, gāk vong vu Mehō s̄en̄ vong sa meseyam lo ving.”

*Mehōti S̄en̄ Su Nelē Hil Paya R̄e Lo, Og Nelok Vu Hil
(Lk 9:49-50)*

³⁸ Lob Jon n̄er vu Yesu b̄e, “Tatovaha! He halē mehōti genen̄er ar̄em los niwēek benetii memō to deneya, lōk he n̄erin yi, in hil los su nesepa hil r̄e!”

³⁹ Lok Yesu n̄er yah vu yi b̄e, “Ham su nan̄erin yi r̄e! Gāk b̄e mehōti gevong ngaa b̄op jak sar̄eg, og māk su r̄ek nan̄er gagek nipaya jak sa r̄e.

⁴⁰ In mehōti s̄en̄ su nelē hil paya r̄e lo, og nelok vu hil.

⁴¹ Sa nan̄er vu ham yön̄on nab̄e: B̄e mehōti bo b̄el kul beham nanum, in Kerisi-yi-alam ham, og s̄en̄e su r̄ek gevong vu ham nyēmasen̄ r̄e.”

*Ngaa Pelēpinsen̄ Neli Mehōnon Ya Paya
(Mt 18:6-9; Lk 17:1-2)*

⁴² Log Yesu n̄er ving b̄e, “Nab̄e mehōti tahu sa alam s̄en̄ ayoj neyam vu sa mahen teka mu lo ti begevong ngaa nipaya, og r̄ek geko nyēvewen b̄opata rot vu tamusen̄. Gāk nab̄e deseyu gelöng b̄opata dok kwa namugin bedegete duk na loo vuheng bemala nama na, og m̄em nivesa in su kep̄e mehōnon la.

⁴³ Log nab̄e nemam gevong bengaa nipaya kep̄e hong, og maam kwetöv na, geyik gemedo jak nemam vahi ti in gena gemedo malam-tumsen̄ ḡep Anutu yi Nyēg. Gāk nab̄e gemedo los nemam vahi vahi, og r̄ek degete hong dok na Nyēg Nipaya s̄en̄ nengwah medo mega hong gesu r̄ek nakul r̄e lo.

⁴⁴ [Nyēg Nipaya s̄en̄e, og melē medo mega sir noh vu buk pin gesu r̄ek denadiik r̄e,
genengwah su r̄ek nakul r̄e.]

⁴⁵ Log nab̄e vaham geli hong na begwevong ngaa nipaya, og maam kwetöv na, geyik gemedo los vaham vahi ti in gena gemedo malam-tumsen̄ ḡep Anutu yi Nyēg. Gāk nab̄e gemedo los vaham vahi vahi, og r̄ek degete hong dok na Nyēg Nipaya s̄en̄ nengwah medo mega hong lo.

⁴⁶ [Nyēg Nipaya s̄en̄e, og melē medo mega sir noh vu buk pin gesu r̄ek denadiik r̄e,
genengwah su r̄ek nakul r̄e.]

⁴⁷ Log nab̄e malam gevong bengaa nipaya kep̄e hong, og maam geselupek v̄er megwetē na, geyik gemedo los malam vahi ti in gena gemedo malam-tumsen̄ ḡep Anutu yi Nyēg. Gāk nab̄e gemedo los malam vahi vahi, og r̄ek degete hong dok na Nyēg Nipaya s̄en̄ nengwah medo mega hong lo.

⁴⁸ Vu nyēg s̄en̄e, og
‘melē medo mega sir noh vu buk pin gesu r̄ek denadiik r̄e,
genengwah su r̄ek nakul r̄e.’

⁴⁹ R̄ek debo vanē vu mehōnon pin nab̄e s̄en̄ alam Yuda deneketu mamireng rak sipsip gedenevesi netu seriveng vu Anutu lo.

⁵⁰ Mamireng og ngaa nivesa, rëk mu nabë mamireng nimök jak, og hil rëk gevong benengen jak nah nabë va? Ngaa niröp gëp dok ham ayomin nabë mamireng, log ham medo los gagek-mala-yes.”

10

Yesu Nér Gagek Rak Sén Avëh Los Maluh Denevepul Sir (Mt 19:1-12; Lk 16:18)

¹ Yesu kedi vu saga beyah vasek bël Yordan geya distrik Yudea, lob alam ngahisekë desupin sir medeya vu yi ggökin, lok netatekin gagek vu sir ggökin nebë sën yö medo nevong yoh vu buk lo.

² Lob Parisai* la deverup in bë deseggi yi, lom delok tepék vu yi bë, “Hil horek nér bë yoh vu bë mehöti nidëlin venë ma ma?”

³ Lok Yesu lok tepék yah vu sir bë, “Moses vo horek vu ham nebë va?”

⁴ Lom denér bë, “Moses nér bë yoh vu bë mehöti kevu ƙapiya-vepulsën-yi ti nabë ‘Su sa venég hong rë!', log mém juuk venë na.”

⁵ Lok Yesu nér vu sir bë, “Ham ayomin niwëek, om sën Moses vo horek ti sën vu ham.

⁶ Gaƙ Anutu tung maluh gavëh vu nyëdahis sën netung dob los ngaa pin lo.

⁷ Om maluh rëk gevuu ama lu ata, log geko venë, lob luho denatu anon timu.

⁸ Yonon, luho denatu anon timu. Luho su rëk nabë luho luu gökin rë, gak denatu anon timu.

⁹ Om ngaa sën Anutu duu ahon ggovek lo, og mehönon su debepul.”

¹⁰ Lok mém derak yah hir beggang vavunë, lob yi hur maluh delok tepék yah vu yi in gagek sënë ggökin.

¹¹ Lom mém nér vu sir bë, “Bë maluh ti nidëlin venë gegeko avëh ngwë natu venë, og mehö sënë nevong baggëb bevong paya vu venë soğek.

¹² Log bë avëh ti nidëlin regga megevuu na, log na mejak vu maluh ngwë natu regga, og avëh sënë nevong baggëb.”

Yesu Jom Rak In Hurmahen

(Mt 19:13-15; Lk 18:15-17)

¹³ Lob mehö la deko hurmahen mahen medeyam vu yi in bë gebë nema jak sir, lok yi hur maluh deruuk sir.

¹⁴ Lok Yesu lë bë denevong nebë sënë, lom ahë sengën genér vu sir bë, “Ham gwevong hurmahen denam vu sa, ham su gwérin sir! In alam sën ayoj neyam timu vu sa nebë hurmahen, og rëk demedo dok Anutu-yi-nyëg.”

¹⁵ Sa nanér vu ham yonon nabë: Bë mehöti sën su ayo na timu vu Anutu-yi-nyëg nabë hurmahen rë lo, og su yoh vu bë dok na rë.”

¹⁶ Lom mém neko hurmahen rak menetabuu sir, log bë nema rak sir gejom rak vu Anutu in sir bë semu sir.

Mehö Los Bengö-ggoreksën Ti

(Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)

¹⁷ Yesu kedi in bë na jak, lok mehöti serög meyam ggérin yi geyun lus vu yi, log lok tepék in bë, “Tatovaha! Hong mehö nim vesa anon! Sa gevong nabë va in sa medo malag-tumsën degwata los degwata?”

¹⁸ Lok Yesu lok tepék yah vu yi bë, “Génér sa bë sa nig vesa in va? Yik Anutu yö timu nivesa!

¹⁹ Geraƙ Anutu yi horek sënë ni nebë: Su gengis mehönon medenadiik! Su gwevong baggëb! Su gegodek ngaa! Su genanér gagek kuungsën jak mehö ngwë! Su gwekuung in mehönon gegebo hir ngaa vë! Gegurek amam lu atam babuj!”

20 Lob mehö sënë nér yah vu Yesu bë, “Tatovaha! Sënëk senko nahën hurmahen log sa nesepa lok horek pin sënë, rot beverup gwëbeng sagi.”

21 Lob Yesu lë yi bahë ving yi, lob nér vu yi bë, “Gengaa ti nahën! Gena gwevong hong ƙupek pin na bemehönon debago, lob gwevong monë sën gweko jak lo na vu alam sën denerak vu in ngaa lo. Gwevong nabë sënë, log mém genam gesepa sa, gemém hong ƙupek nivesa rëk gëp vu yagek.”

22 Mehö sënë ngo gagek sënë, lom mala seluh geyah meya los ayo maggin in yi ƙupek ngahisekë rot.

23 Lom Yesu mala ko lok sir, log nér vu yi hur maluh bë, “Alam sën hir ƙupek ngahisekë lo bë dedok na Anutu-yi-nyëg, og rëk debimengin.”

24 Lob yi hur maluh delék mederanga nemaj in yi gagek sënë, lok Yesu nér yah ggokin vu sir bë, “Nalug lo! Alam bë dedok na Anutu-yi-nyëg, og rëk huk böp vu sir.

25 Nabë kamer ti gurek na rurek len, og yiƙ huk böpata rot, rëk mu nabë mehö-los-bengö-ggoreksen ti gevongin nabë dok na Anutu-yi-nyëg, og sagak huk böpata rot kesuu.”

26 Lob yi hur maluh kenuj ya in, geyö delok tepék vu sir bë, “Om mak re yoh vu bë rëk na medo mala-tumsën-a?”

27 Lob Yesu gët sir genér bë, “Mehönon su deyoh vu bë degevong beyö demedo malaj-tumsën rë, gaƙ Anutu yö yoh vu bë gevong. In Anutu yoh vu bë gevong ngaa pin.”

28 Lok Pita nér yah vu yi bë, “Gwelé! He hevuu he ngaa pin ya gehë yam medo nesepa hong!”

29 Lob Yesu nér bë, “Sa nanér vu ham yönö nabë mehöti sën gevuu ben gari losho avëhnö lo, gata losho ama genalu lo geyi dob, in sa los sa Bengö Nivesa sënë lo,

30 og vu buk sënë rëk geko mehödahis jak gëp alam nemadvahi dok nah yi beggang gari lo avëhnö lo, ata lo nalu lo, geyi dob. Log rëk geko vanë geving, gevü Buk-tamusen rëk medo mala-tumsen degwata los degwata.

31 Rëk mu alam ngahijsekë vu muginsen, rëk nom denatu alam tamusen, galam ngahijsekë vu tamusen rëk nah denatu muginsen.”

Yesu Nér Netu Beron Löö Bë Rëk Nadiik Nabë Sënë (Mt 20:17-19; Lk 18:31-34)

32 Lob detetuu aggata beya deverup in bë dena Yerusalem. Yesu mugin meya, lob yi hur maluh newaj nerak, galam sën denesepa yi lo deneggöneng in sir. Lok Yesu supin sir nemadluho-bevidek-luu lo ggök yahin benér ngaa sën rëk natök vu yi lo rangah vu sir.

33 Bë, “Ham ngo! Gwëbeng hil narak menaya Yerusalem, lom mém rëk degetung Mehönon Nalu dok na alam-deneke-seriveng hir ggev lo los alam-horek-yi lo nemaj, lom rëk degevong gagek vu yi bedenanér nabë nadiik, log degevong dok na alam-yu-ngwë nemaj

34 in depelë yi gedepesuv nyëj ƙos jak yi gedebeek yi jak aggis, log mém dengis yi menadiik. Gebuk natu löö lok kedi jak nah gökin.”

Yakobus Luho Jon Hir Tepék (Mt 20:20-28)

35 Lob Sebedi nalu Yakobus luho Jon verup deya vu Yesu medelok tepék vu bë, “Tatovaha! Alu bë ketag gagek ti vu hong in gwevong vu aluu.”

36 Lok Yesu lok tepék yah vu luho bë, “Melu kwamin nevo bë sa gevong nabë va vu meluu-a?”

37 Lok luho denér yah bë, “Genanér vu aluu in tamusen sën rëk gemedo los nim wëek böpata gevunek vunek yagek yi lo, og mém alu natu hong ǵadu

bemedo kwebem vahi vahi. Aluu ngwë medo nemam vesa, gengwë medo nemam këj."

³⁸ Rék Yesu nér yah vu luho bë, "Meluu dugin gagek sën melu nekwetag in vu sa-ë degwa! Ma melu yoh vu bë melu rëk nanum dok kap* sën sëk nanum dok lo? Ma melu yöh vu bë rëk jipek bël* nabë sën sëk jipek dok lo?"

³⁹ Lok luho deyogekin bë, "Alu ayoh vu!"

Lob mém Yesu nér vu luho bë, "Melu nér yönö! Kap* sën sëk nanum dok lo, og melu rëk nanum dok, gemelu rëk jipek bël nabë sën sëk jipek lo.

⁴⁰ Rék mu mehö sën rëk medo gëp sa nemag vesa, gemehö sën rëk medo sa nemag këj lo, og su neggëp vu sa rë. Gak alam sën Amag yö ggooin sir rak lo, sën rëk demedo dok."

⁴¹ Lob sir nemadluho dengo luho hir gagek sënë, lob ahëj sengën vu Yakobus luho ari Jon.

⁴² Rék Yesu supin sir genér vu sir bë, "Ham rak alam dahis nij bë hir alam sën denegin sir lo, og deneko sir rak vu hir alam, gehir alam böp denedeginengin hir alam rak horek ngahi.

⁴³ Rék mu ham, og ham su gwevong nabë sënë. Gak bë ham ti gevongin nabë natu ham mehö böp ti, og gevong ngaa nabë sën tu ham hur in dok vu ham,

⁴⁴ log bë ham ti gevongin nabë natu ham mehö muginsën ti, og gevong ngaa nabë sën yi mehö meris lo, begevong huk nyëmasën vu ham pin.

⁴⁵ In Mehönon Nalu yik nebë sënë. Su Yam in bë mehönon pin degevong huk mededok vu yi rë, gak Yam in bë gevong huk vu mehönon pin los nadiük dok nah alam ngahisekë bej in geko sir nah vu Anutu.

Mehö Mala Kenod Bartimaius Mala Nivesa Rak

(Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)

⁴⁶ Yesu losho yi hur maluh ya detök ya Yeriko gedekesuu medeneya. Geyi hur maluh losho alam ngahisekë deneya ving yi. Lok ya verup detök vu Timaius nalu Bartimaius mala kenod menedo lok aggata nenga, bemedo neketag monë lu ngaa vu alam bë dedok vu yi.

⁴⁷ Lob ngo Yesu Nasaret bengö nebë verup, lob tahi ya niwëek bë, "Yesu! Davit*-yi-mewis hong! Kwam gevongin sa!"

⁴⁸ Lok alam pin saga depetupek rak yi medenér bë aye nama. Rék ma gepasang netahi niwëek rot bë, "Davit*-yi-mewis! Kwam gevongin sa!"

⁴⁹ Lob Yesu nare benér vu sir bë, "Nabë nam!" Lob detahi Yam bedenér vu bë, "Ayom sepëp jak! Tahi hong, om kwedi jak megena vu!"

⁵⁰ Lob selevekin yi röpröp sën bom yi lok lo ya, gekedi pesöng meya vu Yesu.

⁵¹ Lok Yesu lok tepék vu yi bë, "Gevongin bë sa gevong va vu hong-a?" Lok mehö sën mala kenod lo nér yah vu bë, "Mehöböp! Sa bë gwevong sa malağ natum in sa galë nyög gökin!"

⁵² Lom mém Yesu nér vu yi bë, "Om gena! Ayom Yam timu vu sa, om vong bemalam nivesa rak!" Lob pevis menelë nyög, lok mém tetuu aggata metamuin Yesu.

11

Yesu Lok Ya Yerusalem Lob Alam Deko Yi Rak

(Mt 21:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

¹ Lob ya deverup dus vu Yerusalem meya deto Betpage los Betania ggëp Kedu Kele-oliv, lob vong yi hur maluh luu deya,

* **10:38:** Yesu nér maggin sën vongin natök vu yi, rëk peggirin gagek rak ripeksën bël.

² genér vu luho bë, “Melu na beggang-bu ti sën melu malamin neya agu. Lob melu na berup aggatavi lok melu rëk gwelë nabë deseyu dogi nalu ti menare lok sagu. Dogi nalu ti sën su mehöti rak wirek rë geyö nahën nare, lob melu kwevelekin begweli nom.

³ Genabë mehöti bare gelë meluu, bedok tepék vu meluu nabë, ‘Melu nevong va saga?’ og melu nanér nah vu nabë, ‘Mehöböp bë jak mena!’ lob mém rëk gevong nam pevis.” Nér vu luho nebë saga, log vong luho ya.

⁴ Luho deya lob detök vu dogi nalu yoh vu sën nér lo. Deseyu melok nare aggatavi benare rangah lok aggata böp, lom luho dekevelekin.

⁵ Galam vare denelë luho, lob delok tepék vu luho bë, “Melu gwevong va vu dogi nalu saga sën melu nekwevelekin-ë?”

⁶ Rëk luho denér Yesu aye vu sir, lom mém deléein dogi ya vu luho.

⁷ Lob luho deli dogi nalu yah verup vu Yesu, log delah hir röpröp rak demi, log mém Yesu rak ya nedo.

⁸ Lob alam ngahisekë dekah hir tob medevah lok aggata, gesir vahi dene-serög medeneya aggata vahi vahi medenesap ƙapah medenevah aggatata ving, geYesu neraƙ dogi meneggök.

⁹ Lob alam sën denemugin gesen denetamuin yi lo denepisek in medene-tahi bë,

“Hosana!

Anutu gevong semusemu vu mehö sën neyam los Mehöböp niwëek.

¹⁰ Anutu semu hil kenud Davit yi buk sënë, sën vongin nom berup vu hil gökin. Om hil gaço Anutu arë jak na vavunë!”

¹¹ Lob Yesu ya metök ya Yerusalem belok ya Anutu yi dub-vabuung-böp beko lok belë ngaa pin, lok hes mala ggovek ya lom losho yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu lo to deyah dobnë medeyah Betania.

*Yesu Terot Kele Pik**

(Mt 21:18-19)

¹² Heng to lob sir vu Betania medeyam lom diikahë,

¹³ lob nelë kele pik* ti nare adingnë geris ngahisekë rot, lob ya dus in bë sero anon. Ya deverup vu lom lë rëk ris meris ganon ma, in yi buk nahën gesu nesis anon rë.

¹⁴ Lob nér vu kele bë, “Su rëk gengis anom bemehönon dega gök nahin rë!” Geyi hur maluh vare denengo nebë sënë.

Yesu Tii Alam Sën Denebago Ngaa Lok Dub-vabuung-böp Lo

(Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹⁵ Yah deverup Yerusalem, lob lok yah Anutu yi dub-vabuung-böp ggökin, lob tii alam sën denevong huk bagosën lok lo. Log keyovekin alam sën denepekwë* monë lo hir tevor, los alam sën denetung nuung in bë alam debago bedebesi natu hir seriveng lo hir sæ.

¹⁶ Log nérin mehönon pin bë su degekö hir ngaa medenah medenom nabë aggata dok dub vabuung.

¹⁷ Log nér vu sir bë, “Gagek neggëp lok Anutu-yi-kapiya nebë:

‘Sa beggang og rëk denanér nabë beggang-jom-raksën-yi
in mehönon vu dob pin denajom jak dok.’

Rëk ham vong beyah tu alam hodek bej waak vunsën rak.”

¹⁸ Lob alam-deneko-seriveng hir ggev losho alam-horek-yi sën dengo bë Yesu nér gagek nebë sënë lob desero aggata in bë dengis yi menadiik. In deneggöneng in yi, in alam pin avij netök in yi gagek bemedo denengo.

¹⁹ Nebë saga lob hes luk ya lob devuu Yerusalem ya gedeyah.

Yesu Nér Gagek Rak Kele Pik Meransën
(Mt 21:20-22)*

²⁰ Lob monbuk lok yom deverup, lok delë kele pik* sënë bë meran ya. Ris meran gegega gilin gebebov ya.

²¹ Lob Pita kwa vo Yesu yi gagek menér vu bë, “Tatovaha! Gwelë! Kele pik* sën geterot lo meran bebebov ya!”

²² Lok Yesu nér yah vu sir bë, “Ham gwevong geving Anutu!

²³ Sa nanér vu ham yönö nabë: Bë mehöti nanér vu ķedu sënë nabë, ‘Kwedi gwetë hong duk na loo vuheng!’ gesu medo ayo luu luu rë, gak gevong geving nabë yi gagek sënë rëk anon jak, og rëk anon jak.

²⁴ Om sa nanér vu ham nabë: Ngaa sën genejom rak megenekwetağ in vu Anutu lo, og gwevong geving yi nabë rëk gweko anon, og rëk bo vu hong yönö.

²⁵ Log nabë ham bare najom jak na vu Anutu, rëk ham ahëmin sengën neggëp vu mehö la, beham kwamin nevo nebë devong ngaa nipaya vu ham, og ham dahun hir ngaa nipaya sën lo na benama na verök yi, geham su kwamin bo gök nahin. Ham gwevong nabë saga, og mëm ham Amamin sën nedo yagek lo rëk dahun ham hömin ngaa nipaya na geving.

²⁶ [Gaķ nabë ham su dahun hir ngaa nipaya na rë, og ham Amamin sën nedo yagek lo su rëk dahun ham ngaa nipaya na rë, gak yo rëk gëp vu ham.]”

*Delok Tepék Bë Re Vo Arë Böp Los Niwëek Vu Yesu
(Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)*

²⁷ Lob ya detök yah Yerusalem lob neko lok Anutu yi dub-vabuung-böp lo ggökin, lob alam-deneko-seriveng hir ggev, galam-horek-yi los alam teta detök vu yi.

²⁸ Lob delok tepék vu yi bë, “Re vo niwëek vu hong benér bë gwevong huk nabë sënë? Re ggooin hong rak-a?”

²⁹ Lok Yesu nér yah vu sir bë, “Kë, om sa bë dok tepék in gagek ti nök vu ham rë, lok nabë ham nanér nom, og mëm sëk nanér mehö sën ggooin sa rak in bë sa gevong huk agi nök vu ham.

³⁰ Ham nanér gagek sënë vu sa rë nabë: Jon neripek alam, og yam vu yagek, ma, sepa lok mehönon vu dob kwaj?”

³¹ Lom yo yah denesap sir rak medenenér vu sir nebë, “Bë hil nanér nabë yam vu yagek, og rëk dok tepék nom nabë, ‘Rëk nebë va sën ham su vong ving yi rë-ë?’

³² Log nabë hil nanér nabë sepa lok mehönon vu dob kwaj...?” Rëk su yoh vu bë denanér gagek sënë rë, in deneggöneng in alam sën vare denengo lo bë rëk dengis sir. In alam pin kwaj nevo Jon bë yi mehö-nenér-gagek-rangahsën ti yönö.

³³ Lom denér yah vu Yesu bë, “He dugin degwa-o!” Lok Yesu nér yah vu sir bë, “Nebë saga, om sa su rëk nanér mehö sën ggooin sa rak lo vu ham rë!”

12

*Yesu Peggirin Gagek Rak Alam Nij Paya Denegin Huk Wain
(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)*

¹ Lob Yesu nér gagek peggirinsën ti vu sir bë, “Mehöti varoh huk wain ti, gejegelin gelöng netu heek, log semu nyög ti in napip wain anon dok. Log lev beggang ading ti sën debare jak medemalajin wain lo. Lok tum vo huk sënë lok ya mehö la nemaj in bë degegin, lok mëm anon vahi natu yiyi gevahi natu hej. Gbovek log tah yi ya meya nyög ading ti meya nedo.

² Gebuk sën wain anon nemonek lo dus rak, lob huk ala sënë nevong yi hur ti ya vu mehönon sën denegin huk lo, in bë geko yi wain anon vahi.

³ Rék dejom yi ahon medeveek yi gedepong yi yah meya nema meris.

⁴ Lok huk wain ala lo vong yi hur ngwë yah ggökin, lok desis yu rak begö, bedevong paya vu yi rot.

⁵ Lom yik vong hur ngwë ya, lok desis yi mediik ya; genevong yi hur ngahisekë deya ggök ggökin nebë saga, lob deneveek vahi, gedenesis vahi medenediik.

⁶ Nebë saga lob yi hur pin maya geyik nalu perurek timu sën ahë neving yi rot lo nahën nedo ving yi. Lom kwa vo nebë, ‘Sa nalug sënë, om rék degurek babu!’ lom vong yi ya rak neggëp hus.

⁷ Rék alam sén denegin yi huk lo, yö denér vu sir nebë, ‘Mehö sënë rék dok nah ama ben begeko yi ngaa pin, om ham-o! Hil angis yi menadiik gehuk sënë natu hil ngaa!

⁸ Lom dejom yi ahon medesis mediik, log detë yah dobnë.

⁹ Nebë saga, om huk wain ala sënë maķ rék gevong nabë va vu sir-a? Rék na bekevoх alam sén denegin yi huk lo bemalaj nama na verök yi, log mém gevong huk sënë vu alam mewis la medegegin.

¹⁰ Ma maķ ham su tevin gagek sén neggëp lok Anutu-yi-ķapiya lo rë? Nebë: ‘Alam sén denelev beggang lo nij lëlin gelöng ti sënë.

Rék mu sënë netu gelöng niwëek beggang nyëketu yi.

¹¹ Mehöbög vong sënë

lom he halë bë nivesa rot! ”

¹² Lob alam Yuda hir ggev derak ni bë nenér gagek peggirinsën rak sir, lom devong in bë denaduu yi na karabus, rék deggoneng in alam ngahisekë sén denedo lo, lom devuu yi gedeyah medeya.

Yesu Vong Gagek Rak Alam Rom Hir Mehö-los-bengö Sisar Yi Monë-takës-yi
(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)*

¹³ Lob devong Parisai* la losho Herot* yi alam la to deya vu Yesu in bë deseggi yi, in bë nabë nanér gagek ti paya, og denajom yi ahon nabë sén mehönon denesis sok lok lek lo.

¹⁴ Ya deto vu yi lom delok tepëk vu bë, “Tatovaha! He rak nim bë hong mehö niröp, gesu genehöneng in mehönon megenér gagek yah nenga rë! Gesu genehöneng in alam malaj rë, gak genenér gagek neggëp ti vu alam meris gevu alam los arëj ving, log genatakekin Anutu yi gagek vu alam los anon mu. Om genanér vu he rë nabë hil getë takës na vu alam Rom hir mehö-los-bengö Sisar* ma nama? Hil rék getung ma hil su rék getung rë?”

¹⁵ Rék Yesu rak nij bë kwaj luu, lom nér vu sir bë, “Ham neseggi sa in va? Ham gweko monë gahis ti nam sa galë rë!”

¹⁶ Lom deko ti ya vu, lok lok tepëk vu sir bë, “Re kenu los arë sén rak neggëp agi?” Rék bë, “Sisar*!”

¹⁷ Lom Yesu nér vu sir bë, “Om ham gwevong Sisar* yi ngaa nah vu Sisar*, log Anutu yi ngaa og ham bo nah vu Anutu!” Lob tum delök rot gavij netök in nér gagek sënë los kwa.

*Hil Medo Malad-Tumsën Nabë Va?
(Mt 22:23-33; Lk 20:27-40)*

¹⁸ Alam Sadukai* denenér bë alam-diiksën og su rék dekedi jak nah rë. Lob sir la deya vu Yesu medelok tepëk vu yi bë,

¹⁹ “Tatovaha! Moses kevu horek sënë vu hil meneggëp bë, ‘Bë mehöti ari ti nadiik geyi alov nedo, rék mu luho su deko naluj rë, og mém ari geko yi alov natu venë meluho degeko naluj vu ari sén diik lo’.

²⁰ Lob hur magäm ti losho ari lo, sir nemadvahi-bevidek-luu denedo, lob arij aguu ko avëh,

²¹ lok diiķ geluho su deko naluj rë. Lom tum ari amon ko yi alov, rëk luho su deko naluj rë, log amon diiķ ving. Log gwee nebë saga, ko alov rëk diiķ geluho naluj ma. Beyik sir pin devong nebë sënë metök ya arij meggi, gesir pin naluj ma.

²² Log avëh sënë diiķ rak neggëp hus.

²³ Om genanér nabë najeeng sën mehönon diiksën dekedi jak nah lo, og avëh sënë rëk natu arij ti tena venë? In sir pin deko avëh timu saga netu venëj."

²⁴ Lok Yesu nér yah vu sir bë, "Ham dugin Anutu yi gagek sën neggëp lok yi kapiya lo, geham dugin Anutu niwëek ving.

²⁵ Vu Buk-tamusën sën mehönon diiksën dekedi jak nah lo, og maluh su rëk degeko avëh rë, gavëh su rëk dejak maluh rë. Gak rëk demedo nabë angër lo vu yagek.

²⁶ Gagek sën mehönon diiksën dekedi jak nah lo, mak ham su tevin kapiya sën Moses kevu lo rë? Sën nengwah medo netum lok kèle yu dabun ti log Anutu nér vu Moses bë, 'Sa Abraham yi Anutu sa, gIsaak yi Anutu sa, geYakop yi Anutu sa!'

²⁷ Nabë alam-diiksën denadiik bemalaj nama na verök yi, og su yoh vu bë nanér nabë lõöho hir Anutu yi rë. Gak lõöho denedo malaj-tumsën, in Anutu og alam malaj vesa los malaj-tumsën hir Anutu yi. Rëk ham nekwetul lok."

Horek Böp Sën Kesuu

(Mt 22:34-40)

²⁸ Lob alam-horek-yi ti verup mengo bë denesap sir nebë sënë, lob nengo bë Yesu nér gagek los kwa vu sir lom lok tepék vu yi bë, "Horek ti tena sën kesuu horek vahi pin-a?"

²⁹ Lok Yesu nér yah bë, "Horek sën kesuu lo nebë: Hong Israel! Gwengo rë! Anutu sën hil Mehöböp lo, yik Mehöböp perurek timu,

³⁰ om ahëm geving Mehöböp hong Anutu los ayom dahis. Kenum natu yi ngaa, gekwam los dahis na vu yi timu, gahëm geving yi los nim wëek pin.

³¹ Lob horek böp ngwë sën netu luu nebë: Ahëm geving alam sën denedo dus vu hong nabë sën ngo ahëm neving hong lo. Behorek ngwë su kesuu horek luu sënë rë!"

³² Lok mehö-horek-yi sënë nér yah vu yi bë, "Genér niröp, tatovaha! Genér yönönebë Anutu yö timu, gAnutu ngwë su nedo rë.

³³ Log bë hil ahëd geving yi los ayod dahis gehil kwad los dahis na vu yi timu, gehil ahëd geving yi los nid wëek, log hil ahëd geving alam sën denedo dus vu hil lo nabë sën hil ngo ahëd neving hil, og mëm ngaa sënë kesuu seriveng sën hil nehetung medenevesi vu Anutu lo los seriveng vahi pin."

³⁴ Lom Yesu ngo bë mehö sënë nér gagek los kwa lom nér vu bë, "Su genedo ading in Anutu-yi-nyëg rë!" Lob tum alam pin deggoneng in sir gesu delok tepék yah vu Yesu in gagek ngwë rë.

Yesu Lok Tepék In Davit Nalu

(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)

³⁵ Lok tum Yesu medo nenér gagek vu mehönon lok Anutu yi dub-vabuung-böp, lok lok tepék bë, "Nebë va sën alam-horek-yi denenér Mehö sën Anutu ggooin rak in bë geko hil nah lo bë degwa vu Davit*-ë?

³⁶ Anon Vabuung vo kwa vu Davit menér bë:

'Mehöböp nér vu sa Mehöböp nebë,

"Gemedo sa nemag vesa gevu tamusën
og sëk getung alam sën denelë hong paya lo

dedok na vaham gebinë! ” ’

³⁷ Yi degwa vu Davit*, lok nebë tena sën Davit nér yi bë yi Mehöböp-ë?” Lob alam ngahisekë rot denengo yi gagek bekwaj vesa.

*Yesu Nér Alam Horek Yi
(Mt 23:1-36; Lk 11:37-54; 20:45-47)*

³⁸ Lob lev horek vu sir bë, “Ham gwegin ham in alam-horek-yi. In ahëj neving bë dejöp tob ading nivesa vesa, log ahëj neving bë alam debengwëng vu sir bedegeko arëj jak dok alam tabaak,

³⁹ gahëj neving bë demedo lël mala dok dub-supinsën-yi los jak na dega nos namugin gëp nyëg-nos-böp-yi.

⁴⁰ Alam sënë su kwaj nevongin avëh alov rë, gaķ deneggodek hir ngaa, log denejom rak hus ading meris mu rak alam malaj. Om nyëvewen rëk natök vu sir mekesuu rot.”

*Avëh Alov Ti Tung Seriveng
(Lk 21:1-4)*

⁴¹ Log Yesu to nedo dus vu keröng sën denetung monë seriveng lok vu Anutu lo, benelë alam sën denetung lo. Lob lë mehönon los bengöj-ggoreksën ngahisekë gedenetung monë böpata lok ya keröng,

⁴² log avëh alov ti hen monë ma, lob yiķ ko monë mahen kök luu mu beto metung luk ya ving. Monë kök luu sënë yoh vu bë nah natu toea ti.

⁴³ Lob Yesu supin yi hur maluh lo ya menër vu sir bë, “Sa nanër vu ham yönö nabë: Avëh alov ti sënë tung seriveng böpata rot kesuu seriveng pin sën alam denetung lok ya keröng-seriveng-yi lo.”

⁴⁴ Senër nebë sënë in sir mehönon los bengöj-ggoreksën behir ngaa ngahisekë nedo vu sir, gaķ sën denetung lo og yiķ metes. Gaķ avëh sënë og su hen vahi nedo rë, rëk yō keyovekin keröng ahë degwa rak metung yi ngaa pin tu seriveng gehen monë nos yi ma.”

13

*Yesu Nér Bë Dub Vabuung Rëk Kevoh Na
(Mt 24:1-2; Lk 21:5-6)*

¹ Yesu vu dub-vabuung-böp ayo meluk yom, lob yi hur maluh ti nér vu yi bë, “Gwelë, tatovaha! Delev dub sënë rak gelöng malangeri gedub böpata benivesa rot!”

² Lob Yesu nér vu bë, “Gélë beggang böp böp sën delev rak gelöng agi? Su rëk degönengin gelöng ti gejak medo ngwë vavunë rë. Gaķ rëk dekevoh pin medegeté geto jeggin jeggin.”

*Nivanë Nyëmuğinsën
(Mt 24:3-14; Lk 21:7-19)*

³ Yesu ya nedo rak Kedu Kele-oliv, gAnutu yi dub-vabuung-böp nedo vahi yi, lok Pita losho Yakobus lu Jon gAndreas bedeya vu yi medelok tepék bë,

⁴ “Genanér vu he nabë ngaa sën genér lo rëk anon jak dok buk tena? Geva rëk tato vu he nabë ngaa sënë vongin natök nam-a?”

⁵ Lob Yesu nér vu sir bë, “Ham gwegin ham in mehö la rëk detetuhiham!

⁶ Alam ngahisekë rëk denam medenanér sarëg jak nah sir nabë, ‘Mehö sën lo, yiķ sa sënë!’ Lob rëk detetuhiham ngahisekë medenah vu sir.

⁷ Log ham rëk gwengo begö bengö galam denanér jeggin jeggin nabë vongin berup, og ham su newamin jak, in ngaa nebë sënë yō rëk nam, gak Buk-tamusénék yō rëk nahën.

⁸ Lob alam dob ngwë rëk dekedi belosho alam dob ngwë dengis sir, gemehö-los-bengö ngwë losho yi alam rëk dekedi belosho mehö-los-bengö

ngwë losho yi alam dengis sir. Log jemapi rëk gee jak dob la, gemeyip gevong mehönon vu dob la. Ngaa sënë nebë nivanë sën avëh denevimeng in degeko naluj lo.

⁹ Om ham gwegin ham nivesa. In rëk degetung ham dok na kaunsor lo nemaj, gedebeek ham dok dub-supinsën-yi, geham rëk bare kiap bög losho alam-los-bengöj bög malaj in sa alam ham, lob ham nanér sa rangah vu sir,

¹⁰ geham nanér Bengö Nivesa rangah na menoh vu mehönon pin sën denedo dob-ë namugin rë, lok mëm buk govek na.

¹¹ Lob bë denaduu ham medegeli ham na karabus medegevong ham bare kot, og ham su newamin jak pevis nabë, ‘Sëk nanér nabë va?’ Ma! Gaç dok buk saga ham rëk nanér noh vu gagek sën Anutu yö rëk gevong vu ham lo. In ham su ngo rëk kwamin bo gagek sënë benanér rë, gaç Anon Vabuung yö rëk gevong gagek sënë vu ham beham nanér.

¹² Lob alam rëk degevong arij lo dok na alam-bögö-yi nemaj medengis sir medenadiik, log amaj rëk degevong naluj nabë, gehurmahan rëk degevong amaj los ataj dok na hir alam-bögö-yi nemaj medengis sir nadiik, log alam pin rëk ahëj sengën vu ham in sa alam ham.

¹³ Log mehönon sën denajom sa ahon medemedo los nij wëek rot menatök na buk sën denadiik lo, og rëk Anutu geko sir nah vu yi.”

Yesu Nér Bë Nivanë Bögata Rot Rëk Berup

(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

¹⁴ “Lob bë ham gwelë ngaa vabuung degwa nipaya bare dok nyëg ti sën su yoh vu bë bare dok rë lo begevong paya vu, og alam sën denedo distrik Yudea lo debeya medena kedu pevis. (Bë mehöti natevin kapiya sënë, og yö kwa bo gagek sënë mejak ni rë!).

¹⁵ Bë mehöti jak na sewah jak yi beggang yu tamangsën vavunë megeko ayööng dok buk saga, og su rëk dok nah geko yi kupek lu ngaa dok beggang ayo rë, gaç rëk beya mena pevis.

¹⁶ Log bë mehöti na medo huk anon, og su rëk pekwë menah beggang in geko yi rõrörp ayööng yi lu ngaa rë, gaç rëk beya mena pevis!

¹⁷ Log gëpin avëh sën naluj nare lok ayoj lo, gesir sën nahëñ denevo rur vu naluj lo dok buk saga.

¹⁸ Om ham najom jak nabë ngaa sënë su natök vu ham dok kwev-ayööng-nikul-yi.

¹⁹ Yonon, dok buk saga og rëk maggin bögata rot. Maggin nebë sënë su neggëp wirek vu buk sën Anutu tung ngaa pin lo rë, rot beverup gwëbeng sagi. Log su rëk maggin nabë sënë berup vu dob sënë gökin nah vu tamusën rë.

²⁰ Lob nabë Mehöbög su kwa bo nabë bepul buk saga dus rë, og mehöti su rëk medo vesa rë. Rëk mu kwa nevo yi alam sën ggooin sir rak lo, om rëk bepul buk los maggin saga dus.

²¹ Dok buk saga nabë mehö ngwë nanér vu ham nabë, ‘Ham lë! Yik Kerisi* sënë!’ ma nanér nabë, ‘Gwelë! Yi saga!’ og ham su gwevong geving hir gagek.

²² In Kerisi-kuungsën la los alam denenér gagek kuungsën rangah la yö rëk dekedi bedegevong huk los niwëek aggagga, gedegevong ngaa bög bög, lob nabë deyoh vu og rëk degeko alam sën Anutu ggooin sir rak lo nah vu sir. Rëk mu su deyoh vu rë.”

Yesu Nér Bë Mehönon Nalu Rëk Nom Dob

(Mt 24:29-31; Lk 21:25-28)

²³ “Om ham gwegin ham. Senér gagek sënë pin mugin vu ham in bë ham jak ni bekwamin bo.

²⁴ Ngaa maggin saga govek na rë, lok mëm

'hes malañenu dok
gekwév su rëk natum rë,
²⁵ gebetuheng rëk geto in yaçek,
gengaa los niwéek pin vu yaçek rëk desasukin sir.'
²⁶ Lom dok buk saga rëk degelé Mehönon Nalu medo dok beggob ayo menom
los niwéek böpata gevunek vunek yaçek yi.
²⁷ Lob rëk gevong beyi angér dena dengupin yi alam sën ggooin sir rak tu yi
alam lo noh vu nyéé pin. Vu dob vuheng atov mena menoh vu dob nenga
lubeluu."

*Yesu Tatekin Gagek Rak Go**

(Mt 24:32-35; Lk 21:29-33)

²⁸ "Ham kwamin bo jak go* rë. Bë purpur berup ngu, og ham nerak ni bë
go* vongin nabung beham dev jak na jök.

²⁹ Om nabë ham gwelé ngaa pin sënë anon jak, og mëm ham jak ni nabë
Mehönon Nalu yam dus rak benare aggata avi.

³⁰ Sa nanér vu ham yönö nabë: Mehönon pin su rëk malaj nama na verök
yi rë, log ngaa pin sën agi rëk anon jak.

³¹ Yaçek los dob rëk mala nama, gak mu sa gagek su rëk mala nama na rë,
yö rëk gép degwata."

Yesu Nér Bë Su Mehöti Rak Yi Buk Ni Rë

(Mt 24:36-44; Lk 17:26-30, 34-36)

³² "Rëk mu ngaa sénë yi buk gehes mala, og mehönon pin dugin. Angér vu
yaçek dugin, geNalu dugin ving. Gak Ama yö timu rak ni.

³³ Om ham gwegin ham, bemalamin medo natum, in ham dugin buk sën
rëk nam natök vu ham lo.

³⁴ Gagek sénë nebë mehöti kedi rak beya nyéé ading ti, log nér vu yi hur bë
degegin yi ngaa pin, log ya rak. Vong huk ggelek yoh vu sir ti ti genér vu mehö
sén negin veluung avi lo bë bare gegín nivesa, gesu gép.

³⁵ Lob rëk ham nabë. Ham medo malamin natum in ham dugin buk sën
beggang ala rëk nom lo. Rëk nom geto raggita, ma buk vuheng, ma sën
kökréeh nahen nesu lo, ma nyéé hengsén.

³⁶ In rëk nom pevis menatök vu ham geham gwép.

³⁷ Gagek sén senér vu ham agi, og yiç senér vu alam pin bë ham medo
malamin natum!"

14

Ggev Desap Sir Rak Bë Dengis Yesu

(Mt 26:1-5; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

¹ Lob yiç buk luu mu nahen in bë alam Yuda hir buk-vabuung-ggöksën-
yi sén denegga brët sén yiist* nema in lo. Lob alam-deneko-seriveng hir
ggev losho alam-horek-yi denesero aggata rot in bë denadégek medenajom
yi ahon. Denevong in bë denaduu yi gedengis menadiik.

² Lok denér bë, "Hil su gevong dok alam sén denegga nos böp agi malaj, in
rëk dedun böpata."

Avëh Ti Rikin Marasin Rak Yesu Vu Betania

(Mt 26:6-13; Jn 12:1-8)

³ Log Yesu ya verup Betania benedo mehö sevuuknyé Simon ben. Denedo
bemedo denegga nos, lok avëh ti ko buayo ti beya beggang ayo vu sir. Dero
buayo sénë rak gelöng alabasta* gewél reggu nivesa lok nare. Wël nart sénë
sén denerikin rak heljeng beyi monë böpata rot, rëk avëh saga ko melok ya vu
beveröp buayo rak gekeseh rak Yesu yu.

⁴ Rëk alam la sën denedo ving sir lo ahëj sengën meyö denër vu sir bë, “Nevasap wël nivesa sënë in va?

⁵ Gaç nabë mëm mehöti baço wël sagi jak K300 vu hil og mëm, in hil adok vu alam-kupek-masën jak!” Gedenér avëh saga rot.

⁶ Rëk Yesu nér vu sir bë, “Gëpin! Ham su nanér yi! Yo semu sa rak ngaa nivesa.

⁷ Gaç alam-kupek-masën og rëk demedo noh vu buk geving ham gesu rëk nama na rë, lob bë ham kwamin bo nabë ham dok vu sir, og mëm ham yoh vu. Gaç sak su rëk medo geving ham hus ading rë.

⁸ Huk sënë yoh vu avëh sënë bë gevong. Rikin marasin sënë rak sa vorot in gero sa navig namugin in sëk nadiik mededev sa.

⁹ Gesa nanér vu ham yönö nabë: Rëk denanér Bengö Nivesa rangah na menoh vu dob pin bedenanér ngaa sën avëh vong vu sa agi geving, in alam pin degengo mekwaj bo.”

Yudas Nér Gagek Ya Nare Vorot Bë Rëk Gevong Yesu Dok Na Alam Yuda Nemaj

(Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)

¹⁰ Lob Yudas Iskariot sën sir nemadluho-bevidek-luu lo ti ya vu alam-denekö-seriveng hir ggev in bë nanér Yesu rangah begevong dok na nemaj.

¹¹ Dengo yi gagek sënë, lob ahëj nivesa medenér bë rëk debago yi, lom mëm Yudas kwa nesero buk los aggata sën bë gevong Yesu dok na nemaj lo.

*Yesu Losho Yi Hur Maluh Degga Nos Buk-ggöksën-yi**

(Mt 26:17-25; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)

¹² Log buk vabuung sën alam Yuda denegga brët sën yiist* nema in lo yi buk muginsën verup gbovek ya. Yiç buk sën denesis sipsip nalu ggöksën-yi lok lo sënë, lob Yesu yi hur maluh ya delok tepëk vu yi bë, “He na gero nyëg vu tena in gegwa nos los reggu ggöksën-yi dok-a?”

¹³ Lob vong yi hur maluh luu ya genér vu luho bë, “Melu dok na nyëg bëp Yerusalem, og mëm melu rëk natök vu mehöti genakud bël dok dëg ti, lom melu tamuin mena.

¹⁴ Lob jak na beggang ti, og melu nanér vu beggang saga ala nabë, ‘Tatovaha nér bë, “Sa beggang ayo vatëvek yi tena in sa los sa hur maluh lo ağa nos los reggu ggöksën-yi dok-a?”’

¹⁵ Lok rëk tato ayo bëp ti sën detongin medero gbovek ggëp vavunë lo vu meluu, lom melu gwero nos los reggu vu hil dok saga.”

¹⁶ Nér vu luho nebë saga, log luho deya rak medelok ya Yerusalem meya detök vu ngaa pin yoh vu sën nér lo, lob mëm luho dero nos los reggu ggöksën-yi lok beggang ayo ti saga.

¹⁷ Gbovek, log sehuksën lob Yesu losho yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu lo verup deya beggang ti saga.

¹⁸ Lob nahën denegga nos los reggu, lok Yesu nér vu sir bë, “Sa nanér vu ham yönö nabë ham sën newa nos ving sa agi ti rëk gevong sa dok na alam sën denelë sa paya lo nemaj.”

¹⁹ Lom ayoj maggin mesir ti ti denelok tepëk in yi mesepa lok bë, “Maç sa?”

²⁰ Lok nér yah vu sir bë, “Yiç ham nemadluho-bevidek-luu sënë ti. Ham sën hil nedagoo brët lok gabum agi lo ti.

²¹ Mehönon Nalu rëk nadiik nabë sën dekevu meneggëp lok Anutu-yi-ķapiya wirek lo, rëk mu gëp in mehöti sën rëk nanér Mehönon Nalu rangah vu alam bedengis yi lo. Ko nabë ata su geko yi-ka?”

Yesu Vo Pasa Mewis Vu Yi Hur Nyë Muginsën
(Mt 26:26-30; Lk 22:15-20; 1 Kr 11:23-25)

²² Nahën medo denegga nos, lok Yesu ḳo brët rak gejom rak in los ahë nivesa ya vu Anutu. Log debu bevo ggelek yoh vu sir genér bë, “Ham gweḳo nök gwa! Sa reggos sënë!”.

²³ Log ḳo wain kap ti rak, gejom rak in los ahë nivesa ya vu Anutu, log vo vu sir pin medenum.

²⁴ Log nér vu sir bë, “Sa ḷök sënë, sën sa ḳeseh lok yah mehönon ngahisekë in bë tato nabë gagek mewis sën sejoo in dok vu sir lo rëk anon jak.

²⁵ Sa nanér vu ham yönö nabë sa su rëk nanum wain nabë sënë gökin nah rë, rot bena berup dok buk sën sëk nanum wain agga ngwë dok Anutu-yi-nyëg.”

²⁶ Ggovek log devong raro ti, log to deyah dobnë medeyah Kedu Ḳele-oliv.

Yesu Nér Bë Pita Rëk Dah Yi Vun
(Mt 26:31-35; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

²⁷ Deya rak lob Yesu nér vu sir bë, “Ham pin rëk gwevuu sa geham beya mena. In dekevu wirek meneggëp lok Anutu-yi-ḳapiya nebë:

‘Sa Anutu, sëk ngis sipsip alaj

log sipsip lo degevuu talë medena jeggin jeggin.’

²⁸ Om rëk nabë saga, lok sëk kedi jak nah gökin, lob sëk namugin mena distrik Galilea, lok ham rëk tamuin sa.”

²⁹ Lom Pita nér yah bë, “Sir pin sënë og mak rëk degevuu hong gedebeaya medena, gaḳ saḳ su rëk gevong nabë sënë rë!”

³⁰ Lob Yesu nér yah vu yi bë, “Sa nanér vu hong yönö nabë pehi sënë og kökréeh su rëk ngu beron luu rë, log rëk gedah sa vun beron lõö!”

³¹ Lok Pita nér niwëek bë, “Seyoh vu bë sëk nadiik geving hong, gaḳ sesu rëk dah hong vun rë, gerék nama verök yi!” Lob yiḳ sir pin denér nebë sënë.

Yesu Jom Rak Lok Huk Ti Ggëp Getsemane
(Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

³² Lob Yesu losho yi hur maluh ya deverup nyëg ti sën denenér arë nebë Getsemane lo, lob nér vu sir bë, “Ham medo sënë, gesena najom jak rë!”

³³ Lob ḳo Pita geYakobus luho Jon medetah ya teka, lok ayo maggin rot gekwa ketuin yi.

³⁴ Lob nér vu lõöho bë, “Sayog maggin rot vongin bë sa nadiik, om melöö naköök medo sënë bemedo malamin natum begadu sa.”

³⁵ Log tah teka, lob petev meneggëp dob, log jom rak meketag bë yoh vu, og Anutu gevong buk-maggin-yi sënë noh nenga in yi.

³⁶ Lob nér bë, “Aba-e! nebë Amag-e! Geyoh vu bë gwevong ngaa pin, om gweḳo ngaa maggin sënë vër in sa. Rëk mu su gesepa dok sa gagek, gaḳ ngo kwam!”

³⁷ Lok yah meya vu lõöho melë gedeneggëp yiing, lob nér vu Pita bë, “Simon, gëewëp-a? Su geyoh vu bë medo malam natum dus ti rë?

³⁸ Ham gweġin ham, beham malamin natum geham najom jak nabë ngaa ti su kepē ham. Yönö, ham ayomin niyes rak, rëk mu navimin ni teböl!”

³⁹ Lob yah meya ketag vu Anutu beron ngwë ggökin menér gagek timu nebë sën nér mugin lo.

⁴⁰ Lok yom to vu sir ggöök yahin belë bë deneggëp yah, in malaj neggëp lo. Lom su deyoh vu bë denanér gagek ti nah vu yi rë.

⁴¹ Lom nevong nebë saga netu beron lõö, lok nér vu sir bë, “Ham ngo nahën newëp geham su malamin netum rë? Maam yiḳ ggovek, in sa buk yam tök vu sa ggovek ya! Devo Mehönon Nalu lok ya alam nj̄ paya lo nemaj yönö!

42 Om ham kwedi jak mehil ana! Ham lë! Mehöti sën gevong sa dok na nemaj lo yam dus rak!"

*Yudas Nër Yesu Rangah Mededuu Yi
(Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)*

43 Yesu nahën medo nenér bë saga log Yudas verup. Yi sën sir nemadluhobevidek-luu lo ti, lob ko alam yu böpata ti medeyam los paëp-yu-anil gebegö. Alam-deneko-seriveng hir ggev losho alam-horek-yi, galam teta devong sir yam.

44 Lob mehö sën bë tato yi rangah lo nér vu sir vorot bë, "Sëk tato Yesu vu ham nabë sënë: Nabë sa gemul* mehöti, og ham najom yi ahon beham gwegin yi nivesa megweko mena."

45 Lob Yudas ya verup sesor meya vu Yesu pevis menér bë, "Tatovaha!" log mul* yi.

46 Lob dejom yi ahon bededuu.

47 Lob alam sën denare ving Yesu lo ti dadii yi paëp-yu-anil vér in newis besap alam-deneko-seriveng hir ggev böp yi hur ti nenga ris vahi ya.

48 Lom Yesu lok tepék vu sir bë, "Ham yam in bë sero mehö-beğö-hodek-yi, om sën ham ko paëp-yu-anil los begö meyam in bë najom ahon-ë?"

49 Sa netatekin gagek vu ham lok dub-vabuung-böp yoh vu buk, rëk ham su nejom sa ahon rë! Rëk maam Anutu yi gagek sën dekevu wirek meneggëp lo anon jak rë!"

50 Lom yi hur maluh pin devuu yi gedeveya medeya.

Magäm Ti Veya Meya

51 Lok hur magäm ti sepa Yesu meya. Bom yi lok tob meris ti gesepa, lom dejom lok tob in bë denajom yi ahon.

52 Rëk vuu tob lok nemaj geveya meya ahë töksën.

Yesu Nare Lok Kaunsor Mala

(Mt 26:57-68; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

53 Log deko Yesu ya vu alam-deneko-seriveng hir ggev böp, geggev pin losho alam teta galam-horek-yi pin denesupin sir.

54 Lob Pita tamuin sir meneya, rëk nevun yi in sir meneyam ggëp ading, meya verup alam-deneko-seriveng hir ggev böp yi beggang belok ya tete ayo menedo telig. Lob medo nevenguh nengwah ving ahëvavu sën denare medenemalajin nyëg lo.

55 Lob alam-deneko-seriveng hir ggev losho kaunsor pin denesero mehö la in bë denanér gagek jak Yesu gemëm dengis yi menadiük, rëk ma gesu detök vu rë.

56 Alam ngahisekë denenér gagek tetuhinsën rak yi, rëk ma gedenenér jeggin jeggin, gehir gagek su neggëp ti rë.

57 Gesir vahi kedi denér gagek tetuhinsën rak yi bë,

58 "He hango bë yi sënë nér bë, 'Sëk kevo Anutu yi dub-vabuung-böp sën mehönon delev rak nemaj lo na, lok buk natu löö lob sëk dev ngwë sën mehönon su denelev rak nemaj rë lo bebare nah.'

59 Rëk ma gehir gagek sën denér agi su neggëp ti ving rë.

60 Lob alam-deneko-seriveng hir ggev böp kedi nare lok sir vuheng atov gelok tepék ya vu Yesu bë, "Su gënér gagek ti yom rë? Mehönon sënë denenér gagek va sën rak hong-ë?"

61 Rëk Yesu aye ma gesu nér gagek ti yah rë. Lok alam-deneko-seriveng hir ggev böp lok tepék vu yi ggökin bë, "Hong Kerisi* ma ma? Mehö sën hil nehako arë rak lo nalu hong-a? Genanér!"

⁶² Lok Yesu nér yah bë, “Yik sa lo sënë! Lob ham rëk gwelë Mehönon Nalu gemedo gëp Mehö Niwëek nema vesa, gerék jak medo beggob vu yágek menom.”

⁶³ Lob alam-deneko-seriveng hir ggev bëp kweek yi röpröp ading getahi bë, “Hil medo nesero mehönon sën denanér gágek jak yi lo in va?”

⁶⁴ Ham ngo bë ko yi rak besevök Anutu? Om ham kwamin nevo bë?” Lok sir pin denér bë vong paya om nadiik.

⁶⁵ Lob depesuv nyéj kos rak yi gedevaķu tob ggérin mala gedepéeng yi gedelok tepék in bë, “Re sis hong-a? Genanér!” Lob ahëvavu sën denegin yi lo depetap yi ving.

Pita Lah Yesu Vun

(Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Log Pita nahën nedo rak telig, log alam-deneko-seriveng hir ggev bëp yi hur avéh ti yam to vu sir

⁶⁷ belé bë Pita medo nevenguh nengwah, lob gët yi pangsen genér bë, “Hong sénék melu Yesu Nasaret nesepa ham!”

⁶⁸ Rëk lah yi vun bë, “Ma! Sa su rak ni rë! Sa dugin hong gágek sënë.” Lob kedi rak meyah nare lok tete avi, log kökréeh ti su.

⁶⁹ Lok hur avéh ti sën lo lë yi ggökin genare lok tete avi, lom nér vu alam sën denare dus vu yi lo bë, “Mehö saga yik sir ti saga!”

⁷⁰ Rëk nér ggökin yah bë, “Ma!”

Lob nare teka rë, lok alam sën denaregu lo denér vu Pita ggökin bë, “Yönon rot! Yik hir mehöti sën hong-ë! In hong Galilea ti!”

⁷¹ Rëk Pita du gágek in yi benér niwëek rot neggëp Anutu mala bë, “Yönon vavunë! Sa dugin mehöti sën ham nenér agi! Bë sa gekuung jak og Anutu ngis sa mesa nadiik.”

⁷² Log pevis bekökréeh su netu beron luu, lob Pita kwa vo yah Yesu yi gágek sën nér lo bë, “Kökréeh su rëk ngu beron luu rë, log rëk gedah sa vun beron löö.” Pita kwa vo lob kwa paya besu rot.

15

Yesu Nare Lok Kiap Bëp Pilatus Mala

(Mt 27:1-2, 11-14; Lk 23:1-5; Jn 18:28-38)

¹ Monbuk anon lob alam-deneko-seriveng hir ggev losho alam teta, galam-horek-yi, gekaunsor pin bedevengwëng rak Yesu, log mëm deduu yah meya devo lok ya Pilatus nema.

² Lob Pilatus lok tepék vu yi bë, “Alam Yuda hir mehö-los-bengö hong-a?” Lok nér yah vu bë, “Genér ya meyoh vu!”

³ Lob alam-deneko-seriveng hir ggev denér gágek ngahisekë rak yi.

⁴ Lom Pilatus lok tepék ggök yahin bë, “Su gënér gágek ti yom rë? Gengo bë denenér gágek ngahisekë rak hong-a?”

⁵ Rëk Yesu su nenér gágek ti yah rë gema, lom Pilatus kwa ya ngahi rot.

Denér Bë Yesu Nadiik

(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

⁶ Alam Yuda hir Buk-ggöksën-yi* lob hir aggata neggëp nebë sënë neyoh vu ngebek pin bë Pilatus nelëein karabus ti ti vër. Bë detahi mehöti arë, og Pilatus nelëein mehö timu saga neyah vu sir.

⁷ Lob vu buk saga alam sën denesis begö vu gavman, gesir vahi sën denesis mehö la medenediik beya denedo karabus lo, lob sir ti arë nebë Barabas.

⁸ Lob alam yu bëpata verup deya vu Pilatus medeketag vu bë, “Gwevong nabë sën genevong yoh vu ta lo!”

⁹ Lok Pilatus nér yah vu sir bë, “Ham vongin bë sa ƙevelekin alam Yuda hir mehö-los-bengö sënë lo vér nök vu ham ma ma?”

¹⁰ In rak ni bë alam-deneko-seriveng hir ggev ahëj nevong medenelë Yesu paya, om sën devo yi lok ya nema.

¹¹ Rék alam-deneko-seriveng hir ggev delok alam pin ahëj bë denanér vu Pilatus bekevelekin Barabas vér.

¹² Lok Pilatus lok tepék yah vu sir ggökin bë, “Log sëk gevong va vu mehö sënë, sën ham nenér yi bë alam Yuda hir mehö-los-bengö lo?”

¹³ Rék detahi yah vu bë, “Gengis yi jak na ƙelepeko*!”

¹⁴ Lom Pilatus lok tepék vu sir bë, “In va? Mehö sënë vong va paya?” Rék pasang detahi ya nikèlap bë, “Gengis yi jak na ƙelepeko*!”

¹⁵ Lob mém Pilatus ngo hir gagek bevongin bë alam ahëj nivesa jak, lom kevelekin Barabas vér, gevong Yesu ya in bë alam-begö-yi debeek yi, lok mém dengis yi jak na ƙelepeko*.

Alam-begö-yi Denér Pelésen Rak Yesu

(Mt 27:27-31; Jn 19:2-3)

¹⁶ Lob alam-begö-yi vahi deko Yesu medelok ya Pilatus yi beggang-gagek-yi ayo ti (Rom ayej nebë Prëtoryam), log detahi alam-begö-yi vahi bedesupin sir ya ving.

¹⁷ Lob deröp tob mala sagap ti lok Yesu gedebuu aggis niggin ggin tahu alam-los-bengöj hir madub gedetung rak yu.

¹⁸ Log depelé yi gedesis nemaj vu gedenér bë, “Alam Yuda hir mehö-los-bengö hong, mehö böp los gayeheng!”

¹⁹ Log desis yu rak atoheng ngesing gedepesuv nyëj kos rak yi gedeyun lusej vu yi.

²⁰ Denér pelésen rak yi ggovek, log dekah tob mala sagap sën vér gederöp yö yi tob lok yah, log deko yi yah meya dobnë in dengis yi jak na ƙelepeko*.

Yesu Nare Rak Kelepeko

(Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

²¹ Deko medeya lob detök vu mehöti lok aggata geverup. Simon vu Kurene, sën Aleksander lu Rupus amaj lo, verup in bë dok na nyëg böp Yerusalem, lob alam-begö-yi dejom yi ahon gedenér bë, “Kweré ƙelepeko*!”

²² Lob deko Yesu medeya nyëg ti sënë arë nebë Golgota (sënë nebë Nyëg-yusekë).

²³ Lob dekeseh mur* teka lok ya wain medeggee lok gedevu vu, rék nilelin gesu num rë.

²⁴ Lob desis yi rak ya ƙelepeko*, log detë gelönг mahen teka la in bë gooин sir ti ti jak bedegeko yi tob.

²⁵ Log 9 krök monbuk lob desis yi rak ya ƙelepeko*.

²⁶ Gedekevu yi gagek sën mehönon denenér rak yi lo rak neggëp ƙelepeko* yu nebë: **ALAM YUDA HIR MEHÖ-LOS-BENGÖ SËNË!**

²⁷ Log desis alam begö hodek luu rak ƙelepeko* ving. Ngwë nare ggëp nema vesa gengwë nare ggëp nema këj.

²⁸ [Nebë saga lob Anutu yi gagek wirek hen lo anon rak, sën nebë: “Detevin yi ving alam nij paya sën denkeyeh horek lo.”]

²⁹ Lob alam sën denayah gedeneyom lo, denenér pelé rak yi gedenevarah nemaj vu yi gedenenér bë, “Hongék-o! Genér bë kwevoh Anutu yi dubvabuung-böp na, gegedev nah buk löö mu?

³⁰ Om ngo gedok vu hong megeduń vu ƙelepeko* megenam!”

³¹ Galam-deneko-seriveng hir ggev losho alam-horek-yi denenér pelë rak yi ving bedenenér vu sir bë, “Nelok vu alam, gak su yoh vu bë yö dok vu yi rë.

³² Nabë yi Kerisi, balam Israel hir mehö-los-bengö yönö, og gevuu kelepeko* geduk menam. Hil galë nabë saga lok mëm hil gevong geving yi!” Gemehö luu sën desis luho nare rak kelepeko* vahi vahi lo denepelë yi ving.

Yesu Diik

(Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

³³ Log hes vu heng rak, lok mala kenu lok beyoh vu dob pin beyam to 3 krök sehuksën.

³⁴ Lob 3 krök sehuksën lob mëm Yesu ngeek böpata bë, “Eloi, Eloi, lama sabaktani!” —sënë degwa nebë: “Sa Anutu! Sa Anutu! Nebë va sën gevuu sa ya-ë?”

³⁵ Lob alam sën denare dus vu yi lo vahi dengo lob denér bë, “Ham ngo! Netahi Elia!”

³⁶ Lok mehöti tup meko ngaa ayo sovinsën sën nedo lok loo lo ti bedagoo lok wain ahëggin sën arë nebë vinegga lo, deduu rak gagwëk gevo ya verup lok Yesu avi in bë sesuvin, lok mehö sënë nér bë, “Ham naköök! Hil galë rë nabë Elia rëk nam geko yi vér in kelepeko* ma rëk nama!”

³⁷ Lob Yesu ngeek böpata log diik ya,

³⁸ lob tob bög sën neruu dub-vabuung-bög ayo vabuung lo kweek rak luu ggëp vavu beya metök ahu.

³⁹ Lob Rom hir alam-begö-yi hir ggev ti sën nare Yesu mala lo lë bë diik ya, lom nér bë, “Mehö sënë og Anutu Nalu yönö rot!”

⁴⁰ Gavëh la denare ading teka mevare denelë. Sir lo sënë Maria vu Magdala, geMaria ngwë sën Yakobus mahen luho Yoses ataj, geSalome.

⁴¹ Vu buk sën Yesu nahën nedo Galilea lo, lom lööho sënë denesepa yi medenelok vu yi. Gavëh vahi sën denesepa yi belosho derak medeya Yerusalem lo denare ving.

Debë Yesu Lok Waak-heljëng-yi

(Mt 27:57-61; Lk 23:50-55; Jn 19:38-42)

⁴² Log hes ggovek in bë duk na, lom alam Yuda kwaj nevo bë degero sir in dega nos dok Buk-sewahsën-yi* monbuk.

⁴³ Lom Yosep vu Arimatea sën kaunsor bög ti los arë, beyi mehö sën medo netung mala in buk sën Anutu-yi-nyëg anon jak lo. Sën kedi rak los niwëek meya vu Pilatus meketag vu yi bë juh Yesu nihel vér in kelepeko*.

⁴⁴ Lob Pilatus lëk in, gekwa vo bë mak diik pevis ma va? Lom vong gagek ya vu alam-begö-yi hir ggev yam, belok tepëk vu bë, “Mehö sënë lo diik ya verök yi ma ma?”

⁴⁵ Rëk alam-begö-yi hir ggev vong gagek yom vu, lob rak ni bë diik ya verök yi, lob mëm nér vu Yosep bë juh heljëng vér begeko mena.

⁴⁶ Lom Yosep baço tob veroo nivesa ti, beruh Yesu nihel vér in kelepeko* mebom lok, gebë lok ya waak ti sën yö desap lok gelöng meris, log tetolin gelöng böpata yah ggërin avi.

⁴⁷ GeMaria vu Magdala, geMaria sën Yoses ata lo, luho delë nyëg sën debë heljëng lok ya neggëp lo.

16

Yesu Kedi Rak Yah

(Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

¹ Log Buk-sewahsën-yi* saga ggovek ya, lob Maria vu Magdala lööho Maria ngwë sën Yakobus ata lo, geSalome, belööho ya debago marasin reggu nivesa in bë dejikin jak Yesu nihel vu bedub.

² Buk-sewahsën-yi ggovek ya geheng to, lok Soda monbuk anon, lob dekedi rak medeya bedub, lok mëm hes mala tök.

³ Nahën deneyök aggata gedenenér vu sir bë, “Mak re rëk tetolin gelöng bögata ti sën nare ggérin waak avi lo na vu hil-a?”

⁴ Lok devér malaj rak medelë lok bë gelöng bögata sën lo tetolin meya nare ya nenga vorot.

⁵ Lob lööho deluk ya waak ayo lom delë gemagäm ti nedo ggëp lööho nemaj vesa. Yi tob veroo adingsekë, lom delék mekenuj ya.

⁶ Lob angér sënë nér vu sir bë, “Ham su kenumin na! Ham yam nesero Yesu Nasaret sën desis yi rak kelepeko lo. Rëk mu su neggëp sënë rë, gaak kedi rak meya. Melöö lë! Nyég sën debë yi lok lo neggëp meris.

⁷ Om melöö nah mena nanér vu yi hur maluh, gevü Pita geving, nabë: Muigin meya distrik Galilea om ham tamuin. Ham rëk gwelë yi vu sagu noh vu gagek sën yö nér vu ham wirek lo.”

⁸ Lob lööho vu waak ayo meto deyom dobnë pevis medeveya medeyah. Denelék rot gavij netök gedeneggöneng in sir, lom su denér rangah vu mehöti rë.

Yesu Tato Yi Vu Maria (Jn 20:11-18)

⁹ [Yesu kedi rak lok Soda monbuk anon, lom tato yi vu Maria vu Magdala muigin. Yi sën Yesu tii memö nemadvahi-bevidek-luu to deya in yi wirek lo.

¹⁰ Avöh sënë yah meya menér bengö vu alam sën denesepa Yesu benahën medo denesu medenesis sir lo.

¹¹ Nér bedengo bë kedi rak menedo mala vesa metök vu yi, rëk ma gesu debë nengaj vu aye rë.

Yesu Tato Yi Vu Yi Hur Maluh Luu (Lk 24:13-35)

¹² Ggovek ya lok sir luu medo denetetuu aggata medeneya vuheng ti, lom Yesu tök vu luho rëk ni agga ngwë rak.

¹³ Lom luho deyah meya denér bengö rangah vu sir vahi, rëk su devong ving luho ving rë.

Yesu Vo Huk Vu Sir Nemadluho-bevidek-ti (Mt 28:16-20; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23)

¹⁴ Ggovek lok mëm yi hur maluh nemadluho-bevidek-ti sënë medo denegga nos lok beggang ayo ti, lom ya meto metök vu sir medelë yi, lom nér sir in su devong ving yi rë gayoj niwëek. Nenér sir nebë sënë in su devong ving alam sën delë bë kedi rak yah lo hir gagek rë.

¹⁵ Lok mëm nér vu sir bë, “Ham na menoh vu dob pin, beham nanér Bengö Nivesa rangah vu mehönon pin.

¹⁶ Mehö sën ayo neyam timu vu sa geripek bël lo, og sëk gaako yi nom vu sa berëk medo mala-tumsën degwata. Gaak mehö sën su ayo neyam timu vu sa rë lo, og rëk medo los yi ngaa nipaya menatök jak nyëvewen bemala nama.

¹⁷ Alam sën ayo neyam timu vu sa lo, og deyoh vu bë rëk degevong ngaa bögababë sënë: Rëk degetii memö geto dena jak sarëg, log debengwëng dok nyég ngwë ayej,

¹⁸ log nabë denajom nyël, ma, denanum bël diiksën, og su rëk denadiiķ rë. Gerëk degebë nemaj jak alam nijraksën benijvesa jak.”

*Yesu Rak Yah Yagek
(Lk 24:50-53; Sn 1:9-11)*

¹⁹ Mehöböp Yesu nér vu sir nebë saga ggovek ya, log Anutu ko yi rak yah yagek benedo nema vesa.

²⁰ Geyi hur maluh deya rak beya denenér yi Bengö Nivesa rangah ya meyoh vu nyëg pin, geMehöböp nedo ving sir menelok vu sir, genevong ngaa böp los niwëëk yoh vu gagek sën nér vu sir lo.]

Yesu Kerisi Yi Bengö Nivesa Sën Lukas Kevu

Lukas Kevu Ƙapiya Sënë Vu Teopilus

¹ Oo mehö böp Teopilus*, seraƙ ni bë alam ngahi kwaj nevo ngaa sën tök vu he lo, bedekevu lok ya ƙapiya vorot.

² Desepa lok alam sën denelë ngaa pin agi rak malaj vu muginsën lo ayej, bedekevu yoh vu. Alam sënë hir huk bë denanér Anutu yi ƙagek rangah, om deturin vu he.

³ Rëk mu sa kwag nevo ving bë mak mém sëk ƙevu niröp rot begevong nök vu hong, in sa nado ving sir hus ading beselok tepék in ngaa pin sën yö vu agu meyam lo degwa mehero vu sir.

⁴ Nebë saga in bë ƙejaƙ ƙagek sën detahu hong lok lo ni nivesa nabë sënék yönöñ rot.

Angér Nér Vu Sakaria Bë Venë Rëk Geço Nalu Jon

⁵ Mehö-neko-seriveng ti nedo lok buk sën Herot* tu alam Yuda hir mehö-los-bengö lo. Arë nebë Sakaria, balam sën Abia negin sir lo ti yi. Gevenë arë nebë Elisabet, geyi degwa vu Aaron.

⁶ Luho denevong ngaa niröp ggëp Anutu mala. Denesepa lok horek los Anutu yi ƙagek pin gesu denevuu ti rë. Ngaa nipaya ti su neggëp vu luho rë.

⁷ Rëk luho naluj ma, gElisabet nare babu seké, beluho atov ya.

⁸ Lob yah verup Abia yi alam hir buk bë degegin huk dub-vabuung ayo, lob Sakaria yi buk bë gevong, lob ƙo rak menevong menare Anutu mala.

⁹ Yik deggooin yi rak lok alam-deneko-seriveng vahi yoh vu sën denevong lo, in bë dok na Mehöböp yi dub ayo vabuung mebesi ngaa bereggü nivesa berup na vu Anutu.

¹⁰ Alam ngahisekë desup sir meyam vare denejom rak ggëp dob, log lok ya nevesi ngaa reggu nivesa verup neya.

¹¹ Lob Sakaria lë geMehöböp yi angér ti verup nare jepö sën ngaa reggu nivesa yi lo nenga vesa.

¹² Lë angér, lob lëk mekenu ya, geggöneng rot.

¹³ Rëk angér nér vu yi bë, “Sakaria, su ƙegöneng! Anutu ngo hong vengevsën ggovék ya, om venäm Elisabet rëk geço hurmahanen maluh ti vu hong. Lob getahi ggev jak yi nabë Jon.

¹⁴ Rëk ayom nivesa, gekwam vesa rot. Ata rëk geço yi, lob alam ngahisekë rëk kwaj vesa rot in yi medenapisek in.

¹⁵ Lob rëk natu ggev mebare Mehöböp mala. Su rëk nanum wain los bël niwëek rë, gaƙ yö rëk nahën dok bare ata ayo, log Anon Vabuung rëk dok nam gérin ayo.

¹⁶ Lob rëk gérin alam Israel ngahisekë denom vu hir Anutu sën hir Mehöböp lo.

¹⁷ Rëk natu mehö niwëek los gayeheng nabë sën Elia wirek lo benamugin, lok mém Mehöböp tamuin yi menam. Rëk gevong mamer, lob alam hib los hurmahanen degelë sir nivesa. Log rëk gérin alam-ƙagek-keyëhsën ayoj bedesepa dok alam-yohvu kwaj nivesa. Log rëk gevong huk in mehönon borot medegero sir in Mehöböp rëk nam.”

¹⁸ Lob Sakaria nér yah vu angér bë, “Sëk jak ƙagek sënë ni nabë yönöñ nabë va? Sa atov ya, besa venëg atov ya ving.”

¹⁹ Lok angér nér yah vu bë, “Sa Gabriel, besa nare Anutu mala, bAnutu yö vong sa yam niröp in bë sa nanér vu hong, megevong bengö nivesa sénë nök vu hong.

²⁰ Om gwengo rë! Sa gagek sénë rëk anon jak dok buk sén Anutu ggooin rak vorot lo. Rëk su gevong ving sayeg rë, om rëk gengoo jak kwam, gesu rëk gebengweng rë, rot bena berup dok buk sén ngaa pin agi anon jak lo, lom mém.”

²¹ Log alam medo denegin Sakaria hus ading rot, lob kwaj ya ngahi, in ya nedo rot lok dub ayo vabuung.

²² Lok luk yom, lob su yoh vu bë bengweng rë. Lom derak ni bë tök vu ngaa agga ti lok dub ayo vabuung. Lom yiñ netato ngaa rak nema mu vu sir, in avi mir.

²³ Lok Sakaria gbovek yi huk, log yah meya ben.

²⁴ Gbovek, lok mém venë Elisabet nalu lok, beyö neggëp beggang ayo yoh vu kwev nemadvahi beggëp neko Mehöböp arë rak bë,

²⁵ “Mehöböp vong nebë sénë vu sa. Sa nalug ma besa niğ nemum, rëk ma geMehöböp kwa vo sa besemu sa.

Angér Nér Vu Maria Bë Rëk Geço Nalu Yesu

²⁶ Elisabet nalu lok bekwev nemadvahi bevidek ti gbovek ya, lok mém Anutu vong angér Gabriel ya distrik Galilea nyög böp ti arë nebë Nasaret.

²⁷ Ya vu avëh avö ti sén deggooin yi rak gbovek menedo vu mehöti arë nebë Yosep. Yi degwa vu Davit*. Gavëh avö arë nebë Maria.

²⁸ Gabriel ya vu yi benér bë, “Hong-e! Anutu kwa vongin hong, menelë hong nivesa. Mehöböp nedo ving hong.”

²⁹ Maria ngo gagek sénë, lob ayo ya ngahi rot, gekwa nevo bë, “Mañ gagek va ti sénë?”

³⁰ Lok angér nér vu yi bë, “Maria, su newam jak. Anutu ahë nivesa vu hong.

³¹ Om gwengo rë! Rëk nalum dok, lob gweço nalum maluh ti. Lob getahi ggev jak nabë Yesu.

³² Rëk natu Mehöböp los bengö, lob denanér yi nabë Anutu Kesuusën nalu. Log Anutu rëk gevong yi natu mehö-los-bengö dok nah yi degwa Davit ben.

³³ Rëk natu Yakop yi mewis lo hir mehö-los-bengö degwata. Lob rëk natu alaj megegin sir degwata los degwata.”

³⁴ Lok Maria lok tepék yah vu angér bë, “Ngaa sénë rëk anon jak nabë va, in sengo nahën nado gesa su rak maluh ti rë?”

³⁵ Lok angér nér yah bë, “Anon Vabuung rëk jak nök hong, gAnutu Vavunë Kesuusën niwëek rëk gebom hong. Om rëk denanér hurmahan sén gweço agi vu tamusën nabë vabuung, los denanér nabë Anutu Nalu.

³⁶ Om gwengo agi rë! Hong ngwë Elisabet atov ya, rëk nalu aguu lok nare ahë. Wirek og alam denenér yi bë nare babu seké, rëk gwëbeng og nalu lok bekwev nemadvahi-bevidek-ti gbovek ya.

³⁷ In Anutu yoh vu bë gevong ngaa pin.”

³⁸ Lok Maria nér bë, “Mehöböp yi hur avëh sa, om yö gevong noh vu sén genér aga.” Lob mém nedo gangér ya.

Maria Ya Nelë Elisabet

³⁹ Maria kedi lok buk saga bepevis meya beggang-bu ti ggëp Yuda hir nyög kedu,

⁴⁰ beya melok ya Sakaria yi beggang benér hes vuheng rak Elisabet.

⁴¹ Hurmahan nare lok Elisabet ayo, gElisabet ngo Maria aye, lob hurmahan neggee lok ayo rot. Lob Anon Vabuung lok yam ggërin Elisabet ayo,

⁴² lob tahi niwëek bë, “Anutu semu hong kesuu avëh pin. Besemu hurmahen sën nare lok ayom aga ving.

⁴³ Sa nebë va om sën Mehöböp ata yam vu sa-ë?

⁴⁴ Om gwengō rë, sa hango ayem lok ya nengaç, lob hurmahanen sën lok nare sayog agi kwa vesa beggee.

⁴⁵ Yönö, Mehöböp rëk semu hong in gevong ving gagek sën nér vu hong lo.”

Maria Yi Raro

⁴⁶ Lob Maria nér bë:

“Sa nehaço Mehöböp arë rak lok ayoğ.

⁴⁷ Lob sanog nepisek in Anutu sën ko sa yah vu yi lo.

⁴⁸ In sa og ngaa meris,

rëk setu yi hur avëh besemu sa.

Om vu gwëbeng sënë gevü tamusën, og alam pin rëk denanér nabë Anutu semu sa.

⁴⁹ In Anutu Mehö Niwëek ata vong ngaa bopata rot vu sa, garë tu vabuung.

⁵⁰ Yi semusemu neggëp ving alam sën deneggurek babu lo,
genesepa lok naluj lo meneya meneya rot.

⁵¹ Nema nevong huk niwëek,

log netii alam sën deneko sir rak lok ayoj lo, meya denepalët lok.

⁵² Nedahun alam-los-bengöj niwëek wëek,

geneko alam sën su los arej rë lo rak.

⁵³ Nevo ngaa nivesa vesa vu alam sën denerak vu in ngaa lo, bedeneko beggovek,

rëk alam sën los bengöj-ggoreksën lo, og netii sir yah los nemaj meris.

⁵⁴ Nelok vu yi hur Israel,

in yö nahën kwa nevo yi gagek

⁵⁵ sën nér wirek vu hil dobahë Abraham lo bë

rëk kwa gevongin yi losho yi mewis sën rëk deberup vu tamusën lo,
beyö gép degwata.”

⁵⁶ Lob Maria nedo ving Elisabet yoh vu kwev lõö, lok yah meya ben.

Elisabet Ko Nanu Jon

⁵⁷ Lob Elisabet yi buk ggovek ya bë geko nalu, lob ko nalu aguu.

⁵⁸ Lob yi alam sën sir beggang-bu ti lo losho alam sën sir degwa ti lo dengo bë Mehöböp semu yi bopata rot, lob kwaj vesa ving yi.

⁵⁹ Log buk nemadvahi-bevidek-luu ggovek ya, geti netu lõö, lob deyam in bë degerah* hurmahanen navi. Devongin bë detahi ama arë Sakaria jak yi,

⁶⁰ rëk hurmahanen ata nér bë, “Ma! Hil tahi Jon jak yi.”

⁶¹ Lok denér yah vu yi bë, “Rëk mu hong alam ti su arë nebë saga rë-o.”

⁶² Rëk ma, lob detato rak nemaj vu ama bë vongin bë tahi ggev re jak nalu,

⁶³ lob tato bedeko taperë mahen ti yam bekevu rak bë: “Arë nabë Jon.” Lob kwaj ya ngahisekë rot.

⁶⁴ Lob mëm Sakaria kwa nivesa lok yah pevis, bemëm daggen sepëp rak benevengwëng, beneko Anutu arë rak.

⁶⁵ Lob alam sën sir beggang-bu ti lo deggoneng rot, beya denér ngaa pin sënë ya meyoh vu distrik Yudea nyég kedu pin.

⁶⁶ Lob alam pin sën dengo bengö lo debë lok ya yuj, bemedo mekwaj nevo, medenenér vu sir bë, “Mak hurmahanen sënë rëk jig lob gevong nabë va?” Lob Mehöböp nemalain yi menegin.

Sakaria Yi Raro

⁶⁷ Lob Anon Vabuung lok yam ggërin ama Sakaria ayo bevong menér gagek rangah nebë:

- 68** “Hil gaço Mehöböp arë jak, hil Israel hil Anutu.
In Yam vu yi alam in bë dok vu sir begekö sir vër in hir ngaa nipaya nyëvewen.
- 69** Genevong mehö niwëek ti verup lok yi hur Davit* yi mewis in bë geko hil nom vu yi.
- 70** Yoh vu gagek sën nevong verup yi alam vabuung lo avij bedenenér rangah yö vu agu rot beyam lo.
- 71** Bë: Rëk geko hil vër in alam sën denesis begö vu hil los alam sën denelë hil paya lo nemaj.
- 72** Nevong Yam in bë gagek kwa-vonginsën sën nér vu hil kenud lo lo anon jak, genevong in bë gagek vabuung sën joo vu sir wirek lo anon jak.
- 73** Gagek sën nenér los yönö vavunë vu hil dobahë Abraham nebë:
- 74-75** Rëk geko hil vër in alam sën denesis begö vu hil lo pin nemaj gehil su rëk agönengin sir rë, lok mëm hil bare mala menatu yi alam vabuung los yohvu megako arë jak noh vu buk pin vu dob.
- 76** Log hong, hur mahen-e! Alam rëk denanér hong nabë Mehöböp los gayeheng yi mehö-nenér-gagek-rangahsën ti hong.
In rëk genamugin megwetongin Mehöböp yi aggata,
- 77** lob Anutu-yi-alam dejaķ ni nabë vongin kevoh hir ngaa nipaya na, gegekö sir nah vu yi.
- 78** Ngaa sënë rëk berup in hil Anutu kwa vongin hil, lom rëk gevong Mehö-rangah-yi nam vu hil nabë sën hes neverup monbuk menetum rak hil.
- 79** Rëk nam in gevong berangah jak in alam sën denedo lok malakenu bevongin denadiik lo, gerék geko hil vahi betato aggata vu hil in hil medo nivesa los ayod gëp revuh.”
- 80** Lok hurmahen sënë rig meböp rak, lob tök vu kwa besepa lok ngaa nivesa. Lok mëm ya nedo nyëg-yumeris rot beya verup lok buk sën tök yam tato yi vu alam Israel.

2

Maria Ko Yesu (Mt 1:18-25)

- 1** Lob vu buk saga alam Rom hir mehö-los-bengö Sisar* Augustus vong gagek ya vu alam pin nebë vongin gevong sensas ti bekevu alam pin arëj.
- 2** Kvirinius tu kiap böp menegin distrik Suria lok buk saga, lob vong sensas nyëdahis sënë.
- 3** Lob alam pin deneya medeneya bej in bë dekevu arëj.
- 4** Lob Yosep vu Nasaret ggëp distrik Galilea meraķ meyah Davit yi nyëg Betlehem ggëp distrik Yudea, in Davit* yi mewis yi, beyi degwa vu Davit*.
- 5** Luho venë Maria sën deli vu yi in bë luho denajom nemaj lo, deya in bë kiap kevu luho arëj dok ti. GeMaria nalu lok nare ayo.
- 6** Lob luho ya verup denedo Betlehem, log Maria yi buk ggovek ya bë geko nalu.
- 7** Lob ko nalu aguu mebom yi lok tob mebë lok neggëp reggu hir gabumnos-yi, in vatëvek bej pup ya genyëg len ti su neggëp rë.

Angër Nér Bengö Vu Sipsip Alaj

- 8** Lob sipsip alaj denedo dus vu nyëg Betlehem saga bedenegin hir sipsip buk ggëp pahup ayo.

⁹ Lob Anutu yi angér ti yam vu sir, benikapiik los vunek vunek yagek yi jéh rak sir nebë nengwah bōpata, lom deggoneng rot.

¹⁰ Lók angér nér vu sir bë, “Ham su newamin jak! Gač ham gwengo rë! Sa hačo Bengö Nivesa yam vu ham, gevü alam pin sén denedo dob-ë, in bë degengo bekwaj vesa rot.

¹¹ In gwëbeng sénë avéh ti ko nalu vu Davit yi nyég bōp Betlehem. Yič yi Mehöbōp Kerisi*. Yi saga sén yam in bë gečo alam vër in hir ngaa nipaya nyévewen.

¹² Geham rëk gwelë jak sénë nabë debom yi lok tob meneggëp lok reggu hir gabum-nos-yi.”

¹³ Lob pevis bangér ngahisekë vu yagek medeyam ving angér ti sénë medepisek in Anutu medečo arë rak nebë,

¹⁴ “Hil gačo Anutu arë jak na vavuné!

Galam pin ayoj gëp revuh in Anutu nelë sir nivesa.”

Sipsip Alaj Ya Delë Yesu

¹⁵ Angér deyah medeya yagek, log sipsip alaj lo yom denér vu sir bë, “Ham-o! Hil ana Betlehem megalë ngaa sén anon rak agu, sén gwëbeng Mehöbōp nér tato vu hil lo.”

¹⁶ Log dekedi rak pevis medeya. Ya deverup, lob detök rak Maria luho Yosep gedenedo, gehurmahan neggëp lok reggu hir gabum-nos-yi.

¹⁷ Delë ggovek, log denér gagek sén dengo rak hurmahan lo rangah.

¹⁸ Lob alam pin sén dengo sipsip alaj hir gagek lo kenuj ya rot.

¹⁹ Rëk mu Maria, og jelë gagek pin sénë lok ya yu bemedo mekwa nevo.

²⁰ Log sipsip alaj lo deyah medeya, gedenečo Anutu arë rak. Kwaj vesa vu Anutu in ngaa pin sén dengo los delë lo, yoh vu sén angér nér vu sir lo.

Detahi Ggev Rak Hurmahan

²¹ Neggëp gebuk nemadvahi-bevidek-löö rak, lok mém derah* navi, log detahi ggev rak yi bë Yesu. Su lok nare ata ayo rë geyö nahën, log angér tahi ggev sénë rak yi vorot.

Simeon Luho Ana Delë Yesu Lok Dub Ayo

²² Buk sén avéh los naluj deneggëp rot meneggovek gedeneluč yah dub ayo ggökin in bë nij vesseek jak lo ggovek ya yoh vu sén Moses nér lo, lob Yesu ata lu ama dečo yi medeya Yerusalem in bë degetung yi dok na Mehöbōp nema.

²³ Sénë yoh vu Mehöbōp yi gagek sén neggëp lok yi kapiya lo bë: Avéh degečo naluj muginsén, benabë aguu, og ham gwevong bedenatu Mehöbōp yi ngaa vabuung.

²⁴ Log luho bë debesi seriveng geving, noh vu sén Mehöbōp yi horek nér lo bë: Vevop nivesa luu ma, nuung nalu mewis luu.

²⁵ Lob mehöti arë nebë Simeon nedo Yerusalem. Yi mehö niröp menesepa lok Anutu yönö, log negin mehö semusén sén rëk dok vu Israel lo. GAnon Vabuung nedo ving yi.

²⁶ GAnon Vabuung tatečin vu yi vorot bë su rëk nadiiķ pevis rë, gač rëk gelë Mehöbōp yi Kerisi* jak mala rë, lok mém.

²⁷ Lob mém Anon Vabuung kehe ayo belok ya dub-vabuung-bōp ayo, lok Yesu ata lu ama dečo yi verup lok ya in bë degevong noh vu sén horek nér lo.

²⁸ Lom Simeon ko hurmahan ya betabuu gepisek in Anutu mečo arë rak bë:

²⁹ “O Mehöbōp, mém sëk nadiiķ los ahëg nivesa,

in gwëbeng sénë gagek sén genér wirek lo anon rak.

³⁰ Sa malag rak mehö sén gevong in bë gwečo he nök vu hong lo.

31 Lom gevong ngaa sënë ggëp mehönon pin malaj.

32 Mehö sënë nebë rangah, om rëk najëh rangah jak alam dahis pin,
lob geko hong alam Israel lo arëj jak rot.”

33 Yosep luho venë kwaj ya ngahi in gagek sën Simeon nér rak luho naluj agi.

34 Lok Simeon jom rak vu Anutu bë semu luho, log nér vu hurmahen ata Maria bë, “Gwengo rë, hurmahen sënë rëk gevong balam Israel ngahisekë rëk malaj nama, log rëk gevong besir ngahisekë denom vu Anutu. Yam in tato aggata vu hil, rëk mu alam ngahisekë rëk niј dëlin yi.

35 Rëk nabë sënë in mëm alam ngahisekë kwaj sën yö neggëp vu sir lo natök rangah. Rëk mu ngo rëk ayom maggin rot geving berëk nabë sën paëp-yu-anil ti negelu newam.”

36 Log tum avëh-nenér-gagek-rangahsën ti nedo, arë nebë Ana. Panuel nalu yi, geyi degwa vu Aser, rëk yi atov rot. Yi avö gerak regga beluho denedo wirek yoh vu ngebek nemadvahi-bevidek-luu,

37 lok regga diik, genedo alov rot beyi ngebek 84 rak lok buk sënë. Rëk su nevuu dub-vabuung-böp ya rë, gaک yö neya rot. Buk ngahi og aye ggërin nos genejom rak menedo mu, benevong Anutu yi huk buk gerangah.

38 Lob Yesu lööho ama lu ata nahën denare lok buk sënë, log Ana verup ving bepisek in Anutu, log nér gagek rak hurmahen sënë vu alam pin sën denegin bë Anutu geko alam Yerusalem nah vu yi lo.

Yosep Yah Nasaret

39 Devong ngaa pin sënë yoh vu sën Mehöböp yi horek nér lo, log deyah medeya distrik Galilea vu hir nyëg böp Nasaret lo.

40 Log hurmahen rig beniwiëk rak. Beyi mehö los kwa nivesa, bAnutu yi semusemu neggëp vu yi.

Yesu Böp Rak Meya Dub-vabuung-böp

41 Yesu ama lu ata denerak medeneya Yerusalem yoh vu ta pin medenelë buk vabuung böp sën denenér bë Buk-ggöksën-yi* lo.

42 Lob Yesu yi ta nemadluho-bevidek-luu rak, log yiک devong nebë saga mederaک medeya Yerusalem in bë degelë Buk-ggöksën-yi*.

43 Lob Buk-ggöksën-yi* ggovek ya, beyi buk pin maya, log deneyah medeneya bej. Gaک Yesu og nedo Yerusalem, gama lu ata dugin.

44 Luho dekuung bë ya ving yi mehö la medeneya. Rot besehuk luk, lok luho denesero yi beya denesero vu alam sën losho degwa ti lo, genij papu lo.

45 Luho desero medenesero rëk ma. Lom luho deyah medeya denesero yi vu Yerusalem.

46 Luho medo denesero yi yoh vu buk löö, lok mëm luho detök vu yi lok dub-vabuung-böp ayo, genedo ving alam tatovaha lo, benengo hir gagek, genelok tepëk in degwa ving.

47 Lob alam pin sën vare denengo yi tepëk lo կenuj ya in kwa los yi gagek sën nenér yah vu sir lo.

48 Ama lu ata delë yi, lob delëk anon mederanga nemaj. Lob ata nér vu yi bë, “Aguu-e? Gevasap aluu in-a? Alu amam ayomin maggin rot in alu medo nesero hong rot.”

49 Lok nér yah vu luho bë, “Melu nesero sa in va? Maک melu su kwamin nevo bë sëk medo dok Amaگ yi beggang rë?”

50 Rëk luho su kwaj tök rak yi gagek sën nér agi degwa rë.

51 Ggovek log mëm yah ving luho belööho deyah Nasaret, lob yö nenga yes yes vu ama lu ata ayej. Lob ata jelë gagek pin sënë lok ya yu bemedo mekwa nevo.

52 GeYesu rig meböp rak, lob yi Mehö los kwa nivesa rot. Lob Anutu losho mehönon denelë yi nivesa, mekwaj vesa in.

3

*Mehö-neripek-alam Jon Nenér Gagek
(Mt 3:1-12; Mk 1:2-8; Jn 1:19-28)*

1 Tiberius tu alam Rom hir Sisar* menedo yoh vu ta nemadluho mene-madvahi vorot, lob vong bePontius Pilatus tu kiap pin vu distrik Yudea hir yusekë benegin sir. Log Herot* tu yusekë menegin distrik Galilea, gari Pilip tu yusekë menegin alam ggëp distrik Ituraya los Trakonitis. Log Lusanus tu yusekë menegin distrik Abilene,

2 gAnas luho Kayapas detu alam-deneko-seriveng hir ggev böp. Lob Sakaria nalu Jon nedo nyëg-yumeris lok buk saga, bAnutu yi gagek neyam vu yi.

3 Nebë saga, lob neyoh vu beggang-bu pin sën nedo dus vu bël Yordan, benenér gagek vu alam bë degerin sir medejipek bël, lob mëm Anutu rëk kevoh hir ngaa nipaya sën neggëp vu sir lo na.

4 Sënë yoh vu gagek sën mehö-nenér-gagek-rangahsën Yesaya nér meneggëp lok Anutu-yi-ķapiya lo bë:

“Mehöti aye neraķ lok nyëg-yumeris bë:
‘Ham bolinin Mehöböp yi aggata,
meham sesor begëp niröp.

5 Debahu lii ayo böp böp na,
gededev kedu böp böp los mahen medegerurin geto geving.

Gaggata pin sën neggëp bejusën lo,
og dedev gguu beniverök jak.

6 In alam pin degelë ngaa sën Anutu gevong in geko hil nah vu yi lo.”

7 Lob alam ngahisekë deya vu yi in bë dejipek bël jak nema, lok nér vu sir bë, “Nyël nalu ham! Re nér vu ham bë ham beya in nyëvewen sën rëk natök vu ham vu Buk-tamusën agi?

8 Ham gwevong ngaa niröp noh vu sën ham wërin ayomin lo, in tato nabë ham wërin ham yönö. Gak ham su kwamin bo megweko gagek jak nah menanér nabë Abraham yi mewis ham. Gak sa nanér vu ham nabë Anutu yoh vu bë gevong gelöng sëne denatu Abraham yi mewis.

9 Yönö, in koov nevu nevaled kele géga meneggëp vorot. In kele pin sën su denesis anoj nivesa rë lo, og rëk buv mebesi jak na nengwah.”

10 Nér nebë sënë, lob alam pin denelok tepëk in yi bë, “Om he rëk gevong nabë va?”

11 Lok nér yah vu sir bë, “Mehöti sën yi röpröp luu neggëp vu yi lo, og bo ngwë vu mehö ngwë sën neraķ vu in lo. Gemehöti sën yi nos neggëp lo, yik gevong nabë saga geving.”

12 Log alam sën deneko takës* lo la deyam ving in bë dejipek bël, lob delok tepëk vu yi bë, “Tatovaha, log hek rëk gévong nabë va?”

13 Lok nér yah vu sir bë, “Ham gweko monë takës niröp noh vu sën gavman nér vu ham lo, gak ham su gódekk la sevök na geving rë.”

14 Log alam-begö-yi la delok tepëk in sir vu yi bë, “Log hek rëk gévong nabë va?” Lok nér yah vu sir bë, “Ham su ngis mehönon jeggin jeggin los nanér gagek kuungsën jak sir in nabë ham godekk hir monë lu ngaa, gak yik ham gweko ham monë sën ggev denebago ham lo niröp los ahëmin nivesa beggovek.”

¹⁵ Alam dengo gagek sënë, lob kwaj vo ya niwëëk lok ayoj bë, “Mak Jon sënë yik mak yi Mehö sën Anutu ggooin rak in bë geko hil nah lo ma ma?”

¹⁶ Nebë sënë, lob Jon nér yah vu sir bë, “Sa naripek ham rak bël. Rëk mëm mehö los niwëëk ti kesuu sa rëk tamuin sa menam, log sa su mehö niğ vesa yoh vu in bë sa natu yi hur bekevelekin vaha suu rë. Yi saga sën rëk basuh ham begevong Anon Vabuung vu ham vahi begevong benengwah ga ham vahi.

¹⁷ Jom yi savor lok ya nema vorot in tetëhin kale kale na in yi wit*, gengupin wit* anon jak na yi jök-wit-yi. Gaç kale kale saga og rëk besi jak na nengwah sën yö medo netum degwata lo.”

¹⁸ Jon nenér bengö nivesa vu alam genenér gagek ngahisekë ving in bë gelu ayoj medegérin sir.

Herot Ko Jon Ya Karabus*

(Mt 14:3-4; Mk 6:17-18)

¹⁹ Rëk Jon vo gagek rak hir yusekë Herot*, in ggodek ari avëh Herodias log nevong ngaa nipaya vahi ving.

²⁰ Genevong ngaa nipaya ti sënë ggökin ving: Tung Jon ya karabus.

Jon Ripek Yesu

(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

²¹ Log alam pin deneripek bël, lob Yesu ripek bël ving. Ripek bël ggovek gevare nejom rak, lob yaçek tatekin yi

²² gAnon Vabuung ni nebë soñ nuung beluk yam rak ya yi. Log gagek ti yam vu yaçek bë, “Sa naluñ hong. Sahëg neving hong besa halë hong nivesa.”

Yesu Yi Degwa Lo

(Mt 1:1-17)

²³ Yesu yi ta mehödahis-menemadluho rak, lob mëm ko yi huk rak. Lok alam kwaj nevo yi bë yiñ Yosep nalu yi.

Log yiñ Yosep ama Heli.

²⁴ Ga, Heli ama Matat,

geMatat ama Levi* ga, Levi* ama Melki.

Ga, Melki ama Yanai ga, Yanai ama Yosep (sënëk yö ngwë).

²⁵ Ga, Yosep ama Matatias ga, Matatias ama Amos.

Ga, Amos ama Naum ga, Naum ama Esli.

Ga, Esli ama Nagai.

²⁶ Ga, Nagai ama Maat.

Ga, Maat ama Matatias (sënëk yö ngwë), ga, Matatias ama Semein.

Ga, Semein ama Yosek ga, Yosek ama Yoda.

²⁷ Ga, Yoda ama Yoanan ga, Yoanan ama Resa.

Ga, Resa ama Serubabel ga, Serubabel ama Sealtiel.

Ga, Sealtiel ama Neri.

²⁸ Ga, Neri ama Melki, (sënëk yö ngwë).

Ga, Melki ama Adi ga, Adi ama Kosam.

Ga, Kosam ama Elmadam ga, Elmadam ama Er.

²⁹ Ga, Er ama Yosua ga, Yosua ama Elieser.

Ga, Elieser ama Yorim ga, Yorim ama Matat (sënëk yö ngwë).

Ga, Matat ama Levi (sënëk yö ngwë).

³⁰ Ga, Levi ama Simeon.

Ga, Simeon ama Yuda ga, Yuda ama Yosep (sënëk yö ngwë).

Ga, Yosep ama Yonam ga, Yonam ama Eliakim.

³¹ Ga, Eliakim ama Melea ga, Melea ama Mena.

Ga, Mena ama Matata ga, Matata ama Natan.

Ga, Natan ama Davit.
³² Ga, Davit ama Yesé.
 Ga, Yesé ama Obet ga, Obet ama Boas.
 Ga, Boas ama Salmon ga, Salmon ama Nason.
³³ Ga, Nason ama Aminadap ga, Aminadap ama Admin ga, Admin ama Arni.
 Ga, Arni ama Hesron ga, Hesron ama Peres.
 Ga, Peres ama Yuda (sënëk yö ngwë).
³⁴ Ga, Yuda ama Yakop.
 Ga, Yakop ama Isaak ga, Isaak ama Abraham.
 Ga, Abraham ama Tera ga, Tera ama Nahor.
³⁵ Ga, Nahor ama Seruk ga, Seruk ama Reyu.
 Ga, Reyu ama Pelek ga, Pelek ama Eber.
 Ga, Eber ama Sela.
³⁶ Ga, Sela ama Kainan.
 Ga, Kainan ama Arpaksat ga, Arpaksat ama Sem.
 Ga, Sem ama Noa ga, Noa ama Lamek.
³⁷ Ga, Lamek ama Metusala ga, Metusala ama Enok.
 Ga, Enok ama Yaret ga, Yaret ama Mahalalel.
 Ga, Mahalalel ama Kainan (sënëk yö ngwë).
³⁸ Ga, Kainan ama Enos.
 Ga, Enos ama Set ga, Set ama Adam.
 Ga, Adam og yiķ Anutu nalu in tung yi.

4

Satan Seggi Yesu

(Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)

¹ Anon Vabuung lok yam ggérin Yesu ayo, lob yi vu bël Yordan meneyah, lob Anon Vabuung li yi meya nyég-yumeris.

² Beya nedo nyég-yumeris yoh vu buk mehödahis luu, lob Satan pelépin yi. Yesu su negga nos lok buk saga rë, genedo meris yoh vu buk pin sënë beggovek ya lok tum diikahë.

³ Lob Satan nér vu yi bë, “Bë Anutu nalu hong, og genanér megelóng sënë natu brët.”

⁴ Lok Yesu nér yah vu bë, “Gagek neggpép lok Anutu-yi-ķapiya bë: Nos mu su yoh vu bë gevong bemehönon demedo vesaj rë.”

⁵ Lok Satan ko yi meraķ ya ķedu ading, lob pevis betato alam pin sën denedo dob lo los hir nyég pin vu Yesu,

⁶ genér vu yi bë, “Sék bo ngaa nivesa vesa los niwëek sënë pin vu hong barëm bög jak kesuu mehönon pin. In ngaa pin sënë tu sa ngaa. Om nabë sebo vu mehöti, og sek bo vu yi benatu yi ngaa.

⁷ Om nabë genadudek vu sa megweko sa jak, og ngaa pin sënë rëk nök natu hong ngaa.”

⁸ Lok Yesu nér yah vu yi bë, “Gagek neggpép lok Anutu-yi-ķapiya nebë: Yiķ gweko Mehöbög sën hong Anutu lo jak, begegurek yi yö timu babu.”

⁹ Lok Satan ko Yesu ggökin beya nyég bög Yerusalem metung yi rak ya Dubvabuung-bög yu vavunë rot, genér vu yi bë, “Bë Anutu Nalu hong, og gwetë hong na dob,

¹⁰ in gagek neggpép lok Anutu-yi-ķapiya bë:

Rëk gevong yi angér lo
 nam degegin hong nivesa.

¹¹ Log nér ving bë:

Rék detabuu hong dok nemaj,
gesu rék gengis vaham jak gelöng rë.”

¹² Loķ Yesu nér yah vu yi bë,
“Gagek neggp ving bë: Su geseggi hong Mehöböp Anutu.”
¹³ Satan seggi yi rak ngaa sënë ggovek, log ya gekwa vo bë maam buk ngwë
ré.

*Yesu Ko Huk Rak Nyēdahis Ggëp Galilea
(Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)*

¹⁴ Yesu ko niwëek vu Anon Vabuung beyah meya distrik Galilea, lob bengö
ya meyoh vu distrik saga los dahis.

¹⁵ Lob netatekin gagek vu alam lok hir dub-supinsën-yi pin, lob alam pin
deko arë rak.

*Alam Nasaret Deruu Demij Vu Yesu
(Mt 13:53-58; Mk 6:1-6)*

¹⁶ Lob Yesu yah verup Nasaret sën wirek yi mahan genedo merig lok lo, log
Buk-sewahsën-yi*, lob lok ya dub-supinsën-yi nebë sën yō nevong yoh vu soda
pin lo. Lob kedi nare in bë natevin Anutu yi gagek.

¹⁷ Lob devo mehö-nenér-gagek-rangahsën Yesaya yi kapiya lok nema
bepuh, lob tök rak len teka sën dekevu meneggëp bë:

¹⁸ “Mehöböp yi Anon Vabuung lok yam ggërin sayog.

In yō ggooin sa rak

in bë sa nanér Bengö Nivesa vu alam sën denerak vu in ngaa lo.

Vong sa yam in bë sa nanér gagek rangah vu alam sën denedo lok karabus
ayo lo nabë ggovek ya gedegetah sir vër.

Gesa bë nanér vu alam malaj kenod lo nabë malaj natum gökin medegelë
nyëg.

Gevong sa yam in bë sa gaço alam sën ngaa maggin deginengin sir lo vër,

¹⁹ gesa nanér rangah nabë ngebek sën Mehöböp gelë mehönon nivesa lo tök
yam ggovek.”

²⁰ Yesu tevin gagek dus ti sënë ggovek medengo, lob vevir kapiya yah bevo
yah vu ala geto nedo. Log alam sën denedo lok dub-supinsën-yi ayo lo pin yik
malaj neya timu vu yi.

²¹ Lob mém ko gagek lo rak menér vu sir bë, “Anutu yi gagek sën ham nahëñ
nengo agi lo anon rak gwëbeng.”

²² Lob deko arë rak, lok kwaj neya ngahi in yi gagek nivesa vesa sën nenér
verup avi lo, medenér bë, “In va gemu sënëk Yosep nalu-ë lo?”

²³ Lob nér vu sir bë, “Yönon, maķ ham rék nanér alam hib hir gagek ti sënë
jak sa nabë, ‘Dokta! Ngó gwevong benim vesa jak namugin rë. Om gwevong
ngaa nabë sën he hangó bë gevong ggëp Kapernaum lo dok ngó hong nyëg
sënë geving lok mém.’”

²⁴ Lok nér ggökin bë, “Sa nanér yönö vu ham nabë: Alam su denebë nengaj
vu mehö-nenér-gagek-rangahsën ti ggëp yō yi beggang degwa rë.

²⁵ Rék mu sa nanér yönö vu ham nabë: Lok Elia yi buk og avëh alov
ngahisekë denedo Israel. Lob beggob kehe ya gebamöö veriik, behob su neto
rë yoh vu ngebek löö bekwev nemadvahi-mevidek-ti. Gemeyip bopata yoh vu
nyëg.

²⁶ Rék Anutu su vong Elia ya vu alov la vu Israel in bë dok vu sir rë. Gak
mém yik vong yi meya nyëg ngwë vu Sarepat ggëp distrik Sidon mu in dok vu
avëh alov ti vu sagu.

²⁷ Log yik alam nij sevuuk ngahisekë denedo Israel lok mehö-nenér-gagek-rangahsën Elisa yi buk nebë saga ving. Rék sir ti su nivesa neraç lok sir len rë. Gaç yik mehö-yu-ngwë Naaman vu dob Suria yö timu sën nivesa rak.”

²⁸ Lok alam pin sën denedo dub-supinsën-yi agi dengo gagek sënë, lob ahëj sengën bopata rot.

²⁹ Lob dekedi deruuk Yesu to meya in nyëg saga. Delev hir nyëg sagi benedo rak nyëg kedu ti, lob deko yi medeya pekë in bë dejos na.

³⁰ Rék ma geyoh sir vuheng atov beto meya.

Yesu Tii Memö To Meya In Mehöti

(Mk 1:21-28)

³¹ Lok tum ya meto distrik Galilea yi nyëg bop ngwë sën Kapernaum. Log Buk-sewahsën-yi*, lob nenér gagek vu alam.

³² Dengo yi gagek, lob avij tök mederanga nemaj in nenér gagek nebë mehö los niwëek ti.

³³ Lok memö ti nedo lok mehö ti benedo lok dub-supinsën-yi saga ving, lob ngeek bë,

³⁴ “O! Yesu vu Nasaret, bë gwevong va vu he? Maç geyam in bë kwevoh he? Seraç nim bë Anutu yi mehö vabuung hong.”

³⁵ Rék Yesu petukek rak bë, “Ayem nama! Gegweto gena in mehö saga!” Lob memö sënë tê mehö lo to neggp Dob lok sir vuheng, log to meya, rék su vong paya vu yi rë.

³⁶ Lob alam pin delék anon gedenenér vu sir bë, “Sënëk maç gagek re? Mehö sënë nenér vu memö nebë yi mehö niwëek los bengö ti, om denengo aye meto deneya in mehönon.”

³⁷ Yesu vong nebë sënë, lob bengö ya meyoh vu nyëg pin vu sagu.

Yesu Vong MePita Ggen Avëh Nivesa Rak

(Mt 8:14-15; Mk 1:29-31)

³⁸ Yesu vu dub-supinsën-yi ayo meluk yom, lom ya melok ya Simon yi beggang, geSimon ggen avëh nivanë bopata meneggip. Lob deketag vu Yesu bë dok vu yi.

³⁹ To meya nare dus mekepë yi ya vu, log petukek rak nivanë, lob nikul ya. Log avëh kedi rak pevis beneyeh nos in losho dega.

Yesu Ro Alam Ngahisekë Menij Vesa Rak

(Mt 8:16-17; Mk 1:32-34)

⁴⁰ Hes ggovek in bë duk na, lob alam deko hir alam sën nij neraç lo medeya vu yi. Lob nebë nema rak sir pin ti ti benevong benijvesa neraç.

⁴¹ Gememö to deneya in alam ngahisekë, gedenengeek bë, “Anutu Nalu hong.” Rék petukek rak sir bë ayej nama. In derak ni bë yi Mehö sën Anutu ggooin rak in bë geko hil nah lo.

Yesu Nevong Huk Meneya Nyëg Böp La

(Mk 1:35-39)

⁴² Log monbuk anon, lob kedi rak beya nyëg-yumeris tahsën ti. Lok alam desero yi medeya vu yi bedevongin bë denanerin yi in su gevuu sir gena nyëg ngwë.

⁴³ Rék nér vu sir bë, “Sa naya in nanér Anutu-yi-nyëg yi Bengö Nivesa rangah vu nyëg vahi geving. In Anutu vong sa meseyam in bë gevong huk sënë.”

⁴⁴ Lob ya nenér lok distrik Yudea hir dub-supinsën-yi pin.

5*Yesu Tebë Pita, Lom Ko Gël Ngahisekë
(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)*

¹ Buk ti, lob nare ngaggee bög Genesaret* nenga, lob alam ngahisekë ya detetup yi medahis rak, in bë degengo Anutu yi gagek.

² Lob lë geyag mahen luu nedo meris yam ngaggee nenga galam-gël-yi deluk medeneripek lek.

³ Lob rak ya yağ ngwë sën Simon yiyi, benér vu yi lob ko yağ to meya vuheng teka, log mém nedo rak genetatekin gagek vu sir.

⁴ Nér gagek vu sir ggovek, log nér vu Simon bë, “Gwetee hong yağ geto mena ngaggee sën luk ya ading teka lok mém ham gwetë lek duk na in ham gweko gél.”

⁵ Lok Simon nér yah bë, “Alag, he hevong huk bögata gwëbeng buk ading rot, rëk he su haço gél la rë. Rëk maam genér om sak getë lek duk nah gökin rë.”

⁶ Devong nebë sënë, lob devasu gél ngahisekë rot belek vongin bë bepul.

⁷ Lob detahi sir vahi sën denedo rak yağ ngwë lo bë na dedok vu sir. Lob mém deya bedecko gél rak yağ luhoho, rëk gél vevii bevongin bë duk na ngaggee.

⁸ Simon Pita lë nebë sënë, lob yun lus lok Yesu vaha genér bë, “Oo-o, Mehöbög! Gedééin sa gegena! In sak ngaa nipaya neggëp vu sa.”

⁹ In losho yi alam sën denedo lok yağ delë gél pin sën deko lo, lob kenuj ya in.

¹⁰ Log Sebedi nalu Yakobus luho ari Jon sën yik losho Simon denevong huk timu lo, kenuj ya in ving. Rëk Yesu nér vu Simon bë, “Su newam jak, in rëk gweko mehönon nabë saga.”

¹¹ Lob dedadii yağ ya ronek, lob devuu ngaa pin ya gedetamuin yi, belosho deya.

*Yesu Vong Bemehöti Yi Sevuuk Mehor
(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)*

¹² Yesu nedo nyég bög ti, lob mehöti nedo sagu, besevuuk vunin navi pin. Mehö sënë lë Yesu, lob petev meneggëp lok vaha geketaq vu yi bë, “Mehöbög! Nabë ahëm geving, og geyoh vu bë gwëvong mesa niq vesEEK jak.”

¹³ Lob Yesu bë nema rak yi genér bë, “Sahég ving, om nim vesEEK jak!” Lob yik sevuuk saga mehor ya pevis.

¹⁴ Log Yesu vo kooin bë, “Su gena genanér vu mehöti. Gaq mém gena getato navim vu mehö-neko-seriveng, gegwetung seriveng* in nim vesEEK rak. Noh vu sën Moses nér wirek bë hil gevong lo. In alam pin dejak ni nabë nim vesEEK rak.”

¹⁵ Rëk ma geYesu yi ngaa pin sën nevong lo bengö tup luk nyég meya. Lob alam ngahisekë dengo medeyam vu yi in bë degengo yi gagek gegevong hir niraksam sën nama na.

¹⁶ Rëk buk la og netah yi ya nyég-yumeris menejom rak.

*Yesu Vong Bemehö Nema Los Vaha Nipaya Ti Nivesa Rak
(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)*

¹⁷ Buk ti, lob medo nenér gagek vu mehö la, galam Parisai* la losho alam-horek-yi la denedo ving. Deyam ggëp nyég neru ti ti lo pin. Vu distrik Galilea, gevu distrik Yudea gevu nyég bög Yerusalem. Lob Mehöbög vo niwëek vu Yesu in bë gero alam niraksam benijvesa jak.

¹⁸ Lob mehö la devaku mehö ti rak reek medeya vu in sekë pin selöngin. Lob devaku medeya in bë na degebë dok Yesu mala gëp beggang ayo,

¹⁹ rëk nyëg mir in alam ngahisekë, gesu aggata neggëp in bë debaku dok na rë. Nebë saga, lob derak ya beggang demi tamangsën medekehe beggang demi gedeseluhin mehö sënë los reek luğ ya alam vuheng atov beya meto neggëp lok Yesu mala.

²⁰ Yesu lë berak ni bë ayoj neya timu vu yi, lob nér vu mehö sënë bë, “Sa mehö-e! Sa dahun hong ngaa nipaya ya.”

²¹ Lob alam Parisai* losho alam-horek-yi yö kwaj neya ngahi bë, “Mehö re sagi, sën neko yi rak besevök Anutu-ë? Mehöti su yoh vu bë dahun ngaa nipaya na rë, gağ Anutu yö timu yoh vu.”

²² Rëk Yesu rak ayoj ni, lob nér yah vu sir bë, “Ham ayomin neya ngahi in va?

²³ Ham kwamin nevo gagek sën senér agi bë, ‘Sa dahun hong ngaa nipaya ya’ lo bë anon ma, in re yoh vu bë gelë nabë dahun ya yön-a? Rëk mu mém nabë sa nanér vu yi nabë, ‘Kwedi jak megenah!’ og mém ham rëk jak ni nabë sa nanér gagek los anon.

²⁴ Rëk sa bë ham jak ni nabë Mehönon Nalu yoh vu bë dahun ngaa nipaya na vu dob.” Log peggirin menér vu mehö sën sekë selöngeñ lo bë, “Sa nanér nök vu hong nabë: Kwedi gweço hong reek jak megenah böm.”

²⁵ Nér nebë sënë, lob yiğ kedi rak avuti rak alam pin saga malaj, bekerë ngaa sën devaku rak lo beneyah ben, geneço Anutu arë rak.

²⁶ Lob alam pin saga kenuj ya gederanga nemaj. Lob dekö Anutu arë rak, gedeggöneng medenenér bë, “Ngaa ti sën hil halë gwébeng agi yö aggta ti.”

Yesu Tahi Levi (Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

²⁷ Ggovek, geYesu to meyah dobnë meneya, lok lë gemehö sën neko takës* lo ti lok nedo beggang-takës-yi. Arë nebë Levi.* Lob nér vu yi bë, “Genam gesepa sa.”

²⁸ Lob vuu ngaa pin menedo, gekedi meya sepa Yesu meluho deya.

²⁹ Lob Levi vong Yesu yi nos bög ti lok yi beggang, balam sën deneço takës* lo ngahisekë losho alam vahi deyam ving luho belosho denegga.

³⁰ Rëk alam Parisai* losho hir alam-horek-yi delë, lom denér gagek ngahisekë rak Yesu vu yi hur maluh lo bë, “Nebë va sën ham los alam-deneço-takës* losho alam sën denevong ngaa nipaya lo newa nos lok ti-ë?”

³¹ Lok Yesu nér yah vu sir bë, “Alam nijvesa su deneya vu dokta rë. Gağ yiğ alam nijräksën mu yö deneya vu.

³² Om sa su yam in bë tahi alam-yohvu rë. Gağ seyam in bë tahi alam sën ngaa nipaya neggëp vu sir lo in degérin ayoj.”

Yesu Tahu Yi Rak Mehö Sën Neço Avëh Lo (Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

³³ Lok delok tepék vu Yesu ggökin bë, “Jon yi hur maluh ayej deneggérin nos gedenejom rak beron beron, balam Parisai* hir hur maluh denevong nebë saga ving. Rëk hong hur maluh, og yö medo denegga gedenenum mu.”

³⁴ Lok Yesu peggirin gagek rak mehö sën neko avëh lo benér yah vu sir bë, “Ham kwamin bo rë, nabë mehöti medo geving yi alam geluho avëh ti denajom nemaj. Bë nabë sënë, og yi alam sënë su deyoh vu bë ayej gérin nos rë.”

³⁵ Rëk mém buk sën debo mehö sën ko avëh lo vër, besu medo geving yi alam rë, og mém yi alam rëk ayoj maggin bayej gérin nos dok buk saga.”

Yesu Tahu Yi Gagek Rak Tob Los Wain Gememëk Navi

* **5:27:** Levi sënë arë ngwë nebë Matai. Su Yakob nalu rë, gağ yiğ mehö ngwë.

³⁶ Lok Yesu nér gagek peggirinsën ngwë vu sir ggökin bë, “Mehöti su nekweek tob mewis ti len teka menepeka mugeng ngwë sën nekweek lo len rak rë. Bë mehöti gevong nabë saga, og rëk gevong paya vu tob mewis saga, gemewis len ti sën lo su luho tob mugeng rëk gëp ti rë.

³⁷ Log mehöti su netöö wain* mewis lok memék navi mugeng rë. Bë mehöti gevong nabë sénë, og wain rëk ngol memék navi mebepul gewain keseh geto mena. Gememék navi nipaya jak geving.

³⁸ Gak yik alam yö denetöö wain mewis lok ya memék navi mewis og mém.

³⁹ Log alam sën yö denenum wain mugeng lo, og su ahëj neving wain mewis rë. Gaķ denenér bë, ‘Wain mugeng mém nivesa.’ ”

6

Gagek Rak Sën Hil Su Gevong Huk Dok Buk-sewahsën-yi (Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

¹ Buk-sewahsën-yi* ti, lob Yesu losho yi hur maluh deyoh ya huk wit* ti ayo medeya. Lob yi hur maluh derur wit* anon la mederii rak nemaj mededah.

² Rëk alam Parisai* la delë medenér bë, “Nebë va sën ham kweyëh horek Buk-sewahsën-yi-ë?”

³ Lok Yesu lok tepëk yah vu sir bë, “Maķ ham su tevin gagek rak ngaa sën Davit vong wirek lo rë? Sën losho yi hur dediķahëj lo,

⁴ lob lok ya Anutu yi dub beko brët vabuung sën denetung netu seriveng benedo ggëp Anutu mala lo. Alam-deneķo-seriveng mu yö deyoh vu bë dega brët saga, gaķ alam meris nebë Davit og ma. Rëk gga gevo vu yi hur medegga ving.”

⁵ Log Yesu nér ving bë, “Mehönon Nalu tu Buk-sewahsën-yi* ala.”

Yesu Vong Mehö-sekë-paya Ti Menivesa Rak Lok Buk-sewahsën-yi (Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

⁶ Log Buk-sewahsën-yi* ngwë, lob lok ya dub-supinsën-yi menetatekiñ gagek vu alam. Log mehöti nema vesa belooin benedo.

⁷ Alam-horek-yi losho alam Parisai* medo malaj nesepa Yesu in bë degelë nabë rëk gevong benema nivesa jak dok Buk-sewahsën-yi*, ma rëk nama! In denesero aggata in bë denanér gagek jak Yesu nabë keyëh horek.

⁸ Rëk yö rak ayoj ni. Lob nér vu mehö sën sekë paya lo bë, “Kwedi genam gebare dok vuheng atov.” Lob kedi meya nare.

⁹ Log Yesu nér vu sir bë, “Sa bë dok tepëk in gagek ti vu ham nabë: Maķ horek nér bë hil gevong ngaa nivesa dok Buk-sewahsën-yi*, ma hil gevong ngaa nipaya? Maķ nér bë hil adok vu alam in demedo vesaj, ma hil nid dël jak sir in malaj nama?”

¹⁰ Log mala neko lok menelë sir pin, log nér vu mehö lo bë, “Getelo sekëm nam!” Telo sekë ya, lob nivesa lok ggökin.

¹¹ Rëk alam saga ahëj sengën bëpata rot, geyah desap sir rak bë degevong nabë va vu Yesu!

Yesu Vong Yi Hur Maluh Denetu Sinarë (Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)

¹² Lok buk sénë, Yesu tah yi ya kedu ti in bë najom jak, lob medo mejom rak vu Anutu buk ading rot menyëg heng ya.

¹³ Log hes mala verup, lob supin yi hur maluh ya vu yi, betum ggooin sir nemadluho-mevidek-luu lo rak benér sir bë Sinarë.

¹⁴ Alam lo sénë: Simon sën Yesu tahi ggev ngwë rak bë Pita lo. Ga, ari Andreas. Ga, Yakobus lu Jon. Ga, Pilip lu Bartolomai.

¹⁵ Ga, Matai lu Tomas. Ga, Yakobus sën Alpeus nalu. Ga, Simon sën yi mehö-neruuk-alam-Rom lo.

¹⁶ Ga, Yudas sën Yakobus nalu lo, log Yudas Iskariot sën rëk nanér Yesu rangah vu alam-begö-yi lo.

*Yesu Vong Huk Rak Alam Ngahisekë
(Mt 4:23-25)*

¹⁷ Lob Yesu luķ meya ving sir beya nare nyëg neggumeng ti ving yi hur maluh yu bōpata. Galam ngahisekë deyam vu nyëg bōp Yerusalem, gesir sën distrik Yudea pin, galam loo sën dus vu Ture los Sidon lo beyam desupin sir medenedo.

¹⁸ Deyam in bë degengo yi gagek, log gevong behir niraksën nama na. Galam sën memö nevasap sir lo, og Yesu nevong menijvesa nerak ving.

¹⁹ Galam pin denedu sir in bë degebë nemaj jak yi. In yi niwëek ya nevong balam pin njvesa nerak.

*Yesu Nér Bë Mehönon Deyoh Vu Bë Kwaj Vesa, Gedeyoh Vu Bë Dengu
(Mt 5:1-12)*

²⁰ Lok Yesu vër mala rak menelë yi hur maluh lo, lom nér bë:

“Ham sën nerak vu in ngaa dob-yi lo, ham kwamin vesa.

In ham tu Anutu-yi-alam beham rëk medo nivesa dok yi nyëg.

²¹ Ham sën nedikahëmin agi, ham kwamin vesa.

In ham su rëk jak vu in ngaa nivesa ti vu tamusën rë.

Ham sën nesu menedo agi, ham kwamin vesa.

In ham rëk kwamin vesa menanöp vu tamusën.

²² Alam rëk degelë geham sepa dok Mehönon Nalu,

lob rëk degelë ham paya,

bedegetii ham, gedepelë ham,

gedenanér ham nabë ham nimin paya,

rëk mu ham kwamin vesa in ngaa saga.

²³ Nabë degevong nabë sënë vu ham, og ham kwamin vesa, geham napisek in rot, in ham nyëvewen sën neggp yagek lo, og bōpata rot. In wirek og kenuj lo denevong nebë sënë vu alam-denenér-gagek-rangahsën lo ving.

²⁴ Gaķ ham sën los bengömin-ggoreksën lo, og gëpin ham!

In ham nedo rak ngaa sën nivesa vesa lo vorot.

²⁵ Geham sën newa nos bōp bahëmin nepup agi, gëpin ham!

In ham rëk jak vu in ngaa vu tamusën.

Geham sën nenöp gwëbeng agi, gëpin ham!

In ham rëk ngu mengis ham vu tamusën bemalamin ruk keseh.

²⁶ Nabë alam pin degeko ham arëmin jak, og gëpin ham!

In kenuj lo denevong nebë saga wirek vu alam-gagek-kuungsën lo.”

*Yesu Nér Bë Hil Ahëd Geving Alam SënDenelë Hil Paya Lo
(Mt 5:38-48)*

²⁷ “Rëk sa bë nanér vu ham sën nengo sa gagek agi nabë: Ham kwamin pesivin alam sën denesis begö vu ham lo. Geham gwevong nivesa vu alam sën degelë ham paya lo.

²⁸ Geham najom jak in alam sën deneterot ham lo nabë Anutu semu sir. Geham bengev jak in alam sën denenér pelë rak ham lo nabë Anutu dok vu sir.

²⁹ Nabë mehöti petap nengam vahi, og hongek gegwërin vahi bepetap geving. Genabë mehöti ngoo dok hong röpröp-ayööng-yi, og genakah hong röpröp ngwë geving, gaķ su gegulin.

30 Nabë mehöti ketag ngaa ti vu hong, og gebo vu yi. Genabë mehöti sepos hong ngaa v r in hong, og su genanér vu nab e bo nom.

31 N aa s n ham ah min neving b  alam degevong vu ham lo, og y k ham gwevong nab e saga vu sir namug n.

32 Nab e y k ham ngo ah min geving alam s n ah ej neving ham lo mu, og alam r k degeko ham ar min jak in degwa tena? Gak y k alam pin og denevong neb  s n e, bah ej neving alam s n ah ej neving sir lo.

33 Log nab e ham dok vu alam s n denelok vu ham lo mu, og alam r k degeko ham ar min jak in degwa tena? Gak y k alam pin og denevong neb  s n e ving.

34 Log nab e ham bo ngaa vu alam gekwamin bo nab e r k debo dok nah vu ham, og alam r k degeko ham ar min jak in degwa tena? Gak y k alam pin og denevo ngaa vu sir vahi, in b  degeko hir ngaa vahi dok nah ny vewen.

35 Gak m m ham ah min geving alam s n denesis beg  vu ham lo. Geham dok vu mehönon pin. Ham bo ngaa vu alam, gak ham su kwamin bo nab e r k debo ngaa ti nom vu ham dok nah ny vewen. Ham gwevong nab e saga, log vu tamus n, og ham r k nat k vu ham ny vewen b pata rot benatu Anutu Vavun  nalu lo. In nevong semus n vu alam s n su kwaj vesa in yi r  lo, losho alam nij paya.

36 Om ham kwamin gevongin alam medok vu sir nab e s n ham Amamin Anutu nevong lo.”

Yesu N r B  Su Geseggi Meh  Ngw  Hir Gagek Nab  Getu Ala

(Mt 7:1-5)

37 “Ham su seggi meh  ngw  dok ayomin nab  yi meh  nipaya. In lob Anutu su seggi ham benan r ham nab  ham alam n imin paya. Log ham su nan r meh  ngw  nab  degeko ny vewen dok nah hir ngaa nipaya. In lob Anutu su nan r ham nab  ham gweko ny vewen dok nah ham ngaa nipaya. Gak ham dahun ngaa nipaya s n mehönon denevong vu ham lo na, in lob Anutu dahun ham ngaa nipaya na geving.

38 Ham bo ngaa vu mehönon, og Anutu r k bo dok nah vu ham rot, beham d g napup avi, beham deginengin geseserin jak beduk na, genam g k g okin megerurin geto. In y k ngaa s n ham nevong vu meh non lo, og Anutu r k gevong nab  saga dok nah vu ham.”

39 Log Yesu n r gagek peggirins n ti vu sir b , “Ma k meh  mala  enod ti yoh vu b  tato aggata vu meh  mala  enod ngw ? Ma! B  nab  s n e, og luhoho r k deb s s v dok ti.

40 Hur maluh ti su kesuu yi tatovaha r . B  tatovaha tahu yi govek mejak ni, og m m luho ala r k deg p ti.

41 Ma  enel kale mahen teka s n negga rak arim mala lo, log su kwam nevo gang dus ti s n negg p lok malam aga r ?

42 Ma neb  va s n  en r vu arim b , ‘Ari-e! K o k gesa hevong  ale v r in malam  ahis r .’ Gwel  r ! Hong meh  kwam luu! In gang negg p lok ngo malam  ahis! Ngo gwevong gang dus ti s n e v r in malam govek r , lok m m r k gwele ngaa mahen teka s n negg p lok arim mala aga nivesa megebo v r.”

Yesu N r B  Kele Nipaya Y  Nesis Anon Nipaya

(Mt 7:17-20; 12:33-35)

43 “Kele nivesa su nesis anon nipaya r . Log  ale nipaya su yoh vu b  r k ngis anon nivesa r .

44 Om meh non degel   ale anon, lok m m dej k ni nab   ale nivesa, ma nipaya. In meh ti su nerur mori anon rak aggis niggin ti jes r . Log meh ti su nerur vud anon rak  ale niggin nipaya ti agga r .

⁴⁵ Om mehö nivesa neko ngaa nivesa vör lok ngaa nivesa sën nesupin meneggëp lok ayo lo, menenér yam rangah. Log mehö nipaya neko ngaa nipaya vör lok ngaa nipaya sën nesupin meneggëp lok ayo lo, menenér yam rangah. Mehönon avij nenér gagek sën neggëp lok ayo lo, meneyam rangah.”

*Yesu Tahu Gagek Rak Sën Hil Adev Beggang Lo
(Mt 7:24-27)*

⁴⁶ “Ham ayemin neloğ sa bë, ‘Mehöbop, Mehöbop!’ rëk ham su nengo sayeg rë in va?

⁴⁷ Alam sën denam vu sa bedegenö sa gagek bedesepa dok lo

⁴⁸ og sir nebë mehö sën lev yi beggang rak nedo gelöng bop, belev mudeng len luğ ya rot. Log bël vaar bopata beya mevuv rak beggang lo, rëk su yoh vu bë kevoħ rë. In mehö sënë yö lev niwëek mero.

⁴⁹ Gak alam sën degengo sa gagek rëk su desepa dok rë lo, og sir nebë mehö sën lev yi beggang rak nedo dob vavunë mu lo. Su lev mudeng luğ ya ġebinë rë, om bël vaar beya mevuv rak beggang saga, lob kevoħ ya pevis, benipaya rak ya verök yi.”

7

*Yesu Vong Balam-begö-yi Vu Rom Hir Ggev Yi Hur Nivesa Rak
(Mt 8:5-13)*

¹ Yesu nér gagek sënë vu alam ggovek, log ya rak beya meluk ya Kaper-naum.

² Alam-begö-yi vu Rom yu ti yoh vu mehödahis nemadvahi (100) hir ggev nedo, beyi hur ti nedo, lob ahë neving yi rot, rëk hur tök vu nirakṣen, bedus rak bë nadiik.

³ Lok alam-begö-yi hir ggev sënë ngo bë Yesu ya verup nedo, lob vong Yuda hir ggev la deya vu yi in bë na denanér vu benam gevong beyi hur nivesa jak.

⁴ Ya neverup vu Yesu, lob deketaġ niwëek vu bë, “Mehö sënë yi mehö nivesa, om yoh vu bë gedok vu yi.

⁵ Ahë neving hil Yuda, beyö lev hil Yuda hil dub-supinsën-yi ti.”

⁶ Lob losho Yesu deyah, beya neverup dus rak beggang, lok alam-begö-yi hir ggev vo gagek vu yi mehö la medeko medeya vu Yesu bë, “Mehöbop, su ġebasap hong, in sak su mehö niġ vesa yoh vu in bë gedok na sa beggang rë.

⁷ Log sa su niġ vesa in bë senök vu hong geving rë. Om yiķ genanér jak avim mu, gesa hur rëk nivesa jak.

⁸ Gaķ yiķ sa mehö los niġ wëek ti ving. Sa nahurek sa alaq babu, log sengo sa alam-begö-yi sën sa neheġin sir lo deneggurek sa babug ving nebë saga. Bë sa nanér vu sir ti nabë, ‘Genal!', og rëk na. Log bë sa nanér vu ngwë nabë, ‘Genam!', og rëk nam. Log bë sa nanér vu sa hur nabë, ‘Gwevong huk sënél', og rëk gevong. Om yiķ genanér jak avim mu og yiķ yoh vu.”

⁹ Yesu ngo gagek sënë, lob ranga nema geggérin yah vu alam yu bopata sën losho denesepa sir medeneya lo bë, “Sa nanér vu ham yönö nabë sa su tök vu Israel ti gayo neyam timu vu sa nebë sënë rë.”

¹⁰ Log alam sën alam-begö-yi hir ggev vong sir ya lo yah neverup beggang lok delë bë hur lo nivesa lok menedo.

Yesu Vong Balam Nain Magäm Ti Vesa Lok

¹¹ Heng to, lob Yesu ya nyēg bop ti arë nebë Nain. Lob yi hur maluh losho alam ngahisekë rot deya ving yi.

¹² Lob ya deto dus rak nyēg bop saga yi aggata avi, lok alam devakü heljeng ti meya verup deneya bedub. Heljeng sënë ata yam ving. In yiķ nalu aġuu

perurek timu sën diik agi, geyi avëh alov. Log alam ngahisekë vu nyëg saga desepa sir medeyam ving.

¹³ Lob Yesu lë avëh saga mekwa paya in rot, lob nér vu bë, “Su gengu!”

¹⁴ Lob to meya dus bebë nema rak reek sën devaku heljëng lok lo, lom denare. Log Yesu nér bë, “Hur magäm-e! Sa nanér vu hong nabë kwedi jak!”

¹⁵ Lob heljëng lo kedi rak menedo benevengwëng. Log mëm Yesu vong yi yah vu ata.

¹⁶ Nebë sënë, lob alam pin deggoneng bemëm deko Anutu arë rak medenér bë, “Mehö-nenér-gagek-rangahsën böpata ti sën verup nare lok hil vu heng atov agi.” Gedenér ving bë, “Anutu Yam in dok vu yi alam.”

¹⁷ Lob denér Yesu bengö sënë ya meyoh vu distrik Yudea los nyëg vahi pin.

Jon Vong Hur Maluh Luu Ya Vu Yesu

(Mt 11:2-6)

¹⁸ Mehö-neripek-alam Jon yi hur maluh denér ngaa pin sën Yesu nevong lo vu yi.

¹⁹ Lob Jon tahi yi hur maluh luu ya vu yi bevong luho ya in bë dedok tepék vu Mehöbop nabë, “Yik hong mehö sën denenér bë rëk nam lo sënë, ma he rëk medo gegín yi rë?”

²⁰ Lob luho ya deverup vu Yesu medenér bë, “Mehö-neripek-alam Jon vong aluu Yam vu hong genér bë, ‘Maķ yik hong mehö sën denenér bë rëk nam lo sënë, ma he rëk medo gegín yi rë?’ ”

²¹ Lob lok buk sënë, Yesu medo nevong alam nirakṣen aggagga menijvesa nerak. Netii memö to deneya in sir, genevong balam malaj kenod denelë nyëg ggökin.

²² Lob Yesu nér yah vu luho bë, “Melu nah mena nanér ngaa sën melu nelë los nengo agi vu Jon nabë: Alam malaj kenod denelë nyëg, galam vahaj paya deneya aggata, galam nij sevuuk nij vesseek nerak, galam nengaj mir denengo gagek, galam sën denediik lo vesaj neloč yah, log alam sën denedo paya in ngaa navij yi lo denengo Bengö Nivesa.

²³ Om mehö sën su kwa neya luu luu in sa rë lo, og kwa vesa.”

Yesu Vong Tepék Rak Ngaa Ngahisekë In Jon

(Mt 11:7-19)

²⁴ Jon yi hur luho deyah, lok mëm Yesu nér Jon yi degwa vu alam bë, “Wirek ham ya nyëg-yumeris in bë ham gwele mehö nebë va? Maķ ham ya in bë gwelë nabë ayööng neko dee ti menekepë ya geneyom-a?

²⁵ Ma ham ya in bë gwelë mehö nebë va? Maķ ham bë gwelë mehöti neröp tob niyes mala ngeri ngeri? Ma. Alam sën deneröp tob niyes los denedo rak ngaa nivesa vesa lo, og sir sagak yö denedo ggëp alam-los-bengöj bej.

²⁶ Ma ham ya in bë gwelë mehö nebë va? Mehö-nenér-gagek-rangahsën ti? Ee-ë, om mëm sa nanér vu ham nabë, mëm yi mehö-nenér-gagek-rangahsën, bekesuu alam denenér-gagek-rangahsën pin.

²⁷ Yik mehö saga sën gagek rak yi lok Anutu-yi-kapiya lo bë:

Gwengo rë, sëk gevong sa hur ti namugin
mena negetongin aggata in hong.

²⁸ Om sa nanér vu ham nabë: Jon arë bop rot kesuu alam pin sën ataj neko sir vu dob agi. Rëk mu alam sën denesepa lok sa bedenetu Anutu-yi-alam lo pin, og rëk dekesuu Jon.”

²⁹ Dengo gagek sënë ggovek, log alam pin losho alam sën deneko takës* lo denér bë, “Yönon. Anutu nevong ngaa niröp.” In deneripek bël rak Jon nema.

³⁰ Rëk alam Parisai* losho alam-horek-yi, og su deyam beJon ripek sir rë, gak deruu demij vu aggata nivesa sën Anutu bë tatekin vu sir lo.

³¹ Log Yesu nér bë, “Om mak sëk tatekin ham alam buk sënë jak va? Mak ham nebë va?

³² Ham nebë hurmahen sën ggëp deneggök telig medenetahi vu sir vewen bë:

‘He nasis ggageng,

rëk ma geham su nelöö rë.

Gehe nasu kwamin paya paya,

rëk ham su nesu menepengah ham ving rë.’

³³ In mehö neripek alam Jon yam, lom su negga nos los nenum wain rë. Lok ham nenér bë, ‘Memö nelok vu yi.’

³⁴ Log Mehönon Nalu yam, lob negga los nenum, lok ham nér yi bë, ‘Ham gwelë, mehö saguk mehö ahëta, gemehö sën yö nenum wain pangäsén. Galam sën deneko takës* lo, losho alam sën denevong ngaa nipaya lo vahi hir mehö yi.’

³⁵ Rëk mu hil galë Anutu yi huk los kwa, lob mëm hil ajaç ni nabë mehö los kwa ti.”

Avëh Ti Sën Ngaa Nipaya Neggëp Vu Yi Lo Ripek Yesu Vaha Rak Wël

³⁶ Alam Parisai* ti tahi Yesu bë na mega nos geving yi, lob ya ben bemedo negga nos.

³⁷ Lob avëh nipaya ti nedo nyëg sagu, lob ngo bë Yesu medo negga nos lok Parisai* sënë yi beggang. Lob ko wël reggu malangeri lok buayo gelöng alabasta* veroo ti beya vu.

³⁸ Ya verup nare lok Yesu demi dus vu vaha gemedo nesu, lob mala ruķ töö rak Yesu vaha, log revu rak yu viis. Log mul Yesu vaha, gekeseh wël merikin rak vaha.

³⁹ Rëk Parisai* sën tahi Yesu meya negga nos ving yi lo lë ngaa sënë, lob kwa nevo bë, “Yönon, bë mehö sënë yi mehö-nenér-gagek-rangahsën, og rëk jak avëh sën nema rak yi agi ni, gejak ni geving nabë avëh nipaya.”

⁴⁰ Nebë sënë lok Yesu rak ni benér yah vu yi bë, “Simon, sa kwag nevo gagek ti, om sa bë nanér vu hong.” Lok Simon nér bë, “Tatovaha, genanér nam.”

⁴¹ Lob Yesu nér bë, “Mehöti vo ngaa vu mehö luu meya neggëp vu luho, geluho su devo lok rë. Ngwë yi K500, gengwë yiğ hen K50 mu.

⁴² Rëk luho su deyo vu bë debo dok nah rë, lob mehö sënë nilël rak luho. Om mehö ngwë tena sën rëk ahë geving yi rot-a?”

⁴³ Lok Simon nér yah bë, “Sa kwag nevo bë mehö sën yi nyëvewen böpata mesevök lo mak ahë neving monë ala rot mekesuu.” Lob Yesu nér vu bë, “Genér yoh vu.”

⁴⁴ Lok Yesu ggërin yah vu avëh sënë genér vu Simon bë, “Gwelë avëh sënë? Seyam hong beggang ayo, rëk su gevo bël vu sa in bë sejipek vahag rë. Rëk avëh sënë og ripek sa vahag rak mala ruķ gerevu rak yu viis.

⁴⁵ Log selok yön beggang ayo rëk su gemul* sa rë, rëk avëh sënë og yö medo nemul* sa vahag rot.

⁴⁶ Log su gerikin wël teka rak sa yug rë, rëk avëh sënë lok wël nivesa rot sagi rak sa vahag.

⁴⁷ Om sa nanér vu hong yön nabë: Avëh sënë ahë neving Anutu pangäsén rot in yi ngaa nipaya ngahisekë rot, rëk ma gAnutu dahun ya bemaya. Gak mehö sën ngaa nipaya mahen mu neggëp vu yi, lob Anutu dahun ya lo, og yiğ ahë neving yi mahen teka mu.”

⁴⁸ Log Yesu nér vu avëh bë, “Sa dahun hong ngaa nipaya ya vorot.”

49 Lob alam sën losho medo denegga nos lo kedi denér yah meyom vu sir bë, “Mehö sënë mak yi re om sën bë dahun ngaa nipaya na-é?”

50 Log Yesu nér vu avëh lo bë, “Ayom neyam timu vu sa, om Anutu ḳo hong yom vu yi vorot. Kwam vesa megena los ayom sepëp.”

8

Avëh La Detamuin Yesu Medeya

1 Ggovek lok Yesu ya neko lok nyëg bög bög los beggang-bu mahen mahen, benenér Bengö Nivesa rangah vu sir rak Anutu-yi-nyëg. Lob yi hur maluh nemadluho-mevidek-luu lo deya ving yi.

2 Gavëh la sën wirek Yesu netii memö in sir los nevo niraksën vër in sir lo deya ving. Sir sënë: Maria sën denenér bë Maria vu Magdala, beYesu tii memö nemadvahi-bevidek-luu to deya in yi wirek lo.

3 Ga, Kusa sën negin Herot* yi beggang lo venë Yoana, ga, Susana, gavëh vahi ving, melosho deya. Avëh pin sënë denelok vu Yesu losho yi hur maluh lo rak hir monë lu ngaa.

Mehöti Netetëhin Nos Gahis Lok Huk Anon

(Mt 13:1-9; Mk 4:1-9)

4 Alam yu bögata desupin sir medenedo galam vu nyëg pin deyam vu Yesu, lob nér gagek peggirinsën ti sënë vu sir bë,

5 “Mehö netetëhin nos gahis ti to meya huk anon in bë tetëhin yi nos gahis. Netetëhin nos gahis, lob vahi to nedo lok aggata sën neyoh huk vuheng lo, lob mehönon denevakë gesok yam degga.

6 Ga, gahis la to merak nedo dob mahen teka sën rak neggëp gelöng vavunë, lob kip rëk bël ma, lob meran mediik ya.

7 Log gahis la to melok ya nedo vos nigginggin ayo, lob vos nigginggin sënë kip berig, lob ggök nos bevong paya.

8 Log mëm gahis la to meluk ya nedo dob jeji, lob kip merig besis anon nivesa. Nesis dahis nemadvahi vahi.” Log nér bë, “Bë mehöti nenga neggëp, og gengo gagek sënë.”

Yesu Nenér Gagek Peggirinsën Degwa

(Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)

9 Lob yi hur maluh delok tepék vu yi in gagek peggirinsën sënë degwa.

10 Lok nér bë, “Anutu yö tatekin yi nyëg yi gagek vunsën degwa vu ham, beham rëk jak ni. Rëk alam vahi og degengo gagek peggirinsën mu, ‘in malaj rëk gelë, rëk mu su rëk dejak ni rë.’

Log rëk degengo gagek, rëk mu su rëk dejak degwa ni rë.”

Yesu Tatekin Nos Gahis Lo Yi Degwa

(Mt 13:18-23; Mk 4:13-20)

11 “Gagek peggirinsën sagi degwa nebë: Nos gahis sënë yi Anutu yi gagek.

12 Log gahis la sën to nedo lok aggata lo, yi alam sën denengo gagek, lok Satan ya neko vër in ayoj in bë rëk degevong geving lob Anutu geko sir nah lo.

13 Log gahis la sën to nedo lok nyëg gelöng lo, yi alam sën dengo gagek bekwaj vesa in lo, rëk mu su luç ya ayoj rë. Gaç yi devong ving dus teka, lok seggisën tök vu sir lom deléein ya.

14 Log gahis la sën to melok ya vos nigginggin ayo lo, og yi alam sën dengo gagek medeya medeya, lok tum newaj rak in maggin aggagga, gemonë los ngaa-dob-yi sën nesemu hil navid lo pin ggök ya, lom su anon rak rë gediik ya.

¹⁵ Gāk gahis sën to meluk ya dob jeji lo, og alam sën dengo gagek medejom ahon bayoj neya niröp beneggëp nivesa, gedenedo niwëëk medenevong banon nerak lo.”

Yesu Nér Bé Hil Su Abun Ram
(Mk 4:21-25)

¹⁶ “Mehöti su netaggi lok ram genekeyovekin dëg rak, ma netung ggevek ya reek len rë. Gāk netung rak ya vavunë, in bë alam sën dedok na beggang ayo lo degelë nyëg.

¹⁷ Lob ngaa pin sën neggëp vunsën gwëbeng agi rëk natök nam rangah. Gengaa pin sën mehönon denelok kesii in lo, rëk natök nam rangah vu tamusën balam pin dejak ni.

¹⁸ Ham gwebë nengamin, in ham gwengo gagek megwero. Mehöti sën nerak gagek la degwa ni bekwa nevo lo, og rëk jak la degwa ni geving rot. Gemehöti sën su nerak gagek degwa ni rë lo, og rëk kwa birekin teka sën nerak ni lo benama na verök yi.”

Yesu Ata Lo Ari Lo
(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)

¹⁹ Lok buk saga Yesu ata lo ari lo deya in bë degelë yi, rëk alam yu bëpata desup sir medenedo, lob su deyoh vu bë dedok na vu yi rë.

²⁰ Lok mehö la denér ya vu yi bë, “Atam losho arim lo verup denare dobnë. Deyam in bë degelë hong.”

²¹ Lok nér yah vu sir bë, “Alam sën denengo Anutu yi gagek medenesepa lok lo, og sir saga sën sa atag lo arig lo.”

Yesu Nér Lob Sang Ahë Yes Rak
(Mt 8:23-27; Mk 4:35-40)

²² Buk ti lob Yesu losho yi hur maluh derak ya yag, lom nér vu sir bë, “Hil ajak mana ngaggee nenga vahi.” Lom deya.

²³ Yāg neya geYesuk ggëp yiing. Log sang bëpata ti verup, lob vong bengaggee neluk ya yāg ayo bevuuk lok bedus rak bë malaj nama.

²⁴ Lob ya deggee vu Yesu gedenér vu bë, “Tatovaha! Hil hevongin malad nama!” Lob kedi petupek rak sang los ngaggee sën netëë lo, lob sang los ngaggee ahë yes rak, gededun ma geneggëp.

²⁵ Log nér vu sir bë, “Ham su ayomin neyam timu vu sa yönö rë!” Lom deggoneng gekwaj ya ngahi medenenér vu sir bë, “Māk mehö sënë yi nebë va, om sën nér vu sang los bël, lob dengo aye-ë?”

Yesu Tii Memö To Meya In Mehöti
(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

²⁶ Lok ya deverup Gadara hir dob ga, distrik Galilea neggëp ngaggee nenga vahi yi, genyëg sënë neggëp vahi.

²⁷ Lob Yesu vu yāg mepesöng ya ronek, lok alam nyëg sënë ti verup vu yi. Memö la denedo lok mehö sënë meyö medo neya ahë töksën yö wirek la, lob su nedo lok beggang rë, gāk yö ya neggëp lok waak sën denebë mehönon sekëj lok lo.

²⁸ Mehö sënë lë Yesu, lob ngeek geto petev meneggëp lok vaha. Log ngeek bëpata bë, “Yesu! Anutu Vavunë Nalu hong! Bé gwevong va vu sa? Sa ketag vu hong nabë su gebasap sa!”

²⁹ Nér bë sënë in Yesu nér vu memö bë geto mena in mehö sënë, in memö sënë nejom yi ahon beron ngahisekë. Lob yi alam malaj nesepa yi medeneduu rak sëng los aën buk ngahi, rëk ma genevepul sëng lu ngaa pin. Gememö sënë netë meneya nyëg-yumeris.

³⁰ Lob Yesu lok tepék vu yi bë, “Aräm re?” Lok nér yah bë, “Mehömehö.” In degwa nebë memö ngahisekë denedo lok yi.

³¹ Lob memö pin saga detahi ya vu Yesu bë, “Su gwestii he dok na asoreng bōpata sën adingsekë rot lo!”

³² Log böök yu ti vare deneruuk rak kedu dus vu sir, lob memö lo deketag vu Yesu bë, “Mäm gwevong he na vu böök sagu!” Lob Yesu vong sir ya.

³³ Lob memö lo to deya in mehö sënë beya delok ya böök yu ti sënë. Lob pevis geböök pin deserög rot beya devës ya nyëg vaha degwa, bedeluk ya ngaggee merehöö sir bermalaj maya verök yi.

³⁴ Lob alam sën denegin böök lo delë, lob deveya medeya, beya denér ngaa sënë vu alam nyëg bōp los mahen mahen pin.

³⁵ Lob alam saga deya in bë degelë ngaa sën to meya lo. Yah deverup vu Yesu bedelë mehö sën memö to deya in yi lo, gevëh tob gekwa nevo ngaa nivesa, genedo lok Yesu vaha. Lok tum deneggöneng in sir rot.

³⁶ Lok mëm alam sën delë ngaa agi rak malaj lo deturin ngaa sën Yesu vong vu mehö sën memö nelok vu yi wirek lok nivesa rak agi medero.

³⁷ Lob alam pin vu Gadara denér vu Yesu bë kedi jak mena, gesu medo hir nyëg. In deneggöneng rot. Lob Yesu rak yah yağ meyah meya.

³⁸ Lok mehö sën memö to deya in yi lo ketag vu Yesu bë na geving yi. Rëk Yesu vong yi yah genér vu bë,

³⁹ “Genah megena bööm, megena genanér ngaa pin sën Anutu vong vu hong lo vu hong alam.” Lob mehö lo yah meya menér ngaa pin sënë vu alam ggëp yi nyëg.

Yesu Vong Ggev Nalu Avëh Vesa Lok, Gevong Avëh Sën Jom Lok Yi Tob Lo Nivesa Rak

(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

⁴⁰ Yesu yah to, lob alam pin kwaj vesa in yi, in medo denegin yi geyah to.

⁴¹ Lok mehöti arë nebë Yairus ya verup. Dub-supinsën-yi ala ti yi, lob ya verup petev meneggëp lok Yesu vaha, geketağ vu yi bë na yi beggang.

⁴² In yik nalu mewing timu beyi ta nemadluho-bevidek-luu rak, lob dus rak bë nadiik.

Lob Yesu neya rak, lok alam ngahisekë depeka rak yi rot belosho deneya.

⁴³ Lob avëh ti neya ving. Nikök yö medo neyam yoh vu ngebek nemadluho-bevidek-luu, rëk mehöti su yoh vu bë gevong menivesa jak nah rë.

⁴⁴ Avëh sënë verup ya nare dus lok Yesu demi gebë nema rak Yesu yi tob nyë. Vong nebë sënë, lob nikök tewii ya avuti gesu neyom ggökin rë.

⁴⁵ Lok Yesu lok tepék bë, “Re bë nema rak sa?” Lok sir pin denenér yah vu bë sirek ma. Log Pita nér bë, “Sa alag-e! Yik alam ngahisekë sën denare tetup hong meyök depeka rak hong aga.”

⁴⁶ Lok Yesu nér bë, “Ma! Lok sir ti bë nema rak sa, mesa hango bë sa nig wëæk la ya vu yi.”

⁴⁷ Lob avëh sënë rak ni bë ngaa sën vong lo tök yam rangah, om nelëk rot, lob verup ya mepetev meneggëp lok vaha, genér sën bë nema rak yi tob lo degwa rangah vu rak alam pin malaj benér ving bë yi niraksën maya avuti.

⁴⁸ Lob Yesu nér vu yi bë, “Nalug-e, ayom yam timu vu sa, om vong benim vesa rak. Om genah megena los ayom sepëp.”

⁴⁹ Yesu nahën nevengwëng vu avëh, log mehöti vu dub ala ben meverup nér vu dub ala sënë bë, “Nalum diik ya, om su gweko Tatovaha mala seggi!”

⁵⁰ Yesu ngo gagek sënë rëk nér yah bë, “Su newam jak, gak ayom nam timu vu sa mu, lok mëm nalum rëk vesa dok nah.”

⁵¹ Lob Yesu tök ya ggev lo ben, lob närin alam pin bë su dedok na beggang ayo geving yi. Gak yiķ қo Pita lööho Jon lu Yakobus ving hurmähen ama lu ata mu bedelok ya.

⁵² Galam yō medo denesu medenesis sir in, loķ Yesu näru vu sir bë, “Ham su ngu. In sënök su diiķ rē, gak yiķ neggëp yiing mu.”

⁵³ Lok denöp rak yi, in derak ni bë diiķ ya verök yi.

⁵⁴ Rëk Yesu jom lok avëh mahen nema getahi bë, “Avëh mahen-e, kwedi jak!”

⁵⁵ Lob avëh mahen lo anon to melok yah, log kedi rak pevis. Lob Yesu näru vu sir bë, “Ham bo nos la vu yi mega.”

⁵⁶ Lob avëh mahen ata lu ama kenuj ya mederanga nemaj. Lok Yesu vo қoo vu luho bë luho su na denanér ngaa sënë vu mehöti.

9

Yesu Vo Huk Vu Sinarë Nemadluho-bevidek-luu (Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

¹ Log tahi hur maluh nemadluho-bevidek-luu lo deyam vu yi bevo niwëæk vu sir in bë denoh vu bedegetii memö geto dena, gedegevong meniraksën nama na.

² Log vong sir ya in bë denanér gagek jak Anutu-yi-nyëg, gedegevong balam nijraksën nijvesa jak nah.

³ Log näru vu sir bë, “Ham na, rëk mu ham su gweko կupek sepa ham. Ham su natohin atoheng, ga, gweje vahek, ma gweko nos, ma monë sepa. Geham su gweko röpröp luu luu sepa.

⁴ Log nabë mehöti geço ham luu luu sënë dok na yi beggang megegin ham, og ham naköök dok beggang timu saga rot beham nom jak.

⁵ Gak nabë su degeço ham dok na hir beggang rë, og ham tetëhin kebus in vahamin in dejak ni nabë devong paya, log ham na jak.”

⁶ När nebë sënë ggovek, log ya deyoh vu nyëg pin. Bedenenér Bengö Nivesa rangah, gedenevong balam nijraksën nijvesa nerak yoh vu nyëg pin.

Herot Ngo Yesu Bengö (Mt 14:1-2; Mk 6:14-16)*

⁷ Log dob ala Herot* ngo ngaa pin sën Yesu nevong lo bengö, lob kwa neya ngahi in mehö la denenér bë Jon kedi vu bedub ggökin.

⁸ Log la denenér bë Elia yom verup. Log la denenér bë alam sën denenér gagek rangah wirek lo ti kedi rak yah ggökin.

⁹ Rëk Herot* när bë, “Jonek sa ketöv kwa lo. Gak mak mehö re sën sa nehangó bengö nebë agi?” Lob kwa nevo bë gelë yi jak mala.

Yesu Vet Alam 5,000 (Mt 14:13-21; Mk 6:30-34; Jn 6:1-13)

¹⁰ Sinarë lo deya geyom deverup, lob denér ngaa pin sën devong lo vu Yesu. Lob қo sir rak belosho yō detah sir ya nyëg-yumeris ti dus vu Betsaida.

¹¹ Lok alam saga derak ni lob desepa yi medeya. Ya detök vu yi, lob vengwëng vu sir los kwa vesa, benér Bengö Nivesa rak sën Anutu bë natu ala megegin sir lo. Genevong balam nijraksën nijvesa nerak ving.

¹² Log sehuk luk, lob yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu lo ya denér vu yi bë, “Ghevong alam sënë dena in dedok na beggang-bu böp los mahen sën denedo dus dus lo bena degëp, in denatök vu nos lu ngaa rë. In hil nado sënök nyëg-yumeris tahsën.”

¹³ Rék Yesu nér yah vu sir bë, "Ham ngo rék bet sir." Loķ denér yah bë, "Nos ngahi su nedo vu he rë. Gaķ yiķ brët nemadvahi ga, gël luu mu nedo. Ma he yoh vu bë ana bago nos in alam pin sënë?"

¹⁴ In alam ngahi rot denedo bemaluh yoh vu 5,000.

Lok Yesu nér yah vu yi hur maluh lo bë, "Ham nanér vu sir nabë sir mehödahis luu menemadluho demedo jaķ yu ti ti."

¹⁵ Yi hur maluh devong nebë sënë balam pin to denedo.

¹⁶ Log Yesu ko brët nemadvahi ga, gël luu lo rak, gevarah mala rak yaġek gejom rak in los kwa vesa ya vu Anutu; log debu bevo vu yi hur maluh lo bë na debo gelek alam.

¹⁷ Lob sir pin degga meyoh vu, log desupin vahi sën nedo lo lok ya sap nemadluho-bevidek-luu.

*Pita Nér Yesu Rangah Bë Yi Mehö Sën Anutu Ggooin Rak In Bë Geko Hil Nah
(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)*

¹⁸ Lob buk ti rë lob Yesu medo nejom rak, geyi hur maluh denedo ving yi, lob lok tepék in sir bë, "Alam denenér sa bë sa re?"

¹⁹ Lok denér yah vu yi bë, "Sir la denenér hong bë Mehö-neripek-alam Jon. Gela denenér hong bë Elia. Gela denenér bë alam-denenér-gaġek-rangahsën wirek ti kedi rak yah ggökin."

²⁰ Lok lok tepék in sir ggökin bë, "Gaķ hamek nenér bë sa re?" Lok Pita nér yah bë, "Anutu yi Kerisi* hong."

*Yesu Nér Rangah Bë Rék Nadiiķ Gekedi Jaķ Nah
(Mt 16:20-28; Mk 8:30-9:1)*

²¹ Lob Yesu vo ɿooin niwëek vu sir bë, "Om ham su na nanér gaġek sënë rangah vu mehöti."

²² Log nér ving bë, "Mehönon Nalu rék geko maggin ngahisekë, galam-deneko-seriveng hir ggev losho alam-horek-yi lo rék degeruu demij vu yi, gerék dengis yi menadiiķ, gebuk natu lőö lok kedi jaķ nah gökin."

²³ Log nér vu sir pin bë, "Mehöti bë natu sa hur, og kwa birek in yi gekeré yi ɿelepeko* noh vu buk metamuin sa.

²⁴ Mehöti bë kwa bo yi begeġin nivesa, og rék anon mala nama. Gaķ mehöti bë kwa birek in yi menadiiķ in sa, og rék na medo mala-tumsën.

²⁵ Gaķ nabë mehöti yö geko yi jaķ in ngaa dob yi pin bemedo lok nadiiķ, og yi ngaa sënë rék doķ vu yi nabë va?

²⁶ Log nabë mehöti göneng in mehönon bedah sa los sa gaġek vun, og Mehönon Nalu rék dah yi vun doķ buk sën nom los Ama yö niwëek garë bopata, gelos angér vabuung nij wëek gevunek vunek yaġek yi lo.

²⁷ Sa nanér vu ham yönö nabë alam sën denare agi vahi su rék denadiiķ rë, gaķ rék nahën demedo medegelē gAnutu nam in geġin hil."

*Yesu Navi Agga Ngwë Rak
(Mt 17:1-13; Mk 9:2-13)*

²⁸ Yesu nér gaġek sënë ggovek bebuk nemadvahi-mevidek-lőö ya ggovek, lok ko Pita lőöho Jon lu Yakobus medeya ɿedu, in bë najom jaķ.

²⁹ Medo nejom rak, lob mala agga ngwë rak, geyi röpröp veroo meris nebë davës.

³⁰ Log pevis bemehö luu yam vare denevengwëng ving yi. Yiķ Moses lu Elia.

³¹ Luho deyam los nij ɿapiiķ, meyam denenér ngaa pin sën Yesu rék gevong gëp Yerusalem begovek genah mena lo tato vu yi.

³² Pita lőöho malaj neggëp pangṣen rot bë degëp yiing. Rék su deneggëp yiing rë, lob delë Yesu ɿiķapiiķ ving mehö luu sën lőöho denare lo.

³³ Lob luho bë degevuu Yesu gedenah jał, lob Pita nér vu Yesu bë, “Sa alag-e! He nado mehalé ngaa sénë om mém nivesa rot. Om he dev numeng lõö: Ti vu hong, gengwë vu Moses, gengwë vu Elia.” Pita su kwa vo mero rë, gał newa rak om pevis menér nebë sénë.

³⁴ Nahën nenér gagek sénë, log beggob ti yam kebu sir. Lok yam rot beggérin sir, lob newaj rak rot.

³⁵ Log gagek ti yam lok beggob ayo bë, “Sénék sa nalug. Sehooin yi rak ggovek ya. Om ham gwebë nengamin vu yi.”

³⁶ Dengo gagek sénë ggovek, log delë bë Yesu yö ti nedo. Lob ayej ma gesu denér ngaa sén delë agi lo vu mehöti lok buk saga rë.

*Yesu Vong Behurmahan Ti Sén Memö Negwang Ya Yi Lo Nivesa Rak Yah
(Mt 17:14-21; Mk 9:14-29)*

³⁷ Log heng to, lob sir vu ƙedu beyah deto, lok alam yu böpata ti yam debuu Yesu ggëp aggata.

³⁸ Lob sir ti pevis metahi ya bë, “Tatovaha, sa ketag vu hong nabë gwelë sa nalug aguu sénë. In yik sa nalug perurek anon timu.

³⁹ Rëk memö nipaya ti nepesöng rak yi pevis avuti, lob nengeek böpata. Log memö sénë nesesesin rak yi pangsen rot lob nyé ƙatak netung. Beyö nevasap yi rot, gesu nevuu yi pevis rë.

⁴⁰ Lob sa verup su vu hong hur maluh lo bë degetii memö nipaya sénë geto mena, rëk ma gesu deyoh vu rë.”

⁴¹ Lok Yesu nér yah bë, “Oo ham alam vu buk sénë, ham ayomin su neyam timu rë, log ham ayomin su neggëp niröp rë. Om sék nahën medo geving ham buk va la geving mekeré ham maggin-a? Maam gweko nalum nam.”

⁴² Hurmahan sénë nahën neya vu Yesu, log memö lo té yi to mesap nyé, genesesesin rak yi pangsen. Lok Yesu petupek rak memö lo, gevong behurmahan nivesa rak, log vong yah vu ama.

⁴³ Lob alam pin delë Anutu niwëek sénë, lob delék anon mederangá nemaj.

*Yesu Nér Netu Beron Luu Bë Rëk Nadiik
(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)*

Nahën medo mekwaj neya ngahi in ngaa pin sén Yesu nevong agi, log Yesu nér vu yi hur maluh lo bë,

⁴⁴ “Ham gwebë nengamin vu gagek sénë megwero! Nahub rëk rëk debo Mehönon Nalu dok na mehönon nemaj.”

⁴⁵ Rëk su derak gagek sénë ni rë. Gagek sénë degwa vun yi in sir, besu kwaj tök vu rë. Rëk deggoneng in yi gesu delok tepék in degwa rë.

*Hur Maluh Yö Delok Tepék In Sir Bë Re Böp Kesuu-a?
(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)*

⁴⁶ Log yi hur maluh deko gagek ti rak medemehoo sir in bë sir ti tena böp kesuu sir vahi.

⁴⁷ Lok Yesu rak gagek sén kwaj nevo lok ayoj lo ni, lob ƙo hurmahan ti yam nare ving yi

⁴⁸ genér vu sir bë, “Mehöti bë kwa bo sa begevong nivesa vu hurmahan teka nabë sénë, og nevong nivesa vu sa. Log mehöti sén gevong nivesa vu sa lo, og nevong nivesa vu yi sén vong sa meseyam lo. Om ham ti sén dahun yi benevong nivesa vu ham pin lo, og tu böp vorot ggëp Anutu mala.

*Mehöti Bë Su Ngis Begö Vu Ham Rë, Og Ham Alam Yi
(Mk 9:38-40)*

⁴⁹ Lok Jon nér yah vu yi bë, “Sa alag-e! He halé mehöti genenér arëm los niwëek benetii memö to deneya, lok he nérin yi in hil los su nesepa hil rë.”

50 Rék Yesu nér yah vu sir bë, “Ham su nanérin yi, in mehöti sën su nelë ham paya rë lo, og neloķ vu ham.”

Samaria La Deggérin Nyég Gedetii Yesu*

51 Buk sën Anutu gecko Yesu jak nah yagek lo dus rak, lob Yesu kwa verök rak bë na Yerusalem.

52 Lob vong yi hur maluh luu medecko gagek mugin meya delok ya Samaria* hir nyég ti in bë degero ngaa vu yi.

53 Rék alam vu nyég sagu nij lël bë su rék degeko Yesu dok na hir beggang rë. In deraķ ni bë yō rék berup na Yerusalem.

54 Hur maluh luu sënë, Jon lu Yakobus, delë ngaa sënë, lob luho denér bë, “Mehöbop, mak hil tahi nengwah vu yagek duķ nam ga alam sënë?”

55 Lok Yesu ggérin yah bevong gagek rak luho.

56 Log deya rak medeya beggang-bu ngwë.

Alam Sën Denevongin Bë Desepa Yesu Lo

(Mt 8:19-22)

57 Nahën medo deneyök aggata, lob mehöti nér vu Yesu bë, “Nyég pin sën gena lo, og sëk sepa hong mena geving.”

58 Lok Yesu nér yah vu bë, “Anöösik lej neggp, gesok newisej nedo, gak Mehönon Nalu, og ben sën gëp dok lo ma.”

59 Log nér vu mehö ngwë bë, “Genam gesepa sa.” Lok nér bë, “Amag nadiik besedev rë lok mëm.”

60 Lok Yesu nér vu bë, “Alam diiķsën yō rék dedev hir heljeng. Gak hong, og gena genanér gagek jak sën Anutu natu ala megegin hil lo.”

61 Lok mehö ngwë nér vu yi bë, “Mehöbop, sa hevongin bë nök sepa hong, om genaköök gesenah najom sa alam nemaj rë.

62 Lok Yesu nér vu bë, “Mehö sën ko huk rak rék kwa luu luu in lo, og su yoh vu bë dok na Anutu-yi-nyég rë.”

10

Yesu Vong Alam Mehödahis Löö Benemadluho Ya In Bë Degevong Yi Huk

1 Ggovek, log ggooin alam 70 rak ving, bevong sir luu luu demugin medeya nyég böp los mahen pin sën rék na lo.

2 Log peggirin gagek menér vu sir bë, “Nos ngahisekë anon lok menedo huk anon, rék alam sën deketöv medengupin lo su ngahi rë. Om ham kwetag vu huk ala nabë gevong yi hur na debo yi nos medengupin nom.

3 Om ham na jak. Rék mu ham gwengo rë, sa nehevong ham ya nebë sën sipsip denelok ya anöö bemën avij.

4 Om ham su banuh jej monë-yi ma, gweje vahek ma, gweko suu sepa. Geham su bengweng in alam medenajom ham ahon dok aggata.

5 Nabë ham dok na beggang ti, og ham bengev jak in sir menanér namugin nabë sënë, ‘Alam beggang ayo ti sënë ayoj gëp revuh.’

6 In lob nabë mehöti nedo ayo revuh lok beggang saga, og ham gagek semusën saga rék semu yi. Rék nabë sir ti su nebë saga menedo rë, og ham gagek sën ham nér ya lo, yō rék pekwë menom semu ham.

7 Log yiķ ham naķöök dok beggang timu saga, beham gwa los nanum ngaa sën denevong vu ham lo. In mehö sën nevong huk lo, og netök rak nyëvewen rak yi huk. Gak ham su medo mepesöng dok beggang ti ti lo.

8 Nabë ham dok na nyég böp ti, lob degeko ham na vu sir, og ham gwa nos sën debo vu ham lo.

⁹ Geham gwevong behir alam nijraksam nijvesa jak. Geham naner nabé, ‘Anutu yi nyég vongin anon jak.’

¹⁰ Gak nabé ham dok na nyég bōp ti, rēk su degeko ham na vu sir rē, og ham kwedi mena bare na nyég saga yi aggata nyé, genaner nah vu sir nabé,

¹¹ ‘Ham nyég séné dob kebus gga rak he vahamin, rēk mu he netetéhin yök vu ham. Rēk mu ham ngo kwamin bo rē, in Anutu yök dus rak ham ggovek ya, rēk ma geham nimin lél in.’

¹² Sa naner vu ham nabé: Vu Buk-tamusen, og alam vu nyég nebé séné rēk denatök vu maggin bōp rot kesuu alam Sodom.”

*Yesu Nér Bé, “Gëpin Alam Nyég Vahi Sén Su Deggérin Sir Rē Lo”
(Mt 11:20-24)*

¹³ “Wöp-o! Ham Korasin! Gëpin ham! Log ham Betsaida! Gëpin ham! Bé mehöti gevong ngaa bōp gëp alam Ture los Sidon hir nyég nabé sén sa hevong lok ham nyég agi, og rēk ayoj maggin in devong ngaa nipaya medegérin sir nom medegeyeh vahek duum gedebo rarii medemedo dok vewev degwa.

¹⁴ Om dok buk-nyéwesen-yi, og ham rēk gweko maggin bōpata rot kesuu alam Ture los Sidon.

¹⁵ Log ham Kapernaum, ham bē kweré ham jak na vavuné? Ma! Ham rēk duk na Nyég-nengwah-yi.”

¹⁶ Log nér vu yi hur maluh lo bē, “Mehöti bē gengo ham ayemin, og sagak nengo sayeg. Log mehöti bē geruu demi vu ham, og sagak neruu demi vu sa ving. Log mehöti bē geruu demi vu sa, og yiķ neruu demi vu Mehö sén vong sa meseyam lo.”

Hur Mehödahis Löö Benemadluho Sén Vong Sir Ya Lo Yom Deverup

¹⁷ Ggovek, galam 70 lo yom deverup, lob kwaj vesa rot gedenér bē, “Mehöbōp, he nér aräm, lob memö nengaj yes ving meto deya.”

¹⁸ Lob nér vu sir bē, “Èe-ë sa nehalé gevong bē Satan vës vu yagek nebé davës meyam sis yi.

¹⁹ Ham ngo! Sevo niwëek vu ham, om ham yoh vu bē baké nyël los veveyagek bōp, geham yoh vu bē dahan Satan yi ngaa vahi pin sén gevong begö vu ham lo, gengaa ti su yoh vu bē gevong paya vu ham rē.

²⁰ Rēk mu ham su napisek in sén memö nengaj yes vu ham ayemin lo rē, gak ham napisek in dekevu ham arëmin ya neggëp yagek vorot.”

*Yesu Kwa Vesa Bahë Nivesa Vu Ama Anutu
(Mt 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Lok buk saga Anon Vabuung vong beYesu kwa vesa rot, lob jom rak bē, “Oo Amag, hong Mehöbōp vu yagek los dob. Sa ahég nivesa vu hong, in ngaa séné neggëp vunsën in alam sén deneluk dub bōp lo los alam los kwaj, gak getato vu alam sén su deneluk dub bōp rē lo mu. Yönon Amag, in yiķ ngo kwam nevo bē gwevong nabé saga in nivesa.”

²² Log nér ving bē, “Amag tung ngaa pin lok yam sa nemag ggovek ya. Log mehöti su rak Nalu ni rē, gak Ama yo timu rak ni. Log mehöti su rak Ama ni rē, gak yiķ Nalu yo timu rak ni. Galam sén Nalu tato Ama vu sir lo, og derak ni ving.”

²³ Lob Yesu ggérin yah menér vu yi hur maluh mu bē, “Alam sén denelé ngaa sén ham nelé rak malamin agi, og kwaj vesa.

²⁴ Yönon, sa naner vu ham nabé: Wirek og alam-denenér-gagek-rangahsén ngahi galam-los-bengöj ngahiseké denetung malaj in bē degelé ngaa sén ham nelé agi, rēk su denelé rē. Gedenebé nengaj in bē degengo gagek sén ham nengo agi, rēk su denengo rē.”

Mehö-horek-yi Lok Tepék In Horek Sogek

²⁵ Nebë saga lob alam-horek-yi ti kedi rak in bë seggi yi. Lob lok tepék vu yi bë, “Tatovaha, sëk gevong va in lob sa medo malag-tumsën degwata los degwata?”

²⁶ Lok Yesu lok tepék yah vu yi bë, “Dekevu gagek nebë va meneggëp lok horek megetevin-a?”

²⁷ Lok mehö saga nér yah vu bë, “Ahëm geving Mehöböp hong Anutu los ayom dahis bekenum los dahis, gahëm geving yi los nim wëæk pin, gekwam los dahis na vu yi timu. Log ahëm geving alam sën denedo dus vu hong nabë sën ngo ahëm neving hong lo.”

²⁸ Lob Yesu yogekin bë, “Sagał genér ya meyoh vu. Gwevong nabë saga, og mém rëk gemedo malam-tumsën degwata los degwata.”

Yesu Nér Gagek Peggirinsën Ti Rak Samaria Ti In Bë Tatekin Alam Sën Denedo Dus Vu Hil*

²⁹ Rëk mehö saga vongin bë tato yi nabë yi mehö nivesa, lom sën lok tepék yah vu Yesu bë, “Alam sën denedo dus vu sa lo, og sir mak re lo?”

³⁰ Lok Yesu nér yah vu yi bë, “Mehöti vu Yerusalem meneluk meneya in bë na Yeriko. Lob alam-begö-hodek la detök rak yi lok aggata, lob desis yi bedus rak bë nadiik geneggëp lok aggata nenga. Log deggodek yi tob lu ngaa pin bedeya.

³¹ Lok alam-denekö-seriveng ti tetuu aggata saga beya meto, lob lë mehö saga, rëk ma geyö yoh aggata nenga vahi bekesuu meya.

³² Log alam Levi* ti yiık vong nebë saga. Ya meto aggata saga belë yi geneggëp, rëk yoh aggata nenga vahi, bekesuu meya.

³³ Lok mém Samaria* ti medo netamu beya meto belë mehö saga geneggëp, lob kwa pesivin yi.

³⁴ Lom to meya dus vu yi berikin wain los wël* rak begö nyë, geteta. Log tung yi rak ya yi dogi, bekö meya mebë lok ya vatëvek-bej ti begin yi nivesa.

³⁵ Log heng to, lob vo kina luu vu mehö sën negin vatëvek-bej lo, genér vu yi bë, ‘Gwegin mehö sënë nivesa. Genabë monë sënë su yoh vu rë lob gebasap hong monë la jak geving, og sëk nom geto, lob mém sebo dok nah hong monë.’

³⁶ Nebë saga, om kwam nevo bë mehö löö sën deyoh aggata agi ti tena vong yoh vu nebë sën nedo dus vu mehö sën devasap yi agi?”

³⁷ Lob mehö-horek-yi lo nér yah bë, “Mehö sën kwa pesivin yi lo.” Lob Yesu nér vu bë, “Om gena jak, log yiık gwevong nabë saga.”

Marta Luho Maria

³⁸ Lok tum ya medo denekö lok beya deverup beggang-bu ti, lob Yesu lok ya, lob avëh ti arë nebë Marta ko yi lok ya ben.

³⁹ Log Marta ari ti nedo barë nebë Maria. Lob Maria verup nedo lok Mehöböp vaha menebë nenga vu yi gagek.

⁴⁰ Rëk Marta og nevong huk ngahi in neyeh nos lu ngaa, om kwa neya vu ngaa aggagga. Nevong nebë sënë, lob ya menér vu Yesu bë, “Mehöböp, arig vuu sa gesengo ti nehevong huk böp meneheyeh nos. Ma su kwam nevo sënë rë? Om genanér vu Maria nabë nam dok vu sa.”

⁴¹ Lok Mehöböp nér yah vu yi bë, “Marta, Marta, kwam neya ngahi genewam nerak in ngaa ngahisekë.

⁴² Rëk mu hil narak vu in ngaa timu, lob Maria ko ngaa nivesa sënë ya vu yi ggovek ya, lob hil su rëk abo ngaa nivesa sënë vër in yi rë.”

11

Hil Najom Jak Nabë Sënë (Mt 6:9-15; 7:7-11)

¹ Buk ti lob Yesu medo nejom rak lok nyög len ti. Jom rak ggovek, lok yi hur maluh ti nér vu yi bë, “Mehöböp, getahu he dok jomrakṣen nabë sën Jon netahu yi hur maluh wirek lo.”

² Lok nér yah vu sir bë, “Bë ham najom jak, og ham nanér nabë sënë:

‘Amag,

aräm yö gëp vabuung.

Gemeöhönon pin degurek babum.

³ Gebo nos vu he noh vu buk pin.

⁴ Log gedahun he ngaa nipaya na.

In he ngo nedahun mehönon pin hir ngaa nipaya sën denevong vu he lo ya.

Log su gweli he na vu pelépinsën.’ ”

⁵ Log nér vu sir ving bë, “Maķ bë ham ti kedi mena vu yi alam ti dok buk vuheng menanér vu nabë, ‘Sa mehö-e! Gebo brët löö vu sa rë,

⁶ in sehög vatëvek ti medo meyam benahën neverup vu sa, lob nos teka su nedo vu sa in bë ga rë’

⁷ Lok yi alam ti sën lo mak rëk nanér nah vu yi nabë, ‘Su gegwee vu sa. In sa vehii reping beniwëëk rak gehe los hurmahen ahëp yiing ya; om sa su yoh vu bë rëk kedi menök bo ngaa ti vu hong rë’

⁸ Rëk mu sa nanér vu ham nabë: Maķ su rëk kwa bo yi mehö saga nabë bo vu yi rë, rëk mu netahi menegeyeh lok, om rëk kedi mebo ngaa pin sën nerak vu in lo vu yi.

⁹ Om sa nanér vu ham nabë: Bë ham kwetag ngaa vu Anutu, og rëk bo vu ham. Geham bë sero ngaa, og ham rëk natök jak. Geham bë pepa jak reping, og Anutu rëk tahinin vu ham.

¹⁰ In alam pin sën deneketag ngaa vu Anutu lo, og nevo vu sir. Galam sën denesero ngaa lo, og denetök vu. Galam sën denepepa rak reping lo, og Anutu netahinin vu sir.

¹¹ Bë ham ti nalu ketag nos vu ama, og mak rëk bo gelöng ti vu yi? Ma bë ketag gël vu yi, og mak rëk bo nyël ti vu yi? Ma!

¹² Log bë nalu ketag kökrëëh gahis ti vu ama, og maķ ama rëk bo veveyagek ti vu yi? Rëk nama!

¹³ Ham alam nimin paya rëk ham nevo ngaa nivesa vesa vu nalumin lo. Gaķ Amag sën nedo yagek lo nevong ngaa nivesa rot kesuu ham, om rëk bo Anon Vabuung vu alam sën deneketag vu yi lo.”

Denér Bë Yesu Nevong Huk Rak Belsebul Niwëëk (Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)*

¹⁴ Yesu tii memö kwa ngengöleng ti to meya in mehöti, genevengwëng nivesa. Lob alam kwaj neya ngahi mederanga nemaj.

¹⁵ Rëk sir vahi denenér bë, “Netii memö to deneya rak memö hir ala Belsebul* niwëëk.”

¹⁶ Gesir vahi kwaj nevo bë deseggi Yesu, lom denér vu bë gevong ngaa böp yagek yi ti medegelë.

¹⁷ Rëk rak ayoj ni, lob nér vu sir bë, “Bë alam dob timu debasuh sir bedengis sir, og hir nyög rëk nabumeng na. Log alam degwa ti bë debasuh sir medengis sir, og rëk arëj nama na.

¹⁸ Om nabë Satan losho yi alam debasuh sir na yu luu medengis sir, og hir nyég rëk gëp niwëek nabë va? Senér sënë in ham nér bë sa nehetii memö rak Belsebul* niwëek.

¹⁹ Rëk bë Belsebul* nelok vu sa yönö besa nehetii memö to deneya, og mak re nelok vu ham alam besën denetii memö to deneya agi? Om ham alam saga degengo ham gagek sagi medeseggi rë.

²⁰ Rëk mu nabë Anutu nema nelok vu sa, besa nehetii memö lo, og saga tato bë Anutu yam vu ham ggovek ya in bë gegin ham.

²¹ Nabë mehö niwëek ti medo los ngaa-begö-yi megegin yi beggang nivesa, og yi ngaa pin yö nedo nivesa.

²² Rëk mu nabë mehö los niwëek ngwë niwëek kesuu yi beberup ngis yi medahun na, og nevo yi ngaa-begö-yi sën kwa nevo bë rëk dok vu yi lo vër, betum bo yi ngaa pin vër bebo gelek yi alam.

²³ Mehöti sën su nelok vu sa rë lo, og nesis begö vu sa. Gemehöti sën su nelok vu sa menesupin sipsip ving rë lo, og netii sir meya denepalët lok.”

Yesu Nér Gagek Peggirinsën Raķ Memö Sën Neyom Ggökin (Mt 12:43-45)

²⁴ “Memö nipaya sën to neya in mehönon ti lo, og to meya medo neyoh nyég nivevo menesero nyég len ti in bë sewah dok. Rëk su netök vu rë lob nenér bë, ‘Maam sak nah mena galë beggang sën sa nado lok wirek lo rë.’

²⁵ Lob yah verup rëk nelë bë desekee beggang sën lo bedevunek vu menedo meris.

²⁶ Lob rengö yi beyah ko memö nemadvahi-bevidek-luu sën denevong ngaa nipaya rot medenekesuu yi lo, beyom denedo lok beggang sënë. Lob mehö sën nedo paya wirek lo, mëm nedo paya ya verök yi rot.”

Alam Sën Kwaj Vesa Lo

²⁷ Alam yu böpata denedo, ge Yesu nenér gagek sënë, lok avëh ti nare lok sir vuheng bepisek in bë, “Avëh ti sën ko hong wirek, bevo rur vu hong lo, mak yö nedo los kwa vesa.”

²⁸ Rëk Yesu nér yah bë, “Rëk mëm alam sën denengo Anutu yi gagek agi medenesepa lok lo, og mëm kwaj vesa rot mekesuu yi.”

Alam Detahi Bë Degelë Ngaa Böp (Mt 12:38-42; Mk 8:12)

²⁹ Log alam ngahisekë denesup sir yam ggök ggökin rot, lob nér vu sir bë, “Alam vu buk sënë og sir alam nij paya, om deketag bë degelë ngaa böp yagek yi. Rëk mu sa su rëk tato ngaa böp ti vu sir rë. Gaķ yik sëk tato ngaa böp nabë sën Yona lo mu vu sir beggovek.

³⁰ Wirek alam Nineve delë ngaa böp sën tök vu Yona lo mederaķ ni medeggérin sir. Om yik alam vu buk sënë rëk degelë ngaa böp natök vu Mehönon Nalu nabë saga in dejaķ ni medeggérin sir.

³¹ Log vu Buk-tamusën og Anutu rëk seggi mehönon hir gagek, lob rëk avëh-los-bengö vu sën sang neverup lo kedi bare menanér gagek jaķ alam vu buk sënë nabë denevong ngaa nipaya. In wirek avëh sënë nedo dob nenga, rëk yam in bë gengo Solomon* yi gagek los kwa böp. Gaķ mehö sën nedo gwëbeng agi kesuu Solomon*, rëk ham su ngo aye rë.

³² Log vu Buk-tamusën og Anutu rëk seggi mehönon hir gagek, lob rëk alam Nineve kedi debare medenanér gagek jaķ alam vu buk sënë nabë denevong ngaa nipaya. In alam Nineve dengo Yona aye medeggérin sir yah vu Anutu. Gaķ mehö sën nedo gwëbeng agi kesuu Yona, rëk ham su wërin ham rë.”

*Yesu Nér Bé Hil Malad Tu Hil Navid Yi Ram
(Mt 5:15; 6:22-23)*

³³ “Mehöti su netaggi lok ram menevun luk ya reek len ma, nekeyovekin dëg rak rë. Gaķ netung rak ya reek in bē alam sën dedok na beggang ayo lo degelë nyëg.

³⁴ Log malam tu navim yi ram. Bē malam natum in ngaa nivesa, og rangah rëk gegwang na navim pin los dahis. Gaķ bē malam natum in ngaa nipaya, og navim pin rëk malakenu dok.

³⁵ Om gwegin hong nivesa, in rëk rangah sën nedo lok hong lo malakenu dok.

³⁶ Nabë navim pin rangah rot, gelen ti su malakenu rë, og navim pin rëk rangah na verök nabë sën ram nejëh rak hong.”

Ngaa Nipaya Sën Alam Parisai Los Tatovaha Denevong Lo
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40; Lk 20:45-47)*

³⁷ Yesu nér gägek sënë ggovek, log Parisai* ti nér bë na mega nos geving yi. Lob ya melok ya beggang ayo beya nedo ya tevor.

³⁸ Lob Parisai* sënë lë bë Yesu sesor meya nedo ya tevor menegga nos gesu ripek nema rë, lom kwa ya ngahi.

³⁹ Rëk Mehöbop nér vu yi bë, “Ham Parisai*, ham neripek kap los perë navi mu, gaķ ham ayomin og hodek los ngaa nipaya pup ya.

⁴⁰ Ham kwamin ma! Anutu sën nero ngaa demi lo, mak su nero ayo peggovin rë?

⁴¹ Gaķ ham dok vu alam sën denerak vu in ngaa, lok mëm ham rëk nimin röp jak los dahis.

⁴² Rëk mu ham Parisai!*! Gëpin ham! In ham nos pin vu huk saga sën ham neko anon ti ti ggëp sën netu nemadluho lo, beham netung netu seriveng vu Anutu. Ham netung nos bëp los mahen mahen pin nebë yesek los kele navi, gejojeng reggu nivesa aggagga. Rëk mu ham nehök ngaa niröp los sën ahëmin geving Anutu lo. Yonon, horek sën nebë hil abo ngaa sën netu nemadluho natu seriveng vu Anutu lo, og hil su rëk gevuu na rë. Rëk mu mëm hil sepa dok ngaa bëp sënë namugin.

⁴³ Wöp-o! Ham Parisai!*! Gëpin ham! In ham ahëmin neving pangsen bë ham medo lël mala dok dub ayo geham ahëmin neving bë alam debengwëng vu ham medegeko ham jaķ dok alam tabaak.

⁴⁴ Wöp-o! Gëpin ham! In ham nebë heljëng sën neggëp vunsën lok söv gebinë lo. Alam su denerak ni rë, geyö medo deneggök ham ggëp vavunë.”

⁴⁵ Lob alam-horek-yi ti nér yah vu yi bë, “Genér nebë saga, om genér gägek nipaya yam rak he ving.”

⁴⁶ Lok Yesu nér yah bë, “Ham alam-horek-yi, gëpin ham ving! In ham netelë ngaa maggin rak ya mehönon kwaj. Rëk ham ti su netelo nema ya in bë dok vu sir teka rë.

⁴⁷ Wöp-o! Gëpin ham! In ham kenumin lo desis alam-denenér-gägek-rangahsën lo wirek medediik, log gwëbeng og ham medo nelev beggang-bedub-yi nivesa vesa rak nedo waak sën denebë sekëj lok lo.

⁴⁸ Ham nevong nebë sënë, log ham kwamin nevo ham kenumin lo hir ngaa nipaya saga beham ahëmin nivesa in. In ham kenumin denesis alam saga, log ham nevunek vu hir bedub.

⁴⁹ Nebë saga om sën Anutu los kwa bëp nér bë, ‘Sék gevong alam-denenér-gägek-rangahsën los sinarë la dena vu sir, lob rëk dengis sir la denadiik, gedegetii vahi na depalët dok.’

⁵⁰ Nebë saga om Anutu rëk nanér alam-denenér-gagek-rangahsën pin sën denesis sir wirek vu nyéda his sën Anutu tung yágek los dob beyam verup gwébeng agi degwa gëp vu alam vu buk sënë nabë desis sir ving.

⁵¹ Lok sën Abel diik wirek lo rot, beyam verup lok Sakaria sën diik lok jepö degwa los dub ayo vabuung vuheng atov lo. Sa nanér vu ham yönö nabë: Anutu rëk nanér nabë nipaya pin nyévewen rëk natök vu alam sën denedo gwébeng agi.

⁵² Wöp-o! Ham alam-horek-yi! Gëpin ham! In ham vun kii sën tatekin aggata vu mehönon medejak gagek los kwa bëp ni lo. Ham su ngo nepedi veluung avi menelok ya rë, log ham newerin aggata in alam vahi sën denevongin bë dedok na lo ving.”

⁵³ Lob Yesu vu beggang sënë ayo beto meyah dobnë, lob alam-horek-yi losho Parisai* nij wëek medenevong newa newa in bë denanér gagek jak yi. Lob denelok tepék in gagek agga ti ti vu yi pangsen in bë degengo aye.

⁵⁴ Lob deseji yi in bë denatök jak gagek ti berup avi, lob degevong gagek vu yi.

12

Yesu Nér Bë Hil Gegin Hil In Ngaa Tetuhinsën (Mt 10:26-27)

¹ Alam ngahisekë rak neggëp mehömehö desup sir yam mederaç vu sir, log Yesu nenér vu yi hur maluh lo bë, “Ham su gwa jak Parisai*, in ham rëk natu alam kwamin luu nabë sir.

² In ngaa pin sën neggëp vunsën lo, rëk natök nam rangah vu tamusën. Gengaa pin sën debom meneggëp lok gobeng gwébeng lo, og mehönon rëk dejak ni vu tamusën.

³ Nebë sënë om gagek sën ham nenér lok mala vahis lo, og alam rëk degengo jak hes. Ga, gagek pin sën ham nepatereng lok beggang ayo lo, og rëk debare jak telig gedetahi na rangah.”

Yesu Nér Bë Hil Agönengin Anutu Yö Timu Bagurek Babu (Mt 10:28-31)

⁴ “Sa mehö lo, sa nanér vu ham nabë: Ham su gönengin alam sën dengis ham navimin mu meham nadiik lo. In su deyoh vu bë dengis ham anomin geving rë.

⁵ Gaç mëm sa tato mehö sën ham gönengin yi lo: Ham gönengin yi sën nesis mehönon medenediik, geniwëek neggëp beyoh vu bë rëk getë anoj dok na Nyég-nengwah-yi geving lo. Om sa nanér vu ham nabë mëm ham gönengin Mehö sënë.

⁶ Log ham neraç ni. Alam denebago sok mahen nemadvahi rak toea luu mu, rëk Anutu su kwa nevirekin sok nebë sënë ti rë.

⁷ Gaç ham, og Anutu tevin ham yumin viis pin los dahis benerak ni. Om ham su gönengin ham, in Anutu kwa nevo ham kesuu sok mahen mahen ngahisekë sënë menegín ham.”

Yesu Nér Gagek Rak Alam Sën Denanér Yesu Arë Rangah Lo (Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ “Log sa nanér vu ham nabë: Bë mehöti nanér yi rangah gëp mehönon malaj nabë sa alam yi, og Mehönon Nalu rëk nanér yi rangah nabë sënë gëp Anutu yi angër lo malaj.

⁹ Log bë mehöti dah sarëg vun in mehönon, og sëk dah arë vun in Anutu yi angër lo.

¹⁰ Mehöti bë nanér gagek nipaya ti jak Mehönon Nalu, og aggata neggëp in bë mëm Anutu rëk dahun yi nipaya sënë na. Gak nabë mehöti nanér gagek nipaya ti jak Anon Vabuung, og aggata su neggëp in bë Anutu rëk dahun yi nipaya ti sën lo na rë.

¹¹ Log nabë alam degelë ham paya in sën ham nesepa lok sa lo medegeko ham na dub-supinsën-yi ayo, gevu gavman, gevu alam sën detu ggev lo, og ham su newamin jak nabë, ‘Ma k hil rëk nanér gagek nah nabë va? Ma hil rëk nanér gagek re?’

¹² Gak dok buk saga, og Anon Vabuung yö rëk gevong gagek sën ham nanér nah lo vu ham.’

Gagek Peggirinsën Rak Mehö-los-bengö-ggoreksën Kwa Masën Ti

¹³ Alam yu bëpata sën yam denedo lo ti nér vu Yesu bë, “Tatovaha, genanér vu arig nabë basuh alu amamin yi ngaa pin begevong vahi vu sa.”

¹⁴ Rëk Yesu nér yah vu yi bë, “Sa mehö-e! In re ggooin sa rak in bë sa gango ham gagek, ma sebo ham ngaa gelek-a?”

¹⁵ Log nér vu sir ving bë, “Ham gwegin ham! Beham kwamin bo in ham rëk malamin anon in ngaa ngaa. In mehöti sën yi ngaa ngahisekë lo, og su rëk medo mala-tumsën jak yi kupek rë.”

¹⁶ Lok tatekin gagek ngwë ggökin vu sir bë, “Mehö-los-bengö-ggoreksën ti yi nos anon lok rot menedo huk anon.

¹⁷ Lob mehö-los-bengö-ggoreksën sënë kwa nevo lok ayo bë, ‘Sëk gevong nabë va? Sehög beggang su yoh vu bë sa getung nos anon pin sënë dok nam rë.’

¹⁸ Lok nér bë, ‘Maam sa gevong nabë sënë: Sëk kevoh sa jök pin na, gesedev bëp bëp dok nah. Lob mëm sëk ngupin wit* gahis los sa ngaa nivesa vesa pin jak na jök sënë.

¹⁹ Log mëm sëk nanér vu sa nabë, “Ma sa in-a! Sesupin ngaa ngahisekë beyoh vu ngebek ngahisekë rot. Om sëk sewah bemedo mega los nanum kwaq vesa vesa.”

²⁰ Rëk Anutu nér vu yi bë, ‘Kwam ma rot! Rëk genadiik pehi buk sënë. Log ngaa pin sën gesupin menedo lo, og rëk natu re yi ngaa?’

²¹ Om alam sën yö kwaj neya vu hir ngaa mu gesu kwaj neya vu Anutu rë lo, rëk nabë saga.”

Yesu Nér Bë Hil Su Newad Jak Bekwad Na Ngahi (Mt 6:25-34)

²² Log Yesu nér vu yi hur maluh lo bë, “Nebë saga om sa nanér vu ham nabë: Ham su newamin jak in ham medok tepék nabë, ‘Hil rëk aga va?’ Geham su newamin jak in navimin nabë, ‘Hil rëk kebu navid jak va?’

²³ In hil anod kesuu nos gehil navid kesuu tob.

²⁴ Om ham kwamin bo sok lo rë. Su denehin nos gahis rë, gesu denerur anon medenesupin rë. Hej jök los beggang sën degetung anon dok lo ma. Rëk Anutu nevet sir. Ga k ham mehönon, og ham kwesuu sok lo yönö!

²⁵ Nabë ham ti kwa bo nabë geko yi buk sën medo mala vesa lo seggi berup na teka geving, og mak yoh vu bë rëk gevong-a?

²⁶ Ma! Ham su yoh vu bë gwewong ngaa mahen teka nabë sënë rë, om ham su newamin jak in ngaa vahi.

²⁷ Ham kwamin bo sesik talohék sën nekwek pahup ayo lo rë nabë denerak nebë va? Su denevong huk rë, besu denevasu tob rë. Rëk mu sa nanér vu ham nabë: Wirek Solomon* los yi vunek vunek niçapiik neggérin yi, rëk mu ti su nivesa nebë sesik sënë rë.

²⁸ Yönö, Anutu negin vos sën nare gwëbeng gerék dekesik neheng medebesi jak na nengwah agi nivesa. Om nebë va sën ham su ayomin neya

timu vu Anutu rë-ë? Ham jak ni nabë Anutu rëk gegin ham nivesa geving kesuu vos saga.

²⁹ Om ham su newamim jak medo ktepék in ham nabë ham rëk gwa va los nanum va? Geham su medo mekwamin na ngahi.

³⁰ In alam dahis vu dob yiķ kwaj nevo ngaa pin sënë pangsen bë denatök vu. Gak ham Amamin vu yaġek rak ni ggovek ya bë ham nerak vu in ngaa nebë sënë.

³¹ Gak mëm ham malamin sepa nabë Anutu natu ala begegin ham, lob mëm rëk bo ngaa pin saga vu ham geving.”

Yesu Nér Bë Hil Angupin Ngaa Nivesa Gëp Yagek

(Mt 6:19-21)

³² “Ham sipsip yu mahen teka sënë, ham su göneng! Gak ham Amamin vu yaġek joo gaġek menare vorot bë ham rëk natu alam-los-bengömin beham medo nivesa geving yi.

³³ Ham gwevong ham ngaa pin balam debago, lob ham bo monë sën ham gweko jak lo vu alam sën denerak vu in ngaa lo in dok vu sir. Ham sero jej-monë-yi sën su rëk siis jak rë lo. Geham ngupin ngaa nivesa vesa gëp yaġek, in vu yaġek og ngaa su mala nema rë galam hodek su deyoh vu bë dena dus jak rë, gejeluj su nelok rë.

³⁴ Nyéġ sën ham ngupin ham ķupek bemedo dok lo, og ham rëk gwëp natumin.”

Yesu Nér Bë Hil Gero Hil, Bemedo Gegin Yesu Duk Nom

³⁵ “Ham gwevëh ham tob dus, beham baķu ahon jak ķabi, geham taggi dok ram, bemedo gwegin Yesu duķ nom.

³⁶ Ham gwevong nabë sën hur denegin hir alam in ya nos bōp sën maluh ti lu venë denejom nemaj gerék nom geto lo, om denegin yi in bë pepa jak reping, og detahinin pevis in yi.

³⁷ Nabë alaj nom geto begelé genahēn medo denetum, og hur lo sënë rëk kwaj vesa. Sa nanér vu ham yönōn nabë: Alaj yö rëk gevëh tob nos yi gérin yi, log mëm nanér vu sir nabë na detetup dok tevor. Log yö rëk bo nos gelek sir.

³⁸ Yönōn, nabë nam buk vuheng, ma dok sën kökřeēh nesu beron ti geneggëp yah lo, begelé nabë yö nedo denetum, og yö rëk kwaj vesa rot.

³⁹ Log ham kwamin bo ngaa sënë rë: Bë beggang ala gengo hes mala sën mehō hodek rëk godek yi ngaa lo bengō namugin, og su yoh vu bë rëk gelé mehō saga mu gedok na yi beggang ayo rë.

⁴⁰ Om ham gwero ham nabë saga, in Mehōnon Nalu rëk nom dok buk ti sën ham su kwamin nevo bë rëk nom dok lo rë.”

Gagek Peggirinsën Rak Hur Nivesa Los Hur Nipaya

(Mt 24:45-51)

⁴¹ Lob Pita lok tepék in bë, “Mehöbōp, maķ ngo ġenēr gaġek peggirinsën sënë vu he mu, ma ġenēr vu alam pin ving-a?”

⁴² Lok Mehöbōp nér yah bë, “Maķ hur ti tena nedo, beyi mehō los kwa benevong yi huk nirōp-a? Og mëm ala rëk gooin yi jak in gegin yi hur vahi pin mebo nos gelek sir nirōp dok buk sën degeko nos lo!”

⁴³ Og ala rëk na genom berup begelé nabë yi hur nevong huk yoh vu sën nér lo, lob yi hur sënë rëk kwa vesa.

⁴⁴ Gesa nanér vu ham yönōn nabë ala rëk gevong yi ngaa pin dok na nema in gegin.

⁴⁵ Gak bë hur saga kwa bo nabë ala su rëk nom berup pevis rë, lob beek hur maluh los hur avēh, log yö medo mega los nanum mekeyevin,

46 og ala rëk nom dok buk ti sën yi hur su negin yi loł lo rë, gał rëk nom dok hes mala sën yi dugin lo. Lob ala rëk ngis yi rot mebasap yi, log getë yi na medo geving alam sën denekeyéh gagek lo, bedegeko nyévewen gëp ti.

47 Sa nanér nabë hur sën nerał ala kwa ni ggovek ya, rëk mu su nesepa lok rë, om ala rëk beek yi pangsen rot.

48 Log mehöti bë dugin ala kwa lom gevong paya beyoh vu bë rëk geko nyévewen dok nah, og ala su rëk beek yi pangsen rot rë. In alam sën alaj bo ngaa ngahisekë dok nemaj lo, og alaj kwaj nevo bë degevong huk bëpata medegegin ngaa pin saga nivesa. Log alam sën degegin huk ngahisekë lo, og alaj kwaj nevo bë degevong pin niröp, gedegevong huk vahi geving.”

*Yesu Nér Bë Mehönon Rëk Debasuh Sir Degwa Jak Yi Gagek
(Mt 10:34-36)*

49 “Sa haço nengwah yam in bë natum gëp dob, om ko nengwah sënë natumek-a!

50 Dus rak in bë sa gaço kerus, om sa hevongin bë govek na pevis in sayog maggin rot.

51 Mak ham kwamin nevo bë seyam in bë gevong mamer vu dob-a? Ma! Sa nanér vu ham nabë: Seyam in bë alam degengo sa gagek bedebasuh sir na yu luu.

52 Rëk degevong dok buk sënë mena rot. Alam nemadvahi rëk demedo dok beggang timu, lob debasuh sir na yu luu. Löö rëk degelë luu paya, log luu rëk degelë löö paya.

53 Rëk debasuh sir bamaj rëk degelë naluj maluh lo paya, genaluj maluh rëk degelë amaj paya. Log ataj rëk depemëgin naluj avëh lo, genaluj avëh lo rëk depemëgin ataj. Gavëh bëp rëk denapëëng ggej avëh lo geggej avëh lo rëk denapëëng ggej avëh bëp, degwa jak sa gagek.”

*Ngaa Sën Hil Rëk Galë Jak
(Mt 16:2, 3; Mk 8:11-13)*

54 Log nér vu alam ving bë, “Ham nelë beggob nekebu yam ggëp sën hes nemasusek ya lo, lob ham nenér pevis bë, ‘Hob vongin geto!’ Lob hob neto yönö.

55 Log ham nengo bë sang neyam ggëp ahë, lob ham nenér bë, ‘Hes vongin natum bëpata-o!’ Lob anon nerał yoh vu saga.

56 Ham alam gagek tetuhinsën ata! Ham nelë rak dob yi ngaa, ga, yagek yi ngaa. Rëk ham su nerał buk sënë ni benerał ni bë Anutu nevong huk loł ham vuhen atov rë.”

*Yesu Nér Bë Hil Semu Gagek Pevis Gak Su Na Bebopata Jak
(Mt 5:25-26)*

57 “Nebë va sën ham su ngo neseggi ngaa sën neyoh vu lo menevong rë-ë?

58 Buk sën genena geving mehö sën melu neya in gwevong gagek lo, og melu nahën nenök aggata, log genanér vu yi bemelu semu gagek, in rëk dadii hong dok na jaas sën nengo gagek lo nema. Lob jaas bo hong dok na ahëvavu nemaj, lob ahëvavu degetung hong dok na karabus.

59 Om sa nanér vu hong nabë: Su rëk gwetah hong vér in karabus pevis rë. Gał rëk gemedo rot bera berup dok buk sën hong nyévewen govek na los dahis lo lom mëm.”

13

Mehöti Bë Su Gérin Yi Rë, Og Rëk Mala Nama

1 Yik loł buk sënë, lob mehö la denér alam Galilea la vu Yesu bë Pilatus sis sir benij kök keseh beto meya sarömin ving hir seriveng kök.

² Lob Yesu nér yah vu sir bë, “Ham kwamin nevo bë alam Galilea sënë hir ngaa nipaya ngahi neggëp vu sir kesuu Galilea vahi pin om sën malaj ma rak-a?

³ Sa nanér vu ham niröp nabë: Ma! Su nebë saga rë! Rëk mu nabë ham su gwérin ham rë, og ham pin rëk malamin nama nabë saga.

⁴ Ma alam nemadluho-menemadvahi-videk-löö (18) sën beggang ading vu Siloam kepë mesis sir wirek bedediik lo, og mak ham kwamin nevo bë hir ngaa nipaya kesuu alam vahi pin sën denedo Yerusalem lo hir ngaa nipaya?

⁵ Ma! Sa nanér vu ham niröp nabë: Su nebë saga rë! Rëk mu nabë ham su gwérin ham rë, og ham rëk malamin nama nabë saga.”

Gagek Peggirinsën Rak Kele Sën Su Nesis Anon Rë Lo

⁶ Lok nér gagek peggirinsën ti bë, “Mehöti varoh kele pik* ti menare lok yi huk wain ayo, lob ya in bë gelë anon mejur, rëk anon ma.

⁷ Lob nér vu hur sën nevong huk in lo bë, ‘Gengo? Seyam sero pik* anon yoh vu ngebek löö, rëk ma, om gebuv kele na, ma va sën vasap dob jeji rot-ë!’

⁸ Lok yi hur sën lo nér yah bë, ‘Mehö bëp, genaköök gebare ta ngwë sënë geving, besedev dob dok degwa, gesa getung tebek dok degwa balu galë rë.

⁹ In mak mém rëk ngis anon dok ta sënë. Rëk mém nabë nama lo, og mém ngo rëk gebuv na.’”

Yesu Vong Bavëh Ti Nivesa Rak Lok Buk-sewahsën-yi

¹⁰ Yesu vare nenér gagek vu alam lok Buk-sewahsën-yi* ti lok dub-supinsën-yi ayo.

¹¹ Log avëh ti nedo, rëk memö gwang ya ayo lob vong beni nerak yoh vu ngebek nemadluho-menemadvahi-mevidek-löö (18). Lob avëh sënë sekë ma rot gedemi sekë veggua besu yoh vu bë kedi bare niröp rë.

¹² Yesu lë yi, lob tahi yi ya benér vu bë, “Avëh-e, sa hevong behong niraksamaya.”

¹³ Log bë nema rak avëh sënë, lob demi sesor avuti benare niröp. Log avëh lo ko Anutu arë rak.

¹⁴ Rëk dub-supinsën-yi ala ahë sengën pangsen in Yesu vong bavëh sënë nivesa rak lok Buk-sewahsën-yi*. Lob nér vu alam pin bë, “Buk-huk-yi nemadvahi-bevidek-ti neggëp, om nabë ham nam in degevong beham nimin vesa jak, og ham nam dok buk-huk-yi, gak ham su nam in ngaa nabë sënë dok Buk-sewahsën-yi*.”

¹⁵ Lok Mehöbop nér yah vu yi bë, “Ham alam kwamin luu! Nelok Buk-sewahsën-yi* og ham pin neya böök bej beham nekwevelekin ham burmakau los dogi benekö sir ya denenum bël.

¹⁶ Gaķ avëh sënë lo, og yiķ Abraham yi mewis yi, rëk Satan jom yi ahon yoh vu ngebek nemadluho-menemadvahi-videk-löö (18). Om sa bë kevelekin aggis in yi dok Buk-sewahsën-yi*, ma su yoh vu rë?”

¹⁷ Nér nebë sënë, lob sir sën denelë yi paya lo nij mum. Galam pin ahëj nivesa medepisek rot in ngaa nivesa pin sën nevong agi.

Gagek Peggirinsën Rak Mastet Los Yiist*

(Mt 13:31-33; Mk 4:30-34)

¹⁸ Log Yesu nér gagek peggirinsën ngwë ggökin bë, “Mak sën Anutu-yi-nyëg anon jak lo, og yiķ nebë va? Mak sëk tatekin jak va?”

¹⁹ Sën Anutu-yi-nyëg anon jak lo, og yiķ nebë nos sën hil nanér bë mastet* lo gahis. Mehöti ko mastet* sënë gahis behin lok yi huk. Lob kip merig beni nebë kele, lob sok sën denevëeng medenuya agi yam denejegwi newisej lok.”

²⁰ Lok nér gagek peggirinsën ngwë ggökin bë, “Mak sa tatekin sën Anutu-yi-nyëg anon jak lo jak va ngwë geving-a?”

²¹ Sën Anutu-yi-nyëg anon jak lo, og yiķ nebë yiist* sën nevong bebrët nerig lo. Avëh ti sarömin yiist* sënë los parawa ketuk bög lõõ lok gabum, lob kõd parawa pin sënë merig.”

Hil Adok Na Veluung Avi Mahen

(Mt 7:13-14, 21-23)

²² Log ya neko lok nyëg los beggang-bu la, menenér gagek vu alam, log ya in bë na Yerusalem,

²³ lob mehöti lok tepëk vu yi bë, “Mehöbög, maķ yiķ Anutu rëk geko alam ti ti mu nah vu yi?” Lok Yesu nér yah vu bë,

²⁴ “Ham pasang dev vahamin dok in ham dok na veluung avi mahen. In sa nanér vu ham nabë: Alam ngahisekë rëk degevongin rot nabë dedok na, rëk mu su rëk denoh vu rë,

²⁵ in beggang ala rëk kedi bebehii reping. Log ham rëk berup bare dobnë bepepa jak, genanér nabë, ‘Mehöbög, getahinin reping in hel’ Lok rëk nanér nök vu ham nabë, ‘Ham re lo? Sa dugin ham!’

²⁶ Lok ham rëk nanér nah nabë, ‘He sën hil los naha nos los nanum lok ti, gegenare lok he aggata megenenér gagek vu he lo.’

²⁷ Lok rëk nanér vu ham nabë, ‘Ham re lo? Sa dugin ham! Ham sënë nevong ngaa nipaya, om ham jak na nenga in sa!’

²⁸ Ham rëk gwelë Abraham ga, Isaak ga, Yakop galam-denenér-gagek-rangahsën pin demedo dok Anutu-yi-nyëg, rëk mu ham, og rëk dejos ham nah dobnë beham rëk ngu megweköö nyëmin.

²⁹ Gak alam vu nyëg sën hes mala neverup los nyëg sën hes mala nemasusek ya lo, galam vu nyëg sën ayööng neyam lo los nyëg sën sang neyam lo, og rëk dedok na bemedo dega nos bög gëp Anutu-yi-nyëg.

³⁰ Yonon, log alam vahi vu tamusën rëk nah denatu alam muginsën. Galam vahi vu muginsën rëk nom denatu alam tamusën.”

Yesu Su Rak Yerusalem

(Mt 23:27-39)

³¹ Lob alam Parisai* la denér niröp lok buk sënë vu yi bë, “Gwevuuy nyëg sënë gegeña nyëg ngwë, in Herot* vongin ngis hong megenadiik.”

³² Lok Yesu nér yah vu sir bë, “Ham na nanér vu anöö bemën kwa ngahi saga nabë, ‘Gengo! Sëk getii memö geto dena, gesék gevong balam nijraksën nijvesa jak pehi geneheng. Gak duu og sëk semu sa huk na verök yi.’

³³ Rëk mu sëk medo mena pehi sënë geneheng, ga, duu. In su yoh vu bë dengis alam-denenér-gagek-rangahsën ti dok beggang-bu ngwë rë, gak yiķ yö dengis menadiik dok Yerusalem timu.

³⁴ “Oo Yerusalem, Yerusalem, hong mehö genesis alam-denenér-gagek-rangahsën medenediik, gegeonetengwa Anutu-yi-alam sën nevong sir yök vu hong lo rak gelöng medenediik. Sa nehevong beron beron in bë sengupin nalum lo nabë sën kökréeh ata nesupin nalu lo lok yah babu lo, rëk nim nelël.

³⁵ Om ham gwengo rë! Anutu vuu ham ya ggovek ya beham nyëg rëk nabumeng na. Sa nanér vu ham nabë: Ham su rëk malamin jak sa gökin nah rë, rot bena berup dok buk sën ham nanér nabë:

‘Anutu gevong semusemu vu Mehö sën vong yam los niwëek lo!’ ”

14

Yesu Vong Bemehö Nivuiksën Ti Nivesa Rak Yah

¹ Lob Buk-sewahsën-yi* ti, lom Yesu ya medo negga nos ving Parisai* hir ggev ti, lob alam medo malaj nesepa yi.

² In mehö vuuksën ti nedo, lob nedo lok mala.

³ Yesu lë, lob lok tepék vu alam-horek-yi los alam Parisai* bë, “Yoh vu bë hil gevong balam nijraksén nijvesa jak dok Buk-sewahsén-yi*, ma su yoh vu rë?”

⁴ Rëk ayej ma rot, lom ƙo mehö saga bevong benivesa rak, log vong yah meya

⁵ genér vu sir bë, “Bë ham ti nalu ma yi burmakau ti bës duk asoreng-bël-yi dok Buk-sewahsén-yi* ti, og mak ham su rëk dadii jak nom dok buk saga rë? Gak ham rëk gwevong!”

⁶ Rëk su kwaj tök rak gagek ti medenér lok yah rë.

Yesu Nér Bë Hil Dahun Hil

⁷ Yesu lë vatévek sën deyam in bë dega nos lo ya denedo rak sëa sën los arë lo. Lob nér gagek rak sir betatekin bë,

⁸ “Nabë mehöti gevong dik nam vu hong nabë gena nos böp sën maluh ti lu venë denejom nemaj lo, og su gweto gemedo jak sëa sën los arë lo. In tum mehö sënë, mak rëk gevong dik in mehö ngwë sën los arë kesuu hong lo nam geving.

⁹ Bë gevong nabë sënë, og mehö sën vong dik in meluu lo rëk nam nanér vu hong nabë, ‘Gebo sëa-los-arë saga vu mehö sënë.’ Lob rëk nim namum böpata rot begenah gemedo lël hus.

¹⁰ Om nabë mehöti gevong dik in hong nabë gena nos böp geving yi, og gena geberup gemedo lël hus. Gwevong nabë sënë in lob mehö sën vong dik in hong lo nam gelé hong lob nanér nabë, ‘Sa mehö, genam lël mala.’ Nabë nanér nabë sënë, og mém alam pin sën ham los newa nos lo rëk degelé nabë ƙo hong rak.

¹¹ In mehöti bë yö geko arë jak, og Anutu rëk dahun yi. Gak mehöti sën nabë dahun yi lo, og Anutu rëk geko arë jak na vavunë.”

Gwevong Dik Na In Mehönon Nabë Denam Nos Böp, Og Gwevong Nabë Sënë

¹² Log nér vu mehö sën vong dik ya in yi lo bë, “Nabë gwevong nos böp ti, og su gwevong dik na in nim papu lo, arim lo, galam sën ham degwa ti lo. In mak rëk degevong dik nom in hong begena gegwa nos dok nah hong nos saga gëp hir beggang buk ngwë.

¹³ Gak nabë gwevong nos böp, og mém gwevong dik na in alam bengój masën, galam vahaj paya los vahaj ƙasöm, galam malaj ƙenod.

¹⁴ In alam nebë sënë su deyoh vu bë debo dok nah hong nos nyévewen vu hong rë. Gwevong nabë sënë, lob kwam vesa. In Anutu rëk bo dok nah hong nos vu hong vu Buk-tamusén dok buk sën alam yohvu dekedi jak nah gëp bedub lo.”

Gagek Peggirinsën Rak Nos Böp

(Mt 22:1-10)

¹⁵ Alam sën losho Yesu medo denegga nos agi ti ngo gagek sënë, lob nér vu Yesu bë, “Mehöti sën rëk medo mega nos dok Anutu-yi-nyéé lo og kwa vesa.”

¹⁶ Rëk Yesu nér yah vu yi bë, “Mehöti vongin bë gevong nos böpata, lob vong dik ya vorot vu alam ngahi in bë nam dega nos böp sënë.

¹⁷ Lob mém ya verup lok buk sën dega nos böp dok lo, lob vong yi hur ya denér vu alam sën vong dik ya in sir wirek lo bë, ‘Ham nam jak in sa hero ngaa pin ggovék ya menedo.’

¹⁸ Rëk alam saga sir pin ti ti yö kwaj nevo hir gagek medenenér yah vu bë su deyoh vu bë dena rë. Sir ti nér bë, ‘Sa bago huk bengö ti, om sa naya in galé kesii. Om wöp-o, sa su yoh vu bë nök rë.’

¹⁹ Log ngwë nér vu bë, ‘Sa bago burmakau-huk-yi nemadluho, om sa naya in tahu sir dok huk, om wöp-o, sa su yoh vu bë nök rë.’

²⁰ Log ti nér bë, ‘Yik sa nahën nehaço avëh gwëbengko, om sa su yoh vu bë nök rë.’

²¹ Lob hur sén lo yah meya demi meris menér vu ala. Lob beggang ala ahë sengën rot, lob nér vu yi hur bë, ‘Gena pevis megenoh vu aggata böp pin los mahen pin vu nyég sénë, begweço alam bengöj masën, galam vahaj paya, galam malaj kenod, galam vahaj kasöm lo megweço sir dok nam sa beggang.’

²² Lob yi hur yah geyom verup, lom nér bë, ‘Sa hevong yoh vu ayem, rëk mu len la nahën neggëp meris.’

²³ Lob ala nér yah vu bë, ‘Om gena genoh vu aggata böp pin, gegena gesepa dok heek degwa geving, begedadii alam denam. In sa hevongin bë sa beggang yö napup.’

²⁴ Gak sa nanér vu hong nabë: Alam pin sén sa hevong dik ya in sir wirek lo, og su rëk dega sa nos rë.’”

*Hil Kwad Bo Megero, Lok Mém Hil Tamuin Yesu
(Mt 10:37-38)*

²⁵ Alam yu böpata denetamuin Yesu medeneya, lob Yesu ggërin yom menér vu sir bë,

²⁶ “Nabë mehöti nam vu sa rëk ahë neving ama lu ata gevenë losho nalu lo gari lo avëhnö lo kesuu sa, genabë yö kwa nevo yi kesuu sa, og mehö sénë su yoh vu bë natu sa hur rë.

²⁷ Gemehöti sén su kerë yi keletaléko* metamuin sa rë lo, og su yoh vu bë rëk natu sa hur rë.

²⁸ Gak bë ham ti kwa nevo bë dev beggang ading ti jak na vavunë, og nedo bekwa neko ngaa-beggang-yi yi monë mugin lok mém.

²⁹ Nabë su gevong nabë sénë rë geyö barah mudeng mu dok na meris, log su yoh vu bë gevong besemu na rë, og alam pin rëk degelë bedenanér pelë jak mehö sénë, gedenanöp jak nabë,

³⁰ ‘Mehö sénë nelev beggang, rëk mu su yoh vu bë rëk dev mesemu na rë’

³¹ Log bë mehö-los-bengö ti na begö vu mehö-los-bengö ngwë, og medo mekwa neko aggata pin mugin lok mém neya. In mak yik hen alam-begö-yi 10,000 mu, log mehö-los-bengö ngwë yi alam-begö-yi 20,000 kesuu hen. Om rëk kwa bo namugin megero rë nabë: Mak rëk ngis begö vu mehö-los-bengö ngwë sénë begetii na, ma mak su yoh vu rë?

³² Rëk nabë rak ni bë su yoh vu rë, og alam nyég ngwë sén lo yö nahën denedo ading, log nevong mehö la ya denenér gagek ya bë desemu gagek menadiik gebegö gëp.

³³ Nebë saga, om ham kwamin bo rë. Bë ham ti gelë yi ngaa mu nabë ngaanon, og su yoh vu bë natu sa hur rë.”

*Gagek Peggirinsën Rak Mamireng Sén Nengën Nemaya Lo
(Mt 5:13; Mk 9:50)*

³⁴ “Mamireng og ngaa nivesa. Rëk mu nabë mamireng sénë nengën nama na, og rëk hil gevong benengën jak nah nabë va?

³⁵ Mamireng nebë sénë og su yoh vu bë hil rëk sarömin los dob rë, in rëk gevong paya vu nos vë, log hil su ayoh vu bë keseh dok na geving reggu ahëj sén hil neketékin lok huk lo rë, in su rëk bo tebek dok nos rë. Gak hen huk maya verök yi behil nehetë ya meris. Mehöti bë nenga neggëp, og gengo gagek sénë.”

¹ Log alam sën deneko takës* losho alam nij paya deneya vu Yesu medenengo yi gagek.

² Lob Parisai* losho alam-horek-yi denér yi bë, “Mehö sënë ahë neving alam nijpaya, genegga nos ving sir.”

³ Denér nebë sënë, lob Yesu nér gagek peggirinsën vu sir bë,

⁴ “Bë ham ti yi sipsip 100 denare, lob nabë ti mala nama, og rëk gevuu 99 bare dega kesék gëp nyég len ti, log na sero ti sën mala ma lo. Yë rëk sero niwëek rot benatök jak lok mëm.

⁵ Bë natök jak, og rëk kerë jak gëp bagë los kwa vesa menah.

⁶ Rëk nah berup beggang, lob tahi yi alam lo, galam sën yiķ sir beggang-bu ti lo, bedenam vu yi, lob nanér vu sir nabë, ‘Hil kwad vesa! In sa sipsip ti mala ma, rëk setök vu behako yom ggökin.’

⁷ Om yiķ nebë saga, sa nanér vu ham nabë: Angér lo vu yagek kwaj vesa in alam yohvu 99 nebë saga, in su huk neggëp vu sir bë rëk degerin sir rë. Gak nabë alam nij paya ti gérin yi, og rëk kwaj vesa bëpata rot vu yagek kesuu.”

Yesu Nér Gagek Peggirinsën Rak Monë Mala Ma

⁸ “Log nabë avëh ti neko yi monë gahis nemadluho, lok ti mala ma, og rëk taggi dok ram geskee beggang ayo menesero rot, bemëm natök jak lok mëm.

⁹ Bë natök vu, og rëk tahi yi alam lo, galam sën sir beggang-bu ti lo na vu yi, log nanér vu sir nabë, ‘Hil kwad vesa! In sa hevuu sa monë gahis ti, rëk sa sero metök vu ggökin.’

¹⁰ Om yiķ nebë saga, sa nanér vu ham nabë: Bë mehöti sën ngaa nipaya neggëp vu yi lo gérin yi nom, og Anutu yi angér lo kwaj vesa rot.”

Gagek Peggirinsën Rak Hur Magëm Ti Vuu Ama Geya Nyég Ngwë

¹¹ Log Yesu nér ving bë, “Mehöti nalu maluh luu denedo,

¹² lob amon nér vu luho amaj bë, ‘Amag-e, kwam bo begebasuh hong monë lu ngaa pin borot, begebo gelek alu arig.’ Lob ama tung ngaa pin ggelek luho.

¹³ Lob amon su nedo hus ading rë, gak pevis besupin hen beya nyég ading ti. Beya nedo, lob të yi monë pin ya rak ngaa nipaya paya sën nevong lo.

¹⁴ Vasap yi ngaa pin bemaya, log meyip bëpata verup vu dob sagu. Lob nerak vu in nos lu ngaa.

¹⁵ Lob maam ya nevong huk vu mehöti ggëp nyég sagu. Lob mehö sënë vong yi ya, beya negin yi böök lo ggëp yi dob.

¹⁶ Lob kwa neya vu böök hir nos rot bë ga, in mehöti su neloķ vu yi rë.

¹⁷ Nebë sënë lok kwa yah tök rak ama, lob nér bë, ‘Amag yi hur lo hir nos ngahisekë, besu deyoh vu bë dega mepalët na rë. Rëk tum senço yam nado sënë menadiikahég pangsen.

¹⁸ Om maam sa kedi jak menah mena vu amag. Log sëk nanér vu yi nabë, “Amag. Sa hevong paya vu Anutu, gevuu hong.

¹⁹ Om gwëbeng sa su mehö niğ vesa yoh vu bë genanér sa nabë nalum rë. Gak gwetung sa natu hong hur ti.”

²⁰ Log kedi rak meyah meya vu ama.

²¹ Nahën verup neyam ggëp ading teka, lok ama lë yi, lob kwa paya in yi. Lob serög beya kebi yi, gemul* yi. Lok nalu nér vu yi bë, ‘Amag, sa hevong paya vu Anutu, gevuu hong. Om sa su mehö niğ vesa yoh vu bë genanér sa nabë nalum sa rë.’

²² Rëk ama nér vu yi hur lo bë, ‘Ham gweko tob ading malangeri ti nam pevis bejöp dok yi. Geham nakah seges ti dok sekë. Geham jöp suu dok vaha.

²³ Geham gweko burmakau nalu tuvek sën jeji lo ti nam mengis, in hil aga nos bëp gekwad vesa in yi.

²⁴ In vong bë sa nalug sënë diik ya, rëk gwëbeng vesa lok yah ggökin. Mala ma, lok hil atök vu yi ggökin.' Lob kwaj vesa medenepisek in yi lo.

²⁵ Log ari aguu ya nedo huk anon, beverup dus rak beggang, lok ngo geggaǵeng dedun gedenelöö rot.

²⁶ Lob tahi hur ti ya, belok tepék vu yi bë, 'Denevong va sagu?'

²⁷ Lok nér yah vu yi bë, 'Arim amon yom verup, om sën amam sis burmakau nalu tuvek sën jeji lo ti medenegga gekwaj vesa. In nalu su ya mala ma rë, gak ya nedo vesa beyom verup.'

²⁸ Rëk nalu aguu ahë sengën rot, lob su lok ya beggang ayo rë. Lob ama luk ya dobnë, beya semu aye in yi.

²⁹ Rëk nér yah vu ama bë, 'Sa nehevong hong huk menado yoh vu ngebek ngahisekë nebë hong ngaa meris ti, gesa su nekeyeh ayem beron ti rë. Rëk su genevo memëk nalu ti vu sa, behe los sa alam naha gekwamin vesa rë. Geyö nema rot.

³⁰ Rëk nalam teka saga ya vasap hong ngaa pin rak avëh baggëb lo, geyom verup, lob kwam vo yi begesis burmakau nalu tuvek sën jeji lo in yi.'

³¹ Lok ama nér yah vu bë, 'Nalug, hongek alu nado lok ti yoh vu buk, besa ngaa pin tu hong ngaa.'

³² Gak mëm hil kwad vesa benapisek in arim sënë. In vong bë diik ya, rëk ma genedo vesa beyom verup ggökin. Mala maya verök yi, lok hil halë yi ggökin.'

16

Gagek Peggirinsën Rak Hur Ti Sën Negin Ala Yi Ngaa Paya Lo

¹ Log Yesu nér vu yi hur maluh lo ving bë, 'Mehö-los-bengö-ggoreksën ti nedo, beyi hur ti nedo menegin yi ngaa ngaa paya. Lob mehö la deya vu mehö monë degwa sënë medenér yi hur rangah vu yi bë nevasap yi ngaa ngahisekë.'

² Lob tahi yi hur yam benér vu yi bë, 'Genevong nebë tena sën mehö la denér bengöm vu sa-ë? Genah getatekin sa ngaa pin sën genegin lo nabë genevong nebë tena, in sejaǵ ni. In su rëk gweǵin sa ngaa gökin nah rë.'

³ Lob mehö sën negin yi ngaa lo kwa nevo lok ayo bë, 'Sëk gevong nabë va? Ma gemehö bög rëk juuk sa na pehi lo, gesa su rëk gegın yi ngaa gökin nah rë. Sa sekeǵ ma, om sa su yoh vu bë kedub dob rë-o! Log sa niǵ nemum bë sa su ketag nos vu mehö ngwë.'

⁴ Rëk mu sa kwaǵ tök rak aggata ti, om nabë sa gevong nabë sënë, og alam rëk degeko sa na hir beggang dok buk sën sa alag juuk sa gesesu gegın yi ngaa gökin rë lo.'

⁵ Nebë sënë lob tahi alam pin sën hir nyëvewen neggëp berék debo dok nah vu ala lo ti ya vu yi. Lob ti ya verup mugin, lob lok tepék vu bë, 'Hong nyëvewen va la neggëp vu sa alag-a?'

⁶ Lok nér yah bë, 'Wél* dram 100.' Lob nér vu bë, 'Gweko ƙapiya teka sën hong nyëvewen arë neggëp lok lo, begweto gemedo pevis, bekwevu yiń dram 50 mu dok gëp.'

⁷ Ggovek log mehö ngwë verup, lob mehö sën negin ngaa lo lok tepék vu bë, 'Hong nyëvewen va la neggëp-a?' Lok bë, 'Wit* bëék 100.' Lob nér vu bë, 'Om gweko hong ƙapiya sën hong nyëvewen neggëp lok lo, beyik kwevu bëék 80 mu dok gëp.'

⁸ Lob ala ngo bë nevong nebë saga, lob ƙenu ya benér yi hur sën tetuhin yi lo bë yi mehö los kwa. Yonon, mehönon vu dob sënë yiń kwaj bög bedenetetuhin hir alam nebë sënë. Gak alam-rangah-yi, og su denevong ngaa los kwa nebë sënë rë.

9 Om sa nanér vu ham nabë: Ham su ngupin monë in gwevong ngaa nipaya paya jak, gaķ ham gwevong balam denatu ham alam jak. Gevu tamusën sën monë nama na lo, og rëk degeko ham jak na beggang nivesa sën rëk medo degwata los degwata lo.

10 Nabë mehöti nemalain ngaa mahen teka teka nivesa, og rëk malain ngaa bōp nivesa geving. Log mehöti sën su gevong ngaa mahen mahen niröp rë lo, og su rëk gevong ngaa bōp niröp geving rë.

11 Om nabë ham su gwégin dob sënë yi monë niröp rë, og re rëk bo ngaanon vu ham beham gwégin-a?

12 Log nabë ham su gwégin mehö ngwë hir ngaa nivesa rë, og re rëk bo ham ngo ham ngaa sën lo vu ham-a?

13 Hur ti su yoh vu bë gevong huk vu ala luu dok ti rë. In rëk nidelin ngwë, gahë geving ngwë. Ma rëk napiik vu ngwë, genitebō in ngwë. Ham su yoh vu bë gwevong huk vu Anutu los monë dok ti rë.”

Gagek Rak Horek Los Anutu-yi-nyéj

14 Rëk alam Parisai* ahëj neving monë pangśen, om dengo gagek pin sën Yesu nér agi, lob denöp rak yi.

15 Rëk nér yah vu sir bë, “Ham ngo neko ham rak ggëp alam malaj bë ham alam yohvu. Rëk mu Anutu rak ham ayomin ni. In ngaa sën mehönon denelë bë nivesa medeneko rak lo, og Anutu nelë bë ngaa nipaya.

16 Horek yi gagek los alam-denenér-gagek-rangahsën hir gagek neggëp in bë hil sepa dok, rot neverup lok Jon yi buk. Rëk lok Jon yi buk, beyam verup gwëbeng, og Bengö Nivesa rak Anutu-yi-nyéj tök yam rangah. Lob alam pin nij wëek rot in bë dedok na nyéj sënë.

17 Yahek los dob yoh vu bë govek na bemala nama, rëk mu gagek sën neggëp lok horek lo, og su yoh vu bë teka rëk geto mena rë.”

Yesu Nér Gagek Rak Sën Alam Los Venéj Denevepul Sir Lo

(Mt 5:31-32; 19:9; Mk 10:11-12)

18 “Bë mehöti nidelin venë gegeko avëh ngwë natu venë, og nevong baggëb. Log mehöti sën nabë geko avëh sën regga nilelin yi lo, og nevong baggëb bengaa nipaya neggëp vu yi.”

Yesu Nér Gagek Rak Mehö Bengö-ggoreksën Luho Mehö Meris Lasarus

19 “Mehöti nedo wirek, lob yö neröp röpröp malangeri ngeri los tob sagap nivesa vesa. Genegga nos nivesa vesa yoh vu buk.

20 Log mehö-kupek-masën ti neggëp lok yi veluung avi, arë nebë Lasarus. Bepegges vunin yi.

21 Rëk kwa nevo timu bë na in patu nos metes sën mehö-los-bengö-ggoreksën nevong meneto lok tevor gebinë lo mega, rëk ma. Ganöö verup denetep rak yi pegges.

22 Lok mehö-kupek-masën lo diiķ mugin medelev, lob angér deko yi ya nedo ving Abraham. Log mehö-los-bengö-ggoreksën diiķ tamu bedelev yi ving.

23 Lob ya nedo Nyéj-nipaya beneko vanë bōpata. Lok vér mala rak, lob lë ga, Abraham nedo ading rot, log Lasarus nedo ving yi.

24 Lob mehö-los-bengö-ggoreksën lo tahi ya vu bë, ‘Amag Abraham-e! Kwam gevongin sa begwevong Lasarus nam dagoo nema deggis nyé teka dok bël, begevong jak sa daggeg bahë yes jak teka rë. In nengwah sënë gga sa besa hanga nivanë bōpata rot.’

25 Lok Abraham nér yah vu bë, ‘Nalug-e! Ngo kwam bo rë! In wirek sën genedo malam vesa lo, og genedo rak hong ngaa pin nivesa vesa. Log Lasarus

nedo paya in ngaa pin. Rëk vu nyëg sën gwëbeng agi, og nedo nivesa, log genetök vu vanë rot.

²⁶ Log ngaa ngwë sënë ving. Anutu vong lii bögata ti neggëp lok vu heng meneruu hil. Om alam sën denedo agi degevongin nabë deduk lii sënë gedenök vu ham, og su deyoh vu rë. Galam sën denedo ggëp aga su deyoh vu bë deduk lii sënë gedejak nam vu he rë.

²⁷ Lob mehö-los-bengö-ggoreksën lo nér bë, ‘Nebë saga om amag, sa ketag vu hong bë gwevong Lasarus nah bena amag yi beggang.

²⁸ In sarig lo nemadvahi denedo lok. Om Lasarus pasang nanér gagek niwëek vu sir. In rëk dedok nam nyëg sënë bedegeko vanë.’

²⁹ Lok Abraham nér yah vu bë, ‘Moses losho alam-denenér-gagek-rangahsën hir gagek neggëp vu sir. Om yiğ degengo saga.’

³⁰ Lob mehö sën los kupek wirek lo nér bë, ‘Ma rot! Amag Abraham, sagak su yoh vu rë. Gak mëm nabë alam-diiksën ti kedi jak gëp bedub benah nanér vu sir, og mëm rëk degérin sir.’

³¹ Lok Abraham nér yah vu yi bë, ‘Bë su degengo Moses losho alam-denenér-gagek-rangahsën hir gagek rë, log nabë mehöti kedi jak nah gëp bedub benah nanér, og su rëk degevong geving yi gagek geving rë.’”

17

Ngaa Nipaya Rëk Gérin Mehönon Besu Degevong Geving Yesu Rë (Mt 18:6-7, 21-22; Mk 9:42)

¹ Log Yesu nér vu yi hur maluh bë, “Ngaa aggagga rëk berup beseggi mehönon, lob rëk kepé sir. Rëk mu gëpin mehöti sën jan dok vahaj lo!

² In mak rëk kepé alam sën nahën nij yes yes lo ti jak ngaa nipaya. Gak nabë deseyu gelöng bögata ti dok mehö nipaya saga kwa namugin medegetë yi duk na loo bemala nama, og sagak nivesa in lob su rëk kepé mehönon la rë, gak nama og rëk gecko nyëvewen bögata rot vu tamusën. Om ham ngo gwezin ham nivesa.

³ Nabë arim gevong ngaa nipaya, og gebo gagek jak yi. Lob nabë gérin yi, og kwam birek na in yi ngaa nipaya saga.

⁴ Log nabë gevong paya vu hong beron nemadvahi-bevidek-luu dok buk timu, lok gérin yi nom vu hong beron nemadvahi-bevidek-luu genanér vu hong nabë, ‘Wöp-o, sa hevong sënëk nipaya rot.’ Og kwam birek na in yi nipaya saga.”

Hil Gevong Geving Nabë Sënë

⁵ Sinarë lo denér vu Mehöbög bë, “Gewong behe ayomin na niwëek.”

⁶ Lok Mehöbög nér yah vu sir bë, “Nabë yiğ ham ayomin nam timu mahan teka mu nabë mastet* gahis, og ham yoh vu bë rëk nanér vu kele malberi sënë nabë, ‘Gesepul hong los degwam megena gejeyang hong duk na loo vu heng’, og rëk gevong noh vu ham ayemin.”

Yesu Nér Bë Yi Hur Degevong Nabë Sënë

⁷ Log Yesu nér ving bë, “Nabë ham ti yi hur kedub dob gëp huk anon, ma gegin sipsip govek geberup beggang, og mak ala rëk nanér vu yi nabë, ‘Gepevis begejak nam säa in gegwa nos’—a?

⁸ Ma! Mu rëk nanér vu yi nabë, ‘Gwero sa nos. Gejöp röpröp in gejuu sa nos begweço nam besega genanum namugin, lok mëm rëk gegwa höm los genanum tamu.’

⁹ Log mak rëk kwa vesa megeko hur sënë jak in nevong ngaa yoh vu aye? Ma!

¹⁰ Om yiķ ham gwevong nabë saga geving. Nabë ham gwevong ngaa pin begovek na noh vu sën Anutu nér vu ham bē ham gwevong lo, og ham nanér nabë, ‘Hek hur nimin paya. Om huk sën he nehevong lo, og yiķ he ngo he huk om he nehevong.’ ”

Yesu Vong Alam Nij Sevuuk Nemadluho Nij Vesa Rak

¹¹ Yesu yoh aggata meneya in bē na Yerusalem, lob ya meto aggata vuheng atov sën neruu dob distrik Samaria los Galilea lo.

¹² Medo meya beya verup beggang-bu mahen ti, lob alam nij sevuuk nemadluho detök verup vu yi bedenare adingnë

¹³ gedetahi ya vu yi bē, “Tatovaha, kwam paya in he!”

¹⁴ Yesu nelë sir, lom nér yah vu sir bē, “Ham na tato navimin vu alam-denekeo-seriveng.” Lob nahën medo deneyök, log navij tup nivesa rak pevis.

¹⁵ Lob sir ti nelë bē navi nivesa rak, lob ggérin yi benepisek in menetahi ya vavunë, genekeo Anutu arë rak geneyah vu Yesu.

¹⁶ Mehö saga yah verup, lob to petev lok Yesu vaha genér vu bē kwa vesa rot. Rék mu mehö sënë og Samaria* ti.

¹⁷ Yesu lë bē mehö timu sënë yom to vu yi, lom lëk menér bē, “Sa kwaǵ nevo bē ham nemadluho sën lo nimin vesa rak pin, lok sir nemadvahi-bevidek-lubeluu ya deyoh tena?”

¹⁸ Su deyom in bē degekeo Mehöbop arë jak rë? Gak yiķ mehö-yu-ngwë sënë yō timu yom-a?”

¹⁹ Lom Yesu nér vu yi bē, “Kwedi gena! Ayom yam timu vu sa om sën nim vesa rak.”

Anutu-yi-nyéǵ Rék Anon Jak

(Mt 24:23-28, 37-41)

²⁰ Lob Parisai* delok tepék in Yesu bē, “Anutu rék nam natu ala megegin hil nangerek-a? Lok Yesu nér yah vu sir bē, “Buk sën nabë Anutu nam gegín hil lo, og ham su rék gwelë ngaa ti jak malamin rë.

²¹ Log su rék denanér vu ham nabë ‘Nedo sagi!’ ma, ‘Nedo sagu!’ rë. Ham ngo? Anutu yam nedo lok ham vuheng atov ggovek ya.”

²² Log Yesu nér vu yi hur maluh lo bē, “Buk ti vongin berup, lob ham rék gwevong in rot nabë ham gwelë Mehönon Nalu gökin, rék mu ham su rék gwelë yi rë gerék nama.

²³ Rék denanér vu ham nabë, ‘Nedo sagu om ham na!’ ma, rék denanér vu ham nabë, ‘Nedo sagi om ham nam!’ og ham su tamuin sir, gaķ ham najom ham ahon!

²⁴ In buk sën Mehönon Nalu duk nom lo, og ham rék gwelë nabë sën ham nelë davës nevër lom nejëh rak nyéǵ pin lo.

²⁵ Rék mu geko nivanë ngahisekë rë, galam sën denedo gwëbeng agi degeruu demij vu yi govek rë.

²⁶ Log dok buk sën Mehönon Nalu duk nom dob lo, og mehönon rék medo denegevong ngaa pin nabë sën denevong lok Noa yi buk wirek lo.

²⁷ Mehönon medo denegga nos los denenum, gemaluh deneko venëj, gavëh denerak reggaj, beya verup lok buk sën Noa lok ya yağ ayo lo, lok tum bël bögata vuuk verup pevis merehöö sir pin.

²⁸ Log yiķ rék nabë sën Lot yi buk lo geving. Denegga nos gedenenum gedenebago ķupek lu ngaa. Denevaroh nos los denelev beggang.

²⁹ Rék mu lok buk sën Lot kedi ggëp Sodom meya rak lo, og Anutu vong nengwah bögata los gelöng nisangsang sën netum lo luk yam vu vavunë nebë hob megga sir pin bemalaj maya. Gelöng saga arë nebë salpa*.

³⁰ Lob yiķ rēk mehönon medo dengevong hir ngaa aggagga nabë saga dok buk sën Mehönon Nalu duķ nom dob betato yi rangah lo.

³¹ Lob nabë mehöti jak na sewah jak yi begganḡ yu tamangsën vavunë megeko ayööng dok buk saga, geyi ngaa pin dok medo begganḡ ayo, og su dok nah geko yi kupek dok begganḡ ayo, gak beya mena pevis. Log nabë mehöti na medo huk anon, og yiķ nabë saga, su serög menah begganḡ, gak beya mena pevis.

³² Ham kwamin bo Lot venë rē.

³³ Nabë mehöti kwa bo navi pangṣen og su rēk medo mala-tumsen rē. Gak nabë mehöti kwa birek in yi, og anon rēk medo mala-tumsen.

³⁴ Sa naner vu ham nabë: Mehö luu rēk degēp buk jak kanyë timu dok buk sënë, lob Anutu rēk geko ngwë, log gevuu ngwë begēp.

³⁵ Log avëh luu rēk medo denegerii wit* gahis natu parawa, lob Anutu rēk geko ngwë, log gevuu ngwë bemedo.

³⁶ [Log mehö luu rēk demedo dok huk anon, lob Anutu rēk geko ngwë, log gevuu ngwë bemedo].

³⁷ Yi hur maluh delok tepék vu yi bë, “Mehöbop, ngaa sënë rēk anon jak gëp tena?” Lok Yesu nér yah vu sir bë, “Vu nyëg sën heljëng neggëp lo, og ķadanii denesup sir ya timu in bë dega.”

18

Gagek Peggirinsen Rak Avëh Ti Vongin Bé Jaas Dok Vu Yi

¹ Lob Yesu nér gagek peggirinsen ti vu sir in bë tahu sir beyö denajom jak noh vu buk gesu nij tebō.

² Nér bë, “Jaas sën nengo gagek lo ti nedo nyëg bop ti. Lob jaas ti sënë su neggonengin Anutu rē, log su kwa nevo mehönon ving rē.

³ Lob avëh alov ti nedo nyëg bop sënë ving. Lob neya vu jaas sënë yoh vu buk menenér vu bë, ‘Mehöti vong paya vu sa, om gwengo sa gagek megwero.’

⁴ Lok jaas sënë kwa vo mugin bë su rēk dok vu yi rē, lob nedo hus ading teka. Lok tum yom kwa vo lok ayo bë, ‘Sa su nahönengin Anutu rē, gesa su kwaq nevo mehönon rē.

⁵ Rēk avëh alov sënë yam neketag vu sa mekeduung rak, om maam yiķ ggokek gesedok vu yi in gagek. In mak rēk medo menam vu sa nabë sënë rot besa nig tebō jak na verök yi.’ ”

⁶ Log Mehöbop Yesu lok tepék bë, “Ham ngo jaas nipaya sënë yi gagek,

⁷ om ham kwamin nevo bë? Alam sën Anutu ggooin sir rak tu yi ngaa bedenesu vu yi buk los rangah pin lo, og ham kwamin nevo bë mak su rēk dok vu sir in gagek rē? Mak rēk gegın hus ading rot, gesu dok vu sir pevis rē? Ma.

⁸ Sa naner vu ham nabë: Rēk genço hir gagek bedok vu sir pevis. Rēk mu vu tamusen sën Mehönon Nalu nom lo, og mak rēk natök vu yi alam la gedenegevong geving yi medemedo ma rēk nama?”

Gagek Peggirinsen Rak Alam Parisai Los Mehö Sën Neķo Takës*

⁹ Log Yesu nér gagek peggirinsen ti vu alam vahi sën yō kwaj nevo sir bë sir alam yohvu gedenelé alam vahi pin bë nij paya lo bë,

¹⁰ “Mehö luu kwaj nevo bë denajom jak, lob luho deraķ medeya dub vabuung bop. Parisai* ngwë, log alam sën deneķo takës* lo ngwë.

¹¹ Parisai* sënë nare ya, bevengev rak lok ayo nebë sënë, ‘Oo Anutu, sa kwaq vesa vu hong, in sa su nebë alam vahi rē. In sir og kwaj luu bedenevo alam hir ngaa vër. Gesir alam nij paya, gedenevong baggëb. Rēk sa og su nebë sën sir-ē rē. Gesa su nebë mehö neķo takës* sën nare agi ving rē.

¹² Sayeg neggérin nos buk luu luu neyoh vu soda ti ti. Log ngaa pin sën sa nehaço lo, og sa nehetung ya yu nemadluho, lob sa navo ti vu hong.’

¹³ Rék mehö sën neko takës* lo, og yö nare ggëp ading, log nilël bë su barah mala jak yagek, gak petap babu log jom rak bë, ‘Oo Anutu, sa mehö niğ paya, rék mu kwam gevongin sa!’

¹⁴ Om sa nanér vu ham nabë: Anutu nér mehö sën neko takës* agi bë yi mehö yohvu beyah meya yi beggang los nipaya masën. Gak mehö ngwë sënë og ma. In mehöti bë yö geko yi jak, og Anutu rék dahun yi. Gak mehöti sën yö dahun yi lo, og Anutu rék geko arë jak.”

*Yesu Jom Rak Hurmahan
(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)*

¹⁵ Lok deko hurmahen deyam vu Yesu, in bë gebë nema jak sir. Rék yi hur maluh delë, lob denérin sir.

¹⁶ Rék ma geYesu tahi hurmahen deyam vu yi, log nér bë, “Ham gwevong hurmahen denam vu sa. Ham su gwèrin sir, in alam sën ayoj neyam timu vu sa nebë hurmahen lo, og rék demedo dok Anutu-yi-nyég.

¹⁷ Om sa nanér vu ham yönö nabë: Mehöti sën su ayo na timu vu Anutu-yi-nyég nabë hurmahen rë lo, og su yoh vu bë rék dok na rë.”

*Gagek Rak Ggev Sën Yi Ngaa Ngahisekë Neggëp Vu Yi
(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)*

¹⁸ Lok ggev ti lok tepëk in yi bë, “Tatovaha! Hong mehö nim vesa anon, om sëk gevong nabë va in sena medo malag-tumsën degwata los degwata?”

¹⁹ Lok Yesu nér yah vu yi bë, “Genér sa bë sa niğ vesa in va? In Anutu yö timu og nivesa.

²⁰ Geraç Anutu yi horek ni ggovek ya bë: Su gwevong baggëb. Su gengis mehönon medenadiik. Su gegodek ngaa. Su genanér gagek tetuhinsën jak mehö ngwë. Gegurek amam lu atam babuj.”

²¹ Lok ggev lo nér yah vu bë, “Eë-ë, sënëk sengo nahën hurmahen, log sa nesepa lok horek pin sënë rot beverup gwëbeng sagi.”

²² Yesu ngo lob nér yah vu yi bë, “Log ngaa ti nahën. Gwevong hong ķupek pin bemehö la debago, lob gebo monë sën gweko jak lo gelek alam sën hej ngaa nema in sir lo. Gwevong nabë sënë log mëm genam gesepa sa, gemëm hong ķupek nivesa rék gëp vu yagek.”

²³ Rék ggev sënë ngo gagek sënë, lob ayo maggin rot. In yi mehö ķupek degwa.

²⁴ Yesu lë yi lob nér bë, “Alam sën hir ķupek ngahisekë lo, bë dedok na Anutu-yi-nyég og rék debimengin rot.

²⁵ Yönö, kamer bë gurek na rurek len, og yiķ huk böpata rot, rék mu nabë mehö-los-bengö-ggoreksën ti gevong in nabë dok na Anutu yi nyég og sagak huk böpata rot kesuu.”

²⁶ Alam dengo gagek sënë lob denér bë, “Om mak re yoh vu bë rék medo mala-tumsën degwata?”

²⁷ Lok Yesu nér bë, “Ngaa sën mehönon su deyoh vu bë degevong rë lo, og Anutu yö yoh vu bë gevong.”

²⁸ Lok Pita nér bë, “Gwelë! He hevuu he nyég los he ngaa pin ya, gehe yam medo nesepa hong.”

²⁹ Lob Yesu nér vu sir bë, “Sa nanér vu ham nabë: Alam pin sën kwaj nevo Anutu-yi-nyég, bedenevuu hir beggang, gevenej, garij lo, gamaj los ataj, genaluj lo lo,

³⁰ og Anutu rék bo ngahisekë dok nah vu sir dok buk sënë, log rék demedo malaj-tumsën degwata los degwata vu tamusën.”

*Yesu Nér Beron Netu Löö Bé Rék Nadiük Gekedi Jak Gökin
(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)*

³¹ Lob Yesu ko sir nemadluho-bevidek-luu lo ya, benér vu sir bë, “Ham ngo! Gwëbeng hil narak menaya Yerusalem. Lob gagek pin sën alam-denenér-gagek-rangahsën dekevu rak Mehönon Nalu wirek meneggëp lo vongin anon jak.

³² In rék debo yi dok na alam-yu-ngwë nemaj. Lob rék denanér pelë jak yi, gedegevong paya vu yi, gedepesuv nyéj kos jak yi.

³³ Log rék debeek yi, log mëm dengis yi menadiük. Rék mu buk natu löö jak, lob rék kedi jak nah gökin.”

³⁴ Rék yi hur maluh su derak gagek sënë ni rë. In neggëp vunsën in sir lob su kwaj tök rak degwa rë.

*Yesu Ro Mehö Mala Kenod Ti Menivesa Rak
(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)*

³⁵ Yesu ya verup Yeriko, lob mehö mala kenod ti nedo lok aggata nenga bemedo neketag monë lu ngaa vu alam bë dëdok vu yi.

³⁶ Lob ngo dedun bë alam yu bopata to deneyam, lob lok tepëk vu sir bë, “Denevong va?”

³⁷ Lok denér vu bë, “Yesu vu Nasaret verup.”

³⁸ Lob tahi ya bë, “Yesu! Davit* yi mewis-e! Kwam gevongin sa.”

³⁹ Lok alam sën denemugin lo depetukek rak yi bë aye nama. Rék ma gepasang netahi menegeyeh lok bë, “Davit* yi mewis-e! Kwam gevongin sa!”

⁴⁰ Lob Yesu ya nare genér vu sir bë degeko yi na vu yi. Ya verup, lob Yesu lok tepëk vu yi bë,

⁴¹ “Gevongin bë sa gevong nabë va vu hong-a?” Lok nér bë, “Mehöbop, sa bë gwevong besa malaq natum gökin.”

⁴² Lob Yesu nér vu bë, “Malam natum. Ayom yam timu vu sa om vong bemalam nivesa rak.”

⁴³ Lob pevis bemala nivesa rak avuti genelë nyég. Lob tamuin Yesu menaya, geneko Anutu arë rak. Galam pin sën delë ngaa agi deko Anutu arë rak ving.

19

Sakeus Yi Gagek

¹ Lob Yesu lok ya Yeriko in bë noh na bena.

² Lok mehöti arë nebë Sakeus nedo. Alam-deneko-takës* hir ggev ti yi, beyi mehö neggorek monë ngahisekë.

³ Lob kwa nevo bë gelë Yesu mejaq ni nabë yi mehö nebë va. Rék yi mehö vaha dus besu yoh vu bë rék gelë yi nivesa rë, in alam ngahi rot medeggérin yi.

⁴ Lob serög bemugin beya meraq ya kele map ti in bë mëm gelë Yesu. In rak ni bë rék na berup sagu.

⁵ Lob Yesu ya verup bevarah mala rak melë yi, lob nér ya vu bë, “Sakeus, geduk pevis megenam! In sëk medo geving hong dok böm pehi sënë.”

⁶ Lob luk pevis beko Yesu rak meya yi beggang los kwa vesa.

⁷ Alam delë nebë sënë, lob ahëj sengën medenér bë, “Ya neggëp lok mehö nipaya ti sagu yi beggang in va?”

⁸ Lob Sakeus ya nare benér vu Mehöbop bë, “Mehöbop, gwengo rë. Sëk gevong sa ngaa pin vahi vu alam sën denerak vu in ngaa lo. Log alam sën sa tetuhin sir gesehodek hir ngaa ti ti lo, og sëk gevong ngaa lubeluu lubeluu dok nah vu sir.”

⁹ Lob Yesu nér vu yi bë, “Gwëbeng sënë, Anutu kol alam beggang ayo ti sënë yah vu yi. In mehö sënë og degwa vu Abraham ving.

¹⁰ Yönon, Mehönon Nalu yam in bë sero mehönon sën malaj nema lo begeko sir nah.”

Gagek Peggirinsën Rak Alam Böp Ti Vo Monë Vu Yi Hur Nemadluho

¹¹ Dengo gagek sënë ggovek, log nér gagek peggirinsën ti vu sir. In ya verup dus rak Yerusalem, lob kwaj nevo bë buk dus rak bAnutu-yi-nyëg vongin anon jak pevis avuti.

¹² Lob nér vu sir bë, “Mehö böp ti bë na nyëg ading ti jak in degetung yi natu mehö-los-bengö benom gegín yi alam pin.

¹³ Lob supin yi hur nemadluho yam bevo monë ƙapiya luu luu ggelek sir pin, log nér vu sir bë, ‘Ham medo gwevong huk bagosën jak monë sënë rot, besenom geto sënë gökin.’

¹⁴ Rék yi alam nij nelélin yi, om ya, log devong mehö la detamuin yi medeya beya denér bë, ‘He nimin lél bë mehö saga su natu he mehö-los-bengö megegin he!’

¹⁵ Rék ma gedetung yi tu hir mehö-los-bengö ggovek geyom to. Lob nér bë, ‘Ham tahi alam sën sevo monë vu sir lo nam. Sa bë ǵalé nabë sir ti ti deneko va la va la lok ya ving-a?’

¹⁶ Lob mehöti nare yam mugin benér ya bë, ‘Mehö böp, sa hevong huk bagosën rak hong monë ƙapiya luu sënë, log sa hako ƙapiya mehödahis sënë lok yam ving.’

¹⁷ Lob mehö-los-bengö nér vu yi bë, ‘Hong hur nivesa begevong huk nivesa rot. Genemalamin ngaa mahen sënë nivesa, om sëk gevong begwegin nyëg böp yu nemadluho.’

¹⁸ Log mehö ngwë sën netu luu nare benér ya bë, ‘Mehö böp, sa hevong huk bagosën rak hong monë ƙapiya luu sënë, log gwëbeng sa hako ƙapiya nemadluho sënë lok yam ving.’

¹⁹ Lob mehö-los-bengö nér vu yi bë, ‘Om sëk gevong nyëg böp yu nemadvahi in gweigin.’

²⁰ Lok hur ti verup nare yam, benér ya bë, ‘Mehö böp, hong monë ƙapiya luu sën lo sënë. Sa hebom lok tob nyë dus teka besa hegin nivesa beyö nedo rot.

²¹ In sa nehalé hong bë hong mehö nim wëek. Ngaa sën mehö ngwë denetung menedo lo, og geneko. Genos sën mehö ngwë denevaroh lo, og genelev anon. Om sën sehönengin hong, lob hong monë ƙapiya luu sën lo yö nedo.’

²² Lob mehö-los-bengö nér vu mehö sënë bë, ‘Hong sënë, nim paya rot! Mak sëk gevong gagek vu hong jak ngo hong gagek saga rë. Mak gerak ni yönö bë sa mehö niğ wëek, bemehö ngwë denetung ngaa nedo lok sa nehako, gesa nalev nos sën mehö ngwë denevaroh lo? Yönon-a? Sa nehevong nebë sënë?’

²³ Rék nebë va sën su getung sa monë lok ya beggang-monë-yi in bë senom og sa gaço teka sevök geving rë-ë?’

²⁴ Log nér vu alam sén denare dus vu lo bë, ‘Ham bo monë ƙapiya luu saga vër in mehö saga, gebo nah geving vu mehö sën ƙapiya mehödahis nedo vu yi lo.’

²⁵ Lok denér yah vu bë, ‘Mehö böp, mu ƙapiya mehödahis neggëp vu yi vorot.’

²⁶ Lok nér bë, ‘Sa nanér vu ham nabë mehöti sën ngaa neggëp vu yi lo, og sëk bo la gökin geving vu. Gak mehöti sën yi ngaa su neggëp rë lo, og sëk bo teka sën neggëp vu yi lo vër in yi.

²⁷ Rék alam sën denelë sa paya benij lël bë sa su natu hir mehö-los-bengö lo, og ham gweko sir nam sënë beham ngis sir bedenadiik jak sa malag.’ ”

Yesu Lok Ya Yerusalem Nebë Mehö-los-bengö

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Jn 12:12-19)

²⁸ Yesu nér gagek sënë ggovek, log mugin betetuu aggata meneya Yerusalem.

²⁹ Ya verup dus rak Betpage los Betania ggëp Kedu Kele-oliv, lob vong yi hur maluh luu deya,

³⁰ genér vu luho bë, “Melu na medok na beggang-bu ti sën melu malamin neya agu, lob melu rék gwelé gedeseyu dogi nalu ti menare dus vu aggata avi. Mehöti su rak dogi sënë wirek rë, lob melu kwevelekin begweko nom.

³¹ Genabë mehöti dok tepék nabë, ‘Melu gwevong va vu dogi sagi?’ og melu nanér nah nabë, ‘Mehöböp bë jak mena’.”

³² Yesu vong luho ya, lob luho ya detök vu ngaa pin yoh vu sën nér vu luho lo.

³³ Luho medo denekevelekin dogi sënë, lok dogi ala lok tepék in luho bë, “Melu nekwevelekin dogi nalu sënë in gwevong va vu?”

³⁴ Lok luho denér yah bë, “Mehöböp bë jak mena.”

³⁵ Lob luho deko dogi medeya vu Yesu. Lob delah hir tob rak ya dogi demi, log detung Yesu rak ya nedo vavunë.

³⁶ Bemém nerak meneya, galam pin kwaj vesa rot vu yi bedenevah hir tob ggök aggata geneggök,

³⁷ beya deverup dus rak sën aggata nehöö Kedu Kele-oliv. Lob yi hur maluh pin sën denesepa yi lo, gesir ngahisekë saga kwaj vo yah ngaa böp böp pin sën nevong bedenelë wirek lo, lob kwaj vesa bedenepisekin medeneko Anutu arë rak bë:

³⁸ “Anutu gevong semusemu vu mehö-los-bengö sën neyam los Mehöböp niwëek!

Gagek ahë yes rak neggëp yagek,

log Anutu arë böpata los nikäpiik nivesa neggëp yagek vavunë!”

³⁹ Log alam Parisai* la delok ya alam yu böpata saga vuheng belosho deneya, lob denér vu Yesu bë, “Tatovaha, genanérin hong hur maluh lo sënë nabë ayej nama.”

⁴⁰ Lok nér yah vu sir bë, “Sa nanér vu ham nabë: Bë ayej nama, og gelöng lo sënë yö rëk denapisek.”

Yesu Su Rak Yerusalem

⁴¹ Lok Yesu ya verup dus rak, lob mala ya melë nyég böp Yerusalem, lob su rak.

⁴² Su rak bë, “Nabë yik gejak mehö sën yoh vu bë gevong hong begemedo revuh lo ni gwëbeng sagi, og mëm sënë nivesa. Rék ma gemehö sënë neggëp vunsën in hong, gesu geraç ni rë.

⁴³ Gwengo ré, buk ti vongin berup, lob alam sën degevong begö vu hong lo rëk nam dedev lii begö yi medetetup dok hong. Log rëk deketumin hong vahi vahi.

⁴⁴ Lob rëk dekevoh hong geving nalum lo pin sën denedo lok hong lo na. Log su rëk degönengin gelöng ngwë gejak medo ngwë vavunë rë. In su kwam nevo buk sën Anutu yam in bë dok vu hong lo rë.”

Yesu Tii Alam Sën Denebago Ngaa Lok Dub-vabuung-böp Lo

(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Jn 2:13-22)

⁴⁵ Log lok ya dub-vabuung-böp ayo, lob tii alam sën denevong huk bagosën lok ayo lo.

⁴⁶ Genér vu sir bë, “Gagek neggëp lok Anutu-yi-kapiya bë: Sa beggang, og yö rëk natu beggang jom-raksen-zi. Rëk ham vong beyah tu alam hodek bej waak vunsën rak.”

⁴⁷ Log nenér gagek vu alam yoh vu buk lok dub-vabuung-böp ayo. Lob alam-deneke-seriveng hir ggev, galam-horek-zi, galam ggev, bedenesero aggata in bë dengis yi menadiik.

⁴⁸ Rëk alam pin nij wëek bë degengo yi gagek, lob ggev lo su detök rak aggata ti rë.

20

Delok Tepék In Yesu Bë Re Vo Niwëek Vu Yi (Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

¹ Buk ti, lob Yesu medo netatekin gagek vu alam lok dub-vabuung-böp genenér Bengö Nivesa rangah vu sir. Lob alam-deneke-seriveng hir ggev losho alam-horek-zi, galam ggev, bedeya vu yi.

² Bedelok tepék vu yi bë, “Genanér vu he nabë: Re vo niwëek vu hong benér bë gwevong huk nabë sénë? Re ggooin hong rak-a?”

³ Lok nér yah vu sir bë, “Kë, om sa bë dok tepék in gagek ti nök vu ham rë. Ham nanér vu sa nabë:

⁴ Sën Jon neripek alam lo, og yam vu yagek, ma sepa lok mehönon vu dob kwaj?”

⁵ Lob yö desap sir rak medenér bë, “Nabë hil nanér nah nabë: ‘Yam vu yagek’, og rëk dok tepék nom nabë: ‘Rëk nebë va sén ham su nevong ving yi rë-ë?’

⁶ Log nabë hil nanér nabë: ‘Sepa lok mehönon vu dob kwaj’, og rëk alam detengwa hil jak gelöng. In kwaj neya niwëek vu yi bë yi mehö-nenér-gagek-rangahsën ti.”

⁷ Lob maam denér yah vu Yesu bë, “He dugin degwa-o!”

⁸ Lob Yesu nér yah vu sir bë, “Nebë saga, om sa su rëk nanér mehö sén ggooin sa rak lo vu ham rë.”

Yesu Nér Gagek Peggirinsën Rak Alam Nij Paya Denegin Huk Wain (Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

⁹ Nér nebë saga, log nér gagek peggirinsën sénë vu alam bë, “Mehöti varoh huk wain bengö ti, lob vo huk sénë lok ya alam la nemaj in bë degegin medegeko anon vahi natu yiyi gevahi natu hej. Log tah yi ya nedo nyég ading ti beya nedo hus ading rot.

¹⁰ Log buk sén wain anon nemonek lo dus rak, lob vong yi hur ti ya vu alam sén denegin yi huk wain lo in bë debo yiyi la behur geko nah vu yi. Rëk alam lo deveek hur saga, gedevong yi yah meya nema meris.

¹¹ Lok vong hur ngwë yah meya vu sir ggökin. Rëk desis yi ving bedevong paya vu yi, gedevong yi yah meya nema meris.

¹² Lob yik vong hur ti yah ggökin netu beron löö. Rëk desis yi gedepengah, log detë yi yah dobnë.

¹³ Devong nebë sénë, lob huk ala kwa vo bë, ‘Maķ sëk gevong nabë tena? Maam sa gevong sengo nalug sén sahëg neving yi lo na, in mëm maķ rëk degurek babu.’

¹⁴ Rëk alam lo delë bë natu ya verup, lob yö denér vu sir bë, ‘Mehö sén agi rëk dok nah ama ben begeko ama yi ngaa pin, om ham-o! Hil angis yi menadiik. In mëm huk sénë natu hil ngaa.’

¹⁵ Lob derot yi yah dobnë, beyah desis mediik. Om huk wain ala sénë mak rëk gevong nabë va vu sir-a?

¹⁶ Rék na, lom kevoh alam sën denegin huk wain agi bemalaj nama na, log bo huk wain sënë vu alam mewis la bedegegin." Alam dengo gagek sënë lob denér bë, "Maam ngaa nabë saga og nök gëp!"

¹⁷ Rék Yesu gët sir gelok tepék in sir bë, "Bë nama og gagek sën neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo nér bë va? Sën nér bë:
'Alam sën denelev beggang lo nij lëlin gelöng ti sënë,
rék mu netu gelöng niwëek beggang nyéketu yi.'

¹⁸ Mehönon pin bë debës bedengis sir jak gelöng sënë, og rék dekatak jak pin. Log nabë gelöng sënë geto mejak gëp mehöti, og rék natul mehö sënë bemetes na."

¹⁹ Lob alam-horek-yi losho alam-deneko-seriveng hir ggev derak ni bë Yesu nenér gagek peggirinsën sënë rak sir. Lob devongin bë denajom yi ahon dok buk sënë, rék deggonengin alam.

Delok Tepék Vu Yesu Bë Yoh Vu Bë Degetë Takës Vu Alam Rom Hir Mehö-los-bengö Sisar?*

(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

²⁰ Lob tum alam ggev medo denegin yi. Log devong hir mehö la ya delok yi medenelë. Lob ya detetuhin bë sir alam yohvu, in bë denajom yi ahon jak gagek la bedegevong dok nah nemaj gena gagek vu kiap böp.

²¹ Lob delok tepék vu yi bë, "Tatovaha, he nehangó hong gagek bë hong gagek neya niröp, begenenér gagek niröp vu alam. Su genehönengin alam sën los arëj lo malaj rë. Gaķ genetatekin Anutu yi gagek vu alam los anon mu.

²² Om kwam nevo bë? Yoh vu bë hil getung takës vu alam Rom hir mehö-los-bengö Sisar* ma nama?"

²³ Rék Yesu rak hir gagek tetuhinsën sënë ni, lom nér yah vu sir bë,

²⁴ "Ham tato monë gahis ti nam besa galë rë." Devo ya lob nér bë, "Re kenu los arë sën rak neggëp agi?" Lok denér yah bë "Sisar*."

²⁵ Lob nér yah vu sir bë, "Om ham gwevong Sisar* yi ngaa nah vu Sisar*. Log Anutu yi ngaa, og ham bo nah vu Anutu."

²⁶ Lob su deyoh vu bë denatök vu gagek ti jak yi gëp alam malaj medenajom yi ahon rë. Gaķ kenuj ya in gagek sën nér lo, lob ayej ma.

Delok Tepék Vu Yesu In Sën Mehönon Denadiik Gedekeki Jak Nah Lo

(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

²⁷ Alam Sadukai* denenér bë alam-diiksën og su rék dekedi jak nah rë. Lob sir la deya vu Yesu,

²⁸ bedelok tepék vu yi bë, "Tatovaha, Moses kevu horek ti vu hil meneggëp bë, 'Nabë mehöti gecko avëh, rék nadiik geluho naluj nama, og ari gecko yi alov natu venë beluho degecko naluj vu ari sën diiķ lo.'

²⁹ Lob hur magëm ti losho ari lo, sir nemadvahi-bevidek-luu denedo. Lob arij aguu ko avëh, lob nalu ma gediik.

³⁰ Lob ari amon ko yi alov lok diiķ ving.

³¹ Lob ari gwee vong nebë saga ving, beya metök meggi. Besir pin deko avëh timu sënë, rék naluj ma, gedediik pin.

³² Log miem avëh diiķ rak neggëp hus.

³³ Om genanér nabë najeeng sën mehönon diiksën dekedi jak nah lo, og avëh sënë rék natu arij ti tena venë? In sir pin deko avëh timu sënë netu venëj."

³⁴ Lok Yesu nér yah vu sir bë, "Maluh los avëh deneko sir lok buk sënë.

³⁵ Gaķ maluh los avëh sën Anutu nér bë yoh vu bë rék dekedi jak nah medemedo malaj-tumsën lo, og su rék degecko sir dok Buk-tamusën rë.

³⁶ In su deyoh vu bë denadiik gökin rë. Gaķ rék demedo nabë angër lo. Anutu rék gevong bedekdi jak nah gëp bedub, om rék denatu yö nalu lo.

³⁷ Log Moses tato vu hil ving bë alam-diiksën denekedi rak yah ggëp bedub. In kevu rak Mehöböp meneggëp lok gagek sën nengwah netum lok kele yu dabun ti lo bë, ‘Abraham yi Anutu, gIsaak yi Anutu ga, Yakop yi Anutu.’

³⁸ Om nabë mehönon denadiik bemalaj nama na verök yi, og su yoh vu bë rëk nanér nabë lööho hir Anutu yi rë. Gał lööho denedo malaj-tumsën, in Anutu og alam malaj vesa los malaj-tumsën hir Anutu yi. In nelë mehönon pin bë sir pin denedo malaj-tumsën.”

³⁹ Nér nebë sënë, lob alam-horek-yi la denér yah vu bë, “Tatovaha, genér ya meyoh vu.”

⁴⁰ Lob nij nemum in yi besu delok tepék in yi ggökin yah rë.

Yesu Lok Tepék Vu Alam Parisai In Mehö Sën Anutu Ggooin Rak In Bë Geko Hil Nah Lo*

(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)

⁴¹ Lok Yesu lok tepék yah vu sir bë, “Log nebë tena sën denenér Kerisi* bë degwa vu Davit*-ë?”

⁴² In Davit yö nér rak avi beneggëp lok kapiya Saam bë:
‘Mehöböp nér vu sa Mehöböp bë:

“Gemedo sa nemağ vesa.

⁴³ Gevu tamusën og sëk getung alam sën denelë hong paya lo dedok na vaham gebinë.”

⁴⁴ Yi degwa vu Davit*, lok nebë tena sën Davit nér yi bë yi Mehöböp-ë?”

Alam-horek-yi Denevong Nipaya Nebë Sënë

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40; Lk 11:37-54)

⁴⁵ Alam pin nahën medo denengo Yesu yi gagek, lob nér vu yi hur maluh bë,

⁴⁶ “Ham gwegin ham in alam-horek-yi. In ahëj neving bë dejöp tob ading nivesa vesa. Log ahëj neving bë alam debengwëng vu sir medegeko sir jak dok alam tabaak. Gahëj neving pangşën bë na demedo lël mala gëp alam malaj dok dub-supinsën-yi ayo, gahëj neving bë jak na dega nos namugin gëp nyëg-nos-böp-yi.

⁴⁷ Alam sënë deneraa avëh alov hir beggang yah vu sir, log denekuung rak bedenevengev rak hus ading. Om dok buk-gagék-yi, og rëk denatök vu maggin böpata rot mekesuu.”

21

Avëh Sën Hen Monë Ma Lo Tung Seriveng Vu Anutu

(Mk 12:41-44)

¹ Log Yesu vër mala rak menelë alam-los-bengöj-ggoreksën lo vahi, geya denetung seriveng luk ya keröng-monë-yi vu Anutu.

² Lob lë avëh alov ti sën hen monë ma, lob yiğ tung monë kök teka luu mu luk ya keröng.

³ Lob nér bë, “Sa nanér yönö vu ham nabë: Avëh alov sën hen monë ma agi tê monë böpata rot bekesuu alam vahi pin.

⁴ Senér nebë sënë in sir mehönon-los-bengöj-ggoreksën behir ngaa ngahisekë nedo vu sir, gak sën denetung lo og yiğ metes. Gał avëh sënë og su hen vahi nedo rë, rëk yö keyovekin keröng ahë degwa rak metung yi ngaa pin tu seriveng gehen monë nos yi ma.”

Yesu Nér Bë Rëk Debasap Dub-vabuung-böp

(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

⁵ Log mehö la denevengwëng rak dub-vabuung-böp medenenér bë, “Devunek vu beggang sënë rak gelöng nivesa vesa los kupek sën detung tu seriveng vu Anutu lo bemalangeri rot.” Lok Yesu nér bë,

⁶ “Ngaa pin sën ham nelë gwëbeng agi, og buk ti vongin berup, lob su rëk degönengin gelöng ti gejaç medo ngwë vavunë rë. Gaç rëk dekevoh pin bedegetë geto yoh yoh.”

*Yesu Nér Bë Maggin Ngahisekë Rëk Berup
(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)*

⁷ Lob delok tepék vu yi bë, “Tatovaha, ngaa sën genér lo rëk anon jak dok buk tena? Geva rëk tato vu he nabë ngaa sënë vongin anon jak-a?”

⁸ Lok Yesu nér yah bë, “Ham gwegin ham nivesa, in mehö la rëk degekungin ham. Alam ngahisekë rëk denam bedenanér sarëg jak nah sir nabë, ‘Mehö sën lo yiç sa sënë.’ Log rëk denanér nabë, ‘Buk dus rak ggovek ya.’ Rëk mu ham su sepa sir mena.

⁹ Log ham rëk gwengo begö bengö los dedun nabë vongin berup, og ham su kenumin berup. In ngaa nebë sënë yö rëk nam, gaç Buk-tamusénék yö rëk nahën.”

¹⁰ Log nér vu sir ving bë, “Alam dob ngwë rëk dekedi belosho alam dob ngwë dengis sir. Log mehö-los-bengö ngwë losho yi alam rëk dekedi belosho mehö-los-bengö ngwë losho yi alam dengis sir.

¹¹ Log jemapi böpata rëk gee jak dob beron beron. Log alam nyëg la rëk denatök jak meyip los nirakşen aggagga. Log ham rëk gwelë ngaa böp böp gengaa aggagga sën rëk gevong beham kenumin berup in lo gëp yagek babu.

¹² Rëk mu ngaa pin sënë yö rëk nahën, log rëk denajom ham ahon, bedegevong paya vu ham. Rëk degevong beham gwevong gagek dok dub-supinsën-yi log degetung ham na karabus. Log rëk degeko ham na bare alam-los-bengöj böp los kiap böp lo malaj in sa alam ham.

¹³ Lob dok buk sënë, og yiç ham nanér sa rangah vu sir.

¹⁴ Om ham medo kwamin verök, gaç ham su medo mekwamin bo gagek sën ham nanér nah vu sir lo.

¹⁵ In sengo rëk gevong gagek sën ham nanér nah vu sir lo dok nök ham avimin, besebo kwa nivesa vu ham. Lob alam sën degelé ham paya lo su deyoh vu bë dekeyëh, ma dedahun gagek sën sebo vu ham agi rë.

¹⁶ Ham amamin los atamin garimin, geham alam sën ham degwa ti lo, geham nimin papu lo, yö rëk denanér ham rangah vu alam sën dengis ham lo. Lob rëk dengis ham la medenadiik.

¹⁷ Log alam pin rëk ahëj sengën böp rot vu ham, in sa alam ham.

¹⁸ Rëk mu ham yumin viis ti su rëk mala nama dok ham yumin rë.

¹⁹ Bë ham najom sa ahon bemedo los nimin wëek, og ham rëk medo malamin-tumsën.”

*Yesu Nér Bë Rëk Degevong Paya Vu Yerusalem
(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)*

²⁰ “Rëk mu ham rëk gwelë nabë alam-begö-yi nök detetup dok Yerusalem, og ham jak ni nabë buk sën debasap Yerusalem lo yön dus rak saga.

²¹ Dok buk saga og alam sën denedo Yudea lo, rëk debeya bedena kedu. Galam sën denedo lok Yerusalem lo, rëk degevuu nyëg saga gedebeya medena nyëg ngwë. Galam sën su denedo lok nyëg böp agi rë lo, og su rëk debeya menah dedok na rë.

²² Buk sënë og buk sën Anutu rëk bo dok nipaya nyëvewen lo, lob gagek pin sën neggëp lok yi kapiya lo rëk anon jak.

²³ Gépin avéh sén naluj nare lok ayoj lo, los sén nahën denevo rur vu sir lo dok buk sénë! In Anutu rék gevong bemaggan bōpata rot natök vu dob sénë bekevoh alam sénë.

²⁴ Paëp-yu-anil rék ga sir. Galam rék denaduu sir gedegeko sir bena demedo karabus na na geving alam-yu-ngwé pin. Galam-yu-ngwé rék vahaj baké nyéög bōp Yerusalem, bedemedo nabé sénë rot, begép nabé sénë bena berup dok buk sén alam-yu-ngwé hir buk govek na lo.

*Yesu Nér Bé Mehönon Nalu Rék Nom
(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)*

²⁵ Lob ham rék gwelé gengaa bōp aggagga natök vu hes lu kwev, gebe-tuheng. Log mehönon pin vu dob rék newaj bepul bemedo degelék in loo dedun sén rék natëe benam lo.

²⁶ Alam ngahiseké rék kwaj bo ngaa sén anon jak vu dob agi, lob rék newaj jak rot, gemalaj pebilin. In ngaa los niwéek pin vu yagek rék desasukin sir.

²⁷ Sénë anon jak, lob rék degelé Mehönon Nalu dok medo beggob ayo menam los niwéek bōpata gevunek vunek yagek yi.

²⁸ Dok buk sén nabé ngaa agi natök nam lo, og ham rék bare nam bebarah malamin jak. In buk sén Anutu geko ham nah lo yam dus rak ggovek ya saga.”

*Yesu Tatekin Buk-tamusën Rak Go
(Mt 24:32-35; Mk 13:28-31)*

²⁹ Log nér gágek ti metatekin vu sir bë, “Ham kwamin bo jak go* los ngaa vahi pin ré.

³⁰ Bë purpur berup ngu, og ham nerak ni bë go* vongin nabung beham dev jak na jök.

³¹ Om nabé ham gwelé ngaa pin sénë anon jak, og ham jak ni nabé buk dus rak ggovek ya bë Anutu natu aña benam gegín hil.

³² Sa nanér vu ham yönö nabé: Mehönon pin su rék malaj nama na verök yi rë, log ngaa pin sén agi rék anon jak.

³³ Log yagek los dob rék govek na bemala nama na vu tamusën, gák sa gágek og su rék mala nama ré.”

Yesu Vo Horek Vu Hur Maluh

³⁴ “Rék mu ham gwégin ham nivesa, in ham rék medo gwevong ahëmin ta, genanum beyumin gevong paya gekwamin bo ngaa-dob-yi, lob ngaa nabé saga rék gérin ham ayomin, lob Mehöbop yi buk sénë rék nam natök vu ham avuti nabé sén sag nelok sapu lo.

³⁵ Buk sénë rék natök vu alam pin vu dob pin.

³⁶ Om ham ngo medo malamin natum bekwetag vu Anutu noh vu buk pin in gadu ham niwéek. In lob ngaa pin sénë noh nenga in ham, geham medo rot menatök na vu Mehönon Nalu bebare mala.”

³⁷ Yesu netahu alam lok dub-vabuung-bōp rangah pin, log buk lob yah neggëp Kedu Kele-oliv.

³⁸ Log monbuk anon lob alam pin dekedi deneya dub-vabuung-bōp in bë nanér gágek medegengo.

22

*Yudas Nér Gagek Ya Nare Vorot Vu Alam Ggev Bé Rék Bo Yesu Dok Na Nemaj
(Mt 26:1-5, 14-16; Mk 14:1-2, 10-11; Jn 11:45-53)*

¹ Buk vabuung sén denegga brët sén yiist* nema in lo verup. Sén denenér bë Buk-ggöksën-yi* lo.

² Lob alam-deneko-seriveng hir ggev losho alam-horek-yi denesero aggata bë dengis Yesu. Rék ma in deneggönengin alam.

³ Lok Satan lok ya Yudas sën denenér arë ngwë nebë Iskariot lo ayo. Yiķ sir nemadluho-bevidek-luu lo ti yi,

⁴ lob ya vengwëng ving alam-deneko-seriveng losho alam sën denegin dubvabuung-böp lo, in bë natök vu aggata lob bo Yesu dok na nemaj.

⁵ Lob kwaj vesa, gedenér vu yi vorot bë rëk debago yi.

⁶ Lob Yudas yogek in ayej, log kwa nesero buk sën alam ngahisekë su denedo ving yi rë lo, in bë mém gevong Yesu dok na nemaj.

Hur Maluh Luu Dero Nos Buk-ggöksën-yi

(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Jn 13:21-30)

⁷ Log Buk-vabuung sën alam Yuda denegga brët sën yiist* nema in lo verup ggovék ya, lom yiķ buk sën denesis sipsip nalu Buk-ggöksën-yi* yi lok lo sënë.

⁸ Lob Yesu vong Pita luho Jon ya, genér vu luho bë, “Melu na gwero nos los reggu Buk-ggöksën-yi* vu hil in hil ağa.”

⁹ Lok luho delok tepék yah vu bë, “Gevongin bë alu ġero gëp tena?”

¹⁰ Lok nér yah bë, “Melu lë! Melu na medok na nyëg böp sagu, log mehöti rëk kerë bël dok dëg böp ti menatök vu meluu dok aggata. Lob melu tamuin yi rot bedoķ na beggang sën dok na lo.

¹¹ Lob melu nanér vu beggang ala nabë, ‘Tatovaha nér bë alu anam nanér vu hong nabë, “Beggang ayo tena in sa los sa hur maluh lo ağa nos los reggu Buk-ggöksën-yi* dok-a?”’

¹² Lob rëk tato ayo böpata ti sën neggëp vavunë vu meluu, ayo ti sën yö devah kanyë rak vorot. Lob melu gwero nos los reggu vu hil dok saga.”

¹³ Ggovék log luho deya, lob ya detök vu ngaa pin yoh vu sën Yesu nér vu luho lo. Lob luho dero nos los reggu Buk-ggöksën-yi* lok.

Yesu Vo Pasa Vu Yi Hur Maluh

(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; 1 Kr 11:23-25)

¹⁴ Log nyëg neggovek, lob Yesu bë ga nos los reggu geving sinarë lo.

¹⁵ Lob nér vu sir bë, “Sahëg neving rot bë sega nos los reggu Buk-ggöksën-yi* sënë geving ham rë, lok mém sa ġaço vanë.

¹⁶ Log sa nanér vu ham nabë: Sa su rëk ga ngaa sënë gökin nah rë, rot bena berup dok buk sën hil ağa dok ti vu Anutu-yi-nyëg lo.”

¹⁷ Log ko wain kap ti rak bejom rak in los kwa vesa ya vu Anutu log nér vu sir bë, “Ham gweko sënë nök benanum noh vu ham.

¹⁸ Sa nanér vu ham nabë: Sa su rëk nanum wain gökin nah rë, rot bena berup dok buk sën hil medo dok Anutu-yi-nyëg lo.”

¹⁹ Log ko brët rak bevengev rak in los kwa vesa ya vu Anutu, log debu bevo vu sir. Log nér bë, “Sa reggos sënë. Sën sëk getung natu seriveng dok nah ham bömin. Om ham medo sepa dok megwewong nabë sënë in ham kwamin bo sa.”

²⁰ Nebë saga bedegga ggovék, log ko wain kap ti rak bevong nebë saga, log nér bë, “Wain kap ti sënë og sa kök, sën sëk keeseh in ham in bë tato nabë ġagek mewis sën sejoo in dok vu ham lo rëk anon jak.

²¹ Rëk mu ham gwelë ham rë! Mehö sën rëk bo sa dok na alam sën denelë sa paya nemaj lo yiķ nedo rak tevor ving sa.

²² Yönón, Mehönon Nalu nesepa lok aggata sën Anutu nér tato vu yi lo. Rëk mu gëpin mehö sën rëk nanér yi rangah vu alam bedengis yi lo.”

²³ Nér nebë sënë, lob yo delok tepék vu sir yah meyom bë, “Mehö re rëk gevong ngaa sënë?”

Hur Maluh Denér Sir Bë Sir Ti Tena Kesuu Vahi?

²⁴ Log tum hur maluh deko ġagek ti rak lok sir, medenenér bë, “Re böp kesuu in gegħin hil-a?”

²⁵ Lok Yesu nér vu sir bë, “Alam-yu-ngwë, og hir mehö-los-bengö tu alaj. Log alam sén detu ala medenegin sir lo, og denenér behir alam deneko sir rak bedenenér sir bë sir alam ngatum.

²⁶ Rék mu ham, og ham su gwevong nabë saga. Gak mehöti sén vongin bë natu ham ala lo, og dahun yi bemedo nabë sén mehö ahë hus. Log mehöti sén vongin bë natu ham ggev lo, og gevong ngaa nabë sén yi mehö meris ti in dok vu ham.

²⁷ Ma re tu ala? Mehö sén medo negin in ga nos lo, ma hur sén neruu nos in bë geko na vu lo? Gak yiķ mehö sén negin bë nos na in ga lo! Rék mu sa, og sa nado ving ham nebë hur meris in bë sedok vu ham.

²⁸ Wirek hil los nado gemaggin tök vu sa beseggi sa, rék ham nedo ving sa, geham su vuu sa rë.

²⁹ Log Amag vo yi nyég vu sa in bë sa ġegin, om sebo nyég vu ham in ham gwegin nabë saga.

³⁰ Ham rék gwa los nanum geving sa jak sa tevor gëp sa nyég. Geham rék medo jak sëa-los-arëj beseggi alam Israel degwa nemadluho-bevidek-luu sén lo hir ġagek.”

*Yesu Nér Pita Bë Rék Dah Yi Vun
(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Jn 13:36-38)*

³¹ “Simon, Simon, gwengo rë! Satan nér vorot bë yoh vu bë rék geko ham na vu yi, begerii ham tetér nabë wit* gahis.

³² Rék sejom rak in hong ggovek ya bë hong vongvingsën su rék nadiik na rë. Om sén ġegwérin hong megenom lo, og ġebo gadu dok arim lo.”

³³ Lok Pita nér yah bë, “Mehöbop, sa hero sa menado in sena ķarabus geving hong balu nadiik dok ti.”

³⁴ Lok Yesu nér bë, “Pita, sa nanér vu hong nabë: Pehi buk sénë, og kökréeh su rék ngu rë, log rék gedah sa vun beron lőö nabë hong dugin sa.”

Gagek Rak Jej-monë-yi, Gevahek Nalu Los Paep-yu-anil

³⁵ Log nér vu sir bë, “Wirek sa hevong ham ya, lob ham su ko jej-monë-yi los je vahek sepa rë. Log ham su röp suu rë, lob mak ham rak vu in ngaa ti ma ma?” Lok denér yah bë, “Ma!”

³⁶ Lob nér vu sir bë, “Gak gwëbeng sénë nabë mehöti yi jej-monë-yi nedo, og yö geko sepa yi. Bevahek nabë saga. Gemehöti sén hen paep-yu-anil nama lo, og tahuuin paep-yu-anil ti jak yi röpröp-ayööng-yi.

³⁷ In ġagek neggëp lok Anutu-yi-ķapiya bë, ‘Detevin yi ya ving alam nij paya.’ Om sa nanér vu ham nabë: ġagek sénë rék anon jak, jak ngaa pin sén rék natök vu sa. Yonon, ġagek pin sén neggëp lok ķapiya rak sa lo, og rék anon jak.”

³⁸ Lob denér bë, “Mehöbop, gelë? He paep-yu-anil luu sénë!” Lok nér yah bë, “Om yiķ ggovek saga.”

*Yesu Jom Rak Vu Getsemane
(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)*

³⁹ Log to meya dobnë beya Ķedu Ķele-oliv nebë sén nevong yoh vu buk lo. Lob yi hur maluh desepa yi medeya.

⁴⁰ Ya detök ya, lob nér vu sir bë, “Ham najom jak niwëek, in ngaa ti su kepë ham.”

⁴¹ Log tah verup ya teka, yoh vu sén hil getë gelöng na geto lo, lob yun lus log ketag vu Ama bë,

⁴² “Amag, nabë kwam, og gweko ngaa maggin sénë vér in sa. Rék mu su gesepa dok sa ġagek, gak ngo kwam.”

43 [Lob angér ti vu yagek beyam gadu yi.

44 Yesu nōgo maggin pangṣen rot, lob jom rak ggökin niwëek rot. Lob kerus Yam in rot benetetuq nebë kök beto neluk ya dob.]

45 Jom rak gbovek, log kedi rak beyah to vu yi hur maluh lo. Lok lë bë deneggëp yiing, in ayoj maggin rot.

46 Lob nér vu sir bë, “Ham newëp in-a? Ham kwedi bengév jak, in ngaa ti su kepë ham.”

*Yudas Vo Yesu Lok Ya Alam Sën Dengis Yi Lo Nemaj
(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jn 18:3-12)*

47 Yesu nahën medo nevengwëng, log alam yu bopata deverup. Mehö sën arë nebë Yudas sën sir nemadluho-bevidek-luu lo ti yi, rëk li sir medeyam. Lob verup sesor meya vu Yesu in bë gemul* yi.

48 Lok Yesu nér vu yi bë, “Yudas, gemul* Mehönon Nalu in bë getato yi rangah-a?”

49 Yesu yi hur maluh denare ving yi medelë ngaa sënë bë vongin natök vu yi, lob denér bë, “Mehöbög, he ngap sir jak paggëpek-yu-anil-a?”

50 Lob sir ti pevis mesis alam-deneke-seriveng hir ggev bög yi hur, besap nenga ris vahi vesa ya.

51 Rëk Yesu nér bë, “Gbovek! Ngaa saga gëp!” Log bë nema rak mehö sënë nenga, lob nivesa rak yah ggökin.

52 Log Yesu lok tepék vu alam-deneke-seriveng hir ggev ga, dub-vabuung-bög ala lo, galam teta sën losho deyam in bë denajom yi ahon lo bë, “Mak ham Yam in bë sero mehö-begó-hodek-yi ti om sën ham ko paep-yu-anil los begö meyam-ë?

53 Sa nado lok dub-vabuung-bög yoh vu buk ving ham, rëk ham su lah nemamin lok sa mejom sa ahon rë. Gaq buk sën gwëbeng agi, mëm ham buk. Om mala vahis niwëek jak na vavunë rot mekesuu.”

*Pita Lah Yi Vun Bë Yi Dugin Yesu
(Mt 26:57-58, 69-75; Mk 14:53-54, 66-72; Jn 18:12-18, 25-27)*

54 Nér gbovek log dejom yi ahon medeke medeya. Lob deko yi lok ya alam-deneke-seriveng hir ggev bög yi beggang. Log Pita tamuin sir meneya, rëk nevun yi in sir meneyam ggëp ading.

55 Log devev nengwah lok telig ggëp beggang sënë yi tete ayo, bemedo denevenguh. Lob Pita verup ya nedo ving sir.

56 Lok avëh ti lë bë medo nevenguh nengwah, lob tung mala rak yi genér bë, “Mehö sënë nedo ving Yesu ving.”

57 Lok Pita lah yi vun bë, “Ma! Avëh, sak dugin yi.”

58 Genedo teka lok mehö ngwë yah verup lë yi, lob nér bë, “Yik sir sën lo ti sën hong agi ving.” Rëk Pita nér yah bë, “Alam-e! Sak ma!”

59 Gbovek genedo hus ading rot yoh vu hes mala ti lok mehöti yah verup nér niwëek bë, “Yönon rot, yik mehö sagi sën nesepa yi ving. In yik yi Galilea ti sënë!”

60 Rëk Pita lah yi vun bë, “Alam-e! Sa dugin gagek ti sën genenér agi!” Nahën nenér nebë sënë, log pevis bekökrëeh su.

61 Lob Mehöbög ggërin yah melë Pita. Lob Pita kwa vo yah gagek sën Mehöbög nér vu yi vorot lo bë, “Pehi buk sënë og kökrëeh su rëk ngu rë, log rëk gedah sa vun beron lõo.”

62 Lob Pita to meya dobnë, beyah su bopata rot.

*Depelë Yesu Gedepëeng Yi
(Mt 26:67-68; Mk 14:65)*

⁶³ Alam sën denejom Yesu ahon lo denër pelë rak yi gedeveek yi.

⁶⁴ Debom mala lok tob, gedenesis yi, log denelok tepék vu yi bë, “Hong mehö-nenér-gagek-rangahsén-a? Om genanér nabë re sis hong-a?”

⁶⁵ Log denenér gagek nipaya ngahisekë vahi rak yi ving.

Devong Gagek Vu Yesu Rak Kaunsor Malaj
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Jn 18:19-24)

⁶⁶ Heng to lob alam-deneko-seriveng hir ggev detu alam Israel hir kaunsor, belosho alam-horek-yi lo desupin sir, log deko Yesu yam nare malaj gedenér bë,

⁶⁷ “Genanér vu he nabë hong Mehö sën Anutu ggooin rak in bë geko hil nah lo ma ma?” Lok nér yah vu sir bë, “Nabë sa nanér nök vu ham, og ham su rëk gwevong geving rë.

⁶⁸ Log bë sedok tepék in nök vu ham gökin, og ham su rëk nanér dok nom vu sa rë.

⁶⁹ Rëk mu pehi sënë, og Mehönon Nalu rëk medo gëp niwëek ala Anutu nema vesa bemedo degwata.”

⁷⁰ Lob sir pin denér yah bë, “Om mak hong sagač Anutu Nalu hong-a?” Lok nér yah vu sir bë, “Yik saga. Ham vosek vorot.”

⁷¹ Lob denér bë, “Hil rëk gango gagek re gökin-a? Gagek sënë yö rak verup avi behil hangó ggovek ya.”

23

Devong Gagek Vu Yesu Menare Pilatus Mala
(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Jn 18:28-38)

¹ Lob sir pin dekedi bedeko yi ya vu Pilatus

² gedevong gagek vu yi bë, “He halë mehö sënë bë nelok alam ahëj in dekedi medengis begö medekepë gavman na. Genenérin he bë he su getë takës vu ham mehö-los-bengö Sisar*. Log nenér bë yik yi Kerisi* sënë, beyi mehö-los-bengö.”

³ Lok Pilatus lok tepék vu yi bë, “Alam Yuda hir mehö-los-bengö hong-a?” Lok nér yah vu Pilatus bë, “Genér ya meyoh vu.”

⁴ Lob Pilatus nér ya vu alam-deneko-seriveng hir ggev losho alam pin bë, “Sa su tök vu gagek ti geneggëp vu mehö sënë rë.”

⁵ Lok denér yah niwëek bë, “Netatekin gagek vu alam yoh vu distrik Yudea pin benelok ahëj rot bë degevong begö medekepë gavman na. Ko gagek sënë rak nyëdahis ggëp Galilea, lob nevong rot, gesën verup agi.”

Devong Gagek Vu Yesu Menare Herot Mala*

⁶ Pilatus ngo hir gagek, lob lok tepék yah vu sir bë, “Mehö sënëk yi Galilea ti?”

⁷ Lob detatekin vu yi merak ni bë Yesu yam vu distrik Galilea sën Herot* negin lo, lom vong yi ya vu Herot*. In Herot* verup nedo Yerusalem lok buk sënë ving.

⁸ Herot* lë Yesu, lob kwa vesa rot, in nengo Yesu bengö lob nevong rot bë gelë yi. Lob kwa vo bë mak Yesu rëk gevong ngaa böp ti begelë.

⁹ Nebë sënë lom Herot* nelok tepék in yi hus ading. Rëk Yesu su nenér gagek ti yah vu yi rë.

¹⁰ Lob alam-deneko-seriveng hir ggev losho alam-horek-yi deya dus medenér gagek niwëek ya atata vu yi rot.

¹¹ Lob Herot* losho yi alam-begö-yi devasap yi gedenér pelë rak yi. Log deko tob malangeri ti bederöp lok yi, log devong yah meya vu Pilatus ggökin.

¹² Wirek og Herot* luho Pilatus denelë sir paya, rëk loķ buk sënë, og luho desemu gagek medenelë sir nivesa.

Pilatus Nér Bé Dengis Yesu Jak Na Kelepeko
(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Jn 18:39-19:16)

¹³ Lob Pilatus tahi alam-deneko-seriveng hir ggev losho alam teta, galam meris ving medesupin sir yam.

¹⁴ Log nér vu sir bë, “Ham қo mehö sënë yam vu sa, log ham nér bë nelok alam ahēj in dekedi medengis begō medekepē gavman na. Om ham gwengo rē. Sa nalok tepék in yi gagek sënë rak ham malamin niröp. Lob sa su tök vu bë vong ngaa ti paya loķ gagek pin sën ham nér rak yi agi rē.

¹⁵ Log Herot* ving nebë saga om sën vong yi yom vu hil ggökin. Ham lë! Mehö sënë su vong ngaa ti paya in bë hil angis yi menadiiķ rē.

¹⁶ Om maam sëk beek yi gegevong yi nah mena.”

¹⁷ [In hir horek neggëp nebë Pilatus gevong alam қarabus ti ti vër dok buk vabuung sënë noh vu ta menah vu sir.]

¹⁸ Lok alam pin ayej loķ ti medekeseh rur rak bë, “Gengis mehö saga menadiiķ gegwevong Barabas nom vu he.”

¹⁹ Barabas sënë vong begō vu gavman lok nyęg böp saga genesis alam medenediķ, lob deko yi ya nedo қarabus.

²⁰ Lok Pilatus lok tepék yah vu sir ggökin, in kwa nevo bë dëein Yesu mena.

²¹ Rëk detahi yah bë, “Gengis yi jak na қelepeko*! Gengis yi jak na қelepeko*!”

²² Lok yiķ lok tepék yah vu sir netu beron löö bë, “In va? Mehö sënë vong va paya? Sa su halē bë vong ngaa ti paya meneggëp vu yi in bë hil angis yi menadiiķ rē. Om sebeek yi gegevong yi nah.”

²³ Rëk nij wëek rot, gedetahi ya niwëek ata bë ngis yi jak na қelepeko*, bayej rehöö Pilatus aye.

²⁴ Lob Pilatus kwa vo bë maam gurek hir gagek babu.

²⁵ Lob lëein mehö sën vong begō vu gavman besis mehönon dediik beya nedo қarabus lo yah vu sir in detahi arë. Log vo Yesu yah vu sir in bë dengis menadiiķ yoh vu sën alam detahi lo.

Desis Yesu Rak Ya Kelepeko
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Jn 19:17-27)

²⁶ Deko Yesu rak medeya, log Simon vu Kurene nahën verup neya in bë dok na nyęg böp Yerusalem. Lob dejom yi ahon gedebé қelepeko* rak ya baġe bekerē metamuin Yesu.

²⁷ Galam yu böpata denetamuin yi, gavēh ngahisekē denesu medenesis sir, gedenegelu tarot rak yi.

²⁸ Rëk Yesu ggérin yah menér vu sir bë, “Ham Yerusalem avëh, ham su ngu in sa, gaķ mëm ham ngo ngu in ham los nalumin lo.

²⁹ In buk vongin berup lob rëk denanér nabë:

‘Avëh sën denare babuj sekë lo, gavēh sën su naluj nelok rë lo, gavēh sën su denevo rur vu naluj rë lo, og kwaj vesa.’

³⁰ In dok buk saga, og

‘rëk denanér vu kedu nabë,

“Ham kwepé ham menam jak gwëp he!”

Log rëk denanér vu kedu mahen mahen nabë,

“Ham dahun he!”

³¹ In nabë degevong nabë sënë vu қele nidun pehi sënë, og mak rëk degevong nabë va vu қele sën rëk denaboveng na lo?”

³² Log deko alam sën denekeyeh horek lo luu ya in bë dengis luho geving Yesu.

³³ Ya deverup nyég ti sën denenér arë nebë Nyég-yusekë lo lob desis yi rak ya kelepeko*. Log desis alam sën denekeyeh horek lo luu rak kelepeko* ving. Ngwë nare Yesu nema vesa, gengwë nare nema këj.

³⁴ Lob Yesu nér bë, “Amag, gedahun sir sën devasap sa lo hir ngaa nipaya sënë na. In su derak ni bë denevong paya rë.” Ggovet log detë gelöng mahen teka la in bë gooin sir ti ti jak medegeko yi tob.

³⁵ Log alam vare denelë. Rék alam ggev dener pelë rak yi bë, “Nelok vu alam vahi. Om nabë Anutu yi Kerisi* yi yönnon sën Anutu ggooin yi rak lo, og yö dok vu yi.”

³⁶ Galam-begö-yi denenér pelë rak yi ving. Log deya dus in bë debo wain ahëggin sën arë nebë vinegga lo besesuvin.

³⁷ Log dener vu yi bë, “Nabë alam Yuda hir mehö-los-bengö hong yönnon, og ngo gedok vu hong.”

³⁸ Log dekevu gagek ti rak neggëp kelepeko* yu nebë: *ALAM YUDA HIR MEHÖ-LOS-BENGÖ MEHÖ SËNË*.

³⁹ Log mehö luu sën desis luho rak kelepeko* ving lo ngwë nér Yesu bë, “Hong Kerisi*? Og ngo gedok vu hong, gegedok vu aluu geving!”

⁴⁰ Rék ngwë ngo gagek sënë, lob ggooyi bë, “Yik alöö hoho hakò vanë neggëp ti, ma su genehoneng in Anutu rë?”

⁴¹ Yönnon, aluu og desis aluu lok yah ngaa nipaya sën alu hevong lo, om alu hakò vanë beyoh vu. Gak mehö sënëk su vong ngaa ti paya rë.”

⁴² Log nér bë, “Yesu, genom los aräm bopata in gwegin mehönon, og kwam bo sa.”

⁴³ Lob Yesu nér yah vu yi bë, “Sa naner vu hong yönnon nabë: Pehi sënë, rék gemedo geving sa gëp Paradis*.”

Yesu Diik Ya

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jn 19:28-30)

⁴⁴ Log hes vuheng rak, lok hes malakenu lok beyoh vu dob pin, beya meto 3 krök seuksën.

⁴⁵ Lob tob bopata sën neruu dub-vabuung-böp ayo vabuung lo kweek rak luu.

⁴⁶ Log Yesu ngeek bopata bë, “Amag, sa nehevong anog neyök lok nemam.” Tahi nebë sënë, log diik ya.

⁴⁷ Lob Rom hir alam-begö-yi yu ti hir ala lë ngaa sënë, lob ko Anutu arë rak bë, “Yönnon rot, mehö sënë yi mehö yohvu!”

⁴⁸ Log alam pin sën desup sir ya in bë degelë lo delë ngaa sënë, lob ayoj maggin gedesis sir gedeyah medeya bej.

⁴⁹ Log Yesu ni papu lo pin, gavëh sën sir vu Galilea medesepa Yesu medeyam lo yö denare ggëp ading teka medenelë ngaa pin sënë.

Debë Yesu Nihel Lok Ya Gelöng Len

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jn 19:38-42)

⁵⁰ Log mehöti arë nebë Yosep nedo. Yi vu Yuda hir nyég böp ti arë nebë Arimatea. Mehö sënë yi mehö nivesa geyi mehö yohvu, geyi kaunsor ving.

⁵¹ Rék su nevo veyov in kaunsor vahi hir gagek sën denenér bë dengis Yesu lo rë. Gak yö negin buk sën Anutu natu ala begegin sir lo benedo.

⁵² Lob mehö sënë ya vu Pilatus meketag Yesu vu yi.

⁵³ Log ya meruh Yesu nihel navi luk mebom lok tob veroo ti, log ya mebë lok waak ti. Nahën denesap waak sënë lok gelöng yö meris beneggëp mewis, gesu debë mehö ti lok rë.

⁵⁴ Buk sënëk buk sën denero sir in bë geheng geto log dega nos Buk-ggöksën-yi* lo, log hes neluk in bë govek na gedegök na Buk-sewahsën-yi*.

⁵⁵ Log avëh sën desepa Yesu ggëp Galilea medeyam lo, desepa Yosep medeya ving bedelë bedub sënë. Lob delë mederaķ nyëg len ti sën bë Yesu nihel meneggëp lok lo ni ving.

⁵⁶ Delë ggovek, log deyah medeya bedero marasin los wël, gengaa sën reggu nivesa vesa lo medenedo. Log Buk-sewahsën-yi* og desewah yoh vu sën horek nér lo.

24

Yesu Kedi Rak

(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jn 20:1-10)

¹ Log lok soda saga yi buk muginsën monbuk anon lob avëh dekedi bedeko wël los ngaa reggu nivesa vesa sën dero menedo vorot lo medeya.

² Lok delë gegelöng sën neggerin bedub avi lo tetolin meyö ya nare ya nenga.

³ Lob delok ya delë rëk Mehöböp Yesu nihel su neggëp rë.

⁴ Lob vare mekwaj neya ngahi in, medeneketul lok, lok mehö luu depevis beyam denare ving sir geluho hir tob nevér.

⁵ Avëh delë, lob kenuj verup bedepetev bemalaj ya dob. Rëk luho denér vu sir bë, “Ham nesero mehö mala-tumsën sënë lok alam-diiksën hir nyëg in va? Su nedo sënë rë. Gaķ kedi rak meya gwëbeng!

⁶ Ham kwamin bo nah gagek sën nahëñ nedo ggëp distrik Galilea genér vu ham lo rë.

⁷ Nér vu ham bë debo Mehönon Nalu dok na alam nij paya nemaj bedengis yi na betii kelepeko*, log buk natu lõö, lob rëk kedi jak nah gökin.”

⁸ Lob kwaj vo yah gagek sën Yesu nér wirek lo.

⁹ Lob sir vu bedub bedeyah, beya denér ngaa pin sënë rangah vu hur maluh nemadluho-bevidek-ti sën lo losho alam vahi pin.

¹⁰ Yiķ sir lo sënë: Maria vu Magdala ga, Yoana, geMaria sën Yakobus ata lo, gavëh vahi sën losho deya lo, bedenér gagek sënë vu sinarë nyëdahis lo.

¹¹ Rëk sinarë lo kwaj nevo bë yiķ avëh om maķ yö denenér gagek kuungsën mu, lob su devong ving ayej rë.

¹² Rëk Pita kedi serög meyah bedub beya meto nare gekeköoin melë waak ayo, rëk lë bë tob meris yö nedo. Lob yah meya rëk kwa neya ngahi in ngaa sënë rot.

Mehö Luu Detök Vu Yesu Lok Aggata Emaus

(Mk 16:12-13)

¹³ Lok yiķ sir sënë luu medo denetetuu aggata lok yiķ buk saga medeneya nyëg mahen ti arë nebë Emaus. Aggata sën vu Yerusalem meneya Emaus lo, og yiķ yoh vu kilomita nemadluho.

¹⁴ Lob luho medo denetetuu aggata gedenevengwëng rak ngaa pin sën lo.

¹⁵ Luho denevengwëng rak gedenelok tepék in sir gedeneya, lob Yesu verup ving luho, belööho deneya lok ti.

¹⁶ Rëk luho su derak ni bë Yesu rë.

¹⁷ Lob lok tepék vu luho bë, “Melu nevengwëng rak va meneya?” Nér nebë sënë, lob luho denare gayoj maggin rot, gemalaj seluh.

¹⁸ Lok ngwë sën arë nebë Kleopas lok tepék yah bë, “Alam pin sën yam denedo Yerusalem lo derak ngaa sën verup ggëp Yerusalem lok buk agi ni, gaķ mak yiķ ngo timu sënë sën hong dugin-a?”

¹⁹ Lok Yesu lok tepék yah bë, “Va ti?”

Loł luho denér yah vu bë, “Ngaa sën tök vu Yesu Nasaret lo. In ngaa sën nevong los nenér ggëp Anutu losho alam pin malaj lo netato bë yiç yi mehönenér-gägek-rangahsën los arë böpata ti, in nevong ngaa pin los niwéek.

²⁰ Lob hil alam-deneñko-seriveng hir ggev lo, losho hil ggev pin devo yi lok ya alam Rom nemaj. Lob alam Rom denér gägek venuh bë nadiik, lob desis yi rak ya kelepeko*.

²¹ He hekuung bë yi mehö sën rëk geço alam Israel vér in alam Rom nemaj lo. Kë! Log gägek ngwë sënë: Ngaa pin sënë tök vu yi ngöp, log buk netu lõo sën gwëbeng agi,

²² lob he sënagi avëh la ya delë medenér vu he lob he kenumin ya. In dekedi rak monbuk anon medeya bedub,

²³ lob desero Yesu nihel, lob yom verup denér vu he bë delë angër la, lob angër denér vu sir bë Yesu nedo vesa.

²⁴ Lob he sënagi la deyah medeya bedub, lok delë ngaa yoh vu sën avëh denér lo. Gaç su detök rak yi rë.”

²⁵ Lob Yesu nér vu luho bë, “Oo, melu kwamin ma! Melu su pasang nevong ving alam-denenér-gägek-rangahsën hir gägek pin sën denenér lo rë.

²⁶ Ma melu su rak ni bë Kerisi* og rëk geço vanë menadiik, lok mëm vesa dok nah megeço arë böpata los vunek vunek yağek yi rë?”

²⁷ Lob ko gägek rak lok Moses yi gägek los alam-denenér-gägek-rangahsën pin hir gägek betatekin gägek pin sën neraç yi meneggëp lok Anutu-yi-ķapiya lo degwa vu luho.

²⁸ Lob deya rot beya deverup dus vu beggang-bu ti sën luho deneya agi, lob Yesu vong in bë kesuu luho gena.

²⁹ Rëk luho denérin yi bë, “Gemedo geving aluu in hes luk ya bevongin kenu dok.” Lob lok ya nedo ving luho.

³⁰ Ggovek gebë dega nos, lob Yesu nedo ving luho. Lob ko brët rak bejom rak ya vu Anutu los kwa vesa, log debu bevo vu luho.

³¹ Vong nebë sënë, lob mëm luho malaj rangah rak mederak ni. Log mehor pevis geluho su delë yi ggökin rë.

³² Lob luho yö yom denér vu sir bë, “Yönon, alöö medo nesepa hil menayam aggata, lob netatekin Anutu-yi-ķapiya degwa rangah vu aluu, lob alu ayod tee yi in rot.”

³³ Lob luho pevis bedekedi lok buk bedeyah medeya Yerusalem ggökin. Luho yah to detök vu sir nemadluho-bevidek-ti sën lo ving hir alam vahi, gedesupin sir medenedo.

³⁴ Lob denér vu luho bë, “Mehöböp kedi rak ggökin yönö beSimon lë yi ggovek ya!”

³⁵ Nebë saga lok luho deturin ngaa pin sën tök vu luho lok aggata lo vu sir. Geluho denér bë ðerak ni lok sën debu brët bevo vu luho lo.

Yesu Tato Yi Vu Yi Hur Maluh (Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jn 20:19-23)

³⁶ Medo denenér gägek sënë, log Yesu verup nare rangah lok sir vuheng atov [benér vu sir bë, “Ham ayomin gëp revuh.”]

³⁷ Lob deggoneng rot bekenuj verup. In dekuung bë mehöti kenu nare rangah vu sir.

³⁸ Lok nér vu sir bë, “Ham kenumin neverup in va? Geham kwamin neya ngahi in va?

³⁹ Ham gwelë sa vahag los nemag sagi. Yiç sa sënë. Ham gwebë nemamin jak sa geham gwelë. Gaç mehönon kenuj og nijreggos los nijpeköok nema, gaç su nebë sën ham lë sa agi rë.

⁴⁰ [Nér vu sir nebë sënë, log tato nema los vaha vu sir.]

⁴¹ Lob kwaj vesa rot, rëk mu yö denahën gesu devong ving rë, gaķ kwaj neya ngahi. Lob nér vu sir bë, “Maķ ham nos la neggëp-a?”

⁴² Lob devo gēl sën devesi lo dus ti vu yi.

⁴³ Lob vo vër megga gedelë rak malaj.

⁴⁴ Lob nér vu sir bë, “Wirek sën sa nahën nado ving ham lo, log senér vu ham bë: Gagek pin sën dekevu rak sa meneggëp lok Moses yi horek, geneggëp lok alam-denenér-gagek-rangahsën hir kapiya, geneggëp lok Saam lo, og gagek pin sënë rëk anon jak.”

⁴⁵ Mém tatekin kwaj, lob derak Anutu yi gagek sën neggëp lok kapiya lo degwa ni.

⁴⁶ Lok nér vu sir bë, “Dekevu gagek meneggëp lok Anutu-yi-kapiya bë: Kerisi* geķo vanë, gebuk natu lõö, lob kedi jak nah gëp bedub.

⁴⁷ Lob rëk denanér arë gëp Yerusalem namugin bena menoh vu dob pin, in mehönon degerin sir, lob Anutu dahun hir ngaa nipaya na.

⁴⁸ Ham lë ngaa pin sënë rak malamin, om ham na nanér rangah.

⁴⁹ Log sëk gevong ngaa sën Amag nér bë rëk bo vu ham lo, nök vu ham. Om ham ngo naköök medo nyëg sënë, rot bemém niwëek yagek yi duķ nam vu ham lom mém.”

Anutu Ko Yesu Rak Yah Yagek

(Mt 16:19-20; Sn 1:9-12)

⁵⁰ Log li sir meya deverup Betania. Lob varah nema rak, gevengev rak in sir bë Anutu geġin sir nivesa.

⁵¹ Nahën nejom rak in sir, lob vuu sir, gAnutu ko yi rak yah yagek.

⁵² Log deko arë rak gedeyah medeya Yerusalem los kwaj vesa rot.

⁵³ Lob denesupin sir lok dub-vabuung-böp rak buk pin bedeneko Anutu arë rak.

Yesu Kerisi Yi Bengö Nivesa Sën Jon Kevu

Gagek Mala-tumsën-yi Saga Netu Mehönon Yesu

- ¹ Vu muginsën Gagek nedo. Gagek nedo ving Anutu, lob Gagek yiķ yi Anutu.
- ² Vu muginsën rot Gagek yo nedo ving Anutu.
- ³ Yō tung ngaa pin. Gengaa ti su verup ggëp aggata ngwë rë. Ma. Ngaa pin sën anon rak menedo agi, og pum rak yi yo timu.
- ⁴ Mala-tumsën degwa neggëp vu yi, lob mala-tumsën saga sën mehönon hir Rangah.
- ⁵ Lob Rangah sënë netum rak malakenu, lob malakenu su yoh vu bë gérin rë.
- ⁶ Anutu vong mehöti arë nebë Jon yam.
- ⁷ Yam in bë nanér gagek rangah. Benanér gagek jak Rangah sënë in alam pin degengo yi gagek bayoj na timu vu.
- ⁸ Jon saga og yi su Rangah rë. Gaķ yam in bë nanér gagek jak Rangah sënë mu.
- ⁹ Rangah sogek sën netum rak mehönon pin lo yam dob.
- ¹⁰ Yi yo tung dob, rëk luķ yam nedo dob, rëk mehönon vu dob su derak ni rë.
- ¹¹ Yam yi nyég, rëk yi alam su deko yi rak rë.
- ¹² Gaķ alam sën deneko yi rak bayoj neya timu vu yi lo, og nér sir bë detu Anutu nalu.
- ¹³ Lob degwa sën detu Anutu nalu lo su neggëp vu amaj lu ataj nij kök rë, gesu neggëp vu mehönon yo ayoj neggurekin sir rë, gesu neggëp vu mehönon yo kwaj bë denatu rë. Gaķ degwa yo neggëp vu Anutu.
- ¹⁴ Lob Gagek sënë netu mehönon rak benedo ving hil, behe halë niwëek los vunek vunek yagek yi. Niwëek los vunek vunek yagek yi in yiķ Ama Nalu timu, lob semusën degwa yi beyam los gagek anon pin.
- ¹⁵ Jon nér yi rangah genér bë. “Yiķ mehö sënë sën senér vu ham wirek lo bë, ‘Mehö sën netamuin sa, og kesuu sa in yo nedo wirek, gaķ sak nahën neverup.’ ”
- ¹⁶ Hil pin hako ngaa nivesa vesa ggëp yiyi. Vong semusën sënë vu hil, geyik vong semusën ggök ggökin rot vu hil.
- ¹⁷ Moses vo Anutu yi horek vu hil, rëk Yesu Kerisi vo semusën vu hil rot beyam los gagek anon pin.
- ¹⁸ Mehöti su mala rak Anutu rë. Yo ma rot. Yiķ Anutu Nalu timu sënë, sën nedo lok Ama babu lo, om sën tatekin Anutu yi degwa vu hil.

Mehö-neripek-alam Jon Nér Gagek (Mt 3:1-12; Mk 1:7-8; Lk 3:15-17)

- ¹⁹ Alam Yuda hir ggev devong alam-deneko-seriveng la ving alam Levi* la vu Yerusalem beya delok tepék in Jon bë, “Hong re?” Lob Jon nér gagek rangah nebë sënë.
- ²⁰ Su lah gagek vun rë, gaķ nér rangah bë, “Sa su Mehö sën Anutu ggooin rak in bë geķo hil nah lo rë!”
- ²¹ Lok delok tepék in yi ggökin bë, “Gaķ hong re? Mak hong Elia ma re?” Rëk bë, “Ma!” Lok sirek delok tepék yah bë, “Mak hong mehö-nenér-gagek-rangahsën sën hil nehegin lo?” Rëk nér yah bë, “Ma!”
- ²² Nebë saga lom delok tepék bë, “Gaķ hong re? Genanér in he nah nanér vu alam sën devong he yam lo!”

²³ Lok Jon nér bë, "Sa mehö sën mehö-nenér-gagek-rangahsën Yesaya nér gagek rak sa wirek lo nebë:

'Mehöti aye nerak lok nyég-yumeris bë, "Ham bolinin Mehöböp yi aggata!" ' "

²⁴ Alam Parisai* devong alam saga Yam,

²⁵ lob delok tepék in yi bë, "Su hong Kerisi* rë, gesu hong Elia rë, gesu hong mehö-nenér-gagek-rangahsën sënë lo rë, lok nebë va sën generipek alam-ë?"

²⁶ Rëk Jon nér gagek yah vu sir bë, "Sa naripek alam rak bël. Gak mehöti nare lok ham vu heng, geham su rak ni rë.

²⁷ Mehö saga sën rëk tamuin sa menam. Yi mehö nivesa kesuu sa, gesa mehö niq paya besesu yohvu in bë natu yi hur mekevelekin aggis in vaha suu rë."

²⁸ Denér gagek sënë vu Betania* ggëp bël Yordan nenga vahi vu nyég sën Jon neripek alam lo.

Anutu Yi Sipsip Nalu Yesu

²⁹ Heng to lom Jon lë bë Yesu to neya lom nér bë, "Kë! Yi sën Anutu yi sipsip nalu sën rëk natu seriveng mekevoh alam dob pin hir nipaya na lo sagu.

³⁰ Yik mehö saga sën sa nanér wirek lo bë, 'Mehöti rëk nam tamuin sa, yi og kesuu sa in yö nedo mugin, gesak ma!'

³¹ Sa og su seraq ni rë. Rëk seyam ripek alam rak bël in bë mehö saga rëk natök nam rangah balam Israel dejak ni."

³² Lob Jon nér ggökin bë, "Sa halë Anon Vabuung vu yagek geluk yam nebë sok nuung ti meyam nedo rak yi.

³³ Sa og su seraq ni rë, rëk Mehö sën vong sa Yam in bë sejipek alam jak bël lo nér vu sa bë, 'Gwelë nabë Anon Vabuung duk nam medo jak mehöti, og mehö saga sën rëk getung Anon Vabuung jak ham nabë sën ngo genetung bël rak sir lo.'

³⁴ Lob sa halë gbovek besenér gagek rangah bë Anutu nalu yi saga."

Yesu Ko Yi Hur Maluh Löö

³⁵ Lok monbuk lob Jon yah nare ggökin beyi hur maluh luu denare ving yi.

³⁶ Lok Yesu to neya, lom mala sepa menér bë, "Kë! Anutu yi sipsip nalu yi sagu!"

³⁷ Beyi hur maluh luu sënë dengo nebë sënë, lob ya detamuin Yesu.

³⁸ Lob Yesu ggërin yom melë bë luho denetamuin yi lob nér vu luho bë, "Melu nesero va?" Rëk luho denér yah vu yi bë, "Rabai! (Sën hil ayed nebë Tatovaha). Böm tena?"

³⁹ Rëk bë, "Melu nam rëk gwelë!" Lob luho ya delë beggang sën neggëp lok lo. Yik lok 10 krök monbuk, lob luho denedo ving yi lok buk saga.

⁴⁰ Luho sën dengo Mehö-neripek-alam Jon aye meya detamuin Yesu lo ngwë† Andreas sën Simon Pita ari.

⁴¹ Lom ya metök vu ari Simon mugin menér vu yi bë, "He tök vu Mesia!" (Hil pekwë arë Mesia sënë dok nah Griek ayej nabë Kerisi*).

⁴² Lob Andreas ko yi ya vu Yesu, lob Yesu mala nelë yi rëk bë, "Hong Simon, Jon* nalu. Hil rëk nanér arëm nabë Kepas!" (Arë sënë degwa nebë Gelöng.)

Yesu Tahi Pilip Luho Natanael

⁴³ Lok tum heng to lob Yesu bë na distrik Galilea. Lom tök vu Pilip benér vu yi bë, "Getamuin sa!"

* **1:28:** Betania sën neggëp lok Jn 1:28 agi og yö ngwë, gaq su nyég mahen ti sën Lasarus lööho avëhnö luho hir nyég lo rë. † **1:40:** Mehö-neripek-alam Jon yi hur maluh luu desepa Yesu medeya. Jon nér ngwë arë rangah bë Andreas gelah ngwë vun, lob ngwë sagi og mak yik yi Jon, rëk yö kevu kapiya sënë om mak ggöneng in arë besu kevu rangah rë.

⁴⁴ Pilip sënë yi Betsaida ti, yiķ lööho Andreas lu Pita beggang-bu timu.

⁴⁵ Lob Pilip ya metök vu Natanael, lom nér vu yi bë, “Mehö sën Moses kevu gagek rak lok horek wirek galam-denenér-gagek-rangahsën dekevu gagek rak ving lo sën he tök rak ggovek ya. Yi Yesu Nasaret, Yosep nalu.”

⁴⁶ Lob Natanael nér vu yi bë, “Maķ ngaa nivesa ti rëk berup gëp Nasaret-a?” Rëk Pilip nér yah vu yi bë, “Genam rëk gwelé!”

⁴⁷ Yesu lë Natanael neyam vu yi, lom nér yi bë, “Ham gwelé! Israel anon sogek yi saga! Gagek kuungsën ti su neggëp vu yi rë!”

⁴⁸ Lok Natanael lok tepék vu yi bë, “Nebë va sën gerak sa nig-ë?” Lok Yesu nér yah vu yi bë, “Pilip su tahi hong rë gengo nahën gödo lok kèle pik* degwa, log sa halé hong mugin ggëp sagu.”

⁴⁹ Lob Natanael nér yah vu bë, “Tatovaha! Anutu nalu hong! Alam Israel hir Mehö-los-bengö hong!”

⁵⁰ Rëk Yesu nér yah vu bë, “Gevong ving saga in senér vu hong bë sa halé hong lok kèle pik* degwa? Nahub rë, lob rëk gwelé ngaa böpata rot kesuu sënë!”

⁵¹ Lok Yesu nér vu yi ggökin bë, “Sa nanér vu ham yönö nabë nahub rëk ham rëk gwelé yagek rëk tatekin yi geham gwelé Anutu yi angër dejak gededuk vu Mehönon Nalu.”

2

Mehöti Ko Venë Vu Kana

¹ Log buk netu lõö lob mehöti ko venë ggëp Kana vu distrik Galilea, lom denegga nos böp geYesu ata nedo ving sir.

² Log devong gagek yah in Yesu losho yi hurmaluh bedeyam ving.

³ Lob wain maya, lob Yesu ata nér vu yi bë, “Hej wain maya!”

⁴ Lom Yesu nér yah bë, “Atag! Alu su nemad lok ti in ngaa rë! In sa buk yö nahën!”

⁵ Rëk ata nér vu hur sën denevo nos ggelek lo bë, “Nabë nanér gagek ti vu ham, og ham gwevong noh vu!”

⁶ Lob dëg nemadvahi-bevidek-ti nedo in bë vatëvek dejipek nemaj dok noh vu sën alam Yuda hir gagek mugeng lo. Dëg sënë böpata beyoh vu bë hil këseh bël ketuķ nemadluho ma nemadluho-menemadvahi dok na ti ti.

⁷ Lob Yesu nér vu sir bë, “Ham gweko bël mekweseh dok na dëg sagu!” Lob deko meya dekeseh luk ya bepin pup.

⁸ Lob nér vu sir bë, “Mëm ham jeķooov begweko mena vu mehö-neġin-nos!”

⁹ Lob deko medeya. Lob mehö-neġin-nos lo num bël mengo bë tu wain rak, rëk su rak ni bë deko vu tena rë. Gaķ hur sën deneko bël lo mëm derak ni. Lob mehö-neġin-nos tahi mehö sën ko avëh lo yam benér vu yi bë,

¹⁰ “Alam pin og denevo wain nivesa ggelek mugin, balam denenum ngahisekë ggovek rë, lok denevo wain nipaya teka tamu. Gaķ hong og ġejom wain nivesa ahon bemëm nahën ġevo yam gwēbengko!”

¹¹ Yesu vong yi ngaa böp nyëmuġinsën sënë ggëp Kana vu distrik Galilea. Tato niwëek vu sir nebë sënë, lob yi hur maluh ayoj neya timu vu yi.

¹² Saga ggovek log Yesu luk meyah Kapernaum ving ata gari lo, geyi hur maluh lo. Beya denedo buk la ggëp sagu.

Yesu Tii Alam Sën Denebago Ngaa Lok Dub Vabuung Böp Ayo

(Mt 21:12-13; Mk 11:15-19; Lk 19:45-46)

¹³ Yuda hir Buk-ggöksën-yi* dus rak, lob Yesu rak meya Yerusalem.

¹⁴ Lom tök rak alam sën denedo lok dub-vabuung-böp katum ayo medene-tung burmakau los sipsip gesok nuung in bë alam debago lo. Gelë alam sën

denepekwë* alam Yuda hir monë loķ yah alam Rom hir monë lo denedo hir tevor medenevong huk.

¹⁵ Lob ko aggis bejoo tu begö betii mehönon ving sipsip los burmakau piñ vu dub ayo beto deyah dobnë. Gekeseh alam sën denepewk* monë lo, hir monë los tevor ya.

¹⁶ Log nér vu alam sën denevong huk bagosen rak sok lo bë, "Ham gweko ngaa saga mena! Ham su gwevong Amag yi beggang sënë natu nyög-bagosen-yi."

¹⁷ Lob yi hur maluh kwaj vo yah gagek sën neggëp loķ Anutu-yi-kapiya lo nebë: "Sa nehevong niwëek in bë gevong hong beggang gëp nivesa."

¹⁸ Rëk alam Yuda delë sënë lom delok tepék in yi bë, "Getii he, om rëk getatekin hong jak ngaa böp tena in he jak nim nabë hong mehö-los-arëm-a?"

¹⁹ Rëk Yesu nér yah vu sir bë, "Ham rëk kwevoh dub vabuung sënë na, gebuk natu lõö rëk sedev nah gökin!"

²⁰ Lob alam Yuda denér bë, "Denelev dub-vabuung-böp sënë yoh vu ta mehödahis luu menenadvahi-videk-ti, log gekuung bë gedev jak nah noh vu buk lõö mu?"

²¹ Rëk dub sën Yesu nér lo, saga yö nér rak navi.

²² Nebë saga, loķ nahub geYesu kedi rak yah vu bedub rë, lob yi hur maluh kwaj nevo yah yi gagek sën nér wirek lo, lom devong ving gagek sën neggëp loķ Anutu-yi-kapiya lo los gagek sën Yesu nér lo.

Yesu Rak Alam Pin Nij

²³ Yesu nedo Yerusalem loķ Buk-ggöksen-yi*, lob alam ngahisekë delë ngaa böp sën nevong lo, lom ayoj ya timu vu yi.

²⁴ Rëk mu Yesu rak sir pin ayoj ni om su vong yi lok ya nemaj rë.

²⁵ In rak alam pin ayoj ni. Mehöti su yoh vu bë nanër mehö ngwë ayo vu yi rë, gaķ neraķ mehönon pin ayoj ni ggovek ya.

3

Yesu Luho Nikodemus Devengwëng

¹ Parisai* ti nedo, arë nebë Nikodemus, balam Yuda hir ggev ti.

² Mehö sënë yam vu Yesu buk benër vu yi bë, "Tatovaha! He rak nim bë hong tatovaha ti, bAnutu vong hong yam. Bë Anutu su medo geving mehöti rë, og su yoh vu bë rëk gevong ngaa böp böp nabë sën genevong-ë rë."

³ Rëk Yesu nér yah vu yi bë, "Sa nanër vu hong yönö nabë: Mehöti bë su natu mewis gökin nah rë, og su rëk dok na Anutu-yi-nyög rë."

⁴ Lom Nikodemus loķ tepék yah vu yi bë, "Alam atov rëk natu mewis nah nabë va? Maķ yoh vu bë rëk dok nah atayo megeko yi nom-a?"

⁵ Rëk Yesu nér yah vu bë, "Sa nanër vu hong yönö nabë: Bë mehönon su denatu mewis jak bël los Anon Vabuung rë, og su deyoh vu bë rëk dedok na Anutu-yi-nyög rë.

⁶ Ngaa navim yi, og sagaķ navim yö yi. Gaķ ngaa sën anom yi, og sagak anom yö yi ngaa.

⁷ Su kwam na ngahisekë in sën senër vu hong bë genatu mewis gökin-ë!

⁸ Gaķ kwam bo sang rë. Sang yö neya jeggin jeggin benevë ya ya. Gengo dedun rëk su gerak ni bë ya neverup tena ma ya neyoh tena rë. Og alam piñ sën detu mewis rak Anon Vabuung lo, sir nebë sënë."

⁹ Lok Nikodemus loķ tepék yah vu yi bë, "Ngaa sënë rëk anon jak nabë va?"

¹⁰ Rëk Yesu nér bë, "Alam Israel hir tatovaha ti hong rëk su gerak ngaa sënë ni rë?

¹¹ Sa nanër vu hong yönö nabë: Ngaa sën he naraķ ni lo sën he nanër. Gehe nanër ngaa sën he nehalë ggovek lo. Rëk ham neruu demimin vu ġagek sën he nanër lo.

¹² Sa nanër ngaa-dob-yi vu ham, rëk ham su nevong ving rë. Om nabë sa nanër ngaa-yagek-yi vu ham, og ham rëk gwevong geving nabë va?

¹³ Mehönon ti su rak ya melé yagek rë, gema. Yiķ Mehönon Nalu yō timu vu yagek meluk yam.

¹⁴ Wirek Moses varah nyēl kenu rak nare kele vu nyēg-yumeris, lob rëk debarah Mehönon Nalu jak nabë saga,

¹⁵ in alam pin sën ayoj na timu vu yi lo demedo malaj-tumsen degwata los degwata.

¹⁶ In Anutu kwa pesivin mehönon rot, lob vong nalu perurek timu sënë yam dob in bë alam sën ayoj na timu vu yi lo su malaj nama. Gaķ demedo malaj-tumsen degwata.

¹⁷ Anutu su vong Nalu yam dob in bë bo nyēvewen dok nah mehönon hir ngaa nipaya rë. Gaķ vong yi yam in bë gecko sir nah vu yi.

¹⁸ Mehönon sën ayoj neya timu vu yi lo su rëk degeko nyēvewen rë. Gak mehönon sën su ayoj neya timu vu yi rë lo, og Anutu nér vorot bë rëk degeko nyēvewen dok nah hir ngaa nipaya, in su ayoj neya timu vu Anutu Nalu timu sënë rë.

¹⁹ Rangah yam dob ggovek, rëk mehönon ahēj ving malaķenu. Su ahēj ving rangah rë, in hir huk nipaya, om rëk degeko nyēvewen dok nah.

²⁰ Alam pin sën denevong ngaa nipaya lo, og denesis begö vu Rangah gesu detök yam vu rë, in nij nelēl bë su hir ngaa nipaya natök rangah.

²¹ Gaķ mehönon sën denesepa lok ngaa nivesa lo, og detök yam rangah, in bë mehönon degelē medejak ni nabë denevong hir huk rak Anutu niwēek."

Mehö-neripek-alam Jon Nér Yesu Yi Degwa Rangah

²² Sënë ggovek ya, log Yesu losho yi hur maluh deyah distrik Yudea belosho ya denedo sagu, beneripek alam.

²³ GeJon neripek alam vahi ving ggëp Ainon, dus vu Salim. In bël ngahisekë neggëp vu nyēg sagu, lob alam deneya vu yi beneripek sir.

²⁴ Vu buk saga su deduu Jon ya ķarabus rë geyö nahēn.

²⁵ Lob ġagek ti verup vuheng lok Jon yi hur maluh losho Yuda ti, lob demehoo sir in ġagek sën alam nij veseek jak lo.

²⁶ Lob Jon yi hur maluh ahēj sengen medeya vu Jon bedenér bë, "Tatovaha! Mehö sën nedo ving hong wirek vu bël Yordan nenga vahi agu, begenenér ġagek rak yi lo, neripek alam lob alam pin deneya vu yi!"

²⁷ Rëk Jon tatekin vu sir bë, "Bë Anutu vu yagek su bo ngaa ti vu mehöti rë, og su rëk gevong rë.

²⁸ Ham ngo nengo ġagek sën senér wirek lo bë sa su Kerisi* rë, rëk Anutu vong sa yam muġin.

²⁹ Bë avēh ti jak maluh, og avēh saga tu maluh sën rak vu yi lo yō timu venē. Lob bë regga sënë yi mehöti medo geving yi begengo aye, og su rëk gelē avēh regga paya rë, gaķ rëk kwa vesa rot in yi. Lom gwēbeng sa kwaġ vesa rot nebē saga.

³⁰ Arë rëk bōp jak, gesarēg gëp ahu.

³¹ Mehö sën yam vu vavunë kesuu ngaa pin. Mehö sën ata ko yi vu dob lo, og yi vu dob, beyö nér ġagek rak ngaa-dob-yi mu. Gaķ mehö sën yam vu yagek lo, og kesuu ngaa pin.

³² Mehö saga nér ġagek rak ngaa sën lë los ngo ggovek lo, rëk su mehöti vong ving yi ġagek saga rë.

³³ Gāk bē mehöti gevong geving yi gagek, og yīk yogekin Anutu nebē saga nebē yī mehö gagek anon degwa.

³⁴ Mehö sēn Anutu vong yī yam lo, og nenér Anutu yī gagek, in Anutu vong yī Anon Vabuung los dahis lok yam ggérin ayo.

³⁵ Ama ahé ving Nalu, bevo ngaa pin lok ya nema.

³⁶ Mehönon sēn ayoj na timu vu Anutu Nalu lo, og rēk demedo malaj-tumsēn degwata los degwata. Gāk mehönon sēn su desepa dok Anutu Nalu aye rē lo, og su rēk demedo malaj-tumsēn rē. Gāk Anutu ahé sengēn neggēp vu sir.”

4

Yesu Vengwēng Vu Samaria Avēh Ti*

¹ Yesu ngo bē alam Parisai* derak ni bē neripek hur maluh ngahisekē kesuu Jon.

² (Rēk Yesu su neripek sir rē, gāk yī hur maluh mu sēn deneripek.)

³ Ngo nebē saga lom vuu distrik Yudea geyah meya distrik Galilea ggōkin.

⁴ Lob aggata sēn yoh meya lo, og yoh ya distrik Samaria vuheng meya.

⁵ Lob ya metök ya Samaria nyēg bōp ti arē nebē Sukar, dus vu dob len ti sēn wirek Yakop vo vu nalu Yosep lo.

⁶ Lob asoreng sēn wirek Yakop lev medeneko bēl lok lo neggēp dus vu nyēg saga. Yesu yoh meya verup, lom vaha ma beto nedo dus vu asoreng-bēl-yi sēnē avi. Rāk siks krök sehuksēn.

⁷ Lom Samaria* avēh ti verup in bē gejō bēl, lob Yesu nēr vu yī bē, “Bēl nam sa nanum!”

⁸ In yī hur maluh deya nyēg bōp Sukar in bē debago nos.

⁹ Rēk Samaria* avēh nēr yah vu bē, “Hong Yuda, gesa Samaria* avēh, rēk nebē va sēn genér vu sa bē ‘Bēl nam sa nanum’—ë?” Nēr nebē sēnē in alam Yuda denelē alam Samaria* paya besu denevengwēng vu sir rē.

¹⁰ Lok Yesu nēr yah vu yī bē, “Bē gejak ngaa sēn Anutu vong vu hong ni, begejak mehöti sēn nēr vu hong bē ‘Bēl nam sa nanum’ ni, og rēk kwetāg vu yī lob bo bēl-mala-tumsēn-yi vu hong.”

¹¹ Rēk avēh nēr yah vu yī bē, “Mehöbōp, höm ketuk ma, log asoreng-bēl-yi sēnē adingsekē rot, om rēk gwejō bēl-mala-tumsēn-yi sēnē vu tena?

¹² Hil kenuud Yakop num bēl sēnē ving nalu lo wirek, geyi reggu lo denum ving, log vo asoreng-bēl-yi ti sēnē vu he behe nanum. Rēk mak ġekuung bē ġekwesuu yi?”

¹³ Rēk Yesu nēr yah vu yī bē, “Alam pin sēn denenum bēl sēnē rēk ayoj bev nah gökin in bēl.

¹⁴ Gāk mehöti bē nanum bēl sēn sebo vu yī lo, og rēk nabē sēn bēl nebenguv lok yī. Log bēl sēnē rēk berup jāk buk, bebo mala-tumsēn vu yī bemedo degwata los degwata.”

¹⁵ Lom avēh nēr bē, “Mehöbōp, ġebo bēl sēnē vu sa in sa su ayoj bev in bēl, gesa su medo menom gāko bēl vu sēnē gök gökin!”

¹⁶ Lok Yesu nēr vu yī bē, “Gena getahi reggam bemelu nom sēnē rē!”

¹⁷ Rēk bē, “Sa reggāg ma!” Lom Yesu nēr yah vu bē, “Genér bē reggam ma, saga genér yönōn rot.

¹⁸ In wirek ġerāk maluh nemadvahi. Gāk mehö sēn ġenewēp ving yī lok yī beggang gwēbeng lo, og sagak su reggam anon rē! Om genér yönōn!”

¹⁹ Rēk avēh nēr bē, “Mehöbōp, gwēbeng serak ni bē mehö-nenér-ġagek-rangahsēn ti hong!

²⁰ He kenumin lo denesupin sir vu kedu Gerisim sēnē medenejom rak vu Anutu, rēk ham Yuda nenér bē hil najom jāk gēp Yerusalem yō timu.”

²¹ Lom Yesu nér vu yi bë, “Avëh, gwevong geving sa gagek nabë buk ti vongin berup, lob ham su rëk najom jak vu hil Amad vu kedu sënë rë, beham su rëk najom jak gëp Yerusalem yö timu geving rë.

²² Ham nejom rak vu ngaa sën ham dugin lo, rëk he og he najom rak vu ngaa sën he narak ni lo. In mehö sën rëk geko mehönon nah vu Anutu lo rëk berup gëp Yuda.

²³ Lob buk sën Anutu ggooin rak bë berup lo vongin berup. Yönon, lob verup gbovek ya, om dok buk sënë og alam pin sën degevongin nabë denajom jak yönölo, og rëk degetung kenuj los dahis vu hil Amad medenajom jak los ayoj timu. Ké, hil Amad Anutu nesero alam nebë saga in bë denadudek vu yi.

²⁴ Anutu yik nebë Anon Vabuung. Om nabë alam degeko yi jak, og degetung kenuj los dahis vu yi, medenajom jak los ayoj timu.”

²⁵ Rëk avëh nér bë, “Seraq ni bë Mesia rëk nam. Sën denenér yi bë Mehö sën Anutu ggooin rak in bë geko hil nah lo. Bë nam, og rëk nanér ngaa pin degwa rangah vu hil.”

²⁶ Lom Yesu nér vu yi bë, “Yik sa lo sën sa nevengwëng ving hong agi!”

²⁷ Nenér nebë saga log yi hur maluh yom deverup. Lob kwaj ya ngahi in nevengwëng ving avëh nyég ngwë ti sënë, rëk mehöti su lok tepék in luho bë, “Bë bo va vu hong-a?”, ma, “Nebë va sën genevengwëng ving avëh-ë?” rë.

²⁸ Lob avëh sënë vuu yi ketuk menedo, geyah meya beggangnë beyah nér vu yi alam bë,

²⁹ “Ham nam gwelë mehöti! Yi sënë og nér ngaa pin sën sa nehevong wirek lo rangah vu sa. Maq yi Kerisi* ma va?”

³⁰ Lob to deya medeya vu Yesu.

³¹ Nahën medo deneyam, log yi hur maluh denenér vu yi bë, “Tatovaha, gegwa nos rë!”

³² Rëk nér yah vu sir bë, “Sa nos sën sa na ha lo nedo, geham su rak ni rë.”

³³ Lom yi hur maluh lo yö delok tepék vu sir bë, “Maq mehöti ko nos yam vu yi?”

³⁴ Rëk Yesu nér bë, “Sa nos nebë sënë: Sa bë sepa dok yi sën vong sa meseyam lo yi gagek. Besa bë semu yi huk begovek na. Ham nenér nebë sënë, ‘Kwev lubeluu govek na log nos nabung!’, rëk sa nanér vu ham nabë ham malamin jak megeko dok megwelë huk rë. Nos anon lok beveroo rak beyoh vu bë hil ketöv bangupin.

³⁵ Mehö sën nevo nos lo neko yi nyëvewen rak yi huk menedo, genesupin nos sën gwëbeng agi in medo mala-tumsën degwata los degwata, lob rëk mehö sën nevaroh nos lo gemehö sën nevo nos anon lo, luhoho rëk kwaj vesa dok ti.

³⁶ Wirek alam hib denenér nebë, ‘Mehö ngwë nevaroh nos lok huk gengwë neko anon.’

³⁷ Gagek saga yönölo, om sën sa hevong ham ya in bë ham gweko nos anon dok huk sën ham su vong huk in rë lo.

³⁸ Alam ngwë yö devong huk in huk saga, rëk ham na gweko nos anon sën devong huk in bepum rak nemaj lo.”

³⁹ Lob Samaria* ngahisekë vu nyég saga dengo avëh sënë yi gagek, lom ayoj ya timu vu Yesu. In avëh sënë nér bë, “Nér ngaa pin sën sa hevong wirek lo rangah vu sa!”

⁴⁰ Lob alam Samaria* deyam vu yi bedeketag bë medo geving sir, lob nedo saga buk luu ving sir.

⁴¹ Lob alam vahi dengo yi gagek besir ngahisekë ayoj ya timu vu yi ving.

⁴² Lob denér vu avéh sënë bë, “Gwëbeng he su ayomin neya timu vu yi rak hong gagek rë, gak he ngo hangó yi gagek behe rak ni bë yiç Mehö sënë, sën Yam in bë dok vu mehönon megeko sir nah vu Anutu lo yönon.”

Yesu Vong Mehö-los-bengö Herot Yi Ggev Nalu Nivesa Rak*

⁴³ Buk luu saga ggovek ya, lob Yesu vuu nyég sënë ya geyah meya distrik Galilea.

⁴⁴ In Yesu yo nér gagek vorot bë, “Su rëk degeko mehö-nenér-gagek-rangahsén ti arë jak gép yo yi beggang degwa rë!”

⁴⁵ Lok ya metök ya distrik Galilea, lob alam Galilea kwaj vesa in ya vu sir, in ya delë buk-vabuung-ggöksén-yi ving, lom delë ngaa pin sën vong vu Yerusalem lo.

⁴⁶ Log Yah meya verup Kana vu distrik Galilea ggökin,—nyég sën vong bël tu wain lo. Lom mehö-los-bengö Herot* yi ggev ti nedo Kapernaum, lob nalu maluh nirak.

⁴⁷ Mehö sënë ngo gagek bë Yesu vu distrik Yudea meyah verup distrik Galilea, lom ya ketag vu yi bë duk mena gevong benalu nivesa jak, in dus rak bë nadiik.

⁴⁸ Lok Yesu nér yah vu yi bë, “Bë ham su gwelë ngaa bëp aggagga rë, og ham su rëk gwevong geving rë!”

⁴⁹ Rëk mehö-los-bengö yi ggev nér bë, “Mehöbëp, genam alu aduk manah pevis in sa nalug vongin nadiik!”

⁵⁰ Rëk Yesu nér vu yi bë, “Genah megena! Nalum rëk vesa dok.” Lob mehö sënë vong ving Yesu yi gagek meyah.

⁵¹ Nahën neyök aggata log yi hur detök verup vu yi bedenér vu yi bë, “Nalum vesa lok!”

⁵² Lob lok tepék vu sir bë, “Hes mala va lom vesa lok-a?” Rëk denér bë, “Nikul veseveng lok seven krök buk.”

⁵³ Lom ama rak ni bë yiç veseveng rak hes mala sën Yesu nér vu yi bë nalu rëk vesa dok lo. Lom losho yi alam pin ayoj ya timu vu Yesu.

⁵⁴ Yesu vu distrik Yudea meyah verup distrik Galilea lo, lob vong ngaa bëp sënë netu luu.

5

Yesu Vong Mehö Sekë Selönigin Vu Ngaggee Betesda Benivesa Rak

¹ Saga ggovek, log Yuda hir buk vabuung ti verup, lob Yesu rak meya Yerusalem.

² Lob ngaggee mahen teka nedo Yerusalem dus vu sipsip hir aggata avi. Denenér arë lok Hibru ayej nebë Betesda. Log delev beggang ti ggérin ngaggee sënë, geyi nyéketu los veluung avi nemadvahi.

³ Lob alam niraksén ngahisekë losho alam malaj kenod los vahaj nipaya, galam sën sekëj neselönigin lo denelok ya beggang-ayööng-yi teka sënë beggp [denegin ngaggee sënë sën bë gee lo].

⁴ In Mehöbëp yi angér ti neluk ya ngaggee sënë buk ti ti meneggee lok. Lob ggeesën nemaya log mehöti sën pevis meduk na namugin lo, og yi niraksén rëk nama na pevis.]

⁵ Lob mehöti nedo lok beggang-ayööng-yi sënë, niraç yoh vu ta mehödahis ti benemadluho benemadvahi bevidek lös (38).

⁶ Yesu lë mehö sënë neggp lom rak ni bë niraç hus ading rot, lom lok tepék vu yi bë, “Gevongin bë nim vesa jak-a?”

⁷ Lob mehö niraksén nér yah vu bë, “Mehö bëp, buk sën ngaggee neggee lo, lom sehög mehönon sën geko sa mena getung duk na ngaggee lo ma! Sengo bë rëk duk na, lok sa nahën navimengin log denemugin medeneluk ya in sa.”

⁸ Lob Yesu nér vu yi bë, “Om kwedi gebare begweko hong kanyé jak begena!”

⁹ Lom pevis bemehö sënë nivesa rak geço yi kanyé rak beya. Gebuk saga og Buk-sewahsën-yi* ti.

¹⁰ Lom alam Yuda denér vu mehö sën nivesa rak lo bë, “Buk-sewahsën-yi* gwébeng sënë, behorek nérin bë su gweko hong kanyé dok!”

¹¹ Rék nér yah vu sir bë, “Mehö sën vong sa mesa niğ vesa rak lo nér vu sa bë, ‘Gweko hong kanyé jak megena!’”

¹² Lok delok tepék in yi bë, “Mehö re nér vu hong bë gweko hong kanyé jak megena?”

¹³ Rék mehö sën nivesa rak lo dugin, in alam ngahisekë vu nyég saga lob Yesu lok ya sir vuuheng.

¹⁴ Nahub rék Yesu tök vu yi ggökin lok dub-vabuung-böp katum ayo lob nér vu yi bë, “Gwengo? Gwébeng nim vesa rak, om su gwevong ngaa nipaya gök nahin, in rék maggin bopata natök vu hong kesuu muginsën.”

¹⁵ Lob mehö sënë yah nér vu alam Yuda bë, “Mehö sën vong besa niğ vesa rak lo, yiğ Yesu.”

¹⁶ Lob yiğ alam Yuda ahëj sengen vu Yesu medenelë yi paya in nevong ngaa nebë sënë lok Buk-sewahsën-yi*.

¹⁷ Rék Yesu nér yah vu sir bë, “Amag nevong ngaa nebë sënë yoh vu buk pin, om sën sa nesepa lok yah vaha.”

¹⁸ Nebë saga lom alam Yuda devong rak rak rot in bë dengis Yesu menadiik. In su keyëh horek Buk-sewahsën-yi* mu rë, gak nér bë Ama Anutu yönö. Lob yiğ sënë nebë luho Anutu neggëp ti.

Anutu Nalu Mehö Los Niwëëk

¹⁹ Lob Yesu nér yah vu sir bë, “Sa nanér vu ham yönö nabë: Nalu su rék gevong ngaa ti noh vu yö kwa rë. Gak nevong ngaa sën nelë gAma nevong lo. Ngaa pin sën Ama nevong lo, og Nalu nesepa lok menevong nebë saga ving.

²⁰ In Ama ahë ving Nalu rot, lob tato ngaa pin sën nevong lo vu yi. Gerék tato huk böp la geving kesuu sënë, lob ham rék kenumin na.

²¹ Ama nenér balam-diiksën denekedi rak yah genevong medenedo malaj-tumsën. Log Nalu nesepa lok meneggooin alam rak yoh vu yö kwa, in bë demedo malaj-tumsën nabë saga.

²² Ama su rék gengo mehöti yi gagek degwa rë. Gak vo huk saga pin lok yah Nalu nema ggovek ya.

²³ Nebë saga in alam pin rék degeço Nalu jak, nabë sën denekö Ama rak lo. Alam sën su denekö Nalu rak rë lo, og su denekö Ama sën vong yi yam lo rak ving rë.

²⁴ Sa nanér vu ham yönö rot nabë: Mehöti bë gengo sa gagek bayo na timu vu Amag sën vong sa meseyam lo, og rék medo mala-tumsën degwata los degwata. Su rék natök jak nyëvewen rë, gak kesuu diiksën ggovek ya genedo mala-tumsën vorot.

²⁵ Log sa nanér vu ham yönö nabë: Buk ti vongin berup, balam-diiksën degengo Anutu Nalu aye, lob buk saga verup ggovek ya. Lob alam sën degengo aye lo, rék demedo malaj-tumsën.

²⁶ Mala-tumsën degwa neggëp vu Ama yö timu, lom vo niwëëk vu Nalu gemala-tumsën degwa neggëp vu yi ving.

²⁷ Mehönon Nalu yi, om sën Ama ggooin yi rak in bë gengo mehönon hir gagek.

²⁸ Ham su gwelék in gagek sënë. Gak buk vongin berup, lob alam-diiksën pin sën deneggëp bedub lo, rék degengo aye medekedi jak medenam.

29 Alam sën denevong ngaa nivesa lo, rëk dekedi jak medemedo malaj-tumsën. Galam sën denevong ngaa nipaya lo, rëk dekedi jak nah medenatök jak hir nipaya nyëvewen.

Ngaa Nebë Sënë Tatekin Yesu Degwa Rëk Su Devong Ving Rë

30 Sa su yoh vu bë gevong ngaa ti noh vu sengo kwağ rë. Gak sa nesepa lok gagek sën sa nehangó vu Amag lo menesesor alam hir gagek rak. Lob sa gagek neya niröp in sa su kwağ nevo bë sepa dok ngo kwağ rë, gak sa nesepa lok yi sën vong sa meseyam lo kwa.

31 Bë sengo tatekin sa degwa og su yoh vu rë.

32 Rëk mehö ngwë nedo metatekin sa degwa, lob serak ni bë netatekin yoh vu.

33 Wirek ham vong alam deya vu Mehö-neripek-alam Jon in bë degengo yi gagek, lob tatekin gagek anon vu sir ggovek ya.

34 Rëk mu sa su nesero mehöti in bë dok vu sa metatekin sa degwa rë. Gak sa nanér sënë in bë ham gwérin ham bAnutu geko ham nom.

35 Mehö-neripek-alam Jon nebë rangah sën nejëh rak nyëg lo, om ham kwamin vesa dus teka in rangah saga.

36 Yönon, Jon tatekin sa degwa vu ham, rëk mu ngaa bop sën sa nehevong lo tatekin sa degwa rot bekesuu Jon yi gagek. Sa nehevong huk pin sën Amag vo vu sa in bë sa gevong begovek na lo. Lob huk pin sën sa nehevong lo netato vu mehönon in bë dejak ni nabë Amag vong sa beseyam.

37 Lob Amag sën vong sa beseyam lo, yi yö nér sa degwa rangah. Ham su nengo aye rë, geham su malamin nerak yi rë.

38 Geyi gagek sënë su neggpël lok ham ayomin rë. In ham su vong ving mehö sën Anutu vong yi yam lo rë.

39 Ham nesero gagek lok Anutu-yi-kapiya, in ham kwamin nevo bë mala-tumsën degwa lok neggpë beham rëk natök jak bemedo malamin-tumsën degwata. Rëk kapipa saga sën tatekin sa degwa.

40 Rëk ham nimin lël geham su neyam vu sa in bë ham medo malamin-tumsën rë.

41 Sa su yam in bë alam degeko sarëg jak rë!

42 Rëk serak ham nimin bë ham su ahëmin ving Anutu neggpë ham ayomin rë.

43 Seyam rak Amag niwëek, rëk ham su ko sa rak rë. Bë mehöti nam jak yö yi niwëek, og ham rëk gweko yi jak.

44 Ham ahëmin neving bë mehönon degeko ham arëmin jak, rëk ham su nevongin bë Anutu timu geko ham arëmin jak rë, om ham rëk gwevong geving yi nabë va?

45 Ham su kwamin bo nabë serëk gevong gagek vu ham vu Amag. Gak mehö sën mëm rëk gevong gagek vu ham lo, og Moses. Yi sën ham kuung bë rëk dok vu ham lo!

46 Bë ham gwevong geving Moses yi gagek, og rëk ham gwevong geving sa gagek geving. In kevu gagek rak sa.

47 Gak bë ham su gwevong geving ngaa sën Moses kevu lo rë, og ham rëk gwevong geving sa gagek nabë va?"

6

Yesu Vet Alam 5,000

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-34; Lk 9:10-17)

1 Gagek sënë maya, log buk ti lob Yesu ya ngaggee bop Galilea nenga vahi-sën denenér arë ngwë nebë Ngaggee-bop Tiberias* lo.

² Lob alam yu bōpata delē ngaa bōp sēn vong vu alam niraksam lo, lob denetamuin yi.

³ Lob Yesu rak meya kedu beya nedo ving yi hur maluh lo,

⁴ log alam Yuda hir Buk-ggoksēn-yi* dus rak.

⁵ Lok Yesu mala neko lok nyēg, lob lē bē alam yu bōpata verup deneyam vu yi, lob lok tepēk vu Pilip bē, “Hil rēk baǵo nos vu tena balam sēnē dega?” Nēr nebē sēnē meseggi Pilip,

⁶ gak yō rak ngaa sēn bē gevong lo ni ggovek ya.

⁷ Lok Pilip nēr yah vu yi bē, “Bē hil baǵo nos jak monē K200, og sagak su rēk noh vu sir pin bedega teka teka rē!”

⁸ Rēk yi hur maluh ngwē Andreas, sēn Simon Pita ari lo, nēr vu yi bē,

⁹ “Hurmahen ti ko brēt nemadvahi gegēl luu menedo sēnē. Rēk mu sagak su yoh vu alam yu bōpata sēnē rē!”

¹⁰ Lom Yesu nēr bē, “Ham nanēr vu sir nabē degeto demedo.” Lob pahup ngahisekē taya menedo, lom to denedo rak, lob sir maluh 5,000.

¹¹ Log Yesu ko nos rak bejom rak in los kwa vesa ya vu Anutu, log vo ggelek sir. Log vong gēl luu lo ving nebē saga. Vo vu sir medejom ggelek sir yoh vu kwaj.

¹² Degga ggovek meyoh vu sir, log Yesu nēr vu yi hur maluh bē, “Ham ngupin nos vahi sēn nahēn nedoga. In hil su basap na meris.”

¹³ Lob desupin bedevasu lok sap nemadluho-bevidek-luu, yiǵ degga brēt nemadvahi sēn meyoh vu sir gevewen nedo.

¹⁴ Alam delē ngaa bōp sēn vong-ë, lob denēr bē, “Yōnon rot, mehō-nenēr-ǵagek-rangahsēn sēn denenēr bē rēk nam dob lo yiǵ sēnē.”

¹⁵ Lob Yesu rak ni bē vongin denajom yi ahon bedegetung yi natu hir mehō-los-bengō, lom yō ti tah yi meyah los kedu.

Yesu Vare Neya Rak Ngaggee Vavunē

(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)

¹⁶ Log sehuksēn lob Yesu yi hur maluh deluk medeya ngaggee nenga

¹⁷ bederak ya yaǵ in bē denah Kapernaum. Lob buk lok in sir geYesu yō nahēn nedo kedu,

¹⁸ log sang yam niwēék bengaggee tēe bōp.

¹⁹ Log detee yaǵ meto deya ngaggee vuheng rot, (yoh vu 5 ma 6 kilomita), lom delē Yesu rak nare ngaggee vavunē meverup dus vu yaǵ, lob deggoneng rot.

²⁰ Rēk Yesu nēr ya vu sir bē, “Yiǵ sa sēn verup agi, om ham su gōneng!”

²¹ Lob devongin bē degeko yi jak na yaǵ rēk pevis metök ya ngaggee nenga sēn bē dena lo.

Alam Desero Yesu

²² Log heng to lob alam yō nahēn denedo ngaggee nenga vahi, gederak ni bē su yaǵ ngahi nedo veseveng rē. Gak yiǵ timu nedo, geYesu su rak ya yaǵ sēnē ving yi hur maluh rē gema. Gak yi hur maluh meris yō derak ya yaǵ saga medeya.

²³ Rēk yaǵ la vu nyēg bōp Tiberias* deverup monbuk anon medenedo roneknē vu nyēg sēn Yesu jom rak nos gedegga lo.

²⁴ Lom delē bē Yesu losho yi hur maluh su denedo rē, lom derak ya yaǵ saga beya desero Yesu vu Kapernaum.

Yesu Yō Nēr Yi Bē Nos Mala-tumsēn-yi

²⁵ Desero yi meya detök vu yi ggēp ngaggee nenga vahi, lob delok tepēk vu yi bē, “Tatovaha! Geyoh bē tena meǵeyam-a?”

²⁶ Rék Yesu nér yah bë, “Sa nanér vu ham yönö rot nabë: Ham su kwamin nevo ngaa bōp sën sa hevong lo beham yam nesero sa rë, gak ham wa nos bahémin pup, om sën ham yam nesero sa.

²⁷ Ham su gwevong huk in nos sën rék petar agi! Gak ham gwevong huk in nos sën rék medo degwata geyoh vu bë gevong beham medo malamin-tumsën lo. Mehönon Nalu rék bo nos sënë vu ham, in Ama Anutu tato yi ggovek ya bevong yi yam.”

²⁸ Lob denér yah vu yi bë, “He gevong nabë va in he gevong Anutu yi huka?”

²⁹ Rék Yesu nér yah vu sir bë, “Anutu yi huk nebë sënë: Ham ayomin na timu vu Mehö sën Anutu vong yam lo.”

³⁰ Lok denér yah bë, “Rék gwevong ngaa bōp va ti mehe galë lok mëm he rék gevong geving hong-a? Geyoh vu bë rék gwevong va?

³¹ He kenumin lo degga mana* ggëp nyég-yumeris wirek, nebë sën dekevu meneggëp lok Anutu-yi-kapiya lo nebë: Vo nos-yagek-yi vu sir medegga.”

³² Lom Yesu nér vu sir bë, “Sa nanér vu ham yönö rot nabë: Moses su vo nos-yagek-yi vu ham rë, gak mëm Amag nevong nos-yagek-yi soğek vu ham.

³³ Nos sën Anutu nevong lo, og luğ yam vu yagek in bë gevong bemehönon demedo malaj-tumsën.”

³⁴ Rék denér yah vu yi bë, “Om Mehöbōp, gebo nos sënë vu he noh vu buk!”

³⁵ Rék Yesu nér bë, “Sengo ti nos-mala-tumsën-yi. Mehöti bë nam vu sa, og su rék nadiikahë gökin nah rë. Log bë mehöti ayo na timu vu sa, og su rék ayo bev in bël gökin rë.

³⁶ Rék senér vu ham vorot bë ham nelë sa rék ham su ayomin neyam timu vu sa rë.

³⁷ Mehönon pin sën Amag vo sir vu sa lo, og rék denam vu sa. Lob mehöti bë nam vu sa, og sa su rék juuk yi rë.

³⁸ In sa su vu yagek meyam in bë ngo sepa kwag rë. Gak seluğ yam in bë gevong noh vu Mehö sën vong sa meseyam lo kwa.

³⁹ Lob Mehö sën vong sa meseyam lo kwa nebë sënë bë: Alam sën vong vu sa ggovek lo, saga sa su rék gevuu sir ti bemala nama rë, gak sengo rék nanér bedekedi jağ nah vu Buk-tamusën.

⁴⁰ Ké! Amag kwa nebë sënë bë: Alam pin sën degelë Nalu mayoj na timu vu yi lo, og rék demedo malaj-tumsën degwata. Gesék nanér bedekedi jağ nah vu Buk-tamusën.”

⁴¹ Log nér bë, “Sengo ti nos sën luğ yam vu yagek!” Nér bë sënë lob alam Yuda devong ayej vu medenér gagek ngahisekë rak yi.

⁴² Denér bë, “Mehö sënëk mağ Yesu sën Yosep nalu yi lo? Behil arağ ama lu ata nij. Ma nebë va sën nér bë yi vu yagek meluğ yam-ë?”

⁴³ Lom Yesu nér yah vu sir bë, “Ham su nanér gagek ngahisekë vu ham!

⁴⁴ Mehöti su yoh vu bë nam vu sa meris rë. Gak Amag sën vong sa meseyam lo, bë geko mehöti nam, og mehö saga rék nam vu sa. Lob sëk nanér bekedi jağ nah vu Buk-tamusën.

⁴⁵ Alam-denenér-gagek-rangahsën dekevu gagek meneggëp lok Anutu-yi-kapiya nebë: Anutu yö rék tatekin gagek vu sir pin. Lob alam pin sën denengo Amag yi gagek venuh lo, og rék denam vu sa.

⁴⁶ Mehöti su lë Amag rë. Mehö timu sën nedo ving Anutu beyam lo, yiğ mehö timu saga sën lë Ama.

⁴⁷ Sa nanér vu ham yönö rot nabë: Bë mehöti ayo nam timu vu sa, og rék medo mala-tumsën degwata los degwata.

⁴⁸ Sengo ti nos-mala-tumsën-yi.

⁴⁹ Wirek ham Ɂenumin lo degga mana* vu nyëg-yumeris medenedo, lok dediik.

⁵⁰ Gał bë mehöti ga nos sën luł yam vu yagek agi, og su rëk nadiik rë.

⁵¹ Nos-mala-tumsen-yi sën luł meyam vu yagek lo, yił sa. Bë mehöti ga nos sënë, og rëk medo mala-tumsen degwata. Nos sën sebo vu yi lo, yił sa reggos. Sëk bo vu alam vu dob in demedo malaj-tumsen."

⁵² Lob alam Yuda yö yah denér vu sir bë, "Nebë va sën mehö sënë bo yi reggos mehil aga-ë?"

⁵³ Lok Yesu nér vu sir bë, "Sa nanér vu ham yönö rot nabë: Nabë ham su gwa Mehönon Nalu reggos los nanum yi kök rë, og ham su rëk medo malamin-tumsen rë.

⁵⁴ Alam sën dega sa reggos los denanum sa kök lo, og rëk demedo malaj-tumsen degwata los degwata, om sëk nanér bedekedi jak nah vu Buktamusen.

⁵⁵ In sa reggos saga og nos sogek, gesa kök saga sën tu bël sogek.

⁵⁶ Mehöti bë ga sa reggos los nanum sa kök, og rëk medo dok sa, gesa medo dok yi.

⁵⁷ Amag sën mala-tumsen degwa lo vong sa beseyam, lob sa nado malag-tumsen rak Amag yi niwëek. Nebë saga, om mehöti bë ga sa, og rëk medo mala-tumsen jak sa nig wëek.

⁵⁸ Nos sagi sën luł vu yagek meyam. Su nebë nos sën ham Ɂenumin lo degga lok dediik lo rë. Gał mehöti bë ga nos sënë, og rëk medo mala-tumsen degwata los degwata."

⁵⁹ Yesu nér gagek sënë vu sir lok dub-supinsen-yi vu Kapernaum.

Gagek Mala-tumsen Degwa Yesu

⁶⁰ Lob yi hur maluh ngahisekë dengo gagek sënë, lom denér bë, "Gagek sënë su yoh vu rë! Re yoh vu bë rëk jak degwa ni?"

⁶¹ Rëk Yesu rak ni bë yi hur maluh denér gagek ngahisekë rak gagek sënë, lom nér vu sir bë, "Gagek sënë vong beham ahëmin sengën-a?

⁶² Om nabë ham gwelë Mehönon Nalu jak menah nyëg sën nedo wirek meyam lo, og ham rëk nanér nabë va?

⁶³ Anon Vabuung yö ti nevong bemehönon denedo malaj-tumsen. Hil navid su yoh vu bë dok vu hil rë, gał gagek sën senér vu ham gwëbeng agi, og yoh vu bë dok vu ham anomin begevong beham medo malamin-tumsen.

⁶⁴ Rëk ham la su devong ving rë." Alam sën su devong ving rë lo, og Yesu yö rak nij mugin. Gerak mehö sën rëk nanér yi rangah vu alam-beğö-yi lo ni ving.

⁶⁵ Lob nér ggökin bë, "Ham la su devong ving sa gagek rë, om yił rak degwa saga sën senér vu ham nebë: Bë Amag su geko mehöti nam rë, og su yoh vu bë yö rëk nam vu sa rë."

⁶⁶ Dengo Yesu yi gagek saga, lob yi hur maluh vahi devuu yi gedeyah medeya, gesu deneya ving yi ggökin rë.

⁶⁷ Lom Yesu lok tepëk vu sir nemadluho-bevidek-luu bë, "Mał ham rëk kwehe ham in sa nabë saga geving mena?"

⁶⁸ Lok Simon Pita nér yah vu yi bë, "Mehöbop, rëk he na vu re? Ma. Hong timu gagek mala-tumsen degwa hong!"

⁶⁹ Behe ayomin yök timu vu hong ggovek ya, behe rak nim bë Anutu yi Mehö Vabuung hong!"

⁷⁰ Lob Yesu nér gagek yah vu sir bë, "Sehooin ham nemadluho-bevidek-luu rak, rëk ham tił memö!"

71 Nér nebë saga rak Yudas sën Simon Iskariot nalu. Hur maluh nemadluho-bevidek-luu hir ti yi sën rëk nanér Yesu rangah medengis yi nadiik lo.

7

Yesu Ari Lo Su Devong Ving Yi Rë

1 Sënë ggovek log Yesu tah yi meyah nedo distrik Galilea. Gesu ya neko lok distrik Yudea rë, in alam Yuda denevongin bë dengis yi menadiik.

2 Lob alam Yuda hir buk vabuung ngwë sën denenér bë Buk-vabuung-numeng-yi lo dus rak, (in wirek kenuj lo delev numeng mahan mahan medeggëp lok vu nyég-yumeris, om sën denetahu bedenesepa lok yoh vu ta).

3 Lob ari lo denér vu yi bë, “Gwevuu nyég sënë gegena Yudea in hong hur maluh degelë hong huk sën genevong lo.

4 Bë mehöti kwa bo nabë gevong bengö jak, og su nevun yi huk meneggëp vunsën rë. Genevong ngaa nebë sënë, om gena getato hong vu mehönon pin medegelë hong.”

5 Ari lo sën su denevong ving yi bë Anutu nalu rë, om sën denér nebë sënë.

6 Lob Yesu nér yah vu sir bë, “Sa buk yö nahën! Gaň buk pin sënëk ham ngo ham buk.

7 Alam sën denesepa lok aggata dob yi lo su deyoh vu bë degelë ham paya rë. Gaň denelë sa paya in sa nanér hir ngaa nipaya sën denevong lo rangah.

8 Ham ngo na gwelë buk vabuung saga! Gaň sak su rëk na dok buk vabuung sënë rë in sa buk yö nahën.”

9 Nér bë sënë vu sir genedo Galilea.

Yesu Ya Melé Buk-vabuung-numeng-yi

10 Lok ari lo demugin meya denelë buk vabuung geyö ti rëk tamuin sir meraň meya. Su ya rangah rë, gaň vun yi meya.

11 Rëk alam Yuda desero yi lok buk vabuung saga bedenér bë, “Mehö sënë lo nedo tena?”

12 Lob alam depatereng medenér gagek ngahisekë rak yi. Vahi denenér bë, “Yi mehö nivesal!” Gevali denenér bë, “Ma! Nekuungin alam!”

13 Rëk deneggöneng in hir ggev, om sir ti su nér gagek rak yi ya rangah rë.

14 Denelë buk vabuung saga beyi buk vahi ggovek ya meya verup vuheng atov, lom Yesu ya verup meluk ya dub-vabuung-böp katum ayo metatekin gagek vu alam.

15 Lom alam Yuda deranga nemaj gedenér bë, “Mak re rëk tahu mehö sënë lok gagek sënë om sën nenér-ë? Mehöti su tatekin vu yi rë!”

16 Rëk Yesu nér yah bë, “Gagek sën senér vu ham lo, saga su sengo ti sa ngaa rë. Gaň Anutu sën nevong sa meseyam lo yi ngaa.

17 Genabë mehöti ahë geving nabë gevong Anutu yi gagek banon jak, og rëk jak gagek sën sa nanér agi degwa ni nabë neyam vu Anutu, ma, sengo nanér yoh vu kwag.

18 Mehöti bë nanér gagek noh vu yö kwa, og sagaň nevongin bë yö geko arë jak mu. Gaň mehöti bë geko mehö sën vong yi meyam lo arë jak, og mehö saga rëk nanér gagek los anon gesu gekuung jak rë.

19 Wirek Moses vong horek vu ham, rëk ham ti su nesepa lok yi horek saga rë. Ma ham bë ngis sa nadiik in degwa va?”

20 Rëk alam saga denér yah vu bë, “Memö nipaya ti negwang ya ayom! Re bë ngis hong nadiik-a?”

21 Rëk Yesu nér yah bë, “Sa hevong ngaa böp ti lob ham pin kwamin ya ngahi.

²² Moses vo gagek vu ham bë ham gwerah* navimin. Yönon, rëk mu gagek sënë su verup nyédhahis vu Moses rë, gak yö verup wirek vu ham dobahë lo. Rëk ham nerah* nalumin navij loč Buk-sewahsën-yi*.

²³ Ham nerah* hurmahen navij loč Buk-sewahsën-yi* in bë ham su kweyëh Moses yi horek. Loč nebë va sën ham ahëmin sengën vu sa in sën sa hevong bemehöti nivesa rak los dahis loč Buk-sewahsën-yi*-ë?

²⁴ Ham su nanér gagek jeggin jeggin jak alam, gak ham jak degwa ni meseggi rë loč mém ham nanér sir niröp.”

Denér Bë Mał Mehö Sénék Yi Mehö Sén Anutu Ggooin Rak In Bë Geko Hil Nah

²⁵ Log alam Yerusalem la denér kwaj luu luu bë, “Mał yič mehö sén denesero yi in bë dengis yi menadiik lo saga?”

²⁶ Ham lë! Nare rangah menenér gagek rëk su denenér gagek ti rak yi rë! In mał alam ggev derak ni bë yi Kerisi* yönöñ ma va?

²⁷ Rëk mu hil arak mehö sënë yi nyég ni, gak bë Kerisi* berup, og hil su rëk ajak yi nyég ni rë!”

²⁸ Lob Yesu nedo dub-vabuung-böp katum ayo metatekin gagek vu alam, genér rangah bë, “Ham rak sa nič, beham rak sa nyég ni! Rëk sa su yam yoh vu sengo kwag rë. Gał mehö sén vong sa meseyam lo, og gagek anon pin degwa yi, rëk ham su rak ni rë.

²⁹ Gał sak serak ni. In sa nado ving yi bevong sa meseyam.”

³⁰ Nebë saga lob sir bë denaduu yi na karabus, rëk su dejom yi ahon rë in yi buk yö nahën.

³¹ Alam ngahisekë ayoj ya timu vu yi medenér bë, “Mesia sén bë rëk nam lo mał yič yi sénë! Gał mehö ngwë su yoh vu bë rëk berup megevong ngaa böp böp kesuu ngaa sén mehö agi nevong-ë rë.”

Devong Ahëvavu Deya In Bë Denaduu Yesu

³² Alam Parisai* dengo alam denenér gagék aggagga nebë sënë rak Yesu, lom losho alam-denečo-seriveng hir ggev lo devong ahëvavu la deya in bë denaduu na karabus.

³³ Lob Yesu nér bë, “Yič sa medo buk dus teka geving ham, log sëk nah mena vu yi sén vong sa meseyam lo.

³⁴ Ham rëk sero sa, rëk ham su rëk natök jak sa rë. Lob ham su yoh vu bë na nyég sén sena medo lo rë.”

³⁵ Lob alam Yuda yö denér vu sir bë, “Rëk na tena gehil su ayoh vu bë rëk natök vu yi rë? Mał rëk na vu hil alam vu alam Grik hir nyég betahu alam Grik-a?”

³⁶ Om sén nér bë, ‘Ham rëk sero sa, rëk ham su rëk natök vu sa rë’-ë? Log nér ving bë, ‘Ham su yoh vu bë rëk na nyég sén sena medo lo rë’. Ma mak gagek sénë degwa nebë va?”

Bël Mala-tumsën-yi

³⁷ Dus rak bë Buk-vabuung saga yi buk govek na, lob yi buk böpata sén deneseggi hus lo verup, lob Yesu kedi nare getahi bë, “Bë mehöti ayo bev in bël, og nam nanum vu sa!

³⁸ Saga yoh vu sén dekevu meneggëp loč Anutu-yi-čapiya lo nebë: Bël-mala-tumsën-yi rëk benguv dok mehöti sén ayo nam timu vu sa lo ayo rot megeto mena.”

³⁹ Nér rak Anon Vabuung sén bë rëk bo vu alam sén ayoj na timu vu yi lo. In vu buk saga Anon Vabuung su yam rë, in Anutu nahën gesu ko Yesu rak yah vu yi rë.

⁴⁰ Alam la dengo gagek saga, lob denér bë, “Mał mehö sënë, yi Mehö-nenér-gagek-rangahsën ti sën hil nehegin-ë lo yönö.”

⁴¹ Gesir vahi denenér ngwë nebë, “Yi Mehö sën Anutu ggooin rak in bë gekö hil nah lo.” Lok vahi denenér bë, “Mu mał Kerisi* su rëk berup gëp Galilea rë!”

⁴² In dekevu gagek rak Kerisi* meneggëp lok Anutu-yi-kapiya bë Davit* yi mewis, om yö rëk berup gëp nyég Betlehem sën Davit yi nyég lo.”

⁴³ Nebë saga lob alam devasuh sir ya yu luu in Yesu.

⁴⁴ Vahi bë degeko yi na karabus, rëk ti su jom yi ahon rë.

Alam Yuda Hir Ggev Su Devong Ving Yesu Rë

⁴⁵ Nebë saga lob ahëvavu deyah medeya vu alam-denekö-seriveng hir ggev losho alam Parisai* ggökin. Lob alam Parisai* delok tepék vu sir bë, “Ham su ko yi yam rë in va?”

⁴⁶ Rëk ahëvavu denér yah bë, “Mehöti su nenér gagek nebë sën mehö agi nenér-ë wirek rë!”

⁴⁷ Lok alam Parisai* denér yah vu sir nebë, “Kuungin ham ving-a?

⁴⁸ Mał ham lë bë he ggev los Parisai* ti ayo ya timu vu yi? Ma!

⁴⁹ Rëk alam meris sënë desepa lok yi in su derak horek ni rë, om Anutu rëk gevong bemalaj nama.”

⁵⁰ Lok sir ti sën Nikodemus, sën wirek ya vu Yesu buk lo, nér vu sir bë,

⁵¹ “Mał hil horek nér bë hil gevong gagek vu mehöti meris mu? Ma! Hil gango yi gagek namugin, behil ajak ngaa sën vong lo ni nivesa rë, lok mëm.”

⁵² Rëk denér gagek yah vu yi bë, “Mał hong Galilea ti ving-a? Bë genatevin Anutu-yi-kapiya nivesa, og rëk gejak ni nabë alam-denenér-gagek-rangahsën ti su rëk berup gëp distrik Galilea rë.”

⁵³ Log deketekin sir medeyah medeya bej.

8

Avëh Sën Nevong Baggëb

¹ [Log Yesu yah meya Kedu Kele-oliv.

² Log kedi monbuk anon meyah dub-vabuung-böp katum ayo ggökin. Lob alam pin deya vu yi, lom to nedo getatekin gagek vu sir.

³ Lob alam-horek-yi los alam Parisai* delë bë avëh ti vong baggëb, lom deko medevarah ya alam pin malaj

⁴ gedenér vu Yesu bë, “Tatovaha! Avëh sënë vong baggëb lom alam detök vu yi.

⁵ Moses vo horek vu hil bë hil tengwa avëh nabë sënë jak gelöng menadiik. Ma hong og rëk genanér nabë va?”

⁶ Denér bë saga in bë deseggi yi, bedenatök vu gagek ti berup avi bedegevong gagek vu yi. Rëk Yesu dudek bemedo neseröö dob rak nema deggis.

⁷ Delok tepék pangsen rot, lob mëm vër yu rak benér vu sir bë, “Bë ham ti su nevong ngaa nipaya rë, og mëm namugin betengwa avëh sënë jak gelöng ti.”

⁸ Log dudek yah bemedo neseröö dob ggökin.

⁹ Dengo nebë sënë, lom sir ti ti to medo deneya dobnë vër vër. Alam ggev to deya mugin, log sir vahi detamu. Devuu Yesu geyö ti nedo gavëh nahën nare lok mala.

¹⁰ Lob Yesu vër mala rak benér vu avëh bë, “Avëh, sir tena? Mał mehöti su vongin bë ngis hong rë?”

¹¹ Rëk bë, “Mehöböp, ma-o!” Lob Yesu nér bë, “Sa ving, sa su hevongin bë ngis hong rë. Om gena, gesu gwevong ngaa nipaya gökin nah!”]

Yesu Tu Dob Yi Rangah

¹² Lob Yesu nér vu sir ggökin yah bë, “Sa og setu dob yi rangah. Mehöti bë tamuin sa, og su rëk ketul dok in aggata rë, gak rëk nama. In rangah rëk gelí yi mena medo mala-tumsën.”

¹³ Nebë saga lob alam Parisai* denér yah vu yi bë, “Ngo genetatekin hong degwa, om hong gagek saga su anon rë.”

¹⁴ Lok Yesu nér yah vu sir bë, “Yönon, sengo netatekin sa degwa. Rëk sa gagek saga yönö, in seraķ nyög sën sa nado meseyam gesék nah lo ni. Rëk ham dugin sa nyög sën sa nado meseyam gesék nah mena medo lo.

¹⁵ Ham ngo nevo nyëvewen lok yah vu mehönon yoh vu ham alam-dob-yi ngo kwamin, rëk sa, og sa su navo nyëvewen lok yah vu mehöti rë.

¹⁶ Gak nabë sa gevong nyëvewen vu mehöti, og sëk gevong noh vu, in su sengo ti rë. Gak Mehö sën vong sa meseyam lo nelok vu sa, om sëk gevong niröp.

¹⁷ Yönon, ham horek ti neggëp nebë sënë: Bë mehö luu denanér gagek gëp ti, og luho hir gagek saga yönö.

¹⁸ Log yiķ sa, og sengo netatekin sa degwa rangah, gAmag sën vong sa meseyam lo netatekin sa degwa rangah ving.”

¹⁹ Nér nebë saga lob delok tepék in bë, “Amam tena?” Lok Yesu nér yah bë, “Ham su rak sa nig rë, geham su rak Amag ni rë. Bë ham jak sa nig, og ham rëk jak Amag ni geving.”

²⁰ Netatekin gagek sënë vu alam lok dub-vabuung-böp katum ayo, genenér vu sir lok dub ayo ti sën monë ben lo rëk mehöti su jom yi ahon rë, in yi buk yö nahën.

Yesu Nér Bë, “Ham Su Rëk Na Nyög Sën Sëk Na Lo Rë”

²¹ Log Yesu nér yah vu sir ggökin bë, “Sëk na geham rëk sero sa, rëk nama beham nadiiķ los ham nipaya. Geham su yoh vu bë rëk nök nyög sën sena-ë rë.”

²² Lob alam Yuda denér bë, “Nér bë hil su ayoh vu bë rëk ana nyög sën na lo rë! Mak nér sënë in bë yö rëk ngis yi menadiiķ-a?”

²³ Lok nér yah vu sir bë, “Ham vu dob sënë, gesa vu vavunë. Om ham nesepa lok aggata-dob-yi, gak sak su nesepa lok aggata-dob-yi rë.

²⁴ Om sën senér vu ham ggovek bë ham rëk nadiiķ los ham nipaya. Bë ham su gwevong geving nabë sa Mehö sënë lo rë, og ham ngaa nipaya rëk gëp vu ham, beham nadiiķ los.”

²⁵ Lom delok tepék yah vu yi bë, “Hong re?” Lok Yesu tatekin yah vu sir bë, “Yiķ sa Mehö lo sënë, nebë sën sa nanér vu ham wirek wirek lo.

²⁶ Sa gagek ngahisekë nahën neggëp besa bë nanér jak ham beseggi ham. Rëk Mehö sën vong sa meseyam lo yi Mehö gagek anon degwa, om gagek pin sën sa nehango vu yi lo, yiķ sën sa nanér vu alam pin vu dob.”

²⁷ Nenér Ama Anutu vu sir rëk su derak ni rë.

²⁸ Log Yesu nér vu sir ggökin bë, “Nahub rëk ham ngis Mehönon Nalu jak kelepeko*, lob mëm ham rëk jak ni dok buk saga nabë yiķ sa Mehö lo sënë. Lob ham rëk jak ni nabë sa su nehevong ngaa ti yoh vu sengo kwağ rë. Gak sa nanér gagek yoh vu sën Amaq tato vu sa lo. Log Mehö sën vong sa meseyam lo nelok vu sa.

²⁹ Su nevuu sa besengo ti nado rë. In sa nehevong ngaa sën ahë neving lo yoh vu buk pin.”

³⁰ Nér nebë sënë lob alam ngahisekë ayoj ya timu vu yi.

Yesu Nér Bë Gagek Anon Rëk Gevong Behil Medo Malad-Tumsën

³¹ Lob Yesu nér vu alam Yuda sën ayoj neya timu vu yi ggovek lo bë, “Bë ham medo dok sa gagek, og ham rëk natu sa alam yönö,

³² beham rëk jak gagek anon ni, lob gagek anon saga rëk geço ham vër.”

³³ Lok denér yah vu yi bë, “Abraham yi mewis he, om he su nado lok mehö ngwë nema benehevong huk karabus vu yi ré! Rëk nebë va sën genér bë hong gagek rëk geço he vër-ë?”

³⁴ Lok mëm Yesu tatekin yi gagek vu sir bë, “Sa nanér vu ham yönö rot nabë: Alam pin sën denevong ngaa nipaya lo, og denedo lok ngaa nipaya, bengaa nipaya negin sir.

³⁵ Alam sën denedo lok mehö ngwë nema menegin sir lo, og su rëk demedo degwata geving yi ré. Gak yi yö nalu og mëm rëk medo dok yi beggang degwata geving yi.

³⁶ Om Nalu bë geço ham vër in ngaa nipaya, og rëk geço ham vër yönö, beham medo nivesa anon.

³⁷ Serak ni bë Abraham yi mewis ham! Rëk sa gagek su nedo lok ham ayomin ré, om sën ham bë ngis sa mesa nadiik.

³⁸ Sa nanér gagek rak ngaa sën Amag tato vu sa ggovek lo, rëk ham nesepa lok ngaa sën ham amamin netato vu ham lo!”

Yesu Nér Alam Yuda Bë Satan Nalu Sir

³⁹ Lom denér yah bë, “He degwa vu Abraham!” Rëk Yesu nér vu sir bë, “Bë ham degwa vu Abraham yönö, og ham rëk gwevong ngaa nabë sën Abraham nevong lo.

⁴⁰ Senér gagek anon pin sën sa hangó vu Anutu lo vu ham, lom ham bë ngis sa mesa nadiik, rëk Abraham su vong nebë sënë ré.

⁴¹ Gak ham ngo nesepa lok amamin vaha!” Lok denér yah bë, “He atamin su deko he duum ré! He amamin Anutu timu.”

⁴² Rëk Yesu nér yah bë, “Bë ham amamin Anutu yönö, og rëk ham ahëmin geving sa, in sa nado ving Anutu besën seyam. Sa su yam yoh vu senço kwağı ré, gak Anutu vong sa meseyam.

⁴³ Ma nebë va sën ham su rak sa gagek degwa ni ré-ë? Sënë degwa nebë ham ayomin nilëlin sa gagek.

⁴⁴ Ham amamin Satan genalu ham, om ham nimin wëek pangsen bë ham sepa dok amamin kwa. Vu muginsën yi mehö begö degwa menesis alam medenediik. Rot begwëbeng. Gesu nesepa lok gagek anon ré, in gagek anon su neggëp vu yi ré. Bë nanér gagek ti, og rëk nanér gagek kuungsën, in yö yi ngaa nebë saga. Yi mehö gagek kuungsën, lob gagek kuungsën ala los degwa yi.

⁴⁵ Gak sak nanér gagek anon mu, om sën ham su nevong ving sa ré.

⁴⁶ Ham ti tena yoh vu bë rëk natök vu ngaa nipaya ti gegëp vu sa? Ma! Sa nanér gagek anon mu, rëk nebë va sën ham su nevong ving ré-ë?

⁴⁷ Anutu nalu lo, og denebë nengaj vu Anutu yi gagek. Gak su Anutu nalu ham ré, om sën ham su nebë nengamin vu yi gagek ré.”

Gagek Rak Yesu Lu Abraham

⁴⁸ Lob alam Yuda denér yah vu yi bë, “He rak nim bë hong Samaria* ti, rëk memö nipaya ti gwang ya ayom. Sagaq yönö!”

⁴⁹ Rëk Yesu nér yah bë, “Su memö nipaya gwang yam sayog ré. Gak sa nehako Amag rak, rëk ham nedahun sa.

⁵⁰ Sa su nehevongin bë gaço arëg jak ré. Gak Mehöti nedo beyö rëk kwa bo meseggi sa gagek begeko sarëg jak.

⁵¹ Sa nanér vu ham yönö rot nabë: Bë mehöti sepa dok sa gagek, og su rëk mala nama na verök yi ré.”

⁵² Lob alam Yuda denér bë, “Gwëbeng he rak ni ggovek ya bë memö nipaya ti gwanḡ ya ayom menelok vu honḡ. Abraham diiķ ggovek, galam-denenér-gagek-rangahsën dediķ bemaya, lok̄ genér bë, ‘Bë mehöti sepa dok̄ sa gagek, og su rēk mala nama na verök yi rē.’

⁵³ In gekuung bë kwesuu hil dobahë Abraham sën diiķ wirek lo? Gekwesuu alam-denenér-gagek-rangahsën sën dediķ wirek lo ving-a? Log bë gweko honḡ jaķ megenatu re?”

⁵⁴ Lob Yesu nér yah bë, “Bë sengo gako arëg jaķ, og serëk natu ngaa meris. Rēk Amag neko sarëg rak, Mehö sën ham nér bë ham amamin yi lo.

⁵⁵ Rēk ma geham su rak ni rē. Gaķ sa, og serak ni. Bë sa nanér nabë sa dugin yi, og rēk sa mehö gagek kuungsën nabë ham. Rēk serak ni ggovek ya besa nesepa lok yi gagek nivesa rot.

⁵⁶ Ham dobahë Abraham sën kwa vesa anon rot in bë gelë sa huk sënë, lob lë ggovek ya, lob ayo nivesa rot.”

⁵⁷ Lob alam Yuda denér bë, “Su hong ta mehödahis luu menemadluho rë geyö nahën, log maķ gelë Abraham-a?”

⁵⁸ Rēk Yesu nér yah vu sir bë, “Sa nanér vu ham yönö rot nabë: Vu muginsën gAbraham su nedo rë, vu buk saga sa nado.”

⁵⁹ Dengo gagek saga lom deko gelönḡ rak in bë detengwa yi menadiķ, rēk Yesu vun yi lok alam ggëp dub ayo, beto meyah dobnë.

9

Gagek Rak Mehö Mala Kenod

¹ Yesu tetuu aggata meya, lok töķ rak mehö mala kenod ti. Yiķ yö mala kenod lok buk sën ata ko yi lo.

² Lob Yesu yi hur maluh delok̄ tepék in yi bë, “Tatovaha! Re vong ngaa nipaya lom sën ata ko yi to los mala kenod-a? Degwa neggëp vu mehö sënë yö yi ngaa nipaya, ma vu ama lu ata hir ngaa nipaya?”

³ Lob Yesu nér yah vu sir bë, “Degwa su neggëp vu mehö sënë yi ngaa nipaya ma, vu ama lu ata hir ngaa nipaya rë! Gaķ ngaa sënë yö rak yi in bë Anutu yi niwëek natök nam rangah.

⁴ Gwëbeng hes yö nahën netum, gehil gevong Mehö sën vong sa meseyam lo yi huk. In rēk buk dok̄ in hil, lob mehöti su yoh vu bë rēk gevong huk rë.

⁵ Buk sën sa nado dob agi, og setu dob sënë yi Rangah.”

⁶ Yesu nér nebë sënë log pesuv nyë kos lok̄ dob, log sarömin los, gejegwi lok̄ mehö mala kenod mala gahis,

⁷ log nér vu yi bë, “Gena gejipek duķ ngaggee Siloam!” (Arë sënë degwa nebë ‘Vong ya’). Lom ya meripek luk, lob mala tum, log yom.

⁸ Lob yi alam beggangnë ving alam sën denelë yi wirek lok̄ buk sën neketaḡ monë lu ngaa vu alam lo delë medelok̄ tepék bë, “Maķ yiķ mehö sën medo neketaḡ alam in monë lu ngaa wirek lo sënë?”

⁹ Lom la deyogek bë, “Eē-ē! Yiķ mehö lo sënë!” Log la denenér bë, “Oo sagak̄ mehö ngwë, rēk ni nebë mehö saga!” Rēk mehö sënë yi yö nér rak avi bë, “Yiķ sa lo sënë!”

¹⁰ Lom delok̄ tepék yah vu yi bë, “Rēk malam nivesa rak̄ nebë va?”

¹¹ Lok nér yah bë, “Mehö sën denenér arë nebë Yesu lo sarömin dob ving nyë kos gejegwi lok̄ sa malag, log nér vu sa bë, ‘Gena gejipek duķ ngaggee Siloam!’ Lom seja meripek luk, lob sa malag nivesa rak̄ besa halë nyëg.”

¹² Lob denér vu yi bë, “Mehö saga nedo tena?” Rēk nér yah bë, “Sa dugin!”

¹³ Lob deko mehö sën mala kenod wirek lo, bedeya vu alam Parisai*.

¹⁴ In Yesu sarömin dob los nyë ƙos sënë betatekin mehö sënë mala loƙ Buk-sewahsën-yi* ti.

¹⁵ Lom mäm Parisai* delok tepék in mehö saga ggökin bë, “Malam nivesa rak nebë va?” Lok nér yah vu sir bë, “Mehö saga jegwi dob rumengsën lok sa malag, log seripek, lob sa malag tum.”

¹⁶ Lob Parisai* la denér bë, “Mehö saga keyëh horek Buk-sewahsën-yi*, om mak Anutu su vong yi yam rë.” Rék la denér bë, “Bë mehö nipaya ti, og su yoh vu bë rék gevong ngaa bög nabë sënë rë!” Lob devasuh sir ya yu luu.

¹⁷ Lom denér yah vu mehö mala ƙenod bë, “Mehö sën vong malam nivesa rak lo, rék genanér yi nabë va?” Lok nér yah bë, “Yi mehö-nenér-ǵagek-rangahsën ti!”

¹⁸ Wirek mehö sënë mala ƙenod, rék gwëbeng mala netum, rék alam Yuda su devong ving sënë rë.

¹⁹ Lob detahi mehö mala ƙenod sënë ama lu ata yam, bedelok tepék in luho bë, “Mak melu nalumin sënë sën melu nér bë ata ƙo yi to los mala ƙenod lo? Rék nebë va sën gwëbeng nelë nyëg-ë?”

²⁰ Lom ama lu ata denér yah bë, “Alu arak ni bë alu nalumin sënë, balu arak ni bë ata ƙo yi to los mala ƙenod.

²¹ Rék alu su arak ni bë mala netum nebë va rë! Galu dugin mehö sën tatekin mala lo. Om ham ngo dok tepék vu yi rë. Yi bög rak gbovek ya, om yö nanér yi ǵagek!”

²² Ama lu ata deggoneng in alam Yuda lom denér nebë sënë. In alam Yuda hir ggev denér ǵagek venuh bë: Bë mehöti nanér Yesu nabë yi Mesia, og rék degetii yi na in dub-supinsën-yi.

²³ Yik rak degwa sënë sën ama lu ata denér bë, “Yi bög rak gbovek ya, om ham ngo dok tepék vu yi.”

²⁴ Lob detahi mehö sën mala kenod lo beron ngwë ggökin bedenér vu yi bë, “Genanér ǵagek sënë gëp Anutu mala nabë genenér yönö! In he og he rak ni bë yi mehö nipaya.”

²⁵ Lob nér yah vu sir bë, “Mak yi mehö nipaya ma ma? Sa dugin. Gaƙ yik seraƙ ngaa timu ni. Wirek sa malag ƙenod, rék gwëbeng sa malag netum.”

²⁶ Lok delok tepék yah bë, “Vong nebë va vu hong-a? Tatekin malam nebë va?”

²⁷ Rék nér yah vu sir bë, “Senér vu ham gbovek, ma ham su ngo rë? Ma nebë va sën ham bë gwengo nah gökin-ë? Mak ham bë natu yi hur maluh geving-a?”

²⁸ Lom deggo yi medenér bë, “Yik yi hur maluh hong saga! Gaƙ he, og Moses yi hur maluh he!

²⁹ He rak ni gbovek ya bë Anutu vengwëng ving Moses, gaƙ mak mak mehö saga yam vu tena? He dugin yi degwa.”

³⁰ Lom mehö sënë nér yah vu sir bë, “Alam-e! Ngaa sënë yö agga ti! Ham su rak degwa ni rë, rék vong besa malag netum!”

³¹ Hil arak ni bë Anutu su nengo alam njipaya hir ǵagek rë, gaƙ bë mehöti geko Anutu arë jak los sepa dok yi ǵagek lo, og mäm Anutu rék gengo aye.

³² Vu buk muginsën sën Anutu tung yagek los dob lo rot beyam tök gwëbeng, og su denér bë mehöti ata ƙo yi to los mala ƙenod rék mehö ngwë tatekin mala rë.

³³ Bë Anutu su gevong mehö sënë nam rë, og su yoh vu bë rék gevong ngaa nabë sënë rë.”

³⁴ Rék denér yah vu yi bë, “Atam avëh nipaya meko hong los ngaa nipaya, lob gerig los ngaa nipaya, lok bë getatekin ǵagek vu he?” Denér bë sënë gedetii vu dub ayo meto meyah dobnë.

Yesu Nér Gagek Peggirinsén Rak Alam Malaj Kenod

³⁵ Yesu ngo bë deruuk mehö sënë, lob sero menér vu bë, “Ayom neya timu vu Mehönon Nalu, ma ma?”

³⁶ Lok nér yah bë, “O mehö bëp, Mehönon Nalu sënëk re? Genanér tato vu sa rë, lok mëm sëk ayog na timu vu yi.”

³⁷ Lom Yesu nér vu yi bë, “Gelë yi ggovek ya, mehö sënë sën gwëbeng yik nevengwëng ving hong-ë!”

³⁸ Lob mehö sënë nér bë, “Mehöbëp, sayog neyök timu vu hong!” Log yun lus vu Yesu.

³⁹ Lob Yesu nér bë, “Seyam dob sënë in mehönon hir gagek natök rangah. Alam malaj kenod rëk malaj natum, galam sën denekuung bë malaj netum lo, og malaj kenod dok.”

⁴⁰ Lob Parisai* la denedo medengo yi gagek sënë, lob delok tepëk vu yi bë, “Maķ he malamin kenod ving-a?”

⁴¹ Rëk Yesu nér yah vu sir bë, “Bë ham malamin kenod, og ham ngaa nipaya su rëk gëp vu ham rë. Rëk ham nenér bë ham malamin netum, om ham ngaa nipaya nahën neggëp vu ham!”

10

Yesu Nér Gagek Peggirinsén Rak Tete-sipsip-yi

¹ “Sa nanér vu ham yönö rot nabë mehöti sën su neyoh ya sipsip hir tete avi rë genepesöng ggök tete yu meneluk ya lo, og yi mehö-hodek-ata los begö-yi.

² Gaķ mehö sën neyoh ya tete avi lo, og sipsip alaj yi.

³ Mehö sën negin tete avi lo, og netahinin tete avi in bë sipsip alaj dok na geķo sir. Nelem yi sipsip lo aręj ti ti, geyi sipsip denengo aye medeneyam beneko sir to deneya dobnë.

⁴ Neko yi sipsip meto deneya dobnë ggovek, log nemugin geyi sipsip lo denetamuin yi, in denerak aye ni.

⁵ Su rëk desepa mehö ngwë rë. Gaķ rëk debeya in mehö ngwë in su derak ayej ni rë.”

⁶ Yesu nér gagek peggirinsén sënë vu sir, rëk su derak degwa ni rë.

Yesu Tu Sipsip Alaj

⁷ Nebë saga lom Yesu nér yah ggökin bë, “Sa nanér vu ham yönö rot nabë sengo ti tu sipsip hir tete avi.

⁸ Alam pin sën demugin meyam denér bë Anutu vong sir yam lo, og sir alam-hodek-ata los begö-yi. Rëk sipsip su dengo ayej rë.

⁹ Gaķ sengo ti tu tete avi. Bë mehöti nam vu sa in bë dok na tete ayo, og rëk medo nivesa, lob dok na tete ayo gegeto mena mega nos benah genom noh vu buk pin.

¹⁰ Mehö-hodek-ata su neyam in ngaa ngwë rë. Gaķ neyam in bë godek sipsip gengis sir nadiiķ megevong rii jaķ sir. Gaķ sa, og seyam in bë demedo malaj-tumsën medemedo los kwaj vesa.

¹¹ Sipsip alaj nivesa sa. Sipsip alaj nivesa, og nediiķ in dok vu yi sipsip lo. Gaķ hur sën denebago yi lo, og su neġin sipsip nivesa rë.

¹² In su sipsip alaj yi soġek rë, om nelë bë anöö bemën neyam, og nevuu sipsip geneveya menaya, ganöö bemën negga sipsip genetii sir ya denepalët lok.

¹³ In mehö sënë nevong huk in baġosën mu gesu kwa nevo sipsip lo rë.

¹⁴ Gaķ sa, og sa sipsip alaj nivesa. Sa narak sa sipsip lo nij, gesa sipsip lo denerak sa niġ,

¹⁵ nebë sën Amag rak sa nig geseraķ Amag ni. Om sa nadiiķ in sedoķ vu sipsip lo.

¹⁶ Log sa sipsip vahi denedo ving, rēk su denedo dob Yudea sënë rē. Om sēk gaķo sir saga geving lom degengo sayeg medesepa dok. Lob rēk sipsip pin denatu yu timu, galaj timu.

¹⁷ Amag ahē neving sa in sēk nadiiķ in sir. Sēk nadiiķ gesēk vesag dok nah gökin.

¹⁸ Nabē sa su ngogekin nabē sa nadiiķ rē, og mehōti su yoh vu bē rēk ngis sa rē. Gaķ sengo yogekin bē sēk nadiiķ. Sa nig wēēk yoh vu bē sa nadiiķ, gesa nig wēēk yoh vu bē sēk vesag dok nah gökin. Gagek sënë rēk anon jak noh vu sën Amag nér vu sa lo.”

¹⁹ Alam Yuda dengo gagek sënë lob devasuh sir ya yu luu ggökin.

²⁰ Balam ngahisekē denenér bē, “Memō nipaya gwang ya yi, om sën nenér gagek jeggin jeggin. Ma nebē va sën ham nebē nengamin vu yi gagek-ë?”

²¹ Gela denenér bē, “Nabē memō nipaya nevong yi, og su rēk nanér gagek nabē sënë rē! Bē memō nipaya, og su yoh vu bē gevong bemehō mala ķenod sënë nivesa jak rē!”

Alam Yuda Desis Begō Rak Avij Vu Yesu

²² Neloķ buk-ayööng-yi og kwaj nevo buk sën dejom rak dub-vabuung-böp vu Yerusalem wirek lo bedenegga nos böp neyoh vu ta pin.

²³ Nebē saga lob Yesu vare neggök dub nenga-gelusēn sën denenér bē Solomon yi yi lo,

²⁴ lob alam Yuda ya denare tetup yi, gedelok tepēk vu yi bē, “Rēk medo gwevong behe ayomin ketul dok noh vu buk va la? Bē hong Kerisi*, og genanér rangah vu he.”

²⁵ Lob Yesu nér yah vu sir bē, “Senér vu ham ggovek ya, rēk ham su nevong ving rē. Huk pin sën sa nehevong rak Amag niwēēk lo, og saga netato sa rangah.

²⁶ Ham su ayomin neyam timu vu sa rē, in su sa sipsip ham rē.

²⁷ Sa sipsip lo, og denengo sayeg, gesa narak nij, gedenetamuin sa.

²⁸ Gesēk gevong bedemedo malaj-tumsēn degwata los degwata gesu rēk malaj nama rē. Gemehōti su yoh vu bē rēk geķo sir vēr in sa nemag rē.

²⁹ Amag vong sir vu sa, log Amag niwēēk rot bekesuu ngaa pin, om mehōti su yoh vu bē rēk geķo sir vēr in nema rē.

³⁰ In alu Amag og yik aluu timu.”

³¹ Lom alam Yuda dejom gelöng rak in bē detengwa yi menadiiķ.

³² Lok Yesu nér vu sir bē, “Sa tato Amag yi huk nivesa vesa ngahisekē vu ham, rēk ham kwamin nevo sa huk ti tena besēn ham bē ngis sa jak gelöng-ë?”

³³ Lok alam Yuda denér yah vu yi bē, “He su kwamin vo huk nivesa ti behe bē angis hong jak gelöng rē! Gaķ genenér gagek jeggin jeggin. Hong mehō dob yi mu, rēk genēr hong bē hong Anutu.

³⁴ Lom Yesu nér yah vu sir bē, “Mak gagek neggēp lok horek sën Anutu vo vu ham lo bē, ‘Senér ham bē ham anutu’ ma ma?

³⁵ Anutu nér alam sën vong yi gagek ya vu sir wirek lo bē sir anutu, om hil su ayoh vu bē mehoo Anutu yi gagek sënë rē.

³⁶ Rēk ham nér vu Mehō sën Ama ggooin rak bevong yam dob lo bē nenér gagek jeggin jeggin in nér bē Anutu nalu yi!

³⁷ Nabē sa su nehevong Amag yi huk rē, og mēm ham su ayomin nam timu vu sa beyik ggovek.

³⁸ Rëk mu sa nehevong yi huk, om nabë ham su ayomin nam timu vu sa rë, og ham gwelë huk sën sa nehevong-ë lo, lob ham jak ni nabë Amag nedo lok sa, gesa nado lok yi.”

³⁹ Lob devong beron ngwë in bë degeko na karabus, rëk ma geruu sir geto meya.

⁴⁰ Bemëm yah meya vasek bël Yordan beyah tök ya nyég sën Jon neripek alam lok nyédahis lo, benedo nyég sagu.

⁴¹ Lob alam ngahisekë deyam vu yi bedenér bë, “Mehö-neripek-alam Jon su vong ngaa böp rë, gak gagek pin sën nenér rak mehö agi, sën anon rak.”

⁴² Lob sir ngahisekë ayoj neya timu vu Yesu vu sagu.

11

Lasarus Diik

¹ Mehöti arë nebë Lasarus nedo Betania lob niraq meneggëp. Betania sën Maria luho ari Marta hir nyég lo.

² Lob Maria sën keseh ngaa reggu nivesa rak Yesu vaha gerevu rak yu viis lo sën maluhnö Lasarus niraq.

³ Nebë saga, lob avéhnö luho devong gagek ya vu Yesu bë, “Mehöböp, mehö sën ahëm neving rot lo, niraq!”

⁴ Yesu ngo bë niraq rëk nér bë, “Niraq, rëk mu niraksën saga su rëk gevong menadiik rë! Gaq niraq in bë tato Anutu niwëek nam rangah bAnutu Nalu niwëek natök nam rangah geving.”

⁵ Yesu ahë ving Marta lööho ari Maria lu maluhnö Lasarus rot.

⁶ Rëk ngo bë Lasarus niraq lob nedo buk luu ving vu nyég sën nedo lo,

⁷ lok nér vu yi hur maluh bë, “Hil anah mana distrik Judea.”

⁸ Lom yi hur maluh denér vu yi bë, “Tatovaha! Alam Yuda nahën denevong in bë detengwa hong jak gelöng, log bë genah megena gökin-a?”

⁹ Lom Yesu nér yah bë, “Hes mala nemadluho-mevidek-luu neggëp yoh vu buk pin, lob bë mehöti na jak rangah, og su rëk talek rë, in nelë nyég.

¹⁰ Ma bë mehöti na dok buk, og rëk talek in nyég malaķenu.”

¹¹ Nér nebë sënë ggovek, lok nér vu sir ggökin bë, “Hil mehö Lasarus neggëp yiing rëk sëk na megee vu yi.”

¹² Lob yi hur maluh denér bë, “Mehöböp, nabë neggëp yiing, og rëk nivesa jak nah pevis!”

¹³ In dekuung bë neggëp yiing mu, gaq mu Yesu nér bë Lasarus diik.

¹⁴ Lom mëm Yesu tatekin vu sir bë, “Lasarus diik!

¹⁵ Lob sa kwaq vesa in ham in sa su nado ving yi vu buk saga rë. Nebë saga om ham rëk ayomin nam timu vu sa, om hil ana vu yi.”

¹⁶ Lom Tomas sën denenér yi nebë Pepid lo, nér vu hur maluh vahi bë, “Maam ham na behil ana, gedengis hil behil nadiik geving yi.”

Mehönon Dekedi Jak Nah Vu Bedub Bedemedo Malaj-Tumsën Degwa Yesu

¹⁷ Log mëm Yesu ya beya verup, lob denér vu bë Lasarus ya neggëp bedub yoh vu buk lubeluu ggovek.

¹⁸ Lob Betania neggëp dus vu Yerusalem (ading yoh vu kilomita löö).

¹⁹ Lob alam Yuda ngahi vu Yerusalem bedeyam vu Marta luho Maria in bë degevong beluho ayoj nivesa jak dok buk sën luho maluhnöd diik lo.

²⁰ Nebë saga lom Marta ngo Yesu bengö bë neyam, lob ya nebuu aggata. GeMaria nedo beggang.

²¹ Lob Marta nér vu Yesu bë, “Mehöböp, bë gemedo sënë, og sa maluhnög su rëk nadiik rë.

²² Rëk seraq ni, bë gekwetaq ngaa ti vu Anutu og rëk bo vu hong.”

²³ Lok Yesu nér yah vu yi bë, “Maluhnöm rëk kedi jak nah!”

²⁴ Rëk Marta nér yah vu bë, “Seraq ni bë rëk kedi jak nah vu Buk-tamusën, sén alam pin rëk dekedi jak nah lo.”

²⁵ Rëk Yesu nér bë, “Mehönon dekedi jak nah los demedo malaj-tumsën degwa sa. Mehöti sén ayo nam timu vu sa lo, nabë nadiiķ, og rëk medo mala-tumsën.

²⁶ Galam sén denedo malaj vesa gayoj neyam timu vu sa lo, su rëk denadiiķ bemalaj nama na verök yi rë. Gaķ rëk demedo malaj-tumsën degwata los degwata. Gevong ving gagek sénë ma ma?”

²⁷ Lob Marta nér yah vu Yesu bë, “Ëe-ë Mehöböp! Sa hevong ving hong ggovek ya bë Mesia hong! Anutu Nalu hong! Mehö sén Anutu nér wirek bë rëk duk nam dob lo.”

Yesu Su

²⁸ Marta nér bë sénë, log yah tahi ari Maria. Log ya patereng vu yi lok beggang ayo bë, “Tatovaha verup nedo betahi hong.”

²⁹ Maria ngo lob kedi rak pevis meya vu Yesu.

³⁰ Yesu su verup beggang rë, geyö nahën nedo nyég len ti sén Marta ya metök vu yi lok lo.

³¹ Lom alam Yuda sén denedo ving Maria ggëp beggang ayo lo, delë bë kedi rak pevis meya dobnë, lob detamuin yi, in dekuung bë neya in bë ngu jak bedub avi.

³² Lok Maria tök ya nyég sén Yesu nedo lo belë yi, lob petev meneggëp lok vaha genér vu yi bë, “Mehöböp, bë gemedo sénë, og sa maluhnög su rëk nadiiķ rë!”

³³ Yesu lë bë nesu, gelë alam Yuda deyam ving yi, medenesu ving. Lob kwa paya gayo maggin rot lom lok tepék bë, “Ham bë meneggëp tena?”

³⁴ Lok denér bë, “Mehöböp, genam rëk gwelë!”

³⁵ Lob Yesu su.

³⁶ Lob alam Yuda delë medenér bë, “Ham gwelë! Ahë neving mehö sénë rot!”

³⁷ Rëk la denenér bë, “Mehö sénë vong bemehö mala kenod mala nivesa rak, om bë berup og maķ yoh vu bë rëk gevong beyi mehö sénë medo vesa geving gesu rëk nadiiķ rë, ma su yoh vu rë?”

Yesu Nér BeLasarus Vesa Lok Yah

³⁸ Yesu ayo maggin rot beya meto bedub. Bedub saga yiķ waak ti gedepeka gelöng bögata ti ggérin avi.

³⁹ Lob Yesu nér bë, “Ham kwehe gelöng saga na!” Lok mehö sén diik lo avéhnö Marta nér bë, “Mehöböp! Diik mebuk lubeluu ya ggovek benivë rak!”

⁴⁰ Rëk Yesu nér yah vu yi bë, “Senér vu hong gwëbeng lo bë, nabë gwevong geving, og rëk gwelë Anutu niwëek!”

⁴¹ Lob mém dekehe gelöng ya, log Yesu vér mala rak ya yagek genér bë, “O Amag! Sa ketag vu hong begengo sa jom-raksën ggovek ya.

⁴² Seraq ni bë genengo sa jom-raksën yoh vu buk, rëk sa kwag nevo alam sén denare agi, gesa nanér sénë in bë dejak ni nabë gevong sa yam.”

⁴³ Nér bë sénë log tahi niwëek bë, “Lasarus! Gweto genam dob!”

⁴⁴ Lob mehö diiksën Lasarus tur to meyam los tob sén debom yi lok lo. Devevir yi lok tob ggëp vaha beya metök baġe, gengwë ggérin mala. Lob Yesu nér vu sir bë, “Ham gwepuh tob vér in yi!”

*Alam Devengwëng Rak Yesu Medenér Bë Dengis Menadiiķ
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)*

⁴⁵ Alam Yuda ngahisekë sën deyam vu Maria lo, delë ngaa sën Yesu vong, lob ayoj ya timu vu yi.

⁴⁶ Rék sir la yah denér ngaa sën Yesu vong agi rangah vu alam Parisai*.

⁴⁷ Lob alam-deneko-seriveng hir ggev losho Parisai* desupin sir ving Kaunsor medenér bë, “Hil rék gevong nabë tena? In mehö sënë nevong ngaa bög bög ngahisekë.

⁴⁸ Bë hil agöneng in yi gegevong nabë sënë rot, og rék alam pin ayoj na timu vu yi. Lob alam Rom rék nam dekevoh hil hed dub-vabuung-bög los alam pin.”

⁴⁹ Lok hir mehöti arë nebë Kayapas nedo. Tu alam-deneko-seriveng hir ggev bög lok ta saga, lob nér vu sir bë, “Ham su nerał ngaa ti ni rë.

⁵⁰ Om sën ham su kwamin tök rak bë: Nabë mehö timu nadiik dok nah alam pin bej, og mém nivesa rë. In mém alam pin su malaj nama.”

⁵¹ Rék su nér sënë yoh vu yö kwa rë. Gaķ tu alam-deneko-seriveng hir ggev bög lok ta ti saga, om yiķ netu mehö-nenér-rangahsën ti ving menér gaġek rangah rak sën Yesu rék nadiik dok nah alam Yuda bej lo.

⁵² Rék mu su rék nadiik in alam Yuda mu rë, gaķ rék nadiik in ngupin Anutu nalu lo pin sën denedo ya ya, bedenatu degwa timu.

⁵³ Lob dejoo gaġek venuh lok buk sënë bë dengis yi menadiik.

⁵⁴ Lom Yesu su vare neyoh rangah lok alam Yuda malaj ggökin rë, gaķ tah meya beggang-bu ti arë nebë Epraim, sën neggëp dus vu nyéġ-yumeris. Belosho yi hur maluh ya denedo sagu.

⁵⁵ Lob alam Yuda hir Buk-ggöksën-yi* dus rak, lob alam ngahisekë vu nyéġ pin derak medeya Yerusalem in bë desemu sir in dega nos-ggöksën-yi.

⁵⁶ Gedenesero Yesu. Denare dub-vabuung-bög yi katum ayo, gedenenér vu sir bë, “Ham kwamin nevo nebë va? Maķ Yesu su rék nam gelē buk vabuung sënë rë?”

⁵⁷ Galam-deneko-seriveng hir ggev losho alam Parisai* denér ggovek bë, “Bë mehöti rak ni bë nedo bë tena, og nanér tato vu he, mehe najom yi ahon.”

12

Maria Keseħ Ngaa Reggu Nivesa Rak Yesu Vaha (Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

¹ Yesu ya metök ya Betania sën nér bemehö diiksen Lasarus kedi rak vu bedub lo, gebuk nemadvahi-videk-ti nahën neggëp in bë mém degelé Buk-ggöksën-yi*.

² Lom devong nos bög vu Yesu vu nyéġ sënë, lob Marta neruu nos geLasarus losho vatēvek medo denegga nos ving Yesu.

³ Lob Maria ko ngaa reggu nivesa buayo bög ti yam. Alam Yuda denerikin ngaa reggu nivesa saga rak heljeng. Arë nebë nart beyi monë bögata rot. Lom Maria rikin rak Yesu vaha, gerevu rak yu viis, lob ngaa reggu nivesa saga reggu ya tagwavek lok beggang ayo pin.

⁴ Rék yi hur maluh ti arë nebë Yudas Iskariot, mehö sën rék nanér Yesu rangah vu alam-begö-yi lo, nér bë,

⁵ “Hil su bë gevong balam debago ngaa reggu nivesa sënë jaķ K300 in hil adok vu alam-kupek-masën jaķ-a?”

⁶ Rék su kwa vo alam-kupek-masën lo yönö benér rë. Gaķ mehö-hodek-ata! In negin Yesu losho yi hur maluh lo hir jej-monë-yi, lom neggodek monë sën denetung lok lo.

⁷ Rék Yesu nér bë, “Ham naköök! Genevong tahutahu rak sa buk sën dedev sa na lo.

8 Alam-kupek-masën rëk demedo geving ham gesu rëk nama na rë, gaķ sak su rëk medo geving ham hus ading rë!"

Alam-deneke-seriveng Devengwēng Rak Bé Dengis Lasarus Nadiik

9 Lob alam Yuda ngahisekē derak ni bē Yesu nedo Betania lom deyam vu yi. Rëk su deyam in bē degelē Yesu yō ti rë, gaķ deyam in bē degelē Lasarus sën Yesu nér bekedi rak vu bedub lo geving.

10 Lom alam-deneke-seriveng hir ggev dejoo ġagek revuh ti bē dengis Lasarus nadiik geving.

11 In alam Yuda ngahisekē kwaj nevo Lasarus bayoj ya timu vu Yesu gedevuu alam-deneke-seriveng ya.

Yesu Lok Ya Yerusalem Nebē Mehö-los-bengö

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lk 19:28-40)

12 Alam ngahisekē Yam denedo ggovek ya in bē dega nos böp ggöksën-yi, lok heng to lom dengo Yesu bengö bē vongin berup Yerusalem.

13 Lom deko ķapah meya denebuu yi vu aggata, lob depisek in yi bē:
"Hosana!

Anutu gevong semusemu vu Mehö sën neyam los Mehöböp niwëek lo!
Alam Israel hir mehö-los-bengö!"

14 Lob Yesu tök vu dogi meraķ nedo. Yoh vu sën Anutu-yi-ķapiya nér lo bē:

15 "Alam Sion*-e! Ham su ġöneng in ham rë!

Ham gwelē rë!

Ham mehö-los-bengö neyök vu ham.

Nedo rak dogi nalu meneyök!"

16 Vu muginsën yi hur maluh su deraķ ngaa sënë degwa ni rë, rëk nahub geYesu kedi rak garē böp rak ggovek, lok mém kwaj vo yah ġagek sën neggèp lok Anutu-yi-ķapiya lo, lom deraķ ni bē anon rak yoh vu.

17 Lob alam ngahisekē sën denare ving Yesu genér beLasarus kedi rak betah yi in waak geto meyom lo, denér bengö ya meya.

18 Lob alam pin ya denebuu yi lok aggata, in dengo bengö bē vong ngaa böp sënë.

19 Lob Parisai* yah denér vu sir bē, "Kë! Ham lë! Hil hed ġagek su rëk anon jak rë, in alam pin yah detamuin yi."

Alam Grik La Bé Degelē Yesu*

20 Log alam ngahi deraķ medeya Yerusalem lok buk vabuung sënë in bē degeko Anutu arë jak gedega nos Buk-ggöksën-yi*. Balam Grik* la deya ving,

21 lob deya vu Pilip sën yi nyēg Betsaida vu distrik Galilea lo bedelok tepék vu yi bē, "Mehö böp, he bē galē Yesu."

22 Lob Pilip ya menér vu Andreas, lob Andreas luho Pilip ya denér vu Yesu.

23 Lok Yesu nér yah vu luho bē, "Buk sën Mehönon Nalu niwëek los arë böp natök nam rangah lo dus rak."

24 Sa nanér vu ham yönö nabë: Bë hil su gehin saköm ġahis ti duk na dob bemengék na rë, og yiķ saköm ġahis timu saga beyö rëk medo. Rëk mu nabë duk na dob bemengék na, og rëk nakip banon ngahisekē berup jak.

25 Mehöti bē ahē geving navi vu dob sënë, og rëk anon mala nama. Gaķ mehöti bē nidēlin navi vu dob sënë, og rëk medo mala-tumsën degwata.

* **12:20:** Jon kevu bē alam Grik la deyam in bē degelē Yesu. Alam Grik sënë su alam Yuda rë. Rëk mu dengo Anutu bengö bekwaj vo bē yiķ Anutu soġek, lom denesepa lok yi horek medenejom rak vu yi. Lob deneya ving alam Yuda, lob sir sënë deya Yerusalem in bē degelē dub-vabuung-böp medenajom jak dok. Lok tum dengo Yesu bengö bedeya vu yi in bē degelē. Alam-yu-ngwē pin og su denesepa lok Anutu rë, gaķ yiķ sir ti ti nebë sënë.

²⁶ Bë mehöti gevongin nabë natu sa hur ti, og sepa dok sa vahag. Lob nyëg sën sa medo lo, og sa hur lo rëk demedo nyëg saga geving sa. Mehöti bë natu sa hur ti, og rëk Anutu geko yi jak.”

Yesu Nér Bë Rëk Dejekö Yi Jak Kelepeko

²⁷ “Sayog maggin rot, om sëk nanér nabë va? Mak sëk nanér nabë, ‘Amag, gweko sa vër in ngaa sën vongin natök vu sa agi’? Ma! Sa su rëk nanér nabë sënë rë. Gaķ seyam sënë in bë sa gaķo maggin nabë sënë.

²⁸ Om Amag, getato nim wëæk los arëm bëp na rangah!” Yesu nér nebë sënë log gagek ti yam vu yagek bë, “Sa tato niğ wëæk los arëg bëp ya rangah vorot, gesék gevong gokin nah!”

²⁹ Lok alam sën denare dus vu lo, dengo lob denér bë, “Vakuvek veröp!” Gela denér bë, “Angér ti nér gagek vu yi!”

³⁰ Lom Yesu nér vu sir bë, “Gagek sënagi su yam in bë bo niwëæk vu sa rë, gaķ yam in ham.

³¹ Gwëbeng og Anutu joo alam dob sënë hir gagek venuh ggovek ya bë rëk bo nyëvewen dok nah vu sir yön. Log gwëbeng vongin juuk dob ala nipaya sën lo na.

³² Dejekö sa jak na vavunë, lok mëm sëk getah alam dok mehönon pin medenam vu sa.”

³³ Yesu nér gagek sënë in bë tato nabë rëk dengis yi jak kelepeko* menadiik.

³⁴ Lok alam denér yah vu bë, “He hango gagek nebë sënë lok horek bë Mesia rëk medo degwata los degwata. Rëk nebë va sën genér bë dejekö Mehönon Nalu jak na kelepeko*-ë? Mak Mehönon Nalu sagaķ re?”

³⁵ Lok Yesu nér yah vu sir bë, “Yik Rangah rëk medo geving ham dus teka geving. Lob ham medo mena jak Rangah sënë dok buk sën nahën nedo ving ham agi, in malakenu rëk gérin ham. Mehöti bë na dok malakenu, og rëk dugin nyëg sën neyoh lo.

³⁶ Om ham ayomin na timu vu Rangah sënë dok buk sën nahën nedo ving ham agi, log mëm ham ngo rëk natu alam dob sënë hir rangah.”

Yesu nér nebë saga ggovek log vuu sir geya mevun yi.

Alam Yuda Ngahisekë Su Devong Ving Yesu Rë

³⁷ Yesu vong ngaa bëp ngahisekë medenelë, rëk su ayoj ya timu vu yi rë,

³⁸ lob mehö-nenér-gagek-rangahsën Yesaya yi gagek anon rak nebë sënë. Sën kevu meneggëp nebë:

“Mehöbëp, alam tena devong ving alu hed gagek-a?

Log Mehöbëp, re rak nim wëæk ni?”

³⁹ Su deyoh vu bë ayoj na timu vu Yesu rë, in gagek ngwë sën Yesaya kevu meneggëp lo anon jak geving. Sën nebë:

⁴⁰ “Anutu kebu malaj,

gevong kwaj ma in sir,

in bë su rëk degelë ngaa jak malaj los kwaj bo bedejak ni rë,

log su deyoh vu bë degérin ayoj nom vu sa,

besa gevong nijvesa jak rë. Gerék nama!”

⁴¹ Yesaya lë Yesu niwëæk los vunek vunek yagek yi wirek, lom nér gagek saga rak yi.

⁴² Rëk mu alam ngahisekë ayoj ya timu vu yi, geggev la ving. Rëk deneggönengin alam Parisai*, lom su denér rangah rë, in kwaj nevo bë rëk dejuuk sir in dub-supinsën-yi.

⁴³ Om su ahëj ving pangşën bë Anutu geko arëj jak rë. Gaķ mëm ahëj ving pangşën rot bë mehönon yö degeko arëj jak.

Gagek Rak Sën Yesu Gengo Alam Hir Gagek Degwa

⁴⁴ Lom Yesu tahi ya rangah bë, “Mehöti sën ayo nam timu vu sa lo, og su ayo neyam timu vu sengo ti rë. Gak ayo neya timu vu Mehö sën vong sa meseyam lo ving.

⁴⁵ Gemehöti sën gelë sa lo, og nelë Mehö sën vong sa meseyam lo ving.

⁴⁶ Seluk yam dob sënë nebë rangah in bë alam pin sën ayoj nam timu vu sa lo su demedo dok malakenu.

⁴⁷ Bë mehöti gengo sa gagek rëk su gevong banon jak rë, og sa su rëk gevong nyëvewen dok nah vu yi rë. In sa su yam dob in bë gevong nyëvewen vu mehönon rë gak seyam in bë gaço sir nom.

⁴⁸ Mehöti bë geruu demi vu sa gesu gebë nenga vu sa gagek rë, og ngaa sën rëk seggi yi betatekin nabë vong paya lo nedo. Yik gagek sën sa nanér lo. Rëk seggi yi menanér nabë geko nyëvewen nipaya dok nah vu Buk-tamusën.

⁴⁹ In sa su nehevong gagek yoh vu sengo kwag rë. Gak Amag sën vong sa meseyam lo, yö nér gagek pin sënë vu sa bë sa gevong los nanér.

⁵⁰ Nér vu sa bë sa nanér yi gagek vu ham in ham medo malamin-tumsën degwata, geseraķ ni bë yi gagek saga yönö om sën senér.”

13

Yesu Ripek Yi Hur Maluh Vahaj

¹ Alam Yuda hir Buk-vabuung-ggöksën-yi yö nahën geYesu rak ni bë buk dus rak ggovek ya bë gevuu dob sënë genah vu Ama. Ahë neving yö yi alam sën denedo dob sënë vu muginsën rot meya verup lok buk sën diiķ lo.

² Medo denegga nos sehuksën lok Satan lok ya Yudas Iskariot sën Simon nalu lo ayo ggovek ya bë gevong Yesu dok na alam Yuda nemaj.

³ Rëk Yesu yö rak ni ggovek ya bë Ama lëein ngaa pin lok ya nema, beraķ ni ving bë Anutu vong yi yam, gerék nah mena vu Anutu gökin.

⁴ Lom Yesu kedi rak vu tevor mekah yi röpröp ngwë sën neröp ggök vavunë lo ya, log ko taor ti bevëh neggëp balo,

⁵ log keseħ bël lok ya perë böp ti betung ya, generipek yi hur maluh vahaj, generevu rak taor sën vëh neggëp balo lo.

⁶ Lob neripek vahaj meverup lok Simon Pita. Lom Pita nér vu yi bë, “Mehöböp, bë ġejipek sa vahag-a?”

⁷ Lob Yesu nér yah vu bë, “Gwëbeng og su ġerak ngaa sën sa nehevong agi ni rë. Gak nahub rëk rëk gejak ni.”

⁸ Lok Pita nér yah vu bë, “Su rëk ġejipek sa vahag rë! Gak rëk nama!” Rëk Yesu nér yah vu yi bë, “Bë sa su jipek vaham rë, og alu su rëk nemad dok ti in huk rë.”

⁹ Lob Simon Pita nér yah bë, “Om Mehöböp, su ġejipek sa vahag mu, gak ġejipek sa nemag los sa yug geving!”

¹⁰ Rëk Yesu nér bë, “Mehöti sën ripek yi ggovek lo, og yik rëk jipek vaha mu gökin, gak anon pin niveseek rak ggovek ya, rëk mu su ham pin rë.”

¹¹ In Yesu rak ni ggovek ya bë mehö saga rëk nanér yi rangah vu alam Yuda hir ggev, lom mëm nér bë, “Ham pin su nimin veseek rak rë!”

¹² Yesu ripek vahaj ggovek, log röp yi röpröp yah geto nedo. Log nér vu sir bë, “Mak ham rak ngaa sën sa hevong vu ham-é ni?”

¹³ Ham nenér sa nebë Tatovaha los Mehöböp, lob ham nér yoh vu in sa nebë saga.

¹⁴ Ham Mehöböp los Tatovaha sa, rëk seripek ham vahamin. Om ham jipek arimin lo vahaj geving nabë saga.

¹⁵ In gwëbeng sa tato tahutahu vu ham, om ham gwevong nabë sën sa hevong vu ham-ë.

¹⁶ Sa nanér vu ham yönö rot nabë: Hur ti su kesuu ala rë. Genabë mehöti gevong ngwë geko gagek mena, og ngwë sën ko gagek meneya lo, su kesuu mehö sën vong yi ya lo rë.

¹⁷ Bë ham jak ngaa saga ni, beham gwevong nabë saga, og rëk ham kwamin vesä.

¹⁸ Sa su nanér rak ham pin rë, gaç sengo rak alam sën sehooin sir rak tu sa alam ggovek lo nij. Rëk gagek sën neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo anon jak. Gagek sën nér nebë: Mehö sën negga nos ving sa, vër vaha rak in bakë sa.

¹⁹ Gagek sën sa nanér vu ham lo su anon rak rë geyö nahën, rëk sa nanér vu ham namugin in bë nahub rëk natök rangah, lob ham rëk gwevong geving sa nabë yik Mehö lo sënë.

²⁰ Sa nanér vu ham yönö rot nabë: Mehöti bë gevong nivesa vu mehö sën sa gevong nök lo, og mehö saga vong nivesa vu sa nebë saga. Log mehöti bë gevong nivesa vu sa, og vong nivesa vu Mehö sën vong sa meseyam lo ving.”

Yesu Tato Mehö Sën Bë Rëk Nanér Yi Rangah Lo

(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)

²¹ Yesu nér nebë saga ggovek, log ayo maggin genér bë, “Sa nanér vu ham yönö nabë ham sënë ti rëk gevong sa dok na alam sën denelë sa paya lo nemaj.”

²² Lom yi hur maluh degët sir meyah meyom in sir dugin mehö sën Yesu nér gagek rak yi lo.

²³ Log hur maluh ti sën Yesu ahë neving yi lo* nedo dus vu Yesu.

²⁴ Lob Simon Pita tē kwa in genér vu bë, “Gedok tepék vu yi nabë nenér re!”

²⁵ Lob kepé yi yah dus vu Yesu genér vu bë, “Mehöbëp, genenér re saga?”

²⁶ Lob Yesu nér yah vu bë, “Rëk sa dagoo nos teka sënë dok gabum besebo vu yi. Og yik mehö lo sënë.” Lob dagoo nos kemu teka lok gabum bevo vu Yudas sën Simon Iskariot nalu.

²⁷ Yudas vo nos vër ggovek log pevis geSatan lok ya ayo. Yesu nér vu bë, “Ngaa sën bë gwevong lo, og gwevong pevis.”

²⁸ Lom sir pin sën medo denegga nos los reggu saga lo sir ti su rak gagek sën Yesu nér agi degwa ni rë.

²⁹ Derak ni bë Yudas negin jej-monë-yi, lom vahi kwaj nevo bë mak Yesu nér vu bë na bago nos-buk-vabuung-yi borot. Ma, mak nér vu bë bo ngaa vu alam sën denerak vu in ngaa lo.

³⁰ Log Yudas gga nos teka saga ggovek, log pevis meto meyah dobnë. To meyah log buk lok.

Horek Mewis Ti

³¹ Yudas to meyah dobnë ggovek, log Yesu nér bë, “Gwëbeng Mehönon Nalu niwëëk los arë bëp tök yam rangah ggovek ya, log Mehönon Nalu vong bAnutu niwëëk los arë bëp tök yam rangah ving.

³² Yönö, vong bAnutu niwëëk los arë bëp tök yam rangah, om Anutu rëk gevong beMehönon Nalu niwëëk los arë bëp natök nam rangah geving, om vongin gevong pevis.

³³ Nalug lo! Sa medo geving ham teka rë, lok ham rëk sero sa nabë sën senëru vu alam Yuda wirek lo nebë, ‘Ham su yoh vu bë rëk na nyëg sën sëk na-ë rë.’

³⁴ Sa bë bo horek mewis ti vu ham nabë: Ham ahëmin geving ham. Ham ahëmin geving ham nabë sën sahëg neving ham lo.

* ^{13:23:} Mehö sën Yesu ahë neving yi lo og mak yik yi Jon, rëk mu yö kevu kapiya om sën lah yi vun bekevu meneggëp vunsën.

³⁵ Bë ham ahëmin geving ham nabë sënë, og rëk alam pin dejak ni nabë sa hur ham.”

*Yesu Nér Vu Pita Bé Rék Dah Yi Vun
(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)*

³⁶ Lok Simon Pita lok tepék vu yi bë, “Mehöböp, rëk gena tena?” Lom Yesu nér yah vu bë, “Su geyoh vu bë rëk gesepa sa megenam nyég sén sena-è rë. Gak nahub rë, lok rëk getamuin sa.”

³⁷ Rëk Pita nér bë, “Mehöböp! Sa su rëk sepa hong mena pehi rë in va? Sëk nadiiķ in hong!”

³⁸ Lob Yesu nér yah bë, “Rëk genadiiķ in sa yönnon-a? Sa nanér vu hong yönnon rot nabë pehi sënë og kökréeh su rëk ngu rë, log rëk gedah sa vun beron löö!”

14

Yesu Neli Hil Ya Vu Anutu

¹ “Ham su góñeng in ham. Ham ayomin na timu vu Anutu, gayomin nam timu vu sa geving.

² Amag yi beggang los ayo ngahisekë neggëp. Bë nama, og sa su rëk nanér vu ham wirek nabë sena gero nyég vu ham rë.

³ Rëk nyég neggëp, om sén sena gero vu ham govek rë, lok mém senom megako ham jak geving sa in nyég sén sa medo lo, og ham rëk medo geving.

⁴ Log nyég sén sa bë na lo, og ham rak yi aggata ni ggovek.”

⁵ Rëk Tomas nér yah vu yi bë, “Mehöböp, gëna tena? He dugin! Lob he rëk ajak aggata saga ni nabë va?”

⁶ Lom Yesu nér vu yi bë, “Aggata sa, gegagek anon los mala-tumsën degwa sa. Mehöti su rëk noh aggata ngwë mena vu Amag rë, gak rëk nama! Gak yik sengo timu.

⁷ Bë ham jak sa nig, og ham rak Amag ni ving. Gwëbeng ham rak ni, in ham lë yi ggovek.”

⁸ Rëk Pilip nér yah vu bë, “Mehöböp, getato Amam vu he, lok mém he kwamin vesa.”

⁹ Rëk Yesu nér yah vu bë, “Pilip! Sa nado hus adingsekë rot ving ham, rëk ngo genahëñ gesu gerak sa niğ rë? Alam sén delë sa lo, og yik nebë delë Amag. Ma génér bë ‘Getato Amam vu he’ in va?

¹⁰ Ma su gevong ving bë Amag nedo lok sa gesa nado lok Amag rë? Gagék sén sa nanér vu ham lo, og sa su nehevong yoh vu sengo kwaǵ rë, gak Amag sén nedo lok sa lo yö nevong yi huk.

¹¹ Ham gwevong geving sa gagék sénë nabë sa nado lok Amag, gAmag nedo lok sa! Bë nama, og ham kwamin bo huk pin sén sa nehevong lo, lom ham gwevong geving saga.

¹² Sa nanér vu ham yönnon rot nabë: Bë mehöti ayo nam timu vu sa, og yik rëk gevong huk pin nabë sén sa nehevong agi geving. Log rëk gevong huk bëpata rot kesuu sehög, in sa nayah vu Amag.

¹³ Log ngaa pin sén ham kwetaǵ in jak sarëǵ lo, og sëk gevong vu ham, in sa gevong bAmag niwëek los arë bëp natök nam rangah nabë saga.

¹⁴ Bë ham kwetaǵ in ngaa jak sarëǵ, og sëk gevong vu ham.”

Yesu Nér Bé Rék Gevong Anon Vabuung Nam

¹⁵ “Bë ham ahëmin geving sa, og rëk ham sepa dok sa horek.

¹⁶ Lob sëk ketag na vu Amag, lob rëk gevong ham Mehö ngwë nam in gadu ham los gevong niwëek vu ham, gerék medo geving ham degwata los degwata. Mehö sénë yik yi Anon Vabuung begagék anon ala yi.

¹⁷ Alam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo, og su deyoh vu bë degeko yi rë, in su delë yi bederañ ni rë. Rëk hamek ham rak ni. In nedo ving ham, gelok nedo ham ayomin.

¹⁸ Sa su rëk gevuu ham meham medo kwetul dok nabë hur meten rë. Gak sëk nom vu ham.

¹⁹ Buk su hus ading rë galam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo pin su rëk degelë sa gökin rë, gak hamek rëk gwelë sa. Sa nado malag-tumsën, om ham rëk medo malamin-tumsën geving.

²⁰ Dok buk saga og ham rëk jak ni nabë sa nado lok Amag, geham nedo lok sa, gesa nado lok ham.

²¹ Mehöti sën geko sa horek mesepa dok nivesa lo, og mehö sënë ahë neving sa. Lom bë mehöti ahë geving sa, og Amag rëk ahë geving yi, gesahëg geving yi geving, gesék tatekin sa vu yi bejak sa nig.”

²² Yesu nér nebë sënë, lom mehö ngwë arë nebë Yudas, saga su Iskariot rë, nér vu Yesu bë, “Mehöbop, genér va saga? Sën bë getato hong rangah vu he gesu rëk getato hong vu alam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo rë-ë? Saga nabë va?”

²³ Lok Yesu nér yah vu bë, “Bë mehöti ahë geving sa, og rëk sepa dok sa gagek megero, lob mém Amag rëk ahë geving yi, galu rëk anam medo geving yi.

²⁴ Mehöti bë su ahë geving sa rë, og su rëk sepa dok sa gagek rë. Gagek sën ham nengo lo, og su senço ti sa ngaa rë, gak yam ggëp Amag sën vong sa meseyam lo.

²⁵ Sa nahën nado ving ham gesenér gagek sënë vu ham.

²⁶ Gak Mehö sën dok vu ham anon lo, sagak Anon Vabuung sën Amag rëk gevong nom los sa nig wëek dok nah sa bög lo, og rëk tatekin ngaa pin vu ham los bër ham kwamin jak beham kwamin bo ngaa pin sën senér vu ham.

²⁷ Sa bë na jak om sa gevong beham ayomin geto revuh. Sa nehevong beham ayomin neto revuh nebë sën sayog neggëp revuh lo. Alam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo, og su deyoh vu bë degevong beham ayomin geto revuh rë, gak sak seyoh vu om sa nehevong. Om mém ham su newamin jak, geham su göneng in ham.

²⁸ Ham ngo sa gagek sën senér vu ham bë sa gevuu ham gesena rëk sëk nom vu ham. Bë ham ahëmin neving sa, og ham kwamin vesa in sa naya vu Amag, in Amag og böp bekesuu sa.

²⁹ Gagek sënë yö nahën gesa nanér vu ham namugin, in nabë anon jak og ham jak ni.

³⁰ Sa su rëk nanér gagek pangsen rot vu ham rë, in dob sënë ala nipaya vongin berup, rëk mu su yoh vu bë rëk kepë sa rë.

³¹ Sa bë alam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo dejak ni nabë sahëg neving Amag, gesa nehevong ngaa yoh vu gagek sën Amag vong vu sa meseyam in lo. Om ham kwedi jak mehil ana!”

15

Yesu Nér Bë Tu Wain Jes Degwa

¹ “Wain jes degwasekë sogek sa, gAmag tu wain ala.

² Sa nemag pin sën su denesis anoj rë lo, og Amag neketöv vér menetë ya, gesa nemag nivesa pin sën denesis anoj lo, og neketöv dus genetongin, in bë dengis anoj ngahisekë rot.

³ Lob gagek sën senér vu ham ggovek lo, tongin ham ggovek ya nebë saga.

⁴ Ham medo dok sa, lok mêm sëk medo dok ham. Bë ham su medo dok sa rë, og ham su rëk ngis anomín rë. Sa tahu rak nema sën su rak nare jes rë lo, in saga su yoh vu bë ngis anon rë.

⁵ Wain jes sa, genema ham. Mehöti sën nedo lok sa gesa nado lok yi lo, og rëk ngis anon ngahisekë rot. Bë sa su medo geving ham rë, og ham su yoh vu bë rëk gwevong ngaa ti niröp rë.

⁶ Mehöti bë su medo dok sa rë, og rëk mala nama nabë wain nema sën deneketöv vër benebebov ya lob denesupin beya denevesi rak ya nengwah lo.

⁷ Nabë ham medo dok sa gesa gagek medo dok ham yönö, lom nabë ham ahëmin geving ngaa ti bekwetag, og rëk ham gweko.

⁸ Bë ham ngis anomín ngahisekë, og saga rëk geko Amag arë jak los tato niwëëk, lob ham rëk natu sa hur.

⁹ Sahëg neving ham nebë sën Amag ahë neving sa, om ham su gwetah ham vër in sa ahëg-vingsën saga.

¹⁰ Bë ham sepa dok sa horek, og sëk ahëg geving ham pangsen, nabë sën sa nesepa lok Amag yi horek, gahë neving sa pangsen lo.

¹¹ Senér gagek pin sénagi yök vu ham, in bë ham kwamin vesa nabë sa, beham kwamin-vesasen gérin ham ayomin los dahis.

¹² Sa horek nebë: Ham ahëmin geving ham nabë sën sahëg neving ham.

¹³ Mehöti bë nadiik dok nah yi alam lo bej, og ahë neving sir kesuu sën mehönon pin ahëj neving hir alam lo.

¹⁴ Log nabë ham sepa dok sa horek sën sevo vu ham lo, og ham tu salam yönö.

¹⁵ Om sa su rëk nanér ham gökin nah nabë sa hur meris ham rë, in hur meris og sir dugin huk sën alaj kwa nevo bë gevong lo. Gaç senér ham bë ham tu sa alam sogek, in ngaa pin sën sa nehangó ggëp Amag lo, og senér rangah vu ham ggovek ya.

¹⁶ Ham su hooin sa rak rë, gaç sehooin ham rak mehevong ham ya in bë ham ngis anomín ngahisekë beham anomín medo degwata. Lom nabë ham kwetag ngaa ti jak sarëg vu Amag, og rëk bo vu ham.

¹⁷ Lob sa horek nebë sënë: Ham ahëmin geving ham!"

Yesu Nér Bë Alam Sën Denesepa Lok Aggata-dob-yi Lo Rëk Degevong Begö Vu Yesu Yi Alam

¹⁸ "Alam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo, bë ahëj sengën vu ham, og ham jak ni nabë ahëj sengën vu sa nebë saga mugin.

¹⁹ Bë ham degwa vu dob, og rëk alam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo ahëj geving ham, in ham los degwa timu. Rëk ma geham su degwa vu dob rë. Sehooin ham rak lok alam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo, om sën ahëj sengën vu ham.

²⁰ Ham kwamin bo gagek sën senér vu ham lo bë: Hur ti su kesuu ala rë. Dedeginengin sa rak ngaa maggin, om rëk dedeginengin ham jak ngaa maggin nabë saga geving. Gaç bë desepa dok sa gagek, og rëk desepa dok ham gagek geving.

²¹ Rëk mu mehönon rëk degevong nij paya vu ham in salam ham, in su derak Mehö sën vong sa meseyam lo ni rë.

²² Bë sa su nam nanér gagek rangah vu sir rë, og su rëk degeruu demij vu sa bengaa nipaya gëp vu sir rë. Rëk seyam nér vu sir, om gwëbeng sënë su yoh vu bë dedahun jak hir ngaa nipaya rë.

²³ Mehöti bë gelë sa paya, og nelë Amag paya ving nebë saga.

²⁴ Ngaa bōp bōp sēn mehōti su vong wirek rē lo, bē sa su nam gevong medegelē rē, og su rēk degeruu demij vu sa bengaa nipaya gēp vu sir rē. Rēk delē bē sa nehevong ngaa bōp ngahisekē nebē sēnē, lom nahēn denelē alu Amag paya.

²⁵ Nebē saga in bē gagek sēn dekevu meneggēp lok hir horek lo anon jak nabē: Denelē sa paya meris mu gedegwa ma.

²⁶ Lob Mehō-dok-vu-ham, Anon Vabuung gagek-anon-yi sēn yam vu Amag lo, sēn sēk gevong vu Amag menom vu ham lo, og rēk tatekin sa degwa.

²⁷ Geham rēk tatekin sa degwa rangah nabē saga geving, in ham nedo ving sa vu muginsēn mejom ahon menedo.

16

¹ Senēr gagek sēnē vu ham in bē ham su bēs bemalamin nama.

² Alam rēk dejuuuk ham in hir dub-supinsēn-yi, gebuk rēk berup lob dengis ham beham nadiik, gerēk degekuung nabē sagaq denevong Anutu yi huk.

³ Rēk degevong ngaa saga pin in su derak Amag ni rē, besu derak sa niq rē.

⁴ Om senēr gagek saga vu ham vorot, in nabē buk saga natōk vu ham, og ham kwamin bo nah gagek sēn senēr vu ham lo.”

Yesu Tatekin Anon Vabuung Yi Huk

⁵ “Vu muginsēn sa su nēr gagek nebē sēnē vu ham rē, in sa nahēn nado ving ham. Log gwēbeng sa bē nah mena vu Mehō sēn vong sa meseyam lo, rēk ham ti su lok tepēk in sa bē, ‘Gēya tena?’ rē, gema.

⁶ Senēr gagek saga vu ham gwēbeng, lob ham ayomin maggin rot.

⁷ Rēk sa nanēr gagek anon sēnē vu ham bē sa nayah in bē dok vu ham. Bē sa su nah rē, og ham Mehō sēn dok vu ham lo su rēk nom vu ham rē. Gak senah lok mēm sēk gevong nom vu ham.

⁸ Mehō saga rēk nam, lob rēk tatekin vu alam sēn denesepa lok aggata-dob-yi lo nabē ngaa nipaya neggēp vu sir, gengaa nivesa neggēp vu sa, lob rēk tatekin nabē nyēvewen rēk natōk vu sir.

⁹ Rēk tatekin nabē ngaa nipaya neggēp vu sir in su ayoj neyam timu vu sa rē.

¹⁰ Gerēk tatekin nabē ngaa nivesa neggēp vu sa, in seyah meya vu Amag geham su nelē sa ggokin yah rē.

¹¹ Gerēk tatekin nabē denatōk vu nyēvewen in Anutu nēr ggovek bē dob sēnē ala nipaya rēk natōk vu yi ngaa nipaya nyēvewen.

¹² Sa gagek ngahisekē rot sēn sa bē nanēr vu ham lo neggēp, rēk ham nahēn gesu yoh vu bē ham jak ni venuh rē.

¹³ Gak mēm Anon Vabuung gagek-anon-yi nam lo, lob mēm rēk tatekin gagek anon los dahis vu ham beham jak ni. In su rēk nanēr yō yi gagek rē. Gak gagek sēn ngo lo, sēn rēk nanēr, gerēk nanēr gagek sēn nahēn gesu anon rak rē lo rangah vu ham borot.

¹⁴ Rēk geko sarēg jak, in rēk geko gagek vu sa benom nanēr rangah vu ham.

¹⁵ Amag yi ngaa pin tu sa ngaa, om sēn senēr rak Mehō saga bē rēk geko gagek vu sa menom nanēr rangah vu ham.”

Yesu Nēr Bē Ayoj Maggin Rēk Gērin Natu Kwaj Vesa

¹⁶ “Buk su rēk hus ading rē lob ham su yoh vu bē rēk gwelē sa rē, log buk su rēk hus ading rē gak ham rēk gwelē sa gökin.”

¹⁷ Lob yi hur maluh lo yō deloq tepēk vu sir bē, “Nenēr gagek va sēnē? Bē, ‘Buk su rēk hus ading rē lob hil su ayoh vu bē rēk galē yi rē, log buk su rēk hus ading rē lob hil rēk galē yi gökin-ë.’ Log nēr ving bē neya vu Ama-ë?”

¹⁸ Nér bë buk su rëk hus ading rë sënë degwa nebë va? Hil dugin yi gagek saga!"

¹⁹ Lom Yesu rak ni bë denevongin bë dedoł tepék in yi, lom nér vu sir bë, "Ham nelok tepék in ham in sa gagek saga sën senér bë buk su rëk hus ading rë lob ham su yoh vu bë rëk gwelë sa rë, log buk su rëk hus ading rë lob ham rëk gwelë sa gökin.

²⁰ Sa nanér vu ham yönö rot nabë: Ham rëk ngu bopata, gekwamin paya paya, galam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo rëk kwaj vesa. Ham rëk kwamin paya, rëk mu ham kwamin paya saga rëk gérin natu kwamin vesa.

²¹ Avéh ti bë bimeng in gecko nalu, og ayo maggin rot in vanë tök vu yi, lok nabë mém gecko nalu govek lo, og mém su rëk kwa bo vanë lo gökin nah rë, gak kwa vesa in ko nalu metu yi ngaa ggovek ya.

²² Lob ham nebë saga. Ham ayomin maggin gwébeng, rëk sëk galé ham gökin, lob mém ham rëk kwamin vesa rot gemehönon su deyoh vu bë degevong beham kwamin paya gökin nah rë.

²³ Vu buk agu ham su rëk dolk tepék in ngaa ti nah vu sa rë. Sa nanér vu ham yönö rot nabë: Bë ham kwetag ngaa ti vu Amag jak sarég, og rëk gevong vu ham.

²⁴ Wirek ham su kwetag ngaa ti rak sarég rë. Bë ham kwetag, og ham rëk gweko lom ham kwamin vesa rot."

Yesu Kesuu Ngaa-dob-yi Pin

²⁵ "Senér gagek pin sënë vu ham rak gagek peggirinsën mu. Gał buk vongin berup, lob sa su rëk nanér vu ham jak gagek peggirinsën gökin rë, gał sëk nanér Amag degwa gëp rangah vu ham.

²⁶ Lob buk saga bë berup, og rëk ham kwetag ngaa vu yi jak sarég. Sa su nér bë sëk ketag vu Amag in ham rë,

²⁷ in Amag yö kwa pesivin ham, in ham ahëmin neving sa geham vong ving bë sa nado vu Anutu beseyam.

²⁸ Sa nado ving Amag beseluk yam dob. Log sa hevongin gevuu dob sënë, gesenah mena vu Amag gökin."

²⁹ Lob yi hur maluh denér yah vu yi bë, "Kë! Mém gwébeng genér neggëp rangah, gesu genér rak gagek peggirinsën rë.

³⁰ Gwébeng he rak ni ggovek bë gerak ngaa pin ni megenedo. Su hong dugin mehönon hir tepék rëk mehö la denér vu hong rë. Sënë vong behe hevong ving bë Anutu vong hong yam."

³¹ Lom Yesu nér yah vu sir bë, "Gwébeng ham vong ving sa?

³² Om ham gwengo rë! Buk dus rak, lob tök yam ggovek ya, geham rëk kwetekin beham ti ti nah mena bömin, gesengo perurek timu rëk medo. Rëk sa su perurek timu ngo rëk medo rë, in Amag nedo ving sa.

³³ Senér gagek pin sënë vu ham in bë ham kwamin bo sa gemém ayomin geto revuh. Vu dob sënë ngaa maggin rëk deginengin ham, rëk mu ham su newamin jak, in sa kepë dob sënë ala nipaya ya ggovek ya."

17

Yesu Jom Rak In Yi Hur Maluh

¹ Yesu nér saga ggovek log varah mala rak yagek gejom rak bë:

"Amag, buk verup ggovek ya, om getato nalum niwëek los arë bop natök nam rangah in lob mém nalum gevong benim wëek los arëm bop natök nam rangah.

² Gevong besetu mehönon pin alaj in bë sa gevong balam pin sën gevong sir vu sa lo demedo malaj-tumsën degwata los degwata.

³ Log nabë dejak nim nabë Anutu anon perurek timu hong, los dejak Yesu Kerisi sën gevong yam lo ni, og saga rëk gevong bedemedo malaj-tumsën degwata los degwata.

⁴ Sa hevong benim wëæk los arëm bëp tök yam rangah vu dob, gesa semu huk sën gevong vu sa bë sa gevong lo ggovek ya.

⁵ O Amag, gwevong besa niğ wëæk los arëg bëp natök nam rangah gökin nabë sën neggp rangah wirek lok buk sën sa nado ving hong gedob yö nahën lo.

⁶ Sa tatekin hong degwa rangah vu mehonon sën gehooin sir rak vu sa vu dob lo. Hong alam saga, lok gevong sir vu sa, lom desepa lok hong gagek.

⁷ Lob gwëbeng derak ni ggovek ya bë ngaa pin sën gevong vu sa lo, og yö yam vu hong timu.

⁸ In gagek sën gevo vu sa lo, og sevo vu sir bedekò rak bedevong ving rot bë sa vu hong meseyam. Bedevong ving bë gevong sa yam.

⁹ Sejom rak in sir sënë. Sa su jom rak in alam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo rë, gak sejom rak in sir sën gevo vu sa lo, in hong alam sir.

¹⁰ Salam pin tu hong ngaa, gehong alam pin tu sa ngaa, lob sir pin sënë detato sa niğ wëæk los arëg bëp rangah.

¹¹ Sa su rëk medo dob rë, gak sir yö rëk demedo gesenök vu hong. O Amag Vabuung! Gwevin alam sën gevong vu sa lo jak nim wëæk, in demedo jevuh ti nabë sën alu nado revuh ti agi.

¹² Sën sa nahën nado ving sir lo, og sa nehegin sir sën gevong vu sa lo rak nim wëæk. Sa nehegin sir rot gesir ti su mala ma rë, gak yik mehö nipaya timu sën vongin mala nama lo, saga mala maya verök yi, in gagek sën neggp lok hong kapiya lo anon jak.

¹³ Gwëbeng sënë sa bë nök vu hong, rëk sa nanér gagek sënë vu dob in sir pin kwaj vesa rot nabë sa.

¹⁴ Sevo hong gagek vu sir, lob alam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo delë sir paya in su denesepa lok aggata-dob-yi rë nebë sën sa su nesepa lok aggata-dob-yi rë lo.

¹⁵ Sa su ketag vu hong bë gweko sir vér in dob rë, gak sa ketag vu hong bë gwevin sir vu Mehö Nipaya.

¹⁶ Sir og su denesepa lok aggata-dob-yi rë, nebë sën sa su nesepa lok aggata-dob-yi rë lo.

¹⁷ Gwevong bedejak gagek anon ni venuh, lok mëm rëk denatu hong hur niröp jak saga, in hong gagek og gagek anon.

¹⁸ Sa hevong sir medeneya vu alam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo, nebë sën gevong sa meseyam vu alam sën denesepa lok aggata-dob-yi agi.

¹⁹ Sa dahun sa besetu hong hur niröp in bë sedok vu sir bedejak gagek anon ni venuh medenatu hong hur niröp nabë saga geving.

²⁰ Sa su ketag in sir sënë mu rë, gak sa ketag in alam sën rëk degengo hir gagek bayoj nam timu vu sa lo ving.

²¹ O Amag! Gwevong sir pin demedo jevuh ti nabë sën genedo lok sa, gesa nado lok hong lo, lob hil pin medo jevuh ti, in alam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo dejak ni medegevong geving nabë gevong sa meseyam.

²² Log nim wëæk sën gevo vu sa lo, og sevo vu sir in demedo jevuh ti nabë sën alu nado revuh ti agi.

²³ Sa nado lok ayoj nebë sën genedo lok sayog lo, in bë demedo jevuh ti borot, galam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo dejak ni nabë gevong sa meseyam, los dejak ni nabë ahëm neving sir nebë sën ahëm neving sa.

²⁴ O Amag! Ahëm neving sa wirek lok buk sën dob yö nahën gesu getung

rë lo rot, lob gevong nim wëek los arëm bëp vu sa, om sa bë salam sën gevong vu sa lo demedo geving sa dok nyëg sën sëk medo dok lo in degelë sa nig wëek los arëg bëp saga.

²⁵ O Amag, Mehö yohvu! Alam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo su derak nim rë, gaķ sa og seraķ nim gesir sënë derak ni bë gevong sa meseȳam.

²⁶ Senér hong degwa vu sir, gesék medo nanér. In ahëvingsën na menoh vu sir geving nabë sën ahëm neving sa lo, log sa medo dok ayoj.”

18

Yudas Nër Yesu Rangah Vu Alam-begö-yi (Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

¹ Yesu jom rak ggovek log to meya ving yi hur maluh meya devasek bël Kidron, meya deto huk oliv* yi ti ggëp nyëg saga. Lob Yesu losho yi hur maluh ya deluk ya.

² Log Yudas sën nér yi rangah lo, yö rak huk saga ni vorot, in Yesu losho yi hur maluh denesupin sir ggëp saga buk ngahi.

³ Lob ko alam-begö-yi yu ti ving alam-deneko-seriveng hir ggev lo hir hur los Parisai* lo hir hur la bedeya huk saga. Detaggi nengwah los ram bedeko ngaa-begö-yi sepa.

⁴ Yesu rak ngaa pin sën vongin natök vu yi lo ni vorot, lom ya vu sir melok tepék bë, “Ham nesero re?”

⁵ Rëk denér yah vu bë, “Yesu Nasaret!”

⁶ Lom Yesu nér yah vu sir bë, “Sa lo sënë!” Lob Yudas sën tato yi rangah lo nare ving sir. Yesu nér vu sir bë, “Sa lo sënë!”, lom deyah rak demij medekepë meya deneggëp dob.

⁷ Lom Yesu lok tepék in sir ggökin bë, “Ham nesero re?” Lok denér yah bë, “Yesu Nasaret!”

⁸ Lok Yesu nér yah bë, “Senér vu ham ggovek ya bë yiķ sa lo sënë! Nabë ham nesero sa, og ham gwevong alam sënë geto dena.”

⁹ Nér bë saga in yi gagek sën nér vorot lo anon jaķ nabë, “Sir sën gevong sir vu sa lo, og sir ti su rëk mala nama rë.”

¹⁰ Lom Simon Pita neko paëp-yu-anil ti sepa, lob tur vér besap alam-deneko-seriveng hir ggev bëp yi hur maluh ti nenga ris vesa ya.

¹¹ Hur maluh saga arë nebë Malkus. Rëk Yesu nér vu Pita bë, “Gejöp hong paëp dok nah newis. Ma ġekuung bë sëk noh nenga in ngaa maggin sën Amag vong sa yam in lo?”

Deko Yesu Ya Vu Anas

¹² Log alam-begö-yi yu ti saga losho alaj, galam Yuda hir hur lo, medejom Yesu ahon gededuu yi.

¹³ Lob deko ya vu Anas atov mugin. In alam-deneko-seriveng hir ggev bëp wirek, rëk ggen Kayapas lok yah ben benedo lok ngébek sagi.

¹⁴ Lob yiķ Kayapas sënë sën nér vu alam Yuda wirek lo bë, “Bë mehö timu nadiiķ dok nah alam pin bej, og mëm nivesa.”

Pita Lah Yi Vun (Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lk 22:55-57)

¹⁵ Simon Pita luho hur maluh ngwë detamuin Yesu medeya. Lok alam-deneko-seriveng hir ggev rak hur maluh ngwë saga ni, in mewa ma ngaa ti, lom lok ya alam-deneko-seriveng hir ggev bëp saga yi beggang tete ayo ving Yesu.

¹⁶ GePita nare dobnë. Loķ hur maluh ngwë sën alam-denečo-seriveng hir ggev rak ni lo to meyah menér vu avēh sën negin veluung avi lo, log ko Pita meluho deloķ ya.

¹⁷ Lob avēh sën negin veluung avi lo loķ tepēk vu Pita bë, “Maķ mehö saga yi hur maluh ti hong-a?” Rēk bë, “Sak ma!”

¹⁸ Log nyēg ayööng, om alam-denečo-seriveng hir hur losho alam ahëvavu sën denemalajin nyēg lo dehev nengwah medetetup mevare denevenguh. Lom Pita ya nare menevenguh ving sir.

Alam-denečo-seriveng Hir Ggev Böp Loķ Tepēk In Yesu

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lk 22:66-71)

¹⁹ Log alam-denečo-seriveng hir ggev böp loķ tepēk in Yesu yi hur maluh los yi gagek sën nenér vu mehönon lo.

²⁰ Rēk Yesu nér yah vu bë, “Sa nanér gagek vu mehönon pin menado rangah, gesa nanér loķ dub-supinsen-zi pin, geloķ dub-vabuung-böp sën alam Yuda denesupin sir loķ lo. Sa su nanér gagek menalah vun in ham rë.

²¹ Om su gedok tepēk in sa, gaķ gedok tepēk in sa gagek vu alam sën denengo sa gagek lo rë, in dengo mederač ni.”

²² Vare nenér gagek saga, lob ahëvavu sën denevong huk medenare lo ti petap Yesu nenga genér bë, “Su ġenanér gagek nabë saga vu alam-denečo-seriveng hir ggev böp!”

²³ Rēk Yesu nér yah vu bë, “Nabë senér gagek ti paya, og ġenanér rangah nabë senér tena paya. Ma nabë senér yoh vu, rēk nebë va sën gesis sa meris mu-ë?”

²⁴ Deduu Yesu ggovek benahēn nare los aggis, log Anas vong yah vu alam-denečo-seriveng hir ggev böp Kayapas.

Pita Lah Yi Vun Ggökin

(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lk 22:58-62)

²⁵ Log Simon Pita vare nevenguh nengwah lom denér vu yi bë, “Maķ yi hur maluh ti sën hong-ë?” Rēk Pita lah yi vun bë, “Sak ma!”

²⁶ Lob alam-denečo-seriveng hir ggev böp yi hur ti sën Pita sap nenga ris ya lo ḡadë ma ngaa ti verup nér bë, “Maķ sa halë hong sénë. Sën ġenare ving yi loķ huk anon agu lo?”

²⁷ Rēk Pita lah yi vun ggökin yah bë, “Sak ma!”, lob pevis bekökřeēh su.

Deko Yesu Ya Vu Pilatus

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)

²⁸ Loķ heng to, lom deko Yesu ggëp Kayapas yi beggang beto deya Prëtoryam (sën nebë kiap böp yi beggang). Rēk alam Yuda su delok ya Prëtoryam ving Yesu rë, in deneggöneng in alam Rom hir beggang saga in bë rēk gevong benij paya jak, lob su deyoh vu bë dega nos-ggöksen-zi rë.

²⁹ Nebë saga lom Pilatus to meya dobnë vu sir menare malaj genér bë, “Ham nér gagek va rak mehö sénë?”

³⁰ Lom denér yah vu bë, “Mehö saga bë su yi mehö nipaya rë, og he su rēk gaķo yi manam vu hong rë!”

³¹ Rēk Pilatus nér yah bë, “Maam ham gwečo nök megwengo yi gagek noh vu ham horek!” Rēk denér bë, “Ham alam Rom ham horek nérin he bë he su ayoh vu bë rēk angis mehönon bedenadiik rë.”

³² Nebë saga in bë Yesu yi gagek sën nér bë rēk nadiik jak kelepečo* lo anon jak.

³³ Lom Pilatus loķ yah Prëtoryam ggökin metahi Yesu yah meloķ tepēk in bë, “Alam Yuda hir mehö-los-bengő hong-a?”

³⁴ Lok Yesu lok tepék yah vu yi bë, “Ngo kwam nevo gagek saga, ma mehö la denér vu hong-a?”

³⁵ Lok Pilatus nér yah vu yi bë, “O! Sa su Yuda ti rë! Hong alam losho hir alam-deneko-seriveng lo hir ggev yö deko hong yam vu sa. Ma gevong va paya?”

³⁶ Lok Yesu nér bë, “Su sa nyég neggëp dob sënë rë. Bë sa nyég gëp vu dob sënë, og rëk salam sën detamuin sa lo degevong begö jak sa, lom alam Yuda su deyoh vu bë rëk denajom sa ahon rë.”

³⁷ Lom mém Pilatus nér yah bë, “Om mak hong mehö-los-bengöm ti yönona?” Rëk Yesu nér yah bë, “Genér yoh vu! Sa mehö-los-bengög ti, rëk setu mehönon meluk yam dob in bë sa nanér gagek anon rangah. Mehöti bë gagek anon gëp dok ayo, og rëk gengo sayeg.”

³⁸ Rëk Pilatus lok tepék yah vu yi bë, “Gagek anon sagak va?”

*Pilatus Nér Bë Denatul Brëm Na Yesu Betii Kelepeko
(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)*

Pilatus nér gagek saga ggovek, log to meyah dobnë menér vu alam Yuda bë, “Sa su tök vu gagek ti geneggëp vu mehö sënë rë.

³⁹ Rëk mu ham ngo ham aggata neggëp bë sa gaço mehöti bër in karabus dok Buk-ggöksen-yi* benök vu ham. Om ham nanér rë, nabë ham vongin bë sa gaço ham alam Yuda ham mehö-los-bengö vér vu ham ma ma?”

⁴⁰ Rëk detahi yah nikèlap vu bë, “Yik ma! Gaç Barabas!” Barabas og mehö sën nesis alam geneggodek hir ngaa lo.

19

¹ Lob Pilatus nér medejom Yesu ahon medeço meya deveek yi rak aggis.

² Gemëm alam-begö-yi detahu mehö-yurëmek rak yi. Bededuu aggis nigggin tahu alam-los-bengö hir madub gedetung rak yu, log derop tob mala sagap lok yi,

³ log ya denare mala gedevong kewësen vu bë, “Alam Yuda hir mehö-yurëmek! He hakò hong rak!” Log depetap yi.

⁴ Lob Pilatus to meyah dobnë ggokin menér bë, “Ham lë, sa hevongin gaço yi geto menam vu ham, in mém ham ngo jak gagek sën senér vu ham lo ni nabë sa su tök vu nipaya ti geneggëp vu yi rë.”

⁵ Lob mém Pilatus ko Yesu los madub nigggin ggin, betob mala sagap sën beto meya vu sir genér bë, “Ham lë! Mehö lo sënë!”

⁶ Lob alam-deneko-seriveng hir ggev los ahëvavu sën denemalajin nyég lo, delë yi lom detahi bë, “Gengis yi jak na kelepeko*! Gengis yi jak na kelepeko*!” Lom Pilatus nér yah vu sir bë, “Om ham ngo gweko yi nök mengis yi jak na kelepeko*. In sa su tök vu nipaya ti geneggëp vu yi rë.”

⁷ Lok alam Yuda denér yah vu bë, “He horek neggëp lom horek saga sën nér bë nadiük in ko yi rak benér yi nebë Anutu Nalu yi.”

⁸ Pilatus ngo gagek saga, lob ggöneng in yi pangsen rot,

⁹ lom lok yah Prëtoryam melok tepék in Yesu ggokin bë, “Geyam vu tena?” Rëk Yesu aye ma.

¹⁰ Lom Pilatus nér vu yi bë, “Su gevengwëng in sa rë? Geraç ni bë setu ala! Seyoh vu bë gaço hong vér, geseyoh vu bë gevong hong vu sir medengis hong jak na kelepeko*!”

¹¹ Lok Yesu nér yah vu yi bë, “Bë Anutu vu vavunë su ngogek rë, og su rëk genatu ala rë. Nebë saga, om mehö sën vong sa lok yok nemam lo, saga sën vong ngaa nipaya sevök hong.”

¹² Pilatus ngo gagek saga, lom tum kwa vo bë gecko Yesu vër, rëk alam Yuda detahi ya nikelap bë, “Bë gweko mehö saga vër, og su mehö-los-bengö Sisar* yi mehö hong rë! Mehöti bë yö gooin yi jak natu mehö-los-bengö, og neko yi rak bë kesuu Sisar*.”

¹³ Pilatus ngo hir gagek saga ggovek, lob ko Yesu meto meya geraç nedo sëa-gagek-yi ggëp nyëg sën denenér bë Telig Gelöng lo. (Denenér ggëp Hibru ayej bë Gabata.)

¹⁴ Lob lok buk saga alam Yuda denesemu sir in bë dega nos Buk-ggöksën-yi*, gemëm siks krök monbuk lob Pilatus nér vu alam Yuda bë, “Ham gwelë ham mehö-los-bengö sénë!”

¹⁵ Rëk detahi yah nikelap bë, “Gweko na! Gweko na! Gengis yi jak na kelepeko*!” Lok Pilatus lok tepék in sir bë, “Ham vongin bë sengis ham mehö-los-bengö jak na kelepeko*?” Lob alam-deneke-seriveng hir ggev denér yah bë, “He hömin mehö-los-bengö ma, gak yik mehö-los-bengö Sisar* yö timu!”

¹⁶ Denér nebë saga, lob tum Pilatus lëein Yesu lok yah nemaj in dengis yi jak na kelepeko*.

Desis Brëm Ya Yesu Vetii Kelepeko
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)

¹⁷ Lom Yesu yö kerë yi kelepeko* rak gedeko yi medeya nyëg sën denenér arë nebë Nyëg Yusekë lo, (Hibru ayej nebë Golgota).

¹⁸ Lom ya desis yi rak kelepeko* ggëp sagu, bedesis mehö luu denare vahi vahi, geYesu nare vu heng.

¹⁹ Log Pilatus nér medekevu yi gagek rak neggëp kelepeko* yu nebë: YESU NASARET, ALAM YUDA HIR MEHÖ-LOS-BENGÖ.

²⁰ Lom nyëg sën desis Yesu rak ya kelepeko* lo, neggëp dus vu nyëg böp Yerusalem nenga, lom Yuda ngahisekë detevin gagek saga in dekevu lok ayej löö pin. Dekevu lok alam Yuda ayej, gelok alam Rom ayej, gelok alam Grik ayej.

²¹ Lom Yuda hir alam-deneke-seriveng hir ggev denér vu Pilatus bë, “Su gekwevu nabë alam Yuda hir mehö-los-bengö, gak kwevu nabë yö nenér yi nebë alam Yuda hir mehö-los-bengö.”

²² Lok Pilatus nér yah vu sir bë, “Gagek sën sa kevu aga lo, yö gëp jak!”

²³ Lob alam-begö-yi desis Yesu rak ya kelepeko* ggovek, lok mëm yom devong yi tob ggelek sir ya yu lubelu yoh vu sir. Rëk yi röpröp ading sën neröp ya gebinë lo nahën neggëp, rëk devasu los ayo dahis vu kwa beya meto vaha.

²⁴ Delë bë devasu nebë saga, om denér bë, “Hil su nakweek, gak hil getë gelöng mahen in nabë mehöti sën sevök hil lo, og geko los dahis.” Devong nebë saga lob gagek sën dekevu meneggëp lok Anutu-yi-ķapiya lo anon rak. Gagek sënë nebë:

“Devong sa tob ggelek sir.

Gedetë gelöng mahen in bë gooin mehöti jak megeko sa röpröp.”

²⁵ Lob Maria sën Yesu ata lo luho ari, geKlopas venë Maria, geMaria vu Magdala, beya denare dus vu Yesu yi kelepeko*.

²⁶ Lob Yesu lë bë ata luho hur maluh* ti sën ahë neving yi pangë sën lo denare, lom nér vu ata bë, “Avëh-e! Gwelë nalum saga!”

²⁷ Log nér vu hur maluh saga bë, “Gwelë atam saga!” Lom lok buk saga hur maluh saga ko Yesu ata rak meya nedo ving yi ggëp ben.

Yesu Diik
(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lk 23:44-49)

²⁸ Lom mëm Yesu rak ni bë semu ngaa pin ggovek ya, lom nér bë, “Sayog nevev in bël!” in gagek sën neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo anon jak.

²⁹ Lob wain ahëggin sën arë nebë vinegga lo nedo lok gabum ti. Lom deko ngaa-ayo-sovinsën sën nedo lok loo lo ti, bededuu vetii ngesing ti mededagóo luķ gedeveo ya verup lok avi.

³⁰ Lob Yesu sesuvin log nér bë, “Sa semu ngaa pin ggovek ya!” Log kwa yun luķ gelëein anon ya.

Alam-begö-yi Depejëh Yesu Kweben

³¹ Lok buk saga alam Yuda denesemu sir in bë monbuk lob dega nos Buk-ggöksën-yi*, lom deketaq vu Pilatus bë gevong alam-begö-yi na dekeyeh lööho vahaj in denadiik pevis, log dejuh navij geto. In bë mehönon navij su bare jak keletaloko* dok Buk-sewahsën-yi*, in Buk-sewahsën-yi* saga bëpata rot kesuu.

³² Lom alam-begö-yi ya dekeyeh mehö luu sën lo ngwë vaha mugin, log devong ngwë sën nare vahi lo ving nebë saga.

³³ Log delok ya Yesu, rëk delë bë diik ggovek ya, lom su desis vaha mekeyeh rë.

³⁴ Rëk alam-begö-yi ti pejëh Yesu kweben rak jeggevek lom ķök los bël keseh yam pevis.

³⁵ Lom mehö sën lë ngaa agi rak mala lo, sën kevu, om yi gagek sagi yönö. Yö rak ni benenér gagek yönö in ham jak ni geving begwevong geving.

³⁶ Devong nebë sënë lob gagek sën neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo anon rak. Sën nenér bë:

“Sekë ti su rëk keyeh rë.”

³⁷ Gengwë neggëp bë:

“Alam rëk malaj jak mehö sën depejëh lo.”

Debë Yesu Lok Gelöng Len

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56)

³⁸ Saga ggovek log Yesu yi hur maluh ti sën Yosep vu Arimatea, sën vong ving Yesu rëk mu neggoneng in alam Yuda hir ggev lom su nesepa lok Yesu ya rangah rë lo. Yi saga sën ya ketag vu Pilatus bë juh Yesu nihel vër in keletaloko*, lom yogekin beya meruh vër.

³⁹ Lob Nikodemus ya ving, sën wirek ya vu Yesu lok buk lo. Lom ķo ngaa reggu nivesa luu sepa, mesarömin luho revuh ti (denenér arëj nebë mur* los alos),* bemaggan yoh vu 50 kilo.

⁴⁰ Lob luho ya deruh Yesu vër lob desepa lok alam Yuda vahaj medebom nihel los ngaa reggu nivesa saga lok tob veroo.

⁴¹ Lob huk ti neggëp dus vu nyég sën desis Yesu rak keletaloko* lo, lom waak ti neggëp lok, rëk su debë heljëng ti lok rë, geyö nahën neggëp mewis.

⁴² Lom debë Yesu lok, in neggëp dus, galam Yuda hir buk sën desemu sir lo ggovek ya.

20

Yesu Kedi Rak Ggökin

(Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lk 24:1-12)

¹ Alam Yuda hir Buk-sewahsën-yi* ggovek ya geSoda monbuk anon. Nyég su heng to rë geyö nahën, log Maria Magdala ya verup bedub, lom lë bë gelöng tetolin ya in waak avi.

* **19:39:** Alos og vos reggu nivesa ti sën deneko medenerikin rak heljëng in bë su nivë na.

² Lom serög meya menër vu Simon Pita luho hur maluh* ngwë sën Yesu ahë neving yi pangşen lo, benér vu luho bë, “Deko Mehöböp vër in bedub gehe dugin sën ya debë lo!”

³ Lom Pita luho hur maluh ngwë sën lo deserög pevis medeya bedub.

⁴ Luho deserög lok ti, lok hur maluh ngwë sënë lo serög niwëek mekesuu Pita betök ya mugin.

⁵ Ya verup bë mala melë waak ayo, lok lë bë tob gam veroo sën lo neggëp, rëk su luk ya waak ayo rë.

⁶ Lok Simon Pita tamu beverup, lom sesor meluk ya waak ayo melë bë tob gam veroo sënë nahën neggëp vevirsën,

⁷ getob ngwë sën debun yu lok lo su nedo ving tob veroo saga rë, gak yö ya nedo los vahininsën ya tahsën.

⁸ Lom hur maluh ngwë sën ya verup bedub avi muginsën lo luk ya waak ayo melë nebë sënë ving, lom vong ving bë Yesu kedi rak yah.

⁹ In wirek luho su derak gagek sën neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo degwa ni rë. Sën neggëp nebë rëk kedi jak nah vu bedub lo.

¹⁰ Gbovek, log luho deyah medeya beggang.

Maria Vu Magdala Lë Yesu

(Mk 16:9-11)

¹¹ Rëk Maria vare nesu lok waak sën debë Yesu lok lo nenga.

¹² Nahën vare nesu, log bë mala in waak ayo lok lë gangër luu deröp tob veroo meris bedenedo lok nyég len ti sën debë Yesu lok lo. Ngwë nedo ya los sën yu neya lo, gengwë nedo yom sën vaha neyom lo.

¹³ Lob luho denér vu yi bë, “Avëh, genesu in va?” Lok nér yah vu luho bë, “Deko sa Mehöböp meya debë la, gesa dugin nyég sën debë lok lo!”

¹⁴ Nér bë saga gbovek gepeggirin yi yom, lob lë Yesu genare, rëk su rak ni rë.

¹⁵ Lom Yesu nér vu yi bë, “Avëh! Gësu in va? Genesero re?” Rëk Maria kuung bë mehö sën negin huk saga, lom nér yah vu yi bë, “Mehö bëp, bë gweko yi megeya, og genanér nyég sën gebë yi lok lo tato vu sa, in senah gaço yi!”

¹⁶ Lom Yesu nér yom bë, “Maria!” Lok Maria rak ni pevis lom peggirin menér vu yi lok Hibru ayej bë, “Raboni!” (Arë sënë nebë Tatovaha.)

¹⁷ Lob Yesu nér vu yi bë, “Gedëein sa! In sa nahën gesa su rak meyah vu Amaç rë. Om genah megeña genanér vu arig lo nabë, ‘Sëk jak menah vu Amaç geham Amamin, vu sa Anutu geham Anutu.’”

¹⁸ Lob Maria Magdala ya menér rangah vu hur maluh bë, “Sa halë Mehöböp!”, log nér Yesu yi gagek pin rangah vu sir.

Yesu Tato Yi Vu Yi Hur Maluh

(Mk 16:14-18; Lk 24:36-49)

¹⁹ Soda saga gbovek ya gehes luk ya bebuk lok, lom Yesu yi hur maluh deneggöneng in alam Yuda, lom devehii reping in sir gedenedo. Lob Yesu yam nare rangah lok sir vuheng genér bë, “Ham ayomin gëp revuh!”

²⁰ Log mëm tato nema los kweben vu sir, lom kwaj vesa rak in delë Mehöböp.

²¹ Log Yesu nér vu sir ggökin bë, “Ham ayomin gëp revuh! Sëk gevong ham na nabë sën Amag vong sa meseyam.”

²² Nér nebë saga, log rov saheng rak sir genér bë, “Ham gweko Anon Vabuung nök!

²³ Nabë ham dahun alam hir ngaa nipaya na, og rëk nama na, ma nabë ham su dahun hir ngaa nipaya na rë, og rëk nahën gëp vu sir rot.”

Tomas Tök Vu Yesu

²⁴ Rëk sir nemadluho-mevidek-luu sënë lo ti sën Tomas (sën denenér yi bë Pepid lo), su nedo ving sir lok buk sën Yesu tato yi vu sir lo rë.

²⁵ Lob Yesu yi hur maluh denér vu Tomas bë, “He halë Mehöböp!” Lok Tomas nér yah vu sir bë, “Bë sa su galë bräm len sën neggëp lok nema lo rë, besa su jöp nemag dok bräm len rë, gesa su jöp nemag dok kele len sën neggëp lok kweben lo rë, og sa su rëk gevong geving rë, gerék nama!”

²⁶ Lob soda ti ya ggovek rë, lok yi hur maluh denedo lok beggang saga ggokin yah be Tomas nedo ving sir. Devehii reping in sir gedenedo, lok Yesu Yam nare rangah lok sir vuheng atov genér bë, “Ham ayomin gëp revuh!”

²⁷ Log nér vu Tomas bë, “Genam gwebë nemam deggis jak sënë, gegwelé sa nemag. Gegejöp nemam dok sa kwebeg. Su kweyéh gagék, gak gwevong geving!”

²⁸ Lom Tomas nér yah vu yi bë, “O sa Mehöböp los sa Anutu hong!”

²⁹ Lom Yesu nér yah vu yi bë, “Gelë sa om gevong ving-a? Rëk mu alam sën su delë sa rë, rëk degevong geving lo, og rëk kwaj vesa rot.”

Jon Kevu Kapiya Sënë In Va?

³⁰ Yesu vong ngaa bëp ngahisekë meyi hur maluh delë, rëk sa su kevu los dahis meneggëp lok kapiya sënë rë.

³¹ Yik sa kevu dus ti ti sënë in bë ham jak ni begwevong geving nabë Yesu yi Kerisi* sën Anutu Nalu. Ham gwevong geving nabë saga benatu yi alam lob ham rëk medo malamin-tumsën jak aré.

21

Yesu Tato Yi Vu Yi Hur Maluh

¹ Nahub rë lok Yesu tato yi ggokin vu yi hur maluh vu ngaggee bëp Tiberias* nenga. Tato yi nebë sënë:

² Simon luho Tomas (sën denenér yi nebë Pepid lo), ge Natanael (vu Kana ggëp distrik Galilea), log Sebedi nalu luho ving hur maluh luu bedenedo lok ti.

³ Lom Simon Pita nér vu sir bë, “Sena gaço gël!” Lom denér vu yi bë, “He nök geving hong.” Lom ya derak ya yağ ti rëk su deko gël ti lok buk saga rë gemä rot.

⁴ Benyëg heng lom Yesu nare ngaggee nenga rëk yi hur maluh dugin yi.

⁵ Lom tahi ya vu sir bë, “Hur magëm-e! Ham ko gël la?” Rëk detahi yah vu yi bë, “Ma rot-o!”

⁶ Lob tahi vu sir bë, “Maam hamek gwetë lek nah los yağ nenga vesa rë, lok mëm ham rëk gweko.” Lom detë lek luç yah yoh vu sën nér-ë gededadii rak yom, rëk devimengin in gël ngahisekë vevii besu deyoh vu rë.

⁷ Lob hur maluh* ngwë sën Yesu ahë neving pangsen lo, nér vu Pita bë, “Sagik Mehöböp!” Lom Simon Pita ngo bë Mehöböp, lom kebu yi rak röpröp ti, in kah yi tob ya genare navi meris, lom pesöng ya bël beya vu Yesu.

⁸ Gehur maluh vahi sën denedo rak yağ lo, deko yağ mededadii lek los gël medeyam ngaggee nenga, in denedo dus vu ronek (yoh vu mita 100 mu).

⁹ Ya derak ya ronek lom delë bë nengwah medo netum begël medo nenök rak gebrët la nedo ving.

¹⁰ Lob Yesu nér vu sir bë, “Ham gweko gël sën gwëbeng ham ko aga lo la nam.”

¹¹ Lom Simon Pita rak yah yağ mededadii lek los gël bëp bëp rak yam ronek. Begël 153 pup rëk lek su vepul rë.

¹² Lob Yesu nér vu sir bë, “Ham nam gwa nos!” Lom hur maluh pin deggoneng in sir gesir ti su lok tepék in yi rë, in derak ni bë Mehöböp.

¹³ Lob Yesu ƙo brët beyam vo vu sir, bevo gël ggelek sir ving.

¹⁴ Yesu kedi rak vu bedub lob tato yi beron netu lõö sënë vu yi hur maluh lo.

Yesu Luho Pita

¹⁵ Log denedo medegga nos ggovek ya, lok Yesu lok tepék vu Simon Pita bë, “Jon* nalu Simon, mak ahäm neving sa rot kesuu alam saga pin ma ma?” Lok Simon yogek bë, “Ëë-ë, Mehöböp! Ngo geraƙ ni bë hong mehö sa!” Lom Yesu nér vu yi bë, “Om gebet sa sipsip nalu lo!”

¹⁶ Lok Yesu lok tepék in yi beron ngwë ggökin bë, “Jon* nalu Simon, mak ahäm neving sa yönö ma ma?” Rëk Simon nér yah bë, “Ëë-ë, Mehöböp! Ngo geraƙ ni bë hong mehö sa!” Lom Yesu nér vu yi bë, “Om gwegin sa sipsip lo!”

¹⁷ Lok lok tepék in yi netu beron lõö bë, “Jon* nalu Simon, mak sa mehö hong yönö-a?” Nebë saga, lom Pita ayo maggin rak in lok tepék in yi tu beron lõö benér bë, “Mak sa mehö hong yönö-a?”, lok nér yah bë, “Mehöböp, ngo geraƙ ngaa pin ni, om geraƙ ni bë hong mehö sa!” Lom Yesu nér yah vu yi bë, “Om gebet sa sipsip!

¹⁸ Gesa nanér vu hong yönö nabë ngo genahën magém lom genevëh hong ƙabi megeneko lok nyéę yoh vu sën ahäm neving lo. Rëk mu nabë hong atov jak, og rëk getelé nemam gemehöti naduu hong ƙabi ahon megeli hong na nyéę sën su ahäm neving rë lo.”

¹⁹ Yesu nér gagek saga rak Pita in bë tato sën rëk nadiik begeko Anutu arë jak lo. Nér gagek saga ggovek log nér vu Pita bë, “Gesepa dok sa!”

Hur Maluh Sën Yesu Ahë Neving Lo*

²⁰ Lok Pita ggérin yi yah lom lë hur maluh ti sën Yesu ahë neving yi pangsen lo.* Mehö sënë sën medo denegga nos wirek lo, lok kepé yi yah neggëp lok Yesu babu gelok tepék vu bë, “Mehöböp, re rëk nanér hong rangah-a?”

²¹ Pita lë bë netamuin luho, lob lok tepék in vu Yesu bë, “Mehöböp, gaƙ mehö saguk rëk nabë va?”

²² Lok Yesu nér yah vu yi bë, “Gelok tepék in va? Sengo sa ngaa! Om nabë sa kwag bo nabë yö medo rot gesenom geto rë, og yö rëk medo rot. Gaƙ hong og ngo gesepa dok sa!”

²³ Lob mém gagek lo ya moyoh vu ari lo vahi nebë hur maluh sagu su rëk nadiik rë. Rëk mu Yesu su nér bë su rëk nadiik rë, gaƙ nér bë, “Bë sa kwag bo nabë medo rot gesenom geto rë, og yö rëk medo rot.”

²⁴ Yik hur maluh sënë sën nér gagek lo pin degwa rangah gekevu los dahis, lom he rak ni bë yönö.

²⁵ Gengaa vahi sën Yesu nevong lo nahën neggëp. Rëk bë sa kwag bo mesepa dok los dahis mekevu dok na ƙapiya, og mak rëk ƙapiya sënë na megérin dob pin.

* **21:20:** Mehö sën Yesu ahë neving yi pangsen lo og mak yik yi Jon, rëk mu yö kevu ƙapiya om sën lah yi vun bekevu meneggëp vunsën.

Sinarë Hir Huk

Yesu Nér Gagek Ya Nare Vorot Bé Rék Gevong Anon Vabuung Nam

¹ O Teopilus*! Gagek sën sa ķevu muginsën lo, saga sa tatekin ngaa pin sën Yesu nevong los yi gagek sën nenér lo,

² vu muginsën rot beverup lok buk sën yah meya yagek lo. Anon Vabuung tato huk vu yi lob nér tato vu sinarë sën ggooin sir rak vorot lo ggovek log Anutu ķo yi rak yah yagek.

³ Mehö saga sën ķo hil nivanë mediik in hil pin, lok tato yi vu sinarë lo beron ngahisekë in bë dejak ni borot nabë nedo mala-tumsën lo. Denelë yi rangah los rangah yoh vu buk mehödahis luu, log nenér sën Anutu-yi-nyëg anon jak lo degwa tato vu sir.

⁴ Lob medo negga nos ving sir lok buk saga ti, lob mëm nér vu sir bë, “Ham su gwevu Yerusalem. Gaķ ham medo gweġin ngaa sën Amag nér bë rék gevong vu ham lo. Sën senér vu ham wirek lo.

⁵ In Jon neripek alam rak bël, rék su buk hus ading rë gAnon Vabuung vongin jak na ham.”

⁶ Lok buk saga desupin sir rak bedelok tepék in yi bë, “Mehöböp, maķ buk yam ggovek bevongin gebér alam Israel hir nyëg jak gehil ngo vongin ġegin hil gökin nah nabë wirek ma va?”

⁷ Rék nér yah vu sir bë, “Su ham ngaa in bë ham rék jak buk los ngebek saga ni rë, in Amag yö tu ala mekwa vo meneggëp vu yi.

⁸ Rék mu Anon Vabuung rék nam jak na ham los bo niwëek vu ham, beham nanér sarëg rangah vu Yerusalem, gev u distrik Yudea los distrik Samaria bena menoh vu dob pin.”

Yesu Rak Yah Yagek

(Mk 16:19-20; Lk 24:50-53)

⁹ Yesu nér gagek sënë ggovek, gevare denemalajin yi gAnutu ķo yi rak yah yagek, lob beggob ggérin yi log su delé yi ggokin rë.

¹⁰ Log nahën vare malaj nesepa, lob pevis medelë mehö luu los tob veroo meris yam denare ving sir.

¹¹ Lob luho denér bë, “Ham alam Galilea, ham malamin nelë yagek pangṣen in va? Yesu sën vuu ham gerak yah yagek lo rék duķ nom nabë sën ham nelë yi gerak meyah agi!”

Deggooin Mehöti Rak In Dok Nah Yudas Ben

¹² Lob sir vu ķedu sën denenér arë nebë Ķele-oliv* lo medeyah medeya Yerusalem. Ķedu Ķele-oliv sënë neggëp dus vu Yerusalem yiķ yoh vu sën horek nér bë mehönon degee medena dok Buk-sewahsën-yi* lo.

¹³ Bedetök yah Yerusalem mederaķ ya bej meya denedo. Alam sën lo sagi: Pita, geJon, geYakobus lu Andreas, gePilip ving Tomas, geBartolomai ving Matai, geYakobus ngwë sën Alpeus nalu, log Simon ngwë sën mehö neruuk alam Rom lo, log Yudas sën Yakobus ngwë nalu.

¹⁴ Alam pin sagi sën ayoj timu medenejom rak medenedo. Gavëh la losho Maria sën Yesu ata ving Yesu ari lo pin dejom rak medenedo ving.

¹⁵ Ggovek, lok buk ti lob Pita kedi nare lok ari lo pin malaj benér gagek ti vu sir. Gesir pin saga rak neggëp alam nemadvahi-bevidek-ti (120).

¹⁶ Pita nér bë, “Arig lo, gagek sën dekevu meneggëp lok Anutu-yi-ķapiya lo anon rak beyik ggovek. Wirek Anon Vabuung vong gagek verup Davit avi

benér rak Yudas, mehö saga sën tato aggata vu alam bë denajom Yesu ahon lo, lob gágek wirek hen saga gwébeng anon rak ggovek ya.

¹⁷ In wirek Yesu ggooin Yudas rak menedo ving he beko huk sënë ving he.

¹⁸ Ham rak ni bë Yudas sën agi ko dob len ti rak monë hel kók sën devo vu yi lo, lob ya mevës bahë tetap bahë pin keseh to meya.

¹⁹ Lob alam pin sën denedo Yerusalem lo, dengo gágek saga mederak ni, lom denenér dob saga lok ayej nebë Akeldama. Sënë nebë Dob-hel-kók.

²⁰ Log tum gágek neggëp lok kapiya Saam sën denevong raro rak wirek lo nebë:

‘Yi beggang yö medo menabumeng na,
mehöti su dok medo!’

Log gágek ngwë nér ving nebë:

‘Mehö ngwë pevis medok nah ben.’

²¹ Om hil pevis magooin mehöti vuheng dok alam sën deneya ving hil los Mehöbëp Yesu rak buk pin sën hil nehaço lok lo.

²² Mehöti sën neya ving hil wirek geJon neripek alam lo, beyam verup lok buk sën Anutu ko Yesu vér in hil geko yi yah vavunë lo. Mehönon sën delë sagi pin, og mëm hil agooin ti jak begeko huk geving he benanér rangah nabë Yesu kedi rak vu bedub yönö.”

²³ Pita nér bë saga, lob deggooin mehö luu rak. Ngwë Yosep sën denenér yi nebë Barsabas garë ngwë nebë Yustus lo, log ngwë arë nebë Matias.

²⁴ Lom dejom rak vu Mehöbëp bë, “Mehöbëp, gerak alam pin ayoj ni, om mëm ngo getato vu he nabë gehooin mehö luu sagi ngwë tena rak

²⁵ in dok nah Yudas ben menatu sinarë nyédhis geving he. In Yudas vuu huk sagi ya geaya nyég sën bë na lo.”

²⁶ Lob derekö veri rak luho lob lõö rak Matias, lom devong yi tu sinarë ving sir nemadluho-bevidek-ti sagi lo.

2

Anon Vabuung Luk Yam

¹ Buk-supinsën-yi sën denenér bë Pentekos lo verup ggovek lob desupin sir lok beggang ti.

² Lob pevis bededun ti yam ggëp yágek, benesu nebë sang niwëëk, begeyeh nengaj rot.

³ Lob delë ngaa nebë nengwah daggen netum, lob vepul dus dus beya meraç ya sir ti ti.

⁴ Lob Anon Vabuung lok yam ggërin ayoj pin, lob denér ayej aggagga yoh vu Anon Vabuung vong verup avij.

⁵ Lob alam Yuda ngahi sën sir vu nyég pin meyam denedo Yerusalem in kwaj nevo Anutu lo,

⁶ dengo ngaa sën dedun rak, lob desupin sir ya, lom delék in dengo alam sënë denevengwëng lok ayej ti ti.

⁷ Lob delék bekwaj ya ngahi medenér bë, “Alam sën agi yiç sir Galilea pin!

⁸ Rëk nebë va sën hil pin nehango bë denevengwëng lok hil ayed ti ti niröp-ë?

⁹ Hil Patia geMedia, gehil sën nado Mesopotamia, geYudea, geKapadosia, Pontus, gAsia*.

¹⁰ GePrugia los Pampulia, Ejep ga, hil vahi vu Libua sën dus vu Kurene lo ga, hil alam vatëvek vu Rom ving.

¹¹ Hil alam Yuda los alam-yu-ngwë sën deggerin sir medenesepa lok alam Yuda hir horek lo, gehil Krete los Arabia. Rék hil pin nehangó bë denenér gagek rak Anutu yi huk niwëek lok hil ayed ti ti.

¹² Lob sir pin delék gekwaj ya ngahisekë. Geya denér vu sir nebë, “Ngaa sagi degwa nebë va?”

¹³ Rék la denenér gagek pelésen nebë, “Denum bël mengëes pangsen beyuj vong paya.”

Pita Nér Gagek Rangah

¹⁴ Lok Pita losho sir nemadluho-bevidek-ti sënë kedi denare, lob tahi niwëek genér rangah vu alam bë, “Ham Yuda los alam-yu-ngwë pin sën ham yam nedo Yerusalem agi! Ham gwebë nengamin vu sa gagek, beham jak ngaa sagi ni!

¹⁵ Ham kuung bë alam sagi denum meyuj vong paya, gaç ma! Yik nahën 9 krök monbuk gemehöti su nenum bël mengëes monbuk rë.

¹⁶ Rék mu mehö-nenér-gagek-rangahsën Yoel nér rak ngaa sënë wirek bë:

¹⁷ ‘Anutu nér bë, “Buk-tamusen dus jak,
og sëk kesh sa Anon Vabuung jak alam pin.

Geham nalumin maluh los avëh lo rék denanér gagek rangah nabë alam-denenér-gagek-rangahsën.

Log ham hur mağem rék degelë ngaa aggagga nabë pesepsën,
geham alam atov rék degëp medegelë pesepsën.

¹⁸ Kë! Vu buk saga rék sa kesh sa Anon Vabuung jak sa hur maluh los avëh,
lob rék denanér gagek rangah nabë alam-denenér-gagek-rangahsën.

¹⁹ Lob mëm sëk gevong huk aggagga gëp yaçek,
gesëk gevong ngaa bëp bëp gëp dob sënë:
Kök los nengwah genengwah aru.

²⁰ Log hes rék malakenu dok,
gekwev mala kök jak.

Govek log mëm Mehöbëp yi buk natök nam.
Yi buk rék bëp los niwëek.

²¹ Log alam sën detahi ya vu Mehöbëp lo pin,
og rék Anutu geço sir nah vu yi.”,

²² Om ham Israel! Ham gwengo gagek sagi! Sa bë nanér Yesu Nasaret vu ham: Ham ngo rak huk niwëek los ngaa bëp sën Anutu vo lok mehö saga nema lo ni. Tato ngaa bëp saga vu ham in bë ham jak ni nabë Anutu vong yi Yam.

²³ Wirek Anutu yö kwa vo meduu ahon ggovek ya, log mëm tung mehö saga lok yok ham nemamin. Lok ham vong lok ya alam-yu-ngwë sën denkeyeh horek lo nemaj, bedesis yi rak ya kelepeko* mediik.

²⁴ Rék mu Anutu nér mekedi rak yah vu bedub meço yi vér vu nivanë nipaya pin sën diiksën-yi lo. In diiksën saga su yoh vu bë dahun mehö saga yönöñ rë.

²⁵ In Davit nér gagek rak yi bë:
‘Sa nehalë Mehöbëp nedo sa malaç yoh vu buk pin.

Nare ggëp sa nemaç vesa gençaa ti su rék kepë sa rë.

²⁶ Om sën sa ahëg nivesa, log mëm sa hevong ayeg in sa kwag vesa rot.
Gesëk bo kwag in hong bemedo,

²⁷ in su rék gwevu sa kenug bemedo Nyëg-diiksën-yi rë.
Log su rék gwevu hong mehö vabuung bepetar na rë.

²⁸ Getato aggata mala-tumsën-yi vu sa, om rék gemedo geving sa,
lom rék sa kwag vesa rot.’

²⁹ Arig lo, sa bë nanér niröp vu ham nabë hil mehö teta wirek hen Davit diik ggovek ya, bedelev. Geyi bedub nahën neggëp vu hil gwëbeng.

³⁰ Rék mu Davit yi mehö-nenér-ǵagék-rangahsën ti, log yö rak ni bë Anutu nér yönö venuh nebë, ‘Sék getung hong mewis ti bemedo jak hong sëa natu mehö-los-bengö dok nah böm.’

³¹ Wirek Davit lë ngaa sën Anutu rék gevong lo, log nér rak Kerisi bë rék kedi jak nah. Nér bë Anutu su rék gevuu yi bemedo Nyëg-diiksën-yi benavi petar na rë.

³² Yönö, Anutu nér beYesu saga kedi rak yah, behe pin halë ngaa sën agi ggovek ya om sën he nanér.

³³ Gwëbeng rak yah vavunë ggovek beya nedo Anutu nema vesa, beko Anon Vabuung ggëp ama nema ggovek ya, yoh vu sën wirek Ama nér bë rék bo vu yi lo. Lob ngaa sën ham lë los ham ngo gwëbeng lo tato bë vong yam ggovek.

³⁴ Davit su rak ya yagek rë, rék nér bë:

‘Mehöbëp nér vu sa Mehöbëp nebë,

“Gemedo sa nemaǵ vesa.

³⁵ Gevu tamusën og sek getung alam sën denelë hong paya lo dedok na vaham gebinë.”

³⁶ Nebë sënë om hil Israel pin ajaq ni yönö nabë Yesu saga sën ham rekö yi rak ya kelepeko* lo, saga Anutu tung yi netu hil Mehöbëp los hil Kerisi.”

Alam Ngahisekë Deggérin Sir Mederipek Bël

³⁷ Alam sënë dengo ǵagek saga lob gelu ayoj rot, lom denér vu Pita losho sinarë saga nebë, “O arig lo! He rék gevong nabë va?”

³⁸ Lok Pita nér yah vu sir bë, “Ham ti ti ngo gwérin ayomin geham jipek bël jak Yesu Kerisi arë in dahun ham ngaa nipaya pin na, lob mëm Anutu rék gevong Anon Vabuung vu ham.

³⁹ In wirek Anutu nér bë gevong yi vu ham los nalumin, gevu alam pin sën nahën denedo ading in yi lo geving. Yönö! Rék gevong vu alam pin sën hil Mehöbëp Anutu tahi sir bë dena vu yi lo.”

⁴⁰ Pita nér ǵagek agga ngahisekë hus ading rot vu sir, log nér niwëek bë, “Ham gwegin ham! Ham kwehe ham vér in alam nij paya sën denedo dob-ë!”

⁴¹ Nebë saga, lob sir vahi dejom Pita yi ǵagek ahon medenevong ving, lom deripek bël. Lob vu buk saga sir 3,000 derevuh ya ving Mehöbëp yi hur medenedo.

⁴² Nijwëek bë degengo alam sinarë hir ǵagek, lom detu degwa timu in dedok vu sir, lob denedo revuh ti bedenegga Pasa gedenejom rak.

Kerisi-alam Mewis Hir Huk Nivesa

⁴³ Lom Anutu vong balam sinarë devong ngaa bëp ngahisekë balam pin delë lob deggoneng.

⁴⁴ Lob alam pin sën ayoj neya timu vu Kerisi lo denedo revuh ti, log sir ti su ggulin yi ngaa rë, gaǵ denevong ngaa pin tu sir pin hir ngaa.

⁴⁵ Devong hir dob los hir ǵupek in bë alam debago, lob deneko monë rak medenevo ggelek sir pin in bë ti su jak vu in nos lu ngaa.

⁴⁶ Sir pin ayoj timu gedeneya dub-vabuung-bëp ǵatum ayo yoh vu buk, log denesupin sir lok hir beggang ti ti medenegga Pasa, log kwaj vesa medenevong hir nos ggelek sir.

⁴⁷ Deneko Anutu arë rak yoh vu buk, galam pin ayoj netee yi in sir. GeMehöbëp nevong balam deneggérin ayoj yah vu yi mederevuh yam ving sir sënë yoh vu buk.

3

Mehö Vaha Nipaya Nivesa Rak

¹ Buk ti lob Pita luho Jon deya dub-vabuung-böp rak 3 krök sehuksen in bë denajom jak. In alam Yuda denevong nebë sënë.

² Lob mehö vaha nipaya ti nedo, lob yi alam denevakü yi meyam denetung menedo dus vu veluung avi sën denenér arë nebë Malangeri lo. Ata yö ko yi to los vaha nipaya, lom denevong nebë saga yoh vu buk in bë ketag los tahi monë lu ngaa vu alam sën deneya dub-vabuung-böp katum ayo lo.

³ Mehö saga lë Pita luho Jon geluho bë dedok na dub-vabuung-böp, lob ketag vu luho bë luho debo ngaa vu yi.

⁴ Rëk Pita luho Jon degët yi niwëëk ata, log Pita nér vu yi bë, “Gebarah malam jak megwelë aluu rë!”

⁵ Lob kwa vo bë mał luho rëk debo ngaa vu yi, lom peggirin mala yah vu luho.

⁶ Rëk Pita nér bë, “Sehog monë ma! Gak mu sa bë dok vu hong nabë sënë: Sa nanér vu hong jak Yesu Kerisi Nasaret arë nabë, ‘Kwedi jak megena!’ ”

⁷ Lom jom lok nema vesa bedadii yi rak. Lob pevis bevaha los vaha pedus niwëëk lok,

⁸ gemëm kedi pevis mevare neya. Belok ya dub-vabuung-böp katum ayo ving luho, genepisek menepesöng genekö Anutu arë rak.

⁹ Lob alam pin delë bë ggee meneya genekö Anutu arë rak.

¹⁰ Lob derak ni bë yik mehö sën nedo yoh vu buk lok dub-vabuung-böp veluung avi Malangeri, meneketag los netahi monë lu ngaa vu sir lo. Lob delë bë nivesa rak lom delëk anon bekwaj neketul lok.

Pita Nér Gagek Ggëp Dub-vabuung-böp Ayo

¹¹ Mehö sënë nahën nekebi Pita lu Jon, lob alam deserög meya detetup lööho lok dub nenga-gelusen sën denenér bë Solomon yiyi lo, lob delëk böpata rot.

¹² Pita lë alam sagi lob nér gagek vu sir bë, “Ham alam Israel! Nebë va sën ham ayomin ya ngahisekë in ngaa agi-ë? Ham su gwelë aluu! Mał ham kwamin nevo bë rak alu ngo he niwëëk ma mał alu ngo vabuung om sën alu hevong mehö aga benivesa rak meneya-ë? Gak ma!

¹³ Abraham luho Isaak ving Yakop hir Anutu sën, hil kenuud lo hir Anutu lo, sën ko yi hur Yesu arë rak nebë sënë. Sën yik mehö saga sën ham vo yi lok ya alam-begö-yi nemaj, geham lah yi vun ggëp Pilatus mala lo. Pilatus bë dëein yi mena, rëk ma geham ruu demimin vu yi!

¹⁴ Ham ruu demimin vu mehö vabuung los yohvu saga, log ham tahi vu Pilatus bë dëein mehöti sën sis mehö la bedediik lo vër vu ham.

¹⁵ Mehö mala-tumsen degwa yi rëk ham sis yi bediik. Lok Anutu nér mekedi rak yah vu bedub, behe halë bë nedo mala-tumsen, besën he nanér rangah.

¹⁶ Galu ayomin neya timu vu yi, om sën alu anér arë, lob vong niwëëk vu mehö sënë besën ham nelë yi beham rak ni lo. Yesu vong mehö sënë nivesa rak rak ham pin malamin in alu ayomin neya timu vu yi.

¹⁷ Yonon, arig lo! Serak ni bë ham los ham ggev su rak degwa ni rë, om sën ham vong paya vu yi nebë sënë.

¹⁸ Rëk wirek Anutu yö tatekin gagek verup alam-denenér-gagek-rangahsen lo pin avij nebë yö yi Kerisi rëk nam begeko vanë. Lob vong gagek saga banon rak rak huk sën ham vong lo.

¹⁹ Om ham gwërin ham nom vu Anutu in Anutu dahun ham ngaa nipaya pin na, lob mëm Mehöböp rëk gevong beham nimin semë semë jak.

²⁰ Lob rëk gevong Yesu nom vu ham. Mehö saga sën Anutu ggooin rak in bë gecko hil nah lo.

²¹ Log gwëbeng nedo yagek menegin buk sën Anutu bë gevong ngaa pin natu mewis lo. Nebë sën nér wirek verup alam-denenér-gagek-rangahsën vabuung lo avij lo.

²² Moses nér nebë, ‘Ham Mehöböp rëk gooин ham arimin ti begetung yi natu ham mehö-nanér-gagek-rangahsën ti nabë sa. Om ham gwebë nengamin vu gagek sën rëk nanér vu ham lo.

²³ Gał nabë mehöti su gengo mehö-nenér-gagek-rangahsën saga aye rë, og Anutu rëk gevong bemala nama, gesu rëk medo mala-tumsën geving yi alam rë.’

²⁴ Log alam-denenér-gagek-rangahsën pin yik denenér gagek nebë saga. Samuel losho alam sën deneverup ggökin yi medenenér gagek rangah lo, sir pin denenér gagek rak buk sënë.

²⁵ Lob gwëbeng ham lok yah alam-denenér-gagek-rangahsën bej, begagek sën Anutu losho hil kenud lo dejoo venuh wirek lo anon rak vu ham, in nér vu Abraham bë, ‘Hong mewis ti rëk natu mehö semusemu bedok vu alam pin vu dob.’

²⁶ Yonon, Anutu kwa vo hil alam Yuda mugin, lob gooин nalu Yesu rak bevong yam in bë gevong semusemu vu hil. Log semusemu sënë nebë hil pin ti ti ngo gevuu hil nipaya na bagérin hil nom vu yi.”

4

Detung Pita Luho Jon Ya Karabus

¹ Pita luho Jon nahën denenér gagek vu alam, log alam-deneko-seriveng losho mehö sën negin alam lok dub-vabuung-böp lo, galam Sadukai* lo, bedeverup.

² Ahëj sengën vu luho in luho denenér gagek rangah vu alam bë Yesu kedi rak yah vu bedub.

³ Lob dejom luho ahon medetung luho ya denedo karabus in sehuk luk, gemëm bë monbuk lom degevong gagek vu luho.

⁴ Rëk mu alam ngahisekë sën dengo luho hir gagek lo devong ving, bedere-vuh yam ving alam muginsën besir 5,000 rak.

Devong Gagek Vu Pita Lu Jon Rak Alam Ggev Malaj

⁵ Heng to lob alam Yuda hir ggev losho alam teta, galam-horek-yi, desupin sir vu Yerusalem.

⁶ Alam-deneko-seriveng hir ggev böp Anas, geKayapas luho mehöti arë nebë Jon, gAleksander, gAnas yi alam pin medesupin sir.

⁷ Log devarah Pita luho Jon ya denare malaj gedelok tepék in luho bë, “Melu vong ngaa sagi rak re niwëek-a? Ma re vong meluu yam-a?”

⁸ Lob Anon Vabuung lok yam ggérin Pita ayo lom nér vu sir bë, “Ham ggev los alam teta vu Israel!

⁹ Gwëbeng ham mak bë dok tepék in aluu in ngaa nivesa sën alu hevong vu mehö vaha nipaya-ë. Maç ham bë jaç mehö sën nivesa rak agi degwa ni?

¹⁰ Nabë nebë saga, og mëm alu hevongin bë ham jaç ni balam Israel pin dejaç ni geving nabë: Yesu Kerisi Nasaret niwëek vong mehö sagi benivesa rak los dahis begwëbeng nare ham malamin. Ham sis mehö saga bediük rak kelepeko*, rëk Anutu nér bekedi rak yah ggëp bedub.

¹¹ Yonon!
‘Ham alam sën denelev beggang lo nimin lëlin gelöng ti sënë.

Rëk mu netu gelöng niwëek beggang nyéketu yi.
Og gelöng saga yiç Yesu.

¹² Su mehö ngwë yoh vu bë dok vu hil rë. In vu dob pin og Anutu su tato arë agga ngwë vu hil bë rëk gekö hil nah vu yi rë.”

¹³ Dengo bë Pita luho Jon denër rangah niwëëk, lob deranga nemaj in derak ni bë luho su deluk dub rë, gak luho alam meris mu. Lob kwaj ya ngahi, rëk derak ni bë wirek luho deneya ving Yesu.

¹⁴ Log mehö sënë nare ving luho gedelë bë navi nivesa rak yönö, lob su deyoh vu bë denanér gagek ti dok nah vu luho rë.

¹⁵ Lob alam ggev denër vu lööho bë lööho degeto dena dobnë rë.

Lob lööho to deya, log mëm yö yah desap sir rak medenér bë,

¹⁶ “Rëk hil gevong va vu mehö luu saga? Luho devong ngaa bëp sënë balam vu Yerusalem pin derak ni, om hil su ayoh vu bë rëk abun gagek saga rë.

¹⁷ Gak gagek saga rëk na menoh vu alam pin, om hil nanérin luho niwëëk nabë luho su dena denanér gagek jak Yesu arë saga vu mehö la gökin.”

¹⁸ Lob detahi luho yom bemëm denër vu luho bë luho su na denanér gagek jak Yesu arë, beluho su detahu gagek sënë vu alam.

¹⁹ Rëk Pita luho Jon denër yah vu sir bë, “Nabë alu gevuu Mehöbëp yi gagek sënë na galu sepa dok ham gagek, og maķ Anutu rëk gelë aluu nivesa? Ham ngo kwamin bo saga rë.

²⁰ Alu su ayoh vu bë rëk ayemin nama rë. Gak alu rëk nanér gagek rangah jak ngaa pin sën alu halë los hango lo!”

²¹ Lob ggev lo devong gagek rak luho niwëëk ggökin, log mëm deleëin luho beluho deya. Alam ggev deggoneng in alam, in sir pin deneko Anutu arë rak in ngaa sën luho devong agi, lob su kwaj ko aggata ti in bë debo vanë vu luho rë.

²² Gemehö sën luho devong ngaa bëp rak yi benivesa rak lo, yi ta mehödahis luu gekesuu meya.

Kerisi Yi Alam Dejom Rak Bé Anutu Bo Niwëëk Vu Sir Medenanér Gagek Rangah

²³ Devong luho ya, lob luho deyah medeya vu hir alam bedenér alam-deneko-seriveng hir ggev los alam teta hir gagek pin vu sir.

²⁴ Dengo ggovek, log sir pin ayoj timu gedejom rak vu Anutu bë, “O Mehöbëp, ngo getung dob los yagek los loo bengaa pin sën denedo lok lo.

²⁵ Wirek hong Anon Vabuung vong gagek ti verup lok hong hur Davit avi, sën he kenumin lo, nebë:

‘Nebë va sën alam-yu-ngwë ahëj sengën pangśën rot,
gemehönon la medo denevengwëng yah nenga meris mu-e?

²⁶ Alam-los-bengöj vu dob sënë pin kedi dero sir in degevong begö,
log alam bëp pin desupin sir medevengwëng rak begö
in bë dedahun Mehöbëp luho Mehö sën ggooin rak in bë geko hil nah lo na.’

²⁷ Yonon rot, Herot* luho Pontius Pilatus ving alam-yu-ngwë, galam Israel, bedevengwëng yah nenga nebë saga ggëp nyëg bëp Yerusalem in bë dedahun hong hur vabuung Yesu na. Mehö sën wirek gehooin yi rak lo.

²⁸ Dejoo gagek revuh ti nebë saga in bë degevong ngaa sën wirek geduu gagek ahon niwëëk bë rëk anon jak lo.

²⁹ Om Mehöbëp, ngo kwam bo gagek maggin pin sën bë degevong-ë rë megedok vu hong hur he, log gwevong niwëëk vu he in he nanér hong gagek rangah, gehe su agöneng.

³⁰ Gebér nemam niwëëk jak begwevong alam niraksën njvesa jak, log gwevong ngaa bëp los huk aggagga jak hong hur vabuung Yesu arë.”

³¹ Nahën denejom rak nebë sënë, log beggang sën desupin sir lok lo ggee bëpata gAnon Vabuung yam ggërin ayoj, lob mëm denenér Anutu yi gagek niwëëk ata gesu deneggöneng rë.

Kerisi-yi-alam Ayoj Timu

³² Alam sën ayoj neya timu vu Yesu lo ahëj los ayoj neya timu vu sir vewen vewen ving. Su mehöti lë yi ngaa ti benér bë, “Sagik sa ngaa!” rë, gaķ hir ngaa pin saga sën tu sir pin hir ngaa.

³³ Lob sinarë nyëdahis lo denenér gagek rangah bë Mehöbëp Yesu kedi rak ggökin, lob hir gagek saga los niwëek balam pin deneko arëj rak.

³⁴ Sir ti su rak vu in nos los ngaa ti rë, in sir sën deyoh vu dob los beggang lo pin denevo vu alam vahi medeneko monë rak. Deneko monë rak,

³⁵ lob devo vu sinarë nyëdahis lo medenegin, lok mëm sinarë denevo ggelek alam sën denerak vu in ngaa lo.

³⁶ Mehöti nedo, arë nebë Yosep, lob sinarë denér ggev ngwë rak yi nebë Barnabas. Arë sënë degwa nebë mehö nelev horek in alam. Yi Levi* ti, geyi vu dob Kupros.

³⁷ Lob yi dob len ti neggëp Yerusalem, lob vong bemehöti bago, lob ko monë saga beya mevo vu sinarë lo.

5

Ananias Luho Sapira

¹ Log mehö ngwë nedo arë nebë Ananias, gevenë arë nebë Sapira. Lob Ananias vong yi dob len ti bemehö la debago.

² Rëk luho venë devengwëng lok ti, lom devun monë saga vewen betu luho yö hir ngaa. Log Ananias ko vewen beya mevo vu alam sinarë genér bë monë sën lo yiķ pin sënë.

³ Lok Pita nér vu yi bë, “Ananias, Satan nare lok ayom begevun dob sagi yi monë vahi gegetetuhin Anon Vabuung.

⁴ Wirek sën su debago dob rë lo, og yiķ ngo hong ngaa! Log debago om mak monë saga netu hong ngaa in bë gwégin megwevong noh vu kwam. Ma re nér vu hong bë gwéwong paya nabë sënë? Su ġelah monë sënë vewen vun in mehönon mu rë, gaķ ġelah vun in Anutu!”

⁵ Ananias ngo gagek sagi, lob diiķ pevis beto neggëp, lob alam sën vare denelë lo deggöneng bögata rot.

⁶ Lob alam magäm kedi debom lok tob beya delev.

⁷ Ggovek gehes mala lõö ggovek ya, log Ananias venë verup yam beggang ayo, lob su rak ngaa sën tök vu regga lo ni rë.

⁸ Lom Pita lok tepék vu yi bë, “Mak yiķ melu ko monë yoh vu sën rak dob saga ma ma?”

Lok avëh nér yah bë, “Eē-ē! Yoh vu! Alu haço nebë saga!”

⁹ Rëk Pita nér bë, “Melu reggam joo gagek revuh ti gemelu bë seggi Mehöbëp yi Anon Vabuung-a? Om gwengo! Alam sën delev reggam lo yom denare lok veluung avi, om rëk debaku hong geving bena dedev!”

¹⁰ Lob pevis bavëh saga diiķ beto neggëp lok Pita vaha, lob alam magäm deloķ yam beggang ayo medelë bë avëh diiķ meneggëp, lom devaku beya delev ving regga.

¹¹ Lom Kerisi-yi-alam pin ving alam pin sën dengo gagek agi deggöneng bögata rot.

Ngaa Böp Aggagga Verup

¹² Lob sinarë nyëdahis devong ngaa böp aggagga rak alam vahi besir pin denelë, lob mëm alam sën denesepa lok Yesu lo pin ayoj timu gedenesupin sir lok dub-vabuung-bög nenga-gelusën sën denenér bë Solomon yiyyi lo.

¹³ Lob alam vu Yerusalem pin deko arëj rak, rëk deggöneng gesu desupin sir ya ving sir rë.

¹⁴ Rék alam maluh los avëh ngahisekë ayoj ya timu vu Mehöböp bederevuham ving yi alam, bedetu yu bögata rak.

¹⁵ Lob tum denevaku alam nijraksën meyam debë neggëp lok kanyë los bék lok aggata, lob denebë sir ti ti ya ya in bë Pita geto mena, og hes gelu kenu na mejak sir.

¹⁶ Galam vu nyég pin sën denedo dus vu Yerusalem lo denesupin sir yam. Deneko alam nijraksën ving alam sën memö nipaya gwang ya sir lo, lob alam saga pin njvesa rak yah ggökin.

Angër Ko Sinarë Lo Vér In Karabus

¹⁷ Nebë saga lob alam-deneko-seriveng hir ggev böglosho yi alam Sadukai* pin denelë Yesu yi alam paya,

¹⁸ om dejoo gagek lob kedi dejom sinarë nyéda his lo ahon bedetung sir luk ya karabus.

¹⁹ Rék Mehöböp yi angër yam tahinin reping in sir buk vuheng, log ko sir to meyah dobnë genér bë,

²⁰ “Ham na bare dub-vabuung-böglosho yi alam tatekin gagek vu alam pin nabë degevong nabë sënë in denatu mewis medemedo malajtumsën.”

²¹ Dengo gagek saga, log monbuk anon lob deyah dub-vabuung-böglosho yi alam ya medo denesupin kaunsor pin yam. Log denér gagek ya beggang karabus bë degeko sinarë nam.

²² Lob hir hur delok ya beggang karabus, rék sinarë su denedo rë.

²³ Lob yah denér vu sir bë, “He halë beggang karabus yi reping rék desis lok beniwëek gahëvavu denare medenegin. Lob he tahinin, rék he su atök rak mehöti genedo beggang ayo rë.”

²⁴ Lob hir ggev sën negin alam lok dub-vabuung-böglosho yi alam-deneko-seriveng hir ggev dengo gagek saga, lob kwaj ya ngahisekë bedenesero degwa.

²⁵ Lok mehöti ya verup vu sir benér bë, “Alam sën ham tung sir ya karabus lo denare dub-vabuung-böglosho yi alam tatekin gagek vu alam.”

²⁶ Lob hir ggev sën negin alam lok dub-vabuung-böglosho yi alam ahëvavu la, ya deko sir. Rék su desis sir gederot rë gema. In deneggöneng in alam bë rék detengwa sir jak gelöng.

Sinarë Su Deneggöneng In Kaunsor Rë, Gedenenér Gagek Rangah

²⁷ Deko sir yam medevarah sir nare vuheng lok kaunsor lo malaj, galam-deneko-seriveng hir ggev böglosho yi alam tatekin gagek vu alam.

²⁸ “He nér niwëek ata vu ham bë ham su na nanér bengö saga rangah vu alam, rék ham nevong in va? Ham nenér gagek saga ya meyoh vu Yerusalem pin beham vongin bë gweko gagek jak nom he nabë he sis mehö saga mediik!”

²⁹ Rék Pita losho sinarë saga denér yah vu sir bë, “He bë sepa dok Anutu yi gagek namugin, gemehönon hir gagek gëp tamusën!

³⁰ Ham vong paya vu Yesu beham sis yi rak kelepeko*, rék hil kenud hir Anutu nér mekedi rak yah.

³¹ Anutu ko yi rak yah vavunë betung yi nedo nema vesa. Lob tu ala in geko hil nah vu Anutu, gevongin gérin hil Israel ayod gekevoh hil ngaa nipaya na.

³² He halë ngaa pin saga, om sën he nanér rangah gAnon Vabuung sën Anutu vong vu alam sën nengaj yes vu yi gagek lo tatekin gagek sagi ving.”

³³ Kaunsor lo dengo yi gagek saga lob ahëj sengën pangşën rot gedevongin bë dengis sinarë pin saga medenadiik.

³⁴ Rëk kaunsor ti arë nebë Gamaliel kedi nare. Yi Parisai* ti, geyi tatovaha horek yi los bengö. Alam pin ahëj neving yi rot los deneko yi rak. Lob kedi menér vu sir bë degevong sinarë geto dena dobnë teka rë, lob to deya.

³⁵ Log nér vu kaunsor pin bë, “Ham alam Israel! Bë ham gwevong ngaa ti vu alam sënë, og maķ ham ngo kwamin bo nivesa rë.

³⁶ Ham rak ni bë wirek mehöti arë nebë Tiudas kedi benér bë, ‘Sa, sa mehö los nig wéek bëpata!’ Lob alam rak neggëp alam mehödahis ti (400) yah detamuin yi. Rëk desis yi bediiķ, log alam sën denetamuin yi lo deveya beya depalët lok geyi huk vës bemala maya verök yi.

³⁷ Log tum buk sën kiap bëp nekevu mehönon arëj lo lob Yudas vu Galilea kedi rak beko alam vahi yah detamuin yi. Rëk desis yi ving bediiķ, log alam pin sën denetamuin yi lo deketëkin sir bemaya.

³⁸ Om sën sa bë nanér vu ham nabë ham göneng in alam saga, geham naköök gedemedo rë. Nabë yö denevong huk yoh vu mehönon kwaj, og rëk noh paya bebës.

³⁹ Gak nabë degwa neggëp vu Anutu yönö, og ham su yoh vu bë rëk kwepë sir rë, om ham gwegin ham in ham su ngis begö vu Anutu!”

Sinarë Kwaj Vesa In Devong Nimumsën Vu Sir In Yesu Arë

⁴⁰ Lob devong ving Gamaliel yi gagek saga, gedetahi sinarë pin lok yah bedeveek sir, log denér niwëek vu sir bë su denanér Yesu bengö rangah log delëein sir medeya.

⁴¹ Lob mëm devuu kaunsor ya geto deyah dobnë, lob kwaj vesa rot in Anutu ko sir rak belë sir bë deyoh vu bë alam degevong benij namum in Yesu arë.

⁴² Lob medo denetatekin gagek rangah lok dub-vabuung-bëp gelok begang la yoh vu buk pin. Beyö medo denenér Yesu Kerisi bengö rangah gak su denevuu rë.

6

Deggooin Alam Nemadvahi-bevidek-luu Rak In Dedok Vu Sinarë Lo

¹ Nahub geYesu yi hur ngahisekë rak, lob sir vahi sën denevengwëng Grik ayej lo ahëj sengën vu vahi sën denevengwëng alam Yuda ayej* lo. Ahëj sengën rak degwa nebë sënë: Alam sën denevengwëng Grik ayej lo denenér bë, “Ham nevo nos ggelek alam yoh vu buk pin log ham su nevo vu he hömin avëh alov lo rë.”

² Lob hurmaluh nemadluho-bevidek-luu muginsën desupin Yesu yi hur lo pin yam medenér vu sir bë, “Bë he gevuu Anutu yi gagek na gehe bo nos geleks, og su yoh vu rë!

³ Arig lo! Ham ngo góoin ham alam nemadvahi-bevidek-luu jak rë. Sir sën alam njivesa gAnon Vabuung nedo lok sir niwëek lo, gesir sën los kwaj lo. Lob mëm hil ǵevong medegegin huk sagi.

⁴ Gak hek ngo rëk medo in najom jak noh vu buk pin los tatekin Anutu yi gagek mu.”

⁵ Alam pin ahëj ving gagek saga, lob deggooin Stepan, sën mehö yö nevong ving niwëek ata gAnon Vabuung nedo niwëek ving yi lo. Log deggooin Pilip luho Prokorus ga, Nikanor luho Timon, geParmenas, geNikolas vu Antiok. Wirek yi alam-yu-ngwë ti rëk ggërin yi belok ya metu alam Yuda ti.

* **6:1:** Vu nyë dahis og alam Yuda denevengwëng Hibru ayej lob Anutu yi կapiya mugeng neggëp lok Hibru ayej. Rëk verup lok Yesu yi buk og ayej Hibru sënë pekwë yi bedenenér arë nebë Aram. Aram og dus vu Hibru ayej rëk yööhu teka.

⁶ Devarah alam saga loķ sinarë malaj, log dejom rak gedebë nemaj rak sir.

⁷ Log Anutu yi gagek ya meyoh vu nyëg pin, balam ngahisekë detu Yesu yi hur vu Yerusalem. Galam-deneko-seriveng vahi ayoj neya timu vu yi ving.

Alam Yuda Devong Gagek Vu Stepan

⁸ Anutu vong semusemu los niwëek bëpata vu Stepan, lob nevong ngaa bëp aggagga balam denelë.

⁹ Rëk alam vahi kedi desis begö rak gagek yah vu Stepan. Alam sagi vu Kurene los Aleksandria, gedenenér hir dub-supinsën-yi saga nebë alam sën devo sir vër in mehö ngwë nemaj ggovek lo hir hir. Gesir vahi vu Kilisia los Asia* ving.

¹⁰ Rëk su deyoh vu bë dekeyëh Stepan yi gagek rë, in Anon Vabuung yö vo kwa nivesa vu yi.

¹¹ Lom devo monë vu mehö la in bë denanér gagek kuungsën jak Stepan nabë, “He hango bë nenér gagek pelësën rak Moses lu Anutu!”

¹² Alam saga devong balam teta los alam-horek-yi galam pin ahëj sengën vu rak saga, lob mëm sir yö depesöng medejom Stepan ahon bedeko ya nare kaunsor mala.

¹³ Log devarah mehö la in bë denanér gagek kuungsën jak yi lom denér bë, “Mehö saga nenér gagek nipaya rak dub-vabuung-bëp sënë, gerak Moses yi horek.

¹⁴ He hango mehö saga nér bë, ‘Yesu Nasaret saga rëk kevoh dub-vabuung-bëp sënë gepekwë gagek wirek hen sën Moses vong vu hil lo benatu agga ngwë jak.’

¹⁵ Lob kaunsor pin detung malaj rak Stepan niwëek ata, lom delë mala nikapiik rak nebë angér ti.

7

Stepan Tatekin Gagek Vu Kaunsor Lo

¹ Lob alam-deneko-seriveng hir ggev bëp lok tepék bë, “Gagek sagi yönona?”

Lob Stepan nér yah bë,

² “O arig lo, amag lo! Ham gwengo rë! Wirek hil dobahë Abraham nahën nedo Mesopotamia gesu ya Haran rë, lob vu buk saga niwëek ala Anutu tök vu yi.

³ Lom nér vu yi bë, ‘Gwevuu hong dob los hong alam na gegena nyëg len ti sën sëk tato vu hong.’

⁴ Lob Abraham vuu Kaldia hir dob geya nedo Haran. Denedo saga bama diük ggovek, lok mëm Anutu vong yi yam nedo nyëg sën gwëbeng hil nado lok agi.

⁵ Rëk Anutu su vo dob sënë len mahen teka vu Abraham in bë yö gegin menatu yi ngaa niröp rë, gema. Rëk Anutu nér bë tamusën og rëk bo dob sagi vu yi benajom ahon, in natu yi mewis lo pin hir dob geving. Rëk mu, lok buk sën Anutu nér gagek vu yi agi, og Abraham nalu ma.

⁶ Log Anutu nér ving bë, ‘Hong mewis rëk na demedo alam-yu-ngwë hir dob. Lob rëk denatu alam-yu-ngwë saga hir hur bededeginengin sir jak huk karabus noh vu ta jak gëp alam mehödahis ti (400).

⁷ Rëk mu tamusën, og sëk gevong nyëvewen vu alam-yu-ngwë saga sën rëk dedeginengin hong mewis rak maggin bëp lo. Lok mëm rëk degevuu nyëg sagi na, gedenam denajom jak vu sa gëp sagi.’

⁸ Lob Anutu joo gagek vu Abraham bë gerah* nalu maluh lo navij. Lob nahub rë lok Abraham ko nalu Isaak, lob neggëp rot beyah verup lok buk sën

netu nemadvahi-bevidek-löö sën ata ƙo yi lo, lob ama rah* navi. Log Isaak vong nebë sënë vu nalu Yakop ving, geYakop vong vu hil degwa nemadluho-bevidek-luu nebë saga ving.

⁹ Rék hil degwa lo saga denelë arij Yosep paya, lom devo yi vu alam-yungwë bedebaǵo yi. Bedeko medeya Ejep betu Ejep ti yi ngaa meris. Rék Anutu nedo ving yi,

¹⁰ melok vu yi, beko yi vér vu ngaa nipaya pin sën deginengin yi lo. Vong semusemu los kwa bōpata vu yi lok Ejep hir mehö-los-bengö Parao mala belé. Lob tum Parao tung yi tu ggev yusekë vu Ejep benegin Parao yi beggang lu ngaa pin.

¹¹ Lob nahub rék meyip bōpata neggëp dob Ejep los Kanaan pin, lob maggin bōpata tök vu sir, behil kenud lo su deyoh vu bë denatök vu nos rë.

¹² Rék Yakop ngo bë nos nedo Ejep, lob vong hil kenud lo deya nos beron muginsën.

¹³ Ggovek ya lok sirek deyah netu beron luu, lob mêm Yosep nér yi rangah vu ari lo bë, 'Ham arimin sa Yosep.' Lob mêm Parao rak ni bë Yosep yi alam sir.

¹⁴ Lob Yosep vong gagek yah in ama Yakop losho yi alam pin bedeyam vu yi. Sir yoh vu dahis löö benemadluho menemadvahi (75).

¹⁵ Lob Yakop luğ meya nedo Ejep bediik, log hil kenud lo denedo bedediik ving.

¹⁶ Lob deko navij yom Sekem beyah debë lok waak sën wirek Abraham bago vu alam Hamor rak monë betu yi waak bedub lo.

¹⁷ Lom buk sën bë Anutu gevong ngaa sën wirek nér vu Abraham bë rék gevong lo neggovek in bë natök nam rangah, lob alam Israel deverönг bedeggérin nyég Ejep.

¹⁸ Beggovek, lok Ejep hir mehö-los-bengö mewis ti verup, lob su rak Yosep yi huk nivesa sën nevong lo ni rë.

¹⁹ Om sën nevong rii rak hil alam, genevong huk karabus vu hil kenud lo. Geniwëek rot bë dejuuk naluj maluh nikök lo na demedo dobnë medenadiik.

²⁰ Lok nahub rë, lok Moses ata ƙo yi lok buk saga. Lob Anutu ro hurmahen saga nivesa bemalangeri rot. Lob ata lu ama degin yi lok beggang ayo yoh vu kwev löö.

²¹ Lok mêm ya debë yi lok bël nenga, lok tum Parao nalu avëh ƙo yi ya menegin nebë sën yö nalu.

²² Lob Moses luğ dub ving Ejep hurmahen bedenetahu yi lok alam Ejep hir gagek los kwa pin, lom tum netu mehö los kwa-sevérinsën-yi genevong huk los niwëek ving.

²³ Ggovek geMoses yi ta tu mehödahis luu rak, lob kwa vo bë na gelë yi alam Israel.

²⁴ Lom tök rak Ejep ti genevasap Israel ti, lob lok vu Israel ti sagi bevong nyëvewen lok yah nipaya saga vu besis Ejep ti saga mediik.

²⁵ Moses kuung bë rék yi alam kwaj bo yi nabë Anutu vong yi yam in bë dok vu sir. Rék ma gesu kwaj nevo nebë saga rë.

²⁶ Lok heng to lob Moses yah verup betök vu Israel luu geluho denesis sir. Lob vongin bë gevong beluho ayoj nakul gebegö gëp, om nér bë, 'Alam-a! Melu arimin ham lo! Rék nebë va sën melu nevong paya vu ham-ë?'

²⁷ Rék mehö sën vong paya vu ari lo ruuk Moses yah genér bë, 'Re nér vu hong bë genatu he ggev los mehö sën gebo nyëvewen vu he?

²⁸ Mak bë gengis sa nabë sën gesis Ejep ti bediik veseveng lo?

²⁹ Nér bë saga lob Moses ggöneng beveya meya pevis. Beya nedo alam Median hir nyég. Lob mêm rék ƙo nalu maluh luu vu sagu.

³⁰ Log ta mehödahis luu ggovek ya, loķ mēm angēr ti tato yi vu yi neggëp nyëg-yumeris dus vu ķedu Sinai. Angēr los nengwah daggen loķ nare ķele teka niggin ggin.

³¹ Lob Moses lē lob kwa ya ngahisekē in ngaa sēn töķ vu yi. Lob ya dus in bē gelē nivesa, lob Mehöbōp aye nér bē,

³² ‘Sa Anutu sēn kenum lo hir Anutu sa. Sa Abraham luho Isaak geYakop hir Anutu sa.’ Lob Moses lēk beggneng bē su gelē.

³³ Lob Anutu nér vu yi bē, ‘Genaķah suu vēr in vaham. In nyëg sēn genare loķ aga og nyëg vabuung.

³⁴ Sa halē huk nipaya los maggin pin sēn dedeginengin rak sa alam vu Ejep, lob gwēbeng seluk yam in bē sa ķevelekin sir los ģaķo sir vēr vu ngaa maggin. Om kwedi jak! Sa bē gevong hong megenah Ejep.’

³⁵ Yiķ Moses saga sēn wirek deruu demij vu yi gedenér bē, ‘Re tung hong bē genatu ggev bōp los mehō sēn ġebo nyēvewen vu he?’ lo. Rēķ Anutu vong yi yah in bē natu hir ggev los kevelekin sir vēr, om sēn vong bangēr sēnē töķ vu yi loķ ķele mahan teka sēn lo in bē bo niwēek vu yi.

³⁶ Log yiķ Moses saga sēn vong ngaa bōp aggagga vu sir vu Ejep, loķ ko sir vēr beli sir beya deyoh Loo-kōķ vuheng meya deko loķ nyëg-yumeris yoh vu ta mehödahis luu.

³⁷ Log yiķ Moses saga sēn nér vu alam Israel bē, ‘Anutu rēķ gevong ham ti natu mehō-nanér-ġagek-rangahsēn nabē sa.’

³⁸ Log desupin sir ggëp nyëg-yumeris, lob yiķ Moses saga sēn ya nedo ķedu Sinai ving angēr bevengwēng ving yi lo. Log Moses nedo ving hil ķenud lo, lob ko Anutu yi ġagek mala-tumsēn-zi bevong vu hil,

³⁹ rēķ hil ķenud lo nij lēlin yi gedekeyēh aye bederuuk yi gekwaj vo bē denah Ejep.

⁴⁰ Lom denér vu Aaron bē, ‘Gesemu he anutu la in degeli he na. In Moses sēn ko he vu Ejep meyam lo mak ya tena? He dugin!’

⁴¹ Lom mēm desemu burmakau nalu maluh ti ķenu rak goor betu anutu-kuungsēn gedenetung seriveng vu. Log ahēj nivesa in ngaa sēn yō desemu rak nemaj agi.

⁴² Rēķ Anutu ruu demi vu sir in denejom rak los ayej loķ hes los kwev gebetuheng pin sēn denedo yagek babu lo, yoh vu sēn alam-denenér-ġagek-rangahsēn dekevu meneggēp loķ Anutu-zi-ķapiya lo bē:

‘Ham alam Israel, wirek ham nedo ta mehödahis luu vu nyëg-yumeris,
lom ham sis burmakau los sipsip beham vesi netu seriveng.

Mak saga ham vong vu sa? Ma!

⁴³ Ham vaku anutu-kuungsēn Molok yi dub sēl

ving anutu-kuungsēn Rompa yi betuheng ķenu.

Ham semu ngaa ķenu pin saga in bē ham najom jaķ vu los gweķo arēj jaķ,
om sēk gevong nyēvewen vu ham,

besēk gevong beham kwesuu nyëg bōp Babulon*
mena medo ķarabus vu nyëg adingnē’

⁴⁴ Wirek hil ķenud denedo nyëg-yumeris, lob hir dub sēl nedo. Saga sēn Anutu yi dub sēl getato bē nedo ving sir, lob desemu yoh vu sēn Anutu nér tato vu Moses bē gevong lo.

⁴⁵ Ggovek loķ hil ķenud lo deyam ving Yosua in bē degeko alam-yu-ngwē hir dob, lob Anutu loķ vu sir bekevoħ alam saga in sir. Vu buk saga deko dub sēl sēn amaj vo vu sir lo sepa, beyam detung nedo rot beverup loķ Davit yi buk.

⁴⁶ Loķ mēm Anutu nelē Davit nivesa, lom Davit jom rak vu bē rēķ dev dub ti vu Yakop yi Anutu.

⁴⁷ Rék ma geneggép rot bemëm nalu Solomon rék lev.
⁴⁸ Rék mu Mehö-gayeheng Anutu su nedo lok dub sën mehönon denelev rak
 yö nemaj lo rë. In mehö nenér-gagek-rangahsën nér bë:
⁴⁹ ‘Mehöböp nér bë sënë:
 “Yagek netu sa sëa sën sa nado rak,
 gedob saga netu ngadoheng sën sa nehebë vahag rak lo.
 Om re yoh vu bë dev dub ti vu sa in bë sa sewah dok-a?
⁵⁰ Ma ham kuung bë sa nemag su tung ngaa pin sënë rë?” ’
⁵¹ Ham alam ayomin niwëek. Geham ayomin los nengamin dahis. Ham
 neruuk Anon Vabuung yoh vu buk pin nebë sën ham kenumin lo deneruuk
 wirek lo.
⁵² Mehö-nenér-gagek-rangahsën ti tena sën ham kenumin lo su denevong
 paya vu yi rë? Ma! Desis alam sën denenér gagek rangah bë mehö yohvu
 Yesu rék nam lo bedediik. Lob yi saga yam, rék ham tato yi vu alam-begö-yi
 medesis yi bediik.
⁵³ Angér denevo Anutu yi horek vu ham rék ham su nesepa lok rë.”

Detengwa Stepan Rak Gelönг Mediik

⁵⁴ Dengö gagek sagi, lob gagek sagi gelu ayoj rot. Lom deneköö nyëj, gahëj
 sengën bögata rot vu Stepan.
⁵⁵ Rék Anon Vabuung ggérin Stepan ayo, lob varah mala rak yagek niwëek
 ata benelë Anutu nikäpiik, log lë bë Yesu nare Anutu nema vesa.
⁵⁶ Lob tahi bë, “Om ham gwengo rë! Sa halë bë yagek tatekin yi, log
 Mehönon Nalu nare lok Anutu nema vesa!”
⁵⁷ Lob dereseeh rur rak gedemir nengaj, log sir pin kedi deserög meya
 dejom Stepan ahon,
⁵⁸ gederot yi medeko medeya Yerusalem katum degwa dobnë, log mëm
 detengwa yi rak gelönг bediik. Lob alam sën denér gagek kuungsën rak yi lo
 dekah hir tob mugin bedetung menedo lok mehö magäm ti arë nebë Saulus
 vaha bemedo negin,
⁵⁹ log mëm ya detengwa Stepan rak gelönг. Nahën denesis yi rak gelönг, log
 pevis mejom rak bë, “Mehöböp Yesu! Gweko sanog nök vu hong!”
⁶⁰ Lom tung lus luk getahi bë, “Mehöböp, su gebo dok nah hir ngaa nipaya
 sënë!” Log diik ya.

8

Saulus Nevong Paya Vu Kerisi-yi-alam

¹ Saulus vo gadu lok sir in desis Stepan mediik. Lob vu buk saga alam
 dekedi in bë debo maggin bögata rot vu Kerisi-yi-alam vu Yerusalem mede-
 basap sir. Lob Kerisi-yi-alam pin deveya medeketëkin sir medeya distrik
 Yudea lu distrik Samaria gesinarë nyëdahis mu yö nahën denedo nyëg böp
 Yerusalem.
² Galam vahi sën denesepa lok Anutu yi gagek medenero lo, sën mëm delev
 Stepan gedesu bögata rot in yi.
³ Log Saulus mala nesepa bë kevoh Yesu yi alam benama na verök yi, lob
 nesepa lok beggang pin benelok ya beneço maluh gavëh ving, benedadii sir
 ya karabus.

Denér Bengö Nivesa Vu Samaria

⁴ Lob Kerisi-yi-alam sën deveya medeya jeggin jeggin lo deneko lok rot
 beya denenér Bengö Nivesa yoh vu nyëg.
⁵ Pilip luk meya nyëg böp ti vu distrik Samaria, lob nér Kerisi vu sir.

⁶ Alam ngahisekë dengo yi gagek los delë ngaa bög sën nevong lo, lom debë nengaj vu yi pangşën.

⁷ In denelë gememö nipaya sën negwang ya alam ngahisekë ayoj lo dengeek geto deya in sir. Log alam ngahisekë sekëj neselöngin, gevahaj nipaya, og njivesa nerak.

⁸ Lom mëm alam ayoj tee yi rot vu nyëg saga.

⁹ Lob mehöti arë nebë Simon nedo saga, beyi mehö nerob alam los nevong yeseñ lu ngaa aggagga, menevong balam Samaria* kwaj neya ngahi in yi gedenér bë yi mehö bög ti.

¹⁰ Lob alam ggev los alam meris pin njwëek bë degengo yi gagek, lob denenér bë, "Mehö saga ko Anutu njwëek bögata yönol!"

¹¹ Njwëek in bë degengo yi gagek in nerob alam buk ngahisekë los nevong yeseñ medenelë yi ngaa bög nebë sënë, lob kwaj neya ngahisekë.

¹² Lok tum mëm Pilip nér Bengö Nivesa rak Anutu-yi-nyëg los nér Yesu Kerisi bengö rangah, lom maluh los avëh pin devong ving bederipek bël.

¹³ GeSimon vong ving nebë saga ving beripek bël, lob tum nesepa Pilip beya ving yi. Nelë ngaa bög aggagga ngahisekë sën Pilip nevong lo, lob kwa neya ngahisekë.

¹⁴ Log tum alam sinarë sën nahën denedo Yerusalem lo dengo bë alam Samaria* deko Anutu yi gagek rak, lom devong Pita lu Jon deya vu sir.

¹⁵ Luho deluk meya deto, lom dejom rak vu Anutu in bë gevong Anon Vabuung vu alam sën denevong ving lo.

¹⁶ In Anon Vabuung su lok yam ggérin ayoj rë, geyö nahën. Gaç yik deripek bël rak Yesu arë mu.

¹⁷ Om luho debë nemaj rak sir, lom mëm Anon Vabuung lok yam ggérin ayoj.

¹⁸ Lob Simon lë bë sinarë luho debë nemaj rak sir bAnon Vabuung lok yam ggérin ayoj, lom ko monë ya vu luho

¹⁹ genér bë, "Melu bo njwëek saga vu sa geving, in nabë sa gebë nemag jak mehöti, og Anon Vabuung dok nam gérin yi."

²⁰ Rék Pita nér vu yi bë, "Höm monë mala nama na verök yi, behong geving! In gekuung bë geyoh vu bë gebago Ngaa sën Anutu vong nyëmasen vu hil lo jak monë!

²¹ Su rék gedok vu he in huk sënë geving rë, in Anutu lë bë ayom nipaya.

²² Om gegwérin ayom begweruu demim vu kwam nipaya saga, gegeñajom jak vu Mehöbög in kevo hong ngaa nipaya sën neggëp lok ayom aga na.

²³ Sa halë bë ayom sis yi pangşën, gengaa nipaya lok nare ayom bejom hong ahon."

²⁴ Lom Simon neggoneng genér yah vu luho bë, "Om maam melu ngo najom jak vu Mehöbög in mëm dok vu sa gengaa sën melu nér lo ti su natök vu sa!"

²⁵ Lob sinarë luho saga denér Yesu rangah bedevong Mehöbög yi gagek yoh vu alam, log mëm luho deyah Yerusalem. Lob luho yah denér Bengö Nivesa rangah vu beggang-bu ngahisekë vu distrik Samaria ggëp aggata.

Pilip Nér Bengö Nivesa Rangah Vu Etiopia Ti

²⁶ Log Mehöbög yi angér ti nér vu Pilip bë, "Kwedi gena los ahë sën aggata nevuu Yerusalem geya nehöö ayo Gasa. Aggata sën neyoh ya nyëg-yumeris lo."

²⁷ Lob Pilip kedi rak meya. Lok mehö nyëg ngwë ti vu Etiopia neyoh aggata saga meneya. Etiopia hir avëh-los-bengö Kandase yi hur bög yi, benegin yi monë los yi kupek nivesa vesa pin. Mehö sënë ya mejom rak vu Anutu ggëp Yerusalem geyom to aggata meneyah.

²⁸ Medo netevin mehö-nenér-ǵagek-rangahsën Yesaya yi կapiya rak yi karis meyom to aggata vuheng in bë nah mena yi nyéğ.

²⁹ Lob Anon Vabuung nér vu Pilip bë, “Gena dus vu karis saga megena geving!”

³⁰ Lob Pilip serög meya dus vu, lob ngo bë mehö saga netevin mehö-nenér-ǵagek-rangahsën Yesaya yi ǵagek, lob lok tepék in yi bë, “Maň ǵagek sën genér aga, maň ǵeraň degwa ni ma ma?”

³¹ Lok mehö saga nér yah vu Pilip bë, “Bë mehöti su tatekin vu sa rë, og sëk jak degwa ni nabë va?” Lob nér vu Pilip bë, “Gejak nam vavunë balu ajak karis mana!”

³² Gagek sën neggëp lok Anutu-yi-կapiya bemehö-ë netevin lo sénë: “Deli yi Yam nebë sën deneli sipsip Yam in bë dengis menadiik, gesu ne-vengwëng rë.

Nebë sën denekeping sipsip nalu niviis, rëk su nesu rë.

³³ Devong nimumsën rot vu yi, rëk mehöti su kedi rak melok vu yi menér yi ǵagek mero rë gema.

Ma rëk yi mewis tena in hil nanér rë?

In desis yi mediik pevis bemala ma gesu nedo dob rë.”

³⁴ Lom avëh-los-bengö yi hur sénë nér vu Pilip bë, “Getatekin vu sa rë! Mehö-nenér-ǵagek-rangahsën nér ǵagek sagi rak re? Yoň nér rak yi, ma nér rak mehö ngwë?”

³⁵ Lob Pilip tatekin Anutu yi ǵagek dus ti saga genér Yesu yi Bengö Nivesa degwa tato vu yi.

³⁶ Ggovek geluho medo denetetuu aggata medeneya beya deto bël ti, lob mehö saga nér bë, “Gwelë! Bël neggëp! Yoh vu bë ǵejipek sa ma ma?”

³⁷ [Lok Pilip nér yah vu yi bë, “Bë gevong ving anon lok ayom, og mëm!” Rëk bë, “Sa hevong ving Yesu Kerisi bë Anutu nalu yi!”]

³⁸ Lob mëm nér bë karis bare, log luhoho medeluň ya bël, bemëm Pilip dagoo yi luk ya bël.

³⁹ Log luho derak yom ronek, lob Mehöböp yi Anon Vabuung ko Pilip ya, gemehö sénë su lë yi ggökin rë, rëk mu kwa vesa rot mesepa yi aggata beya.

⁴⁰ Gaň Pilip, og Anon Vabuung ko yi metök ya Asotus pevis, lob ya meyoh vu nyéğ böp pin menér Bengö Nivesa rangah. Beya rot beya metök ya Sisarea.

9

Saulus Ggërin Yi Tu Kerisi Yi Mehö

(Sn 22:4-16; 26:9-18)

¹ Log Saulus nahën nenér ǵagek los niwëék bë gevong paya vu Mehöböp yi hur bengis sir medenadiik. Lob ya vu alam-deneko-seriveng hir ggev böp,

² benér vu yi bë kevu կapiya noh vu alam Yuda hir dub-supinsën-yi pin sën denedo Damaskus lo bebo vu yi. Lob ggev böp kevu ǵagek lok կapiya saga nebë, “Nabë Saulus sénë natök vu maluh ma avëh la gedenesepa lok Yesu yi aggata, og ǵagek ma genaduu sir megeko sir nam Yerusalem.”

³ Log Saulus losho ahëvavu la deya rak beya deverup dus vu Damaskus, lob pevis bengaa ti vër vu yagek nebë davës beluk yam jëh rak sir.

⁴ Lob Saulus vës betetolin beya neggëp dob, log ngo ǵagek ti yam vu vavunë bë, “Saulus, Saulus! Gëvo vanë vu sa in va?”

⁵ Rëk Saulus nér yah bë, “Mehöböp, hong re?” Rëk ǵagek lo yom ggökin bë, “Sa Yesu sën genevong vanë vu sa lo.”

⁶ Rëk mu kwedi jak megena nyéğ böp sagu, genahub rëk mëm mehöti rëk nanér ngaa sën gwevong lo tato vu hong!”

⁷ Galam sën deneya ving Saulus lo denare rëk denelék besu deyoh vu bë debengwëng rë. Log dengo gagek saga dedun rëk su delë bë mehöti nedo rë.

⁸ Loķ mêm Saulus kedi nare bemala netum rëk nahën mala nepengipin rot, lom maam dejom loķ nema bedeli yi ya nyég bög Damaskus.

⁹ Benedo buk löö, rëk mu yö nahën mala ķenod rot, log su negga nos los nenum bël rë.

¹⁰ Lok Anutu yi hur maluh ti nedo Damaskus arë nebë Ananias. Lob Mehöbög tato yi vu belë nebë pesepsën, genér vu yi bë, "Ananias!" Rëk bë, "Mehöbög, sa nado-ë!"

¹¹ Lob Mehöbög nér vu yi bë, "Kwedi gena aggata ti sën denenér arë nebë Aggata Nirög agu. Gena Yudas yi beggang lob mêm gedok tepék in Tarsus ti sën denenér arë nebë Saulus. Mehö sagi medo nejom rak

¹² genelë ngaa nebë pesepsën bë mehöti arë nebë Ananias nelok ya beggang ayo mebë nema rak yi in bë gevong bemala natum megelë nyég gökin."

¹³ Rëk Ananias nér yah vu bë, "Mehöbög, sa hango alam ngahisekë denenér mehö saga bë nevong huk agga nipaya rot vu hong alam vabuung pin vu Jerusalem,

¹⁴ lob ko gagek vu alam-deneko-seriveng hir ggev in bë naduu alam sën ayej nelok hong vu agi, in bë dena karabus."

¹⁵ Rëk Mehöbög nér yah vu bë, "Gena! Mehö saga og sa hur ti. Sehooin yi rak ggovek ya in geko sa bengög bena nanér vu alam-yu-ngwë losho hir alam-los-bengög, gevü alam Israel geving.

¹⁶ Log sengo rëk tato nivanë aggagga pin sën rëk natök vu yi jak sën nanér sarëg rangah lo vu yi."

¹⁷ Lob Ananias ya rak. Ya verup belok ya Yudas yi beggang ayo log pevis mebë nema rak Saulus genér vu bë, "Arig Saulus! Mehöbög Yesu sën tök vu hong lok aggata lo vong sa beseyam in bë malam natum gökin nah, gemëm Anon Vabuung dok nam gérin ayom."

¹⁸ Ngaa sën ggérin Saulus mala lo ni nebë gél niķepis mekehe ya pevis, log mala tum ggökin gemëm kedi beripek bël.

¹⁹ Log mêm Saulus gga nos bemëm niwëek loķ yah, benedo buk vahi ving Yesu yi hur vu nyég bög Damaskus.

Saulus Nér Bengö Nivesa Vu Alam Damaskus

²⁰ Log pevis meya meyoh vu alam Yuda hir dub-supinsën-yi ggëp nyég bög Damaskus benér Yesu yi gagek rangah nebë, "Mehö saga yi Mehöbög Nalu!"

²¹ Alam pin dengo yi gagek lob delék pangśen bekenuj ya gedelok tepék vu sir bë, "Mehö saga mak sën yik nevong paya vu alam sën ayej nelok Yesu arë vu Jerusalem lo! Mak yik yi saga sën gwëbeng verup agi in naduu sir sënë megeko nah vu alam-deneko-seriveng hir ggev-ë?"

²² Rëk Saulus kedi menér gagek los niwëek ata, lob alam Yuda sën denedo vu Damaskus lo dengo yi gagek, lom kwaj ya ngahi in tato vu sir yönö bë Yesu yi mehö sën Anutu ggooin yi rak netu Kerisi.

Alam Yuda Desis Begö Vu Saulus Lom Veya Meya

²³ Buk ngahisekë ya ggovek ya lob alam Yuda vu nyég bög Damaskus dejoo gagek in bë dengis Saulus menadiik.

²⁴ Rëk ngo hir gagek saga bë vare denegin yi lok aggata avi pin yoh vu buk los rangah in bë dengis yi benadiik.

²⁵ Rëk alam sën dengo yi gagek medenesepa lok lo deko yi buk medetung lok ķadakoad medevong ggök ya katum gelöng yu vavunë vu nyég bög saga nenga, medesejun aggis in yi gelük ya dobnë beya.

Saulus Yah Nedo Yerusalem

²⁶ Saulus yah meya betök yah Yerusalem, lom vongin bë losho Yesu yi hur demedo jevuh ti, rëk deneggöneng in yi, in kwaj nevo bë su Yesu yi hur maluh yi yönöñ rë.

²⁷ Rëk Barnabas ko Saulus beya vu sinarë nyé dahis lo, getatekin bë Saulus lë Mehöböp ggëp aggata benér gagek vu yi om sën ggërin yi menenér Yesu arë rangah los niwëek vu nyëg bëp Damaskus rot.

²⁸ Ggovek lom mëm Saulus nedo ving sir medenesepa sir ggëp Yerusalem. Vong huk niwëek benér Mehöböp arë rangah gesu ggöneng rë.

²⁹ Nér gagek rak Yesu vu alam Yuda sën denevengwëng Grik ayej lo ving, lob losho denemehoo sir in gagek saga, lom desero aggata in bë dengis yi benadiik.

³⁰ Rëk Kerisi-yi-alam vahi dengo, lob deko yi bedeluk medeya Sisarea, bedevong ya Tarsus.

³¹ Nebë saga lom mëm Kerisi-yi-alam pin vu distrik Yudea los Galilea geSamaria denedo nivesa gemaggin su netök vu sir ggökin rë. Yesu yi huk saga niwëek rak, lob yi alam pin deneggöneng in Mehöböp gedeneko arë rak, log Anon Vabuung vo niwëek vu sir lob alam medo deneyam vu sir bengahijsekë lok.

Pita Vong Ainias Benivesa Rak

³² Lob Pita ya meyoh vu nyëg pin beya meto Luda benedo ving Anutu-yi-alam ggëp sagu.

³³ Lob tök vu Luda ti arë nebë Ainias. Sekë pin selönigin beneggëp lok beggang ayo yoh vu ta nemadvahi-bevidek-löö.

³⁴ Lob Pita nér vu yi bë, “Ainias! Yesu Kerisi vong benim vesa rak. Om kwedi gebahinin hong kanyë!” Lob Ainias kedi rak pevis.

³⁵ Lob alam Luda los Saron pin delë yi, lob mëm deggërin sir yom vu Mehöböp.

Pita Ggee Vu Tabita Bevesa Lok Yah

³⁶ Yesu yi hur avëh ti nedo Yopa arë nebë Tabita. Sën Grik ayej nenér nebë Dorkas lo. Lob nevong nivesa benelok vu alam sën denerak vu in ngaa lo yoh vu buk pin.

³⁷ Lob lok buk saga niraç lob diik. Lob deripek yi gedebë rak ya neggëp beggang ayo vavunë ti.

³⁸ Lob Yopa neggëp dus vu Luda, gehur maluh dengo bë Pita nedo Luda, lob pevis medevong mehö luu deko dik ya vu yi bë, “Genam vu he pevis, gesu genaköpek!”

³⁹ Lob Pita ngo gagek meya ving luho medeyah deverup lob deko yi ya beggang ayo vavunë. Lob avëh alov pin ya detetup lok yi gevare denesu medenetato tob los röpröp pin sën Dorkas semu vu sir lok buk sën yö nahëñ nedo mala vesa lo.

⁴⁰ Rëk Pita ruuk alam pin saga to deyah dobnë, log yun lus log jom rak. Log mëm peggirin mala ya vu heljëng genér bë, “Tabita, kwedi jak!” Lob avëh mala tum belë Pita gekedi nedo.

⁴¹ Pita jom lok Tabita nema belok vu bekedi rak, log tahi Anutu-yi-alam los avëh alov saga deyam betato Dorkas vu sir bë vesa lok yah.

⁴² Gagek saga yoh vu alam Yopa pin medengo, lob sir ngahisekë ayoj neya timu vu Mehöböp.

⁴³ Lob Pita nedo buk ngahisekë ggëp Yopa. Nedo ving Simon sën mehö nesemu kabi lu ngaa rak reggu navi lo.

10

Angér Tök Vu Kornelius Menér Gagek Vu Yi

¹ Rom ti nedo Sisarea arë nebë Kornelius. Alam-begö-yi vu Itali hir kapten ti menegin alam mehödahis nemadvahi (100).

² Log losho yi alam pin sën denedo lok ti lo deneggöneng in Anutu medeneko arë rak. Nevo monë ngahisekë in bë dok vu alam Yuda sën denerak vu in ngaa lo, geyö nejom rak vu Anutu yoh vu buk pin.

³ Lob buk ti lok 3 krök sehuksën, lob lë ngaa ti nebë pesepsën meneggëp rangah rot. Lë bë Mehöböp yi angér ti lok ya beggang ayo vu yi benér bë, “Kornelius!”

⁴ Lob Kornelius kenu verup begët yi, lok nér bë, “Mehöböp! Bë va?” Rëk angér nér yah vu Kornelius bë, “Anutu lë hong jomraksën gelë bë genelok vu alam sën denerak vu in ngaa lo, log lë bë yoh vu, lob kwa nevo menedo.

⁵ Om gwevong mehö la dena Yopa bona denatök jak Simon sën denenér arë ngwë nebë Pita lo bedegeko nom.

⁶ Mehö saga nedo lok Simon ngwë sën yi mehö nesemu reggu navi lo yi beggang, dus vu loo nenga.”

⁷ Angér nér gagek nebë saga vu Kornelius ggovek log ya rak, log Kornelius tahi yi hur luu ving mehö-begö-yi ti. Mehö-begö-yi saga yi mehö-jomraksën-yi ving.

⁸ Lob Kornelius nér gagek saga pin mero vu lööho, log mëm vong lööho ya Yopa.

Pita Lë Ngaa Nebë Pesepsën

⁹ Lööho deya beya deneggëp aggata. Genyëg heng gelööho deya medeya dus rak vu nyëg böp Yopa log hes vuheng rak. Log Pita rak ya Simon yi beggang yu-tamangsën vavunë in bë najom jak.

¹⁰ Lob diikahë, lob kwa vo bë ga nos rëk nahën deneyeh, lob lë ngaa ti nebë pesepsën yam vu yi.

¹¹ Lë yagek tatekin log ngaa ti luķ meyam dob nebë sën denejom lok tob nyëketu lubeluu lo, geböpata rot.

¹² Lob reggu aggagga pin lok nedo. Ngaa pin sën denevëëng, gengaa pin sën vare deneya los deneggevek dob lo.

¹³ Lob gagek ti yam vu Pita ving bë, “Pita, kwedi gengis reggu begegwa!”

¹⁴ Lob Pita nér bë, “Ma rot, Mehöböp! Sa su rëk ga rë! Sak su naħħa ngaa nebë sënë rë. In he horek nenérin bë nipaya besu yohvu rë.”

¹⁵ Rëk gagek saga yom vu yi netu beron luu nebë, “Ngaa sën Anutu nér bë yohvu, saga su ġenanér nabë su yohvu rë!”

¹⁶ Ngaa pin sën agi tök vu Pita beron löö, log pevis betob sën yah meya vavunë.

¹⁷ Pita nahëن kwa neya ngahi bë, “Ngaa sën sa halë agi degwa nebë va?” log alam Rom sën Kornelius vong sir yam lo deverup. Lööho delok tepëk in Simon sën mehö nesemu reggu navi lo yi beggang, lob mëm verup denare lok veluung avi.

¹⁸ Log detahi medelok tepëk bë, “Simon sën arë ngwë nebë Pita lo nedo sënë ma ma?”

¹⁹ Rëk Pita nahëن kwa nevo ngaa sën lë nebë pesepsën lo, lok Anon Vabuung nér vu yi bë, “Gwengo? Mehö löö denesero hong!”

²⁰ Om kwedi geduk meġena vu sir beham na. Su kwam na ngahi. Sengo hevong sir medeyam.”

²¹ Lob Pita luķ ya vu alam saga benér bë, “Mehö sën ham nesero lo, yiķ sa sënë. Ma ham yam in-a?”

²² Lok denér bë, “Kornelius, sën alam-begö-yi hir kapten lo vong he yam. Mehö yohvu sën neggoneng in Anutu genekö arë rak, galam Yuda pin denér bë yi mehö nivesa. Lob Anutu yi angër ti to menér vu yi bë gevong he nam in hong behil anah yi beggang in bë gengo hong gagek.”

²³ Lom Pita nér bedeloğ ya beggang ayo, bevo nos vu sir medegga gedeggëp. Log monbuk lob kedi meya ving sir, lob Kerisi-yi-alam la vu Yopa desepa sir medeya ving.

Pita Ya Kornelius Yi Beggang

²⁴ Ya deggëp buk ti vu aggata, lok mëm detök ya Sisarea geKornelius medo negin sir. Tahi yi alam losho yi mehö la ggovek bedesupin sir benedo denegin sir.

²⁵ Pita to melok ya beggang ayo, lob Kornelius to meya vu bepetev meneggëp lok Pita vaha in bë geko arë jak.

²⁶ Rék Pita jom lok nema mekedi nare genér vu bë, “Kwedi jak! Sa, og sa mehönon meris mu!”

²⁷ Lob luho devengwëng gedeyah beggang ayo vu alam ngahisekë sën desupin sir medenedo lo.

²⁸ Lob Pita nér vu sir bë, “Ham ngo rak ni bë horek niwëek ata nérin he alam Yuda bë he su ayoh vu bë ana medo geving alam-yu-ngwë, ma ana vatëvek vu sir rë. Rék Anutu tato vu sa nebë sa su nanér mehöti nabë nipaya ma su mehö yohvu rë.

²⁹ Om sën sa su keyeh gagek rë. Gak ham kwetäg sa lom seyam pevis. Rék sa bë gango niröp nabë ham tahi sa in va?”

³⁰ Lob Kornelius nér bë, “Ngaa sënë tök vu sa bebuk löö ruu ya ggovek ya. Sa medo najom rak lok sa beggang ayo rak 3 krök seuksen lob pevis besa halë mehöti nare geyi tob veroo benikapiik.

³¹ Lob nér vu sa bë, ‘Kornelius, Anutu ngo hong jomraksen ggovek gemedo mekwa nevo monë lu ngaa pin sën genevong in bë dok vu alam sën denerak vu in ngaa lo.

³² Om gwevong mehö la dena Yopa bina denanér Simon sën denenér arë ngwë nebë Pita lo. Mehö saga nedo lok Simon ngwë sën mehö nesemu reggu navi lo yi beggang dus vu loo nenga.’

³³ Om sën sa hevong mehö la deyök in hong. Lob gevong nivesa begeyam, om sën gwëbeng he pin ayam nado lok Anutu mala agi in bë he gango gagek sën Mehöböp vong vu hong in bë genanér vu he lo.”

Pita Nér Gagek Ggëp Kornelius Yi Beggang

³⁴ Lom mëm Pita nér bë, “Yonon rot, gwëbeng serak ni bë Anutu su kwa ya vu mehö los arë ma alam vahi mu rë.

³⁵ Gak kwa nevo alam vu nyég pin bë: Nabë sir ti göneng in yi begevong ngaa nohvu, og nelë yi nivesa.

³⁶ Yonon, Anutu vong yi gagek vu he Israel, bevong Yesu Kerisi yi Bengö Nivesa vu he. Bengö Nivesa sën nér gagek mamer vu he bë Yesu Kerisi tu alam pin hir Mehöböp.

³⁷ In ham ngo rak ngaa sën Yesu Nasaret nevong lo ni vorot. Wirek Jon nér gagek bël-ripeksen-yi rangah, lob vu buk sagi Yesu verup ggëp Galilea, lob bengö ya meyoh vu nyég pin vu distrik Yudea.

³⁸ Gemak ham rak ni bë Anutu ggooin yi rak bevong Anon Vabuung los niwëek vu yi, lob ya meyoh vu nyég pin beloğ vu mehönon. Anutu nevo niwëek vu yi, lob vong alam sën Satan nevong paya vu sir lo benijvesa nerak.

³⁹ Gehe sënë halë yi wirek, lob sën he nanër gagek rangah rak ngaa pin sën nevong vu Yerusalem los nyög pin vu distrik Yudea lo. Gesen derekō yi rak kelepeko* gedesis mediik lo.

⁴⁰ Rék buk netu lõö lob Anutu nér bekedi rak yah, log tato yi rangah.

⁴¹ Su tato yi balam Yuda pin delë rë. Gaç yık yö tato yi vu he sën wirek Anutu ggooin he rak in bë he nanër yi gagek rangah lo. Kedi rak yah vu bedub, lob he ha los anum ving yi.

⁴² Log nér vu he bë he nanër yi gagek pin rangah vu mehönon nabë Anutu ggooin yi rak in bë gengo alam-malaj-vesa los alam-diiksën pin hir gagek.

⁴³ Alam-denenér-gagek-rangahsën pin denér yi gagek rangah nebë: Anutu nekevoh alam pin sën ayoj neya timu vu Yesu lo hir ngaa nipaya ya rak Yesu arë los niwëek."

Alam-yu-ngwë Deko Anon Vabuung

⁴⁴ Pita nahën nenér gagek saga, log Anon Vabuung yam rak ya alam pin sën dengo yi gagek agi lo.

⁴⁵ Alam Yuda sën ayoj neya timu vu Yesu wirek gedeyam ving Pita lo, delëk anon rot in denelë bë Anutu keseh Anon Vabuung rak alam-yu-ngwë ving.

⁴⁶ Dengo sir gedenenér ayej aggagga bedenekö Mehöböp arë rak, lob Pita nér bë,

⁴⁷ "Alam sënë deko Anon Vabuung nebë hil, om re rék nanérin bël-ripeksënyi in sir-a?"

⁴⁸ Lob nér vu alam sën deyam ving yi lo bë dejipek sir jak Yesu Kerisi arë. Lob tum deketaq vu Pita bë medo buk la geving sir rë.

11

Pita Tatekin Kornelius Yi Gagek Vu Kerisi-yi-alam Ggëp Yerusalem

¹ Sinarë nyëdahis losho arij lo sën denedo yoh vu distrik Yudea pin lo dengo gagek bë alam-yu-ngwë deko Anutu yi gagek ggovek ya ving.

² Log Pita rak meyah Yerusalem, lob alam Yuda sën denesepa lok Yesu lo denér yi, in niwjëek bë degerah* alam sën deneggérin sir yah vu Yesu lo navij pin nabë sën sir Yuda lo.

³ Gedenér yi bë, "Geraç ya alam sën su derah* navij rë lo hir beggang gegewa nos ving sir!"

⁴ Rék Pita tatekin ngaa pin sën tök vu yi lo vu sir bë,

⁵ "Sa nado nyög böp Yopa, besa medo najom rak lok hes vuheng, lob sa halë ngaa ti nebë pesepsën. Sa halë ngaa böpata nebë sën denejom lok tob nyëketu lubeluu, beluk vu yaçek meyam to nedo dob dus vu sa.

⁶ Lob sa hetung malag rak tob saga ayo peggo rot, lob sa halë bë reggu aggagga pin sën denedo dob lo denedo lok. Reggu pin sën vare neya los neggevek dob lo, gesen nevëeng vavunë lo.

⁷ Lob sa hangó gagek ti Yam vu sa bë, 'Pita, kwedi gengis reggu begegwa!'

⁸ Rék senér bë, 'Mehöböp, ma rot! Saç su naha ngaa nebë sënë rë! In he horek nenérin bë nipaya gesu yohvu rë.'

⁹ Lob gagek sën Yam vu yaçek lo nér vu sa netu beron luu nebë, 'Ngaa sën Anutu nér bë yohvu lo, og su genanér saga nabë su yohvu rë!'

¹⁰ Lob ngaa pin saga Yam netu beron lõö, log yah beya yaçek ggökin.

¹¹ Log mehöti nedo Sisarea bevong mehö lõö deyam in sa lob pevis belööho verup denare lok beggang sën sa nado lok lo veluung avi.

¹² Lob Anon Vabuung nér vu sa bë, 'Gena geving sir. Su kwam na ngahi!' Lob arig lo nemadvahi-bevidek-ti sënë deya ving sa behe ya malok ya Kornelius yi beggang.

¹³ Lob Kornelius nér vu he bë lë angér ti genare lok yi beggang ayo benér vu yi bë, ‘Gzewong mehö la dena Yopa bena denanér Simon sén arë ngwë nebë Pita lo nam.

¹⁴ Og rëk nanér gagek la vu hong, lob Anutu rëk gekö hong los hong alam pin nom vu yi jak gagek saga.’

¹⁵ Lob sa nahën nanér gagek vu sir, lob Anon Vabuung lok Yam ggérin ayoj nebë sén lok Yam ggérin hil muginsën lo.

¹⁶ Lob sa kwag vo Mehöbop yi gagek ggökin, sén nér bë, ‘Jon neripek alam rak bël mu, gak Anon Vabuung rëk dok nam gérin ham.’

¹⁷ Wirek hil ayod ya vu Mehöbop Yesu Kerisi, lob Anutu vong Anon Vabuung vu hil, lob yik vong Anon Vabuung vu sir nebë saga. Nebë saga lob sa su nebë re in bë segerin Anutu rë?’

¹⁸ Dengo Pita yi gagek saga, lob devuu hir gagek sagi ya gedekö Anutu arë rak bedenér bë, “Oo mak Anutu yoh vu bë gérin alam-yu-ngwë ayoj nah vu yi geving in demedo malaj-tumsën.”

Kerisi-yi-alam Vu Antiock Deko Huk Rak Muginsën

¹⁹ Desis Stepan ggovek lok mém maggin bëpata tök vu Kerisi-yi-alam, lob deveya medeya beya depalët lok bedeya Ponisia los Kupros gAntiock. Rëk su denér Bengö Nivesa vu alam-yu-ngwë rë. Gakö yö ya denenér vu alam Yuda mu.

²⁰ Lok sir la vu dob Kupros, gevahi vu Kurene, deya nyég bëp Antiock bedenér gagek vu alam Grik ving. Denenér Mehöbop Yesu yi Bengö Nivesa rangah vu sir,

²¹ lob Mehöbop lok vu sir balam Grik ngahisekë devong ving medeggérin sir yah vu yi.

²² Lob Kerisi-yi-alam vu Yerusalem dengo gagek sagi, lob devong Barnabas ya Antiock.

²³ Ya metök ya vu sir lob lë bë Anutu vong semusemu benedo ving sir, lob ahë nivesa. Lom mém lev horek lok sir pin bë degurek Mehöbop babu bekwaj bo yi timu noh vu buk pin.

²⁴ Barnabas yi mehö nivesa gAnon Vabuung pup ayo, bevong ving niwëek ata.

Lob alam yu bëpata deggérin sir medeloç Yam ving Mehöbop yi alam.

²⁵ Lob mém Barnabas ya Tarsus in bë sero Saulus.

²⁶ Lob tök rak yi beko beyah Antiock, beluho denedo ving alam vu Antiock yoh vu ta ti, beluho detahu alam ngahisekë lok Anutu yi gagek. Lob mém yik alam Antiock saga detahi ggev rak Mehöbop yi hur muginsën nebë Kerisi-yi-alam.

²⁷ Luho nahën denedo saga lob alam-denenér-gagek-rangahsën vahi vu Yerusalem delük medeya Antiock,

²⁸ lob sir ti arë nebë Agabus kedi nare, log Anon Vabuung nér gagek rangah verup avi bë meyip bëpata rëk natök vu dob pin. Lob yi gagek saga anon rak lok mehö-los-bengö Klaudius yi buk.

²⁹ Lob Yesu yi alam vu Antiock dejoo gagek venuh bë degevong monë noh vu nemaj na vu arij lo vu distrik Yudea in dok vu sir. Denevong yoh vu sir ti ti, gesu deneggulin rë.

³⁰ Lob devo monë saga vu Barnabas lu Saulus beluho deko yah vu alam ggev vu Yerusalem.

¹ Lok buk saga mehö-los-bengö Herot* jom Kerisi-yi-alam vahi ahon in bë ngis sir.

² Lom nér vu yi alam-begö-yi bedeketöv Jon ari Yakobus kwa rak paëp bediiķ.

³ Lob lë bë alam Yuda ahëj ving huk nipaya saga, lob nér vu yi ahëvavu bedetung Pita luk ya karabus ving. Jom yi ahon lok Buk-ggöksën-yi* yi buk ti,

⁴ betung yi lok ya nedo karabus, in kwa nevo bë Buk-ggöksën-yi* yi buk pin govek na log mëm geko menam bare alam Yuda malaj. Nebë saga log tato alam-begö-yi lubeluu lubeluu yoh vu yu lubeluu in degegin Pita medepekwë sir in.

⁵ Lob medo denegin Pita lok karabus, rëk Anutu-yi-alam medo denejom rak in yi los ayoj dahis vu Anutu buk gerangah.

Angër Ti Ko Pita Vër In Karabus

⁶ Deduu Pita rak sëng böp luu benedo karabus gemëm Herot* vongin bë geko yi nam gagek monbuk. Alam-begö-yi luu denare veluung avi bedeneigin, log deduu luu nemaj vetii Pita nema vahi geneggëp lok luho vuhenh atov bebuk vuhenh rak.

⁷ Lok Mehöböp yi angër ti verup benikapiiķ jëh rak beggang karabus saga ayo. Lob angër sis Pita kweben genér vu yi bë, "Kwedi jaķ pevis!" Lob sëng luho vepli in Pita nema beto nedo.

⁸ Log angër nér vu yi bë, "Gwevëh hong ķabi los gwetung hong suu nah!"

Pita vong nebë saga, lob angër nér ggökin bë, "Gejöp hong röpröp-ayööng-yi nah gegetamuin sal!"

⁹ Lob Pita vuu beggang karabus ayo getamuin yi beya, rëk mu su rak ngaa sën angër vong vu yi agi ni bë yönöñ rë, gaķ kuung bë maķ neggëp melë pesepsën mu.

¹⁰ Luho deya, beya dekesuu alam-begö-yi la gbovek ya, geluho ya deverup dekesuu la ving gedetök ya reping aēn sën dedük nah dobnë lo, lob reping saga yö tahinin yi in luho geluho to deya dobnë beya deyoh ya aggata ti. Log pevis bangër mehor bevuu Pita geysa.

¹¹ Lok mëm Pita ķenu lok yah lob nér bë, "O gwëbeng mëm seraķ ni rot bë Mehöböp vong yi angër yam ko sa vër lok Herot* nema, gelok ngaa pin sën alam Yuda kwaj nevo bë degevong vu sa lo."

¹² Pita kwa vo nebë saga gbovek, log mëm ya meya Jon sën denenér arë ngwë nebë Markus lo ata Maria yi beggang. Alam ngahisekë desupin sir rak beggang saga bemedo denejom rak.

¹³ Log Pita ya verup nare dobnë gepepa rak reping, lob hur avëh ti arë nebë Roda ya in bë tahinin.

¹⁴ Lob ngo Pita aye beraķ ni lob kwa vesa rot bekenu pesöng ya, lom kwa virek gesu tahinin reping rë, gaķ serög meyah beggang ayo benér vu sir bë, "Pita verup nare lok veluung avi!"

¹⁵ Rëk denér vu bë, "O! Maķ genepesep!" Rëk pasang nér niwëek bë, "Ma! Verup nare yönöñ rot!" Lok denér bë, "Om maķ sagaķ ķenu!"

¹⁶ Rëk Pita vare nepepa rak reping benare rot, lok mëm detahinin gedelë yi, lob delék mekenuj ya.

¹⁷ Lok Pita vong nema bë ayej nama, log mëm turin gagek pin sën Mehöböp ko yi vër in beggang karabus beto meyom dob lo vu sir. Log nér ving bë, "Ham na nanér gagek sënë vu Mehöböp ari Yakobus losho hil arid sën Kerisi-yi-alam lo." Log Pita to meyah dobnë, beya nyëg ngwë.

¹⁸ Log mëm rangah rak behes mala tök lob alam-begö-yi delëk anon beyö denelok tepék vu sir medenenér bë, "Pita ya tena?"

¹⁹ Lob Herot* vong yi alam-begö-yi ya denesero Pita, rëk ma gesu detök vu yi rë. Lom mëm Herot* lok tepék in alam-begö-yi lubeluu sën deneğin Pita buk lo rot. Rëk ma lob nér bedesis sir medediik, log tum Herot* vuu distrik Yudea geluk meya nedo nyég böp Sisarea.

Herot Diik Ya*

²⁰ Log Herot* ahë sengen böpata vu alam Ture los Sidon, lob desupin sir in bë dena vu yi. Lob desemu gagek vu Blastus sën neğin yi beggang los kupek lo ggovet rë bë rëk dok vu sir, lok mëm desu vu mehö-los-bengö Herot* bë semu gagek saga gedemedo. Nij wëek bë gevong nabë saga in denebagos nos lok yi dob, gaķ nabë nama, og rëk degeko nos vu tena?

²¹ Lob Herot* ggooin buk ti rak, lob vunek rak alam-los-bengö hir tob vunekşen, gerak nedo alam-los-bengö hir sëa benér gagek vu sir.

²² Lob alam saga detahi bedeke yi rak bë, "Aye nebë anutu ti nevengwëng! Gaķ mehönon og su denenér gagek nebë sagu rë!"

²³ Rëk Herot* su dahun arë vu sir genér bë degeko Anutu soğek arë jak rë, om Mehöböp yi angér vong bebebën gga ahë pevis mediik.

²⁴ Log Mehöböp yi gagek niwëek rak meyoh vu nyég pin.

²⁵ Lob Barnabas luho Saulus devong hir huk vu Yerusalem beggovek ya, log mëm luho deyah medeya Antiok. Luho deko Jon sën arë ngwë nebë Markus lo sepa, meya ving luho.

13

Devong Barnabas Luho Saulus Deya Huk Sinarë Nyëmuğinsën

¹ Kerisi-yi-alam vu Antiok hir alam-denenér-gagek-rangahsën la, getatovaha la, medenedo. Sir sën arëj agi: Barnabas, geSimeon sën denenér arë ngwë nebë Veriik lo, geLusius vu Kurene ga, Manain sën luho mehö-los-bengö Herot* derig lok ti lo ga, Saulus.

² Denedo lok buk ti lob sir sën Kerisi-yi-alam agi ayej ggërin nos medenedo, gemedo denejom rak vu Mehöböp. Lob Anon Vabuung nér vu sir bë, "Ham ggooin Barnabas luho Saulus jak in huk sën sa tato luho in bë luho degevong lo."

³ Lob ayej ggërin nos gedenejom rak ggökin, gemëm debë nemaj rak luho gedevong luho ya.

Luho Denér Bengö Nivesa Ggëp Kupros

⁴ Anon Vabuung vong luho ya, lob luho delük medeya Selusia mederaķ yağ vu saga bedeggök loo medeya Kupros.

⁵ Luho detök ya Salamis, lob luho denér Anutu yi gagek lok alam Yuda hir dub-supinsën-yi la. Jon sën arë ngwë nebë Markus lo neya ving luho benelok vu luho.

⁶ Lob lööho detetuu aggata medeya deyoh vu dob Kupros vahi sagu, belööho detök ya Papos. Lob lööho detök rak Yuda ti arë nebë Bar-Yesu. Yi mehö nerob alam los nevong yesek lu ngaa aggagga, rëk nenér yi bë yi mehönenér-gagek-rangahsën ti.

⁷ Mehö-nenér-gagek-kuungsën sënë nevong huk vu kiap böp arë nebë Sergius Paulus, mehö kwa böp. Lob Sergius sënë tahi Barnabas luho Saulus deya vu yi in bë luho denanér Anutu yi gagek begengo.

⁸ Rëk mehö nerob alam Bar-Yesu sën denenér arë lok Grik ayej nebë Elumas lo, nevong in bë gérin luho gekiap su gérin yi besepa dok Yesu.

⁹ Rëk Anon Vabuung lok ya meggérin Saulus sën denenér arë ngwë nebë Paulus lo ayo, lob tung mala rak Elumas niwëek genér bë,

¹⁰ “Satan nalu hong! Genevong ayem vu gagek anon pin! Gagek kuungsën pin los gagek nipaya saga pup ayom ya! Genevong paya vu Mehöböp yi aggata nivesa pin! Mał su kwam nevo bë gwevu na rë?

¹¹ Om gwengo! Gwëbeng Mehöböp nema vongin ngis hong bemalam gemir. Su rëk gwelë nyég rë gerék gemedo nabë saga noh vu buk ngahi rot!” Paulus nér bë sagi, log pevis bElumas mala raru lok, log ketul lok beya nesero mehönon sën denajom dok nema bedetato aggata vu yi lo.

¹² Kiap bëp lë ngaa saga, lob vong ving. In lëk anon meranga nema in Mehöböp yi gagek.

Luh Devong Huk Ggëp Antiock Ngwë Vu Distrik Pisidia

¹³ Paulus losho alam sën desepa yi lo devuu Papos, log yağ ko sir ya Perga ggëp distrik Pampulia, rëk Jon sën arë ngwë nebë Markus lo vuu sir geyah meya Yerusalem.

¹⁴ Gesir vu Perga beya detök ya Antiok vu distrik Pisidia. Log Buk-sewahsën-yi* lob delok ya dub-supinsën-yi beto denedo ving alam Yuda.

¹⁵ Alam ggev detevin Moses yi horek los alam-denenér-gagek-rangahsën hir gagek vu alam ggoovek ya, log mëm denér vu Paulus losho alam sën desepa yi lo bë, “Arig lo, nabë ham gagek la neggëp in bë bo niwëek dok alam ayoj, og ham nanér nam.”

¹⁶ Lob Paulus kedi nare mevong nema rak bë ayej nama, log mëm nér bë, “Ham alam Israel sagi, geham alam-yu-ngwë sën ham nehöneng in Anutu meneko yi rak lo, ham gwengo rë!

¹⁷ Hil Israel hil kenu lo denedo nebë alam-yu-ngwë lok dob Ejep wirek, lok mëm Anutu ggooin sir rak bevong bengahijsekë lok, lok tum ko sir vér in nyég saga rak niwëek.

¹⁸ Lob jom yi ahon lok nyég-yumeris genegin sir yoh vu ta mehödahis luu.

¹⁹ Tum vu Kanaan lob Anutu kevoh alam yu nemadvahi-bevidek-luu ya, log vo hir dob vu alam Israel.

²⁰ Lob dejom dob sënë ahon medenedo lok yoh vu ta 450. Log ggooin alam ggev rak in bë degegin sir. Rot beverup lok mehö-nenér-gagek-rangahsën Samuel yi buk.

²¹ Lob vu buk saga denesu vu Anutu bë gevong mehö-los-bengö ti in gegim sir, lob Anutu vong Saulus sën Kis nalu lo vu sir. Yi degwa vu Benyamin, lob tu mehö-los-bengö menedo yoh vu ta mehödahis luu.

²² Rëk mëm Anutu ruuk yi ya getung Davit netu hir mehö-los-bengö lok yah ben. Tatekin Davit vu sir bë, ‘Sehooin Yese nalu Davit rak ggoovek. Sahëg ving yi vorot, in rëk tamuin sa gagek.’

²³ Anutu vong yoh vu sën nér wirek bë rëk gevong lo, lob anon rak. Vong Davit* yi mewis ti sën Yesu verup vu Israel in bë gekö hil vér in hil ngaa nipaya nyëvewen.

²⁴ Yesu yö nahën, log Jon mugin benér gagek rangah vu alam Israel pin bë degérin sir vu hir ngaa nipaya gedejipec bël.

²⁵ Lob dus rak in bë Jon yi huk govek na, lob nér bë, ‘Ham kuung bë sa re? Sa su mehö sën ham negin lo rë. Om ham gwengo rë! Mehöti sën rëk tamuin sa menam, og sa su mehö nig vesa yohvu in bë sa natu yi hur ti mekevelekin vaha suu rë.’

²⁶ Arig lo, ham sën Abraham yi mewis ham, geham alam-yu-ngwë vahi sën ham nehöneng in Anutu lo, og Anutu vong gagek sënë yam vu hil pin in bë gekö hil vér in hil ngaa nipaya nyëvewen.

²⁷ Alam sën denedo Yerusalem losho hir alam ggev lo su deraķ Yesu sagi ni nivesa rë, gesu detök rak alam-denenér-ǵagek-rangahsën hir ǵagek sën denenér lok Buk-sewahsën-yi* pin lo degwa rë. Om dejoo yi ǵagek bë nadiiķ, lom ǵagek sën alam-denenér-ǵagek-rangahsën denenér wirek lo anon rak.

²⁸ Su delë bë vong ngaa ti paya in bë dengis yi rë, rëk detahi niwëek vu Pilatus bë ngis yi menadiiķ.

²⁹ Devong yoh vu ngaa pin sën alam-denenér-ǵagek-rangahsën dekevu wirek meneggëp lok Anutu-yi-kapiya lo, banon rak ggovek ya. Log deko yi vër vu kelepeko* beya debë yi ya bedub.

³⁰ Rëk Anutu vong bekedi rak yah vu bedub ggökin.

³¹ Kedi rak vu bedub, lob tato yi vu alam sën denesepa yi vu Galilea wirek gederak medeya Yerusalem ving yi lo. Lob gwëbeng alam saga sën medo denenér yi ǵagek rangah vu mehönon.

³² Lob he yam in bë nanér yi Bengö Nivesa vu ham nabë ngaa sagi sën wirek Anutu nér vu hil kenuud lo bë rëk gevong lo,

³³ saga gwëbeng Anutu vong banon rak vu hir mewis lo sën hil agi ggovek ya. Saga nebë vong meYesu kedi rak yoh vu ǵagek sën neggëp lok Saam netu luu lo bë:

‘Sa nalug hong. Sa haķo hong gwëbeng!’

³⁴ Log nér wirek bë rëk gevong bekedi jak nah vu bedub, gesu yoh vu bë rëk gëp mepetar na rë, in Anutu nér bë:

‘Sëk gevong ngaa nivesa vesa pin sën wirek senér bë sëk gevong vu Davit lo vu ham yönö.’

³⁵ Log tatekiń ǵagek sënë rak ǵagek ngwë sën nebë:

‘Su rëk gwevuu hong mehö vabuung mepetar na rë.’

³⁶ Hil arak ni bë Davit nedo dob, lob nevong huk yoh vu Anutu kwa beverup lok buk sën diiķ lo. Lob delev yi beya neggëp ving ama lo bu lo bemëm petar ya yönö.

³⁷ Gaķ mehö sën Anutu vong mekedi rak lo, og saga su petar ya rë.

³⁸ Om arig lo, sa bë ham jak ni, om sën he nanér ǵagek rangah vu ham bë: Mehö saga sën yoh vu bë kevoh ham ngaa nipaya na.

³⁹ Moses yi horek og su yoh vu bë rëk kevoh ham ngaa nipaya na genanér nabë ham alam yohvu rë. Rëk mehö saga sën mëm yoh vu bë kevoh alam pin sën ayoj na timu vu yi lo hir ngaa nipaya pin na, genanér sir nabë sir alam yohvu.

⁴⁰ Nebë saga, om ham gwegin ham! In ngaa sën alam-denenér-ǵagek-rangahsën denenér wirek lo su natök vu ham. Sën nebë:

⁴¹ ‘Ham sën nenér ǵagek pelésen, ham gwelë!

Ham kwamin na ngahi, beham malamin nama!

In sa hevong huk ti lok ham buk sën ham nedo-ë,

rëk mu nabë mehöti nanér sagi vu ham,

og ham su rëk gwevong geving yi ǵagek rë!’ ”

⁴² Ggovek log Paulus luho Barnabas bë geto denah dobnë, lob alam saga denér vu luho bë luho nom denanér ǵagek sagi dok Buk-sewahsën-yi* ngwë tamusën gök nahin.

⁴³ Log deketekiń sir, lok alam Yuda ngahisekë losho alam-yu-ngwë sën deggerin ayoj medenejom rak ving alam Yuda lo deya vu Paulus luho Barnabas, lob luho delev horek lok sir bë nij wëek bedegevong geving Anutu yi semusemu sën nevong vu sir lo.

⁴⁴ Log Buk-sewahsën-yi* ngwëgu, lob alam vu nyëg saga pin yam desupin sir in bë degengo Anutu yi ǵagek.

⁴⁵ Rék alam Yuda delë alam ngahisekë yam denedo, lob ayoj sis yi vu luho gedemehoo Paulus yi gagek pin bedenér gagek nipaya rak.

⁴⁶ Nebë saga lom Paulus lu Barnabas denér yah niwëek ata bë, “Yönon! Huk neggëp vu aluu bë alu gaço Anutu yi gagek sënë nam vu ham namugin. Rék ma geham ruu demimin vu, lob saga tato bë ham su yoh vu bë rék medo malamin-tumsën degwata rë. Om ham gwengo rë! Alu rék peggirin he nah benanér vu alam-yu-ngwë sënë.

⁴⁷ In Mehöböp nér vu he bë:

‘Sa hevong hong in genatu alam-yu-ngwë hir rangah,
megedok vu sir noh vu dob pin megweko sir nom vu sa.’ ”

⁴⁸ Alam-yu-ngwë saga dengo yi gagek, lob ahëj nivesa rot in Mehöböp yi gagek, galam pin sén Anutu yö ggooin sir rak bë demedo malaj-tumsën degwata los degwata lo devong ving.

⁴⁹ Lob Mehöböp yi gagek saga ya meyoh vu nyég saga pin.

⁵⁰ Rék alam Yuda delok avëh los arëj sén denejom rak ving sir lo la ahëj, gedelok ggev maluh vu nyég sagu la ahëj ving bë nij tebò in Paulus lu Barnabas gedegetii luho na in hir nyég.

⁵¹ Lob luho detetëhin kebus in vahaj in bë tato hir huk nipaya sén rék gëp degwata vu sir lo vu sir, log luho deya Ikonium.

⁵² Lob sir sén dengo Yesu yi gagek ggëp Antiok medevong ving lo, ahëj nivesa rot gemëm Anon Vabuung luğ yam ggërin ayoj.

14

Paulus Luho Barnabas Devong Huk Vu Ikonium

¹ Vu Ikonium og luho devong nebë sén Antiok lo. Luho delok ya alam Yuda hir dub-supinsën-yi bedenér Bengö Nivesa rangah. Luho denér nivesa, lob alam Yuda los alam Grik yu böpata devong ving.

² Rék alam Yuda vahi su devong ving rë, lob delok alam dahis ahëj bedenér gagek nipaya rak Kerisi-yi-alam.

³ Paulus luho Barnabas denedo buk ngahi vu Ikonium gesu deneggöneng rë. Gak luho niywëek medenér Mehöböp yi gagek rangah, lob Mehöböp vong niwëek lok luho nemaj, beluho devong ngaa böp böp los huk aggagga in bë tato vu alam nabë gagek semusemu sén denenér lo yönö.

⁴ Rék alam nyég saga devasuh sir ya yu luu. Vahi degadu alam Yuda gevahi degadu sinarë luho.

⁵ Lob alam dahis ving alam Yuda medekedi ving hir alam ggev in bë degevong paya vu Barnabas luho Paulus. Devong in bë dengis luho jak gelöng beluho denadiik.

⁶ Rék luho dengo, lob deveya medeya distrik ngwë arë nebë Lukaonia medeya Lustra los Derbe los beggang-bu sén denedo dus vu nyég böp luu saga.

⁷ Bemëm luho denér Bengö Nivesa rangah vu alam beggang-bu pin saga.

Paulus Luho Barnabas Devong Huk Vu Lustra

⁸ Lob mehöti nedo Lustra, su neggee meneya rë, in ata ko yi to los vaha nipaya.

⁹ Mehö sënë nengo Paulus nenér gagek, lob Paulus gët yi niwëek geraç ni bë ayo neya timu beyoh vu bë nivesa jak.

¹⁰ Lob nér ya niwëek bë, “Kwedi jak begebare!” Lob mehö sënë kedi rak pevis beggee meneya.

¹¹ Lob alam ngahisekë delë ngaa sén Paulus vong agi, lob detahi lok ayej Lukaonia nebë, “Anutu luu depöö mehönon rak bedeluğ yam vu hil!”

¹² Bedenér Barnabas bë hir anutu-kuungsën Seyus, log Paulus nenér gagek, om denér yi bë hir anutu-kuungsën Hermes.

¹³ Anutu-kuungsën Seyus yi dub ti nedo ya los nyég böp sagu nenga, lob Seyus yi mehö-neko-seriveng vunek vu burmakau nalu maluh la rak sesik beko meyam aggata avi in bë losho alam saga dengis bedebesi seriveng vu luho.

¹⁴ Lok sinarë Barnabas lu Paulus dengo gagek sënë, lob luho ayoj maggin rot bedekweek hir röpröp, geluho deserög bedeya delok ya alam vuheng atov bedetahi bë,

¹⁵ “Alam-e! Ham nevongin bë gwevong va? Aluu mehönon meris mu nebë ham! Alu bë nanér Bengö Nivesa vu ham in ham gwevuu ham ngaa kuungsën saga na geham peggirin ham nom vu Anutu sën mala-tumsën degwa. Sën tung dob los yahek geloo los ngaa pin sën nedo lok lo.

¹⁶ Yönon, wirek Anutu lë mehönon mu, gedevong ngaa pin yoh vu yö kwaj.

¹⁷ Rék su vun yi rot in bë ham dugin yi rë. Gał nevong ngaa nivesa vesa vu ham mehönon. Nevong hob neto vu ham, los nevong beham nos anon nelok lok yi buk niröp. Nevong nos vu ham nebë saga, lob vong beham kwamin vesa.”

¹⁸ Luho devong gagek sagi bedenare saheng saheng rot in bë degérin alam saga besu debesi seriveng vu luho.

Detengwa Paulus Rak Gelöng

¹⁹ Lok alam Yuda vu Antiok los Ikonium deyam, lom delok alam saga ahëj, lob ahëj sengen bedetengwa Paulus rak gelöng. Dekuung bë diik ya, lom dedadii to meya dobnë.

²⁰ Lom alam sën denevong ving lo yam detetup yi, rék kedi rak beyah meya beggang. Log monbuk lom luho Barnabas kedi deya Derbe.

²¹ Luho denér Bengö Nivesa rangah vu nyég sagu, lob alam ngahisekë detu Yesu yi hur. Saga ggovek lok luho deyah Lustra los Ikonium, medetök yah Antiok vu distrik Pisidia ggökin,

²² bedevo niwëek lok Kerisi-yi-alam ayoj medegadu sir, log luho delev horek vu sir bë, “Ham ngo ayomin na timu vu Kerisi niwëek bemedo. Hil bë adok na Anutu-yi-nyég, rék mu hil gaço maggin namugin rë.”

²³ Lob luho deggooin alam la rak yoh vu beggang-bu pin saga in denatu ggev medegegin Kerisi-yi-alam, log ayej ggérin nos gedejom rak in sir medetung sir lok ya Mehöböp sën ayoj neya timu vu yi ggovek lo nema in bë gegin sir.

Paulus Luho Barnabas Deyah Antiok Ngwë Sën Neggëp Suria Lo

²⁴ Ggovek ya saga log luho deyoh ya distrik Pisidia medetök yah distrik Pampulia,

²⁵ lob luho denér Anutu yi gagek rangah ggëp Perga. Ggovek, log luho deluk medeya Atalia.

²⁶ Lok tum luho derak yağ vu Atalia, bedeyah medeya Antiok. Yiç Antiok saga sën wirek alam detung luho lok Anutu nema in bë gegin luho geluho na degevong yi huk sën luho denevong rot begwëbeng agi.

²⁷ Log luho detök yah Antiok lom mëm desupin Kerisi-yi-alam pin, log luho deturin ngaa pin sën Anutu nevong vu luho lo rangah, gedenér bë Anutu tatekin aggata vu alam-yu-ngwë bedeyoh vu bë ayoj na timu vu Yesu geving.

²⁸ Lob luho denedo buk ngahisekë ving Kerisi-yi-alam sagu.

¹ Lob Kerisi-yi-alam la vu Yuda deluk medeya Antiok bedenér gagek vu arij lo bë, “Nabë ham su sepa dok Moses yi horek begwerah* navimin rë, og Anutu su rëk geço ham nah rë!”

² Denér nebë sënë, lob Paulus lu Barnabas ahëj sengën rot vu sir bedevo gagek rak sir rot. Lob Kerisi-yi-alam deggooin Paulus lu Barnabas rak, galam la ving, in bë dejak medena Yerusalem bedebengwëng jak gagek rahsën* navij geving sinarë nyëdahis losho alam ggev.

³ Devong sir ya, lob ya deyoh aggata sën neyoh ya dob Ponisia lu Samaria lo, bedenér bengö vu Kerisi-yi-alam vu beggang-bu mahen mahen pin lok distrik luu saga bë alam dahis deggerin ayoj yah vu Anutu. Lob arij lo ahëj nivesa in.

⁴ Lob ya detök ya Yerusalem, lob Kerisi-yi-alam losho sinarë, galam ggev, deko sir rak. Lob Paulus lu Barnabas denér ngaa pin sën Anutu vong vu luho lo vu sir.

⁵ Rëk alam Parisai* la sën ayoj neya timu vu Yesu lo dekedi medenér yah bë, “Ham gwerah* navij, geham nanér vu sir nabë desepa dok Moses yi Horek geving, og mëm!”

⁶ Nebë saga lob sinarë nyëdahis losho alam ggev desupin sir in bë debengwëng jak medegero.

⁷ Medo denesap sir rak gagek hus adingsekë, lok mëm Pita kedi menér bë, “Arig lo! Ham rak ni bë wirek Anutu vo huk ggelek hil, log ggooin sa rak in bë sa nanér Bengö Nivesa vu alam dahis in degengo bedegevong geving.

⁸ Anutu rak mehönon pin ayoj ni, lob vo Anon Vabuung vu sir, nebë sën vo vu hil lo, in bë tato nabë nelë sir nivesa.

⁹ Su vong huk ti vu hil gevong huk agga ngwë vu sir rë. Gak ayoj ya timu vu yi lob yik saga vong bayoj niveseek rak.

¹⁰ Ma ham bë seggi Anutu in va? Sën ham bë gwebë ngaa maggin saga jak Kerisi-yi-alam kwaj-ë! Gak yik hil los hil kenu lo su ayoh vu bë kerë horek sagi geving rë.

¹¹ Gak hil nehevong ving bë Anutu nekö hil yah vu yi rak Mehöböp Yesu yi semusemu, lob yik nekö alam saga yah nebë saga ving.”

¹² Pita nér bë sënë, lob alam supinsën pin ayej ma, gedebë nengaj in Barnabas luho Paulus hir gagek sën luho deneturin ngaa böp aggagga pin bë Anutu vo niwëek vu luho beluho devong vu alam-yu-ngwë lo.

¹³ Luho denér ggovek log Yakobus kedi menér bë, “Arig lo, ham gwengo sa gagek rë!

¹⁴ Simon nér vu ham bë Anutu yam vu alam-yu-ngwë muginsën nebë sënë in goooin sir vahi jak bedenatu yi alam.

¹⁵ Lob alam-denenér-gagek-rangahsën yik denér gagek timu nebë sënë. Sën neggëp lok Anutu-yi-kapiya nebë:

¹⁶ ‘Nahub rëk sëk nam,

lob Davit yi dub sën tamang meto nedo lo, saga sëk dev jak nah gökin.

Yi ngaa pin sën petar ya lo, saga sëk bo mewis dok nah,
berëk medo nabë sën muginsën.

¹⁷⁻¹⁸ In mehönon vahi rëk deserö Mehöböp.

Alam-yu-ngwë sën sengo hooin sir rak in bë denatu sa ngaa lo pin.

Mehöböp sën vong begagek agi tök yam rangah wirek lo,
lob nér nebë sënë vu hil.’”

¹⁹ Log nér ving bë, “Om sa kwağ nevo bë hil su abo horek ngahisekë medeginengin alam-yu-ngwë sën deneggérin sir medeyam vu Anutu lo.

²⁰ Gak mëm hil ƙəpya ti na vu sir nabë su dega reggu sën alam denetung netu seriveng vu anutu-kuungsën lo, gesu degevong baggëb, log su dega reggu sën alam deneseyu kwaj medenediik lo, besu dega reggu nij kök.

²¹ Gak hil ngo arak ni bë mehönon denedo yoh vu nyéг pin medenér Moses yi horek lok dub-supinsën-yi yoh vu Buk-sewahsën-yi* pin rot beverup gwébeng.

Dekevu Ƙəpya Ya Vu Alam-yu-ngwë Sën Denevong Ving Lo

²² Lob sinarë losho alam ggev geKerisi-yi-alam pin dejoo ƙagek, log deg-goooin hir mehö luu rak in bë luho dena Antiok geving Paulus lu Barnabas. Deggooin Yudas sën arë ngwë nebë Barsabas geSilas, sën luho detu Kerisi-yi-alam hir ggev lo.

²³ Lom dekevu ƙəpya bedevo lok luho nemaj. Dekevu nebë:

He sinarë los alam ggev sën ham arimin lo he.

He ƙəvu ƙəpya dus ti sagi yök vu he arimin lo ham sën ham alam-yu-ngwë vu Ántiok los Suria, geKilisia.

²⁴ He hangó bë he alam la deyök bedenér horek ngahisekë vu ham bedevong ham ayomin maggin rak geham kwamin neketul lok. Rék he su anér vu sir bë degevong nabë saga rë.

²⁵ He hangó ƙagek sagi, lob mëm he ayomin timu, gehe joo ƙagek ggovek gemëm he hooin arimin luu sënë rak behevong luho deneyök vu ham ving he arimin luu sën he ahëmin ving luho pangsen lo, Barnabas lu Paulus.

²⁶ Luho su deneggöneng in navij bë rék malaj nama jak sën deneko hil Mehöböl Yesu Kerisi arë rak agi rë.

²⁷ Nebë sënë, lob he hevong Yudas lu Silas deyök ving luho in bë mëm luho denanér ƙagek sagi jak avij geving vu ham.

²⁸ Anon Vabuung nér vu he, behe joo ƙagek bë he su getung horek ngahisekë bedeginengin ham. Gak yik horek sagi sën mëm ham sepa dok.

²⁹ Ham su gwa reggu sën alam denesis in bë degetung seriveng vu anutu-kuungsën lo, geham su gwa reggu nij kök, geham su gwa reggu sën deneseyu kwaj medenediik lo, geham su gwevong baggëb. Nabë ham gwegin ham besu gwevong ngaa pin sagi rë, og rék nivesa rot.

Ƙagek ggovek saga.

Anutu geving ham begeving he.

³⁰ Ggovek, log mëm Kerisi-yi-alam devong sir medeluk medeya Antiok, bedesupin Kerisi-yi-alam pin ggëp sagu, log devo ƙəpya vu sir.

³¹ Detevin ƙəpya, lob kwaj vesa in ƙagek nivesa sën neggëp lok ƙəpya lo vo niwëek vu sir.

³² Lob alam-denenér-ƙagek-rangahsën luu sën Yudas lu Silas lo, denér ƙagek ngahisekë vu sir, bedevo niwëek vu sir bedegadu sir ving.

³³ Luho denedo hus ading teka ggëp Antiok ggovek, lok tum arij lo pin devong luho yah los ƙagek nahub, beluho deyah medeya vu alam sën devong luho ya lo.

³⁴ [Rék Silas yö vong yoh vu kwa menedo Antiok.]

³⁵ Log Paulus lu Barnabas denedo Antiok, belosho alam vahi denetahu mehönon medenenér Mehöböl yi Bengö Nivesa rangah vu sir.

Paulus Luho Barnabas Devasuh Sir

³⁶ Buk la ya ggovek lok Paulus nér vu Barnabas bë, "Alu anah mana galë arid lo vu nyéг pin rë, sën wirek alu anér Mehöböl yi ƙagek vu sir lo. In alu ajak ni nabë denedo nivesa ma ma!"

³⁷ Lob Barnabas bë geko Jon na geving luho. Jon sën arë ngwë nebë Markus lo.

³⁸ Rëk Paulus nér bë, “Mehö sagi sën wirek vuu aluu ggëp Pampulia gesu yam huk ving aluu rë lo, om alu su gako yi na geving!”

³⁹ Lob luho denér sir rot, lom devasuh sir beBarnabas kö Markus beluho derak yağ bedeya Kupros.

⁴⁰ Log Silas ya ving Paulus geKerisi-yi-alam deketag vu Mehöböp bë yi semusemu medo geving luho, log devong luho ya.

⁴¹ Luho ya deko lok distrik Suria los Kilisia, beluho devo niwëek lok Kerisi-yi-alam vu sagu ayoj.

16

Timoti Ya Ving Paulus Luhu Silas

¹ Ggovek log Paulus luho Silas ya deverup Derbe medeya Lustra ving. Lob Yesu yi hur ti nedo sagu arë nebë Timoti. Yuda avëh ti sën ayo neya timu vu Yesu lo nalu yi, gamaq Grik ti.

² Lob Kerisi-yi-alam vu Lustra los Ikonium denenér Timoti bë mehö nivesa.

³ Paulus ahë ving Timoti bë na geving yi, lob kö yi merah* navi. In kwa vo bë alam Yuda sën denedo agu, lob vong nebë sënë in derak ni bë Timoti ama Grik, om rëk dejuuk yi.

⁴ Lob detetuu aggata medeya deyoh vu beggang-bu ngahisekë, lob denevong gagek sën sinarë los ggev dejoo vu Jerusalem lo vu Kerisi-yi-alam pin gedenér vu sir bë desepa dok.

⁵ Lob mëm Kerisi-yi-alam devong ving niwëek ata, log alam denelok yam ving sir yoh vu buk, besir ngahisekë nerak.

Paulus Lë Alam Masedonia Ti Lok Pesepsën

⁶ Devongin bë dena distrik Asia* rëk Anon Vabuung nérin sir bë su dena denanér Anutu yi gagek vu alam Asia*. Lom verup detetuu aggata meya deko lok distrik Prugia los Galata.

⁷ Lob ya deverup lok distrik Musia hir den atov, lom kwaj nevo bë dedok na distrik Bitunia, rëk Yesu yi Anon Vabuung nérin sir.

⁸ Lob deyoh ya Musia hir den atov meya deto Troas.

⁹ Lob Paulus lë ngaa nebë pesepsën lok buk, geMasedonia ti nare getahi ya vu yi bë, “Gegök loo megenam distrik Masedonia megedok vu he!”

¹⁰ Paulus lë ngaa saga ggovek, log he pevis benesero yağ in bë ajak mana loo vahi distrik Masedonia, in he rak ni bë Anutu tahi he in bë he na nanér Bengö Nivesa vu alam sagu.

Ludia Ggérin Yi Tu Kerisi Yi Hur Avëh Ti

¹¹ Lob he rak yağ vu Troas besesor maya Samotrukia. Log monbuk lob he ya verup Neapolis,

¹² baya verup Pilipi sën alam Rom yam denedo lok benyëg bëpata kesuu beggang-bu pin vu distrik Masedonia lo. Lob he nado buk la vu nyëg saga.

¹³ Log Buk-sewahsën-yi* lob he heto mayoh bël nenga sën neggëp dus vu beggang agi aggata avi, behe ya matök vu nyëg len teka sën alam Yuda denesupin sir medenejom rak lok lo. Lob he tök rak avëh la gedesupin sir medenedo bël saga nenga, lob he heto nado ving sir manér gagek rangah vu sir.

¹⁴ Lob Tuatira avëh ti arë nebë Ludia ngo he gagek sagi. Avëh sënë nevong huk monë yi rak tob mala sagap, geyö nejom rak vu Anutu yoh vu buk. Nengo Paulus yi gagek lob Mehöböp ggérin ayo gebë nenga in.

¹⁵ Lob losho yi alam deripek bël ggovek lok nér bë, “Bë ham gwelë nabë sayog neya timu vu Mehöböp yönö, og ham dok nam medo sa beggang.” Jij he niwëek ata nebë sënë, lob he su ayoh vu bë keyëh aye rë.

Paulus Luho Silas Deya Karabus Pilipi

¹⁶ Buk ngwë lob tum he tetuu aggata maya nyëg jomraksam-sen-zi, lok hur avëh ti tök vu he lok aggata. Mehöti baço avëh sënë tu yi ngaa meris, lob yi avëh sënë yutoksən benenér gagek vunsen rangah. Lom avëh sagi ala neko monë bopata rak yi huk yutoksən sënë.

¹⁷ Lob avëh sagi sepa he los Paulus metahi bë, “Anutu vavunë yi alam sënë yönörot! Denenér aggata sën Anutu geko mehonon nah lo tato vu hil!”

¹⁸ Avëh sënë nevong nebë sënë rak buk, lob Paulus ni tebō rak, lom ggérin menér vu memö nipaya bë, “Senér rak Yesu Kerisi arë niwëek vu hong bë gedéein avëh sënë gegena!” Lob pevis bememö lëein avëh geto meya.

¹⁹ Lom avëh sagi ala lo pin delë bë hir bagosen degwa to meya, lob dejom Paulus luho Silas ahon mededadii luho ya telig vu alam ggev.

²⁰ Deko luho ya vu kiap log denér bë, “Alam Yuda luu sënë deyam in bë degevong bebegö berup dok hil nyëg.

²¹ In denenér bë hil sepa dok horek agga ti sën hil alam Rom hil su ayoh vu bë gevong ma sepa dok rë lo.”

²² Lob alam pin delok vu sir medenér gagek rak luho ving. Lob kiap kah luho hir tob ya in luho, log nér bedeveek luho rak beggi.

²³ Deveek luho rot ggovék, log detung luho lok ya karabus gedenér niwëek vu mehö negin beggang karabus bë gegün luho nivesa.

²⁴ Mehö saga ngo gagek niwëek sënë, lob tung luho lok ya beggang karabus ayo peggo, gedevingin luho vahaj ahon rak ngadoheng.

²⁵ Log buk vuheng rak lob Paulus lu Silas medo denejom rak los denevong raro vu Anutu, galam karabus pin medo denengo luho.

²⁶ Lob pevis bejemapi ggee bopata beggee rak beggang karabus los mudeng pin, lob reping pin tahinin avuti, gesëng puh in alam karabus pin.

²⁷ Lob mehö negin karabus kedi melë bë reping pin tahinin, lom kuung bë alam karabus to deya pin, lom tur yi paëp-yu-anil in bë yö tetev yi benadiik.

²⁸ Rëk Paulus tahi niwëek ya vu bë, “Su gebasap hong! In he pin nado!”

²⁹ Log mehö negin karabus tahi bedeko ram yam. Log serög meluk ya karabus ayo, rëk neggoneng rot genelék, lob petev meneggëp lok Paulus lu Silas vahaj.

³⁰ Log li luho to meyah dobnë genér bë, “Mehö bop luho! Sa gevong nabë va in Anutu geko sa nah vu yi?”

³¹ Lob luho denér vu yi bë, “Ayom na timu vu Mehöbop Yesu, og rëk Anutu geko hong los hong alam geving nah vu yi.”

³² Lob mëm luho detatekin Mehöbop yi gagek rangah vu losho yi alam sën deneggëp lok yi beggang lo.

³³ Lob buk vuheng rak rëk ko luho beya meripek beggi niben. Lom pevis belosho yi alam pin deripek bël lok yik buk saga.

³⁴ Log ko luho lok yah yi beggang ayo bevo nos vu luho, log losho yi alam ayoj tee yi in ayoj ya timu vu Anutu.

³⁵ Log heng to, lob kiap devong ahëvavu la ya medenér bë, “Ham gweko mehö luu saga vér in karabus bedenah bej!”

³⁶ Lob mehö negin karabus yah menér gagek sënë vu Paulus bë, “Kiap devong gagek yam bë melu nah. Om melu dëein beggang karabus na gemelu na los gagek nahub.”

³⁷ Rëk Paulus nér vu sir bë, “Aluu alam Rom, rëk alu su hevong ngaa nipaya ti in bë degetung aluu duk na karabus rë. Gaç yö desis aluu meris mu rak alam pin malaj gedetung aluu yam karabus. Log gwëbeng mak bë degetii aluu vunsen geto mena? Ma rot! Yö denam medegeli aluu geto menah dobnë.”

³⁸ Lob ahëvavu deko gagek sënë meyah denër vu kiap lo, lob kiap dengo bë luho alam Rom yön, lom deggoneng rot.

³⁹ Lob ya denër gagek nahub los kwaj paya vu luho gedeli luho to deyah dobnë. Log denër vu luho bë luho degevuu nyëg sënë gedena.

⁴⁰ Lob luho to deya in beggang karabus, geto deyah Ludia yi beggang, bedelë Kerisi-yi-alam bedenër gagek vahi vu sir in bë bo niwëek dok ayoj. Log luho deya.

17

Alam Tesalonika Devongin Bë Dengis Paulus Luho Silas

¹ Luho deya rak meya deverup Ampipolis, lob luho dekesuu nyëg sagi geya deverup Apolonia, bedekesuu geya deverup Tesalonika. Sën alam Yuda hir dub-supinsën-yi ti nedo lo.

² Lob Paulus vong ggökin yah nebë sën nevong yoh vu nyëg lo. Lok ya dub-supinsën-yi ving alam Yuda lok Buk-sewahsën-yi* metatekin Anutu-yi-kapiya yoh vu soda löö vu sir.

³ Nér Anutu yi gagek degwa tato getatekin vu sir bë Anutu yö joo gagek ggovék ya bë Kerisi duk nam dob begeko kerus menadiik, gekedi jak nah gökin. Log nér bë, “Yesu sën senér bengö vu ham lo, saga Mehö sën Anutu ggooin rak in bë geço hil nah lo.”

⁴ Lob sir sën dengo yi gagek lo la deggerin sir medesepa luho Silas. Galam Grik la sën denejom rak vu Anutu lo yu bögata detamuin luho. Lob avëh los bengöj-ggoreksën ngahisekë devong nebë sënë ving.

⁵ Rëk alam Yuda ayoj sis yi rot in alam denesepa Paulus luho Silas, lob debago alam sën nijpaya beyuj-lul-kök lo la ggëp telig, gedesupin mehönon ngahisekë rot beya delok alam beggang saga ahëj, bahëj sengën rak bededun bögata verup. Ya deggerin Yason yi beggang medesero Paulus luho Silas in bë degeko luho geto dena dobnë vu alam.

⁶ Rëk su detök vu luho rë, lob dedadii Yason losho Kerisi-yi-alam vahi to deya dobnë bedeko sir ya denare lok kaunsor malaj, log detahi bögata bë, “Alam sën denelok alam ahëj yoh vu nyëg pin bë degevong paya lo, sën gwëbeng deverup vu hil-ë.

⁷ Lob Yason sënë ko sir lok ya yi beggang. Alam saga sën denekeyëh alam Rom hir mehö-los-bengö Sisar* yi horek, gedenenér bë mehö-los-bengö ngwë nedo arë nebë Yesu.”

⁸ Kaunsor losho alam pin dengo gagek sënë lob newaj rak.

⁹ Lob denër beYason losho yi alam debago sir, gedenenér vu sir bë degegin Paulus luho Silas nivesa in su degevong bebegö berup. Log delëein sir medeya.

Paulus Luho Silas Devong Huk Vu Beroya

¹⁰ Lok pevis beKerisi-yi-alam devong Paulus lu Silas deya Beroya lok buk. Luho ya deverup Beroya, lob luho delok ya alam Yuda hir dub-supinsën-yi ayoj.

¹¹ Lob alam Yuda sën denedo Beroya agu sir alam nijvesa rot kesuu alam Yuda vu Tesalonika. In deko Anutu yi gagek rak mahëj ving. Detevin Anutu-yi-kapiya yoh vu buk in bë dejaç ni nabë luho denenér gagek anon ma ma.

¹² Lob alam Yuda ngahisekë losho alam Grik los bengöj-ggoreksën vahi ayoj ya timu vu Yesu. Sir maluh gavëh.

¹³ Ggovék lok alam Yuda vu Tesalonika dengo Paulus bengö bë nenér Anutu yi gagek ggëp Beroya. Lob deya nyëg sagu, medetetuhin alam sagu in bë ahëj sengën jak vu Paulus losho alam sén denesepa yi lo.

¹⁴ Lob Kerisi-yi-alam depevis medevong Paulus ya loonë, geSilas lu Timoti denedo Beroya.

¹⁵ Lob alam sën deko Paulus ya aggata lo deli ya meto Atens gedeneyah, lom deko gagek meyah denér vu Silas lu Timoti bë luho dena vu Paulus pevis.

Paulus Nér Gagek Ggëp Atens

¹⁶ Paulus medo negin luho ggëp Atens, lok lë alam nyëg sagu bë denesepa lok hir anutu-kuungsën ngahisekë rot, lob ayo maggin rot.

¹⁷ Lob lok ya dub-supinsën-yi belosho alam Yuda denesap sir rak gagek. Log nevengwëng ving alam-yu-ngwë sën denejom rak ving alam Yuda lo ving. Log neya telig yoh vu buk menenér gagek vu alam pin sën yam denedo lo.

¹⁸ Lob losho alam los kwaj bëp la vu Epikurius hir dub, gela vu Stoik hir dub bedemehoo sir, lob denér bë, “Mehö gagek jeggin jeggin saga bë nanér gagek re?” Lob sir la denér bë, “Mak bë nanér alam nyëg la hir anutu!” Nér bë sënë in Paulus nér gagek rak Yesu los kendiraksën.

¹⁹ Lom deko Paulus ya hir beggang kaunsor ggëp Kedu Ares medelok tepék in yi bë, “Yoh vu bë he gango gagek mewis sën genenér agi lo degwa?

²⁰ He hango hong gagek rëk yö agga ti, om he hevongin bë gango gagek sagi los degwa!”

²¹ In yiç alam Atens sogek ving alam nyëg ngwë sën yam denedo Atens lo pin su kwaj nevo ngaa ngwë rë. Gak denedo in bë degengo gagek mewis medebengwëng jak mu.

²² Lob Paulus nare lok kaunsor vu Kedu Ares vuheng atov genér bë, “Ham alam Atens! Seraç ham nimin bë ham kwamin vo anutu pin menegin sir nivesa.

²³ Lob sa hakò lok nyëg mehalë ham jepö sën ham netung in bë ham najom jak vu sir lo. Lom sa halë jepö ti geham kwevu gagek rak neggpé nebë ‘Anutu sën hil dugin lo yiyi’. Om anutu sën ham dugin rëk ham nejom rak meris mu vu yi lo, sën gwëbeng sa bë nanér yi gagek vu ham.

²⁴ Anutu sën tung dob los ngaa aggagga pin sën denedo lok lo, og Anutu saga sën yi Mehöbëp sën tu yagek los dob ala. Rëk su nedo lok dub sën mehönon denelev rak nemaj lo rë.

²⁵ Mehönon su deyoh vu bë dedok vu yi rë, in su neraç vu in ngaa ti rë. Gak yö vong bemehönon denedo vesaj bemedo malaj netum, gevo ngaa nivesa vesa pin vu sir.

²⁶ Lob vong bemehönon pin depum rak degwa timu bedeyoh vu nyëg pin vu dob, geyö tung hir buk los den atov pin vorot.

²⁷ Nevong ngaa nebë saga in bë mehönon pin kwaj bo Anutu gëp ayoj. Genabë desero yi, og rëk denatök jak yi, in su nedo ading in hil rë.

²⁸ Gak hil nado vesad gemedo nahee los nehevong hil ngaa pin degwa rak yi timu. Nebë sën ham alam kwaj bëp la denenér bë, ‘Hil degwa yi yönöñ!’ lo.

²⁹ Om nabë hil degwa Anutu, og hil su kwad bo nabë Anutu ni nebë ngaa sën mehönon denesemu rak goor ma seriva ma gelöng lo rë.

³⁰ Wirek sën mehönon dugin Anutu lo, og Anutu yö lë gbovek ya rëk su kevoh sir ya rë. Rëk gwëbeng og nér niwëek vu mehönon pin vu dob bë degérin sir.

³¹ Log yö ggooin buk ti rak vorot in bë gengo mehönon pin hir gagek mebo nyëvewen vu sir niröp. Lob yö ggooin mehöti rak in huk sagi, gevong yi mekedi rak yah vu bedub in bë tato vu hil nabë yiç mehö lo sagi.”

³² Alam lo dengo gagek bë alam-diiksën dekedi jak nah vu bedub, lob vahi denöp rak yi, rëk vahi denér bë, “Nahüb rëk genanér gagek sënë gökin nah vu he behe gango!”

- ³³ Denër ggovek log Paulus vuu sir geto meya.
³⁴ Rék mu alam ti ti deggérin sir bayoj ya timu vu Yesu medetamuin Paulus medeya. Ti arë nebë Dionusius sën kaunsor Kedu Ares ti, log avëh ti arë nebë Damaris, galam la ving.

18

Paulus Vong Huk Ggëp Korint

- ¹ Paulus nedo Atens ggovek log ya Korint.
² Lob tök vu Yuda ti arë nebë Akwila geyi nyëg Pontus. Luho venë Priskila yö sôb devuu Itali gedeyam Korint, in alam Rom hir mehö-los-bengö Klaudius yö tii alam Yuda pin bë degevuu Rom gedena. Lob Paulus ya vu luho
³ in yiķ lööho hir huk timu, om nedo ving luho bemedo denesemu sël beggang-yi.
⁴ Lob Paulus neya Yuda hir dub-supinsën-yi pin menenér vu alam Yuda los alam Grik bë ayoj na timu vu Yesu.
⁵ Lok Silas luho Timoti vu Masedonia medeto, lom mëm Paulus nenér gagek yoh vu buk pin vu alam. Nér gagek niwëek vu alam Yuda bë Yesu yiķ yi Mehö sën Anutu ggooin rak in bë geko hil nah lo.
⁶ Rék dekeyeh yi gagek gedenér pelë rak yi, lob Paulus tetëhin kebus to in yi tob log nér vu sir bë, “Bë ham malamin nama, og yö degwa vu ham, su sa ngaa rë. Gesa naya in sena vu alam-yu-ngwë.”
⁷ Lob lëein dub-supinsën-yi geto meya merak ya alam-yu-ngwë ti arë nebë Titius Yustus yi beggang benedo ving yi. Mehö sënë yi mehö nejom rak vu Anutu, lob yi beggang nedo dus vu Yuda hir dub-supinsën-yi.
⁸ Yuda hir dub-supinsën-yi ala arë nebë Krispus, lob losho yi alam deggérin sir bayoj ya timu vu Mehöböp. Galam Korint ngahisekë dengo Paulus aye medevong ving bederipek bël.
⁹ Log buk ti lob Paulus lë ngaa ti nebë pesepsën geMehöböp nér vu yi bë, “Su gegöneng! Gak hongek genanér gagek rangah! Su genajom hong ahon!
¹⁰ Sa nado ving hong, om mehöti su rék ngis hong rë, in alam ngahisekë vu nyëg böp sënë rék denatu salam.”
¹¹ Lom mëm Paulus nedo Korint metatekin Anutu yi gagek vu sir yoh vu ta ti, gekwev nemadvahi-mevidek-ti.
¹² Rék nahub geGalio tu alam Akaya hir kiap böp, lob lok buk saga alam Yuda denér gagek revuh ti gedeko Paulus ya gagek ggëp beggang-gagek-yi,
¹³ gedenér gagek tetuhinsën rak yi bë, “Mehö sagi netahu alam bë denajom jak vu Anutu og desepa dok aggata ngwë medekeyeh he horek.”
¹⁴ Lob Paulus bë nanér gagek nah, rék Galio nér vu alam Yuda mugin bë, “Ham alam Yuda, nabë gagek nipaya soğek ma, ngaa nipaya ti neggëp vu mehö sënë yönö, og yoh vu bë mëm sa gango ham los ham gagek.
¹⁵ Gak nabë ham yam lok tepëk in sa in gagek meris meris ma, rak ham ngo ham degwa la, ma rak ham alam Yuda ngo ham horek, og maam nök gëp! Ham ngo semu! Sa niğ lël bë sa su gango gagek in ngaa nabë sënë!”
¹⁶ Log tii sir to deyah dobnë.
¹⁷ Nebë saga, lob tum alam Yuda deggérin yah beyö dejom hir dub-supinsën-yi ala ti arë nebë Sostenes ahon, bedeveek yi lok beggang-gagek-yi mala. Rék Galio su nér gagek ti rak sir rë.

Paulus Yah Antiok Vu Suria

- ¹⁸ Paulus nedo Korint hus ading teka ving rë, lok jom Kerisi-yi-alam nemaj geraç ya yağ in na distrik Suria. Lob Priskila luho regga Akwila deya ving yi.

Lööho detök ya Senkria, lob mëm Paulus keping yu viis in buk yah verup lok buk sën aye ggérin yi neggëp Anutu mala wirek lo bë su rëk keping yu rë lo.

¹⁹ Log ya deverup Epesus lob vuu luho medenedo nyëg sënë, geyö ti luk ya dub-supinsën-yi ayo menér gägek vu alam Yuda.

²⁰ Lob alam saga denér vu yi bë medo buk la geving sir rë, rëk su sepa lok ayej rë.

²¹ Gaķ jom nemaj gesemu gägek vu sir bë, “Nabë Anutu su nanerin sa rë, og sëk nom berup vu ham buk ngwë gökin.” Log rak ya yağ ti ggëp Epesus meya.

²² Yağ ya meya nedo Sisarea, lob Paulus rak ya Yerusalem bejom Kerisi-yi-alam nemaj, log mëm luk meyah Antiok.

Paulus Neko Lok Nyëg Netu Beron Löö

²³ Paulus ya nedo buk la ggovek, log kedi rak vu Antiok meyah beya meyoh vu distrik Galata los Prugia hir nyëg mahen mahen pin meya nevo ǵadu lok Kerisi-yi-alam pin ayoj.

Apolos Nér Yesu Bengö Rangah

²⁴ Lob Yuda ti vu Aleksandria yam nedo Epesus, arë nebë Apolos. Sën yi mehö-vengwëngsën-yi, geyö rak Anutu-yi-ķapiya ni nivesa rot.

²⁵ Detahu yi lok Mehöböp yi aggata yō wirek vorot, gaķ Yesu og su rak ni rë. Rëk ayo niwëek in bë nanér bengö rangah, lob nér niröp rot vu sir. Gaķ mëm Jon og mëm lë yi buk sën neripek alam rak bël lo rak mala,

²⁶ om mëm mehö saga nér los ayo niwëek ata lok alam Yuda hir dub-supinsën-yi. Lok mëm Priskila luho Akwila dengo yi lob mëm deko yi ya vu luho beluho denér Kerisi yi aggata tato niröp rot vu yi.

²⁷ Lob nahub gApolos kwa vo bë na Akaya, lob Kerisi-yi-alam vu Epesus deyogek in aye bë gevong nabë sënë, lom dekevu ķapiya vu Yesu yi hur vu Akaya bë degeko yi jak. Apolos tök ya Akaya lob Anutu vong semusemu vu yi belok vu alam sën ayoj neya timu vu Yesu lo niwëek rot.

²⁸ In niwëek rot benér yah bedahun alam Yuda hir gägek rak alam pin malaj, getato vu sir bë Anutu-yi-ķapiya nér meneggëp rangah nebë Yesu yiğ yi Mehö sën Anutu ggooin rak in bë geko hil nah lo.

19

Paulus Vong Huk Vu Epesus

¹ Apolos nahën nedo Korint, gePaulus yoh ya distrik Asia* vuheng atov metök ya Epesus, lob tök rak Kerisi-yi-alam la ggëp sagu.

² Lob lok tepék in sir bë, “Sën ham ayomin ya timu vu Yesu lo, lob mak Anon Vabuung lok yam ggérin ham ayomin ving-a?” Lok denér yah vu bë, “Ma! Mehöti su nér Anon Vabuung ti bengö mehe hangó rë.”

³ Lob Paulus lok tepék yah ggökin bë, “Log deripek ham rak bël nebë tena?” Lom denér yah vu bë, “Deripek he nebë sën Jon neripek alam lo.”

⁴ Lom Paulus nér yah bë, “Wirek Jon nér vu alam bë degérin ayoj bedejipek bël, log nér vu sir ving bë nahub rëk ayoj na timu vu mehö sën rëk tamuin yi menam lo. Mehö sagi arë nebë Yesu.”

⁵ Dengo Paulus yi gägek saga lob denér meripek sir rak Mehöböp Yesu arë.

⁶ Lob Paulus bë nema rak sir, lob pevis bAnon Vabuung lok yam ggérin ayoj medenér alam nyëg ngwë ayej aggagga, bedenenér gägek nebë alam-denenér-gägek-rangahsën.

⁷ Sir yoh vu nemadluho bemaķ videk luu.

⁸ Log Paulus lok ya alam Yuda hir dub-supinsën-yi betatekin Anutu-yi-nyëg degwa rangah vu sir bejij sir yoh vu kwev löö.

⁹ Rëk alam la ayoj niwëëk rot gesu denevong ving rë. Gedenenér gagek nipaya rak Mehöböp yi aggata rak alam malaj. Lob tum Paulus kehe yi in sir geya, lob ko alam sën denesepa lok yi gagek lo rak menenér gagek vu sir yoh vu buk pin ggëp Turanus yi dub-tatekinsën-gagek-yi.

¹⁰ Bevong nebë sënë yoh vu ta luu, lob alam Yuda los Grik pin sën denedo Asia* lo dengo Mehöböp yi gagek.

Gagek Rak Siva Nalu Maluh Lo

¹¹ Anutu vong ngaa bëp bëp lok Paulus nema,

¹² lob tum alam deneko agesip los tob la sën Paulus navi nerak lo beya denetung rak alam nijraksën, lob hir niraksën nemaya. Gememö tó deneya in sir la ving.

¹³ Log alam Yuda sën denevengev rak tupaaķ medeneko lok nyëg pin in bë degetii memö na in alam gedegeko monë jak lo la denér Mehöböp Yesu arë gedeneseggi in bë degetii memö na in alam. Bedenenér bë, “Ham gwevong noh vu sayeg in sa nanér vu hong rak Yesu arë sën Paulus nér gagek rak yi lo!”

¹⁴ Lob alam Yuda hir alam-deneko-seriveng hir ggev ti arë nebë Siva, lob nalu lo nemadvahi-bevidek-luu denevong huk nebë sënë.

¹⁵ Rëk memö nér yah vu sir bë, “Yesu saga serak ni. Geserak Paulus ni ving. Gak mu ham re lo?”

¹⁶ Lob mehö sën memö negwang ya yi lo, pesöng ggök sir gesis sir pin bekweek hej tob bedekeo nipaya rot, bedepiv kök medeveya meto deyah dobnë los ahëj töksën.

¹⁷ Ggovek rëk alam Yuda los Grik pin sën denedo Epesus derak ngaa sënë ni, lob sir pin deggoneng bëpata gedeko Mehöböp Yesu arë rak.

¹⁸ Log alam sën ayoj neya timu vu Yesu lo vahi deyam ving medenér sën denetung bu rak ngaa pin lo rangah gedevuu ya.

¹⁹ Galam ngahi sën denevong parahek los naböö lu ngaa lo desupin hir kapiya parahek los naböö yi gedevesi rak ya nengwah rak alam pin malaj. Lob detevin kapiya sënë yi monë sën denebago rak lo, lob yoh vu monë gahis 50,000.

²⁰ Lob Mehöböp yi huk niwëëk rak nebë sënë genetato yi niwëëk bë yi bëpata bekesuu.

Alam Dahis Depemëgin Kerisi-yi-alam

²¹ Paulus lë ngaa pin saga ggovek, log kwa vo bë na distrik Masedonia los Akaya lok mëm nah mena Yerusalem. Nér bë, “Sena sagu govek rë, lok sena galë Rom geving.”

²² Lob vong yi mehö luu sën denelok vu yi lo demugin medeya distrik Masedonia, Timoti lu Erastus. GePaulus yö ti nahën nedo ggëp distrik Asia*.

²³ Lob lok buk saga, alam demehoo sir in Yesu yi aggata gebë dengis sir rak degwa nebë sënë:

²⁴ Mehöti arë nebë Demetrius nedo belosho yi hur ngahisekë denesemu ngaa rak seriva. Denesemu anutu-avëh-kuungsën Artemis yi dub kenu mahen mahen rak seriva in alam debago.

²⁵ Lob Demetrius sënë supin yi hur pin ving alam sën yik denevong huk nebë agi genér vu sir bë, “Alam-e! Ham ngo rak ni bë hil nehaço monë nivesa rak hil huk seriva sënë.

²⁶ Lob ham rak ni ving nebë mehö sën Paulus lo lok alam ngahisekë rot ahëj, beggerin ayoj rak yi gagek sën nenér nebë anutu pin sën hil nesemu rak nemad lo, saga og su anutu anon rë. Lob su vong nebë sënë vu hil Epesus mu rë, gak vong yoh vu distrik Asia* pin ving.

²⁷ Lob Paulus yi gagek sagi su rëk gevong balam degeruu demij vu hil huk-monë-yi sënë mu rë. Gak rëk dahun anutu-avëh bëp Artemis yi dub vabuung sënë na geving. Gwëbeng alam distrik Asia* los alam vu dob pin denekö are rak, rëk mu nabë Paulus medo nanér gagek nabë saga, og rëk hil anutu-avëh bëpata los niwëek sënë rëk natu ngaa meris barë nama na.”

²⁸ Dengo gagek sënë lob ahëj sengën bëpata rot gedetahi rot bë, “Hil Artemis vu Epesus yi bëpata rot!”

²⁹ Detahi bëpata rot nebë saga galam pin vu nyëg saga dereseeh rur bëpata mekedi deya. Dekedi lok ti medeserög medeya beggang-supinsën-yi, lob dejom Gayus luho Aristarkus ahon mededadii luho ya ving sir. Luho vu distrik Masedonia rëk luho deyam ving Paulus.

³⁰ Paulus vongin bë begi na sir vuheng benanér gagek vu sir, rëk Yesu yi hur deggërin yi.

³¹ Log alam distrik Asia* hir ggev bëp la, og losho Paulus yö denerak nij, om devong gagek ya vu yi ving bedenér niwëek vu yi bë su dok na beggang-supinsën-yi.

³² Lob alam ngahisekë saga deneketul lok rot, in sir vahi denetahi gagek agga ti gevahi denetahi agga ngwë, lob alam vahi su derak gagek sën desup sir in lo degwa ni rë.

³³ Lob alam Yuda derot Aleksander ya nare malaj galam vahi denér bë mëm yö nerak gagek degwa ni. Lom Aleksander varah nema rak gebë nanér gagek tato vu sir.

³⁴ Rëk ma gederak ni bë yi Yuda ti, lob sir pin ayej lok ti gedenetahi rot bë, “Hil Artemis vu Epesus yi bëpata rot!” Detahi nebë saga yoh vu nyëg mala luu.

³⁵ Medo denevong medenevong, lok mëm mehö sën tu nyëg bëp Epesus hir ggev benekevu hir gagek lu ngaa lo vong bededuj ma, log nér vu sir bë, “Ham alam Epesus! Mehö re rëk dugin nyëg bëp Epesus nabë negin avëh bëp Artemis yi dub los kenu gelönг sën luk yam vu yağek lo?

³⁶ Mehöti su yoh vu bë keyëh gagek sagi rë. Om ham ayemin nama, geham su pevis megwevong ngaa ti.

³⁷ Ham ngo ko mehö luu sënë yam, rëk mu luho su deggodek dub yi ngaa ti rë. Geluho su denér pelësën rak hil anutu-avëh rë, gema!

³⁸ Om nabë Demetrius losho yi hur hir gagek ti neggëp vu mehöti, og bukgagek-yi neggëp. Gekiap bëp nedo. Om yö rëk gengo hir gagek.

³⁹ Genabë ham gagek la nahën neggëp, og ham semu dok supinsën yi buk niröp.

⁴⁰ Rëk mu alam Rom rëk denanér hil nabë hil hevong begö verup gwëbeng gedegwa ma! Genabë dedok tepëk in hil in supinsën nipaya sënë degwa, og gagek ti su neggëp in bë hil rëk nanér dok nah vu sir rë!”

⁴¹ Mehö sën nekevu gagek lu ngaa lo nér nebë sënë, log kevoх supinsën ya bedeketëkin sir.

20

Paulus Ya Meko Lok Distrik Masedonia Los Grik

¹ Gagek sënë ahë yes rak ggovek, log Paulus supin Yesu yi hur lo deyam vu yi, menér gagek vahi vu sir in bë bo niwëek dok ayoj. Log jom nemaj geya rak beya distrik Masedonia.

² Ya meyoh vu nyëg pin menér gagek ngahisekë in gadu Kerisi-yi-alam beya verup dob Grik,

³ lom nedo sagu yoh vu kwev löö ggovek, log bë jak yağ mena Suria. Rëk ngo bë alam Yuda dejoo gagek bë dengis yi menadiik, lom sepa vaha meyoh distrik Masedonia beyah.

⁴ Yah log Purus nalu Sopater vu Beroya, gAristarkus lu MonSekudus vu Tesalonika, geGayus vu Derbe, geTimoti, geTukikus luho Tropimus vu distrik Asia*, bedeneya ving yi.

⁵ Alam sënë demugin meya denegin alu Paulus vu Troas.

⁶ Log alu halé Buk-ggoksën-yi* ggovek log alu hevuu Pilipi galu araƙ yağ maya. Alu aya buk nemadvahi lok mém atök ya vu sir ggëp Troas behe nado soda ti.

Etikus Vës Vu Troas Lok Vesa Lok

⁷ Lob Buk-sewahsën-yi* seuksën, lob he supin he in bë ağa nos los Pasa. Lob Paulus nér gagek vu alam, in monbuk og bë na jak. Lob nér gagek hus ading rot vu sir bebuk vuheng rak.

⁸ Lob detaggi lok ram ngahisekë benare lok beggang ayo vavunë sën he nasupin he lok lo.

⁹ Lob maluh magäm ti arë nebë Etikus nedo rak veluung avi ayööng yi, gePaulus nenér gagek hus ading rot vu sir. Lob Etikus mala neggëp rot, lob ggëp yiing lom vës vu beggang ayo ti sën tëb netu löö vu vavunë lo, beyam dob. Lob deluk meya devér yi rak rëk diik.

¹⁰ Lok Paulus luk meya tabuu mehö magäm saga genér bë, “Ham su newamin jak, in anon nahën nedo lok yi.”

¹¹ Lob Paulus rak yah vavunë belosho alam saga debu brët medegga. Ggovek lok nér gagek hus adingsekë vu sir rot benyëg heng, log ya rak.

¹² Gedeko maluh magäm sënë medeya. Rëk su diiķ rë genedo vesa, lob kwaj vesa rak yah.

Paulus Vu Troas Meya Miletus

¹³ Paulus nér mugin bë noh dob mena geto Asos, lob mém he gaço yi jak nom yağ vu sagu. Lob he rak yağ bamugin baya nehegin yi ggëp Asos.

¹⁴ Lok Paulus yök to metök vu he, lob he haço yi rak yom yağ mehe los aya Mitulene.

¹⁵ He kesuu Mitulene gaya, lob he hëp benyëg heng, gehe ya verup dus vu Kios. Log he ya bebuk lok yah geheng, lob mém he ya matök ya Samos. Lok he hëp yah beheng to, log mém he ya matök ya Miletus.

¹⁶ Paulus kwa vo vorot bë kesuu Epesus gena in nilël bë su medo distrik Asia* pangsen. Gaço bë pevis in kwa vo bë gelë Buk-supinsën-yi sën denenér bë Pentikos lo, gëp Yerusalem.

Paulus Jom Alam Epesus Nemaj

¹⁷ He tök ya Miletus, log Paulus vong gagek ya Epesus in Kerisi-yi-alam hir ggev lo bë denam vu yi.

¹⁸ Deverup vu yi lob nér vu sir bë, “Ham ngo rak ngaa pin sën sa nehevong wirek lok sën sa nahën neverup mewis ggëp distrik Asia* lo ni.

¹⁹ Ham rak ni bë alam Yuda dejoo gagek vunsën beron ngahisekë in bë dengis sa, lob saga vo maggin vu sa pangsen. Rëk sa su haço sa rak rë, gaço sa malag ruķ keseh in Mehöbüp yi huk gesa medo nehevong.

²⁰ Sa su vun gagek nivesa ti rë, gaço senér rangah behevong ngaa pin in bë dok vu ham. Gesenér rangah vu ham lok ham supinsën, gelok ham beggang ayo ving. Besagač ham rak ni.

²¹ Senér gagek niwëek rak buk vu alam Yuda, gevü alam Grik in degérin ayoj nah vu Anutu, gayoj na timu vu hil Mehöbüp Yesu.

²² Om ham gwengo rë! Anon Vabuung negejiin sa bë sena Yerusalem. Lob mak va rëk natök vu sa vu sagu? Sa dugin.

²³ Rëk Anon Vabuung tatekin vu sa yoh vu nyég pin sën seja lo meserač ni bë sék natök vu ƙarabus gengaa maggin ngahisekë rëk deginengin sa.

²⁴ Rëk sa su kwaǵ nevo navig sënë bë ngaa anon rë. Sa su niǵ wëek ata bë najom ahon rë, gak sa bë sepa dok aggata sën sa nesepa lok lo, benama na rë. Sa bë semu huk sën sa hakò vu Mehöböp Yesu lo na. Huk sën sa nanér Bengö Nivesa jak Mehöböp yi semusemu lo.

²⁵ Om ham gwengo rë! Wirek seyök vu ham besa hakò lok menanér gagek rak Anutu-yi-nyég. Rëk gwëbeng serak ni bë ham su rëk gwelé sa malag gökin nah rë.

²⁶ Nebë saga, om gwëbeng sa bë nanér vu ham nabë: Nabë ham ti nadiik bemala nama, og su degwa vu sa rë,

²⁷ in sa su höneng rë, gak sa tatekin Anutu kwa pin los dahis vu ham.

²⁸ Om ham gwegin ham nivesa, gegwegin Kerisi-yi-alam vahi geving, in Anon Vabuung ggooin ham rak tu alaj. Ham gwegin ham nivesa beham gwegin Mehöböp yi alam sën yö baǵo sir rak nikök lo geving.

²⁹ In serač ni bë sék gevuu ham gesena, log rëk alam gagek kuungsën la nabë anöö bemën nij paya rëk desarömin sir geving ham, lob degevong paya vu Kerisi-yi-alam.

³⁰ Geham ggev la rëk dekedi medenanér gagek kuungsën la in dedadii Kerisi-yi-alam nah detamuin sir.

³¹ Om ham gwegin ham noh vu buk. Ham kwamin bo nabë sa tato aggata niröp vu ham buk los rangah yoh vu ta löö. Gesa nasu in ham pin ti ti.

³² Lob gwëbeng sa hetung ham lok ya Anutu nema, gelok yi gagek semusemu ayo, lob saga yoh vu bë bo niwëek vu ham gemém ham rëk gweko ngaa nivesa vesa pin sën Anutu rëk gevong vu alam pin sën yö ggooin sir rak tu yi alam lo.

³³ Sa su malag anon in mehöti yi seriva ma goor ma tob lu ngaa ti rë.

³⁴ Gak ham ngo rak ni bë sa nemag sënë yö jom huk belok vu sa in ngaa sën sa narak vu in lo. Genelok vu alam sën denesepa sa lo ving.

³⁵ Sa nehevong huk nebë sënë in tato vu ham nabë hil gevong huk niwëek in hil adok vu alam sekëj masën. Gehil kwad bo gagek sën Mehöböp Yesu yö nér lo nebë, ‘Mehöti sën nabë bo ngaa vu mehö ngwë, gesu kwa bo nabë rëk geko nyëvewen dok nah rë lo, og kwa vesa rot kesuu kwa-vesasën sën kwa vesa in ngaa sën mehö ngwë denevo vu yi lo.’ ”

³⁶ Paulus nér gagek saga ggovek, log yun lus gejom rak ving alam ggev pin.

³⁷ Lob sir pin desu rot gedekebi Paulus ahon gedemul* yi in bë rëk gevuu sir gena.

³⁸ Ayoj maggin rot in Paulus nér bë su rëk degelé yi gök nahin rë. Log mém deko yi meya detung rak ya yag.

21

Paulus Rak Ya Yag In Na Yerusalem

¹ He hevuu sir gehe rak ya yag maya, baya heto sesor niröp maya Kos. Geheng to lob he ya rot batök ya Rodos. Lob he kesuu Rodos gehe ya verup Patara.

² Lob he tök rak yag ti vu saga geneya los Ponisia. Lob he rak ya baya.

³ He ya heto halë Kupros neggëp ya los he nemamin këj, lob he kesuu gaya rot baya neto nyég böp Suria malok ya Ture. In yag bë getung kupek duk gëp nyég sagu.

⁴ Lob he ya matök rak Kerisi-yi-alam la vu sagu, lob he nado soda ti ving sir. Lok Anon Vabuung vér kwaj lob denér vu Paulus bë su na Yerusalem.

⁵ Rëk ma gehe buk ggovek ya, lob he hevuu nyég sagu gaya, lob Kerisi-yi-alam pin ving hir avéh los hur mahan deli he vu beggang ya loo nenga. Lob he yun lupin ggëp loo nenga genajom rak.

⁶ Log mëm he jom nemamin, log he rak ya yağ baya gedeyah bej.

Agabus Nër Gagek Rangah Rak Paulus

⁷ He rak yağ bekesuu Ture gaya rot batök ya Petoleais. Lob he jom Kerisi-yi-alam lo nemaj gehe nado buk ti ving sir.

⁸ Lob monbuk lob he vu Petoleais batök ya Sisarea, behe lok ya sinarë Pilip yi beggang benado ving yi. Alam nemadvahi-bevidek-luu sën delok vu sinarë nyédhis in nos vu Yerusalem wirek lo ti yi.

⁹ Lob nalu avéh avö lubeluu sën maluh su dehov sir rë lo, lob sir avéh-denenér-gagek-rangahsën.

¹⁰ He nado Sisarea buk la ving rot, lob mehö-nenér-gagek-rangahsën ti arë nebë Agabus vu distrik Yudea melük meyam Sisarea.

¹¹ Yam in bë gelë he, lom ço Paulus yi ƙabi beduu yö vaha los nema rak, log nér bë, “Anon Vabuung nér bë, ‘Alam Yuda vu Yerusalem rëk denaduu ƙabi sënë ala nabë sënë, log rëk debo yi dok na alam-yu-ngwë nemaj.’ ”

¹² He hangó nebë sënë, lob he los alam pin sën he nado lok beggang ti saga lo anér niwëek vu Paulus bë su jak mena Yerusalem.

¹³ Lok Paulus nér gagek yom vu he bë, “Nebë va sën ham nesu benevong mesayog maggin nerak-ë? Seyoh vu bë sena ƙarabus. Gaƙ nabë sa nadiik in Mehöbòp arë geving gép Yerusalem, og yiƙ yoh vu ving!”

¹⁴ Lom he su ayoh vu bë rëk agérin kwa rë, om sën he ayemin ma, gehe nér bë, “Om maam anon jak noh vu Anutu kwa!”

¹⁵ Ggovek log he semu ngaa ngaa lok, garak maya Yerusalem.

¹⁶ Lob Kerisi-yi-alam la vu Sisarea desepa he bedeli he ya vu mehö sën he bë ana medo geving yi lo. Yi Kupros ti barë nebë Menason, sën yö vong ving wirek nyémuginsën lo.

¹⁷ He tök ya Yerusalem, lob Kerisi-yi-alam deko he rak los kwaj vesa.

¹⁸ Gemonbuk lob Paulus ya ving he, behe ya halë Yakobus. Lob alam ggev pin denedo ving yi.

¹⁹ Paulus jom nemaj ggovek, log turin huk pin sën Anutu ƙadu yi bevong vu alam-yu-ngwë lo los dahis vu sir.

Paulus Ngo Alam Ggev Hir Gagek Beya Dub Ayo

²⁰ Dengo lob deko Anutu arë rak, lok tum denér vu yi bë, “Ari! Gerak ni bë alam Yuda rak neggëp mehömehö detu Kerisi-yi-alam ggovek ya, lom denesepa lok horek sën Moses ƙo agi niwëek ata.

²¹ Rëk denengo bë genenér vu alam Yuda sën denedo ving alam-yu-ngwë lo bë degevuu Moses yi horek na, gegenenér bë su degerah* naluj navij, gesu desepa dok ngaa wirek hen gökin.

²² Om hil rëk gevong nabé va? Yonon rot, rëk degengo gagek nabé geyam ggovek ya.

²³ Om gepevis begewvong ngaa noh vu sën he bë nanér vu hong agi. He alam lubeluu denér gagek ti venuh neggëp Anutu mala.

²⁴ Om gweko alam saga, begesepa dok horek pin sën gevong beham nimin vesseek jak gép Anutu mala lo, gegwetung monë natu seriveng in sir gedekeping yuj viis na. Ggewong nabé sënë, og alam pin rëk dejak ni nabé

gagek sën denenér rak hong lo, og anon ma. Gemëm yö rëk dejak ni nabë genesepa lok Moses yi horek ving.

²⁵ Gak alam-yu-ngwë sën detu Kerisi-yi-alam lo, og hil kevu kapiya ya vu sir ggovék ya banér gagek sën hil ajoo wirek lo vu sir bë: Degegin sir nivesa, gesu dega reggu sën alam denesis in bë degetung seriveng vu anutu-kuungsën lo, gesu dega kök, gesu dega reggu sën alam deneseyu kwaj medenediik lo, gesu degevong baggëb."

²⁶ Nebë saga, lob Paulus ko alam saga monbuk belosho desepa lok horek pin sën gevong benij vesEEK jak gëp Anutu mala lo. Log lok ya dub-vabuung-böp ving benér buk sën buk-niveseeksën-yi govek na lo tato vu alam-denekö-seriveng lo. Buk sën degetung seriveng balam-denekö-seriveng debesi jak jepö vu sir lo.

Alam Yuda Dejom Paulus Ahon Lok Dub Ayo

²⁷ Buk-niveseeksën-yi nemadvahi-bevidek-luu saga dus rak bë nama na, lok alam Yuda la vu distrik Asia* delë Paulus genedo lok dub-vabuung-böp ayo, lob delok alam pin ahëj bahëj sengën rak. Lob dekedi dejom Paulus ahon

²⁸ gedetahi bë, "Ham alam Israel, ham dok vu he! In mehö sagi nenér vu alam yoh vu nyég pin bë dedahun hil hed alam los hil horek gedub-vabuung-böp sagi geving. Beko alam Grik la lok yam dub-vabuung-böp sënë ving bevong paya vu nyég vabuung sënë!"

²⁹ Denér nebë sënë in delë Tropimas vu nyég böp Epesus genedo Yerusalem ving Paulus, lob dekuung bë Paulus ko yi lok ya dub ayo ving.

³⁰ Nebë saga, lob alam Yerusalem pin ahëj sengën rak, lob deserög beya dejom Paulus ahon, gededadii to meyah in dub-vabuung-böp. Gedepevis bedevehii dub yi reping pin.

Alam-begö-yi Vu Rom Deko Paulus Medeya Hir Katum Ayo

³¹ Devongin bë dengis Paulus menadiik, rëk bengö ya verup vu Rom hir alam-begö-yi losho alaj bë begö verup beyoh vu Yerusalem pin.

³² Lob pevis beko alam-begö-yi la, geyi kapten, bedeserög medeluk medeya vu sir. Yuda delë alam-begö-yi losho alaj, lob devuu Paulus gesu desis rë.

³³ Lob alam-begö-yi alaj ya dus bejom Paulus ahon genér vu yi alam-begö-yi bededuu ahon rak sëng luu.

Log lok tepék in sir bë, "Mehö re sënë? Vong va paya?"

³⁴ Rëk alam yu böpata, om detahi gagek ya nikelap bededun böp rot. Lob alam-begö-yi alaj su yoh vu bë gengo gagek degwa nivesa rë, lom nér vu alam-begö-yi bë degekö Paulus dok na hir katum ayo.

³⁵ Lob Paulus ya verup dus vu katum sënë yi lël lob alam nij wëek rot bë dengis yi menadiik, lob alam-begö-yi su deyoh vu bë degérin yi nivesa rë, lom devaku yi ya vavunë.

³⁶ Galam pin denesepa sir bedetahi bë, "Gengis menadiik!"

Paulus Nér Yi Degwa Vu Alam Yuda

³⁷ Alam-begö-yi bë degekö Paulus dok na hir katum ayo, rëk Paulus lok tepék vu alaj bë, "Yoh vu bë sa nanér gagek ti vu hong rë?" Lok alam-begö-yi alaj lëk belok tepék yah bë, "Geraç Grik ayej ni?"

³⁸ Sa hekuung bë hong Ejep ti sën gesis begö vu gavman vu buk agu gegekö alam nij paya los begö hodek 4,000 megeya nyég-yumeris lo!"

³⁹ Rëk Paulus nér yah vu bë, "O sak Yuda, gatağ ko sa ggëp Tarsus vu distrik Kilisia. Sa nyég los bengö. Om gengogek gesa nanér gagek dus ti vu alam sënë rë."

⁴⁰ Lob alam-begö-yi alaj yogekin. Lob Paulus rak ya nare lël gevarah nema rak. Lob alam pin ayej ma, gemëm nér gagek ya vu sir lok Hibru ayej.

22

- ¹ Nér bë, “Arig lo amag lo, ham gwengo rë! Sa bë tatekin sa gagek degwa rangah vu ham.”
- ² Dengo bë Paulus nér vu sir lok Hibru ayej, lob ayej ma rot gesu deggee rë. Log mëm Paulus nér bë,
- ³ “Sa Yuda ti. Satag ko sa ggëp Tarsus vu distrik Kilisia, rëk serig ggëp nyëg böp Yerusalem sënë geGamaliel ko sa luķ yi dub betahu sa niröp lok hil kenuñ lo hir horek pin. Gesa niġ wëek mesayog ya vu Anutu timu nebë sën gwëbeng ham nimin wëek menetamuin yi agi.
- ⁴ Wirek sevo maggin vu alam sën denesepa lok Yesu yi aggata lo, lob sa bë ngis sir medenadiik. Lob seduu maluh los avëh ving rak sëng beya denedo beggang ƙarabus.
- ⁵ Alam-deneko-seriveng hir ggev böp losho kaunsor hir alam teta pin deyoh vu bë rëk denanér gagek saga rangah vu ham, in dekevu ƙapiya vu arij lo vu nyëg böp Damaskus besa haço beya in bë sa naduu alam vu sagu begaço nam Yerusalem bedegeko vanë.

*Paulus Tatekin Sën Ggërin Yi Tu Yesu Yi Hur
(Sn 9:3-19; 26:12-18)*

- ⁶ Lob sa nahën nayök aggata beseya verup dus rak nyëg böp Damaskus, lob hes vuheng rak. Lok pevis berangah ti vér böpata nebë davës vu yağek beyam jëh rak sa.
- ⁷ Lob sevës beya nahëp dob, log sa hango gagek ti yam vu sa bë, ‘Saulus, gëvong vanë vu sa in va?’
- ⁸ Rëk selok tepék yah bë, ‘Mehöböp-a? Hong re?’ Lok nér yom bë, ‘Sa Yesu Nasaret sën genevong vanë vu sa lo!’
- ⁹ Galam sën deneya ving sa lo delë rangah sënë ving, rëk su dengo mehö sënë aye rë.
- ¹⁰ Lob senér bë, ‘Om Mehöböp, sëk gevong nabë va?’ Lok Mehöböp nér yom vu sa bë, ‘Kwedi jak megena Damaskus. Lob vu nyëg sagu rëk mehöti nanér huk pin sën sehooin rak vu hong lo tato vu hong.’
- ¹¹ Rangah sagi gelu sa malag, lob sa su yoh vu bë galë nyëg lu ngaa rë, om alam sën deya ving sa lo dejom lok sa nemag bedeli sa ya Damaskus.

- ¹² Lob mehöti nedo barë nebë Ananias. Yi mehö nesepa lok Moses yi horek anon rot, lom alam Yuda pin sën denedo Damaskus lo deneko yi rak bë yi mehö nivesa.
- ¹³ Mehö saga yam vu sa benér bë, ‘Arig Saulus! Malam natum nah!’ Lob pevis besa malag tum ggökin yah besa halë yi.

- ¹⁴ Log nér ving bë, ‘Hil kenuñ hir Mehöböp yö ggooin hong rak in bë gejak kwa ni. Gelë Mehö yohvu sënë ggovek ya, gegengo gagek sën rak verup avi lo.
- ¹⁵ In rëk genanér yi gagek rangah. Genanér ngaa sën gelë los ġengo lo vu mehönon pin.

- ¹⁶ Ma ġenegin va rot-a? Kwedi jak begejipek bël. Genanér Yesu arë gerék jipek hong ngaa nipaya na.’”

Anutu Vong Paulus Ya Vu Alam-yu-ngwë

- ¹⁷ “Seyom heto Yerusalem, gebuk ti lob sa medo najom rak lok dub-vabuung-böp, lob sa kenuñ ya nebë pesepsën

18 besa halë Mehöböp. Lob nér vu sa bë, ‘Gepevis! Gwevuu Yerusalem gegenal! Nabë genanér sa gagek vu alam sënë og su rëk degengo bedegevong geving rë!’

19 Lob senér bë, ‘Mehöböp, yö derak ni bë wirek seyoh vu dub-supinsën-yi pin beseduu alam sën ayoj neya timu vu hong lo, gesa neheveek sir.

20 Gewirek desis Stepan sën nenér hong gagek rangah lo mediik, lob sayog nivesa in saga gesa vare nemalagin alam sën denetengwa yi lo hir röpröp.’

21 Rëk nér vu sa bë, ‘Gena! Rëk sa gevong hong na aggata ading begena vu alam-yu-ngwë.’”

Alam-begö-yi Alaj Gin Paulus

22 Alam Yuda vare denengo Paulus yi gagek rot beya verup lok gagek vewen sagi lok detahi niwëök bë, “Ham jak na genadiik! Mehö nebë saga su medo vesa!”

23 Lom denetahi ya nikèlap gedekah hir röpröp medenetetëhin, gedeneraa kebus rak medenetë ya vavunë.

24 Nebë saga lob alam-begö-yi alaj nér bedeko Paulus lok ya hir katum ayo. Genér vu sir ving bë debeek yi in denatök jak degwa sën alam Yuda denetahi gagek ya nikèlap rak yi lo.

25 Lom deduu Paulus ya vetii kele ggovék in bë debeek, rëk alam-begö-yi hir kapten nare dus vu Paulus, lob Paulus nér vu yi bë, “Ham horek nér bë yoh vu bë ham beek Rom ti geham su gwengo yi gagek namugin rë?”

26 Lob kapten ngo gagek sënë, lob ya menér vu alam-begö-yi alaj bë, “Gevongin bë gwevong nabë va? Mehö saga lo yi Rom ti!”

27 Lob ala yom vu Paulus melok tepék vu yi bë, “Genanér vu sa nabë hong alam Rom ti ma ma?” Rëk Paulus yogek bë, “Ee-ë, sa Rom ti!”

28 Lok alam-begö-yi alaj nér bë, “Sa hetë monë ngahisekë in sa vu gavman Rom gesetu Rom ti!” Rëk Paulus nér yah bë, “Gak sa og amag Rom, om atag ko sa besa Rom.”

29 Lob alam sën bë debeek yi lo pevis bedelëein yi, galaj newa rak rot in kwa vo bë duu Rom ti rak sëng.

30 Rëk vongin bë jak ngaa sën alam Yuda denér bë Paulus vong paya lo ni niröp, om ko yi vér monbuk gevong gagek ya vu alam-deneko-seriveng hir ggev los kaunsor pin bedesupin sir yam, log ko Paulus luç ya nare malaj.

23

Paulus Nér Gagek Vu Yuda Hir Kaunsor

1 Lob Paulus gët kaunsor genér bë, “Arig lo, setu Anutu yi hur ti besa medo mekwaç nevo bë sa nehevong yoh vu yi gagek rot beverup gwëbeng!”

2 Nér nebë sënë, lob alam-deneko-seriveng hir ggev bëp Ananias nér vu yi alam sën denare dus vu yi lo bedepetap avi.

3 Rëk Paulus nér yah vu yi bë, “Hong gang nipaya rëk hevek nivesa rak nedo navi vavunë mu! Anutu rëk petap hong! Genedo sagi in bë gwengo sa gagek megeseggi jak hil horek, rëk mu ngo kweyéh horek sagi in genér bedesis sa!”

4 Lob alam sën denare dus vu Paulus lo denér bë, “Su genanér gagek nipaya jak Anutu yi ggev bëp sënë!”

5 Rëk Paulus nér yah bë, “Arig lo, sa su rak ni bë yi alam-deneko-seriveng hir ggev bëp rë. Gak Anutu nér meneggëp lok yi kapiya bë: Su genanér gagek nipaya jak ala sën negin hong alam lo!”

6 Lob Paulus rak ni bë alam teta Sadukai* la geParisai* la medenedo, lom tahi ya vu kaunsor bë, “Arig lo! Sa og sa Parisai* sogek rot! Sa nehevong

ving bë alam-diiksën rëk dekedi jak gökin, lob yiň raķ degwa saga sën gwëbeng devong gagek vu sa.”

⁷ Nér gagek saga lob gagek ahë sengën yi verup pevis lok Parisai* losho Sadukai* vuheng atov, lob devasuh sir.

⁸ In alam Sadukai* denenér bë mehönon su deyoh vu bë rëk dekedi jak nah gëp bedub rë, gangër ma, gengaahur ma. Gak alam Parisai* devong ving lööhoho.

⁹ Lom alam lo devong dedun böpata, lok alam Parisai* hir alam-horek-yi la kedi denare bedenér niwëek bë, “He halë mehö saga bë ngaa nipaya ti su neggëp vu yi rë! Maň ngaahur ti ma angër ti yö vengwëng vu yi!”

¹⁰ Lob gagek ahë-sengën-yi ya meböp rak rot, lob Rom hir alam-begö-yi alaj ggöneng. In sir yu luu, lob bë rëk dedadii Paulus vewen vewen lob denabij teka teka benadiik. Lom nér balam-begö-yi deluk beya devo Paulus vër in sir gedecko yi lok yah hir katum ayo.

¹¹ Ggovek gebuk lob Mehöböp yam nare rangah vu Paulus genér vu bë, “Gemedo los nim wëek! Genér sa gagek rangah ggëp Yerusalem ggovek, gerék genanér sa gagek gëp Rom nabë saga geving.”

Yuda Dejoo Gagek Bë Dengis Paulus Menadiik

¹² Nyëg heng lob alam Yuda desupin sir medenér gagek venuh gedetato nemaj ya vavunë bë su dega los denanum rot bemëm nabë dengis Paulus benadiik lok mëm. Gak nabë dega ma denanum namugin og Anutu ngis sir.

¹³ Sir sën denér gagek venuh lo sir mehödahis luu gela sevök.

¹⁴ Lob deya vu alam-denecko-seriveng hir ggev los alam teta bedenér bë, “He nér gagek niwëek betato nemamin ya vavunë ganér venuh bë he su rëk aga nos los nanum bël rë rot, bena berup dok buk sën he ngis Paulus menadiik lo lok mëm.

¹⁵ Om ham los kaunsor gwevong gagek na vu Rom hir alam-begö-yi alaj pehi nabë degecko Paulus duķ menam vu ham. Ham nanér vu yi nabë ham bë gwengo Paulus yi gagek degwa gök nahin in ham jak ni niröp. Gehe semu he ggovek ya. Su rëk nam natök nam vu ham rë, gak he rëk angis yi menadiik dok aggata!”

¹⁶ Rëk Paulus mewa ngo gagek bë rëk degetung dum gëp aggata bedengis Paulus menadiik, lob ya melok ya Rom hir alam-begö-yi hir katum belok ya menér rangah vu Paulus.

¹⁷ Lob Paulus tahi alam-begö-yi hir kapten ti yam, benér vu bë, “Gweko hur magëm sagi na vu ham ggev, in ko gagek ti in bë nanér vu yi.”

¹⁸ Lob kapten ko yi beli ya vu ala benér vu bë, “Karabus Paulus tahi sa benér vu sa bë sa gako hur magëm sënë nam vu hong, in ko gagek ti beyam vu hong.”

¹⁹ Lom ala jom lok nema, beko meya nenga, beluho yö luu ya denedo, log mëm lok tepëk in yi bë, “Gevongin bë genanér gagek re vu sa?”

²⁰ Lok hur magëm nér bë, “Alam Yuda dejoo gagek ggovek bë rëk dedok tepëk in hong begweko Paulus duķ mena vu kaunsor neheng in dedok tepëk in yi gagek degwa pangsen vu yi.

²¹ Rëk mu su gwebë nengam vu hir gagek, in hir alam mehödahis luu gela sevök bedenér gagek venuh bë su rëk dega los denanum rë, rot bemëm yö dengis Paulus menadiik rë. Gwëbeng desemu sir gemedo denebuu aggata medenegin hong bë rëk gengogekin hir gagek ma nama.”

²² Lob alam-begö-yi alaj vong mehö magëm sënë yah, genér niwëek vu yi bë, “Su gena genanér vu mehöti nabë genér gagek sënë rangah vu sa!”

²³ Lob alam-begö-yi vu Rom alaj tahi kapten luu yam, benér vu luho bë, "Melu barah alam-begö-yi. Alam sën denerak hoos lo mehödahis lõö benemadluho (70), galam sën denejom rug lo jak gëp alam nemadluho (200). Bedegero sir in ham na Sisarea jak 9 krök buk.

²⁴ Log ham barah hoos la geving in Paulus jak, geham gwegin yi nivesa bena berup vu kiap böp Peliks."

²⁵ Lob alam-begö-yi alaj kevu kapiya ti ving nebë:

²⁶ Sehuksën! Kiap böp Peliks, mehö-los-bengö!

Sa Klaudius Lusias, sa kevu kapiya sënë yok vu hong.

²⁷ Alam Yuda dejom mehö sagi ahon gebë dengis yi menadiik, rëk sa hango bë yi Rom ti lob seja ving alam-begö-yi behe tök ya vu sir, lob he hakö yi vër lok nemaj.

²⁸ Lom sa bë gango gagek degwa sën denér rak yi lo, om sën sa hakö yi luk meyah vu hir kaunsor.

²⁹ Rëk sa hango denér gagek rak yi in yö hir horek la. Gak su devong gagek vu yi in ngaa nipaya ti in bë mëm hil angis yi menadiik ma, hil getung yi na karabus rë.

³⁰ Log gwëbeng gagek ti tök vu sa bë dekeyehin yi vunsën in bë dengis yi menadiik. Om sën sa pevis behevong yi yok vu hong, gesenér vu alam sën denenér gagek rak yi lo bë yö nök denanér hir gagek rangah jak malam niröp.

³¹ Lob alam-begö-yi vu Rom devong yoh vu yi gagek, bedeko Paulus medeli ya Antipatris lok buk.

³² Log nyég heng lob alam-begö-yi sën deneyoh dob lo deyah medeya Yerusalem, galam sën denerak hoos lo deko Paulus ya Sisarea.

³³ Detök ya Sisarea, lob devo kapiya ya vu kiap böp gedevong Paulus lok ya nema ving.

³⁴ Kiap böp tevin kapiya lob lok tepék in Paulus bë, "Hong distrik tena?" Rëk Paulus nér bë, "Sa vu Kilisia."

³⁵ Lob nér bë, "Alam sën denenér gagek rak hong lo deberup, log mëm sa gango hong gagek." Lom nér bedeko Paulus beya neggp mehö-los-bengö Herot* yi beggang böp sën denenér arë nebë Prëtoryam lo.

24

Alam Ggev Vu Yuda Devo Gagek Rak Paulus

¹ Buk nemadvahi ya ggovek ya, log alam-deneko-seriveng hir ggev böp Ananias luķ meya, lob ko alam teta la ving, beko mehö sën nenér alam avij vu kiap lo ti ving, arë nebë Tertulus. Lob ya denér gagek sën denanér jak Paulus lo rangah vu kiap böp.

² Kiap böp tahi Paulus beverup, log Tertulus kedi mugin menér gagek rak yi bë, "Mehö los bengö Peliks! Ngo gelok vu he behe nado nivesa rot gebegö lu ngaa ma. Gengo kwam böp begenelok vu he in huk begenevong ngaa aggagga pin sën he nehevong paya paya wirek lo benivesa nerak.

³ Om sën he ayomin nivesa rot in ngaa pin saga gehe kwamin vesa in hong rot.

⁴ Om sa su rëk agérin hong pangsen rot rë. Gak sa bë ketag hong mu nabë gwengo sa gagek dus ti sën sa bë nanér agi.

⁵ He halë mehö sénaga bë mehö nipaya rot. Nevong balam Yuda yoh vu nyég pin ahéj sengen nerak medenesis begö vu sir. Lob tu alam yu ti sën yö deggooin sir rak medenenér sir nebë Nasaret lo hir ggev ti.

⁶ Genevong in bë gevong paya vu he dub-vabuung-böp geving, rëk he jom yi ahon. [Lob he bë seggi yi jak he horek,

⁷ rëk ham alam-begö-yi alaj Lusias yam, lob niwëek rot beko yi vér lok he nemamin

⁸ genér bë alam sën bë denanér gagek jak yi lo denatök nam malam.] Om nabë gedok tepék in Lusias og mak yö rëk nanér ngaa pin sën he nér rak Paulus lo rangah vu hong nabë yönö!”

⁹ Lob alam Yuda degadu mehö sënë yi gagek sën nér rak Paulus lo ving bë, “Gagek pin saga yönö rot!”

Paulus Vong Gagek Vu Peliks

¹⁰ Lob kiap bëp tê kwa in Paulus, lob Paulus nér ya bë, “Seraq ni bë ngo genegin he sënë yoh vu ta ngahisekë, om sën sa kwaq vesa besa bë nanér gagek nyewen dok nah vu hong.”

¹¹ Hong kiap bëp, om géyoh vu bë gedok tepék vu hong alam, lob mëm rëk detatekin vu hong nabë seraq yaq menahën neverup Sisarea sagi. Log seyoh dob beserak meya Yerusalem in bë najom jak beyik buk su hus ading rë, gak yik buk nemadluho-bevidek-luu mu ggovek ya.

¹² Lob alam Yuda su delë sa bë alu mehöti anér he rë. Gesu delë bë selok alam ahëj lok dub-vabuung-bëp ma, lok dub-supinsën-yi ma, ggëp telig rë, gak ma.

¹³ Gak gagek sën gwëbeng denér rak sa agi lo, og saga su deyoh vu bë rëk denatök vu degwa ti begejak ni nabë yönö rë.

¹⁴ Gak mëm sa bë nanér rangah vu hong nabë sa nesepa lok aggata sën denenér pelé rak agi bë aggata kuungsën lo. Sa nesepa lok aggata saga in bë sa gaço he kenumin lo hir Anutu jak. Log sa nehevong ving gagek pin sën neggëp lok horek lo los gagek pin sën alam-denenér-gagek-rangahsën dekevu lo.

¹⁵ Lob sa nehevong ving bë Anutu rëk gevong balam-diiksën dekedi jak nah gökin, alam yohvu galam nij paya geving. Lob yik sir sën yam denare-ë, denevong ving nebë saga.

¹⁶ Lob sa kwaq nevo sa pangsen bë sa gevong ngaa nivesa vu Anutu gevu mehönon noh vu buk.

¹⁷ Sa hevuu sa nyég geseya nado nyég ngwë bengebek la ggovek ya lok seyom vu sa alam. Sa haço monë lu ngaa yom in bë dok vu alam sën denerak vu in lo, gesa bë getung seriveng la vu Anutu geving.

¹⁸ Sa nehevong nebë sënë, lob sa sepa lok he horek in sa nig veseeek jak gëp Anutu mala. Lob sa nado lok dub ayo balam delë sa bë mehönon ngahi su denare ving sa rë, gemehö la su devong dedun rë.

¹⁹ Gak mëm Yuda la vu distrik Asia* denedo, om nabë alam saga mëm mak yö detök rak gagek nipaya ti geneggëp vu sa, og mëm nam debare malam gedenanér rangah vu hong.

²⁰ Gak nama, om alam sagi mëm yö denanér ngaa sën delë gesa hevong paya lok buk sën sa nare kaunsor malaj vu Yerusalem lo vu hong.

²¹ Mak yik gagek timu sënë, sën sa nare lok sir vuheng gesa tahi bë, ‘Sa hevong ving bë alam-diiksën rëk dekedi jak nah gökin.’ Yik rak degwa saga sën gwëbeng devong gagek vu sa.”

²² Rëk mu Peliks rak Yesu yi aggata sën Paulus nér lo ni vorot, lom nér vu alam Yuda bë degegin galam-begö-yi alaj Lusias duk menam rë, log mëm rëk gengo hir gagek sagi gök nahin.

²³ Lob nér vu kapten bë geko Paulus nah karabus, rëk mu su geko duk na karabus niwëek rot. Gesu gërin Paulus yi alam sën nabë dedok vu yi in ngaa vahi lo.

²⁴ Buk la ya ggovek log Peliks ḁo venë Drusila yam. Drusila yi Yuda avëh ti. Lob Peliks tahi Paulus in bë tatekin degwa sën alam degevong geving Yesu Kerisi lo vu yi.

²⁵ Rék Paulus tatekin gagek rak sën hil gevong ngaa niröp lo, gerak sën hil geggin hil nivesa lo, gerak sën Anutu rék gevong nyëvewen dok nah hil ngaa nipaya lo. Lob tum Peliks ggöneng benér bë, “Genah megena rë! Genabë buk len ti gëp og sëk tahi hong megenom gökin.”

²⁶ Log Peliks kwa nevo ngaa ngwé lok ayo ving. Kuung bë mak Paulus rék bo monë la vu yi in bo yi vér, om sën tahi yi beron ngahi yam beluho denevengwëng.

²⁷ Lob Paulus nedo ƙarabus beta luu ggovek ya getum kiap mewis Porkius Pestos lok yah Peliks ben. Rék Peliks vong in bë alam Yuda ahëj geving yi om su ḁo Paulus vér rë geyö nahën nedo lok ƙarabus.

25

Paulus Ketag Bë Alam Rom Hir Mehö-los-bengö Sisar Gengo Yi Gagek*

¹ Pestos verup betu kiap lok yah Peliks ben benedo Sisarea buk lõö lok mém rak meya Yerusalem.

² Lob alam-deneko-seriveng hir ggev losho alam böp vu Yuda deya vu yi bedenér gagek rak Paulus. Denér niwëek vu Pestos bë,

³ “Gedok vu he, begwevong Paulus nam Yerusalem.” In kwaj nevo bë degetung dum dok aggata bedengis Paulus menadiik.

⁴ Rék Pestos nér yah bë, “Dus rak in senah mena Sisarea, om Paulus medo ƙarabus sagu.

⁵ Om ham alam ggev deduk medenam geving sa, in nabë mehö sagi vong ngaa ti paya, og denanér gagek jaq yi.”

⁶ Lob Pestos nedo ving sir maq yoh vu buk nemadvahi-bevidek-lõö ma nemadluho ggovek, log luk meyah Sisarea. Log monbuk lob rak ya nedo beggang-gagek-yi, log nér vu sir bë degeko Paulus nam.

⁷ Paulus verup lob alam Yuda sën delük medeyam vu Yerusalem lo yam detetup yi gedenér gagek maggin ngahisekë rak yi. Rék su deyoh vu bë detato hir gagek vu Pestos nabë yönö rë.

⁸ Lob Paulus nér yah bë, “Sa su hevong ngaa nipaya ti vu alam Yuda hir horek ma, vu dub-vabuung-böp ma, vu mehö-los-bengö Sisar* rë.”

⁹ Rék Pestos vongin bë alam Yuda ahëj geving yi om lok tepék vu Paulus bë, “Yoh vu bë hil anah Yerusalem besa ƙango hong gagek gëp sagu ma ma?”

¹⁰ Rék Paulus nér yah bë, “Gwëbeng sa nare lok mehö-los-bengö Sisar* yi beggang-gagek-yi, lom beggang sagi og beggang-gagek-yi om ham gwengo sa gagek dok! Geraq ni ggovek ya bë sa su hevong ngaa nipaya ti vu alam Yuda rë.

¹¹ Nabë nipaya böp ti neggëp vu sa beyoh vu bë dengis sa dok nah mesa nadiik, og ggovek, gemëm dengis sa. Gaq nabë gagek sën denenér rak sa agi su anon rë, og mehöti su yoh vu bë bo sa dok na nemaj rë. Om sën sa ketag vu mehö-los-bengö Sisar* bë gengo sa gagek.”

¹² Lob Pestos vengwëng ving yi alam sën denevo kwa vu yi lo mugin, lok mém nér bë, “Gekwetag bë Sisar* gengo hong gagek, om gena vu Sisar*!”

Pestos Lok Tepék In Paulus Vu Agripa

¹³ Buk la ya ggovek lok mehö-los-bengö Agripa luho venë Bernisi deyam Sisarea in bë degelë Pestos medenajom nema.

¹⁴ Luho denedo Sisarea buk ngahi lob Pestos nér Paulus yi gagek bengö ya vu mehö-los-bengö bë, “Peliks ḁo mehöti ya ƙarabus wirek meya nedo.

¹⁵ Lob seraḳ meya Yerusalem lom alam-deneko-seriveng hir ggev los alam teta vu Yuda denér ǵagek rak yi, gedenér vu sa bë sebo nyēwesen vu yi.

¹⁶ Rék senér yah vu sir bë he Rom, og he su navo maggin meris meris vu mehōti rë. Gaḳ mehō sën ǵagek neggēp vu yi lo, og mëm ya nare alam sën denenér ǵagek rak yi lo malaj muğin, gehe navo nyēg vu yi in bë bare menanér ǵagek nom jak ǵagek sën denenér rak yi lo.

¹⁷ Lob he sepa he mayam, lob sa su köpek rë. Gaḳ heng to log sa nado rak beggang-ǵagek-yi gesenér bedeḳo mehō saga yam.

¹⁸ Lob alam sën denér ǵagek rak yi lo denare. Lob sa hekuung bë rék denanér ǵagek nipaya jak yi, rék ma.

¹⁹ Gaḳ losho deneggök sir in aggata sën degeko hir ķeriing lu ngaa jak lo. Gedeneggök sir in mehō diiksən ti are nebē Yesu, in Paulus nér bë mehō saga nedo mala vesa.

²⁰ Lom serak ni bë sa su yoh vu bë ǵango ǵagek degwa la nabē saga rë, om selok tepék in Paulus bë, ‘Mak hil anah Yerusalem lok mëm sëk ǵango hong ǵagek sënē gëp sagu.’

²¹ Rék Paulus nér bë yö medo dok ķarabus, gemehō-los-bengö Sisar* gengo yi ǵagek rë. Lom senér bë nah medo ķarabus besa natök vu aggata rë, lok mëm sa ǵevong yi na vu Sisar*.

²² Lob Agripa nér vu Pestos bë, “Sa bë ǵango mehō sagi yi ǵagek!” Lob yogek bë, “Neheng rék gwengo!”

²³ Lob monbuk lob Agripa luho Bernisi devunek log alam deko luho rak ķapah medeyam. Luho delok ya beggang-supinsën-yi ving alam-begö-yi alaj pin, los alam böp böp vu nyēg sagu, lob Pestos nér bedeḳo Paulus yam.

²⁴ Log nér bë, “Mehō-los-bengö Agripa, geham alam pin sën ham yam nedo ving he-ē, ham gwelē mehō sënē! Alam Yuda pin vu Yerusalem gevū sënē ving bedejij sa rot bedetahi niwēek bë su medo mala vesa, gaḳ nadiik.

²⁵ Rék sa halē bë su vong ngaa nipaya ti in bë mëm hil angis yi menadiik rë. Log yö ketag rak avi bë Sisar* gengo yi ǵagek, om sën sa hevongin bë ǵevong yi na.

²⁶ Rék sa su tök vu yi ǵagek anon degwa ti meneggēp rangah in bë mëm sa ķevu ķapiya betatekin vu hil mehōböp Sisar* rë. Om mëm sën sa hakō mehō sagi yam vu hong mehō-los-bengö Agripa, gevū ham pin saga ving in hil pin ǵango yi ǵagek nivesa, lok mëm sa natök vu yi ǵagek la in sa ķevu dok ķapiya.

²⁷ Nabē sa ǵevong ķarabus ti na, gesa su ǵevong yi ǵagek degwa na geving rë, og saga su yoh vu rë.”

26

Paulus Tatekin Yi ǵagek Vu Agripa

¹ Lob Agripa nér vu Paulus bë, “Bë genanér hong ǵagek la, og genanér!” Lom Paulus kedi nare betelē nema genér yi ǵagek bë,

² “Mehō-los-bengö Agripa! Alam Yuda denenér ǵagek rak sa yoh vu buk, lob gwēbeng sa kwaǵ vesa rot in sa nare malam megenér bë gwengo sa ǵagek.

³ Sa kwaǵ vesa in ngo ǵerak ngaa pin sën hil Yuda ngo nesepa lok lo ni, gengaa pin sën hil nemehoo hil in lo. Om sa bë gwengo sa ǵagek, og su nim tebō jak pevis.

⁴ Ngaa pin sën sengo nahēn magēm gesa hevong wirek rot beverup gwēbeng agi, og saga alam Yuda pin denerak ni, in sa nado ving sir ggëp Yerusalem.

⁵ Yö denerak sa nig rot, om nabē kwaj nevo, og deyoh vu bë denanér rangah vu hong nabē sa Parisai* ti, besetu sir vahi sën denesepa lok horek pin los dahis lo ti.

6 Om sën gwëbeng sa nare agi, gedenevong gagek vu sa in sa nehevong ving gagek nivesa sën wirek Anutu vo vu hil kenud lo lo, gesa navo kwag in buk sën bë gagek agi anon jak lo.

7 Gehil degwa nemadluho-bevidek-luu lo yik denevo kwaj in buk sën bë gagek agi anon jak lo ving, lom denejom rak vu Anutu buk gerangah. O Mehö Gayeheng, yik rak degwa sënë sën Yuda denér gagek kuungsën rak sa.

8 Ma nebë va sën ham kwamin nevo bë Anutu su yoh vu bë gevong balam-diiksën dekedi jak nah gökin rë-ë?

9 Wirek sa hevong ngaa ngahisekë in bë sa dahun Yesu Nasaret arë, lob sa hekuung bë sa nehevong ngaa nivesa.

10 Sa nehevong nebë sënë vu Yerusalem, lom alam-denekö-seriveng hir ggev devo niwëek vu sa beseya naduu Anutu-yi-alam ngahisekë benehaço yah karabus. Log kaunsor denenér bë dengis sir medenadiik, lob sa navo veyovin hir gagek ving.

11 Gesa navo maggin ngahisekë vu sir lok dub-supinsën-yi pin. Sa nehevong in bë denanér pelé los degeruu demij vu Mehöböp, gesahég sengën bëpata rot vu sir besa nesepa sir rot meya nayoh vu alam-yu-ngwë hir nyég ving.”

*Paulus Nér Yi Gagek Sën Ggérin Yi Mevong Ving Yesu Lo
(Sn 9:3-19; 22:6-16)*

12 “Log alam-denekö-seriveng hir ggev denér gagek niwëek vu sa medegadu sa ving meseya Damaskus.

13 Lob Mehö Gayeheng! Sa medo naya rak hes vuheng atov, lob sa halë rangah ti vér nebë davës betum vu yagek begelu yam rak sa lok aggata. Tum bëpata rot kesuu nyég mala, lom yam jëh rak he los alam pin sën deneya ving sa lo.

14 Lob he pin avës baya nahëp dob, lob sa hango gagek ti yam lok Hibru ayej bë, ‘Saulus, Saulus gëvo vanë vu sa in va? Vongin gebakë ngaa sën los nevu lo, lob ngo vongin gebo vanë vu hong.’

15 Lob selok tepék bë, ‘Mehöböp, hong re?’ Lom Mehöböp nér yom bë, ‘Sa Yesu sën genevong vanë vu sa lo!

16 Om kwedi gebare niwëek. Gwëbeng seyam vu hong in sa bë gooин hong jak in genatu sa hur megena genanér rangah nabë gelë sa nebë sënë. Gerék genanér ngaa sën sëk tato vu hong beron la vu tamusën lo rangah geving.

17 Gesék gegim hong dok alam Israel los alam-yu-ngwë sën sëk gevong hong na vu sir lo nemaj.

18 Sëk gevong hong na vu sir in tatekin malaj medegevuu malaķenu na gedegérin sir nom vu rangah. Degevuu Satan yi niwëek gedenam vu Anutu, lom ayoj nam timu vu sa, log senço rëk dahun hir ngaa nipaya na. Gemém rëk denam sa nyég geving alam sën ayoj neyam timu vu sa bedetu sa ngaa ggovek lo.’ ”

Paulus Nér Vu Agripa Bë Nevong Yesu Yi Huk

19 “O Mehö-los-bengö Agripa, sa halë ngaa yagek yi sënë, lob sa su ķeyeh gagek rë.

20 Gak senér gagek rangah vu alam Damaskus mugin, log senér vu alam Yerusalem, gevü nyég Yudea pin, gevü alam-yu-ngwë ving. Senér vu sir bë degérin sir vu hir ngaa nipaya gedenam vu Anutu, bedegevong ngaa niröp in tato nabë deggérin ayoj ggovek ya.

21 Sa hevong nebë sënë, lob alam Yuda dejom sa ahon rak degwa saga lok dub-vabuung-böp, gebë dengis sa besa nadiik.

22 Rëk Anutu lok vu sa, rot besën verup gwëbeng besa nare genanér gagek yön vu alam meris, gevü ham alam los arëmin lo agi. Sa su nanér gagek agga

ngwë rë, gač sa nanér gagek sën wirek alam-denenér-gagek-rangahsën losho Moses denenér bë rëk berup lo.

²³ Denér nebë, ‘Kerisi rëk geko vanë, log yö rëk kedi jak namugin gëp bedub. Lob rëk nanér gagek-rangah-yi vu alam Israel, gev u alam dahis geving.’ ”

Paulus Nér Gagek Vu Agripa In Bë Ayo Na Timu Vu Yesu

²⁴ Paulus nér nebë sënë, lob kiap bëp Pestos petupek rak yi bë, “Paulus, hong bado! Geluk dub ngahisekë, lom kwam bëpata vong beyum vong paya!”

²⁵ Rëk Paulus nér yah bë, “Mehö niwëek Pestos, sa yug su vong paya mesenér gagek jeggin jeggin rë, gač senér gagek niröp beyönon.

²⁶ Mehö-los-bengö sënë nerak ngaa pin sënë ni, om sa su nahöneng rë gesenér rangah vu yi. Serak ni bë ngaa pin sën agi su yoh nenga in mala los nenga rë. Gač rak ni, in ngaa pin sënë su verup vunsën rë.

²⁷ O Mehö-los-bengö Agripa, mak gevong ving alam-denenér-gagek-rangahsën hir gagek-a? Èë-ë, serak ni bë genevong ving!”

²⁸ Lok Agripa nér yah vu Paulus bë, “Nabë genanér hus ading teka rot og mak hong gagek rëk gevong mesegérin sa natu Yesu yi hur ti!”

²⁹ Lom Paulus nér yah vu bë, “Èë-ë! Nabë sa nanér dus, ma ading, og yiķ yoh vu! Sa najom rak vu Anutu bë, hong, galam pin sën ham los nengo sa gagek gwëbeng-ë lo gwërin ham nabë sa, gač mëm sëng sënë og su natök vu ham.”

³⁰ Paulus nér nebë sënë, lok mehö-los-bengö kedi nare ving kiap bëp Pestos, gebernisi, galam sën denedo ving sir lo meto deya.

³¹ To deyah dobnë ggovek, lok desap sir rak medenér bë, “Mehö sagi su vong ngaa ti paya in bë nadiik ma medo ƙarabus rë.”

³² Lob Agripa nér vu Pestos bë, “Nabë mehö sënë su ketag nabë Sisar* gengo yi gagek rë, og yoh vu bë gebo yi vér mena.”

27

Deko Paulus Rak Ya Yag In Na Rom

¹ Kwaj vo gagek venuh bë he jak yag mana Rom, lob detung Paulus losho ƙarabus vahi lok ya kapten ti nema. Arë nebë Julius lob negin alam-begö-yi rak neggëp alam nemadvahi (100) lok yu bëpata ti sën denenér sir bë mehö-los-bengö Augustus yi alam lo.

² Lob Adramitiam hir yag ti bë geko kuep na nyëg bëp la vu distrik Asia*, lob he rak ya baya. Lob Aristarkus vu Tesalonika vu distrik Masedonia ya ving he.

³ Heng to log he ya seyu yag ya Sidon, lob Julius vong nivesa beyogekin Paulus bë yoh vu bë na gelë yi alam medegegein yi jak nos lu ngaa.

⁴ He vu Sidon maya, rëk sang bëp yam ggëp yag neru meruuk he. Lom yag yom rivin dob Kupros demi meya

⁵ meyoh ya Kupros gedistrik Kilisia los Pampulia vuheng atov, behe tök ya Mura vu distrik Lusia.

⁶ Vu nyëg saga alam-begö-yi hir kapten tök vu Aleksandria hir yag ti geneya los Itali, lom ko he rak ya.

⁷ Behe ya rak baya. He vimengin baköpek rot buk ngahisekë, lok mëm he tök ya verup dus vu nyëg bëp Kenidus. Lok sang ggërin he, lom he su ayoh vu bë ana rë, om he yah arivin dob Krete demi dus vu Salmone baya, in sang bëpata.

⁸ He yoh loo nenga Krete bevimengin rot batök ya nyëg ti arë nebë Yag-bennivesa neggëp dus vu nyëg bëp Lasea.

⁹ He vasap buk ngahisekë ggëp saga geBuk-dali-nos-yi-lo* maya gbovek ya, gebuk sën hob los sang yi lo verup beloo vongin dahun he behe malamin nama. Lom Paulus nér ǵagek vorot vu sir bë,

¹⁰ “Alam-e! Nabë hil ana, og hil rëk natök vu maggin bopata. Hil rëk basap ǵupek los yag, gehil mehonon rëk malad nama geving.”

¹¹ Rëk alam-begö-yi hir kapten bë nenga vu yaǵ ala luho yaǵ yi kapten, gesu ngo Paulus yi ǵagek rë.

¹² Yaǵ ben sënë su nyég nivesa in bë yaǵ medo dok dok buk sang yi rë, om alam ngahisekë denér ǵagek venuh bë dekesuu nyég saga gedena. Kwaj nevo bë rëk denatök na nyég bop Poniks bedemedo nyég sagu dok buk ayööng los sang yi, og mém nivesa. In Poniks saga yiǵ yaǵ ben nivesa ti vu Krete, geyag vaha neggëp luu. Ngwë neggëp ahë, gengwë neggëp nën.

Sang Vong Meloo Nipaya Rak

¹³ Lob ayööng nalu verup gesu yam niwëek rot rë, lob dekuung bë deyoh vu bë na denatök na nyég saga. Lob dedadii anka rak yah gedesepa loo nenga Krete rot medeya.

¹⁴ Rëk pevis besang niwëek bopata ti sën denenér bë Nyéhuhek lo, yam ggëp kedu Krete.

¹⁵ Lob rot he avuti ggëp hus bedu ya, lob he su ayoh vu bë pekwë yaǵ neru nah vu sang rë, lom he hevuu besang ǵo he mehe ya rot.

¹⁶ He serög meheto maya kedu loo vuheng sën denenér arë nebë Kauda lo demii. Lob he hevong huk bop rot menaduu dëgi ahon.

¹⁷ Dedadii dëgi rak yam yaǵ vavunë gbovek ya, log deduu aggis la lok yaǵ anon atov in bë niwëek jak. Rëk newaj rak bë yaǵ rëk na mejak vu saap Surtis sën neggëp dus vu Aprika lo, lom detë anka sél luk ya loo gesang ǵo he gehe medo nahök mu.

¹⁸ Sang los loo sis merot he niwëek ata, lob kedi detë ǵupek luk ya loo monbuk.

¹⁹ Gebuk netu löö lob dejom ǵupek yaǵ yi pin rak nemaj medetë luk ya loo ving.

²⁰ Lob Nyéhuhek bopata sënë sis he rot gesu ahë yes nerak teka rë. Ggerin he buk ngahisekë gehe su ayoh vu bë galë hes mala los betuheng rë, lom he kwamin nevo bë rëk he malamin nama yönö.

²¹ Denedo mu buk ngahisekë genos ma, lob Paulus kedi menér vu sir bë, “Alam-e, bë ham gwengo sa ǵagek wirek behil medo Krete, og maǵ hil su rëk natök vu maggin nabë sënë rë, gehil su rëk basap ngaa pin sënë rë.

²² Rëk ma lo, om ham nimin wëek! Mehöti su rëk mala nama rë, gaǵ yaǵ mu yö rëk mala nama.

²³ In Anutu sën setu yi hur besa najom rak vu yi lo, yi angér ti yam vu sa gwëbeng buk

²⁴ benér bë, ‘Paulus, su ǵegöneng! In rëk gena gebare mehö-los-bengö Sisar* mala. Om gwengo rë! Genejom rak in alam pin sën denedo rak yaǵ ving hong agi, lom Anutu yokekin bë rëk demedo vesaj geving hong.’

²⁵ Om alam! Ham su ǵöneng! Sa hevong ving bë Anutu rëk gevong ngaa pin sënë banon jak nabë sën nér vu sa agi.

²⁶ Rëk mu yaǵ rëk na medah dok kedu loo vuheng ti.”

* ^{27:9:} Buk-dali-nos-yi sënë og yiǵ buk sën alam Yuda hir alam-deneko-seriveng yusekë nesis sipsip tuvek meneko nikök menelok ya dub-vabuung-bop ayo vabuung soğek in kevoh alam Yuda hir ngaa nipaya na lo. Denelë buk sënë lok kwev Oktoba neyoh vu ta pin gayej nenér dali ggérin nos besu denegga rë.

²⁷ Lob soda luu ggovek ya gehe nahën medo neketul lok baya verup Loo Adria. Gebuk vuheng rak lob alam yağ dengo bë yağ mak ya medus rak dob ti.

²⁸ Lob deseyu gelöng lok aggis medetë luk ya loo medetahöö rak nemaj medelë bë ading yoh vu mehödahis ti. Lok hek heto maya teka ving lob detë ggökin yah, lob delë bë ading yoh vu nemadluho menemadvahi.

²⁹ Lom deggoneng bë he hevongin ana ketul he jak gelöng, om detë anka lubeluu luk ggöp yağ hus, gedenejom rak bë rangah jak pevis.

³⁰ Log alam yağ vahi denesero aggata in bë degevuu yağ gedebeaya medena ronek, lob deseyesin dëgi luk ya, gedetetuhin bë degetë anka la na yağ neru.

³¹ Rëk Paulus nér vu alam-begö-yi losho hir kapten bë, “Nabë alam sënë geto dena in yağ, og ham pin rëk malamin nama!”

³² Lob alam-begö-yi delov aggis in dëgi geto meluk ya loo.

³³ Log nyög ggovek in bë geheng, lob Paulus nér vu alam gejij sir bë dega nos teka rë. Nér bë, “Ham ngo medo newamin neraç yoh vu soda luu ggovek ya beham diikahëmin rot, geham su newa nos rë.

³⁴ Om sën sa nanér niwëek vu ham bë ham gwa nos teka benimin wëek dok. Ham ti su rëk mala nama rë!”

³⁵ Nér bë saga log ko brët bejom rak ya vu Anutu rak malaj, log debu megga.

³⁶ Lom alam pin nij wëek rak gedecko hej nos rak ving medegga.

³⁷ He pin sën nado rak yağ lo rak neggöp alam nemadluho, bemehödahis lõö menemadluho-menemadvahi-bevidek-ti (276).

³⁸ Degga ggovek log detë wit* los bëek ngahisekë sën nahën nedo lok yağ ayo lo luk ya loo in bë sepëp jak in yağ.

Yag Vong Paya

³⁹ Heng to dob bedelë nyög, rëk mu sir dugin. Rëk delë nyög len ti geloo gigurek ya, geraggér nivesa, lom kwaj nevo bë mak degevong yağ na mejak na sagu.

⁴⁰ Lob delov aggis in anka pin beluk nedo loo gedekevelekin aggis in stiya. Gededadii sël rak yah in bë ayööng dok megeko yağ na roneknë.

⁴¹ Rëk loo ko yağ beyoh paya merak ya saap ti belah lok. Neru lah lok niwëek ata menedo, geloo nesis ya menerak yağ hus rot lom veröp.

⁴² Nebë saga lob alam-begö-yi devong in bë dengis alam ƙarabus medenadiik, in bë ti su gök loo mebeya mena.

⁴³ Rëk hir kapten kwa vo Paulus lom nérin sir. Genér bë alam sën deyoh vu bë degök bël lo pin depesöng na loo namugin bena dejak na roneknë.

⁴⁴ Galam vahi sën su deneggök bël rë lo, og jak degöp yağ nyë veröpsen ti ti bena dejak na ronek geving. Lom alam pin devong nebë saga meya derak ya ronek los navij dahis.

28

Paulus Nedo Dob Malta

¹ He ya marak ya ronek, lob he hangó gedenenér nyög sënë arë nebë dob Malta.

² Lob alam nyög sënë devong nivesa rot vu he. Hob to rak genyög nikul lom devev nengwah bëpata bedeko he pin ya behe venguh.

³ Lob Paulus supin nengwah bun ti behev rak ya nengwah, rëk nyël ti lok neggöp benengwah pang, lob tur to beranga Paulus nema besoo lok.

⁴ Lob alam vu nyög saga delë nyël sënë gevare nesoo lok Paulus nema lob denér bë, “Mak yönö, mehö sënë sis mehöti mediik, rëk loo su rehöö yi rë, om sën yi nyëvewen tök vu yi besis yi agi.”

⁵ Rëk Paulus tetëhin nyël beya meto merak ya nengwah rëk ngaa ti su vong yi rë.

⁶ Lob medo denegin yi in dekuung bë rëk buuk ma, rëk nadiik pevis. Lob medo denegin yi hus ading, rëk ma gedelë bë ngaa nipaya ti su nevong yi rë, lom tum depekwë medenër bë, “Maq yi anutu ti!”

⁷ Lob alam saga hir ggev arë nebë Publius, yi dob neggëp dus vu nyëg sagu. Mehö saga ko he ya yi beggang, begin he nivesa rot yoh vu buk löö.

⁸ Lob Publius sënë ama niraq meneggëp. Nivanë bëp gahë neverup kök, rëk Paulus ya mejom rak yi, gebë nema rak lom vesa lok.

⁹ Vong nebë saga, lob alam niraq sën vu nyëg sagu pin deyam vu Paulus ving bevong benijvesa rak ggökin.

¹⁰ Lob deko he rak nivesa rot. Lob ggocek gehe bë ajak na yaq mana, lob deko nos lu ngaa vu he medetung rak ya yaq.

Paulus Ya Metök Ya Rom

¹¹ He nado kwev löö ggëp sagu, lok he rak alam nyëg bëp Aleksandria hir yaq ti sën anutu-kuungsën-pepid kenuj denare rak neru lo baya. In yaq saga rivin menedo lok buk sang los ayööng yi vu nyëg sagu.

¹² Lob he ya verup Surakus menado buk löö.

¹³ Mëm he rak mayoh dus vu loo nenga baya verup Regium. Lob buk ti ya ggocek, log ayööng nalu verup ggëp ahë gebuk netu luu lob he tök ya Puteoli.

¹⁴ He tök vu Yesu-yi-alam la vu sagu, lob denër bë he medo geving sir soda ti rë. Lob he nado ggocek log he ya verup Rom.

¹⁵ Lob Yesu-yi-alam vu nyëg bëp Rom dengo bë he ya verup, lom yam denebuu he ggëp aggata. Lob vahi deyam medeto maket Apius, gevahi deto Beggang-vatëvek-löö. Paulus lë sir, lom jom rak ya vu Anutu los ahë nivesa in sir, gayo niwëek rak.

¹⁶ Log he lok ya nyëg bëp Rom, lob kiap bëp nér bë yoh vu bë Paulus yö bago beggang yu dahis bemedo dok, galam-begö-yi ti medo geving in gegín yi.

Paulus Nér Bengö Nivesa Ggëp Nyëg Bëp Rom

¹⁷ Buk löö ya ggocek ya log Paulus tahi alam Yuda hir ggev, log nér vu sir bë, “Arig lo, sa su nehevong ngaa nipaya ti in bë dahun hil hed alam ma, juuk ngaa wirek hen sën hil kenuj lo hir ngaa lo rë. Rëk deduu sa ggëp Yerusalem gedetung sa lok alam Rom nemaj.

¹⁸ Lob alam Rom delok tepëk in sa rot, rëk ma gesu denetök vu ngaa nipaya ti in bë mëm dengis sa mesa nadiik rë, lob kwaj vo bë dekevelekin sa vër.

¹⁹ Rëk ma, galam Yuda dekeyëh gagek sagi, lom sehög aggata ngwë su neggëp rë, om sën sa ketag bë mehö-los-bengö Sisar* gengo sa gagek. Gak sa su bë rëk gevong gagek vu salam in ngaa ti rë.

²⁰ Om sën sa tahi ham rak degwa saga, gesa bë galë ham benanër gagek vu ham, in sa nehevong ving menehegin mehö sën hil Israel pin nehegin lo. Lob yik deduu sa rak sëng rak degwa sagi.”

²¹ Lob denër vu yi bë, “Alam Yudea la su dekevu kapiya yam in bë denanër hong vu he rë. Galam Yuda ti su yam nér vu he genér gagek nipaya rak hong rë.”

²² Gak he bë gango ayom jak ngo avim. He su arak gagek saga degwa ni rë. Gak he rak ni mu bë vu nyëg pin alam denenër gagek nipaya rak Yesu-yi-alam.”

²³ Lob deggooin buk ti rak, lob sir ngahisekë deyam vu Paulus ggëp yi beggang betatekin gagek degwa vu sir monbuk anon rot behes luq ya. Nenër gagek rak Anutu-yi-nyëg, log nenër Moses yi horek los alam-denenër-gagek-rangahsën hir gagek in tato Yesu rangah vu sir bayoj na timu vu yi.

²⁴ Lob sir la devong ving yi gagek, gela su devong ving rë.

²⁵ Lob demehoo sir log deya rak, loķ Paulus nér gagek ti vu sir bë, “Anon Vabuung nér yönörot beverup mehō-nenér-gagek-rangahsën Yesaya avi vu hil kenu lo bë:

²⁶ ‘Gena vu alam sënë begenanér vu sir nabë sënë:

“Rëk ham gwengo gagek gök gökin,
rëk mu ham su rëk jak degwa ni rë.

Rëk ham gwelë gök gökin,
rëk mu ham su rëk natök jak degwa rë.”

²⁷ In alam saga ayoj dahis rak,

gesu denengo gagek rë,
gedemir malaj.

Devong nebë sënë in bë malaj rëk gelë ngaa,

genengaj rëk genço gagek,

lob ayoj rëk natök jak gagek degwa,

lob degérin bedenom vu sa

besa gevong benijvesa jak nah gökin.’

²⁸ Om ham gwengo rë, gagek nivesa sën Anutu vong yam in bë geko mehönon nah vu yi lo, og vo ya vu alam-yu-ngwë ggovek ya, om rëk degengō medegevong geving.”

²⁹ Paulus nér gagek saga ggovek, lob alam Yuda demehoo sir los ahëj sengën bëpata geto deyah dobnë medeya.

³⁰ Lob Paulus nedo loķ beggang sën nebaġo genedo loķ lo yoh vu ta luu, lob nevong nivesa vu alam sën deneyam vu yi lo pin.

³¹ Nenér gagek rak Anutu-yi-nyéġ, genetatekiñ Mehöbüp Yesu Kerisi yi gagek vu sir. Nenér rangah los niwëek gemehöti su nérin yi rë.

Kapiya Sën Paulus Kevu Vu Kerisi-yi-alam Vu Rom

Huk Sinarë Sën Paulus Nevong Lo Degwa

¹ Kerisi Yesu yi hur sa Paulus. Yö vong sa mesetu sinarë beggooin sa rak bë sa nanér Bengö Nivesa rangah.

² Sën Anutu yö nér verup alam-denenér-ǵagek-rangahsën avij wirek rot meneggëp lok yi kapiya lo.

³ Bengö Nivesa sënë rak Nalu Yesu Kerisi, hil Mehöböp sën yam tu mehönon lok Davit* yi mewis lo.

⁴ Lob Anon Vabuung vong bekedi rak yah vu bedub, lob sën kedi rak yah vu bedub lo tato rangah bë Anutu Nalu los niwëëk yönö.

⁵ Lob Anutu vong semusemu vu hil degwa rak yi timu. Bevong he behe tu sinarë in bë gaço arë jak menanér rangah vu mehönon pin vu dob nabë ayoj na timu vu yi medegevek babu.

⁶ Log Anutu yi kooök yönö vu ham alam Rom bë ham natu Yesu Kerisi yi alam geving.

⁷ Om sën sa կеву kapiya sënë yönö vu ham Rom pin sën Anutu kwa pesivin ham beggooin ham rak in bë ham natu yi alam lo. Hil Amad Anutu luho Mehöböp Yesu Kerisi degevong semusën vu ham bedegevong ham ayomin gëp revuh.

Paulus Kwa Vo Bë Na Gelë Alam Rom

⁸ Sa bë nanér jak sënë namugin rë: Alam pin dengo medenenér yoh vu nyëg pin bë ham ayomin neya timu vu Yesu, om sën sa najom rak vu Kerisi bë nanér vu Anutu nabë sa kwag vesa rot in ham pin.

⁹ Sayog neya vu Anutu genekehe sa bë sa gevong yi huk benanér Nalu yi Bengö Nivesa rangah. Lob Anutu yö rak ni bë sa kwag nevo ham menajom rak in ham yoh vu buk.

¹⁰ Sa su halë ham wirek rë, om sën sa neketag vu Anutu yoh vu buk bë kwa og yö natök vu aggata besenök vu ham.

¹¹ In sahëg ving pangsen bë senök galë ham, besa gevong Anon Vabuung yi semusën vahi sën vo vu sa lo vu ham geving in bo niwëëk vu ham.

¹² Sa kwag nevo bë ham vongvingsën rëk gadu sa, gesa vongvingsën rëk gadu ham, behil abo niwëëk dok hil vewen vewen nabë sënë.

¹³ Arig lo, om sën sa bë ham jak ni nabë beron ngahisekë og sa nehevongin bë senök vu ham. In sa bë gaço ham vahi nom vu Anutu nabë sën sa nehako alam-yu-ngwë vahi deyom ggovek lo. Rëk sa hög aggata ma.

¹⁴ Anutu vo huk lok sa nemag meneggëp bë sa tatekin yi ǵagek vu alam Grik sën denedo nivesa lo, gevü alam nyëg vahi sën denedo paya lo geving. Vu alam los kwaj, gevü alam kwaj masën geving.

¹⁵ Om sën sa kwag nevo pangsen bë sa nanér Bengö Nivesa vu ham alam Rom geving.

Bengö Nivesa Sënë Tato Anutu Niwëëk

¹⁶ In sa su nig nemum in Bengö Nivesa rë. In tu Anutu yi niwëëk beyoh vu bë geço alam sën ayoj neya timu vu Yesu lo nah. He alam Yuda namugin, lok mëm ham alam-yu-ngwë gökin.

¹⁷ Log Bengö Nivesa sënë netato bë Anutu mehö niröp los yohvu. Nabë mehöti gevong geving Bengö Nivesa, og rëk ayo na timu vu Yesu noh vu sën

dekevu meneggëp lok Anutu-yi-kapiya lo bë, “Mehöti bë ayo na timu vu yi, og Anutu rëk nanér mehö sënë nabë yi mehö yohvu, lob medo mala-tumsën.”

Mehönon Pin Deneruu Demij Vu Anutu

¹⁸ Hil naraķ ni bë, Anutu ahë sengën benevo nipaya nyëvewen neyam vu yagek lok yah vu alam pin sën deneruu demij vu yi, gedenevong ngaa nipaya medenedahun yi gagek anon rak hir ngaa nipaya lo.

¹⁹ In Anutu yi ngaa sën hil ayoh vu bë galë makaķ ni lo neggëp rangah vu alam sën deneruu demij vu yi agi. In Anutu yö tato rangah vu mehönon pin ggovek ya.

²⁰ Yönón, alam delë dob los ngaa pin sën Anutu tung lo wirek beyam verup gwëbeng, lom sënë tato Anutu yi ngaa vahi sën mehönon su deyoh vu bë degelë jak malaj rë lo vu hil. Log ngaa sën hil su ayoh vu bë galë jak malad rë lo, og saga tatekin Anutu yi degwa los yi niwëek bopata sën neggëp ving yi degwata los degwata lo rangah vu hil. Nebë sënë, om mehönon su deyoh vu bë dedah hir nipaya vun gedenanér nabë, “Sa su rak ni bë ngaa nipaya rë!”

²¹ In mehönon deraķ Anutu ni rëk su kwaj nevo bë Anutu yönón bedeko arë rak rë. Gesu kwaj vesa vu yi in ngaa nivesa vesa pin sën vo vu sir lo rë. Gak kwaj nesepa lok gagek meris meris bedenetu alam kwaj masën bedenedo lok malaķenu.

²² Deko sir rak medenenér bë, “He alam los kwamin!” rëk ma gedetu alam kwaj masën.

²³ Gederuu demij vu Anutu, mehö los niwëek sën su nediiķ rë lo. Log tum ngaa sën denediķ medenepetar ya lo nebë mehönon, gesok los reggu genyël lo, og denesemu kenuj medeneko arëj rak medenejom rak vu sir.

Nipaya Aggagga

²⁴ Lob Anutu nilëlin sir bë, maam kwaj nipaya yö geli sir na vu ngaa nipaya sën ahëj neving lo, gevu ngaa ningöhek sën su yoh vu rë lo, beyö debasap navij.

²⁵ Alam nebë sënë denevuu Anutu yi gagek anon ya gedenepékwe medeneko gagek kuungsën rak. Log deneruu demij vu Anutu sën ngaa pin ala lo, gedenejom rak vu ngaa sën Anutu tung lo gedenesepa lok yö hir aggata. Nij nelëlin Anutu sën hil gako arë jak na vavunë mebare mena degwata los degwata lo. Yönón.

²⁶ Om sën Anutu nilëlin sir bë yö demedo dok hir ngaa nipaya sën malaj anon in lo. Avëh og nij nelëlin hir aggata niröp sën dejak maluh lo, gedenneggérin sir yah medenevong ngaa sën su yoh vu rë lo ving avëh ngwë.

²⁷ Gemaluh ving nebë saga. Nij nelëlin aggata niröpsën sën degeko avëh lo gayoj vev rasap rasap nebë nengwah in bë yö degevong ngaa nipaya vu maluh ngwë. Maluh sënë denevong ngaa nimumsën ving mehö ngwë lob yö deneko nyëvewen nipaya lok yah, yoh vu hir nipaya sënë.

²⁸ In nij nelël bë su kwaj bo Anutu gëp ayoj, lom Anutu lëein sir ya beyö medo denevong yoh vu kwaj nipaya sënë, bedenevong ngaa nipaya aggagga sën su yoh vu bë mehönon degevong rë lo.

²⁹ Denevong ngaa pin sën su niröp rë lo bengaa nipaya pin pup ayoj. Ayoj nevu nevu in ngaa nipaya pangsen gedenelë alam vahi paya. Ayoj nesis yi vu alam vahi ga, denesis alam medenediķ. Denenér sir ga, denetetuhin mehö ngwë gedenevong paya vu sir. Denevengwëng gagek yah nenga rak mehö ngwë ga,

³⁰ denenér gagek kuungsën rak mehö ngwë ving bë nij paya. Denelë Anutu paya medenesis begö vu yi ga, denenér pelësën ga, deneko sir

rak medenevong paang. Denevér ngaa nipaya mewis mewis verup. Gedenekeyéh amaj lu ataj ayej.

³¹ Kwaj ma! Denenér rëk su denevong yoh vu hir gagek rë. Su ahéj neving sir sën yīk sir degwa timu lo rë. Gesu kwaj nevongin mehö ngwë rë.

³² Anutu yi horek nér nebë alam sën degevong ngaa nabë sënë og yoh vu bë denadiik bemalaj nama. Lob alam sënë derak horek sënë ni ggovek ya, rëk ma gemedo denevong ngaa nebë sënë. Lob su denevong sënë mu rë, gāk kwaj vesa in alam sën denevong ngaa nebë agi ving, medenepisek in sir medenelev horek in.

2

Anutu Nengo Hil Gagek Degwa Og Neseggi Niröp

¹ Om sa nanér vu ham ti ti sën ham nenér mehö ngwë bë njipaya lo nabë: Su geyoh vu bë gedah ngo hong nipaya vun rë. In gengo! Genenér mehö ngwë bë nipaya, lob sënë og yīk genenér valek hong ving nebë saga bë nim paya. In yīk ngaa sën genenér rak yi lo, og yīk genevong nebë sënë ving.

² Lob hil arak ni bë Anutu nevo nipaya nyëvewen vu alam sën denevong ngaa nebë agi, lob sënë og Anutu nevong yoh vu.

³ Om hong sën genenér alam sën denevong ngaa nipaya nebë agi bë njipaya lo, rëk mu yīk genevong nebë sënë ving, ma gekuung bë? Su geyoh vu bë rëk gebeya in Anutu megenoh nenga in nyëvewen rë.

⁴ Ma nebë va? Anutu nevong nivesa rot vu hong menegin hus adingsekë rot gesu nevo nyëvewen vu hong pevis rë. Anutu yi ngaa nivesa sënë, mak gekuung bë ngaa meris-a? Gāk Anutu nevong nivesa vu hong sënë in bë gegwérin hong.

⁵ Sën ayom niwëek ata gesu genewérin hong rë lo, og sënë nebë sën ngo genebun hong nipaya nyëvewen rak bun, lom Anutu ahé sengën rot vu hong. Rëk mém dok buk-ahésengén-yi sën Anutu bo nyëvewen niröp noh vu mehönon pin lo, og rëk genatök vu nyëvewen bopata jak hong nipaya sënë.

⁶ In rëk bo nyëvewen gelek mehönon pin noh vu ngaa sën denevong lo.

⁷ Alam sën denejom sir ahon medenedo rak ngaa nivesa medenevong in bë denatu alam-los-bengöj gelos arej bop gedemedo malaj-tumsën lo, og Anutu rëk gevong bedemedo malaj-tumsën degwata los degwata.

⁸ Gāk alam sën yo kwaj nevo sir mu gedeneruu demij vu gagek anon, gedenesepa lok ngaa nipaya lo, og Anutu rëk ahé sengën bopata mebo nyëvewen nipaya rot vu sir.

⁹ Maggin bopata los nisangsën rëk gebom alam pin sën denevong ngaa nipaya lo. Alam Yuda namugin, lok mém alam-yu-ngwë gökin.

¹⁰ Gāk alam pin sën denevong nivesa lo, og Anutu rëk gevong bedenatu alam-los-bengöj, garëj bop jak, bayoj gëp revuh. Rëk alam Yuda namugin, lok alam-yu-ngwë gökin.

¹¹ In Anutu su kwa nevo mehönon arej bë sir bop benevong nyëvewen vu sir rë, gāk nevong nyëvewen yoh vu ngaa sën denevong lo.

¹² Lob alam-yu-ngwë sën su denesepa lok alam Yuda hir horek rë lo, og Anutu su rëk seggi sir jak alam Yuda hir horek rë, rëk mu rëk malaj nama geving in su denesepa lok yo hir aggata niröp rë. Gāk alam sën denesepa lok alam Yuda hir horek lo, og Anutu rëk seggi sir jak, gebo nyëvewen vu sir in dekeyéh.

¹³ Alam sën denengo horek meris mu lo su rëk arej nabë sir alam yohvu gëp Anutu mala rë. Gāk alam sën denesepa lok horek lo mu, sën mém rëk arej nabë sir alam yohvu.

¹⁴ Nebë sënë lob alam-yu-ngwë su denerak alam Yuda hir horek ni rë, rëk mu yö denesepa lok yö hir horek vahi beya nevalek gagek vahi sën alam Yuda hir horek nér lo. Om sir dugin alam Yuda hir horek rëk mu saga tato bë Anutu yi horek vahi neggëp lok ayoj ving.

¹⁵ In hir horek neggëp lok ayoj bekwaj nevo ngaa vahi bë nivesa gengaa vahi bë nipaya, lom deneseggi sir lok ayoj bedenenér bë denevong sënë, og yoh vu, gesagi, og su yoh vu rë.

¹⁶ Log Anutu rëk nanér vu Buk-tamusën, lob Kerisi Yesu rëk seggi mehönon pin hir gagek vunsën nabë sën sa nanér rangah vu ham lok Bengö Nivesa lo.

Alam Yuda Devong Ving Bë Horek Yoh Vu Bë Dok Vu Sir

¹⁷ Gak hong! Aräm nebë Yuda, gekwam nevo bë horek sën Anutu vo vu alam Yuda lo yoh vu bë dok vu hong in gagek. Gengo geneko aräm rak megenenér bë Anutu-yi-alam hong.

¹⁸ Gerak Anutu kwa ni. Geluk dub lok horek saga ggovek, om sën gerak aggata niröpsën-yi ni bahäm neving.

¹⁹ Gekwam nevo bë geyoh vu bë getato aggata niröp vu alam malaj kenod, lob alam sën denedo lok malakenu lo, og getato rangah vu sir.

²⁰ Log kwam nevo ving nebë kwa los gagek anon pin neggëp lok ham horek sagi, om sën geyoh vu bë gebo kwa vu alam kwaj masën megetahu alam sën denedo ngök ngök nebë hurmahen lo dok gagek.

²¹ Yonon, genetahu alam vahi, rëk nebë va sën su ngo genetahu hong lok rë-ë? Genenér vu alam bë su degodek, rëk mu ngo genehodek.

²² Gegenenér bë alam su degevong baggëb, rëk mu ngo genevong. Nim nelélin anutu-kuungsën rëk mu genelok ya alam dahis hir dub ayo megenehodek hir anutu-kuungsën hir ngaa.

²³ Ngo geneko aräm rak megenenér bë gerak Anutu yi horek ni, rëk mu ngo genekweyëh yi horek megenevasap Anutu arë rak ngaa nebë saga.

²⁴ Yonon, sënë yoh vu gagek sën neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo bë: Alam dahis denenér pelésen rak Anutu arë, log degwa vu ham.

Bë Degerah Navij Og Saga Su Yoh Vu Bë Geço Sir Nah Vu Anutu Rë*

²⁵ Sën derah* navim lo, nabë gesepa dok Horek, og saga gak ngaa nivesa. Yonon, derah* navim vorot, rëk mu nabë gekweyëh horek, og yīk nebë sën su derah* rë.

²⁶ Nebë sënë, om mehöti sën su derah* navi rë lo, nabë sepa dok horek, og mehö sënë rëk bengö na nabë alam sën derah* navij vorot lo.

²⁷ Yonon, Anutu vong horek meneggëp vu hong Yuda, lob derah* navim ving. Rëk nim lël megenekweyëh horek, om mehö-yu-ngwë sën su derah* navi rë rëk nesepa lok horek anon lo, og yīk saga tato rangah bë nim paya om rëk gweko nyëvewen.

²⁸ Alam Yuda og Anutu-yi-alam sir, rëk mu nabë mehöti ama lu ata Yuda, og saga mu su yoh vu bë gevong bemehö saga natu Anutu-yi-alam yonon rë. Log nabë degerah* mehöti navi, og saga mu su yoh vu bë gevong bemehö saga natu Yuda ti yonon rë.

²⁹ Gak yīk mehö sën ayo neya timu vu alam Yuda hir ngaa lo, sën yī Yuda sogek. Log yīk mehö sën ayo neya timu vu Anutu lo, sën netu Anutu-yi-alam sogek. Mehö nebë sënë su nesepa lok horek meris mu rë, gak nesepa lok los kwa nevo, bayo neya timu. Mehönon mak su rëk degeko mehö nebë sënë jak rë, gak Anutu yö rëk geço yī jak.

3

Ngaa Nipaya Su Yoh Vu Bë Dahun Ngaa Nivesa Rë

¹ Nebë sënë, om alam Yuda rëk dekesuu mehö ngwë nabë va? Geva nivesa neverup rak sën denerah* navij-ë?

² Alam-e! Yi ngaa nivesa aggagga neggp! Nyemuğinsën nebë sënë: Anutu vo yi gagek vu alam Yuda in bë degegin.

³ Yönon, rëk mu sir la su denevong yoh vu gagek sënë rë. Om Anutu mak rëk gevek hir ngaa nipaya saga babu bedahun yi gagek nivesa na?

⁴ Rëk nama! Nabë mehönon pin denanér gagek kuungsën, og sënë su rëk pekwë Anutu rë, gač yö rëk medo menanér yönö degwata los degwata. Yik yoh vu gagek sën neggp lok yi kapiya lo bë:

“Hong gagek pin og niröp rot.

Om nabë degevong gagek vu hong, og rëk kwesuu sir yönö.”

⁵ Om hil rëk nanér nabë va? Nabë hil nehevong ngaa nipaya gAnutu nevong ngaa yohvu mu, og mak Anutu su yoh vu bë bo nyevewen dok nah hil ngaa nipaya rë? In hil ngaa nipaya tato yi ngaa nivesa rangah bevong barë bëp rak mekesuu-a?—sënëk sa nesepa lok mehönon kwaj mu mesenér—

⁶ rëk nama! Hil su rëk nanér nabë saga rë, in nabë Anutu su mehö yohvu rë, og su yoh vu bë rëk seggi mehönon hir ngaa pin bebo nyevewen dok nah vu sir rë.

⁷ Log nabë hil nanér nabë mehönon degeko Anutu arë jak rot, in delë bë sa mehö gagek kuungsën, rëk yi og mehö nenér gagek los anon, og mak su yoh vu bë rëk bo nipaya nyevewen dok nah vu sa rë? In ngaa nipaya sën sa nehevong lo tato yi ngaa nivesa rangah barë bëp rak mekesuu-a?

⁸ Bë nabë sënë, og hil rëk nanér nabë, “Ham-o! Behil gevong ngaa nipaya in ngaa nivesa rëk berup jak!” Log alam vahi denekuang rak medenenér gagek rak he yah nenga bë he nanér nebë sënë! Rëk ma! Hil su ayoh vu bë gevong nabë sënë rë! Om alam sën denenér bë aga rëk degeko nyevewen dok nah beyoh vu.

Mehö Nivesa Ti Su Nedo Rë

⁹ Om-a? Mak hil Yuda kesuu alam-yu-ngwë? Ma verök yi! He nér ggovek ya bë hil pin nado lok ngaa nipaya ayo peggo. Hil Yuda los alam-yu-ngwë pin.

¹⁰ In gagek neggp lok Anutu-yi-kapiya nebë:

“Mehö nivesa ti su nedo rë, gema verök yi.

¹¹ Mehö los kwa ti su nedo rë,
geti su nesero Anutu in bë jak ni rë.

¹² Mehönon pin deyoh paya in aggata niröp,
gesir pin los dahis nij paya rak.

Gač mehöti su nevong ngaa nivesa rë, gema verök yi.
Ti su nebë sënë menedo rë.”

¹³ “Avij nebë asoreng vu bedub ggëp netök,
gedaggej nenér gagek kuungsën.”

“Vong bë nyel nevu parahek nipaya nedo lok avij”,

¹⁴ “medeneterot mehönon rak gagek nipaya”.

¹⁵ “Deneserög pevis in bë dengis mehönon medenadiik.

¹⁶ Denevong rii rak ngaa nivesa pin vu nyeg pin sën deneya lo,
bedenevong maggin vu alam.

¹⁷ Malaj nesepa begö gesir dugin gagek-ahë-yes.”

¹⁸ “Su kwaj nevo Anutu bedeneggöneng in yi rë.”

¹⁹ Yönon, hil arak ni bë gagek sën neggp lok horek lo neggp vu alam sën deneggevek horek babu lo. Rëk mu Anutu yi horek og neggp in bë mehönon

pin nij namum bayej nama, gedejak ni nabë gagek neggëp vu sir berék degeko nyëvewen jak hir nipaya.

²⁰ In sën hil sepa doķ horek lo, og su yoh vu bë gevong bemehöti natu mehö niröp gëp Anutu mala rë. Gaķ yik timu sënë nebë horek netato hil ngaa nipaya rangah vu hil behil naraķ ni bë hil kęyëh.

Mehö Sën Ayo Neya Timu Vu Kerisi Lo, Og Mëm Arë Nebë Mehö Yohvu

²¹ Wirek Anutu tato rangah rak horek los alam-denenér-gagek-rangahsën hir gagek bë yi mehö yohvu yönnon, rëk gwëbeng og yō tato rak agga ngwë.

²² Ngaa agga ngwë sënë sën netato bë Anutu mehö yohvu yönnon lo nebë: Nabë mehöti ayo na timu vu Yesu Kerisi, og Anutu rëk nanér yi nabë mehö yohvu. Lob alam pin sën ayoj na timu vu yi lo yiķ arëj nebë sënë. Alam Yuda galam-yu-ngwë ving.

²³ Yönnon! Hil mehönon pin nehevong ngaa nipaya, gehil araain besu ayoh vu bë gevong noh vu Anutu kwa rë.

²⁴ Rëk Anutu vong semusën sënë vu hil nyëmasën nebë hil atu alam yohvu, degwa rak sën Kerisi Yesu lok yah hil bed bediik in hil lo.

²⁵ Anutu ggooin Yesu rak in bë nadiik bekök keseh in kevoh alam sën ayoj na timu vu yi lo hir ngaa nipaya na. Anutu su nevong newa newa benevo nyëvewen lok yah alam hir ngaa nipaya pevis rë, gaķ yō jom yi ahon. Lok mëm vong Kerisi yam bediik lok yah hil bed in bë tato rangah nabë su kwa nevirek in mehönon hir ngaa nipaya rë, gaķ yi og mehö yohvu benevo nyëvewen lok yah.

²⁶ Kë, vong Kerisi yam lok buk sën gwëbeng agi in bë tato rangah nabë yi mehö yohvu yönnon. Lob vong yam in bë hil ajak ni nabë Anutu su nevong ngaa jeggin jeggin rë. Gaķ mehöti sën ayo na timu vu Yesu lo, og Anutu rëk nanér yi geving nabë yi mehö yohvu.

²⁷ Nebë sënë, om hil anoh aggata tena in bë gaķo arëd jak nabë hil alam yohvu? Ma! Aggata su neggëp rë! In va nenérin sën hil gako arëd jak-ë? Horek nenérin-a? Ma huk sën hil nehevong lo nenérin-a? Ma! Ngaa nivesa ti su neggëp vu hil rë, gaķ hil nehevong ving bë Yesu diiķ lok yah hil bed, om hil su ayoh vu bë gaķo ngo arëd jak rë.

²⁸ In hil arak ni nebë hil atu alam yohvu rak sën hil ayod neya timu vu Yesu lo, gaķ su neraķ sën hil nesepa lok horek lo rë.

²⁹ Ma nebë va? Mak alam Yuda mu yō hir Anutu sënë ma, alam-yu-ngwë hir Anutu ving-a? Gaķ yiķ alam-yu-ngwë hir Anutu ving!

³⁰ In yiķ Anutu yō timu. Lob alam sën derah* navij gayoj neya timu vu Yesu lo, sën Anutu rëk nanér sir nabë sir alam yohvu. Log yiķ alam sën su derah* navij rë, rëk ayoj neya timu vu Yesu lo, yiķ Anutu rëk nanér sir geving nabë sir alam yohvu.

³¹ Om sën hil ayod neya timu vu Yesu lo mak dahun horek ya betu ngaa meris-a? Ma! Gagek sën sa ķevu agi tato bë horekek ngaa anon ving.

4

Anutu Nér Abraham Bë Yi Mehö Yohvu

¹ Abraham ni nebë hil behil dobahiē yi. Om hil rëk nanér va jak yi?

² Yönnon, nabë Abraham tu mehö yohvu rak yi huk, og yoh vu bë yō geko arë jak. Gaķ gëp Anutu mala og ma!

³ In Anutu-yi-ķapiya nér bë, “Abraham ayo neya timu vu Anutu, lob Anutu kwa nevo benér yi nebë mehö yohvu.”

⁴ Log nabë mehöti gevong huk megeķo monë jak, og hil su nanér nabë neko monë saga nyëmasën. Gaķ mu neko rak yi huk.

⁵ Nebë saga, om nabë mehöti ayo na timu vu Anutu sën yoh vu bë nanër mehönon nij paya nabë sir alam yohvu lo mu, gesu kwa bo yi huk nabë Anutu rëk gevong nyëvewen dok nah menanér yi nabë mehö yohvu rë, og mëm Anutu rëk gelë nabë ayo neya timu vu yi, lob rëk nanér yi nabë yi mehö yohvu.

⁶ Log Davit nér rak mehö nebë sënë ving nebë, “Mehöti sën hen huk nivesa ma, rëk Anutu nenér yi nyëmasën nebë mehö yohvu lo, og mehö nebë sënë rëk kwa vesa rot.”

⁷ Log nér ving bë:

“Alam sën Anutu ço hir ngaa nipaya vër medahun ya lo, og kwaj vesa!

⁸ Gemehöti sën Mehöböp nér yi bë ngaa nipaya su neggëp vu yi rë lo, og kwa vesa.”

⁹ Om alam sën denerah* navij lo, kwaj vesa in sën Anutu kevoh hir ngaa nipaya ya lo, log yik alam sën su denerah* navij rë lo, og kwaj vesa in Anutu kevoh hir ngaa nipaya ya ving. Ham kwamin bo Abraham gökin rë! Hil nanér nebë: Anutu kwa nevo bë Abraham ayo neya timu vu yi lom nér yi nebë mehö yohvu.

¹⁰ Lob Anutu nér Abraham nebë yi mehö yohvu nangërek-a? Maķ rah* navi ggovek ya rëk mëm, ma su rah* navi rë? Gaķ su rah* navi rë geyö nahën, log Anutu nér yi nebë yi mehö yohvu.

¹¹ Lok mëm rah* navi, lom navi tato bë ayo neya timu vu Anutu ggovek ya om sën Anutu nér yi vorot bë yi mehö yohvu. Lob tu alam pin sën su denerah* navij rë rëk ayoj neya timu vu Anutu lo hir dobahë, in tato nebë Anutu rëk nanér sir geving nabë sir alam yohvu.

¹² Getu alam sën denerah* navij lo vahi hir dobahë ving. Sir sën denerah* navij lo rëk su kwaj nevo saga mu rë, gaķ denesepa lok Abraham vaha bayoj neya timu vu Anutu, nebë sën Abraham su rah* navi wirek rë, rëk ayo neya timu vu yi lo.

Anutu Yi Gagek Yam Vu Alam Sën Ayoj Neya Timu Vu Yi

¹³ Anutu su kwa vo bë Abraham nesepa lok horek om sën ggooin losho yi mewis lo rak in bë mehönon pin degevek babuj rë. Gaķ lë bë Abraham ayo neya timu vu yi, lob nér yi bë yi mehö yohvu, lom mëm sën nér bë rëk gevong bemehönon pin degevek yi mewis lo babuj.

¹⁴ Rëk nabë mehönon pin saga degevek alam sën denesepa lok horek lo babuj mu, og sën hil ayod neya timu lo tu ngaa meris mu, gAnutu hen gagek sën joo venuh lo anon ma.

¹⁵ Hil arak ni bë horek netato bë hil rëk gaķo nyëvewen dok nah hil ngaa nipaya. Gaķ bë horek nama, og hil su ayoh vu bë nanér nabë mehönon denekeyéh horek rë.

¹⁶ Nebë sënë, om Anutu yi gagek semusën rëk anon jak vu alam sën ayoj neya timu vu yi lo. Lob vongin bë gevong semusën sënë nyëmasën vu hil geving Abraham yi mewis pin benatu hil ngaa. Su rëk gevong vu Abraham yi mewis sën denesepa lok horek mu lo menatu hir ngaa rë, gaķ rëk gevong vu alam pin sën ayoj neya timu vu yi nebë Abraham lo menatu hir ngaa. In Abraham tu hil pin sën hil ayod neya timu vu Yesu lo hil dobahë.

¹⁷ Yoh vu gagek sën neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo bë: “Sa hevong hong tu alam ngahisekë hir dobahë.” Lob Abraham tu hil dobahë ggëp Anutu mala in ayo neya timu vu yi. Gevong ving bë Anutu yoh vu bë nanér balam-diiksën dekedi jak nah medemedo malaj-tumsën, geyoh vu bë nanér gagek jak alam sën deberup vu tamusën lo geving nabë sën denedo vorot lo.

¹⁸ Ngaa sën Anutu nér agi su anon rak in Abraham lë vorot mevong ving niwëek rë, gak vong ving niwëek bë rëk anon jak yönón nabë sën lë rak mala lo. Nebé sënë, om sën tu alam ngahisekë hir dobahë yönón yoh vu sën Anutu nér lo bë, “Hong mewis lo rëk deberóng nabë betuheng!”

¹⁹ Abraham yi ngebek dus rak mehödahis nemadvahi (100), lom navi su niwëek yoh vu bë geko nalu rë. Lob yik vené Sara nebë saga ving. Abraham rak sënë ni, rëk ma gevong ving niwëek.

²⁰ Anutu nér bë ngaa sagi rëk berup, lom Abraham su kwa neya luu luu in rë. Gak vong ving niwëek geko Anutu arë rak,

²¹ gerak ni bë Anutu yoh vu bë rëk gevong gagek sën nér lo banon jak.

²² Lob Anutu rak ni bë Abraham ayo neya timu vu yi nebë sënë, lom nér yi bë yi mehö yohvu.

²³ Log gagek sënë neggpé lok Anutu-yi-kapiya bë, “Anutu nér yi bë yi mehö yohvu.” Lob sënë og su nér Abraham yö timu rë.

²⁴ Gak nér rak hil ving. Bë hil ayod na timu vu Anutu sën nér behil Mehöbëp Yesu kedi rak yah vu bedub ggökin lo, og mëm rëk gelë hil nabë saga geving menanér nabë hil alam yohvu.

²⁵ Anutu vong Yesu yam bekò hil ngaa nipaya nyëvewen rak yah yi mediik. Log Anutu nér mekedi rak yah ggökin in bë nanér hil nabë hil alam yohvu.

5

Anutu Nér Hil Bë Hil Alam Yohvu

¹ Hil ayod neya timu vu Yesu lom Anutu nenér hil nebë hil alam yohvu, om sën hil los Anutu nado revuh ti degwa rak hil Mehöbëp Yesu Kerisi.

² Hil ayod neya timu vu yi, lom sën gwëbeng og Anutu nelë hil nivesa gehil kwad vesa rot, in hil arak ni bë rëk geko hil nah yi nyëg mebo semusën nivesa vesa pin vu hil.

³ Rëk mu hil su napisek in sagi mu. Gaķ hil napisek in maggin sën netök vu hil lo geving. In hil narak ni bë maggin nevo niwëek vu hil in bë mëm hil nid gengoin menajom hil ahon mekeré maggin.

⁴ Lob nabë hil najom hil ahon mekeré maggin, og hil rëk natu alam los nid wëek gengaa maggin su rëk kepë hil rë. Lob nabë hil nid wëek nabë saga, og hil rëk abo kwad in ngaa nivesa vesa sën Anutu ggooin rak bë gevong vu hil lo.

⁵ Lob nabë hil abo kwad in ngaa sënë, og Anutu su rëk gevong behil nid namum rë, in vong Anon Vabuung yam vu hil vorot, in bë bér hil kwad jak buk pin nabë Anutu kwa pesivin hil.

⁶ Wirek og hil su ayoh vu bë gaķo hil vër in hil ngaa nipaya rë, rëk Anutu ggooin buk rak, lob Kerisi diiķ lok yah hil mehönon nid paya lo sënë bed.

⁷ Nabë mehöti nadiiķ in bë dok vu mehö nivesa ti, og hil rëk kenuud na in, in su alam ngahisekë denevong nebë saga rë. Yönón, maķ alam ti ti deyoh vu bë nij dël jak sir medenadiiķ dok nah mehö nivesa ti ben.

⁸ Rëk mu hil ngo nahën nado los hil ngaa nipaya, log Kerisi diiķ in bë dok vu hil. Lob Anutu tato rak sënë bë kwa pesivin hil pangṣen.

⁹ Om sën nér hil bë hil atu alam yohvu gbovek ya, degwa rak Yesu nikök. Nebé sënë, om gwëbeng hil arak ni yönón bë rëk dok vu hil rot gehil su rëk gaķo nyëvewen jak hil ngaa nipaya rë.

¹⁰ Wirek hil ngo nahën medo nasis begö vu Anutu, lok Nalu diiķ lok buk sënë in bë gevong mamer vu hil los Anutu behil medo jevuh ti. Nebé saga lob gwëbeng hil los nado revuh ti, om hil arak ni yönón bë Anutu rëk geko hil nah vu yi behil rëk medo malad-tumsën, in Kerisi nedo mala-tumsën vorot.

¹¹ Lob yiķ su nebë sënë mu rë, gaķ gwēbeng og hil kwad vesa vu Anutu in hil Mehöbōp Yesu Kerisi vong mamer vu hil los Anutu.

Adam Vong Bemehönon Denadiik, Lok Tum Yesu Vong Om Rëk Demedo Malaj-Tumsën

¹² Lob hil arak ni bë ngaa nipaya pum rak mehö timu nyé dahis, lok mëm ngaa nipaya lo yoh vu dob pin yiķ degwa rak yi. Log diiksën pum rak ngaa nipaya, lob nevong bemehönon pin denadiik. In alam pin denevong ngaa nipaya.

¹³ Vu buk muginsën Anutu su vo Horek-nemadluho vu mehönon rë, lob vu buk saga ngaa nipaya neggëp dob vorot. Om lok buk saga og Anutu su yoh vu bë nanér nabë mehönon denekeyéh horek rë, in Horek su neggëp rë.

¹⁴ Rëk mehönon dediik lok Adam yi buk beyam verup lok Moses yi buk. Lob diiksën dahun mehönon pin. Rëk mu mehönon saga su dekeyéh horek nebë sën Adam keyéh lo rë, in Horek su neggëp lok hir buk saga rë. Rëk denadiik ving. Lob yiķ mehö sën verup vu tamusën lo vong ngaa ngwë nebë Adam.

¹⁵ Rëk Anutu yi semusën og bōpata rot kesuu ngaa nipaya sën Adam vong lo. In alam ngahisekë denadiik rak mehö timu saga yi ngaa nipaya, rëk mu Anutu vong mehö timu sën Yesu Kerisi beko yi semusën bōpata yam vu hil behil haço nyémasen. Lob semusën nyémasen sënë semu alam ngahisekë rot bekesuu diiksën.

¹⁶ Lob ngaa nipaya sën verup rak mehö timu agi luho semusën sën hil haço nyémasen lo, luho hir anon su neggëp ti rë. Gak mehö timu sën nekeyéh horek lo, og Anutu seggi yi gagek benér bë mehö nipaya om mehönon rëk denadiik bemalaj nama. Rëk vu tamusën galam ngahisekë denekeyéh gagek, og Anutu vong yi semusemu nyémasen yam, lob mëm nér hil bë hil alam yohvu.

¹⁷ In vu muginsën mehö timu keyéh horek, rëk mehönon pin dediik rak mehö saga yi keyéhsen. Log vu tamusën sagi, og Anutu nér alam pin sën deneko semusën vu Yesu Kerisi nyémasen lo nebë sir alam yohvu. Om Yesu rëk gevong bedenatu alam-los-bengöj medemedo malaj-tumsën geving yi degwata los degwata.

¹⁸ In yiķ nebë sënë. Mehö timu vong ngaa nipaya, lob yi nyévewen yoh vu mehönon pin bë denadiik berék malaj nama. Log yiķ mehö timu vong ngaa yohvu, lob Anutu nér bë mehönon pin deyoh vu bë denatu alam yohvu medemedo malaj-tumsën jak yi.

¹⁹ Mehö timu keyéh gagek, lob sënë vong balam pin detu alam nij paya. Log yiķ mehö timu sepa lok gagek, lob sënë rëk gevong balam ngahisekë denatu alam yohvu.

²⁰ Log Horek verup ving, lom tato ngaa nipaya vahi ving bengahisekë lok. Ngaa nipaya ngahisekë lok, rëk mu semusën bōpata sënë yam bekesuu ngaa nipaya.

²¹ Yonon, ngaa nipaya tu ala mugin bevongin bë dahun hil behil malad nama. Rëk mu semusën yam in bë kesuu ngaa nipaya begevong mehönon medenatu alam yohvu medemedo malaj-tumsën degwata. Semusën sënë nebë hil Mehöbōp Yesu Kerisi diiķ in hil.

6

Bël-Ripeksën Tahu Bë Hil Adiik Ving Kerisi

¹ Om hil rëk nanér nabë va? Maķ hil nanér nabë hil ngo medo gevong ngaa nipaya in Anutu yō medo gevong yi semusën nam vu hil nyémasen gök gökin-a?

² Ma! Rëk nama! Bë hil atu Kerisi-yi-alam, og yīk nebë sën hil adiīk vorot, om hil su nehebë nengad vu ngaa nipaya benesepa lok ggökin yah rë.

³ Sën hil aripek bël rak Yesu Kerisi arë lo tahu bë hil adiīk ving yi gehil atu mewis rak. Ma ham su rak ni rë?

⁴ Nebë saga, om sën hil aripek bël lo tahu sën Kerisi diīk medelev lo, gevong bë hil ngaa mūgeng diīk beneggëp lok söv. Om hil natu mewis jak nabë sën Anutu tato niwëëk beKerisi kedi rak vu bedub ggökin betu mewis lo.

Hil Rëk Medo Malad-Tumsën Geving Kerisi

⁵ Yönon! Hil ngaa mūgeng diīk ya nebë sën Kerisi diīk lo gehil atu yi alam. Nebë sënë, om hil rëk natu mewis nabë sën Kerisi kedi rak ggökin betu mewis lo, behil medo malad-tumsën geving yi.

⁶ Hil arak ni bë vong bë hil ayod mūgeng diīk ya rak kelepeko* ving Kerisi in bë gevong bengaa nipaya niwëëk sën nevong huk lok hil navid lo nama na, in hil su sepa dok ngaa nipaya gökin nah.

⁷ In ngaa nipaya og su yoh vu bë kepë mehö sën diīk lo gökin nah rë.

⁸ Lob hil ngaa mūgeng diīk ya ving Kerisi, om hil gevong geving anon nabë hil rëk medo malad-tumsën geving yi.

⁹ In hil arak ni bë Kerisi kedi rak ggökin ggëp bedub, om su rëk nadiīk nah gökin rë. Diiksën su yoh vu bë dahun yi gökin rë.

¹⁰ In diīk beron timu, lob kevoh hil ngaa nipaya pin ya vorot. Rëk gwëbeng og nedo mala-tumsën beluho Anutu denedo revuh ti.

¹¹ Om ham jak ni rë nabë Yesu Kerisi diīk, om yīk vong bë ham diīk ving beham su yoh vu bë sepa dok ngaa nipaya gökin nah rë. Gāk ham tu Anutu-yi-alam bevong bë ham nedo malamin-tumsën ving yi.

¹² Ham navimin sën rëk petar na lo nevongin bë ham sepa dok ngaa nipaya, rëk mu ham su gurek ngaa nipaya babu megwevong.

¹³ Ham su bo nemamin los vahamin lu ngaa vu ngaa nipaya in gwevong ngaa nipaya gökin nah. Gāk ham gwevong navimin pin los anomin dahis vu Anutu in ham nabë mehönon sën dedīk ggovek rëk dekedi rak ggökin ggëp bedub medenedo vesaj ggökin yah lo. Geham gwevong navimin pin los dahis vu Anutu in ham gwevong ngaa yohvu mu jak.

¹⁴ Nabë saga lok mëm ngaa nipaya su yoh vu bë kepë ham gökin nah rë. In gwëbeng og ham su hurek horek babu menesepa lok rë, gāk ham nesepa lok Anutu yi gagek semusën sën nevo vu ham nyëmasën lo.

Hil Natu Ngaa Niröpsën Yi Hur

¹⁵ Om hil gevong nabë va? Gwëbeng hil su rëk sepa dok horek in geko hil nah vu Anutu rë, gāk hil nesepa lok Anutu yi gagek semusën sën nevo vu hil nyëmasën lo. Om mak hil ayoh vu bë medo gevong ngaa nipaya ma nama? Ma rot!

¹⁶ Ham rak ni ggovek! Bë ham bo navimin vu mehöti nabë ham gwevong huk vu yi megwevong noh vu aye, og ham tu yi hur. Yīk nebë saga, om ham su yoh vu bë sepa dok ngaa nipaya genengamin yes vu Anutu geving rë. In ham rëk gweko nyëvewen dok nah ngaa nipaya beham malamin nama verök yi. Gāk bë ham nengamin yes vu Anutu, og rëk gevong beham natu alam yohvu.

¹⁷ Hil kwad vesa vu Anutu in wirek ham nesepa lok ngaa nipaya, rëk Anutu vong yi gagek yok vu ham, lob ham nengamin yes benesepa lok los ayomin dahis.

¹⁸ Ngaa nipaya duu ham ahon rëk Anutu ko ham vér in, gevong beham tu yi hur sën denesepa lok ngaa yohvu mu lo.

¹⁹ Rëk ham kwamin su niwëëk lok rë geyö nahën, om sën senér mesepa lok hil mehönon ngo kwad. Wirek ham navimin kehe ham beham nesepa lok

ngaa nipaya los ngaa sën su neyoh vu rë lo beham kweyëh gagek pangsen. Om gwëbeng ham dahun ham navimin los dahis, beham sepa dok ngaa yohvu mu in ham ayomin niröp jak.

²⁰ Wirek ham nesepa lok ngaa nipaya, gak ham su nesepa lok ngaa yohvu rë.

²¹ Lob vu buk saga mak ham neko nyëvewen nivesa nebë va rak ngaa nipaya sën ham nevong lo? Ma! Lob gwëbeng og ham nimin nemum in ngaa nipaya saga, log ham rak ni bë diiksën tu ham nyëvewen om ham vongin malamin nama!

²² Rëk ma gAnutu ko ham vër in ngaa nipaya bevong ham tu yö yi hur. Lob nyëvewen sën rëk bo dok nah vu ham lo nebë sënë: Ham ayomin niröp jak, lok mëm ham rëk medo malamin-tumsën degwata.

²³ In alam sën denesepa lok ngaa nipaya lo, og rëk degeko nyëvewen dok nah medenadiik bemalaj nama. Rëk Anutu og nevo semusën vu hil nyëmasën rak hil Mehöbëp Yesu Kerisi yi huk nebë hil medo malad-tumsën degwata.

7

Paulus Tahu Gagek Rak Maluh Los Venëj

¹ Arig lo, sa nanér gagek sënë vu ham sën nerak horek ni rot lo nebë: Horek tu ala menegin mehönon yoh vu buk pin sën denedo vesaj lo. Ma ham su rak gagek sënë ni rë?

² Lob yiñ nebë sënë: Nabë avëh jak regga beregga nahën nedo, og horek duu luho regga ahon. Rëk nabë regga nadiik, og horek saga maya gesu duu yi ahon rë.

³ Gak nabë regga yö nahën nedo gevenë ya merak maluh ngwë, og horek nenér yi nebë nevong baggëb. Gak nabë regga nadiik, og horek sënë su ggërin yi rë, om nabë jak maluh ngwë og su nevong baggëb rë.

⁴ Om arig lo, yiñ ham nebë sënë. Kerisi lok yah ham bömin mediik in ham, lob sënë vong bë ham diik ving geHorek su negin ham ggökin rë, om ham yoh vu bë jak vu reggamin mewis. Ham reggamin mewis saga yiñ mehö sën kedi rak yah vu bedub ggökin in bë gevong behil gevong Anutu yi huk banon jak lo.

⁵ Wirek hil ngo nahën nesepa lok ngaa nipaya sën hil malad anonin los navun hil in lo, lok horek nérin ngaa nipaya sënë, rëk mu sënë vong behil kwad nevo bë hil pasang gevong rot. Hil nehevong rot, lob ngaa nipaya saga yi nyëvewen neggëp bë hil rëk nadiik bemalad nama.

⁶ Rëk vong bë hil adiik ving Kerisi, om ko hil vër in Horek sën neduu hil ahon wirek lo, in bë su gegin hil gökin. Gak wirek, og hil nesepa lok Horek sën dekevu meneggëp lo, rëk mu gwëbeng og hil atu mewis rak menesepa lok ngaa sën Anon Vabuung netato vu hil lo.

Ngaa Nipaya Nevasap Hil

⁷ Om hil rëk nanér nabë va? Hil nanér nabë Horekek ngaa nipaya? Ma! Nabë Horek su tato ngaa nipaya vu sa rë, og sa su rëk jak ni nabë nipaya rë. Bë Horek su nanér nabë, “Su ayom nevu nevu in mehö ngwë hir ngaa” rë, og sa su rëk jak ayog nevu nevu sënë ni nabë ngaa nipaya rë.

⁸ Rëk Horek saga tatekin aggata vu ngaa nipaya benepelépin sa, lob vong besayog nevu nevu in ngaa nipaya aggagga. Gak bë Horek nama, og ngaa nipaya nebë heljëng, in sa su rëk galë nabë ngaa nipaya rë.

⁹ Wirek sën sa dugin Horek lo, og sa hekuung bë sa nado nivesa. Lok tum serak Horek ni, lob ngaa nipaya vesa lok yah vu sa, lob serak ni bë sëk nadiik bemalağ nama.

¹⁰ Anutu vong Horek yam in bë geli sa na niröp besa medo malag-tumsën, rëk mu ma geHorek tato vu sa bë sëk nadiik bemalag nama.

¹¹ In Horek nér aggata tato vu ngaa nipaya, lob ngaa nipaya tetuhin sa, lob seraķ ni bë sëk nadiik bemalag nama.

¹² Nebë sënë, om hil arak ni bë Horek yö vabuung. Lob Horek yi gagek pin vabuung ving beniröp genivesa.

¹³ Ma maķ Horek nivesa sënë vong besék malag nama? Ma! Ngaa nipaya mu sën kepë sa, om sëk malag nama. Yiķ nebë sënë in bë nanér ngaa nipaya tato nabë ngaa nipaya rot. Ngaa nipaya neko Horek nivesa sënë in bë kepë sa jak besa malag nama. Lob Horek nenér ngaa nipaya degwa tato vu sa bë ngaa nipaya yönö.

Ngaa Nipaya Neggerin Hil Kwad

¹⁴ Hil arak ni bë Horek sënë vabuung in yam vu Anon Vabuung. Gaķ sa, og ngaa mugeng neggpē lok sayog besa nahurek ngaa nipaya babu.

¹⁵ Yönon, sa su narak ngaa sën sa nehevong lo degwa ni rë. Gaķ ngaa sën sa nehevongin pangśen bë sa gevong lo, og sa su nehevong rë. Rëk ngaa sën sa niğ nelelin verök yi lo, og tum sa nehevong yoh vu buk pin.

¹⁶ Gengaa sën sa bë gevong in serak ni bë ngaa nivesa lo, og saga nebë serak Horek ni beseyogekin bë ngaa nivesa, rëk mu sa su nehevong yoh vu rë.

¹⁷ Rëk su sengo ti nehevong ngaa nipaya sënë rë, gaķ ngaa nipaya sën nedo lok sayog lo sën yö nevong.

¹⁸ In seraķ ni bë ngaa nivesa ti su neggpē lok sayog rë. Sa nanér ngaa mugeng sën neggpē lok sayog lo. In sa nehevongin bë gevong ngaa nivesa, rëk ma gesa su yoh vu bë gevong banon jak rë.

¹⁹ Gaķ ngaa nivesa sën sa nehevongin bë gevong lo, og sa su nehevong rë. Gengaa nipaya sën sa su nehevongin bë gevong rë lo, og tum sa nehevong.

²⁰ Sa nehevong ngaa sën sa su kwag nevo bë sëk gevong rë lo, rëk sa su ngo nehevong rë, gaķ ngaa nipaya sën nedo lok sayog lo yö nevong.

²¹ Lob sa nehevong nebë sënë rak buk pin: Sa nehevongin bë gevong ngaa nivesa, rëk ma gengaa nipaya nedo lok sayog benepebip sa.

²² Yönon, sahëg neving Anutu yi horek pangśen lok sayog.

²³ Rëk sa halë horek ngwë neggpē lok sa navig pin. Lob nesis begö vu Anutu yi horek sën neggpē lok sayog lo. Log netung sa lok ya ngaa nipaya sën nedo lok sa navig agi nema beneduu sa ahon.

²⁴ Wöp-o! Lob sa mehö niğ paya rot! Maķ re rëk bo sa vér in ngaa mugeng sën rëk gevong besa malag nama agi?

²⁵ Om sa kwag vesa rot vu Anutu! In vong hil Mehöböp Yesu Kerisi yam in bë geķo sa vér. Yönon, sa kwag og nesepa lok Anutu yi horek, rëk sa ngaa mugeng sën nedo lok sayog lo, og nesepa lok ngaa nipaya yi aggata beluho denepemëgin sir.

8

Kerisi Dahun Ngaa Nipaya Ya Gevong Anon Vabuung Vu Hil

¹ Nebë saga, om hil sën naħa rak Kerisi Yesu lo, og gagek sën nér bë hil gaķo nipaya nyevewen lo ti su rëk gęp vu hil rë.

² In Anon Vabuung yi horek nér bë alam degevong ngaa nipaya, og denadiik bemalaj nama. Log nér ving bë hil atu Kerisi Yesu yi alam lo, og hil su rëk nadiik bemalad nama rë, gaķ hil rëk medo malad-tumsën degwata.

³ Ngaa mugeng neggpē lok hil ayod, om Horek su yoh vu bë kevoh ngaa nipaya na rë. Rëk ngaa sën Horek su yoh vu bë gevong rë lo, og Anutu yö

nevong. Vong nalu yam betu mehönon rak, benavi nebë hil mehönon nid paya vu dob sënë navid.

Lob Anutu vong bemehönon hir ngaa nipaya nyëvewen yah rak neggëp Kerisi, bediik lok yah hil bed in bë Horek yi nyëvewen su gëp vu hil.

⁴ Horek nér bë hil gaço nyëvewen dok nah hil nipaya, lob sagaķ nér niröp beyoh vu. Rëk Anutu vong beKerisi diik lok yah hil bed besis hil nyëvewen bemaya, om hil su rëk malad nama rë. Hil su nesepa lok ngaa mugeng sën nedo lok hil ayod lo rë, gaķ hil nesepa lok Anon Vabuung yi aggata om sën vong nebë sënë vu hil.

⁵ In alam sën ngaa mugeng nedo lok ayoj lo, og kwaj neya vu ngaa dob yi mu. Gaķ alam sën denesepa lok Anon Vabuung lo, og kwaj neya vu Anon Vabuung yi ngaa.

⁶ Nabë mehöti kwa na vu ngaa mugeng mu, og mehö sënë rëk nadiik bemala nama. Gaķ nabë mehöti kwa na vu Anon Vabuung yi aggata, og mehö sënë rëk ayo gëp revuh in rëk medo mala-tumsën.

⁷ Log nabë mehöti kwa sepa dok ngaa mugeng mu, og mehö sënë nesis begö vu Anutu. In su neggurek Anutu yi horek babu rë, gesu yoh vu bë gevong noh vu rë.

⁸ Alam sën denesepa lok ngaa mugeng lo, og alam nebë sënë su deyoh vu bë degevong bAnutu kwa vesa in sir rë.

⁹ Rëk hamek su nesepa lok ngaa mugeng rë. Gaķ Anutu yi Anon Vabuung nedo ving ham yönö beham nesepa lok. Rëk nabë Kerisi yi Anon Vabuung su nedo ving mehöti rë, og su Kerisi-yi-alam yi rë.

¹⁰ Yönö, ham navimin nediik, in ham nevong ngaa nipaya, rëk mu nabë Kerisi nedo ving ham, og ham tu alam yohvu meham anomin nedo mala-tumsën.

¹¹ Anutu nér beYesu kedi rak ggökin vu bedub. Om ham navimin rëk nadiik mepetar na rëk mu nabë Anutu yi Anon Vabuung nedo lok ham ayomin, og Anutu sën nér meYesu kedi rak yah lo rëk gevong bAnon Vabuung bo mala-tumsën vu ham navimin geving.

Anon Vabuung Nevong Behil Natu Anutu Nalu

¹² Arig lo, hil ngaa mugeng su nesemu hil rë, om hil su ağurek babu besepa dok.

¹³ Gak nabë ham sepa dok ngaa mugeng, og ham rëk nadiik bemalamin nama. Rëk nabë ham gweko niwëek vu Anon Vabuung bedok vu ham beham nimin dëlin ngaa nipaya sën ham navimin bë gevong lo, og ham rëk medo malamin-tumsën.

¹⁴ Alam pin sën deneggurek Anutu yi Anon Vabuung babu lo, og Anutu nalu sir.

¹⁵ In Anutu su vong Anon Vabuung yok vu ham in bë deginengin ham beham medo megöneng in yi rë. Gaķ vong yok vu ham in bë ham jak ni nabë ham tu Anutu nalu. Lom nevong behil ayed nelok yi bë, “Amag! Amag!”

¹⁶ Yönö, Anon Vabuung nenér rangah vu hil lok hil ayod bë hil atu Anutu nalu.

¹⁷ Hil atu Anutu nalu, om hil rëk medo ben geving yi, geyi ngaa pin rëk natu hil ngaa geving. Kerisi ko vanë wirek, lob hil atu yi alam menehako vanë nebë saga gwëbeng ving in bë hil medo nivesa rot geving yi vu tamusën, gAnutu yi ngaa nivesa vesa pin rëk natu hil los Kerisi hil ngaa.

Hil Medo Nivesa Rot Vu Tamusën

¹⁸ Sa kwaq nevo bë vu tamusën sën hil ana medo nivesa lo, og mëm hil rëk galë ngaa maggin sën netök vu hil gwëbeng agi nabë ngaa meris.

¹⁹ In ngaa pin sën Anutu tung lo ggëp denegin buk sën Anutu tato nalu lo pin nam rangah lo.

²⁰ In ngaa pin sënë yö nahën denedo paya, rëk su nebë sënë yoh vu yö kwaj rë. Gak Anutu yö tung sir nebë sënë, om denevo kwaj in buk sën ngaa pin nijvesa jak los dahis lo.

²¹ Anutu rëk gekö ngaa pin sën netung lo vër in ngaa sën nevasap sir benevong bemalaj nema ya gwëbeng agi, berëk semu ngaa pin benijvesa jak bedemedo nijvesa rot geving nalu lo pin.

²² Hil arak ni bë ngaa pin sën Anutu tung lo medo denevo belol medenevimengin ngaa maggin, nebë sën avëh denevimeng lo, yö vu wirek rot begwëbeng.

²³ Lob su ngaa nebë sënë mu rë. Gak hil sën hil hakö Anon Vabuung vorot lo, og yik hil navo belol ving menehegin buk sën Anutu gevong behil natu nalu lo yönölo. Sën hil natu nalu lo nebë: Gekö hil navid bér vu dob los ngaa nipaya.

²⁴ Anutu ko hil yah vu yi gbovek ya, rëk hil nahën navo kwad in buk sën gevong banon jak lo. Gak bë berup govek na, og hil su rëk abo kwad in gökin nah rë, in mehöti su nevo kwa in ngaa sën netök yam gbovek ya lo ggökin rë.

²⁵ Rëk ngaa sën yö nahën gesu anon neraük rë lo, nabë hil gevong geving rot nabë rëk anon jak vu hil, og hil najom hil ahon gemedo navo kwad in.

²⁶ Log nelok buk sën hil su nayoh vu bë kwad bo gagek menajom jak niröp rë lo, og Anon Vabuung nelok vu hil. Yönö, Anon Vabuung nejom rak in hil rak saheng mu, in hil su ayoh vu bë nanér gagek sagi berup hil avid rë.

²⁷ Gehil Amad sën nelë mehönon ayoj lo neraük Anon Vabuung yi gagek sagi ni, generak ni bë Anon Vabuung nesepa lok Anutu kwa menelok vu hil sën Anutu-yi-alam hil lo.

²⁸ Log hil naraük ni bë ngaa pin sën netök vu alam sën ahëj neving Anutu lo, og yik Anutu nevong ngaa pin sënë nevong huk lok ti in bë gevong nivesa vu sir. Yik nevong vu yi alam pin sën ggooin sir rak yoh vu yö kwa lo.

²⁹ In Anutu ggooin sir rak vorot wirek betato sir in bë nij nabë Nalu, lob Nalu natu arij aгуу, gari lo ngahisekë.

³⁰ Lob alam sën tato sir wirek lo, og supin sir yah vu yi. Lob alam sën supin sir yah vu yi agi, og nér sir ving bë sir alam yohvu. Lob alam sën nér sir bë sir alam yohvu lo, og nér bë rëk demedo nivesa rot geving yi.

Anutu Kwa Pesivin Hil Om Su Rëk Gevuu Hil Rë

³¹ Om hil rëk nanér va jak ngaa pin sën Anutu nevong-ë? Nabë Anutu dok vu hil, og mehöti su yoh vu bë kepë hil rë!

³² In su ggulin Nalu rë, gaük vong yam in bë dok vu hil pin. Vong ngaa böpata saga vu hil, om mak rëk gevong yi ngaa vahi pin vu hil nyëmasen geving.

³³ Om re yoh vu bë gevong gagek jak alam sën Anutu yö ggooin sir rak vorot tu yi ngaa lo? Ma! Anutu nér hil bë hil alam yohvu.

³⁴ Ma re rëk nanér nabë hil mehönon nid paya? Maük Kerisi? Ma! Kerisi og lok yah hil bed bediik in hil gbovek ya. Log kedi rak yah ggökin vu bedub menedo Anutu nema vesa, beneketaq vu Anutu ving bë dok vu hil.

³⁵ Log re yoh vu bë bo hil vër in Kerisi ahëvingsen sënë? Ma! Rëk mu nabë maggin natök vu hil ma, nabë hil kwad na ngahi ma, nabë hil gakö vanë, ma, nabë meyip gevong hil ma, nabë hil ajak vu in tob ma, ngaa nipaya basap hil ma, begö natök vu hil, og rëk nabë va? Maük Kerisi su ahë neving hil rë? Gak ahë neving hil!

³⁶ Yönö, ngaa nebë sënë netök vu hil yoh vu gagek sën neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo bë:

“Denesis he mehe nadiik yoh vu buk pin in he tu hong alam.

Denelë he nebë sipsip, om sën denesis he mehe nadiik ya.”

³⁷ Rëk mu yīk ngaa pin sënë og ngaa meris. In Kerisi ahë neving hil menevong behil կesuu menare nid wëek.

³⁸ In sa hevong ving rot bë ngaa ti su yoh vu bë bo hil vër in Anutu ahëvingsën sënë rë. Nabë hil nadiik ma hil medo vesad, og su yoh vu bë bo hil vër rë. Log angër los ggev-dob-yi gengaa sën nedo gwëbeng agi los ngaa sën rëk berup vu tamusën ma, niwëek aggagga vahi ma,

³⁹ ngaa sën nedo yagek babu lo los ngaa sën nedo dob gebinë lo, ma ngaa vahi sën nedo jeggin jeggin agi. Ngaa pin nebë sënë, og su deyoh vu bë dedok Anutu ahë bepekwë gagek sën ahë neving hil-ë rë. Gāk vong hil Mehöböp Yesu Kerisi yam in bë tato rangah nabë ahë neving hil.

9

Paulus Ayo Maggin In Alam Israel

¹ Ngaa sën senér lo og yönö, gāk sa su tetuhin rë, in Kerisi-yi-alam sa. Log Anon Vabuung tatekin vu sa lok sayog ving bë senér gagek sënë yönö.

² Sa nanér vu ham nabë: Sayog maggin gesa kwāg paya rot yoh vu buk pin.

³ Yönö, nabë yoh vu bë sa basap sa in mëm sa gāko sa alam Israel denah vu Kerisi jak sën sa hetah sa vër in Kerisi-yi-alam gesa malag nama na verök yi lo, og sëk kwāg vesa in megevong nabë sënë. Rëk ma gesaga su yoh vu bë rëk dok vu sir rë.

⁴ Sir alam Israel sogek bedetu Anutu nalu lo, log denelë nikapiik rak malaj ving, log Anutu joo yi gagek ving sir gevo yi horek vu sir. Getato aggata sën degetung seriveng in bë dekevoh hir ngaa nipaya los degeko arë jak lo vu sir. Log nér yi gagek vahi vu sir bë rëk gevong vu sir geving.

⁵ Alam Israel sënë og alam böp böp wirek hen hir mewis sir, lob Kerisi sën tu ngaa pin ala lo pum rak sir, rëk mu yi Anutu sogek, sën hil gāko arë jak na vavunë degwata los degwata lo yönö.

Anutu Ggooin Yi Alam Rak

⁶ Rëk mu hil su nanér nabë: Anutu hen gagek anon ma. Hil su nanér nabë saga in alam sën depum rak Israel lo, og sir pin su Israel sogek rë. In sir vahi su denesepa lok Anutu rë.

⁷ Alam sën depum rak Abraham nikök lo, og su sir pin detu yi mewis yönö rë. In Anutu nér vu yi wirek bë, “Rëk denanér Isaak yi mewis mu nabë hong alam.”

⁸ Nebë sën in nalu lo sën depum rak nikök mu lo, og su detu Anutu nalu rë. Gāk hurmahen sën depum rak gagek sën Anutu joo lo, og mëm hil nanér sir nabë Abraham yi mewis sogek.

⁹ Gagek sën Anutu joo lo nebë, “Sëk nom geto dok buk sën sehooin rak lo, lom mëm Sara rëk geko nalu maluh ti.”

¹⁰ Log yīk su gagek timu sënë rë. Gāk hil dobahë Isaak ko Rebeka, lob nalu luu lok pepid, lob Anutu nér gagek ti vu Rebeka vorot.

¹¹ Luho nahën denare lok ataj ayo gesu denevong ngaa nivesa ma ngaa nipaya ti rë, rëk Anutu nér gagek rak luho vorot in bë tato rangah nabë su nelë ngaa sën denevong lo menenér rë, gāk yö neggooin mehönon rak yoh vu kwa.

¹² Nér vu Rebeka bë, “Aguu rëk gurek amon babu!”

¹³ Sënë yoh vu gagek sën neggp lok Anutu-yi-kapiya lo nebë, “Sahëg neving Yakop, rëk sa nehalë Esau paya.”

¹⁴ Om hil rëk nanër nabë va? Maƙ hil nanër nabë: Anutu su nevong ngaa yohvu rë? Ma!

¹⁵ In nér vu Moses bë:

“Nabë sa hevongin bë semu mehöti, og sëk semu.

Log nabë sa hevongin bë kwağ paya in mehöti, og sëk kwağ paya in.”

¹⁶ Om yiƙ nebë sënë. Anutu su kwa paya in mehöti in mehö sënë kwa nevo bë Anutu kwa paya in yi rë. Log su kwa paya in mehöti in nevong Anutu yi huk niwëék rë, gaƙ yo nevong yoh vu kwa.

¹⁷ In Anutu nér vu Parao wirek meneggëp lok yi ƙapiya nebë, “Maggin sën sa hevong vu hong lo, og sa hevong in bë tato sa niğ wëék vu mehönon pin in denanér sa bengög na menoh vu dob pin. Yiƙ rak degwa saga sën sa hetung ggev Parao rak hong.”

¹⁸ Om nabë Anutu kwa bo nabë kwa paya in mehöti, og rëk kwa paya in yi. Log nabë kwa nevo bë gevong bemehöti ayo dahis jak, og rëk gevong bayo dahis jak.

Anutu Yi Kwa-Vonginsën Los Ahë Sengën

¹⁹ Rëk mu maƙ ham ti rëk nanér vu sa nabë, “Nebë saga, lok nebë va sën Anutu nenér bë ngaa nipaya degwa neggëp vu hil mehönon-ë? În hil su ayoh vu bë keyéh yi rë.”

²⁰ Rëk hong re? Hong mehönon mu rëk geyoh vu bë gwewong ayem jak Anutu? Dëg sogek su nelok tepék in ala sën nejegwi yi lo bë, “Genesemu sa nebë sënë in va?” rë.

²¹ Gaƙ mehö sën nejegwi dëg lo yo nejegwi yoh vu kwa, log yoh vu bë geko ngagek gobeng timu mejegwi dëg luu jak. Lob nabë semu ngwë malangeri in huk nivesa yi, log semu ngwë in bë huk meris meris yi, og yiƙ ggovék. Yo yi ngaa.

²² Lob Anutu vongin bë tato ahë sengën rangah betatekin niwëék vu mehönon in sir pin denevong ngaa nipaya. Lob ahë sengën vu sir bë kevoh sir bemalaj nama na verök yi, rëk ma genejom yi ahon.

²³ Nejom yi ahon nebë saga in kwa nevo mehönon vahi sën kwa nevongin sir lo. Kwa nevo sir in yo ggooin sir rak vorot in bë demedo nivesa dok yi nyéég geving yi, gerék gevong yi ngaa nivesa vesa pin vu sir.

²⁴ Yiƙ hil sënë. Ggooin hil rak. Su ggooin lok he Yuda mu rë, gaƙ ggooin alam-yu-ngwë vahi ving.

²⁵ In Hosea nér nebë saga meneggëp lok Anutu-yi-ƙapiya nebë:

“Alam sën su sa alam sir wirek rë lo, og sëk nanér sir nabë salam sir.

Galam sën sa su ahëg neving sir wirek rë lo, og sëk ahëg geving sir.”

²⁶ Loga,

“vu nyéég sën sa nanér sir wirek bë,

‘Su salam ham rë’ lo,

og sëk nanér vu sir saga nabë Anutu mala-tumsën nalu sir.”

²⁷ Log Yesaya nér rak alam Israel getahi bë:

“Nabë Israel ngahijseké rot nabë raggér loo nenga,

og yiƙ Anutu rëk geko sir yu mahen teka mu nah vu yi.

²⁸ In Mehöbop rëk govek gagek na gebepul pevis,

log bo nyéevenen dok nah vu alam vu dob.”

²⁹ Yoh vu gagek ngwë sën Yesaya nér wirek lo bë:

“Nabë Mehöbop sën negin angér-begó-yi pin vu yagek lo

su yoh nenga in hil hed vë yu mahen teka bedemedo rë,

og hil rëk malad nama na verök yi

nabë sën Sodom los Gomora.”

Alam Israel Denevong Huk Mu In Bé Denatu Alam Yohvu Rék Ma

³⁰ Om hil rék nanér nabë va? Hil nanér nabë alam-yu-ngwë sën su malaj nesepa bë denatu alam yohvu rë lo detu alam yohvu. Ayoj ya timu vu Yesu lom sën Anutu nér sir bë sir alam yohvu.

³¹ Gak alam Israel og kwaj nevo bë nabë desepa dok horek, og rék gevong medenatu alam yohvu. Rék ma gesu denesepa lok horek los dahis rë.

³² Rék su detu alam yohvu rë, in su ayoj neya timu vu Yesu rë. Gak kwaj nevo bë ngaa sën denevong lo yoh vu bë rék gecko sir nah vu Anutu, rék ma. Denelé ƙelepeko* nebë su yoh vu rë, in ngaa nimumsën, lob sënë nebë sën deketul vahaj rak gelöng bedevës.

³³ In gagek sënë neggëp lok Anutu-yi-ƙapiya bë:
“Ham ngo! Sa hetung gelöng ti vu Sion* in bë mehönon deketul vahaj jak.

Sa hetung gelöng niwëek ata in gevong rii jak mehönon.
Gak alam sën ayoj na timu vu yi lo, og su rék nj namum rë.”

10

Alam Israel Su Detu Alam Yohvu Ré

¹ Arig lo, sa hevongin rot bë Anutu gecko alam Israel nah vu yi, om sa najom rak vu yi in sir rot.

² Serak nij, om sën senér bë nij wëek rot bë desepa dok Anutu. Rék su denevong los kwaj rë.

³ In deneketul lok in aggata sën Anutu nanér sir nabë sir alam yohvu lo, in denevong ngaa yoh vu yö kwaj in bë denatu alam yohvu. Su denedahun sir medenesepa lok aggata sën Anutu vong in bë hil sepa dok menatu alam yohvu lo rë.

⁴ Hil arak ni bë Horek yi huk verup lah lok Kerisi, om sën Anutu rék nanér alam pin sën ayoj na timu vu Kerisi lo nabë sir alam yohvu.

Anutu Nevongin Bé Gecko Alam Pin Nah Vu Yi

⁵ Yık nebë sën Moses kevu gagek rak Horek bë: Horek yoh vu bë gevong mehönon medenatu alam yohvu lo. Kevu nebë sënë, “Mehöti bë sepa dok horek sënë pin, og rék medo mala-tumsën.”

⁶ Rék mu hil ayod neya timu vu Yesu, lom sën vong behil arëd nebë hil alam yohvu, om ham su kwamin bo dok ayomin nabë, “Re rék dok na yağek, megeko Kerisi duk nam-a?” In hil arak ni bë luk yam ggovek ya.

⁷ Log su kwam bo nabë, “Re rék duk na alam-diiksën hir nyög in gecko Kerisi nom-a?” Gaƙ kedi rak yah ggovek ya.

⁸ Log geraƙ ni ving bë, “Gagek yık neggëp vu hong. Neggëp lok avim geneggëp lok ayom.” Yık gagek sën hil nanér rangah bë hil ayod neya timu vu Yesu lo.

⁹ Om nabë genanér Yesu berup avim nabë yi Mehöbop, log gwevong geving dok ayom nabë Anutu nér bekedi rak yah vu bedub, og Anutu rék gecko hong nah vu yi.

¹⁰ In hil atu alam yohvu rak sën hil ayod neya timu vu Yesu lo, log Anutu rék gecko hil nah vu yi jak sën hil nanér verup avid bë yi alam hil lo.

¹¹ Lob gagek neggëp lok Anutu-yi-ƙapiya nebë, “Alam sën ayoj na timu vu yi lo, og su rék juuk sir benij namum rë.”

¹² Log alam Yuda los alam-yu-ngwë neggëp timu in yık hil pin hil Mehöbop timu nedo, lob nevong semusën böpata vu alam sën ayej nelok yi lo.

¹³ Yoh vu sën neggëp lok Anutu-yi-ƙapiya lo nebë, “In alam sën ayej nelok Mehöbop lo pin, og rék gecko sir nah vu yi.”

¹⁴ Rék nabë su ayoj na timu vu yi rë, og su rék ayej dok yi rë. Log nabë su degengo yi gagek rë, og su rék ayoj na timu vu yi rë. Log nabë mehöti su nanér yi gagek rangah vu sir rë, og su rék degengo rë.

¹⁵ Log nabë Anutu su gevong alam sën denanér gagek lo dena vu sir rë, og re rék nanér rangah vu sir-a? Yoh vu gagek sën neggëp lok Anutu-yi-ķapiya lo nebë, "Alam sën denanér Bengö Nivesa rangah lo deberup, og hil kwad vesa rot."

Alam Israel Su Denesepa Lok Bengö Nivesa Rë

¹⁶ Rék mu alam pin su debë nengaj vu Bengö Nivesa rë gema. Yoh vu sën Yesaya nér wirek lo nebë, "Mehöbop, re vong ving gagek sën he nanér lo?"

¹⁷ Om hil nehevong ving rak gagek sën hil nehangó lo, lob gagek sën hil nehangó lo, og neverup rak Kerisi avi.

¹⁸ Rék selok tepék bë: Maķ su denengo Bengö Nivesa sënë rë? Gaķ dengo gbovek ya. In gagek neggëp lok Anutu-yi-ķapiya nebë:

"Ayej ya meyoh vu dob pin.

Log hir gagek ya metök ya dob nenga pin."

¹⁹ Rék selok tepék beron ngwë ggökin bë: Maķ Israel su derak gagek sënë degwa ni rë? Gaķ derak ni in Moses nér wirek bë:

"Sék gevong beham ayomin rék ngis yi in alam-yu-ngwë sën su los bengöj rë lo,

log sék gevong beham ahëmin sengën vu alam-yu-ngwë sën kwaj masën lo."

²⁰ Rék Yesaya su neggöneng rë genenér rangah bë:

"Alam sën su denesero sa rë lo detök vu sa,

log alam sën su denelok tepék in sa vu mehö la rë lo,
og sa tato sa rangah vu sir."

²¹ Lob nér rak Israel nebë:

"Sa hetë nemag in alam sën denekeyeh los demehoo sa gagek lo
yoh vu buk pin bë denom vu sa, rék ma."

11

Anutu Semu Alam Israel Vahi

¹ Lob sa bë dok tepék in gagek ngwë nabë maķ Anutu ruuk yi alam-a? Ma verök yi! Yiķ sa Israel ti ving. Abraham yi mewis sa, in sa degwa vu Benyamin.

² Log Anutu su rék juuk yi alam sën ggooin sir rak wirek lo rë. Ma ham su rak gagek sën Anutu-yi-ķapiya nér rak Elia lo ni rë? Elia su vu Anutu in alam Israel bë,

³ "Mehöbop! Denesis hong alam-denenér-gagek-rangahsën medenediik. Gedenekevoh hong jepö ya. Geyik sengo ti nahën nado, lob denesero sa in bë dengis sa mesa nadiik."

⁴ Rék Anutu nér yah vu yi nebë va? Nér nebë sënë, "Sehooin alam 7,000 rak medenedo vu sa, su deneggurek anutu-kuungsën Baal babu rë."

⁵ Lob yiķ buk sën gwëbeng agi nebë ving. Anutu kwa pesivin alam Israel beggooin sir yu mahen teka rak medenedo.

⁶ Ggooin sir rak in yö kwa pesiv in sir, gaķ su ggooin sir rak in denevong huk nivesa la rë. Gaķ nabë ggooin sir rak in nelë bë denevong ngaa nivesa, og nevong lok yah nyëvewen vu sir mu gesu kwa pesiv in sir yönöñ rë.

⁷ Om maķ nebë va? Nebë sënë: Alam Israel malaj nesepa bë Anutu gelë sir nivesa, rék ma gesu nelë sir pin nivesa rë. Yönöñ, ggooin sir yu mahen teka rak benelë sir nivesa, rék sir vahi pin og nengaj nemir, om su detök rak gagek anon rë.

- ⁸ Yoh vu gagek sën neggëp loķ Anutu-yi-ķapiya lo bē:
“Anutu vong benij tebō nebē sën deneggëp yiing.
 Nevong malaj bē degelē yi gagek rēk su dejak ni,
 genevong nengaj bē degengo rēk su denatök jak degwa.
Lob denedo nebē sënē rot neverup gwëbeng.”
- ⁹ Log Davit nér rak Israel ving bē:
“Hir nos bōp sën denegga lo rēk natu gegweeng los rasoh
 in kevoh sir mebo nyëvewen vu sir.
- ¹⁰ Malaj kenu dok gesu degelē ngaa,
 lom hir ngaa muğeng saga yō jak gëp demij meyö gëp degevek degwata.”

Anutu Ko Alam-yu-ngwë Yom

¹¹ Lob sa bē dok tepék in gagek ngwë nabē: Alam Israel devës saga, om rēk malaj nama na verök yi? Ma! Rēk nama! Dekeyeh gagek lob tum Anutu ko alam-yu-ngwë yom rak sënē. Vong nebē sënē in bē alam Israel ayoj ngis yi, lob mém degérin sir nom vu yi geving.

¹² In dekeyeh gagek lom sënē loķ vu mehönon pin. Deruu demij vu Anutu, lob sënē vong bengaa nivesa tök vu alam-yu-ngwë. Om alam Israel degérin sir nom vu Anutu, og sënē rēk gevong bengaa nivesa rot natök vu mehönon pin mekesuu ngaa sën verup rak hir keyëhsen lo.

¹³ Sa bē nanér gagek vu ham alam-yu-ngwë: Ham sinarë sa, lob sa kwag vesa in huk sënē menehevong.

¹⁴ Sa nehevongin huk sënē rot in bē gevong mesa alam Yuda malaj anonin ngaa nivesa vesa sën ham neko lo, in sa gaço sir la denom geving.

¹⁵ In Anutu semu aye in mehönon rak sën ruuk alam Israel lo. Om buk sën Anutu gecko alam Israel nom gökin lo, og rēk nabē sën dekedi rak yah ggökin ggëp bedub.

¹⁶ Alam Israel deneko parawa-brët-yi nemaj beron ti vër nemugin medene-tung netu serveng vu Anutu lob mém brët pin los dahis netu yi ngaa ving. Log nabē kële gëga* tu Anutu yi ngaa, og kële nema pin los agga tu yi ngaa ving.

¹⁷ Yönon, mak Anutu keyeh kële oliv* nema vahi bevo vër, log ko hong nebë kële oliv* bemën nema ti megelu hong lok yah nema vahi sagu lo bej. Lob ġeneko jeji ggëp kële oliv* sënē gëga ving nema soġek vahi lo.

¹⁸ Om su gweko hong jak vu nema soġek lo. Nabë gweko hong jak vu, og kwam bo rë. In genare rak gëga, gaķ gëga su nare rak hong rë.

¹⁹ Rēk mu mak rēk ġenanér nabē, “Anutu keyeh nema pin sënē in bē gelu sa dok nah bej.”

²⁰ Sënëk yönö, rēk mu ketöv sir in su ayoj neya timu vu Yesu rë. Gaķ hongek genare niwëek in ayom neya timu vu yi, om su gweko hong jak. Gaķ gegöneng megweġin hong.

²¹ In Anutu su lë nema soġek mu menedo rë, om su rēk gelé hong mu geving rë.

²² Kwam bo Anutu rë, nabë yi mehö kwa vonginsen los mehö niwëek ving, om su nelë ngaa nipaya mu rë. Alam sën njelëlin yi lo, og nevong nyëvewen vu sir lok yah. Log hong, nabë gegurek babu, og rēk kwa gevongin hong, gaķ nabë nama, og rēk ketöv hong na geving.

* **11:16:** Gagek sënē rak parawa-brët-yi los kële gëga, og yiķ gagek peggirinsen rak Abraham losho yi mewis. Bë Abraham tu Anutu yi alam, om yi mewis pin detu Anutu yi alam ving nebë saga. Rēk alam Israel ngahi deruu demij vu Anutu bedekehe sir vër in yi alam

²³ Om nabë nema sogek sën niј nelëlin yi lo vahi degérin sir nom bayoj na timu vu Yesu, og Anutu rëk gelu sir dok nah aggaj gökin. In Anutu yoh vu bë gevong nabë saga.

²⁴ Gerak ni bë wirek og kele oliv* bemën nema hong, rëk Anutu ketöv hong vër megelu hong lok yah oliv* nivesa, gak su aggam sënë niröp rë. Om yönö rot, yoh vu bë rëk gecko oliv* sogek nema lo sënë megelu sir dok nah yö aggaj gökin.

Anutu Kwa Nevongin Mehönon Pin

²⁵ Arig lo, sa bë ham su kwetul dok in gagek vunsën sënë. In rëk ham kwamin bo menanér ham nabë ham los kwamin. Om sa nanér gagek vunsën sënë rangah vu ham. Gagek sënë degwa nebë: Alam Israel vahi nengaj dahis, lob demedo nabë sënë rot mena berup dok buk sën Anutu goooin alam-yungwë jak govek na bedegérin sir nom lo.

²⁶ Lob mëm Anutu rëk gecko Israel vahi pin nom noh vu gagek sën neggëp lok yi kapiya lo bë:

“Mehö sën dok vu hil megeko hil vër lo rëk berup gëp Sion*.

Lob rëk kevoh Yakop yi mewis hir ngaa nipaya sën deneruu demij vu Anutu lo na.”

²⁷ Log yi gagek ngwë nér bë:

“Sëk najoo gagek sënë jak sir nabë
sëk kevoh hir ngaa nipaya pin na.”

²⁸ Alam Israel niј nelëlin Bengö Nivesa, lob denesis begö vu Anutu in ngaa sënë, rëk mu saga neloğ vu ham. Rëk mu Anutu goooin sir rak vorot in denatu yi alam, om sën nahën ahë neving sir. In kwa nevo kenuj los hir dobahë lo.

²⁹ In nabë Anutu goooin alam yu ti jak begevong semusën vu sir, og su rëk nom pekwë gagek rë.

³⁰ Wirek ham kweyëh Anutu aye, rëk ma geham wërin ham yom, lom ham ko semusën gwëbeng rak sën alam Israel dekeyëh aga lo.

³¹ Yönö, alam Israel dekeyëh gagek gwëbeng in bë ham gweko semusën jak, lok mëm rëk nom degérin sir medegeko semusën geving vu tamusën.

³² In Anutu vuu mehönon pin ya bedenedo los hir ngaa nipaya medeginengin sir in bë mëm rëk gevong yi gagek kwa vonginsën noh vu sir pin.

Yik Hil Gako Anutu Arë Jak

³³ Alam-e! Hil napisek in Anutu in kwa bëpata benerak ngaa pin ni los dahis kesuu mehönon pin.

Hil su ayoh vu bë ajak yi gagek sën kwa nevo lo ni rë,
gehil su ayoh vu bë ajak ngaa sën nevong lo ni rë.

³⁴ Yoh vu sën dekevu meneggëp lok yi kapiya lo bë:

“Re rak Mehöbëp kwa ni?

Ma re vo kwa vu yi?”

³⁵ “Ma re vo ngaa vu yi mugin
om rëk bo dok nah vu yi?”

³⁶ Ma! Yi yö tung ngaa pin.

Geyö ti tu ala benegin ngaa pin.

Bengaa pin tu yi ngaa.

Om hil gako arë jak na vavunë degwata los degwata. Yönö.

¹ Om arig lo, Anutu kwa vongin hil, om sa gejiiin ham bë ham gwevong navimin vu Anutu nabë sën mehönon denetung seriveng vu yi lo. Ham bo vabuung in ham navimin megwetung natu seriveng vu Anutu, rëk mu ham medo vesamin in ham gwevong yi huk, lok mëm rëk kwa vesa in. In ngaa nebë saga og ngaa yohvu meneko Anutu arë rak.

² Log ham su sepa dok ngaa sën alam-dob-yi denevong lo, gak ham gwérin ham kwamin menatu mewis in ham jak ngaa sën Anutu kwa nevo bë nivesa los yohvu geniröp rot lo ni.

Hil Dahun Hil Gadoķ Vu Hil Arid Lo

³ Anutu vong semusën vu sa, om sa bë nanér vu ham pin ti ti nabë ham su gweko ham jak mesevök ham huk, gak ham ngo sepa dok ham huk megwewong niröp. Log ham ti ti ngo seggi ham huk saga niröp noh vu niwëek sën Anutu vo vu ham lo.

⁴ In hil navid len ti ti lo neggëp, rëk mu hir huk su neggëp ti rë, gak denevong huk aggagga yö yoh vu sir.

⁵ Lob yiķ hil ngahisekë nebë saga, rëk hil atu Kerisi-yi-alam yu timu. Lob hil pin yiķ anon timu gelen ti ti lo.

⁶ Anutu vong semusemu vu hil nyëmasën, gevo kwa aggagga vu hil, om nabë mehöti yoh vu bë nanér gagek rangah in ko semusën sënë vu Anutu, og mehöti sënë nanér gagek rangah noh vu niwëek sën Anutu vo vu yi lo.

⁷ Genabë semusën neggëp vu mehöti in bë gegín ari lo in huk og gegín. Log nabë mehöti yoh vu bë tahu alam in ko semusën sënë vu Anutu, og mehö sënë natu tatovaha betahu alam.

⁸ Log nabë mehöti kwa neggëp in bë nanér Anutu yi gagek tato vu alam, og gevong banon jak. Log nabë mehöti bë bo ngaa vu ari lo, og gevong vu sir los ayo timu. Log ggev sën negin yi alam lo, og gegín sir niröp gesu ni tebö. Log mehöti bë kwa paya in ari medok vu yi, og dok vu yi los kwa vesa.

Ham Ahëmin Geving Ham Arimin Sën Kerisi-yi-alam Lo Yönöñ

⁹ Sën ham ahëmin geving arimin lo lo, og ham su gwekuung jak. Gak ham ahëmin geving sir yönöñ. Ham gweruu demimin vu ngaa nipaya geham napiik vu ngaa nivesa.

¹⁰ Ham kwamin bo Kerisi-yi-alam pin nabë ham arimin sir bemëm ham ahëmin geving sir yönöñ. Ham pin ti ti gweko arëmin jak vewen vewen.

¹¹ Ham ayomin kehe ham beham gwevong Mehöböp yi huk niwëek noh vu buk geham su nimin tebö.

¹² Ham bo kwamin in Mehöböp bemedo los kwamin vesa. Nabë maggin natök vu ham, og ham bare niwëek. Geham ngo medo najom jak noh vu buk.

¹³ Nabë Anutu-yi-alam la dejak vu in ngaa, og ham dok vu sir, log nabë alam-yu-ngwë deberup vu ham, og ham gwegin sir nivesa.

¹⁴ Bë alam degevong paya vu ham, og ham najom jak nabë Anutu gevong nivesa vu sir. Kë! Ham najom jak nabë gevong nivesa vu sir. Gaķ ham su terot sir los najom jak nabë Anutu gevong paya vu sir.

¹⁵ Alam sën kwaj vesa lo, og ham kwamin vesa geving sir, log ham semu ayemin in alam sën ayoj maggin medenesu lo.

¹⁶ Ham medo jevuh ti. Ham su kwamin bo nabë ham böp, gaķ ham los alam sën su los bengöz rë lo sepa ham. Ham su ngo kwamin bo ham menanér nabë, "Sengo timu los kwag!"

¹⁷ Nabë mehöti gevong paya vu ham, og ham su gwevong nipaya dok nah nyëvewen vu yi. Gaķ ham kwamin bo ngaa nivesa mu megwewong jak alam pin malaj.

¹⁸ Ham gwegin ham in begö degwa su gëp vu ham, gaķ ham malamin sepa sën ham medo jevuh ti geving alam pin lo.

¹⁹ Om sa mehö lo, ham su ngo bo dok ngaa nipaya sën denevong vu ham lo, gaķ ham naköök gAnutu ahë sengën vu sir megevong dok nah vu sir. In ġagek neggëp lok Anutu-yi-kapiya nebë: Mehöbop nér bë, "Voloķsën nipaya nyēvewen og sengo sa huk, om ham naköök gesengo rëk bo dok nah."

²⁰ Rëk mu nabë:

"Mehö sën nevong paya vu hong lo nadiiķahë,
og ġebo nos vu yi.

Genabë ayo bev in bël og ġebo bël kul vu yi.

Yönon, nabë gwevong nabë sënë,

og rëk getah yi nah bekwa bo yi ngaa nipaya sën lo bemëm ni namum in."

²¹ Su gwevong bengaa nipaya kepë hong, gaķ gebare niwëek megekwepë ngaa nipaya jak ngaa nivesa.

13

Hil Agurek Gavman Babu

¹ Ham pin ġurek alam sën detu gavman medeneġin ham lo babuj. In gavman su yö deggooin sir rak rë, gaķ Anutu vo niwëek vu gavman vu nyëg pin in huk pin. Lob Anutu yö tung gavman vu nyëg pin medenedo.

² Nebë saga om nabë mehönon dekeyeh gavman, og dekeyeh Anutu ving. Om rëk denatök vu nyēvewen.

³ Alam nijvesa su deneggöneng in kiap rë, gaķ mëm alam sën denevong ngaa nipaya lo mu mëm deneggöneng in. Nabë ahëm ving bë su ġegöneng in gavman, og gwevong ngaa nivesa jak buk pin, lob mëm rëk gavman geko arëm jak.

⁴ In Anutu tung gavman in bë dok vu hong megebedo nivesa. Rëk mëm nabë ġekweyeh horek og ġegöneng. Geraķ ni bë begö sën nejom lok nema lo, og su neko meris rë. Gaķ Anutu tung gavman in bë degevong yi huk medebo nipaya dok nah vu mehöti sën gevong ngaa nipaya lo.

⁵ Nebë saga om hil agurek gavman babu. Rëk mu hil su agöneng in ngaa nipaya nyēvewen sënë mu mesepa dok hir ġagek, gaķ hil kwad bo nabë sënëk ngaa niröp, om hil sepa dok.

⁶ Log sën hil getung takës lo, og ngaa niröp ving, om gwetung in Anutu vo huk lok alam gavman nemaj medetu yi hur.

⁷ Om nabë gavman degetung horek in ngaa ti nabë degeko takës jak, og ġebo monë jak vu sir noh vu saga. Alam sën deneko takës lo, og ham gwetung takës vu sir niröp. Galam sën deneko takës-kupek-yi (kastams) lo, og ham bo takës-kupek-yi vu sir niröp geving. Log alam sën denegin ham lo, og ham ġurek babuj, galam sën denetu ggev lo, og ham gweko arëj jak.

Bë Ham Ahëmin Geving Mehönon Og Sagak Ham Nesepa Lok Horek Yönon

⁸ Ham göneng in nyēvewen pin nabë su gëp vu ham. Gaķ yik nyēvewen timu sënë yö gëp vu ham vewen vewen degwata nabë: Ham ahëmin geving ham vewen vewen jak buk pin. Nabë ham gwevong nabë saga, og ham nevong yoh vu sën Horek nér lo.

⁹ In Horek nér nebë sënë bë, "Su gegodek mehö ngwë venëj los reggaj. Su gengis mehönon medenadiik. Su gegodek. Su ayom nevu nevu in mehö ngwë hir ngaa." Horek sënë gevahi sën neggëp lo, og yik pin degwaj timu sënë nebë, "Ahëm geving alam sën denedo dus vu hong lo nabë sën ngo ahëm neving hong."

¹⁰ In mehö sën ahë neving mehö ngwë lo, og su rëk gevong paya vu yi rë. Om nabë hil ahëd geving mehönon, og hil nesepa lok horek pin menehevong yoh vu.

Hil Gevong Ngaa Niröp

¹¹ Ham ahëmin geving ham nabë sënë in ham rak ni bë buk verup ggocek ya, om ham malamin natum beham kwedi jak. Buk sën Anutu geko hil nah vu yi lo yam dus teka, gak su neggëp ading in hil nebë sën neggëp lok buk sën hil nehevong ving nyé dahis lo rë.

¹² Mala vahis vongin nama na gedus rak bë rangah vongin berup. Om mak hil gevuu ngaa malakenu yi pin na, gehil agérin hil navid jak ngaa rangah yi.

¹³ Hil ana aggata niröp nabë sën mehönon deneya rangah. Hil su sepa dok alam sën denesup sir in bë denanum bëp medegevong ngaa jeggin jeggin lo. Hil su gevong baggëb gegevong ketod vu ngaa ningöhék jeggin jeggin. Hil su ayod nevu nevu in mehö ngwë hir ngaa, log hil su ahëd sengen bemehoo hil.

¹⁴ Gak ham gweko Mehöbëp Yesu Kerisi begwevëh nabë tob in gérin ham in ngaa nebë saga. Geham su kwamin bo megwevong ngaa nipaya sën ham malamin anon in lo.

14

Hil Su Seggi Arid Lo

¹ Mehöti sën ayo neya vu Yesu mahen teka mu lo, og ham gweko yi nam geving ham sën Anutu-yi-alam ham lo. Rëk mu ham su ngis begö vu yi in gagek vahi.

² In alam vahi ayoj neya timu vu Yesu niwëek, lob denegga reggu los ngaa aggagga pin. Rëk alam vahi mu su denevong ving niwëek rë, lom sën denegga jojeng los nos mu.

³ Om mehöti sën negga ngaa pin lo su kwa bo gagek jak mehö ngwë sën neggoneng in reggu lo. Gemehö sën su negga reggu rë lo su kwa bo gagek jak mehö ngwë sën negga ngaa pin lo nabë nevong paya. Gak Anutu ko mehö ngwë sën negga reggu lo yom ving.

⁴ Hong mehö re om genenér gagek nipaya rak mehö ngwë yi hur-a? Nabë bare, ma nabë bës, og ala yö yi ngaa. Rëk mu rëk bare niwëek. In Mehöbëp yö yoh vu bë bo niwëek vu yi mebare niwëek.

⁵ Log mehö la kwaj nevo buk vahi bë bëpata rot kesuu buk vahi. Log mehö ngwë kwaj nevo bë buk pin neggëp ti gesu ngwë kesuu ngwë rë. Om alam pin ti ti yö deseggi gagek sënë bedegevong noh vu ngaa sën kwaj nevo bë neko Anutu arë rak lo.

⁶ In mehö sën kwa nevo buk ti nebë buk bëpata rot lo, og nevong nebë sënë in geko Anutu arë jak. Gemehö sën negga ngaa pin lo, og negga in geko Anutu arë jak. In nejom rak ya vu Anutu los kwa vesa in reggu genegga. Log mehö ngwë sën su negga reggu rë lo, og su negga rë in geko Anutu arë jak. Genejom rak ya vu Anutu los kwa vesa in nos meris mu genegga.

⁷ Hil ti ti su ngo atu ala menanér bë hil medo vesad ma, hil nadiik na rë.

⁸ Gak nabë hil medo vesad, og Mehöbëp yö yi ngaa. Genabë hil nadiik, og Mehöbëp yö yi ngaa. Om nabë hil medo vesad ma hil nadiik, og Mehöbëp yö ti yi ngaa hil.

⁹ Om sën Kerisi diik gevesa lok yah in bë natu alam diiksën los malaj-vesasën hir Mehöbëp.

¹⁰ Nebë saga, om su gwelë arim paya megenanér nabë yi mehö nipaya. Ham vahi nevong nebë saga rëk su yoh vu rë, in hil pin rëk bare Anutu mala begengo hil gagek.

¹¹ Sënë yiķ yoh vu gagek sën neggëp loķ yi կapiya lo nebë:
 “Mehöböp nér bë, ‘Sa nado malag-tumsën yönöñ rot,
 om sa gagek sënë rëk anon jaķ yönöñ rot geving nabë:
 Alam pin rëk dengun lusej gedenadudek vu sa,
 galam pin rëk avij geko sarëg jaķ.’ ”
¹² Om hil pin ti ti ngo rëk nanër hil huk degwa tato vu Anutu.

Hil Su Gevong Ngaa Nipaya Begevong Paya Vu Arid Lo

¹³ Nebë saga, om hil su kwad bo gagek nipaya jaķ arid lo gökin. Gaķ hil kwad bo hil arid lo nabë hil su tato aggata paya vu sir in rëk debës bemalaj nama.

¹⁴ Setu Mehöböp Yesu yi mehö meseraķ ni bë nos los reggu ti su yö nipaya vorot rë. Gaķ nabë mehöti yö kwa bo ti nabë nipaya besu yohvu rë, og nos ma reggu saga tu nipaya vu yi.

¹⁵ Nebë sënë om nabë ngaa sën genewa lo nevong paya vu arim sën Kerisi yi mehö lo bekwa neya ngahi, og su ahëm neving yi yönöñ rë. Kerisi diiķ in arim ti sënë, om su gwevong paya vu yi jaķ nos sën genewa lo.

¹⁶ Om su gwevong ngaa nabë sënë, in kwam nevo bë nivesa, rëk alam vahi rëk kwaj bo nabë su yohvu rë.

¹⁷ In ngaa sën hil aġa los nanum lo su yoh vu bë gevong behil natu Anutu-yi-alam rë, gaķ nabë Anon Vabuung gevong behil malad sepa ngaa niröp, gehil ayod gëp revuh, gehil kwad vesa, og saga sën tato bë hil atu yi alam.

¹⁸ Bë mehöti natu Kerisi yi hur mesepa dok aggata sënë, og Anutu rëk kwa vesa in yi gemehönon rëk degelë yi nabë yi mehö nivesa.

¹⁹ Nebë saga om hil sepa dok aggata pin sën gevong mehil medo jevuh ti lo,aggata sën bo niwëēk vu hil arid lo lo.

²⁰ Ham su nanër ham in nos megwevong paya vu Anutu yi huk. Yönon, ngaa pin nivesa sën bë hil aġa. Rëk mu nabë ngaa sën genewa lo gevong bemehö ngwë bës, og sënë netu hong ngaa nipaya.

²¹ Nabë arim ti gelë gegegwa reggu ma genanum wain ma, gwevong ngaa ngwë, lob sënë gevong bebës, og maam su gwevong genök gëp.

²² Rëk mu nabë gejak ni nabë ngaa pinek yohvu, og yiķ melu Anutu ngo ham ngaa gesu gwevong gagek berup jaķ begwevong paya vu arim lo. Nabë mehöti kwa bo ngaa ti nabë ngaa nivesa gesu kwa na luu luu in rë, og yö kwa vesa.

²³ Gaķ nabë mehöti nega ngaa ti gayo nena luu luu in, og nipaya neggëp vu yi. In su ayo neya timu rë geyö gga jeggin. Ngaa pin sën mehönon su ayoj ya timu vu rë geyö denevong lo, og netu ngaa nipaya vu sir.

15

Hil Sepa Dok Kerisi Kwa

¹ Hil sën nare nid wëēk lo, hil najom hil ahon in dok vu alam sën su denare nij wëēk rë lo. Gaķ hil su sepa dok hil ngo kwad megevong paya vu ayoj.

² Hil pin ti ti ngo kwad bo hil alam madok vu sir in degeko kwa nivesa bemëm nij wëēk jaķ.

³ Hil arak ni bë Kerisi og su nesepa loķ yö kwa rë. Gaķ ngaa sën netök rak yi lo neyoh vu gagek sën neggëp loķ Anutu-yi-կapiya lo bë, “Gagek pelësën sën alam denenér rak hong lo yam nerak sa.”

⁴ Log gagek pin sën dekevu wirek meneggëp lo, og dekevu in bë bër hil kwad. Dekevu gagek sënë in bë bo niwëēk vu hil, log gevong behil bare nid wëēk, gehil gevong geving, gabò kwad in sën Anutu geko hil nah lo.

⁵ Ham sepa dok Kerisi lob Anutu sën negadu mehönon los nevong behil nare nid wëek lo gevong beham medo jevuh ti nabë sën Kerisi Yesu luho Ama denedo revuh ti lo.

⁶ In ham kwamin gëp ti gayemin dok ti megweko hil Mehöhöp Yesu Kerisi Ama Anutu arë jak.

Kerisi Nelok Vu Alam Yuda Losho Alam-yu-ngwë

⁷ Om ham pin gweko arimin sën Kerisi-yi-alam lo beham medo los ahëmin geving ham nabë sën Kerisi ahë neving ham lo, lok mëm saga sën rëk geko Anutu arë jak.

⁸ Lom sa bë nanër vu ham nabë Kerisi tu hur in dok vu alam Yuda sën denerah* navij lo. Vong nebë sënë in bë tato nabë Anutu yi gagek anon, los gevong bAnutu yi gagek pin sën joo vu kenuj lo wirek lo anon jak.

⁹ Lob nevong in bë alam-yu-ngwë degelë nabë Anutu kwa vongin sir, lom degeko arë jak noh vu gagek sën neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo nebë:
“Om sën sëk nanër arëm rangah vu alam dahis.

Gesék gevong raro megako arëm jak.”

¹⁰ Log gagek ngwë neggëp lok yi kapiya ving nebë:

“Ham alam-yu-ngwë, ham kwamin vesa geving yi alam.”

¹¹ Log dus ngwë nér ving nebë:

“Ham alam-yu-ngwë pin, ham gweko Mehöböp arë jak.

Geham mehönon pin, ham gweko arë jak jak raro.”

¹² Log Yesaya nér ving bë:

“Yese yi mewis ti rëk berup,

lob rëk arë böp jak megegin alam-yu-ngwë.

Lob rëk debo kwaj in yi nabë

gegin sir megevong nivesa vu sir.”

¹³ Om Anutu sën nevong mehil navo kwad in yi lo gevong beham kwamin vesa rot, geham ayomin gëp revuh jak sën ham ayomin neya timu vu yi lo. Log mëm Anon Vabuung gevong niwëek vu ham, beham bo kwamin in buk sën geko ham nah vu yi lo bemedo gwegin yi los ayomin dahis.

Paulus Kwa Vesa In Huk Sinarë Sën Nevong Agi

¹⁴ Arig lo, sa kwaq vo lok ayog meseraq ni bë: Ham malamin nesepa ngaa nivesa geham kwamin neggëp in ngaa vahi pin, om ham ngo yoh vu bë dok vu ham mebo kwa vu arimin lo.

¹⁵ Rëk gagek vahi sën sa nekevu yön vu ham lo, og niwëek teka. Rëk sa su nahöneng rë, gesa kevu in bë bër ham kwamin. In Anutu vong huk sënë lok sa nemag

¹⁶ in bë sa natu Yesu Kerisi yi hur mena vu alam-yu-ngwë menanër Anutu yi Bengö Nivesa rangah vu sir. Sa nebë alam-deneko-seriveng ti, lob sa bë gako alam-yu-ngwë denam vu Anutu bAnon Vabuung gevong medenatu vabuung gesa getung sir denatu seriveng sën Anutu gelë nivesa lo.

¹⁷ Lob Kerisi Yesu negadu sa balu nehevong huk lok ti, om sën sa kwaq vesa in huk sën sa nehevong vu Anutu agi.

¹⁸ Sa su hevongin bë nanër ngaa ngwë rë, gak yik sa bë nanër ngaa timu sënë nabë: Kerisi vo niwëek lok sa gagek los ngaa sën sa nehevong lo, lob ggërin alam-yu-ngwë yom rak sënë.

¹⁹ Vo niwëek vu sa nebë sagi, lob sa hevong ngaa böp aggagga. Gevo Anutu yi Anon Vabuung niwëek vu sa ving. Om sën senër Kerisi yi Bengö Nivesa pin rangah ggëp Yerusalem nyéda his, beseya meyoh vu nyég pin beverup Ilirikum.

20 Lob sa bë nanër Bengö Nivesa vu nyëg vahi sën yö nahën denedo gesu denengo Kerisi bengö rë lo, in sa su bë rëk dev beggang jak na mehö ngwë hir mudeng vavunë rë.

21 Gaç sa bë gevong nabë sën gagek neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo bë:
“Alam sën su denengo bengö rë lo,
og rëk degengo.
Galam sën su denengo yi gagek rë lo,
rëk dejak ni.”

Paulus Kwa Nevo Bë Na Berup Gelë Alam Rom Gena Spain

22 Lob huk sënë ggérin sa rot, lob sa su yoh vu bë nök vu ham wirek rë.
23 Gaç sahëg neving yoh vu ngebek ngahisekë rot bë senök galë ham rëk ma. Rëk gwëbeng og huk su ggérin sa vu sënë rë,
24 lob sa bë na dob Spain, om mak sëk nök berup galë ham namugin rë lok mëm sena. Gesa bë medo teka geving ham bekwağ vesa rë, lok mëm ham rëk gweko sa na geto aggata Spain.

25 Rëk mu sëk na Yerusalem rë, in sa bë dok vu Anutu-yi-alam gëp sagu rë.
26 In alam Masedonia los Akaya yö kwaj nevo medenër gagek venuh bë dengupin seriveng medebo na Yerusalem vu Anutu-yi-alam sën denerak vu in ngaa lo.

27 Yö kwaj nevo bë degevong nabë sënë, og nivesa, in alam Yerusalem hir nyëvewen neggëp vu sir. Alam Yuda devo Bengö Nivesa vu alam-yu-ngwë in bë dok vu anoj, om sën nyëvewen neggëp vu alam-yu-ngwë in bë dedok vu sir geving jak ngaa navij yi.

28 Om sa bë gevong seriveng sënë los dahis dok na nemaj niröp behuk sënë nama na rë, lok mëm senök berup aggata vu ham mesena Spain.

29 Lob seraç ni bë nabë senök berup vu ham, og sëk gaço Kerisi yi semusën bëpata benök vu ham.

30 Arig lo, sa bë ketag vu ham nabë ham tu hil Mehöbëp Yesu Kerisi yi alam vorot, log Anon Vabuung vong ahëvingsën vu ham, om ham nimin wëek menajom jak in sa pangsen geving nabë Anutu dok vu sa.

31 Ham najom jak nabë Anutu gevong balam Yudea vahi sën denkeyeh gagek lo su denajom sa ahon. Log ham najom jak nabë Anutu gevong beyi alam vu Yerusalem su nj dëlin seriveng sën sa nehaço ya in bë dok vu sir agi.

32 Om nabë Anutu kwa, og sëk nök berup vu ham los kwag vesa besewah memedo teka geving ham rë.

33 Anutu sën nevong behil ayod neggëp revuh lo nök bemedo geving ham pin. Yonon.

16

Paulus Nér Gagek Yoh Vu Alam Ngahisekë Bë Kwa Nevo Sir

1 Sa hevongin bë ham gwegin hil avëhnöd Poebe nivesa. In nevong huk menelok vu Kerisi-yi-alam vu Kengkreai.

2 Geham kwamin bo Mehöbëp begweço Poebe nök medo geving ham. In hil sën Anutu-yi-alam hil lo, og hil gevong ngaa nivesa nabë sënë. Log nabë maggin ti neggëp vu yi, og ham dok vu yi. In nelok vu alam ngahisekë genelok vu sa ving.

3 Ham nanër sayeg vu Priska luho regga Akwila nabë sa kwag nevo luho. Luho sën alöö nehevong Kerisi Yesu yi huk timu lo.

4 Luho delok vu sa in gagek wirek. Su deneggöneng rë, gedus rak in bë luho denadiik dok nah sa bög rëk ma. Lom su sengo ti kwag vesa in luho rë. Gak alam-yu-ngwë pin sën detu Kerisi-yi-alam lo denepisek in luho ving.

- ⁵ Geham nanér vu Kerisi-yi-alam sën denesupin sir loķ luho hir beggang medenelē Soda lok lo geving nabë sa kwag nevo sir.
 Log ham nanér vu Epainetus sën sahēg neving yi rot lo nabë sa kwag nevo yi. Yi sën ggérin yi mugin betu Yesu yi mehö kesuu alam distrik Asia vahi pin lo.
- ⁶ Geham nanér vu Maria sën nevong huk niwéek menelok vu ham sën Kerisi-yi-alam ham lo nabë sa kwag nevo yi ving.
- ⁷ Geham nanér vu Adronikus luho Yunia sën alöö anér Bengö Nivesa rangah lo geving nabë sa kwag nevo luho. Luho detu Kerisi-yi-alam mugin lok mém sa tamu, lob luho arëj lok ya ving alam sinarë nyéda his bë sir ggev.
- ⁸ Log ham nanér vu Amplias nabë sa kwag nevo yi. Sa mehö saga, in alu atu Mehöböp yi hur.
- ⁹ Geham nanér vu Urbane, sën alu nehevong Kerisi yi huk lo nabë sa kwag nevo yi,
 geham nanér vu sa mehö Stakus geving.
- ¹⁰ Geham nanér sayeg vu Apeles sën denenér bë nesepa lok Kerisi yönö lo nabë sa kwag nevo yi.
 Gevu Aristobulas losho alam pin sën deneggëp ving yi lok yi beggang lo geving.
- ¹¹ Geham nanér vu Herodion sën alu he degwa timu lo, gevü Mehöböp-yi-alam sën denedo lok Narkisus yi beggang lo geving nabë saga.
- ¹² Log ham nanér vu Trupena luho Truposa sën luho denevong Mehöböp yi huk niwéek lo geving,
 gevü Persis sën sahēg neving yi lo, in nevong huk vu Mehöböp pangṣen lo.
- ¹³ Geham nanér vu Rupus, mehö nivesa sën Mehöböp ggooin yi rak in natu yi hur lo, nabë sa kwag nevo yi, geham nanér vu ata sën vong bë sataq ving lo geving.
- ¹⁴ Geham nanér vu alam pin sënë: Asunkritas, Plegon, Hermas, Patrobas, Hermes, gevü hil arid lo pin sën denedo ving sir lo nabë sa kwag nevo sir.
- ¹⁵ Gevu Pilologus luho Yulia, gevü Nereus luho avéhnö, gevü Olumpas losho Kerisi-yi-alam pin sën denedo ving sir lo geving.
- ¹⁶ Ham najom* arimin sën Kerisi-yi-alam lo nemaj in Mehöböp-yi-alam ham, log Kerisi-yi-alam pin vu sénë denevong gagek semusën yok vu ham ving.

Alam La Bë Debasuh Kerisi-yi-alam

¹⁷ Arig lo, sa bë bër ham kwamin in alam sën denevongin bë debasuh ham bedekepë ham lo. Denekeyeh Yesu yi gagek sën ham ko ggovek ya lo, om ham gweruu demimin vu alam nebë sénë!

¹⁸ In alam nebë sénë og su denevong hil Mehöböp Kerisi yi huk rë. Gak malaj anonin ngaa aggagga pin sën nesemu hil navid lo mu gesu denejom sir ahon rë. Yönö, nabë alam nijvesa su kwaj bo hir gagek medeseggi nivesa rë, og alam sagi hir gagek nengën los jeji rëk tetuhin sir.

¹⁹ Alam pin dengo ham bengömin bë ham nesepa lok Anutu yi gagek, lob mém sa kwag vesa rot in ham. Rëk mu sa bë ham ngo jak ngaa nivesa ni rot, geham su kwamin bo ngaa nipaya.

²⁰ Lok mém Anutu sën nevong behil ayod neggëp revuh lo bakë Satan gevek na ham vahamin gebinë beham gwevong rii jak.

Hil Mehöböp Yesu Kerisi gevong yi semusën nök vu ham.

Alam Vahi Denér Gagek Los Ahëj Nivesa Ya Vu Alam Rom

²¹ Log sa mehö Timoti sën alu nehevong huk lok ti lo nér bë kwa nevo ham ving. GeLusius lõöho Yason lu Sosipater sën yiķ he degwa ti lo, yiķ denenér nebë sagi ving.

²² Log sa Tertius,* sa hangō gagek sënë rak verup Paulus avi besa ķevu ķapiya sënë rak ngo nemag. Sa hevong gagek yön vu ham bë sa kwağ nevo ham ving in Mehöböp-yi-alam hil.

²³ Log Gayus sën negin sa lok yi beggang agi losho Kerisi-yi-alam pin sën denesupin sir medenelë Soda lok ben lo, denenér bë kwaj nevo ham ving. Gehil arid Kwartus† luho Erastus, sën tu kuskus menegin kaunsor nyég böp sënë hir monë lo denenér nebë sënë ving.

²⁴ [Hil Mehöböp Yesu Kerisi yi semusemu nök gëp geving ham pin. Yönon.]

Yik Hil Gaço Anutu Yö Ti Arë Jak

²⁵ Hil gako Anutu arë jak na vavunë in yö yoh vu bë gadu ham meham sepa dok Yesu Kerisi yi Bengö Nivesa sën sa nanér lo. Mehönon su denerak ǵagek sagi ni rë, gak yö neggëp vunsën wirek wirek, rëk mëm gwëbeng sënë og Anutu tato yam rangah.

²⁶ Anutu sën yö nedo degwata lo yö nér meneggëp rangah, om sën he nanér ǵagek sënë rangah vu alam-yu-ngwë pin yoh vu sën alam-denenér-ǵagek-rangahsën dekevu wirek meneggëp lok Anutu-yi-ķapiya vorot lo. Anutu vong nebë sënë in bë alam-yu-ngwë degevong geving medesepa dok yi aggata.

²⁷ Yik Anutu timu sënë sën yi mehö los kwa yön, om hil gaço arë jak na vavunë degwata los degwata jak Yesu Kerisi. Yönon.

* **16:22:** Hil nanér arë sënë dok hil ayed nabë Gwee † **16:23:** Hil nanér arë sënë dok hil ayed nabë See

Kapiya Sën Paulus Kevu Muginsën Vu Kerisi-yi-alam Vu Korint

¹ Sa Paulus sën Anutu tato sa ggovek bë getung sa natu Yesu Kerisi yi sinarë lo. Sa nado ving hil arid Sostenes,

² balu ķevu ķapiya sënë yök vu ham sën Anutu-yi-alam ham vu Korint aga. Vu ham sën Anutu ggooin ham rak in bë ham natu Kerisi Yesu yi alam yohvu lo. Log nenér ham bë ham Kerisi-yi-alam ving alam vu nyëg pin sën denejom rak vu hil Mehöböp Yesu Kerisi lo. In hir Mehöböp yi, gehil Mehöböp yi ving.

³ Hil Amad Anutu luho hil Mehöböp Yesu Kerisi degevong semusën vu ham beham ayomin gëp revuh.

Paulus Kwa Vesa Vu Anutu

⁴ Sa kwaǵ vesa in ham rak buk vu Anutu in vong semusën vu ham degwa rak Yesu Kerisi.

⁵ Sa kwag vesa vu Anutu rot in vong semusemu ngahisekë rot vu ham, beham nenér yi gagek anon pin rangah los kwamin, geham rak gagek pin saga degwa ni.

⁶ In he nér Kerisi yi gagek rangah vu ham wirek, lob ham rak ni bë gagek anon beham jom ahon.

⁷ Om sën ham negin hil Mehöböp Yesu Kerisi sën rëk duk nom lo, geham su neraķ vu in Anon Vabuung yi semusemu ti rë.

⁸ Gak Yesu Kerisi nejom ham ahon, om ham rëk medo niwëek bena berup dok Buk-tamusën, lob gagek ti su rëk gëp vu ham dok buk sën hil Mehöböp Yesu Kerisi duk nom lo rë.

⁹ Anutu su mehö kwa luu in bë rëk tetuhin ham rë, gak ggooin ham rak in bë ham los Nalu Yesu Kerisi sën hil Mehöböp lo medo los ayomin timu.

Kerisi-yi-alam Devasuh Sir

¹⁰ Rëk arig lo, hil Mehöböp Yesu Kerisi vo niwëek vu sa, om sën sa bë gejiiin ham nabë ham gwevong ngaa nabë sënë: Ham pin gwevong gagek gëp ti, geham su basuh ham. Gak ham medo jevuh ti los kwamin gëp ti, gayomin gëp ti.

¹¹ In arig lo, Kloe yi alam denér vu sa bë ham vasuh ham in gagek la, beham ahëmin sengën bögata vu ham.

¹² Sa hango bë ham pin ti ti netatekin ham degwa nebë sënë: La denenér bë, “Paulus yi mehö sa!” Log ham vahi denenér bë, “Apolos yi mehö sa!” Gela denenér bë, “Pita yi mehö sa!” gela denenér bë, “Kerisi yi mehö sa!”

¹³ Ham nenér nebë saga in va? Maķ Kerisi nevasuh yi? Ma sa Paulus sediik rak kelepeko* in bë sedok vu ham-a? Gemak ham ripek bël rak sa Paulus arëg-a?

¹⁴ Ma! Sa kwaǵ vesa vu Anutu in sën sa su ngo ripek ham rë, gak yiķ seripek Krispus luho Gayus luho luu mu.

¹⁵ Om mehöti su yoh vu bë rëk nanér nabë ripek rak sarëg rë.

¹⁶ E, kë, log seripek Stepanas losho venë lo nalu lo ving. Log maķ seripek mehöti ving ma va, sa kwaǵ virek.

¹⁷ In Kerisi su vong sa yam in bë sejipek alam rë! Gaķ vong sa yam in bë sa nanér yi Bengö Nivesa rangah vu ham. Su vong sa yam in bë sa nanér mehönon hir gagek los kwaj rë, gak bë nabë sënë, og maķ Kerisi yö vasap yi rak kelepeko* meris gedegwa main.

Kerisi Tato Anutu Yi Niwëëk Vu Hil

¹⁸ Alam sën bë malaj nama lo, og kwaj nevo kelepeko* yi gagek bë gagek jeggin jeggin ganon ma. Rëk mu hil sën Anutu nevongin bë geko hil nah lo, og hil narañ ni bë kelepeko* yi gagek saga sën tato Anutu yi niwëëk.

¹⁹ In gagek neggpöp lok Anutu-yi-kapiya nebë:

“Sëk dahun alam los kwaj hir gagek,

log sëk kevoх alam sën denerak gagek böp böp degwa ni lo kwaj.”

²⁰ Maк alam los kwaj böpata denedo tena? Galam-horek-yi denedo tena? Log alam-dob-yi sën denenér gagek nivesa los kwa in mehönon degadu jak sir lo denedo tena? Ma! Anutu tato mehönon nebë saga pin bë hir gagek los kwa böp böp pin tu gagek kwa masën ganon ma.

²¹ In Anutu mehö los kwa benerak ni bë mehönon sën denedo dob lo su deyoh vu bë kwaj bo bedenatök jak aggata sën geko sir nah vu yi lo rë gema. Om sën Anutu kwa vo aggata sënë bë he nanér Bengö Nivesa rangah in geko alam sën denevong ving lo nah vu yi, rëk ma gedelë bë gagek kwa masën.

²² Nebë sënë, lob alam Yuda nij wëëk rot bë degelë ngaa böp, galam Grik denevongin bë denatök jak gagek böp böp los degwa, og mëm desepa dok.

²³ Log he nanér gagek rangah bë Yesu diiķ rak kelepeko* in hil, rëk alam Yuda denelë bë gagek sënë su yoh vu rë om denepesuv nyëj rak, log alam Grik denelë bë gagek kwa masën gaķ su anon rë.

²⁴ Gaķ hil sën Anutu ggooin hil rak lo, hil Yuda los Grik, hil arak ni bë Kerisi tato Anutu niwëëk los kwa vu hil rak sën Yesu diiķ rak kelepeko* agi.

²⁵ Kë! Vong beKerisi diiķ lob mehönon denekuang bë Anutu og mehö kwa masën, rëk mu kwa sënë kesuu mehönon los kwaj böp pin kwaj. Log denekuang bë su niwëëk rë, rëk mu niwëëk sënë kesuu mehönon pin nijwëëk.

²⁶ Kë! Log arig lo, ham kwamin bo rë. Anutu ko ham yam lob ham tu Kerisi-yi-alam, rëk alam-dob-yi su deneko ham ngahi rak medenenér ham bë ham alam los kwamin ma, ham ggev ma, ham los bengömin rë.

²⁷ Gaķ alam sën alam vu dob denenér bë alam kwaj masën lo, saga Anutu ggooin rak in bë gevong balam los kwaj nij namum. Log alam sën alam vu dob denenér sir bë sekëj masën lo, saga Anutu ggooin sir rak in bë dahun mehönon los nijwëëk vu dob.

²⁸ Log ggooin alam sën alam-dob-yi denelë sir paya nebë ngaa meris lo rak. Neggooin alam sën detu ngaa meris vu dob lo rak in bë kevoх alam sën denenér bë sir alam-los-bengöj lo na.

²⁹ Vong nebë sënë in bë mehöti su geko arë jak gëp Anutu mala.

³⁰ Log Anutu supin ham yah ving Kerisi Yesu in bë bo kwa vu hil. Log vo kwa vu hil in bë hil gevong ngaa pin niröp behil natu yi alam lob rëk geko hil nah vu yi.

³¹ Nebë sënë, om hil gevong noh vu gagek sën dekevu meneggüp lok Anutu-yi-kapiya lo nebë, “Mehöti bë napisek, og napisek in Mehöböp timu.”

2

Paulus Kevu Kelepeko Yi Gagek

¹ Lob arig lo, wirek seyök vu ham besenér Anutu yi gagek anon vu ham, lob sa tatekin gagek sepëp sepëp gesa su nér gagek nebë mehönon los kwaj ti mevo maggin vu ham rë.

² Sa kwag nevo lok ayog nebë buk sën sa medo geving ham lo, og sa su rëk kwag bo ngaa ngwë rë, gaķ sëk kwag bo Yesu Kerisi yö timu gesék kwag bo nabë diiķ rak kelepeko*.

³ Lob seyök nado ving ham, rëk sa su yoh vu rë, lom sehönengin ham gesa nehelék rot.

⁴ Log gagek los Bengö Nivesa sën senér rangah vu ham lo, saga sa su nér nebë mehö los kwa in bë bo bël dok ham rë, gak senér los ayog ggönengsën rëk mëm Anon Vabuung vo niwëek vu sa gagek.

⁵ Sa hevong nebë sënë in bë mehönon hir gagek los kwa su gérin ham beham ayomin na timu vu Yesu, gak yi Anutu yi niwëek timu gevong beham ayomin na timu vu yi.

Anutu Yi Anon Vabuung Nevo Kwa Vu Hil

⁶ Yönon, alam sën denerak Anutu yi gagek degwa ni gbovek ya lo, og mëm he nanér gagek degwa bëp bëp vu sir. Gak he su netatekin degwa rak kwa dob yi rë, gehe su netatekin degwa rak alam ggev los bengöj vu dob sënë kwaj rë. In malaj rëk nama lo.

⁷ Gak he nanér Anutu kwa rangah. Wrek gagek los kwa sënë neggëp vunsën lok buk sën Anutu su tung dob rë lo rot. Log yö ggooin gagek sënë rak in bë semu hil jak behil medo malad-tumsën.

⁸ Alam ggev los bengöj vu dob sënë ti su rak gagek sënë degwa ni rë. Gak bë dejak ni, og su rëk degeko Mehöbëp los arë bëpata sënë bedengis yi jak na kelepeko* rë.

⁹ Rëk mu he nanér ngaa sën dekevu meneggëp lok Anutu-yi-kapiya lo nebë:
“Ngaa sën mehöti su lë rak mala los ngo lok ya nenga rë lo,
gengaa sën mehönon su kwaj vo lok ayoj mugin rë lo,
og ngaa saga Anutu yö nero vorot vu alam sën ayo neya timu vu yi lo,
om rëk natu hir ngaa.”

¹⁰ Gagek sënë neggëp vunsën rëk Anutu vong yi Anon Vabuung yam in bë tatekin degwa vu he. In Anon Vabuung nerak ngaa pin degwa ni venuh generak Anutu ayo los dahis ni ving.

¹¹ Mehö re nerak ngwë ayo ni? Ma! Mehö sën lo yö anon sën nedo lok yi lo, saga sën nerak ni. Lob mehöti su rak Anutu ayo ni rë nebë saga, gak yi Anutu yi Anon Vabuung yö timu rak ni.

¹² Ngaa dob yi su vo kwa vu he rë, gak Anutu yi Anon Vabuung yam vu he in bë tatekin gagek nivesa vesa pin sën Anutu vong vu he lo.

¹³ Tatekin vu he lom sën he nanér rangah. Gak he su nanér gagek sën he nehaço ggëp mehönon kwaj lo rë. Anon Vabuung yö tahu he lok gagek sën he nanér-ë, behe netatekin gagek rak Anutu yi ngaa vu alam sën Anon Vabuung nedo lok sir benetatekin kwaj lo.

¹⁴ Rëk mu alam sën Anon Vabuung su nedo lok sir rë lo, og su denebë nengaj vu Anon Vabuung yi gagek rë. In kwaj nevo gagek sënë bë ngaa meris gesu deyoh vu bë dejak ni rë, gak Anon Vabuung yö timu yoh vu bë tatekin degwa vu hil.

¹⁵ Mehöti sën Anon Vabuung nedo lok yi lo, og neseggi ngaa pin menerak ni bë ngaa nivesa ma ngaa nipaya, rëk mehöti sën Anon Vabuung main yi lo, og su yoh vu bë seggi mehö sënë rë.

¹⁶ Sagak yönö, in Anutu-yi-kapiya nér bë:

“Mehöti su yoh vu bë jak Mehöbëp ayo ni
benanërin yi gebo kwa ngwë vu yi rë.”

Rëk mu Kerisi vo kwa vu he behe nesepa lok.

¹ Lob arig lo, wirek sa su yoh vu bë nanér gagek vu ham nabë sën sa nanér vu alam sën Anon Vabuung nedo lok sir-ë rë. Gaķ sa nanér vu ham nebë sën sa nanér vu alam dahis, in ham ngo nahën nedo ngök ngök nebë hurmahan in Kerisi yi gagek.

² Sevo rur vu ham mu gesa su vet ham rak nos niwëek rë in ham su yoh vu rë. Log gwébeng ving, bë sa gevong, og ham ngo nahën geham su yoh vu rë,

³ in ham ngo nahën nesepa lok ngaa dob yi pin. Ham ayomin nesis yi geham nepemëgin ham, lom ham nevong sënë nebë alam sën denesepa lok ngaa dob yi lo los alam dahis.

⁴ Ham vahi nenér nebë, “Paulus yi mehö sa!” Log ham vahi nenér nebë, “Apolos yi mehö sa!” Ngaa nebë sënë tato bë ham alam dahis.

⁵ Ham kwamin bo nivesa rë nabë Apolos sënë yi va? Gesa Paulus sënë sa va? Ma! Yik aluu hur meris mu rëk Mehöbop vo huk ggelek aluu. Nebë sënë lob alu anér Bengö Nivesa vu ham beham ayomin ya timu vu Anutu.

⁶ Sënë nebë sa nevaroh nos vë, gApolos nepevuh bël lok, rëk mëm Anutu nevong banon nerak.

⁷ Om mehö sën nevaroh nos vë lo su los bengö rë. Gemehö sën nepevuh bël lok lo bengö ma ving. Gaķ yik mehö sën nevong benos anon nerak lo, saga Anutu sën mehö-los-bengö.

⁸ Lob mehö sën nevaroh nos vë lo luho mehö sën nepevuh bël lok lo yik deneggëp ti. Lob luhoho rëk degeko nyëvewen dok ti noh vu hir huk sën denevong lo.

⁹ In alu nalok vu he benehevong Anutu yi huk timu, geham nebë Anutu yi huk. Ham nebë beggang sën Anutu nelev.

Alam Sën Detu Hur Medenelok Vu Kerisi-yi-alam Lo Sir Nebë Kamuda

¹⁰ Anutu vo semusën vu sa bevong sa nebë kamuda los kwa, om sën sa varah mudeng degwa luk ya ham nyég ggovek ya. Lok mëm mehö ngwë nelev beggang rak ya mudeng sënë vavunë. Rëk mu sa nanér nabë alam sën dedev lo, og degegin sir nivesa bededev beggang niröp.

¹¹ Ham beggang yi mudeng sogek sën nare ya vorot lo, saga Yesu Kerisi. Gaķ mehöti su yoh vu bë dev mudeng ngwë duk na geving kesuu ti sënë rë.

¹² Lob bë mehöti dev beggang jak mudeng sënë, og maķ dev jak goor, los seriva, gegelönг malangeri, ma kele, gesëh, ma gus,

¹³ og hir huk rëk natök rangah vu Buk-tamusën behil galë nabë nivesa ma ma. Anutu rëk seggi huk pin nabë sën nengwah lok beggang meseggi ngaa niyes los niwëek.

¹⁴ Om nabë mehöti yi huk sën nelev rak mudeng agi nivesa, og yi huk sagi yö rëk gëp rot, lob natök jak nyëvewen nivesa.

¹⁵ Rëk mu nabë huk sën nelev rak mudeng agi lo natu ngaa meris bemala nama na nabë sën nengwah lok beggang begga ngaa niyes pin lo, og su rëk geko nyëvewen nivesa jak rë. Gaķ rëk medo mala-tumsën mu nabë mehöti sën hil hetah yi vér lok nengwah lo.

Kerisi-yi-alam Detu Anutu Yi Dub Vabuung

¹⁶ Om ham jak ni nabë ham tu Anutu yi dub vabuung, lob yi Anon Vabuung nedo lok ham.

¹⁷ Nebë sënë om bë mehöti gevong paya vu Anutu yi dub vabuung og Anutu rëk kevoх yi. In Anutu yi dub og vabuung, lob ham tu yi dub.

Hil Su Gaķo Mehönon Arëj Jak

¹⁸ Ham su gwekuung in ham! Nabë ham ti kwa nevo nebë yi mehö los kwa bög benerak dob sënë yi ngaa pin degwa ni, og gérin yi natu mehö los kwa masën gökin in Anutu bo kwa vu yi bemëm natu mehö los kwa yönö.

¹⁹ In Anutu nelë kwa dob-sënë-yi nebë ngaa kwa masën. Yoh vu sën dekevu meneggëp lok Anutu-yi-ķapiya lo nebë, “Vong balam-los-kwaj-bög kwaj los hir ngaa kuungsën aggagga tu jaheng besis sir.”

²⁰ Log dekevu meneggëp lok Anutu-yi-ķapiya ving nebë, “Mehöbög rak alam-los-kwaj-bög kwaj ni nebë ngaa meris.”

²¹ Om ham su basuh ham menapisek in mehönon ti ti sën detu ggev medenegin ham lo, in ggev lu ngaa pin og detu ham ngaa.

²² Paulus lu Apolos, gePita, gedob sënë, gemala-vesasën, gediiksën, gengaa sën nedo gwébeng agi, gengaa sën rëk berup vu tamusën. Ngaa pin sënë detu ham ngaa.

²³ Log ham tu Kerisi yi ngaa, geKerisi tu Anutu yi ngaa.

4

Mehöbög Yö Neseggi Yi Alam-huk-yi

¹ Ham kwamin bo he nabë Kerisi yi hur huk-yi he los Anutu yi ggev he sën he netatekin yi gagek vunsën degwa.

² Lob alam ggev lo og gagek rak sir meneggëp bë degevong hir mehöbög yi huk niröp rot.

³ Rëk nabë ham ma, mehönon vahi deseggi sa medenanër nabë sa nehevong huk paya, og sagañ ngaa meris. Gesa ving, sa su ngo neseggi sa huk benanër nebë sa nehevong paya rë.

⁴ Yönon, sa su rak ni bë ngaa nipaya ti neggëp vu sa rë, rëk mu sa su yoh vu bë nanër nabë sa mehö nigröp rë. Gak Mehöbög yö timu yoh vu bë seggi sa menanër.

⁵ Om ham su nanër mehönon namugin nabë sir nivesa ma nipaya. Gak gëp rot geMehöbög duk nom rë. Duk nom lom mëm rëk gevong ngaa pin sën neggëp vunsën lok malaķenu lo natök nam rangah, lob rëk alam pin ayoj tato yi nam rangah. Lob vu buk saga Anutu rëk bo nyëvewen vu hil noh vu huk sën hil nehevong lo.

Alam Korint Yö Deneko Arëj Rak

⁶ Arig lo, sa tahu gagek sënë rak alu Apolos mu, in bë ham kwamin bo bejak ni rëk mëm ham gwelë mehönon pin nabë saga geving. Om ham su kweyëh gagek sën dekevu meneggëp lok Anutu-yi-ķapiya lo bë, “Ham ti su geko mehö ngwë arë jak gedahun mehö ngwë arë.”

⁷ Re vong hong begetu mehö los arë? Log hong va yö neggëp vu hong vorot gAnutu su vo vu hong rë? Om nabë geneko vu Anutu yö timu, lok nebë va sën geneko arëm rak bë ngo getu ngaa pin sënë ala-ë?

⁸ È kë! Ham ahëmin pup ya? Geham tu alam los ayomin ggovek ya? Geham kwesuu he getu Anutu-yi-alam los bengömin ggovek ya? Oga! Nabë ham tu yi alam los bengömin yönö, og mëm nivesa! In mëm he natu yi alam los bengömin geving ham behil gegin alam dok ti.

⁹ Sa kwağ nevo nebë Anutu maķ tung he sinarë nado nebë alam sën denedo yah deminë lo, behe tu alam meris meris. Yiķ nebë sën alam denenër bë he nadiiķ lo, lob bë dengis he jak alam pin malaj, mehönon gangër geving.

¹⁰ Alam-dob-yi denenër he nebë he alam kwamin masën in he tu Kerisiyi-alam, gak mëm ham saga nesepa lok Kerisi betu alam los kwamin. He su ayoh vu rë, gak hamek alam los nimin wëek. Hamek alam los bengömin, gak denelë he bë he alam nimin paya.

11 Yönon, he medo nadiikahëmin los ayomin nehev in bël, gehe naraç vu in tob lu ngaa yö vu buk agu rot beverup gwëbeng. Alam denepesu nemaj gedeneketul he, gehe bömin sën he medo revuh dok lo ma.

12 Gehe ngo nehevong huk bëp rot rak nemamin in dok vu he. Gedenenér pelé rak he, rëk he najom rak in sir bë Anutu semu sir. Denedeginengin ngaa maggin rak he, rëk he nehalé sir mu.

13 Denekö gagek nipaya rak he, rëk he nanér gagek ahë yes yah vu sir. Gedenenér he nebë dob sënë yi sengo sengo nipaya he, log denelé he nebë alam hir kale kale sën denekekél ya nedo nenga lo. Rot beverup gwëbeng.

Alam Korint Detahu Paulus Yi Aggata

14 Sa su kevu kapiya sënë in bë gevong beham nimin namum rë. Gak sa kwag vongin ham in sa nalug lo ham, lom sa bë bo horek vu ham.

15 Bë hil natevin alam sën detahu ham lok Kerisi yi gagek lo, og hil rëk natevin sir ngahisekë rot, rëk mu ham amamin su ngahisekë nebë saga rë. Gak yik sa sën sa nanér Kerisi Yesu yi Bengö Nivesa vu ham nyé dahis, om sën sa nebë ham amamin sogek.

16 Om sën sa nanér vu ham niwëek bë ham sepa dok sa vahag.

17 Ham nebë sa nalug lo ham, om yik rak degwa saga sën sa hevong Timoti yok vu ham. Sa haço yi yom vu Kerisi betu sa nalug, om sën sahég neving yi pangsen rot in neggurek Mehöbëp babu yönö. Om rëk bër ham kwamin in ngaa sën sa nesepa lok in setu Kerisi yi hur lo gök nahin. Yik senér ngaa sën sa nanér vu Kerisi-yi-alam pin yoh vu nyé pin bë desepa dok lo.

18 Mak ham la denekuung bë mak sa su rëk nök vu ham rë, lom denekö sir rak bë sir gayeheng.

19 Rëk mu nabë Mehöbëp ngogek, og sëk nök vu ham pevis bemëm sejak alam sën deneko sir rak lo nij wëek ni, gesa su rëk göneng in hir gagek rë.

20 In gagek meris meris su netato Anutu yi nyé rangah rë, gak hil sepa dok megevong banon jaç og mëm.

21 Ham vongin bë sa gevong nabë tena? Ham bë sa gako begö benök vu ham-a? Ma ham bë sa kwag paya in ham besa nahub nök-a?

5

Alam Korint Ti Vong Baggëb

1 Sa hangó bë ham ti nevong baggëb, lob baggëb sënë og nipaya rot balam dahis deneggönengin gesu deyoh vu bë degevong rë. Gagek lo nebë mehöti ko ama venë.*

2 Om mak ham ngo nahën neko ham rak-a? Maam ham dahun ham genimin namum! Gemaam ham gwtii mehö sën nevong ngaa nebë aga na gesu medo geving ham!

3 Yönon, sa nado adingnë rëk sa kwag nevo ham. Lob vong bë sa nado ving ham yönö besa hangó mehö sën nevong ngaa agi yi gagek ggovek ya.

4 Lob sa kwag nevo nebë sënë: Ham ngupin ham jaç hil Mehöbëp Yesu arë, lob ham kwamin bo nabë sa nado ving ham beham nimin wëek, log Mehöbëp Yesu rëk bo niwëek vu ham geving.

5 Gemëm ham gwtii mehö sënë na vu Satan in navi gesang gedëein ngaa nipaya na. Hil gevong nabë sënë in mëm gérin yi nom vu Anutu, lob Anutu geko anon nom dok Mehöbëp yi buk vu tamusën.

Alam Korint Degetii Mehö Nipaya Na

* **5:1:** Sën Paulus nér bë ama venë lo, og mak nér rak ama venë ngwë tamusën.

⁶ Ham neko ham rak sënë og ngaa nipaya, ma ham su rak ni rë? Yiist* og yik mahen teka rëk nevong brët bopata menerig.

⁷ Om ham gwetë yiist* mugeng na geham natu brët mewis sën yiist* su lok nedo rë lo. In Kerisi tu sipsip Buk-ggöksën-yi* bediik in natu hil seriveng.

⁸ Nebë saga om hil galë Buk-ggöksën-yi* gehil su najom yiist* mugeng ahon, in yiist* saga og aggata nipaya yi benipaya rot. Gak hil gako brët sën yiist* main lo natu hil nos Buk-ggöksën-yi*. Brët sënë nebë hil natu alam-gagekniröp-yi los nanér gagek anon mu.

⁹ Log sa kevu lok kapiya ngwë sën sa kevu yön vu ham wirek lo nebë ham su gwa jak alam sën denevong baggëb lo.

¹⁰ Sa su nér bë ham gweruu demimin vu alam pin vu dob sënë sën denevong baggëb lo rë, gevü alam sën malaj anonin mehö ngwë hir ngaa lo rë, gevü alam hodek los alam sën denesepa lok anutu-kuungsën lo verök yi rë. Nabë ham gwevuu alam nabë sënë na verök yi, og ham rëk gwevuu dob sënë gena medo tena?

¹¹ Rëk gagek sën sa kevu yön vu ham lo degwa nebë sënë: Nabë Kerisi yi mehö ti gevong baggëb ma, mala anonin mehö ngwë hir ngaa ma, nesepa lok anutu-kuungsën ma, nenér gagek nipaya ma, nenum menekeyevin ma, neko mehö ngwë hir ngaa, og ham su bengwëng geving yi! Gak gëp beham su gwa nos geving yi.

¹² Sa su tu jaas in bë gango alam dahis hir gagek rë gak ma, rëk Kerisi-alam og mak ham yoh vu bë gwengo hir gagek bejak nij.

¹³ Gak alam sën denedo nenga lo, og Anutu yön rëk gengo hir gagek. Rëk mu ham gwetii mehö nipaya sënë na in ham, nabë sën dekevu meneggëp lok Anutu-yi-kapiya lo.

6

Kerisi-yi-alam Su Degevong Kot Vu Arij

¹ Log sa hangó bë ham alam vahi hir gagek neggëp vu arij lo vahi sën Kerisi-yi-alam lo, lob deneya vu alam dahis sën detu jaas lo in bë degengo hir gagek. Sagak su yoh vu rë. In Kerisi-yi-alam teta denedo vu ham bedeyoh vu bë degengo gagek medeseggi, om nebë va sën nij nelëlin sir-ë?

² Hil sën Anutu-yi-alam hil lo hil rëk gango alam-dob-yi pin hir gagek vu tamusën, ma ham su rak saga ni rë? Yonon, ham rëk gwengo mehönon pin hir gagek, om mak ham yoh vu bë gwengo gagek mahen mahen nabë saga megwero!

³ In hil rëk gango angér hir gagek geving, om hil ayoh vu rot bë gango ngaa dob sënë yi gagek meris meris pin.

⁴ Lok nebë va sën ham gagek neggëp vu ham rëk ham neya vu alam sën denedo nenga in Kerisi-yi-alam lo in bë degengo ham gagek-ë?

⁵ Sa kevu gagek sënë in bë ham nimin namum! Ma ham mehöti su los kwa menedo in bë gengo ham gagek rë?

⁶ Om sën ham ti nenér ngwë, lob luho denepevis medeneya vu alam sën su denesepa lok Kerisi rë lo in bë degengo luho hir gagek-ë?

⁷ Yonon, bë ham gwevong gagek vu arimin, og saga ham vong paya beham vës vorot. Gak bë ham arimin ti gevong paya vu ham rëk ham nanér nabë, "Ggovek, gagek ma!", og sagak ham nevong nivesa. Genabë ham arimin la degekuungin ham medegodek ham ngaa, rëk ham gwelë sir mu, og sagak nivesa.

⁸ Rëk ma geham ngo nevong paya vu ngo arimin sën Kerisi-yi-alam sir lo beham nekuungin sir genehodek hir ngaa!

⁹ Alam sën denevong ngaa nipaya lo su rëk arëj in Anutu-yi-nyëg rë. Ma ham su rak gagek sënë ni rë? Alam sën denevong baggëb, galam sën denesepa lok anutu-kuungsën lo, galam sën nij nelëlin reggaj los venëj geya denevong baggëb vu maluh los avëh ngwë lo, gemaluh sën ahëj neving ngaa nebë avëh bedenevong ngaa nimumsën vu maluh ngwë lo,

¹⁰ galam sën denevong hodek lo, galam sën malaj anonin mehö ngwë hir ngaa lo, galam sën denenum medenekeyevin lo, galam sën denenér pelësën lo, galam sën deneko mehö ngwë hir ngaa jeggin lo. Ham su gwekuung nabë alam sën rëk arëj in Anutu-yi-nyëg, gak rëk nama!

¹¹ Lob ham la denevong nebë sënë wirek, rëk Anutu ripek ham ggovek ya beggooin ham rak bekò ham yah tu yi ngaa, lob nér ham ggovek ya nebë ham alam yohvu. Hil Anutu vong nebë sënë rak yi Anon Vabuung gedegwa rak Mehöbög Yesu Kerisi.

Hil Gako Anutu Arë Jak Jak Hil Navid

¹² Yönon, ngaa pin og yoh vu bë sa gevong! Rëk mu ngaa pin su rëk dok vu sa rë. Ké', ngaa pin og yoh vu bë sa gevong! Rëk mu sa su rëk gevong ngaa ti benatu sa alag in gegin sa rë.

¹³ Yönon, nosek hil ahëd kevus yi ngaa gehil ahëd kevus neggëp in bë hil aga nos, lok tum Anutu rëk kevoh luhoho na dok ti. Rëk mu hil navid su neggëp in bë hil gevong baggëb rë, gak yik Mehöbög yi ngaa, geMehöbög tu hil navid ala.

¹⁴ Anutu nér beMehöbög kedi rak bevuu alam-diiksën ya, lob niwëëk saga sën rëk gevong behil rëk kedi jak geving nabë saga.

¹⁵ Maq ham rak ni bë ham navimin tu Kerisi navi len ti ti lo? Om maq yoh vu bë sa kehe Kerisi navi len ti vër megevong natu avëh baggëb navi len ti? Ma! Su yoh vu rë!

¹⁶ Ma ham su rak ni rë? Mehöti luho avëh baggëb ti bë degodek sir og yik luho detu anon timu nebë saga, in Anutu nér gagek menare vorot rak maluh los avëh bë, "Bë degehov sir og detu anon timu!"

¹⁷ Rëk mehöti sën ga jak Mehöbög lo og yik luho anon timu.

¹⁸ Om ham nimin dëlin baggëb gebeya in. Ngaa nipaya vahi pin sën mehönon denevong lo, og neggëp nenga in navij, gak mehöti sën gevong baggëb lo, og vong paya vu yö navi.

¹⁹ Ham navimin tu Anon Vabuung yi dub vabuung, ma ham su rak ni rë? Anutu vong yok vu ham ggovek ya benedo lok ham ayomin, geham navimin su ala ham rë gak Anutu.

²⁰ In bago ham yom rak ngaa bögata rot beham tu yi ngaa, om ham gweko Anutu arë jak, jak ham navimin.

7

Maluh Los Avëh Degeko Sir Nabë Sënë

¹ Mëm sa bë ķevu gagek dok nah tepëk sën ham kwevu lok ham ķapiya lo. Nabë mehöti gegın yi gesu geko avëh rë, og mëm nivesa.

² Rëk mu baggëb neggëp, om alam pin degeko venëj natu sir, gavëh pin dejak reggaj natu sir.

³ Maluh navi tu venë yi ngaa, om su nanerin yi. Log avëh nebë saga, navi tu regga yi ngaa om su gulin yi.

⁴ Avëh su tu navi ala rë, gak regga tu ala. Gemaluh nebë saga, maluh su tu navi ala rë, gak venë tu ala.

⁵ Melu ķo ham om ngwë su geruu demi vu ngwë begulin navi. Yönon, nabë melu najoo gagek dok ti nabë melu gulin navimin dus ti gemelu medo

menajom jaꝝ vu Anutu r  , og m  m nivesa. Lok m  m tum melu medo dok ti g  k nahin, in nab   nama og melu su yoh vu b   r  k najom ham ahon r   ge  Satan r  k pel  pin meluu.

⁶ Sengo kwa   nevo   g  gek s  n   besa   kevu y  k vu ham, ga  k su horek so  gek ti r  ,

⁷ in sa b   alam pin demedo maluh bu los av  h bu nab   s  n sa. R  k mu Anutu vo niw    ek ggelek alam yoh vu y   kwa. Gadu meh   ngw   rot bevo huk vu sir b   demedo av  h bu, ma maluh bu, r  k vo huk ngw   vu meh   ngw   om su deyoh vu b   demedo bu r  .

⁸ Log sa b   nan  r   g  gek ti vu alam s  n nah  n gesu dene  ko sir r   lo, gev   av  h alov nab  : B   demedo nab   sa, og m  m nivesa.

⁹ R  k mu nab   su deyoh vu b   denajom sir ahon r  , og maam dege  ko sir. In nab   dege  ko sir og nivesa, in r  k ayoj gurekin sir rot begevong paya vu sir.

¹⁰ Log sa b   nan  r   g  gek ti vu maluh los av  h s  n denejom nemaj ggovek lo, r  k su sengo sa horek r   ga  k Meh  b  p yi horek. Nab  : Av  h su gevuu regga!

¹¹ Ga  k nab   gevuu regga, og y   medo meris. Ga  k nab   nama, og luho regga degero   g  gek genah vu yi g  okin. Gemaluh su juuk ven   nab   saga!

¹² Log   g  gek vahi s  n   og sengo nan  r, ga  k su Meh  b  p yi   g  gek r  . Neb  : Nab   hil arid ti ven   su ayo neya timu vu Kerisi r  , r  k av  h s  n   ah   ving b   medo geving yi, og hil arid s  n   su juuk yi.

¹³ Log nab   av  h ti regga su ayo neya timu vu Kerisi r  , r  k maluh s  n   ah   ving b   medo geving yi, og su gevuu regga.

¹⁴ In ham rak ni, meh   s  n su ayo neya timu vu yi r   lo tu Anutu yi ngaa, in luho ven   detu anon timu, log av  h s  n su ayo neya timu vu yi r   lo tu Anutu yi ngaa, in luho regga detu anon timu. Ga  k b   nama, og naluj lo r  k nab   alam dahis, r  k ma gedetu vabuung.

¹⁵ R  k nab   ngw   s  n su ayo neya timu vu Yesu r   lo nid  lin ngw   og ggovek. Horek ti su deginengin hil arid ma av  hn  d s  n   ben  erin r  , ga  k gevuu gena. R  k mu Anutu vongin b   ham medo revuh.

¹⁶ Hong av  h! Ma  k geyoh vu b   gedok vu reggam benatu Kerisi yi meh   ma ma? Su   gerak ni r  ! Gehong maluh! Ma  k geyoh vu b   gedok vu ven  m benatu Kerisi yi av  h ma ma? Su   gerak ni r  ! Om melu su gwetah ham v  r pevis r  .

Ham Medo Nab   S  n Ham Nedo GAnutu Ggooin Ham Rak Lo

¹⁷ R  k mu ngaa s  n Mehöböp vo ggelek ham ti ti lo, gehuk s  n ham nedo lok bAnutu ggooin ham rak beham tu yi ngaa lo, og ham ngo medo nab   saga. Sa nehevong horek neb   s  n   vu Kerisi-yi-alam yoh vu ny  g pin.

¹⁸ Nab   mehöti rah* navi ggovek lok m  m Anutu ggooin yi rak betu yi ngaa, og saga su gero navi nah be bun. Log nab   mehöti su rah* navi r   rek Anutu ggooin yi rak betu yi ngaa, og su gerah* navi, ga  k medo nab   s  n nedo vorot lo.

¹⁹ In s  n hil gerah* navid lo, og yi   ngaa meris. Ges  n hil su gerah* navid r   lo, og yi   ngaa meris ving. Ga  k b   hil sepa dok Anutu yi   g  gek og m  m n  aanon.

²⁰ Om ham gwevong noh vu ngaa s  n ham medo nevong bAnutu ggooin ham rak tu yi ngaa lo.

²¹ Nab   mehöti bago hong megetu yi ngaa in gwevong huk vu yi meris, lok Anutu ggooin hong rak megew  rin hong yah vu yi, og yi   ggovek gesu kwam paya in hong, ga  k mal  am sepa hong huk saga megwevong. R  k mu nab   genatök vu aggata genegg  p megeyoh vu b   gebo hong v  r in hong ala s  n

deginengin hong lo, og mëm nivesa. Gebo hong vër in nema bengo gwegin hong.

²² In mehö sën tu mehö ngwë yi ngaa lo, og Mehöböp ggooin yi rak in bë natu Mehöböp yi mehö los arë. Log mehö los arë sën Anutu ggooin yi rak lo, og ggooin yi rak in bë mehö saga su rëk gegın yi gökin rë, gak natu Kerisi yi ngaa.

²³ Anutu baǵo ham yom rak ngaa bopata, om ham natu yi ngaa geham su natu mehö ngwë hir ngaa mededeginengin maggin jak ham.

²⁴ Arig lo, ham malamin sepa huk sën ham nevong wirek gAnutu ggooin ham rak tu yi ngaa lo.

Gagek Rak Maluh Los Avëh Sën Denedo Bu Lo

²⁵ Log ham lok tepék in avëh avö vu sa lok ham kapiya nebë, "Yoh vu bë dejaǵ maluh ma nama?" Mehöböp su tatekiń ngaa saga vu sa rë, rëk mu vo semusën vu sa in bë sa gevong yi huk nivesa, om sa bë nanér sengo sa gagek ti jak avëh avö lo.

²⁶ Sa kwaǵ nevo bë: Vu buk sagi ngaa maggin netök vu hil, om maam ham ngo medo bu nabë sën ham nedo gwëbeng agi.

²⁷ Nabë gecko avëh ggovek, og su kwam bo nabë gejuuk yi. Gaǵ nabë su gecko avëh rë, og su gesero avëh nabë gweko.

²⁸ Rëk mu nabë gweko avëh, og su gevong ngaa nipaya rë. Genabë avëh avö jak maluh, og su vong ngaa nipaya rë. Gaǵ mu maluh los avëh sën deneko sir lo, og rëk degeko maggin vu dob sënë, lob sa bë ngaa nebë sënë su natök vu ham.

²⁹ Arig lo, sa nanér nebë sënë vu ham in buk dus rak. Om alam sën los venëj lo degevong huk vu Mehöböp nabë alam sën venëj ma lo.

³⁰ Galam sën denesu in hir heljëng lo degevong huk vu Mehöböp nabë alam sën su denesu rë lo. Galam sën denepisek in ngaa nivesa tök vu sir lo, degevong huk nabë alam sën su denepisek rë lo. Galam sën denebagó ngaa lo degevong huk vu Mehöböp nabë alam sën hej ǵupek ma lo.

³¹ Galam sën denevong huk in ngaa dob yi lo, og su degelë ngaa dob yi nabë hir ngaanon. In hil arak ni bë dob sënë rëk pekwë yi menatu agga ngwë jak yön.

³² Sa nig lél bë ham su kwamin na ngahi. Mehöti sën su neko avëh rë lo, og kwa neya vu Mehöböp yi huk timu in bë Mehöböp kwa vesa in yi.

³³ Gaǵ mehö sën neko avëh lo, og kwa neya vu ngaa dob yi in bë venë kwa vesa in yi,

³⁴ lob kwa neya luu luu. Gavëh bu ma avëh avö, og yoh vu bë kwa na vu Mehöböp yi huk timu megevong huk in bë navi los ayo yö gëp niröp. Gaǵ avëh sën nerak maluh lo, og kwa neya vu ngaa dob yi benevong huk in bë regga kwa vesa in yi.

³⁵ Senér gagek sënë in bë dok vu ham beham medo nivesa. Sa su hevong in bë deginengin ham rë, gaǵ sa bë ham medo niröp begewvong Mehöböp yi huk noh vu buk, gengaa ngwë su gecko ham kwamin seggi.

³⁶ Nabë mehöti kwa neya luu luu bë maǵ nevong paya vu nalu in nedo rot bavëh bu rak, gaǵ ahë ving bë jak maluh rëk ma gedenejom yi ahon rot, og maam mehö sënë gevong noh vu yö kwa. Nabë gevong bavëh avö sënë jak maluh, og ggovek, mehö sënë su nevong ngaa nipaya rë.

³⁷ Rëk mu nabë ngaa ti su vong newa newa lok yi rë gesu kwa neya luu luu rë, gaǵ ayo niwëek genér vorot bë nalu yö medo bu, og yik ggovek, nevong nivesa.

³⁸ Nebë saga om nabë mehöti gevong menalu jak maluh og nivesa. Log mehöti bë najom nalu ahon gesu jak maluh rë, og nivesa rot.

³⁹ Nabë avëh ti regga yö nahën nedo mala vesa, og mala sepa regga timu. Rëk mu nabë regga nadiik gevongin bë jak maluh ngwë, og jak. Rëk mu jak maluh sën nesepa lok Mehöböp lo ti.

⁴⁰ Rëk mu senço kwaq nevo nebë: Nabë medo meris, og rëk kwa vesa rot. Lob sa kwaq nevo nebë Anutu yi Anon Vabuung nedo ving sa bevo kwa vu sa.

8

Reggu Sën Denetung Netu Seriveng Vu Anutu-kuungsën Lo

¹ Log ham lok tepék in reggu sën denetung netu seriveng vu anutu-kuungsën lo lok ham kapiya. Yönon, "Hil los kwad!" rëk mu hil kwad nevong mehil nehako hil rak, gak bë hil ahëd geving mehönon og saga sën nevong behil nekedi los nid wéek.

² Nabë mehöti kwa bo nabë yö nerak ngaa pin ni ggovek ya, og mehöti saga yö nahën gesu kwa tök rak yön rë.

³ Gak nabë mehöti ayo ya timu vu Anutu, og Anutu rak ni bë yi mehö saga.

⁴ Om sa bë nanér gagek jak reggu sën denetung netu seriveng vu anutu-kuungsën lo nabë: Hil arak ni bë anutu-kuungsën sënë su ngaanon rë. Besu anutu ngahi denedo rë, gak yik Anutu perurek timu nedo.

⁵ Yönon, ngaa ngahisekë denedo ggëp yagek los dob, lob alam dahis denenér sir nebë anutu lo. Ké', anutu los mehöböp ngahisekë nebë sënë denedo,

⁶ rëk mu hil narak ni bë Anutu timu nedo, sën hil Amad Anutu sogek. Ngaa pin degwajsekë yi, gehil degwad yi. Geyik Mehöböp perurek timu nedo, sën Yesu Kerisi, beyö tung ngaa pin. Behil nado malad-tumsën rak yi.

⁷ Rëk Kerisi-yi-alam vahi su derak gagek sënë ni rë, om sir la nahën denekuung bë anutu-kuungsën denedo. Om sën nabë dega reggu sën alam dahis denetung netu seriveng vu anutu-kuungsën lo, og denelë bë ngaanon, lom ayoj neggonengin gekwaj nevo bë ngaa nipaya neggëp vu sir.

⁸ Yönon, Anutu su nelë nos sën hil naha lo lom nelë hil paya ma nivesa rë. Nabë hil nid dëlin nos vahi, og saga su rëk semu hil rë. Log bë hil aga reggu pin, og hil su rëk nid paya jak rë.

⁹ Rëk mu ham gwégin ham. Nabë ham nevong ving Anutu niwëëk beham yoh vu bë gwa reggu saga, rëk mehö sën su nevong ving niwëëk rë lo bë gelë ham geham gwa, og ham rëk gwevong paya vu yi bengaa nipaya rëk kepë yi.

¹⁰ Hong mehö sën geraq gagek ni ggovek-e! Nabë géna medo gérgwa reggu gëp anutu-kuungsën yi dub, genabë mehöti sën ayo neggonengin lo gelë hong, og mak rëk gwevong bemehö saga ga anutu-kuungsën yi seriveng geving.

¹¹ Gwelë! Hong mehö los kwam, rëk nabë gwevong nabë saga, og rëk gebasap mehö sën Kerisi diik in yi lo ti berëk mala nama in ayo neggonengin.

¹² Bë ham gwevong nabë saga, lob ham arimin lo vahi sën ayoj neggonengin lo degelë bedegevong ngaa sën ayoj neggonengin lo, og ham nevong paya vu sir gevü Kerisi ving.

¹³ Om nabë nos los reggu sën sa naha lo nekepë arig lo, og maam sa su rëk aga nah gökin rë rot besa nadiik, in sëk gevong bengaa nipaya kepë arig lo.

9

Paulus Kwa Vesa In Su Neko Monë Rak Huk Sinarë Rë

¹ Maқ setu mehöti yi ngaa meris-a? Ma sa su sinarë ti rë? Maқ sa su halë hil Mehöböp Yesu rak malag rë? Gehuk sën sa nehevong vu Mehöböp lo, maқ su anon ham rë?

² Yonon maқ mehö la su deraқ sa nig bë sa sinarë ti rë, rëk mu ham og ham ngo rak ni, in ham vong ving rak sa gagek, lob saga tato rangah bë Mehöböp yi sinarë sa.

³ Kë! Lok senér yah vu alam sën denenér pelé rak sa lo bë:

⁴ Maқ su yoh vu bë Kerisi-yi-alam dedok vu he medebo nos los bël kul vu he rë genama?

⁵ Ma maқ su yoh vu bë he gaқo Kerisi yi avëh medenatu he venëmin in degeko dok geving he nabë sën sinarë vahi geMehöböp ari lo losho Pita denevong-ë rë?

⁶ Gemak alu Barnabas ngo luu mu, balu su ayoh vu bë gevuu huk navimin yi geKerisi-yi-alam dedok vu aluu rë?

⁷ Om maқ alam-begö-yi tena denebago yö hir nos los tob gengaa begö yi in bë degevong begö jak-a? Ma! Alam-begö-yi su denevong nebë saga rë! Log mehö sën nevaroh huk wain lo, og yö neko anon menegga. Log mehö sën negin burmakau lo, og nepip hir rur menenum.

⁸ Om gagek sën sa nanér agi lo, og su mehönon meris yö hir gagek rë, gaқ dekevu meneggëp lok Horek ving.

⁹ Moses kevu gagek meneggëp lok yi horek bë, “Bë burmakau gevong huk mebakë wit* lu ngaa, og su genaduu avi.” Maқ Anutu yö nér rak burmakau mu,

¹⁰ ma nenér rak hil mehönon ving-a? Gaқ yiқ nenér gagek sënë rak hil mehönon ving! In mehö sën nevong huk menejeliin dob lo nevo kwa in nos bë anon dok, gemehö sën nepelubin wit* gahis vér lo medo nevo kwa in in rëk ga geving.

¹¹ Nebë saga, om he nehevong huk in bë adoқ vu ham anomin, om yiқ yoh vu bë ham dok vu he navimin megwewong nos los ngaa dob yi vahi vu he!

¹² Gaқ ham nelok vu alam vahi nebë saga, om yoh vu bë ham dok vu he mekesuu sir. Rëk mu he haқo Bengö Nivesa yön vu ham, log he nado los maggin gehe su nehaқo ngaa vu ham rë, in he nimin lél bë he su agérin Kerisi yi Bengö Nivesa in ham.

¹³ Alam sën denevong huk lok dub-vabuung-böp lo, og deneko hir nos los reggu teka vér in jepö medenegga. Ma ham su rak sënë ni rë?

¹⁴ Om sën Mehöböp nér gagek nare vorot bë alam sën denevong yi huk medenenér Bengö Nivesa rangah lo, og degeko ngaa sën dok vu navij lo vu Kerisi-yi-alam sën denanér Bengö Nivesa rangah vu sir lo.

¹⁵ Rëk sa su haқo ngaa ti nebë sënë vu ham rë. Log gwëbeng sënë ving og sa su կevu gagek sënë in bë gaқo ngaa nabë sënë vu ham rë, log sa su rëk pekwë sa megaқo rë, gaқ sa kwaг vesa rot in sa su nehaқo ham ngaa saga rë. Om nabë sa nadiiкahëg menadiik na, og ggovek gesa su rëk ketaq nos lu ngaa vu ham rë.

¹⁶ Sa su nehaқo bengög rak in sën sa nanér Bengö Nivesa rangah agi rë, in Anutu vo huk sënë vu sa lob sa su yoh vu bë gevuu na rë. Gaқ nabë sa gevuu na gesa su nanér Bengö Nivesa rangah rë, og gëp in sa!

¹⁷ Bë sengo gevong huk sënë noh vu sengo kwaг, og maқ sëk gaқo monë jak. Rëk mu sa su kwaг nevo huk sagi behooin sa rak in bë sa gevong rë, gaқ Anutu yö vo lok ya sa nemag om sa su yoh vu bë gevuu na rë.

¹⁸ Om sa su haқo nyëvewen ti rak rë, gaқ sa haқo nyëvewen nebë sënë: Ngaa sën seyoh vu bë gaқo jak Bengö Nivesa lo, og yiқ sa su nehaқo rë gema. Sa nanér Bengö Nivesa sënë vu alam nyëmasen beyik sa nyëvewen lo ggovek sënë.

Paulus Tu Alam Pin Hir Hur-huk-yi

¹⁹ Su mehöti yi hur sa rë! Rëk sengo nehevong sa tu alam pin hir hur in bë sa gako alam ngahisekë nom.

²⁰ Om sën sa hevong sa tu alam Yuda ti rak alam Yuda malaj in bë segerin alam Yuda nom. Rëk Moses yi horek sën denesepa lok lo su nejom sa ahon niwëek rë, gaķ sa nesepa lok yi horek rak malaj in bë sa gako sir nom vu Anutu.

²¹ Log sën sa nado ving alam sën su denesepa lok Moses yi horek rë lo, og sa nesepa lok hir aggata in bë sa gako alam sën Moses yi horek main sir lo nom vu Anutu. Rëk sënë su nebë sa hevuu Anutu yi horek rë, gaķ sa nesepa lok Kerisi yi horek.

²² Log sën sa nado ving alam sën ayoj neggonengin ngaa lo, og sa nahönengin ngaa nebë saga ving in bë sa gako sir nom. Gesa nesepa lok alam pin vahaj in bë sa gako sir vahi nom.

²³ Sa nehevong huk pin sënë in bë Bengö Nivesa na menoh vu nyég pin geBengö Nivesa rëk semu sa geving.

Hil Serög Niwëek Begako Madub-kesuusen-yi

²⁴ Ham rak ni bë alam sën deneserög in bë dekesuu sir lo, sir pin deneserög, rëk mu sir timu nekesuu meneko ķupek. Om ham gwevong nabë saga! Ham serög niwëek in ham kwesuu megweko ķupek-yagek-yi.

²⁵ Lob alam pin sën denevongin bë dekesuu sir vahi lo, og denejom sir ahon gemedo denetahu sir rak buk. Denevong nebë sënë in bë degeko madub sën mehönon denero rak ķele ris, berék meran na pevis lo, gaķ hil og hil nehevong in bë gako madub nivesa sën medo degwata lo.

²⁶ Om sa neserög, og sa su neserög gemalag malag rë; gesa napëēng mehö ngwë, og sa su nehetë nemag meneketul nyég meris meris rë.

²⁷ Sengo netahu sa lok ngaa maggin in bë navig gengoin. In bë sëk nanér balam vahi denam log tum Anutu juuk sa besa medo tamu.

10

Hil Gegin Hil In Pelépinsën Rëk Kepë Hil

¹ Arig lo, sa bë nanér vu ham nabë beggob neyoh vavunë meneli hil ķenuud lo ya wirek lob Loo-ķök ruu yi ya vahi vahi gedeyoh tewit medeya.

² Log sir pin deripek bël rak beggob los loo nebë saga benetato bë detu Moses yi alam.

³ Lob sir pin degga nos sën Anutu yi Anon Vabuung vong yam lo,

⁴ gesir pin denum bël sën Anon Vabuung vong yam lo. Denum bël sën Anon Vabuung vong meneya ving sir beverup lok gelöng lo, lob gelöng saga yik Kerisi.

⁵ Rëk ma gesir ngahisekë denevong ngaa nipaya bAnutu ahë sengën vu sir, om sën kevoħ sir mesekëj neggp nyég yu meris meris.

⁶ Lob ngaa pin sënë tato vu hil bë hil su malad anon in ngaa nipaya nabë sën malaj anonin agi.

⁷ Geham su sepa dok anutu-kuungsën yi ngaa nabë sën sir la denevong wirek-ë. In ġagek nér neggp lok Anutu-yi-kapiya nebë, “Alam Israel to denedo in bë dega los denanum log mëm dekedi rak in bë dedöö medejak sir.

⁸ Log hil su gevong baggëb nabë sën sir la denevong wirek besir 23,000 malaj ma hes ti lo.

⁹ Gehil su seggi Mehöbop nabë sën sir la deseggi wirek lob nyél gga sir bemalaj ma lo.

¹⁰ Geham su gwevong ayemin vu Anutu nabë sën alam la denevong ayej vu wirek lob Anutu vong yi angér ya kevoх sir bemalaj ma lo.

¹¹ Ngaa pin sënë tök vu alam Israel in bë mehönon pin dejak ni, lob gagek sënë neggpép lok kapiya in bë bo kwa vu hil mehönon sën hil nado gwébeng gedob vongin govek na agi.

¹² Om mehö sën yö kwa nevo yi bë nare niwéek lo gegín yi nivesa in rëk bës.

¹³ Seggisén sën netök vu ham lo, og saga su agga ngwë rë, gak yik luho seggisén sën netök vu alam pin lo neggpép ti. Rëk Anutu su mehö kwa luu menetuhin ham rë, om rëk gérin seggisén sën rëk kesuu ham nimin wéek lo in ham. Gak nabë seggisén natök vu ham, og rëk Anutu tato aggata in ham noh nenga in geham bare niwéek gesu ngaa nipaya kepë ham.

Hil Su Ayoh Vu Bë Tamuin Anutu Luho Memö Nipaya Dok Ti Rë

¹⁴ Arig lo! Sahég neving ham om ham gweruu demimin vu anutu-kuungsën yi ngaa geham beya in.

¹⁵ Ham alam los kwamin, om senér vu ham geham ngo rëk seggi sa gagek.

¹⁶ Kap los semusemu sën hil najom rak los ahëd nivesa vu Anutu lo, sënë vo Kerisi nikök ggelek hil besupin hil lok ti ma ma? Log brët sën hil nedebu ggelek hil lo, mak sënë vo Kerisi navi ggelek hil besupin hil lok ti ma ma?

¹⁷ Yik brët timu, rëk supin hil ngahisekë lok ti behil atu anon timu, in yik hil pin na ha brët timu.

¹⁸ Ham kwamin bo alam Israel rë. Sën denetung seriving rak ya jepö log denegga vewen lo, og denetung in bë ngupin losho Anutu sën yi jepö agi dok ti ma ma?

¹⁹ Ma senér va sënë? Senér bë anutu-kuungsën yi seriveng ngaa anon-a? Ma senér bë anutu-kuungsën yö ngaa anon-a?

²⁰ Ma! Senér bë ngaa sën alam dahis denetung seriveng vu lo, saga denetung vu memö nipaya, gak su denetung vu Anutu rë. Lob sa bë ham los memö nipaya saga su ngupin ham dok ti.

²¹ In ham su yoh vu bë nanum dok Mehöbëp yi kap genanum dok memö nipaya yi kap geving rë. Log ham su yoh vu bë gwa nos jak Mehöbëp yi tevor gegwa jak memö nipaya hir tevor geving rë.

²² Mak bë hil gevong beMehöbëp ahë sengën vu hil-a? Gemaк hil nid wéek kesuu yi?

Hil Gaко Anutu Arë Jak Noh Vu Buk

²³ Yonon! “Ngaa pin og yoh vu bë hil gevong” rëk mu ngaa pin su rëk dok vu hil rë. Kë! “Ngaa pin yoh vu bë hil gevong”, rëk ngaa pin su nevong niwéek vu hil sën Kerisi-yi-alam lo rë.

²⁴ Mehöti su kwa bo nabë gegín yi jak ngaa nivesa, gak ham pin kwamin bo alam vahi beham gwegin sir nivesa.

²⁵ Reggu sën ham nebago ggép maket lo, og ham gwa. Ham su kwamin na ngahi begewong tepék in nabë, “Anutu-kuungsën hir seriveng ma ma?”

²⁶ In hil arak ni bë, “Dob sënë los ngaa pin sën nedo dob-ë, yik Mehöbëp yö ti yi ngaa pin.”

²⁷ Nabë mehöti su vong ving Yesu rë, rëk tahi ham bë ham na megwa nos geving yi, lob ham kwamin bo nabë na, og gbovek. Ham na megwa ngaa sën gevong vu ham lo, geham su kwamin na ngahi begewong tepék in.

²⁸ Rëk mu nabë mehö ngwë nanér vu ham nabë, “Sënëk reggu seriveng anutu-kuungsën yi!”, og ham kwamin bo mehöti sën nér gagek vu ham aga beham su gwa, in ayo neggoneng in.

²⁹ Degwa sën senér bë ham su gwa reggu agi lo su neggëp vu ham rë, gak neggëp vu mehö sën ayo neggöneng in lo. Log nabë sa kwağ bo anutukuangßen yi seriveng nabë ngaa meris, og sa su rëk ga rë, in mehö sën ayo neggöneng in lo rëk kwa na ngahi megelë sa paya.

³⁰ Rëk mu nabë sa najom jak na vu Anutu los ahëg nivesa in reggu gesega, og alam sën ayoj neggöneng in lo rëk denanér gagek nipaya jak sa in va?

³¹ Om dok buk sën ham gwa ma ham nanum, ma ham gwevong ngaa ti lo, og ham gwevong ngaa pin sënë in bë geko Anutu arë jak.

³² Ham kwamin bo alam pin, alam Yuda los alam Grik, gAnutu-yi-alam, beham su gwevong ngaa sën negelu vahaj bengaa nipaya nekepë sir lo.

³³ Ham gwevong nabë sën sa nehevong lo. Sa nehevong ngaa pin in bë alam pin degelë nivesa. Sa su nehevong in bë dok vu sa rë, gak sa nehevong ngaa pin in bë dok vu alam pin bedegérin sir nom vu Anutu.

11

¹ Ham gwevong ngaa mesepa dok sa vahağ nabë sën sa nesepa lok Kerisi vaha.

Avëh Degenum Yuj Medenajom Jak

² Ham nevong nivesa, in ham ngo medo nesepa lok gagek sën sa hakò meyök nér vu ham wirek lo menejom ahon.

³ Rëk sa hevongin bë ham jak ni nabë Kerisi tu maluh pin alaj, gemaluh detu vénéj ala, gAnutu tu Kerisi ala.

⁴ Om nabë maluh ti genum yu in najom jak, ma nanér Anutu yi gagek rangah, og mehö saga ko yi rak kesuu ala.

⁵ Log nabë avëh ti su genum yu rë genajom jak ma, nanér Anutu yi gagek rangah, og ko yi rak kesuu regga in nevong paya nebë saga, genabë nakér yu mepepaab jak og nevong paya nebë saga ving beyik luho neggëp ti.

⁶ Gak nabë avëh ti su genum yu rë, og ham kweping yu viis na. Rëk nabë ni nemumin bë su keping yu ma nakér yu na rë, og maam yiğ genum yu.

⁷ Gak maluh og su degenum yuj in Anutu semu sir nebë yi in tato nabë Anutu mehö los niwëek, rëk avëh og tato nebë maluh los niwëek bekesuu yi.

⁸ In Anutu su semu maluh rak avëh rë, gak semu avëh rak maluh.

⁹ Log Anutu su tung maluh in bë gadu avëh rë, gak tung avëh in bë gadu maluh.

¹⁰ Nebë saga, om avëh yo degenum yuj in tato nabë deneggurek reggaj babuj, bangér lo degelë.

¹¹ Rëk mu avëh su yoh vu bë yo gegın yi genidélin maluh rë, log maluh su yoh vu bë yo gegın yi genidélin avëh rë, gak detu Mehöböp yi alam, om luho dedok vu sir vewen vewen.

¹² In Anutu semu avëh rak maluh kweben, lok mëm avëh deneko maluh. Rëk mu degwa vu Anutu.

¹³ Ham ngo nanér rë. Nabë avëh su genum yu rë genajom jak vu Anutu og mak sënë nivesa?

¹⁴ Gak nipaya, in hil maluh gavëh hil aggata tato vu ham nebë: Nabë maluh ti yu viis duk ading rot kesuu avëh, og rëk ni namum.

¹⁵ Gak nabë avëh gevong beyu viis duk ading, og sagaç yi vunekşen nivesa. In Anutu yo tung bë yu viis duk ading in genum yu jak.

¹⁶ Gak nabë mehöti bë mehoo gagek sënë menanér gagek jak pangsen, og su yoh vu rë, in he los Anutu yi dub pin nehevong nebë sënë.

¹⁷ Log sa bë nanér horek vahi vu ham, rëk sa su rëk gako ham arëmin jak in ngaa nipaya sën ham nevong agi rë. In ham nesupin ham in bë ham najom jak, lob ngaa nipaya neverup lok saga kesuu ngaa nivesa sën ham nevong lo.

¹⁸ Sa hango bë buk sën ham nesupin ham lo, og ham nevasuh ham ya yu ngahi, lob sa kwag nevo bë mak sagał yönö.

¹⁹ Kë! Mał ham nevasuh ham nebë saga in bë tato alam sën denedo nivesa lok ham lo medenatök nam rangah.

²⁰ Om nabë ham ngupin ham nabë sënë, og ham su yoh vu bë gwa Pasa niröp rë.

²¹ In ham nesupin ham in bë ham gwa Pasa, rëk ma geham nevong newa newa meham ti ti ngo newa ham nos lok yah ham. Log mehö ngwë medo denediikahëj, log ngwë denenum wain pangsen medenekeyevin.

²² Ham nevong nebë saga in va? Mał ham su bömin nedo in bë ham gwa los nanum dok rë? Ma mał ham kwamin vo Anutu-yi-alam sënë bë ngaa meris, om sën ham nevong nimumsën vu sir vahi sën hej nos nemain sir lo? Sëk nanér nabë va vu ham-a? Mał sa gako ham arëmin jak-a? Ma rot! Sa su rëk gako ham arëmin jak in ngaa nabë sënë rë.

Mehöbop Yesu Vo Pasa Vu Yi Hur Maluh

²³ In sa hako gagek sënë vu Mehöbop behaço yök vu ham wirek nebë: Lok buk sën Yudas nér Yesu rangah vu alam-begö-yi lo, lob Yesu ço brët rak

²⁴ bejom rak los kwa vesa ya vu Anutu gedebu, log nér bë, "Sa navig sënë! Sa hevong in bë dok vu ham! Ham gwevong nabë sënë in kwamin bo sa."

²⁵ Degga ggovek log ço kap rak nebë saga benér bë, "Wain sënë tato bë sejoo gagek mewis ving ham rak sa nig kök meneggëp. Dok buk sën bë ham nanum sënë, og ham gwevong nabë sënë in kwamin bo sa."

²⁶ Log nabë ham gwa brët los nanum dok kap sënë, og sagał ham tato rangah bë Mehöbop diik in ham. Lob ham gwevong nabë sënë rot bena berup dok buk sën Yesu duł nom gökin lo.

Mehöti Gevong Paya Vu Pasa Og Rëk Natök Jak Nyëvewen

²⁷ Om sën nabë mehöti su jak ni nivesa rë geyö ga Mehöbop yi brët sënë los nanum dok kap sënë meris mu, og vasap Mehöbop navi los nikök bengaa nipaya neggëp vu yi.

²⁸ Alam pin ti ti yö kwaj bo ayoj medegero rë, lok mëm dega brët sënë los denanum dok kap sënë.

²⁹ In mehöti bë ga los nanum jeggin jeggin gesu geko Mehöbop navi jak rë, og nevong ngaa nipaya berëk natök jak nyëvewen.

³⁰ Yik rak degwa sënë sën ham vahi sekëj nema genij nerak gevahi denediik.

³¹ Gak bë hil ti ti ngo kwad bo ayod megero, og Anutu su rëk gevong nyëvewen natök vu hil rë.

³² Gak nabë Mehöbop bo nyëvewen vu hil nabë saga, og nevong in bë hil navid gesang bagerin hil in hil su malad nama geving alam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo.

³³ Nebë saga om arig lo, nabë ham ngup ham in gwa Pasa, og ham gwegin ham vahi rë, lok mëm ham gwa dok ti.

³⁴ Nabë mehöti nadiikahë, og yö ga nos gëp yi beggang borot, in nabë ham ngupin ham og ngaa nipaya su gëp vu ham. Log gagek vewen yö nahën neggëp, om senök berup vu ham rë lok mëm sa gero.

- ¹ Log arig lo, sa bë ham su kwetul dok in Anon Vabuung yi semusën.
- ² Ham ngo rak ni ggovek bë, wirek sën ham ngo nahën alam dahis lo, og ham ayomin tee yi in anutu-kuungsën sën su yoh vu bë bengwëng rë lo beham nesepa lok sir.
- ³ Om sën sa bë ham jak ni nabë: Bë Anutu yi Anon Vabuung medo dok mehöti bedok vu yi in gagek, og mehö saga su yoh vu bë nanér nabë Anutu nelë Yesu paya rë. Log alam sën Anon Vabuung su nelok vu sir in gagek rë lo, og su deyoh vu bë denanér nabë, "Yesu yi k yi Mehöbop!" rë.
- ⁴ Log Anon Vabuung yi semusën aggagga neggëp rëk yi k Anon Vabuung timu nedo.
- ⁵ Log hil huk aggagga sën hil gevong vu Mehöbop lo neggëp, rëk yi k Mehöbop perurek timu nedo.
- ⁶ Log aggata aggagga neggëp in bë hil sepa dok megevong yi huk, rëk yi k Anutu timu sënë sën nevong niwëek vu alam pin bedeyoh vu bë degevong.
- ⁷ Lob Anon Vabuung nevo semusën aggagga ggelek Kerisi-yi-alam pin ti ti in bë dok vu sir pin.
- ⁸ Kë! Yi k Anon Vabuung nevong semusën vu mehöti in bë nanér gagek los kwa. Log yi k Anon Vabuung timu sënë nevong semusën ngwë vu mehö ngwë in bë tatekin gagek degwa.
- ⁹ Log yi k Anon Vabuung timu sënë nevong bemehö ngwë ayo neya timu vu Yesu niwëek beyoh vu bë gevong huk niwëek. Geyik Anon Vabuung timu sënë sën nevong bemehö ngwë neyoh vu bë gevong balam nijraksen nijvesa jak.
- ¹⁰ Log ngwë ko niwëek vu Anon Vabuung in bë gevong ngaa bëp bëp, gengwë ko kwa in bë seggi ngaahur aggagga mejak nij nabë nijvesa ma nijpaya. Log Anon Vabuung vong benyëg ngwë ayej verup mehö ngwë avi, gemehö ngwë ko kwa vu bepekwë ayej saga lo yam rangah.
- ¹¹ Ngaa pin sënë degwa vu Anon Vabuung yö timu rëk mëm nevo ggelek alam ti ti yoh vu yö kwa.

Hil Pin Atu Navid Timu Rëk Mëm Len Ti Ti Lo

- ¹² Mehönon navij timu rëk mëm navij len ti ti lo neggëp. Lok mëm navij len ti ti lo supin yom tu navij timu. Lob yi k Kerisi-yi-alam lo pin supin yom tu Yesu anon nebë saga ving.
- ¹³ In hil pin aripek bël rak Anon Vabuung timu sënë behil atu anon timu. Hil Yuda los Grik, hil sën atu alam ngwë hir nga meris lo, gehil sën hil ngo nehegin hil lo. Anon Vabuung timu sënë gwang ya hil pin ti ti ayod.
- ¹⁴ Hil navid su len timu rë, gak yi nga los are are neggëp.
- ¹⁵ Om mak vaha rëk nanér nabë, "Sak su nema rë om su navi len ti sa rë!" Nabë nanér nabë sënë og hen gagek anon ma, gak yi k navi len ti.
- ¹⁶ Log mak nenga rëk nanér nabë, "Sa su mala rë, om su navi len ti sën sa-ë rë!" Nabë nenga nanér nabë sënë, og hen gagek anon ma, gak yi k navi len ti.
- ¹⁷ Nabë hil navid pin yik hil malad, og hil rëk gango gagek nabë va? Log nabë hil navid pin yik hil nengad, og hil rëk pamu nga nabë va?
- ¹⁸ Rëk hil navid su nebë sënë rë, gak Anutu yö tung len ti ti lo nedo rak hil navid yoh vu yö kwa.
- ¹⁹ Nabë hil navid len ti ti pin neggëp ti, og rëk hil navid sokek medo tena?
- ²⁰ Rëk su nebë sënë rë! Gak hil navid len ngahisekë neggëp log hil navid yi k timu.
- ²¹ Om hil malad su yoh vu bë rëk nanér nabë nilelin hil nemad rë. Log hil yud su yoh vu bë rëk nanér nabë nilelin hil vahad rë.

²² Gač hil narač ni bē hil navid len vahi sēn su niywëek rē lo, og nabë su demedo rē, og hil navid su yoh vu bē medo rē, gač rēk nama!

²³ Log hil navid len vahi sēn hil nid nemumin lo, og hil nehačo rak menaröp tob nivesa vesa lok. Log hil navid len vahi sēn su malangeri rē lo, og hil navunek vu pangṣen.

²⁴ Log hil navid len vahi sēn nivesa lo og hil su nekebu rē. Rēk mēm Anutu nesupin hil navid len ti ti pin revuh ti yoh vu kwa, log nevong behil nesemu len ti ti sēn su malangeri rē lo menehero.

²⁵ Vong nebë sēnē in bē hil navid len ti ti su debasuh sir rē, gač demedo jevuh ti mededoč vu sir nivesa.

²⁶ Log nabë hil navid len ti gesang, og nesang yoh vu hil navid pin. Genabë hil semu len ti, og len ti ti pin kwaj vesa.

²⁷ Om yi Kerisi navi ham geham pin tu navi len ti ti lo.

²⁸ Lob Anutu ggooin Kerisi-yi-alam rak in bē degevong yi huk. Ggooin sinarë rak muginsen, lob mēm ggooin alam-denenér-ǵagek-rangahsēn rak netu luu, log tatovaha netu lōö. Log alam sēn denevong ngaa bōp bōp lo ggökin, log alam sēn denevong alam niraksam nijvesa nerak lo ggökin sēnē, lob alam sēn denelok vu alam lo, galam ggev sēn denegin huk pin lo, galam sēn alam nyēg ngwē ayej aggagga neverup avij lo.

²⁹ Gač sir pin su detu sinarë rē, gesir pin su detu alam-denenér-ǵagek-rangahsēn rē. Gesir pin su detu tatovaha rē. Gesir pin su deko niwëek in bē degevong ngaa bōp bōp rē.

³⁰ Gesir pin su deko niwëek in bē degevong alam nijraksen nijvesa jak rē. Genyēg ngwē ayej aggagga su neverup sir pin avij rē. Gesir pin su deyoh vu bē depekwē ayej saga lo nam rangah rē.

³¹ Rēk mu ham malamin sepa semusen bōp bōp sēn senér mugin lo pangṣen. Log sa bē tato aggata nivesa ti sēn kesuu aggata pin lo vu ham.

13

Aggata Sēn Hil Ahēd Geving

¹ Nabë sa nanér ǵagek doč mehönon ayej ti ti lo, gedok angér ayej geving, rēk mu sa su ahēg neving mehönon rē, og sēk ǵevong dedun meris mu nabë pedideng los ggageng nesu.

² Log nabë seyoh vu bē nanér Anutu yi ǵagek rangah los sejač ǵagek sēn neggēp vunsen lo degwa pin ni venuh, genabë sejač ngaa pin ni, genabë sayog na timu vu yi niwëek ata beseyoh vu bē nanér kedu meseyesin yi megeto mena, rēk mu nabë sa su ahēg neving mehönon rē, og setu ngaa meris.

³ Log nabë sebo sa ngaa pin gelek alam-kupek-masen, ma nabë sa ǵevong navig na in nengwah ga besa nadiič, rēk mu sa su ahēg neving mehönon rē, og ngaa pin sēnē su yoh vu bē doč vu sa rē.

⁴ Bē mehöti ahē geving mehönon yönö, og nejom yi ahon gesu nevo loč yah nipaya nyēvewen vu alam sēn denevong vu yi lo rē, gač nevong ngaa nivesa mu vu sir. Mehö nebë sēnē su ayo nesis yi vu mehö ngwē in hir ngaa nivesa rē, gesu netee yi rak menenér ǵagek paang paang rē, log su neko arē rak rē.

⁵ Log mehö nebë sēnē su nevong bemehö ngwē ni nemum rē. Gesu kwa neya vu yi ngaa pangṣen rē, gesu yi mehö ahē sengen rē, gesu kwa nevo ngaa nipaya sēn denevong vu yi lo rē.

⁶ Log mehö nebë sēnē su kwa vesa in ngaa nipaya rē, gač kwa vesa in Anutu yi ǵagek anon.

⁷ Su pevis menelë mehö ngwë nebë mehö nipaya rë, gak kwa nevo bë maķ mehö nivesa berék gérin yi megevong ngaa nivesa, lob nejom yi ahon menekeré maggin pin sën netök vu yi lo.

⁸ In ahë vingsën su rëk nama na rë, gak yö rëk gëp degwata! Gak mëm huk sën hil nanér Anutu yi gagek rangah lo, mu sën rëk nama na. Genyëg ngwë ayej su rëk berup hil avid gökin rë, gengaa pin los kwa sën hil narak ni gwëbeng agi rëk natu ngaa meris.

⁹ In gwëbeng hil narak ngaa vahi mu ni. Log Anutu su tatekin kwa pin los dahis vu hil rë, gak vahi yö nahën neggëp vu yi.

¹⁰ Gaķ vu tamusën gAnutu gero ngaa pin beniröp jak, og huk pin sën hil nehevong teka teka agi rëk nama na.

¹¹ Wirek sengo nahën hurmahen og vu buk saga sa nanér gagek nebë hurmahen. Lok mëm sa böp rak, lob sa hevuu ngaa hurmahen yi ya.

¹² Ké! Log gwëbeng hil nehalé ngaa pin paya paya nebë sën hil nehalé malad lok dubdub malakenu ti, om su neggëp rangah rot rë. Rëk mëm vu tamusën og hil rëk galë Anutu anon soğek jak malad. Gwëbeng serak ni teka teka, gak nahub rëk sëk jak ni venuh nabë sën Anutu rak sa niğ-ë.

¹³ Om ngaa lõö mu sënë neggëp berék gëp degwata: Sën hil ayod neya timu vu Anutu, gesën hil navo kwad in yi, gahë-vingsën. Rëk mëm ahë-vingsën netu muginsën vu luu sënë.

14

Anon Vabuung Yi Semusën Sënë Netu Muginsën

¹ Om ham malamin sepa ahë-vingsën namugin, lob ham kwamin bo Anon Vabuung yi semusën geving, rëk mu ham kwamin bo semusën ti sënë namugin, sën nebë ham nanér Anutu yi gagek rangah.

² Log mehöti sën alam-nyëg-ngwë ayej neverup avi lo, og su nenér vu mehönon rë, gak yö nenér vu Anutu timu. In mehöti su rak gagek sënë ni rë geyö nenér gagek vunsën rak Anon Vabuung niwëek.

³ Gaķ mehö sën nenér Anutu yi gagek rangah lo, og nenér vu mehönon menelok vu sir benevo niwëek vu sir benegadu sir.

⁴ Rëk mehöti sën alam-nyëg-ngwë ayej neverup avi lo, og yö nelok vu yi mu, gak mehöti sën nenér Anutu yi gagek rangah lo, og mëm nelok vu Kerisi-yalam pin.

⁵ Sa bë alam-nyëg-ngwë ayej berup ham avimin pin, rëk mu sahëg neving pangsen rot bë ham nanér Anutu yi gagek rangah. Mehö sën bë alam-nyëg-ngwë ayej berup avi lo, nabë su pekwë gagek sënë in bë dok vu alam rë, og bengö ma. Gaķ mehö sën nenér Anutu yi gagek rangah lo, og yi mehö-los-bengö.

⁶ Om arig lo, nabë senök vu ham balam-nyëg-ngwë ayej berup savig, rëk sa su nanér gagek mewis la sën Anutu tato vu sa lo rë, gesa su tatekin gagek degwa la vu ham rë, gesa su nanér Anutu yi gagek begëp rangah rë, gesa su navo kwa vu ham rë, og saga su rëk dok vu ham rë.

Hil Nanér Anutu Yi Gagek Dok Ayej In Dejak Ni

⁷ Log yiķ gevëeg los gita nebë sënë! Nabë hil gevë gevëeg ma angis gita jeggin jeggin, og alam su deyoh vu bë desepa dok raro rë.

⁸ Log nabë degevë biuka rëk su ngu niröp noh vu sën begö yi lo rë, og alam su rëk desemu sir in degevong begö rë.

⁹ Lom ham gagek nebë saga. Nabë ham nanér gagek jeggin jeggin balam degengo dedun mu gesu dejak ni rë, og rëk dejak ham gagek sënë degwa ni nabë va? Ma! Ham gagek saga yö ya meris mu.

¹⁰ Yönon, mehönon ayej ngahisekë rot neggëp dob, lob ti su dedun meris mu rë. Gaķ yō denengo medenerak degwa ni.

¹¹ Log nabë sa su rak alam sënë ayej ni rë, og rëk degelë sa paya nabë mehö kwa masën ti. Log sëk galë sir paya nabë sir alam kwaj masën.

¹² Lob ham nebë saga. Ham ahëmin neving pangsen bë gweķo Anon Vabuung yi semusën, om ham malamin sepa semusën sën nelok vu Kerisi-yi-alam lo namugin.

¹³ Nebë saga, om mehöti sën alam-nyëg-ngwë ayej neverup avi lo, og najom jak vu Anutu nabë bo niwëek vu yi in pekwë gagek sënë betatekin degwa geving.

¹⁴ In nabë sa najom jak vu Anutu dok alam-nyëg-ngwë ayej, og maķ sanog nejom rak, rëk sa kwaġ su nesepa lok rë.

¹⁵ Om maķ sa gevong nabë va? Sa kwaġ nevo nebë sënë bë: Sanog bë najom jak, log sa kwaġ jak ni geving, og nivesa. Log sanog bë gevong raro, log sa kwaġ jak degwa ni geving, og nivesa.

¹⁶ Rëk mu nabë anom kwa vesa menajom jak na vu Anutu galam-nyëg-ngwë ayej berup avim, og mehö meris sën nedo ving hong lo su yoh vu bë ngogekin hong jomraksën sënë rë. In nengo dedun rëk su rak hong gagek sënë degwa ni rë.

¹⁷ Yönon, maķ genejom rak megenenér gagek nivesa, rëk mu su getatekin Anutu yi gagek vu mehö ngwë sagi megeloķ vu yi rë.

¹⁸ Sa kwaġ vesa vu Anutu in alam-nyëg-ngwë ayej neverup savig kesuu ham pin.

¹⁹ Rëk mu nabë sa bare Kerisi-yi-alam malaj dok dub ayo, og sa bë nanér gagek dus nemadvahi mu dok ayej gegagek hus adingsekë dok alam-nyëg-ngwë ayej nök gëp, in su rëk dejak ni rë.

²⁰ Arig lo, ham su medo los kwamin ngök ngök nabë hurmahan. Gaķ mëm nabë ngaa nipaya, og mëm ham medo ngök ngök nabë hurmahan. Rëk mëm ham kwamin bo ngaa nabë alam böp.

²¹ Lok Anutu yi horek, og dekevu meneggëp nebë sënë:
“Mehöbop nér bë,
‘Sa hevong sa gagek vu alam sënë lok ayej rëk ma,
om tum sëk gevong alam sën denevengwëng nyëg ngwë ayej lo denök in
bë denanér sa gagek vu sir.
Log sëk gevong sa gagek berup alam beggang-bu ngwë avij geving,
rëk mu rëk nama gesu rëk degevong geving sa gagek rë.’”

²² Nebë saga om hil arak ni bë Anon Vabuung su nevong balam-nyëg-ngwë ayej neverup hil avid in bë tato niwëek vu Kerisi-yi-alam rë, gaķ nevong in bë tato niwëek vu alam dahis. Log su nevong behil nanér Anutu yi gagek rangah in tatekin yi gagek degwa vu alam dahis rë, gaķ nevong in bë tatekin vu Kerisi-yi-alam.

²³ Om nabë alam dahis la ma alam meris la deduk na demedo dub ayo geving ham sën Kerisi-yi-alam lo galam-nyëg-ngwë ayej berup ham avimin pin, og rëk denanér ham nabë ham yumin vong paya.

²⁴ Gak nabë ham pin nanér Anutu yi gagek rangah, galam dahis ti ma mehö meris ti yam nedo ving ham, og ham gagek pin rëk gelu ayo geham gagek pin rëk tato vu nabë nevong ngaa nipaya meneggëp vu yi.

²⁵ Log ham gagek rëk balek yi ngaa nipaya pin sën kwa nevo meneggëp kesii lok ayo lo, lob rëk nadudek gegeķo Anutu arë jak genanér rangah nabë, “Yönon rot, Anutu nedo ving ham!”

²⁶ Om arig lo, ham gwevong nabë va? Nabë ham ngupin ham dok dub ayo, og huk neggëp vu ham pin. Ti gevong raro, gengwë nanér Anutu yi gagek vu ham, geti tatekin gagek ti sën Anutu tato vu yi lo, galam-nyég-ngwë ayej berup ngwë avi, log ngwë pekwë gagek sënë in ham jak ni, beham gwevong ngaa pin sënë in bo niwëek vu Kerisi-yi-alam pin.

²⁷ Lob nabë alam-nyég-ngwë ayej berup mehö la avij, og luu mu degevong, ma mak lõö, og yiķ ggovek. Gesu denanér gagek nikelap, gaķ sir ti ti kedi denanér mesepa dok, log mehö ngwë pekwë hir gagek in alam dejak ni.

²⁸ Rék nabë mehöti su nedo in bë pekwë alam-nyég-ngwë ayej sagi rë, og mehö sën bë nanér lo najom yi ahon gesu bengwëng dok dub ayo. Gaķ yō getah yi na lok mém nanér yi gagek vu yi geving Anutu.

²⁹ Log alam sën denanér Anutu yi gagek rangah lo, og sir luu ma lõö mu denanér, gesir vahi pin medo degengo hir gagek mekwaj bo.

³⁰ Log nabë mehöti köök nedo, lok Anutu tato gagek ti vu yi avuti, og mehö sën vare nenér gagek lo aye nama.

³¹ In ham pin ti ti nanér Anutu yi gagek rangah in alam pin dejak gagek ni bebo niwëek vu sir.

³² Galam sën denenér Anutu yi gagek rangah lo deyoh vu bë degegin sir nivesa, gaķ anoj sën Anutu tung lok sir lo su rëk kehe sir medebengwëng nikelap rë.

³³ In Anutu su ahë ving bë hil gevong ngaa jeggin jeggin rë, gak ahë ving bë hil medo revuh. Log ham gwevong nabë sën Anutu-yi-alam pin denevong lok hir dub lo.

³⁴ Avëh ayej nama dok dub ayo gesu debengwëng. Gaķ dedahun sir nabë sën dekevu meneggëp lok Horek lo.

³⁵ Genabë sir dugin gagek ti degwa bedevongin bë dejak ni, og sir ti ti yō rëk dedok tepék in reggaj gëp bej. Gaķ nabë avëh denanér gagek dok dub ayo og su yoh vu rë.

³⁶ Ma nebë va? Maķ ham tu Anutu yi gagek degwa? Ma ham ngo neko Anutu yi gagek gesu alam vahi deneko ving rë?

³⁷ Nabë mehöti nanér nabë yi mehö-nenér-Anutu-yi-gagek-rangahsën ti ma, nanér nabë ko Anon Vabuung kwa, om nabë yönö, og rëk jak gagek sën sa kevu vu ham-ë ni nabë Mehöböp yi horek.

³⁸ Gaķ nabë mehöti su rak gagek sënë ni rë, og maķ yi su mehö-nenér-gagek-rangahsën ti rë.

³⁹ Nebë saga om arig lo, ham malamin sepa nabë ham natu alam sën denenér Anutu yi gagek rangah lo, geham su gwërin alam sën nyég ngwë ayej neverup avij lo.

⁴⁰ Rék mu ham jegelin huk pin megwero geham gwevong megëp niröp.

15

Kerisi Diik Ggovek Gekedi Rak Yah

¹ Log arig lo, sa bë bër ham kwamin gökin nah jak Bengö Nivesa sën senér vu ham lo. Sën ham ko rak lob ham medo nesepa lok lo.

² Nabë ham vong ving Bengö Nivesa sën senér rangah vu ham lo yönö, beham medo nesepa lok, og rëk geko ham nom vu Anutu beham medo malamin-tumsën.

³ Log senér gagek sën sa hakò wirek lo vu ham muginsën. Senér bë Kerisi diik in hil ngaa nipaya pin yoh vu sën dekevu wirek meneggëp lok Anutu-yi-kapiya lo.

⁴ Log debë yi loķ ya bedub. Loķ buk netu lõö, lob kedi rak yah ggökin yoh vu sēn dekevu wirek meneggëp loķ Anutu-yi-ķapiya lo.

⁵ Lom tato yi vu Pita muğin, loķ mēm tato yi vu yi hur nemadluho-bevidek-luu lo.

⁶ Log mēm tato yi ggökin vu hil arid lo ngahisekē loķ ti, sir 500 gela sevök. Lob hil arid lo sēnē, sir ngahisekē rot nahēn denedo vesaj gela dediik gbovek ya.

⁷ Lob mēm tato yi vu ari Yakobus, gevü sinarë lo pin.

⁸ Loķ tum mēm tato yi vu sa nebë hurmahen sēn pesuv loķ atayo, gata su ko yi loķ yi buk niröp rē lo.

⁹ Yōnon, sinarë nyēdahis pin lo arēj neggëp, gaķ sak ma! In sa hevong paya vu Anutu-yi-alam, om maķ su yoh vu bē denanér sa nabë sinarë rē.

¹⁰ Rēk mu Anutu vo semusēn vu sa, lom setu sinarë nebë sēn sa nado gwēbeng-ē, lob yi semusēn sagi su tu ngaa meris banon ma rē, gaķ sa nehevong huk bōp menekesuu sinarë pin. Rēk su sengo ti nehevong rē, gaķ yik Anutu yi semusēn sēn nevo vu sa lo, sēn yō nevong.

¹¹ Rēk mu sa su nanér gagek agga ngwē rē, gaķ yik he sinarë pin nanér gagek rangah neggëp ti, lom ham nevong ving gagek sagi.

Alam Diiksēn Rēk Dekedi Jak Nah

¹² Lom he nanér gagek rangah rak buk bē: Kerisi diik, loķ Anutu nér mekedi rak yah ggökin. Loķ nebë va sēn ham vahi denenér nebë, “Alam sēn denediik lo su deyoh vu bē rēk dekedi jak nah gökin rē”—ē?

¹³ Nabë alam-diiksēn su rēk dekedi jak nah yōnon rē, og Anutu su nér meKerisi kedi rak ving rē!

¹⁴ Log nabë Anutu su nér meKerisi kedi rak yah yōnon rē, og gagek sēn he nanér-ē anon ma, geham ayomin neya timu vu yi meris mu.

¹⁵ Om nabë nebë sēnē, og he tu alam-gagek-kuungsēn menanér rangah bē Anutu nér meKerisi kedi rak yah ggökin, gehe netetuhin ham bē Anutu yi gagek. Gaķ nabë Anutu su rēk nanér balam-diiksēn dekedi jak nah yōnon rē, og su nér beKerisi kedi rak ggökin yah ving rē!

¹⁶ Yōnon, nabë Anutu su rēk nanér balam-diiksēn dekedi jak gökin nah rē, og Anutu su nér beKerisi kedi rak yah ving rē.

¹⁷ Log nabë Anutu su nér beKerisi kedi rak yah yōnon rē, og ham ayomin neya timu vu yi meris mu, geham ngaa nipaya nahēn neggëp vu ham.

¹⁸ Galam sēn ayoj ya timu vu Kerisi wirek rēk dediik lo malaj ma ving.

¹⁹ Log nabë hil ayod neya timu vu Kerisi, rēk hil kwad bo nabë nelok vu hil ggëp dob sēnē mu, gesu rēk dok vu hil vu tamusēn rē, og gëp in hil. Hil nado paya yōnon gemehönon pin rēk kwaj paya in hil.

²⁰ Rēk mu su nebë sēnē rē! Gaķ Kerisi diik, loķ Anutu nér bekedi rak yah yōnon rot, betu alam-diiksēn hir mehō muginsēn.

²¹ Yōnon! Sēn hil nadiik lo degwa neggëp vu mehönon timu, log yik sēn hil kedi jak nah gökin lo, og degwa neggëp vu mehönon ngwē nebë saga.

²² In mehönon pin denediik gedegwa neggëp vu Adam, log mehönon pin rēk dekedi jak nah gökin gedegwa neggëp vu Kerisi.

²³ Rēk mu hil pin yu ti ti lo ngo rēk kedi jak nah dok hil buk. Kerisi kedi muginsēn gebuk sēn duk nom lo, og hil sēn yi alam hil lo, hil rēk kedi jak gökin yi.

²⁴ Lob mēm tum ngaa pin mala nama na, log Kerisi rēk gevong gavman pin geggev pin los alam niwëek vahi pin denatu alam meris, log mēm bo yi nyëg pin dok nah Ama Anutu nema.

²⁵ In Kerisi tu Mehö-los-bengö berék medo bena berup dok buk sën bakë ngaa sën denevong in bë dedahun yi na lo pin geto dedok nah vaha gebinë.

²⁶ Rék kevoh ngaa sën bë dahun yi na lo pin govek, log rék kevoh diiksën geving jak gëp hus.

²⁷ In Anutu tung ngaa pin ggevek Kerisi vaha gebinë, lob hil arak ni vorot bë: Nabë Anutu tung ngaa pin ggevek vaha, og yi su ggevek vaha ving rë gema, in yö tu ala metung.

²⁸ Gemëm nahub gengaa pin degevek Kerisi babu begovek na rë, lok mëm tum Anutu Nalu yö rék gurek Mehö sën tung ngaa pin deggevek vaha lo babu, in Anutu yö rék natu ngaa pin ala.

²⁹ Gak nabë mehönon su rék dekedi jak nah gökin vu bedub rë, og alam deneripek bël beron ngwë ggökin in bë dedok vu alam-diiksën in degwa va? Nabë alam-diiksën su rék dekedi jak nah yönö rë, og alam deneripek bël in bë dedok vu alam-diiksën in va?

³⁰ Log he ving! He nado lok maggin sën bë kevoh he na lo in degwa va?

³¹ Arig lo, sa kwaq vesa rot in ham in hil atu hil Mehöbëp Yesu Kerisi yi alam ggëp ti, om sën sa nanér rangah vu ham bë: Raq buk pin og ngaa maggin nedeginengin sa benevongin bë sa malaq nama.

³² Log nabë sa kwaq nevo bë sa gaço nyëvewen vu dob sënë mu, og sa su rék ngis begö vu reggu bemën nipaya lo gëp Epesus wirek rë. Nabë alam-diiksën su rék dekedi jak nah gökin yönö rë, og maam vayikë:

“Hil ngo medo maga los nanum

in hil rék nadiiķ neheng
bemalad nama.”

³³ Om ham su gwebë nengamin vu mehönon hir gagek in rék degekuung jak in ham. Nabë hil sepa dok alam nij paya, og hil rék nid paya jak geving sir.

³⁴ Om ham gwevuu ngaa ngök ngök na geham kwamin bo ngaa niröp. Ham su gwevong ngaa nipaya gökin nah. Om ham gwengo rë! Ham la yö denahën gesu denerak Anutu ni rë. Senér gagek sënë in bë ham nimin namum.

Hil Kedi Jak Nah, Og Hil Rék Agga Ngwë Jak

³⁵ Rék mu mehöti mak rék dok tepék nabë, “Alam diiksën rék dekedi jak nah nabë va? Log rék navij nabë va medenom-a?”

³⁶ Hong-e! Kwam ma! Gahis sën genehin lo, bë nakip og navi rék petar na.

³⁷ Lob ngaa sën genehin lo, saga su genevaroh agga los ris los dahis rë. Gak genehin gahis meris mu nebë sën saköm gahis ma ngaa gahis vahi.

³⁸ Lob mëm nekip beni nebë sën Anutu kwa nevo lo. Log nevong nos gahis pin agga ti ti lo yö denekip lom yö nij nelok yah sir.

³⁹ Log ngaa mala-tumsën pin sën denedo dob lo, og su nij neggëp ti rë. Gak mehönon yööhu gereggu yööhu. Soq yööhu gegël yööhu.

⁴⁰ Log ngaa yagek yi denedo, gengaa dob yi denedo, rék ngaa yagek yi malaj ngeri nebë ngaa yagek yö yi, gengaa dob yi malaj ngeri nebë ngaa dob yö yi.

⁴¹ Log hes netum benivesa rot rék yööhu, log kwev netum benivesa rot rék yööhu, gebetuheng pin denetum benivesa rot, rék su nij neggëp ti rë.

⁴² Lob sën alam-diiksën dekedi jak nah lo yiķ nebë saga. Navi sën hil nalev ya lo, saga nepetar ya. Gak navi sën kedi jak nah lo, og su rék petar na rë.

⁴³ Navi sën hil nalev ya lo, saga su ngaa nivesa rë, gak navi sën kedi jak nah gökin lo, og saga sën mëm ngaa anon los arë. Navi sën hil nalev ya lo, og saga su ngaa sekë masën, gak navi sën kedi jak nah lo, og saga ngaa los niwëek.

⁴⁴ Navi sën hil nalev ya lo, og saga su ngaa dob yi, gak navi sën kedi jak nah gökin lo, saga anon yö yi. In hil navid dob yi neggëp om sën hil navid anod yi neggëp ving.

⁴⁵ Log gagek neggëp loķ Anutu-yi-ķapiya ving nebë, “Adam ngwë muginsën tu mehönon rak menedo vesa”, log tum Adam ngwë tamusën rēk gevong behil anod medo mala-tumsën.

⁴⁶ Rēk mu hil su nado malad-tumsën vu muginsën rē, gaķ hil nado vesad mu vu dob sënë vu muginsën gehil rēk medo malad-tumsën yönö vu tamusën.

⁴⁷ Mehö muginsën navi dob, om sën tu ngaa dob yi, rēk mehö tamusën yam vu yagek.

⁴⁸ Om hil pin vu dob nebë mehö-dob-yi sënë, log hil ana yagek, og hil pin rēk nid nabë mehö-yagek-yi sagi.

⁴⁹ Gwëbeng hil nid nebë mehö-dob-yi sënë, om rēk hil nid nabë sën mehö-yagek-yi saga.

⁵⁰ Arig lo, sa nanér niröp vu ham nabë hil navid dob yi su yoh vu bë dok na Anutu-yi-Nyëg rē, gengaa sën nepetar lo su yoh vu bë dok na ngaa sën su nepetar rē lo bej rē.

⁵¹ Ham gwengo rē! Sa bë nanér gagek vunsën ti rangah vu ham: Hil pin su rēk nadiik rē! Gaķ hil pin sën nahën nado malad vesa lo ngo rēk napöö agga ngwë jak

⁵² pevis avuti dok buk sën avuuķ ngu vu tamusën lo. In avuuķ rēk ngu, log alam-diiksën dekedi jak nah gesu rēk depetar gökin nah rē. Log hil sën hil nahën nado vesad lo, hil rēk pekwë menapöö agga ti jak.

⁵³ Yiķ nebë sënë: Navi sën nepetar lo rēk pekwë menatu ngaa sën su rēk petar rē lo, genavi sën nediiķ-ē, rēk pekwë bemedo mala-tumsën bemedo degwata.

⁵⁴ Kē! Om nabë hil galē nabë navi sën nepetar lo pekwë yi metu ngaa sën su nepetar rē lo, gehil galē nabë navi sën nediiķ lo pekwë yi benedo mala-tumsën, og dok buk saga hil rēk ajaķ ni nabë gagek sën neggëp loķ Anutu-yi-ķapiya lo anon rak. Sënë nebë, “Anutu kesuu ngaa pin bekevoh diiksën ya verök yi.”

⁵⁵ “Hil nadiik rēk mu diiksën su niwëēk rot bedeginengin hil rē.

Hil nadiik rēk mu diiksën su rēk kevoh hil yönö rē.”

⁵⁶ Horek tato bë hil nehevong ngaa nipaya, lob hil ngaa nipaya sagi tu diiksën yusekē.

⁵⁷ Rēk ma, om mëm hil kwad vesa vu Anutu in nevong behil Mehöböp Yesu Kerisi loķ yah hil bed bemëm hil rēk ķesuu diiksën gemedo malad-tumsën, yiķ degwa rak Kerisi.

⁵⁸ Om arig lo, sahëg neving ham, om ham medo los nimin wëēk geham su medo los nimin yes yes. Gaķ ham medo gwevong Mehöböp yi huk jaķ buk pin geham su najom ham ahon, in ham neraķ ni nebë huk sën ham nevong vu Mehöböp lo og ham su nevong meris rē.

16

Seriveng Sën Dok Vu Anutu-yi-alam Lo

¹ Log seriveng sën ham gwetung in dok vu Anutu-yi-alam vu Yerusalem lo, og ham semu noh vu gagek sën senér vu Kerisi-yi-alam vu Galata bë degevong lo.

² Ham pin ti ti kwamin bo noh vu Soda pin nabë ham neko monë va la rak huk sën Anutu loķ vu ham meham nevong lo, og mëm ham gweko ti ti vër in megwetung natu seriveng, in senök vu ham og ham su medo seriveng.

³ Lob ham ngo góoin ham alam la jaķ, in senök vu ham og sa ķevu ķapiya besebo medegeko geving ham seriveng sagi medena Yerusalem.

⁴ Gaķ nabë seriveng böp besa kwag bo nabë mak sena geving, og he pin rēk ana.

Paulus Bë Na Gelë Alam Korint

⁵ Lob sëk noh na distrik Masedonia vuheng rë, lok mëm senök vu ham. In sa bë na Masedonia namugin rë.

⁶ Lok mëm sëk nök berup ham nyég, lob sa medo saga teka geving ham. Mak sëk medo geving ham bena berup dok kwev sën loo nesis bëp lo benama na rë ma sa dug. Lok mëm sena nyég ngwë, og ham yoh vu bë bo nos teka vu sa geham gweko sa na aggata.

⁷ In sa su bë nök galë ham mu gesena pevis rë, gač nabë Mehöböp ngogek, og sëk medo geving ham hus ading teka rë.

⁸ Rëk sa hevongin bë medo Epesus bebuk vabuung Pentikos govek na rë.

⁹ In sa halë bë sa huk bëpata neggëp sënë beyoh vu bë ngis anon ngahisekë, rëk alam sën denelë sa paya lo denedo ving.

¹⁰ Genabë Timoti nök berup vu ham, og ham semu yi in medo geving ham los kwa vesa, in yiķ nevong Mehöböp yi huk nebë sa.

¹¹ Ham su gwelë yi nabë ngaa meris megweruu demimin vu yi, gač ham nahubin yi rot megweko yi nom aggata benom vu sa, in sa medo nehegin losho hil arid lo vahi.

¹² Gač hil arid Apolos og sejij yi rot bë nök vu ham geving hil arid lo vahi, rëk gwëbeng su bë rëk nök rë, gač yö rëk medo bemëm nabë natök vu aggata og mëm yö rëk nök.

Gagek Hus La

¹³ Ham malamin ham los gwegin ham, geham ayomin na timu vu Yesu meham bare niwëek nabë maluh.

¹⁴ Ngaa pin sën ham gwevong lo, og ham ahëmin geving mehönon megwëvong ham huk nivesa los ayomin sepëp.

¹⁵ Arig lo, sa bë nanér gagek ngwë vu ham. Ham rak Stepanus vu distrik Akaya ni bë losho yi alam detu Kerisi-yi-alam mugin kesuu alam Akaya pin, lob kwaj nevo Anutu-yi-alam pangsen medenelok vu sir.

¹⁶ Nebë saga, om sa bë ham nengamin yes vu alam nabë saga, gev u alam sën denelok vu sir bedenevong huk ving sir lo.

¹⁷ Sa kwaǵ vesa rot in Stepanus luho Potunatus gAkaikus bedeyam vu sa in ham su yoh vu bë nam sënë rë, om delok yah ham bömin medeyam vu sa.

¹⁸ Sir saga devong besa geham behil pin ayod nivesa, om ham gweko alam nebë saga arëj jak.

¹⁹ Lob Kerisi-yi-alam vu distrik Asia* pin kwaj nevo ham medenenér. Log Akwila luho Priska losho alam sën denesupin sir bedenejom rak vu Anutu lok luho hir beggang lo ahëj neving ham medenenér gagek semusën yön vu ham in Mehöböp yi alam ham los sir.

²⁰ Hil arid lo pin kwaj nevo ham medenenér. Om ham pin ahëmin nivesa vu ham geham najom* nemamin in Mehöböp yi alam ham.

²¹ Log sa Paulus, sengo ķevu gagek dus teka sën neggëp hus agi rak nemag bë ham medo nivesa.

²² Mehöti bë su ahë geving Mehöböp rë, og Anutu gevong bemala nama. Maranata! (Degwa nebë Mehöböp duk nom pevis!)

²³ Mehöböp Yesu yi semusemu nök gëp geving ham.

²⁴ Sahëg neving ham pin in Kerisi Yesu duu hil pin revuh ti.

Kapiya Sën Paulus Kevu Netu Luu Vu Kerisi-yi-alam Vu Korint

¹ Sa Paulus sën Anutu ggooin sa rak in bë sa natu Kerisi Yesu yi sinarë lo. Alu hil arid Timoti kevu kapiya sënë yök vu ham sën Kerisi-yi-alam vu Korint aga, gevu Anutu-yi-alam pin sën denedo yoh vu distrik Akaya pin lo.

² Hil Amad Anutu luho Mehöbög Yesu Kerisi degevong hir semusemu nök gëp geving ham beham ayomin gëp revuh.

Paulus Kwa Vesa In Anutu Lok Vu Yi

³ Hil gaço hil Mehöbög Yesu Kerisi Ama Anutu arë jak, in yi Anutu, mehö kwa vonginsën los aye semusën ala.

⁴ He nado los ngaa maggin medeginengin he pangsen rëk Anutu nesemu aye in he. Yo medo nevong nebë saga, om he ngo ayoh vu bë rëk semu ayemin in alam sën denedo lok maggin ayo lo, nabë sën Anutu nesemu aye in he agi.

⁵ In vanë aggagga sën tök vu Yesu lo tök vu he pangsen, rëk mu yik Kerisi aye semusën nedo ving he nebë saga ving.

⁶ Ngaa maggin tök vu he in bë gevang beham ayomin sepëp beham nom vu Anutu. Log Anutu semu aye in he behe ayomin sepëp in bë gevang beham ayomin sepëp jak dok buk sën ham kwerë maggin nabë he lo, bemëm ham bare niwëek.

⁷ He kwamin nevo ham behe rak ni vorot bë ham rëk gweko maggin nabë sën he, om Anutu rëk gevang beham ayomin sepëp jak geving nabë he.

⁸ Arig lo, ngaa maggin sën tök vu he ggëp distrik Asia* lo, saga he su ayoh vu bë adah vun in ham rë. Gak vasap he pangsen medeginengin he ahon rot kesuu behe kwamin nevo bë mak he su rëk medo vesamin rë.

⁹ Ngaa saga tök vu he rot behe kwamin vo bë he rëk malamin nama yönö. Rëk he rak ni bë ngaa nebë saga netök vu he in bë he jak ni nabë he nimin wëek su yoh vu bë adok vu he rë, om hil getung malad in Anutu timu sën nenér balam-diiksën denekedi rak yah lo.

¹⁰ Anutu ko he vér in ngaa saga gehe su adiik rë, gerék geko he vér nabë saga gökin. Yönö, he nehetung malamin in yi yo timu bë rëk geko he vér in ngaa vahi pin gök gökin nabë saga.

¹¹ Om hamek najom jak in dok vu he geving. Nabë sënë in Anutu gengo alam ngahisekë hir jomraksën medok vu he, behe dok vu alam ngahisekë bemëm kwaj vesa vu Anutu in he.

Paulus Su Nekuungin Alam Korint Rë

¹² He kwamin vesa in ngaa sënë behe rak ni bë yönö. Sënë nebë: He su kwamin nevo bë alam debo ngaa dok nah he huk rë, gak Anutu og nelok vu he, gehe nehevong ngaa niröp los gagék anon sën Anutu vong vu he lo vu ham los alam pin.

¹³ Gehe su nekevu gagék peggirinsën malah gagék vun in ham rë, gak he nekevu meneggëp rangah in bë ham natevin beham jak degwa ni.

¹⁴ Ham ngo rak he gagék vahi ni ggovek beham kwamin vesa in he nebë sën he rëk kwamin vesa in ham dok buk sën hil Mehöbög Yesu duk nom lo.

¹⁵ Sa kwaq nevo gagék saga gesayog kehe sa vorot bë senök vu ham, besa gevang beham kwamin vesa natu beron luu rë, rëk ma.

¹⁶ Wirek og sa kwaǵ nevo bē senök geto ham nyēǵ lok mēm sena Masedonia. Log nabē sa vu sagu mesenom, og sēk nom geto ham nyēǵ gökin, lok mēm ham gweli sa na aggata besenah Yudea.

¹⁷ Rēk ma gesa su yoh vu rē. Ma ham kwamin nevo bē senér bē sēk nök rēk ma gesengo nér jeggin jeggin gesa su kwaǵ nevo nivesa rē? Ma ham kwamin nevo bē sa nanér nebē sa gevong ngaa, lok ma gesa nehaǵo seggi seggi nebē alam-dob-yi?

¹⁸ Ma! Anutu mehō gagek anon degwa, om sa nebē saga ving. Sa su nayogek los nanér ma lok ti rē.

¹⁹ In Anutu Nalu Kerisi Yesu sēn alu Silvanus* geTimoti behe netatekin yi degwa vu ham lo su nenér gagek luu lok ti rē, gak yik nenér yönōn mu.

²⁰ In gagek pin sēn Anutu joo lo, og degwa los anon neggēp vu Yesu yō timu, om mēm hil ǵaǵo Anutu arē jak behil angogekin nabē Anutu og mehō nenér gagek anon mu. In Yesu vong banon rak.

²¹ Yik Anutu saga sēn nér ving vu he gevū ham bē hil atu Kerisi-yi-alam yönōn lo, lob ggooin hil rak in bē hil gevong yi huk.

²² Log vong yi Anon Vabuung vu hil vorot in bē tato rangah nabē hil atu yi alam ggovēk ya, gAnon Vabuung sēnē nedo lok hil ayod in bē tato nabē Anutu yi gagek sēn geko hil nah vu yi lo rēk anon jak yönōn.

Paulus Su Ya Pevis Vu Sir Rē

²³ Nabē sa hekuung rak, og Anutu rēk gelē lob ngis sa mesa nadiik. Rēk ma gesenér yönōn rot bē sa su bē gevong beham nimin namum in ngaa nipaya sēn ham nevong lo rē, om sēn sa su yōk Korint pevis rē.

²⁴ He su atu ham vongvingsēn ala rē, gak ham ngo vong ving Anutu niwēék vorot menedo, rēk he bē adok vu ham in ham kwamin vesa in Anutu.

2

¹ Om sēn senǵo kwaǵ nevo lok ayog wirek beneggēp bē sa su nök vu ham begevong mehil ayod maggin in ham ngaa nipaya saga natu beron luu.

² Gak nabē sa gevong beham ayomin maggin, og re yoh vu bē gevong mesa kwaǵ vesa? Ma! Alam vahi su deyoh vu bē degevong besa kwaǵ vesa gökin rē.

³ Nebē saga om sēn sa kevu kapiya saga yōk vu ham wirek in bē ham gwērin ham in ngaa nipaya. In nabē senök berup vu ham, og ham su gwevong besayog maggin in ham, gak ham gwevong besa kwaǵ vesa. Log sa kwaǵ nevo ham nebē: Nabē sa kwaǵ vesa in ngaa ti, og ham kwamin vesa geving behil kwad vesa dok ti.

⁴ In wirek sa kevu kapiya vu ham, lob sayog maggin gesa ayog ketul lok bemalag ruk keseh, rēk sa su kevu in bē gevong nimumsēn vu ham rē, gak sa kevu in bē ham jak ni rot nabē sahēǵ neving ham pangśēn.

Alam Korint Dekevoh Mehō Sēn Vong Ngaa Nipaya Lo Yi Nipaya Na

⁵ Lob mehōti sēn vong paya lo, og su vong mesengo ti ayog maggin rē. Gak vong beham pin ayomin maggin ving,—rēk mu sa su gekev gagek, gak sa bē nanér nabē vong beham vahi ayomin maggin.

⁶ Rēk ham vahi ngahisekē devo nyēvewen vu mehō saga vorot om ggovēk,

⁷ gemēm ham kwevoh yi nipaya na geham semu ayemin in yi, in rēk ayo maggin pangśēn rot mekesuu, lom maggin sēnē kepē yi bemala nama.

⁸ Om sa bē ham tato rangah nabē ham ahēmin neving yi yönōn.

⁹ Lob sa kevu kapiya yōk vu ham in bē sa seggi ham mesejak ni nabē, ham rēk nengamin yes los dahis ma rēk nama!

¹⁰ Nabë ham dahun mehöti yi ngaa nipaya na, og sëk kwag birekin geving. Log ngaa nipaya sën sa dahun ya lo, og sa dahun ya neggëp Kerisi mala in bë dok vu ham. Mu sa kwag nevo bë mak su ngaa nipaya ti neggëp in bë sa dahun na rë.

¹¹ Rëk sa bë gero gagek rë, in Satan rëk pelëpin hil bekepë hil. In hil ngo arak kwa ni vorot.

Paulus Ayo Maggin Ggëp Troas

¹² Wirek seja verup Troas in bë nanér Kerisi yi Bengö Nivesa rangah, lob Mehöbëp vong bedebë nengaj in sa gagek rot, lob sa medo nehevong yi huk vu sagu.

¹³ Rëk sa su nado nivesa rë, in arig Titus su verup vu sa rë. Lom tum sejom nemaj geseyom heto Masedonia.

Sinarë Denevong Mehöbëp Yi Huk Rak Anutu Niwëëk

¹⁴ Om sa nehaço Anutu arë rak in Kerisi tu ngaa pin ala gehil atu yi alam meneli hil ving yi rak buk. Lom nevo huk vu hil bë hil gevong yi gagek na menoh vu nyéг pin nabë ngaa reggu nivesa balam pin degengo medejak ni.

¹⁵ In Anutu nelë hil nebë Kerisi yi ngaa reggu nivesa sën neya vu alam sën deneggërin sir los alam sën rëk malaj nama lo.

¹⁶ Lob vahi dengo bë nivë vongin gevong medenadiik, log vahi dengo bë reggu nivesa lok sir in demedo malaj-tumsën degwata. Lob huk saga mak re rëk gevong menoh vu los dahis-a? Ma!

¹⁷ Rëk mu hek su nanér gagek nebë alam vahi rë. Senér sir ngahisekë sën denenér Anutu yi gagek medeneko monë rak lo. Gaк hek atu Kerisi-yi-alam, om sën he ayomin timu genanér Anutu yi gagek menare mala.

3

Gagek Mewis Sën Anutu Joo Ving Mehönon

¹ Mak ham kwamin nevo bë he nehaço arëmin rak ggökin yah-a? Ma mak he rëk gakö kapiya vu mehö ngwë in bë tatekin he vu ham nabë sën alam vahi denevong lo? Ma mak ham kwevu kapiya nebë sënë ti in dok vu he? Ma!

² Yiк ham ngo tu he kapiya sën tatekin he. Lob gagek sën neggëp lok kapiya sagi lo neggëp lok he ayomin, balam pin deyoh vu bë degelë medenatevin.

³ Lom neggëp rangah nebë ham tu Kerisi yi kapiya in tatekin yi Bengö Nivesa sën vo vu he behe hakö yök vu ham lo. Rëk su kevu rak bël veriik rë, gaк kevu rak Anutu sën malatumsën degwa lo yi Anon Vabuung. Log su kevu meneggëp rak gelöng petes la rë, gaк nekevu lok ham ayomin.

⁴ Lob he su ahöneng in gagek sagi rë, gaк he nanér rangah meneggëp Anutu mala, in sën he tu Kerisi-yi-alam gbovek ya lo.

⁵ Yönon, he su ngo ayoh vu bë gevong Anutu yi huk rë, om sën he su rëk nanér nabë he ngo nehevong rë, gaк Anutu yö timu nelok vu he behe nehevong yi huk.

⁶ Yiк yi timu sënë sën negadu he ahon behe yoh vu bë tatekin gagek mewis sën Kerisi joo vu hil lo. Lom gagek mewis sënë og su Horek sën dekevu wirek meneggëp lok kapiya lo rë, gaк sënëk Anon Vabuung yö yi gagek. In Horek sën neggëp lok kapiya lo og denedeginengin hil bedenenér bë hil rëk malad nama. Rëk ma gAnon Vabuung vér hil rak in bë hil medo malad-tumsën.

⁷ Anutu kevu Horek sagi rak neggëp gelöng bevo vu hil kenud lo wirek, rëk hil su ayoh vu bë sepa dok rë, lob tato bë hil vongin malad nama. Nebë saga rëk mu buk sën vo Horek vu hil kenud lo lo, og buk bëpata los arë, lob Moses mala nikapiik ata bejëh lok alam Israel malaj besu deyoh vu bë degelë yi rë. Lok nahub rë lob nikapiik saga nemaya.

⁸ Nebë saga rëk mu hil narak ni bë buk sën Anon Vabuung gegin hil lo, og buk böpata rot mekesuu buk ngwë sagi.

⁹ Gač bë hil nanér Horek sën nenér rangah bë hil nehevong paya lo yi buk nabë böpata los arë, og hil nanér Anon Vabuung sën nenér bë hil mehönon yohvu lo yi buk nabë böpata rot mekesuu ngwë muginsën.

¹⁰ Yönon, buk sën hil anér wirek bë böpata los arë lo, og gwëbeng arë mak maya, in buk ngwë sagi arë böpata rot bekesuu.

¹¹ Hil nanér Horek sën yi huk maya lo nebë nivesa, om hil nanér ngaa sën gevong behil rëk medo degwata lo nabë nivesa rot mekesuu.

¹² Lob he nehevong ving gagek sënë, om sën he su nimir ggöneng rë, gač he nanér rangah.

¹³ He su nehevong nebë Moses rë. Sën nekebu mala rak tob in bë alam Israel su degelë nabë mala ničapiik nemaya in nama na verök yi lo rë.

¹⁴ Rëk mu alam Israel ayoj dahis rak besu derak ni nivesa rë, rot begwëbeng. Om nabë denanér gagek muğeng sën Anutu joo ving sir nyéda his lo rangah, og kwaj nahën maggin bevong bë tob nekebu malaj in gagek anon. Gač bë ayoj na timu vu Kerisi og mëm yi timu yoh vu bë kehe tob sënë vër in malaj medejak gagek anon ni.

¹⁵ Rëk mu ma, in yö nahën denetevin Moses yi kapiya, lob vong bë tob neggérin ayoj. Rot begwëbeng.

¹⁶ Rëk mu nabë degérin ayoj nom vu Mehöböp og rëk bo tob saga vër in sir.

¹⁷ In Mehöböp sënë og yič yi Anon Vabuung, lob Mehöböp yi Anon Vabuung sënë neko hil vër in ngaa pin sën nedeginengin hil lo gehil nado nivesa.

¹⁸ Lob hil sënë, og ngaa ti su neggérin hil malad rë, gak Mehöböp yi ničapiik netum rak hil gehil nebë dubdub, om hil abér ničapiik saga na menoh vu mehönon vahi pin. Log ničapiik netum rak hil yoh vu buk, lom nepekwë hil behil rëk nid nabë yi Mehöböp yö kenu. Log Mehöböp yič yi Anon Vabuung menevong nebë sënë vu hil.

4

Alam Sinarë Nebë Dëg Sogek

¹ Anutu kwa vongin he lom vo huk sënë vu he, om sën he su sekëmin nema in huk sagi rë.

² Gak he kehe he in ngaa nimumsën sën neggëp vunsën lo, gehe su nanér gagek kuungsën rë, gehe su nehačo gagek ngwë menanér lok yah Anutu yi gagek rë. Gač he nanér gagek anon ya rangah in bë alam pin degengo medejak huk sën he nehevong ggëp Anutu mala lo ni nabë yoh vu.

³ Lob Bengö Nivesa sën he nanér lo neggëp rangah. Yönon, mak yö neggëp vunsën in alam sën rëk malaj nama lo mu,

⁴ in su denevong ving rë. Gač dob ala Satan kebu kwaj in bë Kerisi sën ni nebë Anutu lo, yi Bengö Nivesa niwëëk los arë böpata su natum dok ayoj medejak ni.

⁵ In he su nanér he ngo bengömin rë, gač he nanér Kerisi sën tu Mehöböp lo bengö, lob he nesepa lok Yesu om sën he tu ham hur ving.

⁶ In yič Anutu sën nér nyéda his bë malakenu rangah jač lo vong berangah rak ggëp hil ayod ving behil arak Anutu niwëëk los ničapiik ni. In Yesu tök yam rangah, behil halë bë rangah sënë neggëp rak mala.

⁷ Log he alam nimir paya nebë dëg sogek sën ningöhek lo, rëk Anutu tung yi ngaa nivesa anon lok yam he ayomin in bë mëm alam degelë medejak ni nabë he su alam los nimir wëëk rë. Gač mu yö nevong yi huk los niwëëk böpata lok he behe nehevong yi huk.

⁸ Yönon ngaa maggin neketumin he, rëk su nedahun he rë. He kwamin neketul lok, rëk he su kwamin nema verök yi rë.

⁹ Mehönon denetii he, rëk Anutu su nevuu he ya rë. Denesis he behe heto navuv dob, rëk ma gehe su nadiik rë.

¹⁰ He haço Yesu yi diiksen rak yom he navimin rak buk vu nyög pin behe nehaço vanë bedus rak bë he nadiik. Rëk he su nimin tebö in rë, gaç he nehaço vanë nebë saga in bë alam degelë medejaç ni nabë Yesu yoh vu bë gevong behil medo malad-tumsen nabë yi geving.

¹¹ He nehevong Yesu yi huk om sën denesis he sën nado vesamin lo yoh vu buk bebë he nadiik. Nebë saga in bë alam degelë he navimin medejaç ni nabë Yesu nedo mala-tumsen menelok vu he.

¹² Yönon, yoh vu buk pin og vong bë he nadiik, rëk mu yik nebë saga in bë mëm ham rëk medo malamin-tumsen vu tamusen.

¹³ Log Anon Vabuung vo niwëek vu he in bë he ayomin na timu vu Anutu nabë sën dekevu meneggëp lok Anutu-yi-kapiya lo nebë, "Sayog neya timu vu Anutu om sën senér gagek rangah." Lom he ayomin neya timu vu yi ving, om sën he nanér yi gagek rangah ving.

¹⁴ In he rak ni ggovek ya bë Anutu nér beMehöbop Yesu kedi rak yah, gerék nanér behe kedi jak nah geving yi, gerék geço he geving ham behil ana medo geving yi.

¹⁵ Kë! Ngaa maggin pin sënë netök vu he in bë dok vu ham, log Anutu yi semusemu noh vu alam ngahisekë menapup ayoj. Lob sënë gevong balam ngahisekë rot kwaj vesa rot vu Anutu medegeko arë jak mekesuu.

Ngaa Maggin Sën Netök Vu Hil Lo Rëk Gevong Behil Arëd Böpata Jak

¹⁶ Om sën he su sekëmin nema in huk sënë rë. Yönon, he navimin nevongin bë nipaya jak, rëk Anutu nevo niwëek vu he ayomin benetu mewis rak yoh vu buk pin.

¹⁷ In maggin sën netök vu he agi, yik he nehalë nebë ngaa meris benedo buk dus teka mu. Rëk Anutu nevong vu he in bë he arëmin böpata rot megëp degwata los degwata bekesuu, lob he su ayoh vu bë tahu luho vu yi rë.

¹⁸ Lob he su malamin nesepa ngaa sën hil nehalë rak malad lo rë, gaç he malamin nesepa ngaa sën hil su nehalë rak malad rëlo. In ngaa sën hil nehalë rak malad lo og yik nedo buk dus teka mu, rëk ngaa sën hil su nehalë rak malad rë lo, og nedo degwata los degwata.

5

Hil Rëk Ajöp Navid Mewis Yagek-yi

¹ In hil arak ni ggovek bë hil navid sën hil nado lok vu dob gwëbeng agi og yik nebë numeng mu. Log nabë numeng sënë petar na, og hil beggang ngwë sën Anutu rëk bo vu hil lo nedo. Mehönon su delev beggang saga rak nemaj rë, gaç yö nedo yagek beyö nedo degwata los degwata.

² Yönon, hil nado lok numeng sënë lob hil nado los susen. Om hil ahëd neving pangsen rot bë hil ajöp hil navid mewis gérin hil nabë tob benatu hil beggang yagek-yi.

³ In nabë hil ajöp hil navid yagek-yi, og rëk gérin hil gehil kenud su rëk medo meris rë.

⁴ In hil nahën nado lok numeng sënë, lob hil medo nehang vanë menasu. Rëk mu hil su nehevongin bë rëk hil kenud medo meris rë, gaç hil navid sënë rëk nadiik, om hil nehevongin bë ajöp hil navid mewis yagek-yi gök na hil nabë tob mewis, behil medo malad-tumsen yönö.

5 Log Anutu yō ggooin hil rak in bē hil medo malad-tumsën nabë sënë, lob vo Anon Vabuung vu hil vorot in bē tato vu hil nabë rēk anon jak.

6 Om sën he ngo nado los ayomin timu yoh vu buk, in he rak ni bē he navimin vong bē he beggang behe nado lok, rēk mu vu buk sën he nado agi, og he su nado ving Mehöböp lok yi nyég rē geyö nahën.

7 In gwébeng hil ayod neya timu vu yi mu gemedo naya, gak hil su malad neraķ yi rē.

8 Rēk mu senér ggovek bē he nado los ayomin timu gehe ahëmin neving pangsen bē he gevuu navimin sënë na gehe na medo nivesa geving Mehöböp gëp ben.

9 Nebë saga, om nabë he medo geving yi dok ben, ma nabë he ngo nahën nemedo adingnë, og yiķ he kwamin nevo Mehöböp niwëek ata yoh vu buk bē he gevong ngaa noh vu sën ahë neving lo.

10 In hil pin rēk bare Kerisi mala megengo hil gagek pin nabë hil nado lok hil navid dob yi sagi, og maķ hil nehevong ngaa nivesa ma hil nehevong ngaa nipaya. Lob hil pin ti ti ngo rēk gaķo nyëvewen dok nah.

Hil Adok Vu Alam In Denam Vu Anutu

11 Lob he nahöneng in Mehöböp, om sën he nehevong huk in bē gevong balam ayoj na timu vu yi. Rēk he nado rangah atov ggëp Mehöböp mala, lob sa kwaġ nevo bē maķ ham rak he nimin ving.

12 He su kevu gagek sënë yök vu ham in bē ham gweko he arëmin jak rē, gak he kevu in bē ham jak ni. Lob ham yoh vu bē nanér gagek dok nah vu alam sën deneko sir rak in ngaa sën denevong rak alam malaj rēk anon su neggëp lok ayoj rē lo.

13 Yonen, nabë he kwamin masën nebë sën alam aga denenér lo, og he kwamin masën in bē he gevong Anutu yi huk beyik ggovek. Gaķ nabë he nado los kwamin, og he nado los kwamin in bē he dok vu ham.

14 In Kerisi yi ahëvingsën kengev he, om sën he nehevong yi huk. In he rak ni bē lok yah hil bed mediik in hil pin, lom sënë vong bē hil pin adiik ggovek ya.

15 Mehö sënë lok yah hil pin bed bediik in hil, om mëm hil mehönon sën nado malad vesa agi su medo mana noh vu ngo kwad gökin. Gaķ hil kwad bo Mehö sënë lok yah hil bed bediik in hil gekedi rak yah lo, behil gevong noh vu yō kwa jak buk pin.

16 Wirek he nehalë mehönon navij mu benanér sir bē nijvesa genij paya, rēk gwébeng he su nehevong nebë saga ggökin rē. Log wirek he nehalë Kerisi meseggi yi nebë saga ving, rēk gwébeng he su neseggi yi nebë sënë ggökin rē.

17 Om nabë mehöti tu Kerisi-yi-alam, og Anutu vong yi betu mewis rak, gak yi ngaa mugeng og maya verök yi genelë ngaa pin nebë pekwë yi bemewis rak.

18 Anutu yō timu vong ngaa pin sënë, log vong Kerisi yam in bē gevong mamer vu hil, lok mëm vo huk-mamer-yi sënë lok yam hil nemad ving.

19 Huk-mamer-yi nebë hil nanér rangah nabë Anutu vong Kerisi yam in bē geko mehönon pin denom vu yi, gesu rēk kwa bo hir ngaa nipaya sën denevong lo nabë nahën neggëp vu sir rē. Lob vo huk sënë vu hil bē hil nanér gagek-mamer-yi rangah.

20 Om sën hil haķo Kerisi avi menanér yi gagek rangah. Yiķ sënë nebë Anutu netahi alam pin rak hil avid. Hil nalok yah Kerisi ben menanér yi gagek vu alam pin menajij sir nebë, “Ham dahun ham, geham gwevuu keyëhsën na geham los Anutu medo jevuh ti.”

²¹ Mehö sënë su nevong ngaa nipaya ti rë, rëk Anutu supin hil ngaa nipaya pin yah rak yi betum lok yah hil bed bediik. Log saga vong bAnutu nelë hil nebë sën hil alok yah Kerisi ben batu mehönon yohvu lo.

6

Alam Sinarë Deneko Maggin Ngahisekë Rak Huk Sënë

¹ He nehevong huk ving Anutu om sën he nér niwëëk vu ham bë: Ham kö Anutu yi semusën ggovék ya om ham su basap na meris.

² Gaç Anutu nér meneggëp lok yi kapiya bë:

“Getahi yam vu sa, lom sa hangó lok buk sën sa halë hong nivesa lo.

Selok vu hong lok buk sën sehooin rak in bë sa gaço mehönon denom vu sa lo.”

Om ham gwengo rë! Buk sën Anutu nelë hil nivesa lo yiç gwëbeng sënë, log buk sën geko hil nah lo yiç gwëbeng sënë.

³ He nimin lël bë alam su denanér gagek nipaya jak Anutu yi huk sën he nehevong lo, om sën he su nehevong ngaa ti bemehönon vahaj nelah lok medenevës rë.

⁴ Gaç he najom he ahon rak buk pin menehaço vanë sën netök vu he lo. Lok buk sën he narak vu in ngaa lo, gelok buk sën ngaa maggin nedeginengin he lo, og he nimin wëek menekerë vanë nebë sënë in bë tato nabë he tu Anutu yi hur yönö.

⁵ Log deneveek he gedenetung he ya karabus. Alam pin denereseeh rur rak he, geyam denetetup he in bë dengis he. He nehevong huk bëp rot gehe su nahëp buk nivesa rë, gemeyip nevong he.

⁶ He nehevong ngaa niröp, gehe nehaço kwa nivesa. He su hevong ahëmin sengën pevis rë. He nehevong nivesa vu alam, log Anon Vabuung nelok vu he, gehe ahëmin neving mehönon yönö.

⁷ He nanér gagek anon mu, gehe nehevong huk rak Anutu niwëëk. He najom gagek niröpsën-yi betu he ngaa-begö-yi lok he nemamin vahi vahi, behe nahërin begö rak vahi log nasis begö rak vahi. Yönö, he nehevong ngaa pin sënë in bë tato nabë Anutu yi hur he.

⁸ Log alam la deneko he arëmin rak, galam vahi denedahun he arëmin. Gesir la denenér gagek nipaya yah nenga rak he, gesir la denenér vu alam vahi bë he nehevong ngaa nivesa. Gesir vahi og denekuang bë he alam gagek tetuhinsën, rëk ma gehe nanér gagek anon mu, gehe nehevong Anutu yi huk.

⁹ Log alam vahi su denengo he bengomin rë, rëk mu he bengomin neggëp. Denevongin bë dengis he behe nadiik, rëk ma gehe nahën nado vesamin. Denejoo gagek bë he nadiik, rëk ma gesu anon nerak rë.

¹⁰ He ayomin maggin, rëk ma gehe kwamin vesa rot yoh vu buk. He nado nebë alam sën denerak vu in ngaa lo, rëk ma gehe navo ngaanon vu alam ngahisekë. He alam sën he hömin kupek lu ngaa ma lo, rëk ma gengaanon pin tu he ngaa.

¹¹ O ham alam Korint, he su nalah he gagek ti vun in ham rë gaç he tatekin he ayomin los dahis vu ham.

¹² He ahëmin neving ham yönö, rëk ham su ahëmin neving he nebë saga rë.

¹³ Om ham gwevong nabë saga—sa nanér gagek sënë nebë sën sa nanér vu nalug lo—benanér ayomin nom vu he geving.

Hil Atu Anutu Yi Dub Vabuung

¹⁴ Ham su najoo gagek menaduu ham betii alam sën su ayoj neya timu vu Yesu rë lo. In ngaa yohvu los ngaa nipaya su denegga rak sir rë, log rangah los malakenu su hir ngaa neggëp ti rë.

¹⁵ Ma Kerisi ahë neving Satan meluho denedo lok ti? Ma alam sën ayoj neya timu vu Yesu lo los alam sën su ayoj neya timu vu yi rë lo, og deyoh vu bë kwaj bo ngaa gëp ti? Ma rot!

¹⁶ Anutu yi dub los nyëg gebus hir ngaa su neggëp ti rë, log ham rak ni bë hil atu Anutu mala-tumsën yi dub vabuung yoh vu sën Anutu nér wirek meneggëp lok yi kapiya lo bë, "Sëk medo geving sir gesena geving sir. Gesék natu hir Anutu, log rëk denatu salam."

¹⁷ Nebë saga log Mehöbëp nér ving bë:

"Ham gooин ham jak dok sir

geham na medo yu ngwë.

Ham pesu nemamin in ngaa nipaya,

lok mëm sëk gaço ham nom."

¹⁸ "Sëk natu ham amamin

geham rëk natu sa nalug maluh los avëh lo.

Niwëek ala Mehöbëp nér nebë sënë."

7

¹ Om arig lo, sahëg neving ham log Anutu nér gagek semusemu nebë sagi vu hil meneggëp. Om hil kevoñ ngaa nipaya pin na in hil navid los hil ayod gehil medo nid veseeek, lob hil agöneng in Anutu gesemu hil in hil natu alam niröp yönö.

Alam Korint Deggërin Sir Lom Mëm Paulus Kwa Vesa Rot

² Ham ahëmin geving he. He su hevong ngaa nipaya vu mehöti rë, gehe su tahu mehöti lok ngaa nipaya rë, gehe su hekuung in mehöti gehako yi kupek rë.

³ Sa su nanér gagek sënë in bë nanér jak ham rë, gaço senér ggovek bë he ahëmin neving ham rot. Om nabë ham medo vesamin, og he medo vesamin, genabë ham nadiik, og he nadiik geving.

⁴ Senér rangah rot vu ham gesa su nalah vun rë. Ngaa maggin tök vu sa rot, rëk sa kwag vesa gesa napisek in ham.

⁵ Yönö, he ya verup distrik Masedonia wirek, lob he su nesewah navimin teka rë, gaço maggin aggagga netök vu he. Begö tetup he rot, lob he newamin neraç gekwamin neya ngahi rot.

⁶ Rëk mu Anutu sën nevong balam ayoj maggin ayoj sepëp neraç lo vong behe ayomin sepëp rak, in vong Titus yam vu he.

⁷ Titus yam, lob saga mu su vong behe ayomin sepëp rak rë. Gak ham vong beTitus ahë nivesa lob ko gagek sënë yam, lob yik rak saga sën Anutu vong behe ayomin sepëp rak ving. Titus nér vu he bë ham ahëmin ving pangsen rot bë ham gwelë sa, beham ayomin maggin in ham vong ngaa nipaya, geham kwamin vo sa pangsen rot bë ham dok vu sa. Sa hangó gagek pin sënë, lob sa kwag vesa rot.

⁸ Serak ni bë sa kapiya vong beham ayomin maggin, rëk sa su ayog maggin in sënë rë. E! Wirek sayog maggin, in serak ni bë kapiya sënë vong beham ayomin maggin, rëk yik dus teka mu.

⁹ Rëk gwëbeng og sa kwag vesa. Sa su kwag vesa in sën ham ayomin maggin agi rë, gaço sa kwag vesa in ham ayomin maggin sënë vong beham wërin ham. Serak ni bë Anutu yö vong beham ayomin maggin, gaço he gagek su vong paya vu ham rë.

¹⁰ Yönö, ngaa maggin sën netök vu hil lo, nabë gevong behil agérin hil nah vu Anutu bAnutu geko hil, og maggin saga og ngaa nivesa gehil su kwad na luu luu in. Rëk mu alam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo, nabë ngaa maggin

natök vu sir, og su rëk degérin sir nah vu Anutu rë. Gač nengaj dahis, lob maggin saga nekepë sir benevong bermalaj rëk nama verök yi.

¹¹ Om ham kwamin bo maggin sën nedeginengin ham lo nabë Anutu nevong vu ham, in maggin saga vong beham pevis beseggi gagek sën neggëp vu ham lo. Beham vengwëng rak pevis betatekin degwa, log ham höneng in Anutu benimin lëlin ngaa nipaya saga. Kë, log ham ahëmin ving rot bë ham gwelë sa, geham kwamin nevo sa rot, geham nimin wëek bevong nyëvewen vu mehö sën nevong ngaa nipaya aga lo. Ham nevong ngaa pin saga in bë ham semu ham gagek, lob tök rangah gbovek ya bemaya.

¹² Om degwa sën sa kevu gagek yön vu ham wirek lo, og sa su kevu rak mehö sën vong ngaa nipaya lo mu rë, gesu degwa rak mehö ngwë sën ngwë nevong paya vu yi lo mu rë, gač sa kevu in bë ham jak ni gëp Anutu mala nabë ham ahëmin neving he yön.

¹³ Lob ham nero gagek nebë saga, lob mëm he kwamin vesa.

Lob he kwamin vesa pangsen rot in ham vong beTitus ayo sepëp bekwa vesa rot.

¹⁴ In wirek sa hako ham rak rak Titus mala, rëk sa su nig mum in sa gagek sagi rë, gač he gagek pin sën he nér vu ham wirek lo, og yön. Om sën he hako ham arëmin rak rak Titus mala lo, og mëm gwëbeng tök yam rangah ving bë yön rot.

¹⁵ Lob Titus kwa vesa pangsen vu ham in yön vu ham, log ham pin nengamin yes meko yi rak los ham hurek babu.

¹⁶ Lob sahëg nivesa in sa halë bë ngaa pin sën ham nevong lo og ham nevong nivesa.

8

Kerisi-yi-alam Hir Huk Nebë Dedok Vu Arij Lo

¹ Arig lo, sa bë geturin Anutu yi semusën sën vong banon rak vu Kerisi-yi-alam vu distrik Masedonia lo yi gagek vu ham rë.

² In maggin nedeginengin sir yoh vu buk rëk kwaj vesa rot. Sir alam sën denerak vu in ngaa yön, rëk mu kwaj nevo gagek ti medenero. Gagek lo nebë degetung seriveng in dok vu alam vahi, lom detung bebopata rot.

³ Serač ni om sën sa nanér sir rangah bë yö denevong yoh vu kwaj, gač mehöti su gejiin sir rë, log hir monë sën yoh vu bë degetung natu seriveng lo, og saga denetung gedenetung la nesevök ving benuya böpata rot.

⁴ Gedeneketag vu he yoh vu buk bë he ngogek gegako hir seriveng na medok vu Yesu-yi-alam vu Yerusalem geving.

⁵ Lob su denetung monë mu yoh vu sën he kwamin nevo bë degetung lo rë, gač denetung sir netu seriveng vu Anutu muginsën, lok mëm denetung monë ving. Denesepa lok Anutu kwa bedenetung sir lok yam he nemamin bedenér bë degevong noh vu he ayemin.

⁶ Om sën he nér vu Titus bë gero huk sën nevong lok ham nyëg wirek lo benama na geving rë. Nabë sën alam Masedonia devong vorot lo. Sënëk sa nanér huk sën ham dok vu alam sën hej kupek lu ngaa ma lo.

⁷ Ngaa pin sën ham nevong lo, og ngaa nivesa rot. Ham ayomin neya timu vu Anutu yön, lob ham netahu alam lok Kerisi yi gagek rot. Ham los kwamin, lob ham kwedi yön bë gwevong Anutu yi huk, lob ham ahëmin neving he pangsen rot, om sa nanér vu ham nabë hamek pasang dok vu alam sën denerak vu in ngaa lo rot geving.

⁸ Sa su bë rëk bo horek vu ham rë! Gač alam pin sagi denetung seriveng los nij yes, om sa bë seggi ham nabë ham rëk ahëmin geving Anutu yi huk yön ma nama.

⁹ Ham rak ni bë hil Mehöböp Yesu Kerisi semu hil yönö. Yi mehö los arë ggoreksën-yi rëk vong yi lok yah tu mehö nema masën in ham, in bë nema masën sagi gevong beham gwérin ham, lob ham natu alam los bengömin ggoreksën-yi gëp yagek.

¹⁰ Rëk mu senço nér yoh vu kwag mu, in sa kwag nevo bë: Nabë ham gwtung seriveng nabë sënë, og nivesa, in ham ngo nér huk sënë mugin beham tung seriveng la gbovek ya lok ta ngwë wirek.

¹¹ Om ham semu huk sën ham kō rak wirek lo menama na rë. Ham nengamin yes megwtung seriveng noh vu sën ham monë neggëp vu ham lo.

¹² Nabë mehöti ayo kehe yi begetung seriveng noh vu sën yi monë neggëp vu yi lo, og Anutu rëk gelë yi nivesa. Gaç nabë yi ngaa su neggëp rë, og Anutu rak ni beyik gbovek.

¹³ Sa su nér bë ham gwtung seriveng böp in bë dok vu alam vahi geham jak vu in ngaa rë, gaç sa bë ham pin medo nivesa gëp ti.

¹⁴ Gwëbeng sënë og ham ngaa ngahisekë neggëp, om ham dok vu sir sën hej ngaa ma lo. Rëk mu nahub genabë hir kupek la gëp vu sir geham hömin nama, og tum rëk dedok vu ham beham semu ham vewen vewen nabë saga.

¹⁵ Noh vu gagek sën dekevu meneggëp lok Anutu-yi-kapiya lo bë, "Alam sën denesupin mana* ngahisekë lo, og su la nedo mepetar ya rë, gesir sën denesupin hej paya teka mu lo, og su dediikahëj rë."

Alam-huk-yi La Ya Deverup Korint

¹⁶ Sa kwag vesa vu Anutu in vong beTitus ahë neving ham nebë sa.

¹⁷ Yönö, nenga yes vu sa gagek, rëk mu yö ahë neving ham, om sën yö kwa vo meneyök vu ham.

¹⁸ Log he hevong hil arid ti sën Kerisi-yi-alam pin dengo bengö bë nenér tanësen nivesa lo beneyök ving yi.

¹⁹ Lob su saga mu rë, gaç Kerisi-yi-alam pin deggooin yi rak in bë na geving sa balu gako seriveng semusën sën hil nehetung lo na vu alam sën hej ngaa ma lo. He kwamin ya vu huk sagi gehe nimin wëek menehevong in bë gako Anutu arë jak.

²⁰ Rëk he nimin lël bë mehö la su denanér gagek nipaya jak he nabë he su nehegin seriveng bopata sënë nivesa rë, om sën he hevong hil arid sënë yök ving.

²¹ He su kwamin vo bë he gevong ngaa niröp gëp Mehöböp timu yö mala mu rë, gaç he bë gevong gëp mehönon malaj geving.

²² Log he hevong hil arid ngwë in bë nök geving luho. He seggi mehö ngwë sënë lok huk aggagga buk ngahisekë, rëk he halë bë niwëek menevong. Lob seraç ni bë rëk niwëek rot megevong huk sënë geving, in ayo ya timu bë ham rëk gwevong ngaa nivesa.

²³ Log Titus, og ham jak ni nabë sa mehö sën alu nehevong huk lok ti in bë adok vu ham lo. Gehil arid luu sënë, og ham jak ni nabë Kerisi-yi-alam hir hur luho, lob luho denekö Kerisi arë rak rot rak luho hir huk.

²⁴ Om ham ahëmin geving lööho megweko sir jak, bAnutu-yi-alam pin degelë medejak ni. Geham gwevong begagek sën he nehaço ham rak vu lööho lo anon jak.

9

Seriveng Sën Dok Vu Anutu-yi-alam

¹ Ham ngo gagek rak seriveng sën dok vu Anutu-yi-alam lo gbovek ya, om sa su rëk ƙevu gagek adingsekë vu ham jak ngaa sënë rë.

² In serāk ni bē ham ayomin kehe ham vorot menedo, om sēn sa hāko ham rak vu alam Masedonia nebē, "Alam distrik Akaya detung seriveng ggovek ya lok ta ngwē wirek." Lob dengo ham bengōmin bē ham nevong nebē saga, lom sir ngahisekē ayoj ggee rot, lom detung ving nebē ham.

³ Om sēn sa hevong behil arid lo sagi deyök in bē he su gāko ham jāk in gagek saga meris mu, gāk sa bē ham gwero ngaa sēnē borot begovek na.

⁴ Gāk nabē alam Masedonia la denök geving sa behe nōk natök vu ham geham su supin ham seriveng ggovek ya rē, og ham rēk gwevong behe, geham, behil nid namum pangſēn rot. In sayog ya timu vu ham behāko ham arēmin rak bē ham supin ggovek ya.

⁵ Nebē saga, om sēn sa gejiiin hil arid lo sagi bē denamugin medenök vu ham in degevong beham gwetung ham seriveng sēn ham nēr lo begovek na borot. Rēk mu ham gwetung los ahēmin nivesa, gāk ham su gwetung los gwevong ayemin vu.

⁶ Om ham kwamin bo sēnē rē: Mehōti bē baroh nos mahan teka, og yīk rēk gēko nos anon mahan teka. Log mehōti bē baroh nos huk bōpata, og rēk gēko nos anon ngahisekē.

⁷ Om ham pin ti ti ngo kwamin bo dok ayomin nabē ham neyoh vu bē gwetung va la natu seriveng, og mēm ham gwetung noh vu saga. Ham su gwetung los ayomin maggin, geham su gwetung in ham nehōneng in mehō ngwē malaj. Gāk Anutu ahē neving bē mehōnon degetung seriveng vu yi los kwaj vesa.

⁸ In Anutu yoh vu bē rēk bo semusēn nivesa vesa pin vu ham, beham su jāk vu in ngaa ti rē, gāk ham yoh vu bē rēk medo nivesa bedok vu alam vahi geving jāk buk pin.

⁹ Sēnē yoh vu gagek sēn neggēp lok Anutu-yi-kapiya lo nebē:

"Mehō sēnē nelok vu alam sēn hej ngaa nema lo
gesu neggulin yi ngaa in sir rē."

Yō nevong ngaa nirōp nebē sēnē,
om arē rēk gēp degwata."

¹⁰ Anutu nevo nos vē vu mehō sēn nevaroh lo, genevo nos anon sēn ga lo vu yi ving. Om rēk gevong vē vu ham geving in ham gwetung natu seriveng, lob gevong beberōng rot. In mēm ngaa nirōp sēn ham nevong lo rēk dok vu alam ngahisekē.

¹¹ Lob mēm rēk ham ngaa ngaa ngahisekē beham noh vu bē dok vu alam ngahisekē. Lob ham ķupek lu ngaa sēnē rēk gevong bekwaj vesa vu Anutu in he huk.

¹² Yōnon, ham nevong huk nivesa nebē sēnē beham nelok vu Anutu-yi-alam in ngaa sēn denerak vu in lo. Lob ham su nevong saga mu rē, gāk ham nevong bekwaj vesa bōpata rot vu Anutu in ngaa nebē sēnē ving.

¹³ Huk sēn ham nevong menelok vu hil arid lo agi rēk tato ham rangah vu sir bedejak ham nimin rot nabē: Ham nesepta lok Anutu yi gagek menero geham nehurek Kerisi yi Bengō Nivesa babu. Log rēk degelē nabē ham vo ķupek lu ngaa vu sir rot, gevud alam vahi pin ving, lom degeko Anutu arē jāk in ham.

¹⁴ Lob rēk dejak ni nabē Anutu yi semusēn bōpata neggēp vu ham, lob mēm ahēj geving ham pangſēn gedenajom jāk in ham vu Anutu.

¹⁵ Lob hil kwad vesa rot vu Anutu in ngaa bōp ti sēn vo vu hil lo, in ngaa bōpata rot mekesuu ngaa vahi pin.

¹ Alam la denenér gagek rak sa Paulus bë: Sa nado ving ham, og sa nanér gagek ahë yes vu ham, gak sa nado adingnë og sa nekevu gagek ahë sekë rak ham. Nebë saga, om sa ķevu gagek dus ti sënë neyök vu ham. Sa dahun sa bemalaǵ yes rak nebë Kerisi gesa ketaǵ vu ham.

² Sa ketaǵ vu ham nabë ham gweǵin ham in senök berup vu ham, og sa su nanér gagek ahë sekë jak ham. Rēk mu sa kwaǵ nevo bë mak sēk nanér niwëék vu ham la sën kwaj nevo bë he nehevong ngaa nebë alam-dob-yi lo.

³ Yōnon, he mehönon, rēk he su nasis begö nebë sën mehönon denesis lo rë.

⁴ In ngaa-begö-yi sën he nasis begö rak lo, og su ngaa-dob-yi rë. Gak he nasis begö rak Anutu niwëék, om sën he ayoh vu bë ķevoh katum niwëék sën alam nij paya lok denedo lo na.

⁵ Katum sënë nebë hir gagek tetuhinsën sën kwaj nevo lo, gegagek sevöksën pin sën alam denenér in bë degérin alam sën bë dejak Anutu ni lo. Gehe nahërin ngaa pin sën mehönon kwaj nevo lo, in bë alam yö dedahun sir medetamuin Kerisi.

⁶ Lom ham wērin ham ggovek ya beham tamuin Kerisi vorot, om nabë ham gwevong ngaa ti paya, og he rēk abo nyëvewen dok nah vu ham.

⁷ Ham kwamin bo ngaa sën neggëp rangah ggëp ham malamin agi rë! Nabë mehöti kwa nevo bë tu Kerisi-yi-alam ti ggovek ya, og kwa bo nah bejak ni nabë su yi perurek timu tu Kerisi yi mehö rë, gak he tu Kerisi-yi-alam ving nebë yi, behil pin neggëp ti.

⁸ Mehöböp vong mesetu ggev in bë sedok vu ham beham gwevong geving niwëék, gak su vong sa in bë sa ķevoh ham na rë. Mak ham kwamin nevo bë sa Nehako sa rak in huk sënë, rēk mu sa su rēk nig namum in ngaa sën Anutu vong vu sa lo rë.

⁹ Gak sa su hevongin bë ham göneng in sa ķapiya mu, gesa malaǵ og nama rë.

¹⁰ Yōnon, mehö la denenér gagek yah nenga rak sa bë, "Yi ķapiya los maggin genenér gagek ahë sekë rak hil, gak nabë berup og hil rēk galë yi nabë niwëék ma genepegöpin gagek."

¹¹ Om mehö sën nenér gagek agi, og yö jak ni rë nabë: He nök berup vu ham, og yik he rēk gevong ngaa timu noh vu gagek sën he nekevu lok ķapiya vu ham lo.

¹² Lob he su ayoh vu bë tahu alam sën deneko sir rak lo begako he jak nabë sir rë. In alam saga, og alam kwaj masën medenetahu sir vu mehö ngwë medeneseggi sir rak yö hir huk gedeneko sir rak meris mu.

¹³ Rēk he, og he su ayoh vu bë gako he jak pangṣen mekesuu huk sën Anutu vong lok he nemamin lo rë. Gak he nesepa lok huk sën Anutu vo ggelek he lo, lob he hevong yoh vu saga bayök verup vu ham ving.

¹⁴ He su ngo kwamin nevo beverup ayök vu ham meris rë, gak he hakō Kerisi yi Bengö Nivesa mayök vu ham nyéda his in Anutu yö vo huk sënë vu he.

¹⁵ Mehö ngwë su denevong huk sënë rēk he Nehako he rak in rë, gak he ngo hevong huk in ham. Lob he malamin nesepa bë ham ayomin na timu vu Yesu anon rot rë, lok mēm ham gwevong behe gevuu ham gana nyég la geving.

¹⁶ Nabë sënë in he gako Bengö Nivesa na vu alam vahi vu nyég ngwë. He su rēk adoķ na mehö ngwë hir huk megako arëmin jak meris in ngaa sën denevong lo rë.

¹⁷ Rēk mu nabë mehöti napisek, og napisek in Mehöböp timu.

¹⁸ In mehöti sën yö neko arë rak lo, og Anutu su rēk ngogekin yi gagek rë. Gak mēm nabë Mehöböp geko mehö sënë arë jak, og mēm rēk yi mehö-los-bengö yōnon.

11

Paulus Nér Alam Sinarë Gagek-kuungsën-yi Hir Huk Rangah

¹ Sa bë kevu gagek-kwamasën-yi ti meham natevin rë! Om ham naköök geham natevin!

² Sa gagek sënë nebë: Anutu ahë neving ham pangsen meneggooin ham rak netu yi ngaa, lom sa ahëg neving ham pangsen rot nebë sënë ving. Yönon, sehootin ham rak ggovek ya in bë ham jak vu maluh timu. Sa bë gevong ham vu Kerisi nabë sën avëh avö yö nedo niröp anon meraç vu maluh lo.

³ Rëk mu sa nahöneng in bë ngaa ti rëk kepë ham nabë sën nyël tetuhin Eva wirek bekepë yi lo. In mak ham rëk kwamin bo ngaa nipaya geham rëk gwevuu Kerisi na geham su ayomin na timu vu yi rë.

⁴ Sa nahöneng nebë saga in sa kwaç nevo bë mehö nidahis ti bë nök berup vu ham benanër kerisi ngwë yööhu sën he su anër vu ham rë lo vu ham, ma nabë geko memö ngwë sën su Anon Vabuung sogek rë lo, ma bengö ngwë yööhu sën ham su vong ving wirek rë lo, og mak ham rëk gweço mehö saga jak pevis.

⁵ Rëk seraç ni bë alam sën ham nér bë sinarë sogek lo, og sir saga su dekesuu sa rë.

⁶ Yönon, mak sa nanër gagek mekwaç neketul lok in. Rëk mu ham rak ni bë sa kwaç neggp, in he netatekin gagek anon pin vu ham wirek beham nengo.

⁷ Ham rak ni bë sa nanër Anutu yi Bengö Nivesa vu ham wirek, og sa su nehaço monë rak saga rë. Ma sën sa nedahun sa in bë gaço ham jak agi, og mak sa nehevong paya ma nivesa?

⁸ Sa haço monë vu Kerisi-yi-alam vahi in bë dok vu sa gesa gevong huk in ham, lob sënë vong bë sën sa nahodek hir monë.

⁹ Wirek sa nado ving ham lob sa narak vu in ngaa, rëk sa su neketag ngaa menavo maggin vu ham ti rë. Gaç arig lo vu Masedonia medeverup Korint lom mëm delok vu sa in ngaa lu ngaa sën sa narak vu in lo. Yönon, sa nehegin sa nivesa gesa su neketag in ngaa ti menavo maggin vu ham rë. Gesék gegín sa nivesa noh vu buk nabë saga.

¹⁰ Kerisi yi gagek anon neggp lok sayog, om senër beyonon rot bë sa su navo maggin vu ham rë, om mehöti su yoh vu bë rëk mehoo sa rë.

¹¹ Mak sa su nehaço monë lu ngaa vu ham rë in degwa va? Mak sa su ahëg neving ham rë? Ma! Anutu rak ni bë sahëg neving ham yönö!

¹² Rëk sengo rëk medo gevong noh vu sa gagek sagi, in alam la denesero aggata in bë yö degeço arëj jak balam degelë sir nabë he los sir neggp ti. Rëk ma gesa nehevong in bë segerin aggata in sir.

¹³ In alam sënë sir sinarë kuungsën. Denepekwë arëj medenetetuhin ham bë Kerisi yi sinarë sir, rëk ma gesu denevong yi huk niröp rë.

¹⁴ Om ham su gwelék in ngaa sënë, in hil narak ni bë Satan yö nepekwë yi benavi nivesa neraç neyoh vu angër rangah-yi.

¹⁵ Nebë saga, om nabë yi hur depekwë sir nabë saga geving balam degelë sir nabë sir alam nijvesa, og hil su avid natök in sir. Rëk mu alam sënë rëk denatök jak nipaya nyevewen dok nah huk sënë vu tamusën.

Paulus Neko Maggin Ngahisekë Rak Huk Sinarë

¹⁶ Senër nebë sënë ggovek, rëk sa bë nanër gökin nah nabë: Mehöti su gekuung nabë sa mehö kwaç masën. Gaç nabë ham kwamin nevo nebë sënë, og ggovek. Ham ngo kwamin bo nabë saga, om ham naköök gemëm sa napisek in sa teka rë.

¹⁷ Mehöböp su vo gagek sënë vu sa rë, gaķ sa bë ngo nanér nabë sën alam ngök ngök denenér lo, in serak ni bë ngaa anon neggëp vu sa, om sèk napisek in.

¹⁸ Sa halë bë alam ngahisekë denepisek in ngaa sën denevong ggëp dob lo, om maam sa bë napisek in sa ngaa vahi geving.

¹⁹ E kë mäm, ham alam los kwamin nivesa, om sën alam ngök ngök og ham nelë sir mu gedenenér gagek jeggin jeggin vu ham!

²⁰ Yonon! Nabë mehöti dedu gagek in ham nabë ham natu yi ƙarabus megwewong yi huk, ma nabë ga ham ngaa pin, ma gevong sebul in ham, ma gecko yi jak vu ham, ma ketul ham malamin, og ham su neveya in yi rë.

²¹ Rëk he, og he su nehevong nimin wëek bevasap ham nebë alam saga rë, om sën mäm mak sëk niğ namum, in ham nér sa bë sa mehö niğ wëek masen.

Rëk mu nabë mehöti niwëek menapisek in yi ngaa ti-om sa hevongin nanér gagek-kwamasen-yi-og sa niğ wëek mesa napisek in sa ngaa geving.

²² Sir alam Hibrus? Og yiķ sa ving! Sir alam Israel-a? Og yiķ sa ving! Sir Abraham yi mewis-a? Og yiķ sa ving!

²³ Log Kerisi yi hur sir-a?—Sa nahën nesepa lok gagek-kwamasen-yi lo!—Og sa kesuu sir lok Kerisi yi huk. Sa nehevong huk böp niwëek ata kesuu sir. Seya ƙarabus beron ngahisekë rot rak yi huk kesuu sir, gedeneveek sa beron ngahisekë rot kesuu sir bedus neraķ in bë sa nadiik.

²⁴ Alam Yuda deveek sa ving buk nemadvahi, lob deveek sa beron 39* yoh vu pin.

²⁵ Log buk ti lob alam Rom deveek sa rak beggi, lok sirek deveek buk ngwë yah, lok sirek denevong buk ti yah ving benetu beron lõö. Log buk ngwë lob alam detengwa sa rak gelöng beron ti. Log sa nehaço lok nyëg rot rak yağ, lob yağ lõö devong paya in sa beron lõö bedeluk ya loo gebinë. Beron ti saga og sehëp nahök loo yoh vu buk ti gerangah ngwë bedus rak bë sa nadiik na rëk ma.

²⁶ Sa naya aggata ading rak buk, lob bël nevaar benevongin bë gecko sa na beron ngahi, rëk ma. Log buk vahi og alam-begö-hodek bë dengis sa. Log buk vahi og sengo salam Yuda bë dengis sa mesa nadiik, log buk vahi og alam-yu-ngwë bë dengis sa. Gebuk vahi og alam bë dengis sa gëp beggang telig atov mesa nadiik, log buk vahi bë dengis sa gëp vos ayo. Log buk vahi og loo bë jehöö sa, gebuk vahi og alam sën denetetuhin bë Kerisi-yi-alam sir lo bë dengis sa mesa nadiik.

²⁷ Sa nehevong huk böp rot mesekëg nemaya. Sehëp natum yoh vu buk ngahisekë. Sa nadiikahëg in nos gayög nehevong in bël kul. Meyip nevong sa beron ngahi, gayööng nesis sa in tob nema in sa.

²⁸ Lob yiķ su sagi mu rë, gaķ maggin ngahisekë nedeginengin sa yoh vu buk, log sa nado mekwaq kwaq rak buk pin ving besa nesero aggata in bë mäm sa gegın Kerisi-yi-alam nivesa.

²⁹ Bë mehöti ayo neggoneng in ngaa, og sayog neggoneng in ngaa saga ving bë sa su rëk gevong rë in rëk kepë yi. Log bë ngaa nipaya nekepë mehöti, og sahëg sengën in ngaa nebë saga.

³⁰ Nabë sa napisek, og sëk napisek in sën sa niğ wëek ma lo.

³¹ Lob Mehöböp Yesu Ama Anutu sën arë bopata neggëp degwata lo rak ni bë sa su netetuhin rë.

* **11:24:** Moses yi horek nér bë debeek mehöti og debeek mena berup dah doq mehödahis luu, in nabë dekesuu og mak rëk degelé mehönon nabë ngaa meris bedegevong rii jak menadiik. Nebë saga om alam Yuda bë debeek mehöti og deneveek beron 39 mu.

32 Sa nado nyég bōp Damaskus wirek, lob kiap sēn mehō-los-bengō Aretas tung in geigin nyég sagu lo, nér bahëvavu la medo denegin aggata avi pin in bē denaduu sa medegetung sa na ƙarabus.

33 Rék hil arid lo detung sa lok ya ƙadaƙaad medejom sa ggök ya ƙatum yu meseya dobnë, bemém sa veya in yi meseyam.

12

Anutu Tato Ngaa Ngahisekē Lok Pesepsen Vu Paulus

1 Aggata ngwë su neggëp rē! Yōnon, ngaa sēnē su yoh vu bē dok vu hil rē, rék maam senço napisek benanér pesepsen los ƙagek vunsën sēn Mehöbōp tato vu sa lo rangah rē.

2 Serak Kerisi yi mehöti* ni, gAnutu ko yi rak ya ƙagek yi teb ti sēn netu lōō lo. Yō wirek rot beta nemadluho bevidek lubeluu ggovek ya-mak mehō sēnē ya yōnon ma ggëp banon mu ya ma, sa dugin. Anutu yō rak ni.

3-4 Log serak ni bē Anutu ko mehō sēnē ya Paradis ving-mak ya yōnon, ma ggëp banon mu ya ma, sa dugin. Anutu mu yō nerak ni. Log nengo ƙagek vabuung sēn su yoh vu bē mehöti nanér rangah rē lo vu sagu.

5 Bē mehöti nabē sēnē, og seyoh vu bē napisek in, rék sa, og sa su rék napisek in rē. Bē sa napisek in sa, og yiƙ sék nanér nabē sa su niğ wëæk rē beyik ggovek saga.

6 Nabē senço napisek in sa, og sa su rék niğ namum rē, in sék nanér los anon. Rék sa su ngo rék napisek in sa rē, in sa niğ lél bē mehöti su kwa bo sa ƙagek saga megelé nabē sa mehō niğ vesa. Gaƙ sa hevongin bē ham gwelé ngaa sēn sa nehevong los ham gwengo ƙagek sēn sa nanér lo mu, beham jak sa niğ niröp jak saga.

Ngaa Nebē Rurek Duu Paulus Navi

7 Ƙagek sēn Anutu tato vu sa agi, og ngaa bōpata rot, lob Anutu nilēl bē sa su ƙako sa jak pangsen, om sēn vong ngaa ti nebē rurek yam bemedo neduu sa navig. Sēnē vong bē Satan yi angér ti verup sis sa in bē dahun sa gesa su ƙako sa jak pangsen.

8 Lob sa ketaǵ vu Mehöbōp niwëæk rot beron lōō bē geko ngaa sēnē vēr in sa.

9 Rék ma genér yom vu sa bē, “Sa semusen neyök vu hong rot om ggovek, in nim wëæk ma, om sēn sa niğ wëæk yoh vu bē gevong huk begëp rangah in mêm alam degelé medejaƙ ni.” Mehöbōp nér nebē sēnē, om sēn sék napisek in sēn sa niğ wëæk ma agi. Lob sa kwag vesa rot in serak ni bē Kerisi niwëæk nedo lok sa.

10 Nebē sēnē, om nabē sa gevong paya, ma alam denanér ƙagek nipaya jak sa, ma ngaa maggin aggagga natōk vu sa, ma alam degevong paya vu sa in Kerisi yi hur sa, og sa kwag vesa rot. In nelok buk sēn sa niğ wëæk nema lo, og Anutu negadu sa bemém sa niğ wëæk nerak yōnon.

Paulus Negadu Alam Korint In Bē Degevong Geving Niwëæk

11 Ƙagek sēn senér agi og yiƙ ƙagek-kwamasen-yi, rék mu degwa neggëp vu ham in ham su ko sa rak rē gema. Yōnon, sa mehō meris, rék ham alam sinaré sogek sēnē su dekesuu sa rē.

12 In sejom sa ahon gesa nehevong huk bōp ngahisekē ggëp ham nyég besa tato sinaré hir gebum pin vu ham: Sa hevong ngaa bōp bōp los huk aggagga gengaa nidug.

* **12:2:** Paulus yō nenér yi rék nelah yi vun menenér bē mehöti.

¹³ Kerisi-yi-alam ham yönö, rëk nebë va sën ham kwamin nevo bë Kerisi-yi-alam vahi denevong ngaa nivesa medekesuu ham-ë? Mak yiķ dekesuu ham lok ngaa timu sënë, sën sa su nehaķo ham ngaa menavo maggin vu ham rë agi. Om nabë ham kwamin nevo bë sa hevong paya vu ham nebë saga, og ham dahun sa ngaa nipaya sënë na!

¹⁴ Log gwēbeng sa semu sa netu beron lõö in bë senök vu ham, rëk sa su rëk gaķo ham ngaa mebo maggin vu ham rë. Gaķ sa bë gaķo ham nom mu. Sa su malag anonin ham kupek lu ngaa rë. In ham rak ni bë hurmahen hej huk sën dengupin ngaa in dok vu amaj los ataj lo ma. Gaķ amaj lu ataj mu mëm sën hir huk neggëp medenesupin ngaa in bë dok vu naluj lo.

¹⁵ Log nabë sa basap sa ngaa pin los sa geving in dok vu ham anomin, og sa basap los kwaġ vesa beyik ggovek. Yönö, nabë ham su rëk ahëmin geving sa rë, og yiķ ggovek gesahëg geving ham pangśen.

¹⁶ Rëk mak ham la rëk denanér nabë, "Yönö, su neko hil ngaa benevo maggin vu hil rangah atov wirek rë, rëk mu yi mehö tetuhinsën, om netetuhin hil in bë geķo hil nah vu yi."

¹⁷ Om alam sën sa hevong sir medeyök vu ham lo, mak sa tetuhin geti ķo ham ngaa yom vu sa? Ma!

¹⁸ Yönö, sa ġejjiin Titus beyök vu ham wirek, log sak hevong hil arid sënë yok ving yi. Lom mak Titus kuung in ham geķo ham ngaa ti? Mak Anon Vabuung timu su neli aluu rë? Ma mak alu su nesepa lok aggata timu rë?

¹⁹ Sa kwaġ nevo bë mak ham tevin ġagek pin, lom ham kwamin nevo bë he nekevu in bë semu he ġagek jaķ ham malamin. Rëk su nebë saga rë, gak he tu Kerisi yi hur om he nanér ġagek sënë beneggëp Anutu mala. Arig lo, sahëg neving ham, om sën he nekevu ġagek pin sënë in bë gadu ham beham gwevong geving niwëēk.

²⁰ In sa nahöneng bë sëk nök berup vu ham, lob sëk natök vu ham geham su medo nabë sën sa kwaġ nevo bë ham medo nabë lo rë. Log ham rëk gwelë sa gesa medo nabë sën ham su ahëmin ving bë sa medo rë lo. Lom rëk ngaa aggagga nabë sënë rëk natök vu hil nabë: Hil rëk nanér hil, hil ayod ngis yi vu hil, hil ahëd sengën, hil basuh hil in ġagek, hil nanér ġagek nah nenga jaķ hil, gehil tané ġagek nipaya jaķ hil. Gemak he ngo rëk gaķo he jaķ geham ngo rëk gweķo ham jaķ, lob begō berup begevong paya vu hil huk.

²¹ Log sa nahöneng ving bë sëk nök vu ham, lob sa Anutu gevong besa niġ namum in sën nabë ham ngaa nipaya nahën neggëp vu ham lo. Lob sëk ayog maggin rot in ham alam vahi ngahisekë sën denevong ngaa nipaya wirek lob mak su deneggërin sir bedeneruu demij vu rë lo. Sir sën kwaj verök medenevong ngaa nipaya, gedenevong baggëb, gedenevong ngaa sën su yoh vu bë degevong rë lo.

13

Alam Korint Degegin Sir Nivesa Medegevong Geving

¹ Gwēbeng sa bë nök vu ham beron natu lõö. Lob nabë mehö luu ma lõö denanér ġagek timu, og saga tato bë yönö, om hil rëk sesor.

² Sa nado ving ham lok sën seyök beron netu luu lo, lom senér ngaa sën sa bë gevong lo vu alam sën denevong ngaa nipaya wirek lo, geham vahi ving. Log gwēbeng sa nado ading gesa bë nanér nök vu ham gökin nabë: Nabë senök vu ham gökin, og sa su rëk galé alam sën denevong ngaa nipaya lo mu rë.

³ Gaķ ham vongin bë jaķ ni nabë Kerisi nevong ġagek verup savig, om sëk gevong nyëvewen niröp vu sir. In ham rak ni ggovek ya bë Kerisi og su mehö sekë masën meneggöneng in ham rë. Gaķ tato yi niwëēk vu ham vorot.

⁴ Yönon, wirek og su tato yi niwëëk rangah rë, lom desis yi rak kelepekö*, rëk gwëbeng nedo mala-tumsën rak Anutu niwëëk. Lob he nesepa lok vaha, lom he nimin wëëk masën nebë saga ving. Rëk mu he rëk medo malamin-tumsën geving yi jak Anutu niwëëk, lob he rëk tato yi niwëëk sënë vu ham.

⁵ Ham ngo seggi ayomin noh vu buk mejak ni nivesa nabë mak ham ayomin neya timu vu yi yönö ma ma! Ham ngo gwelë ham mejak ni rë! Mak ham rak ni bë Yesu Kerisi nedo lok ham ayomin-a? Nabë ham dugin og su yi alam ham rë.

⁶ Log sa kwağ nevo bë: Nabë ham seggi he, og ham rëk jak ni nabë he tu Kerisi-yi-alam yönö.

⁷ He najom rak vu Anutu bë dok vu ham in ham su gwevong ngaa nipaya. He su anër nebë sënë in bë he bengömin natök nam rangah nabë he nehevong huk nivesa rë. Gaķ nabë alam denanér he nabë he su nehevong huk nivesa rë gaķ mëm ham mu nevong ngaa niröp, og yiķ ggovek. He rëk kwamin vesa in ngaa nabë saga.

⁸ In he su ayoh vu bë rëk gevong ngaa ti medahun gagek anon rë, gaķ he yoh vu bë nanér na rangah metatekin mu.

⁹ Om nabë he nimin wëëk nama geham nimin wëëk gëp, og he rëk kwamin vesa, in he neketag vu Anutu yoh vu buk bë gevong beham natu alam yohvu.

¹⁰ Mehöböp vo niwëëk vu sa in bë sa gadu ham geham ayomin na timu vu yi yönö. Gaķ su vo vu sa in bë sa ķevoh ham jak rë, om sën gwëbeng sa nado nyég ading gesa ķevu gagek sënë yok vu ham in bë nabë senök berup medo geving ham, og sa su nanér gagek ahë sekë jak ham.

Gagek Hus

¹¹ Om arig lo, sa bë semu gagek hus nabë ham kwamin vesa. Ham malamin sepa nabë ham natu alam yohvu. Ham gwebë nengamin vu sa gagek sagi! Ham gwevong ngaa gëp ti bemedo los ahëmin geving ham. GAnutu sën ahë neving hil genevong behil nado revuh lo rëk medo geving ham.

¹² Lob ham najom* ham nemamin los ayomin timu.

¹³ Yesu yi alam pin sënë denenér bë kwaj nevo ham.

¹⁴ Mehöböp Yesu Kerisi semu ham, gAnutu ahë geving ham, geham los Anon Vabuung gwa jak ham.

Kapiya Sën Paulus Kevu Vu Kerisi-yi-alam Vu Galata

¹ Sa sinarë Paulus sënë, sa su haço niwëëk vu mehönon rë, log mehönon ti su ggooin sa rak in huk sagi rë. Gaç Yesu Kerisi ggooin sa rak, luho hil Amad Anutu sën ko yi vër in alam-diiksën lo.

² Sa ving hil arid lo pin sën denedo ving sa agi, he ḱevu kapiya sënë yök vu ham sën Kerisi-yi-alam ham lo pin vu distrik Galata.

³ Hil Amad Anutu luho Mehöbög Yesu Kerisi degevong semusën vu ham bedegevong beham ayomin gëp revuh.

⁴ Geyik Yesu sagi sën lok yah hil bed mediik in hil ngaa nipaya, yoh vu sën hil Amad Anutu kwa vo benér vu yi lo. Vong nebë sënë in bë geço hil vër in ngaa nipaya sën nepelépin hil vu dob agi,

⁵ om hil gaço arë jak na vavunë kesuu ngaa pin degwata los degwata. Yönon.

Yik Bengö Nivesa Timu Neggëp

⁶ Sa kənug ya in ham, in ham pevis beruu demimin vu Mehö sën ggooin ham rak bevong semusën vu ham in bë ham natu Kerisi-yi-alam lo. Log ham wérin ham yah menesepa lok gagek agga ngwë.

⁷ Rék mu gagek agga ngwë su neggëp rë, gaç yik alam vahi denevongin bë dekepë ham, gedenevongin bë depekwë Kerisi yi Bengö Nivesa sënë benatu agga ngwë jak.

⁸ Om nabë he ma angër ti vu yagek pekwë Bengö Nivesa sën he nér rangah vu ham wirek lo benatu bengö agga ngwë jak, og Anutu rék kevoh yi bemala nama.

⁹ Senér vorot gesa bë nanér beron ngwë gökin nabë: Bë mehöti pekwë Bengö Nivesa sën ham ngo lo benatu Bengö agga ngwë jak, og Anutu rék kevoh mehö sagi bemala nama.

¹⁰ Nebë saga, om mak ham kwamin nevo bë sa nanér nebë sënë in bë mehönon degelé sa nivesa ma, Anutu gelé sa nivesa? Ma ham kwamin nevo bë sa nehevongin bë mehönon degeço sa jak-a? Bë nabë saga og mak sa su rék natu Kerisi yi hur ti bemedo rë, gaç sëk gevuu na.

Degwa Sën Paulus Tu Sinarë

¹¹ Rék arig lo, sa nanér vu ham yönö nabë Bengö Nivesa sën senér rangah lo su mehönon hir gagek rë.

¹² Log mehö la su denér tato vu sa rë, gesu denetahu sa lok rë, gaç Yesu Kerisi yö tatekin vu sa beseraç ni.

¹³ Mak ham ngo sa bengög gbovek ya bë sa alam Yuda ti besa medo nesepa lok hir Horek niwëëk rot-a? Lob sa nedeginengin ngaa maggin rak Kerisi-yi-alam rot gesa su kwag paya in sir rë, gaç sa nevasap sir rot.

¹⁴ Log mak ham ngo bë sa nig wëëk rot bekesuu alam Yuda sën he rig lok ti lo pin, in sa nesepa lok alam ggev wirek hen hir gagek pin.

¹⁵ Rék mu sa nahën nare lok atag ayo log Anutu ggooin sa rak bevong yi semusën vu sa in bë rék geço sa nah vu yi.

¹⁶ Lob tato Nalu vu sa in bë sa nanér yi Bengö Nivesa rangah vu alam dahis. Nebë saga, lom sa su nesero mehö ngwë in bë gaço kwa vu yi rë.

¹⁷ Gesa su ya Yerusalem balam sën detu sinarë muginsën lo detahu sa rë. Gak sa kedi rak pevis beseya distrik Arabia lok tum sa sesor meyom verup Damaskus.

¹⁸ Lob sa nado Damaskus ta löö rë, lok mëm seja verup Yerusalem in bë galë Pita, lob seja verup nado soda luu ving yi.

¹⁹ Rëk sa su halë sinarë vahi ving rë, gak yiç sa halë Mehöböp ari Yakobus mu.

²⁰ Lom gagek sën sa ķevu-ë, og yönönen meneggëp Anutu mala, sa su nehekuung rak rë.

²¹ Nebë saga, lob sa nado Yerusalem ggovek, lok mëm seja distrik Suria los Kilisia,

²² galam sën denesepa lok Kerisi vu distrik Yudea lo denahën gesu denerak sa niğ rë.

²³ Gaç yiç dengo mu bë mehö sën nevongin bë kevoh sir wirek lo, mëm gwëbeng nenér rangah bë alam ayoj na timu vu Yesu.

²⁴ Denengo nebë saga lob mëm deneço Anutu arë rak in sa.

2

Sinarë Vahi Pin Deyogekin Bengö Nivesa Sën Paulus Nenér Rangah Lo

¹ Lob sa nado rot beta nemadluho-bevidek-lubeluu ggovek ya, lok mëm alöö Barnabas luho Titus sepa he bayah verup Yerusalem ggokin.

² Seyah verup in Anutu tato gagek ti vu sa bë sa gevong nabë saga. Lob mëm he los alam ggev lo ngo nado, lob senér Bengö Nivesa sën senér rangah vu alam dahis lo tato vu sir. Sa hevong nebë sënë in sa nehevongin bë dejak ngaa sën sa nehevong lo los ngaa sën sæk gevong lo ni bedengogekin.

³ Lom deyogekin bemëm Titus sën alu nesepa he lo, og yi Grik ti rëk su denér bë gerah* navi rë gema!

⁴ Yönönen, hil arid lo vahi denenér bë gerah rëk ma. Rëk mu su hil arid sën Kerisi-yi-alam sir yönönen lo rë, gak denekuungin he bë hil arid sir gedeneyam vunsën lok he supinsën. Denevongin bë dejak ni nabë Kerisi ko hil vër in Horek sën deginengin hil wirek lo, og mëm denaduu hil bedegevong hil behil agevek Horek babu gökin medeginengin hil nah.

⁵ Lok sa nig lëlin bë su dedahun gagek anon sën neggëp lok Bengö Nivesa lo in ham, om sën sir alam los arëj rëk ma gesa su nahöneng in malaj rë. Gaç sa nig wëæk rot bë he su gebë nengamin vu hir gagek.

⁶ Lob alam sën arëj neggëp nebë sir ggev lo, rëk sa su nahöneng in sir in sir alam ggev rë. Gaç Anutu nelë hil pin neggëp ti og su denenér gagek ti ya ving Bengö Nivesa sën sa nanér rangah lo rë.

⁷ Gaç yiç denenér bë, “Yönönen, Anutu ggooin hong rak in bë genanér Bengö Nivesa rangah vu alam sën su denerah* navij rë lo. Nebë sën ggooin Pita rak in bë nanér Bengö Nivesa rangah vu alam sën denerah* navij lo.”

⁸ In Anutu nevong Pita netu alam sën denerah* navij lo hir sinarë, log nevong niwëæk vu sa ving in bë sa gevong huk nabë saga vu alam-yu-ngwë.

⁹ Lom mëm Yakobus lööho Pita lu Jon sën detu Yesu yi dub vabuung yi mudeng lo, deraç ni bë Anutu nelë sa nivesa. Lom dejom alu Barnabas nemamin in bë tato nabë he pin nalok vu he menehevong huk timu bemëm alu rëk ana vu alam-yu-ngwë. Gesir mëm dena vu alam sën denerah* navij lo.

¹⁰ Lob yiç lööho denér gagek timu vu aluu bë he rëk kwamin bo alam sën denerak vu in ngaa lo badoç vu sir, lob sa kwaç nevo gagek saga bë nivesa in sengo kwaç vo mugin.

Paulus Nér Pita Yi Ngaa Nipaya Rangah

¹¹ Saga ggovek, lok tum nahub gePita verup vu he ggëp Antiok lob sa hevong gagek rak yi rak mala, in vong paya nebë sënë.

¹² Negga nos ving alam-yu-ngwë sën detu Kerisi-yi-alam lo. Loķ tum Yakobus yi mehö la ya deverup, lob tah yi ya gesu negga nos ving sir ggökin rë in neggöneng in alam sën denenér niwéek bë hil pin gerah* navid lo.

¹³ Lob alam Yuda vahi desepa lok vaha medenevong nebë saga ving, lob Barnabas ving. Kwa ya vu alam Yuda saga ving betah yi in alam-yu-ngwë.

¹⁴ Sa halë sënë bë su denesepa lok Bengö Nivesa niröp rë, lob senér vu Pita galam pin vare denengo. Senér bë, "Hong alam Yuda ti rëk mu su genesepa lok alam Yuda vahaj rë, gak genesepa lok alam-yu-ngwë vahaj. Rëk genevong maggin vu alam-yu-ngwë bë desepa dok alam Yuda vahaj in va?"

Mehö Sën Ayo Neya Timu Vu Yesu Lo Tu Mehö Yohvu

¹⁵ He atamin Yuda bedeko he Yuda, gak he su alam-yu-ngwë benimin paya rë.

¹⁶ Rëk mu hil arak ni bë nabë mehöti sepa dok Moses-yi-horek, og sënë su yoh vu bë gevong benatu mehö yohvu rë, gak nabë ayo na timu vu Yesu Kerisi og mëm. Lob he ayomin neya timu vu Yesu Kerisi nebë ham, gaggata ngwë su neggëp rë, om sën he nanér bë hil ayod na timu vu Kerisi Yesu in bë hil natu mehönon yohvu. Gaķ nabë hil sepa dok Moses-yi-horek, og hil su ayoh vu bë rëk natu mehönon yohvu rë. Yönon, nabë mehöti sepa dok Moses-yi-horek, og horek sagi su yoh vu bë dok vu yi begevong yi natu mehö yohvu rë.

¹⁷ Om ġagek sën senér bë he Yuda su sepa dok Horek, gaķ he sepa dok Kerisi nabë ham in he natu alam yohvu lo, og saga tato bë he alam nimir paya nebë ham alam-yu-ngwë. Nebë saga, om maķ saga nér bë Kerisi vongin bë hil sepa dok ngaa nipaya? Ma rot!

¹⁸ Om nabë segérin sa nah vu Horek sën sa hevuu ya lo, og maķ seyoh paya geseyom.

¹⁹ In Horek nér sa bë sëk nadiiķ bemalag nama, om sën gwëbeng sa su rëk gebë nengaġ vu Horek gökin rë. Gak sëk malag sepa Anutu mu mesa gevong noh vu kwa. In yiķ sënë vong bë sediik rak kelepeko* ving Kerisi,

²⁰ rëk ma gesa nahën nado vesag. Rëk mu yiķ su nebë sën sengo nado vesag rë. Gaķ yiķ Kerisi sënë nedo vesa lok sayog lob gwëbeng sa nado vesag, in sayog neya timu vu Anutu Nalu sën kwa pesivin sa bediik lok yah sa böġ lo.

²¹ Sa su rëk juuk Anutu yi semusën sënë rë, gak nabë Moses-yi-horek yoh vu bë gevong behil natu mehönon yohvu, og Kerisi vasap yi bediik meris.

3

Paulus Tatekiñ Horek Los Sën Hil Ayod Na Timu Lo Degwa

¹ Ham alam Galata! Va vong ham-a? In he nér Yesu Kerisi tato vu ham geham rak ni bë diiķ rak kelepeko* in ham ggovek ya. Rëk mehöti maķ tong ham kwamin ma va om sën ham su nesepa lok ġagek anon rë-ë?

² Sa bë dok tepék in ġagek ti vu ham rë. Maķ ham nesepa lok Moses-yi-horek lom Anutu vong Anon Vabuung vu ham-a? Ma ham ngo Bengö Nivesa beham vong ving rëk mëm-a?

³ Ham kwamin ma rot, in Anon Vabuung neko ham yom, lok ham newërin ham yah vu ngaa sën ham nevong wirek lo!

⁴ Anutu vo semusën ngahisekë vu ham rëk ham kwamin nevo bë ngaa meris-a? Bë ham kwamin bo nabë saga og ham nevasap yi ngaa betu ngaa meris yön!

⁵ Ma maķ Anutu vong Anon Vabuung yön vu ham benevong ngaa böp lok ham in ham nesepa lok Moses-yi-horek-a? Ma nevong vu ham in ham nevong ving ġagek sën he nér rangah vu ham wirek lo? Gaķ ham nevong ving rak he ġagek.

⁶ Ham kwamin bo Abraham rë! Dekevu meneggëp lok Anutu-yi-kapiya bë, “Ayo neya timu vu Anutu lob Anutu rak ni benér yi bë mehö yohvu.”

⁷ Om ham jak ni nabë alam sën ayoj neya timu vu Anutu lo og Abraham yi mewis sir yönön.

⁸ Anutu rak ni wirek beneggëp lok yi kapiya bë, alam-yu-ngwë rëk ayoj na timu vu yi lob mêm geko sir nah vu yi. Bengö Nivesa sénë neggëp lok yi kapiya vorot, lok gagek sën Anutu nér vu Abraham wirek lo nebë, “Sëk gevong semusën vu alam-yu-ngwë pin degwa jak hong!”

⁹ Nebë saga om sën alam sën ayoj neya timu vu yi lo denekö semusën sën Abraham kö wirek in ayo ya timu vu Anutu lo.

¹⁰ Rëk mu alam sën kwaj nevo bë desepa dok Horek in demedo malaj-tumsën lo, og rëk malaj nama, in gagek neggëp lok Anutu-yi-kapiya bë, “Mehöti sën nesepa lok Horek sën neggëp lok kapiya-horek-yi rëk su niwëek menevong yoh vu gagek pin los dahis rë lo, og rëk mala nama.”

¹¹ Lob mehöti su yoh vu bë sepa dok Horek pin los dahis megevong yi natu mehö yohvu gëp Anutu mala ré. Gak gagek neggëp lok Anutu-yi-kapiya bë, “Alam yohvu ayoj neya timu vu Anutu lom mêm sën denedo malaj-tumsën degwata.”

¹² Rëk Horek su nér gagek rak alam sën ayoj neya timu vu Anutu lo rë, gak nér bë, “Mehöti sën nesepa lok Horek pin los dahis lo rëk medo mala-tumsën degwata.”

¹³ Rëk hil su ayoh vu bë sepa dok Horek pin los dahis rë, om Horek nér bë hil rëk malad nama na verök yi. Rëk mu rëk nama, in Kerisi du hil gagek-nyëvewen-yi saga rak yah yi. Nebë saga, in dekevu wirek meneggëp lok Anutu-yi-kapiya nebë, “Anutu nelë mehönon sën derekö rak kele lo paya.”

¹⁴ Lom Anutu nevong nebë saga in bë Kerisi gevong begagék semusën sën nenér vu Abraham wirek lo anon jak. Gagek semusën sënë nebë rëk geko alam-yu-ngwë nah vu yi geving. Genevong in bë Anon Vabuung nam medo geving hil jak sën hil ayod neya timu vu Kerisi.

Anutu Yi Horek Su Yoh Vu Bë Dahun Yi Gagek Semusën Sën Joo Vu Abraham Wirek Lo Na Ré

¹⁵ Arig lo, sa bë nanér gagek ti metahu jak ngaa sën hil mehönon nehevong vu dob lo rë. Bë mehöti najoo gagek venuh nabë nadiik lok mêm debo yi kupek gelek nalu lo losho yi alam, lob kevu megëp balam degelë, og mehö ngwë su yoh vu bë jesöö gagek vewen na, ma kevu yi gagek dus ngwë megelu dok na geving rë.

¹⁶ Lob gagek sën Anutu nér wirek lo, og nér rak Abraham bë, “luho yi mewis”. Su dekevu bë “losho yi mewis” rë. Bë nabë saga og denanér jak alam ngahi, gak yik dekevu rak mehö timu bë, “luho yi mewis”, lob sënë valek Kerisi.

¹⁷ Om gagek sën sa bë nanér lo nebë: Anutu joo gagek ving Abraham gbovek ya nebë saga beneggëp, lok mêm ngébek 430 maya lob mêm Anutu vong Horek vu Moses. Rëk Horek sënë yö nahën neverup tamusën rot, om su yoh vu bë kevoх gagek muginsën sën Anutu joo vorot lo na benatu gagek meris rë.

¹⁸ Gak nabë hil nanér nabë alam sën su denesepa lok Horek rë lo su deyoh vu bë degekö Anutu yi gagek semusën sënë rë, og hil ķevoh gagek semusën sën Anutu joo ving Abraham muginsën lo ya betu gagek meris.

¹⁹ Nebë saga, om maķ nevong Horek yam ving in va? Nevong yam in bë nanér ngaa nipaya tato vu hil bena berup dok buk sën Abraham yi mewis ti berup lo. Yi mewis ti sën Anutu nenér gagek semusën rak yi lo. Lob angér denenér Horek saga vu Moses in bë geko nam vu hil ķenuđ lo.

20 Rék mu wirek og Anutu nevong gagek semusën saga niröp vu Abraham, gangér los mehönon su delok vu yi medenér rë.

Horek Yi Huk Bë Geko Hil Nam Vu Kerisi

21 Om Horek mak neggerin Anutu yi gagek semusën benetu ngaa meris-a? Gak ma! Bë Horek ti neggëp beyoh vu bë gevong behil medo malad-tumsën og nivesa. Yik rék gevong behil natu mehönon yohvu.

22 Rék ma, geti su nebë saga rë. Anutu-yi-ķapiya tatekin bë hil pin nehevong ngaa nipaya meneggëp vu hil, om aggata timu neggëp. Bë hil ayod na timu vu Yesu Kerisi, og Anutu rék gevong yi gagek semusën saga vu hil banon jak.

23 Wirek sën gagek vongvingsën-yi yö nahën lo, og Horek tu ala bedeginengin hil. Rot beya verup lok buk sën Kerisi tatekin aggata vongvingsën-yi rangah vu hil lo.

24 Horek tu ala menegin hil in bë geli hil na vu Kerisi, in hil ayod na timu vu yi lob mëm Anutu nanér hil nabë hil alam yohvu.

25 Lok mëm gwëbeng hil ayod neya timu vu yi, lom mëm Horek su nedeginengin hil ggökin yah rë.

Sën Hil Ayod Neya Timu Vu Kerisi Lo Vong Behil Atu Anutu Nalu

26 Yönon, ham pin tu Anutu nalu in ham ayomin neya timu vu Kerisi.

27 Log ham pin sën neripek bël rak Kerisi arë lo, ham tu Kerisi-yi-alam beham los nevong ngaa neggëp ti.

28 Beham su rék basuh ham gökin nah nabë ham alam Yuda ma ham alam-yu-ngwë rë. Geham su rék basuh ham nah nabë ham vahi og hur meris geham vahi og ala rë. Geham su rék basuh ham menanér ham nabë, “Hek maluh gehamek avëh!” rë. Gak ham pin netu alam degwa timu beham los Kerisi Yesu nedo revuh ti.

29 Ham tu Kerisi-yi-alam om mëm ham tu Abraham yi mewis ving nebë saga, om ham rék natök vu semusën pin sën Anutu bago rak Abraham wirek lo geving.

4

Kerisi Yi Hur Hil Om Rék Gevong Behil Natu Anutu Nalu

1 Bë mehöti nanér borot nabë nalu rék dok nah ben megeko yi ngaa pin natu yi ngaa, rék mu nalu yö nahën mahen, og yik su anon rak beko pevis rë. Gak yö nahën nedo nebë hur ti.

2 Log ama lo mewa lo getatovaha bedenegin yi rot beya neverup lok buk sën ama ggooin rak lo.

3 Log hil nebë saga. Hil nahën nado nebë hurmahen gehil su arig rë, lob ngaahur sën denegin dob agi denedeginengin hil.

4 Rék mu buk sën Anutu tung lo verup ggovék ya, lob vong Nalu yam bavëh ti ko yi. Lob dahun yi gesepa lok Horek,

5 in bë dok vu hil mehönon sën Horek deginengin hil lo begeko hil nah natu Anutu nalu.

6 Lob ham tu Anutu nalu ggovék, om sën nevong Nalu yi Anon Vabuung yam menedo lok hil ayod, benevong behil netahi bë, “Aba! nebë Amag!”

7 Om su hong hur meris megenevong huk vu ala ngwë rë, gaķ getu Anutu nalu. Getu Anutu nalu om nér bë yi ngaa pin tu hong ngaa.

Paulus Kwa Ya Ngahi In Alam Galata

8 Wirek ham dugin Anutu, lob ham tu anutu-kuungsën hir hur bedenegin ham, rék mu anutu-kuungsën saga su sir anutu soğek rë.

⁹ Lok mëm gwëbeng sënë ham neraķ Anutu ni ggovék ya-E mu mak sa nanër nabë Anutu nerak ham nimin-lok ham bë gwërin ham nah vu ngaaħur meris nebë saga benatu hir hur gökin in va? Su deyoh vu bë degevong ngaa nivesa ti vu ham rë, gesu deyoh vu bë dedok vu ham rë.

¹⁰ Ham nahën nesepa lok meneko hir buk los hir kwev mewis gesoda böp böp los ta mewis rak.

¹¹ Wöp-o! Sa vasap sa mesa nehevong huk rot in ham rëk ma gesa huk anon ma!

¹²⁻¹³ Arig lo! Ham sepa dok sa vahag nabë sën sa nesepa lok ham vahamin wirek lo. Sa niġ rak wirek rëk ham su nevong paya vu sa rë. Gaķ niraķsën jom sa ahon besa nado ham nyēg, lom senér Bengō Nivesa vu ham nyēdahis.

¹⁴ Niraķsën saga vong huk böp vu ham, rëk ham su nimin nelēlin sa ma ham ruu demimin vu sa rë. Gaķ ham ko sa rak nebë Anutu yi angēr ti, ma nebë Kerisi Yesu yo yok vu ham.

¹⁵ Lob ham kwamin vesa rot in sa, rëk gwëbeng og mak nebë va? Yōnon! Serak ni bë wirek og ham kwamin paya in sa rot beham vongin bë selupek malamin gahis vēr mebo vu sa!

¹⁶ Lok nebë va? Ham nelë sa paya gwëbeng in senér gagek anon rangah vu ham ma va?

¹⁷ Loog serak alam saga nij vorot bë deneko ham rak, rëk mu sir alam nij paya. Denevongin bë hil basuh hil gemëm ham nimin dëlin sa geham napiik vu sir mu pangṣen.

¹⁸ Sa su newaq nerak in ham rë! Gaķ nabë sa su medo geving ham rë galam vahi kwaj bo nabë dedok vu ham yōnon, og sagaķ nivesa.

¹⁹ Rëk nalug lo! Sayog nikerus rot nebë sën ata vimeng in nalu beni nesang lo, in bë ham natu Yesu yi alam gökin nah.

²⁰ Sa hevongin bë sa medo geving ham lok mëm seyoh vu bë nanër gagek niröp vu ham. Rëk mu ma gesa kwaq neya ngahi bë sa ġevong nabë va!

Gagek Peggirinsën Rak Hagar Lu Sara

²¹ Ham bë gurek nah Moses-yi-horek babu beham sepa dok-a? Om ham gwengo gagek sën Horek nér agi rë!

²² Neggép lok Horek nebë Abraham nalu luu. Luho yi hur avēh ti deko ngwë, geluho venë sogek yo deko ngwë. Venë sogek sënë og su hur avēh ti yi rë, gaķ yo tu ala menegin yi.

²³ Lob nalu ngwë sën luho yi hur avēh deko lo, og deko nebë sën hil pin nehaķo nalud lo. Gaķ ngwë sën luho venë sogek deko lo, og luho deko sir, lob Anutu nevong benalu lok in bë yi gagek sën nér vorot lo anon jak.

²⁴ Lob gagek peggirinsën rak gagek sagi. Avēh luu sënë nebë gagek luu sën Anutu joo vu meħönon lo. Hagar nebë Horek muginsën sën Anutu vo vu alam Yuda ggęp Kedu Sinai wirek lo, beyi mewis lo detu Horek yi ngaa meris.

²⁵ Kedu Sinai nedo dob Arabia sën Hagar yi mewis lo yo hir dob lo, lob sënë nebë Yerusalem sën nedo dob agi. Lob Yerusalem sën nedo dob agi, losho yi mewis lo detu ngaa-dob-yi yi ngaa meris bedeginengin sir pin.

²⁶ Rëk mu Yerusalem ngwë sën nedo vavunë lo, og saga nebë Abraham venë sogek, gengaa ti su tu ala medeginengin yi rë. Lob avēh saga vong bë hil pin atad.

²⁷ In dekevu meneggęp lok Anutu-yi-ķapiya nebë:

“Hong avēh sën ġenare newam meris

gesu ġeġo nalum ti rë lo,

kwam vesa rot!

Hong sën su genevimengin nalum ti rë lo.

Ayem jaķ meġenanér rangah nabë ahēm nivesa rot!

In avëh sën regga ni nelëlin yi lo yi mewis rëk ngahij sekë rot kesuu avëh sën nedo ving regga lo hen."

²⁸ Log arig lo! Ham nebë Isaak. Ham nebë hurmahen sën Anutu vong yam in bë gagek semusën sën nér vorot lo anon jak lo.

²⁹ Rëk hurmahen sën ata kö yi nebë hil atad deneko hil pin lo nelë hurmahen ngwë sën degwa vu Anon Vabuung lo paya wirek besis begö vu yi, lom yik gwëbeng nebë saga ving.

³⁰ Rëk mu dekevu Sara yi gagek meneggëp lok Anutu-yi-kapiya bë, "Gwetii hong hur avëh luho nalu dena in hur avëh nalu su rëk dok nah böm geving sa nalug rë, gaķ rëk nama!"

³¹ Om arig lo, hil su nebë hur avëh nalu hil rë, gaķ hil nebë venë sogek nalu hil.

5

Hil Sën Kerisi Ko Hil Vër In Ngaa Nipaya Lo Hil Su Malad Anonin Ngaa Nipaya Gökin

¹ Kerisi kö hil vër in ngaa sën deginengin hil lo in bë hil su agurek nah ngaa ti babu megegin hil nah gökin. Om ham bare niwëek geham su gurek Horek babu medegeinengin ham.

² Ham ngo! Sa Paulus sa bë nanér vu ham nabë: Nabë degerah* ham navimin, og Kerisi su rëk dok vu ham rë, gaķ rëk nama!

³ Lob sa bë nanér gagek sénë vu ham gökin nah rë nabë: Bë ham gwerah* navimin, og ham rëk sepa dok Horek megwevong noh vu pin geving. Rëk nabë ham kweyëh horek timu og ham rëk malamin nama.

⁴ Nabë ham kwamin bo nabë ham sepa dok Horek in gevong meham natu mehönon yohvu, og ham kwehe ham vër in Kerisi-yi-alam. Om Anutu su rëk nanér ham nabë ham alam yohvu rë, gaķ rëk nama.

⁵ Rëk Anon Vabuung nelok vu hil behil nid wëek menavo kwad in buk sën Anutu nanér hil nabë hil mehönon yohvu jak sën hil ayod neya timu vu Kerisi lo.

⁶ In hil sën Kerisi-yi-alam hil lo, nabë hil herah* navid ma hil su herah* navid rë, og sagak ngaa meris besu nelok vu hil rë. Gaķ ngaa anon sogek nebë hil ayod neya timu vu yi, bahëd neving yi losho alam vahi pin sën ayoj neya timu vu yi lo.

⁷ Wirek ham nesepa lok yi nivesa, lok mak re ggërin ham om sën gwëbeng ham su nesepa lok gagek anon rë-ë?

⁸ Anutu sën ggooin ham rak lo su ggërin ham yah nebë saga rë!

⁹ Ngaa nipaya yik nebë yiist*. Gagek nipaya mahen teka nelok ya ham ti ti ayomin, lob denenér yoh vu ham pin lob nevong beham pin nimin paya nerak.

¹⁰ Rëk Mehöbop vo niwëek vu sa besa kwag nevo bë ham rëk gwevuu gagek nipaya saga na, gemém hil sepa dok kwa timu. Rëk mu alam sën denevong gagek nipaya neverup lok ham lo, nabë sir los arej ma alam meris, og hir ngaa nipaya sënë neggëp vu sir berëk degeko nyëvewen dok nah.

¹¹ Lob arig lo, alam sagi ahëj sengën vu sa, in senér bë Yesu diik rak kelepeko* in bë geko hil nah vu Anutu. Gaķ bë sa nanér nabë hil gerah* navid in bë hil anah vu Anutu, og su rëk ahëj sengën vu sa rë, gesu rëk dedeginengin ngaa maggin jak sa rë.

¹² Ham nanér vu alam sën denevong gagek nebë agi neverup lok ham lo nabë sahëg neving bë degerah paya gedeketöv navij na!

¹³ Lob arig lo, Anutu ggooin ham rak in bë geko ham vër in ngaa sën deginengin ham lo. Rëk mu ham gweigin ham nivesa geham su kwamin bo

nabë neko ham vër in Horek, om mëm ham gwevong ngaa sën ham malamin anonin lo jeggin jeggin noh vu kwamin. Gač mu ham ahëmin geving ham beham ngo dahun ham. Ham su kwamin bo nyëvewen rë, gač ham dok vu ham nyëmasën.

¹⁴ In hil nasupin Horek pin lok yah gagek timu sënë nebë: Ahëm geving alam sën denedo dus vu hong lo nabë sën ngo ahëm neving hong!

¹⁵ Ham gweġin ham nivesa. Gač nabë ham medo nanér ham menakwér yalek dok ham ayomin, og ham rëk basap ham beham kwetekin ham genyèg gëp meris.

Anon Vabuung Yi Ngaa Los Hil Ngaa Mugeng

¹⁶ Om sa nanér vu ham nabë: Nabë ham sepa dok Anon Vabuung megegin ham, og ham su rëk malamin anonin ngaa nipaya meham gwevong rë.

¹⁷ In hil nemalad anonin ngaa sën Anon Vabuung nelë bë su yoh vu rë lo, log Anon Vabuung ahë neving bë hil gevong ngaa nivesa sën hil ayod ninelelin lo. Luho medo denesis begö vu sir; om ham su yoh vu bë rëk gwevong ngaa nivesa sën ham kwamin nevo lo banon jak rë.

¹⁸ Rëk mu nabë ham nesepa lok Anon Vabuung, og Horek su negin ham rë.

¹⁹ Lob ngaa sën hil nemalad anonin lo nebë sënë: Hil nehevong baggëb, gehil nehevong ngaa sën su yoh vu rë lo, gehil kwad nevo ngaa jeggin jeggin rak ngaa sën alam denevun sir in lo.

²⁰ Hil kwad neya vu ngaa vahi kesuu Anutu, hil nehevong parahek los katoong. Hil nevasuh hil menasis begö vu hil vewen vewen, hil nanér hil, hil ayod nesis yi, hil ahëd sengën menehevong paang. Hil nevengwëng rak ngaa nipaya vunsën in bë gako hil jak, hil nemehoo hil, hil nevasuh hil.

²¹ Hil nehalë mehö ngwë paya in ngaa nivesa tök vu sir, hil nanum bël mengëes menekeyevin, hil nehevong nos bëp los nanum benehevong raro nipaya gengaa jeggin jeggin, log hil nehevong ngaa nipaya aggagga pin nebë saga ving. Lob sa bë nanér vu ham gókin nabë sën senér vu ham wirek lo nabë: Alam sën denevong ngaa nebë aga, og su rëk dedok na Anutu-yi-nyëg bedemedo geving yi rë.

²² Rëk mu Anon Vabuung tahu hil lok ngaa nebë sënë: Hil ahëd geving hil, hil medo los kwad vesa, hil ayod gëp revuh, hil su abo dok nipaya nyëvewen, hil kwad bo mehö ngwë madoķ vu sir, hil napiiķ vu ngaa nivesa, hil gevong niröp noh vu sën hil nanér lo.

²³ Hil malad yes, hil najom hil ahon in ngaa nipaya. Gač horek ti su neggëp in bë nanérin ngaa nebë sënë rë.

²⁴ Lob mehönon sën detu Kerisi-yi-alam lo, og desis ngaa sën malaj anonin lo los ngaa nipaya sën ayoj nevu nevu in lo rak ya kelepeko* in bë nama na.

²⁵ Anon Vabuung nevo niwëek vu hil, lob hil ayoh vu bë sepa dok ngaa nivesa, om hil agurek babu mesepa dok vaha jak buk pin.

²⁶ Hil su sepa dok ngaa sën geko hil arëd jak lo, gehil su gevong bemehö ngwë ahë sengën jak, gehil su galë mehö ngwë sën alam vahi deneko sir rak lo paya.

6

Hil Adok Vu Hil Arid Lo Sën Denetök Rak Maggin Lo

¹ Arig lo! Bë ham ti gevong ngaa nipaya ti beham jak ni, og ham sën nesepa lok Anutu niwëek lo tato aggata niröp vu yi. Rëk mu ham gwevong nabë saga los malamin yes. Geham su gweko ham jak, gač ham gweġin ham, in ngaa nipaya rëk pelépin ham beham rëk bës geving.

² Ham dok vu ham vewen vewen beham kwerë maggin sën netök vu ham lo. Ham gwevong nabë saga in ham gwevong noh vu Kerisi yi horek.

³ In nabë mehö meris ti kwa bo yi nabë yiķ mehö-los-bengö ti, og mehö saga nekuung in yi.

⁴ Rëk mu alam pin yö deseggi hir huk medejaķ ni rë, loķ mëm nabë nivesa og mëm kwaj vesa in, gak su degeko sir jak in nabë dekesuu mehö ngwë.

⁵ In Mehöböp rëk seggi hil pin ti ti in hil ngo hil huk sën hil nehevong lo.

⁶ Log ham dok vu ham alam sën denenér Anutu yi gagek vu ham lo jak ngaa navij yi.

⁷ Ham su gwekuung in ham! In hil su ayoh vu bë tetuhin Anutu rë, gak rëk gevong nyëvewen vu hil noh vu ngaa sën hil nehevong lo.

⁸ Bë mehöti sepa dok ngaa nipaya sën mala anonin lo, og rëk natök jak nyëvewen nipaya bemala nama. Gak nabë sepa dok Anon Vabuung megevong ngaa nivesa, og rëk geko nyëvewen nivesa vu Anon Vabuung bemedo mala-tumsën degwata.

⁹ Om hil su nid tebö in ngaa nivesa. In nabë hil su sekëd nama in rë gehil gevong niwëek, og hil rëk gaço nyëvewen nivesa dok nah vu tamusën.

¹⁰ Om nabë aggata neggëp behil ayoh vu bë gevong ngaa nivesa vu mehö ngwë, og hil gevong. Hil adok vu mehönon pin nabë saga, rëk mu hil kwad bo hil arid lo sën ayoj neya timu vu Yesu lo namugin kesuu alam dahis.

Paulus Kwa Vesa In Sën Kerisi Diik Rak Kelepeko

¹¹ Log ham gwelë gagek dus ti sën agi nivesa! Yiķ senço kevu rak nemag niröp gesa kevu böpatal!

¹² Alam sën denevongin bë ham gwerah* navimin lo denevong nebë saga in bë alam vahi degelë sir nivesa medegeko sir jak. Log denevong saga in bë denoh nenga in ngaa maggin sën netök vu alam sën denenér bë Kerisi diik rak kelepeko* in hil lo.

¹³ Yönö, denerah* navij, rëk mu su denesepa lok Horek pin rë gema. Gak denevongin bë ham gwerah* navimin in bë yö denanér hir huk rangah medegeko sir jak in.

¹⁴ Rëk sa, og sa nehaço sa rak in ngaa timu sënë nebë: Hil Mehöböp Yesu Kerisi diik rak kelepeko*, lob vong bengaa dob yi su yoh vu bë najij sa gökin rë. Lob sa su rëk malag anonin ngaa dob yi gökin nah rë.

¹⁵ In mehöti sën tu Yesu Kerisi yi alam rak lo, nabë rah* navi ma su rah* navi rë, og sagak ngaa meris, gak ngaa anon nebë mehö saga tu mewis rak.

¹⁶ Lob alam pin sën kwaj nevo gahek agi bedenesepa lok lo, og Anutu kwa gevongin sir begevong bayoj gëp revuh, in detu alam Israel rak.

¹⁷ Om mehöti su geko gahek saga jak gökin nah. Alam denevong rii rak sa in Yesu yi hur sa, bebegö niben neggëp lok sa navig vorot beyik ggovek saga.

¹⁸ Arig lo, hil Mehöböp Yesu Kerisi gevong semusën vu ham anomin. Yönö.

Kapiya Sën Paulus Kevu Vu Kerisi-yi-alam Vu Epesus

¹ Sa Paulus sën Anutu ggooin sa rak in bë sa natu Kerisi yi sinarë. Sa ķevu kapiya sënë yök vu Anutu-yi-alam ham sën ham ayomin neya timu vu Kerisi menepiik vu lo.

² Hil Amad Anutu luho Mehöböp Yesu Kerisi degevong semusën vu ham beham ayomin gëp revuh.

Anutu Vo Semusën Pin Vu Hil Rak Kerisi

³ Hil gaço hil Mehöböp Yesu Kerisi Ama Anutu arë jak in vong Kerisi yam, lom ko yagek yi semusën nivesa vesa pin sën nelok vu hil anod lo yam vu hil.

⁴ Yonon, yö ggooin hil rak wirek gesen su tung yagek los dob rë geyö nahën lo. Ahë neving hil beggoin hil rak betato hil bë hil natu Yesu yi alam gehil natu mehönon nid röpsën, gesu gelë nabë ngaa nipaya gëp vu hil.

⁵ Geyö kwa vo wirek ving bë rëk semu hil nabë sënë, lom nér vorot bë Yesu Kerisi rëk gecko hil nah vu yi lom mém naner hil nabë nalu hil.

⁶ Hil su nehevong ngaa nivesa ti in bë mém gevong nabë saga dok nah vu hil rë, gaço ahë neving Nalu Yesu om sën nevong vu hil nyemasen, om hil gaço arë jak na vavunë rot.

⁷ Log Nalu sagi keseñ nikök ya in bë kevoh hil ngaa nipaya na gesu gëp vu hil, log mém gecko hil nah vu Anutu.

⁸ Lob nevong yi semusën sënë böpata rot vu hil gesu neggulin rë. Genevo kwa los netatekin gagek degwa vu hil ving.

⁹ Tatekin gagek sën kwa nevo wirek beyö neggëp vunsën vu yi lo vu hil.

¹⁰ Nebë, buk govek na rë, lok mém Kerisi natu ala bengupin ngaa pin jevuh ti bedegevek babu. Ngaa pin vu yagek gengaa pin vu dob.

¹¹ Lob Anutu nevong ngaa pin banon nerak neyoh vu yö kwa, om kwa vo wirek benér vorot bë Kerisi rëk gecko hil nom behil natu yi alam.

¹² Ggooin he alam Yuda rak wirek lok sën Nalu yö nahën gesu yam dob rë lo, in bë he kwamin bo Kerisi megegin yi. Lob saga neko Anutu arë rak benetato niwëek rangah vu mehönon.

¹³ Lok mém gwëbeng sënë ham alam-yu-ngwë nengo gagek anon ving beham hurek babu. Gagek anon sënë nebë Bengö Nivesa sën tatekin vu ham nebë Anutu ro aggata in bë gecko ham nah vu yi lo. Ham vong ving gbovek, lok mém Anutu vong Anon Vabuung yam belok ya nedo ham ayomin yoh vu sën nér vorot lo, in bë tato nabë yi alam ham.

¹⁴ Lob Anon Vabuung saga netato rangah bë Anutu baço hil tu yi alam gbovek ya. Geyö rëk medo tato nabë sënë in gecko Anutu arë los niwëek jak. Rot bena berup dok buk sën anon jak bAnutu gecko hil nah medo geving yi lo.

Paulus Jom Rak Bë Anutu Bo Kwa Vu Alam Epesus

¹⁵ Nebë saga lom sa hangò bë ham ayomin neya timu vu Mehöböp Yesu beham ahëmin neving yi alam.

¹⁶ Lom sa ahëg nivesa rot vu Anutu in ham buk gerangah, mesa medo najom rak in ham gesa su nehevuu rë.

¹⁷ Sa medo najom rak nebë hil Mehöböp Yesu Kerisi yi Anutu sën Ama los niwëek lo gevong beham natu alam los kwamin beham jak gagek los degwa ni beham jak Kerisi ni nivesa.

¹⁸ Lob sa najom rak ving bē gevong beyi gagek gēp rangah vu ham beham jak ni, gemēm ham jak ni geving nabē ham nevo kwamin in yi menedo. In ggooin ham rak in bē ham natu yi alam bemedo geving yi gēp yagek. Log vongin bē gevong yi ngaa nivesa los arē arē ngahisekē rot vu ham.

¹⁹ Log sa bē ham jak ni nabē Anutu niwēēk bōpata rot kesuu ngaa vahi pin, log nevong niwēēk saga vu hil ving behil ayod neya timu vu yi. Nebē sēn vong ngaa niwēēk bōpata

²⁰ sēn ko Kerisi vēr in alam-diiksēn bevesa lok yah, betung yi ya nedo nema vesa ggēp yagek lo.

²¹ Lob tu ala mekesuu alam bōp los ggev gengaa los arēj, gengaa niwēēk pin sēn denedo yagek babu lo. Yōnon, kesuu ngaa pin sēn arēj neggēp vu dob agi, gesēn arēj rēk berup gēp Buk-tamusēn lo.

²² Log Anutu tung ngaa pin lok ya nema ggovek ya bevong tu Kerisi-yi-alam pin hir yusekē in ngaa pin ala yi.

²³ Lom vong bē Kerisi-yi-alam pin detu Kerisi navi, lob Kerisi sēn nedo lok ngaa pin vu yagek los dob lo nedo lok yi alam pin ti ti ving benero sir yoh vu kwa.

2

Hil Bē Rēk Malad Nama Rēk Kerisi Luk Yam In Hil

¹ Lob wirek ham bē rēk malamin nama na verök yi in ham nekweyēh gagek los nevong ngaa nipaya.

² In ham nesepa lok aggata-dob-yi. Ham nevong ngaa nipaya geham nengamin yes vu memō nipaya hir ala Satan sēn tu ala menegin ngaa pin sēn neggēp yagek babu los dob lo. Gememō sēnē yō nahēn nevong huk lok alam sēn su nengaj yes vu Anutu rē lo ayoj.

³ Wirek og hil naha rak sir gehil medo nesepa lok ngaa sēn hil ahēd neving lo menehevong. Hil ngo nesepa lok ngaa los ayo nevu nevu sēn hil kwad nevo los hil malad anonin lo, gehil su kwad nelah lok rē. Lob Anutu ahē sengēn vu hil rot wirek bevongin bē kevo h il na. Nebē sēn nahēn ahē sengēn vu alam vahi bevongin kevo h sir na agi, in nahēn denesepa lok ngaa nebē sagi.

⁴ Rēk mu Anutu mehō kwa vonginsēn degwa lob kwa pesivin hil pangseñ rot.

⁵ In hil ngaa nipaya tato bē hil rēk malad nama, rēk ma gAnutu vong behil atu mewis nebē sēn vong beKerisi vesa lok yah bekedi rak yah vu bedub lo. Ko hil yah vu yi nyēmasēn, gak su vong lok yah hil ngaa nivesa ti rē.

⁶ Hil atu Yesu-yi-alam lom Anutu ko hil rak ving yi benēr vorot bē hil rēk medo dok ti gēp yagek.

⁷ Nevong nebē saga in bē alam degelē degwata los degwata vu Buk-tamusēn nabē Anutu mehō semusēn degwa yōnon rot, in nevong ngaa nivesa saga vu hil degwa rak Kerisi Yesu.

⁸ Ham su yoh vu bē gwevong ngaa ti dok nah in gweko ham vēr in ham nipaya nyēvewen rē. Gak mu Anutu semu ham rak sēn ham ayomin neya timu vu Yesu lo, bevong ham vēr nyēmasēn.

⁹ Degwa su neggēp vu ngaa nivesa sēn ham nevong lo in bē ham rēk gweko arēmin jak rē.

¹⁰ In Anutu nesemu hil yoh vu yō kwa. Nevong behil atu Kerisi-yi-alam in bē hil gevong huk nivesa vesa sēn kwa vo wirek benēr vorot bē hil gevong lo.

Kerisi Supin Alam Yu Luu Detu Yu Timu

¹¹ Om ham su kwamin birek in sënë: Wirek ham navimin tato ham nebë ham alam-yu-ngwë. Log alam sën denerah* navij lo denenër ham bë 'alam sën su denerah* navij rë' lo.

¹² Og vu buk saga ham su nevo kwamin in Kerisi rë, gak alam Israel denelë bë ham alam-yu-ngwë, log gagek sën Anutu joo rak sir lo, og su joo rak ham ving rë. Log ham su nevo kwamin in ngaa nivesa ti menegin nebë alam Israel rë, gAnutu sogek su nedo ving ham in bë dok vu ham rë.

¹³ Rëk mu mëm gwëbeng sënë og ham sën nedo adingnë wirek lo yam dus vu he Israel, in Kerisi keseñ nikök in ham.

¹⁴ In netu hil mehö-mamer-yi in bë hil medo jevuh ti, lob supin he alam Yuda ving ham alam-yu-ngwë yam. Log kevoh ƙatum sën neruu hil lo ya gesupin hil behil atu alam degwa timu.

¹⁵ In degwa nebë vasap navi bediik mekevoh gagek sën nevong behil nehalë hil paya lo ya. Gagek sën kevoh ya-ë, og yiƙ Horek sën nedeginengin gagek ngahisekë rak he menenërin ngaa vahi vu he ving lo. Log nevong nebë sagi in bë he Yuda geham alam-yu-ngwë behil natu yö yi alam mewis degwa timu bemedo jevuh ti.

¹⁶ Yönon, diiķ rak ƙelepeko* in bë gevong behil natu anon timu begagek sën neggëp vu hil lo nadiiķ na, lok mëm geko hil pin dok ti nah vu Anutu.

¹⁷ Om sën ƙo Bengö Nivesa mamer-yi beyam nér. Vong mamer vu ham sën nedo adingnë lo, gevuh sën nado dus lo ving.

¹⁸ Yönon, Yesu vong behil yu luu ayam lok ti vu Ama, gevong Anon Vabuung yam tatekin aggata vu hil.

Hil Sën Kerisi-yi-alam Lo Og Hil Atu Anutu Yi Dub Sogek

¹⁹ Nebë saga om gwëbeng sënë ham su nebë alam-yu-ngwë los alam nenga nenga rë. Gaƙ ham tu Kerisi-yi-alam geyi nyëg tu ham nyëg, geham nebë alam sën denedo lok Anutu yi beggang ving yi.

²⁰ Log ham nebë beggang sën Anutu lev, gemudeng sën ham nare rak nebë alam sinarë nyéda his losho alam-denenér-gagek-rangahsën. GeYesu tu degwasekë nebë gelöng niwëék sën beggang nyëketu yi.

²¹ Lob ƙadu beggang sekë pin ahon bebeggang anon pin köpek, lob beggang saga tu dub vabuung yön betu Mehöböp yi ngaa.

²² Log Kerisi-yi-alam ham, lob ham nebë beggang sekë sën delev beggang rak beham tu Anutu yi dub in Anon Vabuung dok medo.

3

Paulus Yi Huk Bë Nanér Bengö Nivesa Vu Aläm-yu-ngwë

¹ Nebë saga, om sën sa Paulus seja nado ƙarabus in sën senér Yesu Kerisi rangah vu ham alam-yu-ngwë lo.

² Maƙ ham ngo ggovek bë Anutu vo gagek semusën sën vongin bë nanér vu ham lo vu sa in bë sa ƙaço nök vu ham.

³ Log yiƙ tato gagek sën neggëp vunsën wirek lo rangah vu sa, yoh vu gagek dus sën sa ƙevu yök vu ham wirek lo.

⁴ Om nabë ham natevin, og ham yoh vu bë jaƙ ni nabë seraƙ Kerisi yi gagek sën neggëp vunsën wirek lo ni.

⁵ Anutu su tatekin gagek sënë vu alam sën denedo dob wirek lo ti beraƙ ni rë. Gak gwëbeng og Anon Vabuung tatekin vu Anutu yi sinarë los yi aläm-denenér-gagek-rangahsën mederaƙ ni.

⁶ Log gagek sënë nér bë Yesu Kerisi vong Bengö Nivesa yam in bë ham aläm-yu-ngwë dok nam geving he alam Yuda behil natu alam degwa timu. Lob gagek sën Anutu joo wirek bë gevong vu he lo, og vong vu ham ving.

⁷ Lob Anutu vong semusën vu sa nyëmasën rak yö yi niwëëk, gevong besetu yi hur in bë sa nanér Bengö Nivesa sënë rangah.

⁸ Gaķ sa mehö nig paya gAnutu-yi-alam pin nijvesa kesuu sa. Rëk vong semusën anon saga lok yam sa nemag nyëmasën, in bë sa nanér Kerisi yi ngaa anon nivesa sënnevong in bë dok vu alam-yu-ngwë lo rangah vu sir.

⁹ Log sa tatekin vu mehönon pin nabë Anutu vong gägek sën neggëp kesii wirek lo tök yam rangah banon rak nebë sënë. In gägek sagi yö neggëp kesii lok Anutu ayo vu buk sën tung dob lo rot begwëbeng.

¹⁰ Neggëp kesii wirek in bë ngaahur hir ggev los ngaahur nij wëëk vu yagek babu degelé Kerisi-yi-alam gwëbeng sagi medejak ni nabë Anutu mehö kwa bëp kesuu sir pin.

¹¹ In yö kwa vo nyëdahis meneggëp lok ayo vorot bë hil Mehöbëp Kerisi Yesu rëk gevong ngaa sënë banon jak.

¹² Hil ayod neya timu vu Yesu om sën hil su nahöneng in Anutu mala rë, gak hil naħa rak yi los najom rak ya vu yi nebë sën hil atu yi alam niröp lo.

¹³ Om sën sa bë nanér vu ham nabë ham su newamin jak gesekëmin nama in ngaa maggin sën nedeginengin sa lo rë. Gaķ mu ham napisek in ngaa saga tök vu sa, in netök vu sa rak degwa sën sa neħako Bengö Nivesa yok vu ham lo.

Paulus Vongin Bë Alam Epesus Dejak Ni Nabë Kerisi Ahë Neving Sir

¹⁴ Om sën sa najom rak in ham pangṣen geneketag vu hil Mehöbëp Yesu Kerisi Ama Anutu bë dok vu ham.

¹⁵ In alam yagek-yi los dob-yi pin degwaj yi.

¹⁶ Sa najom rak vu yi nebë: Ngaanon los niwëëk nivesa pin neggëp vu yi, om gevong Anon Vabuung nök vu ham in bo ġadu dok ham ayomin beham bare niwëëk.

¹⁷ Gesa najom rak nebë: Ham ayomin na timu vu Kerisi, lom mëm yö rëk medo dok ham ayomin. Lob ham jak ni nabë Anutu ahë neving ham rot, bemëm ham bare niwëëk jak degwa saga, nabë sën kele gegä neluk ya dob benare niwëëk.

¹⁸ Bemëm ham los Anutu-yi-alam pin rëk jak ni nabë Anutu ahë neving hil pangṣen rak buk pin kesuu ngaa vahi pin, gesu mala nenga in hil ma ni nelëlin hil rë.

¹⁹ Gesa najom rak bë ham jak ni nabë Kerisi ahë neving hil rot kesuu ngaa pin sën hil mehönon narak ni lo. Om mëm Anutu rëk dok medo ham ayomin begevong beham nabë yi, gengaa nipaya ti su gëp vu ham. Gaķ ham gwevong ngaa pin nabë sën Anutu nevong lo.

²⁰ Log hil gako Anutu arë jak, in yö yoh vu bë gevong ngaa bëp bëp vu hil kesuu ngaa pin sën hil ayoh vu bë ketag in los kwad bo lo. Nevong ngaa nebë saga rak yö niwëëk sënnevong huk lok hil ayod lo.

²¹ Nebë saga om hil sën Kerisi-yi-alam hil lo, og hil los Kerisi Yesu ngo medo gaķ Anutu arë jak noh vu buk pin degwata los degwata. Yonon.

4

Hil Sën Kerisi-Yi-Alam Hil Lo Atu Kerisi Anon

¹ Sa nado ƙarabus in Mehöbëp yi mehö sa. Om sa bë nanér vu ham nabë Anutu ggooin ham rak, om ham gwevong ngaa pin nivesa noh vu sën kwa nevo bë yi alam degevong lo.

² Ham su gweko ham jak, gaķ ham malamin yes beham nahubin ham, geham najom ham ahon geham su bo dok ngaa nipaya sën ham vahi denevong vu ham lo, gaķ ham ahëmin geving ham.

³ Ham nimin wëæk in ham su basuh ham, gaķ ham medo jevuh ti nabë sën Anon Vabuung ahë neving bë ham gwevonḡ lo. In nabë ham gwelë ham nivesa bemedo jevuh ti, og saga rëk naduu ham ahon beham natu degwa timu.

⁴ In yik hil atu anon timu, geyik Anon Vabuung timu nedo, log ham bo kwamin in sën Anutu ggooin ham rak lo.

⁵ Ké! Yik hil Mehöböp timu nedo, gehil nehevong ving ggëp ti, gehil naripek bël ggëp ti.

⁶ Log yik hil Anutu timu nedo. Hil pin Amad yi, genetu hil pin alad, genevong behil pin nehevong yi huk, genedo lok hil pin ayod.

⁷ Rëk Kerisi vo yi semusën ti ti ggelek hil pin, behil haço nyëmasën yoh vu yö kwa.

⁸ Yoh vu sën dekevu meneggëp lok Anutu-yi-ķapiya lo nebë:

“Kesuu alam sën denesis begö vu yi lo
beduu sir ahon,
log mëm rak yah vavunë
bevo semusën ggelek mehönon nyëmasën.”

⁹ Rëk gagek sën nér agi bë rak yah vavunë om saga mak tato bë luk yam dob sën neggëp gebinë agi mugin.

¹⁰ Gaķ mehö sën luk yam lo, yiķ mehö sën rak yah vavunë mekesuu yagek teb pin lo, lob rak yah vavunë in bë natu ala megegin ngaa pin.

¹¹ Log vo semusën aggagga vu yi alam nebë sënë: Vahi denetu sinarë, gevahi denetu alam-denenér-ǵagek-rangahsën, gevahi deneko lok nyëg medenenér Bengö Nivesa vu alam dahis. Vahi denegin Kerisi-yi-alam gevahi denetu tatovaha.

¹² Nevong yi semusën ggelek nebë sënë in bë Anutu-yi-alam pin denatu anon timu medegevong yi huk mededok vu sir, geKerisi-yi-alam ngahijsekë jak bedebare niwëek.

¹³ Rot behil pin gevong gagek gëp ti, gehil pin ajaķ Anutu nalu ni, lob mëm hil natu mehönon yohvu nabë Kerisi sën mehö yohvu geniröp los dahis lo.

¹⁴ Rëk mu hil su medo gevong ngök ngök nabë hurmahen. Bë hil gevong nabë saga, og mehönon pin hir gagek sën kwaj nevo medenenér lo rëk geko hil nah menom nabë sën sang neko kele nema los ris. Mehönon kuungsën rëk dekepë hil galam nipaya los kwaj rëk detetuhin hil.

¹⁵ Rëk mu nabë hil ahëd geving hil benanér gagek anon mu, og hil rëk nabë Kerisi behil gevong ngaa pin nabë sën nevong lo, geyö rëk natu yusekë begegin hil pin.

¹⁶ Saga nebë sën yusekë nesupin mehöti ni len ti ti pin in bë semu anon jak. Gehil pin ti ti nebë telitek menelok vu anon bevo niwëek vu navi. Gelen ti ti nevong huk agga ti ti yoh vu sir. Gemëm ahëj neving sir mesir bög nerak lok ti medenare niwëek medenetu anon timu.

Kerisi-yi-alam Desepa Dok Aggata Mewis

¹⁷ Ham tu Mehöböp yi alam om sa bë nanér niwëek vu ham nabë ham su gwevong ngaa jeggin jeggin nabë sën alam dahis denevong lo. In su denesepa lok ngaa anon rë, gaķ kwaj nevo ngaa meris meris mu.

¹⁸ Alam saga og denedo lok malakenu, om sën su deyoh vu bë deseggi gagek medejak degwa ni rë. Anutu vongin bë gevong medemeda malaj-tumsën rëk ma gedenedo adingnë, in ayoj ni tebö in yi gesu denerak ni rë.

¹⁹ Alam dahis og su deyoh vu bë deseggi ngaa nipaya los ngaa nivesa medejak ni rë, om sën deggerin sir yah bemedo mekwaj nevo ngaa sën maluh

los avëh denevun sir in lo mu pangsen. Log malaj anonin ngaa nipaya pin bedeneya vu pangsen.

²⁰ Rék Kerisi su nér bë ham gwevong nabë sënë rë.

²¹ Ma mak ham su ngo Kerisi yi gagek anon sën he netahu ham lok lo rë?

²² Gagek sënë nebë ham nakah ngaa mugengsën sën ham nevong wirek lo vër in ham, geham gwevuu ham ayomin wirek-hen-yi na. In ngaa mugeng og nesepa lok ngaa nipaya sën ham malamin anonin lo, genevong beham nimin paya nerak.

²³ Om ham ayomin mewis jak geham kwamin bo ngaa nivesa mu.

²⁴ Geham jöp gagek anon niröpsen-yi los vabuung dok nah ham, beham natu mewis jak benimin nabë Anutu.

²⁵ Hil atu alam degwa timu om ham gwevuu gagek lahsën vun los gagek kuungsën pin na, geham nanér gagek los anon mu vu ham.

²⁶ Bë ham ahëmin sengën og ham gwegin ham nivesa in ngaa nipaya rék gëp vu ham, gak ham ahëmin nakul beham gwero gagek pevis gehes mala su duk na.

²⁷ In nabë nama og ham rék tatekin aggata vu Memö Nipaya Satan berék kepë ham.

²⁸ Log mehö sën neggodek ngaa lo, og su godek ngaa ti gökin nah. Gak yö sero huk ti megevong jak nema niröp in geko monë teka jak medok vu yi, gerék dok vu mehö ngwë sën nerak vu in ngaa lo geving.

²⁹ Log ham su nanér gagek jeggin jeggin berup ham avimin. Gak ham bosek menanér gagek nivesa mu in dok vu alam sën denengo lo mesemu sir.

³⁰ Anutu yi Anon Vabuung lok ya nedo ham ayomin in bë tato namugin behil ajak ni nabë Anutu rék geko hil vër in ngaa nipaya nyëvewen behil anah medo geving yi. Om ham su gwevong bAnon Vabuung ayo maggin jak.

³¹ Ham su gwelë mehö ngwë paya, geham su ahëmin sengën jak, geham su gwevong paang, geham su nanér pelésen jak mehö ngwë, geham su ahëmin nipaya vu mehö ngwë.

³² Gak ham gwelë ham nivesa, geham dok vu ham. Log ham su kwamin bo ngaa nipaya sën mehö ngwë denevong vu ham lo. Gak ham kwevoh na nabë sën Anutu kwa nevo Kerisi benekevoh ham ngaa nipaya ya lo.

5

Hil Sepa Dok Ngaa-Rangah-Yi

¹ Anutu ahë neving ham beham tu nalu lo, om ham sepa dok vaha begwevong ngaa noh vu sën Anutu nevong lo.

² Log ham medo gwevong ngaa los ahëmin geving mehönon pin, nabë sën Kerisi ahë neving hil belok yah hil bed lo. Lob saga rék natu seriveng nabë seriveng reggu nivesa sën denevesi in reggu nivesa berup na vu Anutu lo.

³ Log baggëb los ngaa ningöhek sën hil navun hil in lo, gengaa nipaya sën ham ayomin nevu nevu in lo, og ham sën Kerisi-yi-alam ham lo, ham su bengwëng jak, in saga su yoh vu rë.

⁴ Ham su nanér gagek nipaya paya berup avimin, geham su sevérin gagek kwamasen-yi, geham su nanér gagek jeggin jeggin sën su yoh vu rë lo genanöp in. In ngaa nebë saga og su yoh vu bë ham gwevong rë, gak ham nanér ham kwamin vesa vu Anutu in ngaa nivesa vesa pin sën nevong vu ham lo.

⁵ In ham rak ni ggocek bë mehö sën neggodek avëh avö, gemehö sën nevong ngaa ningöhek, gemehö sën ahë neving baggëb benevong jeggin jeggin lo, sënë nebë nesepa lok ngaa kuungsën wirek hen nebë jepö los nyëg gebus

beço arëj rak, og alam nebë sënë su deyoh vu bë dedok na Kerisi luho Anutu hir nyég rë.

⁶ Ham su gwebë nengamin vu alam sën denevongin bë detetuhin ham beham gwevong ngaa nipaya lo. In Anutu ahë sengën vu alam sën denekayëh aye medenevong ngaa jeggin jeggin nebë agi, log rëk bo nyëvewen vu sir geving.

⁷ Om ham los su gwebë dok ti.

⁸ In ham nedo lok malaķenu wirek, rëk gwëbeng og Mehöböp nevong beham nedo lok rangah, om ham gwevong ngaa pin nabë alam sën denedo lok rangah lo.

⁹ In alam sën denedo lok rangah lo, og denevong ngaa nivesa mu los ngaa yohvu, gedenesepa lok ǵagek anon.

¹⁰ Ham seggi ngaa pin bemalamin sepa ngaa sën Mehöböp ahë neving lo.

¹¹ Ham noh nenga in ngaa nipaya los ngaa malaķenu-yi in su nelok vu hil rë, gak ham tato rangah vu alam nabë ngaa nebë saga og nipaya.

¹² In ngaa nipaya pin sën denevong vunsën lo, og hil su bengwëng jak, in hil nid nemum in.

¹³ Gaķ ngaa pin sën neggëp rangah lo, og alam pin denelë medenerak ni,

¹⁴ in ngaa pin sën rangah gelu rak lo, og neggëp rangah rot. Nebë ǵagek sën dekevu meneggëp lo nebë:

“Hong sën genewëp lo! Kwedi!

Gwevuu diiķsēn na in

lob Kerisi gevong benyëg geheng in hong
gegemedo dok rangah!”

¹⁵ Om ham gweġin ham nivesa. Ham su gwevong ngaa jeggin jeggin nabë alam kwaj masën, gak ham gwevong ngaa pin nabë alam los kwaj.

¹⁶ Ham su basap buk na meris rë, gak ham nimin wëek megwevong huk jak buk pin, in ngaa nipaya neggëp lok buk sën hil nado agi.

¹⁷ Om ham su gwevong nabë sën alam kwaj masën denevong lo, gak ham kwamin bo mejaķ ngaa sën Mehöböp ahë neving lo ni.

¹⁸ Geham su nanum mekweyevin, in saga nevasap ham beham rëk nimin paya jak, gaķ mu Anon Vabuung napup ham ayomin og mëm.

¹⁹ Ham medo gwevong Anutu yi sengii los raro, gegwevong tarot nivesa sën gadu ham kenumin, geham gwevong raro dok ham ayomin los kwamin vesa vu Mehöböp.

²⁰ Geham nanér vu Anutu jak buk nabë ham ahëmin nivesa vu yi in ngaa pin sën nevong benetök vu ham lo. Ham nanér nabë saga vu hil Amad Anutu jak Mehöböp Yesu Kerisi arë.

Gagek Rak Maluh Los Venëj

²¹ Log ham su gweko ham jak vu arimin, gaķ ham dahun ham in lob saga geko Kerisi arë jak.

²² Log ham avëh, ham ġurek reggamin babuj nabë sën ham nehurek Mehöböp babu lo.

²³ In ham reggamin tu ham alamin menegin ham nebë sën Kerisi tu yi alam alaj meneķo sir yah vu Anutu lo.

²⁴ Om avëh nengaj yes vu reggaj in ngaa pin nabë sën Kerisi-yi-alam pin nengaj yes vu Kerisi lo.

²⁵ Log ham maluh! Ham ahëmin geving ham venëmin nabë sën Kerisi ahë neving yi alam pin bediik lok yah bej

²⁶ in bë gevong benij röp los nij mewis jak lo. Log neripek sir rak bël los nevong yi ǵagek vu sir,

²⁷ in bë denatu yi alam los nij veseek benijvesa jak, gengaa ningöhek ma ngaa nipaya su gëp vu sir, log mëm rëk gevong bedenatu yi ngaa vabuung gengaa nipaya nama na verök yi in sir.

²⁸ Om ham maluh! Ham ahëmin geving ham venëmin nabë saga. Ham ahëmin geving ham venëmin nabë sën ham ngo ahëmin neving ham navimin lo, in mehöti sën ahë neving venë lo, og yö ahë neving yi.

²⁹ In mehöti su ni nelëlin yö navi rë, gaķ yö nevet yi menegin yi nivesa rot nebë sën Kerisi yö negin yi alam lo.

³⁰ Kerisi negin hil nivesa in hil nebë yi reggos los sekë gehil atu navi len ti ti.

³¹ Yoh vu sën Anutu yi gagek nér lo bë, “Maluh rëk gevuu ama lu ata genapiik vu venë beluho denatu anon timu.”

³² Log gagek vunsën sënë og degwa bëpata ngwë neggëp. Yonon, nenér rak Kerisi losho yi alam lo ving.

³³ Rëk mu ham maluh pin, ham ti ti ngo ahëmin geving venëmin nabë sën ham ngo ahëmin neving ham lo. Log ham avëh, og ham gurek reggamin babuj.

6

Gagek Rak Hurmahen Losho Amaj Lu Ataj

¹ Log ham hurmahen, ham huk neggëp. Ham tu Mehöbëp yi alam, om ham nengamin yes vu ham amamin lu atamin megwevong noh vu hir gagek.

² In Anutu yi horek nér bë, “Gegurek amam lu atam babuj.” Lob horek saga tu ham Horek muginsën geyi gagek semusën neggëp ving.

³ Gagek semusën sënë nebë, “Ham rëk medo nivesa meham medo hus adingsekë rot gëp dob.”

⁴ Log ham alam hib, ham su gwevong paya vu ham nalumin lo bahëj sengën vu ham, gaķ ham gwegin sir nivesa bedesepa dok Mehöbëp yi gagek los degevong ngaa pin niröp.

Gagek Rak Hur Losho Alaj

⁵ Log ham hur, ham nengamin yes megwevong noh vu mehö sën tu alamin menegin ham lo aye. Ham gönengin sir, geham ayomin na timu vu sir nabë sën ham nevong vu Kerisi lo.

⁶ Geham su gwevong huk jak malaj mu in nabë ahëj nivesa in ham, gaķ ham gwevong nivesa vu sir, in ham tu Kerisi yi hur beham nesepa lok Anutu kwa los ayomin timu.

⁷ Ham su gwevong huk in nabë mehönon degelë ham nivesa, gaķ ham kwamin vesa megwevong huk los niwëëk in Anutu gelë ham nivesa.

⁸ In ham nerak ni vorot bë: Nabë ham gwevong huk nivesa geham su nimin tebö rë, og Anutu rëk gevong nyëvewen dok nah vu ham sën tu hur lo, gevü ham sën tu ala lo geving.

⁹ Log ham sën tu ala lo, ham gwegin ham hur nivesa geving. Ham su gwevong paang los nanér gagek nipaya jak sir, in ham rak ni bë ham los ham hur ham alamin timu nedo yagek benelë ham pin neggëp ti.

Kerisi-yi-alam Nebë Alam-begö-yi

¹⁰ Log arig lo, sa gagek hus sënë nebë: Ham nimin wëëk menatu Mehöbëp yi alam yönö! Yi mehö niwëëk ata, om ham gweko niwëëk vu yi.

¹¹ Ham jöp Anutu yi kelenavi los ngaa sën neggërin begö lo dok na ham navimin, in ham bare niwëëk gengaa sën Memö Nipaya Satan nevong in bë tetuhin ham lo su kepë ham.

¹² In hil su nasis begö vu mehönon rë, gaķ hil nasis begö vu ggev los ngaa niwëek sën denegin ngaa malakenu-yi lo, gevü memö nipaya sën denegin yagek babu lo.

¹³ Om ham jöp Anutu yi kelenavi los ngaa sën neggérin begö lo pin dok na ham, in nabë buk nipaya natök vu ham, og ham bare niwëek bengis begö rot begovek na, gemëm ham medo.

¹⁴ Ham gwevëh gagek anon gëp ham balomin beham bare. Geham gw-evong ngaa niröp mu in gérin ham newamin.

¹⁵ Log ham jöp Bengö Nivesa sën nevong behil ayod neto revuh lo dok na ham vahamin natu ham suu, in ham bare niwëek geham su jöpek.

¹⁶ Log ham ayomin na timu vu Yesu jak buk, lob saga natu ham kelenavi sën gérin ham navimin pin lo, in Memö Nipaya Satan yi apop sën netum daggen lo pin dejak vu medenakul.

¹⁷ Log ham kwamin bo sën Kerisi ko ham yah vu Anutu lo besaga natu ham aseeng sën ham nabun yumin dok in gérin begö. Geham gweko gagek sën neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo pin in Anon Vabuung gevong benatu ham paep-yu-anil beham ngis begö jak.

¹⁸ Log ham najom jak los kwetäg vu Anutu buk gerangah, gAnon Vabuung rëk dok vu ham. Ham su nimin teböl! Gaķ ham pasang najom jak in Anutu-yi-alam pin.

¹⁹ Log ham najom jak in sa geving nabë sa bengwëng og Anutu gevong gagek berup savig besa nanér Bengö Nivesa sën neggëp kesii wirek lo nam rangah, gesa su gönengin mehönon malaj.

²⁰ Setu Bengö Nivesa sënë yi hur ti in nanér rangah, lom deduu sa besën seyam nado karabus agi. Om ham najom jak nabë sa su göneng in mehönon megevuu huk sënë na, in saga og su yoh vu rë, gaķ sak nanér rangah metatekin mena rot.

Gagek Hus

²¹ Hil arid Tukikus neloķ vu sa balu nehevong Mehöböp yi huk lob sa ahëg neving yi. Lob neyök vu ham berék nanér sa los ngaa pin sën netök vu sa lo rangah vu ham bemëm ham jak huk sën sa nehevong lo ni.

²² Yiķ sa hevong yi meyök vu ham rak degwa sënë in bë nanér sa bengög vu ham begevong beham nimin wëek jak.

²³ He arimin ham, om hil Amad Anutu luho hil Mehöböp Yesu Kerisi degevong beham pin ayomin gëp revuh, geham ahëmin geving ham, geham ayomin na timu vu luho.

²⁴ Luho degevong semusën vu ham sën ham ahëmin neving hil Mehöböp Yesu Kerisi rot menedo lo.

Kapiya Sën Paulus Kevu Vu Kerisi-yi-alam Vu Pilipi

¹ Kerisi Yesu yi hur sa Paulus geTimoti, balu ķevu kapiya sënë yök vu ham Pilipi pin sën Kerisi Yesu yi alam ham lo, ving ggev sën denegin dub los alam sën denelok vu ham lo.

² Hil Amad Anutu luho Mehöböp Yesu Kerisi degevong semusën vu ham bedegevong ham ayomin gëp revuh.

Paulus Kwa Vesa Vu Anutu

³ Sën sa kwag nevo ham lo, og sa najom rak vu sa Anutu los kwag vesa in ham rot.

⁴ Lob sën sa neketag vu Anutu bë dok vu ham lo, og sa neketag los ahëg nivesa in ham.

⁵ Sa kwag vesa in ham nelo vu sa gesa nanér Bengö Nivesa rangah. Vu nyëdahis rot beverup gwëbeng.

⁶ Lob serak ni ggovek bë Anutu yö vong huk nivesa lok ham ayomin vu nyë dahis, lob yö rëk medo gevong rot begovek na dok buk sën Kerisi Yesu duk nom lo.

⁷ Log sën sa kwag vesa in ham lo, og sagač yoh vu. In buk vahi og sa nado ķarabus, log buk vahi og sa nehevong huk in bë gadu Bengö Nivesa balam degevong geving niwëëk. Lob nelo buk saga pin, og ham kwamin nevo sa, om huk sën sa nehevong banon nerak menesemu alam vahi lo, og yič ham nevong huk sagi ving behil kwad vesa lok ti, om sën sa kwag nevo ham yoh vu buk pin.

⁸ Senér yönö neggp Anutu mala bë sayog nepebip sa in bë senök galë ham pin, in sahëg neving ham nebë sën Kerisi Yesu ahë neving ham lo.

⁹ Lob sa najom rak in ham bë ham ahëmin geving ham niwëëk rot noh vu buk pin bena meböpata jak. Gesa najom rak ving bë ham natök vu kwa nivesa rot beham seggi ngaa pin,

¹⁰ in ham jak ni nabë nivesa ma nipaya. Nabë saga in ham natu alam yohvu gengaa nipaya su gëp vu ham rë, rot bena berup dok buk sën Kerisi duk nom lo.

¹¹ Lob ngaa niröp sën Yesu Kerisi yoh vu bë gevong banon jak dok hil ayod lo napup ham ayomin rot. In sënë rëk geko Anutu arë jak nabë mehö niwëëk los arë böpata.

Paulus Ya Ķarabus Lob Sënë Lok Vu Bengö Nivesa

¹² Arig lo, sa bë ham jak ni nabë ngaa sën tök vu sa agi, og su ggërin Bengö Nivesa rë. Gak nelo vu meneya rot.

¹³ In alam-begö-yi pin sën denegin mehö-los-bengö Sisar* yi beggang lo, galam vahi pin, og derak sa nič ggovek ya bë seyam ķarabus in Kerisi yi hur sa.

¹⁴ Lob arig lo ngahisekë sën ayoj neya timu vu Mehöböp lo kwaj nevo sa bë seyam ķarabus, lob ayoj niwëëk rak in sënë, lob devuu ggönengsën ya genij wëëk rak medenér Anutu yi gagek rangah.

¹⁵ Yonon, sir vahi og ahëj nipaya in sarëg ya, lob denevong in bë dedahun sa, om sën denenér Kerisi yi gagek rangah rak degwa sënë, rëk sir vahi og ahëj nivesa medenenér Kerisi arë los ayoj niröp.

¹⁶ Alam sënë derak ni bë sa nado sënë in bë sa gadu Bengö Nivesa, om sën ahëj neving sa medenenér gagek rangah.

¹⁷ Rék sir vahi og denenér Yesu yi gagek in bë degeko yö aréj jak. Gał ayoj su niröp rë. Yonon, denevong in bë debo maggin la dok na geving vu sa dok karabus.

¹⁸ Rék yik sagak ngaa meris. Bë denanér los ayoj niröp, ma su denanér los ayoj niröp rë, og yik ggovek. Denenér Kerisi yi gagek rangah, om sa kwag vesa in sénë, gesék kwag vesa rot.

¹⁹ In serak ni bë ngaa sénë rék dok vu sa besék medo nivesa, in serak ni ggovek ya bë ham nejom rak yoh vu buk in bë dok vu sa, lob Yesu Kerisi yi Anon Vabuung gadu sa.

²⁰ Sa navo kwag in ngaa timu, gesa hevong ving bë rék anon jak nabë: Sa su rék nig namum in ngaa sén sa nehevong ggëp dob lo ti rë. Gał nabë sa nadiik, ma nabë sa medo vesag, og sa bë gevong ngaa pin sénë los nig wëek in geko Kerisi aré jak. Vu pehi sénë, genoh vu buk pin.

²¹ In sa og sa kwag nevo nebë sénë: Nabë sa medo vesag og nivesa, in setu Kerisi-yi-alam ti ggovek ya. Gał nabë sa nadiik og nivesa rot, in sëk medo geving Kerisi yonon.

²² Rék mu nabë sengo nahën medo vesag vu dob, og sëk gevong huk vahi geving banon jak, om mak sëk gevong nabë va? Sa dugin!

²³ Sa kwag luu luu in sénë. Sa bë nadiik bena medo geving Kerisi in sénë nivesa rot.

²⁴ Gał mu nabë sengo nahën nemedo dob, og yik nivesa rot, in mëm sëk medo medok vu ham rë.

²⁵ Om sa kwag neya timu meserak ni bë mak sëk medo vesag medok vu ham in ham gwevong geving niwëek bekwamin vesa rot.

²⁶ Nebë saga, om nabë dekevelekin sa besenök berup vu ham gökin, og ham rék kwamin vesa in begweko Kerisi Yesu aré jak pangsen.

Alam Pilipi Losho Paulus Degebë Dok Ti Medengis Begö In Bengö Nivesa

²⁷ Rék mu ham sepa dok Kerisi yi Bengö Nivesa niröp in nabë senök galé ham, og sejaq ni. Ma nabë sa gango ham bengomin mu, og yik ggovek, gesék gango nabë ham ahëmin neving ham menare lok ti, bayomin ti, benelok vu ham menesis begö in Bengö Nivesa in bë na meniwëek jak balam degevong geving.

²⁸ Sa hevongin bë gango ham bengomin nabë ham su nehönengin alam sén denekeyeh ham gagek lo rë. Gał sa bë gango nabë ham nare niwëek. Bë ham bare niwëek nabë saga, og saga netato bë rék malaj nama. Log netato ving bë Anutu rék geko ham nah vu yi beham medo nivesa.

²⁹ In Anutu su vo semusën sénë vu ham bë ham ayomin na timu vu Kerisi mu rë, gał vo semusën ngwë vu ham bë kwerë maggin vahi geving in ham tu yi alam.

³⁰ Yik hil nasis begö ggëp ti in Bengö Nivesa, nebë sén ham lë gesa nehevong wirek lo, genebë sén ham ngo bë sa nahën nehevong gwëbeng agi.

2

Hil Dahun Hil Gahëd Geving Arid Lo

¹ Mak ham neko niwëek vu Kerisi? Kerisi ahë neving ham lom saga vong beham ayomin to revuh-a? Gemak Anon Vabuung neduu hil tu alam yu timu? Gemak ham ahëmin neving mehönon gekwamin nevongin sir-a?

² Om nabë nebë saga og mëm ham sepa dok kwa timu. Ham ahëmin geving ham anon rot, beham medo jevuh ti, beham malamin sepa huk timu. Bë ham gwevong nabë saga, og ham rék gwevong besa kwag vesa bëpata rot.

³ Ham su kwamin bo ham mu beham gweko ham jak. Gač ham gurek alam vahi babuj geham kwamin bo sir nabë dekesuu ham rak ngaa nivesa.

⁴ Geham su gwegin ham ngo ham ngaa mu, gač ham gwegin mehö ngwë hir ngaa geving.

Kerisi Dahun Yi Lob Anutu Ko Arë Rak

⁵ Ham kwamin bo ngaa nabë sën Kerisi Yesu nevong lo.

⁶ Anutu sogek yi,

rëk mu su kwa nevo bë najom aggata sën luho Anutu neggëp ti lo ahon rë.

⁷ Gač vuu aggata sënë ya getu mehönon rak,
bevong ngaa nebë hur meris.

⁸ Tu mehönon bedelë yi nebë mehönon sogek,
rëk mëm yö dahun yi genesepa lok Anutu aye rot bediik.
Yönon, diiķ rak kelepeko* nebë alam nij paya.

⁹ Om sën Anutu ko yi rak, rak yiğ degwa sënë,
beko yi rak yah vavunë rot.
Lob tung ggev ti sën kesuu ggev vahi pin lo rak yi.

¹⁰ In nabë degengo Yesu arë,
og alam pin vu yağek gevü dob gevü dob gebinë
rëk dengun lusej vu yi.

¹¹ Log mehönon pin rëk denanér rangah dok ayej nabë:
Yesu Kerisi tu Mehöbop.
Gedegeko Ama Anutu arë jak nabë saga.

Hil Najëh Nabë Betuheng

¹² Om sa mehö lo! Ham ngo medo gwevong noh vu sayeg nabë sën ham nevong aga. Yönon, sën sa nado ving ham wirek lo og ham nevong, gač gwëbeng sënë senço nado adingnë, om ham pasang gwevong nabë saga. Anutu ko ham yah vu yi om ham ayomin na timu beham göneng in yi begurek babu in mëm rëk geko ham nah vu yi beham medo geving yi vu tamusën.

¹³ In hil arak ni bë Anutu nevong huk lok ham. Yö nevér ham kwamin, lob mëm ham nevong ngaa yoh vu sën ahë neving lo.

¹⁴ Log ngaa pin sën ham gwevong lo, og ham gwevong los nimin yes, gač ham su gwevong ayemin vu los gök ham in.

¹⁵ Ham gwevong nabë sënë in ngaa nipaya su gëp vu ham, gač ham medo niröp nabë sën Anutu nalu ham lo. Yönon, ham nedo lok alam nij paya los alam gagek tetuhinsën vuheng, rëk mu ham rëk najëh jak sir nabë betuheng.

¹⁶ Ham nanér gagek sën yoh vu bë gevong bemehönon demedo malaj-tumsën lo vu sir in mëm sa napisek in dok buk sën Kerisi duķ nom dob lo. In sëk jak ni nabë sa su nevasap sa menehevong huk meris rë.

¹⁷ Alam Yuda denesis reggu tu seriveng, lob denekeseh wain rak ving, lob yiğ sën ham ayomin neya timu vu Kerisi lo nebë seriveng saga. Log nabë dengis sa, og yiğ ggovek, in sa nig kök rëk keseh nabë wain sën denekeseh rak ham seriveng lo, lob sëk kwağ vesa geving ham.

¹⁸ Om yiğ ham kwamin vesa geving nabë saga behil kwad vesa dok ti.

Timoti Yi Gagek

¹⁹ Nabë Mehöbop Yesu kwa bo, og sëk gevong Timoti nök vu ham, lok mëm rëk nom nanér ham bengömin vu sa besa kwağ vesa.

²⁰ In su sa mehö ngwë nedo balu kwamin nevo ngaa neggëp ti nebë Timoti rë. Yö kwa nevo ham rot bë dok vu ham.

²¹ Gāk alam vahi pin og yō denegin yō hir ngaa gesu kwaj nevo Yesu Kerisi yi huk rē.

²² Rēk Timoti og ham rak ni bē yi mehō nivesa benelok vu sa in Bengō Nivesa nebē sēn hurmahen ti nelōk vu ama.

²³ Sa bē gevong yi nök pevis vu ham, rēk mu sejāk ngaa sēn rēk natök vu sa lo ni namugin lok mēm.

²⁴ Rēk mu sa hevong ving bē Mehöbōp rēk tatekin aggata gesengo rēk nök vu ham geving.

Epaproditus Yi Gagek

²⁵ Log sa kwag nevo bē mak sēk gevong hil arid Epaproditus nah vu ham gökin pevis. Wirek ham vong yi lok yah ham bömin beyam lok vu sa, balu nehevong huk lok ti galam desis begö vu aluu in Bengō Nivesa.

²⁶ Rēk tum nevo kwa in ham bē nök gelē ham. Gayo maggin rot in ham ngo bē nirak.

²⁷ Yōnon, nirak bōpata lob dus rak bē nadiik na. Rēk Anutu kwa vongin aluu belok vu yi in bē su nadiik besayog maggin bōpata rot rē.

²⁸ Om sēn sa kwag nevo rot bē sa gevong yi nök pevis beham gwelē yi gökin bekwamin vesa lob mēm sa maggin rēk ahē yes jak teka geving.

²⁹ Om ham gweko yi nök vu ham los kwamin vesa in Mehöbōp yi hur yi. Geham gweko alam nabē sēnē arēj jak.

³⁰ Dus rak bē nadiik dok Kerisi yi huk. In ham su yoh vu bē dok vu sa rē, om sēn lok yah ham bömin benelok vu sa, rēk tȫk vu niraksēn sēnē bedus rak bē nadiik.

3

Mehöti Sēn Ayo Na Timu Vu Kerisi Lo, Og Yi Mehö Yohvu Yōnon

¹ Arig lo, sa bē semu gagek sēnē hus nabē ham kwamin vesa in Mehöbōp. Sa nanēr gagek timu sēnē yoh vu buk, rēk mu sa su rēk nīg tebō jak in rē, in gagek saga rēk gadu ham.

² Ham gwegein ham in alam sēn denevong huk nipaya nebē anöö bemēn lo. Ham gwegein ham in alam nij paya sēn denevongin bē dekepē ham lo. Geham gwegein ham in alam sēn denevongin bē degerah* ham navimin in mēm ham natu Anutu-yi-alam lo.

³ In degwa su neggēp vu ngaa saga rē, gāk hil sagi og Anon Vabuung nelok vu hil behil nehāko Anutu arē rak, om hil atu yi alam sogek. Hil su kwad nevo navid rē, gāk hil napisek in Kerisi Yesu yō timu.

⁴ Yōnon, mak senge yoh vu bē kwag bo sa navig. Nabē mehō la kwaj nevo sēn derah* navij lo bē yoh vu bē geko sir nah vu Anutu, og seyoh vu bē nanēr rot kesuu sir.

⁵ In satag ko sa lob buk tu nemadvahi-bevidek-löö lob derah* sa navig. Sak Israel ti. Sa degwa vu Benyamin. Sak Hibru ti gesamag lu atag og Hibru ving. Log sa Parisai* ti gesa nesepa lok Moses yi horek nebē sēn sir lo.

⁶ Sa nig wēēk rot bē sa gevong Anutu yi huk, om sēn wirek og sa nasis Kerisi-yi-alam rot. Rēk mu nabē mehöti seggi sa jak Moses yi horek, og rēk gelē nabē sa nesepa lok pin los dahis.

⁷ Lob wirek sa hekuung bē ngaa pin sēnē og ngaa bōp rot, lok tum sehērin sa tu Kerisi yi mehō lob serak ni bē ngaa pin sēnē og yik ngaa meris.

⁸ Sa su nanēr rak Yuda hir ngaa mu rē. Gāk serāk ni bē Kerisi Yesu tu sa Mehöbōp, om sēn sa nehalē ngaa vahi pin bē ngaa meris. Sa nesepa lok Kerisi vaha, besa hevuu ngaa vahi pin ya, besa nehalē nebē laa, gesa bē najom Kerisi ahon

⁹ benatu yi mehö. Yonon, Horek su yoh vu bë gevong besa natu mehö yohvu rë. Rëk sayog neya timu vu Kerisi, om sën Anutu nér sa bë sa mehö yohvu, in Anutu nenér mehönon bë sir alam yohvu degwa rak sën ayoj neya timu vu Yesu lo.

¹⁰ Sa bë sejak Kerisi ni yonon. Gesa bë gaço niwëëk vu yi in diik gekedi rak yah. Sa hevongin bë gaço kerus nabë sën kōlo, gesa bë sa su kwag bo sa, gak sa bë dahun sa nabë sën Kerisi dahun yi bediik lo.

¹¹ Sa nehevong nebë sënë, in sa kwag nevo bë rëk gevong besék qedi jak nah gëp bedub geving.

Paulus Serög Niwëëk In Bë Geko Kupek Nivesa Vu Yagek

¹² Yonon, sa su kwag nevo bë sa nehevong ngaa pin saga niröp beseyoh vu ggovék ya rë. Gak sengo nesepa lok ngaa pin sënë rot in bë sëk gaço nyëvewen nivesa sën Kerisi Yesu ggooin rak in bë gevong vu sa lo.

¹³ Arig lo, sa su rëk gaço sa jak nabë sa hako anon ggovék ya rë. Gak yik sa nanér gagek timu sënë nabë: Sa hevuu ngaa wirek hen pin ya, gesa nehevong huk niwëëk in bë sa gaço ngaa tamusën-yi.

¹⁴ Sa neserög niwëëk in bë sa natök na telig vewen sën lo medegebë sarëg, lok mëm Anutu tahi sa mesena vavunë megaço nyëvewen jak Kerisi Yesu yi huk.

¹⁵ Om hil sën Anutu nér hil nebë hil alam yohvu lo, hil pin kwad bo gagek gëp ti nabë hil gevong nabë sagi. Rëk nabë ham kwamin nevo gagek ngwë yööhu, og Anutu rëk tatekin ham kwamin.

¹⁶ Rëk mu gagek anon sën hil nesepa lok agi, og hil ngo najom ahon menapiik vu.

¹⁷ Arig lo, ham pin sepa dok sa vahag. Geham gwelë alam vahi sën denesepa lok sa lo geving nivesa, beham sepa dok he vahamin.

¹⁸ Senér vu ham beron ngahisekë ggovék ya, log gwëbeng sak nanér vu ham gökin los malag bël nabë: Alam ngahisekë denelë Kerisi paya bedenevongin bë dedahun gagek sën netatekin yi kelepeko* lo na.

¹⁹ Alam sënë malaj anon in nos los reggu lu ngaa rot bedenekö rak tu hir anutu. Denepisek in ngaa nimumsën aggagga, gekwaj nevo ngaa dob yi mu. Om alam sënë rëk malaj nama gëp Nyëg Nipaya.

²⁰ Gak hil og hil atu alam-yagek-yi, lob hil nehegin bë Mehöbëp Yesu Kerisi vu yagek meduk nom begeko hil nah.

²¹ Rëk gevong behil navid nipaya sënë pekwë yi bemalangeri jak nabë sën yö navi. Rëk gevong nabë sënë jak niwëëk sën yoh vu bë getung ngaa pin degevek babu lo.

4

Paulus Nér Bë Ahëj Geving Sir Gekwaj Bo Ngaa Nivesa

¹ Nebë sënë om arig lo, ham tu Mehöbëp yi alam om ham ngo bare niwëëk. Sahëg neving ham, besa nehevongin bë galë ham gökin. In sa kwag vesa in ham, geham vong bë sa sok sengii yi.

² Log hong Ewodia, gehong Suntuke, melu gwengo rë! Melu semu gagek in Mehöbëp yi hur avëh meluu.

³ Log hong sën alu nehebë lok ti in huk-e! Sa nanér vu hong nabë gedok vu avëh luu sënë. In wirek og alöö nalok vu he in Bengö Nivesa ving Klement losho alam vahi sën he nehevong huk timu barëj neggëp lok kapiya-malatumsën-yi lo.

⁴ Ham kwamin vesa in Mehöbëp jak buk pin, gesak nanér gökin nabë ham pasang kwamin vesa rot.

⁵ Ham gwevong balam pin dejak ham nimin nabë ham nejom ham ahon, geham su neko ham rak rë. In Mehöböp yam dus rak ggovek ya.

⁶ Om ham su newamin jak! Gak nabë ham jak vu in ngaa ti, og ham najom jak bekwetaq vu Anutu in, lob ham najom jak benanér los kwamin vesa vu yi geving.

⁷ Lok mëm Anutu rëk gevong beham ayomin gëp revuh. Alam dob-yi dugin ngaa sënë degwa besu detök rak rë, rëk mu sën ham ayomin gëp revuh lo rëk gevong beham ahëmin nivesa rot geham kwamin niröp jak in Kerisi Yesu yi alam ham.

⁸ Arig lo, sa bë nanér gagek ti vu ham gökin nabë ham kwamin bo ngaa nabë sënë noh vu buk: Ngaa pin sën anon lo, gengaa sën niröp lo, gengaa sën neyohvu lo, gengaa pin sën nivesa lo, gengaa sën malangeri lo. Geham kwamin bo ngaa sën hil galë nabë nivesa lo los ngaa pin sën yoh vu bë hil gaço arë jak lo.

⁹ Ngaa pinek sa tahu ham lok, lob ham ko ggovek ya, gengaa pin sën sa nanér los sa nehevong lo, og ham ngo los ham lë ggovek ya, om ham gwevong nabë saga noh vu buk. Nabë saga, lob Anutu sën nevong behil ayod neggëp revuh lo rëk medo geving ham.

Paulus Kwa Vesa In Alam Pilipi

¹⁰ Sa kwag vesa rot gesa napisek in ham vu Mehöböp, in ham nedo hus ading rëk gwëbeng ham kwamin vo sa belok vu sa ggökin. Yönöñ, ham kwamin nevo sa wirek bë dok vu sa, rëk aggata su neggëp in bë ham gwevong nam rë.

¹¹ Sa su bë rëk nanér nabë sa narak vu in ngaa rë. Gak wirek og sa newaǵ nerak in ngaa sën netök vu sa lo, rëk gwëbeng og setu Yesu yi hur, lob sa nado revuh in ngaa pin.

¹² Sehog ngaa bë paya teka, og yiķ ggovek, genabë ngahisekë og yiķ ggovek. Log bë sega nos menajom sa ahon, ma meyip gevong sa, ma nabë senoh vu ngaa pin, ma sejaq vu in ngaa, og sa nehalë ngaa pin sënë bë yiķ neggëp ti, lob vu nyēg pin geyoh vu buk pin, og sayog sepëp.

¹³ Mehö sën lo negadu sa, lob seyoh vu bë gevong ngaa pin jak niwëek.

¹⁴ Rëk ham nevong nivesa, in ham nelok vu sa beham nekwerë sa maggin.

¹⁵ Yönöñ, ham alam Pilipi, ham ngo rak ni bë wirek sa nanér Bengö Nivesa vu distrik Masedonia nyé dahis lob ggovek gesa naya rak, rëk alam saga la su denevengwëng ving sa bë he dok vu he vewen vewen rë. Gak ham mu sën mëm ham nevong.

¹⁶ In sa nado Tesalonika wirek, lob ham nelok vu sa benevong kupek vu sa, rëk su beron timu rë.

¹⁷ Rëk saga su nebë sa malag anonin kupek rë. Gak sa hevongin bë ham gwevong huk nivesa nabë sënë in gevong beham nyé vewen böp jak besemu ham.

¹⁸ Lob gwëbeng og sa hako ngaa pin ggovek ya bengahisekë rot, beseyoh vu ggovek ya. Ham vong kupek vu sa bEpaproditus ko yam lok ya sa nemag ggovek ya. Kupek sënë vong bë seriveng sën ham nevesi bereggü nivesa verup neya vu Anutu lo. Om Anutu rëk gelë nivesa nabë yi seriveng, lob ahë nivesa in.

¹⁹ Lob ham tu Kerisi Yesu yi alam, om sa Anutu rëk gegim ham nivesa in ngaa pin sën ham neraq vu in lo jak ngaa nivesa vesa pin sën neggëp vu yi lo.

²⁰ Om hil gaço hil Amad Anutu arë jak na vavunë degwata los degwata. Yönöñ.

²¹ Sa bë nanér na vu Kerisi Yesu yi alam pin nabë sa kwag nevo sir. Log hil arid lo sën denedo ving sa agi denér bë kwaj nevo ham ving.

²² Yönon, Anutu-yi-alam pin denér bë kwaj nevo ham. Gesir vahi sën denevong huk ggëp mehö-los-bengö Sisar* yi beggang lo denér niwëëk bë kwaj nevo ham ving.

²³ Mehöböp Yesu Kerisi yi semusën nök gëp geving ham kenumin.

Kəpiya Sën Paulus Kevu Vu Kerisi-yi-alam Vu Kolosi

¹ Sa Paulus sën Anutu ggooin sa rak in bë sa natu Kerisi Yesu yi sinarë lo. Alu hil arid Timoti

² kevu kəpiya sënë yön vu Kerisi-yi-alam ham sën ham nedo Kolosi aga. Vu he arimin ham sën ham ayomin neya timu vu Kerisi yön lo. Sa neketag vu hil Amad Anutu in ham bë semu ham begevong ham ayomin gëp revuh.

Anutu Vong Balam Kolosi Ayoj Ya Timu Vu Kerisi

³ Alu kwamin vesa vu hil Mehöböp Yesu Kerisi Ama Anutu in ham neyoh vu buk pin sën alu najom rak in ham lo.

⁴⁻⁶ Yönöñ, he najom rak in ham rot lok buk sën he hango ham bengömin bë ham ayomin neya timu vu Kerisi Yesu geham ahëmin neving Kerisi-yi-alam pin lo, rot besën verup gwëbeng. Ham ngo Bengö Nivesa yi gagek anon wirek, lok mëm ham rak ni bë ham rëk medo malamin-tumsën degwata gëp yagek. Bengö Nivesa saga ya meyoh vu nyëg pin, lob nevong balam denesepa lok Kerisi. Lob tök verup vu ham ving, lob ham vong ving besepa lok lok buk sën ham ngo muginsën beraç ni bë Anutu yi gagek semusën yön lo, rot beverup gwëbeng.

⁷ Epapras sën tahu ham lok Bengö Nivesa sënë beham rak ni lo, og yiķ mehö nivesa balu nehebë lok ti in huk. Kerisi yi hur nivesa yi menelok yah he bömin benevong yi huk ggëp ham nyëg.

⁸ Lok mëm nér ham bengömin yom vu he bë Anon Vabuung lok vu ham beham ahëmin neving Kerisi-yi-alam.

Paulus Jom Rak Bë Anutu Gadu Alam Kolosi

⁹ Epapras nér gagek yom vu he nebë saga, lob mëm alu najom rak in ham yoh vu buk pin gehe su nehevuu rë. Gak alu neketag vu Anutu bë gevong beham natu alam los kwamin yön, gAnon Vabuung tatekin ham kwamin beham jak ngaa pin ni nabë nivesa ma nipaya. In mëm ham jak ngaa pin sën Anutu ahë neving bë hil gevong lo ni.

¹⁰ Nabë sënë, lok mëm ham yoh vu bë sepa dok Mehöböp yi aggata niröp bemëm kwa vesa in ham. Lob ham rëk gwevong ngaa nivesa jak buk pin banon jak, gemëm ham jak Anutu ni gökin rot.

¹¹ Log alu najom rak in ham ving bë Anutu mehö niwëek ala los gayeheng bo niwëek vu ham rot in ham najom ham ahon beham kwerë maggin pin bebare los kwamin vesa

¹² begweko hil Amad arë jak. In vong beham yoh vu bë dok na geving yi alam pin behil rëk medo dok yi Nyëg-rangah-yi.

¹³ Yönöñ, ko hil vér in malaķenu niwëek, getung hil lok ya ving Nalu sën ahë ving yi pangşën lo yi alam.

¹⁴ In Anutu Nalu baǵo hil yom ggovek ya bedahun hil ngaa nipaya ya.

Kerisi Yi Aggata Los Yi Huk

¹⁵ Anutu Nalu yiķ luho Anutu sën hil su ayoh vu bë galë yi rë lo neggëp ti. Yö nedo nyëdahis betu ngaa pin sën Anutu tung agi ala.

¹⁶ Tung ngaa pin vu yagek gevü dob. Tung ngaa pin sën nedo hil malad agi, gengaa vahi sën hil su nehalë rë lo. Tung alam-los-bengöj, gegavman, geggev, galam sën denetu ala lo. Yönöñ, tung ngaa pin sënë bengaa pin yö tu yi ngaa.

¹⁷ Yō nedo nyēdahis gengaa la su nedo rē, log medo negin ngaa pin sēn tung lo medenedo nivesa rak yō niwēēk.

¹⁸ Kerisi-yi-alam pin detu degwa timu log tu hir yusekē. Yi mehō muginsēn sēn kedi rak yah ggēp bedub lo. Kedi rak in bē yō ti natu ngaa pin ala.

¹⁹ Anutu vongin bē luho Nalu gēp ti, om sēn vong yi ngaanon vu yi beggérin ayo los dahis.

²⁰ Anutu vongin bē gevong mamer vu mehönon los ngaa pin sēn vu yagek los dob lo, in bē hil los medo jevuh ti. Om sēn vong Nalu yam bediik rak kelepeko* lok yah hil bed in bē gagek nadiik na.

²¹ Wirek og ham tu alam bemēn in Anutu. Ham kwamin nevo ngaa nipaya mu menesepa lok, lob saga vong beham los Anutu nelē ham paya.

²² Rēk Kerisi diik lok yah ham bömin in bē ham los Anutu medo jevuh ti. Vong nebē sēnē in bē geko ham nah vu yi beham natu alam nimin röp los alam nimin vesa gegagek su gēp vu ham gēp Anutu mala.

²³ Gak ham ayomin na timu vu Kerisi beham bare niwēēk ata. In ngaa ngwē rēk geko ham kwamin seggi lob tum ham rēk gwevuu aggata sēn ham vong ving niwēēk rak Bengö Nivesa sēn ham ngo lo na. Denér Bengö Nivesa sēnē ya meyoh vu mehönon pin vu dob, lob sa Paulus setu hur ving menanér ving.

Paulus Lok Vu Alam Kolosi

²⁴ Gwēbeng sēnē sa haço maggin, rēk maggin sēnē nelok vu ham om sa kwag vesa. Log maggin sēn sa nekerē lok sa naviğ agi, og sa nekerē lok yah Kerisi ben. Sa nekerē in bē dok vu Kerisi-yi-alam pin los dahis, om yiğ su senço ti nekerē rē, gak alu Kerisi nekerē lok ti.

²⁵ Lob Anutu yō ggooin sa rak tu yi alam pin hir hur bevo huk lok sa nemag bē sa nanér yi gagek pin vu ham.

²⁶ Gagek sēnē yō neggēp vunsēn in mehönon vu nyēg pin wirek, beneggēp rot beverup gwēbeng. Rēk gwēbeng og tök yam rangah vu Kerisi-yi-alam bederaç ni gbovek ya.

²⁷ Anutu yō kwa vo bē tatekin gagek vunsēn sēnē vu yi alam pin, besir sēn yu-ngwē lo dejak ni geving nabē gagek nivesa rot belos bengö. Gagek vunsēn sēnē nebē Kerisi nedo ving ham, lob ham nevo kwamin in yi bē geko ham nah medo nivesa rot geving yi.

²⁸ Om sēn he medo nanér Kerisi yi Bengö Nivesa rangah gehe nalev horek vu mehönon bē degegin sir nivesa. He netatekin gagek los kwa nivesa pin vu alam pin in bē gaço sir pin denah vu Kerisi medenatu yi alam niröp, gaç su demedo dug dug in ngaa ti.

²⁹ Nebē saga, om sēn sa nehevong huk böp rot menavimengin, rēk Kerisi yō negadu sa menevong niwēēk vu sa.

2

Hil Gevong Geving Niwēēk Genid Dëlin Gagek Kuungsēn

¹ Yōnon, sa bē ham jak ni nabē sa nehevong huk böp rot in bē sedok vu ham los alam Laodisea galam ngahisekē sēn su malaj nerak sa malag rē lo.

² Sa nehevong huk böp sēnē in bē ham bare niwēēk los ahēmin nivesa, gesa nehevongin bē ham ahēmin geving ham, in saga rēk naduu ham ahon beham medo jevuh ti. Log sa hevongin bē ham jak gagek ni los degwa, bejak ni nabē gagek anon. Senér gagek sēn netatekin Kerisi vu hil lo. In neggēp vunsēn ving Anutu wirek, rēk tök yam rangah gwēbeng beyoh vu bē gevong kwa nivesa rot vu ham.

³ Yōnon, Anutu kwa pin los degwa geyi gagek los kwa böp böp pin neggēp vu Kerisi.

⁴ Senér gagek saga vu ham in bë mehöti su bo bël dok ham betetuhin ham.
⁵ Sa su nado ving ham rë, rëk sa kwag nevo ham rot bevong bë sën sa nado ving ham, lob sa kwag vesa in sën ham nedo revuh ti geham ayomin neya timu vu Kerisi lo.

Hil Aga Jak Kerisi In Hil Medo Malad-Tumsën Yonon

⁶ Ham ko Kerisi Yesu tu ham Mehöbop ggovek ya, om ham bare mena geving yi nabë saga.

⁷ Ham bare niwëek jak yi, nabë sën kele nare niwëek rak dob, genabë sën beggang nedo niwëek rak mudeng lo. He nér Bengö Nivesa vu ham, om ham gwevong geving niwëek bemëm rëk gadu ham beham bare, lob ham kwamin vesa vu Anutu jak buk.

⁸ Ham gwegin ham. In rëk mehöti nanér gagek kwa dob yi mu benanér gagek meris vu ham begekuung in ham begérin ham. Alam nebë sënë og denevengwëng rak alam bop wirek hen hir ngaa los ngaa dob sënë yi horek meris aggagga, gesu denevengwëng rak Kerisi rë.

⁹ Yesu og Anutu sogek, log Anutu Anon nedo lok yi beggerin yi los dahis.

¹⁰ Lob ham tu yi alam, om ggérin ham ving nebë saga beham su nerak vu in ngaanon ti rë. In yi yö tu ala bekesuu angér los arëj gengaahur bop bop pin.

¹¹ Lob ham su rah* navimin in bë ham natu Kerisi-yi-alam rë, gak vong bë Kerisi rah* ham navimin vorot, rëk su rah ham rak nema rë. Gak ham vuu ham ngaa mugeng ya gewérin ham yah vu Kerisi, lob saga nebë sën rah* ham navimin beham tu yi alam.

¹² Ham ripek bël, lob sënë tahu bë ham diik bedelev ham ya bedub ving yi. Log tahu ving bë ham kwedi rak ggokin, in ham vong ving bë Anutu og mehö niwëek meko Yesu vér in bedub benedo mala-tumsën.

¹³ Wirek ham nevong ngaa nipaya aggagga, geham nesepa lok ngaa kwa-mugeng-yi, lob sënë vong beham tu ngaa diiksén-yi in bë malamin nama. Rëk ma gAnutu kevoh ham ngaa nipaya ya, om rëk gevong behil medo malad-tumsën geving Kerisi.

¹⁴ Horek yi gagek vahi sën nevongin bë dahun hil lo neggp vu hil, bevong bë hil rëk bare gagek, rëk ma gAnutu kevoh ya. In sënë nebë sën tul bräm ya gagek sënë vetii keletaloko* ving Yesu bepin maya.

¹⁵ Om angér los arëj gengaahur bop bop su arëj neggp in bë hil nadudek vu sir rë. Gak Yesu kesuu sir rak keletaloko* betato rangah rak alam pin malaj bë detu ngaa meris benijwëek masën.

Yik Hil Nebë Sën Hil Adiik Ving Kerisi Ggovek Ya

¹⁶ Nebë saga, om nabë mehö la denanér ham in ngaa sën ham newa los nenum lo, gedenanér ham in ham su nesepa lok hir buk aggagga sën detung yoh vu ta gekwev gesoda lo rë, og ham su gwebë nengamin vu sir.

¹⁷ In ngaa nebë sënë og yik ngaa sën rëk anon jak vu tamusën lo yi tahu sën mu. Gak mëm Kerisi mu mëm yik ngaanon.

¹⁸ Om ham gwegin ham in alam sën denenér ngaa sën denelë lok pesepsën lo. Geham gwegin ham in alam sën denedudek vu angér lu ngaa lo. In alam nebë saga og kwaj nevo ngaa dob yi bedenevongin bë degérin ham nah vu sir, geham su gweko nyéween nivesa sën Kerisi bë gevong vu ham lo rë. Gak yö devongin bë degeko sir jak mu,

¹⁹ gesu denepiik vu Kerisi sën tu hil yud lo rë. Yonon, hil pedus los telitek nevo niwëek yoh vu hil anod geneduu hil ahon. Rëk mu hil yud og negin hil anod los dahis nivesa in bë hil ajig benid wëek jak noh vu Anutu kwa. Lob Kerisi yik nebë hil sën Kerisi-yi-alam hil lo yud.

²⁰ Vong bë ham diik ving Kerisi, lob ham vuu dob sënë yi ngaa meris meris ya. Rëk nebë va sën ham nevong ngaa nebë alam-dob-yi-ë? In ham nesepa lok Horek ggökin nebë,

²¹ “Su genajom ngaa sënë; su gegwa ngaa saga; su gwebë nemam jak ngaa sënë!”

²² Horek nebë sënë og nenér rak ngaa sën hil aga bemala nama na verök yi lo. In horek nebë sënë og mehönon yö hir gagek mu, gak su ngaanon rë.

²³ Yönon, mak hil rëk gekuung nabë horek nebë sënë og nivesa los kwa. In gejiin hil bë hil ana soda los raro lu ngaa, gedenenér bë hil ngo dahun hil gehil ngo basap hil navid besu geggin nivesa rë. Rëk ma, gengaa nebë sënë og su yoh vu bë dok vu hil yönö rë, in hil ayod mak nahën nevu nevu in ngaa nipaya behil nesepa lok.

3

Yik Hil Nebë Sën Hil Kedi Rak Yah Ving Kerisi

¹ Nabë ham kwedi rak yah ving Kerisi, og ham malamin sepa ngaa sën nedo vavunë vu nyög sën Kerisi tu Mehö-los-bengö menedo Anutu nema vesa lo mu.

² Ham kwamin bo ngaa-vavunë-yi noh vu buk, gak ham su medo mekwamin bo ngaa-dob-yi.

³ In Kerisi diik lok yah ham bömin lob saga vong bë ham diik ya, rëk ma geham rëk medo malamin-tumsën geving Anutu.

⁴ Lom sën hil kedi jak bemedo malad-tumsën lo, og degwa yö vu Kerisi, om yö rëk natök rangah vu tamusën, lob vu buk saga ham rëk kwedi geving yi beberup los vunek vunek yagek yi.

Hil Natu Mehönon Mewis

⁵ Nebë saga om ham gwevuu ngaa-dob-yi sën neggëp lok ham ayomin lo pin na. Ngaa-dob-yi sagi nebë: Baggëb aggagga pin, ngaa ningöhek sën su yoh vu bë hil gevong rë lo, gengaa nipaya sën hil ayod neggurek in lo, gengaa nipaya sën hil malad anon in lo. In sënë og nebë sën hil nesepa lok anutu-kuungsën.

⁶ Alam sën denevong ngaa nebë agi, og Anutu rëk gevong nipaya nyëvewen dok nah vu sir.

⁷ Wirek ham newa rak alam nebë sënë, beham nevong ngaa pin sënë ving.

⁸ Rëk mu gwëbeng sënë og ham gwevuu ngaa nebë sënë pin na. Ham su gwelë mehönon paya, ham su gwevong paang, ham su ahëmin sengën, ham su nanér pelësën, geham su gwevong nevumin.

⁹ Ham su dah gagek vun genanér gagek kuungsën vu ham. In ham vuu ngaa mugeng ya, beham su nesepa lok yah rë.

¹⁰ Ham tu mehönon mewis rak ggovek ya. Yönon, Anutu semu ham beham tu mehönon mewis rak, lob nevo kwa vu ham yoh vu buk in bë ham rëk nabë yi.

¹¹ Hil atu mewis, om hil su basuh hil nabë: Sirek alam-yu-ngwë gehilek alam Yuda. Genabë, hilek neherah* navid, gesirek su denerah* navij rë. Gehil su nanér alam vahi nabë: Sir sagi og alam bemën, gesir saga og alam dug dug, galam sënëk detu ngaa meris, galam sagak yö denegin sir. Ma! Gak yi Kerisi nevong balam pin neggëp ti geKerisi nedo lok alam pin neggëp ti.

Hil Sepa Dok Aggata Sën Hil Ahëd Geving Hil

¹² Anutu ggooin ham rak ggovek ya beham tu yi alam, lob ahë neving ham. Nebë saga, om ham sepa dok ngaa nabë sënë: Ham kwamin gevongin alam pin mesemu sir. Ham dahun ham, geham nahubin mehönon geyik maam degevong paya vu ham.

¹³ Ham su ahëmin sengën vu arimin sën Kerisi-yi-alam sir lo pevis rë, gak ham ahëmin geving sir beham najom ham ahon. Lob nabë gagek neggëp vu ham ti in ari vong paya vu yi, og maam gelë ari mu gedahun ari yi nipaya na. In Mehöböp kevoh ham ngaa nipaya ya, om ham gwevong nabë saga vu arimin lo.

¹⁴ Log sën hil ahëd geving hil lo, og sënë kesuu ngaa vahi pin, beneduu ngaa nivesa pin revuh ti. Om ham sepa dok ngaa pin sën aga, beham ahëmin geving ham pangsën kesuu ngaa vahi.

¹⁵ Lob Kerisi gevong beham ayomin geto revuh, lob sënë yö gegin ham rot. In Anutu tahi ham in bë ham natu degwa timu gayomin gëp revuh, geham kwamin vesa vu Anutu noh vu buk.

¹⁶ Lob Kerisi yi gagek napup ham ayomin rot, bemëm ham rëk medo nivesa menatu alam los kwamin. Log ham tatekin gagek vu ham, bebarah ham verök jak. Ham ayomin nivesa vu Anutu megwevong sengii jak arë los gwevong tarot sën neko arë rak lok ayo pegglo, geham gwevong raro megweko arë jak.

¹⁷ Log ngaa pin sën ham nenér lo gengaa pin sën ham nevong lo, og ham gwevong in geko Mehöböp Yesu arë jak, in yö tatekin aggata, om ham nah vu hil Amad Anutu manenér kwamin vesasën vu yi.

Gagek Rak Maluh Los Venëj Genaluj Lo

¹⁸ Ham avëh, ham gurek reggamin babuj, in Mehöböp nelë sënë bë yohvu.

¹⁹ Log ham maluh! Ham ahëmin geving ham venëmin, beham su bo maggin vu sir.

²⁰ Log ham hurmahen, ham nengamin yes vu amamin lu atamin in ngaa pin, in mëm Mehöböp gelë ham nivesa.

²¹ Log ham sën amaj ham lo, ham su gwevong paya vu nalumin ayoj bahëj sengën jak, in rëk ayoj maggin jak bedegöneng.

Gagek Rak Hur Los Ggev

²² Log ham sën hur lo, ham gwebë nengamin vu ham alamin hir gagek. Ham su gwevong huk jak malaj mu in nabë kwaj vesa in ham. Gak ham gönengin Mehöböp, geham ayomin na niröp vu huk.

²³ Gengaa pin sën ham gwevong lo, og ham ayomin na timu vu beham gwevong niwëek. In ham su nevong huk vu mehönon mu rë, gak ham nevong vu Mehöböp.

²⁴ Om Mehöböp yö rëk bo dok nah beham gweko nyëvewen sën ggooin rak vu ham lo. In ham tu Mehöböp Kerisi yi hur.

²⁵ Gak mehö sën nabë gevong paya lo, og rëk geko nyëvewen jak ngaa nipaya sën nevong lo. In hil su ayoh vu bë gevong bAnutu gurek hil babud rë.

4

¹ Log ham sën tu ala menegin hur lo, ham gwevong ngaa nivesa los nohvu vu sir niröp. In ham Mehöböp nedo yagek beyi hur ham ving.

Hil Najom Jak Vu Anutu Los Ayod Timu

² Ham najom jak los ayomin timu, geham su nimin tebö. Ham kwamin sepa beham najom jak los kwamin vesa vu Anutu.

³ Log ham najom jak vu Anutu in he geving nabë tatekin aggata vu he, in he nanér yi gagek rangah betatekin Kerisi degwa sën neggëp vunsën wirek rëk mëm tök yam rangah gwëbeng agi. Yonon, deko sa yam karabus in sa nanér gagek sënë,

⁴ om ham najom jak in sa nabë sa tatekin nivesa begëp rangah noh vu huk sën Anutu vo vu sa lo.

⁵ Ham gwevong ngaa nivesa los kwamin jak alam dahis malaj, log nabë aggata neggp in bë ham nanér Bengö Nivesa vu sir, og ham su nimin tebö.

⁶ Ham nanér gagek malangeri los nivesa vu sir noh vu buk, log ham kwamin bo sir ti ti nabë denedo nebë va og ham nanér gagek niröp bedok vu sir.

Paulus Vong Tukikus Luho Onesimus Deya

⁷ Tukikus mém rëk nanér huk sën sa nehevong lo bengö vu ham. Hil arid anon Tukikus. Sahég neving yi balu nesepa he menehevong Mehöböp yi huk, lob nelok vu sa rot gesu nitebö rë.

⁸ Sa hevong yi yön vu ham rak degwa sënë, in bë ham jak he huk ni, gegevong beham ayomin niwëek jak.

⁹ Lob sa hevong Onesimus yön ving yi. Ham ngo ham alam ti yi yön, in yi vu Kolosi behil arid anon yi, gehil ahëd neving yi. Lob luho rëk denanér ngaa sën anon rak ggëp agi vu ham.

Paulus Kevu Bë Kwa Nevo Alam Kolosi

¹⁰ Aristarkus yam karabus ving sa, lob kwa nevo ham menenér. GeMarkus sën Barnabas gadë lo kwa nevo ham menenér ving. Sën sa kevu wirek vu ham lo bë: Nabë nök berup vu ham, og ham gweko yi jak.

¹¹ Log Yesu Yustus kwa nevo ham ving menenér. Yik alam Yuda löö mu sagi sën denevong huk ving sa behe nehevong Anutu yi huk, in bë yi nyég anon jak. Lööho sënë denegadu sa rot.

¹² Log ham mehö Kolosi ngwë sën Epapras lo kwa nevo ham ving menenér. Kerisi Yesu yi hur yi, log nejom rak in ham yoh vu buk. Nejom rak vu Anutu bë ham bare nimin wëek nabë maluh, beham jak Anutu kwa ni, besepa dok noh vu buk pin.

¹³ Serak ni ggovek ya, om sën senér bë nevong huk böp rot in bë dok vu ham gedok vu alam Laodisea los alam Hirapolis geving.

¹⁴ Hil dokta Lukas sën hil ahëd neving yi lo, luho Demas kwaj nevo ham ving bedenenér.

¹⁵ Log ham nanér sa vu hil arid lo sën denedo Laodisea agu nabë sa kwaç nevo sir ving menanér. Geham nanér vu Numpa losho Kerisi-yi-alam sën denesupin sir medenejom rak lok yi beggang lo geving.

¹⁶ Ham natevin kapiya sënë govek log ham gwevong na vu Kerisi-yi-alam vu Laodisea bedenatevin geving. Gekapiya sën sa kevu ya vu Kerisi-yi-alam vu Laodisea lo, og ham natevin geving.

¹⁷ Geham gwevong gagek sënë na vu Arkipus nabë kwa bo huk sën Mehöböp vo lok nema lo, begevong niwëek banon jak.

¹⁸ Sa Paulus sengo kevu gagek dus teka sagi rak nemag bë sa kwaç nevo ham. Ham kwamin bo sa in sengo nahën nado karabus los sëng. Anutu gevong semusën vu ham.

Kapiya Sën Paulus Kevu Muginsën Vu Kerisi-yi-alam Vu Tesalonika

¹ Sa Paulus, geSilvanus* lu Timoti, alöö kevu kapiya sënë yök vu ham sën Kerisi-yi-alam lo vu Tesalonika. Vu ham sën ham ayomin neya timu vu hil Amad Anutu luho Mehöböp Yesu Kerisi lo. Alöö hevongin bë Mehöböp luho nalu sagi degevong semusën vu ham, log degevong beham medo revuh.

Alam Tesalonika Devong Ving Niwëek Medenedo Nivesa

² Alöö najom rak in ham yoh vu buk gehe ahëmin nivesa vu Anutu in ham.

³ Gehe nér ham tato vu hil Amad Anutu yoh vu buk bë ham nevong huk nivesa beneggëp rangah bë ham ayomin neya timu vu hil Mehöböp Yesu Kerisi menehurek babu. Ham nevong huk bögata sagi in degwa nebë ham ahëmin ving yi, log ham nevo kwamin in yi bë rëk duk nom dob.

⁴ Arig lo! He arak ni ggovek bë Anutu ahë neving ham lob ggooin ham rak.

⁵ He narak ni nebë saga in he haço Bengö Nivesa yök vu ham, lob ham su kwamin vo bë sang meris rë, gaķ Anon Vabuung vo niwëek lok beham rak ni venuh bë gagek anon. Log he nado ving ham, lob ham nelë ngaa pin sën he nehevong in bë dok vu ham lo.

⁶ Ham nelë bekwamin nevo, lom mëm ham nesepa lok ngaa sën he nehevong lo, geham nesepa lok Mehöböp ving. Alam pin sën denedo dus vu ham lo dedeginengin maggin rak ham, rëk ham jom Bengö Nivesa ahon gemëm Anon Vabuung vong beham kwamin vesa.

⁷ Lom mëm ham vo niwëek vu Kerisi-yi-alam pin vu distrik Masedonia los Akaya rak saga, lom kwaj nevo bedenesepa lok ham.

⁸ In ham vong Anutu yi gagek ya meyoh vu dob pin. Su ya vu distrik Masedonia los Akaya mu rë, gaķ ham bengömin sën ham ayomin neya timu vu Anutu lo, ya meyoh vu dob pin. He su ayoh vu bë rëk nanér ham vu mehöti rë, in derak ni ggovek ya.

⁹ Alam vu nyég pin denenér yom vu he bë he haço Anutu yi gagek mayök vu ham, lob ham vuu yeseķ los seriveng wirek hen ya, geham wérin ham yom vu Anutu beham tu Anutu anon sën mala-tumsën degwa lo yi hur.

¹⁰ Gedenenér vu he bë, ham nevo kwamin in Nalu Yesu sën Ama Anutu nér bekedi rak in alam-diiksën lo bë: Rëk nom vu yagek gökin begeko hil vér in nipaya nyëvewen sën rëk nam natök vu mehönon pin lo.

2

Huk Sën Paulus Nevong Vu Tesalonika

¹ Arig lo! Ham rak ni bë he su ayök vu ham mehe huk ya meris rë.

² Geham rak ni bë deveek he vu Pilipi gedenér gagek nipaya rak he, log ham sis begö vu he ving. Rëk he Anutu vo niwëek vu he behe nér Bengö Nivesa rangah vu ham gehe su ahönengin ham rë.

³ He haço gagek anon rak menanér niwëek vu ham rak degwa nebë sënë: He su nehekuung rak menanér rë, log he su ayomin ningöhek genanér rë, gehe su nanér in bë tetuhin ham rë.

⁴ Gaķ Anutu nelë he nivesa bekwa vo he bë he nanér yi Bengö Nivesa rangah. Lob su he nanér gagek in bë mehönon ahëj nivesa vu he rë, gaķ he bë Anutu sën neraķ he kwamin ni venuh lo ahë nivesa vu he.

⁵ Ham rak ni ggoovek, gehe nanér nebë sagi los nanér yönö neggëp Anutu mala nebë: He nado ving ham wirek, og he su anér gagek in bë abo bël dok ham rë gema rot, gehe su alam ayomin luu manér in bë gako ham monë rë.

⁶ Gehe su nehevong in bë mehönon degeko he arëmin jak rë. Ham ma alam vahi.

⁷ Gak Kerisi yi sinarë he los arëmin, om he yoh vu bë nanér vu ham nabë ham dok vu he in ngaa sën dok vu he rëk ma. He su ayoh vu bë nanér gagek nabë saga medeginengin ham rë. Gaķ he nebë ata sën negin nalu nivesa menevet sir lo.

⁸ Nebë saga, gehe kwamin nevo ham benehegin ham in he ahëmin neving ham rot, om sën he pasang nanér Anutu yi Bengö Nivesa vu ham. Yönö, gehe yoh vu bë nadiik in ham geving.

⁹ Arig lo, ham kwamin bo nabë he nehevong huk rot. He su nesewah buk ma rangah rë, in bë he su ketag ngaa ngaa vu ham mabo maggin vu ham dok buk sën he nanér Anutu yi Bengö Nivesa vu ham lo.

¹⁰ Lob ham lë beham rak ni, log Anutu rak ni ving bë he nehevong ngaa nivesa vesa los yohvu vu ham sën Kerisi-yi-alam ham lo, geham ti su yoh vu bë nanér gagek nipaya jak he rë.

¹¹ Ham rak ni bë he nehegin ham pin nebë sën ama negin nalu lo.

¹² He vo horek vu ham in bë ham sepa dok aggata niröp. Gehe gadu ham, gehe nér niwëek vu ham bë ham gwevong ngaa pin noh vu Anutu kwa. In Mehö los niwëek sagi ggooin ham rak in bë ham medo geving yi dok yi nyëg niķapiik.

Devong Ving Anon Medenare Niwëek Bë Degeko Maggin

¹³ Log he ahëmin nivesa vu Anutu rak buk pin ving in ham, in he nér gagek sënë vu ham bë Anutu yi gagek, lob ham pevis beko rak menér bë Anutu yi gagek anon gaķ mehönon su denér yoh vu yö kwaj rë. Lob yiķ Anutu yi gagek yönö, begwëbeng nahën nevong huk lok ham sën ham nevong ving lo ayomin.

¹⁴ In arig lo, ham nebë alam distrik Yudea sën denesepa lok Yesu Kerisi bedetu Anutu-yi-alam lo, in ham alam dedeginengin ham rak maggin nebë sën hir alam denedeginengin sir lo.

¹⁵ Alam Yuda desis Mehöbög Yesu losho alam-denenér-gagek-rangahsën bedediik, log denede-ginengin ngaa maggin rak he nebë saga ving gedenesepa lok aggata nipaya sën Anutu nilëlin lo. Om denesis begö vu mehönon pin

¹⁶ medeneggërin he in bë he su nanér gagek rangah vu alam dahis megako sir nah vu Anutu. Medo denevong ngaa nipaya rot gesu denevuu ya rë, rëk mu Anutu ahë sengën vu sir rot bevongin malaj nama.

Paulus Ahë Ving Rot Bë Gelé Sir Gökin

¹⁷ Arig lo, he hevuu ham ya. Senér he navimin mu, gaķ he kwamin nevo ham yoh vu buk behe ahëmin ving pangṣen bë he galē ham malamin gökin,

¹⁸ lob he sero aggata rot in bë anök vu ham rëk ma. Sa Paulus, sa hevongin bë senök vu ham beron ngahi rëk Satan ggërin he.

¹⁹ Ham kwamin nevo bë he kwamin vesa los he napisek in va? Gaķ yiķ ham! Ham netu he madub nivesa, om dok buk sën Mehöbög duk nom lo, og he rëk napisek in ham kesuu ngaa vahi pin.

²⁰ He napisek los he kwamin vesa rot in ham.

1 He su ayoh vu bë anök rë in aggata ma, om sën he ayomin maggin rot gehe kwamin nevo bë su yoh vu bë he medo rë, om sa kwağ vo bë maam sengo ti medo Atens beyik gbovek.

2 Om he hevong he arimin Timoti sën nelok vu Anutu benevong Kerisi yi Bengö Nivesa yoh vu nyég pin lo yön vu ham in bë gadu ham in ham ayomin na timu vu Kerisi niwéek.

3 In ngaa maggin sën tök vu ham gwébeng lo su kepé ham. Anutu yi horek nér vorot nebë ngaa maggin vahi rëk natök vu hil yön.

4 He nahën nado ving ham, log he nér rangah vu ham bë hil rëk natök jak ngaa maggin medeginengin hil, lok mém gwébeng sënë ham tök rak.

5 Om sën sa su yoh vu bë naköpek bemedo meris rë, om sën sa hevong Timoti yön in bë sa gango nabë ham ayomin neya timu vu Kerisi ma ma. Sa hekuung bë Mehö Pelépinsën mak jij ham niwéek rot bekepë ham gehe vasap he huk bëpata rak ham ganon ma.

Timoti Ko Gagek Bengö Yom Lom Paulus Kwa Vesa

6 Lok mém Timoti yön beyom verup vu he gbovek, lob nér gagek nivesa rak ham bë ham ayomin neya timu vu Yesu, geham ahëmin neving mehönon. Genér ving bë ham kwamin nevo he pangsen geham nevongin bë ham gwéle he malamin nabë sën he nehevongin bë galé ham lo.

7 Arig lo! Nebë saga lob ngaa maggin deginengin he bevong he ayomin maggin rak, rëk mu mém he kwamin vo bë ham ayomin neya timu vu Yesu lom mém he ayomin sepép rak.

8 Gemëm he ayomin to revuh ggökin, in ham nahën kwamin nevo Mehöbëp beham nejom yi gagek ahon.

9 Om he rëk gako Anutu arë jak in ham bena berup tena? He su ayoh vu rë, in he kwamin vesa pangsen rot vu Anutu in ham.

10 He medo najom rak vu Anutu buk gerangah nebë gevong behe galé ham malamin gökin nah, lok mém nabë ham su ayomin neya timu vu Yesu niwéek rë, og he rëk adoķ vu ham babo niwéek vu ham.

Paulus Jom Rak Bë Anutu Geko Yi Na Vu Sir

11 Ko nabë hil Amad Anutu luho hil Mehöbëp Yesu Kerisi detatekin aggata in he nök vu hamek-a!

12 Lob Anutu gevong niwéek vu ham rot, in ham ahëmin geving ham los mehönon pin pangsen nabë sën he ahëmin neving ham lo.

13 Lob Anutu dok vu ham megevong ham ayomin niröp jak in gagek ti su gëp vu ham gëp hil Amad Anutu mala dok buk sën hil Mehöbëp Yesu Kerisi losho yi alam vabuung pin denam lo.

4

Anutu Ahë Ving Bë Hil Gevong Nabë Sënë

1 Lob arig lo, gagek ti nahën! He ketag los avo horek vu ham in Mehöbëp yi alam hil, gehe nanér nebë ham gwevong ngaa pin niröp geham su gwevuun, gak ham pasang gwevong niwéek ata. Senér ngaa pin sën Anutu ahë neving bë hil gevong lo. Sën he nér rangah vu ham wirek beham nesepa lok lo.

2 Ham rak gagek sën selok yah Mehöbëp Yesu mala behako yön vu ham lo ni.

3 Ngaa sën Anutu ahë neving bë ham gwevong lo nebë: Ham natu mehönon niröpsën. Log ahë neving bë ham noh nenga in baggëb.

4 Log ahë neving bë ham gweko avëh ti ti beham gwevong niröp los noh vu sën ham los venëmin ko ham.

⁵ Gač ham su malamin anonin ham jeggin jeggin nabë alam dahis sën su derak Anutu ni rë lo.

⁶ Log Anutu vongin bë mehöti su gevong ngaa nipaya vu mehö ngwë begodek venë rë, ma rot. In rëk bo nyëvewen dok nah ngaa nipaya nebë saga pin nabë sën he nér vu ham vorot lo.

⁷ In Anutu ggérin hil yah vu yi in bë hil gevong ngaa niröp gehil su gevong ngaa sën su yoh vu rë lo.

⁸ Om nabë mehöti nidëlin gagek sënë, og su nilëlin mehönon hir gagek rë, gač nilëlin Anutu sën vong yi Anon Vabuung yön vu ham lo yi gagek.

⁹ Log gagek ngwë neggpé nebë hil ahëd geving hil arid lo sën denesepa lok Yesu lo. Rëk mehöti su yoh vu bë kevu gagek jak ngaa sënë vu ham rë, in Anutu tato vu ham ggovek nebë saga beham ahëmin neving ham vorot.

¹⁰ Ham ngo nevong nebë sënë vu hil arid lo pin sën denedo distrik Macedonia lo. Rëk arig lo, he vo gadu lok ham bë ham pasang ahëmin geving sir pangsen,

¹¹ beham medo revuh bemalamin sepa. Ham ngo gwevong ham huk, geham gwevong huk bisnis teka in ham medo nivesa nabë sën he nér vu ham wirek lo.

¹² Ham gwevong nabë sënë in ham su jak vu in ngaa ti rë, lob mëm alam sën su denesepa lok Yesu rë lo degelë ham medejač ni nabë ham alam nimin vesa.

Mehöbop Rëk Gevong Behil Kedi Jak Nah

¹³ Arig lo, he hevongin bë ham jak ngaa sën rëk natök vu alam-diiksën lo ni venuh in lob ham su ngu bengis ham in sir nabë alam sën su ayoj neya timu vu Anutu medenevo kwaj in yi rë lo.

¹⁴ Hil nehevong ving bë Yesu diiķ bekedi rak ggökin, lob hil nehevong ving bë alam sën denesepa lok Yesu rëk denediik lo, rëk nabë saga. Rëk malaj natum nah, lom Anutu geko sir nom geving Yesu.

¹⁵ He nanér sënë vu ham in Mehöbop yö nér rangah vu he vorot. Bë hil vahi rëk nahën nemedo vesad mena berup dok buk sën Mehöbop duk nom lo, og hil su nid vesa kesuu hil sën Kerisi-yi-alam lo vahi sën dediik ggovek lo rë.

¹⁶ Gač Anutu yi avuuķ rëk ngu log angér hir ggev aye jak menanér, lob Mehöbop rëk duk vu yagek menom. Lob alam sën denesepa lok Yesu rëk denediik lo, rëk dekedi jak namugin.

¹⁷ Lob mëm rëk degeko hil vahi sën hil nahën nado vesad lo jak na beggob ayo vavunë geving sir in hil gebuu Mehöbop vu yagek babu, lob mëm hil medo geving Mehöbop degwata los degwata.

¹⁸ Om ham kwamin bo gagek nabë sagi beham gadu ham jak.

5

Hil Semu Hil Bemedo In Mehöbop Rëk Nom

¹ Arig lo, ham su gwekuung nabë he rëk kevu gagek jak Yesu yi ngebek los buk vu ham.

² Gač ham rak ni venuh nebë Mehöbop yi buk rëk nam natök vu hil nabë mehö hodek ti yam lok buk vuheng.

³ Yik rëk nabë sënë: Alam rëk denanér nabë, “Buk nivesa behil medo revuh!” log dok buk saga ngaa maggin rëk nam vu sir avuti, nabë sën avëh nalu lok lob nivanë tök vu yi pevis geyi dugin. Yik rëk nabë saga, lob mehöti su yoh vu bë beya dok buk saga rë.

⁴ Rëk arig lo, buk sagi su rëk natök vu ham nabë sën mehö hodek ti yam lok buk geham dugin yi lo rë, in ham su nedo lok malaķenu rë.

⁵ Gač ham alam rangah los hes tumsen yi. Su alam buk los mala-vahis-yi hil rē.

⁶ Om hil su agēp nabē alam vahi pin, gač hil medo malad natum gehil su ketul dok bekwad birek nabē alam sēn denenum bēl mengēes lo.

⁷ Alam deneggēp og deneggēp buk, log alam denenum medenekeyevin, og denenum buk.

⁸ Rēk mu hil alam-rangah-yi om hil su nanum mekeyevin, gač hil medo los kwad bo ngaa niröp. Hil ayod na timu vu Yesu behil ahēd geving hil, og mēm saga natu kelenavi megérin hil newad in begö. Log hil kwad bo nabē Yesu Yam in bē geko hil nah vu Anutu, og mēm saga natu bun sēn gérin hil yud in begö.

⁹ Anutu su ggooin hil rak in bē hil natök jak hil ngaa nipaya nyēvewen rē, gač ggooin hil rak in bē hil Mehöbōp Yesu Kerisi geko hil behil anah vu yi.

¹⁰ Hil Mehöbōp Yesu Kerisi sēnē diik lok yah hil bed in bē nabē hil medo vesad ma hil nadiiķ, og hil rēk medo malad-tumsen geving yi.

¹¹ Om mēm ham gadu ham los dok vu ham in ham nimir wēēk jak, nabē sēn ham nevong lo.

Paulus Semu Gagek Hus

¹² Arig lo, he nanēr vu ham nabē ham jak Mehöbōp yi alam sēn detu ggev medenevong huk medenedo vu ham lo nij.

¹³ Ham gwečo sir jak, geham ahēmin geving sir in denevong huk sagi, geham medo jevuh ti.

¹⁴ Log arig lo, he nanēr vu ham nabē ham gwevong nabē sēnē: Ham bo horek vu alam sehēb, geham gadu alam sēn deneggōneng lo. Geham dok vu alam sēn su denevong ving niwēēk rē lo, log ham nahubin alam pin beham nanēr gagek ahē yes vu sir.

¹⁵ Ham su bo dok nah ngaa nipaya nyēvewen vu mehōti sēn vong vu ham lo, gač ham nimir wēēk megwevong ngaa nivesa mu vu ham gevū mehōnon pin.

¹⁶ Ham medo los kwamin vesa noh vu buk pin,

¹⁷ geham najom jak pehi geneheng, buk los rangah.

¹⁸ Ham tu Yesu Kerisi yi alam, om ham ahēmin nivesa vu Anutu in ngaa pin sēn netök vu ham lo, in Anutu vongin bē ham gwečo yi jak nabē saga.

¹⁹ Ham su napuv Anon Vabuung yi nengwah,

²⁰ geham su nanēr pelēsēn jak gagek sēn Anutu vo vu yi alam medenenēr rangah lo.

²¹ Gač ham seggi ngaa pin beham najom ngaa nivesa ahon,

²² log ngaa nipaya pin og ham najulin.

²³ Log Anutu sēn nevong behil nado revuh lo gevong beham natu mehōnon nimir rōp anon. Log gegēn ham kēnumin los anomin genavimin nivesa, in ham medo nivesa gegagek su gēp vu ham dok buk sēn hil Mehöbōp Yesu Kerisi duk nom lo.

²⁴ Anutu sēn ggooin ham rak lo su rēk gevuu ham na rē, gač yō rēk medo medok vu ham.

²⁵ Arig lo, ham najom jak in he.

²⁶ Ham najom* arimin lo pin nemaj noh vu sēn ham nevong lo.

²⁷ Sa Mehöbōp yi mehō sa, om sa nanēr vu ham nabē ham natevin kāpiya sēnē barimin lo pin degēngō.

²⁸ Hil Mehöbōp Yesu Kerisi yi semusēn gēp geving ham.

Kapiya Sën Paulus Kevu Netu Luu Vu Kerisi-yi-alam Vu Tesalonika

¹ Sa Paulus geSilvanus* luho Timoti, balöö nekevu kapiya sënë vu ham sën ham tu hil Amad Anutu luho Mehöböp Yesu Kerisi hir alam vu Tesalonika lo.

² Hil Amad Anutu luho Mehöböp Yesu Kerisi degevong hir semusemu vu ham bedegevong beham ayomin gëp revuh.

Alam Tesalonika Denare Niwëëk

³ Arig lo, huk sënë neggëp vu he rak buk pin bë he kwamin vesa vu Anutu in ham. In ham ayomin neya timu vu yi rot beniwëëk rak, lom ham nesepa lok bahëmin neving ham rot beya meniwëëk rak.

⁴ Yiķ nebë sënë, om sën he nehaço ham rak vu Anutu-yi-alam vahi pin. In ham tök vu maggin rot benekwerë vanë bögata, rëk ham nare niwëëk bayomin neya timu vu Yesu.

Anutu Nesegegi Hil Niröp

⁵ Lob vanë sën ham nekwerë gwëbeng agi, og sënë tato vu hil bë Anutu nevong ngaa pin niröp, in maggin sënë nevong beham yoh vu bë rëk na medo Anutu yi nyëg.

⁶ Lob Anutu nevong huk niröp mu, om nahub rë lok mëm rëk bo maggin vu alam sën denevo maggin vu ham gwëbeng agi.

⁷ Log Anutu rëk geko ham vër in ngaa maggin sën ham nekwerë gwëbeng agi, geham rëk medo nivesa geving he dok buk sën Mehöböp Yesu duķ nom vu yağek geving yi angér niwëëk lo lo.

⁸ Yesu rëk duķ nom los nengwah daggen bögata in gevong nyëvewen vu alam sën su deneggurek Anutu babu rë, gedeneruuk hil Mehöböp Yesu yi Bengö Nivesa ya lo.

⁹ Lob hir nyëvewen sënë nebë: Demedo nenga in Anutu dok Nyëg Nipaya degwata los degwata. Su deyoh vu bë demedo geving Mehöböp rë, gesu rëk malaj jaķ yi nabë yi Mehö niwëëk los bengö

¹⁰ dok buk sën duķ nom lo rë. Gaķ Anutu-yi-alam, og rëk degeko yi jaķ rot kesuu, galam pin sën ayoj neya timu vu yi lo og rëk degelë yi medenapisek in. Lob yiķ ham og ham ayomin neya timu vu yi vorot rak gaġek sën he nér vu ham lo.

Paulus Jom Rak Ya Vu Anutu Bë Gadu Alam Tesalonika Niwëëk

¹¹ Yiķ nebë sënë, om he medo najom rak ya vu Anutu yoh vu buk bë: Ggooin ham rak tu yi alam, om dok vu ham beham sepa dok yi niröp. Ham nevong ving yi om bo niwëëk vu ham in huk sën ham nevong los ngaa nivesa vesa pin sën ham malamin nesepa lo, banon jaķ nivesa.

¹² Nebë sënë in bë ham huk pin geko hil Mehöböp Yesu Kerisi arë jaķ na vavunë log hil Anutu luho Mehöböp Yesu Kerisi degevong hir semusemu vu ham, bedegeko ham arëmin jaķ geving.

2

Alam Sën Denekeyëh Horek Lo Rëk Detetuhin Ham

¹ Arig lo, hil Mehöböp Yesu Kerisi rëk nom gökin nah, lob hil rëk angupin hil na vu yi, om he bë nanér vu ham nabë ham su kwetul dok in gaġek sënë.

² In meħö la rëk denanér vu ham nabë Mehöböp yi buk tök yam ggovek ya gedenanér nabë ngāahur ti nér vu sir mederak ni. Ma denanér nabë he ķevu

ķapiya nebē saga ya vu sir. Rēk ma geham su kwamin in hir gagek sënë genewamin jak pevis.

³ In mehöti rēk tetuhin ham, gaķ buk sënë og su yoh vu bē rēk nam meris rē. Gaķ mēm nabē alam ngahisekē degeko sir jak los degeruu demij vu Anutu namugin, gemehöti sën rēk natu Mehö-keyehsēn-horek-ala lo natök nam rangah geving rē, lok mēm. Yik Mehö Nipaya sën rēk mala nama dok Nyēg Nipaya lo.

⁴ Mehö sënë og rēk ngis begö vu ngaa pin sën mehönon denenér bē anutu lo los ngaa pin sën deneko rak lo, gegeko yi jak jak nabē kesuu. Om rēk getung yi sēa dok na Anutu yi dub bōp ayo vabuung genanér nabē yik yi Anutu.

⁵ Ma ham kwamin virek in gagek sën sa nado ving ham wirek gesenér vu ham lo?

⁶ Log ham rak ngaa sën neggérin aggata in mehö agi gwēbeng-ë ni ving. In yi buk yö nahēn, om su yoh vu bē natök nam rangah rē.

⁷ Yōnon, Mehö-keyehsēn-horek-ala medo nevong huk gwēbeng menedo, rēk mu nahēn neggēp vunsēn beyō rēk gēp nabē saga bena berup dok yi buk. In Mehö ti nahēn neggérin yi aggata gwēbeng, rēk mu getahin bēr

⁸ og mēm Mehö-keyehsēn-horek-ala rēk natök nam rangah. Lob Mehöbōp Yesu Kerisi rēk ngis yi jak avi rasap menadiik. Log Mehöbōp mēm rēk natök nam rangah los niķapiik bōpata, lob niķapiik sënē rēk kevoh Mehö-keyehsēn-horek-ala bemala nama na verök yi.

⁹ Mehö-keyehsēn-horek-ala sënē natök nam rangah, og rēk nam los Satan yi niwēek begevong ngaa bōp bōp los niwēek, gehuk aggagga in tetuhin hil.

¹⁰ Rēk gevong ngaa nipaya aggagga pin in gekuungin alam sën vongin malaj nama lo. Bē ahēj geving gagek anon medegevong geving, og yoh vu bē geko sir nom vu Anutu, rēk mu ma om rēk malaj nama.

¹¹ Su deko Anutu yi gagek anon rē, om Anutu rēk dēein sir lob gagek kuungsēn los niwēek nam in tetuhin sir medegevong geving gagek sën anon ma lo.

¹² In alam pin sën su denevong ving gagek anon agi rē geyō denevong ahēj nivesa in ngaa nipaya mu lo degeko nipaya nyēvewen dok nah bemalaj nama.

Anutu Ggooin Ham Rak Bē Rēk Geko Ham Nom

¹³ Rēk mu arig lo, huk neggēp vu he bē he najom jak los ahēmin nivesa vu Anutu in ham noh vu buk. In Anutu ahē neving ham beggooin ham rak vu nyēdahis vorot in bē Anon Vabuung gevong beham ayomin nirōp jak. Lob ham gwevong geving gagek anon, lok mēm geko ham nom vu Anutu.

¹⁴ Vongin bē ham gweko hil Mehöbōp Yesu Kerisi niķapiik los arē bōp nōk vu ham geving, om vong behe haķo Bengō Nivesa yön vu ham in bē tahi ham nom vu yi.

¹⁵ Nebē sënē, om arig lo, ham ngo bare nimin wēek, beham sepa dok Anutu yi gagek pin sën he nēr vu ham ggēp avimin los ķevu lok ķapiya lo.

¹⁶ Lob hil Mehöbōp Yesu Kerisi luho hil Amad Anutu sën ahēj neving hil lo devong behil ayod sepēp rak berēk gēp nabē sënē degwata. Vong semusemu vu hil nyēmasēn in bē hil ajak ni nabē rēk geko hil nah vu yi yōnon, om hil medo navo kwad in.

¹⁷ Om sa neketaġ in ham bē luho degevong beham ayomin sepēp jak gedegevong nij wēek vu ham in ham nanēr ngaa los gwevong ngaa nivesa mu.

¹ Log arig lo, he hömin gagek ti nahën neggp nebë: Ham najom jak vu Anutu nabë dok vu he in Mehöböp yi gagek serög mena menoh vu nyég pin, balam pin degeko jak pevis barë bög jak nabë sën ham aga.

² Log ham najom jak vu Anutu nabë bo he vër in alam sën nij paya los su nij röp rë lo nemaj, in ham rak ni bë alam ngahisekë su ayoj neya timu vu Anutu rë.

³ Rëk mu Mehöböp og su mehö kwa luu rë, gaķ rëk gevong niwëëk vu ham jak buķ los gegin ham in Satan.

⁴ Log Mehöböp tatekin he kwamin behe rak ham nimin bë ham medo nevong ngaa pin sën he nér vu ham lo gwëbeng menedo, geham rëk medo gwevong nabë saga rot geving.

⁵ Om Mehöböp bër ham kwamin in ham kwamin bo nabë Anutu ahë neving ham, lob gevong beham bare mekwerë maggin los ayomin niwëëk nabë sën Kerisi nevong lo.

Alam Pin Denajom Huk Noh Vu Sir

⁶ Log arig lo, hil atu Mehöböp Yesu Kerisi yi alam, om he vo horek vu ham banëri niwëëk bë: Ham gwetah ham in arimin vahi sën nij tebö gesu denevong huk rë lo, in sagak su denesepa lok gagek sën he nér vu ham lo rë.

⁷ Gaķ ham sepa dok he vahamin, in ham ngo rak ni bë wirek sën he nado ving ham lo, og he su nahëp sehëb rë.

⁸ Lob he su hačo ham nos lu ngaa meris rë. Gaķ he nebago, gehe nehevong huk niwëëk rot menavimengin buk gerangah, in bë he su abo maggin vu ham.

⁹ He yoh vu bë gačo ham nos lu ngaa, rëk ma gehe nehevong nebë sënë in bë ham gwelë besepa dok he vahamin.

¹⁰ He nado ving ham wirek, lob he vo horek vu ham nebë sënë bë: Mehöti bë ni tebö in huk megep sehëb, og ham su bo nos vu yi.

¹¹ Rëk mu he hango gagek bë ham vahi deneggëp sehëb gesu denevong huk ti rë, gaķ yö medo denerak nij in mehö ngwë hir ngaa.

¹² He tu Mehöböp Yesu Kerisi yi hur om sën he vo horek vu alam nebë saga bahee vu sir bë degevong huk nivesa bedemedo gedegeko monë jak, bemëm debaǵo yö hir nos jak medega niröp.

¹³ Log arig lo, ham su nimin tebö in huk nivesa, gaķ ham medo gwevong noh vu buk.

¹⁴ Rëk mu nabë mehöti su sepa dok gagek pin sën he kevu lok kapıya agi rë, og ham ngo jak mehö saga ni nivesa, beham ngo medo ading in yi. Lob mëm rëk ni namum in yi ngaa sën nevong lo begérin yi.

¹⁵ Rëk mu ham su gwelë mehö sënë paya rot, gaķ ham kwamin bo nabë ham arimin rëk nevong paya, om ham bo kwa nivesa vu yi.

Paulus Semu Gagek Hus

¹⁶ Hil Mehöböp sën ayo neggp revuh lo gevong beham ayomin gëp revuh in ngaa pin sën tök vu ham lo, begep noh vu buk pin. Log Mehöböp medo geving ham pin.

¹⁷ Sa Paulus sënë, sengo kwaǵ nevo ham bemëm sa kevu gagek dus ti sënë rak sengo nemag yoh vu sën sa nehevong lok sa kapıya pin lo, in bë ham jak ni nabë sengo kevu yönö.

¹⁸ Hil Mehöböp Yesu Kerisi yi semusemu medo geving ham pin.

Kapiya Sën Paulus Kevu Muginsën Vu Kerisi-yi-alam Vu Timoti

¹ Sa Paulus sën Yesu Kerisi yi sinarë sa. Anutu sën ko hil yom vu yi lo luho Kerisi Yesu sën hil navo kwad in lo, yō denér bē sa gevong huk sagi.

² Lob sa ķevu ķapiya sënë yök vu hong Timoti sën sa nehalë hong bē sa nalug anon hong in ayom neya timu vu Kerisi lo. Hil Amad Anutu luho hil Mehöbōp Kerisi Yesu degevong semusemu vu hong los kwaj gevongin hong, gedegevong bayom gēp revuh.

Hil Dahun Gagek Kuungsën Na

³ Wirek sa hevongin bē sena Masedonia jak, lob senér vu hong, rēk sa bē nanér gökin nah vu hong nabē: Gemedo Epesus in genanérin alam vahi saga nabē su desarömin gagek kuungsën dok na medetahu alam dok.

⁴ Log genanér vu sir nabē degevuu ķeriing los gagek sën denetatekin degwaj lo na, in gagek nebē sagi nevong mekwaj kwaj. Gaķ su nelok vu sir bayoj neya timu vu Anutu rē.

⁵ Sa hevong horek sënë yök vu hong rak degwa timu sënë: Sa hevongin bē desepa dok bayoj niröp jak gekwaj verök jak bayoj na timu vu Yesu, lob mēm demedo los ahēj geving sir.

⁶ Yōnon, in alam vahi devuu aggata niröp sënë ya, geya deneketul lok in gagek meris medenesap sir in jeggin jeggin.

⁷ Alam sënë denekuung bē detu alam horek degwa. Rēk su denerak yō hir gagek sën denevengwēng rak lo degwa ni rē, log sir dugin gagek sënë degwa ving.

⁸ Nabē hil galē Anutu yi horek niröp nabē neggēp in bē tato aggata niröp vu hil, og hil rēk ajaķ ni nabē ngaa nivesa.

⁹ Yōnon, hil arak ni bē horek og su yam in bē nanérin alam sën nijrōp rak lo rē, gaķ yam in bē nanérin alam sën denekeyēh horek lo, los alam sën denevong ngaa jeggin jeggin los nengaj dahis lo. Geyam in bē nanérin alam sën deneruu demij vu Anutu lo, los alam nij paya, gesir sën denevasap Anutu yi ngaa vabuung lo, gesir sën denesepa lok ngaa dob yi mu lo; geyam in bē nanérin alam sën denesis amaj los ataj medenediik lo, los alam sën denesis mehönon vahi medenediik lo ving.

¹⁰ Geyam in bē nanérin maluh los avēh sën denevong baggēb lo los denevong paya vu maluh ngwēlo. Geyam in bē nanérin alam sën deneggodek alam in bē degeko monē jak sir lo, los alam gagek tetuhin sën, galam sën denelah gagek vun lo. Yōnon, horek yam in bē nanérin ngaa nebē sënë los ngaa nipaya vahi pin sën nevong paya vu gagek anon lo.

¹¹ Gagek anon sënë neggēp lok Bengō Nivesa sën Anutu vo vu sa in bē sa nanér rangah lo, log Bengō Nivesa sagi netatekin Anutu arē böp los niwēēk vu hil bē semusën ala yi.

Paulus Ahē Nivesa Vu Anutu In Kwa Pesivin Yi

¹² Hil Mehöbōp Kerisi Yesu vo niwēēk vu sa, gekwa nevo sa bē seyoh vu bē sa gevong yi huk, lob vong huk sënë lok ya sa nemag, lom sa ahēg nivesa vu yi.

¹³ Yōnon, wirek og senér pelē rak yi, log sa nehevong begö vu yi alam rot gesa nehaķo sa rak vu yi pangśen. Sa nehevong nebē saga in sa su rak degwa ni rē, gesa su hevong ving yi rē, rēk ma gekwa pesivin sa.

14 Lob Mehöböp vong semusemu ngahisekë rot vu sa, bemëm sayog neya timu vu Yesu Kerisi, besahëg ving yi pangşën.

15 Gagek sënëk yönörot, beyoh vu bë alam pin degengo medegevong geving nabë Kerisi Yesu luk yam dob in bë gekö hil alam nid paya nom vu yi. Lob sa mehö nig paya verök yi rot kesuu alam nij paya vahi pin.

16 Rëk mu Kerisi Yesu kwa vongin sa mugin betato rangah rak sa bë nejom yi ahon rot. Lob alam vahi pin sën rëk ayoj na timu vu yi lo degelë jak sa bedejak ni nabë rëk kwa gevongin sir nabë saga geving, bedemedo malajtumsën degwata.

17 Om hil gako mehö-los-bengö sën nedo degwata los degwata lo arë jak. Arë bögata los niwëëk gëp rangah beyö gëp degwata los degwata, in mehö sënë og su nediik rë, gehil su ayoh vu bë galë yi rë, log yiķ yi perurek timu saga sën Anutu soğek.

Timoti Bare Niwëëk Begedu Alam Sën Denesis Begö Vu Anutu Lo

18 Naluğ Timoti-e! Sebo horek sënë vu hong nabë: Kwam bo gagek sën alam-denenér-ğagek-rangahsën denér rak hong wirek lo. Gebasu ğagek sagi dok na ayom, lok mëm pasang gwevong begö meğebare niwëëk nabë mehöbegö-yi nivesa ti.

19 Lob gwevong geving niwëëk meğebare, gegemedo los ayom niröp. In alam vahi su denesepa lok ngaa nivesa in bë ayoj niröp jak rë, om sën deneyoh paya medevasap sir nebë sën yağ ya mesis yi rak saap.

20 Yiķ Humenaius luho Aleksander devong nebë sënë, lob sa hevong luho lok yah Satan nema in bë luho degekö vanë medejak ni, in luho su denanér pelësën jak Anutu arë nah gökin.

2

Hil Najom Jak Nabë Sënë

1 Sa bë nanér niwëëk vu hong nabë ham gwevong ngaa sënë natu muginsën: Ham najom jak in alam pin. Ham kwetağ vu Anutu nabë dok vu sir bebo niwëëk vu sir medebare, log ham najom jak los kwamin vesa vu yi in sir.

2 Log su kwam birek in alam-los-bengöj galam pin sën denetu ala medenegin hil lo. Gak genajom jak in sir noh vu buk in mëm hil sepa dok Anutu meğako arë jak niröp, log hil medo nivesa gengaa maggin su dahun hil.

3 Jomraksën nabë sënë og mëm yoh vu, bAnutu sën ko hil yom lo rëk kwa vesa in.

4 Neko hil yom vu yi, genevong in bë gekö alam pin nom geving, bemëm dejak ğagek anon degwa ni.

5 In hil arak ni bë Anutu yö timu nedo, log Mehö mamer-yi timu nare lok Anutu los mehönon vuheng atov. Yiķ yi Kerisi Yesu, geyi mehönon.

6 Lob tök yam rangah lok yi buk niröp sën Anutu yö ggooin rak menér lo, bediik lok yah alam pin bei in bago sir nom.

7 Log Anutu ggooin sa rak bë sa natu sinarë begevong yi huk menanér yi ğagek sënë rangah. Sagi og sa su nehekuung rak rë, gak sa nanér yönö. Geggooin sa rak, menevong sa ya vu alam-yu-ngwë in bë sa tatekin ğagek vu sir bayoj na timu vu yi medejak ğagek anon ni.

8 Nebë sënë, om sa hevongin bë alam denajom jak noh vu nyëg pin. Rëk mu degevuu ğagek petupeksën los ahë sengënsën na gedepesu nemaj in ngaa nipaya lok mëm debarah nemaj jak medenajom jak na vu Anutu.

Gagek Rak Avëh

⁹ Log sa hevongin ving bë: Avëh dedahun sir bedejöp röpröp lu ngaa nivesa sën yi yoh vu bë avëh dejöp lo. Gak su degeko sir jak medebii yuj los debunek vu navij jak kumkum goor lu vuneksën malangeri aggagga, los röpröp sën yi monë böpata lo.

¹⁰ Gak degevong huk nivesa aggagga noh vu sën Anutu yi hur avëh lo degevong lo, og mém sënë natu hir vuneksën anon rot.

¹¹ Avëh dedahun sir bayej nama gedegengo gagek medejak ni nivesa.

¹² Sa hevongin bë avëh ti su natu tatovaha ma ggev vu maluh rë, gak sir avëh og avij gemir gemedo denapöö jak gagek mu.

¹³ In degwa nebë Anutu semu Adam mugin lok mém semu Eva tamusën.

¹⁴ Lob Adam su bë nenga vu gagek kuungsën rë, gak avëh mu yö keyëh mebë nenga vu gagek.

¹⁵ Rëk mu avëh hir huk bë degeko naluj, om yi degevong nabë saga, gayoj na timu vu Yesu geving bahëj nivesa vu mehönon medesepa dok aggata niröp los degegin sir nivesa, og Anutu rëk geko sir nah vu yi.

3

Gagek Rak Ggev Sën Denegin Kerisi-yi-alam Lo

¹ Gagek sënë og yonon: Bë mehöti gevongin nabë natu ggev begegin Kerisi-yi-alam, og sënëk gevong in huk nivesa ti.

² Nebë sënë, om ggev gegin yi nivesa in ngaa nipaya su gëp vu yi. Yi geko avëh timu natu venë. Su gevong ngaa jeggin jeggin, gak yi sepa dok kwa nivesa mu megevong huk niröp pin, gegegin alam vatëvek nivesa, getatekin Anutu yi gagek nivesa megero.

³ Ggev nebë sënë og su nanum pangsen mekeyevin, log su ahë sengen jak pevis, gak nahubin alam gesu gevong begö jeggin jeggin, gesu gëp natumin monë pangsen.

⁴ Geyö gegin venë lo nalu lo nivesa begevong benalu lo nengaj yes vu aye medegurek babu.

⁵ In mehö sën su negin venë lo nalu lo nivesa rë lo, og su yoh vu bë rëk natu Anutu-yi-alam lo hir ggev megegin sir nivesa rë.

⁶ Log ham su gwetung bemehö mewis ti sën nahën neggérin yi yom vu Kerisi lo natu ggev. In rëk geko yi jak jak lob rëk bës benatök vu nyëvewen nabë Satan.

⁷ Om nabë hil getung mehöti natu ggev, og alam dahis la denaner geving rë nabë yi mehö nivesa, og mém yoh vu bë natu ggev. Gak nabë hil su gango rë, og mak rëk gagek nipaya natök rangah jak yi, lob dok Satan yi gegweeng.

Gagek Rak Kerisi-yi-alam Hir Hur

⁸ Log gwetung alam sën kwaj nivesa lo denatu Kerisi-yi-alam hir hur geving nabë saga. Alam sën su denevong kwaj luu rë lo, galam sën su denenum wain rot medenekeyevin rë lo, galam sën su ggëp denetumin monë luu ngaa rë lo.

⁹ Gak mém sir sën ayoj yö neggëp niröp gedenerak gagek-anon-vongvingsën-yi ni venuh lo og mém.

¹⁰ Ham seggi sir namugin rë, lok nabë gagek ti su neggëp vu sir rë, og mém denatu Kerisi-yi-alam hir hur.

¹¹ Log ham gwetung avëh sën kwaj nivesa lo geving nabë saga. Avëh sën su denenér gagek nipaya yah nenga rak mehö ngwë rë lo, gesu denevong ngaa jeggin jeggin rë lo, gak denenér gagek niröp bedenevong yoh vu lo.

¹² Lob Kerisi-yi-alam hir hur lo, og degeko avëh ti ti natu venëj, lob degegin venëj los naluj nivesa.

¹³ Lob sir sën detu Kerisi-yi-alam hir hur bedenevong huk nivesa lo, og rëk bengöj nivesa, lob deyoh vu bë rëk degevong Kerisi Yesu yi huk nivesa los niwéek.

Anutu Yi Aggata Degwa

¹⁴ Yönon, gwëbeng sa nekevu kapiya sënë yön vu hong, rëk mu sa bë nök vu hong pevis.

¹⁵ Rëk mu nabë sa su nök pevis rë, og gwelë gagek sënë megejak ni nabë Anutu-yi-alam sën detu Mehöbop Mala-tumsën-degwa yi alam lo, og rëk degevong nabë sënë in denegin gagek anon medenegadu.

¹⁶ Yönon, gagek sën duu hil yah vetii Anutu lo, og gagek böpata rot bedegwa neggëp. Gagek sënë nebë:

Tu mehönon rak betök yam rangah,

log Anon Vabuung tatekin yi degwa bë yi mehö yohvu.

Angér delë yi,

log bengö yoh vu alam dahis.

Mehönon ayoj neya timu vu yi,

lob Anutu ko yi rak yah vavunë beko arë rak.

4

Gagek Rak Alam Tetuhinsën

¹ Anon Vabuung nér rangah bë dus jaq Buk-tamusën og alam vahi rëk degevuu gagek sën hil nehevong ving lo na, getum rëk degebë nengaj vu memö kuungsën ayej bedesepa dok Satan yi angér nipaya lo hir gagek.

² Ngaa sënë rëk nam vu alam kwaj luu sën denenér gagek kuungsën lo. Alam sënë rëk ayoj bev rasap nabë aén nikerus, besu deyoh vu bë deseggi ngaa nipaya los niröp medejak ni rë.

³ Log alam saga rëk denanérin nabë maluh los avëh su degeko sir, gak demedo bu, log rëk denanérin nos los reggu vahi nabë hil su aga. Rëk mu su yoh vu rë, gak Anutu yö tung ngaa pin sënë in bë hil mehönon sën hil ayod neya timu vu yi menarak yi gagek anon ni lo, hil aga gahëd nivesa vu Anutu.

⁴ In ngaa pin sën Anutu tung lo og nivesa, om hil su ajuuk, gak hil nanér ahëd nivesa vu Anutu gehil aga.

⁵ Ëe, yön, Anutu yi gagek los hil jomraksën saga nevong benivesa nerak.

Timoti Tu Kerisi Yi Hur Nivesa

⁶ Log nabë genanér gagek pin saga vu hil arid lo sën Kerisi-yi-alam lo, og mém saga rëk tato nabë getu Yesu Kerisi yi hur nivesa ti gegenesepa lok gagek niröp megenerak gagek sën hil nehevong ving lo degwa ni.

⁷ Rëk mu nim dëlin keriing nipaya los avëh atov hir gagek turinsën meris meris, gak mém getahu hong dok Anutu yi aggata nivesa.

⁸ Yönon, hil netahu hil lok ngaa navid yi in bë hil navid gengoin, rëk mu yik nelok vu hil paya teka mu. Gak mu nabë hil tahu hil dok Anutu yi aggata, og yoh vu bë rëk dok vu hil pangsen rot. Sagi og yoh vu bë dok vu hil vu buk sën hil nado gwëbeng agi, gehil rëk medo malad-tumsën vu tamusën geving.

⁹ Gagek sënëk yön rot, beyoh vu bë alam pin degenço medegevong geving.

¹⁰ Om sën hil nehevong huk böp los nid kerus kerus. Hil ahurek Anutu sën mala-tumsën degwa lo babu in nevongin bë geko alam pin nom vu yi, lob ko hil sën hil ayod neya timu vu yi lo yom yön.

¹¹ Om genanér gagek sënë vu sir megetahu sir dok in desepa dok.

¹² Nabë alam degelë hong nabë genahën magäm, bekwaj bo nabë hong mehö meris, og su gwevu huk rë. Gak gemedo megetato aggata vu Kerisi-yi-alam pin jak ngaa pin sën genanér los gwevong lo. Getato vu sir nabë ahäm neving sir yönö gayom neya timu vu Yesu, gegenesepa lok ngaa niröp mu.

¹³ Su nim tebö, gak nim wëek megenatevin Anutu yi gagek vu alam, begenanér Bengö Nivesa rangah megetatekin vu sir rot bena berup dok buk sën senök berup vu hong lo.

¹⁴ Su nim yes yes in Anutu yi semusën sën vo vu hong lo, in alam ggev debë nemaj rak hong wirek. Log alam-denenér-gagek-rangahsën denér bë semusën sënë rëk natök vu hong.

¹⁵ Om gwegin huk sagi nivesa noh vu buk begemedo dok rot, lob mëm alam pin rëk degelë nabë hong huk neya nivesa.

¹⁶ Gwegin hong los huk sën genevong agi bekwam bo gagek sën getahu sir dok lo nivesa. Gwevong huk sënë niwëek rot, og mëm rëk gweko hong nom vu Anutu, begweko alam sën degengo hong gagek lo nom geving.

5

Timoti Gelî Alam Dok Aggata Niröp

¹ Su gebo gagek jak alam böp, gak gwelë sir nabë amam lo benahub gebo horek vu sir. Log gwelë alam magäm nabë arim lo sir.

² Log avëh böp og gwelë sir nabë atam lo, log gwelë avëh avö nabë avëhnöm lo genaa nipaya nök gëp.

Gagek Rak Avëh Alov

³ Log gwegin avëh alov lo sën reggaj diik gehej alam ma lo nivesa.

⁴ Gak avëh alov sën nalu lo ma bu lo denedo lo, og mëm dejak ni nivesa nabë hir huk neggëp bë dedok vu amaj los ataj gebuj medegegin sir nivesa dok nah sën denegin sir wirek lo. In Anutu kwa vesa in ngaa nebë sënë.

⁵ In avëh alov sën yö perurek timu nedo lo, og rëk ayo na timu vu Anutu rot, lob rëk bengev jakmeketag na vu Anutu in alam buk gerangah.

⁶ Rëk mu avëh alov sën yö kwa nevo ngaa sën nesemu navı mu lo, og nahën nedo vesa rëk mu tu ngaa diiksën.

⁷ Om genanér ngaa sënë tato vu avëh geving, in desepa dok medemedo niröp gegagek la su gëp vu sir.

⁸ Rëk mu nabë mehöti su gegin yö yi alam nivesa rë, og mehö sënë su ayo neya timu vu Yesu rë. Yönö, nabë mehöti su gegin sir sën losho beggang ayo timu lo nivesa rë, og yi mehö nipaya verök yi rot kesuu alam dahis.

⁹ Lob nabë kwevu avëh alov arëj nabë Kerisi-yi-alam degegin sir, og kwevu sir nabë sënë arëj: Avëh sën rak maluh timu rëk diik genedo alov, lob yi ta mehödahis löö ya ggovek lo.

¹⁰ Gavëh sën alam denenér bengö bë nevong ngaa pin nivesa lo, og kwevu avëh nabë sënë lo arëj. Gavëh sën negin nalu lo nivesa, genevet alam vatëvek, geneko Kerisi-yi-alam vahi rak genelok vu alam sën denetök vu maggin lo, genevong huk nivesa vesa aggagga lo. Kë, avëh nabë sënë og mëm kwevu arëj.

¹¹ Gak su kwevu avëh sën nahën navij mewis gereggaj nediiķ lo arëj, in rëk ayoj gurek in maluh, bahëj geving nabë dejak maluh ngwë gökin, lob su kwaj bo Kerisi timu rë.

¹² Lob alam rëk denanér sir nabë nij paya, in dekeyëh gagek sën denér bë degevong huk vu Kerisi timu lo.

¹³ Rëk su rëk degevong nabë sënë mu rë. Gak rëk nij tebö jak pevis medegëp sehëb, gedégetup dok alam hir beggang medenengo mehö ngwë hir gagek

medejak nij in mena detanë medenanér gagek aggagga sën hil su ayoh vu bë nanér rë lo.

¹⁴ Nebë sënë om sa bë avëh alov sën nahën navij mewis lo, og dejak reggaj nah in degeko naluj meyö degegin dok hir beggang. Yiķ degevong nabë sënë in Mehö sën nesis begö vu hil lo su natök vu gagek nipaya ti menanér jak hil.

¹⁵ In gerak ni bë avëh la devuu aggata nivesa ya ggovek ya nebë sënë gedenesepa lok Satan.

¹⁶ Nabë Anutu yi hur avëh ti yi alam la reggaj denadiik gedemedo alov, og avëh saga yo gegein sir. Yo gevong nabë sënë in su debo maggin vu Kerisi-yi-alam vahi medegegin sir. Nabë sënë in Kerisi-yi-alam mëm yiķ degegin avëh alov sën hil alam main sir lo mu.

Gagek Rak Alam Ggev

¹⁷ Alam ggev sën denevong huk nivesa rot lo, og ham sën Kerisi-yi-alam ham lo gweko arëj jak geham dok vu sir nivesa rot. Sënëk sa nanér alam ggev sën denevong huk niwëek medenenér Anutu yi gagek rangah medenatatekin nivesa vu alam lo.

¹⁸ Nabë saga in gagek neggpəl lok Anutu-yi-ķapiya nebë, "Su getaya burmakau sën denevong huk bedenevakë wit* lo avij," gak gëp in yiķ dega teka! In gagek ngwë neggpəl ving bë, "Mehö sën nevong huk lo, og yoh vu bë geko nyëvewen jak."

¹⁹ Log nabë mehö ti nanér ggev ti nabë nevong paya, og su gwebë nengam vu aye, gak mëm nabë mehö luu ma mehö lõö denanér og mëm.

²⁰ Gak mëm nabë ggev ti gevong ngaa nipaya ti, og gebarah yi verök jak alam ggev pin malaj, in sir vahi degelë lob degöneng in sir.

²¹ Sa nanér vu hong niwëek jak Anutu geKerisi Yesu losho angér sën Anutu ggooin sir rak lo malaj nabë: Gesepa dok gagek sën sa ķevu agi niröp, besu kwam bo mehöti dok ayom namuġin nabë vong paya, ma su vong paya rë, gak gwengo gagek nivesa megeseggi lok mëm. Log su ġenanér gagek ahë sekë vu alam vahi geġenanér gagek ahë yes vu hong alam.

²² Log su gweko mehö ti megwevong natu ggev pevis rë, in yi ngaa nipaya rëk nom peka jak hong geving, om ngo gwegin hong nivesa in ġemedo nivesa gengaa nipaya su gëp vu hong.

²³ Log su ġenanum bël kul meris mu rë, gak ġenanum wain teka geving, in gevong bahëm medo nivesa, geniraksam sën netök vu hong buk ngahi lo nivesa jak teka.

²⁴ Log alam vahi, og hir ngaa nipaya neggpəl rangah behil pin arak ni bë rëk denatök vu nyëvewen dok nah, rëk mu alam vahi, og hir ngaa nipaya yo neggpəl vunsën, benahub rë lok mëm netök yam rangah.

²⁵ Yiķ ngaa nivesa vahi neggpəl rangah nebë saga ving, gak nabë neggpəl vunsën og yo rëk netök yam rangah tamusën in su yoh vu bë gëp vunsën degwata rë.

6

Gagek Rak Hur Sën Detu Ngaa Meris

¹ Alam pin sën mehö la denebago sir medenetu hir ngaa meris lo, nabë Kerisi-yi-alam sir og degurek alaj lo babuj in gagek nipaya su jikin Anutu areë los yi gagek sën hil nanér lo.

² Log hur sën alaj detu Kerisi-yi-alam lo, og su kwaj bo nabë arij om degevong huk paya paya gesu degöneng in sir rë. Gak ahëj geving alaj sënë rot in Kerisi-yi-alam sir, gepasang degevong huk nivesa rot vu sir. Om ġetatekin vu alam nabë degevong ngaa nabë sënë, log ġenanér bedegevong.

Hil Su Ahëd Geving Monë Pangsen

³ Hil Mehöbop Yesu Kerisi yi gagek netatekin Anutu yi ngaa rangah menero vu hil niröp. Om nabë mehöti gebë gagek sënë geto getahu mehönon dok gagek agga ngwë,

⁴ og hil ajak ni nabë mehö sënë neko yi rak meris mu. Su kwa teka neggëp rë, gak kwa nipaya neggëp vu yi. In ahë neving bë luho mehö ngwë degök sir in gagek la bedekesuu sir. Log ahë neving bë demehoo sir in gagek degwa. Ngaa nebë sënë og nevong balam ayoj nesis yi, gedenevong begö, gedenenér pelésen rak sir, gekwaj nevo ngaa nipaya rak alam vahi.

⁵ Log denenér sir in gagek bahëj sengën yoh vu buk in kwaj nipaya, gak gagek anon su neggëp vu sir rë, in denekuung bë hil nesepa loķ Anutu in hil agorek kupek lu ngaa.

⁶ Yönon, nabë mehöti sepa dok Anutu niröp begelë ngaa sën neggëp vu yi lo nabë yik yoh vu yi, og nelë saga bë neko ngaa ngahisekë rot.

⁷ In hil atad ko hil los nemad meris vu dob, log buk sën hil gevuu dob lo, og hil rëk anah nemad meris nabë saga.

⁸ Om nabë hil nos los tob neggëp vu hil, og yik ggovek behil medo revuh los kwad vesa.

⁹ Rëk alam sën kwaj nevo bë degeko kupek ngahisekë rot lo, og seggisën rëk natök vu sir, lob rëk debës nabë sën mehönon deneko reggu luk söv. Ayoj nekehe sir in kupek lu ngaa, lob denesepa loķ ngaa kwamasën los ngaa nipaya agga ngahisekë, om rëk kebu jak sir bedenadiiķ bermalaj nama.

¹⁰ In ngaa nipaya aggagga degwa neggëp vu sën alam ahëj neving monë lo. Yönon, alam vahi ahëj neving monë pangsen rot, lob nedadii sir gedenevuu vongvingsën ya, log denevasap sir rak sënë medenetök vu maggin bëpata rot.

Genapiiķ Vu Sën Gemedo Malam-Tumsën Degwata Lo Niwëēk

¹¹ Rëk mu hong sën Anutu-yi-alam hong lo, og gweruu demim vu ngaa nabë sënë gegebeya in. Gak yik nim wëek megesepa dok ngaa niröp los Anutu yi aggata soğek. Ayom na timu vu yi, log ahëm geving alam pangsen. Genajom hong ahon megebare niwëēk gemalam yes.

¹² Ayom neya timu vu Kerisi, om getahu dok alam sën deneserög in bë degeko kupek-yagek-yi lo bepasang geserög niwëēk in gemedo malam-tumsën degwata los degwata. In Anutu ggooin hong rak wirek loķ buk sën genér rangah rak alam ngahisekë malaj bë rëk gesepa dok gagek anon lo.

¹³ Sa nanér vu hong jak Anutu sën nevo saheng vu ngaa malaj-tumsën pin lo, luho Kerisi Yesu sën nér yi gagek anon rangah rak Pontius Pilatus mala gesu ggöneng in rë lo malaj nabë:

¹⁴ Gwegin gagek pin sënë nivesa. Su genanér la paya, gesu gwevong bemehö ngwë denanér gagek nipaya jak. Gak ngo gwegin nivesa begëp niröp, rot behil Mehöbop Yesu Kerisi duķ nom.

¹⁵ Yönon, Anutu ggooin yi buk rak ggovek ya bë rëk tato Kerisi rangah, lob yik Anutu timu sënë sën semusën degwa geyi ala menegin ngaa pin los dahis. Alam-los-bengöy pin hir mehö-los-bengö yi, gemehö bëp pin hir Mehöbop.

¹⁶ Yik yi timu sënë sën su nediiķ rë. Yë nedo loķ rangah soğek, om hil su ayoj vu bë ana dus jak yi rë. Mehöti su lë yi rë, gemehöti su yoh vu bë rëk gelë yi rë. Arë bëpata rot geniwëēk rot berëk medo degwata los degwata nabë saga. Yönon.

Gagek Rak Alam Sën Deneggorek Ngaa Ngahisekë Lo

¹⁷ Genanér vu alam sën deneggorek ngaa-dob-yi ngahisekë lo nabë su degeko sir jak vu alam vahi, gesu kwaj na vu hir ngaa sënë nabë dok vu sir,

in rëk mala nama na pevis. Gaķ mēm ayoj na timu rot vu Anutu, in yi saga yö nevong yi ngaa nivesa vesa ngahisekë vu hil in bë hil medo los kwad vesa.

¹⁸ Genanér vu alam sën deneggorek ngaa aga nabë degevong huk nivesa vesa ngahisekë, log degevong ngatum bedebo hir ngaa gelek alam bededok vu sir medegero.

¹⁹ Nabë degevong nabë saga, og rëk dengupin ngaa ngahisekë in dok vu sir vu tamusën, lob deyoh vu bë rëk denatök vu mala-tumsën sogek.

Gwegin Hong Huk Nivesa

²⁰ O Timoti, gwegin huk sën Anutu vo lok yök nemam aga nivesa. Gweruu demim vu gagek meris meris pin sën anon ma lo, los gagek jeggin jeggin sën su neya niröp vu Anutu yi gagek rë lo. Log gweruu demim vu gagek sën denenér medenekuung rak bë kwa bögata neggëp lok, rëk ma genesis begö vu Anutu yi gagek lo.

²¹ Alam vahi ahëj neving gagek nebë saga bedeneko rak, lob deneyoh paya in gagek anon. Anutu yi semusemu medo geving ham.

Kapiya Sën Paulus Kevu Netu Luu Vu Kerisi-yi-alam Vu Timoti

¹ Sa Paulus sën Anutu ggooin sa rak bevong sa tu Kerisi Yesu yi sinarë in bë sa nanér rangah nabë Kerisi Yesu yoh vu bë gevong bemehönon demedo malaj-tumsën.

² Lob sa ķevu ķapiya sënë yök vu hong Timoti in sahëg neving hong nebë sën sa naluğ hong. Hil Mehöböp Kerisi Yesu luho Ama Anutu degevong hir semusën nyëmasën vu hong bekwaj pesivin hong gedegevong bayom gëp revuh.

Hil Su Nid Namum In Bengö Nivesa

³ Sa ķenug lo detu Anutu yi hur wirek medeneko yi rak, lom sa nesepa lok vahaj menehevong nebë saga ving, lob sa neseggi lok ayog menehangó, rëk mak sa nehevong niröp. Lob sa najom rak in hong los kwaǵ vesa vu yi in hong rak buk pin.

⁴ Sa kwaǵ nevo sën gesu wirek lo, om sa nehevong rot buk gerangah bë sa galë hong gökin, lok mëm sëk kwaǵ vesa jak los dahis.

⁵ Lob sa kwaǵ nevo bë ayom neya timu vu Anutu yönö, gak su genetetuhin rë. In bum avëh Lois vong ving nyëmuğinsën, lob atam Ainike sepa lok vaha bevong ving, log serak nim bë hong nebë saga gwëbeng ving.

⁶ Om sa bë nanér vu hong nabë: Sa hebë nemag rak hong wirek, lok mëm Anutu vo semusën vu hong in bë gwevong yi huk. Om gegwee dok semusën saga beniwëek jak.

⁷ In Anutu su vong Anon Vabuung vu hil in bë hil agöneng in hil rë, gak vong vu hil in bë hil nid wëek bahëd geving mehönon, behil ngo geggin hil nivesa.

⁸ Om su nim namum in hil Mehöböp begegöneng in sën genanér yi gagek rangah lo. Gesu nim namum in sën seyam nado lok ƙarabus in yi mehö sa agi. Gak mëm gweko niwëek vu Anutu bekwerë maggin jak Bengö Nivesa geving sa.

⁹ In Anutu ko hil yah vu yi beggooin hil rak in bë hil sepa dok ngaa niröp mu. Su vong nebë sënë rak sën hil nehevong ngaa nivesa lo rë, gak vong yoh vu yö kwa besemu hil nyëmasën, degwa rak Kerisi Yesu. In nér vorot lok buk sën yö nahën gesu tung yagek los dob rë lo bë rëk gevong nabë saga.

¹⁰ Rëk mëm gwëbeng Kerisi Yesu, mehö sën ko hil vér in hil ngaa nipaya nyëvewen lo, tök yam rangah ggovek ya betatekin gagek sënë lo degwa rangah vu hil. Log tatekin yam rangah bë: Nabë hil gevong geving Bengö Nivesa, og hil rëk medo malad-tumsën degwata los degwata, gak hil su rëk nadiik bemalad nama na verök yi rë.

¹¹ Lob tato sa bë sa natu yi sinarë benanér Bengö Nivesa sagi rangah getahu mehönon dok,

¹² om sën gwëbeng setök rak maggin. Rëk mu sa su niğ nemum in rë, in sa narak mehö sën sayog neya timu vu yi lo ni, gesa narak ni bë yoh vu bë rëk geggin ngaa sën tung lok yam sa nemag lo nivesa rot, beberup dok buk sën hil bare mala lo.

¹³ Om gesepa dok gagek niröp sën senér tato vu hong wirek lo, los ayom na timu vu yi bahëm geving yi losho yi alam, in Kerisi yi mehö hong.

¹⁴ Yonen, Anutu tung ngaa nivesa anon sënë lok ya nemam in bë gwegin, om gwegin nivesa jak Anon Vabuung sën nedo lok hil ayod lo yi niwëek.

¹⁵ Log geraқ ni vorot bē alam pin vu distrik Asia*, ving Pugelus luho Hermogenes, bedeneruu demij vu sa gesu denegga rak sa ggökin rē.

¹⁶ Rēk sa najom rak vu Anutu bē semu Onesiporus losho yi alam, in nevong besayog nivesa neraқ yah beron ngahisekē. Su ni nemum in sēn sa nado қarabus agi rē,

¹⁷ gak yam Rom lom sero sa niwëek rot betök vu sa.

¹⁸ Om Mehöböp kwa pesivin yi dok buk sēn duк nom dob lo. Yönon, ngaa pin sēn nevong ggëp Epesus wirek in dok vu sa lo, saga ғeraқ ni venuh.

2

Genatu Yesu Kerisi Yi Hur-beгö-yi Nivesa

¹ Om nalug-e! Gweko semusën sēn Kerisi Yesu nevo vu hil nyëmasen lo in dok vu hong begebare niwëek.

² Log gagek pin sēn senér rangah vu mehönon ngahisekē megengo lo, og genanér vu alam nijvesa vahi sēn su rēk dekeyeh ayem rē lo, in mēm na denanér na vu alam vahi geving.

³ Genatu Kerisi Yesu yi mehö-beгö-yi nivesa ti megekwerë maggin los kwam vesa nabë sa.

⁴ In mehö-beгö-yi og su yah nejom huk agga ngwë ving rē, gak netahu yi lok begö mu, in bē mēm ala sēn ko arë in bē natu yi mehö-beгö-yi lo kwa vesa in yi.

⁵ Gekwam bo mehö sēn neserög in bē kesuu alam vahi lo rē! Nabë su sepa dok horek sēn denenér bē alam desepa dok medekesuu sir lo rē, og su yoh vu bē rēk kesuu megeko madub rē.

⁶ Log mehö sēn nevaroh nos lok huk anon benevong huk böp in lo, rēk geko nos nyë namugin mega.

⁷ Kwam bo sa gagek sēnë nivesa rē, lok mēm Mehöböp rēk tatekin pin degwa vu hong megejak ni.

⁸ Log kwam bo Yesu Kerisi sēn yi degwa vu Davit* lo, nabë diik, rēk kedi rak yah vu bedub yoh vu sēn sa nanér lok Bengö Nivesa lo.

⁹ Yik sa nanér Bengö Nivesa sēnë rangah, om sēn sa nekerë maggin rak agi. Yönon, deduu sa ahon rak sëng nebë sēn sa mehö niг paya ti, rēk mu su deyoh vu bē denaduu Anutu yi gagek rē.

¹⁰ Om sēn sa niг wëek menekerë maggin pin sēn netök vu sa lo, in bē sedok vu alam sēn Anutu ggooin sir rak bē denatu yi alam lo. In Kerisi Yesu geko sir nah bedemedo geving Ama medemedo nivesa rot los vunek vunek yagek yi degwata los degwata.

¹¹ Gagek sēnë og yönon:

Nabë hil dahun hil bayod na timu vu yi,
og yik nebë sēn hil adiik ving yi.

Om nabë hil gevong nabë saga yönon,
og hil rēk medo malad-tumsën geving yi geving.

¹² Log nabë hil kerë vanë bebare nidwëek,
og hil rēk natu alam los bengöd megegin ngaa pin geving yi.

Gak nabë hil nanér nabë hil dugin yi,
og rēk nanér nabë yi dugin hil geving nabë saga.

¹³ Hil mehönon su nehevong yoh vu hil gagek rē,
rēk Kerisi og yö nesepa lok yi gagek menevong yoh vu.
Gak su yoh vu bē rēk pekwë yi besepa dok aggata ngwë rē.

Hur Sogek Arëj Neggëp Nivesa Rak Anutu Mala

¹⁴ Om gebér kwaj in gagek sagi, gegenanér niwëek vu sir nabé su dengis begö jak gagek meris meris, in ngaa nebé saga og su neloç vu mehönon rë. Gak nevong paya vu alam vahi sén vare denengo lo benevasap sir.

¹⁵ Gegwép genatum in ngaa sén gevong bAnutu kwa vesa in hong lo. Gwevong huk nivesa begetatekin Anutu yi gagek anon niröp in lob su nim namum in Anutu mala.

¹⁶ Gak genajul in gagek meris meris sén su nesepa lok Anutu yi gagek rë lo, los gagek kwamasén sén anon nema lo, in ngaa nebé saga neli alam yah gedeneruu demij vu Anutu.

¹⁷ Gagek nebé sénne nevasap hil nebé sén pegges bëp nevong behil vahad lu ngaa nediiķ lo. Lob Humenaius luho Piletus delok ya ngaa sénne.

¹⁸ Luho devuu gagek anon ya gedenenér bë hil kedi rak yah ggocek ya, gak hil su rëk kedi jak vu bedub gökin nah rë. Lob dekepë alam vahi rak gagek tetuhinsén saga bedeggérin sir yah gedevuu Kerisi ya.

¹⁹ Rëk mu mudeng sén Anutu varah luk ya lo nare niwëek begagek neggëp rak bë, "Mehöbëp yö rak yi alam nij." Log gagek ngwë neggëp ving bë, "Alam pin sén denenér bë Mehöbëp yi alam sir lo, og degevuu ngaa nipaya na gesu degevong!"

²⁰ Log lok mehö-los-bengö yi beggang, og gabum su goor los seriva yö meris nedo rë, gak vahi og desemu rak kele los ngagek. In vahi og denevenah in nos bëp yi, gevahi og denegga nos lok rak buk.

²¹ Om nabé mehöti gevuu ngaa nipaya sén sa nanér agi na, og yi rëk nabé gabum malangéri sén nos bëp yi lo beyoh vu bë Mehöbëp benah bemedo in rëk gevong huk nivesa vesa pin jak.

²² Log gebeya in ngaa nipaya paya sén magëm los avö ayoj nevu nevu in lo, gak gesepa dok ngaa niröp. Gwevong noh vu hong gagek sén genenér lo. Ahëm geving mehönon, geham los alam sén denejom rak ya vu Mehöbëp los ayoj niröp lo medo jevuh ti.

²³ Genajul in alam sén denevengwëng rak gagek meris meris los kwamasén lo, in gerak ni bë ngaa nebé saga nevong balam deneggök sir in gagek.

²⁴ In Mehöbëp yi hur og su neggök alam in gagek rë, gak nemala yes vu alam pin. Netatekin gagek vu sir nivesa genejom yi ahon gesu nevo lok yah nipaya vu sir rë.

²⁵ Log bë mehö la demehoo yi gagek, og netatekin gagek degwa niröp vu sir los ahë yes, in Anutu mak rëk gevong bedegérin ayoj medejak gagek anon ni nivesa.

²⁶ In Satan ḁo sir lok yi gegweeng in bë degevong noh vu kwa, rëk mu nabé denakah sir vér in, og mëm rëk kwaj bo ngaa niröp mu gökin.

3

Ngaa Nipaya Ngahisekë Rëk Berup Jak Gëp Hus

¹ Sa bë gejak ni nabé dus jak in dob sénne govek na, og buk nipaya rëk berup menatök vu hil.

² Alam rëk kwaj bo sir mu, gemalaj sepa monë lu ngaa rot. Degeko sir jak nabé sir alam bëp gedegelé alam vahi nabé sir ngaa meris medenanér gagek nipaya jak sir. Su rëk degebë nengaj vu amaj lu ataj hir gagek rë, log su rëk kwaj vesa in ngaa nivesa sén alam denevong vu sir lo rë. Gesu rëk degönengin Anutu rë.

³ Su rëk ahëj geving naluj los amaj gataj lu ngaa rë, gesu rëk ahëj nakul rë. Rëk denanér gagek kuungsén jak mehönon ngwë, log su rëk denajom sir ahon rë, gak rëk desepa dok yö kwaj medegeko sir jak jak los ahëj sengën. Berëk degelé ngaa nivesa pin nabé nipaya,

⁴ log rëk debo hir alam dok na alam nij paya nemaj. Rëk degevong ngaa jeggin jeggin gesu degöneng in rë. Rëk degekuung nabë sir los bengöj, gesu rëk malaj sepa Anutu rë, gał rëk malaj sepa ngaa pin sën nesemu los nereyiiv navij lo.

⁵ Rëk dena soda los raro bavij nanër nabë Anutu-yi-alam sir, rëk mu ma gerék denanér nabë ngaa meris besu niwéek neggëp lok rë. Om ham su gwa jak alam nabë sënë.

⁶ Log alam la nebë sënë ving, og rëk denadégek mededoł na beggang in bë detetuhin avéh kwaj masën bedesepa dok hir gagek. Avéh nebë sënë og medo mekwaj nesero aggata sën kevo hir ngaa nipaya na lo, gemalaj anon in ngaa aggagga medenevuu raķ rak.

⁷ Denevong in bë dejak gagek degwa ni, rëk su deyoh vu bë denatök jak gagek anon sënë rë.

⁸ Alam nebë sënë denevong ayej vu gagek anon nebë sën alam-yuj-töksën luu devong ayej vu Moses yi gagek wirek lo, Yanes luho Yabres. Alam nebë sënë og kwaj nesepa lok ngaa nipaya mu, gesu denevong ving Anutu yönöñ rë.

⁹ Rëk mu hir ngaa sënë su rëk na meböpata jak rë, gał rëk alam pin dejak ni nabë ngaa kwamasën nebë sën Yanes luho Yabres hir ngaa wirek lo.

Genajom Anutu Yi Gagek Ahon

¹⁰ Gał hongek genesepa sa wirek, om gerał gagek sën sa nanër vu mehönon lo ni vorot, gegerak ngaa pin sën sa nehevong lo ni ving. Gerał huk sën sa bë gevong banon jak lo ni, gegerak ni bë sayog neya timu vu Anutu yönöñ. Gerak ni bë sa su ahég sengen nerak pevis rë, gał sahég neving alam pin besa nekeré maggin los kwag vesa.

¹¹ Gerak ngaa nipaya sën alam dedeginengin rak sa lo, los vanë sën tök vu sa ggëp Antiok los İkonium geLustra lo ni. Yönöñ, gerał ngaa maggin pin sën sa nekeré lo ni bë netök vu sa, rëk mu Mehöböp nevo sa vër in ngaa pin saga.

¹² Yönöñ, gerał ni bë alam pin sën denesepa lok Kerisi Yesu bedenevongin bë degevong noh vu yi gagek lo, og rëk denatök vu vanë.

¹³ Rëk mu alam nij paya los alam gagek kuungsën saga rëk detetuhin alam vahi. Log yö rëk detetuhin sir geving, lob mëm rëk nij paya jak na verök yi rot.

¹⁴ Rëk mu hong, og gesepa dok gagek sën detahu hong lok begerak ni vorot bë gagek anon lo. Om kwam bo alam sën denetahu hong lo,

¹⁵ log kwam bo nah Anutu-yi-kapiya vabuung, sën wirek ngo genahen hurmahen gegerak ni rot beverup gwëbeng agi. Kapiya sënë yoh vu bë bo kwa vu hong megejak sënë ni nabë. Bë ayom na timu vu Kerisi Yesu og mëm rëk geko hong nah vu Anutu begemedo nivesa geving yi.

¹⁶ Gagek pin sën neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo, og Anutu yö nér vu yi alam bedekevu yam rangah beyoh vu bë dok vu hil. Gagek sagi nevo kwa vu hil, genetato hil ngaa nipaya rangah vu hil, log neggérin hil yah benetato aggata niröp vu hil,

¹⁷ in bë hil sën Anutu-yi-alam hil lo anoh vu rot bemedo in hil gevong huk nivesa vesa pin niröp.

4

Getatekin Anutu Yi Gagek Anon Niröp

¹ Kerisi Yesu rëk gengo alam-malaj-vesa los alam-diiksën hir gagek, om sa nanër niwéek vu hong gëp Anutu mala, gegëp Kerisi Yesu sën rëk duł nom dob menatu ala lo mala nabë:

² Genanér yi gagek rangah! Nabë alam degebë nengaj vu, ma nij dëlin, og ggovek gehongek pasang genanér jak buk pin, in gwelu ayoj medegérin sir. Genanér hir ngaa nipaya rangah vu sir. Gegwejiin sir nabë desepa dok aggata nivesa. Su nim tebō jak, gak genajom hong ahon megetahu sir nivesa.

³ In nahub rë og mak su rëk degebë nengaj vu gagek anon rë. Gak rëk ahéj geving gagek mewis mewis begetup deserög in nabë degebë nengaj vu tatovaha agga ti ti lo in degevong bahéj nivesa.

⁴ Lob rëk degemir nengaj vu gagek anon, gedegérin sir nah vu keriing los gagek kuungsën.

⁵ Rëk mu hong, og gwegin hong nivesa begesepa dok ngaa niröp mu. Gebare niwéék megweko vanë. Gegemedo megenanér Bengö Nivesa rangah nabë sinaré lo, lob gesemu hong huk pin megwero, gesu nim tebō in.

Paulus Vongin Semu Yi Huk Begovek Na

⁶ In sa, og yiķ vong bë sa niğ kök keseh nebë sën denekeseh wain tu seriveng vu Anutu lo. Yonon, sa buk ggovek ya bedus rak bë sa nadiik.

⁷ Sa nasis begö nivesa rak buk, lob ggovek ya. Gesa niğ wëek mesa neserög rot, om sëk sewah na. Sayog neya timu vu Yesu rot menado.

⁸ Lob sa madub nivesa sën tato nabë sa mehö yohvu lo neggëp, om Mehöböp rëk bo vu sa dok buk sën hil bare mala lo in yiķ rëk genço mehönon hir gagek meseggi niröp. Su rëk gevong vu sengo timu rë, gak rëk gevong vu alam pin sën kwaj nevo bedenevongin bë duk nom lo.

Gagek Hus

⁹ Nabë geyoh vu bë genam vu sa, og su genaköpek, gak genam pevis.

¹⁰ In Demas ahé neving ngaa-dob-yi bevvu sa ya geya Tesalonika, log Kreskens ya distrik Galata, geTitus ya distrik Dalmatia.

¹¹ Gak yiķ Lukas yo timu nahën nedo ving sa. Om gweko Markus sepa bemelu nam, in mehö nivesa beyoh vu bë dok vu sa balu gevong huk dok ti.

¹² Gak Tukikus, og sa hevong ya Epesus.

¹³ Bë genam, og gweko tob-ayööng-yi sën sa hebë meneggëp Karpus ben vu Troas lo, los kapiya sën neggëp ving lo, megenam. Gesu kwam birek in sipsip navi sën hil nekevu gagek rak lo, gak gweko nam geving.

¹⁴ Gak Aleksander sën mehö nesemu dëg lu ngaa rak kopa lo, og mëm nevong paya vu sa rot, om Anutu rëk bo dok nah nyëvewen vu yi noh vu ngaa sën nevong lo.

¹⁵ Om ngo gwegin hong nivesa vu yi geving, in nesis begö rak he gagek benemehoo he rot.

¹⁶ Log sën sa nare gagek nyëdahis lo, og mehöti su nare ving sa menelok vu sa rë. Gak alam pin deveya in sa, rëk yiķ ggovek gesa najom rak vu Anutu bë su bo dok nah vu sir.

¹⁷ Rëk mu Mehöböp nedo ving sa bevo niwéék vu sa in bë mëm Bengö Nivesa berup niröp gëp savig begëp rangah vu alam dahis medegengo, lob Anutu vo sa vër in reggu bemën saga avi.

¹⁸ Lob Mehöböp rëk geko sa vër in ngaa nipaya pin sën nabë degevong vu sa lo, gegeko sa na yi nyëg nivesa vu yagek. Om hil gaço arë jak na vavunë degwata los degwata. Yonon.

¹⁹ Log genanér sayeg vu Priska luho regga Akwila losho Onesiporus yi alam nabë sa kwag nevo sir.

²⁰ Erastus nedo Korint, log Tropimus og nirak, lob sa hebë meneggëp Miletus.

²¹ Nabë genam, og genam pevis dok buk nivesa sën ayööng yö nahën agi. Ebulus luho Pudens geLinus luho Klaudia belosho hil arid lo pin denër bë kwaj nevo hong.

²² Mehöböp medo dok ayom, log Anutu gevong semusën vu ham.

Kapiya Sën Paulus Kevu Vu Titus

¹ Sa Paulus, Anutu yi hur sa, geYesu Kerisi yi sinarë sa, in bë sa gevong balam sën Anutu ggooin sir rak lo ayoj na timu vu yi medejak gagek anon sën netatekin aggata niröp vu hil in hil sepa dok lo ni.

² Tato sa in bë sa nanër medejak ni nabë deyoh vu bë demedo malaj-tumsën degwata los degwata, noh vu sën Anutu nér yö wirek lo, gak su nekuung rak rë.

³ Log Anutu sën neko hil yah vu yi lo nér gagek sagi yam rangah niröp lok buk sën yö kwa vo beggooin rak lo. Lob vo huk sënë lok sa nemag bë sa nanër rangah vu mehönon.

⁴ Lob sa ķevu ķapiya sënë yön vu hong Titus in aluu hoho nehevong ving gagek sënë, om sën getu sa nalug yönon rak saga. Hil Amad Anutu luho Yesu Kerisi sën neko hil yom vu yi lo degevong semusemu nyemasen nök vu hong los degevong bayom gëp revuh.

Gagek Rak Alam Ggev Sën Denegin Kerisi-yi-alam Lo

⁵ Sa hevuu hong megenedo Krete in bë gesemu huk vahi sën nahën gesu niröp neraķ rë lo, begwetung ggev jak alam la noh vu beggang-bu pin saga in degegin Kerisi-yi-alam. Noh vu sën senér tato vu hong wirek lo bë:

⁶ Nabë alam denelë mehöti bë su nevong ngaa nipaya rë, geyik venë timu. Genabë nalu lo denevong ving Kerisi ving, log gagek su neggëp vu sir bë ahëj neving ngaa nipaya jeggin jeggin genengaj dahis rë, og mëm gwetung alam nabë saga denatu ggev.

⁷ In mehö sën netu ggev lo, og tu Anutu yi hur in gegin yi alam los yi huk. Om sepa dok aggata niröp mu, in lob alam su denatök vu ngaa nipaya gegëp vu yi. Gesu geko yi jak jak, gesu ahë sengën jak pevis, gesu nanum mekeyevin, gesu ngis alam jeggin jeggin, gesu gëp natumin monë lu ngaa nabë gekol ngahisekë.

⁸ Gak mëm gevong nivesa vu alam sën deneyam vu beggang-bu ngwë lo; gahë geving aggata nivesa pin besepa dok kwa nivesa mu, in bë medo niröp rot megevong noh vu Anutu kwa. Najom yi ahon,

⁹ genajom gagek anon sën denetahu yi lok lo ahon geving. Og mëm yi yö yoh vu bë tatekin vu mehönon megadu sir jak gagek niröp pin, geyoh vu bë nanër gagek los kwa, benanér alam sën bë dedahun gagek anon na lo hir gagek tato nabë su niröp rë.

Alam Kuungsën Ngahisekë Denedo Krete

¹⁰ Yön, alam ngahisekë rot vu saga su denesepa lok gagek niröp rë, gak yö medo denenér gagek meris meris gedenevongin bë degekuungin alam. Lob alam sën derah* navij bedetu alam Yuda lo, denevong nebë sagi pangsen rot.

¹¹ Om gwevong balam nabë sagi avij gemir, in denetahu mehönon lok gagek sën su yoh vu rë lo gedeneko monë rak. Lob denekepë alam ngahi rak hir gagek sagi beneggérin sir yah vu sir.

¹² In alam Krete ti sën denér yi bë hir mehö-nenér-gagek-rangahsën ti yi lo, nér sir wirek bë, "Alam Krete sagi, og sir alam gagek kuungsën ata, gesir nebë reggu bemën nipaya, log denevong ahëjta gedeneggëp sehëb."

¹³ Gagek sagi og yön rot. Om genanér niwëek vu sir in dejak hir ngaa nipaya ni borot bedegérin sir, lob mëm degevong geving gagek anon niwëek.

¹⁴ Gak su degevong geving alam Yuda hir keriing meris aggagga los alam sën deneruu demij vu gagek anon lo hir horek aggagga.

¹⁵ Nabë mehöti ayo niröp bekwa bo ngaa ti nabë nivesa, og ngaa saga nivesa vu yi. Rëk mu alam ayoj ningöhek sën su denevong ving Anutu rë lo, og denelë ngaa pin nebë su nivesa rë, gak kwaj nipaya los ayoj ningöhek rak.

¹⁶ In avij nenér bë derak Anutu ni, rëk mu ngaa sën denevong lo netato bë deruu demij vu yi. Sir alam nij paya gedenekeyeh yi gagek, log su deyoh vu bë degevong ngaa nivesa ti rë.

2

Gagek Rak Alam Atov

¹ Gak hong, og genanér Anutu yi gagek megetatekin niröp vu sir megenanér nabë:

² Alam böp og su denanum medekeyevin. Gak demedo revuh mekwaj bo ngaa niröp, gayoj na timu vu Kerisi niwëek bahëj geving mehönon, log debare niwëek in ngaa maggin pin.

³ Log avëh böp degevong nabë saga geving. Desepa dok aggata sën yoh vu lo, gesu denanér gagek nah nenga jak mehö ngwë, gesu denanum bël niwëek pangsen begëp denatumin. Gak denatu tatovaha avëh medetahu aggata niröp vu alam vahi.

⁴ Detatekin vu avëh avö nabë dejak reggaj log ahëj geving reggaj los naluj lo, bekwaj bo ngaa niröp gedegegin sir nivesa in ngaa nipaya.

⁵ Degegin hir huk nivesa log degegin reggaj los naluj lo nivesa, gededok vu alam vahi geving, log degurek reggaj hir gagek babu. Degevong ngaa pin sënë in alam su denanér pelë jak Anutu yi gagek.

Gagek Rak Magëm Lo

⁶ Log getato aggata niröp vu magëm lo geving nabë saga, nabë degegin sir nivesa.

⁷ Lob ngaa pin sën genevong lo, og gwevong in degelë medejak ni nabë degevong nabë sënë og mëm nivesa. Log nabë getahu alam dok gagek, og su gesarömin gagek nipaya geving. Gak kwam bo gagek nivesa jak buk pin begenanér.

⁸ In nabë genanér gagek niröp mu nabë saga, og mëm alam sën denelë hil paya lo su rëk denatök jak nipaya ti gegëp vu hil rë, lob nij namum.

Gagek Rak Hur Sën Denevong Huk Vu Alaj

⁹ Log genanér vu hur sën alam denebago sir bedenetu hir ngaa meris lo nabë degurek alaj babuj in ngaa pin. Degevong huk nivesa in alaj kwaj vesa in sir, gak su denanér gagek nipaya nah vu alaj.

¹⁰ Log su degodek alaj hir ngaa mahen teka, gak desepa dok aggata niröp mu noh vu buk pin. Lok mëm huk pin sën degevong lo gëp nivesa, in lob nabë hil nanér gagek jak Anutu sën neko hil yah vu yi lo, og alam degelë nivesa.

Hil Gegin Hil Nivesa Bemedo Gegin Kerisi Yi Buk

¹¹ Anutu vong yi semusemu vu hil nyëmasën beneggëp rangah rot bë alam pin deyoh vu bë denom vu yi bedemedo nivesa geving yi.

¹² Anutu yi semusemu sagi sën netatekin vu hil bë hil gevuu ngaa pin sën nevong behil su nesepa lok Anutu niröp rë lo na; los hil gevuu ngaa nevu nevu dob yi pin sën hil kwad neya vu lo na. Gehil gegin hil nivesa los tetuu aggata niröp mesepa dok Anutu yi ngaa noh vu buk pin sën hil nahën nado agi.

¹³ Gehil medo mabo kwad in Anutu yi semusemu nabë rëk anon jak. In Kerisi Yesu diik in bë geko hil nom. Om hil medo gegin buk sën luho Anutu böp denatök nom rangah los arëj böpata gelos hir vunek vunek yahek-yi lo.

¹⁴ Yönon, Kerisi diik lok yah hil bed in bë bago hil nom los bo hil vër in ngaa nipaya pin, gejevu hil ayod mesemu. Bemëm hil natu yö yi alam, gehil malad sepa ngaa nivesa mu begevong.

¹⁵ Om genanér gagek sagi vu mehönon noh vu buk. Gegwee vu sir nabë desepa dok gagek sënë, gegenanér hir ngaa nipaya rangah vu sir. Geloç yah Anutu ben, om genanér gagek vu sir, gemehöti su nanér nabë hong mehö meris mekeyëh hong.

3

Hil Bare Nidwëëk Megevong Ngaa Nivesa

¹ Gebér mehönon kwaj noh vu buk nabë degurek gavman los alam pin sën denevong huk gavman lo babuj, gedegetung malaj in huk nivesa pin bedegevong.

² Su denanér gagek nipaya jak mehö ngwë, gesu degevong begö. Gak demedo los mamer, gedegevong ngaa los malaj yes jak alam pin malaj.

³ In geraç ni bë wirek og hil kwad ma ving. Lob hil nekeyëh gagek. Lob Satan nekuung in hil, behil nesepa lok ngaa nevu nevu los ngaa sën nesemu los nereyiiv hil navid lo mu. Hil nehevong ngaa nipaya bayod nesis yi. Alam vahi denelë hil bë hil alam nid paya, gehil nehalë sir lok yah bë njipaya.

⁴ Rëk mu Anutu sën neko hil yom vu yi lo, vong Yesu Yam in bë tatekin rangah nabë nelë mehönon nivesa bekwa pesivin sir.

⁵ Su neko hil yom degwa rak huk yohvu sën hil nehevong lo rë, in huk yohvu su neggp vu hil rë. Gak neko hil yom rak sën yö kwa pesivin hil lo. Lob ripek hil ngaa nipaya ya, gevong behil atu mewis rak. Lob Anon Vabuung semu hil behil nid vesa rak yah.

⁶ Yönon, Yesu Kerisi sën neko hil yom vu Anutu lo tatekin aggata in Anutu gevong Anon Vabuung jak nam hil rot.

⁷ Vong nebë sënë in bë nanér hil nabë hil alam yohvu jak yi semusën nyemasen, getato hil nabë hil rëk medo malad-tumsën degwata geving yi. Om sën hil navo kwad in gagek sënë bë anon jak.

⁸ Gagek sagi og yönrot.

Lob sa nehevongin bë genanér gagek sënë niwëëk, in alam sën ayoj neya timu vu Anutu lo og mëm rëk malaj sepa huk nivesa vesa medegevong. In ngaa nebë sënë og nivesa benelok vu alam.

⁹ Rëk mu tepék kwamasen aggagga sën degwaj ma lo, los sën denetatekin degwaj lo, gegagek ahë sengënsen, gesen denemehoo sir in horek lo, og gebeya in ngaa nabë saga. In ngaa sënë og su rëk dok vu hil rë, gak anon ma.

¹⁰ Log mehöti sën gevongin nabë basuh Kerisi-yi-alam lo, og gwero yi gagek noh vu beron ti ma luu. Rëk nabë su gengo ayem rë, og ggovek, genim dël jak yi.

¹¹ In gerak ni bë mehö nebë sagi og vuu aggata niröp ya, om rëk geko nyëvewen dok nah yi ngaa nipaya sagi.

Gagek Hus

¹² Sëk gevong Artemas ma Tukikus nök berup vu hong, lob mëm rëk genam pevis vu sa vu Nikopolis. In sa kwaç nevo bë sëk medo saga bebuk-ayööng-yi govek na rë.

¹³ Gedok vu mehö-horek-yi Senas luho Apolos megwero luho hir aggata in luho su dejak vu in ngaa la gëp aggata.

¹⁴ Log hil alam pin yö detahu sir dok huk nivesa geving in demedo nivesa, bededok vu alam sën denerak vu in ngaa lo geving. Gaķ su degēp sehēb behej huk anon nama.

¹⁵ Alam pin sën denedo ving sa agi kwaj nevo hong medenenér. Log genanér vu Kerisi-yi-alam sën ahēj neving he lo geving, nabē he kwamin nevo sir. Anutu yi semusën nyëmasën nök gëp geving ham.

Kapiya Sën Paulus Kevu Vu Pilemon

¹ Sa Paulus, sa nado ƙarabus rak sën sa nanér Kerisi Yesu yi gagek rangah. Alu hil arid Timoti ƙevu kapiya sënë yök vu hong Pilemon sën alu ahémin neving hong balöö nehevong Anutu yi huk lok ti lo.

² Alu ƙevu kapiya sënë vu melu he avéhnömin Apiya, gevü Arkipus sën tu Anutu yi mehö-beğö-yi ving hil lo. Log alu ƙevu vu Yesu-yi-alam sën yam denesupin sir lok hong beggang lo pin ving.

³ Hil Amad Anutu luho Mehöböp Yesu Kerisi degevong hir semusemu nyemasen nök vu ham beham ayomin gëp revuh.

Pilemon Ahë Neving Mehöböp

⁴ Sa kwağ nevo hong mesa najom rak in hong vu sa Anutu yoh vu buk pin nebë sahëg nivesa vu yi in hong.

⁵ In sa nehangó galam denenér bë ahém neving Mehöböp Yesu, bayom neya timu vu yi rot, log ahém neving Anutu-yi-alam pin ving.

⁶ Log sa najom rak bë hil medo jevuh ti, in hil nehevong ving ggëp ti. Lob sënë rëk gevong begejak ngaa nivesa vesa pin sën tu hil ngaa in Kerisi-yi-alam hil lo ni.

⁷ Arig-e, yönö! Ahém neving Anutu-yi-alam megenelok vu sir lob ayoj sepëp rak. Gesaga vo niwëek vu sa ving besa kwağ vesa rot.

Pilemon Geko Onesimus Nom Nabë Ari

⁸ Log sa bë ketag ngaa ti vu hong. Kerisi yi mehö sa, om seyoh vu bë nanér los niwëek vu hong nabë gwevong nabë sënë.

⁹ Rëk mu su rëk nabë saga rë, gak sék nahub ketag vu hong in alu ahëd neving hil. Yönö, sa Paulus sën sa neketag vu hong lo! Sa atov rak, gesa nado lok ƙarabus rak sën sa nanér Yesu Kerisi yi gagek rangah lo.

¹⁰ Sa ketag vu hong nabë: Gwelë sa nalug Onesimus nivesa. In sën sa nado ƙarabus lo, lob sehërin yi yom vu Kerisi benebë sën tu sa nalug.

¹¹ Wirekek su nevong huk nivesa menelok vu hong rë, gak gwëbeng sënë og rëk gevong huk nivesa bedok vu hong gesa geving.

¹² Lob sa nehevong yi yök vu hong ggök yahin, rëk mu sagi vong bë sa vepul sa navig len ti vér behevong yök vu hong.

¹³ Yönö, sa nado lok ƙarabus rak sën sa nanér Bengö Nivesa rangah, lob sa nehevongin bë gulin yi bemedo geving sa in dok nah böm bemedo geggin sa nivesa.

¹⁴ Rëk ma gesa su rëk gevong jeggin rë, in su genedo in bë gengogekin rë. Gak mëm nabë ngo gemedo bekwam bo nabë gwevong nivesa vu sa, og mëm.

¹⁵ Onesimus tah yi vér in hong dus teka, om mak ngaa saga verup in bë mëm rëk gweko yi nah gökin bemedo degwata geving hong.

¹⁶ Om gweko yi nök vu hong, rëk mu su gwelë yi nabë hur sën tu ngaa meris mu. Gak sagaƙ maya gegwëbeng og tu arim ti, om ahém geving yi. Yönö, sahëg ving yi rot, rëk mu mëm mak ahém geving yi kesuu sa, in ngo hong hur rëk mëm tu arim ving.

¹⁷ Genelë sa nebë alu nehebë lok ti in Yesu yi huk, om gwelë Onesimus nabë sa, megweko yi nök vu hong.

¹⁸ Lob nabë vong ngaa ti paya vu hong, ma su yo lok hong ngaa ti wirek rë, og ggovek, getum gwebe sarég dok nah in sebo dok.

¹⁹ Sengo ķevu gagek sënë rak nemag niröp bë, sa Paulus sengo rëk bo dok nah ngaa sënë nyēvewen vu hong. (Log sa su rëk nanér vu hong nabë sa nyēvewen ti neggëp vu hong in sën sa haço hong yom vu Anutu wirek lo rë.)

²⁰ Arig-e! Mehöböp yi mehö hong, om sa bë gwevong ngaa nivesa vu sa. Nabë gweko Onesimus nök vu hong los ahäm nivesa vu yi, og saga rëk gevong besa kwaǵ vesa jak gesa gevong Kerisi yi huk los ayog sepëp.

²¹ Log seraǵ ni besa kwaǵ nevo bë rëk gwevong noh vu gagek sën sa ķevu agi. Yōnon, serak ni ggovek ya bë rëk gwevong pangśen rot mekesuu ngaa sën senér vu hong gwēbeng agi.

²² Log sa gagek ngwē nahën nebë: Gwero sa nyēg ayo ti begëp borot, in sa kwaǵ nevo bë Anutu rëk gengo ham jomraksën, lob rëk bo sa vēr besenök vu ham.

Gagek Ahē-nivesa-yi

²³ Log Epapras sënë nedo ķarabus ving sa rak sën nenér Kerisi Yesu yi gagek rangah lo. Kwa nevo hong ving benér bë ahē nivesa in hong.

²⁴ Log sir sën he nehevong Anutu yi huk lok ti lo, Markus, gAristarkus, geDemas, geLukas lo, kwaj nevo hong ving bedenenér.

²⁵ Hil Mehöböp Yesu Kerisi yi semusemu medo geving ham pin anomin.

Kapiya Sën Ya Vu Alam Hibru

Anutu Nalu Ko Gagek Yam Vu Hil

¹ Wirek Anutu vong gagek vu hil kenud lo verup alam-denenér-gagek-rangahsén lo avij beron ngahisekë, gerak aggata ngahisekë.

² Rék vu buk sénë sén Buk-tamusén vongin berup lo, om Anutu nenér gagek vu hil verup Nalu avi. Anutu ggooin yi rak ggovek ya bë dok nah ben begekö ngaa pin natu yi ngaa, lob semu ngaa pin los dahis rak Nalu nema ving.

³ Nalu og yik Anutu yi niwéek los niçapiik yi, beyik luho Anutu neggëp ti. Lob yi gagek los niwéek nevong bengaa pin sénë nedo niwéek. Revu hil mehönon hil ngaa nipaya ya rak yö nikök, lok mëm yah nedo Mehö-los-bengö Anutu nema vesa vu vavuné.

Anutu Nalu Kesuu Angér Pin

⁴ Lob tu ala bekesuu angér pin, in Ama nér bë arë bopata rot kesuu angér pin arëj.

⁵ In Anutu su nér vu angér ti wirek bë:

“Sa nalug hong.

Sa hakò hong gwëbeng” rë.

Log su nér rak angér ti wirek bë:

“Sék natu Ama,

gerék natu sa Nalug” rë.

⁶ Gak mëm lok buk sén vong Nalu Aguú luğ yam dob lo, og mëm nér bë:
“Anutu yi angér pin denadudek vu yi.”

⁷ Log nér rak angér lo bë:

“Vong beyi angér lo deneserög pevis nebë sang.

Gevong yi hur lo bedenekevoh ngaa nebë sén nengwah daggen lo.”

⁸ Rék mëm nér rak Nalu bë:

“O Anutu, getu mehö-los-bengö megenedo degwata los degwata.

Gegenesepa lok ngaa yohvu mu megenegin hong alam niröp.

⁹ Ahém neving ngaa niröp pangsen,

genim nelélin keyéhsen gagek.

Om Anutu sén tu hong Anutu niröp lo ggooin hong rak kesuu hong alam vahi
pin,

lob rikin wél* kwa-vesasén-yi rak hong.”

¹⁰ Log nér rak yi ggökin bë:

“Mehöböl, ngo géitung dob sénë nyé dahis,

lob nedo niwéek rot.

Geyagek pum rak nim wëek ving.

¹¹ Yagek los dob sénë rék mala nama,

gak hongek ngo genedo degwata.

Ké, log yagék los dob rék mugeng jak nabë tob siis.

¹² Lob rék gépesu nabë sén mehönon denepesu tob lo,

gerék gwetung mewis nabë sén mehönon deneröp röpröp mewis lo.

Gak hong, og ngo genedo nebë saga in gémedo,

log hong buk su rék govek na rë.”

¹³ Log Anutu su nér rak angér ti wirek bë:

“Genam gémedo sa nemag vesa,

gesék gevong begebaké alam sén denesis begö vu hong lo
dok na vaham gebiné” re.

¹⁴ In angér og yiķ sir nebë ngaahur bedetu Anutu yi hur, bAnutu nevong sir ya in bë dedok vu alam sën geko sir nom lo.

2

Sën Anutu Geko Hil Nah Agi Og Ngaa Böpata Rot

¹ Nebë sënë, om hil najom gagek sën hil nehango gbovek lo ahon mesepa dok. In rëk hil nid yes yes, lob hil gevuu na.

² Wirek Anutu nér gagek la verup angér lo avij, lob gagek sënë nare niwëëk. Alam pin sën denesevök medenekeyëh gagek agi, og denetök vu nyëvewen niröp lok yah hir ngaa nipaya sën denevong lo.

³ Om nabë hil geruu demid vu ngaa böpata sën Anutu vong in bë geko hil nom vu yi lo, og hil rëk beya manoh nenga in ngaa nipaya nyëvewen nabë va? Rëk nama! In Mehöböp yö tatekin gagek semusën sënë rangah nyëmuginsën, lob alam sën denengo ggëp avi lo denér rangah vu hil bë gagek sënë yönrot.

⁴ Log Anutu tato ving bë hir gagek sën agi og yönrot. In nevo niwëëk vu sir bedenevong ngaa böp böp aggagga los ngaa niwëëk aggagga. Log nevong Anon Vabuung yi semusemu vu sir nyëmasën yoh vu yö kwa.

Yesu Tu Alad Sogek Sën Geko Hil Nah Vu Anutu

⁵ Anutu su tung angér in bë degegin dob ngwë sën hil nanér bë rëk berup vu tamusën agi rë gema.

⁶ In mehöti nér gagek meneggëp lok len ti lok Anutu-yi-ķapiya bë:
“Mehönon og mak sir va, om sën kwam nevo sir-ë?

Gemehönon og sir va, in sën genegin sir lo?

⁷ Ngo genevong mehönon besir mahan, gangér denekesuu sir dus teka mu,
lok mëm genevong bedenetu alam-los-bengöj gelos arëj böpata kesuu angér.

⁸ Gegetung ngaa pin ggevek vahaj gebinë in degegin.”
Om nabë Anutu tung ngaa pin ggevek vahaj yönrot, og su ggulin ngaa ti in sir rë. Ëe, gwëbeng og yö nahën gehil su halë bë mehönon denegin ngaa pin rë.

⁹ Gaķ mëm hil halë Yesu bë tu mahan rak gangér dekesuu yi dus teka lok sën dahun yi mekerë vanë mediik lo, lok gwëbeng og tu Mehö-los-bengö barë böpata rot. Lob yiķ Anutu yi semusën sënë sën vong vu hil nyëmasën lo bë:
Nalu nadiiķ dok nah mehönon pin bej.

¹⁰ Anutu yö tung ngaa pin gedegwaj yi. Log vongin bë geko nalu lo ngahisekë denah demedo nivesa los vunek vunek yağek yi geving yi. Nebë saga, om sën vong beYesu ko vanë, lob vanë sënë vong betu hil mehö muginsën beyi timu yoh vu bë geko hil nah. Lob ngaa sën Anutu vong agi og nivesa rot.

¹¹ In mehö sën nevong balam denetu alam nij röp lo losho alam sën yö vong bedenetu alam nij röp lo, sir pin degwaj timu. Om sën su ni nemum in sir rë, gaķ nenér sir bë ari lo.

¹² Nér bë:

“O Anutu, sëk nanér arëm rangah vu arig lo.

Gesëk gevong raro megako arëm jak dok sa alam vuheng.”

¹³ Log nér ggökin bë:

“Sëk ayoġ na timu vu yi.”

Log nér ggökin ving bë:

“Gwelë! He los hurmahen sën Anutu vo vu sa lo nado lok ti.”

Yesu Tu Mehönon Sogek Rak In Bë Dok Vu Hil

¹⁴ Hurmahan pin sir mehönon neggëp ti, lob yik Yesu tu mehönon rak ving benij neggëp ti. Vong nebë sënë in bë nadiiķ bebasap Satan, mehö sën nevong bemehönon denediilk lo.

¹⁵ Mehönon deneggöneng in diiksën, lob ggönengsën nejom sir ahon yoh vu buk pin sën denedo dob lo, om Yesu diiķ in bë geko sir vër in ggönengsën sënë.

¹⁶ Yönon rot, su yam in bë dok vu angér rë, gak yam in bë dok vu Abraham yi mewis.

¹⁷ Lob yik aggata timu neggëp, om sën sepa lok metu mehönon rak, lob ni los vong ngaa pin los dahis nebë ari lo. Nebë saga in bë natu alam-neko-seriveng-yusekë nivesa ti bekwa gevongin yi alam megevong Anutu yi huk niröp, in bo dok nah mehönon hir ngaa nipaya nyevewen gesu gëp vu sir.

¹⁸ In yö neko vanë rak seggisën aggagga pin sën netök vu yi lo, om yö yoh vu bë dok vu alam sën seggisën netök vu sir lo geving.

3

Yesu Arë Böp Kesuu Moses

¹ Arig vabuung lo, Anutu sën nedo yagek lo ggooin ham rak tu yi alam. Om ham kwamin bo Yesu nivesa in hil sinarë los hil alam-deneko-seriveng hir yusekë yi, lob hil nehevong ving yi benanér arë rangah.

² Anutu tung yi huk sënë lok nema, lob nesepa lok Anutu aye menevong yoh vu, nebë sën Moses nevong wirek menegin Anutu-yi-alam Israel pin los dahis lo.

³ Rëk Anutu kwa vo bë Yesu yoh vu bë geko arë böpata kesuu Moses arë. In mehö sën nelev beggang lo arë böp kesuu beggang.

⁴ In hil nehalë beggang ti nedo, og hil narak ni bë mehöti lev, log hil narak ngaa pin sën nedo-ë ni ving nebë saga bë mehöti netung, lob mehö saga og yik Anutu.

⁵ Yönon, Moses tu Anutu yi hur, lob nesepa lok aye niröp menevong huk in yi alam. Nenér gagek rak ngaa pin sën Anutu rëk tato nam rangah vu hil lo.

⁶ Rëk Kerisi og Anutu Nalu, om sepa lok Ama aye niröp. Tu ala menegin Anutu-yi-alam, om nabë hil ayod na timu vu yi niwëek jak buk, bekwad vesa gegegin yi, og hil atu Anutu-yi-alam ving yönö.

Alam Sën Denekeyëh Anutu Aye Lo Og Su Rëk Desewah Rë

⁷ Om hil gango Anon Vabuung yi gagek sën neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo bë:

“Pehi sënë nabë ham gwengo Anutu aye,

⁸ og ham su ayomin niwëek pangsen

nabë sën wirek alam Israel devong

lok buk sën deko sir rak medekeyëh sayeg lo,

log ayoj niwëek bedeseggi sa lok nyég-yumeris wirek lo.

⁹ Vu sagu og ham kenumin lo delë ngaa pin sën sa nehevong lo
yoh vu ngebek mehödahis luu,

rëk ma geyö deseggi sa rot.

¹⁰ Lob sahéğ sengen rak vu sir lob senér bë,

‘Ayoj nevuu ngaa niröp ya yoh vu buk pin,

gesu kwaj nevo sa aggata medenesepa lok rë.’

¹¹ Om sën sahéğ sengen pangsen mesenér yönö venuh bë,

‘Su rëk dedok nam sa nyég-sewahsën-yi rë,

gak rëk nama verök yi.’ ”

Hil Gegin Hil Nivesa, Gak Hil Su Kéyëh Anutu Aye Nabë Alam Israel

¹² Om arig lo, ham gwegin ham nivesa. In ham ti rëk ayo nipaya jak gesu gevong geving rë, lob geruu demi vu Anutu sën mala-tumsën degwa lo.

¹³ Om ham medo mebo horek vu ham vewen vewen jak buk mebér kwamin noh vu buk pin sën hil nado agi, in rëk ngaa nipaya tetuhin ham ti lob gérin ayo beniwéék jak.

¹⁴ Gak nabé hil ngo ayod na timu vu Kerisi niwéék bemedo rot benadiik na, og mém hil rëk ana medo nivesa geving yi gëp yi nyég.

¹⁵ Hil arak ni bë gagék sënë yö nahën neggëp bë:

“Pehi sënë nabé ham gwengo Anutu aye,
og ham su ayomin niwéék pangşën
nabé sën wirek alam Israel devong lok buk sën deko sir rak medekeyëh
sayeg lo.”

¹⁶ Om maķ alam tena dengo Anutu aye wirek rëk deko sir rak medekeyëh aye? Gaķ yiķ alam pin sën Moses li sir vu Ejep medeyam lo!

¹⁷ Log maķ Anutu ahë sengën vu alam tena yoh vu ngebek mehödahis luua? Gaķ yiķ alam sën denevong ngaa nipaya lob denediik benij hel to neggëp aggatata lok nyég-yumeris lo.

¹⁸ Log maķ Anutu nér vu alam tena genér yönö venuh bë su rëk dedok na yi nyég-sewahsën-yi rë? Gaķ yiķ alam Israel sën dekeyëh yi gagék wirek lo.

¹⁹ Nebë saga om hil arak ni bë su ayoj neya timu vu yi rë, om sën su deyoh vu bë rëk dedok na yi nyég-sewahsën-yi rë.

4

Anutu Yi Alam Hir Sewahsën

¹ Anutu joo gagék vorot benahën neggëp bë hil adok na yi nyég-sewahsën-yi. Om hil gegin hil nivesa in hil ti rëk noh paya besu rëk dok na rë.

² In hil hangō Bengō Nivesa ving nebë sën alam Israel dengo wirek lo. Rëk Bengō Nivesa sën dengo lo su nelok vu sir rë, in denengo meris mu gesu denevong ving rë.

³ Gaķ hil sën hil ayod neya timu vu yi lo, hil rëk adok na yi nyég-sewahsën-yi. In wirek og Anutu nér bë:

“Sahëg sengën pangşën mesenër yönö venuh bë
su rëk dedok na sa nyég-sewahsën-yi rë, gerék nama verök yi.”

Rëk Anutu yi huk ggovek ya lok buk sën semu dob lo,

⁴ nebë sën nér rak buk nemadvahi-bevidek-luu lok yi kapiya len ti meneggëp lo bë, “Anutu semu yi huk pin beggovek ya gesewah lok buk netu nemadvahi-bevidek-luu.”

⁵ Rëk gagék sagi lo nér bë, “Su rëk dedok na sa nyég-sewahsën-yi rë, gaķ rëk nama verök yi.”

⁶ Gagék sënë neggëp vorot bë alam la rëk dedok na yi nyég-sewahsën-yi, rëk ma galam sën dengo Bengō Nivesa wirek lo denekeyëh gagék, om su rëk dedok na rë.

⁷ Lok tum yam beyam lob Anutu ggooin buk ngwë rak ggökin benér bë ‘yiķ pehi sënë’ verup Davit avi lok gagék sën hil anér agi lo bë:

“Yiķ pehi sënë, nabé ham gwengo Anutu aye,
og ham su ayomin niwéék pangşën.”

⁸ Yönö, bë Anutu kwa bo dob Yudea sën Yosua li sir meya denedo lok lo, benanér jak nabé yiķ yi nyég-sewahsën-yi saga, og su rëk nanér buk ngwë vu tamusën gökin rë, gaķ rëk nama.

⁹ Om hil arak ni bë nyég-sewahsën-yi ti nahën neggëp vu Anutu-yi-alam, nebë sën yiķ tahu rak Buk-sewahsën-yi* vu hil agi.

¹⁰ Gał bë hil alok ya Anutu yi nyég-sewahsën-yi, og yiķ hil huk gbovek ya saga, gehil rëk sewah nabë sën wirek Anutu semu yi huk ya gesewah lo.

¹¹ Om hil gevong huk niwëek rot in hil adok na nyég-sewahsën-yi sënë. In hil ti rëk sepa dok alam sënë mekeyéh gagek nabë sir lob bës bemala nama.

¹² Anutu yi gagek nebë ngaa mala vesa belos niwëek. Nevu rot bekesuu paep-yu-anil sën nevu vahi vahi lo. Lob negelu mehönon ayoj benegwang ya ayoj peggo rot beyoh vu bë gelov kenuj in navij gegelov sekëj pedus in sekëj peggo, log neseggi ngaa sën hil kwad nevo lok ayod lo pin.

¹³ Yonon, Anutu tung ngaa pin, om ngaa ti su yoh vu bë bun yi in yi rë, gak ngaa pin netatekin yi genedo rangah ggëp Anutu mala, om hil rëk tatekin hil gagek pin rangah vu yi geving.

Anutu Tung Yesu Tu Alam-deneko-seriveng Alaj

¹⁴ Lob hil ggev bëp ti nedo. Yiķ alam-deneko-seriveng pin alaj, lob rak beya melok ya yağek. Yiķ Yesu sën Anutu Nalu lo, om hil ngo ayod na timu vu yi rot nabë sën hil aner vorot lo.

¹⁵ In hil mehö-neko-seriveng sagi rak ngaa pin sën neseggi hil lo ni, in ngaa pin saga tök vu yi gbovek ya beseggi yi. Rëk su vong ngaa nipaya ti rë, om sën kwa paya in hil in rak ni bë hil su nid wëek nebë yi rë.

¹⁶ Nebë saga om hil ana dus jaķ meketag vu Anutu sën nesemu hil lo gehil su agöneng, in hil arak ni bë kwa nevongin hil berék dok vu hil dok buk sën hil su ayoh vu bë bare niwëek in seggisën rë lo.

5

Mehö-neko-seriveng Yesu Yoh Vu Bë Geço Hil Nah

¹ Mehönon sën detu alam-deneko-seriveng hir ggev bëp lo pin, og hir huk bë degero mehönon hir gagek vu Anutu. Denetung ngaa sën mehönon denevong vu Anutu los kwaj vesa lo tu seriveng vu yi. Log denevesi seriveng sën mehönon denevong lok yah hir ngaa nipaya lo vu yi ving.

² Om sën deyoh vu bë kwaj gevongin alam sën kwaj ma lo, galam sën denevuu Anutu yi aggata ya lo. In deraķ ni bë yiķ sir og nij wëek ma ving nebë sir, om ngaa nipaya yoh vu bë kepë sir geving.

³ Nebë saga om sën denevesi seriveng in bë dahun alam hir ngaa nipaya na, gehej geving.

⁴ Om mehöti su yö neko yi rak meneggooi yi rak bë gevong huk sënë rë. Gał Anutu yö neggooi yi rak nebë sën ggooin Aaron rak wirek lo.

⁵ Lob yiķ Kerisi nebë saga ving. Su yö ggooin yi rak tu mehö-neko-seriveng rë, gał Anutu ggooin yi rak in bë gevong huk sënë, lob nér vu yi bë:
“Sa nalug hong.

Sa haço hong gwëbeng.”

⁶ Log nér lok len ngwë bë:

“Getu mehö-geneko-seriveng degwata los degwata
yoh vu Melkisedek.”

⁷ Wirek Yesu tu mehönon menedo dob, og vu buk saga nejom rak meneketag vu Anutu. Nesu vu Mehö sën yoh vu bë geko yi vér in diiķsën lo, rot bemala ruķ nekeseh. Dahun yi rot beggurek Anutu babu, lob Anutu bë nenga vu aye.

⁸ Yesu og Anutu Nalu yi, rëk neko vanë in bë vanë sënë barah yi verök besepa dok Anutu aye.

⁹ Om sën tu mehö yohvu yönö, log mëm ko alam pin sën denesepa lok aye lo yah vu Anutu berék demedo geving yi degwata los degwata.

¹⁰ Lob Anutu ggooin yi rak betung ggev bëp rak yi benér yi bë alam-neko-seriveng alaj yoh vu Melkisedek.

Hil Su Gevong Ngaa Nabë Hurmahan Nikök

¹¹ Melkisedek yi gagek ngahisekë neggp, lob he bë nanér vu ham, rëk gwébeng ham ayomin dahis rak gesu ham yoh vu bë natök jak rë. Om sën he nehevong huk bög in bë tatekin gagek sënë degwa vu ham.

¹² Buk ggovek beyoh vu bë ham natu tatovaha, rëk ma geham nahën nerak vu in kwa. Om mehöti mak rëk nök tahu ham gökin dok Anutu yi gagek degwa muginsën sën sepëp lo rë. In ham su yoh vu bë gwa nos niwëek rë, gak ham yoh vu bë nanum rur mu.

¹³ Lob hil arak ni bë alam sën denenum rur mu lo, og sir hurmahan nij kök besu deyoh vu bë dega nos niwëek rë. Yik sa peggirin rak gagek degwa bög bög sën netatekin bë hil natu alam yohvu lo.

¹⁴ Gak nos niwëek og alam sën sir bög neraq ggovek lo yö hir nos. Alam nebë sënë og medo mekwaj nevong huk in gagek los degwa rak buk bedeneseggi ngaa pin niröp medenerak ni bë nivesa genipaya.

6

Hil Gevong Geving Bemedo Nid Wëek

¹ Nebë saga, om hil gevuu gagek sepëp sën hil anér rak Kerisi lo na benök gëp, gehil adok na gagek degwa bög bög nabë sën alam bög los kwaj lo. Hil su medo mekwad bo nah gagek sepëp sën hil nanér bë hil gevuu ngaa wirek hen na gagérin hil nah vu Anutu lo.

² Log hil su medo mekwad bo nah sën hil naripek bël lo, los sën hil nehebë nemad jak alam lo. Gehil su nanér gökin nabë alam-diiksën rëk dekedi jak nah gökin, genabë mehönon rëk degeko nyëvewen dok nah hir ngaa nipaya degwata los degwata. In ngaa pin sagak ham rak ni vorot.

³ Om nabë Anutu mëm yö kwa bo, og hil rëk adok ana gagek mewis.

⁴ Alam la detök vu Anutu yi rangah ggovek ya, gederak semusemu sën Anutu vong yam vu yagek nyëmasën lo ni ggovek ya. BAnon Vabuung nedo lok sir ggovek ya.

⁵ Dengo Anutu yi gagek bederaq ni nivesa rot, gedelë ngaa niwëek nebë ngaa niwëek sën rëk berup dok Anutu-yi-nyëg vu tamusën lo ggovek ya.

⁶ Rëk mu nabë dekehe sir in Anutu, og aggata ngwë su neggp in bë depekwë sir nom gökin rë. Gak ngaa sënë og nebë sën denesis Anutu Nalu rak yah kelepeko* ggökin. Derekö yi rak yah ggökin balam denenér pelë rak yi.

⁷ Yönon, nabë hob geto buk ngahisekë beduk na dob len ti benos ngis anon nivesa dok dob saga bedok vu alam sën denavaroh lok lo, og yik hil nanér nabë Anutu vong semusemu vu dob len ti saga.

⁸ Rëk mu nabë vos los ngaa niggin aggagga mu nakip dok, og dob nipaya, om hil nid dëlin, gemak hil nanér vu Anutu nabë tebë benengwah ga.

⁹ Arig lo, gwébeng senér gagek maggin sënë yön vu ham. Rëk mu he rak ni rot bë ham su rëk malamin nama nabë saga rë, gak ham nesepa lok Anutu, om rëk geko ham nah vu yi.

¹⁰ In Anutu og su mehö nipaya rë, om su rëk kwa birek in huk sën ham nevong lo rë. Yönon, su rëk kwa birek in sën ham ahëmin neving yi benelok vu yi alam wirek lo rë. Geham nahën medo nevong nebë sagi ving.

¹¹ Lob he ahëmin ving rot bë ham pin nimin wëek megwevong nabë saga, beham gwevong geving niwëek bemedo mebo kwamin in Anutu geko ham nah. Ham gwevong nabë sënë rot beham nadiik na los.

¹² Ham su nimin tebō jak. Gak ham sepa dok alam sën ayoj neya timu vu Kerisi niwëëk gesu nij tebō nerak pevis rë lo vahaj. In alam nebë sënë og rëk degeko semusën pin sën Anutu nér wirek bë rëk bo vu nalu lo lo.

Hil Gevong Geving Anutu Yi Gagek Sën Joo Lo Niwëëk

¹³ Anutu joo gagek vu Abraham wirek, rëk mehöti su bëpata kesuu yi in bë nanér yönö getato nema na vavunë jak arë rë. Om sën nér yönö getato nema ya vavunë rak yö arë.

¹⁴ Nér bë, “Sëk gevong semusën bëpata vu hong yönö rot, gesék gevong behong mewis ngahijsekë dok rot.”

¹⁵ Lob Abraham yö medo nevo kwa in gesu ni tebō nerak pevis rë. Lok mëm lë ganon rak yoh vu sën Anutu nér wirek bë rëk bo vu yi lo.

¹⁶ Nabë mehönon degevongin nabë degadu hir gagek nabë yönö, og denenér mehöbëp sën kesuu sir lo arë ving gedenetato nemaj ya vavunë. Lob mehöti sën nevong bë agi, og alam denevong ving bë nenér gagek yönö lob ayej nema.

¹⁷ Lob yik Anutu vong nebë saga ving. Vongin bë tato vu alam sën joo gagek vorot vu sir bë rëk semu sir lo nabë su yoh vu bë rëk gecko yi gagek sënë seggi rë. Om yö nér arë getato nema ya vavunë.

¹⁸ In Anutu su rëk pekwë arë los yi gagek rë, gak yö rëk gëp degwata los degwata. Om nér luho lok ti in bë tato nabë su netetuhin rë. Om sënë rëk bo niwëëk dok hil sën hil veya bayam vu Anutu in bë gegän hil lo ayod. Lob hil medo mekwad bo ngaa sën Anutu nér vu hil bë rëk bo vu hil lo.

¹⁹ Om hil kwad bo Anutu yi gagek semusën saga rot, in najom hil ayod ahon bengoo dok niwëëk nabë sën yaq nesoo lok anka besu neggee rë lo. In vong bë anka sënë nedo lok tob ading sën nare lok dub-vabuung-bëp ayo beneruu hil lo demi, betato bë hil ayoh vu bë adoq na nyëg vabuung sogek.

²⁰ Lob Yesu lok yah hil bed bemugin melok ya nyëg vabuung sogek saga betu alam-deneke-seriveng pin hir yusekë nebë Melkisedek menedo degwata los degwata.

7

¹ In Melkisedek sënök alam Salem hir Mehö-los-bengö yi, gAnutu vavunë yi mehö-neko-seriveng. Wirek Abraham ya begö besis alam-los-bengö geyah to beggang, lok Melkisedek tök vu yi lok aggata lob jom rak vu Anutu bë semu Abraham.

² Lob Abraham vasuh kupek pin ya yu nemadluho bevo yu ti vu Melkisedek. Hil pekwë arë Melkisedek sënë dok ayed nabë ‘mehö-yohvu-los-bengö’ ga, ‘alam Salem hir mehö-los-bengö’ ving. Sënë degwa nebë ‘mehö-ayo-revuhsën-los-bengö’.

³ Ama lu ata arëj su neggëp lok Anutu-yi-kapiya sënë rë, gedegwa ma ving. Su nér buk sën ata ko yi to lo tato rë, gesu nér buk sën diik lo rë, gak yik nebë Anutu Nalu in tu mehö-neko-seriveng bevong bë nedo degwata los degwata.

⁴ Om ham kwamin bo nabë: Melkisedek sënë og mak yi bëpata rot, in hil dobahë Abraham vasuh kupek lu ngaa nivesa vesa sën ya begö meko lo ya yu nemadluho, bevo yu ti sën netu nemadluho lo vu Melkisedek.

⁵ Log alam Israel denevasuh hir ngaa pin ya yu nemadluho nebë saga, lob horek neggëp bë Levi* yi mewis lo, sën detu alam-deneko-seriveng lo, og deyoh vu bë dejuh yu ti in degetung seriveng jak teka gela natu hir nos. Alam Israel og yik sir degwa ti in depum rak Abraham timu, lob sën deneko seriveng vu sir agi, og sënök su denevong paya rë.

⁶ Rëk mu Melkisedek, og su yi degwa vu sir rë, rëk neko Abraham yi ngaa sën netu nemadluho lo. Lob Melkisedek sënë jom rak in mehö sën Anutu joo gagek vorot meneggëp vu yi bë rëk semu yi lo.

⁷ Lob hil arak ni bë mehö sën nesemu gagek vu Anutu in mehö ngwë lo, og kesuu mehö ngwë saga.

⁸ Lob alam* Levi* sën deneko ngaa sën netu nemadluho vu hir alam lo, og yīk sir mehönon sën rëk denadiik. Gak Melkisedek, og ko ngaa sën netu nemadluho lo ving, rëk gagek su neggëp lok Anutu-yi-kaapiya bë diik rë, om sënë vong bë nedo mala-tumsën.

⁹ Nebë saga, om hil ayoh vu bë nanér nabë: Levi* yi mehö sën neruh ngaa sën netu yu nemadluho lo, rëk mu yi og vo yo yi ngaa sën netu yu nemadluho lo vu Melkisedek ving. In Melkisedek ko Abraham yi ngaa sën netu yu nemadluho lo

¹⁰ lok buk sën Melkisedek tök vu Abraham lok aggata. Lob lok buk saga og Levi* nahën lok nare tava navi.

Alam Deneko Seriveng Mewis Delok Yah Mugeng Bej

¹¹ In Anutu tung Levi* yi mewis detu alam-deneko-seriveng bedenenér Horek vu hil medenero. Nebë saga, om nabë hir huk sën agi yoh vu bë gevong behil natu alam yohvu, og yīk ggovek. Rëk ma gesu yoh vu rë, om sën Anutu vong bemehö-neko-seriveng mewis ngwë verup tamusën. Rëk mehö sënë og su yoh vu Levi* yi mewis Aaron rë, gak yoh vu Melkisedek.

¹² Kë, mehö-neko-seriveng mewis ti yööhu verup lok yah mugeng lo bej, om saga nér bë Horek mewis yööhu dok nah horek mugeng lo bej geving.

¹³ Lob Mehö sën Anutu nér gagek rak yi agi, og yi yo vu degwa ngwë, gak yi alam og sir ti su tu mehö-neko-seriveng wirek rë gema.

¹⁴ In hil arak ni bë hil Mehöböp verup lok Yuda yi mewis, rëk Moses su nér bë alam Yuda denatu alam-deneko-seriveng rë.

Yesu Og Yi Mehö-neko-seriveng Degwata Nebë Melkisedek

¹⁵ Log hil mehö-neko-seriveng ngwë verup, beluho Melkisedek neggëp ti. Lob sënë mém tatekin mehö-neko-seriveng mewis yööhu sënë degwa vu hil beneggëp rangah rot.

¹⁶ In mehö sënë su tu mehö-neko-seriveng lok Levi* yi mewis yoh vu horek sën deneggooin Levi* yi mewis mu rak medenetu alam-deneko-seriveng lo rë. Rëk niwëek neggëp vu yi berëk medo mala-tumsën degwata los degwata, om sën sënë vong betu mehö-neko-seriveng.

¹⁷ In Anutu nér rak yi bë:

“Genatu mehö-gweko-seriveng degwata los degwata
noh vu Melkisedek.”

¹⁸ Lob Anutu vo Horek wirek hen vér rak gagek saga. In Horek sën nér bë alam* Levi* mu denatu alam-deneko-seriveng lo, og niwëek ma besu yoh vu bë dok vu hil rë.

¹⁹ In Horek su yoh vu bë gevong bemehöti natu mehö yohvu rë. Om sën Anutu tatekin aggata ngwë benivesa rot kesuu Horek. Lob hil ayoh vu bë rëk anoh aggata sënë bana dus jak vu Anutu.

²⁰ Lob Anutu su ggooin Yesu sënë rak tu mehö-neko-seriveng meris mu rë, gak tato nema ya vavunë menér bë rëk natu mehö-neko-seriveng yönö. Alam-deneko-seriveng wirek hen, og mehöti su tato nema ya vavunë menér rak sir bë denatu alam-deneko-seriveng yönö rë.

²¹ Rëk Anutu yo ti nér yönö vavunë, log ggooin Yesu rak tu mehö-neko-seriveng, log nér vu yi bë:

“Mehöböp nér yönö vavunë ggovek ya,

om su yoh vu bë rëk pamook yi gagek rë.
Gak genatu mehö-neko-seriveng degwata los degwata.”

²² Om hil ajak ni nabë gagek mewis sën Anutu joo lo, og nivesa rot bekesuu gagek wirek hen, lob vong Yesu yam in tato nabë rëk anon jak yön.

²³ Wirek og alam ngahisekë detu alam-deneko-seriveng. In denediik gesu denedo degwata rë.

²⁴ Gał Yesu tu mehö-neko-seriveng, lob su mehö ngwë yoh vu bë rëk dok nah ben rë, in yö rëk medo degwata los degwata.

²⁵ Om yö yoh vu bë rëk geko alam pin sën denesepa lok yi in bë denah vu Anutu lo nah, bedemedo degwata los degwata. In yi yö nedo mala-tumsën degwata beneketaq vu Anutu bë dok vu sir.

Mehö-neko-seriveng Yesu Yoh Vu Rot Bë Dok Vu Hil

²⁶ Mehö-neko-seriveng nebë sënë yoh vu rot bë dok vu hil, in yi mehö vabuung gesu ngaa nipaya ti neggpë vu yi rë. Gak yi mehö niveseek anon, benejom yi ahon in alam nij paya. Log tu ala bekesuu ngaa pin vu yagek.

²⁷ Alam-deneko-seriveng hir ggev og hir huk bë debesi seriveng noh vu buk. Lob denevesi seriveng ngwë mugin in bë kevoh yö hir ngaa nipaya na rë, lok mëm denevesi sën kevoh alam hir ngaa nipaya na lo tamu. Gał Yesu og su nevong nebë sënë rë. Gał yiık yö tung yi tu seriveng vu Anutu yiık beron timu beggovek ya.

²⁸ Gagek neggpë lok Horek bë degooin alam jak medenatu alam-deneko-seriveng hir yusekë, rëk alam sënë og su deyoh vu bë debare nij wëëk rë. Rëk gagek sën Anutu nér genér yön vavunë lo verup tamusën beggooin Nalu rak tu mehö-neko-seriveng yusekë bëp, beyi mehö yohvu los dahis benedo nebë saga degwata los degwata.

8

Yesu Tu Mehö-neko-seriveng Bëp Lok Dub-vabuung Vu Yagek

¹ Gagek sën hil anér agi degwa nebë hil alam-deneko-seriveng alaj bëp nebë sënë nedo, beraq nedo sëa ggëp Mehö-los-bengö-ggöksën nema vesa vu yagek.

² Negin Anutu yi dub vabuung vu yagek sën mëm dub-supinsën-yi sogek lo. Mehönon su delev sënë rak nemaj rë, gał Mehöbëp yö lev.

³ Deneggooin alam-deneko-seriveng hir ggev bëp pin rak in bë degeko seriveng aggagga bedegetung na vu Anutu. Om yiık Yesu geko seriveng ti geving megetung nabë saga.

⁴ Bë medo dob, og su rëk natu mehö-neko-seriveng rë. In alam-deneko-seriveng lo, denedo vorot bedenetung seriveng aggagga vu Anutu yoh vu sën Horek nenér lo.

⁵ Denevong huk lok dub-vabuung-bëp sagi, rëk yiık sënëk dub-vabuung sogek sën nedo yagek lo kenu los tahutahu mu. Yiık nebë sën Anutu nér vu Moses wirek bë dev dub sël lo lob nér vu bë, “Gwelë megwero in gedev ngaa pin noh vu kenu sën sa tato vu hong ggëp kedu agi.”

⁶ Rëk mëm Kerisi ko huk bëpata rot kesuu alam-deneko-seriveng pin hir huk. In Anutu joo gagek mewis nivesa rot kesuu gagek wirek hen, lob Yesu nare vuheng atov menevong banon rak. Lob gagek mewis sënë degwa neggpë vu Anutu yi gagek semusën nivesa anon sën kesuu gagek semusën muğeng lo.

Gagek Mewis Kesuu Gagek Mugeng

⁷ Bë gagek sën Anutu joo muginsën lo yoh vu, og Anutu su rëk najoo gagek ngwë nam gökin geving rë.

⁸ Rëk Anutu lë mehönon hir ngaa nipaya lob nér bë:

“Mehöböp nér bë,
 ‘Ham gwengo rë!
 Buk ti rëk berup
 lob sëk najoo gagek mewis
 vu alam Israel los alam Yuda.
 9 Gagek mewis sënë su rëk nabë
 gagek sën sejoo vu kenuj lo wirek lo rë.
 Wirek sejoo gagek saga,
 log sejom lok nemaj ggëp Ejep
 besa heli sir yom.
 Rëk su denesepa lok sa gagek
 sën sejoo vu sir lo rë,
 lob sa heruu demig vu sir.’
 Mehöböp nér bë sënë.
 10 Lok Mehöböp nér ggökin bë,
 ‘Buk sën sa heruu demig vu sir agi govek na rë,
 lok sak najoo gagek ngwë vu alam Israel gökin nabë:
 Sëk getung sa horek pin dok kwaj
 gesëk kevu dok na ayoj,
 log sëk natu hir Anutu
 gedenatu salam.
 11 Log alam pin su rëk detahu hir mehö ngwë los arij lo
 bedenanér nabë, “Gejak Mehöböp ni” rë!
 Gaķ vu buk sënë,
 og hurmahen galam bop besir pin
 yö rëk dejak sa nig.
 12 In sëk kwag pesivin sir
 bekévoħ hir ngaa nipaya na,
 lob sa su rëk kwag bo ngaa nipaya
 sën devong lo nah gökin rë.’ ”
 13 Sën nér bë gagek mewis lo, lob saga tato bë gagek muginsën muğeng rak.
 Om ngaa sën netu muğeng rak lo, og yiķ medo buk dus teka mu log vongin
 nama na verök yi.

9

Wirek Alam-deneķo-seriveng Hir Ggev Denetung Kök Tu Seriveng

¹ Gagek sën Anutu joo muginsën lo, og nér horek la sepa ving betatekin aggata vu alam Israel in bë desepa dok medegetung seriveng los denajom jaķ lu ngaa. Log tatekin dub-vabuung sën dedev bemedo vu dob lo ving.

² Lob delev dub-vabuung sël ti bayo luu. Lob detung ram sën nema nemadvahi-bevidek-luu lo ti getevor ti, gebrët sën nedo lok Anutu mala lo, benedo lok ayo muginsën. Lob denenér ayo ti sënë bë ayo vabuung.

³ Bedelah tob bopata ruu, log denenér ayo ngwë sën netu luu yah tob demi lo bë mëm ayo vabuung soġek rot.

⁴ Lob desemu jepö sën denevesi kabang rak baru reggu nivesa ya neyoh vu dub ayo lo rak goor. Bedetur los gagek-joosën-yi yi keröng lok ayo sënë. Depeka goor rak keröng sënë navi pin, gemana* nedo lok dëg goor menedo lok keröng sënë ayo. Log Aaron yi atoheng sën ggol lok wirek lo los gelönġ petes luu sën Anutu kevu Horek rak neggëp lo, neggëp lok keröng sënë ayo ving.

⁵ Angér kenu luu denare rak keröng sënë vavunë, benetahu bë Anutu los niķapiiķ nedo lok ayo vabuung sënë. Luho banisej kebu rak sëa sën

denekeseh kök rak yoh vu ta in kevoh alam Israel hir ngaa nipaya na lo. Kë! Om maam yik gbovek saga, gesa su yoh vu bë rëk natevin ngaa pin sënë betatekin degwa rë.

⁶ Desemu ngaa pin nebë sënë, log alam-deneko-seriveng denelok ya dubvabuung sël sënë ayo ngwë muginsën yoh vu buk pin bedenevong huk lok.

⁷ Gaç mëm ayo ngwë sën netu luu lo, og alam-deneko-seriveng hir ggev bëp yö timu nelok ya ayo beron ti ti neyoh vu ngebek pin. Neko seriveng nikök beya netetëhin rak sëa in bë kevoh yö yi ngaa nipaya na, gekevoh alam Israel pin hir ngaa nipaya sën devong rëk su kwaj nevo rë lo na geving.

⁸ Anon Vabuung tato vu hil rak sënë nebë: Nabë nahën denegevong huk dok dub sël ayo muginsën, og hil su ayoh vu bë adok na ayo vabuung sogek rot rë geyö rëk nahën.

⁹ Lob ayo muginsën netahu rak buk sën gwëbeng agi, in denesepa lok Horek medenetung seriveng aggagga vu Anutu lok ayo muginsën sënë. Rëk ngaa pin sënë su yoh vu bë gevong balam sën deneko seriveng yam lo ayoj niröp jak bedenatu alam nijvesa rë gema.

¹⁰ Horek seriveng-yi sënë, og horek rak nos los reggu gengaa numsen, gehorek aggagga rak sën ripeksën nemad lu ngaa lo. Rëk horek sënë og yik horek hil navid-yi mu. Rëk Anutu tung horek pin sënë in bë desepa dok rot bena berup dok buk sën gevong gagek mewis berup lo.

Kerisi Tung Yö Nikök Tu Seriveng

¹¹ Rëk gwëbeng Kerisi luç yam, lob tu alam-deneko-seriveng yusekë bëp benegin ngaa mewis nivesa vesa sën gwëbeng agi. Lok mëm lok ya dubvabuung sël sogek sën nedo yagek bemalangeri rot bekesuu muginsën lo. Mehönon su delev dub sënë rak nemaj rë, besu ngaa-dob-yi rë.

¹² Rëk su ko memëk los burmakau maluh tuvek nij kök betung tu seriveng rë. Gaç ko yö nikök belok ya ayo vabuung sogek rot vu yagek betung tu seriveng beron timu beggovek ya. Lob bago hil yah rak sënë in bë hil medo malad-tumsën degwata los degwata.

¹³ Nabë mehöti keyëh Horek benignöhek rak, og alam-deneko-seriveng lo deneko memëk los burmakau maluh nij kök ving vewev sën denevesi burmakau avëh menetepuv lo, bedenetetëhin rak yi in bë navi niveseek jak nah gökin gëp Anutu mala.

¹⁴ Rëk mu Kerisi nikök kesuu sënë in ngaa nipaya ti su neggp vu yi rë. Lob Anon Vabuung sën nedo degwata los degwata lo lok vu yi betung yi tu seriveng nivesa vu Anutu. Om nikök su ripek hil navid mu rë. Gaç sekee hil ayod peggó ving geko ngaa diiksën vér, gemëm hil nehevong Anutu sën malatumsën degwa lo yi huk.

Kerisi Nikök Vo Gadu Lok Gagek Mewis

¹⁵ Nebë saga, om Kerisi nedo hil los Anutu vuheng atov in bë gevong begagek mewis anon jak. Diiç in bë geko alam nom bekevoh hir ngaa nipaya pin sën denevong wirek lok buk sën gagek wirek hen yö nahën neggp lo na. Nebë saga, om alam pin sën degengo Anutu yi köök medetamuin lo, og degeko ngaa sën Anutu nér wirek bë bo vu nalu lo lo, bedemedo malatumsën degwata los degwata.

¹⁶ Mehö sën nenér yi kupek lu ngaa ggelek yi alam vorot in kwa nevo bë rëk nadiik lo, og nekevu lok kapiya menejoo niwëëk. Lob nabë mehö la sënë kwaj nevo bë degeko ngaa saga natu hir ngaa, og alam pin yö dejak ni namugin nabë mehö saga lo diik ya yön, lok mëm degeko.

¹⁷ Yonon, mehönon nediik gbovek lok mém gagek sén lo anon nerak. Gak nabé mehö sén lo su diik rë geyö nahën nedo mala vesa, og yi gagek sén joo lo su anon rak rë geyö nahën.

¹⁸ Ké! Lob sén alam Yuda denesis reggu medenekeseh nij kök lo, yīk rak degwa saga in bë tato nabé gagek sén Anutu joo vu sir lo anon rak benelok vu sir.

¹⁹ Wirek Moses nér Horek yi gagek pin vu alam gbovek, lok mém ko burmakau tuvek ti nikök los memék ti nikök ving bél, log dagoo sipsip niviis kök los vos ti nebë bigbig ris lok betetéhin rak kapiya-horek-yi, gerak alam pin ving.

²⁰ Log nér bë, “Kök sénë in bë tato nabé Anutu joo gagek vu ham.”

²¹ Log yīk Moses tetéhin kök rak dub-vabuung sél nebë saga ving gerak gabum lu ngaa pin sén huk-dub-ayo-yi lo.

²² In Horek nér ngaa ngahisekë rot bë kök gevong benij veseek jak, gak nabé kök su kesh rë, og Anutu su nekevoh mehönon hir ngaa nipaya ya rë.

Kerisi Yo Tung Yi Tu Seriveng In Kevoh Hil Ngaa Nipaya Na

²³ Yonon, denekeseh kök nebë sénë in bë dub los yi kupek lu ngaa pin sén nedo dob agi nijveseek* jak. Rék mu dub sénë og dub anon sogek sén nedo yagek lo kenu mu. Om nabé dub anon sogek sén nedo yagek lo yi ngaa nijveseek jak, og hil sero seriveng nivesa rot sén kesuu lo in gevong benijveseek jak.

²⁴ Hil arak ni bë Kerisi su lok ya dub-vabuung sén mehönon delev rak nemaj tu Anutu yi dub-vabuung kenu lo rë, gak lok ya yagek niröp. Lob gwébeng lok yah hil bed menare Anutu mala in bë dok vu hil.

²⁵ Alam-deneko-seriveng hir ggev bop neko kök yoh vu ta pin in bë getung natu seriveng vu Anutu, lob nekol menelok ya dub ayo vabuung. Rék sénë og su yo nikök rë. Rék mu Yesu lok ya yagek betung yi tu seriveng vu Anutu beron timu, gesu vong nebë sénë ggöök ggökin rë.

²⁶ Bë gevong beron ngahisekë, og rék gecko kerus beron ngahisekë rot gëp sén Anutu tung dob lo benam berup dok sén gwébeng agi. Rék mu ma. Gemém gwébeng dus rak bë dob nama na, lob Kerisi yīk lūk yam dob beron timu in bë getung yi natu seriveng vu Anutu in kevoh hil ngaa nipaya na.

²⁷ In mehönon pin yīk denadiik beron timu, log mém debare nam gagek.

²⁸ Om sén Kerisi tung yi tu seriveng beron timu vu Anutu in bë kevoh hil ngahisekë hil ngaa nipaya na. Log rék nom beron ngwé gökin, rék mu su rék nom in kevoh mehönon hir ngaa nipaya na rë. Gak nom in gecko alam sén medo denegin yi lo medenah.

10

Seriveng Sén Wirek Lo Su Yoh Vu Bé Kevoh Hil Ngaa Nipaya Na Ré

¹ Hil nehalé Horek nebë ngaa sén rék berup tamusën lo kenu mu, gak su ngaa anon yonon rë. Horek nér bë degetung seriveng gëp ti noh vu ngébek pin, rék su yoh vu bë sesor alam sén denesepa lok lo benijvesa jak rot rë.

² Gak nabé Horek yoh vu bë gevong benijvesa jak yonon, og su rék degetung seriveng gök gökin rë. In alam sén denesepa lok aggata saga lo yīk sir pin nij veseek jak jak yīk seriveng timu saga lob su rék kwaj bo nah nabé ngaa nipaya neggëp vu sir rë.

* **9:23:** Niveseek sénë nér bë detetéhin kök rak ngaa sénë gedejom rak in, in bë ngaa nipaya ti su gëp dok. Gak natu ngaa yohvu, lob tu Anutu yi ngaa vabuung beyoh vu bë degevong Anutu yi huk jak.

³ Rëk ma geseriveng sënë nevong bekwaj nevo hir ngaa nipaya neyoh vu ta ti ti lo.

⁴ Rëk burmakau maluh los memék nij kök su yoh vu bë kevoh ngaa nipaya na rë.

⁵ Om sën Kerisi yam dob lob sepa lok Saam sën neggëp lok Anutu-yi-kapiya lo benér rak Anutu bë:

“Nim lël bë su dengis reggu los degetung seriveng aggagga vu hong,
rëk mu gero navi ti in gebo vu sa.

⁶ Reggu sën denevesi los dahis rak jepö lo,
geseriveng sën denetung in bë kevoh hir ngaa nipaya na lo,
og su ahëm neving rë.

⁷ Om sën senér gagek yoh vu sën dekevu rak sa
meneggëp lok hong kapuya lo bë,

‘Anutu, seyam lo!

Seyam in bë sepa dok kwam!” ”

⁸ Nér rak serveng sën denesepa lok Horek medenetung lo mugin bë, “Nim lël bë su dengis reggu los degetung seriveng aggagga vu hong, gereggü sën denevesi los dahis rak ya jepö lo, geseriveng sën denetung in bë kevoh hir ngaa nipaya na lo, og su ahëm neving rë.”

⁹ Lok yom nér rak neggëp hus bë, “Seyam lo! Seyam in bë sepa dok kwam!” Nér gagek saga in bë tatekin nabë ngaa muginsën saga nök gëp, gengaa mewis dok nah ben.

¹⁰ Yesu Kerisi sepa lok Anutu kwa betung navi netu seriveng yīk beron timu, lob sënë vong behil atu alam nid röp rak.

Kerisi Yi Seriveng Yoh Vu Bë Kevoh Hil Ngaa Nipaya Na

¹¹ Alam-deneke-seriveng pin denare medenevong hir huk yoh vu buk pin. Denetung seriveng yīk nebë sën lo lok yah yahin, rëk seriveng sënë su yoh vu bë kevoh ngaa nipaya na rë.

¹² Rëk Kerisi tung seriveng yīk perurek timu in bë kevoh ngaa nipaya na, lob yīk timu sënë venuh ya meneggëp in gëp. Vong nebë sënë ggovek, log yah meya nedo Anutu nema vesa,

¹³ beyö nedo bemedo negin in bë Anutu getung alam sën denesis begö vu yīl lo degevek na vaha gebinë.

¹⁴ Alam sën nevong benij röp nerał lo, og yīk vong benijvesa rak rot. Yīk rak seriveng perurek timu sënë, om rëk demedo nivesa degwata los degwata.

¹⁵ Lob Anon Vabuung tatekin vu hil bë gagek sënë anon rak in nér muginsën meneggëp lok Anutu-yi-kapiya bë:

¹⁶ “Mehöbop nér bë, ‘Buk sënë govek na rë,
lok sak najoo gagek mewis ngwë sënë vu sir nabë:
Sëk getung sa horek pin dok ayoj,
gesëk kevu dok kwaj.’ ”

¹⁷ Log nér ving bë,

“Sa su rëk kwag bo hir ngaa nipaya
los ngaa sën neggëp vu sir lo gökin rë.”

¹⁸ Nebë sënë, om Anutu kevoh hil ngaa nipaya ya, gehil su rëk getung seriveng ngwë gökin in kevoh hil ngaa nipaya na rë.

Hil Gevong Geving Anon Bana Dus Vu Anutu

¹⁹ Yesu keseh nikök in hil, om arig lo, hil ayoh vu bë adok na Anutu yi dub ayo vabuung sogek rot, gak hil su agöneng.

²⁰ Yönon, Yesu diiķ rak kelepeko* betatekin aggata mewis vu hil behil ayoh vu bē geruu tob sēn neruu dub ayo vabuung soğek rot lo gadoķ na. Aggata sēnē og yik yō navi baggata-mala-tumsen-yi.

²¹ Yik hil alam-deneke-seriveng yusekē bōp ti nedo, benegin Anutu-yi-alam pin.

²² Tetehin yō nikök lok ya hil ayod in bē jevu gekevoh ngaa nipaya sēn hil arak ni bē neggēp vu hil lo na. Geripek hil navid rak bēl malangeri. Nebē saga om hil ayod nidēlin ngaa kuungsēn pin na, gehil ayod na timu vu Anutu yönō behil ana dus jak yi.

²³ Hil nanēr ngaa nivesa sēn hil medo nehegin lo rangah gehil najom ahon bemedo. In hil arak ngaa pin sēn Anutu nēr bē rēk gevong vu hil lo ni bē rēk gevong yönō.

²⁴ Log hil kwad bo arid lo geving babēr kwaj in desepa dok aggata-ahēvingsēn-yi los degevong huk nivesa vesa.

²⁵ Gehil su nid tebō in sēn hil los Kerisi-yi-alam angupin hil begalē Soda los gevong raro lu ngaa lo, nabē sēn alam vahi nij tebō rak lo. Gaķ hil medo dok ti megadu hil vewen vewen. Kē, hil gevong nabē sēnē rot in hil arak ni bē Kerisi yi buk yam dus rak.

Hil Su Geruu Demid Vu Anutu Nalu

²⁶ Nabē hil arak Kerisi yi gaġek anon ni vorot, rēk hil anom kwad bo besepa dok ngaa nipaya, og seriveng ngwē su neggēp in bē kevoh hil ngaa nipaya sēnē na rē.

²⁷ Gaķ hil rēk agōneng rot gemedo gegin sēn Anutu gengo hil gaġek log getē hil dok na nengwah lo. In nengwah nikerus ata nedo in bē ga alam sēn denevong ayej vu Anutu lo.

²⁸ Hil arak Moses yi Horek ni bē: Nabē mehōti keyēh, lob mehō luu ma mehō lōo degelē bedenanēr yi nipaya sēnē rangah dok ti, og yi alam su rēk kwaj gevongin mehō sēnē rē, gaķ rēk dengis yi menadiiķ.

²⁹ Nebē saga, om ham jak ni nabē mehōti sēn bakē Anutu Nalu duk kebus lo, og rēk natōk vu maggin bōpata rot mekesuu. In Kerisi yi kōk sēn tato bē Anutu joo gaġek mewis vu hil lo vong bemehō saga nirōp rak. Rēk ma gelē kōk sēnē nebē ngaa meris gesu vabuung rē, benēr pelē rak Anon Vabuung semusēn-yi.

³⁰ Hil arak Mehō sēnē ni, sēn nēr bē, “Vo loksēn nipaya nyēvewen og sengo sa huk. Om ham nakōk gesengo rēk bo nipaya nyēvewen dok nah.” Log nēr ggokin ving bē, “Mehōbōp yō rēk gengo yi alam hir gaġek beseggi.”

³¹ Nabē Anutu sēn mala-tumsēn degwa lo najom hil ahon in bo ngaa nipaya nyēvewen vu hil, og hil rēk agōneng bōpata rot in ngaa sēnē.

Hil Gevong Geving Niwēēk Bemedo

³² Rēk mu ham kwamin bo nah buk sēn ham tu Kerisi-yi-alam nyēdahis lo nabē ham alam vahi dedeginengin ham rak ngaa maggin rot beham kwerē.

³³ Denevarah ham buk la ya alam pin malaj, gedenenēr gaġek nipaya rak ham, gedenesis ham rak malaj. Gebuk la og ham nelok ya ving alam sēn denekerē maggin nebē agi, beham los nekwerē menelok vu sir.

³⁴ In ham kwamin nevongin alam sēn deneya ķarabus lo. Log alam la denevo ham ngaa lu ngaa vēr in ham, rēk mu ham kwamin vesa menelē sir mu. In ham rak ni ggovek ya bē ham ngaanon sēn kesuu ngaa-dob-yi lo, yō nahēn nedo berēk medo degwata los degwata.

³⁵ Om ham su gwevuū sēn ham nevong ving niwēēk ata lo na, in ham rēk gweke nyēvewen nivesa bōpata rot.

³⁶ Ham bare niwëëk nabë sënë in nabë ham sepa dok Anutu aye, og mëm ham rëk gwekö ngaa nivesa sën Anutu nér wirek bë rëk gevong vu ham lo.

³⁷ In Anutu nér meneggëp lok yi kapiya bë,
“Su hus ading rë, gak yik buk dus teka mu,
log mehö sën bë rëk nam lo vongin nam.
Su rëk naköpek rë.

³⁸ Salam yohvu lo rëk demedo malaj-tumsën
in ayoj neyam timu vu sa.
Gak nabë denajul medenah,
og sa su rëk ahëg nivesa vu sir rë.”

³⁹ Rëk mu hil su alam-julsën-yi sën hil rëk malad nama lo rë. Gak hil alam-vongvingsën-yi sën hil rëk medo malad-tumsën.

11

Sën Hil Ayod Na Timu Vu Anutu Lo Degwa Nebë Sënë

¹ Lob sën hil ayod neya timu lo vong behil naraç ni bë ngaa sën hil navo kwad in bë Anutu bo vu hil lo rëk anon jak. Gevong behil naraç ni ving bë ngaa sën hil su malad nerak rë lo nedo yönon.

² In wirek og alam teta ayoj neya timu vu Anutu, om sën ko sir rak bë sir alam nivesa.

³ Yönon, hil ayod neya timu vu Anutu, om sën hil naraç ni bë tung yagek los dob rak avi. Neseemu ngaa pin sën nedo mehil nehalë agi rak ngaa sën hil su ayoh vu bë galë jak malad rë lo.

Abel Lööho Enok Lu Noa

⁴ Abel ayo ya timu vu Anutu, om sën Anutu lë yi seriveng nivesa bahë neving kesuu ari Kain hen, lob nér yi bë yi mehö yohvu. Lob Abel diik, rëk mu yi gagek sën ayo neya timu lo yö nahën neggëp menenér vu hil.

⁵ Log Enok ayo neya timu vu Anutu om sën Anutu ko yi rak ya yagek gesu diik rë. Mehönon desero yi rëk ma gesu detök vu yi rë, in Anutu ko yi ya. In gagek neggëp lok Anutu-yi-kapiya nebë Enok yö nahën nedo dob, log Anutu kwa vesa in yi, in nevong ngaa yoh vu Anutu kwa.

⁶ Rëk mu nabë mehöti su ayo na timu vu Anutu rë, og su yoh vu bë rëk gevong bAnutu kwa vesa in yi rë. In alam sën denevong in bë dena vu Anutu lo, og degevong geving nabë Anutu nedo, gedegevong geving nabë nevo nyëvewen nivesa vu alam sën denesero yi lo, lok mëm deyoh vu bë denatök vu yi.

⁷ Log Anutu nér ngaa sën vongin berup lo vu Noa. Su mala rak rë geyö nahën, rëk vong ving Anutu aye beggurek babu mesemu yağ bëpata ti in bë luho venë genalu lo bededok na demedo nivesa dok, in su malaj nama. Noa nevong nebë sënë in ayo neya timu vu Anutu, lob sënë tato bë ngaa nipaya neggëp vu alam pin vu dob. Lob Anutu nér Noa bë yi mehö yohvu, degwa rak sën ayo neya timu lo, lob yik Anutu nenér alam sën ayoj neya timu vu yi lo pin nebë saga.

Abraham

⁸ Log Anutu tahi Abraham wirek, lob Abraham vong yoh vu aye bevuu yi nyëg ya, geya dob len ti sën Anutu nér bë rëk gevong vu yi bemëm natu yi niröp lo. Abraham su rak dob sën bë na lo ni rë, rëk vong ving beya in ayo neya timu vu Anutu.

⁹ Ayo neya timu, om sën luk meya nedo dob len ti sën Anutu nér tato bë rëk gevong vu yi lo, lob nedo lok dob sënë nebë sën yi mehö nyëg ngwë ti. Nedo

lok beggang sël ving nalu Isaak lu bu Yakop-mehö luu sënë rëk degekö dob geving yi noh vu sën Anutu nér wirek lo.

¹⁰ Rëk mu Abraham yö nahën medo mekwa nevo bë dok na beggang-bu soğek los niwëek sën Anutu semu vu yağek menero lo.

¹¹ Log venë Sara yi buk sën geko nalu lo maya, rëk mu ayo ya timu vu Anutu om sën vong beniwëek yoh vu bë geko nalu. Kwa nevo bë Anutu joo gagek ggovek ya bë geko nalu, om rëk gevong banon jak.

¹² Nebë saga, lob yiğ mehö timu saga sën atov ya bedus rak bë nadiik agi tu alam ngahisekë degwaj. Yi mewis deverönг rot besir ngahisekë rak nebë betuheng sën denedo yağek babu lo los raggér loo nenga, lob mehönon su deyoh vu bë denetevin rë.

¹³ Alam pin sënë ayoj neya timu vu Anutu medenedo bedediik ya gesu deko ngaa nivesa sën Anutu nér wirek bë bo vu sir lo vu dob rë. Gağ yö denare adingnë gedenelë bekwaj vesa gedenenér bë, “He nado dob sënë nebë vatëvek. He yam nehaço lok dob sënë mu.”

¹⁴ Alam sën denenér gagek nebë agi, og hil ajak ni nabë denevong in bë denatök vu yö hir nyëg niröp.

¹⁵ Su kwaj nevo nyëg sën devuu gedeyam lo rë. Bë kwaj bo nyëg saga, og aggata neggëp beyoh vu bë denah medena gökin.

¹⁶ Gak sënëk ayoj neya vu nyëg yö ngwë sën kesuu benivesa rot lo. Nyëg sënë neggëp vu yağek, om sën Anutu su ni nemum in sën denenér bë hir Anutu yi lo rë, in tongin nyëg böpata ti in bë demedo dok.

¹⁷⁻¹⁸ Lob Anutu seggi Abraham, rëk Abraham ayo ya timu vu yi, om sën vongin bë getung nalu Isaak natu seriveng. Yonon, Anutu joo gagek vu Abraham ggovek ya bë, “Rëk denanér Isaak yi mewis lo mu nabë hong mewis sir,” rëk vongin bë getung nalu perurek timu sënë natu seriveng.

¹⁹ In kwa nevo bë: Nabë nadiik, og ggovek gAnutu yoh vu bë rëk gevong bevesa dok nah. Nebë sënë, om yön, hil ayoh vu bë nanér gagek peggirinsën jak sagi nabë Abraham ko Isaak vu diiksën yom.

Isaak Lööho Yakop Lu Yosep

²⁰ Log yiğ Isaak sënë ayo neya timu vu Anutu ving, om sën jom rak in nalu Yakop luho Esau bë Anutu semu luho, gekah ngaa sën rëk natök vu luho vu tamusën lo rak ya luho.

²¹ Log yiğ Yakop ayo neya timu vu Anutu, om sën dus rak bë nadiik lob pesohek rak atoheng medudek, gejom rak in Yosep nalu maluh luho bë Anutu semu luho.

²² Log yiğ Yosep ayo neya timu vu Anutu, om sën dus rak bë nadiik, lob nér bë nahub rë, rëk alam Israel rëk degevuu Ejep gedena jak lob degekö sekë sepa.

Moses

²³ Log Moses ama lu ata ayoj neya timu vu Anutu, om sën Moses ata ko yi to, lob ama lu ata delë yi bë hurmahen nivesa rot. Lob luho su deggoneng in mehö-los-bengö Parao yi horek rë, gağ devun yi meneggëp beggang ayo yoh vu kwev löö.

²⁴ Log Moses ayo neya timu vu Anutu, om sën yi böp rak lob nilël bë su denanér yi nabë Parao nalu avëh nalu yi.

²⁵ Gağ yö kwa vo bë geko maggin geving Anutu-yi-alam in nilël bë su sepa dok ngaa nipaya sën vongin mala nama na agi.

²⁶ Alam Ejep denenér pelë rak mehö sën Anutu ggooin rak in bë geko yi alam nah lo, rëk Moses su neggoneng in hir gagek rë. Gağ nelë bë nivesa

bekesuu Ejep hir monë los vunek vunek pin. In kwa nevo nyëvewen nivesa sën Anutu rëk bo vu yi lo.

²⁷ Moses ayo neya timu vu Anutu, om sën kedi vu Ejep meya, gesu ggöneng in mehö-los-bengö Parao bë rëk ahë sengën rë. Mehönon su denelë Anutu rak malaj rë, rëk mu Moses vong nebë sën lë Anutu rak mala, om sën niwëëk.

²⁸ GeMoses ayo ya timu vu Anutu, om sën sepa lok Anutu aye bevong Buggöksën-yi* nyëdahis, benér bederikin sipsip kök rak Israel hir veluong avi in bë angér sën nesis Ejep naluj aгуу lo su ngis Israel naluj aгуу.

Israel Ngahisekë Rot Ayoj Neya Timu Vu Anutu Wirek

²⁹ Log alam Israel ayoj ya timu vu Anutu, om sën degwang Loo-kök vuheng atov medeyoh tewit medeya. Log alam Ejep to denetahu ving, rëk ma geloo yom dahun sir medediik.

³⁰ Log alam Israel ayoj ya timu vu Anutu, om sën ya deko lok Yeriko hir katum gelöng degwa yoh vu buk nemadvahi-bevidek-luu, log katum pekëpin.

³¹ Log avëh baggëb Rahap ayo ya timu vu Anutu, om sën lok vu mehö luu sën deya қasöm lo. Om sën nedo vesa galam Yeriko pin malaj ma in su ayoj neya timu vu Anutu rë.

³² Log sëk nanér ǵagek va geving-a? Ma! Bë sa nanér ǵagek jak Gideon, geBarak, geSamson, geYepta, gejak Davit luho Samuel galam-denenér-ǵagek-rangahsën lo, og mak buk su yoh vu rë.

³³ Alam sënë ayoj neya timu vu Anutu, om sën devong begö niwëëk medekesuu alam-los-bengöj ngahisekë hir alam-begö-yi. Desepa lok ngaa niröp bedeneko ngaa sën Anutu nenér bë rëk bo vu sir lo. Gesir vahi devong bereggü bëp layon nyëj neköpek.

³⁴ Gesir vahi denepuv nengwah tumsën bëpata menekul. Log sir vahi deneruh anil nivesa gesu begö netök vu sir medenediik rë. Nij wëëk masën, rëk Anutu nelok vu sir benij wëëk nerak, betum denevong begö niwëëk bedenetii alam-yu-ngwë hir alam-begö-yi bedeneyah bej.

³⁵ Gavëh la, og naluj nediiķ rëk ma gedenekedi rak yah ggökin bedeneko sir vu diiksën yom. Galam vahi og alam nij paya denejom sir ahon medenevasap navij in bë gesang bëpata medenadiik. In nabë degeruu demij vu Anutu, og rëk alam nij paya dedeëin sir medena. Rëk ma gekwaj nevo bë rëk dekedi jak nah gökin gëp bedub vu tamusën, bedemedo malaj-tumsën nivesa rot, om denejom sir ahon.

³⁶ La deneko maggin rak sën alam nij paya denenér pelë rak sir los deneveek sir rak aggis, gedeneduu sir la rak sëng medeneko sir ya қarabus lo.

³⁷ Gedenetengwa sir la rak gelöng. Gedeneko segë medenehek sir la rak luu. Gedenepelëpin sir la pangşën rot. Gedeneketöv la kwaj rak paëp-yu-anil. Gesir la og yö denevëh sipsip los memék navij netu tob gedeneko lok lok. Denerak vu in ngaa navij yi pin, galam denevasap sir medenevo maggin vu sir rot.

³⁸ Sir alam nijvesa rot, lob alam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo su yoh vu bë losho alam vongvingsën sënë demedo dok ti rë. Om sën ya deneketul lok medenevun sir ggëp nyëg-yumeris los կedu, gepeke len los waak.

³⁹ In alam sënë pin ayoj neya timu vu Anutu pangşën, lob arëj nivesa neggëp Anutu mala. Rëk yö denahën gesu deko ngaa nivesa sën Anutu nér wirek bë rëk bo vu sir lo rë.

⁴⁰ In Anutu kwa vo bë rëk gevong ngaa nivesa rot ti vu hil kesuu ǵagek semusën muginsën. Lob anon rak in bë mëm hil los sir sën ayoj neya timu vu yi wirek lo natu alam nid vesa rot gëp ti.

12

Hil Malad Na Vu Yesu Megevong Geving

¹ Yönon, alam sën ayoj neya timu vu Anutu wirek lo, og sir yu böpata bemalaj nesepa hil. Om hil gerurin ngaa sën neko hil malad vër lo pin, gengaa nipaya sën nejom hil ahon lo geto, gehil nid wëæk meserög niwëæk in ngaa nivesa sën Anutu ggooin rak vu hil bë hil serög in lo.

² Hil malad na vu Yesu besepa dok yi, in vong nivesa rot kesuu alam sën ayoj neya timu vu Anutu agi pin. Ayo neya timu vu Anutu yönrot, gaç sir ti su vong nebë yi rë. Kwa nevo bë rëk kwa vesa rot vu tamusën, lob jom yi ahon bekerë maggin gediiķ rak kelepeko*, in lë kelepeko* yi nimumsën nebë ngaa meris. Lob gwëbeng nedo ggëp Anutu yi säa nema vesa.

Maggin Netök Vu Hil In Bë Hil Agérin Hil

³ Ham kwamin bo nabë alam nij paya denelë Yesu paya wirek bedenesis begö vu yi rot, rëk mu yö nare niwëæk. Om ham kwamin bo nabë sënë in ham su nimin tebö benimin yes yes.

⁴ Ham nesis begö vu ngaa nipaya in bë ham dahun na, rëk mu ham ti su piv kök mediik rë geyö nahën.

⁵ Mak ham kwamin virek in gagek sën Anutu vong vu ham in bë ham ayomin niwëæk jak lo? Nér bë yö nalu ham. Om nér bë:

“Nalug, nabë Mehöböp gevong ngaa maggin natök vu hong in barah hong verök
og su genanöp jak nabë sënëk ngaa meris.

Genabë bo gagek jak hong,
og ayom su ni tebö jak.

⁶ In ham rak ni bë: Nabë Mehöböp ahë geving mehöti,
og nevo maggin vu yi in bë barah yi verök,
log nabë geko mehöti benanér yi nabë nalu,
og neveek yi.”

⁷ Anutu nevong bemaggin netök vu ham in bë barah ham verök. Nevong ngaa nebë sënë vu ham in nelë ham nebë nalu lo. Ma hurmahen re yö nedo gama su nevarah yi verök rë.

⁸ Ma! Alam pin denevarah naluj verök. Om nabë su barah ham verök rë, og su nalu anon ham rë, gaç ham nebë hurmahen sën ataj ko sir duum lo.

⁹ Ham rak sënë ni ving bë: Hil amad vu dob denevarah hil verök, gehil nahurek babuj. Hil nehevong nebë sënë vu hil amad dob-yi, om yiķ hil dahun hil bagurek hil Amad sën negin hil anod lo babu nabë sënë pangśen rot, in mëm hil medo malad-tumsën degwata.

¹⁰ Hil amad vu dob denevarah hil verök hus dus teka mu neyoh vu kwaj. Rëk Anutu og nevarah hil verök in bë dok vu hil behil rëk nid röp jak rot nabë yi.

¹¹ Yönon, hil amad denevo maggin vu hil in bë debarah hil verök, rëk hil su kwad vesa in rë. Gak hil ayod maggin lok tum tamusën og nevong behil nahërin hil, lob mëm hil nehevong ngaa niröp gehil nado revuh.

Hil Adev Dok Bebare Niwëæk

¹² Om nabë ham sekëmin nama, og hamek ngol nimin telitek gegwevong huk niwëæk. Log nabë ham lupin natuugin, og hamek ngol ham bebare niwëæk.

¹³ Ham noh aggata sën neya niröp lo, in ham rëk kwetul vahamin vahi sën nipaya lo benipaya jak. Gaç ham nahubin, in nivesa jak gökin.

14 Ham gwevong huk niwëëk in ham los alam pin medo jevuh ti. Geham gwevong huk niwëëk in ham natu alam vabuung, in alam sën su denetu vabuung rë lo, og su rëk degelë Mehöböp rë.

15 Ham gwegin ham nivesa, in ham arimin ti rëk bës bemala nama gesu natök jak Anutu yi semusën rë. Log ham gwegin ham nivesa in ham ti rëk gelë ngwë paya bemedo natumin, lob bög jak nabë sën kele nipaya ti kip lok ham vu heng besis anon ni mengëes, lob bo maggin vu ham. Lob ngaa nebë sënë rëk gevong ningöhék jak ham pin gëp Anutu mala.

16 Log ham gwegin ham nivesa in ham ti rëk sepa dok aggata baggëb-yi, log ngwë rëk gelë Anutu yi semusën nabë ngaa meris, nabë sën Esau vong wirek lo. Lëein semusemu sën alam aгуу deneko lo yah rak ari amon in nos yik buk timu yi.

17 Ham rak ni bë Esau yom vong rak rak rot vu tamusën in bë geko semusën nah vu yi, rëk ama nér bë su yoh vu rë. Yonon, su rot bë gevong nom vu yi, rëk ma gesu yoh vu bë pekwë gagek rë.

Hil Verup Kedu Nivesa Sion Ggovek Ya*

18 Gwëbeng ham su verup ya nedo dus vu ngaa sën ham yoh vu bë parah lo rë, nebë sën alam Israel denelë rak malaj ggëp kedu Sinai wirek lo. Ham su ya verup vu nengwah bög los malañkenu gemala vahis, gesang niwëëk ata,

19 gesën avuuñ nesu lo, gesën aye ti nevengwëng lo rë. Alam Israel dengo aye sën nevengwëng yam vu sir agi, lob desu vu Moses bë nij lël bë su degengo gökin.

20 Deggöneng rot in gagek sën Anutu nér vu sir lo bë, “Nabë mehöti, ma reggu ti, na pavil kedu sënë, og ham tengwa yi jak gelöng menadiik.”

21 Deggöneng rot in ngaa sën delë lo, lob Moses nér ving bë, “Sa helék anon mekenug verup.”

22 Rëk mu ham su ya verup vu ngaa nebë sën sir agi rë. Gak ham ya verup vu kedu Sion* mu, gevü Anutu sën mala-tumsën degwa lo yi nyëg. Yik Yerusalem sogek sën nedo vu yagek lo. Ham yam dus rak angér mehömehö sën desup sir medenedo los kwaj vesa lo,

23 losho Kerisi-yi-alam pin sën detu Anutu nalu aгуу bekevu arëj neggëp yagek bë yö hir nyëg niröp lo. Log ham verup nare dus rak Anutu sën neseggi mehönon pin hir gagek lo, losho alam kenuj vu yagek. Sir sën Anutu nér sir bë sir alam yohvu benijvesa rak vorot lo.

24 Geham verup dus rak Yesu sën nare vu heng in gevong begagek mewis anon jak lo. Gagek mewis sën Anutu joo lo. Yesu keseñ nikök in bë gevong behil nid vesa jak. Lob nikök sënë su nebë Abel nikök sën ngeeñ in Anutu bë bo nyëvewen dok nah wirek lo rë. Gak sënë kevoh hil ngaa nipaya ya, om kesuu.

Hil Gegin Hil Nivesa

25 Ham gwegin ham! In ham rëk gwemir nengamin vu Anutu yi gagek. Vo gagek niwëëk vu alam Israel vu dob sënë wirek, rëk dekeyeh aye, lom deko nyëvewen lok yah. Su deyoh vu bë debeya in hir ngaa nipaya nyëvewen bedenoh nenga in rë. Om gwëbeng Anutu nedo yagek gevo gagek niwëëk ata vu hil. Rëk nabë hil geruu demid vu yi, og hil su ayoh vu bë rëk beya banoh nenga in hil ngaa nipaya nyëvewen rë, gak rëk nama.

26 Wirek vu buk saga, og Anutu vengwëng, lob dob sesësin. Lok gwëbeng nér vu hil bë, “Sëk sesësin jak dob beron ngwë gökin. Lob sa su rëk sesësin jak dob mu rë, gak sëk sesësin jak dob los yagek dok ti.”

²⁷ Lob gagek sën nér bë beron ngwë gökin agi tato vu hil bë: Ngaa sën Anutu tung wirek beyoh vu bë sesésin jak lo, og ngaa sënë rëk kehe bemala nama na. Gał ngaa anon sën su yoh vu bë sesésin jak rë lo mu mém yö rëk demedo.

²⁸ Om nyég sën vo vu hil lo, og mehöti su yoh vu bë sesésin jak mekepë rë. Om hil kwad vesa vu Anutu in sënë, behil nadudek vu yi, gehil gevong yi huk noh vu sën ahé neving lo. Hil gako arë jak gehil ağöneng in yi.

²⁹ In hil Anutu og nebë nengwah bopata sën negga ngaa pin lo.

13

Hil Ahëd Geving Kerisi-yi-alam

¹ Ham ahëmin geving arimin sën Kerisi-yi-alam lo noh vu buk pin.

² Ham su kwamin birek in sën ham dok vu alam nyég ngwë sën deneyök ham beggang lo. In ham rak ni bë wirek mehö la denevong nebë sënë, lob deko angér la lok ya hir beggang ayo bedegin sir. Su derak ni bë angér rë, gak dekuung bë yił mehönon mu.

³ Ham kwamin bo arimin lo sën ya denedo karabus lo, nabë sën ham nedo lok karabus ving sir. Geham kwamin bo alam sën deneko maggin rak navij lo, in ham rak ni bë yił ham los navimin neggëp ti.

⁴ Sën maluh los avëh deneko sir lo, og hil gaço jak nabë ngaa nivesa. Om ham maluh los avëh pin sën ham ko ham ggovek lo, ham gweigin ham nivesa gëp Anutu mala. In ham rak ni bë Anutu rëk bo dok nah nyëvewen vu magëm los avö sën deneggodek sir lo, gevü maluh los avëh sën deneko sir ggovek rëk denevong baggëb lo geving.

⁵ Ham su ayomin nevu nevu in monë, gak ngaa sën neggëp vu ham lo, og yił ham kwamin bo nabë nivesa beggovek. In Anutu nér vorot bë:

“Sa su rëk gevuu hong rë,

gesa su rëk geruu demig vu hong rë.”

⁶ Nebë sënë om hil ayod niwëek genanér nabë:

“Mehöbop nelok vu sa, om sa su göneng.

Ma mehönon rëk degevong va vu sa? Rëk nama!”

Hil Sepa Dok Alam Ggev Wirek Hen Vahaj

⁷ Ham kwamin bo ham ggev lo sën denenér Anutu yi gagek vu ham lo. Beham malamin sepa hir aggata sën denevong medenedo bedediik lo, beham ayomin na timu nabë sir.

⁸ Yesu Kerisi og yö nesepa lok aggata timu, veseveng, gegwëbeng, gerék degwata los degwata.

⁹ Alam vahi denenér horek aggagga rak nos los reggu, rëk su nelok vu sir sën denesepa lok lo yönö rë. Om ham su sepa dok gagek mewis aggagga nabë saga, in rëk geko ham vër geham gwevuu Anutu na. Gał nabë Anutu yi semusën gevong beham ayomin niwëek jak, og mém sagak nivesa.

Seriveng Sën Anutu Ahë Neving Lo

¹⁰ Hil jepö ti nedo in bë hil ağa seriveng jak. Rëk mu alam-denecko-seriveng sën nahën denesepa lok alam Yuda hir Horek muginsën bedenevong huk lok dub-vabuung-böp lo, og su deyoh vu bë dega reggu* sën tu seriveng menedo rak jepö agi rë.

* **13:10:** Reggu sënë og yił peggirin rak Kerisi. Hil ayoh vu bë ağa in nér vu hil bë hil gevong nabë saga. Rëk mu alam sën denesepa lok aggata muginsën in dekuung bë rëk geko sir nah vu Anutu lo, og su deyoh vu bë dega rë, om deyoh paya.

¹¹ In alam-denekö-seriveng hir ggev nekö reggu nij kök benelok ya ayo vabuung sogek benetung netu seriveng in kevo h ngaa nipaya na. Rëk reggu sënë anon, og denevesi ggëp dobnë menetepuv ya.

¹² Lob yik Yesu ko vanë yah katum nenga dobnë ving nebë saga, in bë nikök gevong balam nij röp jak.

¹³ Nebë saga om hil geto mana dobnë[†] vu yi geving, bedegevong paya vu hil geving nabë sën devong vu yi lo behil kerë maggin nabë yi.

¹⁴ In vu dob sënë, og hil nyëg böp ti su neggëp degwata in bë hil medo dok rë. Gañ hil nesero nyëg böp ti sën rëk berup vu tamusën lo.

¹⁵ Nebë sënë, om hil kwad vesa vu Anutu jak Yesu arë, behil gevong kwad vesa sënë vu yi degwata los degwata nabë seriveng. Hil gañ arë jak rot benanér rangah jak avid.

¹⁶ Log ham su kwamin birek in sën ham gwevong ngaa nivesa vesa vu alam lo, los ham dok vu alam sën denerak vu in ngaa lo. In Anutu ahë neving seriveng nebë sënë.

¹⁷ Ham alam ggev sën denegin ham bedenemalajin ham anomin yoh vu buk lo, yö rëk denanér hir huk pin sën denevong lo rangah vu Anutu vu tamusën. Om ham gwebë nengamin vu ayej begurek babuj. Nabë ham gwevong nabë sënë, og rëk kwaj vesa bedenajom hir huk ahon gesu rëk ayoj maggin rë. Gañ nabë ayoj maggin, og sënë su rëk dok vu ham rë.

Jomraksën Sën Dok Vu Mehö Ngwë

¹⁸ Ham najom jak vu Anutu nabë dok vu he. In he kwamin nevo bë he ayomin niröp rak ggëp Anutu mala, lob he hevongin bë sepa dok ngaa yohvu jak buk.

¹⁹ Yönon, sa nehevong nig wëek in bë ham kwetağ vu Anutu nabë tatekin aggata besenök vu ham pevis.

²⁰ Anutu sën nevong bemehönon ayoj neggëp revuh lo, joo gagek mewis berék gëp degwata los degwata. Lob vong beYesu keseñ nikök in bë tato nabë gagek mewis sënë anon rak. Lok ko yi yom in alam-diiksën betung yi tu sipsip alaj böpata los bengö.

²¹ Om Anutu sënë gevong ngaa nivesa vesa pin vu ham, in ham gwevong ngaa sën kwa nevo lo banon jak. Hil atu Yesu Kerisi yi alam om yö gevong behil sepa dok ngaa sën ahë neving lo mu. Hil gañ arë jak nabë yi mehö niwëek los gayeheng degwata los degwata. Yönon.

Gagek Hus

²² Arig lo, sa kevu kapiya yik dus teka sënë vu ham, om sa bë nanér niwëek vu ham nabë ham gwebë nengamin vu gagek sën sa nanér agi, in gadu ham ayomin.

²³ Ham jak ni nabë devo hil arid Timoti vér in karabus, lob nabë berup vu sa pevis, og aluhoho rëk anök dok ti megalë ham.

²⁴ Ham nanér vu ham alam ggev pin sën denegin ham lo losho Anutu-yi-alam pin nabë he kwamin nevo sir benanér. GeKerisi-yi-alam vu dob Itali kwaj nevo ham ving medenenér.

²⁵ Anutu yi semusën gëp geving ham pin.

[†] **13:13:** Sën hil geto mana dobnë lo nér bë hil gevuu aggata muginsën na gesepa dok Yesu yi gagek.

Kapiya Sën Yakobus Kevu Vu Kerisi-yi-alam

¹ Sa Yakobus, Anutu luho Mehöböp Yesu Kerisi hir hur sa, lob sa ķevu kapiya sënë yök vu ham Israel degwa nemadluho-mevidek-luu sagi, sën ham vuu ham nyëg ya geham kwetëkin ham beyök nedo nyëg ngwëga. Ham medo nivesa.

Seggisën Nevong Niwëék Vu Hil

² Arig lo, nabë ngaa maggin aggagga nam seggi ham, og ham kwamin vesa in.

³ In ham ngo rak ni bë ngaa saga tök vu ham in bë seggi nabë ham ayomin neya timu vu Yesu ma ma. Log netök vu ham in bë ham bare niwëék.

⁴ Nebë sënë, om ham bare niwëék bekwerë maggin noh vu buk in ham natu Anutu yi mehönon yohvu los dahis, geham su jak vu in ngaa nivesa ti.

Mehöti Bë Jak Vu In Kwa Nivesa Og Bengev Jak

⁵ Bë ham ti dugin mekwa kwa, og yi yö ketag vu Anutu nabë tato aggata niröp vu yi, gemëm Anutu sën nengo yi alam pin ayej gesu neggulin ngaa rë lo rëk tato vu yi.

⁶ Rëk mu mehö sën neketag lo gevong geving nabë Anutu rëk gengo aye, gaķ su kwa na luu luu. In mehö sën kwa neya luu luu lo, og sënë nebë loo sën nesis yam rëk sang nevë benetëe ya jeggin jeggin lo.

⁷ Alam nebë sënë og su degekuung nabë Mehöböp rëk bo ngaa ti vu sir.

⁸ Gaķ rëk nama, in alam nebë sënë kwaj neya jeggin jeggin bedenenér ngaa rak rak.

Alam Kupek Masën Galam Los Kupek Ngahi

⁹ Log hil arid sën yi mehö meris lo, kwa vesa in Anutu ko arë rak vorot.

¹⁰ Log hil arid sën mehö bengö-ggoreksën lo, og kwa vesa in Anutu dahun yi, bemedo mala yes. In yi kupek lu ngaa su rëk dok vu yi rë, gaķ rëk nadiik nabë sesik sën nare vos ayo lo.

¹¹ In hes verup netum benikerus rot, lob vong bevos pin meran ya gesesik rurin to pevis beni malangeri saga mala maya. Om alam sën bengöj-ggoreksën lo og rëk nahën medo degevong hir huk lok denadiik pevis nabë sënë.

Seggisën Yi Gagek

¹² Nabë mehöti bare niwëék mekerë ngaa maggin sën seggi yi lo, og kwa vesa. In Anutu rëk gevong nyëvewen vu bemedo mala-tumsën nabë sën nér vorot bë rëk gevong vu alam pin sën ahëj neving yi lo.

¹³ Rëk nabë mehöti kwa vo bë gevong ngaa nipaya ti, og su nanér nabë, “Anutu vong seggisën sënë vu sa!” In Anutu su kwa nevo ngaa nipaya menevong rë, log su neli mehönon lok ya ngaa nipaya in bë seggi sir rë.

¹⁴ Rëk mu seggisën degwa nebë hil pin ti ti ngo kwad nevo ngaa nipaya behil nesepa lok in bë hil gevong.

¹⁵ Log bë hil kwad bo ngaa nipaya rot, og hil rëk gevong banon jak benatu ngaa nipaya begëp vu hil. Lob nabë ngaa nipaya saga bögata jak begérin hil ayod, og rëk gevong behil malad nama.

¹⁶ Sarig lo, sahëg neving ham om ham gwegin ham, beham su kwetul dok in gagek sënë.

¹⁷ Ngaa nivesa vesa los ngaa anon pin sën netök vu hil lo neyam vu hil Amad vu vavunë. Hil Amad sënë tung hes los kwev gebetuheng pin, rëk buk

vahi og su denetum nivesa rë. Rëk mu Anutu og nesepa lok aggata timu gesu nepekwë yi benevong ngaa nipaya yam rë.

¹⁸ Yö kwa vo lob vong yi gagek anon yam in bë gérin hil nah vu yi bemëm hil natu yi alam muginsën kesuu ngaa pin sën netung lo.

Hil Pin Gango Gagek Betamuin Geving

¹⁹ Sarig lo, sahëg neving ham yönö, om ham jak ngaa sënë ni nivesa rot. Ham semu ham pevis in gwengo gagek, rëk mu ham su newa newa megwevong gagek. Log ham su ahëmin sengën jak pevis.

²⁰ In nabë mehöti ahë sengën, og su yoh vu bë gevong ngaa niröp gëp Anutu mala rë.

²¹ Om ham gwevuu ngaa nipaya pin sën nahën neggëp lok ham ayomin lo los ngaa sën su yohvu rë lo na. Log ham gurek gagek sën Anutu yö varoh luk ya ham ayomin lo babu, in gagek sënë yoh vu bë geko ham anomin nah vu Anutu.

²² Ham tamuin Anutu yi gagek. Ham su gwengo meris mu, gak bë ham gwengo meris mu, og sagak ham tetuhin ham.

²³ Mehöti bë gengo Anutu yi gagek meris gesu sepa dok rë, og saga nebë sën mehöti nelë mala lok dubdub.

²⁴ Lë mala, lok ya, lob pevis bekwa virekin mala ggökin.

²⁵ Lob ngaa nipaya neduu hil ahon, rëk Anutu yi gagek nivesa yoh vu bë gelov aggis gegeko hil vér nah vu yi. Lob nabë mehöti sepa dok yi gagek nivesa begevong noh vu, log su gengo gekwa birekin rë, gak yö medo sepa dok, og gagek saga rëk gevong bekwa vesa jak buk pin.

²⁶ Log nabë mehöti kwa bo nabë, "Sa mehö-bël-yi nivesa mesengo najom rak vu Anutu rot!" rëk mu su negin daggen nivesa rë, og sagi yö kuungin yi, lom yö łoż yi rak los nejom rak meris mu.

²⁷ Bë hil hevongin bë natu Kerisi-yi-alam nivesa gehil ngaa nipaya su gëp hil Amad Anutu mala rë, og hil gevong nabë sënë: Hil adok vu hur meten losho avëh alov sën denetök vu maggin lo, log hil najom hil ahon in ngaa nipaya sën alam-dob-yi denesepa lok lo.

Hil Kwad Gevongin Alam Pin Gëp Ti

2

¹ Sarig lo! Ham ayomin neya timu vu hil Mehöböp Yesu Kerisi, Mehöböp sën niwëëk los arë böpata lo. Om ham su gwelë mehönon nij navi benapisek in vahi megweko jak, gegweruu demimin vu vahi.

² Ham kwamin bo rë! Bë ham ngupin ham dok dub in bë najom jak na vu Anutu, lob mehöti getung seges vegöv dok sekë bejöp röpröp nivesa rot benök vu ham, log mehö-kupek-masën ti jöp röpröp nipaya benök geving,

³ og ham neli mehö sën neröp röpröp los trases nivesa lo lok yön beham nenér vu bë, "Genam gemedo jak séa nivesa sagi!" Log tum ham nenér vu mehö ngwë sën kupek masën lo bë, "Hong saga og gebare na sagu!" ma, "Genam gemedo dok sa vahag!"

⁴ Bë ham gwevong nabë sënë, og ham neseggi ham vahi bë nijvesa gevahi bë nijpaya, geham nekö ham rak in bë ham gwengo mehönon hir gagek begoooin sir jak noh vu ngo kwamin nipaya saga.

⁵ Sarig lo, sahëg neving ham, om ham gwengo rë! Yiç alam sën alam-dob-yi pin denelë sir bë ngaa meris in hej kupek ma lo, og Anutu ggooin sir rak in bë denatu alam-los-bengöj-vongvingsën-yi. Lob nér bë rëk gevong yi Nyëg vu alam sën ahëj neving yi lo benatu hir ngaa, om rëk gevong vu alam meris sagi.

6 Rëk mu ham nevong nimumsën vu alam-kupek-masën! Ham ngo rak ni ggovek bë alam-los-bengöj-ggoreksën sënë denedeginengin ham medenevo maggin vu ham, gedeneko ham ya kot.

7 Log ham tu Yesu-yi-alam barë rak neggëp ham, rëk alam-los-bengöj-ggoreksën sënë denenér pelésen rak yi, rëk ham neko sir rak in-a?

8 Bë mëm ham sepa dok Anutu-yi-kapiya og mëm. Sën dekevu horek los bengö meneggëp lok lo bë, “Ahëm geving alam sën denedo dus vu hong lo nabë sën ngo ahëm neving hong.”

9 Gak bë ham gwevong nivesa vu mehö ngwë geham gweruu demimin vu ngwë, og ham nevong paya begagek neggëp vu ham. Lob horek sënë tato bë ham kweyëh.

10 In nabë mehöti sepa dok horek pin rëk keyëh horek timu, og sënë nebë keyëh horek pin.

11 Hil arak ni bë Anutu nér nebë sënë nebë, “Su gwevong baggëb!” Log nér ving nebë, “Su gengis mehönon medenadiik!” Om nabë su gevong baggëb rë, rëk gesis mehöti mediik, og kweyëh Anutu yi horek megagék neggëp vu hong.

12 Ham kwamin bo nabë Anutu rëk seggi ham gagék jak horek mewis sën Yesu ko Yam in bë geko hil vër in ngaa nipaya lo. Om ham nanér gagék los gwevong ngaa noh vu horek sagi.

13 Yönon! Nabë mehöti su kwa paya in mehö ngwë rë, og Anutu rëk gevong nyëvewen dok nah yi ngaa nipaya pin gesu rëk kwa paya in yi rë. Gak mehöti bë kwa paya in mehö ngwë, og su rëk gönengin buk sën Anutu gengo gagék meseggi lo rë.

Vongvingsën Los Huk

14 Arig lo! Ham kwamin bo rë! Mehöti bë nanér nabë nevong ving Kerisi rëk mu su vong ngaa nivesa ti in bë dok vu mehö ngwë rë, og yi vongvingsën tu ngaa meris. Gak su yoh vu bë geko yi nah vu Anutu rë.

15 Bë tob nama in ham arimin ti, ma avéhnömin ti, genos namain sir geving,

16 lob mak bë ham ti nanér betalam nabë, “Genah los kwam vesa! Log gebenguh hong nengwah gegegwa nos bahëm napup!” Geham su vong yönö rë, og sagak mak ham lok vu yi? Ma!

17 Log vongvingsën og yiķ nebë sënë! Nabë gëp meris gesu gevong huk nivesa banon jak rë, og ngaa meris geham vongvingsën sagi tu diiksën.

18 Rëk mu mehöti mak rëk nanér nabë, “Meho la denevong ving gemehö la denevong huk nivesa.” Bë nanér nabë saga og sëk nanér nah vu yi nabë, “Getato hong vongvingsën meris sën huk nivesa vesa main agi vu sa, og mëm sëk tato sa huk nivesa vu hong in gejak ni nabë sa nehevong ving Yesu yönö.

19 Genevong ving nebë Anutu timu yö nedo? Sagak nivesa! Rëk mu Satan yi hur denevong ving gagék saga ving medeneggönengin sir rot, rëk su denetu yi alam rë!

20 Om hong dugin megenek-wetul lok! Genevongin bë sa tato vu hong nabë gevong ving mu, gak su gevong huk nivesa ving rë, om hong vongvingsën tu ngaa meris-a?

21 WIREK hil dobahë Abraham bë nalu Isaak rak ya jepö in bë besi yi natu seriveng vu Anutu. Nebë sënë lom Anutu nér yi lok buk sënë bë yi mehö niröp anon, og yiķ degwa rak sënë.

22 Om gerak ni bë vong ving mevong huk nivesa ving. Lob yi huk sënë netato bë nevong ving yönö.

23 Lob gagék sën dekevu meneggëp lok Anutu-yi-kapiya lo anon rak. Nebë, “Abraham vong ving Anutu om sën nér yi nebë mehö niröp.” Log nér bë yi mehö yi.

²⁴ Om gwëbeng sënë ham rak ni bë Anutu su rëk nanër mehöti nabë yi mehö niröp jak yi vongvingsën meris mu rë, gak nabë gevong huk nivesa geving og mëm.

²⁵ Log avëh-baggëb Rahap yiğ nebë sënë! Negin mehö luu sën Yosua vong beluho deya ķasöm medenelë Yeriko lo nivesa, betato aggata ngwë vu luho bedeyoh medeyah. Nebë sënë lob Anutu nelë Rahap nebë yi avëh niröp rak degwa sënë.

²⁶ Hil arak ni bë: Bë hil anod su medo dok hil navid rë, og hil rëk nadiik. Lob yiğ nebë sënë. Hil bë gevong geving meris gesu gevong huk nivesa geving rë, og hil vongvingsën yiğ tu diiķsën nebë sënë.

3

Hil Gegin Dagged Nivesa

¹ Arig lo, ham ngahisekë su kwamin bo nabë ham natu tatovaha, in hil arak ni bë Anutu rëk seggi tatovaha hir gagek bepelë sir rot kesuu alam meris.

² Lob hil ayoh paya in ngaa aggagga ngahisekë, rëk mu nabë mehöti su nanër gagek ti paya rë, og yi mehö nivesa rot beyoh vu bë gegın navi nivesa los dahis geving.

³ Ham kwamin bo hoos rë! Hil nesala aën dus teka lok hoos avij in bë nengaj yes jak medesepa dok hil kwad, lob mëm hil nepeggirin anoj pin rak ngaa mahen teka sënë.

⁴ Log ham kwamin bo jak sip geving rë! Sip sënëk ngaa bopata rot, log sang nevë bopata benevongin bë geko na jeggin jeggin, rëk mu sip yi gang ma aën teka sën neko neru seggi lo, og yiğ ngaa mahen teka rot, rëk nepeggirin sip meneya yoh vu sën kapten kwa nevo lo.

⁵ Lob yiğ hil dagged nebë sënë. Hil anod bop gedagged mahen rot, rëk mu sagi sën nevengwëng bopata los neko hil rak nebë hil rëk gevong huk bop los arë. Ham kwamin bo nengwah rë. Nengwah mahen teka, og yoh vu bë dok nyëg mega kele lu ngaa pin.

⁶ Lom hil dagged nebë nengwah ving. Nedo lok hil navid vuheng atov, rëk nevong ngaa nipaya aggagga benevong behil nid paya nerak los dahis. Ko ngaa nipaya vu Satan benevong benegwang ya hil ayod los hil huk pin.

⁷ Hil ayoh vu bë gako reggu bemën agga ti ti lo vu vos ayo behil gevong bemalaj yes jak. Sok genyél gengaa pin sën deneggëp lok loo ayo lo ving. Lob mehö la denevong nebë sënë ggovek ya.

⁸ Alam sën denedo revuh lo denenér gagek lok ya alam ayoj in bë demedo jevuh geving. Yiğ nebë sën hil nehehin nos gahis lok huk lo in bë anon jak. Log nabë hil medo jevuh og yiğ rëk ngis anon sepasën aggata niröp.

⁹ Hil nehaço Mehöbop Yesu luho hil Amad arëj rak rak hil dagged, log hil nehevong nevud vu mehönon rak hil dagged ving, lom sënëk hil nanër gagek pelësen rak Anutu in nesemu hil mehönon behil nid nebë yi Anutu.

¹⁰ Gagek luu neverup rak hil avid timu. Ngwë sën hil nehaço Anutu arë rak, gengwë gagek nipaya. Om arig lo, hil su gevong nabë sënë!

¹¹ Bël veduvek los loo ahëggin su nebegi verup lok len timu rë.

¹² Arig lo! Mañ mori yoh vu bë ngis anon vud-a? Ma prut jes yoh vu bë ngis anon mori? Ma! Lob yiğ nebë sënë: Loo su yoh vu bë begi berup bël nivesa rë.

Huk Nivesa Neyam Vu Anutu

¹³ Mak ham ti yi mehö los kwa bop benerak ngaa ni? Om mëm mehö sënë sepa dok aggata niröp begevong huk nivesa. Su geko yi jak jak, gak gevong ngaa pin los kwa in tato yi rangah vu alam pin medejak ni.

¹⁴ Rëk mu nabë ham medo los ayomin ngis yi vu mehö ngwë, geham gwevong huk pin in bë gweko arëmin jak kesuu mehö ngwë, og ham su gweko ham jak in ngaa saga in saga nekevoh gagek anon ya.

¹⁵ In ngaa pin sënë og su neyam vu Anutu rë, gak sënëk ngaa dob yi mu geneyam ggëp mehönon los Satan yö kwaj.

¹⁶ In nabë mehö la ayoj ngis yi vu mehö ngwë, gedegevongin nabë denatu bëp kesuu alam vahi, og alam nebë sënë su rëk demedo jevuh ti rë. Gak ham rëk gwelë nabë alam nebë saga yö rëk medo degevong ngaa nipaya agga ti ti lo los dahis.

¹⁷ Rëk mu ngaa los kwa pin sën neyam vu Anutu lo, og saga k nivesa pin gengaa nipaya su nesarömin lok ving rë. Lob ngaa nebë saga nevong balam denedo revuh ti gedenahubin sir. Nevong balam malaj yes medenengo gagek medenero gekwaj pesivin alam sën denetök vu maggin lo medenelok vu sir. Log ngaa sën neyam vu Anutu agi nevong balam denevong nivesa vu alam pin neggëp ti, gesu ayoj luu rë.

¹⁸ Alam sën denedo revuh lo denenér gagek lok ya alam ayoj in bë demedo jevuh geving. Yik nebë sën hil nehehin nos gahis lok huk lo in bë anon jak. Log nabë hil medo jevuh og yik rëk ngis anon sepasën aggata niröp.

4

Alam Sën Ahëj Neving Ngaa-dob-yi Lo Og Denesis Begö Vu Anutu

¹ Ham nesis begö vu ham geham nenér ham los ahëmin sengën rak degwa va? Degwa nebë ham medo mekwamin nevo ngaa nipaya aggagga lok ayomin benekengérin ham.

² Ham ahëmin neving ngaa aggagga in bë gweko, rëk ma, om sën ham kwamin nevo bë ham ngis alam. Ham malamin anonin ngaa aggagga rëk ham su yoh vu bë gweko rë, om sën ham ahëmin sengën vu ham beham nesis begö. Log ham neraç vu in ngaa, in ham su nekwetag vu Anutu bë dok vu ham rë.

³ Yönon, ham nekwetag in ngaa bë Anutu gevong vu ham, rëk ma gesu nevong vu ham rë in ham nekwetag paya. Ham nekwetag in ngaa sën ham ahëmin neving bë semu ham navimin lo mu.

⁴ Ham alam gagek keyëhsën! Alam sën ayoj neya vu ngaa-dob-yi lo, og denelë Anutu paya bedenesis begö vu yi, ma ham su neraç sënë ni rë? Gak nabë mehöti ayo na vu ngaa-dob-yi mu, og nelë Anutu paya benesis begö vu yi.

⁵ Ma ham nekuung bë Anutu-yi-ķapiya nér gagek meris mekuungin hil-a? Sën dekevu meneggëp bë Anutu tung Anon lok yam nedo hil lob ahë neving pangsen rot bë hil natu yi ngaa niröp lo?

⁶ Rëk mu Anutu nelok vu hil yoh vu sën yi ķapiya nér lo nebë:

“Anutu nilélin alam sën deneko sir rak lo
genelok vu alam malaj yes benesemu sir.”

⁷ Om ham malamin yes megurek Anutu babu, geham dev dok megwedu Satan na, og rëk beya in ham mena.

⁸ Ham na dus jak Anutu, log rëk nam dus jak ham. Ham alam nimin paya. Ham pesu nemamin in ngaa nipaya geham su gwevong! Ham alam sën kwamin neya luu luu lo, ham juuk kwamin nipaya sënë na in ham ayomin!

⁹ Ham medo los kwamin paya! Ham ngu in ham los ayomin maggin rot! Ham alam sën nenöp gwëbeng agi, ham nöpsën peggirin menatu susén. Log ham sën ham kwamin vesa agi, ham peggirin ham bayomin maggin jak.

¹⁰ Ham dahun ham begurek Anutu babu og mëm Anutu rëk geço ham jak.

Hil Su Tanë Gagek Jak Arid Lo

¹¹ Arig lo, ham su tanë gagek nipaya jak ham arimin lo. Mehöti bë tanë gagek nipaya jak ari ti los nanér yi nabë yi mehö nipaya yönö, og sagak nebë sën tanë gagek nipaya rak Anutu yi horek benér bë horek nipaya. Gak nabë gepelë horek og sënë nebë su genesepa lok rë, gak genekö hong rak in bë genatu jaas megeseggi horek.

¹² Gak yiķ mehö perurek timu nedo benevo yi horek vu hil. Log mehö sënë perurek timu tu jaas beyoh vu bë gekö hil nah vu yi, geyoh vu bë gevong behil malad nama. Ma genekuung bë hong re om sën bë geseggi hong alam-ë?

Hil Su Gako Hil Jak Vu Anutu

¹³ Kël! Log ham vahi sën ham nenér nebë, “Pehi, ma neheng, rëk mëm hil ana nyēg böp sagu ma sénagu, bemëm hil gevong huk bisnis noh vu ta ti behil gako monë ngahisekë jak!” Rëk sa nanér vu ham nabë,

¹⁴ “Ham su rak ngaa sën rëk natök vu ham neheng lo ni rë!” Gak ham nebë beggob guggop sën netelë in bë nyēg geheng beneggëp dus teka lok nemaya pevis lo.

¹⁵ Om mu mak ham nanér nabë sënë, “Nabë Mehöböp kwa, og hil medo vesad mehil gevong ngaa sënë ma ngaa sagu.”

¹⁶ Rëk ham ngo neko ham rak benenér bë ham rëk gwevong huk böp böp, rëk ngaa nebë sënë og nipaya.

¹⁷ Om ham kwamin bo rë! Mehöti sën nerak ngaa ti ni nebë ngaa nivesa rëk mu su nevong yoh vu rë lo, og nevong ngaa nipaya beneggëp vu yi.

5

Gagek Rak Alam Sën Hir Kupek Ngahi Lo

¹ Om sa bë nanér gagek ti vu ham alam los bengömin ggoreksën! Ham kwamin bo ngaa maggin pin sën vongin natök vu ham lo, beham ngu los gwengeek pangsen in ham.

² Ham kupek los vuneksen pin sënë nepetar ya, log jeluj nelov ham tob lu ngaa benemaya.

³ Geham goor los seriva nipaya nerak, lob saga netato rangah nebë ham nevong ngaa nipaya beham rëk gweko nyévenen dok nah. Lob nyévenen rëk gevong paya vu ham navimin nabë sën monë nipaya nerak agi. Beyik rëk nabë nengwah bega ham in ham nesupin ngaa nivesa vesa vu dob sënë in ham kuung bë rëk dok vu ham vu tamusen, rëk mu rëk nama.

⁴ Om ham gwengo rë! Ham netetuhin alam sën denevong huk vu ham medenevo ham nos anon lo, geham nejom hir monë vewen ahon. Ham nevong ngaa nipaya rot nebë saga, lob alam sagi denesu böpata bededun neya vu Mehöböp Niwéek los Gayeheng.

⁵ Ham nedo dob, lob ham ko kupek nivesa vesa pin. Ham nevong ngaa pin sën ham ahëmin neving lo, geham su nehönengin ngaa ti rë. Ham newa nos ngahisekë rot beham nerig böpata, rëk buk sën dengis ham nadiik lo dus rak geham dugin.

⁶ Ham nér alam yohvu bë nij paya, lob ham sis sir medediik rëk su denesis ham lok yah rë.

Hil Bare Nid Wéek Mekerë Maggin Gegegin Mehöböp

⁷ Nebë sënë om arig lo! Ham naköök menajom ham ahon beham medo gwegin sën Mehöböp duķ nom lo. Ham kwamin bo mehö sën nevaroh yi nos lo rë! Nejom yi ahon beyo köök medo negin hob bë geto in nos nakip bejig gengis anon in natök jak nos anon nivesa.

⁸ Om ham najom ham ahon menaköök bemedo gwegin Mehöböp nabë sënë! Ham medo nimin wëek, in yi buk sën duk nom lo dus nerak.

⁹ Arig lo, ham su gwelë ham paya, beham su gwebul nah nenga, in jaas nare yam dus in bë gengo ham gagek begevong dok nah ham nipaya saga nyëvewen.

¹⁰ Arig lo, ham kwamin bo alam sën denenér Anutu yi gagek rangah wirek lo rë! Maggin tök vu sir rot, rëk denejom sir ahon medenedo, om ham sepa dok vahaj megwevong nabë sir.

¹¹ In hil nanér nabë alam sën denejom sir ahon lo kwaj vesa. Log ham ngo Yop yi gagek bë maggin böpata tök vu yi rëk jom yi ahon rot. Lok tum vu tamusën lob Mehöböp vo ngaa nivesa vu yi ggökin yah. In Mehöböp kwa nevongin hil rot benevongin bë dok vu hil.

Hil Su Nanér Gagek Nabë Yönon Rot Gevavuné

¹² Rëk mu arig lo, gagek böp ti nahën neggëp! Gagek sënë nebë: Ham su nanér yagek los dob in bo niwëek vu ham gagek, geham su nanér yön vavuné! Gaç yiç ham ngocek in mu nabë, “Ëë-ë!” og ggovek. Genabë ma, og ham nanér niröp nabë, “Ma!” beyik ggovek. In Anutu rëk bo nipaya nyëvewen dok nah vu ham.

Alam Yohvu Hir Jomraksën

¹³ Bë ham ti natök vu maggin, og mëm yi yö najom jak vu Anutu. Log nabë ham ti ahë nivesa los kwa vesa, og gevong raro in geko Anutu arë jak.

¹⁴ Bë ham ti nijak, og mëm tahi ham sën Kerisi-yi-alam lo ham ggev lo nabë nam denanér Mehöböp arë gedejikin wël* jak mehö sën niraç lo. Gemëm denajom jak na vu Anutu nabë dok vu mehö sagi benivesa jak nah.

¹⁵ Log nabë ayoj na timu vu Anutu yön gedenajom jak nabë sënë, og mëm Mehöböp rëk gevong bevesa dok nah. Log nabë yi ngaa nipaya la neggëp vu yi, og Mehöböp rëk dahun na geving.

¹⁶ Om ham nanér ham ngaa nipaya rangah vu arimin lo, log ham najom jak na vu Anutu nabë Anutu gevong beham nimin vesa jak. In mehö sën nesepa lok Yesu yön lo bë najom jak, og yi jomraksën sënë los niwëek.

¹⁷ Elia og yiç yi mehönon mu nebë hil, rëk mu jom rak niwëek vu Anutu bë hob su geto jak, lob nyëg vang gehob su to rak rë yoh vu ta lös gekwev nemadvahi-bevidek-ti.

¹⁸ Lok jom rak yah, lob hob to rak ggökin, bemëm nos lu ngaa sën denevaroh lok ya dob lo nekip.

Hil Gako Mehö Sën Neketul Lok In Aggata Lo Nom

¹⁹ Arig lo, bë ham ti gérin yi nah vu ngaa nipaya rëk ngwë geko yi nom gökin,

²⁰ og ham jak ni nabë mehöti sën ko ngwë yom in yi ngaa nipaya lo, og mehö sënë yö ko anon yom vu Anutu bemëm rëk medo mala-tumsën. Lob Anutu rëk gelë mehö ngwë sën ko ngwë vér in ngaa nipaya lo nivesa bedahun yi ngaa nipaya pin na.

Kapiya Sën Pita Kevu Muginsën Vu Kerisi-yi-alam

¹ Sa Pita sën Yesu Kerisi yi sinarë sa. Sa nekevu kapiya sënë yön vu ham sën Anutu-yi-alam ham, sën ham vuu beggang degwa ya geham yön nedo jeggin jeggin vu distrik Pontus los Galata geKapadosia, gAsia* los Bitunia aga.

² Hil Amad Anutu rak ham nimin ggovek ya yö wirek beggooin ham rak tu yi ngaa. Lob Anon Vabuung vong beham tu vabuung in bë ham sepa dok Yesu Kerisi aye benikök jipek ham beham nimin vesa jak. Anutu gevong semusemu nyemasen vu ham rot beham ayomin gëp revuh pangsen rot.

Mala-tumsën Sogek Negin Hil Vu Yagek

³ Hil gaço Anutu arë jak. In yi Anutu behil Mehöbop Yesu Kerisi Ama yi. Kwa pesiv in hil bopata rot, lob vong beYesu Kerisi kedi rak yah vu bedub, lob vong behil atu mewis ggovek ya rak yi. Lob hil medo navo kwad in buk sën Anutu geko hil nah lo gehil su nehevuu rë.

⁴ Ggooin hil rak ggovek ya in bë hil gaço ngaa nivesa vesa rot vu yagek. Ngaa sënë semu yi ggovek genegin ham vu yagek. Lob su yoh vu bë rëk petar benipaya jak rë, gak yö nivesa anon gesu rëk mala nama rë.

⁵ Ham ayomin neya timu vu Anutu, lob negin ham nivesa rak yö niwëëk, om ham rëk medo nivesa rot. Semu aggata in bë geko ham nah vu yi yön, lob rëk gevong sënë banon jak begëp rangah dok Buk-tamusen.

⁶ Maķ yik ngaa maggin aggagga netök vu ham hus dus teka mu lok buk sagi meneseggi ham beham ayomin maggin teka. Rëk ma geham kwamin nevo bë Anutu rëk geko ham nah vu yi, lob ham kwamin vesa rot.

⁷ Anutu neseggi ham rak ngaa nebë sënë in bë jak ni nabë ham ayomin neya timu vu yi ma ma. Hil arak ni bë goor og denevesi rak nengwah in bë kale kale geto in genivesa jak, rëk mu goor sënë rëk mala nama vu tamusen. Gaķ sën hil ayod neya timu vu yi lo, og su nebë goor sënë rë, gaķ kesuu goor genivesa rot. Om nabë ngaa vahi seggi ham gwëbeng in ham ayomin neya timu bevong bë nengwah gga ham, og sagak nevong in bë ham bare nimir week. Lob vu tamusen sën Yesu Kerisi natök nom rangah lo, og ham rëk natu alam los arëmin bopata bemalamin ngeri gebengömin na jak sën ham ayomin ya timu agi.

⁸ Ham ngo nahën geham su malamin rak yi rë, rëk ham ahëmin neving yi. Yön, ham ngo nahën gesu lë yi rë, rëk ham ayomin neya timu vu yi los kwamin vesa in yi rot. Ham kwamin-resa-sën sënë kesuu hil kwad-resa-sën sën hil kwad vesa in ngaa vu dob agi pin. Lob hil ayed su neggëp beyoh vu bë nanér kwa-resa-sën sënë rangah metatekin rë, gaķ ma verök yi.

⁹ Lob sën ham ayomin neya timu vu yi agi anon nebë: Anutu rëk geko ham anomin nah bedemedo malaj-tumsen geving yi.

¹⁰ Alam-denenér-gagek-rangahsën denesero rot medenevong huk niwëëk in bë denatök vu gagek sën Anutu geko hil nah lo degwa, lob denér gagek rangah rak ngaa sën tök vu ham gwëbeng agi.

¹¹ Kerisi yi Anon Vabuung nedo lok alam-denenér-gagek-rangahsën sagi ayoj lob nér gagek rangah verup avij mugin rak Kerisi bë: Vanë aggagga rëk natök vu yi, genahub rë lok rëk natu mehö los arë bop. Lob yö medo denesero gagek sënë degwa medenelok tepék in sir bë, “Vu buk tena rëk nam-a?” Gemak “Va ti rëk berup dok buk saga?”

¹² Anutu tato vu sir ggovek bë su denenér gagek saga rangah in bë dok vu sir rë, gaķ denevong huk in bë dedok vu ham. Dengo bengö sënē muginsën, lob Anutu vong Anon Vabuung yam vu yagek bevo niwëek vu alam vahi beyam denenér Bengö Nivesa rangah los degwa vu ham vu gwëbeng sagi ving. Lob yiķ angér lo ahëj neving rot bë dekekooin medegelë ngaa sënē geving.

Anutu Tahi Hil Yam In Bë Hil Abo Vabuung In Hil

¹³ Nebë saga, om ham su kwamin bo ngaa jeggin jeggin, gaķ ham kwamin bo ngaa niröp geham medo revuh. Beham ayomin timu bemedo gwegin sën Yesu Kerisi natök nom rangah begevong semusemu nyëmasën jaķ na ham lo.

¹⁴ Ham gwevong nabë sën hurmahanen denebë nengaj vu gagek medenesepa lok lo. Wirek og ham kwamin ma, om sën ham medo nesepa lok aggata malanon-yi. Gaķ gwëbeng sënē og ham su sepa dok nah gökin.

¹⁵ Gaķ Anutu yi mehö vabuung betahi ham ggovek ya, om ham bo vabuung in ham in ngaa pin sën ham gwevong lo nabë yi.

¹⁶ In gagek neggpəl lok Anutu-yi-ķapiya bë, “Sa vabuung, om ham natu vabuung geving.”

Anutu Bago Hil Yom Rak Ngaa Böpata Rot

¹⁷ Anutu og su kwa nevo hil arëd meneseggi bë ti tena kesuu rë, gaķ neseggi hil ti ti rak ngaa sën hil nehevong lo. Om nabë ham ayemin dok ti benanér nabë Amamin, og ham gwegin ham nivesa begöneng in yi noh vu buk pin sën ham nedo vatëvek mu vu dob agi.

¹⁸ Ham rak ni bë wirek og ham nedo los ngaa nipaya sën ham alam hib detahu ham lok lo, rëk Anutu vo ham vér in ngaa saga. Su bago ham yom rak seriva lu goor ma ngaa-dob-yi sën rëk mala nama lo ti rë.

¹⁹ Gaķ bago ham yom rak Kerisi ni kök. Yesu ni kök sënē su nebë ngaa sën hil nebago rak monë böpata rot lo rë, gaķ kesuu. GeKerisi sënē nebë sipsip nalu sën yö nivesa rot gesu navi len ti nipaya neggpəl rak yi rë, lob desis yi tu seriveng.

²⁰ Anutu su tung dob sënē rë geyö nahën, log yö ggooin Kerisi rak vorot in bë gevong huk sënē. Rëk mu yö nahën nedo bemëm Buk-tamusën dus rak, lob tök yam rangah in bë dok vu ham.

²¹ Lok vu ham beham ayomin ya timu vu Anutu sën vong beKerisi kedi rak yah vu bedub bevong arë böp rak lo. Yonen, ham ayomin neya timu vu Anutu benevo kwamin in yi los ahëmin nivesa bë rëk nom begeko ham nah.

Hil Ahëd Geving Hil Arid Sën Kerisi-yi-alam Lo

²² Ham nesepa lok gagek anon sënē, lob vong beham ayomin nivesa rak. Lob ham los hil arid lo nelë ham nivesa. Ham su nevong los kwamin luu rë, om ham pasang gwevong huk niwëek rot beham ahëmin geving ham vewen vewen pangṣen.

²³ Ham tu mewis ggovek ya nebë sën nos kip lok huk anon. Rëk mu ham su pum rak nos gahis sën nepetar lo rë! Gaķ ham pum rak nos gahis sën nedo degwata lo. Nos gahis sënē og yiķ Anutu yi gagek, lob mala-tumsën neggpəl lok beyö rëk gëp degwata los degwata.

²⁴ In gagek neggpəl lok Anutu-yi-ķapiya bë:

“Mehönon pin nebë vos.

Log hir vunek vunek nebë vos anon kweksën.

Vos nemeran log anon kweksën nerurin to.

²⁵ Gaķ Mehöböp yi gagek, og yö neggpəl degwata los degwata.”

Gagek sagi og yiķ Bengö Nivesa sën denenér rangah vu ham lo.

2

Mehöböp Tu Gelön̄g Nivesa Sën Mala-tumsën-yi

¹ Om ham su gwelē ham paya, geham su tetuhin ham. Ham su gwevong kwamin luu, geham su ayomin ngis yi vu mehö ngwē, geham su nanér gagek nipaya nah nenga jak mehö ngwē.

² Ham nebē hurmahanen nikök sën ataj nahēn neko sir bahēj neving rur mu lo. Om yiķ ham pasang ahēmin geving rur sën neloķ vu ham anomin lo. Ham nanum rur sën su desarōmin ngaa kuungsën ving rē agi pangſen, in gevong beham jig bemedo nivesa geving Anutu.

³ Yōnon, mak ham seggi Mehöböp ggovek ya beham rak ni bē kwa nevongin ham rot.

⁴ Om ham ngo nam vu yi in mehö mala-tumsën-yi, beniwēek rot nebē gelön̄g ti. Mehönon denekuung bē mak gelön̄g nipaya om sën deruuk ya. Rēk mu Anutu ggooin yi rak vorot benelē bē ngaanon benivesa rot.

⁵ Lob vong bē yiķ ham nebē gelön̄g mala-tumsën-yi saga ving, om Anutu kwa nevo bē gevong beham natu Anon Vabuung yi beggang. Nebē saga om ham natu alam-deneko-seriveng niröpsën-yi lo, beham ngo gwetung ayomin natu seriveng vu Anutu. Nabē ham gwevong nabē saga, og Anutu rēk kwa bo ham nabē Yesu Kerisi yi alam ham, lob geķo seriveng saga.

⁶ In gagek rak ngaa sënē meneggēp lok Anutu-yi-kapiya ving nebē:
“Ham gwengo rē!

Sehooin gelön̄g malangeri anon rot ti rak in gadu beggang nyē ketu,
lob gwēbeng sa varah menare nyēg bōp Sion.*
Om nabē mehōti ayo na timu vu yi,
og su rēk ni namum rē,
gak rēk nama verök yi.”

⁷ Kerisi nebē gelön̄g sënē lob ham sën ham ayomin neya timu vu yi lo, og ham nelē bē ngaanon benivesa rot. Gaķ alam sën su ayoj neya timu vu yi rē lo, og gagek rak sir meneggēp lok Anutu-yi-kapiya nebē:

“Alam sën denelev beggang lo nij lēlin gelön̄g ti sënē,
rēk mu mēm sënē netu gelön̄g niwēek beggang nyē ketu yi.”

⁸ Log gagek ngwē nér bē:

“Netu hir gelön̄g sën deketul vahaj jak lo.

Genetu hir gelön̄g sën detalek medebēs lo.”

Su devong ving Anutu yi gagek sënē rē, om detalek medevēs, in Anutu nér wirek bē rēk degevong nabē sënē.

Hil Natu Anutu Yi Hur Maluh Los Avēh

⁹ Rēk Anutu ggooin ham rak ggovek ya tu yi alam. Ham tu Mehö-los-bengö Anutu yi alam-deneko-seriveng. Ham tu alam yu vabuung ti. Ham tu Anutu-yi-alam niröp in bē ham rēk tatekiñ ngaa nivesa pin sën nevong vu ham lo. In ham nedo lok malaķenu wirek, rēk tahi ham beko ham lok yam yi rangah nivesa anon sënē ayo.

¹⁰ Wirek og ham alam meris, rēk gwēbeng og ham tu Anutu-yi-alam. Wirek og ham nedo nenga in Anutu lob su kwa nevongin ham rē, rēk gwēbeng sënē og Anutu kwa nevongin ham.

Hil Gevong Ngaa Nabē Sën Anutu Yi Hur Hil

¹¹ Sa mehö lo, sahēg neving ham, om sa nanér vu ham niwēek nabē: Ham nedo dob sënē nebē ham alam-nyēg-ngwē los alam vatēvek mu. Om ham

* **2:6:** Denenér nyēg bōp Yerusalem arē ngwē nebē Sion.

dëein ngaa malanon-yi sën hil navid nevongin lo na. In ngaa nebë sënë nesis begö vu ham kenumin.

¹² Ham gwevong ngaa nivesa dok alam dahis vu heng. Yönon, denenér gagek nipaya rak ham gwëbeng bë ham nesepa lok ngaa nipaya. Rëk mu rëk degelë ngaa nivesa sën ham nevong lo, lob rëk degeko Anutu arë jak in ham huk séné dok buk sén natök nam in bo nyëvewen vu sir lo.

¹³ Ham tu Mehöbop yi alam om ham sepa dok horek sën mehönon denejoo lo pin. Ham sepa dok mehö-los-bengö sën netu yusekë vu dob lo aye.

¹⁴ Geham sepa dok ggev gavman ayej nabë saga. In mehö-los-bengö ggooin sir rak in bë debo nyëvewen dok nah vu alam sën degevong ngaa nipaya lo, gedegeko alam sën degevong ngaa nivesa lo arë jak.

¹⁵ Anutu ahë neving bë ham sepa dok ngaa niröp nabë saga in alam kwaj masën sën sir dugin gagek lo, su denatök vu gagek nipaya jak ham medenanér.

¹⁶ Ham su nabë alam sën detu mehö ngwë hir ngaa meris balaj denedeginengin ngaa maggin rak sir gedenevasap sir lo, gak ham gwevong ngaa nabë alam sën yö denegin sir lo. Rëk mu ham su gwebom navimin dok mu log ham bun ham in ngaa nipaya megwevong, gak ham natu Anutu yi hur yönon.

¹⁷ Ham gweko alam pin arëj jak, geham ahëmin geving arimin lo sën Anutu-yi-alam sir lo. Ham göneng in Anutu, log ham gweko mehö-los-bengö sën tu yusekë lo arë jak.

Hil Sepa Dok Kerisi Vaha Megaço Vanë

¹⁸ Ham sën hur lo, ham göneng in alam sën denebaço ham netu hir ngaa meris medenegin ham lo, beham gurek babuj in ngaa pin. Ham su gurek alamin sën nijvesa los malaj yes lo mu babuj. Gak yik ham gurek alamin sën denevong nij paya vu ham lo babuj geving.

¹⁹ Kë! Log nabë degwa nama geyö debo vanë vu ham meris mu rëk mu ham najom ham ahon geham gwengo vanë in Anutu-yi-alam ham, og yik ggovek. In Anutu ahë neving ngaa nebë saga.

²⁰ Gak nabë ham gwevong ngaa nipaya ti lob dengis ham rëk yik ham gwelë sir mu, og ham su vong ngaa nivesa in bë degeko ham arëmin jak rë, gak ma. Gak mëm nabë dengis ham jak ngaa nivesa sën ham gwevong lo rëk ham gwelë sir mu, og mëm Anutu nenér saga bë gevong nivesa.

²¹ Yönon, Anutu ggooin ham rak in bë ham sepa dok aggata saga. In Kerisi lok yah ham bömin bekö vanë betato saga vu ham in bë ham sepa dok vaha.

²² “Su nevong ngaa nipaya rë,
log su nenér gagek kuungsën ti verup avi rë.”

²³ Denér pelë rak yi, rëk su nér pelë lok yah rak sir rë. Log devo vanë vu yi, rëk su nér gagek ahë sengën lok yah rak sir rë. Gak yö vong yi lok ya Anutu sën neseggi ngaa pin niröp lo nema.

²⁴ Yö ti ko nyëvewen lok yah hil ngaa nipaya rak yah navi bediik rak kelepeko*. Vong nebë sënë in bë hil gevuu ngaa nipaya pin na, gehil medo vesad besepa dok ngaa yohvu mu. Devasap navi lob saga vong beham nimin vesa rak.

²⁵ Wirek ham nebë sipsip ata main nalu geyö vare deneya jeggin jeggin bedeneketul lok in aggata. Lok gwëbeng sënë og ham lok yom vu sipsip ala sën negin ham anomin lo.

¹ Log ham avëh sën rak reggamin ggocek ya lo, og ham gurek reggamin babuj geving nabë saga. Log nabë sir la su denesepa lok Anutu yi gagek rë, og ham avëh sën venëj ham lo gwevong ngaa niröp jak búk in degelë bedegérin sir. Gaç ham su nanér gagek ngahisekë vu sir.

² Kë! In mëm degelë nabë ham negin ham nivesa geham nesepa lok aggata niröp, lob degérin sir.

³ Ham su bunek vu navimin, geham su bii yumin viis, geham su bunek vu navimin jak kupek nivesa vesa, geham su jöp tob malangeri aggagga in nabë alam degelë ham.

⁴ Gaç mëm ham sejong ayomin peggo, in ngaa sën ham sejong ayomin jak lo, og su yoh vu bë rëk nipaya jak rë. In vunek vunek ham ayomin peggo yi sënë nebë: Ham ayomin gëp revuh, geham malamin yes. Og mëm Anutu rëk gelë nabë ngaanon benivesa rot.

⁵ In avëh sën ayoj ya timu vu Anutu wirek medenegin sir nivesa lo yik denevong nebë sagi. Denesejong ayoj rak ngaa nebë sënë gedeneggurek reggaj babuj.

⁶ Sara nevong nebë sënë, benebë nenga vu regga Abraham aye, genenër yi bë "Mehö bëp". Om nabë ham nevong ngaa nivesa, geham su newamin neraç benehöneng in ngaa la rë, og ham nebë sën Sara nalu lo ham.

⁷ Log ham maluh sën avëh regga lo, ham gwevong nabë saga geving. Ham kwamin bo ham venëmin begwevong nivesa vu sir in ham los medo nivesa. Ham nahubin avëh in su nij wëek nebë ham rë. Ham kwamin bo sir in yik dekö Anutu yi semusemu ving beham rëk medo malamin-tumsën dok ti. Bë ham sepa dok aggata sënë, og ngaa ti su rëk gëp begérin ham beham gwevuu jomräksën na rë.

Hil Medo Los Ahëd Geving Hil

⁸ Ggocek saga, om sa bë semu gagek hus nabë ham pin medo los ahëmin geving ham gekwamin pesivin alam pin. Ham kwamin bo arimin lo besemu sir, geham gwevuu sën ham ngo neko ham rak lo na.

⁹ Bë alam degevong paya vu ham, og ham su bo nipaya dok nah nipaya nyëvewen vu sir. Log nabë denanér gagek nipaya jak ham, og ham su nanér gagek nipaya jak sir dok nah nyëvewen. Gaç ham gwevong ngaa nabë sënë dok nah: Ham najom jak na vu Anutu nabë gevong semusën vu sir. In Anutu ggooin ham rak bë ham gwevong nabë saga in mëm ham gweço semusën vu yi geving.

¹⁰ In gagek neggëp lok Anutu-yi-ķapiya bë:

"Nabë mehöti ahë neving bë medo nivesa

los kwa vesa noh vu buk pin sën nedo mala vesa agi,
gengaa maggin nama in yi,

og yö gegän avi besu nanér gagek nipaya,
geyö gegän daggen in su nanér gagek kuungsën.

¹¹ Gaç geruu demi vu ngaa nipaya ga,

gevong ngaa nivesa mu,
geyö medo mala sepa sën ayo gëp revuh lo,

bahë geving rot nabë natök jak anon.

¹² In Mehöbëp mala neggëp menelë alam sën nij röp lo benelok vu sir,
log netung nenga in hir jomräksën yoh vu buk pin.

Rëk alam sën denevong ngaa nipaya lo, og Mehöbëp neraç nij,
lob nevo nyëvewen lok yah hir ngaa nipaya vu sir."

Hil Ayoh Vu Bë Gaço Vanë Jak Huk Nivesa Sën Hil Nehevong Lo

¹³ Bë ham nimin wëek mesepa dok ngaa nivesa mu, og re yoh vu bë rëk gevong paya vu ham-a? Maķ rëk nama!

¹⁴ Rëk mu nabë ham sepa dok ngaa niröp lob ham gweko vanë jak, og ham kwamin vesa. Log nabë alam denanér nabë debasap ham in nabë ham göneng, og ham su göneng in sir benewamin jak.

¹⁵ Gaķ ham gwetung Kerisi timu yò natu ham Mehöböp bemedo dok ham ayomin. Ham semu ham jak buk pin in Bengö Nivesa sën ham medo negin agi. Loķ mém nabë alam dedok tepék in gagek sënē degwa vu ham, og ham medo in nanér nah niröp vu sir. Rëk mu ham nahub nanér gagek ahë yes nah vu sir jak gagek nivesa.

¹⁶ Log ham ayomin yò gëp niröp menivesa rot. In nabë alam denanér gagek nipaya kuungsën jak ham in ngaa nivesa sën ham nevong menesepa lok Kerisi vaha lo, og degelë benij namum.

¹⁷ In nabë Anutu vongin bë hil gaķo kerus jak ngaa nivesa sën hil nehevong lo, og yiķ ggovek. Rëk mu nabë hil gaķo vanë jak ngaa nipaya sën hil nehevong lo, og sënëk su yoh vu rë.

Kerisi Diik In Bë Kevo Hil Ngaa Nipaya Na

¹⁸ Hil kwad bo Kerisi geving, in yiķ diik beron timu sënë in kevo hil ngaa nipaya na. Yi mehö yohvu rëk loķ yah hil alam nid paya bed in bë geko hil nom vu Anutu. Tu mehönon rak lob mehönon desis yi mediik, rëk mu Anon og nedo bekedı rak yah menedo mala-tumsën.

¹⁹ Log Anon sënë ya meloķ ya vu mehönon kenuj sën denedo karabus vu Nyëg Nipaya lo menér gagek vu sir.

²⁰ Loķ sën Noa yi buk wirek lo, og alam sënë dekeyëh Anutu yi gagek, rëk mu Anutu su newa rak mevo loķ yah nyëvewen vu sir pevis rë. Gaķ yò jom yi ahon menedo rot, geNoa semu yaġ lok buk sënë, lob yiķ sir yu mahen teka mu denedo vesaj loķ yaġ ayo. Sir maluh avëh yoh vu nemadvahi-bevidek-löö denedo mu gebel su rehöö sir rë.

²¹ Bël sënë netahu bël-ripeksën sën neko ham yom lo. Bël sënë og su bël sën neko ham nimin ngöhek ya lo rë, gak sënë sën nevong beham netahi ya vu Anutu bë gevong beham ayomin mewis jak lo. Lob neko ham yom degwa rak sën Yesu Kerisi kedi rak yah lo.

²² Kedi rak yah beyah nedo Anutu nema vesa vu yagek, lob angër los hir ggev sën arëj böp lo, gengaa los niwëek vu yagek pin, deneggurek babu.

4

Hil Gevuu Alam Dahis Hir Ngaa Na Gehil Gaķo Vanë

¹ Ham kwamin bo nabë Kerisi ko vanë rot rak navi, om ham kwamin na vu niwëek megwevong nabë yi. In nabë ham gweko vanë jak navimin, og ham vuu ngaa nipaya yi aggata ya ggovek ya.

² Nabë saga, in lob ham su newamin jak in ngaa nipaya mesepa dok gökin nah noh vu buk pin sën ham medo dob agi. Gaķ ham sepa dok Anutu kwa.

³ Wirek og ham nevong ngaa nebë sënë rot menesepa lok ngaa sën alam dahis ahëj neving pangsen bë degevong lo. Ngaa lo nebë sënë: Ham su nejom ham ahon rë, geham nevong malamin anon in ngaa pin sën su yoh vu rë lo benevong. Ham kwamin nevo baggëb lu ngaa lok ayomin; ham nenum rak buk meyumin nevong paya; geham nevong ahëmin ta menevong nos böp genevong ngaa nipaya lok ayo; geham nesupin ham benenum bël niwëek pangsen benevong ngaa nipaya; log ham nekweyëh Anutu yi gagek genejom rak vu keriing lu ngaa beneko sir rak. Rëk gwëbeng og ham vuu ya.

⁴ Yönon, gwëbeng sënë og ham su nevong ngaa nipaya benevasap ham rak ngaa jeggin jeggin ving alam dahis ggökin yah rë. Om sën denelëk in ham, lob denenér gagek nipaya rak ham.

⁵ Rëk mu vu tamusën og alam dahis sënë yö rëk destatekin hir gagek jak ngaa sënë nah vu jaas bëp sën neseggi gagek lo medegeko nyëvewen dok nah gagek sagi. In semu yi ggovek ya menedo in gengo alam-diiksën los alam malaj vesa hir gagek meseggi.

⁶ Yiķ degwa rak gagek sënë om sën Bengö Nivesa tök ya vu mehönon diiksën kenuj betatekin aggata vu anoj in bë denah medemedo malaj-tumsën geving Anutu. In navij diiķ nebë sën Anutu nér vu muginsën bë mehönon pin navij rëk denadiik lo vorot.

Hur Nivesa Netatekin Anutu Yi Semusën

⁷ Buk sën ngaa pin vongin govek na lo dus rak, om ham kwamin bo nivesa, geyumin sepēp jak, beham najom jak noh vu buk pin.

⁸ Ham pasang napiiķ vu aggata sën ahëmin geving arimin lo lo niwëek rot kesuu ngaa vahi pin. In nabë hil ahëd geving mehönon, og hil rëk dahun hir ngaa nipaya ngahisekë na.

⁹ Ham gweġin arimin lo sën yam denedo ving ham lo nivesa, geham su gwevong ayemin vu sir.

¹⁰ Ham pin ti ti ngo ķo Anutu yi semusën aggagga yoh vu ham nyëmasën, om ham gwevong huk jak in dok vu arimin lo. Lob mëm ham rëk natu hur nivesa in ham dok vu mehönon jak Anutu yi semusën sagi.

¹¹ Nabë mehöti tatekin gagek, og tatekin niröp noh vu Anutu yi gagek. Log nabë mehöti gevong huk in dok vu mehö ngwë, og gevong huk jak Anutu niwëek sën vo vu yi lo. Hil gaķo Yesu Kerisi arë jak na vavunë. In niwëek pin neggëp vu yi degwata los degwata benevong semusën saga yam vu hil in bë hil gevong bAnutu arë bëp jak rot. Yönon.

Hil Gaķo Maggin Geving Kerisi Nabë Sënë

¹² Sa mehö lo-e! Vanë sën netök vu ham lo, tök vu ham in bë seggi ham. Yönon, vong bë nengwah vev rak ham, rëk mu ham su gwelék in ngaa sënë bekwamin bo nabë ngaa yö agga ti tök vu ham.

¹³ Gaķ vanë sënë in bë ham gweķo maggin geving Kerisi. Om ham ngo medo los kwamin vesa, log mëm arë bëp los vunek vunek yaġek yi rëk natök nam rangah vu tamusën. Lob tum mëm ham rëk kwamin vesa bëpata rot dok buk saga.

¹⁴ Ham tu Kerisi-yi-alam, om nabë denanér gagek nipaya jak ham in saga, og ham kwamin vesa. In Anutu yi Anon Vabuung sën vunek vunek yaġek yi degwasekë yi lo yok nedo ving ham.

¹⁵ Gaķ ham ti su ngis mehönon medenadiik ma, godek ngaa ma, gevong ngaa nipaya aggagga ma, jak ni in mehö ngwë hir gagek, lob debo vanë vu yi dok nah sënë.

¹⁶ Rëk mu nabë ham ti kerë maggin in nesepa lok Kerisi yi aggata, og su ni namum in, gaķ yi alam yi om geko Anutu arë jak.

¹⁷ In buk sën Anutu bë geko huk jak megevong nyëvewen dok nah mehönon hir huk lo yam dus rak ggovek ya, menevongin bë gevong vu hil sën yi alam hil lo namugin. Om nabë gevong nabë sënë vu hil, og mak rëk gevong nabë va vu alam sën nengaj dahis vu Bengö Nivesa lo? Gaķ rëk gevong maggin nipaya verök yi rot vu sir!

¹⁸ In dekevu meneggëp lok Anutu-yi-kapiya nebë:

“Nabë huk bëp neggëp in geko alam sën denesepa lok ngaa niröp lo nom,

og alam sën deneruu demij vu Anutu gedenevong ngaa nipaya lo og sir mak rëk nabë va?"
Gak mak rëk malaj nama verök yi.

¹⁹ Nebë sënë, om nabë Anutu kwa bo nabë alam la degeko vanë, og alam sënë yö rëk desepa dok ngaa niröp mu, gedegevong bekenuj dok nah Anutu nema geving in gegin. In yi yö tung hil, log yö rëk medo megevong noh vu yi gagek.

5

Ham Ggev Gwegin Anutu Yi Sipsip Lo

¹ Log gwëbeng sa bë nanër gagek dus ti vu ham ggev lo nabë: Yiķ sa ggev ti ving ham, log sa halë rak malag bë Kerisi ḫo vanë. Log sa ving ham behil pin rëk medo nivesa los vunek vunek yagek yi dok ti dok buk sën Mehöböp rëk natök nom rangah vu tamusën lo. Om sën sa bë gejiin ham ggev lo nabë:

² Ham gwegin Anutu-yi-alam sën denedo nebë sipsip lok ham nemamin lo nivesa. Rëk mu alam su medo denajij ham nabë ham gwevong huk sënë, gak ham ngo gweko jak megwevong nivesa los kwamin vesa. Geham su gwevong huk sënë in nabë gweko monë mu, gak ham ayomin kedi in huk sënë nabë ham gwevong niröp.

³ Ham su gwevong nabë ham böp beham dahun alam sën Anutu tung lok ham nemamin bë ham gwegin sir lo. Gak ham gweli Anutu yi sipsip lo nivesa metato aggata vu sir medesepa dok ham vahamin.

⁴ Bë ham gwevong nabë sënë, og sipsip alaj böp rëk natök nom rangah, lob ham gweko madub nivesa los vunek vunek yagek-yi sën malangeri rot besu rëk meran na rë lo.

Hil Dahun Hil Gekwad Bo Ngaa Niröp

⁵ Nebë saga, om sa bë nanër vu ham hur magäm geving nabë: Ham gurek alam ggev babuj. Rëk mu su sir magäm mu rë, gak ham pin sepa dok aggata sën ham dahun ham lo, beham los arimin pin lo gurek babumin vewen vewen. In gagek sënë neggpöp lok Anutu-yi-kapiya bë:

"Anutu neruuk alam sën deneko sir rak lo,

gak mëm nesemu alam sën denedahun sir lo."

⁶ Anutu mehö niwëëk ata, om ham dahun ham begurek babu, gedok yö yi buk sën lo, og rëk geko ham jak.

⁷ Om ham bo ham maggin pin dok nah nema, in kwa nevo ham menegin ham.

⁸ Lob ham gwegin ham nivesa bemedo malamin ham. In ham mehö nipaya Satan neko lok rot nebë reggu böp layon sën negga mehönon lo, lob nengeek böpata geneggevek meneyam in bë pesöng jak hil.

⁹ Om ham ngo ayomin na timu vu Anutu niwëëk bemedo in ham dev dok megwedu yi na. In ham nerak ni bë ham arimin lo pin sën denedo yoh vu dob pin agi yiķ deneko vanë nebë ham.

¹⁰ Semusemu pin degwa Anutu yö tahi ham yam rak Kerisi, in bë ham medo nivesa los gweko vunek vunek yagek-yi geving yi degwata. Om yiķ ham rëk gweko vanë yiķ buk dus teka mu, log mëm Anutu rëk gevong beham nimin vesa jak gökin, bebarah ham na, begadu ham, geham medo niwëëk.

¹¹ Om hil gako arë jak nabë Mehö niwëëk ata degwata los degwata. Yönon.

Gagek Hus

¹² Sa ḫevu gagek dus ti sënë vu ham mesevo lok Silvanus* nema in bë geko nök vu ham. In sa nehalë yi nebë hil arid, in Kerisi yi mehö yi yönö. Sa bë bër ham kwamin jak beham najom Anutu yi semusën sogek sën senér rangah vu ham lo ahon beham bare nimin wëëk in.

¹³ Kerisi-yi-alam vu Babulon* sën Anutu ggooin sir rak ggovek ya ving ham lo kwaj nevo ham medenenér.

Log Markus sën vong bë sa nalug lo kwa nevo ham menenér ving.

¹⁴ Ham najom* sir sën Kerisi-yi-alam ham lo nemaj in tato nabë ham ahëmin neving sir. Ham sën ham tu Kerisi-yi-alam lo pin ayomin yö gëp revuh.

Kapiya Sën Pita Kevu Netu Luu Vu Kerisi-yi-alam

¹ Yesu Kerisi yi hur los yi sinarë sa Simon Pita. Sa nekevu kapiya sënë yök vu ham sën ham ayomin neya timu vu yi nebë he behil nehevong ving ggëp ti lo. Yesu Kerisi tu hil Anutu, getu hil mehö sën neko hil yom vu yi lo. Yi mehö yohvu om sën vong behil ayod neya timu vu yi.

² Gwëbeng ham rak Anutu luho hil Mehöböp Yesu njij venuh, om luho degevong semusemu nyëmasën nök bopata jak vu ham, gedegevong beham ayomin gëp revuh rot.

Anutu Ggooin Hil Rak Tu Yö Yi Ngaa

³ Hil arak Anutu ni in ggooin hil rak in bë hil gaço niwëëk los vunek vunek yagek-yi natu hil ngaa behil sepa dok yi aggata nivesa. Lob vong ngaa pin sën hil naraç vu in lo vu hil in yi mehö niwëëk degwa, om sën hil ayoh vu bë medo nivesa besepa dok aggata niröp mu.

⁴ Yönö, ngaa pin sën nedo dob agi og rëk petar na bemala nama na, in mehönon malaj nesepa ngaa nipaya paya mu. Gaço hamek su rëk malamin nama na verök yi nabë saga rë. In Anutu rëk geko ham vër gegevong yi semusemu bop los nivesa anon sagi vu ham in ham natu yi alam benimin nabë yi.

⁵ Ham kwamin bo ngaa saga beham gwevong huk niwëëk rot geving. Ham ayomin neya timu vu Yesu om ham gwégin ham begwevong ngaa nivesa vesa geving. Ham gwevong ngaa nivesa, log ham gwevong huk in gagék pin in ham natök jak degwa mejak ni geving.

⁶ Ham natök jak kwamin mejak gagék degwa ni nabë saga, log ham gwégin ayomin nivesa geving. Ham gwégin ayomin nivesa, log ham najom ham ahon bebare niwëëk geving. Ham najom ham ahon mebare niwëëk, log ham sepa dok Anutu yi aggata niröp geving.

⁷ Ham sepa dok Anutu yi aggata niröp, log ham gwelë Kerisi-yi-alam nivesa geving. Ham gwelë Kerisi-yi-alam nivesa, log ham ahëmin geving mehönon pin geving.

⁸ In nabë ham sepa dok ngaa pin sënë begwevong pangsen, og ham su rëk medo meris geham huk anon nama rë. Gaço ngaa sënë rëk gevong beham jak hil Mehöböp Yesu Kerisi yi ngaa pin ni los dahis.

⁹ Gaço mehö sën su hen huk nebë agi neggëp rë lo, og yi nebë mehö mala kenod. Genebë mehö mala raru sën su yoh vu bë gelë ngaa gëp adingnë rë lo. In ggérin demi yom vu gagék sën Anutu ripek yi ngaa nipaya wirek hen ya lo.

¹⁰ Om arig lo, Anutu ggooin ham rak ggovek betato ham bë ham natu yi alam, om ham ngo pasang gwevong huk niwëëk in anon jak vu ham. Nabë ham sepa dok ngaa pin sënë, og ham su yoh vu bë rëk bës rë.

¹¹ Yönö, nabë ham gwevong nabë sënë, og rëk tatekin aggata vu ham, beham dok na hil Mehöböp Yesu Kerisi sën neko hil vër in hil ngaa nipaya nyëvewen lo yi nyëg. Sën rëk gëp degwata los degwata lo.

¹² Sënëk yönö, ham rak ngaa pin sënë ni vorot. Lob ham ko gagék anon sënë rak ggovek ya, lob ham nare niwëëk in. Rëk sa bë nanér vu ham gökin, in sebér ham kwamin beham kwamin bo gökin.

¹³ In sa kwag nevo bë ngaa sënëk nivesa, om noh vu buk sën sëk nahën nemedo vesag lo, og sëk nanér vu ham gökin in sebér ham kwamin.

¹⁴ In hil Mehöböp Yesu Kerisi nér rangah vu sa wirek beseraķ ni bë yiķ sa hevongin getur sa vēr in navig nyē dus teka.

¹⁵ Om sën sa nehevong huk niwéék rot menekevu gagek yön vu ham, in bë nabë sa nadiik, og ham yoh vu bë rēk kwamin bo gagek sénë gökin noh vu buk pin.

He Halë Kerisi Niķapiiķ Ggovek Ya

¹⁶ Gagek sën he nanér agi og he su nanér keriing tetuhinsën nebë sën mehönon los kwaj yö kwaj nevo medenenér lo rē. Gaķ he halë rak malamin bë Mehöböp los bengö yön. Om sën he nér vu ham ggovek ya beham rak hil Mehöböp Yesu Kerisi niwéék ni, geham rak ni bë rēk nom gökin.

¹⁷ Yönōn, Ama Anutu tato niwéék los arē bōp rangah lok buk sën gagek yam vu niķapiiķ degwa beko yi rak lo bë, “Sa nalug sénē, sahēg ving yi pangśen gesa ahēg nivesa rot vu yi.”

¹⁸ Alōō nado ving yi ggēp kedu vabuung wirek behango aye sénē yam vu yagek.

¹⁹ Nebë saga, lob he halë bë alam-denenér-gagek-rangahsën hir gagek anon rak. Om bë ham najom hir gagek ahon, og saga mém nivesa rot. In alam-denenér-gagek-rangahsën hir gagek og nebë ram sën netum lok nyēg malaķenu, benedo rot benyēg neheng rak lob Betuheng Majelëe kedi netum lok ham ayomin lo.

²⁰⁻²¹ Rēk mu ham jak sénē ni namugin rē nabë wirek og Anutu yi gagek su verup mehöti avi yoh vu yö kwa rē. Gaķ Anon Vabuung yö neggee vu sir bedenenér Anutu yi gagek yam rangah. Nebë sénē om hil su ayoh vu bë tatekin gagek sën neggēp lok Anutu-yi-kapiya lo ti degwa jeggin jeggin noh vu hil ngo kwad rē, gaķ Anon Vabuung dok vu hil og mém.

2

Alam-gagek-kuungsën Hir Ngaa Nipaya

¹ Wirek og alam-gagek-kuungsën deverup lok alam Israel, om yiķ tatovaha-gagek-kuungsën-yi rēk deberup dok ham geving nabë saga. Rēk debun sir gedenanér gagek kuungsën aggagga in debasap alam, geyō rēk degeruu demij vu Mehöböp sën bago sir yom lo geving. Rēk degevong nabë sénē, rēk mu rēk malaj nama pevis avuti.

² Nebë saga rēk mu alam ngahisekē rēk desepa dok alam saga hir ngaa nipaya aggagga, lob tum rēk degevong balam jeggin jeggin la denanér gagek nipaya jak aggata-gagek-anon-yi.

³ Alam sagi malaj anoo verök yi, om rēk denanér gagek kuungsën ngahisekē in degeko ham hömin monë lu ngaa nah vu sir. Rēk mu Anutu yö ro buk sën gengo hir gagek lo wirek meneggēp vorot bë rēk malaj nama. Lob ngaa sën basap sir lo, og su ggēp yiing rē, gaķ yö medo negin.

⁴ Log yiķ angér la devong ngaa nipaya wirek, rēk Anutu su nelē sir mu rē. Gaķ duu sir lok ya karabus ggēp Nyēg Nipaya lok waak malaķenu. Lob nahēn denedo lok rot medenegin buk-nyēvewen-yi.

⁵ Log yiķ alam sën denedo wirek lo, og yiķ nebë saga ving. Su kwa pesivin sir rē. gaķ vong mebēl vuuk bōpata merehöö sir vahi sën deruu demij vu Anutu lo bemalaj maya. Gaķ yiķ Noa timu sën nenér gagek yohvu yam rangah lo, om Anutu gin yi, gegin yi alam nemadvahi-bevidek-luu medenedo nivesa ving.

⁶ Log vo nyēvewen vu alam Sodom los Gomora ving nebë saga. Anutu vesi beggang bu bōp luu sénë rak nengwah megga sir bemalaj maya verök yi. Gevewev meris mu nedo. Nebë saga in bë nabë alam degeruu demij vu

Anutu, og kwaj bo nah gagek wirek hen sagi, lob dejak ni nabë rëk denatök vu nyëvewen nabë sënë.

⁷ Gak Lot og yi mehö yohvu, om Anutu ko yi vér in Sodom los Gomora, benedo nivesa gesu mala ma rë. In Lot ayo maggin bögata in alam nij paya hir baggëb lu ngaa sën denevong lo.

⁸ Yönon, mehö niröp sënë nedo ving sir beyö nelë hir ngaa nipaya los nengo hir gagek nipaya yoh vu buk pin. Yi og ayo yö neggëp niröp, om ayo maggin rot in hir ngaa nipaya sën denevong medenekeyeh horek lo.

⁹ Yönon, Mehöböp neko alam sën denesepa lok yi lo vér in ngaa nipaya sën neseggi sir lo, genetung alam nij paya medenedo rot in na berup dok buk sën gengo hir gagek gebo nyëvewen dok nah vu sir lo.

¹⁰ Lob alam-gagek-kuungsën lo saga vahi rëk degeko nipaya nyëvewen bögata rot kesuu. Sir sën ahëj neving ngaa-ningöhek-bögëb-yi mu medene-sepa lok, gekwaj nevo Mehöböp aye bë ngaa meris lo. Alam nebë sënë deneko sir rak bedenesepa lok yö kwaj mu. Om sën su deneggöneng rë, gedenenér pelë rak angér yagek yi.

¹¹ Angér lo dekesuu alam gagek kuungsën sënë, genij wëek bögata rot kesuu sir ving. Rëk mu su denenér pelë rak sir rë, gesu denenér sir rangah vu Mehöböp rë.

¹² Gak alam gagek kuungsën sënë, og denenér pelë rak ngaa sën su derak ni rë lo. Sir nebë reggu sën kwaj masën lo, om sën kwaj neya vu navij medenesepa lok ngaa-navij-yi mu. In ataj ko sir in bë mehönon denajom sir ahon bedengis sir medenadiik. Om yik ngaa nipaya sën denesepa lok lo rëk gevong bemalaj nama na verök yi.

¹³ Rëk degeko nyëvewen nipaya dok nah hir ngaa nipaya. In su ahëj neving rot bë dega nos bög los denanum bël niwëek pangsen buk mu rë, gak denevong rangah atov ving. Log denelok ya ving ham beham los newa nos-ahëvingsën-yi lok ti. Rëk mu denetetuhin ham gekwaj vesa in ngaa nipaya sën denevong vu ham agi, om sir nebë ngaa ningöhek gengaa nipaya lok len.

¹⁴ Malaj anon medenelë avëh yoh vu buk in bë degodek sir. Lob malaj su yoh vu bë rëk gevuu ngaa nipaya rë, gak ma verök yi. Alam sënë denepelëpin alam sën su ayoj niwëek rë lo, bedenedadii sir ya in bë degevong ngaa nipaya geving sir. Ayoj yö tahu sir lok aggata sën ayoj nevu nevu in mehö ngwë hir ngaa lo, om Anutu rëk kevoh alam sënë na verök yi.

¹⁵ Alam-gagek-kuungsën lo sënë deruu demij vu aggata nivesa, om sën deneketul lok medeneya jeggin jeggin, beya denesepa lok Beyor nalu Balaam sën ahë neving monë pangsen rot beneko rak terotsën lo vaha.

¹⁶ Dogi su denevengwëng rë, rëk mehö-nenér-gagek-rangahsën Balaam yi dogi vengwëng nebë mehönon benér Balaam yi ngaa nipaya sën nevong agi rangah. Lob ggërin ngaa kwamasën sën bë gevong lo.

¹⁷ Log alam-gagek-kuungsën nebë sënë, og sir nebë bël veyë sën netewii ya lo. Gesir nebë beggob sën sang neko meneya jeggin jeggin lo. Om Anutu ggooin nyëg mala vahis verök yi rak vu sir in bë demedo dok.

¹⁸ Sir sënë denevengwëng avij bög medeneko sir rak in gagek meris meris sën anon ma lo. Lob denevo bël lok alam sën nahën denevuu ngaa-alam dahis-yi ya lo, lob tum newaj neraç in baggëb los navij yi ngaa nipaya aggagga beyah denesepa lok sir.

¹⁹ Alam gagek kuungsën sënë denenér vu sir bë rëk degeko sir vér in horek pin besu deginengin sir rë. Rëk mu sir yö nahën denedo los ngaa nipaya sën neduu sir lo. In degwa nebë sënë bë ngaa sën kesuu mehöti lo, og mehö saga neggurek babu benesepa lok rot.

²⁰ Yonon, derak hil Mehöböp Yesu Kerisi sën ko hil yom lo ni, lob deveya in ngaa ningöhek nipaya sën neggëp dob agi bedeyom. Rëk mu nabë degérin sir nah bedega jak ngaa nipaya sënë gökin menaduu sir ahon, og rëk demedo paya na verök yi kesuu muginsën.

²¹ In derak aggata sagi ni bedeko horek vabuung sënë ggovek ya, lok yom deruu demij vu. Gač bē yō demedo dug in ngaa niröp sënë yi aggata, og sagak nivesa vu sir.

²² In devong balam hib wirek hir gagek los kwa ti sënë anon rak rak sir nebë, “Anöö yah negga nyë muteksën ggökin.” Log gagek ngwë neggëp ving bē, “Böök ripek lok bēl ggovek, lok tum yah sis madöp ggökin.”

3

Mehöböp Rëk Nom Yonon Rot

¹ Sa mehö lo-e! Sa kevu kapiya ngwë sënë netu luu vu ham. Lok kapiya luu sënë og sa kevu gagek in bē bér ham kwamin in gagek vahi gökin beham jak ni nivesa.

² Log ham kwamin bo nah gagek sën Anutu-yi-alam-vabuung denenér rangah wirek bē rëk anon jak lo. Geham kwamin bo Mehöböp sën ko hil yom lo yi horek sën ham sinarë lo denér vu ham lo geving.

³ Ham jak sënë ni namugin nabë Buk-tamusën dus jak, og alam sën denenér pelésen lo rëk deberup bedegevong noh vu kwaj nipaya medenanér pelé nabë,

⁴ “Nér bē rëk nom gökin-a? Lob mak yom benedo tena? Su yom rë! Alam hib wirek dediik ya, geyam beyam verup gwëbeng sënë, rëk mu ngaa pin yō neggëp lok ben nebë sën wirek Anutu tung lo.”

⁵ Alam pelésen sënë nij nelël bē su kwaj sero medejak ngaa sënë ni nabë: Vu muginsën og Anutu nér, lob yagek anon rak. Log nér, lob dob ggooin yi rak in loo benedo lok loo vuheng atov.

⁶ Lob dob nedo rot, lok mém Anutu nér, lom mém bēl vuuk meggerin dob bekevoh ngaa pin ya.

⁷ Lob Anutu nér ving bē yagek los dob sën denedo gwëbeng agi, og nengwah rëk ga. Rëk mu gëp degegin buk sën Anutu nom mebo nyëvewen dok nah vu alam sën deneruu demij vu yi lo bemalaj nama rë.

⁸ Rëk mu sa mehö lo-e, ham su kwamin birek in ngaa timu sënë: Mehöböp su nelë buk timu nebë dus gengebek 1,000 nebë ading rot rë, gač nelë luho bē luho neggëp ti.

⁹ Mehöböp su nesis buk rak rak in ngaa sën nenér menevenuh ya vorot lo nebë mehönon vahi sën kwaj nevo bē denanér gagek medengis jak jak lo rë. Gač ahë neving bē alam pin degérin sir in mehöti su mala nama, om sën nahëñ nejom yi ahon genegin ham.

Dob Los Yagek Sënë Rëk Malaj Nama Na

¹⁰ Rëk mu buk sën Mehöböp nom lo, og rëk nam nabë sën alam hodek deneyam. Dok buk sagi, og yagek rëk tetap bëpata log mala nama na. Log ngaa mahen mahen pin sën nedo lok lo, og rëk nikerus jak bedëtek, log nengwah ga megovek na. Log nengwah rëk ga dob los ngaa pin sën mehönon desemu menedo lok lo geving.

¹¹ Ngaa pin sënë rëk nama na nabë sënë. Om ham pasang gwevong ngaa niröp mu, begwegin ham gesepa dok Anutu yi aggata noh vu buk pin.

¹² Geham medo gwegin Anutu yi buk sën yagek rëk natum dok benama na, log ngaa mahen mahen pin nijkerus jak bedëtek benengwah ga begovek na

lo. Lob ham ghetung malamin geham bo kwamin in buk sënë in lob natök nam pevis.

¹³ In hil nehegin yagék los dob mewis sën Anutu nér bë rék getung bengaa niröp mu yö gëp dok lo.

Hil Malad Sepa Megegin Mehöböp

¹⁴ Sa mehö lo-e, yiķ ham negin ngaa sënë, om ham nimin wëæk begweġin ham nivesa in vu tamusën og ngaa nipaya ti, ma gaġek ti, su gëp vu ham. Gaķ ham los Anutu medo los gaġek ahë yes.

¹⁵ Rék ham kwamin bo sën Mehöböp nejom yi ahon benahubin hil lo nabë: Sënë tatekin aggata in bë hil agérin hil nah vu yi. Lob Mehöböp vo kwa nivesa vu hil arid Paulus sën hil ahëd neving yi lo, bekevu gaġek yiķ nebë sënë yök vu ham ving.

¹⁶ Kë! Log lok yi ķapiya pin sën lo, og kevu gaġek rak ngaa sënë ving. Rék mu gaġek sën neggëp lok yi ķapiya agi lo la, og su degwaj neggëp rangah rë, om hil nehevong huk böp in bë natök vu degwa. Lob alam dug dug los alam sën nij wëæk ma lo vahi, og deneyoh paya medeneko degwa yööhu verup rak yi gaġek sënë, gerak gaġek sën neggëp lok Anutu-yi-ķapiya vahi lo ving. Om sënë rék gevong bemalaj nama.

¹⁷ Sa mehö lo-e, ham rak ni mugin bë alam nebë sënë rék deberup, om ham ngo gwegin ham nivesa rot. In alam sën su denebë nengaj vu horek rë lo rék detetuhin ham mededadii ham nah, lob ham su rék bare nimin wëæk rë geham rék bës.

¹⁸ Gaķ ham rak hil Mehöböp Yesu Kerisi sën neko hil yom lo ni beham ko yi semusemu nyemasen. Nebë saga, om ham pasang gweko semusemu vu yi los gweko kwamin vu yi noh vu buk, in ham jak ni rot. Hil gaķo arë jak na vavunë rot gwëbeng sënë gerék gëp degwata los degwata nabë saga. Yonon!

Kapiya Sën Jon Kevu Muginsën Vu Kerisi-yi-alam

Gagek Mala-tumsën-yi

¹ Ngaa sënë og yö nedo vu nyëmuğinsën. Lob he hango los halë rak malamin. Gehe hetung malamin rak gehe hebë nemamin rak meparah. Ngaa sën he nanër gagek rak agi, og yiķ yi mehö sën tu Gagek sën nevong behil nado malad-tumsën lo.

² Lob Mehö mala-tumsën-yi sagi tu mehönon rak, betök yam rangah, behe halë yi. Lob he nanër gagek yönö sënne rangah, banër vu ham bë nedo mala-tumsën degwata los degwata ving Ama. Rëk tu mehönon rak behe halë yi rak malamin.

³ Ngaa sën he halë los hango ggovek lo, sën he nanër rangah vu ham ving, in bë hil nid ga jak hil nabë sën he los Ama luho Nalu Yesu Kerisi nimin negga rak he agi.

⁴ Lob he ķevu gagek sënë yönö vu ham in bë hil ahëd nivesa rot gemaggin pin nama.

Hil Ana Jak Rangah

⁵ Lob gagek sën he hango banër rangah vu ham lo, yiķ nebë sënë: Anutu nesepa lok ngaa rangah-yi mu, gak ngaa malaķenu-yi teka su neggëp vu yi rë.

⁶ Bë hil nanër nabë, “Alu Anutu nimin negga rak he”, rëk mu hil nesepa lok ngaa malaķenu-yi, og hil nehekuung rak, gak hil su nesepa lok gagek anon rë.

⁷ Gak bë hil medo jak ngaa rangah-yi nabë sën yönö nedo rak ngaa rangah-yi vorot lo, og hil nid negga rak hil vewen vewen, lob Anutu Nalu Yesu niķök yönö medo neripek hil ngaa nipaya pin ya, gehil nid vesa nerak.

⁸ Bë hil nanër nabë, “Sak su nehevong ngaa nipaya rë”, og sagak hil ngo netetuhin ayod meris mu, gak gagek anon su nare lok hil ayod rë.

⁹ Rëk mu nabë hil nanër hil ngaa nipaya rangah vu yi, og rëk kevoh na, in yi og su nepekwë yi rë. Gak yönö nevong ngaa yohvu mu, om rëk jevu ngaa nipaya pin na in hil ayod gehil medo nid vesa.

¹⁰ Anutu nér bë hil pin nehevong ngaa nipaya, om nabë hil nanër nabë, “Sak su nehevong ngaa nipaya ti rë”, og sënë nebë hil nemehoo yi gagek, benanër yah rak yi bë yi mehö gagek tetuhinsën, log yi gagek su neggëp lok hil ayod rë.

2

Kerisi Og Hil Mehö Sën Nelok Vu Hil

¹ Nalug lo, sa nekevu kapiya sënë yönö vu ham in bë ham su gwevong ngaa nipaya. Gak nabë mehöti gevong ngaa nipaya, og hil Mehö sën nelok vu hil menenér hil gagek lo nedo ving Ama. Mehö sënë og yiķ mehö yohvu Yesu Kerisi.

² Yö diiķ lok yah hil bed in bë kevoh hil ngaa nipaya na begagek ahë yes jak in hil. Rëk mu su nevong huk sagi in bë dok vu hil mu rë, gak nevong in bë dok vu alam pin sën denedo yoh vu dob pin agi geving.

³ Nabë hil nesepa lok Anutu yi horek, og hil ajak ni nabë hil narak yi ni.

⁴ Log nabë mehöti nanér nabë neraķ Anutu ni, rēk mu su nesepa lok Anutu yi horek rē, og yi mehö gagek kuungsën ala, gaķ gagek anon su neggëp lok ayo rē.

⁵⁻⁶ Gaķ nabë mehöti sepa dok Anutu yi gagek, og saga tato bē nesepa lok Anutu yi aggata ahëvingsën-yi yönö rot. Log mehöti sën nenér bē luho Anutu denedo revuh ti lo, og gevong ngaa pin noh vu sën Kerisi nevong lo, in mēm hil ajaķ ni nabë luho Anutu denedo lok ti yönö.

Mehöti Sën Ahë Neving Ari Lo Lo, Og Nedo Rak Rangah

⁷ O sa mehö lo-e! Horek sën sa ķevu vu ham-ë, og su mewis rē, gaķ yik horek mugeng sën yik yok vu ham wirek lo. Horek mugeng saga yik gagek sën ham ngo nyēdahis lo.

⁸ Rēk horek sën sa ķevu vu ham agi, og horek mewis. In Kerisi yam nedo dob, lob sepa lok horek sagi beneggëp rangah, log ham nesepa lok ving. In malakenu maya geheng ya, berangah anon to dob beneggëp ya.

⁹ Log nabë mehöti nanér nabë nedo rak rangah, rēk mu nelë ari paya, og mehö saga yo nahën nesepa lok ngaa malakenu-yi.

¹⁰ Gaķ mehöti sën ahë neving ari lo, og nedo rak rangah, om ngaa ti su rēk gevong mebës rē.

¹¹ Gaķ mehöti sën nelë ari paya lo, og nesepa lok ngaa malakenu-yi. Nesepa lok ngaa malakenu-yi om neketul lok in aggata niröp, in ngaa malakenu-yi sënne neggerin mala.

¹² in Anutu kevoh ham ngaa nipaya ya rak Kerisi arë.

¹³ Log ham alam hib, sa nekevu gagek sënne yok vu ham,
in ham rak Mehö sën yo nedo wirek rot menedo gwëbeng agi degwa ni.
Gesa nekevu gagek sagi yok vu ham hur magäm
sën ham kwesuu Mehö Nipaya Satan ggovek ya lo ving.

¹⁴ Sa nekevu gagek yok vu ham hurmahen
in ham rak Amamin vu yagek ni nivesa.

Log sa nekevu gagek sagi yok vu ham alam hib
in ham rak Mehö sën yo nedo vu wirek rot benedo gwëbeng agi degwa ni.
Gesa nekevu gagek sënne yok vu ham hur magäm,
in ham hur magäm los nimin wëek,
lob Anutu yi gagek neggëp lok ham ayomin
beham kwesuu Mehö Nipaya Satan ggovek ya.

Hil Su Ahëd Geving Aggata-dob-yi

¹⁵ Ham su ahëmin geving aggata-dob-yi los ngaa-dob-yi pin. Nabë mehöti ahë geving aggata-dob-yi rot, og su yoh vu bë ahë geving Ama vu yagek rē.

¹⁶ In hil arak ngaa-dob-yi pin sagi ni bë ngaa sën hil navid nevongin lo, gengaa sën hil malad anon in lo, gengaa sën hil nehako hil rak in lo, og su yam vu hil Amad Anutu rē. Gaķ yo verup rak aggata-dob-yi.

¹⁷ Rēk mu ngaa-dob-yi los ngaa sën hil malad anon in vu dob lo pin, og rēk mala nama na. Gaķ mehöti bë sepa dok Anutu aye, og rēk medo degwata.

Alam Sën Denelë Yesu Paya Lo Deverup

¹⁸ Nalug lo-e! Gwëbeng og hil verup lok buk sën dob vongin govek na lo. Wirek og ham ngo gagek bë mehö sën nevongin bë dahun Kerisi na lo rēk berup. Lob gwëbeng og alam ngahi nebë saga detök yam rangah ggovek ya, om hil arak ni bë buk dus rak bevongin govek na.

¹⁹ Alam sën bë dedahun Kerisi na aga, og yik sir Kerisi-yi-alam nebë hil. Rēk dekehe sir vër in hil, om su hil alam sir niröp rē. Gaķ bë hil alam sir niröp, og

rëk demedo geving hil rot. Rëk ma gedevuu hil ya, om hil arak ni niröp bë su hil alam sir rë.

²⁰ Rëk mu Kerisi vong Anon Vabuung yön nedo ving ham, om ham pin rak gagek anon ni.

²¹ Sa su nekevu gagek sagi yön vu ham in bë mak ham dugin gagek anon rë! Gak sa nekevu in ham rak gagek anon ni vorot geham rak ni bë gagek anon og su nenér gagek kuungsën ti verup lok rë.

²² Mehö re gagek kuungsën ala? Gak yi mehö sën nelah Kerisi vun bë su yi mehö sën Anutu ggooin rak in bë geko hil nah rë lo. Mehö saga og yi mehö sën nevong in bë dahun Kerisi na lo, lob neruu demi vu Nalu gevü Ama ving.

²³ Mehöti bë geruu demi vu Nalu, og su Ama yi alam yi rë. Gak mehöti sën nenér rangah bë nevong ving Nalu lo, og Ama yi alam yi ving.

Anon Vabuung Netahu Hil Lok Gagek Anon

²⁴ Gagek sën ham ngo wirek mugin lo, og ham ngo najom ahon. Nabë ham najom gagek sën ham ngo mugin lo ahon, og ham los Ama lu Nalu rëk medo jevuh ti.

²⁵ Lob nér gagek vu hil benare vorot bë rëk gevong behil medo malad-tumsën degwata los degwata.

²⁶ Sa nekevu gagek sën yön vu ham in bë nanér alam sën vongin degekuung in ham aga tato vu ham.

²⁷ Rëk mu ham ko Anon Vabuung vu Kerisi gbovek ya benahën nedo ving ham. Om ham su nesero mehö ngwë in bë tatekin gagek vu ham rë, gak Anon Vabuung yön netatekin ngaa pin vu ham. Lob Anon Vabuung yi gagek og gagek anon, gak su gagek kuungsën rë, om ham najom gagek sën netatekin vu ham lo ahon jak Kerisi.

²⁸ Yonen, nalug lo! Ham ngo gwa jak yi rot, lok mëm vu tamusën sën natök nom rangah lo, og hil bare nid wëek los kwad vesa dok buk saga, gak hil su agöneng in yi.

²⁹ Ham nerak Kerisi ni bë yi mehö yohvu, om ham jak sën ni geving nabë alam sën denevong ngaa yohvu lo, og detu Anutu nalu.

3

Gwëbeng Hil Atu Anutu Nalu Lo

¹ Alam-e! Ham kwamin bo nabë hil Amad Anutu ahë neving hil pangsën rot, om sën nenér hil bë nalu hil lob sagaq yön-Anutu nalu hil. Rëk alam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo, og su derak sën degwa ni rë, in sir dugin Anutu.

² Sa mehö lo-e! Gwëbeng sën hil atu Anutu nalu, rëk hil dugin sën hil rëk nid nabë lo, in Anutu su tatekin meneggëp rangah rë. Gak hil arak ni bë tamusën, sën Yesu rëk natök nom rangah gökin lo, og hil rëk nid nabë yi, in hil rëk galë anon sogek.

³ Log alam pin sën denevo kwaj in gagek sagi bë anon jak lo, og yön denegin sir bedenevongin bë denatu mehönon nijvesa rot nabë sën mehö nivesa Kerisi.

⁴ Gak alam pin sën denevong ngaa nipaya lo, og denekeyëh horek, in ngaa nipaya og yi ngaa sën nekeyëh Anutu yi horek.

⁵ Lob ham rak ni bë Yesu og ngaa nipaya ti su neggëp vu yi rë, gak tök yam rangah in bë geko hil ngaa nipaya nyëvewen vér in hil.

⁶ Mehöti sën negga rak yi lo, og su nesepa lok ngaa nipaya rë. Gak mehöti sën nesepa lok ngaa nipaya yi aggata lo, og hil narak ni bë su nelë Kerisi rë, gesu neraq Kerisi ni rë.

7 Oo sa hur mahen lo! Ham gwegin ham in mehöti rëk tetuhin ham. Mehö sën yö nevong ngaa yohvu lo, og yi mehö yohvu nebë sën mehö yohvu Kerisi.

8 Satan ko ngaa nipaya rak nyémüginsën bemedo nesepa lok, om mehöti sën nesepa lok ngaa nipaya lo, og Satan yi alam yi. Rëk mu Anutu Nalu tök yam rangah in bë basap Satan gekevoh yi huk na.

9 Mehö sën tu Anutu nalu lo, og su nesepa lok ngaa nipaya rë. Gač Anutu vong beni nebë yi, om su yoh vu bë sepa dok ngaa nipaya rë, in tu Anutu nalu.

10 Nabë hil nehevongin bë ajač Anutu nalu lo nij, gajak Satan nalu lo nij, og hil ajak nij nabë sënë: Alam sën su denevong ngaa nivesa rë lo, og su Anutu-yi-alam sir rë. Log alam sën su ahëj neving arij lo rë lo, og su Anutu nalu sir ving rë.

Aggata Sogek Sën Hil Ahëd Geving Arid Lo Lo Nebë Sënë

11 Ham ngo gaček sënë vu nyé dahis beyam bë: Hil ahëd geving hil vewen vewen.

12 Hil su gevong ngaa nabë Kain. In Satan yi mehö yi, om sën sis ari mediik. Sis ari mediik degwa rak va? Degwa nebë yi mehö nesepa lok aggata nipaya, gari nesepa lok aggata niröpsën-yi.

13 Arig lo! Nabë alam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo sënë degelë ham paya, og ham su gwelék mejanga nemamin in ngaa saga.

14 Hil ahëd neving arid lo, om hil arak ni rak sënë bë: Hil hevuu sën hil nadiik na verök yi lo ya, gatök yam sën hil medo malad-tumsën degwata lo. Gač mehöti sën su ahë neving ari lo rë lo, og yo nahën nedo lok diiksën.

15 Mehöti sën nelë ari paya lo, og sënë nipaya bopata rot nebë sën sis yi mediik. Lob ham rak ni bë alam sën denesis mehönon medenediik lo, og mala-tumsën sën gevong behil medo degwata los degwata lo su neggp vu sir rë.

16 Yesu diik lok yah hil bed in bë dok vu hil, lob hil arak ahëvingsën anon degwa ni rak sënë. Om yič hil geving. Hil dahun hil badoč vu arid lo nabë saga, genabë hil nadiik og yič ggovék.

17 Rëk mu nabë mehöti yi ngaa dob sënë neggp, lob lë gari ti rak vu in ngaa ti, rëk ruu demi vu ari sënë, gesu lok vu yi rak yi ngaa rë, lok nenér bë ahë neving Anutu in va?

18 Oo sa hurmahan lo, hil su ahëd geving arid lo jak vengwëngsën los avid meris mu, gač hil ahëd geving sir yönö begevong huk madok vu sir.

Alam Sën Denevong Ving Anutu Lo, Og Su Deneggöneng In Mala Rë

19 Nabë hil gevong nabë saga, og rëk tato vu hil nabë: Hil nesepa lok gaček anon yönö, genabë hil ayod neggp nivesa, om hil su rëk agöneng in Anutu mala rë.

20 Gak nabë hil ayod nanér hil nabë hil nehevong ngaa nipaya, og hil kwad bo nabë Anutu og bopata kesuu hil ayod menerak ngaa pin ni los degwa.

21 Sa mehö lo-e! Nabë hil ayod su nanér hil nabë hil nehevong ngaa nipaya rë, og hil su agöneng in Anutu mala.

22 Log ngaa sën hil neketag in vu yi lo, og nevong vu hil. In hil nesepa lok yi horek behil nehevong ngaa yoh vu sën ahë neving lo.

23 Log yi horek nebë sënë: Hil gevong geving Nalu arë nabë yi Yesu Kerisi, gehil ahëd geving hil vewen vewen nabë sën nér vu hil vorot lo.

24 Nabë mehöti sepa dok Anutu yi horek, og luho Anutu detu timu gAnutu nedo lok yi. Lob Anon Vabuung sën Anutu vong vu hil lo tato vu hil behil narak ni bë Anutu nedo lok hil ayod.

4

Anutu Yi Anon Vabuung Ga, Memö Lo

¹ Oo sa mehö lo! Alam-ǵagek-kuungsën ngahisekë denedo yoh vu nyëg vu dob. Nebë saga, om ham su gwevong geving mehönon pin sën denenér bë Anon Vabuung nedo lok sir lo. Gaķ ham seggi ngaa sën nedo lok sir lo pin mejak ni rë nabë Anon Vabuung sën neyam vu Anutu lo yönö ma ma.

² Log ham yoh vu bë jaķ ni nabë Anutu yi Anon Vabuung nedo lok mehöti og rëk nabë sënë: Alam pin sën denanér nabë Yesu Kerisi tu mehönon rak meyam dob lo og Anutu yi Anon Vabuung nedo lok sir.

³ Gaķ alam pin sën su denenér nebë agi rë lo, og ngaa sën nedo lok sir lo su yam vu Anutu rë. Gaķ yam vu mehö sën vongin bë dahun Kerisi na, beham ngo bengö wirek bë rëk nam lo. Lob gwëbeng yam ggovek ya benedo dob.

⁴ Oo sa hurmahen lo! Anutu yi ngaa ham, lob ham dahun alam-ǵagek-kuungsën lo ggovek ya. In Anon Vabuung sën nedo lok ham aga kesuu Memö Nipaya sën nedo lok alam vu dob agi.

⁵ Alam-ǵagek-kuungsën sën aga, og denesepa lok aggata-dob-yi. Lob hir ǵagek pin og yiķ denenér ngaa-dob-yi mu, lob alam sën denesepa lok aggata-dob-yi lo denebë nengaj vu ayej.

⁶ Gaķ hilek Anutu yi ngaa hil. Om mehöti sën neraķ Anutu ni lo, og nebë nenga vu hil ǵagek. Gaķ mehöti sën su Anutu yi mehö yi rë lo, og su nebë nenga vu hil ayed rë. Yiķ hil ngo rëk ajaķ Anon Vabuung ǵagek-anon-yi ni, gajaķ memö ǵagek-kuungsën-yi ni jaķ ngaa nabë sënë.

Ahëvingsën Degwa Sogek Anutu

⁷ Oo sa mehö lo! Hil pasang ahëd geving hil vewen vewen. In sën hil ahëd geving alam lo, og degwa vu Anutu. Om mehö sën nesepa lok aggata-ahëvingsën-yi lo, og Anutu nalu yi beneraķ Anutu ni yönö.

⁸ Gaķ mehö sën su ahë neving ari lo rë lo, og yi dugin Anutu, in ahëvingsën degwasekë Anutu.

⁹ Anutu yiķ nalu perurek timu nedo, lob vong luk yam dob in bë dok vu hil behil medo malad-tumsën jaķ yi. Lob sënë tato vu hil bë Anutu ahë neving hil.

¹⁰ Ahëvingsën degwa nebë sënë: Anutu su ahë neving hil in hil ahëd neving yi mugin rë. Gaķ yo ahë neving hil mugin bevong Nalu luk yam dob in bë natu seriveng dok nah hil bed, bekevoх hil ngaa nipaya na.

¹¹ Oo sa mehö lo! Ngaa sënë tato vu hil bë Anutu ahë neving hil pangseñ rot, om yiķ hil gevong nabë saga behil ngo ahëd geving hil vewen vewen.

¹² Mehöti su mala rak Anutu rë. Rëk mu nabë hil ahëd geving hil vewen vewen, og Anutu rëk medo dok hil ayod, lob mëm hil rëk ahëd geving hil niröp rot nabë sën Anutu ahë neving hil lo.

¹³ Vo yo yi Anon Vabuung vu hil, lob hil narak ni rak sënë bë hil los Anutu atu timu, genedo lok hil ayod.

¹⁴ He halë rak malamin bë Ama vong Nalu luk yam dob in bë geķo alam vu dob nah vu yi, om sën he nanér ǵagek sënë rangah.

¹⁵ Nabë mehöti nanér rangah nabë Yesu sënëk Anutu Nalu, og Anutu nedo lok mehö saga, geluho mehö saga detu timu.

¹⁶ Lob hil arak ni benehevong ving bë Anutu ahë neving hil. Ahëvingsën degwasekë Anutu, log mehöti sën nesepa lok aggata-ahëvingsën-yi lo, og luho Anutu detu timu gAnutu nedo lok ayo.

¹⁷ Nabë hil medo dob sënë begevong ngaa nabë Kerisi, og hil arak ni bë hil nesepa lok aggata-ahëvingsën-yi niröp rot. Om hil su rëk agöneng in buk bëpata sën nyëvewen-yi lo rë.

¹⁸ Nabë hil ahëd geving yönöñ, og hil su rëk agöneng rë. Yönöñ, nabë hil sepa dok aggata-ahëvingsën-yi niröp rot, og saga rëk juuk ggönengsën na. Ggönengsën degwa nebë mehönon kwaj nevo bë rëk denatök jak hir ngaa nipaya nyëvewen. Om nabë mehöti nahëñ neggöneng, og hil narañ ni bë su nesepa loñ aggata-ahëvingsën-yi niröp rot rë.

¹⁹ Ahëvingsën neggëp vu hil in degwa rak sën Anutu yö ahë ving hil mugin lo.

²⁰ Nabë mehöti nanér nabë ahë neving Anutu, loñ hil halë bë nelë ari paya, og mehö saga yö kuung rak. In lë ari rak mala rëk su ahë neving yi rë, om su yoh vu bë rëk ahë geving Anutu sën su lë rak mala rë lo.

²¹ In hil hañò horek sënë vu Kerisi bë: Mehöti sën ahë neving Anutu lo, og yiñ ahë geving ari lo geving nabë saga.

5

Alam Sën Denevong Ving Lo, Og Denedahun Ngaa-dob-yi Ya

¹ Alam sën denevong ving Yesu bë yi mehö sën Anutu ggooin rak in bë geko hil nah lo, og alam saga detu Anutu nalu. Log alam sën ahëj neving Anutu lo, og ahëj neving nalu lo pin ving.

² Om nabë hil ahëd geving Anutu besepa dok yi horek, og saga tato vu hil bë hil ahëd neving Anutu nalu lo ving.

³ Bë hil ahëd neving Anutu, og hil rëk sepa dok yi horek, lob yi horek su rëk maggin vu hil rë.

⁴ In alam pin sën denetu Anutu nalu lo, og denevuu ngaa-dob-yi ya. Log sën yiñ hil ayod neya timu vu Kerisi lo og vong behil hevuu ngaa-dob-yi ya gehil nare nidwëek.

⁵ Mehö nebë tena nevuu aggata-dob-yi ya genare niwëek-a? Gañ yiñ mehö sën nevong ving Yesu bë Anutu Nalu lo.

Anutu Nér Nalu Yi Gagek Rangah

⁶ Yiñ Yesu Kerisi sënë sën Yam los bël-ripeksën-yi lo, geyam in bë keseñ kök jak kelepeko*. Su bël mu tatekin yi rangah rë, gañ bël los kök detatekin yi rangah loñ ti. Lob Anon Vabuung tatekin gagek rak Kerisi ving, in Anon Vabuung og mehö gagek-anon-yi.

⁷ Sir löö sënë denetatekin yi rangah:

⁸ Anon Vabuung, geböl, gekök, lob yiñ lööhoho denenér gagek neggëp ti.

⁹ Hil nehangó gagek sën mehönon denenér vu hil lo benehevong ving, rëk mu gagek sën Anutu nenér lo kesuu gagek sën mehönon denenér agi. Lob gagek sën Anutu nér agi, og yiñ gagek sën netatekin Nalu rangah lo.

¹⁰ Mehöti sën ayo neya timu vu Anutu Nalu lo, og rak ni loñ ayo bë gagek sën Anutu nér agi og yönöñ. Gañ mehöti sën su ayo neya timu vu Anutu rë lo, og sagak nenér bë Anutu mehö gagek-kuungsën. In su nevong ving Anutu Nalu yi gagek anon sën Anutu yö tatekin rangah lo rë.

¹¹ Gagek anon sën Anutu nér agi nebë: Anutu vo mala-tumsën degwata los degwata vu hil, degwa rak Nalu.

¹² Mehöti sën yö negga rak Anutu Nalu rot lo, og mala-tumsën neggëp vu yi. Gañ mehöti sën nedo ading in Anutu Nalu lo, og mala-tumsën sënë su neggëp vu yi rë.

Hil Ajak Ni Nabë Hil Rëk Medo Malad-tumsën Degwata

¹³ Sa ķevu gagek sënë yök vu ham, in bë ham sën ham nevong ving Anutu Nalu arë lo jak ni borot nabë ham ko mala-tumsën degwata los degwata yök vu ham ggovek ya.

¹⁴ Bë hil ketag ngaa ti vu Anutu, og hil su agöneng in yi, in hil narak ni vorot bë: Nabë hil ketag noh vu sën kwa nevo lo, og rëk gebë nenga vu hil.

¹⁵ Yönon, hil arak ni vorot bë nebë nenga vu hil in ngaa pin sën hil neketag vu yi in lo, om hil ajak sënë ni geving nabë vong ngaa sën hil ketag in vu yi lo vu hil ggovek ya.

¹⁶ Bë mehöti lë gari vong ngaa nipaya ti, rëk mu ngaa nipaya sënë su yoh vu bë gevong bari sënë na mala nama dok Nyëg Nipaya rë, og najom jak vu Anutu in yi, lob Anutu rëk gevong bemedo mala-tumsën. Yiķ senér alam sën denevong ngaa nipaya sën su yoh vu bë gevong bemalaj nama dok Nyëg Nipaya rë lo. Gaķ ngaa nipaya sën rëk gevong bemehönon malaj nama dok Nyëg Nipaya lo, og sa su nér rak saga bë ham kwetag in rë.

¹⁷ Ngaa pin sën su neyoh vu rë lo, og sagak ngaa nipaya pin. Rëk ngaa nipaya vahi og su nevong bemehönon malaj nema verök yi lok Nyëg Nipaya rë.

¹⁸ Hil arak ni bë alam pin sën detu Anutu nalu lo, og su denesepa lok ngaa nipaya rë. Gaķ Anutu Nalu nemalain sir nivesa, om Satan su yoh vu bë gebë nema jak sir rë.

¹⁹ Hil narak ni bë hil atu Anutu nalu lo, gaķ Satan tu mehönon sën denesepa lok aggata-dob-yi lo pin alaj.

²⁰ Hil arak ni bë Anutu Nalu yam ggovek ya, lob tatekin hil kwad in bë hil ajak Anutu soğek ni rot. Lob hil los Anutu soğek atu timu, in hil los Nalu Yesu Kerisi atu timu ggovek ya. In Nalu og yiķ yi Anutu soğek, bemala-tumsën degwa neggp degwata los degwata vu yi.

²¹ Oo sa hurmahan lo! Ham gwegin ham vu anutu-kuungsën.

Kapiya Sën Jon Kevu Netu Luu Vu Kerisi-yi-alam

¹ Kerisi-yi-alam hir ggev ti sa, besa nekevu kapiya sënë yök vu hong avëh* sën Anutu ggooin hong rak tu yö yi ngaa lo. Sa ķevu vu ham los nalum lo. Sahëg neving ham yönö rot, lob su sengo ti rë, gak alam pin sën denerak ġagek anon ni lo ahëj neving ham ving.

² Sa ahëg neving ham in ġagek anon neggëp vu hil, lob yö rëk gëp geving hil degwata los degwata.

³ Hil nesepa lok ġagek anon bahëd neving hil. Om hil Amad Anutu luhu Yesu Kerisi sën Ama Nalu lo desemu hil los kwaj gevongin hil bedegevong behil ayod gëp revuh.

Hil Sepa Dok Aggata Sën Hil Ahëd Geving Hil

⁴ Sa kwaġ vesa rot in sa hango ġagek bë nalum lo vahi denesepa lok ġagek anon yoh vu sën hil Amad Anutu nér bë hil sepa dok lo.

⁵ Oo avëh-e! Sa su nekevu kapiya sënë yök vu hong in bë gevong horek mewis ti vu hong rë. Gaġ yiġ sa nekevu horek sën hil haġo vu nyēdahis bë hil ahëd geving hil vewen vewen lo.

⁶ Aggata ahëvingsën-yi nebë sënë: Hil sepa dok Anutu yi horek. Lob ham ngo horek sënë nyēmuġinsën bë ham pasang sepa dok bahëmin geving ham.

Hil Ngo Pasang Sepa Dok Kerisi Yi Gagek Niwëek

⁷ Alam tetuhinsën ngahisekë detah sir in hil beyah denesepa lok aggata-dob-yi. Alam sënë su denevong ving bë Yesu Kerisi tu mehönon rak yönö rë, om sir og sir alam ġagek tetuhinsën ata, gesir alam sën denevongin bë dedahun Kerisi na lo.

⁸ Ham gwegin ham nivesa in ham rëk gwevu ngaa pin sën ham vong huk in ggovek ya lo na. Gaġ mëm ham ngo medo niwëek in ham natök vu nyēvewen nivesa dok nah.

⁹ Bë mehöti su sepa dok Kerisi yi ġagek niwëek rë, gepesönġ lok ya ġagek ngwë, og Anutu su nedo ving yi rë. Gaġ mehöti bë najom Kerisi yi ġagek ahon niwëek, og Ama lu Nalu denedo ving yi.

¹⁰ Nabë mehöti nök berup vu ham, rëk su ko ġagek anon nebë sënë rë, og ham su gweko yi dok na ham beggang, geham su bengwëng vu yi.

¹¹ Gaġ mehöti bë bengwëng vu yi, og nelok vu yi in yi huk nipaya saga.

Gagek Hus

¹² Sa kwaġ nevo ġagek ngahisekë bë sa ķevu vu ham, rëk ma gesa kwaġ nevo bë su yoh vu bë sa ķevu jaġ bël veriik dok kapiya rë. Gaġ sa kwaġ nevo bë mëm senök ġalē ham behil medo bengwëng dok ti, og mëm hil rëk kwad vesa rot.

¹³ Anutu ggooin arim sënë[†] rak tu yö yi ngaa, log arim sënë nalu lo kwaj nevo hong medenenér.

* ^{1:1:} Jon nér bë kevu ġagek vu avëh ti, rëk alam ngahi kwaj nevo bë maġ kevu vu Kerisi-yi-alam yu ti lok beggang-bu ti, rëk peggirin ġagek rak yah avëh, gesir ti ti sën denedo loq yu ti agi nebë nalu lo

† ^{1:13:} Jon nér ari sënë, og maġ peggirin ġagek rak Kerisi-yi-alam yu ngwë sën losho yi Jon denedo lo, log nalu lo og nenér rak yi ving sir

Kapiya Sën Jon Kevu Netu Löö Vu Kerisi-yi-alam

¹ Kerisi-yi-alam hir ggev ti sa, besa nekevu kapiya sënë yök vu hong Gayus. Sa nehalë hong bë sarig sogek hong, in sahëg neving hong yönörot.

² Oo sa mehö sogek! Sa bë ngaa pin sën genevong lo anon jak nivesa, gesa bë gemedo nivesa geving. Serak ni bë kenum nedo nivesa.

³ Hil arid lo la deverup vu sa bedenér bë genesepa lok gagék anon, lob sa kwağ vesa rot. Yönörot, serak ni bë vare geneya los gagék anon.

⁴ Sa nehangó bë sa hurmahen lo saga denesepa lok gagék anon, og sa kwağ vesa rot. Lob sa su kwağ vesa in ngaa ngwë kesuu sën sa kwağ vesa in sir agi rë.

Gayus Nevong Huk Nivesa

⁵ Oo sa mehö-e! Sën genelok vu hil arid lo lo, og saga genevong nivesa. Yönö, genegin Kerisi-yi-alam sën deneyam vu nyög vahi lo ving, om sagak genevong nivesa rot.

⁶ Hil arid lo sënë denare Kerisi-yi-alam pin malaj medenér hong rangah bë ahëm neving sir. Om ngo gemedo gwevong nabë saga vu sir sën denah medenom lo, megedor vu sir in ngaa-aggata-yi noh vu sën Anutu ahë neving lo, og sagak nivesa.

⁷ Alam nebë sënë deneya huk sënë in bë degekö Yesu arë jak, lob su denekö monë lu ngaa vu alam dahis rë.

⁸ Om hil adok vu alam nebë sënë megegin sir nivesa, in hil los sir nehebë lok ti in huk gagék-anon-yi.

Diotrepes Nevong Paya

⁹ Sa kevu gagék ti yök vu Kerisi-yi-alam saga wirek, rëk Diotrepes nevongin bë natu alaj, lob su bë nenga vu he gagék rë.

¹⁰ Om nabë senök vu ham, og mëm sëk nanér yi ngaa sën nevong lo rangah vu ham. Netanë gagék kuungsën nipaya paya rak he. Lob su nevong sënë mu rë, gak nevong nebë sënë gesu neko hil arid sën Kerisi-yi-alam lo deneya ben menegin sir ving rë. Lob neggerin Kerisi-yi-alam vahi ving, bë su degekö sir vahi sën deneyök vatëvek aga dok na hir beggang, genetii sir ya in dub.

Demetrius Nevong Nivesa

¹¹ Oo sa mehö-e! Su gesepa dok ngaa nipaya nabë saga. Gak gesepa dok ngaa nivesa. Mehöti sën gevong ngaa nivesa lo, og Anutu yi mehö yi. Gak mehö sën nevong ngaa nipaya lo, og mehö saga su rak Anutu ni rë.

¹² Demetrius og alam pin denekö arë rak, lob Anutu yi gagék anon vong barë böp rak ving. Gehe nehaço arë rak ving, log gerak ni bë he nanér gagék og he nanér yönö.

Gagek Hus

¹³ Sa bë kevu gagék ngahisekë vu hong, rëk mu sa kwağ nevo bë su yoh vu bë sa kevu jak bël veriik dok kapiya rë.

¹⁴⁻¹⁵ Gak sa hevongin bë senök pevis balu mëm medo dok ti bebengwëng. Ayom gëp revuh. Hil alam kwaj nevo hong medenenér.

Log genanér sayeg vu sa mehö lo nabë sa kwağ nevo sir menanér.

Kapiya Sën Yut Kevu Vu Kerisi-yi-alam

¹ Sa Yut, sën Yesu Kerisi yi hur sa, geYakobus ari sa. Lom sa ķevu ķapiya sënē yök vu ham sën hil Amad Anutu ggooin ham rak bahë neving ham benegin ham nivesa in Yesu Kerisi yi alam ham lo.

² Sa bë Anutu kwa paya in ham rot megevong beham ayomin gëp revuh, bahë geving ham pangsen.

Yut Nér Gagek Rak Alam Sën Bë Dekevoh Bengö Nivesa Na Lo

³ Sa mehö lo-e, sahëg neving ham, om sa bë ķevu ķapiya ti nök vu ham menanér gagek la jaķ sén Anutu neko hil pin lok ti yom vu yi lo. Rëk ma gesa halé bë huk neggëp vu sa bë sa ķevu gagek ngwë vu ham nabë: Anutu-yi-alam hil, behil hako Bengö Nivesa vorot. Rëk alam vahi bë dedahun na, om sën sa bë nanér vu ham nabë ham nimin wëek, beham gwedu sir nah, in gagek pin sën hil nehevong ving agi bare niwëek.

⁴ In alam vahi devun sir medelok yam ving ham geham su nerak nij rë. In Anutu-yi-alam dekevu gagek rak sir wirek meneggëp vorot bë alam nebë sënē rëk deberup, beham lë ggovek ya. Log gagek sagi nér bë rëk degeko nyëvewen berék malaj nama. In nij nelélin Anutu medenepekwë yi gagek semusën sën nevo vu hil nyëmasën lo, medenenér nebë hil ayoh vu bë gevong baggëb jeggin jeggin, gegagek rëk nama. Log deneruu demij vu hil alad perurek timu sën hil Mehöböp Yesu Kerisi lo.

⁵ Wirek Mehöböp ko alam Israel vér in dob Ejep gedeneyom, lok nahub rë lob sis alam sën su ayoj neya timu vu yi rë lo bedediik. Sagı ham rak ni, rëk sa bë bër ham kwamin gökin.

⁶ Log sa bë bër ham kwamin jak angér lo geving rë. Wirek og denedo nivesa lok hir huk muginsën, rëk ma gedevuu hir nyëg ya gedevongin bë degeko sir jak. Lob Anutu duu sir rak sëng sën gëp degwata los degwata lo, betung sir lok ya denedo malaķenu nipaya medeneigin Anutu yi buk böpata sën seggi alam pin hir gagek lo.

⁷ Log wirek og alam Sodom los Gomora, galam beggang böp vahi sën denedo dus vu sir lo, og yiķ denevong ngaa nipaya nebë saga ving. Malaj nesepa baggëb gedenevong ngaa nipaya nimumsën-yi ving maluh los avëh vahi jeggin jeggin. Nebë sënē lob Anutu vo nyëvewen vu sir bedenedo lok nengwah sën su nekul ya rë lo degwata los degwata. Lob ngaa sënē tato vu hil in bë hil agöneng in gehil su tamuin sir.

⁸ Rëk mu alam vahi sën senér gwëbeng bë devun sir lok ham vuheng lo, og yiķ denevong nebë sënē ving. Vong bë deneggëp medenepesep, om sën yō denetetuhin sir bë Anutu su rëk bo dok nah nyëvewen vu sir rë, lom denevong rii rak navij rak ngaa sën su yoh vu rë lo. Log su denebë nengaj vu hil Mehöböp yi gagek rë, log denenér gagek pelësën rak angér sën niwëek los arëj böp lo ving.

⁹ Rëk sagak su yoh vu rë. In wirek og angér yusekë Mikael luho Satan denenér sir bedeggök sir in Moses navi bë ngwë tena geko. Rëk mu Mikael su ko yi rak nebë sënē menér gagek pelësën rak Satan rë, gaķ yiķ dahun yi menér bë, “Mehöböp yō rëk bo gagek jaķ hong!”

¹⁰ Rëk mu alam vahi sën senér lo, og denenér gagek nipaya rak ngaa pin sën su denerak degwa ni rë lo. Gaķ ngaa sën denevong lo, og denesepa lok ngaa sën navij nevongin lo nebë sën böök los anöö denevong lo, lob ngaa sënē rëk basap sir bemalaj nama.

¹¹ Om gëp in sir, in denesepa lok Kain vaha, log yik deneserög pevis in bë degevong ngaa nipaya nabë sën Balaam nevong wirek bemala anon in ķupek lo. Log denevong ngaa sevök sevök vu Anutu nebë sën wirek Kora nevong lo, om rëk malaj nama yönö rot.

¹² Log sën ham nedo revuh ti menevong nos bëp ahëvingsën-yi lo, og alam sagi deneluk yök ving besir nebë saap sën neggëp vunsën lok loo ayo beneveröp yağ lo. In malaj anon in nos mu medeneyam, besir nebë anöö bekwaj nevo sir mu. Alam sagi og sir nebë beggob sën sang neko sir beneko lok lok lo, rëk mu hob su lok nedo meneto rë gema. Gesir nebë aperek maluh sën su denesis anoj lok hir buk rë lo. Aperek nebë sënë og vong bë dediik beron luu, in ngwë sën su denesis anoj rë lo, log ngwë sën hil navuv sir ya los degwaj lo.

¹³ Log sir nebë loo. Denevong ngaa niumsën bekebu rak sir nebë loo nyë kos sën nesis bëpata beverup neggërin loo rot lo. Gesir nebë betuheng sën detök vu yagek meto malaj nema gesu denejëh rak hil rë lo. Om alam nijpaya saga na demedo nyëg malaķenu degwata los degwata nabë saga.

Alam Nebë Sënë Rëk Degeko Ngaa Nipaya Nyëvewen

¹⁴ In Enok sën yi degwa vu Adam beverup yi netu nemadvahi-bevidek-luu lo tu mehö-nenér-ǵagek-rangahsën nyëdahis menér ǵagek rak alam sagi bë, “Ham gwengo rë! Mehöbëp losho yi alam vabuung mehömehö rëk denam

¹⁵ in degengo mehönon pin hir ǵagek bemëm bo nyëvewen gelek alam nij paya dok nah ngaa nipaya pin sën denevong lo, gevü alam sën nij nelëlin yi lo. Log rëk bo nyëvewen dok nah hir ǵagek pelësën sën denenér rak yi lo geving.”

¹⁶ In alam sagi og denenér ǵagek yah nenga rak alam, log ahëj nipaya in ngaa pin sën netök vu sir lo. Log denesepa lok ngaa pin sën malaj anon in lo. Log denevong tavek beyö denevengwëng jeggin jeggin medeneko sir rak bë sir alam bëp. Log denevong ǵagek jeji jeji vu mehö ngwë in bë dedok vu sir jak ngaa vahi.

Ham Ngo Gwevong Geving Bemedo

¹⁷ Rëk mu sa mehö lo-e. Ham ngo kwamin bo hil Mehöbëp Yesu Kerisi yi sinarë lo hir ǵagek sën denenér wirek lo rë.

¹⁸ Denenér bë, “Dok sën nabë Buk-tamusën dus jak lo, og mehö la rëk deberup medenanöp jak alam sën denesepa lo Anutu lo. Alam sagi rëk desepa dok ngaa nipaya pin sën malaj anon in lo mu.”

¹⁹ Alam sagi rëk dejak ngaa-dob-yi ni mu, gAnon Vabuung su rëk medo geving sir rë, lob degevong in nabë begö berup beKerisi-yi-alam debasuh sir.

²⁰ Rëk mu ham sën sa mehö ham lo, ham nevong ving Anutu yi ǵagek vabuung vorot. Om ham najom ahon bekwamin bo jak buk in ham nimin wëek jak. Log Anon Vabuung tatekin ham kwamin beham medo najom jak los niwëek.

²¹ Ham su gwetah ham in Anutu sën ahë neving ham lo. Geham gwegin hil Mehöbëp Yesu Kerisi in kwa vongin ham, om rëk gevong beham medo malamin-tumsën degwata los degwata.

²² Log nabë alam nij paya saga hir ǵagek gevong balam vahi kwaj na luu, og ham tatekin ǵagek anon vu sir.

²³ Log vong bë alam vahi denedo lok nengwah, om ham gwetah sir vër pevis. Log alam vahi og ham dok vu sir. Rëk mu ham gwegin ham nivesa begöneng in hir ngaa nipaya bemedo ading in. In rëk jikin ham geving, in saga nebë tob ningöhek.

Hil Ahëd Nivesa Vu Anutu

²⁴ Anutu yoh vu bë gegin ham nivesa beham su rëk bës rë, gaķ yoh vu bë geķo ham nah medo geving yi sën mehō niwëēk los ġayeheng lo. Yō yoh vu bë rëk gevong bengaa nipaya su gëp vu ham rë, gaķ ham rëk medo geving yi los ahëmin nivesa rot.

²⁵ Anutu yiķ perurek timu sën lo neko hil yom vu yi rak ngaa sën hil Mehöböp Yesu Kerisi vong lo, om hil gaķo arë jaķ na vavunë rot menanër nabë yi Mehō niwëēk los ġayeheng, getu ngaa pin ala. Yō nedo nebë sënë wirek, gegwëbeng, gerëk medo vu Buk-tamusën geving, degwata los degwata. Yōnon.

Gagek Sën Kerisi Tato Vu Jon Nebë Pesepsën

¹ Wirek gagek sënë yö neggëp vunsën, lok mëm Anutu tato yam rangah vu Yesu in bë tato vu yi hur lo nabë: Ngaa nabë sënë vongin anon jak pevis. Lob vong yi angér yam vu sa Jon sën yi hur sa, benér gagek vu sa.

² Lob sa Jon, sa halë ngaa pin sënë bekèvu, lob senér rangah bë Anutu yi gagek los gagek sën Yesu Kerisi nér rangah lo yönö.

³ Gagek sënë netatekin ngaa pin sën rëk anon jak vu tamusën lo. Om nabë mehöti natevin og rëk kwa vesa. Log alam sën degengo lo, nabë degebë nengaj vu medesepa dok, og rëk kwaj vesa geving in buk dus rak.

Jon Kevu Gagek Ya Vu Kerisi-yi-alam Yu Nemadvahi-bevidek-luu

⁴ Sa Jon ķevu gagek sënë yök vu Kerisi-yi-alam ham yu nemadvahi-bevidek-luu sën ham nedo ggëp distrik Asia* aga. Anutu sën nedo gwëbeng, geyö nedo vu nyédahis, geyö rëk nam vu tamusën lo, losho yi ngaahur nivesa nemadvahi-bevidek-luu sën denare dus vu sëa-los-arë lo, degevong semusemu los degevong beham ayomin gëp revuh.

⁵ Log Yesu Kerisi mehö sën nenér Anutu yi gagek rangah niröp lo gevong semusemu los gevong beham ayomin gëp revuh nabë saga geving. Yik yi sënë sën kedi rak mugin vu bedub tu hil arid aguu lo. Lob tu mehö-los-bengö bëpata benegin alam-los-bengöj pin vu dob sënë. Yö ahë neving hil, lob ripek hil ngaa nipaya pin ya rak nikök.

⁶ Vong behil atu Ama Anutu yi alam los yi alam sën nehaço seriveng lo, in bë hil gevong huk vu yi. Om hil ǵako arë jak na vavunë rot, geniwëek gëp vu yi degwata los degwata. Yönon.

⁷ Ham gwengo rë! Rëk nam los beggob,
lob mehönon pin mëm yö rëk degelë jak malaj.
Alam sën degelu yi rak kele los detul brëm ya yi lo,
og rëk degelë yi geving.

Lob mehönon pin vu dob rëk deketul newaj
gedengu rot in yi.

Ëë-ë, sënë rëk anon jak yönö rot.

⁸ In Mehöbëp Anutu nér bë, “Yik sengo hevong bengaa pin anon rak vu muginsën, log sek semu ngaa pin benivesa jak vu tamusën.” Yik yi sënë sën yö nedo vu gwëbeng, geyö nedo vu nyédahis, gerék nam vu tamusën lo. Nér nebë sënë, in niwëek pin neggëp vu yi.

Jon Lë Yesu Rak Mala

⁹ Sa Jon sën ham arimin sa, in Yesu yi alam sa ving ham lo. Sa nehaço maggin ving ham, lob setu Anutu yi alam ving ham. Lob hil pin nare niwëek lok ti benekerë maggin. Senér Anutu yi gagek rangah, log senér Yesu yi Bengö Nivesa rangah ving. Senér nebë sënë, lob deruuk sa bedevong beseyam nado kedu loo vuheng sën Patmos agi.

¹⁰ Lob lok Mehöbëp yi buk sën Soda lo, lob Anon Vabuung yam ggërin sa rot. Lob sa hangò mehöti aye yam niwëek ggëp sa demig nebë sën avuuk ti,

¹¹ benér bë, “Ngaa pin sën gelë agi, og gekwevu dok na կapiya begwevong na vu Kerisi-yi-alam yu nemadvahi-bevidek-luu. Gwevong na vu Epesus, gena vu Smurna ga, na vu Pergamum ga, na vu Tuatira ga, na vu Sardis ga, na vu Piladelpia ga, na vu Laodisea.”

¹² Lob sehërin yah in bë galë mehö sën nenér gagek vu sa agi, lok tum sa halë ram sën desemu rak goor lo nemadvahi-bevidek-luu medo netum.

¹³ Lob sa halë mehöti nare lok ram saga vuheng atov. Ni nebë Mehönon Nalu, geröp tob adingsekë beggérin vaha, log vakü kabi goor lok newa.

¹⁴ Log yu og yu viis yö ni veroo rot nebë ahök niviis, genebë beggob veroo, log mala gahis netum nebë nengwah leleksën.

¹⁵ Log vaha nepelbin nebë braas, lob malangeri benikäpiik rot. Log sa hangó aye nebë lubek bögata dedun.

¹⁶ Nejom betuheng nemadvahi-bevidek-luu lok nema vesa. Gepaëp-yu-anil nevu vahi vahi ti, benevu rot bebare nesoo lok avi. Log mala netum nebë sën hes netum niwëek rot lo.

¹⁷ Sa halë yi, lob sediik besevës beheto nahëp lok vaha nebë sën heljëng ti. Lok bë nema vesa rak sa genér bë, "Su gegöneng! Sa mehö muginsën los mehö tamusën yönörot.

¹⁸ Sa nado malag-tumsën. Wirek sediik, rëk gwelë! Gwëbeng sa nado malag-tumsën degwata los degwata. Lob kii diiksën-yi los Nyëg-Nipaya-yi neggëp vu sa besetu ala menehegin.

¹⁹ Om kwevu ngaa pin sën gelë ggovek lo, los ngaa sën genelë gwëbeng agi, gengaa sën vongin berup agi geving.

²⁰ Gelë betuheng nemadvahi-bevidek-luu sën nedo lok sa nemag vesa lo, los gelë ram goor nemadvahi-bevidek-luu sagi, og sënëk tahutahu mu bedegwa nebë sënë: Betuheng nemadvahi-bevidek-luu sënë tahu Kerisi-yi-alam yu nemadvahi-bevidek-luu hir angër. Log ram nemadvahi-bevidek-luu sënë, og yik tahu Kerisi-yi-alam yu nemadvahi-bevidek-luu."

2

Yesu Nër Gagek Rak Kerisi-yi-alam Vu Epesus

¹ "Log kwevu gagek na vu Kerisi-yi-alam sën denedo Epesus agu hir angër nabë:

Mehö sën nejom betuheng nemadvahi-bevidek-luu lok nema vesa, gevare neyoh ram goor nemadvahi-bevidek-luu vuheng atov agi lo, vong gagek sënë yön vu hong bë:

² Serak aggata pin sën genesepa lok lo ni. Geserak hong huk niwëek sën genevong vu sa lo ni. Geserak ni bë nim wëek bekwerë vanë los kwam vesa, genim nelëlin alam nij paya. Log alam vahi denér vu hong bë, 'He alam sinarë ving', rëk mu sir sagak su sinarë yön rë. Rëk ngo geseggi hir gagek begetök rak hir ngaa sën denevong lo degwa bë sir alam tetuhinsën mu.

³ Alam denelë bë genesepa lok sa arëg, lob denevong paya vu hong. Rëk mu ngo genare niwëek begenekwerë maggin gesu nim tebö nerak rë. Besënëk serak ni.

⁴ Rëk mu sa gagek ti neggëp rak hong nebë: Wirek sën nahën genevong ving mewis lo, og ahëm neving sa pangsen, gaķ gwëbeng og ma!

⁵ Wirek og genevong ngaa nivesa, rëk gevuu aggata saga ya gegeya gevës. Om kwam bo nah aggata sën genevong wirek lo begegwërin hong, log gwevong ngaa nabë sën gevong muginsën lo. Gaķ nabë su gegwërin hong rë genama, og sëk natök nök vu hong besebo hong ram vë.

⁶ Rëk mu huk nivesa ti sënë nahën neggëp vu hong: Genelë Nikolas yi alam hir ngaa nipaya sën denesepa lok lo paya. Lob yik sa nehalë hir aggata saga paya ving nebë saga.

⁷ Nebë saga, om nabë mehöti nenga neggëp, og gengo gagek sën Anon Vabuung nér vu Kerisi-yi-alam lo megero! Mehöti sën kesuu ngaa maggin los ngaa nipaya pin lo, og sëk ngogekin yi bega kele sën gevong behil medo malad-tumsën lo anon. Kele sën nare lok Anutu yi huk anon lo."

Yesu Nér Gagek Rak Kerisi-yi-alam Vu Smurna

8 “Log kwevu gagek na vu Kerisi-yi-alam vu Smurna hir angér nabë:

Mehö muginsën los mehö tamusën sën diik wirek rék gwëbeng nedo mala-tumsën ggökin lo vong gagek sënë yök vu hong bë:

9 Serak maggin los nivanë sën netök vu hong lo ni, beseraq ni ving bë devasap höm ngaa-dob-yi rot gegenedo paya yönö. Rék mu hong ngaa-yagek-yi ngahisekë neggpé! Log serak gagek sën alam la denenér pelë rak hong lo ni. Alam sënë denenér sir bë sir degwa vu Yuda. Rék mu su degwaj vu Yuda yönö rë, gak Satan yö yi alam sir.

10 Nahub teka rë, lok ham rék gweko vanë, rék mu ham su newamin jak in ngaa saga. Ham gwengo rë! Satan rék naduu ham la na karabus in seggi ham. Lob ham rék gweko maggin los vanë noh vu buk nemadluho. Rék mu ngo gwevong geving rot, bena berup dok buk sën genadiik lo, lob mém sëk gevong madub nivesa vu hong. Madub saga og yi k sën gemedo malam-tumsën degwata lo.

11 Nebë saga, om nabë mehöti nenga neggpé, og genço gagek sën Anon Vabuung nér vu Kerisi-yi-alam agi! Nabë mehöti kesuu ngaa maggin los ngaa nipaya pin, og diiksën sën netu luu lo su rék natök vu yi rë, gak rék nama verök yi!”

Yesu Nér Gagek Rak Kerisi-yi-alam Vu Pergamum

12 “Log kwevu gagek na vu Kerisi-yi-alam sën denedo Pergamum agu hir angér nabë:

Mehö sën paëp-yu-anil benevu malangeri genevu vahi vahi bevare nesoo lok avi lo, vong gagek sënë yök vu hong bë:

13 Seraq hong nyög ni bë Satan tu mehö-los-bengö benevong yi huk lok. Rék genejom sarég ahon niwëek gayom neyam timu vu sa, gesu genelah sarég vun rë. Yönö, wirek og Antipas nenér sa gagek rangah benedo ving ham. Yo nesepa lok sayeg yönö rot. Lob desis yi mediik lok hong nyög sën Satan tu mehö-los-bengö benevong yi huk lok lo. Log lok buk sënë ving, og su gelah sarég vun rë.

14 Rék mu sa gagek la neggpé rak hong bë: Hong mehö la vu Pergamum denejom Balaam yi aggata ahon niwëek. Balaam yi aggata lo nebë sënë: Tato aggata-tetuhinsën-yi vu Balak in bë tetuhin alam Israel begevong bengaa nipaya kepë sir. Lob Balak vong balam Israel degga reggu sën alam vahi denesis medetung tu seriveng vu anutu-kuungsën lo, gevong bedenevong baggëb ving.

15 Log yi k hong alam la ving denejom Nikolas yi alam hir gagek nipaya ahon niwëek rot.

16 Om gegwérin hong. Gak nabë nama, og teka rék sa hevongin nök vu hong begevong begö vu alam nijpaya saga jak paëp-yu-anil sën vare nesoo lok savig agi.

17 Om nabë mehöti nenga neggpé, og genço gagek sën Anon Vabuung nér vu Kerisi-yi-alam agi megero! Nabë mehöti kesuu ngaa maggin los ngaa nipaya pin, og sëk bo nos-yagek-yi sën nahën neggpé vunsën gwëbeng agi vu yi, log sebo gelöng veroo ti vu yi. Sa kevu ggev mewis rak gelöng sënë, lob mehö ngwë su rék jak ggev sënë ni rë. Gak yi k mehöti sën rék geko gelöng lo yö timu rék jak ni.”

Yesu Nér Gagek Rak Kerisi-yi-alam Vu Tuatira

18 “Log kwevu gagek na vu Kerisi-yi-alam vu Tuatira hir angér nabë:

Mehö sën mala gahis netum niwëek ata nebë nengwah leleksën, gevaha nebë braas beyö medo nepelibin lo vong gagek sënë yök vu hong bë:

19 Seraq ngaa pin sën genevong lo ni. Serak ni bë ahëm neving alam, log ayom neyam timu vu sa, gegenevong huk pin in bë dok vu mehönon. Serak ni bë genare niwëek in maggin pin sën netök vu hong lo. Serak aggata sën genesepa lok mugin lo ni bë nivesa. Log sën gwëbeng agi, og nivesa rak ya verök yi rot.

20 Rëk mu sa gagek sënë neggëp rak hong bë: Genevong bavëh ti nebë Yesebel nedo ving hong. Avëh sënë nenér bë yi avëh-nenér-gagek-rangahsën, rëk mu ma genetahu sa hur lo bë desepa dok baggëb, gedega reggu sën denetung netu seriveng vu anutu-kuungsën lo. Lob netetuhin sir rak ngaa nebë sënë.

21 Rëk sa hevongin bë gérin yi, om sën sa nehalë yi mu genedo buk la, rëk ma genilël bë su gérin yi begeruu demi vu yi baggëb sënë rë.

22 Om gwengo rë! Sëk gevong bavëh sënë navi gesang rot, log ni jak bëpata bëna megëp jak yi reek hus ading rot. Log maluh lo sën denevong baggëb vu yi lo, nabë su degérin sir bedegeruu demij vu ngaa sën avëh nevong lo rë, og sëk bo vanë bëpata los maggin vu sir.

23 Log sengis nalu lo medenadiik geving. Sëk gevong nabë sënë, lob mëm Kerisi-yi-alam pin rëk dejak ni nabë sa neseggi mehönon pin kwaj los ayoj menehero. Gedejak ni nabë sëk bo nyëvewen dok nah vu ham ti ti lo niröp noh vu ngaa sën ham nevong lo.

24 Rëk gwëbeng sa bë nanér vu ham Tuatira vahi sën ham su nesepa lok gagek nipaya agi rë lo nabë: Ham su nesepa lok rë geham su kwamin netök rak ngaa sën denenér bë Satan yi gagek vunsën los degwa lo rë, om sa su rëk gevong huk bëp ngwë vu ham rë.

25 Rëk ngaa nivesa pin sën ham nejom lo, og ham ngo najom ahon niwëek rot bëna berup dok buk sën sa natök nom lo.

26 Nabë mehöti kesuu ngaa maggin los ngaa nipaya pin, gesepa dok sa aggata rot bëna berup dok sën yi buk nama na lo, og sëk gevong arë bëp vu yi benatu alam-yu-ngwë alaj—

27 ‘Lob rëk najom aën dus ti begegin sir jak

nabë sën mehöti sis dëg sogek lob puvin teka teka.’

Huk sën sevo vu yi agi, og yïk nebë huk sën Amaq vo vu sa in bë sa geigin mehönon lo.

28 Lob sëk bo betuheng Majelëe vu yi,

29 om nabë mehöti nenga neggëp, og gengo gagek sën Anon Vabuung nér vu Kerisi-yi-alam agi megero!’

3

Yesu Nér Gagek Rak Kerisi-yi-alam Vu Sardis

1 “Log kwevu gagek na vu Kerisi-yi-alam sën denedo Sardis agu hir angër nabë:

Mehö sën ko Anutu yi ngaahur nivesa nemadvahi-bevidek-luu, gejom betuheng nemadvahi-bevidek-luu lok nema lo vong gagek sënë yön vu hong bë: Serak ngaa pin sën genevong lo ni. Denenér hong bë: ‘Kerisi-yi-alam yu ti sënë nedo mala-tumsën’, rëk ma gegetu heljëng rak.

2 Om kwedi jak bemalam natum! Hong aggata pin sën nahën neggëp bevongin nadiiik na lo, og gebo gadu dok. In ngaa pin sën genevong lo, og sa su halë ti meneggëp niröp rot vu sa Anutu mala rë.

3 Wirek gengo Bengö Nivesa sënë, lob geko yön vu hong ggovek ya los kwam vesa. Om kwam bo nah gökin megenajom gagek saga ahon begegwërin hong. Nabë su kwedi malam natum rë, og sa hevongin natök nök vu hong

nabë alam sën deneyök hodek lo, log hong rëk dugin buk sën sëk natök nök vu hong lo.

⁴ Rëk mu hong alam Sardis la, og yö denahën denedo gesu denevong behir tob ningöhek nerak rë. Om sir sënë rëk dejöp tob veroo mewis behe los ana dok ti, in sir alam yohvu.

⁵ Nabë mehöti kesuu ngaa maggin los ngaa nipaya pin, og sëk jöp tob veroo nabë sënë dok yi, log sa su rëk jesöö arë na dok kapiya-mala-tumsen-yi rë. Gaç sëk nanér arë rangah jak Amag losho yi angër lo malaj.

⁶ Om nabë mehöti nenga neggp, og gengo gagek sën Anon Vabuung nér vu Kerisi-yi-alam agi megero!"

Yesu Nér Gagek Rak Kerisi-yi-alam Vu Piladelpia

⁷ "Log kwevu gagek na vu Kerisi-yi-alam vu Piladelpia hir angër nabë:

Mehö vabuung sogek, sën nevong yoh vu yi gagek besu netetuhin rë lo, negin Davit yi kii sën Yerusalem mewis yi lo. Lob netahinin reping, gemehöti su yoh vu bë behii nah rë. Log nevehii reping, lob mehöti su yoh vu bë tahinin gökin rë. Mehö sënë vong gagek yok vu hong bë:

⁸ Seraç ngaa pin sën genevong lo ni. Om gwelë rë. Sa hebë veluung avi meggip netök lok malam, lob mehöti su yoh vu bë rëk behii nah rë. Seraç ni bë nim wëek teka mu, rëk genesepa lok sa gagek, gesu genelah sarëg vun rë.

⁹ Log geraç alam sën Satan yi alam sir agi nij bë denenér sir bë sirek alam Yuda. Rëk mu ma! Sir su Yuda rë. Gaç sir alam gagek tetuhinsen. Om gwengo rë! Sëk gevong balam saga nam depetev medegip dok malam, log dejak ni nabë sahëg neving hong.

¹⁰ Ngo genesepa lok sa gagek, lob ngo genare niwëek in ngaa maggin pin sën netök vu hong lo. Nebë saga, om sengo rëk malagin hong rot, lob seggisën sën rëk berup beseggi alam pin noh vu dob pin lo su rëk natök vu hong rë.

¹¹ Sëk natök nök vu hong pevis. Om ngaa sën gecko vorot lo, og ngo pasang genapiik vu niwëek. In tum rëk degecko hong madub-kesuusen-yi vër medebo vu mehö ngwë.

¹² Nabë mehöti kesuu ngaa maggin los ngaa nipaya pin, og sëk barah yi nabë mudeng in gadu sa Anutu yi dub vabuung ahon. Lob su rëk gevuu dub vabuung gegeto menah dobnë gökin rë. Gaç rëk nama verök yi. Sëk kevu sa Anutu arë jak yi, los sa kevu sa Anutu yi nyëg arë jak yi. Nyëg böp sagi og yik Yerusalem mewis sën sa Anutu rëk gevong megevuu yaçek geduk nam lo. Log sëk kevu sengo arëg mewis jak yi geving.

¹³ Om nabë mehöti nenga neggp, og gengo gagek sën Anon Vabuung nér vu Kerisi-yi-alam agi megero!"

Yesu Nér Gagek Rak Kerisi-yi-alam Vu Laodisea

¹⁴ "Log kwevu gagek na vu Kerisi-yi-alam vu Laodisea hir angër nabë:

Mehö gagek anon degwa sën nenér Anutu yi gagek pin niröp los nenér gagek yönö mu yoh vu buk pin lo vong gagek sënë yok vu hong. Ngaa pin sën Anutu tung lo degwa yi, benér bë:

¹⁵ Seraç ngaa pin sën genevong lo ni. Seraç nim bë su ayom nikul* rë, gesu ayom nikerus rë. Gaç bë mëm ngo gemedo nikul ma gemedo nikerus los dahis og mëm!

¹⁶ Rëk ma gegenedo vuheng atov, geyik ayom nikerus mahen teka mu. Gaç su ayom nikerus rot rë, gesu ayom nikul rot rë. Om sëk namutek hong nom in avig.

* **3:15:** Sën nér bë ayoj su nikul gesu nikerus rë lo, og nér bë su denelëein Kerisi ya yönö rë, gesu denepiik vu yi yönö rë, gaç denedo vuheng atov.

¹⁷ Log genenér nebë sënë, ‘Sa monë ngahisekë, gesa ngaa ngaa ngahisekë nedo. Sa su narak vu in ngaa ti rë.’ Rék mu ma, gegenedo paya verök yi, beyoh vu bë alam kwaj paya in hong. Gerak vu in ngaanon rot, gemalam kenod, gegenedo ahäm töksën, gengo genedo dug dug in hong.

¹⁸ Nebë saga, om sebo kwa sënë vu hong: Mał mäm gebago goor sën nengwah gga lob tu mewis bemalangeri rak lo vu sa, lob mäm rëk gegorek ngaanon-yagek-yi. Log gebago tob veroo vu sa in kwebu navim jak, in su ahäm natök vu alam benim namum. Gegebago marasin vu sa in gwetung dok malam, in malam natum begwelé nyëg.

¹⁹ Nabë sahëg neving alam, og sa navo gagek rak sir benesesor hir aggata. Om kwam bo hong begegwérin hong yönö.

²⁰ Gwelë! Sa nare bayeg nerak genavosek, om nabë mehöti gengo sayeg betatekin ayo, og sëk dok na vu yi bemedo geving yi. Lob sëk ga nos geving yi, gega nos geving sa.

²¹ Nabë mehöti kesuu ngaa maggin los ngaa nipaya pin, og sëk ngogekin yi bemedo geving sa jak sa sëa-los-arë, nabë sën sa kesuu ngaa maggin los ngaa nipaya pin wirek, lob sa nado ving Amag rak yi sëa-los-arë agi.

²² Om nabë mehöti nenga neggp, og gengo gagek sën Anon Vabuung nér vu Kerisi-yi-alam agi megero!”

4

Denedudek Vu Anutu Vu Yagek

¹ Sënë ggovek, log sa halë veluung avi ti ggëp netök vu yagek. Lob mehöti sën sa hango aye wirek nebë avuuķ nesu lo nér vu sa ggökin bë, “Gejak nam vavunë sënë rë, lok mäm sëk tato ngaa pin sën rëk natök nam vu tamusën lo vu hong.”

² Lob Anon Vabuung verup ggërin sa niwëek avuti, lob sa halë sëa-los-arë ti nedo yagek, lob Mehö lo rak nedo sëa sënë.

³ Sa halë Mehö sën nedo rak sëa agi ni nebë gelöng sekwahek veroo malangeri los gelöng kök rubi, log marubggii ti varah tetup lok yi sëa, lob sa halë gemedo nepelibin nebë gelöng nimewis emeral.

⁴ Log sëa-los-arë mehödahis-bevidek-lubeluu nedo tetup lok sëa-los-arë böp sënë, lob alam ggev mehödahis-bevidek-lubeluu rak denedo sëa sagi. Ggev lo sënë deröp tob veroo, gedetung madub goor rak yuj.

⁵ Davës nevér rak sëa-los-arë sënë menejëh ya, log dedun nerak, gevakuvek netetap. Log detaggi dee nemadvahi-bevidek-luu mevare denetum lok sëa sënë mala. Nengwah sënë og yiķ Anutu yi ngaahur nivesa nemadvahi-bevidek-luu.

⁶ Log ngaa ti nebë loo benedo lok sëa-los-arë sënë mala. Ni nebë garas malangeri soğek sën denenér arë nebë kristel lo bemala rangah rot.

Log ngaa lubeluu denedo malaj-tumsën medenedo lok vu heng, lob detetup lok sëa-los-arë sënë medenare, gemalaj gahis ngahisekë vunin malaj los yuj gemu.

⁷ Ngaa sën nedo mala-tumsën netu muginsën ni nebë reggu böp layon. Log ngaa sën netu luu ni nebë burmakau maluh böp ti. Log ngaa sën netu lõõ mala nebë mehönon. Log ngaa netu lubeluu ni nebë tug böpata sën nevëeng vavunë lo.

⁸ Ngaa lubeluu sën denedo malaj vesa lo banisej nemadvahi bevidek ti ti yoh vu sir. Log malaj gahis ngahisekë nedo ggërin anoj pin gebanisej pin ving. Lob denevong rare buk gerangah bë:

“Niwëek pin neggp vu Mehöböp Anutu. Yi mehö vabuung, yi mehö vabuung, yi mehö vabuung. Yö nedo wirek, benedo gwëbeng, gerék nam.”

Gesu denesewah rë.

⁹ Ngaa la sën denedo malaj-tumsën agi, denenér Mehö sën nedo rak sëa-los-arë benedo mala-tumsën degwata los degwata lo rangah. Log deneko arë rak, gedenepisek in yi, gayoj netee yi vu yi. Log yoh vu buk, og yiğ ngaa lubeluu sën denedo malaj-tumsën agi denevong raro nebë sënë.

¹⁰ Lob alam ggev mehödahis-bevidek-lubeluu sën denepetev medeneggëp lok Mehö sën nedo rak sëa lo mala medeneko yi rak. In Mehö sënë nedo degwata los degwata.

¹¹ Log denetë hir madub goor ya meto nedo lok mala, gedenenér bë:
“Oo Mehöbög, he Anutu hong.

Geyoh vu rot bë alam pin denanér nim wëæk rangah,
 los degeko arëm jak,
 gedegurek nim wëæk babu.

In ngo getung ngaa pin.

Ngo getung ngaa yoh vu kwam,
 lob anon rak,
 lob ngaa pin sagi nedo rot begwëbeng.”

5

Jon Lë Kapiya Ti Sën Dejegwi Rak Kele Niķegwi Bemir Rot*

¹ Log sa halë Mehö sën nedo rak sëa-los-arë lo jom kapiya ti lok nema vesa, begaġek neggëp rak vahi vahi. Log devevir bedemir rak kele niķegwi* lok len nemadvahi-bevidek-luu, bekanak rak neggëp kele niķegwi*.

² Log sa halë angër los niwëæk ti genetahi böpata bë, “Mehö re yö nivesa rot, beyoh vu bë napuvin kele niķegwi* in kapiya sën agi gegepuh-a?”

³ Rëk mehö ti su nivesa menedo yagek, ma nedo dob, ma nedo dob gebinë, in bë geppuh kapiya sënë benatevin rë.

⁴ Sa halë gesu detök vu mehöti beyoh vu bë geppuh kapiya sënë genatevin rë. Lob sayog maggin besesu rot.

⁵ Rëk ggev ti nér vu sa bë, “Su gengu! Gaķ gwengo rë! Reggu böp layon sën yi degwa vu Yuda geverup lok Davit-yi-mewis nebë sën megen neggol lok kele degwa lo nedo. Mehöti sënë kesuu Satan los ngaa dob yi pin. Om yi sënë yoh vu bë rëk napuvin kele niķegwi* nemadvahi-bevidek-luu sagi na in kapiya sënë gegepuh.”

Jon Lë Sipsip Nalu

⁶ Log sa halë Sipsip Nalu ti nare, rëk ni nebë sën desis mediik tu seriveng. Nare lok sëa-los-arë sënë gengaa lubeluu sën denedo malaj-tumsën agi losho alam ggev lo vuheng atov. Vis nemadvahi-bevidek-luu, gemala gahis nemadvahi-bevidek-luu. Mala gahis sagi og yiğ Anutu yi ngaahur nivesa nemadvahi-bevidek-luu sën Anutu vong sir ya meyoh vu dob pin lo.

⁷ Lob mëm Sipsip Nalu sënë ya meko kapiya sënë lok Mehö sën nedo rak sëa-los-arë lo nema vesa.

⁸ Ko kapiya sënë ggovek ya, log ngaa lubeluu sën denedo malaj-tumsën agi losho alam ggev mehödahis-bevidek-lubeluu sënë depetev medeneggëp lok Sipsip Nalu mala. Alam ggev pin deko ngaa-sengii-yi ni nebë gita, los ġabum goor yoh vu sir pin. Log kabang reggu nivesa pup ġabum pin ayoj. Yiğ sënëk Anutu-yi-alam hir jomraksën.

⁹ Log devong raro mewis ti nebë:
“Geyoh vu rot bë gweko kapiya
 begenanupuvin kele niķegwi* sën neggërin lo.
In desis hong megediik tu seriveng,

lob gebago mehönon yom vu Anutu rak nim kök.
 Yönon, gebago alam loķ mehönon degwaj pin,
 gelok ayej ti ti pin,
 gelok dob ti ti pin.

10 Gegevong bedetu hil Anutu-yi-alam-deneko-seriveng
 los detu yi alam-los-bengöj
 in denatu ala bedegegin dob.”

Deko Sipsip Nalu Arë Rak

11 Log sa malag yah nelë, lob sa hango angér ngahisekë rot ayej. Sir ngahisekë rot nebë sën andet milion (100,000,000) genghisekë rot rak neggëp mehömehö medenare tetup sëa-los-arë sënë gengaa la sën denedo malaj-tumsën lo los alam ggev.

12 Log devong raro bopata bë:
 “Sipsip Nalu sën desis mediik tu seriveng lo,
 yoh vu rot bë gecko arë bopata rot,
 gengaa nivesa vesa pin, gekwa nivesa, geniwëek bopata.
 Yi yö yoh vu rot bë mehönon pin degeko arë jak,
 gedenanér niwëek los arë bopata rangah,
 gedenapisek in yi.”

13 Log sa hango ngaa aggagga pin sën Anutu tung lo ayej rak ving. Ngaa sën denevëeng ggëp yagek babu lo, gengaa sën deneyoh dob lo, gengaa sën deneggevek dob gebinë lo, gengaa sën deneggëp loķ loo lo, bayej rak medenér bë:

“Mehö sën nedo rak sëa-los-arë lo luho Sipsip Nalu,
 hil gaço luho arëj jak na vavunë, barëj bop rot,
 genij kapiik los nij wëek gëp degwata los degwata!”

14 Log ngaa lubeluu sën denedo malaj-tumsën lo deyogekin bë, “Yönon!” Lob alam ggev depetev medeneggëp loķ luho malaj medeneko arëj rak.

6

Sipsip Nalu Puvin Kele Niķegwi Nemadvahi-bevidek-ti Vēr In Kapiya*

1 Log sa halë Sipsip nalu nejom kapiya sën kele niķegwi* nemadvahi-bevidek-luu jegwi ahon lo, lob puvin ti ya. Lob sa hango ngaa sën denedo malaj-tumsën lo ti vengwëng, lob aye vong bë vakuvek tetap, benér bë, “Genam!”

2 Log sa malag yah loķ pevis besa halë hoos veroo ti, lob mehöti sën rak nedo lo ko vasöl. Detung madub ti ni nebë madub sën denevong vu alam sën denevong begö medenekesuu lo rak yi. Log ya rak, lob vong begö mekesuu, lob yö arë in bë kesuu begö ngahisekë.

3 Log Sipsip Nalu puvin kele niķegwi* sën netu luu lo, lob sa hango ngaa sën denedo malaj-tumsën lo ngwë sën netu luu lo nér bë, “Genam!”

4 Lob hoos ngwë verup beniviis kök. Lob mehö sën rak nedo lo ko niwëek bopata rot in bë gecko mamer vēr in alam vu dob gedengis sir vewen vewen medenadiik. Nebë sënë om devo paēp-yu-anil bopata ti vu yi in bë gevong huk sënë.

5 Log Sipsip Nalu puvin kele niķegwi* ngwë sën netu lõö lo, lob sa hango ngaa sën denedo malaj-tumsën lo ti sën netu lõö lo nér bë, “Genam!” Lob sa malag yah loķ pevis besa halë hoos veriik ti. Lob mehö sën rak nedo lo ko ngaa veviisën sën hil galë maggin jak lo ti loķ nema.

6 Lob sa hango gagek ti yam loķ ngaa lubeluu sën denedo malaj-tumsën agi vu heng benér bë, “Gebago alam hir huk jak nos yö meris mu. Gwevong nos

wit* dëg mahen teka sën noh vu buk timu lo dok nah huk buk timu yi. Log gwevong nos barli* dëg mahen teka lõö mu dok nah huk buk timu yi. Rëk mu su gebasap wël* sën denevesi nos rak lo los wain!”

⁷ Log Sipsip Nalu puvin kele niķegwi* sën netu lubeluu lo, lob sa hanga ngaa sën denedo malaj-tumsën lo ti sën netu lubeluu lo nér bë, “Genam!”

⁸ Log sa malag yah, lob sa pevis behalë hoos nisangsang ti. Log mehö sën rak nedo lo arë nebë Diiksën. Lob Alam-diiksën-hir-nyég ketivin yi beneyam. Lob luho deko nij wëek bopata rot yoh vu bë debasuh alam vu dob na yu lubeluu bedengis yu ti. Luho rëk dengis sir jak begö medenadiik, gejak meyip, gejak niraksën aggagga, gejak reggu bemën aggagga.

⁹ Log Sipsip Nalu puvin kele niķegwi* sën netu nemadvahi lo, lok sa halë alam heljëng la anoj nedo Anutu yi jepö degwa. Alam sënë dejom Anutu yi gagek ahon niwëek wirek bedenenér rangah, lob alam sën denelë sir paya lo desis sir medediik.

¹⁰ Lob anoj sënë denér bopata ya bë, “Oo Mehöböp sën getu he alamin lo, genedo vabuung, gehong aggata pin niröp rot! Nangerek rëk mëm gwevong gagek vu mehönon pin sën denedo vu dob agi begebo dok nah he nimin kök vu sir-a?”

¹¹ Lok devo tob veroo ading lok yah sir ti ti, log denér vu sir bë, “Ham najom ham ahon bemedo dus teka geving rë. Gedengis ham vahi sën yik ham nevong huk timu lo los ham arimin sën Kerisi-yi-alam lo vahi geving nabë sën desis ham agi. Balam sën Anutu ggooin sir rak lo pin degovek na rë. Lok mëm Anutu rëk bo dok nah ham nimin kök.”

¹² Log Sipsip Nalu puvin kele niķegwi* sën netu nemadvahi-bevidek-ti lo, lob sa malag yah lok sa halë gejemapi bopata ggee rak dob. Log hes ggérin yi bemalakenu rak nebë sën tob veriik. Log kwev mala kök lok los dahis nebë hil nid kök.

¹³ Log betuheng vu yagek depelubin medeyam dob nebë sën sang neggee rak kele banon nerurin to lo.

¹⁴ Log yagek mala maya nebë sën devevir kanyë in denaduu na. Log kedu pin los kedu loo vuheng devuu bej gedesejun medeneya.

¹⁵ Log alam-los-bengöj vu dob los alam bop bop, galam-begö-yi alaj sën denegin sir lo, galam-los-bengöj ggoreksën, galam los nij wëek, galam pin sën alaj debago sir medetu hir ngaa meris lo, galam pin sën yö denegin sir lo, og sir pin devun sir medenedo lok waak jeggin jeggin vu dob gebinë, gedenedo lok pekë len lok kedu babuj.

¹⁶ Log denetahi vu kedu pin los gelöng bë, “Ham kwedub benam jak medo he begwërin he in Mehö sën rak nedo sëa-los-arë agu luho Sipsip Nalu, in luho ahëj sengën.

¹⁷ In luho hir buk bopata sën ahëj sengën medebo dok nah ngaa nipaya nyëvewen lo gwëbeng tök yam ggovek ya, lob re yoh vu bë bare mekesuu ngaa sënë?”

7

Anutu Yi Alam Israel 144,000 Rëk Demeda

¹ Ngaa pin sënë ggovek, log sa halë angër lubeluu denare lok dob nenga lubeluu, bebare denejom dob yi sang lubeluu ahon in bë su degevë dob, ma degevë loo, ma degevë kele rë.

* **6:6:** Nos mahen ti nebë padi los wit, rëk mu yö agga ngwë teka

² Log sa halë angër ngwë vu sën hes mala neverup lo meraķ meyam. Ko Anutu sën nedo mala-tumsën lo yi ƙanak sepa, log tahi ya niwëek vu angër lubeluu sën deko niwëek bōpata rot in debasap dob los loo lo bë,

³ “Ham su pevis megwevonḡ paya vu dob, ma loo gekele lu ngaa rë. Gak he gebë he Anutu yi ƙanak jak yi hur lo dabaj namugin rë, lok mëm ham gwevonḡ.”

⁴ Log sa hango alam sën deneko ƙanak rak dabaj lo bë sir 144,000 deyam vu alam Israel degwaj pin.

⁵ Sir 12,000 vu Yuda yi mewis,
log sir 12,000 vu Ruben yi mewis,
log sir 12,000 vu Gat yi mewis,
⁶ log 12,000 vu Aser yi mewis,
log sir 12,000 vu Naptali yi mewis,
log sir 12,000 vu Manase yi mewis,
⁷ log sir 12,000 vu Simeon yi mewis,
log 12,000 vu Levi* yi mewis,
log sir 12,000 vu Isakar yi mewis,
⁸ log 12,000 vu Sebulun yi mewis,
log sir 12,000 vu Yosep yi mewis,
log sir 12,000 vu Benyamin yi mewis.
Besir pin deko Anutu yi ƙanak rak dabaj.

Alam Yu Bōpata Rot Dejom Rak Vu Anutu

⁹ Ngaa pin sënë ggovek, log sa malag yah. Lob sa halë alam ngahisekë rot desupin sir medenedo, rëk mu mehöti su yoh vu bë natevin sir rë. Alam sënë deyam vu mehönon pin, gedeyam vu dob pin, gevü mehönon degwaj ti ti lo pin, gevü ayej agga ti ti lo pin. Beyam denare sëa-los-arë mala ggëp Sipsip Nalu mala. Deröp tob veroo adingsekë, gedeko ƙapah bëk ris lok nemaj,

¹⁰ gedereseeh rur bë:
“Hil ƙako Anutu sën nedo rak sëa-los-arë lo luho Sipsip Nalu arë jak.
In luho deko hil yom lob gwëbeng hil nado nivesa!”

¹¹ Log angër pin denare tetup sëa-los-arë los alam ggev losho ngaa lubeluu sën denedo malaj-tumsën lo ving. Lob depetev medeneggëp lok luho malaj bedebë dabaj rak dob gedeneko Anutu arë rak

¹² medenenér bë:
“Yönon rot!
Hil ƙako hil Anutu arë jak,
behil nanér niwëek los arë bōpata rangah!

Kwa nivesa pin neggëp vu yi,
lob hil kwad vesa vu yi behako arë rak!
Arë bōpata rot geyi Mehö niwëek ata,
gengaa pin sënë yö neggëp vu yi degwata los degwata!

Yönon rot!”

Alam Sën Hir Nivanë Maya Gwëbeng

¹³ Lob ggev ti lok tepék vu sa bë, “Alam sën deröp tob veroo agi mak sir re lo? Deyam vu tena?”

¹⁴ Lok senér yah vu yi nebë sënë bë, “Sa Mehöböp, sak dugin. Gak mu mëm hong mu ngo gerak ni.” Lok nér yom ggökin vu sa bë, “Alam sënë deko maggin los vanë bōpata rëk denare nij wëek, om deripek hir tob lok Sipsip Nalu nikök beveroo rak.

¹⁵ Nebë sënë,
om sën denare Anutu yi sëa-los-arë mala.

Lob denevong tavë vu yi buk gerangah lok yi dub vabuung.
 Gemehö sën nedo rak sëa-los-arë agi yö ti rëk medo geving sir megegin sir.

16 Su rëk denadiikahëj nah gökin rë,
 gesu rëk ayoj bev in bël nah gökin rë.
 Hes su rëk beek dok navij rë,
 gengaa ti su rëk bev jak navij rë.

17 In Sipsip Nalu sën nedo rak sëa-los-arë lo rëk natu hir mehö sën malain sir,
 begeko sir na bël veyë bedenanum bël mala-tumsën-yi.
 Log Anutu rëk jevu malaj bël,
 gesu rëk dengu nah gökin rë.”

8

Sipsip Nalu Puvian Kele Niķegwi Sën Netu Nemadvahi-bevidek-luu*

1 Log Sipsip Nalu puvian kele niķegwi* sën netu nemadvahi bevidek luu lo,
 lob ngaa pin vu yagek deduj ma gesu denevengwëng rë yoh vu awa nyenǵelë
 ma ngaa ti.

2 Ggovek lok sa halë angér nemadvahi-bevidek-luu denare ggëp Anutu
 mala, gedeneko avuuķ nemadvahi-bevidek-luu lok nemaj yoh vu sir.

3 Log angér ti verup nare lok Anutu yi jepö degwa. Lob ko gabum goor
 gedevo kabang ngahisekë vu yi in besi seriveng bereggü nivesa berup na
 tagwavek dok Anutu-yi-alam pin hir jomraksën. Besi seriveng jak Anutu yi
 jepö sën desemu rak goor yö meris menare lok Anutu yi sëa-los-arë mala lo,
 in reggu na.

4 Lob kabang aru reggu nivesa sënë los Anutu-yi-alam hir jomraksën pin
 devo sir vér in angér nema, gedeya vavunë beya deverup Anutu mała.

5 Lok angér ko gabum-aru-reggu-nivesa-yi beko nengwah sën ggëp nelelek
 lo vu jepö bepup gabum, log tē luk ya dob. Log pevis bevakuvek tetap
 bededun rak, lob davës vér meya, log jemapi ggee.

Angér Lubeluu Devë Avuuk

6 Lob angér nemadvahi-bevidek-luu sën deko avuuķ nemadvahi-bevidek-
 luu lo dero sir in bë degevë.

7 Lob angér muginsën vë yi avuuķ, lob hob lulanon los nengwah sarömin
 yi ving kök bekeseñ luk ya dob. Lob devo den lok dob los kele ya yu löö, lob
 nengwah gga dob yu ti, gekele yu ti. Log vos ris ni mewis pin, og nengwah
 gga ving.

8 Log angér netu luu vë yi avuuķ lob nengwah böp ti nebë sën kedu böp
 ti tum lok, beya meto melük ya loo, lob vasuh loo ya löö. Ti kök rak nebë
 mehönon nij kök geluu denedo nivesa.

9 Lob ngaa malaj vesa pin sën deneggëp lok loo kök agi dediik geyu luu
 denedo nivesa. Log yaq pin ving nebë saga, yu ti ya devong paya geloo rehöö
 sir, geyu luu denedo nivesa.

10 Log angér sën netu löö lo vë yi avuuķ, lob betuheng böpata ti tum lok
 melük vu yagek meya betum nebë dee sën denetaggi lo, bevärs meya. Lob
 vasuh bël pin vu dob ya yu löö. Vës meto melük ya bël ata los bël veyë yu ti
 lob vong paya vu, geyu luu nahën denedo nivesa.

11 Denenér betuheng sënë arë nebë Marasin Nimengëes, lob bël yu ti sagi ni
 mengëes rak. Lob alam ngahisekë sën denenum bël agi, og sis sir medediik
 ya.

12 Log angér sën netu lubeluu lo vë yi avuuķ, lob hes los kwev, gebetuheng
 pin devasuh sir ya len löö löö. Lob lej ti ti malaj kenu lok yoh vu sir gelej luu
 luu netum. Log devo den lok rangah ya löö ving. Lob len ti mala vahis lok

ya verök yi gelen luu og rangah. Log buk len ti yiç mala vahis loç nebë saga ving, gelen luu og betuheng los kwev denetum.

¹³ Log sa halë tug böpata ti nevëëng meneyoh yagék babu. Lob sa hangó ngeek bë, “Wöp-o! Wöp-o! Wöp-o! Gépin alam sën denedo dob agi! In angér löö denahëñ bedenevongin bë degevë avuuk gemëm maggin natök nam vu mehönon!”

9

Angér Netu Nemadvahi Vë Avuuķ

¹ Angér netu nemadvahi vë yi avuuk, lob sa halë gebetuheng ti kehulek vu yagék metök meyam dob. Lob devo kii asoreng böpata sën adingsekë rot lo yi vu yi.

² Tahinin asoreng sënë, lob aru rak verup nebë sën nengwah böpata ti aru. Lob aru sën rak verup asoreng agi bom hes los nyëg bemala vahis loç.

³ Lob gab ngahisekë nebë sepaak devo sir vër in aru sënë gedeluk ya dob. Lob nij wëæk nebë veveeyagek bëp nij wëæk medenevong rii rak mehönon.

⁴ Rëk deko gagek bë su debasap vos ris ma ngaa nimewis aggagga sën nekip vu dob agi, ma kele ti rë. Gak mëm dekevoh alam sën Anutu yi ƙanaƙ su neggpë rak dabaj rë lo na,

⁵ gedebo vanë vu sir nabë sën veveeyagek bëp. Denegga mehönon medenevo vanë vu sir lo noh vu kwev nemadvahi, rëk mu su dengis mehönon medenadiik.

⁶ Dok buk sënë og mehönon rëk desero aggata diiksën yi, rëk nama gesu rëk denatök jak rë. Rëk ahëj geving nabë denadiik, rëk mu diiksën rëk beya in sir.

⁷ Sa halë sepaak lo nij nebë hoos sën denero in bë na degevong begö jak lo. Log detung ngaa ti nebë madub goor rak yuj, log malaj nebë mehönon malaj.

⁸ Log yuj belek ading nebë avëh yuj, genevuj nebë reggu bëp layon nevuj.

⁹ Log devanuh aën ahë petes ggérin newaj nebë kelenavi, gebanisej nekelö böpata nebë sën hoos denedadii karis ngahisekë medeneserög medeneya begö lo.

¹⁰ Log husej nebë veveeyagek hus. Lob hir begö sën degelu mehönon jak lo neggpë husej, om rëk degelu mehönon jak noh vu kwev nemadvahi benavij gesang böpata.

¹¹ Hir mehö-los-bengö og yiç angér sën negin asoreng sën luk meya rot gahë degwa ma lo. Denenér angér sënë arë loç Hibru ayej bë Abadon, geGrik ayej nebë Apolyon. Log hil pekwë dok ayed nabë Mehö-kevohsën-nga-pin.

¹² Maggin bëp muginsën yi ggovek ya, geham gwengo rë! Maggin luu nahën neggpë bevongin natök nam.

Angér Netu Videk-ti Vë Avuuķ

¹³ Log angér netu videk-ti vë yi avuuk, lob sa hangó mehöti aye yam loç vis lubeluu sën denedo jepö goor nyëketu lubeluu benedo loç Anutu mala lo.

¹⁴ Benér yam vu angér sën nejom avuuk netu videk-ti lo bë, “Kwevelekin angér lubeluu sën deduu sir rak sëng medenedo bël ata Yupiteris lo vër medena.”

¹⁵ Lob kevelekin angér lubeluu sënë vër in bë na debasuh mehönon na yu löö, lob dengis yu ti medenadiik. Detung angér lo sënë wirek, bemedo denegin hes mala sënë los buk sënë, gekwev sënë, geyik ta sënë, in bë degevong hir huk sënë.

¹⁶ Lob sa hangó bë hir alam-begö-yi sën denerak hoos lo sir yoh vu 200 milion.

17 Lob sa nig nebë sën sa pesep behalë hoos lo sënë los alam sën denerak lo. Deröp ngaa nebë kelenavi ggérin newaj, benikök nebë nengwah leleksën, geniraru nebë yağek, genisangsang nebë ahoğ kedé. Geyuj nebë reggu bög layon. Lob nengwah daggen los aru, gegelóng salpa* sën netum lo, rak verup avij begelu yi meya.

18 Lob desis mehönon sën devasuh rak yu löö lo yu ti rak ngaa nipaya löö sënë medediiķ. Yık nengwah daggen los aru ga, gelóng salpa* sën tum berak deverup hoos avij lo.

19 Hoos sënë nij wëęk neggëp ggëp avij los husej. Husej nebë nyël geyuj neggëp medeneggä mehönon rak.

20 Rék mu mehönon vahi pin sën su dediķ rak ngaa nipaya löö agi rë lo, og su deggérin sir bederuu demij vu ngaa sën denesemu rak nemaj lo rë. Yönon, su denevuu sën denedudek vu memö los anutu-kuungsën sën yö denesemu rak goor los seriva, gebraas los gelóng, gekele lo rë. Ngaa sënë su deyoh vu bë degelë nyëg los degengo gagek, gedena rë.

21 Log mehönon vahi sënë denesis mehö la medenediiķ, gedenevong parakek, gedenevong baggëb, gedeneggodek ngaa jeggin jeggin, rék su deggérin sir mederuu demij vu ngaa sënë ving rë.

10

Angër Vo Kapiya MeJon Gga

1 Sënë ggovek, log sa halë angër niwëek ata ti luk vu yağek meyam. Bom yi lok beggob, gemarubggii buu lok yu. Log mala netum nebë hes, gevaha netum nebë mudeng sën nengwah gga bemedo netum rak lo.

2 Jom kapiya mahen teka lok nema, lob puh yi beneggëp. Log varah vaha vesa rak loo gevaha këj nare rak dob.

3 Log vong aye bögata nebë sën reggu bög layon nengeek lo, log vakuvek nemadvahi-bevidek-luu detetap bedevengwëng lok yö ayej.

4 Vakuvek nemadvahi-bevidek-luu sënë devengwëng ggovek, lob sa hevongin bë këvu ayej sënë. Rék sa hango mehöti nér aye yam vu yağek bë, “Vakuvek nemadvahi-bevidek-luu sën detetap lo hir gagek, og genajom ahon meyö gëp dok yum mu, gak su gekwevu!”

5 Log angër sën sa halë genare rak loo los dob lo, varah nema vesa rak ya yağek,

6 genër yönö vavunë rak Anutu sën nedo mala-tumsën degwata los degwata lo arë. Yık Anutu sënë sën tung yağek los ngaa pin sën denedo lok lo, getung dob los ngaa pin sën denedo lok lo, getung loo los ngaa pin sën deneggëp lok lo. Log angër nér bë, “Buk vongin govek na pehi sënë. Anutu su rék gegin nah gökin rë.”

7 Gak nabë angër netu nemadvahi-bevidek-luu gevë avuuķ jak gëp hus baye jak, og Anutu rék gevong beyi ngaa sën neggëp vunsën wirek lo anon jak. Nabë sën nér lok Bengö Nivesa sën vo vu yi hur-denenér-gagek-rangahsën lo wirek lo.”

8 Log mehö sën aye yam vu yağek mesa hango lo, nér vu sa ggökin bë, “Gena gweko kapiya sën yö puh yi meneggëp lok angër sën nare rak loo los dob lo nema.”

9 Lob seja vu angër mesenér vu bë, “Gebo kapiya mahen teka saga vu sa.” Lok nér vu sa bë, “Gweko nök begegwa. Saga rék nengën rot vu avim nabë beggoh. Rék mu ahëm këvus og rék mengëes vu.”

10 Angër nér ggovek, log sa haço kapiya mahen teka sënë vér lok nema beha. Lob nengën rot lok savig nebë beggoh. Lok tum sa hengon ya, lob nimengëes rot vu sahëg këvus.

11 Lob denér vu sa bë, “Genanér Anutu yi gagek rangah nah gökin jak ngaa sën rëk natök vu alam ngahisekë vu dob ngahisekë, gayej ngahisekë, gevu alam-los-bengöj ngahisekë geving lo.”

11

Mehö Luu Denér Gagek

1 Devo ngesing ti ni nebë atoheng vu sa in bë sa tahöö ngaa jak, gedenér vu sa bë, “Kwedi getahöö Anutu yi dub-vabuung-böp ayo vabuung los jepö, gegenatevin alam sën denesupin sir lok lo geving.

2 Rëk mu dub-vabuung-böp yi telig sën neyom dobnë lo, og su getahöö, gak gwevuu menök gëp. In telig sagak alam dahis hir ngaa, om rëk debarah vahaj dok nyég vabuung böp Yerusalem na menoh vu kwev mehödahis-luu-bevidek-luu.

3 Lob sëk bo niwëek böpata rot vu mehö luu, gegevong luho na denanér sa gagek rangah. Luho rëk degevëh bëek nabë tob, in detato vu alam nabë degérin sir nah vu Anutu log denanér sa gagek rangah noh vu buk sën 1,260 agi.”

4 Luho nebë kele oliv* vaha luu. Log luho nebë ram luu bedenare lok alam pin vu dob hir Mehöböp mala.

5 Nabë mehö la degevongin nabë degevong paya vu luho, og nengwah rëk jak berup luho avij bega sir sën denelë luho paya lo. Yonon rot, mehöti bë gevongin nabë kevoh luho na, og rëk nadiiķ jak ngaa sënë.

6 Luho nij wëek böpata rot neggëp beyoh vu bë degérin yağek gehob nama noh vu buk sën luho denanér Anutu yi gagek rangah lo. Log luho nij wëek böpata rot neggëp beyoh vu bë depekwë bël pin natu kök nabë mehönon nij kök, gedebasap alam vu dob jak ngaa nipaya aggagga. Noh vu buk pin sën nabë luho kwaj bo nabë degevong lo, og luho deyoh vu bë degevong.

7 Luho degovek huk sën denanér Anutu yi gagek rangah agi na, log mëm reggu bemën böpata ti rëk vu asoreng sën luk ya rot gahë degwa ma lo, mejak nam vavunë belööho dengis sir. Lob rëk kesuu luho bengis luho beluho denadiiķ.

8 Lob luho navij rëk dok gëp nyég böp sën hil nepeggirin gagek rak bë Sodom los Ejep lo yi aggata böp. Yik nyég böp saga sën desis luho hir Mehöböp rak kelepeko* lok wirek mediik lo.

9 Alam la rëk vu navij agga ti ti pin, gevu mehönon degwaj pin, gevu ayej agga ti ti pin, gevu dob pin, berëk degelë luho nij hel gëp noh vu buk löö benyëngelë. Log su rëk dengogekin mehö la bededev luho nij hel rë.

10 Lob alam vu dob sënë rëk kwaj vesa in luho dediik, lob rëk dedöö gedega nos böp, gedebo kupek nyëmasën vu sir vewen vewen. In alam-denenér-gagek-rangahsën luu sënë denevo vanë pangşën rot vu alam pin vu dob wirek.

11 Lob buk löö benyëngelë ggovek ya, lok Anutu vong saheng mala-tumsën-yi lok ya luho ayoj. Lob luho dekedi rak bedenare. Lob mehönon sën delë luho lo kenuj verup bedeggöneng böpata rot.

12 Lob köök niwëek ti yam vu yağek vu luho bedengo bë, “Melu jak nam vavunë sënë.” Lob beggob ko luho meraķ ya yağek galam sën denesis begö vu luho lo, delë bë luho derak medeya.

13 Log pevis bejemapi ggee böpata, lob nyég böp saga len ti mala ma, geyik len nemadvahi-bevidek-lubeluu nahën denedo. Lob jemapi sënë sis alam 7,000 medediik. Galam vahi sën nahën denedo vesaj lo deggöneng böpata rot bedeke Anutu sën yağek ala lo arë rak.

¹⁴ Maggin bög netu luu sënë ggovek ya. Geham gwengo rë! Buk su rëk hus ading rë, gaq maggin netu löö yik vongin berup pevis.

Angér Netu Nemadvahi-bevidek-luu Vë Avuuķ

¹⁵ Log angér netu nemadvahi-bevidek-luu vë yi avuuķ, lob mehö la ayej rak vu yagek medetahi niwëek bë:

“Hil Mehöbög tu dob pin hir Mehö-los-bengö ggovek ya,
geyi mehö sën ggooin rak in bë geko hil nah lo tu Mehö-los-bengö ving
nebë saga,
berëk medo gegim mehönon pin degwata los degwata!”

¹⁶ Lob alam ggev mehödahis-bevidek-lubeluu sën denedo rak hir sëa lok Anutu mala lo depelev medeneggëp lok Anutu mala bedepeka dabaj rak dob gedeko yi rak niwëek,

¹⁷ medenér bë:

“Oo Mehöbög Anutu, niwëek pin neggëp vu hong.
Genedo gwëbeng, gengo genedo yö vu muginsën.

Geko nim wëek bögata ggovek ya,
begetu mehönon pin alaj vorot bemedo genegin sir.

¹⁸ Alam dahis pin ahëj sengën, rëk gwëbeng,
og ahëm sengën tök yam rangah ggovek ya.

Log buk sën alam-diiksën denatök nam rangah megwengo hir gagek lo yik sënë.

Gebuk gwëbeng sënë, sën gebo nivesa nyëvewen vu hong hur alam-denenér-gagek-rangahsën lo,
gevu hong alam lo,
gevu alam pin sën deneggöneng gedeneggiurek babum lo.

Kë! Sir sën yuj ading lo, gesir sën alam meris lo ving.

Buk yam ggovek ya in bë gekwevo hir sën denevasap ngaa vu dob lo na!”

¹⁹ Denér ggovek, log Anutu yi dub vabuung sën nedo yagek lo tatekin yi, log keröng-horek-yi nedo rangah lok ayo vabuung sogek. Yik keröng sagi sën Anutu joo gagek vu alam Israel wirek meneggëp lok lo. Lob davës vër behang meya, log dedun rak, lob vakuvek tetap gedob löngin, log hob lulanon lev ata.

12

Avëh Luho Ngaa Bögata Ti Nebë Karob

¹ Lob ngaa tahutahu-yi bög ti tök yam rangah ggëp yagek, nebë sënë: Avëh ti nedo, beröp hes mala lok navi nebë tob geraq nare kwev. Log tung betuheng nemadluho-bevidek-luu rak yu nebë madub.

² Log nalu lok, lob medo nevimeng in bë gecko, rëk vanë nevev rak yi pangsen rot.

³ Log ngaa tahutahu-yi ngwë tök yam rangah ggëp yagek. Ngaa sagi nebë sënë: Karob bögata ti neggëp. Navi kök geyu nemadvahi-bevidek-luu, gevis nemadluho. Lob tung mehö-los-bengö yi madub nemadvahi-bevidek-luu rak yu pin.

⁴ Log hus sekee betuheng yu ti vu yagek betë yam dob. Geyik betuheng yu luu mu nedo yagek. Log karob bögata sënë ya nare lok avëh sën nevimeng lo mala, in bë geko nalu geto lob ga.

⁵ Lob avëh ko nalu maluh. Hur mahen sagi sën rëk najom aën dus ti megegin mehönon pin jak lo. Lob avëh ko nalu ggovek, lob deko rak ya vavunë pevis, bedeke ya vu Anutu los yi sëa-los-arë,

⁶ log avëh sënë veya meya nyëg-yumeris. Anutu ro yi nyëg vu sagu in bë degegin yi bedebo nos vu yi noh vu buk 1,260 sagi.

⁷ Lok begö bögata verup vu yağek. Angér hir ggev Mikael losho yi angér vahi devong begö vu ƙarob böp, om ƙarob böp losho yi angér lo denevong begö lok yah vu sir.

⁸ Rëk mu Mikael losho yi angér dekesuu sir medetii sir ya in yağek.

⁹ Ƙarob bögata sënë luƙ yam dob, yiƙ marub sën yö neggëp vu nyëdahis lo lob denenér arë nebë Memö Nipaya, geSatan. Sën netetuhin mehönon pin vu dob lo. Detë yi ya dob lob detë yi angér lo ya ving yi.

¹⁰ Lob sa hangó mehöti tahi niwëék yam vu yağek bë:

“Gwëbeng hil Anutu ƙo hil yom ggoivek ya,
geniweék tölk yam rangah ggoivek betu mehö-los-bengö in geigin mehönon!
Log yi mehö sën ggooin rak in bë geko hil nah lo arë böp rak!

In mehö sën nenér ƙagek rak hil arid lo sën Kerisi-yi-alam sir lo,

nenér ƙagek rak sir vu hil Anutu buk gerangah.

Rëk gwëbeng angér lo detë yi ya dob ggoivek ya.

¹¹ Ngaa sën vong bedekesuu yi lo yiƙ rak sën Sipsip Nalu nikök keseh lo,
log rak sën denenér Yesu yi ƙagek rangah lo,
log rak sën su kwaj nevo navij pangsen bë demedo nivesa vu dob sënë rë
lo.

Su kwaj nevo sir rë,

gak bë alam dengis sir medenadiik og yiƙ ggoivek.

¹² Nebë sënë om ham pin sën nedo yağek lo, ham kwamin vesa!

Rëk mu ham sën nedo dob los loo lo, ham gwegin ham!

In maggin böpata vongin natök vu ham.

Satan luƙ yön vu ham ggoivek ya,

lob ahë sengën böpata rot,

in rak ni bë yiƙ hen buk hus dus teka mu.”

¹³ Ƙarob bögata sënë lë bë detë yi ya dob, lob tii avëh sën kol nalu maluh lo besepa rot.

¹⁴ Rëk mu devo tug banis böpata luu vu avëh sënë in bë gevëeng mena ben nyëg-yumeris, bena medo ading in marub böp saga. Gerék degegin yi nivesa in nos vu sagu noh vu ngebek löö benyëngelé saga, (yiƙ buk 1,260 sën lo).

¹⁵ Lob marub sënë mutek bël verup avi bevaar meya nebë bël ata betamuin avëh meya. Marub vongin bë bël geko avëh sënë na bemala nama.

¹⁶ Rëk dob lok vu avëh bavi tölk gengon bël sën ƙarob mutek verup avi lo.

¹⁷⁻¹⁸ Lob ƙarob bögata sënë ahë sengën rot vu avëh, lob ya in bë gevong begö vu avëh nalu lo vahi. Sir sënë denesepa lok Anutu yi horek medenatakein Yesu yi Bengö Nivesa rangah.

13

¹ Log yö nare rak raggër vu loo nenga.

Reggu Bemën Böp Luu Deverup

Lob sa halë reggu bemën böp ti rak verup loo. Yu nemadvahi-bevidek-luu gevis nemadluho. (Vis nebë burmakau). Lob alam-los-bengöj hir madub nemadluho nedo rak yoh vu vis pin. Log ngaa la arëj rak neggëp yu. Arëj sënë og ƙagek pelësën aggagga sën neraƙ Anutu lo.

² Reggu bemën sën sa halë agi ni nebë reggu böp lepat, gevaha nebë reggu böp bëa vaha, gavi nebë reggu böp layon avi. Lob ƙarob sën lo vo yi niwëék vu reggu bemën sënë. Lob tung yi tu mehö-los-bengö nebë yi, lob vo niwëék böpata rot vu yi.

³ Lob sa halë bë reggu bemën yu lo ti vong bë degelu bebegö niben neggëp rak. Niben bögata beyoh vu bë nadiik, rëk ma gebegö nyë sënë ggov ya geniben mu neggëp. Lob alam pin kenuj ya in ngaa sënë, lob desepa lok yi.

⁴ Denepetev medeneggëp lok ƙarob bög sënë lo mala medeneko yi rak, in vo yi niwëek vu reggu bemën sënë. Gedenepelev medeneggëp vu reggu bemën sënë ving, gedenenér bë, “Mak re luho reggu bemën sënë deneggëp ti? Mak re yoh vu bë gevong begö mekesuu yi?”

⁵ Rëk Anutu lë reggu bemëm bög sënë mu, geyö medo nevong paang menenér pelë rak yi. Geniwëek bögata rot neggëp in gevong ngaa pin sën kwa nevo lo noh vu kwev mehödahis-luu-bevidek-luu (yik buk 1,260 sën lo).

⁶ Yö avi rak benér pelë rak Anutu. Genér pelë rak Anutu arë, genér pelë rak yi dub-vabuung-bög, geraç yi alam sën denedo yaçek lo.

⁷ Lob Anutu lë yi mu, geyö vong begö vu Anutu-yi-alam beniwëek mekesuu sir bedahun sir ya. Log ƙo niwëek bögata rot yoh vu bë natu alam pin, gedob pin, gayej pin, genavij aggagga pin, hir mehö-los-bengö.

⁸ Mehönon pin vu dob sën su aréj neggëp lok ƙapiya vu buk sën Anutu tung dob rë lo, og rëk degeko reggu bemën sënë jak. Ƙapiya sënëk Sipsip Nalu sën desis yi mediik wirek lo yi ƙapiya mala-tumsën-yi.

⁹ Mehöti bë nenga neggëp, og gengo gagek sënë nivesa megero!

¹⁰ Nabë mehöti arë neggëp bë na ƙarabus, og rëk na.

Log nabë mehöti arë neggëp bë dengis yi jak paëp-yu-anil menadiik, og rëk dengis yi menadiik.

Om Anutu-yi-alam denajom sir ahon rot medekerë, gayoj na timu vu Kerisi.

¹¹ Log sa halë reggu bemën bög ngwë kedi lok dob gebinë merak verup. Vis luu nedo rak yu nebë sën sipsip tuvek ti, rëk nengeek aye bög nebë ƙarob bögata ti.

¹² Reggu bög netu luu sënë tu reggu nipaya muginsën yi hur beko yi niwëek bögata pin, benevong bemehönon los ngaa-dob-yi pin deneko reggu muginsën sënë rak. Yi sën wirek begö nyë bögata neggëp rak yu beyoh vu bë gevong menadiik, rëk ma geggov ya in yi lo.

¹³ Reggu bemën ngwë sën netu luu nevong ngaa bög aggagga, lob vong ngaa bög ti nebë sënë: Vong benengwah luk vu yaçek meyam dob rak alam malaj medelë.

¹⁴ Rëk Anutu lë yi mu, genevong ngaa bög aggagga ggëp reggu bemën ngwë muginsën mala, lob netetuhin mehönon vu dob sënë rak ngaa bög bög nebë sënë. Log lok ahëj menér bë desemu reggu bemën muginsën kenu ti in degeko arë jak. Reggu bemën bög sagi sën paëp-yu-anil sis yi wirek, rëk ma genahën nedo vesa lo.

¹⁵ Lob Anutu lë yi mu, gereggü bemën sën netu luu lo rov saheng lok ya reggu bemën ngwë muginsën kenu bevesa lok, benevengwëng. Gak nabë mehö la su degeko reggu bemën ngwë muginsën sënë jak rë, og rëk ngis sir medenadiik.

¹⁶ Log reggu bemën sën netu luu lo nér, lob debë ƙanaƙ ti rak alam pin nemaj vesa ma dabaj. Debë rak alam-meris los alam-yuj-ading, galam-ggoreksën los alam-kupek-masën, galam sën alaj debago sir tu hir ngaa meris lo los alam sën yö denegin sir lo.

¹⁷ Om nabë mehöti su geko reggu bemën sënë arë, ma yi ƙanaƙ, jak gëp yi rë, og su yoh vu bë rëk bago alam hir ngaa ti rë. Gesu yoh vu bë alam debago hen ngaa ti rë.

¹⁸ Gagek sënë degwa neggëp, om ham sën los kwamin lo, og ham kwamin bo reggu bemën yi ƙanaƙ sënë nivesa mejak ni. In yik ƙanaƙ sënë og mehönon ti arë neggëp vunsën lok, lob yik nebë sënë: 666.

14

Sir 144,000 Devong Raro Mewis

¹ Log sa malag yah, lob sa halë Sipsip Nalu nare rak kedu Sion*, balam 144,000 denare ving yi. Lob Sipsip Nalu luho Ama arëj neggëp rak sir pin dabaj.

² Log sa hangó dedun nivesa yam vu yagek. Dedun nebë sën lubek bëp nevo dedun, genebë sën vakuvek netetap bededun bëpata. Sa hangó dedun sënë vong bë sën sengii aye nivesa, bevong bë sën alam denesis gita baye nivesa verup.

³ Devong raro mewis ti rak, rak Anutu yi sëa-los-arë mala, geraç ngaa lubeluu sën denedo malaj-tumsën lo malaj, geraç alam ggev malaj. Anutu bago alam 144,000 sënë vu dob yom, lob sir sënë mu deyoh vu bë dejak raro sënë ni. Gaç alam vahi og su deyoh vu rë.

⁴ Alam sënë og yö delekin sir nivesa medenedo maluh bu gavëh ma. Alam sënë medo denesepa Sipsip Nalu medeneya ving yi yoh vu nyéëg sën neya lo. Anutu ggooin sir rak lok alam vu dob ayo vu heng gebago sir yom in bë denatu alam muginsën medenatu seriveng vu Anutu, om sën ko sir yah tu luho Sipsip Nalu yö hir ngaa.

⁵ Vu buk sën denedo dob lo, og su denenér gagek tetuhinsën rë, gesu denevong ngaa ti paya meneggëp vu sir rë.

Angër Löö Denér Gagek

⁶ Log sa halë angër ti genevëëng meneya yagek babu vavunë rot. Ko Bengö Nivesa sën neggëp degwata los degwata lo. Lob yi huk bë tatekin Bengö Nivesa sënë vu alam pin sën denedo dob agi, genanér vu mehönon pin sën denedo vu dob pin, genavij agga ti ti pin, gayej ti ti pin, gemehönon degwaj pin lo.

⁷ Tahi niwëëk bë, “Buk tök yam gbovek ya in Anutu seggi mehönon hir gagek. Om ham gönengin yi gegweko arë jak. Ham gweko Mehö sën tung yagek los dob, geloo los bël veyë pin lo arë jak.”

⁸ Angër ngwë tamuin ngwë muginsën beyam. Lob angër ngwë sën netu luu agi tahi bë, “Babulon* bëp bumeng ya! Bumeng ya! Vong bë nyéëg bëp Babulon* vo wain niwëëk vu alam vu dob pin medenenum. Vong besir ngahisekë desepa lok yi baggëb lu ngaa bedenevong niwëëk ata beggérin ayoj.”

⁹ Lok tum angër ti tamuin luho beverup. Lob angër netu löö sënë tahi ya niwëëk bë, “Nabë mehöti nadudek vu reggu bemën sënë ma kenu, ma gebë yi kanaç jak daba ma nema,

¹⁰ og rëk nanum wain ti. Wain sënë yiç Anutu ahë sengën, rëk mu Anutu su rëk sarömin bël geving wain sënë rë. Gak yö rëk keseh ahë sengën dok kap in bo dok nah nipaya nyëvewen, bemehöti sën lo nanum. Lob rëk geko vanë nipaya rot jak nengwah nikerus sën medo netum rak gelöng nisangsang salpa* lo, jak angër vabuung lo malaj, gejak Sipsip Nalu mala.

¹¹ Lob aru rëk jak berup nengwah sën nevo vanë vu sir agi, berék berup medo mena vavunë degwata los degwata. Alam sën deneko reggu bemën los kenu rak, gedeneko yi kanaç rak neggëp sir lo, og su deyoh vu bë rëk desewah rangah los buk rë.”

¹² Om Anutu-yi-alam denajom sir ahon medebare niwëëk, medesepa dok Anutu yi horek, gayoj na timu vu Yesu medemedo.

¹³ Log sa hangó mehöti aye yam vu yagek menér bë, “Kwevu gagek nabë sënë: ‘Alam sën degevong geving Mehöbëp lok denadiik lo, og kwaj vesa!’” Log Anon Vabuung nér ving bë, “Yönon, kwaj vesa in rëk degevuu huk kerus

kerus sën denevong agi na gedesewah. In su rëk dena meris rë, gaķ ngaa nivesa sën devong lo rëk na geving sir.”

Buk Sën Dengupin Mehönon In Bë Degeko Nyëvewen Dok Nah Hir Huk Lo

¹⁴ Log sa malag yah, lob sa halë beggob veroo ti nedo, lob mehöti rak nedo beggob sënë vavunë. Ni nebë Mehönon Nalu, getung madub goor rak yu, log kii lok nema.

¹⁵ Log angér ngwë vu dub-vabuung-böp sën nedo yagek lo meluk yam. Lob tahi ya niwëek vu mehö sën rak nedo beggob vavunë lo bë, “Gebo nos jak hong paēp babasën! Nos pin vu dob anon lok ggovek ya! Om vosën anon yi buk gwëbeng sënë!”

¹⁶ Lob mehö sën nedo rak beggob lo jom yi paēp babasën rak bekesik ya dob, bekesik nos sën anon lok vu dob lo.

¹⁷ Log tum angér ngwë luk vu dub-vabuung-böp sën nedo yagek lo, beko paēp babasën nevu malangeri ti ving.

¹⁸ Log angér ti sën negin nengwah rak jepö lo tah yi vër in jepö beyam. Lob tahi ya niwëek vu angér sën ko paēp babasën nevu malangeri ngwë lo bë, “Gweko hong paēp babasën sën nevu malangeri rot aga, begena gwelov wain anon kod vu dob, begengupin bemedo! In anon pin monek ggovek ya!”

¹⁹ Lob angér sënë ko yi paēp babasën rak bekesik ya dob, lob lov wain anon kod pin besupin menedo. Lob të wain anon sënë luk ya gabum gelöng böpata in napip. Sënëk mu Anutu ahë sengën.

²⁰ Lob devakë wain sënë lok gabum böpata medepip ggëp nyëg böp Yerusalem nenga. Lob mehönon nij kök vu gabum meto meya bevaar meneya ading rot yoh vu 320 kilomita, log vuuk merak verup vavunë bading yoh vu bë gengon hil mehönon.

15

Angér Nemadvahi-bevidek-luu Deko Ngaa Maggin Rot Nemadvahi-bevidek-luu

¹ Log sa halë ngaa böp ngwë tato yi vu yagek, lob sa kenug ya in. Sa halë angér nemadvahi-bevidek-luu denedo bedeko ngaa maggin rot sën rak neggëp hus lo in bë debasap mehönon beron nemadvahi-bevidek-luu. Nabë ngaa maggin sënë govek na, og la su rëk nom berup vu tamusën gökin rë. Gaķ Anutu ahë sengën maya verök yi rak ngaa maggin rot nemadvahi-bevidek-luu sënë.

² Log sa halë ngaa ti nebë loo, gevong bë desarömin garas los nengwah. Log alam sën devong begö medekesuu bededahun reggu bemën nipaya agi los kenu, garë yi kanaķ lo, denare lok loo sën nebë garas agi nenga, lob Anutu vo ngaa ni nebë gita ggelek sir bebare deneko.

³ Denevong Anutu yi hur Moses yi raro gedenevong Sipsip Nalu yi raro sën nebë:

“Oo Mehöböp niwëek pin ala hong.

Huk pin sën genevong lo böpata rot behe halë,
lob he kwamin ya ngahi in.

Oo mehönon pin hir Mehö-los-bengö hong!

Hong ngaa pin og niröp,
beyönon verök yi!

Mehöböp hong ngo perurek timu vabuung.

⁴ Om alam pin rëk degöneng in hong

gedegeko arëm jak na vavunë!

Mehönon pin rëk denam

medenadudek vu hong.
In genesepa lok aggata niröpsën mu
betök yam rangah ggovek ya.”

⁵ Sëne ggovek, gesa malag yah lok bë ayo vabuung sogek sën nedo yagek lok dub vabuung sël ayo lo tahinin. Yik Anutu yi dub vabuung sël sën netato bë Anutu nedo ving yi alam lo sënë.

⁶ Lob angër nemadvahi-bevidek-luu sën dekö ngaa maggin rot nemadvahi-bevidek-luu lo, vu dub-vabuung-böp sënë ayo medeluk yam dob. Deröp tob veroo malangeri beyö niveseek, log devaku kabi goor lok newaj.

⁷ Log ngaa lubeluu sën denedo malaj-tumsën lo ti vo gabum goor nemadvahi-bevidek-luu vu angër nemadvahi-bevidek-luu sënë. Lob Anutu sën nedo mala-tumsën degwata los degwata lo ahë sengën pup gabum goor nemadvahi-bevidek-luu sënë.

⁸ Log Anutu niwëæk los yi vunek vunek yagek-yi pup dub-vabuung-böp ayo, lob vong baru verup ggérin rot, lob mehöti su yoh vu bë dok na rë. Gak rëk degegin angër nemadvahi-bevidek-luu sën lo gedegevong huk jaç ngaa maggin nemadvahi-bevidek-luu sën lo begovek na rë, lok mëm.

16

Anutu Ahë Sengëن Nedо Lok Gabum Goor Nemadvahi-bevidek-luu

¹ Log sa hangó mehöti aye rak lok dub-vabuung-böp sogek, betahi niwëæk ya vu angër nemadvahi-bevidek-luu sënë bë, “Ham na kweseh Anutu ahë sengëن gabum nemadvahi-bevidek-luu sënë duk na mejak dob!”

² Lob angër muginsën ya keseh yi yi ya dob. Lob pegges nipaya verök yi genivë rot rak alam sën deneko reggu bemën böp yi kanaç rak neggëp navij lo, gerak alam sën deneko kenu rak lo.

³ Log angër netu luu ko yi yi, beya keseh luk ya loo. Lob loo pöö alam-diiksën nij bu rak, log ngaa mala vesa pin sën denedo luk loo lo dediik ya.

⁴ Log angër netu lõö keseh yi yi luk ya bël ata pin los bël veyë pin. Lob sir pin kök rak nebë mehönon nij kök.

⁵ Lob sa hangó angër sën tu ala benegin bël lo nér bë:

“Genedo gwëbeng, gengo genedo yö vu wirek.

Hong mehö yohvu rot in gevong nyëvewen nebë sënë lok yah vu mehönon.

⁶ Alam sënë dekeseh hong alam losho hong alam-denenér-gägek-rangahsën nij kök medediik,

om sën gevo kök vu alam nij paya sagi in bë denanum.

Dekö hir nipaya nyëvewen saga ya meyoh vu.”

⁷ Log sa hangó Anutu yi jepö yö tahi bë:

“Eë-ë, yönö, Mehöböp Anutu, niwëæk pin yö neggëp vu hong,
om nyëvewen sën genevong lo, og niröp beyoh vu.”

⁸ Log angër netu lubeluu keseh yi gabum rak hes, lob vong behes tum böpata megga mehönon.

⁹ Hes tum benikerus böpata rot, lob vev rak mehönon pangënen rot. Rëk ma, gedenér pelë rak Anutu sën niwëæk böpata rot bevong ngaa maggin agi arë. Gesu deggerin sir medeko Anutu arë rak rë.

¹⁰ Log angër netu nemadvahi keseh yi gabum rak reggu bemën böp yi säelas-arë. Lob malakenu lok beggerin alam sën reggu bemën negin sir lo. Dekö vanë pangënen rot lob deranga daggej.

¹¹ Kwaj nevo vanë los pegges böp sën rak sir lo, rëk ma gedenér pelë rak Anutu sën tu yagek ala lo gesu deggerin ayoj bederuu demij vu ngaa sën denevong lo rë.

¹² Log angér netu videk ti keseh yi gabum luk ya bël bög Eprates, lob tuus ya, gaggata neggëp vu alam-los-bengöj sën denam vu nyëg mala neverup lo.

¹³ Lob sa halë memö ningöhek lõö niij nebë dek, berak deverup ƙarob bög lööho reggu bemën lu mehö-nenér-ǵagek-kuungsën avij.

¹⁴ Memö lõö sënë og memö niij paya kenuj, bedeyoh vu bë degevong ngaa bög aggagga. Lob deneya vu alam-los-bengöj pin vu dob, in bë dengupin sir bedegevong begö dok Niwëek Pin Ala Anutu yi buk bögata sënë.

¹⁵ “Ham gwengo rë! Sëk nök vu ham nabë sën mehö hodek neyam lo. Nebë sënë, om nabë mehöti su gëp yiing rë, geyi tob jak gëp yi bemedo, og su rëk ahë natök balam degelë beninamum rë. Gak mehö saga rëk kwa vesa!”

¹⁶ Lob memö lo desupin alam-los-bengöj losho hir alam lo ggëp nyëg sën Hibru denenér lok ayej bë Armagedon lo.

¹⁷ Log angér netu videk luu keseh yi gabum ya merak nyëg meris lok yagek los dob vuheng atov. Lob mehöti aye rak bögata vu Anutu yi säa-los-arë lok dub ayo vabuung sogek metahi yam bë, “Ggovek ya saga!”

¹⁸ Log davës vër behang meya, gededun rak, lob vaküvek tetap, gejemapi ggee bögata rot. Vu buk pin sën mehönon denedo vu dob agi, og jemapi ti su neggee bögata rot nebë ti sënë wirek rë.

¹⁹ Nyëg bög Yerusalem vasuh yi ya yu lõö, lob mehönon pin hir nyëg bög bög pin detamang beto denedo. Log Anutu kwa vo nyëg bög Babulon* ving, lob vong ba, Babulon* num lok kap sën wain nedo lok lo. Wain sënë og yik Anutu ahë sengën.

²⁰ Log ƙedu loo vuheng pin malaj maya, log ƙedu pin derurin to, besu denare ggökin rë.

²¹ Log hob lulanon lev rak. Lob hob lulanon sënë, og ƙemu bög bög beti ti hir maggin yoh vu padi bëek ti. Luk yam vu yagek beto nesis mehönon, lob deko maggin nipaya verök yi rak hob lulanon sënë, rëk ma gedenenér ǵagek nipaya rak Anutu in hob lulanon sën to mesis sir agi.

17

Avëh Baggëb Bög Ƙol Nipaya Nyëvewen

¹ Angér nemadvahi-bevidek-luu sën deko gabum nemadvahi-bevidek-luu lo ti yam vu sa benér bë, “Dus rak bë avëh baggëb los bengö sën tu ala menegin yi alam ggëp bël ngahi nengaj lo geko yi nipaya nyëvewen. Om genam besa tato vu hong.

² Alam-los-bengöj pin vu dob devong baggëb ngahisekë vu avëh sënë. Gemehönon pin vu dob devong baggëb vu yi ving, lob yuj vong paya nebë sën mehönon denenum meyuj nevong paya lo.”

³ Log angér sënë ko sa kenug meya nyëg-yumeris ti. Lob sa halë avëh ti rak nedo reggu bemën kök ti demi vu sagu. Lob ǵagek ngahisekë neggëp rak reggu bemën sënë navi beggerin pin. ǵagek sënë og yik arë sën ǵagek pelësën nipaya aggagga. Log reggu bemën bög ti sënë yu nemadvahi-bevidek-luu, gevis nemadluho.

⁴ Avëh sënë röp tob kök los mala sagap beyi vunek vunek aggagga rak goor ga, vunek vunek sën denesemu rak gelöng malangeri los ƙumkum sën yi monë bögata lo. Log jom kap goor lok nema. Lob ngaa nivë aggagga sën Anutu nelë bë su yoh vu rë lo, los avëh baggëb sënë yi ngaa ningöhek aggagga, bepin pup kap sënë.

⁵ Log dekevu arë rak neggëp daba. Arë sënë og yik ǵagek peggirinsën mu nebë:

NYËG BÖP BABULON* AVËH BAGGËB PIN LOS NGAA NIPAYA VERÖ K YI PIN
VU DOB LO ATAJ.

6 Avëh sënë sis Anutu-yi-alam losho alam sën denevong ving Yesu medenenér arë rangah lo medediik. Avëh sënë num nijkök lob sa halë bë yu vong paya nebë sën alam denenum bël mengëes lo. Sa halë sënë, lob sa helék bekwag ya ngahi.

7 Lok angér lok tepék vu sa bë, “Kwam neya ngahi in va? Sengo rëk tatekin avëh sënë luho reggu bemën hir gagek vunsën degwa rangah vu hong. Yiķ reggu bemën sën yu nemadvahi-bevidek-luu, gevis nemadluho, beko avëh meneya agi.

8 Gelë reggu bemën bög sënë ggovek ya. Yo nedo vu wirek, rëk gwëbeng og su nedo rë. Rëk mu vu tamusën, og rëk yi vu asoreng sën luk meya rot gahë degwa ma lo bejak nom vavunë, lok mëm mala nama na verök yi. Alam dob yi sën Anutu su kevu arëj lok ya kapiya-mala-tumsën-yi lok buk sën tung dob los yagek lo rë, og rëk degelë reggu bemën nipaya sënë, lob kenuj na in yi. In nedo wirek, log gwëbeng og su nedo rë, lok rëk nom berup gökin vu tamusën.

9 Mehöti sën kwa nivesa lo, og yoh vu bë rëk jak ngaa sënë ni megero. Yusekë nemadvahi-bevidek-luu sënë og yiķ nepeggirin rak kedu nemadvahi-bevidek-luu, lob avëh sënë nedo rak kedu nemadvahi-bevidek-luu sënë.

10 Log yusekë nemadvahi-bevidek-luu sënë og yiķ nepeggirin rak alam-los-bengöj nemadvahi-bevidek-luu. Nemadvahi malaj ma vorot, log ti nahën nedo gwëbeng, log ti nahën gesu tu mehö-los-bengö rë. Om rëk natu mehö-los-bengö vu tamusën. Govek, lok yiķ medo hus dus teka mu.

11 Log reggu bemën sën nedo vesa wirek rëk su nedo gwëbeng rë agi, lok ya ving betu nemadvahi bevidek löö rak. Rëk mu yiķ alam-los-bengöj nemadvahi-bevidek-luu sënë ti yi, rëk mu rëk mala nama na verök yi.

12 Log vis nemadluho sën gelë lo, og yiķ nepeggirin rak alam-los-bengöj nemadluho. Rëk mu yö denahën gesu detu alam-los-bengöj rak rë. Rëk mu rëk degeko nij wëek böpata rot geving reggu bemën böpata sënë, medenatu alam-los-bengöj noh vu yiķ hes mala timu.

13 Alam-los-bengöj sënë yiķ kwaj nevo ngaa neggëp ti. Niwëek los niwëek böpata rot sën neggëp vu sir lo, og rëk degadu reggu bemën nipaya jak mededok vu.

14 Lob rëk losho Sipsip Nalu dengis sir, lob Sipsip Nalu ngis sir mekesuu sir na verök yi. In yi tu alam bög bög pin hir Mehöbög, galam-los-bengöj pin hir Mehö-los-bengö. Lob yi alam sën denesepa lok yi lo, og rëk degevong begö sënë medekesuu. Sir sën tato sir vorot beggooin sir rak bedetu yö yi ngaa bedenevong ving aye lo.”

15 Log angér nér vu sa bë, “Bël ngahi sën gelë avëh baggëb nedo nengaj lo, og sagak yiķ alam pin, gesir yu bög bög sën desupin sir medenedo lo, galam pin sën navij aggagga lo, gayej agga ti ti pin.

16 Log vis nemadluho sën gelë ggovek ya bë peggirin rak alam-los-bengöj nemadluho lo, og sir pin losho reggu bemën bög rëk degérin sir medegelë avëh baggëb sën lo paya. Rëk debasap yi bedenakah hen tob pin vér gegëp ahë töksën. Log rëk dega reggos gedebesi sekë lu ngaa jak na nengwah.

17 Yonon, Anutu vo kwa sënë lok ya ayoj in bë degevong ngaa sën kwa nevo lo. Lob kwaj bo ngaa gëp ti. Log niwëek bög sën deko in denatu alam-los-bengöj lo, og rëk degadu reggu bemën nipaya jak mededok vu rot, bena berup dok buk sën Anutu yi gagek pin anon jak lo.

18 Log avëh sën gelë lo, og yiķ peggirin rak nyëg bög Babulon* sën tu alam-los-bengöj pin vu dob hir yusekë lo.”

18

Nyëg Böp Babulon Mala Maya*

¹ Sënë ggovek, log sa halë angër ti vu yagek beluk yam. Yi niwëëk bopata rot, genikapiik jëh rak dob bemedo nepelibin mu.

² Lob tahi yam niwëëk bë:

“Nyëg böp Babulon* bumeng ya! Bumeng ya!

Gwëbeng tu memö nij paya hir nyëg rak.

Memö nij ngöhek pin,

gesok nij paya pin sën hil nahönengin lo bej.

³ In alam pin denevong ngaa baggëb yi ngahisekë vu yi.

Lob sënë vong bë sën denum yi wain niwëëk beyuj vong paya.

Galam-los-bengöj lo vu dob sënë devong baggëb vu yi ving.

Galam-dob-yi sën denevong huk bagosën lo denevong huk bagosën rak ngaa sën ayo nevu nevu in lo,

bedeneko monë ngahisekë rak.”

⁴ Log sa hangó gagek ngwë yam vu yagek menér bë:

“Sa alam, ham gwetah ham in nyëg böp saga. Gemedo na nenga.

In ham los sir rëk gwebë dok ti in yi ngaa nipaya saga.

Geham los sir rëk gwebë dok ti begweko yi ngaa nipaya nyëvewen.

⁵ Yi ngaa nipaya vong bë sën yu bopata megelu lok ya yagek.

Lob Anutu medo mekwa nevo nyëg böp sënë yi ngaa nipaya pin.

⁶ Ham kwamin bo ngaa agga ti ti sën avëh baggëb agi nevong lo,

beham bo dok nah vu yi nabë sënë niröp rot.

Ham bo nyëvewen dok nah ngaa sën nevong lo niröp,
gegewong la mesevök geving.

Avëh sënë tee marasin nimengëes lok kap in bë mehö ngwë denanum,
om yiğ ham jaa ngaa ngaa nimengëes nabë saga dok nah,
geyu ngwë sevök geving begwetee dok kap in nanum.

⁷ Yo nekerë arë rak benevong ngaa nipaya

sën ayo nevu nevu in lo agga ngahisekë.

Om ham gwevong meyö pasang ngu rot dok nah.

In kwa nevo lok ayo nebë sënë bë,

‘Setu avëh-los-bengöj benado rak avëh-los-bengö yi sëa.

Sa su nebë avëh sën regga diiğ genedo alov lo rë.

Om maggin su rëk natök jak sa mesengu rë,
gak rëk nama verök yi.’

⁸ Om ngaa maggin rot aggagga rëk natök vu yi avuti dok buk timu.

Niraksën ngahisekë rëk berup,

lob yi alam ngahisekë rëk pasang dengu in hir heljëng rot,
gemeyip bopata rëk berup.

Log nengwah rëk ga nyëg böp Babulon* los dahis.

Yönon, Mehöböp Anutu yi mehö niwëëk los gayeheng,

om seggi yi benér vorot bë gekö nipaya nyëvewen dok nah.

⁹ Alam-los-bengöj vu dob losho avëh sënë denevong baggëb los denevong ngaa agga ngahisekë sën ayoj nevu nevu in lo. Om alam-los-bengöj sënë rëk degelë genengwah natum bega yi baru jak, lob rëk dengu medengis sir.

¹⁰ Rëk degöneng rot in vanë sën tök vu yi agi, lob rëk debare ading gedenanér nabë:

‘Wöp-o, gépin nyëg böp Babulon*!

Nyëg böp los niwëëk ata hong!

Nyëvewen nipaya tök vu hong ggokek ya yik pevis avuti!’

¹¹ Lob alam vu dob sën denevong huk bagosën lo rëk kwaj bo nyëg bög sënë, lob rëk dengu in, bedemedo los ayoj maggin. In mehönon la su denebago hir kupek yah ggokin rë.

¹² Hir kupek lo yik nebë sënë: Goor los seriva, gegelöng malangeri los kumkum sën yi monë bögata lo, getob veroo malangeri, getob mala sagap aggagga, getob niyes yes sën nikapiik lo, gejerujeng navi, gekele sën reggu nivesa lo, gengaa pin sën denesemu rak reggu bög elefant vis lo, gengaa pin sën denesemu rak kele sën yi monë bögata lo, gedenesemu rak braas, gerak aen gerak gelöng ni ketungsën lo.

¹³ Log kupek la nebë sënë: Kele sinamon navi los yesek lu ngaa sën nos yi lo, gekabang aru reggu nivesa ga, mur los praginsëj*, gewain los wël*-oliv-yi sën denevesi nos rak lo ga, parawa brët yi los wit*, geburmakau los sipsip, gehoos los karis sën hoos denedadii lo, gemehönon sën denebago sir in denatu hir ngaa meris lo, log mehönon sën denebago sir in debasap sir noh vu yö kwaj lo.

¹⁴ Log denér bë, ‘Yönon, nos sën kwam nedu in bë gegwa lo, og pin devuu hong gedeya. Gekupek nivesa vesa pin lu ngaa sën yi monë bög lo, los hong vuneksën nivesa vesa pin sën lo, og devuu hong ya. Mehönon su rëk degelë ngaa nabë sënë gökin gemedo vu hong rë!’

¹⁵ Yönon, alam sën denevong huk bagosën rak ngaa agi, bedeneko monë ngahi vu nyëg bög agi rëk degöneng rot in vanë sën natök vu nyëg bög agi, lob rëk debare ading in yi gedengu medengis sir, gemedo los ayoj maggin.

¹⁶ Log denanér nabë:

‘Wöp-o, gëpin nyëg bög sënë!

Wirek og yö neröp tob veroo malangeri ngeri,
getob sagap los kök,
genevunek vu navi rak goor,
gerak gelöng malangeri los kumkum sën yi monë bög rot lo.

¹⁷ Rëk ma gemonë sënë los kupek gevunek vunek bemalaj maya yik pevis avuti.’

Log kapten los alam sën deneko yaq lo pin, galam pin sën denevong huk rak yaq lo, galam pin sën denevong huk bagosën rak yaq medeneggök loo lo, yö rëk debare gëp ading in nyëg bög Babulon*.

¹⁸ Log degelë nengwah sën negga yi lo aru jak, lob degengeek nabë, ‘Nyëg bög ti tena los are bög mak nebë nyëg bög sënë menedo? Ma! Yik yö timu!’

¹⁹ Log yö rëk dejaa kebus dok yuj, gedengu bedengis sir bedemedo los ayoj maggin. Log rëk detahi nabë:

‘Wöp-o, gëpin nyëg bög sënë!

Yaq alaj lo sën denedo rak loo lo detu alam-los-bengöj-monë-ggoreksën rak nyëg bög sënë yi monë.

Gëpin-o! Yik mala maya verök yi pevis avuti!

²⁰ Om ham vu yaqek los Anutu-yi-alam, geham sinarë los alam-denenér-gagék-rangahsën lo!

Ham pin kwamin vesa in ngaa sën tök vu nyëg bög agi.

Anutu seggi yi, lob vo nipaya nyëvewen vu yi

lok yah ngaa nipaya sën nevong vu ham lo.’ ”

²¹ Gagék sënë ggovek, log angér niwëek ata ti ko gelöng ti ni nebë gelöng bög sën denerii wit* rak lo, lob vaku rak betë luk ya loo, log nér bë:

“Rëk degeko nyëg bög Babulon* medegetë na niwëek nabë sagi,
gemehönon su rëk degelë yi nah gökin rë.

²² Nebë sënë om gita aye, gegevëeg aggagga ayej,
gegevëeg apel los avuuq ayej,

og su rëk degengo ngaa pin sënë ayej dok hong nah gökin rë.
 Gemehöti sën tahu yi lok huk agga pin lo,
 og su rëk degelë alam nabë sënë demedo vu hong nah gökin rë.
 Gegelönг bögata sën nerii wit* genesu maye neya lo,
 og su rëk degengo aye sënë gengu dok hong nah gökin rë.
²³ Ram su rëk natum dok hong
 bahëggı nah gökin rë.
 Log su rëk degengo avëh los maluh sën deneko sir lo
 gedebengwëng los kwaj vesa gökin rë.
 Wirek hong alam lo sënë devong huk bagosën, lob detu bög vu dob.
 Log gekuung in alam pin rak hong ngaa aggagga sën genetung bu rak lo.
²⁴ Log detök rak alam-denenér-gagek-rangahsën losho Anutu-yi-alam gesir
 pin
 sën denesis sir medenediik vu dob lo pin nij kök lok hong Babulon,
 bedegwa neggëp vu hong.”

19

Alam Kwaj Vesa In Babulon Mala Maya*

¹ Sënë ggovek, log sa hango ngaa ti nebë sën alam ngahisekë denevong raro vu yagek, bedenenér bë:

“Aleluya!

Hil Anutu, yi yö timu sën ko hil yom vu yi.

 Yi mehö niwëek los vunek vunek yagek-yi malangeri rot.

² Nengo gagek, og nesepa lok ngaa niröp mu meneseggi alam rak,
 benevong nyëvewen lok yah vu sir niröp rot.

Lob avëh-baggëb-los-bengö sënë nevasap alam-dob-yi pin rak yi baggëb,
 om sën Anutu vo nipaya nyëvewen lok yah vu yi,
 bevo nyëvewen lok yah yi alam sën nesis lo nij kök.”

³ Lok detahi yah ggökin bë:

“Aleluya! Hil gaço Anutu arë jak!

 Nengwah sën gga nyëg bög agi aru medo neraç degwata los degwata!”

⁴ Log alam ggev mehödahis-bevidek-lubeluu sën lo, losho ngaa lubeluu sën
 denedo malaj-tumsën lo, depetev medeneggëp lok Anutu sën nedo rak sëa-
 los-arë lo mala, gedeço arë rak bë:

“Yönon rot! Aleluya!”

⁵ Lob mehöti aye rak ggëp Anutu yi sëa-los-arë, benér bë:

“Ham sën Anutu yi hur ham,
 beham nehönengin yi lo,
 geham alam yumin ading los ham alam meris,
 ham pin gweço Anutu arë jak!”

Sipsip Nalu Ko Avëh Medenevong Nos Bögata

⁶ Log sa hango ngaa ti nebë sën alam ngahisekë rot desupin sir bedenenér
 gagek, lob dedun nebë sën lubek bögata. Genebë sën vakuvek netetap
 bededun bögata lo, bedenenér bögata bë:

“Aleluya! Hil gaço Anutu arë jak!

 Hil Mehöbög Anutu, yi mehö los niwëek!

Gwëbeng tu ala sogek menegin ngaa pin!

⁷ Hil ahëd nivesa menapisek in yi rot gegako arë jak!

 In buk dus rak ggovek ya in Sipsip Nalu vongin geko avëh.

 In venë ro yi ggovek ya menegin.

⁸ Lob Anutu vo röpröp veroo malangeri vu yi beröp lok yi.

Röpröp sënë yö mewis anon benepelibin.”
(Röpröp veroo sënë yik tahu ngaa niröp sën Anutu yi alam denevong lo.)

⁹ Log angér nér vu sa bë, “Gekwevu gagek sënë nabë: Alam sën Anutu vong dik ya in sir bë denam in nos bög sën Sipsip Nalu geko avëh lo, og kwaj vesa!”
Log nér vu sa ving bë, “Gagek sënë og Anutu yi gagek anon.”

¹⁰ Lob sa petev lok angér vaha gesa bë gako arë jak, lok nér vu sa bë, “Su gwevong nabë sënë! Yik sa hur mu nebë ham los arim lo pin sën ham ayomin neya timu vu Yesu menenér yi gagek rangah lo. Yik ham gweko Anutu yö timu arë jak. Hil arak ni bë Anon Vabuung vong huk lok alam-denenér-gagek-rangahsën ayoj bë denanér Anutu yi gagek rangah, genevong huk lok alam sën denenér Yesu arë rangah lo ving nebë saga.”

Mehö Sën Rak Hoos Veroo

¹¹ Log sa halë yagek tatekin gehoos veroo ti nare. Bemehöti rak nedo, barë nebë “Mehö Sën Nevong Yoh Vu Yi Gagek” ga, “Mehö Gagek Anon Yi”. Nabë mehöti sënë gengo gagek, genabë gevong begö, og nesepa lok aggata niröp mu menevong.

¹² Mala gahis netum nebë nengwah daggen, gemehö-los-bengö yi madub ngahisekë rak nedo yu. Gedekevu arë rak neggëp navi, rëk yö timu rak arë sënë ni, gak alam vahik su derak ni rë.

¹³ Generöp röpröp ading sën dedagoo lok kök lo. Log denenér arë bë, “Anutu yi Gagek”.

¹⁴ Log alam-begö-yi vu yagek derak hoos veroo, bedetamuin yi medeya. Gederöp tob veroo malangeri benikäpiik menepelibin.

¹⁵ Paëp-yu-anil nevu malangeri rot ti vare nesoo lok alaj avi, beneggëp in bë ngis mehönon jak. Log nejom aën dus ti lok nema in geigin mehönon jak. Anutu mehö niwëek ata, bahë sengën bögata vu alam sën su ayoj neya timu vu yi rë lo, om rëk bakë sir na nabë sën denevakë wain anon lok gabum bög ayo lo.

¹⁶ Gedekevu mehö sënë arë rak neggëp yi tob los vagi nebë:

“ALAM-LOS-BENGÖJ PIN HIR MEHÖ-LOS-BENGÖ, GALAM BÖP PIN HIR
MEHÖBÖP”

¹⁷ Log sa halë angér ti nare lok hes mala. Genetahi ya vu sok pin sën denevëeng medeneyoh vavunë lo bë, “Ham pin ngupin ham nam in Anutu yi nos bög.

¹⁸ Ham rëk gwa alam-los-bengöj nij reggos geham rëk gwa alam yuj rëmek los alam anil degwa nij reggos gehoos los alam sën denerak lo nij reggos. Ham rëk gwa alam pin nij reggos, alam sën yö denegin sir lo, losho alam sën alam denebaço sir medenetu hir ngaa meris lo, galam sën yuj ading los alam meris lo.”

¹⁹ Lob sa halë reggu bemën bög galam-los-bengöj pin vu dob losho hir alam-begö-yi desupin sir yam ggovek ya in bë dengis begö vu mehö sën rak nedo hoos veroo lo losho yi alam-begö-yi.

²⁰ Rëk ma gedekesuu sir bedejom reggu bemën bög ving yi mehö sën nenér-gagek-kuungsën-rangah lo ahon mededuu luho. In wirek og reggu bemën nipaya sënë lë gemehö-nenér-gagek-kuungsën sënë nevong ngaa bög ngahisekë benetetuhin alam sën deneko reggu bemën yi ƙanaƙ rak navij gedeneko kenu rak lo. Om reggu bemën luho mehö-nenér-gagek-kuungsën sënë yö nahën denedo los malaj vesa. Log detë luho luk ya nengwah sën bögata rot nebë ngaggee, genikerus ata gegelöng salpa* medo netum lok lo.

²¹ Log mehö sën neraķ hoos lo sis luho hir alam vahi sën nahëñ denedo vesaj lo pin rak paēp-yu-anil sën vare nesoo lok avi lo medediik. Log sok pin yam degga alam sënë niж reggos bahëj pup ya.

20

Satan Nedo Karabus Ta 1,000

¹ Lob sa halë angër ti vu yagek meluk yam. Lob jom kii asoreng sën luk meya rot gahë degwa main lo lok nema, bejom sëng bopata rot lok nema ving.

² Jom karob bop sënë ahon. Yiк marub sën yō neggëp vu nyëdahis lo. Yi Memö Nipaya, geyi Satan. Lob angër duu yi rak sëng niwëek in bë medo noh vu ta 1,000.

³ Log të yi luk ya asoreng sën luk meya rot gahë degwa main lo, gepeka avi yah, besis lok in, gejegwi kele niķegwi* rak. Om Satan su yoh vu bë tetuhin alam gökin rë, gak yō rëk gegin ta 1,000 sënë begovek na rë, lok mëm degeko yi vër beyik medo hus dus teka mu.

⁴ Log sa halë sëa-los-arë la denedo bemehö la rak denedo. Anutu vo huk vu sir in bë deseggi mehönon hir gagek. Gesa halë alam ngahisekë sën denevong ving Yesu lo anoj. Sir sën denenér Yesu yi gagek tato, gedenenér Anutu yi gagek rangah, lob alam niж paya deketöv kwaj bedenediik lo. Su denedudek vu reggu bemën nipaya, ma denedudek vu kenu rë. Gesu denebë yi kanak rak dabaj ma rak nemaj rë. Lob vesaj lok yah bedetu alam-los-bengöj, belosho Kerisi denegin ngaa pin yoh vu ta 1,000.

⁵ Yiк buk muginsën sën alam dekedi jak vu bedub lo sënë. Rëk alam diiksën vahi pin su rëk dekedi jak nah dok buk sënë rë, gak yō rëk degëp rot, beta 1,000 saga govek na rë.

⁶ Alam sën dekedi jak nah dok buk muginsën agi, og kwaj vesa bedemedo vabuung. In diiksën sën natu luu lo niwëek su yoh vu bë dahun sir rë. Gak rëk denatu Anutu luho Kerisi hir alam-deneke-seriveng lo. Lob rëk denatu alam-los-bengöj belosho Kerisi degegin ngaa pin noh vu ta 1,000 sënë.

Satan Kepë Ya

⁷ Ta 1,000 sënë govek na, lok mëm degeko Satan bër in karabus,

⁸ gegeto mena in tetuhin alam pin, benoh vu alam sën denedo dob nenga ketu lubeluu lo, vu Gok losho yi alam Magok. Satan rëk ngupin sir in na degevong begö, lob sir ngahisekë rot nebë sën raggër loo nenga.

⁹ Bededok na nyëg pin medeketumin Anutu-yi-alam dok nyëg sën denedo lok lo. Yiк nyëg bop sën Anutu ahë neving pangşën lo. Rëk mu nengwah rëk duk nam vu yagek mega sir.

¹⁰ Satan tetuhin sir, om Anutu rëk getë yi duk na ngaggee bopata sën nengwah niķerus ggëp netum rak gelöng salpa* lo. Reggu bemën nipaya luho mehö-nenér-ǵagek-kuungsën-rangah denedo lok sënë vorot, om lõöho rëk degeko vanë buk gerangah degwata los degwata gesu rëk desewah rë.

Buk-gagek-yi Tök Yam

¹¹ Log sa halë sëa-los-arë veroo bop ti nedo, bemehöti nedo rak. Gedob los yagek veya meya in yi, genyëg meris.

¹² Gesa halë alam-diiksën denare, alam yuj ading los alam meris, medenare lok sëa-los-arë sagi mala. Gemehö sën rak nedo sëa lo vong medetëkin kapiya la. Detëkin kapiya mala-tumsën-yi, gedetëkin kapiya sën neseggi alam-diiksën rak lo la ving. Nelë ngaa pin sën mehönon denevong lob deneketu lok ya kapiya agi beneseggi sir rak yoh vu.

¹³ Log alam sën denediiķ medeneggëp luķ loo lo, galam sën denediiķ medeneggëp loķ dob ġebiné lo, losho alam-diiksën pin deyom, bemehö sën nengo ġaġek lo seggı sir ti ti loķ yah ngaa sën denevong wirek lo.

¹⁴ Lob tē alam malaj-masën-yi los alam sën denedo loķ Nyéġ Nipaya lo luķ ya ngaggee bōpata sën nengwah medo netum loķ lo. Ngaggee bōpata sën nengwah medo netum loķ agi, og yiķ diiksën sën netu luu lo.

¹⁵ Lob alam sën su aręj neggëp loķ kapiya mala-tumsën-yi agi rę lo, og tē sir pin luķ ya ngaggee bōpata sën nengwah medo netum loķ lo ving.

21

Yagek Los Dob Mewis

¹ Log sa halē yagek los dob mewis neggëp. Yagek muginsën los dob muginsën mala maya verök yi. Geloo su neggëp ggökin rę.

² Gesa halē nyéġ bōp vabuung sënë, og yiķ Yerusalem mewis. Sa halē nedo ving Anutu, lob vuu yagek beluk yam los vunek vunek nivesa nebë sën avëh nevunek vu yi rak vunek vunek nivesa in jak regga.

³ Log sa hango aye bōpata ti tahi yam ggëp sëa-los-arë bë, “Ham gwengo rę! Gwëbeng Anutu yi dub-vabuung-bōp nedo ving mehönon! Log Anutu ręk medo geving sir bedenatu yi alam. Yönöñ, Anutu yö ręk medo geving sir benatu hir Anutu.

⁴ Ręk jevu sir pin malaj bël na. Galam su ręk denadiiķ gökin rę, gesu ręk ayoj maggin gökin rę, gesu ręk dengu medengis sir gökin rę, genavij su ręk gesang nah rę. Gaķ ngaa wirek hen pin maya verök yi.”

⁵ Lob mehö sën rak nedo sëa-los-arë lo nér bë, “Ham gwengo rę! Sék gevong ngaa pin natu mewis jak yiķ pehiko sënë!” Log nér vu sa bë, “Kwevu ġaġek sënë, in ġaġek sënë og yönöñ rot, beyoh vu bë alam degevong geving rot.”

⁶ Log nér vu sa ggökin bë, “Ngaa pin sënë töķ yam ggovek ya! Sengo ti hevong bengaa pin anon rak vu muginsën, log sak semu ngaa pin vu tamusën sagi beggovek ya. Setu ngaa pin degwasekë los yusekë. Nabë mehöti ayo bev in bël, og sék gevong bël veyë mala-tumsën-yi benanum nyëmasën.

⁷ Mehöti sën kesuu ngaa maggin los ngaa nipaya pin lo, og ręk geko ngaa sën senér wirek bë ręk geko lo natu yi ngaa, gesa natu yi Anutu genatu sa nalug.

⁸ Gaķ alam sën deneggöneng medeneggërin sir yah lo, galam sën deneruu demij vu Anutu lo, galam sën denesepa loķ ngaa nipaya verök yi medeneko rak lo, galam sën denesis mehönon medenediiķ lo, galam sën denevong baggëb lo, galam sën denevong parahek lo, galam sën denedudek vu kériing lo, galam pin sën denenér ġaġek kuungsën los denelah ġaġek vun lo, og sir pin ręk dedok na ngaggee bōpata sën nengwah nivanë medo netum rak gelöng salpa* lo. Yiķ diiksën netu luu lo sënë.

Yerusalem Mewis

⁹ Lob angër nemadvahi-bevidek-luu sën deko ngaa maggin nemadvahi-bevidek-luu loķ gabum nemadvahi-bevidek-luu in bë dekevoħ mehönon jak lo ti yam vengwéng vu sa benér bë, “Genam ręk sék tato avëh sën Sipsip Nalu ręk geko natu venë lo vu hong.”

¹⁰ Log angër ko sa kenug meya kedu bōp adingsekë ti, betato nyéġ bōp vabuung Yerusalem sënë vu sa. Nedo ving Anutu, lob vuu yagek geluk yam.

¹¹ Anutu nikapiik jéh niwëek rak nyéġ bōp sënë. Nikapiik yö agga ti nebë gelöng sën denebago rak monë bōp lo. Kë! Nebë gelöng malangeri jaspa, gemala rangah rot nebë garas.

¹² Log katum og vaha adingsekë rot, geyi veluang avi nemadluho-bevidek-luu neggëp loķ, bangër nemadluho-bevidek-luu denare yoh vu pin. Log alam

Israel degwaj nemadluho-bevidek-luu arëj ti ti neggëp rak veluung avi ti ti pin.

¹³ Veluung avi lõö neggëp lok katum nenga sën neya los hes mala neverup lo, gelõö neggëp ya los sën ayööng neyam lo. Gelõö neggëp ya los sën sang neverup lo, gelõö neggëp ya los sën hes mala nemasusek ya.

¹⁴ Nyëg bög sënë yi katum ahë degwa, og gelöng sën bo niwëek vu lo nemadluho-bevidek-luu neggëp lok, lob Sipsip Nalu yi sinarë nyëdahis nemadluho-bevidek-luu sën lo arëj rak neggëp gelöng sënë.

¹⁵ Log angër sën vengwëng vu sa lo, jom atoheng goor ti in bë tahöö nyëg bög sënë los yi veluung avi geyi katum jak.

¹⁶ Nyëg bög sënë yi katum nenga vahi vahi pin neggëp ti, nyë los kweben neggëp ti. Angër tahöö nyëg bög sënë nenga telësen rak yi atoheng, lob ading yoh vu 2,400 kilomita. Nyëg bög nenga vahi vahi pin ading nebë sënë, gerak rak yi bepin neggëp ti.

¹⁷ Log tahöö katum ving, rëk adingsekë berak ya vavunë rot yoh vu 66 mita. Yik angër tahöö katum nebë sën yik hil netahöö lo.

¹⁸ Anutu semu katum sënë rak gelöng malangeri jaspa. Log semu nyëg bög sënë rak goor yö meris bemedo netum nebë garas.

¹⁹ Anutu vunek vu nyëg bög yi katum ahë degwa rak gelöng malangeri aggagga sën yi monë böpata lo.

Gelöng jaspa nedo ya ahë degwa mugin.

Log gelöng lapis lasuli sën niraru lo netu luu.

Log gelöng aget sën niraru nebë lo netu lõö.

Log gelöng nimewis emeral netu lubeluu.

²⁰ Log gelöng sardoniks sën kök los veroo nesala yi lo netu nemadvahi.

Gegelöng kök konelian netu videk ti.

Gegelöng krisolit sën nisangsang lo netu videk luu.

Log gelöng nimewis ngwë sën beril lo netu videk lõö.

Log gelöng nisangsang ngwë sën topas netu videk lubeluu.

Log gelöng nimewis ngwë sën krisopres netu nemadluho.

Log gelöng niraru ngwë sën hiasint netu nemadluho-bevidek-ti.

Log gelöng sekwahek agga ngwë sën mala sagap medenenér arë nebë ametist lo netu nemadluho-bevidek-luu.

²¹ Log vong reping nemadluho-bevidek-luu sën lo rak kumkum veroo (perl) sën yi monë bög lo nemadluho-bevidek-luu. Deko kumkum bög bög medesemu reping pin rak, gedesemu aggata pin vu nyëg saga rak goor yö meris bemala rangah rot nebë garas.

²² Log sa su halë dub-vabuung nedo lok nyëg bög sënë rë. Gak Mehöböp Anutu, mehö los niwëek, luho Sipsip Nalu, yik detu nyëg bög sënë yi dub-vabuung.

²³ Lob alam nyëg saga su rëk dejak vu in hes los kwev nabë natum vu sir rë. Gak Anutu nikapiük netum rak nyëg saga, geSipsip Nalu tu nyëg sënë yi ram.

²⁴ Om alam pin rëk dena jak nyëg bög sënë yi rangah. Galam-los-bengöj vu dob rëk dengupin hir kupek nivesa vesa medegeko mededok na.

²⁵ Su rëk debehii katum yi veluung avi rangah rë, gesu rëk nabuk doq dok nyëg sënë rë.

²⁶ Alam pin rëk dengupin hir ngaa nivesa vesa los hir kupek malangeri mededok na nyëg sënë.

²⁷ Gak ngaa ningöhek, gemehönon sën denevong ngaa nipaya aggagga lo, gemehönon sën denenér gagek kuungsën lo, og su rëk dedok na nyëg sënë

rë. Gak alam sën arëj neggëp lok Sipsip Nalu yi ƙapiya-mala-tumsën-yi bë demedo malaj-tumsën degwata lo mü mëm sën rëk dedok na.

22

Bël Los Kele Mala-tumsën-yi

¹ Log angér sënë tato bël böp mala-tumsën-yi vu sa, lob sa halë gemala rangah nebë garas. Bël sënë nebegi verup Anutu luho Sipsip Nalu hir sëa-los-arë benevaar meneya,

² beneyoh nyég böp yi aggata vuheng atov. Log ƙele mala-tumsën-yi denare lok bël sënë nenga vahi vahi. Lob denesis anoj beron nemadluho-bevidek-luu neyoh vu ta pin. Denesis anoj rak kwev. Lob ƙele sënë ris, og deyoh vu bë degevong bemehönon nijraksën nijvesa jak.

³ Log gagek maggin-yi sën Anutu nér rak mehönon vu muginsën lo, og ggovék ya. Gak su rëk medo nah gökin rë. Anutu luho Sipsip Nalu hir sëa-los-arë rëk medo dok nyég böp sënë. Log Anutu yi hur lo rëk degeko yi jak.

⁴ Log mëm rëk degelë mala. Log arë rëk jak gëp dabaj.

⁵ Su rëk buk dok nah gökin rë. Log ram hen huk sën netum lo, los hes hen huk sën netum lo maya. Gak Mehöböp Anutu rëk gevong rangah vu sir. Lob rëk denatu alam-los-bengöj medegegin ngaa pin degwata los degwata.

Yesu Rëk Duk Nom Pevis

⁶ Log angér nér vu sa bë, “Gagek pin sënë og yönörot, beyoh vu bë alam pin degevong geving yi rot. Mehöböp Anutu sën nevong yi Anon Vabuung vu alam-denenér-gagek-rangahsën in bë denanér yi ƙapiya rangah lo, vong yi angér yam in bë nanér ngaa pin sën rëk anon jak pevis lo vu yi hur lo pin.

⁷ Log Yesu nér bë, ‘Ham gwengo rë! Sëk natök nök vu ham pevis.’ Mehöti sën nesepa lok Anutu yi ƙapiya sën neggëp lok Anutu-yi-ƙapiya agi-yik ngaa sën rëk anon jak vu tamusën lo-og mehö sënë kwa vesa!

⁸ Log sa Jon, sa hangó gagek sënë, gesa halë ngaa pin sënë. Sa hangó los halë ggovék, log sa petev menahëp lok angér sën tato ngaa pin vu sa agi mala, gesa bë gaço yi jak.

⁹ Lok pevis menér vu sa bë, “Su gwevong nabë sënë! In sa hur ti yik nebë hong ving arim lo sën sir alam-denenér-gagek-rangahsën lo. Geyik hur mu sa nebë alam sën denesepa lok ƙapiya agi yi ƙapiya lo. Gak yik gweko Anutu yö timu jak.”

¹⁰ Lob nér vu sa ving bë, “Anutu yi ƙapiya sën neggëp lok ƙapiya agi, og su gegulin, in buk sën Anutu bë gevong ngaa pin agi dus rak ggovék ya.

¹¹ Om mehö sën nesepa lok ngaa nipaya lo, og yö medo gevong yi ngaa nipaya nabë saga rot. Gemehö sën nesepa lok ngaa ningöhek lo, og yö medo gevong yi ngaa ningöhek nabë saga rot. Log mehö sën nesepa lok ngaa nivesa lo, og yö medo gevong yi ngaa nivesa nabë saga rot. Gemehö sën nesepa lok ngaa niröp lo, og yö medo gevong yi ngaa niröp nabë saga rot.”

¹² Yesu nér bë, “Ham gwengo rë! Sëk natök nök vu ham pevis. Lob sëk gaço nyévéwen menök vu mehönon pin, lob sebo dok nah vu sir ti ti noh vu ngaa pin sën denevong lo.

¹³ Sengo ti hevong bengaa pin anon rak vu muginsën, log sëk semu ngaa pin menivesa jak vu tamusën. Sa mehö muginsën los tamusën. Setu ngaa pin degwasekë los yusekë.

¹⁴ Alam sën deneripek hir tob bemewis nerak lo, og kwaj vesa, in deyoh vu bë rëk dega ƙele mala-tumsën-yi anon. Gedeyoh vu bë rëk dedok na ƙatum nyég böp saga avi mena dedok na.

15 Gačalam sën nijsaya verök yi nebë anöö lo, los mehönon sën denevong parahek lo, galam sën denevong baggëb lo, galam sën denesis mehönon medenediik lo, galam sën denejom rak vu keriing lo, galam pin sën ahëj neving gagek kuungsën medenenér lo, og rëk nah demedo nenga in Anutu yi nyëg bög sënë.

16 Sa Yesu, sa hevong sa angér yok vu ham in bë nanér gagek sënë vu ham sën sa alam ham lo. Yik sa sënë sën Davit* yi mewis, besa degwa vu yi. Lob yik sa sënë sën Betuheng Majelëe.”

17 Log Anon Vabuung luho Sipsip Nalu venë denér bë, “Genam!” Lob mehöti bë gengo gagek sënë, og nanér nabë, “Genam!” Log nabë mehöti ayo bev in bël, og nam, in mehöti bë nanum, og yoh vu bë nam nanum bël-malatumsën-yi nyëmasën.

18 Log sa bë nanér gagek niwëek ata vu alam pin sën denengo gagek lok kapiya agi, rak ngaa sën rëk berup vu tamusën lo nabë: Bë mehöti gelu gagek ngwë dok na gagek sënë, og Anutu rëk ngupin ngaa maggin pin sën nér meneggëp lok kapiya agi nah vu yi.

19 Lob nabë mehöti gelov gagek la bër in gagek sën rak ngaa tamusën-yi meneggëp lok kapiya agi, og Anutu rëk gelov yi bër gesu rëk ga kèle malatumsën-yi sënë anon rë. Gesu rëk dok na nyëg vabuung bög sën sa netatekin meneggëp lok kapiya agi rë.

20 Mehö sën nér ngaa pin bë rëk anon jak agi nér bë, “Sëk nom pevis yönrot!” Ëë, oga! Mehöbög Yesu, genam!

21 Mehöbög Yesu yi semusemu nök gëp geving ham pin. Yönrot.

NETATEKIN DEGWA

alabaster Alabasta og yiķ gelöng veroo ti. Denesemu buayo lu ngaa rak, beyi monë böpata.

alam-deneko-takës Alam Yuda denelë hir alam sën deneko takës lo paya, in derak ni bë denetetuhin sir gedeneggodek hir monë vahi sevök, gaķ su deneko takës niröp rë.

Asia Asia sënë og distrik ti dus vu Epesus lu Kolosi, gaķ su nyëg böp Asia sën Saina lu Sapan gedob vahi sagu lo rë.

Babulon Babulon og nyëg böp ti. Rëk lok 1Pt 5:13 Pita netahu rak nyëg böp Rom sën negin dob pin lo. Log alam vahi yiķ kwaj nevo sën Jon peggirin rak Babulon lok Nebë Pesepsen 14:8 lo bë yiķ maķ nebë saga ving. Rëk alam vahi kwaj nevo bë peggirin rak mehönon pin sën nij nelëlin Kerisi losho yi alam bedenesis begö vu sir lo. Om Anutu rëk kevoh alam nebë sënë bemalaj nama na verök yi.

Belsebul Arë Belsebul sënë, og alam Kanaan hir anutu kuungsën ti arë. Lob alam Yuda denenér rak memö nipaya hir ggev böp Satan ving. Om sën denelë bë Yesu nevong bememö nipaya to deneya in mehönon, lob kwaj nevo bë maķ memö nipaya hir ggev Belsebul nelok vu yi menetii. In Belsebul og memö nipaya hir ggev, om maķ memö deneggönengin yi.

Buk-ggöksën-yi Alam Yuda kwaj nevo buk sën Anutu ko sir vér in Ejep wirek lo yoh vu ta pin. In lok buk saga, og Anutu yi angër ggök alam Israel geaya mesis alam Ejep naluj ağuun pin. Om sën denenér buk sënë arë nebë Buk-ggöksën-yi, lob deneko rak yoh vu soda dahis ti neyoh vu ta.

Buk-sewahsën-yi Alam Yuda denesepa lok Anutu yi horek bedenesewah yoh vu buk sën netu nemadvahi-bevidek-luu lo pin. Rëk gwëbeng sënë og hil nanér buk sënë bë Sarerë, log hil kwad nevo buk sën Yesu kedi rak yah vu bedub lo behil nesewah lok genehalë Soda. Alam Yuda denenér bë su degevong huk doķ Buk-sewahsën-yi. Log deneko buk mewis rak lok siks krök seuksën beneya rot beyah neto siks krök seuksën ngwë ggökin, lob neggovek ya gengwë neverup nebë saga. Om sën dus nerak Buk-sewahsën-yi, og su deyoh vu bë degevong huk doķ siks krök seuksën rë, in sagaķ detök ya Buk-sewahsën-yi.

Davit yi mewis/degwa vu Davit Alam Yuda denenér mehö sën denegin lo bë Kerisi, log denenér arë ngwë rak yi ving nebë Davit Nalu. Rëk mu su Davit nalu yönö rë gaķ Davit diiķ yö wirek, rëk alam Yuda denesupin naluj lo, buj lo, tavaj lo, kenuj lo, gehir mewis lo pin lok yah ti medenenér bë naluj. Om nabë hil pekwë doķ hil ayed niröp, og hil nanér Kerisi nabë: Davit yi mewis, ma, degwa vu Davit. Davit sënë og alam Israel hir mehö- los-bengö ti sën Anutu ggooin rak belok yah Saul ben wirek rot lo. Yi mehö-los-bengö niwëek ata besupin Yuda degwa nemadluho-bevidek-luu lo pin yah revuh ti barëj böp rak, om delë yi bë hir mehö-los-bengö soğek gedeneko arë rak.

denepekwë monë Nabë alam Rom debago ngaa vu alam Yuda, og denebaǵo rak yö hir monë vu sir. Galam Yuda yö hir monë neggëp ving, rëk mu yö agga ngwë. Om nabë mehöti kwa nevo bë getung monë seriveng vu Anutu, og su rëk getung alam Rom hir monë natu seriveng rë. Gaķ getung alam Yuda yö hir monë niröp natu seriveng og mëm yoh vu. In denenér bë alam Rom hir monë og nipaya gesu yoh vu rë. Om sën alam la denedo lok dub-vabuung-böp, in nabë mehöti kwa bo nabë getung seriveng rëk kol alam Rom hir monë mu, og depekwë yi monë dok nah alam Yuda hir monë. Log denejom monë teka vér rak sën depekwë agi ving.

gemul Gwelë na mul

Genesaret Genesaret og ngaggee böp Galilea arë ti sënë, garë ngwë nebë ngaggee böp Tiberias. Yık deköl alam Rom hir mehö-los-bengö Tiberius arë sënë medenér rak ngaggee geraķ beggang-bu ti ving.

go Yesu tatekin yi gagek sënë vu sir rak kele pik, in yö nare dej beyö derak ngaa saga ni nivesa. Rëk he pekwë gagek sënë manér rak yom **go** in hil ngo narak go yi aggata ni menehero. Mt 24:32; Mk 13:28; Lk 21:29. Gehe kevu rak hil ngo hil ngaa vahi ving nebë saga, in hil ngo narak hir aggata ni.

gerah navimin Gwelë na rah navi**gwerah navimin** Gwelë na rah navi

Herot Nabë gwelë ggev sën Herot, og rëk kwam kwam nabë ti tena. In Herot lubeluu. Ngwë muginsën sën denenér yi bë Herot Böp, sën sis hurmahen vu Betlehem medediik lo, log diiķ ving nebë sën gagek neggëp lok Mt 2:19 lo. Log tum nalu arë nebë Herot Antipas, lob yi sënë sën ketöv Mehö-neripek-alam Jon kwa lo. Log Herot Böp bu arë nebë Herot Agripa I. Sën tung Pita lok ya karabus lok mëm bebën yom lov ahë mediik lo. Gagek rak sënë meneggëp lok Sn 12. Log Herot ti sën, Herot Böp tava bedenenér bë Herot Agripa 2 lo, ko avëhnö Bernisi sën luho amaj timu lo netu venë. Log avëhnö ngwë Drusila berak vu kiap Peliks sën Rom ti lo. Yık Agripa sënë sën luho venë yam medo denengo Paulus genevong yi gagek ggëp Sisarea lo. Gwelë dok Sn 25:13 bena rot.

Jon nalu Simon Pita ama Jon yö ngwë. Su Jon sën kevu Yesu bengö lo rë, gesu Jon sën mehö neripek alam lo rë.

kap Yesu peggirin gagek sënë menér rak bë nanum dok kap. Rëk mu sënëk nenér rak ngaa nisangsën sën rëk natök vu yi lo. Mt 10:22. Log nér rak kap sënë, genér rak bël-ripeksën ving meneggëp lok Mk 10:38 ving, og bël-ripeksën saga, yık peggirin rak sën bare jak kelepeko menadiik lo. Lok Mt 26:39; Mk 14:36; Lk 22:42, og yık nér kap ggökin, rëk he kevu niröp lok saga bë ‘maggin’.

kelepeko Nabë mehöti nadiik jak kelepeko og ngaa nimumsën böpata rot. Om alam sën denevong ngaa nipaya lo, og gavman deyoh vu bë deketöv kwaj ma, degelu sir jak kelepeko medenadiik, rëk mu denesis rak ya kelepeko in bë hir alam nij namum böpata. Denevong in bë alam sën nij paya verök yi lo denadiik jak los nij gesang ata. Rëk alam Yuda los Rom devong Anutu Nalu Yesu Kerisi mediik rak kelepeko nebë alam nij paya saga, gesu deggonengin rë. Log Yesu nér bë alam desepa dok yi medekerë maggin jak buk, rëk peggirin rak kelepeko. Gwelë dok Mt 10:38, 16:24; Mk 8:34, 10:21; Lk 9:23, 14:27

Kerisi Alam Yuda denevo kwaj in mehö sën denenér arë nebë Mesia lo bë rëk nam. Log denenér arë sënë lok Grik ayej bë Kerisi. Arë sënë degwa nebë: Mehö sën Anutu ggooin rak in bë geko hil nah vu yi. Om nabë gwelë Yesu arë ngwë sën Kerisi agi, og yık degwa nebë sënë.

Levi Alam sën denenér sir bë alam Levi lo, og sir saga depum rak Yakop nalu Levi, lob Anutu ggooin sir saga mu rak in bë dedok vu alam-deneke-seriveng medegevong huk dok dub-vabuung ayo. Rëk mëm yık alam Levi sën depum rak Levi yi mewis ti sën Aaron lo mu sën yö denetu alam-deneke-seriveng in debesi.

mana Mana og yık nos sën Anutu nevo vu alam Israel yoh vu buk yö vu wirek lok buk sën deneyoh nyëg-yu-meris medeneya lo. Denenér nos sënë arë nebë mana, gedegwa nebë ‘Va ti saga?’

mastet Mastet og alam Yuda hir jojeng ti. Mastet gahis og mahen rot, genos vahi pin gahis kesuu, rëk kip berig kesuu jojeng vahi pin beböp nebë paya ti.

mehö-neko-takës Gwelë nah sën he ķevu ǵagek rak alam-deneko-takës meneggëp nyë lo.

mul Matai lu Markus denenér bë Yudas mul Yesu in bë tato yi niröp vu alam-begö-yi. ǵagek sénë su ǵagek nipaya rë, gaķ yik alam Yuda yö hir aggata nebë sénë. Yuda maluh su denejom nemaj nebë sén hil gwëbeng-ë rë, gaķ yik denemul hir alam bengij in bë tato nabë ahëj neving sir. Rëk mu Yudas og vong paya in peggirin ngaa nivesa sénagi yah tu nipaya in mul Yesu in bë tato yi rangah vu alam-begö-yi.

mur Mur sénë yik marasin nimengëes ti beyi monë böp. Denenum los wain in bë navij su gesang böp lob devo vu Yesu rak ķelepeko rëk su num rë. Log denerikin rak hir heljëng ving in bë su nivë na pevis.

najom nema Paulus kevu vu Kerisi-yi-alam bë ahëj geving sir og degemul sir, rëk he pekwë niröp lok hil ayed bë denajom nemaj in hil najom nemad menarak ni.

nerah Gwelë na **rah navi**

niķegwi Alam Yuda denekepain ngaa ti og denevong nebë sénë in bë mehö ngwë degepuh og dejak ni, om denevesi kele ti niķegwi medenejegwi rak kepasën. Denejegwi kele niķegwi sénë rak hir ķapiya, geveluang avi lu ngaa ngahisekë, lob denetung yö hir ķanak agga ti ti rak. Om nabë mehö ngwë kehe kele niķegwi gegelë yi ķapiya, ma, dok na yi beggang ayo, og ala rëk jak ni in kele niķegwi puvin gekanaķ vong paya gemehö nipaya saga su yoh vu bë semu nah rë.

oliv Oliv yik kele ti denegga anon gedenepip meru menare in denevesi nos rak yoh vu buk gedenetetuk rak nos medenegga ving. Log denetöö lok hir ram in natum buk vu sir. Oliv anon og nebë vasuung anon rëk nenyäm nebë döleng.

Paradis Alam Yuda denér Paradis rak huk malangeri sën Anutu tung Adam luho Eva lok vu nyémuginsën lo. Lob kwaj nevo bë alam nij vesa denadiķ lok mēm na demedo dok nyëg saga in lob degegin buk sën Anutu gengo ǵagek lo.

Parisai Alam Parisai og alam Yuda yu ti sën detu alam horek yi. Deneggöneng in ngaa pin sën nevong benij ngöhek nerak lo. Sir alam ggev bedenesepa lok alam hib hir horek pin medenepiķ vu los dahis in bë su dekeyeh ti. Denevong ving bë angër los ngaahur lu ngaa denedo, log denenér bë hil nadiķ rëk hil su rëk malad nama na verök yi rë, gaķ hil rëk bare na Anutu mala beseggi hil ǵagek bebo nyë vewen dok nah vu hil. Denelë Yesu paya medenesis begö vu yi in su nesepa lok alam hib wirek hen hir horek pin sën yö denesepa lok lo rë.

pik Kele pik sénë yik nos ti banon nebë jabuk. Alam Yuda denevaroh kele sénë lok hir huk lu ngaa, in nengën nivesa.

praginsëj Praginsëj og kele ti niķegwi beyi monë böp. Alam Yuda devesi in reggu nivesa berup na tagwavek dok dub-vabuung-böp lu ngaa.

rah navi Alam Yuda hir horek wirek hen nér bë: Nabë avëh ti geko nalu maluh ti geto, beyi buk natu nemadvahi-bevidek-löö jak, og degerah navi. Lob horek niwëek besu deyoh vu bë dekeyeh rë, om nabë buk saga balek Buk-sewahsën-yi ti, og yik denerah lok, gesu deneggöneng rë. Om sën lok Jn 7:22 Yesu nér yah vu sir in sën ahëj sengën vu yi bë keyeh Buk-sewahsën-yi in sën nevong mehöti benivesa rak lok lo, rëk yik sir ving. Denejom horek wirek hen sénë ahon medenekeyeh Buk-sewahsën-yi ving.

Sadukai Alam Sadukai og alam Yuda yu ti. Sir alam böp medenegin dub-vabuung-böp. La og alam-deneko-seriveng, log ti og tu alam-deneko-seriveng hir yusekë. Denepiķ vu horek pin sën Anutu vo vu Moses wirek

lo medesepa lok. Rëk su denevong ving bë angër los ngaahur lu ngaa denedo rë, gedenenér bë hil nadiik bemalad nemaya verök yi gak hil kenund su ya denedo rë. Om sën denelë Yesu paya gedenesis begö vu yi in su nesepa lok sir rë.

salpa Salpa og yik gelöng nisangsang ti. Yoh vu bë natum mega hil. Genatök vu gëp dob len la, gevu kedu sën netetap lo. Netetap og salpa netum ving gereggü nipaya verup neya.

Samaria Alam Samaria og su alam Israel sogek rë. In dekehe sir vër in alam Yuda lok Davit bu Rehoboam yi buk, log deko alam-yu-ngwë la vu Asuria yam belosho desarömin sir, rëk yik denejom rak vu Anutu sogek. Rëk mëm su denegga rak alam Yuda rë, gesu deneya dub-vabuung-böp Yerusalem rë, gak losho alam Yuda denelë sir paya. Lob yo denejom rak vu Anutu vu kedu Gerisim ggëp yo hir dob.

Silvanus Silvanus arë ngwë nebë Silas sën hil nehalë lok Sinarë Hir Huk bë nelok vu Paulus in huk rot lo.

Sisar Alam Rom detu ala medenegin alam Yuda, lob alam Yuda denetë takës vu sir. Lob alam Rom denenér hir mehö-los-bengö lok ayej bë Sisar.

takës Gwelë dok sën he kevu gagek rak alam-deneko-takës meneggëp nyë.

Teopilus Lukas kevu Yesu bengö ya vu mehöti arë nebë Teopilus lob kevu Sinarë Hir Huk ya vu Teopilus ving. Lukas og yik yi dokta-niraksën-yi ti, rëk nekö lok nyëg in bë nanér Yesu bengö rangah geving. Om nabë gwelë dok Sinarë Hir Huk og nekevu ngwë nebë 'sir' log nekevu ngwë nebë 'he', in nedo buk vahi ving sir log buk vahi og su nedo ving sir rë.

Tiberias Tiberias og yik ngaggee böp Galilea arë ti, gare ngwë nebë Genesaret. Log nyëg ti arë nebë Tiberias ving. Yo nedo ngaggee böp nenga.

wain mewis Alam Yuda denetöö wain lok ya memëk navi, log deneduu avi niwëëk menedo. Lob buk sën denetöö lok ya nyëdahis lo, og yik wain ahë yes, rëk mëm yo medo nesol memëk navi bemëm niwëëk nerak. Om nabë denatöö wain mewis dok na memëk navi mugeng, og ahë sekë rak om rëk nakweek lob wain keseh megeto mena.

wël Wël sënë og denepip kèle oliv anon bedenekö meru, lob denevesi hir nos rak, gedenerikin rak navij, gedenetöö lok ya hir ram in natum vu sir.

wit Wit og yik nos mahen ti nebë padi.

yiist Yiist og yik ngaa mahen teka rëk denetee los parawa, lob nekod parawa menerig, lob mëm denevesi brët rak.